FRANC KOS

GRADIVO
ZA
ZGODOVINO SLOVENCEV
V SREDNJEM VEKU

PETA KNJIGA
(1201—1246)

UREDIL
MILKO KOS

V LJUBLJANI, 1928

ZALOŽILA IN IZDALA LEONOVA DRUŽBA
V LJUBLJANI

NATISNILA JUGOSLOVANSKA TISKARNA

SPOMINU

D^RJA FRANCA KOSA

†

14. III. 1924

LEONOVA DRUŽBA

ZBORNICA ZA TRGOVINO, OBRT IN INDUSTRIJO V LJUBLJANI
CENTRALNA BANKA D. D. ZAGREB, PODRUŽNICA V MARIBORU
KREDITNI ZAVOD ZA TRGOVINO IN INDUSTRIJO V LJUBLJANI
SPODNJEŠTAJERSKA LJUDSKA POSOJILNICA V MARIBORU
OBLASTNI ODBOR V LJUBLJANI
OBLASTNI ODBOR V MARIBORU
LJUDSKA POSOJILNICA V CELJU
MESTNA OBČINA MARIBOR
POSOJILNICA V MARIBORU
POSOJILNICA V RADOVLJICI
HOTELSKA DRUŽBA V CELJU
PROSVETNI ODDELEK ZA SLOVENIJO V LJUBLJANI
KATOLIŠKO TISKOVNO DRUŠTVO V LJUBLJANI
DRŽ. ZALOGA ŠOLSKIH KNJIG V LJUBLJANI
POSOJILNICA V VUZENICI
MESTNA OBČINA CELJE
OBČINA TRBOVLJE

SO S PRISPEVKI OMOGOČILI
V. KNJIGO
GRADIVA

Po smrti mojega očeta († 14. marca 1924) me je povabila Leonova družba, naj dokončam in uredim izdajo pete knjige Gradiva za zgodovino Slovencev, katero je moj blagopokojni oče par mesecev pred smrtjo začel pripravljati za tisk. Z veseljem sem se lotil dela, zavedajoč se, da s tem med drugim izpolnim eno zadnjih predsmrtnih želj svojega očeta. Žal so moja službena odsotnost izven Ljubljane in druge ovire zadržale izdajo pete knjige Gradiva do četrte obletnice očetove smrti.

Pri izdaji pričujoče knjige Gradiva sem se držal v glavnem istih smernic, ki jih je, kakor za prve štiri, določil moj pokojni oče tudi za peto. Nekatere spremembe pri posameznih regestih, posebno krajšanja in prenos lokalizacije krajev iz teksta v imenik, so izvršene na podlagi razgovorov v poslednjih mesecih očetovega življenja. Njegovo delo je zastalo pri čistopisu regesta pod št. 31. Zgolj moje delo so uvod (brez oddelka »viri«) in osebni, krajevni ter stvarni register.

Portret † Fr. Kosa je narisal moj brat Gojmir Anton Kos.

Pričujočo peto knjigo Gradiva za zgodovino Slovencev v srednjem veku sem urejeval in pripravljal za tisk ob trajnem in hvaležnem spominu na svojega najboljšega očeta in učitelja.

V Ljubljani, dne 14. marca 1928.

Milko Kos

I.

Uvod

Slovenska zemlja v razdobju 1201—1246.

1. Politična zgodovina.

Na pragu 13. stoletja je stala rimsko-nemška država v znamenju usodepolnega boja za krono med kraljem Filipom iz rodu Staufov in kraljem Otonom iz rodu Welfov. Gospodje, kateri so v onem času odločevali v slovenskih pokrajinah, so se kmalu po izvolitvi obeh kraljev (spomladi 1198) izrekli skoro vsi za Staufa Filipa, sledeč v tem večini južnonemških knezov. Koroški vojvoda Ulrik (II.) iz rodu Spanheimov, oglejski patriarh Peregrin (II.), meranski vojvoda in mejni grof istrski Bertold (IV.) iz rodu Andechsov ter Babenberžan avstrijsko-štajerski vojvoda Leopold, vsi ti so stali na strani Filipa Staufa (Gradivo, IV, št. 906; V, št. 107). Prav ti niso Filipa zapustili tudi potem, ko se je koncem leta 1200. zavzel papež Inocenc III. za njegovega nasprotnika, kralja Otona, kralja Filipa pa naslednje leto preklel. Jeseni 1201 in pozimi 1201—1202 stoje omenjeni knezi zvesto ob strani Staufa. Prav ta protiwelfovska koalicija knezov od Donave do Adrije nudi pozimi 1201—1202 pomoč svojemu političnemu somišljeniku, oglejskemu patriarhu Peregrinu, v razprtijah, ki jih je imel z mestom Trevisom.

Procvitajoča mestna komuna Treviso je na račun patriarhata skušala pridobiti vedno več političnega in gospodarskega vpliva ob njegovih zapadnih mejah. Kakor drugod v Italiji, ko je šlo proti mestnim samoupravam, zavzela se je krona tudi tukaj za cerkvenega kneza proti mestni komuni. Tako je ravnal cesar Friderik I. v svojih zadnjih letih, tako njegov naslednik Henrik VI. Boj za krono po Henrikovi smrti in nemoč obeh kraljev, ki sta imela v Nemčiji dovolj posla, je znova ohrabrila Trevisance proti Ogleju. Dobili so zaveznike v starih nasprotnikih oglejskih patriarhov, pri njihovih odvetnikih, grofih iz Gorice. Na eni strani stoji protistaufovsko orientirano mesto s svojimi zavezniki, na drugi pa vidimo patriarha Staufovca z njegovimi političnimi somišljeniki, prav tako z njimi v ozki koaliciji proti Trevisu, kakor v kronskem boju na Nemškem. Welfovsko - staufovska in oglejsko - trevisanska nasprotja so našla svoj daljni odmev tudi v zgodovini slovenske zemlje v prvih letih 13. stoletja.

Pri še danes obstoječi cerkvi sv. Kvirina tik Kormina so se 27. januarja 1202 sestali zavezniki obeh strank, da določijo mirovne stipulacije, katere je nekoliko dni kasneje, dne 5. febr. 1202 v Gorici, patriarhov kaplan Štefan zapisal v dveh izvodih, za vsakega kontrahenta po enega. Na patriarhovi strani vidimo kot njegove zaveznike, posredovalce in garante miru avstrijsko-štajerskega vojvodo Leopolda, andeško-meranskega vojvodo Bertolda, koroškega vojvodo Bernarda, ki je, tudi kar se tiče staufovskega mišljenja, sledil svojemu leta 1202. odstopivšemu bratu Ulriku, dalje grofe Ulrika Eppanskega, Alberta Tirolskega in Alberta Višnjegorskega. Mirovna pogodba je zasnovana v znaku kompromisa in popuščanja od obeh strani, vendar so si goriški grofje, prejkone z ozirom na že prej dano besedo, izgovorili še nadaljnjo podporo Trevisancem, obljubivši odstopiti od te zveze šele po končani vojni kampanji (št. 13). Medtem se je patriarh moral še nadalje boriti in prepirati s Trevisanci. Proti njim je pridobil zopet zaveznika v osebi andeško-meranskega vojvode Bertolda in njegovih sinov Otona in Henrika, ki so mu dan po goriški pacifikaciji, dne 6. febr. v Vidmu, obljubili pomagati proti Trevisancem. Posojilo 1000 breških mark, za katere je moral vojvoda patriarhu zastaviti spodnji in zgornji grad v Kamniku ter svojo lastnino in alode po Kranjskem in pri Vipavi, je tvorilo patriarhovo protiuslugo vojvodu (št. 15). Pa tudi ti zavezniki niso patriarhu očividno mnogo pomogli. Slednjič se je moral patriarh vdati pred zmagujočo komuno.

Neuspevši v borbi s Trevisanci, je gledal patriarh, da določi v sporazumu s svojimi odvetniki, goriškimi grofi, vsaj njihova odvetniška prava, kajti kršitev teh je že tolikokrat kalila razmerje med patriarhi in grofi. Anketa, v kateri so sodelovali furlanski in goriški fevdniki, je določila z aktom, datiranim dne 13. decembra 1202 v Čedadu, odvetniška prava goriškega grofa Majnharda, kakor jih je imel njegov oče ob smrti patriarha Ulrika, l. 1182. (št. 36). Iz določil v listini je razvidno, da je glavni vir dohodkov tekel odvetniku iz romanskega dela patriarhata, iz slovenskega dela je dobival le nekaj na Krasu, Tolminskem in v Reziji ter imel pravico do nastanitve v beljaškem okraju.

Zaposlenost ter končni poraz oglejskega patriarha Peregrina v boju s Trevisanci je znala sijajno izkoristiti b e n e š k a d r ž a v a, ki je prav takrat, za dožda Henrika Dandola (od l. 1192.) stopila v novo fazo svojega napora za nadvlado na Jadranu. Benetke so sklenile junija 1200 pogodbo, naperjeno proti Trevisu, z naravnost ponižujočimi pogoji za patriarha (Danduli Chronicon, izd. Muratori, XII, 320 A). Prav takrat je pa beneška država izkoristila tudi križarsko vnemo, prevzela transport božjepotnikov križarjev v Svete

dežele in pri tej priliki — sledeč stari tradiciji — okrepila svojo politično pozicijo ob vzhodnem Jadranu. Po dolgem obotavljanju je odplulo beneško brodovje 8. okt. 1202 preko morja, pristalo naslednji dan v Piranu, kjer je stari dož Henrik Dandolo sprejel odposlance Trsta in Milj, mesti sami pa z obširnimi pakti zadnje dni meseca oktobra milostno sprejel pod svojo in beneške države oblast (št. 31, 32). Obširna lista imen tržaških in miljskih meščanov v obeh dokumentih nam je danes dragocen vir za poznavanje osebnih imen prebivalcev obeh mest. Križarska ekspedicija je Benečanom poleg ponovne okupacije Zadra v sledečem novembru 1202 pripomogla tudi k okrepitvi politične nadvlade v tržaškem zalivu.

Medtem je trajal v rimsko-nemški državi boj za krono dalje. Pisar Peter, kateri je dne 11. apr. 1202 spisal v Žičah listino za tamošnjo kartuzijo, je vpletel v datum besede »cum inter Ottonem Saxonem et Philippum lis verteretur« (št. 22). Po začasnih uspehih kralja Otona l. 1203. okrepil je l. 1204. kralj Filip svoje pozicije. Zopet najdemo v bližini Staufa koroškega vojvoda Bernarda (avgusta in septembra 1204 v Turingiji, št. 78, 79).

Leto 1204. je prineslo dve važni izpremembi v osebah knezov, ki so imeli takrat oblast nad velikim delom slovenske zemlje. Po smrti patriarha Peregrina († 15. maja 1204, št. 70) je sledil na oglejski stolici Volfger, do takrat škof v Pasavi, spreten diplomat, kateri je v letih kronskega prepira na Nemškem pogostokrat posredoval med kraljema in rimsko kurijo. Dne 9. in 10. aprila 1204 ga dobimo na potu preko Beljaka, Žabnic in Kanalske doline v Furlanijo, prejkone ker je bil že informiran o bližajočih se zadnjih dneh patriarha Peregrina (št. 67). Po tega smrti so oglejski kanoniki, plemiči in ministeriali predložili po starem načinu izvolitev pasavskega škofa papežu v odobritev. Inocenc III. je nepričakovano kmalu, že 24. junija, dovolil izvolitev (št. 74), toda zato zahteval od novega vladike v strogem tonu brezpogojno politično pokorščino in zvestobo (št. 75). Vedel je, zakaj; kajti nekdanji pasavski škof je znal kaj sumljivo nihati med staufovskim kraljem in papeško kurijo. Pa tudi kot patriarh je stal Volfger s srcem vedno bolj na strani kralja Filipa, posebno še, ko se je v letih 1206.—1207. začel nagibati tudi papež Inocenc na stran poslednjega. V Nürnbergu je 11. junija 1206 v navzočnosti tržaškega škofa Gebharda, koroškega vojvode Bernarda in goriškega grofa Majnharda prejel Volfger od Filipa potrditev regalij svojega patriarhata (št. 106); avgusta 1207 je bil skupaj s kraljem v Wormsu in Würzburgu. Naslednjega oktobra je pridobil v Erfurtu za svojo cerkev od kralja grad Monselice v Veronski marki, pri čemur so bili za pričo med drugimi koroški vojvoda, goriški grof in Friderik iz Ptuja (št. 116). Patriarha, koroškega voj-

vodo in goriškega grofa pa najdemo v kraljevi okolici še v novembru in decembru 1207 (št. 117). Tako vidimo najimenitnejše gospode nad slovensko zemljo v oni dobi na strani Staufa Filipa prav do njegove smrti, katera je posredno vplivala tudi na politično usodo velikega dela slovenske zemlje. Z nasilnim koncem kralja Filipa je vezano ime Andechs-Merancev.

Kmalu po izvolitvi patriarha Volfgerja je dne 12. avgusta 1204 umrl meranski vojvoda in istrski mejni grof Bertold (IV.). Bertold (IV.) je prvi Andechsovec, kateri se je začel imenovati vojvoda Dalmacije, Hrvatske in Meranije (to je zemlje ob Jadranskem morju), akoprav nam ni znano, da bi imele njegove aspiracije nad temi deželami kako stvarno podlago. S spretno rodbinsko politiko je znal Bertold ustvariti svojemu rodu potom možitev in ženitev zveze in pozicije na evropskih dvorih od Francije do Balkana. Bertoldov sin enakega imena je postal nadškof v ogrski Kalocsi, ban hrvatski in kasneje patriarh oglejski; po imenu neznana hči je imela glasom dogovorov, kateri so se vodili l. 1189. v Nišu z raškim velikim županom Nemanjom in njegovim bratom, vzeti za moža Toljena, sina humskega kneza Miroslava; hči Agneza je bila od 1196.—1200. žena francoskega kralja Filipa II. Avgusta; Gertruda je vzela za moža Andreja, od l. 1204. kralja Ogrske in Hrvatske; Hedviga je postala žena šlezijsko-poljskega vojvode Henrika. Najstarejši sin Oton je sledil očetu na dednih rodbinskih posestvih na Bavarskem ter prevzel naslov vojvode Meranskega, drugorojenec Henrik je dobil mejno grofijo istrsko (št. 84, 85, 89) ter andeška posestva na Kranjskem in Štajerskem. Henrika najdemo nekolikokrat v družbi njegovih ministerialov, posebno na gradu Kamniku (št. 96, 123—125). Na Kranjskem si je tudi izbral ženo v Sofiji, hčeri grofa Alberta iz Višnje gore (št. 126). Zgledalo je, da si bo mejni grof Henrik v Istri in na Kranjskem s pomočjo svojih lastnih in posestev svoje žene, edinke Alberta Višnjegorskega, ustvaril trdno teritorialno pozicijo.

Umor kralja Filipa dne 21. jun. 1208 je popolnoma preokrenil položaj. Govorica je osumila istrskega mejnega grofa Henrika in njegovega brata Ekberta, škofa v Bambergu, kot sokrivca umora (št. 133). Sumničenje ni bilo upravičeno. Mejni grof Henrik ni imel nikakega povoda, nasprotovati kralju Filipu, bil je njegov pristaš in se mudil tudi v njegovi okolici (24. maja 1205 v Nürnbergu, št. 89). Vendar je postal umor za Henrika usodepoln. Kralj Oton, kateri je po Filipovi smrti dosegel priznanje v državi, vzel je na podlagi pravdoreka knezov mejnemu grofu Henriku na zboru v Frankfurtu novembra 1208 fevde, katere je ta imel od države, in njegove alode, ter prve podelil 15. novembra bavarskemu vojvodu Ludoviku (št. 135, 160). Med fevdi se je nahajala mejna grofija istrska,

katera je po ženskem sorodstvu, po smrti mejnega grofa Engelberta (1173), prešla pod oblast Andechsovcev (Gradivo, IV, št. 537).

Proti tej podelitvi se je uprl patriarh Volfger. Prišel je na kraljevi dvor v Augsburg januarja 1209. Kralj mu je izdal najprej splošen potrdilen privilegij za oglejsko cerkev (št. 142) in pa privilegij o potrditvi Furlanske vojvodine ter goriško-oglejskih odvetniških pogodb iz l. 1202. (št. 143). Vse to je kralj patriarhu, ki se je nahajal v njegovi bližini v družbi svojega odvetnika goriškega grofa Majnharda in škofa-sufragana Gebharda iz Trsta (št. 140, 142—145), prav rad storil. Saj si je s tem pridobil nove pristaše in zagovornike svoje politike. Motivacija v privilegiju za Furlanijo, ki hvali v vznesenih besedah Volfgerjeve zasluge za kralja in državo, gotovo ni samo fraza, temveč je zapisana namenoma za patriarha.

Toda patriarh je dosegel še več. Predložil je vladarju in zboru knezov pristne listine, s katerimi je dokazal, da je že kralj Henrik IV. (l. 1077.) podelil Istro oglejski cerkvi (gl. Gr. III, št. 332). Na vladarjevo in prošnjo knezov se je nato bavarski vojvoda odpovedal mejni grofiji, katero je nato dobila oglejska cerkev (št. 160). Ta pravni akt, izvršen v Augsburgu januarja 1209, redigirali so v pismeno obliko šele 8. maja 1210 v Cremoni; med »actum« in »datum« listine leži razdobje 16 mesecev. Toda tekst te listine, ohranjene samo v vidimusu iz l. 1303., nam dela gotove težave. Kralj namreč izjavlja, da je frankfurtski zbor odrekel mejnemu grofu »marchia Carniole et Ystrie cum comitatu et universis pertinentiis suis et tam feudum quam alodium et omnis honor suus«, v naslednjem pa podeljuje kralj patriarhu samo Istro. Kako je prišla v tekst listine tudi Kranjska in zakaj je potem zamolčano, komu je v Augsburgu ta dežela prav za prav pripadla?

Mislim, da prvotno na zboru v Frankfurtu novembra 1208 sploh ni bilo govora o Kranjski. V listini za bavarskega vojvodo Ludovika od 15. nov. 1208 so omenjeni samo fevdi, katere je imel istrski mejni grof. Šele v Augsburgu januarja 1209 se pojavi tudi ime mejne grofije Kranjske. Prejkone je patriarh Volfger poleg listine, s katero je kralj Henrik 11. junija 1077 podelil oglejski cerkvi istrsko grofijo, predložil ali pa vsaj razpravljal o istega dne po istem vladarju izdani listini, s katero je oglejski cerkvi podeljena mejna grofija Kranjska (Gr. III, 331). Poleg tega so na zboru v Augsburgu govorili tudi o Henrikovih alodih, ki se v cremonski listini omenjajo. Znano pa je, da so jih Andechsi imeli prav na Kranjskem mnogo. Eventualna zamenjavanja alodov in državnih fevdov, poleg tega še nepoznanje in mešanje listin in predmetov, vse to je povzročilo, da je zašel pri redakciji listine, ki je izdana vrhu tega še 16 mesecev po njenem »actum«, vanjo netočen pasus

o mejni grofiji Kranjski, ki da je t u d i odvzeta Andechsovcu. Andechsovcem pa Kranjske ni bilo mogoče jemati, kajti mejna grofija jim ni nikdar pripadala; Bertold III., Bertold IV. in Henrik se do takrat nikdar ne imenujejo »mejni grofje Kranjske«. Tako so se mogli na podlagi privilegijev iz l. 1077. in l. 1093. (Gradivo, III, št. 331, 400) imenovati le oglejski patriarhi. V 12. stoletju se Kranjska mejna grofija sploh ne omenja. Šele ob začetku 13. stoletja je privilegije Henrika IV. zopet pograbil patriarh Volfger in z njimi skušal oživeti pravice oglejske cerkve na Kranjsko. Prilika je bila ugodna in patriarh Volfger je kot izkušen diplomat vedel, da more le sedaj obnoviti Kranjsko Ogleju, kajti mogočno posestno stanje in rodbinske zveze Andechsovcev na Kranjskem so dale misliti. Ako bi se iz teh predpogojev že takrat razvila na Kranjskem deželnoknežja oblast andeška, bi bila mejna grofija za Oglej izgubljena. Tako je pa Volfger takrat skušal zopet oživeti mejno grofijo Kranjsko v oglejski oblasti, si jo pustil skupaj z istrsko potrditi 22. februarja 1214 po kralju Frideriku (št. 219) in se imenuje že 18. decembra 1210 mejni grof istrski in **kranjski** (št. 166; l. 1214., št. 231).

O kakem izvajanju mejnogrofovske oblasti patriarha Volfgerja na Kranjskem ni sledu. Nasprotno vidimo, da je tudi po svoji obsodbi Henrik vztrajal še na svojih tamošnjih posestvih (Kamnik, Slovenji Gradec) ter se imenoval še vedno istrski mejni grof (št. 146, 156, 177). Rodbinske zveze, obširna posestva in veliko število ministerialov, vse to mu je gotovo omogočilo še po obsodbi dovolj trdno pozicijo v naši zemlji. Na Kranjskem je bil takrat prvi gospod Henrik, samo po imenu mejni grof istrski, v Istri si je prisvajal deželnoknežjo oblast patriarh Volfger, samo po imenu mejni grof kranjski, toda se imenoval istočasno kot Henrik mejni grof istrski.

Večji ugled svoje mejnogrofovske oblasti kot na Kranjskem si je znal patriarh Volfger priboriti v I s t r i. V prvi vrsti so bile mestne komune, s katerimi, takrat najmočnejšimi faktorji, je znal stopiti vsaj v znosne odnošaje. Že koncem leta 1210. je sklenil zvezo s Piranci proti svojim sovražnikom, obljubivši zaveznikom, da jim bode prav tako stal ob strani (št. 166). Tudi v Kopru je Volfger pridobil ob istem času na svojo stran del meščanstva, ki je obljubilo pripomoči mu do njegovih pravic v mestu (št. 169). Tako je patriarh s pametno posredovalno politiko in, kakor izgleda, opiraje se na gotove stranke v komunah, dosegel vzpostavitev svojih mejnogrofovskih pravic v istrskih mestih in deželi ter dosegel svojega namestnika — mejnega grofa v Kopru z gastaldom v Kaštelu (št. 166, 167).

V državi je po smrti kralja Filipa zadobil splošno priznanje kralj Oton. Kako je vladar s Kranjsko in Istro privezal tesneje ob sebe patriarha Volfgerja, smo že videli. Tudi vrsta najodličnejših velikašev one dobe na slovenskih tleh se je strnila okoli na novo pripoznanega vladarja. Na potu po cesarsko krono v Rim l. 1209. ga je spremljal koroški vojvoda Bernard (št. 152). Istega vojvodo najdemo poleg avstrijsko-štajerskega vojvode Leopolda in ministerialov Gotfrida iz Trušenj, Friderika iz Ptuja in Rajnberta iz Cmureka v vladarjevi bližini maja 1212. (št. 194). Ko pa je na jesen tega leta prispel Stauf Friderik v Nemčijo in prejel tam decembra 1212 kraljevsko krono, obrnili so prav oni gospodje, katere smo v maju 1212 videli v okolici Welfa, plašč po splošnem preokretu državne politike in že februarja 1213 jih najdemo v okolici Staufa (št. 204). Oglejski patriarh Volfger, koroški vojvoda Bernard in avstrijsko-štajerski vojvoda so stali podobno kot večina drugih državnih knezov na strani mladega Staufa tudi še v sledečih letih.

Važen preokret v političnem položaju slovenske zemlje je nastal l. 1218., ko je umrl oglejski patriarh Volfger (št. 282, 23. jan.) in mu sledil Bertold iz rodbine Andechsov, dotakratni nadškof v Kalocsi na Ogrskem in ban hrvatski (št. 283, 284). Bertold spada med najodličnejše cerkvene kneze, ki so sedeli na patriarhovski stolici v Ogleju. V svojem delovanju kot deželni knez, zemljiški gospod in cerkveni glavar je v odlični meri posegel v politično in kulturno življenje naše zemlje v prvi polovici 13. stoletja.

Na Kranjskem je bil oglejski patriarh Volfger nominalni mejni grof. Obenem je bil tudi mejni grof istrski. O drugem istrskem mejnem grofu, Henriku, iz rodbine Andechsov, nimamo od l. 1211., ko si zadnjič prilaga ta naslov (št. 177), pa do zadnjega vladarskega leta patriarha Volfgerja, ko ga l. 1217. zopet najdemo omenjenega z naslovom istrski mejni grof (št. 273, 276), nobenih vesti. Mogoče mu je novi kralj Friderik II. vrnil njegove prej zaplenjene alode, kajti l. 1217. izdaja istrski mejni grof Henrik listino na korist vetrinjskega samostana na svojih gorenjskih posestvih Preddvorom. Konflikt, ki bi mogel radi dveh istrskih mejnih grofov nastati, ste preprečili smrt Volfgerjeva in izvolitev patriarha Bertolda. Andechsovec Bertold je spojil v svoji osebi nasprotujoče interese Andechsov in patriarhov radi Istre in Kranjske. Na Kranjskem je patriarh prepustil oblast svojemu bratu Henriku, pridržujoč si samo naslov kranjskega mejnega grofa, v Istri, kjer je bil nominalno njegov brat mejni grof, je pa z izpremenjeno taktiko skušal doseči večjo veljavo patriarhatski oblasti. Toda že pri prvih korakih, ki jih je v tem pravcu napravil, je naletel na odpor, najprej v Furlaniji.

Tu je nastal l. 1219. velik spor z ministeriali in velikimi vazali patriarhata, katerega vzrok ni prav jasen. Plemstvo je 15. septembra 1219 stopilo v ozko zvezo s starim nasprotnikom oglejskega patriarha, mestom Trevisom, zvezo, katere ost je bila naperjena proti patriarhu in brez dvoma proti njegovi novi protiplemiški politiki, ki jo je začel z nastopom na patriarhovsko stolico uvajati. Goriški grofje so stali to pot na strani patriarhovi, prav tako tudi patriarhov brat istrski mejni grof Henrik. Koroški vojvoda Bernard in tirolski grof Albert sta pa držala z visokim plemstvom (št. 309, 343). Zdi se, da je bil za sovražno stališče koroškega vojvode merodajen star spor, katerega je ta imel s patriarhovim bratom, bamberškim škofom Ekbertom, radi nekih koroških zadev (št. 133, 205). Do preliminarne izmiritve patriarha s plemiči, tirolskim grofom in koroškim vojvodom je prišlo že 1. februarja 1220 v Trevisu, vendar ni bil ta treviški aranžma še goden za mirovno realizacijo (št. 309). Patriarh Bertold je imel premalo politične zaslombe v deželi in izven nje. Papež je skušal stranke izmiriti; kralj Friderik II. pa, ki je dospel septembra 1220 na potu v Rim v Italijo, se je pred kronanjem držal v sporu nevtralno. Od septembra do decembra 1220 se je kretal patriarh v vladarjevi okolici in šele po cesarskem kronanju (22. novembra 1220) mu je uspelo, pridobiti ga na svojo stran. Cesar je potrdil privilegije oglejske cerkve (št. 323), nastopil ostro proti Trevisancem in, kar je najvažnejše, potrdil je 6. decembra 1220 pravdoreke knežjega zbora o pravicah oglejskega patriarha (št. 324). Ti pravdoreki so važni za poznavanje političnih stremljenj patriarha Bertolda; čeprav na videz splošnega značaja, obračajo se proti onim, ki so se mu upirali.

Proti avtonomističnim tendencam komun v patriarhovi istrski mejni grofiji se obrača pravdorek, da ne smejo mesta, gradovi in vasi, katere so podrejene patriarhu, voliti brez njegovega dovoljenja podestate, konzule ali rektorje. Proti ekspanziji Benetk je vstavljen člen, ki prepoveduje Benečanom obdavčiti patriarhovo zemljo in siliti patriarhove ljudi k prisegi zvestobe, proti Trevisu tudi člen, ki prepoveduje obdavčenje patriarhove zemlje. Proti najnovejšemu komplotu vazalov in Trevisancev se pa obrača člen, ki pravi, da se nihče pod oblastjo patriarha, bodisi da je svoboden, vazal ali ministerial, ne sme spuščati v zarote ali zaveze brez patriarhovega dovoljenja; obstoječe zaveze naj se razveljavijo in oni, ki bi se zoperstavljali, naj bodo izobčeni (št. 324).

Ti in ostali pravdoreki naj bi utrdili patriarhovo oblast v Istri in Furlaniji, braneč jo pred politično-gospodarsko penetracijo zunanjih sovražnikov (Benetke, Treviso) in pred notranjimi nasprotniki (veliki vazali), katerim metode novega patriarha niso bile po godu.

Patriarh je v Furlaniji uspel, posebno, ker se je za cesarjem tudi papež energično zavzel za patriarha. Najprej so prisegli najodličnejši furlanski vazali patriarhu pomoč proti njegovim sovražnikom, med katerimi se še omenjajo Trevisanci, tirolski grof in koroški vojvoda (20. maja 1221, št. 343). Nato je bil po daljših pogajanjih sklenjen 30. avgusta 1221 v Bologni mir med Oglejem in Trevisom. Mejni grof Henrik in koroški vojvoda sta se pa pomirila šele na breškem knežjem sestanku maja 1224 (št. 398); bamberški škof Ekbert s koroškim vojvodom pa celo šele decembra 1227 (št. 464, 465, 467).

V Istri je vkljub protibenečanskim pravdorekom iz leta 1220. rastel benečanski vpliv. Piran in Koper imata v tej dobi benečanske podestate, l. 1230. se pojavlja celo Benečan Tomaž Zeno kot »universitatis Ystrie potestas« (št. 357, 358, 447, 519). Benetke dobavljajo Kopru državno žito (št. 424, 425). Piransko-oglejska pogodba iz l. 1231. pridržuje častne pravice Benetk v Piranu (št. 537). Patriarhovi nemoči v Istri je lahko odpomogla le vnanja pomoč. Nudil jo je cesar, katerega je patriarh, izrabivši svoje aktivno diplomatično posredovanje ob takratnem političnem položaju, znal zainteresirati tudi za svoje istrske zadeve. V S. Germanu je l. 1230. dobil proti bratu oblast ne samo nad Kranjsko, temveč tudi nad istrsko mejno grofijo (št. 521). V Ravenni, kjer se je patriarh mudil v cesarjevi okolici od decembra 1231 do marca 1232, pridobil je vladarja, da mu je izdal privilegij, naperjen proti avtonomističnim tendencam istrskih komun, v katerih je videl patriarh po pravici svoje najhujše protivnike. Cesar je tekom zadnjih bojev s papežem gotovo spoznal važno geografsko-politično lego patriarhove države kot mejnega in prehodnega ozemlja med Italijo in Nemčijo. Patriarh sam se je še tesneje oklenil cesarja; in ko je ta izdal v decembru 1231 v Ravenni zakon, naperjen proti avtonomiji škofijskih mest, je patriarh tem lažje zaprosil od cesarja sličen privilegij proti avtonomističnim tendencam istrskih komun, katerega je februarja 1232, potem ko je predložil svoje pritožbe, tudi dobil (št. 557). Po S. Germanu pomenja Ravenna nov uspeh Bertoldove gibelinske politike in nov korak k izgraditvi posvetne deželnoknežje oblasti v Istri.

Že par mesecev po Ravenni najdemo aprila 1232 nekega Johannesa de Rivo kot »generalnega gastalda patriarha Bertolda, mejnega grofa istrskega« (št. 564). Pod generalnim gastaldom so stali v posameznih občinah prejkone gastaldi kot patriarhovi upravni in sodni poverjeniki. Administrativni razdelitvi patriarhove Istre, kakor nam je dobro znana iz virov druge polovice 13. stol., je položil prejkone temelje patriarh Bertold in si vzel mogoče pri tem kot vzor upravno organizacijo Sicilije za cesarja Friderika II.

Dobra upravna organizacija je bila Istri kaj potrebna, kajti mesta so bila pripravljena vedno k uporu in protivljenju. Proti okrnitvi svoje avtonomije, kakor je izražena v ravennskem pravdoreku, se je uprl najprej Pulj. Šele po cesarjevi izobčitvi se je mesto vdalo in sklenilo s patriarhom mir, vendar je ostala v Pulju avtonomistična stranka še vedno močna, opirajoč se na Benetke. Druga, patriarhova stranka, je prišla do moči pod vodstvom Nascinguerre iz rodbine »de Pola« in začela 1242 z Benetkami vojno, toda podlegla in morala skleniti 21. januarja 1243 z Benečani porazen mir. Od tega časa je začela patriarhova moč v Pulju propadati.

Drugo uporno mesto je bil Koper, katero je pomagal patriarhu krotiti goriški grof Majnhard (št. 685). S posredovanjem cesarja je prišlo oktobra 1238 do miru, ki pomenja popoln polom koprske komunalne avtonomije in vzrast patriarhove deželnoknežje oblasti, katera je tedaj dobila v svoje roke upravo, sodstvo in zakonodajo (št. 696). Vendar ni prišel ta prvi koprski mir do realizacije temveč šele drugi iz julija 1239, ki je prinesel nekatera omiljenja za Koprčane (št. 715).

Naslednik patriarha Bertolda, patriarh Gregor de Montelongo (1251—1269), je čuval v začetku še posestno stanje v Istri, toda ne za dolgo. S patriarhi italijanske krvi in s smotrenim prodiranjem beneške oblasti v Istro v drugi polovici 13. stol. se začenja novo poglavje istrske zgodovine, ki pa stoji že popolnoma v znamenju beneškega leva.

Na Kranjskem samem je za patriarhovanja svojega brata Bertolda istrski mejni grof Henrik (IV.) ostal v nemoteni posesti svojih alodov (št. 371, 379, 441, 483). V dobrih odnošajih je stal s svojimi sosedi, avstrijsko-štajerskim vojvodom Leopoldom in goriškimi grofi (št. 321, 346, 350, 397, 419, 464, 471) ter se s posredovanjem prvega 7. maja l. 1224. pomiril tudi s koroškim vojvodom (št. 398). Ko pa se je vojvoda Leopold začel vmešavati v ogrske domače zadeve, sprejel pri sebi ogrskega kraljeviča Belo in je prišlo do mejnih prask in skoraj do vojnega spopada med Avstrijo in Ogrsko, posredoval je prejkone (l. 1225.) izmirjenje sorodnik ogrskega kralja istrski mejni grof Henrik (št. 419). Večkrat ga najdemo, kako izdaja v krogu svojih bavarskih in kranjskih ministerialov listine za bavarske, kranjske in druge prejemnike (št. 371, 379, 479, 480, 481, 482). Listine same mu piše njegov notar, župnik Henrik iz Cerkelj na Gorenjskem (št. 441, 481, 482, 483). Istrski mejni grof je bil v prvem desetletju vlade svojega brata, patriarha Bertolda, najvplivnejši gospod na Kranjskem. Njegov brat, patriarh, je bil le po imenu kranjski mejni grof (št. 354) in se ni do Henrikove smrti. — v kolikor nam to viri povedo — nikdar pojavil v deželi sami.

Smrt brez otrok ostalega mejnega grofa Henrika (18. julija 1228, št. 484) je izpremenila položaj. Kot naslednika na Kranjskem se pojavita njegova brata: patriarh Bertold in meranski vojvoda Oton; prvi prav za prav pravi mejni grof kranjski, ki mu je šla deželnoknežja oblast v deželi, drugi kot senior-šef rodbine Andechsov, kateremu so imeli pripasti po bratovi smrti bogati andeški alodi. Henrikova vdova Sofija, rojena Višnjegorska, sama brez krvnega nasledstva, je stopila v samostan, bogato obdarovavši pri tej priliki cerkve (št. 486, 487, 488, 490, 497).

V začetku izdajata oba brata, patriarh in vojvoda, listine v polnem soglasju (št. 486, 488); toda zdi se, da sta prišla kmalu navzkriž v pogledu svojih kranjskih zahtev. Patriarh, ki je po lastni izjavi podedoval po bratu Henriku posestva v Vipavi in Postojni (št. 505), se je opiral brez dvoma na privilegije za oglejsko cerkev glede Kranjske in Istre, vojvoda Oton pa, kateri je sam l. 1229. izdal neko listino na korist hospitala pri Sv. Antonu na Kozjem hrbtu (št. 507), je prav tako imel gotove zahteve glede marke in grofije Istre in Kranjske. Razlago za cesarjevo odločitev v medbratovski borbi za Kranjsko in Istro v prilog patriarhu nam daje takratni mednarodni politični položaj.

Po nastopu papeža Gregorja IX. (1227) se je razmerje med papežem in cesarjem Friderikom II. hudo poostrilo. Radi ponesrečenega križarskega pohoda 1227. leta je zadela cesarja papeška izobčitev. Zopet sta bila Italija in Nemčija razdeljeni v dva tabora. Kakor že l. 1220. je stal patriarh tudi sedaj zvesto cesarju ob strani. Skušal je pridobiti zanj tudi svojega sorodnika, ogrskega kralja Andreja, zakar je dobil od papeža oster ukor. Preko patriarhovih luk v Istri vkrcavali so se cesarjevi privrženci v Apulijo, kjer so se l. 1229. vojskovali cesarski in papeški. Med cesarjevimi pristaši, ki so se takrat preko Istre podajali v Apulijo, je bil tudi koroški vojvoda Bernard (št. 512). Ker je pa papež doživljal v Apuliji neuspehe, začel se je približevati cesarju. V prvih mesecih l. 1230. so se začela pogajanja. Cesar nasprotno približeval se je zopet velikim državnim knezom, pozvavši jih v Italijo. Med temi je bil poleg oglejskega patriarha tudi solnograški nadškof, poleg koroškega vojvode tudi avstrijsko-štajerski Leopold in meranski Oton. Preko Rima so dospeli ti knezi k cesarju v Apulijo (št. 516, 517). Eden od najodličnejših posredovalcev miru s papežem, ki je bil definitivno julija in avgusta 1230. sklenjen v S. Germanu oziroma Ceperanu, je bil tudi patriarh Bertold. Tako je stopil patriarh zopet v dobre odnošaje tudi s papežem, ki mu je takrat podelil dva privilegija za njegovo cerkev, a še v boljše s cesarjem, ki ga je pritegnil med svoje najožje svetovalce in posredoval, da se je patriarhov

brat odrekel vsem zahtevam in pravicam, katerè bi mogel imeti do marke in grofije Istre in Kranjske, na korist patriarha Bertolda, kateri naj ima za oglejsko cerkev od cesarja imenovani deželi v fevd (julija 1230 v S. Germanu, št. 521). Oglejskemu patriarhu je njegova spretna staufofilska politika prinesla velik uspeh: izrinil je brata iz Kranjske in bil na tem, da postane v deželi obenem deželni knez, najvišji cerkveni poglavar in bogat lastnik mnogih andeških alodov.

Prav tako gladko pa stvar na Kranjskem vkljub sangermanskemu pravdoreku le ni šla. Proti patriarhu Bertoldu se je pojavil nov nasprotnik v osebi avstrijsko-štajerskega vojvode Friderika (II.) iz rodu Babenberžanov, kateri je sledil svojemu dne 28. julija 1230 umrlemu očetu Leopoldu (VI.). Že vojvoda Leopold je položil kmalu po smrti mejnega grofa Henrika, s katerim je stal v prav dobrih odnošajih, temelje teritorialne posesti Babenberžanov na Kranjskem. Uporabivši gospodarsko krizo, v kateri se je takrat nahajala freisinška škofija, dal si je, glasom pogodbe, sklenjene dne 5. aprila 1229 na Dunaju, od škofa Gerolda prepustiti obširne fevde, katere je imela škofija v dolenjski Marki in ki jih je prej imel od nje umrli istrski mejni grof Henrik. Za fevde naj bi dobili škof in njegovi svetovalci 1650 mark srebra kolinske vage (št. 501). Iz neke kasnejše listine (z dne 15. junija 1251) lahko razvidimo, kje so ležali in kako obsežni so bili ti fevdi. S temi fevdi je posegel Leopold preko Save v vinorodne griče med Mirno in Krko ter ob srednjo Krko samo. Važno je, da so ti freisinški fevdi tvorili nekako nadaljevanje babenberških posestev ob spodnjem toku reke Savinje. Akoprav fevdi sami Babenberžanom še niso dali pravice do deželnoknežje oblasti, vendar so poleg drugega mogli dati nasledniku vojvode Leopolda, vojvodu Frideriku, večjo upravičenost do naslova »gospod Kranjske«, ki ga nosi od l. 1232. Za nove teritorialno-politične pretenzije avstr.-štaj. vojvode na Kranjskem so pa bili merodajni tudi drugi momenti.

S Friderikom se je omožila l. 1229. Agneza, hči meranskega vojvoda Otona (VII.) in nečakinja patriarha Bertolda. Za doto je dobila tudi andeška lastna posestva na Kranjskem in v Marki, in na podlagi teh si je mogel njen mož prav tako lastiti naslov »dominus Carniolae«. V kolikor nam je znano, ga nosi prvič v neki dne 3. marca 1232 datirani listini, prav za prav torej šele tri leta po prenosu freisinških fevdov na Kranjskem in svoji ženitvi z Agnezo. Zakaj torej ne že l. 1229.? Naslov je prevzel šele po smrti meranskega vojvoda Otona (VII, † 7. maja 1231), kateri si je do San Germana (1230) lastil deželno oblast na Kranjskem. Značilno je tudi, da se je to zgodilo baš takrat, ko je odvrnil Čehe od svojih meja, zadušil

upor velikih avstrijskih ministerialov in zahteval od cesarja na podlagi privilegija minus iz l. 1156. gotove predpravice. Uspehi, ki jih je mladi in častihlepni vojvoda dosegel napram notranjim in zunanjim sovražnikom svoje dežele ter napram cesarju, ki ga je zastonj vabil na državni zbor v Ravenno in pozneje v Oglej, podkrepili so gotovo njegovo samozavest, tako da je mogoče tudi v njej iskati vzroka, da si je najkasneje v marcu 1232. pridejal k ostalim še naslov »gospod Kranjske«. Ta naslov nosi vojvoda v vseh letih svojega vladanja, vendar ne v vsaki svojih listin. Vsebina listine ni merodajna za titulaturo (št. 559, 591, 597, 608, 629, 653, 712, 721, 728, 737, 739, 740, 745, 787, 795, 796, 797, 798, 809, 815, 847). V listini z dne 8. maja 1241 n. pr., v kateri je omenjena Friderikova navzočnost v Kamniku, ni vojvodu pridejan naslov »dominus Carniolae« (št. 765).

Vojvodu Frideriku ni kasnejša historiografija zastonj dala pridevka »bojeviti«. Leta 1233. tolkel se je s Čehi in Ogri; v teh bojih so Ogri ujeli med drugimi tudi gospoda Hartnida iz Ptuja (št. 606, 641). Ker se je pa vojvoda ponovno vmešaval v ogrske zadeve, je prišlo l. 1235. zopet do vojne. Vojvoda je zanjo rabil velika denarna sredstva, katera je prevalil na svoje dežele. Pritožbe o silnih davkih so bile vzrok, da se je cesar na potu v Nemčijo sestal z vojvodo v maju 1235. l. v Neumarktu na Zg. Štajerskem, toda razgovori so se razbili in vojvoda je še nadalje pobiral neznosne davke ter kratil pravice ministerialov. Na zboru v Mainzu avgusta 1235. zatožili so državni knezi ponovno vojvodo, toda ta, pozvan, se ni odzval ponovnim vabilom, ki so ga klicali na odgovor. Julija 1236 zadela ga je cesarska izobčitev. Od njega so odpadla skoraj vsa štajerska mesta, cerkveni gospodje in večji del ministerialov. Koroški vojvoda, oglejski patriarh, salzburški nadškof, bamberški in freisinški škof, goriški in vovbrski grof, gospodje iz Ptuja, Cmureka in Trušenj, iz Kranjske Konrad Galle, vsi ti priključili so se v opoziciji proti Babenberžanu cesarju (št. 631, 664, 666, 670, 671, 672). Cesar je v decembru 1236 prispel s svojo vojsko skozi Kanalsko dolino na Koroško in Štajersko in praznoval Božič v Gradcu. V Dunajskem Novem mestu, kjer so vojvodo v novembru 1236 oblegali med drugimi tudi oglejski patriarh, bamberški škof, češki kralj in bavarski vojvoda, najdemo v njegovi bližini od Korošcev edino arhidiakona Liupranda (št. 657). Od januarja do aprila 1237 se je mudil cesar Friderik II. na Dunaju, kjer je februarja sprejel hiše Nemškega reda po vojvodinama Avstrijski in Štajerski ter po mejni grofiji Kranjski v svoje in državno varstvo, podelivši jim razne predpravice (št. 664, 665). Kranjska se tu imenuje v zvezi s Štajersko in Avstrijo in poleg Avstrijcev in Štajercev tudi zastopnik Kranjske Konrad Galle. Cesar

je podelil privilegij baš Nemškemu redu, ker je gotovo hotel ta, sicer od vojvode posebno na Štajerskem favorizirani red, tesneje priključiti nase.

Na Dunaju samem je izdelan tudi veliki privilegij za štajerske ministeriale in deželane, katerega je izdal cesar aprila 1237 v Ennsu (št. 671). Štajerci so prejeli za zvestobo cesarju bogato plačilo. Njihova dežela naj bi postala državna pokrajina, sami pa državni ministeriali. Na kako bodočo vlado avstrijskega vojvode nad Štajersko ne sme nihče več računati. Cesar je Štajercem potrdil vse stare običaje in pravice in dodal nove svoboščine. Štajerski ministeriali so triumfirali na celi črti. Ko je cesar v prvi polovici aprila 1237 zapustil Dunaj, postavil je po Avstrijskem in Štajerskem bamberškega škofa Ekberta ter grofe iz Vovber, Ebersteina in Nürnberga za glavarje (št. 670). Kranjska ni omenjena, znamenje, da cesar ni pripoznal aspiracij Babenberžanov na to deželo; v njej je bil pravi »mejni grof« cesarju zvesti patriarh Bertold. V teh letih politične osamljenosti in borbe, ko se mu je Štajerska skoraj popolnoma odtujila, ni seveda mogel misliti vojvoda tudi na Kranjsko. Od julija 1236 (št. 653) do aprila 1239 (št. 712) nam manjkajo listine s titulaturo »dominus Carniolae«.

Borba Babenberžana s cesarjem se je odločila v Italiji. Tu je cesar v bitki pri Cortenuovi ob Ogliju 27. novembra 1237 premagal Lombarde in s tem pokoril uporna italijanska mesta. Le malo se jih je še nadalje upiralo. Med temi je bila Brescia, katero je skušal cesar v dolgomesečnem obleganju zastonj zavzeti. Od julija do oktobra 1238 mudila sta se pred Brescijo v cesarjevi okolici koroški vojvoda Bernard in patriarh Bertold, ki je takrat prejel od cesarja dva važna privilegija glede svoje deželnoknežje oblasti v Furlaniji in Istri (št. 695, 696). Tudi patriarh je takrat, skupaj s svojim sufraganom, tržaškim škofom Ulrikom, pomagal cesarju pri obleganju. Toda mesto je ostalo to pot nepremagano.

Cesarjev neuspeh pred Brescijo in še drugo je dovedlo 20. marca 1239 do vladarjeve izobčitve od strani papeža Gregorja IX., po drugi strani pa tudi do približanja med cesarjem in Babenberžanom. Vojvodo Friderika je to le okrepilo, že aprila 1239 se zopet imenuje gospod Kranjskega (št. 712). Štajerski ministeriali so se mu zopet začeli približevati. Vendar le počasi in oprezno. Še v februarju 1239, pred svojo izobčitvijo, je rešil cesar kot štajerski deželni gospod v Padovi neko zadevo, v kateri se je nanj obrnil njegov fevdnik Hartnid iz Ptuja (št. 707), v decembru istega leta stoji prav ta Hartnid v družbi svojega brata Friderika in drugih ministerialov Štajerske zopet ob strani vojvode Friderika (št. 721, 722). Cesar in vojvoda sta se medtem pobotala. Poleti nato (1240. leta) pojavil se je voj-

voda Friderik zopet na Štajerskem, mudivši se med drugim tudi v Mariboru (št. 736, 737, 739, 740), v maju naslednjega leta (1241) pa v Kamniku na Kranjskem, na gradu, ki ga je pridobil z doto svoje žene (št. 765).

V teh letih, 1241. in 1242., je divjal skozi Ogrsko in Hrvatsko tatarski naval, ki se pa slovenske zemlje ni dotaknil, temveč v njej le lahko odmeval. Zdi se, da Tatari niso prešli mejá rimske države (št. 767, 782, 783). Avstrijsko-štajerski in koroški vojvoda sta se ob preteči nevarnosti sicer začela pripravljati. Oglejski patriarh Bertold je pokazal živo zanimanje in skrb za svojega sorodnika, ogrskega kralja Belo, posredoval je, pač na njegovo prošnjo, vojno pomoč pri briksenskem škofu Egnonu in tirolskem grofu Albertu, s katerima se je aprila 1241 sestal v Patriasdorfu na Tirolskem (št. 764). V decembru 1241 in od marca do junija 1242 se je mudil patriarh v diplomatični misiji radi mongolske nevarnosti pri cesarju v južnoitalijanski Foggiji. K sreči je bila z odhodom Tatarov iz Ogrske v aprilu 1242 odvrnjena od slovenske zemlje preteča nevarnost.

S poravnavo med cesarjem in Babenberžanom se je politično ozračje v naših deželah nekoliko umirilo. Patriarh Bertold se je sicer tesneje oklenil dne 25. junija 1243 po daljši sedisvakanci na novo izvoljenega papeža Inocenca IV., toda tudi svoje zveze s cesarjem ni prekinil. Slično srednje stališče med obema velikima silama zapadnega sveta je zavzel tudi avstrijsko-štajerski vojvoda Friderik. Papež mu je obljubljal škofijo na Dunaju ali drugod, ponovno l. 1244. obvdoveli cesar pa, ki si je želel vojvodovo nečakinjo Gertrudo za ženo, celo kraljevsko krono. Cesarjeva želja in ponudba je v zvezi z nameravano vojvodovo razporoko od Agneze Andechs-Meranske (junija 1243), s katero ni imel otrok. Ako bi tudi nadalje v novem zakonu, katerega je nameraval skleniti, ostal vojvoda brez teh, pripadle bi, tako je cesar po vsej priliki računal, babenberške dežele njemu kot možu babenberške dedičinje Gertrude. Pozimi 1244-5 začela so se tozadevna resna pogajanja. Junija 1245 nato je prišel vojvoda v Verono k cesarju. Z Gertrudino poroko s cesarjem sicer ni bilo nič, toda vseeno je prišlo v Veroni junija 1245 do redakcije načrta, po katerem podeljuje cesar obema babenberškima vojvodinama (Avstriji in Štajerski) v njunih dosedanjih mejah ime in naslov kraljevine, vojvodo samega pa povzdiguje v kralja z vsemi s kraljevskim dostojanstvom zvezanimi svoboščinami in pravicami (št. 859). Novo kraljevino naj bi dedoval vedno najstarejši moški član vladajoče rodbine. Tudi imenuje cesar v načrtu vojvodo z nenavadno titulaturo »grof Kranjske« (comes Carniole) in mu dovoljuje, da sme pokrajino Kranjsko (provincia Car-

niole) povzdigniti v vojvodino, katera bi bila neposredno od njega in po njem od cesarja in države odvisna. Vse to kaže, da je cesar sedaj pripoznaval vojvodove aspiracije na Kranjsko, katere je ta gotovo odločno poudarjal na sestankih s cesarjem v Veroni junija 1245. Z oživotvorjenjem načrta bi glede Kranjske gotovo nastal konflikt s pravim kranjskim mejnim grofom, to je patriarhom Bertoldom. Tega pa ni kazalo povzročiti, kajti kot eden prvih posredovalcev za poroko cesarja z Gertrudo se je v drugi polovici l. 1244. in v prvi polovici l. 1245. trudil prav posebno patriarh Bertold, deloma na Dunaju, deloma na cesarskem dvoru. Da bi našli tudi tukaj primerno rešitev kočljive zadeve, izbrali so na sestanku v Veroni kot bodočega »kranjskega vojvodo« nekega Anzelina ali Ainçila, ki je bil baje sin patriarha Bertolda in neke čedadske dame ter po Agnezi sorodnik (cognatus) Babenberžanov. Načrt je bil premeteno premišljen. Z ozirom na svojega sina bi se patriarh gotovo odrekel Kranjske. Babenberžan bi pa tudi ne nasprotoval taki rešitvi. Toda do realizacije tega načrta, ki bi rešil vprašanje pripadnosti Kranjske, ni prišlo.

Vojvoda Friderik je tudi še po veronskem sestanku igral na dve karti, cesarsko in papeško. Dvolična igra zapletla ga je v boj s Čehi in Ogri. V boju s temi je zmagal v bitki ob Litvi dne 15. junija 1246, toda padel na bojnem polju (št. 884). Bil je zadnji moški potomec Babenberžanov. Boj za babenberško dediščino načenja novo poglavje v politični zgodovini velikega dela slovenske zemlje.

2. Pokrajine.

V tem poglavju hočem podati pregled teritorialne zgodovine slovenske zemlje v prvi polovici 13. stoletja. Meje posameznih pokrajin na slovenskih tleh postajajo v tej dobi vedno bolj stalne in se počasi približujejo konturam, ki jih poznamo iz historične karte kasnega srednjega veka. Ogledati si hočemo najprej politično-teritorialno konfiguracijo stare slovenske centralne dežele Koroške v njenem današnjem slovenskem delu, na katerega se ozira pričujoča knjiga Gradiva. Nato hočemo preiti na ozemlje mark, ki so nastale ob vzhodu in jugu ter tvorile na slovenskih tleh mejno ozemlje rimsko-nemške države.

Z oddelitvijo Karantanske marke, dravske doline okoli Marenberga in Vuzenice ter Slovenjega Gradca (1147) je dobila Koroška v sredini 12. stol. stalne meje na vzhodu. Na jugu je tvoril mejno linijo v glavnem greben Karavank in Kamniških (ali Savinjskih) planin. Velika izpadna vrata Koroške proti Italiji, Kanalska dolina, so spadala skupaj z ozemljem ob obeh straneh velike

ceste, vse tja do Beljaka, še do druge polovice 11. stol. k Furlanski grofiji.

Najvplivnejši zemljiški gospod v zapadni Koroški je bamberški škof, ki ima v svoji posesti Kanalsko dolino s patronati cerkva v Lipalji vasi in Žabnicah (od dobe škofa Otona 1106—39, Gradivo, IV, št. 32), potem v dolini Zilje Podklošter (z l. 1106. ustanovljenim samostanom), grad Vetrovo in B e l j a k z okolico, kjer je bilo tudi upravno in gospodarsko središče bamberškega teritorija (št. 60, 198, 533, 605, 632, 846).

Posestva bamberške cerkve v teh krajih so bila posebne važnosti, ker so obvladovala prehode preko Alp na jug, in sicer: mednarodno cesto prvega reda skozi Kanalsko dolino, pot preko Predila v gornje Posočje in Ponadižje, kamor so v drugi polovici 12. stol. s svojimi posestvi segali bamberški ministeriali in cerkev (Gr. IV, št. 546, 547, 795; Gr. V, št. 36), in tretjič pot preko Podkorenskega sedla v gornjo Savsko dolino, katero si je bamberška škofija zasigurala l. 1180. s pridobitvijo gore Krajnik (Gr. IV, št. 635). Jaka pozicija Bamberga v deželi pa ni bila všeč deželnemu vojvodu. Za škofa Ekberta (1203—1237) je prišlo do ostrega konflikta z vojvodom Bernardom Spanheimskim. Najprej je vojvoda uporabil škofovo nepriliko, ko so tega obdolžili sokrivde pri umoru kralja Filipa (št. 133), in se je, pridobivši l. 1213. od vetrinjskega samostana hišo v Beljaku, zasidral ob dravskem mostu (št. 205). Ko se je mudil škof od l. 1217. do l. 1219. na Jutrovem, dobimo l. 1217. vojvodo celo v Beljaku samem (št. 281). Toda zdi se, da se vojvodu zasidranje v Beljaku ni prav posrečilo. Poskušal je dobiti zato prehod nižje ob Dravi pri Vernbergu. Grad Vernberg je najprej siloma odkupil od samostana v Št. Pavlu ter nameraval tamkaj s postavitvijo novega mostu, javnega trga, skladišča in mitnice speljati preko svojega ozemlja pot na desni breg Drave. Ali tudi to se vojvodu ni posrečilo. S posredovanjem salzburškega nadškofa in avstrijsko-štajerskega vojvode je prišlo v novembru 1227 do delne pomiritve, tako da je dobila bamberška cerkev po dolgotrajnih prepirih s koroškim vojvodom grad Vernberg, ali ga dala v fevd koroškemu vojvodu pod pogojem, da ne napravi pod gradom mostu, ne javnega trga, ne zaloge blaga in da ne sme tamkaj pobirati colnine in mitnine (št. 464, 520). Vendar do popolne izmiritve l. 1227. še ni prišlo. V nadaljnjih prepirih med vojvodom Bernardom in škofom Ekbertom je tega l. 1233. s podporo Bernardovih pristašev ujel škofov lastni ministerial Henrik iz Bekštajna. S papeškim, oglejskega patriarha in Babenberžana vojvode Friderika II. posredovanjem je končno prišlo do za škofa ugodnega izida, ki je koroškemu deželnemu knezu vzel voljo do nadaljnjega nasilnega nadlegovanja bamberških pose-

stev na Koroškem (št. 587, 588, 589, 595, 596). Tako se je Bamberg odbranil konkurence in škode za svoj trg in dravski most v Beljaku, kjer je imel dobičkonosno mitnico (št. 533).

Po odvrnitvi spanheimske konkurence se je začela za Beljak nova doba procvita. Letni sejem (1225, št. 423), hospital sv. Katarine pri Beljaku (1233, št. 605), pravica kovanja novcev, enakih breškim po teži in veljavi (1242, št. 794), bamberški patronat nad cerkvijo sv. Martina pri Beljaku (1244, št. 846), pomenjajo etape v beljaški zgodovini v drugi četrtini 13. stol. Škofje so se trudili povzdigniti svoje mesto, čigar prebivalci se imenujejo »burgenses« ozir. »cives« (št. 173, 732) in čigar obzidje se omenja že l. 1233. (št. 605).

Na gradu Bekštajnu, jugovzh. od Beljaka, domovali so mogočni ministeriali bamberške cerkve (št. 588, 589), katerih posestva so bila raztresena po vsem Rožu tja do Borovelj. Že l. 1201. omenja se grad Bekštajn kot sedež sodnika (št. 8: »Martinus tunc temporis iudex de Vinchenstein«).

Poleg bamberške cerkve je imel v obeh pražupnijah spodnje Ziljske doline (Št. Janž na Zilji, Devica Marija na Zilji) in okoli Baškega jezera mnogo posestev in dohodkov tudi samostan v Možacu (Moggio) v Furlaniji. Ohranjeni zapisnik dohodkov tega samostana, kateri je nastal med l. 1238. in l. 1261., nam kaže, da so takrat že obstojale skoraj vse današnje vasi onih krajev, poleg teh pa še nekatere take, katere je sto let pozneje (1348) zasul veliki usad gore Dobrača oziroma zalila Zilja (št. 704).

Severno od Drave je pridobila, kakor smo videli, bamberška cerkev l. 1227. mostišče in grad Vernberg, katerega je do takrat imel samostan pri Sv. Pavlu, dobil ga pa od tega koroški vojvoda v fevd (št. 464). Sosednji grad Hohenwart je imela od l. 1162. dalje v posesti krška cerkev (Gr. IV, št. 441). Iz rodu vovbrskih grofov so bili grofje iz Sternberga-Strmca, ki se pojavijo prvič l. 1237. (št. 682). V Strmcu-Sternbergu (med Osojskim in Vrbskim jezerom, so imeli svoj grad, v sosednji Tmari vasi svoje dedinsko posestvo (št. 862). Celo to ozemlje med Dravo, zahodnim delom Vrbskega jezera in pogorjem Turje nad Osojskim jezerom spada pod župnijo Kostanje, katere župnik se l. 1202. prvič omenja (št. 38).

V srednjem delu Koroške, to je okoli Vrbskega jezera, v Rožu in na Gosposvetskem polju so bili v prvi polovici 13. stol. glavni zemljiški gospodje freisinški škofje, avstrijsko-štajerski vojvodi iz rodu Babenberg, koroški vojvode iz rodu Spanheim in samostan v Vetrinju.

Posestno stanje freisinške cerkve se v imenovanem razdobju v tej pokrajini ni mnogo izpremenilo. Nekdaj freisinški Blato-

grad (Moosburg) nad Vrbskim jezerom je prešel v prvi polovici 12. stol. v last goriških grofov, l. 1150. v last oglejskega patriarhata (Gr. IV, št. 267), leta 1202. pa kot oglejski fevd zopet v roke goriških grofov (št. 13).

Babenberžani so podedovali od štajerskih Traungavcev posestva okoli Rožeka in Humberka. Babenberški ministeriali so gospodje iz Roža (Ras), tako imenovani po gradu Rožu nad staro traungavsko ustanovo, cerkvijo sv. Jakoba pri Čemrnici (št. 214). Štajerski ministeriali so tudi gospodje iz Humberka (Hollenburg) nad Dravo in iz Leonsteina ob Vrbskem jezeru (št. 58, 214, 270). Ribnico ob Vrbskem jezeru so imeli najmanje od l. 1171. (št. 527) grofje iz Bogena, ko so pa ti l. 1242. izumrli, dobil jo je avstrijsko-štajerski vojvoda Friderik II. in jo podelil svojemu ministerialu Henriku iz Trušenj (št. 795, 804). Henrik je imel tudi patronsko pravico pri cerkvi v Hodišah-Ribnici, jo prepustil l. 1242. vojvodu Frideriku II., nakar jo je ta podelil vetrinjskemu samostanu (št. 667, 795). Ribnica z okolico je tvorila poseben imunitetni sodni okraj (provincia Riuentz, št. 384). Gospodarsko - upravno središče babenberških posestev na Koroškem je pa bil grad Gurniz (Podkrnos) vzh. od Celovca, kateri je potem, ko so izumrli Bogenski grofje (1242), prav tako prešel v last Babenberžanov. Tamošnja babenberška posestva so ležala v brdih in v ravnini ob obeh straneh spodnjega teka reke Gline in tvorila tu (vzh. od današnjega Celovca) poseben officium. Po izumrtju Babenberžanov so začela prehajati posestva počasi v razne roke. Mnogo si jih je prilastil Vulfing iz Krnosa, kateri je l. 1230. skupaj z bratom Henrikom sezidal jugovzh. od Celovca grad Greifenfels. Po tem gradu se imenuje Henrikov enakoimenovani sin (št. 515, 543, 644, 883).

V središču Koroške, na Celovškem in Gosposvetskem polju, je, kakor v 12. stol., tudi v prvi polovici 13. stol. rastla moč deželnih knezov iz rodbine Spanheimov. V glavnem je šel ta porast moči na račun salzburške cerkve, katere staro srednjekoroško posestno stanje kaže očitno tendenco razkrajanja in razpadanja. Celovec, Podkrnos, Grabštajn, Vetrinj, Humberk izgubil je Salzburg enega za drugim.

Na nekdanji salzburški zemlji, v Vetrinju, je osnoval grof Bernard Spanheimski skupaj s svojo ženo l. 1142. cistercijanski samostan in ga bogato obdaroval (Gr. IV, str. LXV). Grad Grabštajn je dobil koroški vojvoda (po gradu se imenujejo spanheimski ministeriali, Gr. IV, št. 373; V, št. 95, 613) od salzburške cerkve. V celovški okolici prehajala so v prvi polovici 13. stol. nova posestva v last vetrinjskega samostana (št. 138, 292, 372). Za vasi okoli salzburškega Ptuja, katere so povzročale radi oddaljenosti samostanu veliko stroškov in truda

pri spravljanju pridelkov, dobil je od salzburške cerkve v zameno desetine na Koroškem (1237, št. 675).

Na gradu Humberku ob Dravi, katerega je dobil štajerski vojvoda od salzburške cerkve (Gr. IV, št. 373), so stanovali njegovi ministeriali (št. 214, 270). Pod grad spadajoča zemlja se je proti jugu raztezala preko Svetne vasi in gore Žehtarja nad Borovljami. Ozemlje je bilo važno, ker je obvladovalo v svojem okrožju most preko Drave pod Humberškim gradom in pot preko Ljubelja na Kranjsko (št. 330, 331). Ko je s Svikerjem izumrla rodbina Humberških gospodov (pred 7. marcem 1246), je prešlo gospodstvo na njegove sorodnike, gospode iz Ptuja (št. 880).

V nekdaj salzburškem ozemlju, v bližini svoje ustanove v Vetrinju, so položili Spanheimi tudi temelj bodočemu glavnemu mestu Koroške, Celovcu. Ob koncu 12. stol. vojvodski trg (forum), kjer se je pobirala mitnina (Gr. IV, 835), je imel Celovec še v prvi polovici 13. stol. vaški značaj, toda že svojega sodnika. V sredi stoletja je vojvoda Bernard naselbino povzdignil v mesto (št. 214, 416).

Najbogatejši cerkveni posestnik v celovški okolici je bil v 12. in 13. stol. cistercijanski samostan v Vetrinju. Užival je najmanj že od l. 1200. na vseh svojih posestvih pravico imunitete, katero mu je l. 1207. potrdil kralj Filip (Gr. IV, št. 916; V, št. 115). K imetju in posestvom, katera je prejel v 12. stol., je pridobil v prvi polovici 13. stol. še mnoga nova. Vetrinjska zemljiška politika v slovenski Koroški giblje se v dobi 1201—1246 v sledečih smernicah: arondacija posestev v bližini samostana (v Ribniškem okraju, ob Vrbskem jezeru, v Rožu, v okolici Celovca, št. 61, 95, 138, 279, 292, 364, 372, 384, 510, 644, 694, 714, 727, 804, 840) in osiguranje teh posestev proti napadom in nasilni lastitvi (št. 150, 214, 270, 271, 515). V cerkvenem oziru pada v to dobo pridobitev cerkve, fare in odvetništva v Kotmari vasi od salzburške cerkve (Gr. IV, št. 856; V, št. 16, 61, 214, 270, 364) ter patronske pravice pri cerkvi v Hodišah od avstrijsko-štajerskega vojvode (1242, št. 795). Drugi uspeh Vetrinja pomenja osiguranje važne poti preko Drave pri Humberku ter dalje proti jugu preko Ljubelja na Kranjsko, poti, ki je vezala koroška vetrinjska posestva s kranjskimi na Gorenjskem. Glavne etape tega preko Karavank usmerjenega prodiranja v prvi polovici 13. stol. so: pridobitev cerkve sv. Lenarta na gori Ljubelju (1207, 1239, št. 125, 719), pridobitev mostu čez reko Dravo pod Humberškim gradom (1220—4, št. 330, 331), ureditev zavetišča za potnike ter obveznosti za oskrbo potov in mostov preko Ljubelja (1239, št. 719), dohodki in odvetniška pravica, ki so jo l. 1246. prejeli novi humberški lastniki, gospodje iz Ptuja, v vaseh ob humberškem mostišču (Borovlje, Goriče, Medborovnica, Zadole, št. 880).

Vzhodni del Koroške ob Dravi — ozemlje stare Junske grofije — kaže v prvi polovici 13. stol. dokaj pisano teritorialno sliko. Velik del je v rokah grofov iz Vovber (Heunburg, sev.-vzh. od Velikovca), katerih glavni postojanki ste trg in grad Pliberk (št. 473) in grad Vovbre. Vovbrški teritorij je močno raztrgan radi imunitetnih posestev, ki jih ima v teh krajih cerkvena roka: bamberška cerkev (grad Grebinj od prve polovice 12. stol., trg Grebinj prvič 1237, župnija pred 1233, št. 677; grad Vivšnik-Weissenegg, prvič 1244, št. 832), samostan pri Št. Pavlu (okolica samostana; Dravberg, kjer so gospodje iz Trušenj sezidali grad in cerkev in odvzeli samostanu mnogo zemlje, a jo dobili z gradom, trgom in okolico kot fevd od samostana, Gr. IV, št. 477, 639, 855; Velikovec, od 1147, št. 237, 238; Mohliče, s cerkvijo sv. Pavla od l. 1123, Gr. IV, št. 71, prim. Gr. V, št. 101, 436), škofija na Krki (Zgornje in Srednje Trušnje od 1072, Važenberg) in škofija v Briksenu (grad in okolica Kamena od ok. l. 1000, od srede 12. stol. do 1253. l. v rokah briksenskih odvetnikov, goriških grofov, št. 101, 436, 689, 691, 692, 730).

Tudi v vzhodni Koroški je proti cerkvenim gospodom — podobno kakor v zapadni proti Bambergu in v osrednji proti Salzburgu — šla v prvi polovici 13. stol. teritorialna ofenziva koroškega vojvode Bernarda, ki se je, v mislih na okrepitev svojega rodu in deželnega kneževstva, obrnil tu proti glavni šentpavelski postojanki Velikovcu. Velikovec z bližnjo okolico je od l. 1147. v šentpavelski posesti, toda že vojvoda Herman si je tu lastil neke pravice na škodo samostana (Gr. IV, 237, 238, 511). Njegov naslednik, vojvoda Bernard, si je zagotovil l. 1217. najprej mitninske pravice ob šentpavelskem mostu preko Drave tik Velikovca, nato pridobil l. 1239. od šentpavelskega opata hrib pri Velikovcu, kjer si je postavil grad (št. 280, 294, 706). Ko se mu je v borbi z Bambergom ponesrečila ustanovitev trga pri Vernbergu, ki ga je nasilno odkupil od šentpavelskega opata, dobil je od cesarja Friderika II. dovoljenje, da sme preložiti samostanske trge na drugo šentpavelsko zemljo (št. 569). Ker pa je šentpavelski samostan prepustil l. 1240. stari Velikovec z župno cerkvijo sv. Ruperta vojvodu Bernardu, preložil je trg v novi Velikovec k cerkvi sv. Magdalene (št. 743). Tako sta obstojala v Velikovcu dva konkurenčna trga, vojvodski in samostanski, kar je dalo povoda mnogim prepirom. Končno je v prvi polovici 14. stol. pridobil deželni knez vse mesto.

Zgornje in Srednje Trušnje s svojima gradovima so bile od l. 1072. v posesti krške škofije (Gr. III, št. 126). V začetku 13. stol. so Srednje Trušnje še v posesti škofije (Gr. IV, 923), Zgornje Trušnje pa v rokah trušenjskih gospodov, kateri so ministeriali štajerskih

vojvodov iz rodu Babenberg, dedičev Traungavcev (št. 350, 795), ki so zopet dediči l. 1147. umrlega Bernarda iz rodu Spanheimov. Trušenjci so imeli tudi fevde in bili odvetniki na nekaterih šentpavelskih posestvih na Koroškem (št. 849, 874).

Prav tako kakor severno od Drave okoli Trušenj in Velikovca je položil vojvoda Bernard tudi v vzhodni Koroški južno od Drave temelje spanheimske oblasti. Zgodilo se je to po l. 1209., ko so prišla prejkone posestva gospodov iz Juneka-Žineka (Sonnegg, pri Goselni vasi) pod oblast koroškega vojvode. Omenjeni gospodje se l. 1209. zadnjikrat imenujejo (št. 152). Vojvodska posest raztezala se je po vsej Podjuni, skoraj od Pliberka na vzhodu pa do velikega dravskega kolena pri Galiciji ter obsegala na jugu tudi (Železno) Kaplo. Upravno in gospodarsko središče je bilo na gradu Reberci (Rechberg) pri Žitari vasi, po katerem se imenuje deželsko-sodni okraj (provinca Rechperch, št. 661). Očividno je bilo vojvodu Bernardu mnogo na tem, da si pridobi prehod od svojih južnodravskih posestev preko Drave na sever, kar se mu je, kakor smo videli, l. 1240. s pridobitvijo Velikovca tudi posrečilo.

V Podjuni je omeniti še korarski konvent v Dobrli vasi, kateri je pri cerkvi sv. Marije (v Junski dolini) ustanovljen in izpopolnjen v letih 1106.—1154. Pod župnijo Dobrla vas, ki pripada kanonikom, spadajo glasom listine iz l. 1154. (Gr. IV, št. 327) kapele sv. Lamberta v Goselni vasi, sv. Andreja v Rikarji vasi, sv. Vida pri Rikarji vasi, sv. Helene v Žitari vasi, sv. Ivana v Podjuni, Marije Device na Obirskem, sv. Jurija na (Šentjurski) gori. Od pražupnije Dobrle vasi oddelile so se sledeče župnije: Galicija (sem je staviti cerkev v listini Wecelina de Juno iz l. 1086.—1121., Gr. III, 383, ki dobi takrat krstno in pogrebno pravico), po l. 1106. župnije v Rožeku, Škocijanu v Junski dolini, Šmihelu pri Pliberku, pri sv. Martinu pri Slovenjem Gradcu (Gr. IV, 20) in župnija v Ljibeličah (s podružnicama v Lokovici in Možici, Gr. IV, 327).

Ako pregledamo teritorialno politiko na Koroškem v prvi polovici 13. stol., vidimo, da ji daje glavno noto prizadevanje vojvoda Bernarda iz rodu Spanheimov, s smotreno politiko ustvarjati podlago za moč svojega rodu in deželnoknežje oblasti. V zahodnem delu Koroške se je njegovo prizadevanje napram bamberški cerkvi v Beljaku odbilo ob odporu škofa Ekberta. Več sreče je pa imel vojvoda v sredi dežele, kjer so mu bili radi razpadajočega posestnega stanja salzburške cerkve dani lažji predpogoji za ustvaritev bodočega središča — Celovca. Na vzhodu končno pridobil si je vojvoda Bernard velik del Podjunske doline ter v Velikovcu oporno točko za prehod preko reke na levi breg, kjer je vodil uspešno teritorialno politiko s šentpavelskim samostanom.

K stari grofiji v Junski dolini je spadala prvotno tudi Mislinjska dolina s Slovenjim Gradcem. Še okoli l. 1200. je zavzemala ta pokrajina poseben položaj. Slovenji Gradec se je nahajal takrat v rokah vojvodov iz rodu Andechs-Meran, najprej Bertolda († 1204), potem njegovega sina Henrika († 1228), nato patriarha Bertolda († 1251). Listina iz l. 1197. strogo loči andechs-meranske ministeriale »in Karinthia, et Windissgraze, ac per totam Karniolam« (Gr. IV, št. 898). Patriarhovi ministeriali se imenujejo v Slovenjem Gradcu v letih 1218. in 1225. (št. 295, 432), patriarhov oskrbnik (vicedominus) istotam 1228, 1243 (št. 490, 811). Zadnji moški Andechs-Meranec, patriarh Bertold, je podaril l 1251. andechs-meransko lastnino v slovenjegraškem gospodstvu, v gradu in trgu ter drugod, s sodstvom, mitnino, kovnico, ministeriali in podložniki oglejskem patriarhatu, pod katerim je Slovenji Gradec še dolgo zavzemal poseben položaj.

Tudi Dravska dolina okoli Vuzenice, Mute in Marenberga je spadala k ozemlju stare Junske grofije tostran »velikega gozda« pri Breznu, ki jo je ločil od marke okoli Ptuja. Tu je v prvi polovici 13. stoletja imel glavna posestva Šentpavelski samostan (kompaktno ozemlje ob južnem pobočju Kozjaka od Vurmata do potoka Suhe pri Spodnji Vižingi, raztreseno v ostalem teritoriju, prim. št. 4). Na tem ozemlju se je raztezala severno od Drave velika župnija Labod (od Št. Pavla do potoka Vurmata). Podružna cerkev v Breznu se omenja že l. 1184. (Gr. IV, 681). L. 1201. so pa od župnije Labod s pristankom takratnega župnika odcepili samostojno novo župnijo s sedežem pri sv. Juriju na Remšniku ter ji določili kot zapadno oziroma vzhodno mejo potoka Suho in Vurmat (Črmenico, št. 4, 21).

Okoli Dravberga imajo v našem razdobju posestva Šentpavelski samostan in gospodje iz Trušenj, ki so bili babenberški ministeriali. Od dravberških Trušenjcev so se odcepili gospodje iz Vuzenice in Marenberga (št. 383, 384, 706). Trušenjci so v Dravbergu tudi sezidali cerkev, ustanovili pri njej kolegiatni kapitelj in dosegli, da so k temu l. 1237. prenesli župnijo v Labodu (št. 667).

Mislinjska in Dravska dolina do Dravskega gozda niste samo v političnem oziru spadali pod Koroško, temveč tudi v cerkvenem oziru pod koroška arhidiakonata, in sicer ozemlje severno od Drave pod salzburškega spodnjekoroškega, ozemlje južno od Drave pa pod oglejskega arhidiakona na Koroškem.

Onostran dravskih tesni pri Breznu razprostirala se je marka ob Dravi, ki se v 12. stol. enkrat imenuje Ptujska marka (Gr. IV, 22), v 13. stol. pa enkrat Panonska marka (št. 86), navadno pa le Marka (št. 122, 132, 386, 787, 817). Spada v vrsto starih mark ob meji države, ki se, bodisi ob srednji Muri, bodisi Sotli ali Krki,

istodobno imenujejo prav tako na kratko samo Marka (št. 131, 291, 501, 522). Ime Štajerska marka (Steiermark) se začne prav počasi uveljavljati šele od polovice 13. stol. Deželni gospodje v dravski marki so v naši dobi Babenberžani. Vojvoda Leopold VI. jo imenuje l. 1207. naravnost svojo marko (marchia nostre dicionis, št. 122). Meje gredo na jugu do Konjiške gore, Boča in Donačke gore, na zahodu pa do »Dravskega gozda« pri Breznu.

V z h o d n a m e j a dravske marke izoblikovala se je iz neobljudenega mejnega pasu šele v začetku 13. stol. po vročih bojih z Ogri v stalno mejno linijo. Obmejno ozemlje med Rabo in Muro ter Muro in Dravo je v pogostih spopadih z Ogri hudo trpelo. Na severu ni mogel samostan pri Št. Gothardu ob Rabi radi upadov iz sosednje Štajerske marke obdržati zemljišča Dobra, čeravno so Ogri imeli organizirane posebne stražnike v obrambo meja (št. 901, 902). Po zavrnitvi Ogrov okoli l. 1200. ustalile so se meje in kmalu se na ogrski strani pojavljajo velike kronske darovnice, s katerimi je kralj dajal obmejne teritorije v roke zanesljivih oseb ter s tem utrdil in zavaroval meje svoje države. Na severu ob Rabi je Št. Gothard l. 1213. dobil drugič teritorij Dobro (št. 902), južno odtod je grof Nikolaj iz Železnega prejel l. 1208. za svoje velike zasluge veliko zemljišče Lendavo, ki je obsegalo približno hribovito Prekmurje, v kolikor spada danes v okvir naših državnih meja (št. 901, 903). Nasproti Radgone je zasidral kralj Andrej II. na dotlej neobljudeni zemlji Cankovi l. 1212. templarski red (št. 200). Kučnica je postala takrat v teh krajih stalna mejna rečica med rimsko (nemško) državo in ogrskim kraljestvom. Okoli današnje Dolnje Lendave zaokroževala je v prvih decenijih 13. stol. svojo zemljo rodbina Hoholtov (št. 903, 905, 906).

V začetku 13. stol. pomaknila se je južno odtod med Muro in Dravo mejna črta proti vzhodu. Zgodilo se je to ok. l. 1199., ko je salzburški ministerial Friderik iz Ptuja Ogrom odvzel takrat neobljudeni o r m o š k i o k r a j (Gr. IV, št. 914; V, št. 370, 633, 647) ter pri Veliki Nedelji na svojem alodu, pri že obstoječi cerkvi, naselil Nemški red. V tem mejnem sektorju prišlo je v teku 13. stol. še opetovano do prask in prepirov z Ogri.

Babenberška, od Traungaucev pridobljena zemlja med Muro in Konjiško-Donačko goro je imela v naši dobi dokaj enoten političnoteritorialen značaj. Najvažnejša kraja sta Maribor in Radgona. M a r i b o r je traungauska ustanova v ravnini pod gradom, ki je stal prejkone na sedanji Piramidi. L. 1209. se imenuje prvič trg (forum, št. 154, 462), l. 1254. prvič civitas. Zdi se, da je imela naselbina še neopredeljen značaj, kajti imenuje se mestoma tudi vas, mestoma se pa prebivalci — med njimi že obrtniki — zovejo tudi burgenses

(št. 329). Maribor je v naši dobi upravno in gospodarsko središče velikega babenberškega urada, važno tržno mesto za vino in prehodna točka preko Drave. Traungauska ustanova je tudi Žička kartuzija (1165) ob južni meji dravske marke. Babenberški ministeriali se imenujejo po Cmureku (št. 130, 202), Mariboru, Lembahu, Tranbeku (Gr. IV, št. 254), Konjicah in Rogatcu.

Eksemptno ozemlje v teh krajih bilo je samo salzburško s središčem v Ptuju, ki je obsegalo ozek pas ravnine ob desnem bregu Drave od Zrkovec navzdol, ob levem bregu pa Gorice od Vurberka do ogrske meje. Na gradu v Ptuju je domovala rodbina gospodov iz Ptuja, ki so bili salzburški ministeriali (št. 37, 61, 275, 890). Vurberk je dobil kot salzburški fevd l. 1244. od Amelrika iz Stubenberga Sviker iz Humberka (št. 848). Ptujski gospodje so vzrasli kot obmejni kastelani salzburških nadškofov, pridobili v boju z Ogri ozemlje vzhodno od Ptuja (okoli Ormoža) in ga prejeli v fevd od salzburške cerkve. Po smrti Svikerja iz Humberka l. 1246. so pridobili grad Vurberk ter podedovali Humberk in Rožek na Koroškem (št. 848, 880, 890). V naši dobi se ena linija Ptujskih imenuje po Ptuju, druga po Kunšperku. Oton iz Kunšperka (brat Friderika iz Ptuja) je bil krški ministerial in se oženil z Rihco iz Rogatca, sestro ustanoviteljice samostana v Studenicah. Z možitvami in ženitvami so utrdili Ptujčani svoj položaj. Friderik (IV.) je imel od l. 1213. za ženo Herado s Planine (št. 212). Preko sestre svoje žene Gerburge je postal svak Henrika iz Svibna (št. 841). Bili so pa Ptujčani tudi v sorodu z gospodi iz Lipnice (Leibnitz, št. 853) na Štajerskem in Humberka na Koroškem (št. 880). Ptujski gospodje so tipičen primer ob državni meji v njeni obrambi vzrasle nesvobodne viteške rodbine.

Pod salzburškim gradom ležeči Ptuj je mogoče edino slovensko mesto, katero sega v neprekidnem obstanku v antično dobo. V naši dobi se imenuje Ptuj »civitas« (št. 22). Prospeval je kot upravno in gospodarsko središče velikega salzburškega ozemlja in bil sedež kovnice salzburških nadškofov. Po ustanovitvi dominikanskega samostana l. 1230. (št. 529, 546, 633, 640, 645) je dobilo mesto obzidje. Papeška listina iz l. 1222. ga imenuje »burgum« (št. 353).

Posestva zgornještajerskih in koroških samostanov v marki ob Dravi niso doživela v prvi polovici 13. stol. večjih izprememb. Na desnem bregu Drave je obdržal samostan pri Št. Pavlu posestva od potoka Velke do potoka Lobnice s cerkvijo sv. Lovrenca v Puščavi in vasmi Ruše in Bezeno (št. 228—230, 349), na levem bregu pa vinorodna posestva pri Mariboru, na gori Remšniku ter raztresena v Slovenskih goricah (št. 44, 349, 738, 829; prim. Gr. IV, str. XVII). Vetrinjski samostan si je pridobil k starim nova posestva v Mariboru (št. 329) ter dobil v zameno za vasi, ki jih je imel okoli Ptuja, pri-

kladnejše na Koroškem (št. 675). Admontski samostan je imel še nadalje Jarenino s faro, dvor v Ptuju in kmetije na Radeljnu (št. 27, 46, 121, 127). Posestva v vinorodni Marki so bila za alpinske samostane od velike gospodarske važnosti radi pridobivanja vina.

V cerkvenem oziru je razdeljena marka ob Dravi po reki sami v dve polovici, severna spada pod vrhovno oblast salzburškega nadškofa in arhidiakona štajerske spodnje Marke, južna pa pod oblast oglejskega patriarha in savinjskega arhidiakona.

V salzburškem delu je bila pražupnija zahodnih Slovenskih goric admontska J a r e n i n a (št. 27, 46; prvič 1160, Gr. IV, št. 409). Jareninski podružnici sta sv. Andrej v Svečini (Gr. IV, št. 894, 1197. l. posvetitev kapele) in Št. Lenart (Gr. IV, št. 885, l. 1196.). Mogoče se je od Jarenine odcepila fara v Mariboru (prvič po l. 1185., Gr. IV, št. 716; Gr. V, št. 228, 229). Cerkev sv. Petra pri Mariboru (št. 658) in cerkev v Kamnici (omenjena že 1096—1105, Gr. III, št. 408) sta slejkoprej podružnici mariborske župnije.

V vzhodnem delu Slovenskih goric sta pražupniji R a d g o n a (prvič po l. 1185., Gr. IV, št. 716; V, št. 183, 184, 215, 228, 229) in salzburški P t u j (župnik l. 1188., Gr. IV, št. 745). Pod Ptuj je spadala prvotno cerkev pri V e l i k i N e d e l j i, ki je ustanova ptujskih gospodov iz dobe po odvrnitvi Ogrov in je prešla l. 1235. s patronatom vred pod Nemški viteški red (št. 633, 647).

V južnem delu marke ob Dravi, na desni strani reke, so pražupnije H o č e, S l i v n i c a in K o n j i c e. Od Hoč se je oddelila šentpavelska cerkev sv. Lovrenca v Radomljah (ali v Puščavi), zadobivši l. 1191. samostojen položaj (Gr. IV, št. 796). Zdi se, da ta oddelitev od starega farnega teritorija ni bila po godu hoškemu župniku. Pravdo, ki jo je imel radi te cerkve s Šentpavelskim samostanom, so odločili l. 1214. patriarhovi razsojevalci tako, da je moral odstopiti šentpavelski opat fari v Hočah dohodke ene marke v vasi Bezeni, zato je pa samostan obdržal cerkev sv. Lovrenca z ozemljem do potoka Lobnice (št. 228, 229, 230). Slivniška župnija je prišla l. 1245. pod novo ustanovljeni samostan v Studenicah (št. 870). Desetine v konjiški, hoški in slivniški fari je pobiral žički samostan (št. 674).

Poseben položaj je zavzemala S a v i n j s k a p o k r a j i n a (Saunia), pod katero je šteti ozemlje med Konjiško-Donačko goro, Sotlo in Savo. Teritorialna razporeditev nam kaže ok. l. 1200. razvito in kaj pisano podobo. Zemlja je razdeljena v tri večje teritorialne komplekse: na jugovzhodu skoraj sklenjena cerkvena posest (Salzburg, Krka), babenberška posest ob dolenji Savinji (Laško) in gornja Savinjska dolina, ki je v glavnem oglejska in gornjegrajska. K nastajajoči Štajerski marki ob Dravi in Muri to ozemlje okoli l. 1200. še

ni spadalo. Tesnejše in kakor izgleda v starino segajoče politične in cerkvene zveze je imelo s prekosavsko kranjsko marko, kamor je z ozkim pasom pri Radečah in Svibnem tudi še segalo. Enotnega imena ta pokrajina nima, kraji leže ali v Marki sploh (št. 131, 291, 554), v Savinjski pokrajini (Saunia) ali pri Gornjem gradu (št. 554). Marka ob Savinji, Sotli in dolenjski Krki tvori eno samo skupno mejno ozemlje proti »Slavoniji« oziroma »Ogrski«. Še do druge polovice 13. stol. deli prej politično usodo Kranjske in celo Koroške, kakor pa Štajerske. Aspiracije Friderika II. iz rodu Babenberžanov, ki si je najmanj od l. 1232. lastil naslov »gospod Kranjskega«, so se gotovo raztezale tudi preko tega ozemlja. Rana smrt vojvode je prekinila zaenkrat pomaknitev štajerske deželne meje k Savi.

V zgornjem delu doline reke Savinje, približno od tam, kjer se Dreta izliva v Savinjo, si delita zemljo l. 1140. ustanovljeni benediktinski samostan v Gornjem gradu in oglejski patriarhat. V srednjem delu Savinjske doline in v Šaleški dolini je rastla v začetku 13. stol. moč in veljava najprej koroških Vovbržanov (Heunburg), ki so, zdi se, nasledniki nekdanjih savinjskih mejnih grofov, potem pa tudi že njihovih bodočih dedičev svobodnih gospodov iz Žovneka (Sannegg), kasnejših celjskih grofov. Celje (po savinjskih mejnih grofih), Mozirje (kot oglejski fevd) in Šoštanj imeli so Vovbržani v svojih rokah. Patronat in odvetništvo v braslovški fari, katera je bila, kakor se zdi, ustanova gospodov iz Žovneka, je tem podelil l. 1237. oglejski patriarh (št. 680). Kaže se, da so imeli Vovbržani in Žovnečani v Savinjski dolini tudi babenberške fevde. Nastopajo kot priče v listinah avstrijsko-štajerskih vojvod (št. 154, 386, 454, 664). Znano nam je tudi, da so že Traungauci na Hekenbergu pri Vranskem imeli svoje ministeriale (Gr. IV, št. 749, 750). Kakor Žovnečani imenujejo se svobodni (liberi) tudi gospodje iz Vojnika, ki so pa izumrli z Viljemom l. 1241., nakar je njihova posest prešla v roke Babenberžanov.

Tudi Babenberžani so imeli v porečju Savinje in Save svoja posestva. Pridobili so jih od Traungaucev. Toda ta, v nikakršni teritorialno-neposredni zvezi z babenberško zemljo ob Dravi in Muri, so enklave zase in ne spadajo k štajerski vojvodini. Največje gospodstvo je tvoril urad Laško, ki je segal od današnjega Trbovlja pa do Jurkloštra ter od Sevnice, Radeč in Kuma skoraj do Celja, vključivši tudi še Št. Pavel in Žalec v Savinjski dolini. V Laškem je bilo upravno in gospodarsko središče tega babenberškega oficija (št. 462). V Jurkloštru je obnovil vojvoda Leopold l. 1209. kartuzijo in ji l. 1227. izdatno razširil zemljo in pravice (št. 154, 462). Poleg obnovljene kartuzije je še nekaj časa obstojala proštija, ki jo je po ukinitvi prve kartuzije (po l. 1199.) ustanovila tamkaj krška cerkev.

Posestva krške škofije v Savinjski marki izvirajo iz cesarskih darov Otona II. (980) in Konrada II. (1016, 1025) savinjskim mejnim grofom in nato grofice Heme ženskemu samostanu na Krki. Obsegala so v prvi polovici 13. stol. v lastni upravi škofije: zemljo med gornjo Pako in Dravinjo z Vitanjem kot središčem, pokrajino ob gornji Voglajni do Pilštajna in Podčetrtka ob Sotli, kôt ob Sotli pri Bizeljskem. Kot glavni fevdi krške škofije se l. 1251. imenujejo: Planina (Montpreis), Kozje, Kunšperk, Rogatec in Lemberg pri Poljčanah (Jaksch, Mon. Car., II, n. 602). V Kozjem, Pilštajnu, Podsredi in Planini domujejo krški ministeriali (št. 68, 131, 154, 265, 266, 462). Od krških fevdnikov na gradovih Planini in Podsredi se imenuje Ortolf od l. 1100 dalje. Njegova hči Herradis je vzela za moža Friderika iz Ptuja (l. 1213., št. 212). Ulrik s Planine se je pa oženil s Ptujčanko Adelhajdo (št. 707). Po Ulrikovi smrti (1250) je podedoval krške fevde Henrik iz Svibnega, po vsej priliki mož druge Ortolfove hčere Gerberge (št. 841) in se sam začel imenovati po Planini. Na Kunšperku domuje najmanj od Otona I. (prvič omenjen l. 1178.) stranska veja gospodov iz Ptuja. Oton II. iz Kunšperka je vzel za ženo Rihco iz Rogatca (št. 683). Lemberg pri Poljčanah imajo v našem razdobju od krškega škofa v fevd žovneški gospodje, Rogatec pa Konjiški, oziroma, kakor se začenjajo imenovati, Rogaški gospodje.

V Posavju od Sevnice pa do Sotle se je raztezala zemlja salzburške nadškofije. Središče je bilo najprej na Rajhenburgu, kjer so stolovali salzburški kastelani in ministeriali, nato prejkone, po ustalitvi in razširjenju državnih meja proti vzhodu, v Brežicah, kjer najdemo l. 1245. nadškofa Eberharda II. (št. 889). Nadškof Eberhard II. je bil tudi, ki je, izrabivši kot upnik grofov iz Bogena njihov neugoden finančni položaj, dobil od njih l. 1202. v last grad v Krškem, a jim ga nato podelil kot fevd (št. 12). Izgleda, da se je po izumrtju Bogenskih polastil Krškega Babenberžan vojvoda Friderik II. (Dopsch, Die landesfürstlichen Urbare der Steiermark, 52). Po Friderikovi smrti (15. junija 1246) se je požuril salzburški nadškof že v septembru osebno v Posavje in pridobil tamkaj Krško ter ondotne vplivne ministeriale. Zadnje z znatnimi koncesijami, posebno s tem, da je izenačil v pravnem pogledu krške ministeriale z ostalimi salzburške cerkve (št. 889). Z Rajhenburgom in Krškim gradom je obvladala salzburška cerkev važno pot ob Savi proti Hrvatski.

V cerkvenem oziru je spadalo savinjsko ozemlje skupaj z Marko ob Dravi na desnem bregu reke pod Oglej, in sicer savinjski arhidiakonat. Vzhodno mejo je tvorila državna meja ob Sotli, zahodno planine proti Koroški in Kranjski, južno Sava, severno Drava. Na desnem bregu Save je v 13. stol. spadala še župnija Svibno pod

savinjskega arhidiakona. V tem delu oglejskega patriarhata obstojajo v prvi polovici 13. stol. sledeče župnije.

Župnija Gornji grad je spadala od l. 1140. pod tamkajšnji samostan (Gr. IV, št. 157). V prvi polovici 13. stol. je imel postati Gornji grad sedež nove oglejske sufraganske škofije. Vprašanje te škofije je sprožil oglejski patriarh Bertold. Za dosego svojega cilja navaja iste glavne vzroke kakor salzburški nadškof par let poprej pri ustanavljanju novih sufraganskih škofij v Sekavi (1218) in pri Št. Andražu v Labodski dolini (1228), to je razprostranost dieceze in zato težko opravljanje nadpastirskih dolžnosti. Nova škofija naj bi se ustanovila pri benediktinskem samostanu v Gornjem gradu, ali naj bi se pa tjakaj iz Istre prestavila revna pičanska škofija. Patriarh je sicer dobil od svojega kapitlja dovoljenje za ustanovitev nove škofije, določil je bodočemu škofu dohodke v znesku 350 mark in mu določil obseg vladikovine, toda zdi se, da je vsa zadeva, o kateri govore dve papeški listini iz l. 1237., zastala radi prejkone iz Rima sporočenih pomislekov (št. 668, 678). Tako je ostal slovenski del oglejskega patriarhata tudi zanaprej brez sufraganske škofije.

Pod Gornji grad je spadala prvotno tudi Rečica, leta 1173. omenjena kot fara sv. Kancijana (Gr. IV, št. 540). L. 1241. se imenujejo kapele sv. Jurija, sv. Vida in sv. Ruperta v Mozirski pokrajini (št. 776).

Pražupnija Šaleške doline so Škale, kjer ima od l. 1154. del desetine konvent v Dobrli vasi (Gr. IV, št. 327). Braslovče so, kakor vse kaže, od žovneških gospodov ustanovljena župnija (omenjena l. 1140. kot župnija sv. Marije, Gr. IV, št. 157, prim. Gr. V, št. 680). Pod Braslovče spada cerkev sv. Mihaela v Vranskem, ki se omenja med leti 1123—1147; prejkone je spanheimska ustanova (Gr. IV, št. 77).

V srednji Savinjski dolini je pražupnija Št. Peter (št. 554). Žalec in Celje ste od Št. Petra odcepljeni župniji (celjski župnik omenjen l. 1229., št. 499). Na babenberškem teritoriju ob Spodnji Savinji je v naši dobi edina fara Laško. Pod njo spada cerkev sv. Egidija pri današnjem Zidanem mostu (št. 386).

Že ime kaže, da je Nova cerkev mlajša ustanova. Župnija je nastala prejkone šele v drugi polovici 12. stol. Župnik se omenja l. 1236. (št. 663); desetino ima Žički samostan. Župnija Ponikve s podružnico Šmarje se omenja prvič l. 1236. (št. 663).

Na krškem ozemlju je prvotna župnija Pilštajn (prvič 1167, Gr. IV, št. 492). Župnija Kunšperk, ki se pa do l. 1246. še ne omenja, se je od te odcepila. Na salzburškem teritoriju v Posavju je pražupnija Št. Rupert v Vidmu, imenovana tudi po bližnjem Rajhenburgu. Ustanovitev sega mogoče že v 11. stol., ko je salzbur-

ška cerkev dobila te kraje, omenja se pa prvič l. 1155. (Gr. IV, št. 358), župnik pa celo šele l. 1213. (št. 212).

Obmejno ozemlje proti Slavoniji (Hrvatski)-Ogrski imenuje se v drugi polovici 12. stol. parkrat z imenom O g r s k a m a r k a (1162, 1177, 1186-7). Pilštajn, salzburška posestva v Posavju in kraji ob dolenjski Krki leže v Ogrski marki (Gr. IV, št. 449, 583, 723). Pridevek »ogrska« se pa ni obdržal, l. 1191. leži Oblagorica (Wolkenburg) pri Litiji samo v Marki (Gr. IV, št. 781). Pod Marko je razumeti prav za prav celotno obmejno ozemlje ob dolenji Savinji, pokrajino tostran Sotle in ono ob Krki. Za del »marke« na desnem bregu Save najdemo l. 1237. naziv »m a r c h i a C a r n i o l e«, to je h Kranjski spadajoča marka (št. 664, 665), l. 1228. pa prvič zvezo »Carniola et Marchia« (št. 486). Ta se je obdržala. Niste pa Kranjska in Marka dvoje različnih dežel, prav tako kakor ne predstavljata »Stiria et Marchia« l. 1242. (št. 787) dve deželi. Dualizem v terminologiji, ki je dal Štajerski kompromisni Steiermark, je pri Kranjski ustvaril za več stoletij dva naziva (Kranjska in Marka) za eno enoto, ki nosi v konceptu listine o povišanju babenberških zemelj v kraljevino l. 1245. naziv »provincia Carniole« (št. 859). Dualizem je razviden iz krajevne lokalizacije v listinah razdobja 1201—1246. Na Kranjskem leže grad Zalog (Wartenberg) pri Moravčah (št. 11), grad Bled (št. 854) in vetrinjska posestva na Gorenjskem (št. 840), v Marki pa fevdi freisinške cerkve na Dolenjskem (št. 501, 522). Izven Kranjske in njene Marke ležita V i p a v a (št. 15) in M e t l i k a (regio Metlica, št. 486).

Ozemlje Kranjske z njeno Marko kaže v prvi polovici 13. stol. v teritorialnem oziru kaj pisano sliko. Cerkvena zemlja (Briksen, Freising, Krka, Oglej) se prepleta z ozemlji izvendeželskih in domačih svetnih gospodov (Spanheim, Andechs-Meran, Ortenburg, Bogen, Auersperg, grofje iz Višnje gore) in ustvarja teritorialno konfiguracijo, ki gotovo ni mogla pospeševati rano izoblikovanje deželnega gospodstva v oblasti ene rodbine. V prvi polovici in sredi 13. stol. se tri rodbine potegujejo ena za drugo za deželno gospodstvo na Kranjskem: Andechs-Meranci, Babenberžani in za temi Spanheimi.

Grofje iz Andechsa in grofje iz Bogena so svoja kranjska posestva priženili po dediščini kranjskega in istrskega mejnega grofa Popona, kateri je umrl (prejkone 1101) brez moških potomcev, zapustivši le dve hčeri. Od teh je ena, Sofija, vzela za moža grofa Bertolda (II.) iz rodovine Andechsov, a druga, Liutgarda, grofa Bertolda (I.) iz rodovine Bogenov. Bogenska posest je bila raztresena po vsej deželi. Najdemo jo na Gorenjskem blizu Preddvora, v Marki ob Krki in obširen kompleks ob Savi s Krškim. Razcepljenost posestnega stanja brez pravega jedra in središča in drobljenje z darovi cerkveni roki (Gr. IV, 497, Admont; Gr. IV, 614, Stična; Gr. V, 338, 339, Ve-

trinj) je oviralo večjo koncentracijo Bogenskih na Kranjskem, kateri so pa tudi očividno predpostavljali svoja bavarska posestva kranjskim. Poleg tega so zašli grofje proti koncu 12. stol. v gospodarsko krizo. Kršk i grad, ki je bil ali vsaj mogel postati središče njihovih kranjskih posestev, je zastavil l. 1189. s celotnim gospodstvom vred grof Albert za 700 mark srebra salzburškemu nadškofu, svojemu tamošnjemu prekosavskemu sosedu (Gr. IV, 760). Grof Albert in njegovi sinovi pa niso bili več v stanu rešiti gospodstva in grad iz zastave, podelili so oboje l. 1202. salzburški cerkvi in zopet vse vzeli od nje v fevd; ako bi pa brez dedičev umrli, pravi listina, pripade vse v last salzburški cerkvi (št. 12). Res so Bogenski že l. 1242. brez moškega potomstva izumrli in Krško je po kratkem babenberškem intermecu dobil Salzburg (št. 889).

Popolnoma nasproten je bil razvoj drugih dedičev po mejnem grofu Poponu, grofov iz Andechsa. Vrsta srečnih okoliščin v zvezi s smotreno rodbinsko in državno politiko je pripomogla tej častihlepni rodbini do naglega porasta v deželi, porasta, ki bi mogel privesti do deželnoknežje oblasti, da ni tragično pomanjkanje moških potomcev to preprečilo.

Teritorialno podlago za moč Andechsov v Kranjski in Istri je položil grof Bertold (II.) z dediščino, ki jo je po svojem očetu, kranjskem in istrskem mejnem grofu Poponu (umrl prejkone l. 1101.) prejela njegova žena Sofija. Sin in vnuk Bertold (III.) in Bertold (IV.) privedla sta svoj rod na vrhunec moči. Pot navzgor označujejo etape: pridobitev wolfratshausenske dediščine na Bavarskem (1157), pridobitev istrske mejne grofije (najmanj od l. 1173.), pridobitve oglejskih in drugih fevdov na Kranjskem, — rodbinske zveze z mnogimi evropskimi dvori in aspiracije, ki se odražajo v naslovu »vojvoda Dalmacije, Hrvatske in Meranije« grofa Bertolda IV. († 1204). Od sinov Bertolda IV. je postal Henrik dedič v Istri in na Kranjskem. O njegovem in njegovih naslednikov položaju na Kranjskem sem že razpravljal. Do svoje smrti (1228) je bil Henrik prvi gospod v deželi. Sledil mu je po kratki in navidezno uspešni borbi z bratom Otonom za nadvlast v deželi njegov brat patriarh Bertold, ki je do svoje smrti (1251) kot zadnji moški potomec Andechsov združeval v svoji osebi arhidiecezansko oblast, posest mnogih andeških alodov na Kranjskem in vsaj titularno kranjsko mejno grofovstvo.

Največji kompleks andeške zemlje na Kranjskem se je raztezal od gorskih prehodov pri Motniku in Trojanah na vzhodu pa od prilike do Kokre, Kranja in Smlednika na zapadu. Središče je bilo v Kamniku, po katerem se Andechsi tudi nekolikokrat imenujejo. Poleg gornjega gradu so imeli tudi spodnji grad z bližnjo kapelo v dve

nadstropji, katere romanska skulptura še danes govori o prvi polovici 13. stol., ko je bil Kamnik pod Andechsi med najvažnejšimi kraji na Kranjskem. Kamničani se v našem razdobju imenujejo meščani (cives, št. 507, 806). V Kamnik se je stekala pot iz Savinjske preko Tuhinjske doline. Hospital sv. Antona na Kozjem hrbtu, katerega je ob tej poti ustanovil Henrik Andeški (št. 507), je imel služiti obstoječi potrebi prometa ob potu iz Savinjske doline na Gorenjsko, imel pa tudi zadržati promet na motniško-tuhinjski črti andeškemu Kamniku v prid, a obenem odvrniti ga od stare rimske potne rute preko Trojan in Črnega grabna, od katere ne bi imel Kamnik nobenega dobička.

Na gorenjskem teritoriju Andechsov je živela v prvi polovici 13. stol. cela vrsta odličnih rodbin ministerialskega in viteškega stanu, od katerih se nekatere že od srede 12. stol. omenjajo. Njihovo poreklo je pri mnogih radi pomanjkanja virov zavito v negotovost. Po marsičem sodeč, so se mnoge doselile z Andechsi iz Bavarske, tako mogoče ministeriali, ki se imenujejo po Gutenbergu pri Tržiču (št. 96), gotovo pa Galli, ki se pojavljajo kot priče na Bavarskem od srede 12. stol. in so se v 13. stol. na Kranjskem povzdignili do take veljave, da zastopa Konrad Gall l. 1237. na Dunaju pred cesarjem Friderikom II. kranjske ministeriale (št. 664). Mogoče spadajo med doseljence tudi gospodje iz Limberka (Lilienberg) in Vranje peči (Rabensberg) pri Kamniku. Po krajih na polju med Kranjem in Kamnikom stanovala je cela vrsta manjših viteških rodbin (Breg, Mengeš, Brnik, Cerklje).

Od nesvobodnih vitezov so se v teh krajih v prvi polovici 13. stol. do največje veljave povzdignili gospodje, ki se imenujejo po Velesovem ali Kamniku, ki pa izvirajo, kakor se zdi, od Majnharda iz Kokre, viteza, ki se omenja ok. l. 1150. (Gr. IV, št. 235). Rodbina je imela na polju okoli Šenčurja in Cerkelj velike alode. Eden članov te rodbine, Gerloh, je bil ok. l. 1200. grajski grof na Kamniškem gradu (št. 15, 123). Gerlohov brat je bil Veriand, župnik v Mengšu, drugega brata Henrika hči, Margareta, je postala nuna v novem samostanu v Velesovem. Velesovo je pobožna ustanova te rodbine (ustanovlj. l. 1238). Postavljena je z izdatno pomočjo oglejskega patriarha Bertolda in Andechsov sploh, gornjegrajskega opata Alberta in raznih sosedov na alodu omenjene rodbine pri obstoječi cerkvi sv. Marjete (Gr. IV, št. 462; V, št. 698, 699, 718, 723, 729, 772, 802).

Najstarejši fari na andeškem teritoriju na Gorenjskem ste sv. Marija v Cerkljah (Gr. IV, 246, 462) in Mengeš (tu župnik prvič omenjen 1215, Gr. V, št. 236). Kamnik, kjer se župnik omenja prvič l. 1207., je prejkone nekoliko kasnejša andeška usta-

nova (št. 123, 124, 585). Plemiške ustanove so kapele: sv. Petra Preddvorom, ki spada s kapelo v Tupaličah od l. 1154. pod koroški Vetrinj (Gr. IV, št. 246; V, št. 276), dalje kapela sv. Marjete v Velesovem, ki je ustanova gospodov iz Velesovega (pred l. 1163.), dobila l. 1163. od matere-fare v Cerkljah neodvisno in samostojno jurisdikcijo, krstno in pogrebno pravico in je prešla l. 1238. pod novi samostan v Velesovem (Gr. IV, št. 462; V, št. 698, 699), in slednjič kapela sv. Petra v Komendi, pri kateri se ok. l. 1150. omenja klerik (Gr. IV, št. 246). Podružne kapele so stale najmanj od srede 12. stol. tudi pri Sv. Lovrencu na Planini nad Preddvorom (Gr. IV, št. 338), na Štefanji gori v Cerkljanski fari (Gr. IV, št. 116; V, št. 490) in na Malem gradu v Kamniku. Kapela sv. Tomaža pri cerkljanski župni cerkvi, ki sta jo postavila kranjski dekan Bertold in njegov nečak Henrik, je postala l. 1239. karnarij župne cerkve v Cerkljah (št. 718). Šenčur z vikariatom spada od l. 1238. pod Velesovski samostan (št. 699).

Andeško posest na Kranjskem je s spretno teritorialno politiko pomnožil istrski mejni grof Henrik († 1228). Posrečilo se mu je to potom dediščine svoje žene Sofije, edinke po grofu Albertu iz Višnje gore, in potom freisinških in krških fevdov v dolenjski Marki.

Albert iz Višnje gore, ki se omenja v listinah med l. 1177. in l. 1209. je podedoval kot potomec plemenitih gospodov, imenovanih »de Pris« ali »de Chreina«, obširne komplekse iz dediščine sv. Heme v dolenjski Marki (od zgornje Krke, Višnje gore, Stične, Čateža, Trebnja pa tja do jugozap. in južnega podnožja Gorjancev). Na tem ozemlju je stal tudi cistercijanski samostan v Stični, pobožna ustanova predniков grofa Alberta. Edinka grofa Alberta, Sofija, je vzela za moža istrskega mejnega grofa Henrika iz rodu Andechsov in tako strnila svojo dediščino z andeškim teritorijem v posestni kompleks, ki ga je mejni grof Henrik utrdil in znatno zaokrožil: prvič proti vzhodu v smeri proti Slavoniji-Hrvatski s fevdi freisinške škofije med dolenjo Krko in Mirno (št. 501, 591, 653), proti severu pa s krškimi fevdi okoli Ljubeka pri Litiji (št. 489). Slednji so bili kot prehod k andeškemu teritoriju na Gorenjskem gotovo posebno primerni in dobrodošli. Višnjegorsko-andeški ministeriali in vitezi na tem ozemlju se imenujejo po Lichtenbergu (Prapreče), Prežeku (Preisegg), Šumberku (Schönberg), Višnji gori, Slepčjeku (Blindenbach), Čretežu (Reutenberg), Mokrem polju (Nassenfeld), Kronovu, Hohenavu, Hmeljniku (Hopfenbach) in Mehovem.

Henrikovo teritorialno politiko v Kranjski in Marki je prekinila njegova zgodnja smrt (18. jul., 1228, št. 484). Kmalu sledi razkrajanje obširnega andeško-višnjegorskega kompleksa. Ljubeški fevd je naglo pograbil Spanheimovec vojvoda Bernard

(št. 489), freisinški fevd v Marki pa Babenberžan vojvoda Leopold (št. 501), oba z očividno namero, prevzeti po Andeškem tudi deželno-gospodsko dediščino. Od obeh pretendentov je imel očitno več sreče Babenberžan. Potom ženitve Leopoldovega sina in naslednika Friderika (II.) z Agnezo Andechs-Meransko so prešle vse važnejše točke na Kranjskem in v Marki v roke Babenberžanov: Kamnik, Mengeš, Kranj, Višnja gora, Gotno brdo (freisinški fevd), Mehovo in »Reifenstein« (Dopsch, Die landesfürstl. Urbare der Steiermark, 51—53). S tem je bila dana podlaga in upravičenost za naslov »dominus Carniolae«, ki ga ima vojvoda Friderik II. najmanj od l. 1232. (št. 559).

Andeška dediča, oglejski patriarh Bertold in vojvoda Oton, sta se pa, medtem ko sta Babenberžan in Spanheimovec težila za andeškim nasledstvom v Kranjski in Marki, prepirala za deželno gospodstvo v Istri in Kranjski in ostala, v nasprotju k onima, skoraj praznih rok. Edino v današnji Beli Krajini, preko takratne deželne in diecezanske meje, podvzel je patriarh Bertold takoj po Henrikovi smrti uspešen ofenziven korak. Opirajoč se očividno na tamošnje pravice in posest mejne grofice Sofije, ima akcija v začetku le navidezen versko-misijonarski značaj, a je bila v svojih posledicah odločilnega pomena za politično in cerkveno odločitev te zemlje od hrvatsko-ogrskega kraljestva in zagrebške škofije, kamor je do takrat spadala. Patriarh Bertold je že oktobra 1228. prišel osebno v Belo Krajino in privedel, kakor pravi, narod v metliškem okraju, ki je bil zamotan v zmoto slepote in nekako posnemal paganske obrede, zopet na pot resnice. Ali je bila to samo pretveza za misijonarski pohod s političnim ozadjem, ali se je narod res še držal gotovih obredov iz svoje predkrščanske dobe, ali je pa bilo nemara še ukoreninjeno slovansko bogoslužje, ki se v virih one dobe tudi imenuje »error cecitatis« in »ritus gentilium«, ne moremo točno povedati. Sledila je oglejska cerkvena organizacija v metliškem okraju: farna cerkev sv. Petra v Črnomlju s štirimi podružnicami (prejkone Metlika, Podzemelj, Semič in Vinica), katere je Sofija, vdova po mejnem grofu Henriku, bogato z zemljišči in desetinami obdarovala. V stavku listine »decimas eiusdem provincie (to je Metlike) secundum consuetudinem Romane ecclesie, que caput omnium est et magistra, sancte ecclesie Aquilegensi matri sue integraliter assignando«, je nemara vnaprej proti morebitnemu odporu od strani zagrebške cerkve povedano, da spadajo vse desetine prav za prav pod rimsko cerkev, katera je poglavar vseh, torej ravnotako zagrebške kakor oglejske (št. 486). Pri takratnih razdrapanih političnih razmerah na Hrvatskem in Ogrskem ni bilo

patriarhu Bertoldu pretežko doseči in obdržati svoje cerkvene in politične uspehe ob in preko meja države in svoje dieceze.

Poleg Babenberžanov so po smrti mejnega grofa Henrika učvrstili svoj položaj v Kranjski in Marki tudi koroški Spanheimi. Značilno je, kako so se kmalu po Henrikovi smrti pobrigali za krške in freisinške fevde v Marki (št. 489, 522). Spanheimi so imeli s centralno ležečimi alodi in fevdi že po prirodi močno pozicijo v deželi. Ljubljana in obrobje ljubljanskega barja je v njihovih rokah že od prve polovice 12. stol. Njihovi ministeriali in vitezi se imenujejo po Falkenbergu pri Turjaku, Igu, Ljubljani in Jeterbenku (Hertenberg) pri Medvodah. V gradu nad Ljubljano se nahaja upravno in gospodarsko središče spanheimskega najobširnejšega posestnega kompleksa na Kranjskem. Tu je zgrajen vojvodski »palatium« (št. 311, 810, 826).

Drugi večji kompleks spanheimskih alodov in fevdov je ležal ob dolenji Krki okoli Kostanjevice (št. 232, 522). Temu delu svojega teritorija je vojvoda Bernard po smrti mejnega grofa Henrika posvetil posebno pozornost. Po eni strani ga je pozicija, ki so si jo ustvarili Babenberžani s prevzetjem freisinških fevdov v Marki, v neposredni bližini spanheimskega teritorija, silila k protiakciji; pobrigal se je tudi tu za freisinške fevde (št. 522). Po drugi strani so pa prejkone politične razmere v sosednji Hrvatski - Slavoniji zaravnost vabile k ofenzivni ekspanzivi proti vzhodu. Ta je bila ne samo teritorialnega, temveč tudi gospodarskega značaja. V Kostanjevici, gospodarskem in upravnem središču spanheimskega ozemlja na Dolenjskem, je osnoval vojvoda Bernard kovnico breških novcev, gotovo s posebnim ozirom na trgovske zveze z vzhodom, kjer se je dober novec kostanjeviškega kova razširil tja do današnjega Banata. Kostanjevica naj bi tvorila tudi protiutež bližnjemu freisinško-babenberškemu trgu na Gotnem brdu (Gutenwörth, Hrovaški brod), ki je prav tako imel svojo kovnico denarja. V cerkvenem oziru je dobil ta okraj odlično spanheimsko pobožno ustanovo v cistercijanskem samostanu v Kostanjevici (osnovanem l. 1234., št. 623), ki je z naselitvijo cisterce pri Zagrebu posegla kmalu preko državne meje. Opažamo, da se je skoraj ob istem času pomaknila meja rim.-nem. države na škodo kraljestva Hrvatskega proti vzhodu pri Ptuju in Ormožu (ok. 1200), pri Kostanjevici (pred 1234) in v Beli Krajini (definitivno 1228). Med Muro in Dravo vojaško zavojevanje, ob Gorjancih pa mirna penetracija, v vseh mejnih sektorjih pa sledi teritorialni ekspanziji kmalu utrditev potom cerkvene organizacije (Nemški red pri Ptuju, cistercijanski samostan pri Kostanjevici, cerkvena organizacija po patriarhu Bertoldu v Beli Krajini).

Napram trem v prvi polovici 13. stol. zaporedoma v svoji veljavi rastočim svetnim rodbinam na Kranjskem, Andechs-Merancem, Babenberžanom in Spanheimom, kaže cerkvena posest v isti dobi očitno stagnacijo in nazadovanje. Glavni cerkveni posestniki na Kranjskem v tej dobi so: oglejski patriarh ter škofa briksenški in freisinški.

O o g l e j s k i p o s e s t i na Kranjskem v prvi polovici 13. stol. sem deloma že razpravljal. Njen glavni kompleks je imel periferen položaj — središči ste L o ž in C e r k n i c a — in boljše zveze z oglejsko zemljo na Krasu in Furlaniji, kakor pa s Kranjsko in njeno Marko Patriarh ni bil tu gospodar sam. Najmanje od srede 12. stol. imeli so, zdi se kot oglejski fevd, gospodstvo v Ložu z gradom, številnimi ministeriali in patronatno pravico pri cerkvi, grofje iz vovbrškega rodu (Heunburg), ki se imenujejo tudi grofje iz Loža ali Strmca (Sternberg na Koroškem, št. 530, 836, 837, 871). Vovbržani so segali preko Bloške planote na vzhod in sever, mejili pri Vel. Laščah ob posest stiškega samostana (št. 530), pri Sodražici pa ob zemljo turjaškega ribniškega teritorija (št. 310). Proti sredi 13. stol. se je posrečilo patriarhu, izrabivši finančne neprilike Vovbržanov, pridobiti njihov del loškega gospodstva in se s tem še bolj utrditi v prehodnem teritorialnem pasu med Kranjsko in Furlanijo, kar je bilo za njihovo kasnejšo zgodovino velikega pomena.

V gorenjski Kranjski sta bila slejkoprej glavna cerkvena imunitetna teritorija oba škofijska: briksenški in freisinški.

B r i k s e n š k i škofiji je pripadal v glavnem gorenjski kôt, nekako od zliva obeh Sav navzgor. Središče se je nahajalo na gradu B l e d u. Briksenška škofija je za škofa Henrika († 1239) preživljala težko gospodarsko krizo. Pri tem je utrpela tudi na svojem kranjskem teritoriju marsikatero škodo. Razdrapane razmere v škofiji za časa škofa Henrika nam predočuje listina cesarja Friderika II. iz l. 1236., ki prenaša regalije škofije na vladarja. Grad Bled je nato dobil od vladarja Spanheimovec koroški vojvoda Bernard, moral pa do njegove smrti dohodke izročati škofu (št. 655). Po smrti škofa Henrika (1239) je dobila škofija regalije sicer nazaj, ne pa, kakor se zdi, med drugim tudi blejskega gradu s posestvi in sodstvom. Kako je vse to prišlo v roke goriškega grofa Majnharda oziroma njegovih ministerialov, nam ni prav znano. Vemo le, da je bilo treba intervencij od strani oglejskega patriarha in tirolskega grofa in pa represalij od strani novega briksenškega škofa Egnona, da je prišlo l. 1241. vsaj do obljube glede povrnitve blejskega gospodstva škofiji (št. 764). Toda zdi se, da škofija ni dobila še tako kmalu Bleda nazaj. Čujemo, da sta se ga polastila dva domača viteza, Gerloh iz Jeterbenka in Viljem z Bleda. Stvar je bila gotovo kritična, kajti prisilila

je škofa Egnona, da je prišel celo osebno na Kranjsko. Kot škofov pristaš in pomagač pojavi se tu v njegovi okolici njegov sorodnik in zemljiški sosed, grof Herman iz Ortenburga, ki si je pa pustil od škofa pomoč drago plačati. Škof je moral roparjem svojega gradu plačati 250 mark v srebru, postaviti za ta denar kot poroka Ortenburžana in mu obljubiti, da mu hoče iz posestev svoje cerkve povrniti vsako škodo, katero bi imel radi rečenega poroštva (št. 854). Od tega poroštva si je Ortenburžan gotovo znal pridobiti svoje koristi. Od srede 13. stol. pojavljajo se Ortenburžani kot važen faktor v zgodovini Kranjske. Zdi se, da je del te rastoče moči šel na račun briksenškega soseda.

Gospodarsko nazadovanje kaže tudi freisinška cerkev, katera ima na Gorenjskem svoj imunitetni kompleks v porečju obeh Sor in (Škofjo) Loko kot središče. Slabost freisinške škofije je razvidna iz listin prve polovice 13. stol., ki nam poročajo o nadlegovanju freisinških posestev od strani svetnih gospodov: Ortenburžanov (št. 11), Spanheimov (št. 232, 246) in Andechsov (št. 245). Kakor drugod ob onem času izrabljali so tudi tu odvetniki svojo oblast na škodo cerkve. Koroški vojvodi so bili odvetniki freisinškega škofa na loškem gospodstvu (Gr. IV, št. 411; V, št. 232, 246). Pod škofom Otonom (1184—1220) je dobila freisinška cerkev od Spanheimov in Andechsov v povračilo škode, katero so jej ti prizadjali, sicer nova posestva v Marki in na Gorenjskem, morala jih ji pa takoj dati v fevd darovateljem (št. 232, 245, 246). Prehod posestev v roke fevdnikov z izrečno naglašenim dednim pravom je pomenjalo seveda le razkrajanje škofijskih posestnih kompleksov. Fevdnik freisinške cerkve je bil tudi grof Albert iz Višnje gore, oziroma njegova hči grofica Sofija (št. 157) in njen mož istrski mejni grof Henrik (št. 501). Po smrti istrskega mejnega grofa Henrika (1228) pojavljajo se kot novi fevdniki Babenberžani in Spanheimi. Okoristili so se s slabim gospodarskim položajem freisinške cerkve ter prejeli od škofa obširne fevde v Marki, katere je imel prej mejni grof Henrik (št. 501, 522, 591, 653). Dolenjsko posestno stanje freisinške cerkve razkraja se vedno bolj.

Ako povzamemo naš pregled, vidimo, da kaže teritorialna zgodovina Kranjske in njene Marke v prvi polovici 13. stol. sledeče glavne poteze: 1. zaporedno stremljenje treh velikih nedomačih rodbin — Andechsov, Babenberžanov in Spanheimov — po gospodstvu v deželi, stremljenje, ki gre često na račun gospodarsko slabe cerkvene roke; — 2. stagnacija oziroma gospodarsko propadanje velikih cerkvenih gospodov: Ogleja, Briksena, Freisinga; — 3. propadanje manjših domačih in priseljenih rodbin: grofov iz Bogena (Krško), grofov iz Vovber-Sternberga (Ložj), gospodov s Turjaka

(Auersperg), grofov iz Višnje gore; — 4. ofenziva in ustalitev državnih in deželnih meja na vzhodu, ki jo podpre tamkajšnja cerkvena organizacija (spanheimska Kostanjevica, Bela Krajina).

Slovenska zemlja ob Soči, okoli Postojne in Vipave in na Krasu kaže v prvi polovici 13. stol. v teritorialnem oziru neenotno podobo. Za celokupno ozemlje od Predila do morja in od zgornje Nadiže do Snežnika manjka celo enoten naziv. Imena Bovec, Tolmin, Vipava in Postojna, ki jih najdemo v listinah (Gr. V, št. 441, 505, 594), ne pomenjajo samo teh krajev, temveč celoten njihov okoliš. K Furlaniji štejejo včasih nekatere kraje tega ozemlja, pa še to ne vedno (ok. 1070, Gorica, Gr. III, št. 260; 1077, Ločnik pri Gorici, Gr. III, št. 327; 1205, Biljana in Cerovo v goriških Brdih, Gr. V, št. 87, 88). Pod furlanski spodnji arhidiakonat spadate l. 1247. proti vzhodu še fari Solkan (Gorica) in Komen, druge ne.

Glavna oblastnika v tem delu slovenske zemlje sta v našem razdobju oglejski patriarh in goriški grof. Vsi drugi svetni in cerkveni gospodje in posestniki so manjšega pomena.

Prvi po pojavu so oglejski patriarhi. Pridobili so si rano za svojo cerkev na omenjenem ozemlju od vladarja mnoga posestva in pravice. Časovne etape velikega oglejskega posestnega pridobivanja in politične penetracije proti goram in Krasu kažejo imena in letnice: kraljevska zemlja med Vipavo, Sočo, Vrtovinom in gorami z Gorico in Solkanom, 1001 (Gr. III, št. 1); Cerknica, 1040 (Gr. III, št. 105); Furlanska grofija in Ločnik, 1077 (Gr. III, št. 327): kompleks okoli Ahtna in zgornje Nadiže, pridobljen l. 1170. od Ulrika, mejnega grofa toskanskega (Gr. IV, št. 508). Kdaj in kako so prišli patriarhi v posest tolminskega okraja, nam ni znano. Ta okraj tvori pod patriarhi posebno upravno edinico, gastaldijo, z upravnim središčem na tolminskem gradu (Gr. IV, št. 744, 814, 861; V, št. 459). Tudi nimamo točnih listinskih podatkov, kdaj in kako je prišla oglejska cerkev do svojih obširnih posestev na Krasu. Tu so se povzpenjali do veljave oglejski ministeriali, gospodje imenovani po Devinu (št. 685). Vipavo in Postojno je podedoval kot privatno dedno posest oglejski patriarh Bertold po svojem l. 1228. umrlem bratu, istrskem mejnem grofu Henriku; l. 1241. je odstopil oglejski cerkvi ministeriale, ki jih je po dednem pravu imel v prvo imenovanem kraju (št. 441, 505, 773), l. 1251. pa oba patriarhatu.

Drugi glavni posestnik v slovenskem Posočju in na Krasu so v naši dobi goriški grofje. Njihovi veliki lastni in fevdni kompleksi razprostirajo se v okolici Gorice, v goriških Brdih, v Vipavski in srednji Soški dolini ter na Krasu (št. 13, 112, 332, 514, 618). Gorica, katera se l. 1210. prvič omenja kot trg (št. 168), je s svojim grofovskim gradom upravno središče njihove posesti v Posočju, na

Krasu in tudi v Furlaniji. Goriška posestva so poleg obširnih furlanskih in koroških ter enklavnih kranjskih (v Savski dolini nad Kranjem in ob Uncu) dala temu iz Tirolske priseljenemu nemškemu rodu teritorialno bazo, na kateri si je zgradil svojo deželnoknežjo oblast. Vendar je razvoj v tem pravcu na Goriškem veliko bolj počasen, kakor pa n. pr. na Koroškem in Štajerskem. Moč oglejskega patriarhata je bila do srede 13. stol. še primeroma dovolj močna, posebno za vlade energičnih patriarhov Volfgerja (1204—1218) in Bertolda (1218—1251). Tudi odvetništvo goriških grofov ni patriarhe tako tiščalo, čeravno so nam znani slučaji brezobzirnega postopanja grofov proti patriarhom (Gr. IV, št. 267). Odvetniške pravice so točno odrejene in niso pretirane (št. 36). Že v 12. stol. je, kar se tiče vpliva na upravo patriarhata, posebno v stvareh sodstva, moč goriških grofov kot odvetnikov oglejske cerkve padala. Množe se odpovedi odvetništva od strani grofov pri raznih cerkvah tem na korist (Gr. IV, št. 152, 486; V, št. 181, 207, 374, 626; prim. št. 746, 793). Iz odvetnikov oglejske cerkve postajajo goriški grofje vedno bolj veliki vazali patriarhove države in prejemajo od nje v fevd obširna posestva. Njihovi odnošaji do patriarhov so v prvi polovici 13. stol. normalni in celo prijateljski. Šele proti sredi stoletja (1248) sta prišla patriarh in grof zopet navzkriž v zadevi, ki je imela odločno mednarodno politično ozadje. Gospodarski in politični propad patriarhata pod slabotnimi patriarhi romanskega rodu, razkrajanje oglejskega posestnega stanja v Istri in Kranjski, vedno jačji vpliv Benetk v Furlaniji in Istri, dviganje deželnoknežje oblasti v sosednjih pokrajinah — vse to je od druge polovice 13. stol. le krepilo moč goriških grofov in jim pripravljalo pot do deželnega gospodstva ob Soči in na Krasu.

Kar je drugih zemljiških gospodov v Posočju in na Krasu so vsi manjšega pomena in se v našem razdobju glede veljave in posestnega stanja ne dajo meriti z oglejskimi patriarhi in goriškimi grofi. Sever ozemlja, od Predila do Kobarida, kjer se v 12. stol. omenja koroška posest (Gr. IV, št. 546, 547, 652, 795, 815, 923), se v 13. stol. odteguje vedno bolj vplivu in zvezam s Koroško ter prehaja v furlansko sfero, kamor je kazala pot Predil—Bovec—Nadiška dolina—Čedad naravno smer. V srednjem Posočju, okoli Gorice in na Krasu, ima in pridobiva posestva benediktinski samostan v Rožacu (jugovzh. od Vidma); okoli Štivana ima (že od 11. stol.) posest samostan v Beligni pri Ogleju; samostanu sv. Marije pri Ogleju pripadajo kompleksi na Bovškem, Tolminskem, Krasu in goriških Brdih; čedadski kapitelj ima desetine na Bovškem in Tolminskem; samostan v Možacu ima posestva v goriških Brdih in v Solkanu (gl. Gr. IV, str. XXVI). Vse te furlanske

cerkve imajo imenovana posestva že v 11. in 12. stol. Deloma so enklave na slovenskih tleh, deloma so nadaljevanje kompleksov, ki segajo iz furlanske nižine v slovenska brda, velika po obsegu pa niso. Po provenienci so ali pokloni obeh glavnih gospodov v onih krajih, oglejskih patriarhov in goriških grofov, ali so pa darovi alpinskih gospodov, ki so jim bila posestva na jugu preveč od rok. Sem spadajo nekdaj od strani Spanheimov Rožaški opatiji podeljene vasi na Krasu. V prvi polovici 13. stol. se je, po listinah sodeč, posestno stanje furlanskih cerkva v Posočju in na Krasu le malo izpremenilo (čedadska proštija, št. 594; Sv. Marija pri Ogleju, št. 399, 459, 514, 610).

Literatura. — V sledečem seznamu podajam najvažnejšo literaturo, katera prihaja v večji ali manjši meri v poštev za zgodovino slovenske zemlje v razdobju 1201—1246.

Splošna državna zgodovina. — E. Winkelmann, Philipp von Schwaben und Otto IV. von Braunschweig, I, 1873 (Jahrbücher der deutschen Geschichte). — Fr. W. Schirrmacher, Kaiser Friedrich der Zweite, I—IV (1859—1865). — E. Winkelmann, Kaiser Friedrich II, I, II, 1889, 1897 (Jahrbücher der deutschen Geschichte). — A. Folz, Kaiser Friedrich II. und Papst Innozenz IV. Ihr Kampf in den Jahren 1244 und 1245 (1905). — H. Simonsfeld, Über die späteren Heirathsprojekte Kaiser Friedrich II. (Sitzungsberichte der philos.-philolog. u. d. hist. Cl. d. k. bayr. Akad. d. Wissenschaften, 1898, II). — G. Strakosch-Grassmann, Der Einfall der Mongolen in Mitteleuropa in den Jahren 1241 und 1242 (1893).

Oglejski patriarhi. — B. M. de Rubeis, Monumenta ecclesiae Aquilejensis (1740). — F. C(oronini), Aquileja's Patriarchengräber (1867). — M. A. Nicoletti, Patriarcato d'Aquileia sotto Volfero di Cologna, Archeografo Triestino, N. S., II (1870—1). — A. Buttazzoni, Volchero patriarca, Archeografo Triestino, II, N. S. (1870—1). — P. Kalkoff, Wolfger von Passau, 1191—1204 (1882). — Oefele, Bertold, Patriarch von Aquileja, Allgemeine deutsche Biographie, II (1875). — D. Gruber, Bertold Meranski ban hrvatski i nadbiskup kaločki, Vjestnik... zemaljskog arkiva, V (1903). — J. Zahn, Ainçili, Literar. Beilage der »Montags-Revue«, Wien 1881, 14. nov., nr. 46. — M. Kos, Oglejski patriarhi in slovenske pokrajine do srede 13. stoletja s posebnim ozirom na vlado patriarha Bertolda iz rodovine Andechs, Časopis za zgod. in narodopisje, XIII (1917). — P. Paschini, Memorie storiche Forogiuliesi, XI (1915), XV (1919). — P. Paschini, Bertoldo di Merania, patriarca d'Aquileia (1920). — H. Frankfurth, Gregorius von Montelongo. Ein Beitrag zur Geschichte Oberitaliens in den Jahren 1238—1269 (1898).

Dinasti. — E. Oefele, Geschichte der Grafen von Andechs (1877). — G. Herlitz, Geschichte der Herzoge von Meran aus dem Hause Andechs (1909). — A. Ficker, Herzog Friedrich II., der letzte Babenberger (1884). — G. Juritsch, Geschichte der Babenberger und ihrer Länder (1894).

Pokrajine. — A. Jaksch, Die Entstehung des Bambergischen Besitzes in Kärnten, Carinthia I, 97 (1907). — A. Jaksch - M. Wutte - H. Pirchegger, Erläuterungen zum histor. Atlas der österreich. Alpenländer, I/1 (1906), I/4 (1914). — E. Klebel, Zur Geschichte der Pfarren und Kirchen Kärntens, Carinthia I, 115 (1925), 116 (1926), 117 (1927). — H. Pirchegger, Geschichte der Steiermark, I (1920). —

F. Kovačič, Slovenska Štajerska in Prekmurje (1926). — F. Krones, Verfassung und Verwaltung der Mark und des Herzogthums Steier (1897). — A. Stegenšek, O početkih Jurkloštrske kartuzije, Časopis za zgod. in narodopisje, VIII (1911). — M. Kos, O nameravani ustanovitvi škofije v Gornjem gradu leta 1237., Časopis za slov. jezik, knjiž. in zgod. I (1918). — A. Dimitz, Geschichte Krains, I—IV (1874—6). — A. Mell, Die historische und territoriale Entwicklung Krains vom X. bis ins XIII. Jahrhundert (1888). — W. Levec, Die krainischen Landhandfesten, Mitteilungen d. Inst. f. österr. Gesch., XIX (1898). — P. Antonini, Il Friuli orientale (1865). — C. Czoernig, Das Land Görz und Gradisca (1873). — C. Franceschi. L'Istria, note storiche (1879). — B. Benussi, Nel medio evo, pagine di storia istriana (1897, tudi Atti e memorie della Società istriana di archeologia e storia patria, vol. 9—13). — D. Gruber, Povijest Istre (1924). — H. Kretschmayr, Geschichte von Venedig, I, II (1905, 1920). — W. Lenel, Die Entstehung der Vorherrschaft Venedigs an der Adria (1897). — W. Lenel, Venezianisch-istrische Studien (1911).

Milko Kos.

Viri.

Annales Babenbergenses začenjajo z letom 1137. in segajo do leta 1180. Za nas nimajo nobene posebne važnosti.

Izdaji: 1. MG. SS., X, 4. — 2. *Migne*, Patrolog. lat., CLXXIII, 1367.

Annales Colonienses maximi. (Gr. IV, str. C.)

Annales Gotwicenses. (Gr. IV, str. C.)

Annales Herbipolenses. Ti letopisi obsegajo dobo od 1125 do 1158 in pa 1202—1204 ter so nadaljevanje Ekkehardove kronike. Zovejo se po mestu Würzburgu.

Izdaja: MG. SS., XVI, 1—12.

Annales Marbacenses. (Gr. IV, str. C.)

Annales Mellicenses. (Gr. II, str. LXXV.)

Annales Ottenburani se zovejo po mestu Ottenbeuernu jugozahodno od Augsburga. En del teh letopisov je sestavil ondotni opat Isingrim.

Izdaja: MG. SS., XVII, 311—318.

Annales Placentini Gibellini. Nekateri jih zovejo Chronicon Placentinum. Ti letopisi obsegajo dobo od leta 1154—1284. Pisatelj teh letopisov se odlikuje po svojem gibelinskem mišljenju.

Izdaje: 1. Huillard-Bréholles, Chronicon de rebus in Italia gestis, 1856. — 2. Pallastrelli v Mon. hist. ad prov. Parm., III, 109—346. — 3. MG. SS., XVIII. 457—591.

Annales Placentini Guelfi so znani tudi pod imenom Chronicon Placentinum. Pisatelj teh letopisov, ki obsegajo dobo od leta 1012 do 1235., je bil odločen pristaš Guelfov.

Izdaje: 1. Huillard-Bréholles, Chronicon Placentinum, Paris, 1856. — 2. Pallastrelli v Mon. hist. ad prov. Parm., III, 1—108. — 3. MG. SS., XVIII. 403—457.

Annales S. Justinae Patavini so znani tudi pod imenom Monachi Patavini Chronicon. Ti letopisi se začenjajo z letom 1207. ter segajo do leta 1270.

Izdaji: 1. Muratori, Script. rer. Ital., VIII, 665—734. — 2. MG. SS., XIX, 148—193.

Annales S. Rudberti Salisburgenses. (Gr. I, str. LXVII.)

Annales S. Stephani Frisingenses. Ti letopisi se pričenjajo z letom 711. in segajo do leta 1380. Zovejo se tudi Chronicon Weihen-Stephanense..

Izdaji: 1. Pez. Script. rer. Austr., II, 401—406. (Površno). — 2. Waitz v MG. SS., XIII, 51—60.

Annales Scheftlarienses maiores. (Gr. IV, str. CI.)

Annales Scheftlarienses minores se začenjajo z letom 814. in segajo do leta 1272.

Izdaji: 1. Rudhart v Quellen u. Erörterungen zur bair. u. deutschen Gesch., I, 397—404. — 2. Jaffé v MG. SS., XVII, 343—345.

Annales Spirenses. Ti letopisi se zovejo po mestu Speieru ter obsegajo dobo od leta 920—1272.

Izdaji: 1. Böhmer, Fontes rer. Germ., II, 147—158. — 2. MG. SS., XVII, 80—85.

Annales Stadenses. Te letopise, ki segajo od Kristusa pa do leta 1256., je spisal benediktinski opat Albert v mestu, Stade imenovanem, ki leži zapadno od Hamburga. V letopisih je marsikaj neverjetnega, a tudi mnogo dobrih notic.

Izdaja: Lappenberg v MG. SS., XVI, 283—378.

Annales Wernheri aliorumque Tegernseenses. V kraju, Tegernsee imenovanem, so imeli Haimonovo knjigo »De decursu temporum«. V njo so nekateri možje, med njimi tudi Wernher, zapisali več notic. Te notice so iz 13., 14. in 15. stoletja.

Izdaja: MG. SS., XXIV, 58, 59. — Gl. tudi Jaffé, Bibliotheca rer. Germ., V, 549.

Bartholomaei Anglici De proprietatibus rerum. Bartholomaeus Anglicus je bil minorit, ki je nekaj časa na vseučilišču v Parizu razlagal sveto pismo. Leta 1230. je bil poklican v Devin ob Labi za učitelja sv. pisma. Najbrž je bil po rodu Anglež. Okoli leta 1240. je spisal nekako enciklopedijo, ki je obsegala 19 knjig. V 15. knjigi, ki ima naslov »De provinciis«, je opisal razne evropske dežele. Dotično snov je deloma posnel iz drugih spisov, deloma pa je zapisal to, kar je sam videl ali pa so mu drugi povedali.

Izdaja: Schönbach v Mitteil. des Instit. f. österr. Geschichtsforschung, XXVII, 72, 73.

Breve chronicon de rebus Siculis ab auctore anonymo ali krajše rečeno »Chronicon Siculum breve« je kratka kronika o Normanski državi na Siciliji in v Apuliji ter sega do leta 1250.

Izdaja: Huillard-Bréholles, Hist. dipl. Friderici sec., I, 887—908.

Burchardi et Cuonradi Urspergensium Chronicon. (Gr. IV, str. CII.)

Canonicorum Pragensium continuationes Cosmae. Praški dekan Kosma je spisal v treh knjigah kroniko Češke dežele, ki sega do leta 1125. Po njegovi smrti so drugi nadaljevali njegovo delo do leta 1283. Rečena kronika in pa njene »continuationes« so za češko zgodovino velike vrednosti.

Izdaje: 1. MG. SS., IX, 1—209. — 2. Migne, Patrol. lat., CLXVI, 55—388. — 3. Fontes rer. Bohem., II, 1—370. — 4. Bretholz, MG. Scriptores rerum Germanicarum, nova series II, Berlin, 1923.

Canonici Sambiensis Annales. Tako se zovejo letopisi, katere je sestavil neki kanonik iz Samlanda in ki segajo do leta 1352.

Izdaji: 1. Script. rer. Pruss., I, 272—290. — 2. MG. SS., XIX, 697—708.

Chronica Albrici monachi Trium Fontium. (Gr. IV, str. CII.)

Chronicon Magni presbyteri. Continuatio, gl. Annales Reichersbergenses. (Gr. III, str. LXIV.)

Chronicon Montis Sereni. (Gr. IV, str. CII.)

Chronicon Polono-Silesiacum. Izprva se je mislilo, da je to kroniko spisal neki »Johannes«, kar pa ni res, ker on jo je le prepisal. Imel je pred seboj več virov, ki pa so se izgubili. Pisatelj je živel v začetku 14. stoletja. Kronika sega do leta 1278.

Izdaje: 1. Stenzel, Script. rer. Siles., I, 1—32. — 2. Arndt, MG. SS., XIX, 553—570. — 3. Ćwikliński, Mon. Pol. hist., III, 604—656.

Chronicon tertium patriarcharum Aquileiensium. Ta kronika obsega dobo od patriarha Volfgerja pa do patriarha Ludovika de Teck.

Izdaja: Rubeis, Mon. eccl. Aquil., App., p. 11—15.

Chronicon Weihen-Stephanense, gl. Annales S. Stephani Frisingenses.

Continuatio Admuntensis. (Gr. IV, str. CIII.)

Continuatio Claustroneoburgensis secunda. (Gr. IV, str. CIII.)

Continuatio Garstensis. (Gr. IV, str. CIV.)

Continuatio Lambacensis. (Gr. IV, str. CIV.)

Continuatio Praedicatorum Vindobonensium obsega dobo od leta 1025.—1283.

Izdaja: MG. SS., IX, 725—782.

Continuatio Sancrucensis prima se zove po Heiligenkreuzu jugozap. od Dunaja ter obsega dobo od leta 1225.—1233.

Izdaja: MG. SS., IX, 626—628.

Continuatio Sancrucensis secunda se začenja z letom 1234. ter sega do leta 1266.

Izdaja: MG. SS., IX, 637—646.

Continuatio Scotorum obsega dobo od leta 1225.—1233.

Izdaja: MG. SS., IX, 624—626.

Continuatio Zwetlensis tertia se začenja z letom 1241. in konča z letom 1329.

Izdaja: MG. SS., IX, 654—669.

Danduli Chronicon. (Gr. I, str. LXXI.)

De fundatoribus mon. Diessensis commemorationes quinque. (Gr. IV, str. CIV.)

Genealogia Wettinensis. (Gr. III, str. LXIX.)

Hermanni Altahensis Annales. (Gr. IV, str. CVI.)

Historia ducum Veneticorum. (Gr. IV, str. CVI.)

Historiae Augienses. Ta Augia je Weissenau pri Ravensburgu na Švabskem. Prvi del rečenega vira opisuje ustanovitev samostana, v drugem delu pa so razni dodatki, ki segajo do leta 1232. Ta vir je bil spisan v 13. stoletju.

Izdaja: MG. SS., XXIV, 648—659.

Johannis Victoriensis Liber certarum historiarum. (Gr. IV, str. CVII.)

Necrologium Admuntense. (Gr. III, str. LXXI.)

Necrologium Aldersbacense D. — V samostanu Aldersbachu na Dolenjem Bavarskem so nastali štirje nekrologi. Najnovejši med njimi je bil površno sestavljen proti koncu 16. stoletja iz drugih nekrologov.

Izdaja: Fastlinger v MG. Necr., IV, 8—26.

Necrologium Baumburgense. (Gr. IV, str. CVIII.)

Necrologium Claustroneoburgense. (Gr. IV, str. CIX.)

Necrologium Diessense. (Gr. IV, str. CIX.)

Necrologium eccl. Aquileiensis. (Gr. III, str. LXXI.)

Necrologium Lambacense. Od tega nekrologa se nam je ohranila le prva tretjina, ki sega do 20. aprila. Najstarejši deli so bili spisani v 12. stoletju, nekateri v 13., ostali pa v 14. in 15. stoletju.

Izdaja: Fastlinger v MG. Necr., IV, 406—416.

Necrologium Michaelburanum. (Gr. III, str. LXXII.)

Necrologium Milstatense. (Gr. IV, str. CIX.)

Necrologium monasterii Altahae inferioris. V Niederaltaichu poleg Donave na Bavarskem je bil že okoli leta 741. ustanovljen benediktinski samostan. Tu so že v 12. stoletju spisali najstarejše dele ondotnega nekrologa. Od 13. pa do 16. stoletja so ga popolnjevali. Nekrolog ima več napak.

Izdaja: Fastlinger v MG. Necr., IV, 27—72.

Necrologium monasterii S. Erentrudis. V Solnogradu je samostan sv. Erentrude, kjer so leta 1466. sestavili omenjeni nekrolog.

Izdaji: 1. Friess v Archiv. f. österr. Gesch., LXXI, 19—175. — 2. MG. Necr., II, 65—74.

Necrologia monasterii S. Floriani. V samostanu, St. Florian imenovanem, na Gorenjem Avstrijskem se je ohranilo sedem nekrologov, med njimi nekrolog B iz 13. stoletja, nekrolog D iz 14. ter nekrolog G iz 16. stoletja.

Izdaja: Fastlinger v MG. Necr., IV. p. 275—279 (B); 280—286 (D) in 290 do 325 (G).

Necrologium monasterii S. Nicolai Pataviensis. Ta nekrolog je nastal v pasavskem samostanu sv. Nikolaja. Najstarejše dele je spisal proti koncu 13. stoletja Filip, duhovnik v cerkvi sv. Nikolaja. V 14. in 15. stoletju so razni drugi možje nadaljevali ta nekrolog.

Izdaja: Fastlinger v MG. Necrol., IV, 130—169.

Necrologium monasterii S. Salvatoris. Ta samostan je bil blizu Vilshofena na Dolenjem Bavarskem. Nekrolog je leta 1448. sestavil ondotni opat Peter Czistlar. Pozneje so drugi marsikaj dodali.

Izdaja: Fastlinger v MG. Necrol. IV, 170—181.

Necrologium Ossiacense. (Gr. III, str. LXXII.)

Necrologium Rosacense. (Gr. III, str. LXXII.)

Necrologium Runense. (Gr. IV, str. CX.)

Necrologium S. Lamberti (Gr. III, str. LXXIII.)

Necrologium Saeldentalense. Samostan Seldenthal je na Bavarskem pri Landshutu. Tu so leta 1310. začeli sestavljati nekrolog, ga v naslednjih stoletjih nadaljevali ter končali v 18. stoletju.

Izdaja: Fastlinger v MG. Necrol. IV, 473—511.

Necrologium Salisburgensis monasterii S. Rudberti. (Gr. II, str. LXXX.)

Necrologium Seccoviense (Gr. II, str. LXXX.)

Necrologium Seonense. (Gr. IV, str. CX.)

Necrologia Wilheringensia. V samostanu Wilheringu ob Donavi na Gorenjem Avstrijskem so se ohranili trije nekrologi. Eden izmed njih (B) je bil spisan leta 1462.

Izdaja: Fastlinger v MG. Necr., IV, 446—470.

Notae Diessenses. (Gr. IV, str. CXI.)

Rolandini Patavini Chronica. Ta kronika obsega dobo od leta 1188.—1262. ter je vobče zanesljiva. Pisatelj se v prvi vrsti ozira na dogodke v severni Italiji.

Izdaji: 1. Muratori, Script. rer. Ital., VIII (1726), 169—360. — 2. MG. SS., XIX, 38—147.

Ryccardi de S. Germano Chronica. Ta opis se nam je ohranil v dveh izvodih, izmed katerih eden obsega dobo od leta 1208.—1226., drugi pa od leta 1189.—1263.

Izdaje: 1. Muratori, Script. rer. Ital., VII, 967—1052. — 2. MG. SS., XIX, 323—384. — 3. Script. rer. Germ. in usum schol., 1864.

Thomae archidiaconi Spalatensis Historia Salonitana. V tem delu opisuje pisatelj zgodovino splitskih škofov do leta 1266., navaja pa tudi razne druge dogodke.

Izdaje: 1. Schwandtner, Script. rer. Hung., III, 532—635. — 2. MG. SS., XXIX, 570—598 (odl.). — 3. Rački, Mon. spect. hist. Slav. meridionalium, XXVI (1894).

Ulrich von Lichtenstein, Frauendienst. Ta Ulrik je bil štajerski vitez, rojen okoli leta 1200. Nekaj časa je živel pri Henriku, mejnem grofu istrskem. Po smrti svojega očeta leta 1219. je dobil svoj delež ter nato kot vitez hodil po svetu. V pesmi, Frauendienst imenovani, katero je končal okoli leta 1255., je opisal svoje življenje. Imenovana pesem ima nad 19.000 verzov.

Izdaji: 1. Lachmann, Ulrich v. Liechtenstein, Vrouwen dienest. — 2. Bartsch, Deutsche Dichtungen des Mittelalters, VI, izd. Bechstein, I.

Vita Adalberonis episcopi Wirziburgensis. Adalberon je bil škof würzburški od leta 1045.—1090. O njem trdi njegov životopisec, da je ustanovil samostan v Lambachu na Gor. Avstrijskem. Okoli leta 1205. je neki menih popisal njegovo življenje. Temu životopisu je lambaški opat Waesigrim dodal spis o čudežih, kateri so se pripisovali škofu Adalberonu. Opat Waesigrim je sestavil ta spis med letom 1204. in 1209.

Izdaje: 1. Pez, Script. rer. Austr., II, 6—42. — 2. Acta sanct. Bolland., Octob., III, 469—489. — 3. Wattenbach v MG. SS., XII, 128—147.

Vita Gebehardi archiepiscopi Salisburg. et successorum. (Gr. I, str. LXXX.)

Vitae patriarcharum Aquileiensium ab auctore anonymo. (Gr. III, str. LXXVI.)

Vitae patriarcharum Aquileiensium ab auctore Antonio Bellono. (Gr. III, str. LXXVI.)

Wolfram von Eschenbach je živel nekako med letom 1170. in 1220. Bil je doma na Frankovskem v bližini Norimberka. Njegovo glavno delo je Parzival, epična pesem, ki obsega 16 spevov. V njo je pesnik vpletel nekoliko imen slovenskih krajev. Wolfram je zložil to pesem po letu 1204., kajti na nekem mestu (563, v. 8) se spominja bogastva, katero so križarji dobili, ko so dne 12. aprila rečenega leta vzeli Carigrad.

Izdaje: 1. Bartsch, Wolfram v. Eschenbach, 1875. — 2. Martin, Wolframs von Eschenbach Parzival und Titurel, 1900 in 1903.

II.

Gradivo

Št. 1.

1201, dne 4. januarja. Čedad.

Oglejski prošt Popon se pogodi s svojim kapitljem tako, da ne bode odslej nasprotoval svojim kanonikom pri administraciji kapiteljskih posestev in v drugih stvareh; pridrži si pa svoje pravice pri volitvah kanonikov in do vasi Zdravščine *[»super villa que dicitur Dramsa«]*, radi katere se sme še nadalje s kanoniki pravdati, a ne zahtevati nazaj že prejete dohodke.[1] Tudi ne bode ničesar odstranil od fare »Ripis« in treh kmetij v Rottensteinu na Koroškem *[»in Carinthia apud Rathenstain«]*, kar so mu kanoniki prepustili le za njegovo osebo.

Med pričami: *»in presentia... Wernardi Villacensis archidiaconi...«*

[Orig. v Kapiteljskem arhivu v Vidmu. — Rubeis, Mon. eccl. Aquil., 642. — Cappelletti, Le chiese d' Italia, VIII, 274. — Jaksch, Mon. Car., III, 585, n. 1503. — Reg.: Bianchi v Arch. f. öst. Gesch., XXI, 175, n. 2. — Manzano, Annali del Friuli, II, 197.]

Št. 2.

1201, dne 17. januarja. Št. Pavel v Labodski dolini.

Henrik Mlajši s Holmca *[»Heinricus iunior de Cholmenz«]* se je pravdal in delal krivico Šentpavelskemu samostanu radi gore sv. Martina *[»super monte quodam sancti Martini«]*. To goro med potokoma »Widempach« in »Munzelingarepach« je nekdaj plemeniti Amelbert z dohodki vred podelil (cerkvi) sv. Martina, kjer je tudi pokopan. Šentpavelski samostan jo je od takrat dalje, to je okoli 60 let, v miru in svobodi imel v posesti. Ko je imenovanega Henrika, katerega je radi nasilja zatožil opat, pozval (koroški) vojvoda pred svoje sodišče in ga izobčil (solnograški) nadškof, v čigar diecezo spada omenjeni kraj, odpovedal se je ta (Henrik) pred vojvodom, opatom, konventom in drugimi verodostojnimi osebami posestva, ki si ga je po krivici lastil. Poleg tega so potrdili razsodbo, da smejo samostanski ljudje na posestvu, katerega ima samostan vsled

[1] Pravda radi Zdravščine teče med oglejskim proštom Poponom in kanoniki oglejske cerkve že l. 1199. (Gradivo IV, št. 912).

podelitve Henrika Starejšega in njegovih sorodnikov, uživati skupno pravico, ki se po domače zove »gemeine«, na posestvu Henrika Mlajšega in njegovih sinov pa pravo do lesa, paše in dohodkov. Imenovani Henrik Mlajši je obljubil pred (koroškim) vojvodom Ulrikom (II.), njegovim bratom Bernardom in mnogimi drugimi pričami ravnati se po vsem tem.

Med pričami: »... *Wolfcangus de Grůnenberc, Otto Ungenade, ... Eberhardus et Hermannus de Sonensteine ...*«

Na prigibu visi na rdečih svilenih vrvicah pečat koroškega vojvode Ulrika II. (tip 2, opis in slika: Siegenfeld, Das Landeswappen der Steiermark, Forschungen zur Verfassungs- und Verwaltungsgeschichte der Steiermark, III, 249; tab. 7, sl. 15).

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Schroll v Fontes rer. Austr., Dipl., XXXIX, 103, n. 31. — Jaksch, Mon. Car., III, 586, n. 1504. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. öst. Gesch., XIV, 111, n. 602.]

Št. 3.

(1201), dne 8. julija. Lienz.

Goriški grof Engelbert (III.) naznanja, da sta se ortenburški grof Oton in Kunigunda s svojimi otroci odrekla posestvom, katera je nekdaj Milštatski samostan podelil Wernherju, soprogu rečene Kunigunde.

Med pričami: »*Eberhardus de Swabeke*«.

[Milštatska kopialna knjiga, kodeks 14177, f. 10, iz 14.—15. stol., v Narodni knjižnici na Dunaju. — Jaksch, Mon. Car., III, 588, n. 1508.]

Št. 4.

1201, dne 27. avgusta. Breže.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) loči na prošnjo Šentpavelskega samostana, po nasvetu svojih korarjev ter z dovoljenjem župnika Gundrama *[»cum consensu Gundrammi plebani«]*, ki je na svoje pravice resigniral v njegove roke, cerkev, katero je dal sezidati Šentpavelski samostan na svojih posestvih v Labodski fari *[»in parrochia Lauentmunde«]*, od sodstva materne cerkve ter ji podeli farne pravice.[2] Meje njenega farnega sodstva se raztezajo od potoka Suhe do potoka Vurmata *[»... terminos plebesane iurisdictionis a fluvio Zv̊chen*[3] *usque ad alium fluvium Wdemunde*[3] *assignantes«]*. Novi fari podeli z dovoljenjem rečenega župnika tretjino desetin, katero je prej materna cerkev dobivala ali bi mogla dobivati v okvirju omenjenih meja. Vsak na novo postavljeni opat

[2] To je fara sv. Jurija na Remšniku.

[3] Orig. v Drž. arhivu na Dunaju ima »Zovchen« in »Uv̊demunde«.

Šentpavelskega samostana naj se obrne do vsakokratnega solnograškega nadškofa in ta naj ga vmesti kot župnika nove fare. Kot morebitno odškodnino za dohodke, izostale vsled te eksemcije, podeli opat z dovoljenjem svojih bratov materni cerkvi štiri kmetije v Ljibeličah *[»in Livflich«]* in dohodke, ki znašajo po en ferton.

Med pričami: *»dominus Waltherus Gvrcensis electus, ... Heinricus prepositus de Solio, ... Fridricus de Petowe, Otto de Chunigesperc, Eberhardus et Hermannus de Schonenstein ...«*[4]

[Dva originala, eden je v Št. Pavlu, drugi pa v Državnem arhivu na Dunaju. — Schroll v Fontes rer. Austr., Dipl., XXXIX, 104, n. 32. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 70, n. 42. — Jaksch, Mon. Car., III, 590, n. 1510. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 9, n. 540. — Reg.: Ankershofen v Archiv. f. österr. Gesch., XIV, 112, n. 603. — Meiller, Reg. zur Gesch. der Salzb. Erzbischöfe, 171, n. 11. — Orožen, Das Bisthum u. die Diözese Lavant, I, 126.]

Št. 5.

1201 (meseca avgusta). Kotarče.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) dovoli admontskemu opatu Ivanu, da postanejo vsled stare navade vse ženske, katere se omožé s kakim podložnikom Admontskega samostana, in tudi njih otroci admontski podložniki; nasprotno se godi z admontskimi ženskami in njih otroki, katere se omožé s kakim solnograškim podložnikom.

»Actum est apud Gutarich, anno incarnationis domini M°C°C°I°, ... coram testibus, quorum nomina sunt hec: ... Heinricus prepositus de Solio, ... Chunradus de Truhsen, Perhnhardus dux Karinthię[5] *... Fridericus de Pettow, Reimbertus de Murekke ...«*

[Cod. 475 iz 13. stoletja, f. 82, v Admontu. — Pez, Thesaurus anecdot., IIIe, 727, n. 46. — Caesar, Annales Styriae, II, 468, n. 12. — Wichner, Gesch. v. Admont, II, 260, n. 100. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 69, n. 41. — Jaksch, Mon. Car., III, 589, n. 1509. — Hauthaler-Martin, Salzburger Urkb., III, 8, n. 539. — Reg.: Ankershofen v Archiv f. österr. Gesch., XIV, 113, n. 606. — Meiller, Reg. zur Gesch. der salzb. Ersbischöfe, 171, n. 10. — Jaksch, Mon. Car., I, 284, n. 387.]

Št. 6.

1201, dne 24. oktobra. Breže.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) razsodi neki prepir zaradi desetine med Milštatskim samostanom in dvema solnograškima ministerialoma.

---

[4] Orig. v Drž. arhivu na Dunaju ima »Fridericus de Petouia, frater eius Otto de Chunegesburch, Eberhardus et Hermannus fratres de Sconenstaine«.

[5] Bernard takrat še ni bil koroški vojvoda, pač pa je dosegel to čast naslednjega leta.

Med pričami: »... *ego Heinricus prepositus de Solio, ... ego Fridericus de Pettawe, ... ego Chunradus de Iune.*«

[Milštatska kopialna knjiga, kod. 14177, f. 8, iz 14.—15. stol., v Narodni knjižnici na Dunaju. — Jaksch, Mon. Car., III, 591, n. 1511. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 12, n. 542. — Reg.: Ankershofen v Archiv f. österr. Gesch., XIV, 113, n. 605. — Meiller, Reg. zur Gesch. der salzb. Erzbischöfe, 172, n. 12.]

Št. 7.

1201 (morda meseca oktobra).

Papež Inocenc III. naroča oglejskemu patriarhu (Peregrinu), koprskemu škofu in summaškemu opatu, da naj pozovejo tržaškega izvoljenega škofa,[6] da se da ordinirati in nato v škofa posvetiti; ako pa ne, naj uničijo njegovo izvolitev in kapitelj naj izbere drugega škofa.

[Listina se ni ohranila. — Reg.: Theiner, Vetera mon. Slavor. merid., I, 60, n. 176 iz prepisa iz 14. stol. v Vatikanu. — Potthast, Reg. pont. Rom., n. 1497.]

Št. 8.

1201, dne 30. novembra. Beljak.

Goriški grof Engelbert (III.), odvetnik Milštatskega samostana, se odreče pravici do odvetniškega modija[7] [»*advocatie modium qui vulgô vôtimûtti dicitur*«], katerega je dosedaj dobival od menihov, in sicer zato, ker so mu ti izplačali 40 mark breških novcev.

Med pričami: »*Meinhardus comes, ... Heinricus de Dôrnberhc, ... Wlschalchus de Dewîn, Chûnradus de Flôiano, ... Rûdolfus et frater eius Chûnradus de Môspurch, ... Martinus tunc temporis iudex de Vinchenstein.*«

»*Acta sunt hec Villaci, anno dominice incarnationis millesimo CCI, indict. V, II decembris kalend., anno autem IIII pontificatus domini Innocentii pape tercii, vigente discordia regni inter dominum Philippum et Ottonem, anno II confirmationis Eberhardi Salzburgensis archiepiscopi item a predicto papa Innocentio, Wlrico duce Karinthie existente.*«

[Orig. v Drž. arh. na Dunaju. — Jaksch, Mon. Car., III, 592, n. 1512. — Reg.: Ankershofen v Archiv f. österr. Gesch., XIV, 113, n. 604 k 1. dec.]

AS 314

[6] Bil je to Gebhard, kateri se kot tržaški škof prvič imenuje l. 1199., dne 12. jul. (Gradivo IV, št. 912).

[7] Modius (mutt), mera za žito, ki pa ni bila povsod enake velikosti.

Št. 9.

1201.

O prepiru med koprskim škofom in opatico sv. Marije v Ogleju *[»in lite et controversia Justinopolitani episcopi contra abbatissam sancte Marie Aquilegensis.«]*.

Duhovnik Johannes je pod prisego izpovedal, da je (tržaško-koprski) škof Bernard *[»episcopus Guernardus«]* ukazal Rantulfu priseči, da si ni (škof Bernard) prilastil nobenih desetin in posestev (Koprske) škofije. Po prisegi je (škof Bernard) oddal desetine opatici. Ko je bil duhovnik Johannes vprašan, kako to ve, je rekel, da je bil navzočen, ko je Rantulf prisegel; ni pa bil zraven, ko je (škof) oddal desetine.[8] Na vprašanje, je li škof Bernard dobil od opatice novce za oddane desetine, je odgovoril, da ni bil zraven pri oddaji. Vendar se je javno govorilo po Koprski zemlji *[»per terram Justinopolitanam«]*, da je škof prejel novce.

Dalje je (duhovnik Johannes) izpovedal, da je Rantulf tudi prisegel in trdil, da je Izola le nekak okraj in nekaka vrata mesta Kopra *[»quod dicta Insula est una contrata et una porta civitatis Justinopolis«]* ter da Izola ni imela nikdar krstne pravice *[»baptismum«]*, kakor Koprska cerkev. Kanoniki ondotne (Koprske) cerkve imajo četrti del prej omenjene desetine. Vprašan, kako to ve, je odgovoril zastran četrtine, da je sam kanonik.

Tudi je (duhovnik Johannes) navedel, da je bil škof G. (Guernardus = Bernard) nereden človek, ki je zapravljal in trošil cerkveno premoženje. Tudi je (škof) trdil, da je opatija (sv. Marije v Ogleju) mnogo bogatejša, kakor (Koprska) škofija, ter ni od te zavisna. Škof G. (Guernardus) se je mnogo trudil, da bi bil uničil Koprsko škofijo. Vprašan, kako to ve, je (duhovnik Johannes) odgovoril, da je bil ž njim (s škofom), ko sta se mudila papež in cesar v Benetkah. Tu se je prizadeval (škof) v zvezi s patriarhom W. (Wodalrikom), da bi uničil (Koprsko) škofijo.[9] On (duhovnik Johannes) in drugi, ki so bili ž njim, so ga zapustili ter se vrnili v domovino, ko so spoznali njegovo namero. Tudi je (duhovnik Johannes) izpovedal, da je padovanski škof izrekel glede rečenih desetin razsodbo proti (oglejski) opatici in da se je na podlagi razsodbe (koprski) škof Aldiger polastil desetin in dobil mnogo žita in drugega. Vprašan, kako to ve, rekel je, da ni bil navzoč pri razsodbi . . .[10] toda videl je imenovano in od škofa slišal . . . Dalje je dejal (duhovnik Johannes), da sta in veljata

[8] Tržaško-koprski škof Bernard je oddal desetine v Izoli samostanu svete Marije v Ogleju l. 1166. (Gradivo IV, št. 485.)

[9] To je bilo leta 1177. Gl. Gradivo IV, št. 587 in 588.

[10] Mnogo pokvarjenih in zato nerazumljivih mest.

Likofred *[»Licofredus«]* in Amelrik[11] za notarja *[»tabelliones«]* že zdavna pa do danes. Vprašan, kako to ve, dejal je, da je bil navzoč pri Sv. Mariji... ko sta bila z notarijatom investirana od mejnega grofa Bertolda *[»a marchione Pertholdo«].*[12] Vprašan, je-li ima škof G. (Bernard) pravico razpolagati z duhovskimi in posvetnimi stvarmi v Koprski škofiji, odgovori (duhovnik Johannes), da... je bilo to vedno preporno. Vprašan, kako to ve, dejal je, da veljajo njegove listine *[»instrumenta«]* v padovanskem okraju za javne in sam ima priče glede listin napisanih po notarju Martinu in obče mnenje v celem padovanskem okraju je, da je bil notar...

Notar Albert je prisegel in izpovedal isto kakor Giliolus de Sentellas... (gl. spodaj).

Mengossus je pod prisego izpovedal prav to, kar duhovnik Johannes, namreč glede Rantulfove prisege in podelitve desetine po škofu G. (Bernardu) imenovani opatici... glede Almerika in Likofreda... dalje, da je slišal, da je patriarh Gotfrid sklenil radi rečenih desetin poravnavo med škofom Aldigerijem in opatico.[13] O gospodu Otonu je dejal, da je dobil desetino v fevd od opatice, gospoda brata Guido in Konrad jo pa imata od škofije...

Sualdus je pod prisego izpovedal ravno to, kar Mengossus, le kar se tiče Rantulfove prisege ni bil takrat prisoten, pač pa je čul, da se je o tem govorilo...

Johannes de Arturicho je s prisego izpovedal o Rantulfovi prisegi...

Johanninus, sin odvetnika Olderika, je pod prisego izpovedal, da ne ve nič o stvari tržaškega škofa..., pač pa je bil navzočen ko je opatica dala koprskemu škofu Aldigeriju deset mark srebra, kar se je zgodilo pri cerkvi »de Multone«... Tudi je omenjena opatica obljubila, da hoče dati vsako leto na oltar sv. Marije (v Kopru) po eno libro kadila...[14]

Amantinus je pod prisego izpovedal o duhovniku Johannesu iz Izole *[»de loco Insule«]*...

Arhidijakon Berardus je s prisego potrdil, da so takrat, ko je padovanski škof razglasil razsodbo proti opatici in na korist koprskemu škofu, odsvetovali on in takratni (koprski) podesta Amelrik za se, kapitelj, občino, odvetnika in vazale koprskemu škofu Aldigeriju, da bi zaradi izolskih desetin *[»super decimis Insule«]* napravil kako pogodbo z opatico sv. Marije v Ogleju...

---

[11] Koprski notar Amelrik se omenja l. 1186. (Gradivo IV, št. 724.)
[12] Istrski mejni grof Bertold III. (1173—1188).
[13] O prepiru radi izolskih desetin l. 1189. med koprskim škofom Aldigerijem in opatico pri sv. Mariji v Ogleju gl. Gradivo IV, št. 764.
[14] Glej listino z dne 20. decembra 1189. (Gradivo IV, št. 764.)

Giliolus de Sentella je pod prisego izrekel, da dobro ve, da je bil Martin, ki je prebival pri kapeli padovanskega škofa Gerarda, notar; tudi so ga ljudje imeli za notarja.

»*Et ego Stabilis sacri palatii notarius has attestationes sub domino... pore sancti Stephani de Veneciis scripsi et sub MCC primo, tempore Innocentii pape et nemine in Italia imperante, indict. quarta, autenticavi.*«

[Privatni arhiv grofov Portis v Čedadu = Kandler, Cod. dipl. Istr. (Pomanjkljivo in deloma nerazumljivo.)]

Št. 10.

(1201.)

Goriški grof Engelbert (III.) določi, da naj svobodni in nesvobodni ljudje, spadajoči pod Milštatski samostan, služijo njemu in njegovim naslednikom s svojimi konji le enkrat v letu.

Med pričami: »... *Hainricus de Dorenberc atque filius eius, Rudolfus de Mosburc et frater eius Chunradus, ... Libardus de Semislau, ... Fridericus de Statenberc, Erenst de Sconenberc, ...*«

Datum manjka.[15]

Na nitih iz konopnine visi pečat grofa Engelberta (opis pri Siegenfeldu, Das Landeswappen der Steiermark, 316).

[Orig. v Drž. arh. na Dunaju. — Jaksch, Mon. Car., III, 584, n. 1502. — Reg.: Ankershofen v Archiv f. österr. Gesch., XII, 88, n. 597 k letu 1200.]

Št. 11.

(1202, pred 27. januarjem.)

Freisinški škof (Oton II.) je za veliko svoto kupil nazaj grad Zalog na Kranjskem[16] [»*redemit castrum in Wartenberch situm in Carniola*«] z vsemi pripadajočimi beneficiji od grofa Otona iz Ortenburga [»*de Ortenberch*«], ki je škofu prepustil grad z vsemi kmetijami in beneficiji zato, da ga ne bi napadli po njegovi smrti ali se ga vsled nasledstvenega prava polastili sinovi njegovega brata Henrika. Ko je škof postal lastnik tega gradú, ga je dal razrušiti, ker se je bal, da se ga ne bi zvijačno polastili nečaki rečenega grofa, in tudi zato, ker je imel v bližini na svoji zemlji v Loki [»*in dominicalibus suis in loco qui dicitur Lonca*«] jako utrjen grad. Vse to se je zvršílo v navzočnosti koroškega vojvoda Ulrika (II.) [»*coram Vlrico duce Karintie*«].

Datum manjka.[17]

[15] Nekatera imena prič se navajajo v listini imenovanega grofa z dne 30. novembra leta 1201. GL št. 8.

[16] Grad Zalog (nem. Wartenberg) je pri Moravčah na Kranjskem.

[17] Meseca januarja leta 1202. se je koroški vojvoda Ulrik II. odpovedal vladarstvu.

[Cod. 3c (nekdaj 238), f. 121—122, iz XII—XIII stol. v Drž. arh. v Monakovem. — Meichelbeck, Hist. Frising., IIb, 573. — Zahn v Fontes rer. Austr., Dipl. XXXI, 125, n. 126. — Schumi, Urkb. Krain, II, 2, n. 4 k »c. 1202, vor 27. Jänner«. — Gesta episc. Frising. (MG. SS., XXIV, 324). — Reg.: Ankershofen v Archiv f. österr. Gesch., XIV, 114, n. 608. — Jaksch, Mon. Car., III, 598, n. 1522.] Gl. AOC, 30, 319, 329, 262

Št. 12.

1202 (pred 27. januarjem). Gospa Sveta.

Grofje Albert, Berhtold in Lupold de Bogen naznanjajo, da je njih oče, grof Albert de Bogen, ko je bil v potrebi, zastavil Krški grad *[»Gůrkvelde castrum«]* in k njemu spadajoča posestva njih sorodniku solnograškemu nadškofu Albertu za 800 mark srebra breške vage s tem pogojem, da obdrže solnograški nadškofje, ako se vsota ne izplača v določenih rokih, vse dohodke grajskih posestev in pa grad v svojem varstvu tako dolgo, dokler se ta svota ne izplača.[18] Toda nadškof je iz ljubezni do njihovega očeta in na prošnje svoje sorodnice, njihove matere, opustil zahtevo po plačilu ter se ni polastil gradu in ni zahteval dohodke od posestev, posebno ne, ker je njihov oče pod prisego obljubil, da hočejo on in njegovi dediči ob morebitni prodaji ali najemu gradu in posestev, ta ponuditi Solnograški cerkvi. Ko pa je po smrti nadškofa Alberta in njihovega očeta grofa Alberta postal brixenski škof Eberhard nadškof v Solnogradu, so sinovi grofa Alberta, ki so postali njegovi dediči, sklenili po nasvetu svojih fevdnikov in drugih modrih mož z nadškofom naslednjo pogodbo:

Sinovi podele Krški grad *[»castrum Gurkuelde«]* z vsemi v fevd danimi kakor izpraznjenimi posestvi in ministeriali, ki spadajo k temu gradu, ter vsemi pravicami, ki jih imajo od starišev, Solnograški cerkvi v last, a sprejmejo vse to zopet od nje v fevd. Ako bi brez dedičev umrli, pripade vse zopet v last Solnograški cerkvi. Tudi prisežejo, da hočejo pripraviti svoje fevdnike, da se bodo po tem ravnali. Zato jim pa nadškof s privoljenjem kapitelja in po svetu ministerialov odpusti očetovski dolg in pa izpregleda škodo, katero je njih oče napravil Solnograški cerkvi na njenih posestvih v Altenbuchu in v Durftigenberge,[19] ki znaša tudi 800 mark breške vage.

Med pričami: *»Vlricus dux Carinthie,... Otto, Gotfridus et Cholo fratres de Trůchsen, Reinbertus de Můrekke,... Fridericus de*

[18] Glej listino z dne 25. julija 1189. (Gradivo IV, št. 760.)

[19] Altenbuch je sedanji Buch pri Altöttingu na Bavarskem. Tudi Durftigenberge nam je iskati na Bavarskem.

Petowe, Otto de Kunegesperc,... Ortolfus de Montparis,... Offo de Gurnz, Ortolfus de Gurkvelde,...«

»Acta sunt hec apud Solium in ecclesia sancte Marie, anno ab incarnatione domini M° CC° II°.«

[Orig. v Drž. arh. na Dunaju. — Schumi, Urkb. f. Krain, II, 2, n. 5. — Neue historische Abhandlungen der bayer. Akademie, IV, 347. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 28, n. 554. — Reg.: Ankershofen v Archiv f. österr. Gesch., XIV, 114, n. 609. — Meiller, Reg. zur Gesch. der salzb. Erzbischöfe, 172, n. 15. — Jaksch, Mon. Car., III, 598, n. 1523.]

Št. 13.

1202, dne 27. januarja. Kormin.

Oglejski patriarh Peregrin II. sklene mir z goriškim grofom Majnhardom (II.) in njegovim bratom Engelbertom (III.). Goriški grofje naj obdržé G o r i š k i g r a d *[»castrum de Goricia«]* z vsem njegovim posestvom, s hlapci in deklami ter z vsemi pripadajočimi pravicami, izvzeti so samo ministeriali. Prav tako naj obdržé grad Blatograd *[»castrum de Mosburch«]* z vsemi pravicami, posestvi, hlapci in deklami. Vse to naj imajo kot fevd Oglejske cerkve tako, da lahko slede v tem fevdu tako moški kot ženske. Ako bi goriški grofje ali pa njih potomci brez dedičev izmrli, naj pripade Goriški grad z vsemi pravicami, ljudmi in posestvi razen ministerialov, Blatograd pa z ministeriali vred ter z vsemi podložniki in posestvi Oglejski cerkvi. Vsa tista posestva, katera je imel njun oče[20] po pravici ali po krivici proti koncu svojega življenja za časa patriarha Ulrika pa do patriarha Gotfrida,[21] naj tudi onadva obdržita.[22] Po patriarhovi želji odstopita grofa po končani ekspediciji od zveze s Trevisanci. Medsebojno se zavežejo tako patriarh kot grofa, da se ne bodo eden proti drugemu družili s Trevisanci. Ta mirovna pogodba pa ne velja samo za rečenega patriarha, temuč tudi za (tirolskega) grofa Alberta, za (andeškega) grofa Henrika ter za vse patriarhove zaveznike, a tudi za goriška grofa in njune zaveznike. Vazali, ki so se na kak način pregrešili zoper fevdno pravo, naj svobodno in mirno obdrže svoj fevd. Spor med grofom Engelbertom in grofom Albertom naj po prijateljsko poravnajo patriarh, meranski vojvoda in koroški vojvoda.

Ta mir so s prisego potrdili od patriarhove strani med drugimi *»dominus Wariendus de Hohenekke«*, od strani grofa Engelberta pa

[20] Goriški grof Engelbert II., ki je umrl leta 1191. ali pa pozneje. (Gr. IV, št. 798a.)

[21] Oglejski patriarh Ulrik II. je umrl dne 2. aprila leta 1182. (Gradivo IV, št. 655.) Njemu je sledil patriarh Gotfrid (1182—1194).

[22] Od tu dalje je mnogo delov listine tako poškodovanih, da je mogoče čitati le posamezne besede brez prave zveze.

med drugimi *»comes Engilpertus, dominus Folcherus de Dorenberc, dominus Henricus frater eius,... dominus Conradus de Floiana, dominus Rei(mboto de Ce)rrou«*. Meranski vojvoda B(ertold), eppanski grof U(lrik) in tirolski grof A(lbert) so to pogodbo s prisego potrdili za (goriškega) grofa Majnharda tako, da mora, ako bi se ta ne hotel ravnati po miru, meranski vojvoda poslati svojega sina k patriarhu, eppanski in tirolski grof pa morata sama priti k njemu. Od dne ko jih je ta zaslišal, se ne smejo brez njegovega dovoljenja v teku šestih tednov od njega odstraniti. Ako bi grofa prelomila katerokoli zgoraj omenjeno točko ter ne bi odjenjala od svoje namere, akoravno ju je patriarh opominjal, se je sklenilo, da naj potem ta naznani vso zadevo štajerskemu, meranskemu in koroškemu vojvodu. Ako pri vsem tem ne bi odnehala, akoravno sta bila opominjana, naj patriarh ne gledé na mir, kateri je bil sklenjen, uporabi svojo pravico tako, kakor najboljše more.

»Acta sunt ista anno domini MCCII, indict...., mens. ianuar V die exeunte, apud ecclesiam sancti Quirini iuxta Cormon...«

1202, dne 28. januarja. Videm.

Naslednjega dne *[»proxima sequenti die«]* je patriarh vse to v Vidmu s prisego potrdil.

1202, dne 5. februarja. Gorica.

Dne 5. februarja *[»quinto die intrante februario«]* se je z dovoljenjem obeh strank vse to v Gorici *[»apud Goriciam«]* spisalo ter potrdilo s pečati oglejskega patriarha, meranskega vojvoda B(ertolda) in goriških grofov. To se je zgodilo v navzočnosti avstrijsko-štajerskega vojvoda L(eopolda), meranskega vojvoda B(ertolda), koroškega vojvoda Bernarda, eppanskega grofa U(lrika), tirolskega grofa Alberta in višnjegorskega grofa Al(berta) *[»comite A(lberto de) Vihselberch«]*.

Kot priče so bili vsi že prej imenovani vojvode in grofje razen avstrijsko-štajerskega vojvoda, potem pa še med drugimi tudi: *»... de Liliemberch, Gerlocus de Stein,... Raimbertus de Mureck,... Folcherus iuvenis de Doremberch,... Mainardus de Coprivn,... Pero de Vipach, dominus Otto et dominus Heinricus filii ducis Meranie.«*

»Ego Stephanus domini patriarche Pelegrini capellanus de partium mandato hanc cartam et aliam quarum unam patriarcha aliam comites habere debent, scripsi et sigillis patriarche, ducis Meranie et comitum de Goricia roboravi et dedi.«

[Istočasni prepis ali pa koncept v Čedadskem muzeju, Kapiteljski arhiv, vol. III, p. 4, brez datiranja in prič, izjeden in vsled vlažnosti jako poškodovan (B). — Notarski prepis iz leta 1486. v Consultori in iure, 366/5, f. 4'—5' v Drž. arh. v Benetkah (C). — Prepis, nekdaj pri Fiskalnem uradu v Gorici (D). — Rubeis, Mon. eccl. Aquil., col. 644—646 iz C. — Kandler,

Cod. dipl. Istr. iz D. — Jaksch, Mon. Car., IV, 1—3, n. 1524 iz B. — Reg.: Meiller, Reg. zur Geschichte der Babenberger, 86, n. 25. — Ankershofen v Archiv f. österr. Gesch., XIV, 115, n. 611. — Manzano, Annali del Friuli, II, 200. — Bianchi v Archiv f. österr. Gesch., XXI, 176, n. 3. — Schumi, Urkb. Krain, II, 4, n. 6 k 31. januarju. — Oefele, Gesch. d. Graf. v. Andechs, 172, n. 435 k 5. febr. — Böhmer-Ficker-Winkelmann, Reg. imp., V, n. 10.648.]

Št. 14.

(1202, okoli 5. februarja. Gorica.)

Solnograški nadškof Eberhard (II.) se s posredovanjem Leopolda (VI.), vojvode avstrijskega in štajerskega, pogodi radi nekih desetin z Ulrikom iz Stubenberga, ministerialom imenovanega vojvode.

Listino sta med drugimi podpisala: »*Ego Livpoldus Austrię Styrieque dux subscripsi, ... Ego Bernhardus dux Karinthię subscripsi ...*«

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 74, n. 44 k »februar-marec, Kormin«. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 86, n. 26. — Ankershofen v Arch. f. öst. Gesch., XIV, 116, n. 612. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzb. Erzbischöfe, 173, n. 17 k mesecu januarju. — Jaksch, Mon. Car., IV, 3, n. 1525 k »ok. 5. febr., Gorica« z ozirom na tretjo listino pod št. 13.]

Št. 15.

1202, dne 6. februarja. Videm.

Oglejski patriarh Peregrin (II.) posodi Bertoldu, vojvodu meranskemu, tisoč breških mark s pogojem, da mu povrne polovico v dobi med naslednjimi binkoštimi in binkoštimi, ki bodo ob letu, drugo polovico pa v dobi enega leta pozneje. Radi večje varnosti plačila pa zastavi vojvoda Bertold oglejskemu patriarhu dva gradova v Kamniku [»*duo castella de Staine*«] z vsemi posestvi, hlapci in deklami, pravicami in priteklinami, razen ministerialov; tudi mu zastavi svojo lastnino in alode po Kranjskem in pri Vipavi [»*in Carniola et aput Wipach*«] ter mu priseže, da ni nobenemu zastavil ali prepustil imenovana posestva ter da jih more zastaviti ali podariti le njemu. Vojvoda in njegova sinova Oton in Henrik izroče zastavljena posestva v roke posredovalcu Wariendu iz Vojnika [»*in manu salemanni posuit, scilicet domini Wariendi de Onec*«], da jih pravomočno prepusti v popolno last Oglejski cerkvi, — (to se po domače imenuje »sellen« [»*sicut in vulgari dicitur sellen*«] —), ako bi se navedena svota ne poravnala o pravem času, kar tudi Wariend obljubi storiti. Kar se tiče četrtega dela teh posestev,

zaradi katerega se vrši dedinska tožba med Bertoldom in njegovo sestro, obljubi vojvoda s svojimi sinovi, da hoče ravno toliko, kolikor pri tem pridobi, dati patriarhu in Oglejski cerkvi v (Slovenjem) Gradcu [»*aput Graz*«]. Vojvoda in njegova sinova tudi obljubijo, da ne bodo delali Oglejski cerkvi nobenih zaprek, ako bi rečena zastava vsled pogodbe morala priti v njeno oblast ter da hočejo pustiti svoje ministeriale v tamošnjih krajih priseči, da ne bodo delali istega. Gerloch, grajski grof v Kamniku [»*dominus Gerlochus purgravius de Staine*«], obljubi s prisego vsled ukaza vojvoda Bertolda in sinov, da hoče izročiti grad patriarhu in Oglejski cerkvi, ako bo še takrat grajski grof; ako bo pa izmenjan, bode moral njegov namestnik ravno to s prisego obljubiti. Nadalje se vojvoda zaveže, da hoče tudi nenavzočne sinove pripraviti do tega, da se bodo ravnali po tej pogodbi. Nato vojvoda in sinova Oton in Henrik še obljubijo, da hočejo patriarhu pomagati v bojih proti Trevisancem [»*contra Tarvisinos*«].

Med pričami: »*(in presencia) ... Ottonis de Gurniz, Henrici de Aiginow, Wodorlici de Staine ...*«

[Orig. v Kapiteljskem arhivu v Čedadu, vol. III, n. 4. — Schumi, Urkb. Krain, II, 5, n. 7. — Reg.: Bianchi v Archiv f. österr. Gesch., XXI, 197, n. 70 k letu 1222. — Oefele, Gesch. der Gr. von Andechs, 172, n. 436.]

Št. 16.

1202, dne 6. februarja. Breže.

Sekovski prošt Gerold in (breški) arhidijakon Majnhalm razsodita kot od papeža postavljena sodnika o prepiru med Krško cerkvijo in duhovnikom Waltherjem iz Micheldorfa zaradi darov pri kapeli sv. Lovrenca.

Med pričami: »*Hainricus prepositus de Solio et Frisacensis plebanus, ... Iohannes de Cotimarsdorf (plebanus) ...*«

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., I, 284, n. 389.]

Št. 17.

1202, dne 11. marca. Lateran.

Papež Inocenc (III.) sprejme vsled prošnje opata in cistercijanskega samostana v Vetrinju [»*abbati et conventui Victoriensi*«] vsa njuna posestva, katera že imata ali pa jih še pridobita v svoje varstvo, posebno pa potrdi to, kar so jima podelili oglejski patriarh in njegovi predniki v Preddvoru [»*in Niwinhouen*«].

»*Iustis petentium desideriis.*«

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Schumi, Urkb. Krain, II, 7, n. 8. — Jaksch, Mon. Car., IV, 4, n. 1527. — Reg.: Ankershofen v Archiv f. österr. Gesch., XIV, 117, n. 614. — Potthast, Reg. pont. Rom., n. 1631.]

Št. 18.

1202, dne 13. marca. Lateran.

Papež Inocenc (III.) piše solnograškemu nadškofu (Eberhardu II.) in pa (Majnhalmu), arhipresbiteru v Velikovcu *[»de Wolchinmart«]*, da je zvedel iz pritožbe v e t r i n j s k e g a opata in njegovih menihov, da je nekdaj grof (Adalbert III.) iz Bogena postavil na samostanski zemlji proti njih volji neki grad, zaradi česar so bili grof in pa grajski prebivalci od sodnikov Apostolske stolice iz cerkve izobčeni. Ko je rečeni grof umrl[23], niso mogli opat in menihi doseči svoje pravice od njegovih naslednikov. Ker (papež) noče, da bi bili omenjeni sveti možje na škodi, zato jima (nadškofu in arhipresbiteru) ukazuje, da skličeta pred se tiste, katere je treba sklicati, jih zaslišita ter potem storita to, kar bi bilo prav. Ako bi se priče, ki bi bile pozvane, odtegnile, naj jih s cerkveno kaznijo prisilita, da povedo resnico. Ako bi oba ne mogla osebno tega storiti, naj izvrši to vsaj nadškof.

»Ex conquestione dilectorum.«

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 5, n. 1528. — Reg.: Ankershofen v Archiv f. österr. Gesch., XIV, 117, n. 615. — Meiller, Reg. zur Gesch. der salzb. Erzbischöfe, 174, n. 20. — Potthast, Reg. pont. Rom., n. 1632.]

Št. 19.

1202, dne 14. marca. Lateran.

Papež Inocenc (III.) potrdi opatu in cistercijanskemu samostanu v V e t r i n j a h *[»abbati et conventui Victoriensi«]* vsled njune prošnje posestvo v Predingu, katero sta jima podelila solnograški nadškof E(berhard II.) in avstrijski vojvoda (Leopold VI.).

»Iustis petentium desideriis.«

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 75, n. 45. — Jaksch, Mon. Car., IV, 5, n. 1529. — Reg.: Ankershofen v Archiv f. österr. Gesch., XIV, 117, n. 616. — Meiller, Reg. zur Gesch. der Babenberger, 248, op. 325. — Potthast, Reg. pont. Rom., n. 1636.]

Št. 20.

1202, dne 19. marca. Lateran.

Papež Inocenc III. sprejme vsled prošnje v e t r i n j s k e g a opata Konrada *[»Corrado abbati monasterii Victoriensis«]* in njegovih

[23] Grof Adalbert III. iz Bogena je umrl dne 19. decembra leta 1197.

menihov njih samostan v svoje varstvo. Meniški red, ki je po pravilih sv. Benedikta in cistercijanskih bratov tam vpeljan, naj za večne čase ondi ostane. Vsa posestva, katera ima samostan sedaj ali pa jih še pridobi, naj nedotaknjena obdrže oni in njih nasledniki. Imenoma naj se navedejo: kraj, kjer je rečeni samostan z vsemi priteklinami, pristava v Preddvoru *[»grangiam in Niwenhouen«]* z vsemi priteklinami, Hühnersberg *[»Huonreberg«]*, Loka *[»Lonch«]*, Žihpolje *[»Schalach«]*, Domajna *[»Donnansdorf«]*, Studenice *[»Brunn(en)«]*, *»Oberenhof«*, *»Adrichesdorf«*, *»Polan«*, *»Sirnich«*, Dvor *[»Cranzlawesdorf«]* in Preding *[»Bredingin«]* z vsemi priteklinami. Od tistih posestev, katera menihi obdelujejo s svojimi rokami in na svoje stroške, od obdelane in neobdelane zemlje, od vrtov in sadovnjakov, od ribnikov in krme naj nihče ne zahteva od njih desetine. Dovoljeno jim je, sprejemati med konverze klerike in lajike, ki so se odpovedali svetu ter jih brez kakega ugovora obdržati. Noben menih ne sme potem, ko je napravil obljubo, brez opatovega dovoljenja zapustiti samostana; nihče naj takega odhajača ne sprejme, ako mu niso menihi s svojim pismom tega dovolili. Ako bi kdo kaj takega storil, naj se zoper dotične menihe in konverze razglasi regularna obsodba. Brez dovoljenja vsega kapitlja ali pa vsaj njegove večine se ne sme nobeno posestvo in noben fevd prepustiti komurkoli. Ako bi se drugače narejale, bile bi take podelitve in taki fevdi neveljavni. Noben menih ali pa konverz ne sme brez dovoljenja opata in večine kapitlja prevzeti poroštva ali pa si izposoditi večjo svoto novcev, kakor je kapitelj določil, ako ni to v posebno korist samostanu. Ako bi kaj takega storil, ne prevzame samostan nobene odgovornosti. Samostanski bratje smejo nastopati kot priče v samostanskih zadevah ter v civilnih in kriminalnih pravdah, da ne bi njih stvar zaradi pomanjkanja prič trpela kako škodo. Noben škof in nobena druga oseba jih ne sme siliti, da bi prišli h kaki sinodi ali pa sodnemu zboru ali pa zaupati sebe ali pa samostansko imetje kaki posvetni sodniji. Nihče naj ne prihaja v njih hiše, da bi koga ordiniral, poravnaval prepire ali pa sklicaval javne zbore; tudi naj ne ovira pravilne volitve opatov in naj ne poskuša, da bi postavil ali pa odstavil opata proti določbam Cistercijanskega reda. Ako škof, v čegar škofiji je njih samostan, primerno naprošen, ne bi hotel posvetiti novega opata ter tudi ne izvršiti drugih škofovskih opravil, sme opat, ako je duhovnik, posvetiti svoje novice ter izvrševati drugo, kar spada v njegov delokrog. Vse, kar jim je njih škof protipostavno odrekel, naj dosežejo od kakega drugega škofa. Kar se tiče obljub, katere naj opatje izrekajo pri posvečevanju, naj se škof zadovolji s tisto obliko in tistimi izrazi, kateri so že iz začetka reda v navadi; proti določbam reda naj

opatje ne bodo prisiljeni delati svojih obljub. Za posvetitev oltarjev, cerkva in svetega olja ali pa za izvrševanje kakega cerkvenega zakramenta naj nihče ne zahteva od njih kake odškodnine, pač pa naj vse to stori njih škof zastonj; v nasprotnem slučaju naj se obrnejo do kakega drugega pravovernega škofa, ki bi bil v zvezi z Apostolsko stolico in ki naj jim, pooblaščen od papeža, izvrši, kar bi želeli. Ako bi bila stolica diecezanskega škofa izpraznjena, naj jim medtem dele vse zakramente sosednji škofje, vendar tako, da njih bodočemu škofu ne nastane vsled tega noben prejudic. Ker pa dostikrat svojega škofa nimajo v bližini, sme kak drug škof, ki bi bil v zvezi z Rimsko stolico ter bi se pri njih mudil in ga dobro poznajo, blagosloviti posode in obleko ter posvetiti oltarje in menihe. Ako bi kak škof ali pa kak drug cerkveni voditelj izrekel čez samostan ali pa ondotne osebe suspenzijo, izobčenje ali pa interdikt ali pa čez njih mercenarje[24] zato, ker bi desetine ne oddali, ali zaradi kake druge stvari, katera se jim je dovolila od Apostolske stolice, ali zoper njih dobrotnike, ki so jim poskrbeli kake fevde ali kako drugo uslugo ali pa pomagali pri delu, ob dnevih, ko oni delajo, drugi pa praznujejo, nima tak rek nobene veljave. Tudi ne veljajo tista pisma, katera bi dosegli v imenu Cistercijanskega reda, a bi nasprotovala apostolskim privilegijem. Hoteč skrbeti za njih mir, ukazuje, da ne sme v njih ograjenih krajih in pristavah nihče ropati, krasti, požigati, kri prelivati, brez vzroka zapirati ljudi, jih ubijati ali pa jim silo delati. Potrdi jim vse svoboščine in imunitete, katere je dobil red od njegovih prednikov, ter vse osvoboditve od posvetnih davščin, katere so dobili od kraljev, knezov in drugih vernikov. Nihče ne sme rečenega samostana brez vzroka vznemirjati, mu jemati njegova posestva, vzeta si pridržavati ali pa zmanjševati ali pa ga na kak način zatirati, pač pa naj bode vse nedotaknjeno ohranjeno.

»Religiosam vitam eligentibus.«

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 6—9, n. 1530. — Reg.: Ankershofen v Archiv f. österr. Gesch., XIV, 117, n. 617. — Potthast, Reg. pont. Rom., n. 1640. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 76, n. 46. — Schumi, Urkb. Krain, II, 7, n. 9.]

Št. 21.

1202, dne 23. marca. Lateran.

Papež Inocenc III. potrdi opatu in kapitlju v Št. Pavlu vsled njune prošnje kapelo na Remšniku *[»capellam in Remsnich«]*,

[24] Mercenarii so bili ljudje, ki so za plačilo delali, kakor najemniki, dninarji, trgovci itd. Presbyter mercenarius, duhovnik, ki je bil z nekakimi dohodki pri kaki cerkvi nastavljen.

katero jima je podelil solnograški nadškof E(berhard) z dovoljenjem svojega (solnograškega) kapitlja in pa župnika rečene cerkve in katero imajo v svoji posesti po pravici in v miru.

»*Solet annuere sedes.*«

[Orig. v Drž. arh. na Dunaju. — Sitzungsberichte der k. Akad. d. Wiss. Wien. Phil.-hist. Cl., XXVII, 37, n. 2. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 76, n. 47. — Jaksch, Mon. Car., IV, 9, n. 1531. — Reg.: Ankerhofen v Archiv f. österr. Gesch., XIV, 120, n. 620. — Potthast, Reg. pont. Rom., n. 1645. — Schroll v Fontes rer. Austr., Dipl., XXXIX, 106, n. 33.]

Št. 22.

1202, dne 11. aprila. Žiče.

Rudolf iz Rožaka *[»Rudolfus de Rasia«]* potrdi soglasno s svojo soprogo Hildrudo *[»Hildruda«]* svojo daritev dveh vasi, ki ležita na ravnini tik reke Drave na meji mesta Ptuja ter se zoveta Hajdin *[»donationem duarum villarum positarum in planitie iuxta Traam in confinibus civitatis Petouie et appellatur tam una quam altera Candin«]*. Te dve vasi je podelil Bogu in sv. Ivanu v Žičah *[»beato Ioanni de Seitz«]* na oltar tisti dan, ko je bila rečena cerkev posvečena, kar se je zgodilo v navzočnosti »*presente domino Gottifredo Aquilegensi patriarcha,*[25] *Poppone episcopo,*[26] *Ortolfo, Otokaro et Leupoldo de Gunuwitz, Geroldo de Ribintzo*[27] *dicto, Corrado de Marchia et aliis.*« — Rudolf iz Rožaka potrdi svojo daritev pod pogojem, da dobi omenjena cerkev za večne čase posestva in dohodke gorenje vasi[28] *[»superioris ville«]*, kjer ima (Rudolf) dohodke petih kmetij, takoj takrat, kadar bi umrl on (Rudolf) ali pa njegova soproga. Kadar pa bi drugi umrl, dobi naj (cerkev sv. Ivana) tudi dolenjo vas[29] *[»inferius«]*, kjer ima (Rudolf) dohodke od ene kmetije. Od takrat naj ima imenovana cerkev v svoji posesti kmetije obeh vasi z vsemi pravicami, priteklinami, prirastki, dohodki in izdatki brez vsakega nasprotovanja. V posest vsega tega vpelje Rudolf (žičkega) priorja Nikolaja kot zastopnika (žičke) cerkve.

»*Anno ab incarnatione eiusdem domini nostri Jesu Christi M.CC.II, indictione V, tertio idus aprilis, cum inter Ottonem Saxonem Philippum lis verteretur, duce Leopoldo tam Styriam quam Austriam ductante feliciter, in presentia domini Colonis de Rasia fratris subscripti donatoris, et Alraimi de Wissestaine, Vscalci con-*

[25] Oglejski patriarh Gotfrid je vladal od leta 1182—1194. Iz te listine je razvidno, da je bil enkrat v Žičah.

[26] Popon je bil, kakor se kaže, škof v Pičnu ter se omenja leta 1184. in 1191. (Gradivo IV, imenik.)

[27] Ribnica na Koroškem blizu Vrbskega jezera.

[28] Gornji Hajdin pri Ptuju.

[29] Spodnji Hajdin.

fratris hospitalis sancte Marie de Rasia, Gaibardi filii Corradi de Suabech, Walteri de Blancistaine, Odorici de Rasia, Geroldi de Rinbitzo, Conradi de Talein, Aimerici de Tochndorf, Conradi de Marchia et aliorum.«

»Actum est in porticu eiusdem sancti Ioannis in presentia supradictorum testium.« »† Ego Petrus scriba specialiter ad hoc rogatus et bona fide quam vidi et audivi, scripsi et signo victoriosissime crucis eam autenticavi, complevi et insuper dedi.«

[Cod. lat. n. 617 v Narodni knjižnici na Dunaju. — Pez, Thesaur. anecdot., VI^b, 62, n. 105. — Pusch-Frölich, Dipl. Styr., II, 84, n. 20. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 77, n. 48. — Reg.: Muchar, Gesch. der Steiermark, V, 40. — Jaksch, Mon. Car., IV, 10, n. 1532.]

Št. 23.

(Okoli 1202),[30] **dne 31. maja.** Benetke.

Ivan, presbiter kardinal sv. Ivana in Pavla in cerkve dvanajstih apostolov ter legat Apostolske stolice, mudeč se v Benetkah, piše dekanu Petru, gastaldu A. ter vsej k o p r s k i duhovščini in ljudstvu ter jih osvobodi vsake pokorščine nasproti oglejskim patriarhom in tržaškim škofom, kajti oglejski patriarhi so Koprsko cerkev, ki je imela svojega škofa, proti določbam rimskih papežev podvrgli tržaškim škofom.

[Membranarum solutarum series I, 30, b v Drž. arh. v Benetkah. — Reg.: Minotto, Acta et diplomata, I, 23.]

Št. 24.

1202, dne 10. julija. »Holczprucke«.[31]

Leopold (VI.), vojvoda avstrijski in štajerski, potrdi kapitlju Krške cerkve daritve Ofona iz Teufenbacha in njegove soproge Berte.

Med pričami: *»Lewpoldus de Lewnstain«.*

[Insert v listini avstrijskega vojvoda Albrehta II. z dne 30. sept. 1356., ki se nahaja v krški kopialni knjigi II, f. 86, v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., I, 285, n. 390. — Reg.: Eichhorn, Beyträge, II, 123. — Ankershofen v Archiv f. österr. Gesch., XIV, 120, n. 621. — Meiller, Reg. zur Gesch. der Babenberger, 88, n. 32 k 9. juliju.]

[30] Koprski dekan Peter je živel okoli leta 1202. Gl. št. 25.

[31] Meiller, op. cit., str. 249, op. 328 misli, da »Holczprucke« je sedanja vas Schwarzau južno od Dunajskega Novega mesta.

Št. 25.

1202, meseca julija. Koper.

Koprski dekan Peter podeli s svojimi kanoniki, duhovniki, subdijakoni in nižjimi redovniki ter z dovoljenjem spodaj naštetih prič Albinu iz Izole, sinu ranjkega presbiterja Venerija, in njegovi soprogi Elichi za ves čas, dokler živita, vso četrtino *[»quartisium«]* od žita, vina in sočivja ter drugih dohodkov in najemščine kanonikov v Izoli *[»de Insula«]*. Izvzete so prvine od sira ter četrtine od jagnjet in piščancev, katere so kanoniki zase pridržali. Za navedene četrtine in drugo pa naj odslej Albin in njegova žena Elicha odrajtujeta vsako leto rečenim kanonikom in njih naslednikom na praznik sv. Mihaela arhangela po 50 veder vina. Prvo leto naj dasta tudi 50 starjev žita. Kadar bi vsako drugo leto skupno z drugimi Izolani pri Albucanu[32] *[»aput Albuzanum«]* delala in sejala, naj dajeta kanonikom po 50 starjev žita o prazniku rojstva sv. Marije; kadar bi pa vsako drugo leto skupno z Izolani sejala *»in Valle«*,[33] je treba ob istem času odrajtati omenjenim kanonikom po 30 starjev žita. Ako bi splošna vojna uničila žetev in vinograde, naj plačujeta dohodke oziraje se na način in velikost uničenja. Ako bi Albin in Elicha ne dajala ali pa imenovano slabo plačevala, morata odrajtati vse v dvojni meri, ako se ju kanoniki ne bi usmilili. Ako bi kanoniki hoteli ta fevd vzeti Albinu in njegovi soprogi Elichi pred nju smrtjo, morajo plačati njima ali pa njunim dedičem eno libro najboljšega zlata. O tem sta bili izdani dve enako glaseči se listini, od katerih naj imajo eno kanoniki, drugo pa Albin in Elicha.

Priče z obeh strani: *»Udoricus de Wdon, Dominicus de Vilani, Bonifacius de Judita, Ingeldeus Saracin, Bertold de presbitero Venerio, Awaldus de Insula. Signa suprascriptorum canonicorum necnon Albini et Eliche qui hanc conse(ntionis) et pactionis cartulam ex utraque parte scribere rogaverunt.«*

»Ego Amelricus Justinopolitanus notarius interfui rogatus et manu mea propria scripsi.«

»Anno domini millesimo CCII, mense iulio, indictione V. Actum in civitate Justinopoli in choro ecclesie sancte Marie« (na začetku listine).

[Kandler, Codice dipl. Istr. »da autografo«.]

---

[32] Albucan je južno od Kort v severozahodni Istri.

[33] Tu omenjeni kraj »Valle« je morebiti Valderniga od Kort proti vzhodu.

Št. 26.

1202, dne 10. avgusta.

Takrat je umrl koroški vojvoda Ulrik II.

Necrol. S. Lamberti ad 4 id. aug. = 10. avg. (MG. Necrol., II, 335): »Ödalricus dux Karinthie«.

Necrol. Seccoviense ad 4 id. aug. = 10. avg. (MG. Necrol., II, 420): »Udalricus dux Karinthie«.

Št. 27.

1202 (pred 3. septembrom).[34] Breže.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) potrdi Admontskemu samostanu in ondotnemu opatu Ivanu faro v Jarenini *[»parrochiam Iaringen«]* z vsemi pravicami razen škofijskih in arhidijakonskih. Opat in njegovi nasledniki naj skrbe za duše po tamošnji fari, kjer naj nastavljajo posvetne duhovnike, ne pa njihovih redovnikov. Sicer je že nadškof Konrad starejši (I.) z listino, ki se hrani v samostanski zakristiji,[35] podelil to faro admontskim redovnikom; pozneje je pa bila posest te cerkve prekinjena in radi needinosti redovnikov izgubljena, nadškof jim jo pa zopet daruje.

Med prisotnimi: *»Albertus comes de Wihslberch, Fridericus de Petow, Otto de Chunigesperch . . .«*

[Cod. 475, f. 82', n. 89, iz 13. stoletja v Admontu. — Pez, Thesaurus anecdot., III^c, 728, n. 47. — Caesar, Annales Styriae, II, 470, n. 17. — Wichner, Gesch. von Admont, II, 263, n. 104. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 92, n. 54. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 31, n. 557. — Reg.: Muchar, Gesch. d. Steierm., V, 35. — Ankershofen v Archiv f. österr. Gesch., XIV, 114, n. 607. — Meiller, Reg. zur Gesch. der salzb. Erzbischöfe, 175, n. 30. — Schumi, Urkb. f. Krain, II, 8, n. 10.]

Primerjaj tudi:

Saalbuch von Admont, III, 163 v Admontu: »Parochiam Jaringen cum omni iure suo salvo tamen episcopali et archidiaconali super altare s. Blasii contradimus. Curam etiam animarum eiusdem parrochiae in tua successorumque tuorum dispositione consistere decernimus. Totaliter ipsam parochiam praefato monasterio in perpetuum condonamus.«

Št. 28.

1202 (po 3. septembru). Breže.

Admontski opat Rudiger sklene z nekaterimi breškimi meščani, katerim je njegov prednik Ivan[36] podelil en rudnik na gori *»Cezzen«*,[37] neko pogodbo zaradi tega rudnika.

---

[34] Admontski opat Ivan je umrl leta 1202. dne 3. septembra.
[35] Dotična listina se nam ni ohranila.
[36] Gl. op. 34.
[37] Goro »Cezzen« nam je iskati pri Hüttenbergu na Koroškem.

Med pričami: »*Churadus de Iovne, Hermannus eius affinis*«.

[Cod. 475, f. 101, n. 120 iz 13. stoletja v Admontu. — Schmidt, Sammlung der österr. Berggesetze, III. Abt., I, 9, n. 5. — Wichner, Gesch. v. Admont, II, 266, n. 107. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 93, n. 55. — Jaksch, Mon. Car., IV, 11, n. 1538.]

Št. 29.

1202, dne 27. septembra. Breže.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) podeli samostanu v Št. Pavlu dva dela desetin od petnajstih kmetij na Weinbergu, dobi pa zato dve kmetiji na Abtsbergu.

Med pričami: »... *Cunradus abbas Vict(oriensis), Fridericus de Petowe, Otto de Chunigesperc, ... Gunderamus plebanus de Lauentmunde, ...*«

[Orig. v Drž. arh. na Dunaju. — Jaksch, Mon. Car., IV, 11, n. 1539. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 32, n. 558. — Reg.: Ankershofen v Archiv f. österr. Gesch., XIV, 120, n. 622. — Meiller, Reg. zur Gesch. der salzb. Erzbischöfe, 175, n. 29.]

Št. 30.

1202, meseca oktobra in novembra.

Benečanje, katerim so pomagali francoski križarji, so zbrali svoje brodovje, namreč 40 ladij, 72 galej in 100 bark, oxirius imenovanih, ter dne 1. oktobra odjadrali. Ko so zapustili beneško pristanišče, je postala ena ladja, ki je bila lastnina Štefana de Percha, nerabljiva. Benečanje in križarji so prišli do istrske obali ter prisilili T r s t in M i l j e, da sta se vdala. Istra, Dalmacija in Slavinija so jim bajé morali obljubiti, da jim bodo dajali davek. Ko so prišli do Zadra, jim je poginila tovorna živina. Na praznik sv. Martina (11. nov.) so prišli v Zadrsko pristanišče ter potem začeli oblegati mesto Zader.

Ann. Herbipol. ad a. 1202 (MG. SS., XVI, 10): »Fuerunt autem naves 40, galiae 72, oxirii 100. Cepit autem moveri kal. octobris. Cum de portu exirent, Viola navis domni Stephani de Percha periit. Veneti cum peregrinis ascendentes mare, in Ystriam venerunt, Triestum et Muglam ad dedicionem compulerunt, totam Ystriam, Dalmatiam, Slaviniam tributa reddere coegerunt. Jadram navigaverunt, in qua iumentum periit. In festo beati Martini portum Jadre intraverunt, Jadram ex omni parte tam in terra quam in aqua obsederunt.«

Št. 31.

1202, dne 27. oktobra. Trst.

Henrik Dandolo, dož beneški, dalmatinski in hrvatski, je zapustil z velikim številom raznovrstnih bark in z mnogobrojno vojsko

Benetke ter prišel drugi dan v Piran *[»Pyranum applicuit«]*. Ko so prebivalci mesta T r s t a *[»homines Tergestinae civitatis«]* zvedeli o njegovem prihodu, so poslali svoje boljše može k njemu, ker so se, izgubivši njegovo milost, bali njegove jeze. Poslali so: *»Vitalem gastaldionem, Petrum iudicem, Mauretum, Bonifacium, Dominicum de Antonia, Bernardum, Martinum de Of, Vitalem de Bilissima* (Liber Pactorum: *debilissima), Diettemarum, Natalem de Azzo, Johannem de Jema, Dominicum de Laurentio, Dominicum Mirizo, Wodolricum Mesalt* (Liber Pactorum: *Messalt), Leonem Mos, Bernardum Zechigna, Leonardum Crescentium, Arthuicum* (Liber Pactorum: *Artuicum) Cacarinum, Martinum de Lazera, Almericum de Ghenana* (Liber Pactorum: *Ghenanna), Ugolinum, Almericum de Bilissima* (Liber Pactorum: *debilissima), Almericum de Cono, Matheum de Aurelia, Blagdinum, Johannem de Venereo, Albericum, Wismanum* (Liber Pactorum: *Wismannum), Dedolricum, Johannem de Leonardo, Andream Rubeum, Matheum de Contaffia, Dominicum Marcheso, Vitalem de Alderico, Johannem de Ysola* (Liber Pactorum: *Isola), Bertaldum* (Liber Pactorum: *Berthaldum), Andream de Marina et alios quam plures.«*

Rečeni možje so nato prisegli v imenu vseh prebivalcev mesta Trsta, da hočejo podvreči sebe, svojo zemljo in svoje imetje njegovi (doždovi) oblasti ter izpolnjevati njegove ukaze. Beneški dož jih je nato, ne oziraje se na njih prejšnja nasprotovanja, sprejel v svojo milost ter rekel odposlanim možem, da naj se hitro povrnejo v svoje mesto ter tu naznanijo prebivalcem, da jim je zagotovil svojo milost. Prebivalci naj se pripravijo, da se mu slovesno poklonijo.

Ko je dož prišel z veliko vojsko do mesta Trsta, so ga sprejeli duhovniki in kleriki v mašnih oblekah in z gorečimi svečami; zvonovi so zvonili in vsi so se podvrgli njegovi oblasti. Nato je dož sklical mestne prebivalce, da bi prisegli zvestobo njemu in njegovim naslednikom. Benečanje in njih imetje naj bode varno in davka prosto po vsej njih (tržaški) zemlji. Tržačanje naj po svoji zmožnosti izvršujejo dolžne služnosti *[»servitia debita«]* tako, kakor druga istrska mesta *[»civitates Ystrie«]*. Ako bi prišli morski roparji ali drugi razbojniki od Rovinja sem *[»a Rubino«]*, jih morajo zasledovati in iti z vojsko nad nje. Ako bi jih ujeli, jih hočejo izročiti doždu.

Ta prisega je bila Tržačanom jako všeč. Prisegli so naslednji možje: *»Vitalis gastaldo, P[etrus] iudex, Wodolricus iudex, Leo iudex* (Liber Albus: *Lon iudex), Maurus, Diettemarus, P.* (Liber Albus: *F.) de Porta, M. de Offo, Anto, Sl. de Azzo* (Liber Albus: *N. de Azzo), Almericus de Ghenaña, Az.* (Liber Albus: *Az̄.) Murator, Paganus, Ca. Bruda, Leo* (Liber Albus: *Lom) de Jemma, Wisman, Leo Ceruo, Bernardus,*

Leo de Feltro, A. de Dobrofin, F. de Liutoldo, Leo Corgna, Zanitinus, Dominicus, F. de Melenda, Lannis, B. de Jemma, B. de Hellaro, M. de Justa, A. Berra, Mar. Bonfilius, D. de Laurentio, Justinus, V. Ramfo, Jacobus Gradingna, Ve. Conzarosa, R. Faber, C. Piot, Bernardus de Pinsenda (Liber Albus: *Piriscenda), M. Saleth, B. Sufol* (Liber Albus: *Susol), Al. de Belica* (Liber Albus: *Helica), Vidoto, Ca. Faber, D. Mancula, Dominicus Niblo, Gaudius, G. Zinh* (Liber Albus: *Zinch), Leo de Piran, N. de Pre Weceli* (Liber Albus: *Veceli), Dominicus de Jemma, Nicolaus, A. frater eius, Leo de Matheo, D. Mulinar, A. de Clarissima, Leo de Budina, Gaudi, Vizart, Agustin, J. filius eius, Leo Maugaran* (Liber Albus: *Maugaram), Leo de cruce Deuia* (Liber Albus: *de uia), M. de Vmera, Vi. Pauilla, Vrso, Jubanus, N. filius Cadoli, C. filius Dominici, Triesto Suteg, M. Berra* (Liber Albus: *Berta), M. Baguario, J. Mulla, L. de Fabia* (Liber Albus: *Fubia), H. de Citta, Zan de Isolfer* (Liber Albus: *deisolfer), Triest. Pauor, B. de Liprando, T. de Madrelda, D. de Mariota, Jo. Capellar, D. de Benedicta, B. Ruffus, Ar. Tamisadro, W. filius Gostantin, Maurus de Pertolt, M. Blanc, M. Bolesta, D. de Antonia, P. Jugulator, Triest de Justina, A. Meliez* (Liber Albus: *Melicz, Sale Wardus* (Liber Albus: *Uardus), T. Tidadol, D. de Viuera, D. de Caborio, Berto Becabo* (Liber Albus: *Boccabo), M. Sterperol, D. de Alfrina, Leo Mulinar, L. de Hellaro, Cost. Mancula, A. Ros, R. Zurlot, Zan Cacarin, Sobesselau, L. sine bragis, B. Caraburse, R. de Grumar, M. Cegot, Leo de Drocha, Zarlo, Vrso, Magister* (Liber Albus: *Urso Magister), Ve. de Sancto Salvatore, Justus de Vera, M. Rablo, D. Zalco, D. Curiuet, Henricus de Armelenda* (Liber Albus: *Annelenda), Cadol de Laurenza, Jō de Diedemma* (Liber Albus: *Diedema), B. de Piderna, B. Portonar, D. Butigna, D. Mesolto, C. de Caretta, Justus de Todolfus, Thō de Prezathen, D. de Donato, Witman, Timoteus* (Liber Albus: *Timotheus), Carolus filius Jemme, D. Mesaldo, Al. filius Feliciae* (Liber Albus: *Felitie), F. de Riuola, C. filius Valere, Jō* (Liber Albus: *Jon) Glamonaz, Ar. Cacarin, C. Mancula, Al. de Daniel, D. Nepus Triesto, Delpauor* (Liber Albus: *Delpauō), D. Gosoldo, Wocina, P. de Pap, Martinus Zurlot, V. filius Ade, Michel de Lena, Jō. Sclavo, M. de Margarita, M. Mostel, Al. Decono, Colman, A. de Tupista, Arbori, Leo, Marin Pilizar, Dragongna* (Liber Pactorum: *Dagongna), Jo. de Rosetta, Dominicus de Dominico presbiteri, Triebez, Baron Niblo, Ludo, Lampo* (Liber Albus: *Ludo Lampo), Al. de Adela, P. filius Venerio, Berēn filius Alfenie, Jō. Girda* (Liber Albus: *Grida), Dominicus Jacobus, Venerius filius Ripaldi, Hetthich* (Liber Albus: *Hetic) Marin filius Angñde, Colman Ros, L. Cormenoso, Jo. frater Arborio, B. della Curte, Tristan, D. frater Girardini, P. de Ingaldeo, Marquardus de Sobongna, Cresius filius Saluie, D .Marcheso, N. Budina, Dominico de Prenna* (Liber Pactorum: *Pñna), Liepardus, Justo*

de Daniotta, Agino de Sinesia, Justus de Sonde, Dominicus Pisez, P. Desentazza, Venerius filius Gaudi, H. filius Peniolf, D. Malfanto, Jo. Salamon, Wido, Joannes Dracco, P. filius eius, Colman Capellario, Albericus frater Natalis, Dominicus filius Almerici, Selnich Calligar (Liber Albus: *Selnich, Caligar), Agino Bobie* (Liber Albus: *Agino, Bobie), Constantinus* (Liber Albus: *Sostantinus) filius Goster, Bisselau, Añ. magister, Jo. de Leo, B. frater Gaudi, M. Zusol, E. de Smerada, R. Curiuz* (Liber Albus: *Curium), R. Padruz* (Liber Albus: *Padrum), Niexco, D. filius Hermite* (Liber Albus: *Heremitte), L. Lallo, Leonardus, Gonterus* (Liber Albus: *Sonterus) filius Vodolrici, Lazerus filius Remenardi, L. de Albingherulus* (Liber Albus: *de Albin, Gerulus), Bellō Capellar, Matth. Mesaldo, Adalgherus, Justus de Walpurga, W. Scoda, Bor, Jō. de Remedia, Phylip* (Liber Albus: *Philip), D. filius eius, M. Abbatisse, Joannes Trivisan* (Liber Albus: *Teruisan), W. de Aduinto* (Liber Albus: *Alduinto), A. filius Almerici, Aldericus filius Maralde, Dōn. filius Mariote, Ottobonus, Wolriza* (Liber Albus: *Ottobonus Volriza), Bertaldus filius Marcelle, H. filius Wolperii presbiteri, Andrea Budina, Juan Mulinar, Wasgerim* (Liber Pactorum: *W. Asḡm), Zanetus, D. Capellar de Riuola, Ogerius miles, Blagelinus, Joannes de Dumina, Ludo Niblo, M. filius Auliueri, Zurman, D. de Lena, Todolfus, P. Caligar, Saumich, Rauantinus, M. filius Donati, P. Calcangno* (Liber Albus: *Calcagno) Caligar, Jo. de Cola, Stefanus Faber, Zeno, P. Bocabo, Jori Deluolta, Megnardus Zilius* (Liber Albus: *Megnardus, Zilius), Gheroldus* (Liber Albus: *Sheroldus), Veceli Beccar, Walter* (Liber Albus: *Valter) Sclauo, Artuic Pilizar, A. Borma, Jacobus Cirus, Vitalis Nepus gastaldio, M. filius Vidonis, Joannes frater eius, Stanco Crabre, Lacca, Manoles* (Liber Albus: *Manolez), D. Mursel, Constantinus filius Artuichoo, Joannes Mancula, Martinus Berra, Zoaldus, B. Piula f.* (Liber Albus: *B. f.) de Andrea de Mergrat, A. Debonezan, Stoianus Sclauo, P. Magister, Waltram, M. Bragher, Dietterieus* (Liber Albus: *Dietericus), Ottonellus* (Liber Albus: *Ortonellus), Leonardus Calligar* (Liber Albus: *Caligar), C. Claba, M. de Lazero, Zilius, Girardinus* (Liber Albus: *Zilius Girardinus), Sergius filius Gaudi, V. de domina Pirma* (Liber Albus: *Prima), Blagosit, Darre Pilize* (Liber Albus: *Pilice), Vodolricus de Gōt, A. gener eius, Tephani, Zan, De Grumaz, Remenardus, M. Littem, Joannes Blanco, M. Generus Blagosit, Peruinus, D. Smeth* (Liber Albus: *Schmech), Ripaldus de Domadrac, Joannes Mons, Adam, D. Burda, Ar. de Subilia, Joannes Marcha, Peceli, O. Inzingnosus, Matheus filius Remenardi, Dauid, M. de Berta, Vitalis de Liprando* (Liber Pactorum: *Liprado), Miro, Darinoga* (Liber Albus: *Trinoga), Jacobus Conas, A. de Riuela, Warnerius* (Liber Albus: *Varnerius) Pilizar, Jacobus Viulla* (Liber Albus: *Viula), Cancianus Ludic* (Liber Albus: *Cancia-*

nus, Ludic), Ludo de Mactilda, D. Boccasinus, M. Magister, D. Miriz, Matheus de Contasia, B. de Tupista, Cancianus, Bonaldus, M. Zampar, Dominicus Zampar, P. de Andrea de Marina, Marco de Glirosa, Matheus filius Marie, Jacobus de Pirisenda (Liber Pactorum: *Depnisenda), D. filius Saleuuardi, Vitalis Calegar* (Liber Albus: *Caligar), Joannes Marcha, Bertolas* (Liber Albus: *Bartholas), H. della Musena, Ar. Caligar, Jacobus de Porta, Filius Justini, Joannes Budina, Arpus, M. frater eius, H.* (Liber Albus: *N.) Fadena, Ripaldus, F. Tessutor, H. de Saluia* (Liber Albus: *N. de Saluiar), Joannes Niblo, M. Bonafeber, Marin Warem* (Liber Albus: *Marin, Warem), Az. filius Armelende, W.* (Liber Albus: *V.) de Tupista, Wecelli* (Liber Albus: *Veceli) de Gaselda.«*[38]

Prebivalci mesta Trsta so obljubili, da hočejo vse to, kar se je zgoraj zapisalo, natančno izpolnjevati. Tudi hočejo vsako leto na praznik sv. Martina na svoje stroške pripeljati iz svoje pokrajine na obrežje doždeve palače 50 veder najboljšega vina. Ako pa bi kdaj ravnali proti tej pogodbi, obljubijo plačati njemu (doždu) in njegovim naslednikom 100 liber čistega zlata. Da ostane ta listina veljavna pričajo: *Dominicus Dalfinus, Jacobus Quirinus, Jacobus Basilius, Marcus Sanudo, Andreas Valleresso, Almericus potestas Justinopolitane civitatis, Matheus Sarracenus eiusdem civitatis, Almericus frater Sofie, et alii quam plures.«*

»Anno dominice incarnationis millesimo CC secundo, indictione sexta. Actum in civitate Tergestina, die quinto exeunte mense octubri« (na začetku).

»Ego Andreas diaconus, sacri palatii notarius, rogatus interfui, et manu mea scripsi, complevi atque firmavi.«

[Prepisa v Liber Albus, fol. 252 in dalje, ter v Liber Pactorum, II, fol. 233 in dalje, oboje v Benetkah. — Romanin, Storia documentata di Venezia, II, 423. — Kandler, Codice dipl. Istriano. — Tafel in Thomas v Fontes rer. Austr., II. Abth., XII, 387—396, št. 96. — Reg.: Minotto, Acta et diplomata, I, 1, 10—12. — Manzano, Annali del Friuli, II, 202.]

O tej pogodbi piše **Andreas Dandulus** (Chronicon, lib. X, c. 3, pars 25, izd. Muratori, Script. rer. Ital. XII, 320): »Sequenti anno [1202] paratis galeis et aliis navigiis comites Gallici cum militia equestri et pedestri ascendunt naves et dux cum multitudine Venetorum et Italicorum e portu

[38] Tu je naštetih 358 imen takratnih tržaških prebivalcev. Med njimi je mnogo Slovencev, kar je razvidno iz tega, da imajo lepa domača imena in priimke, kakor Blagožit, Bislav, Dragonja, Domadrag, Stanko Hrabrè, Mirec, Neško, Pisec, Prvin, Smet, Sobeslav, Stojan, Škoda, Trebec ali pa imajo tuja osebna imena s pristavkom »Sclavo«, kakor Jō (Joannes) Sclavo, Walter Sclavo itd. Nekatera imena zaznamujejo ljudi romanske narodnosti, kakor Bonfilius, Sine bragis, Caretta, Cacarin itd. Nekatera imena kažejo na rokodelstvo, s katerim se je kdo pečal, kakor Caligar (čevljar), katerih je v listini šest navedenih, Mulinar (mlinar), Murator (zidar), Beccar (mesar) itd.

de mense octobris feliciter exeunt; trecentorum enim navigiorum fere stolus erat.« — (l. c. pars 26): »Dux tunc Tergestinos et Muglenses mare infestantes comprimere anhelans cum parte stoli illuc divertit, et illos apertis portis obvios habuit, votivam fidelitatem et subjectionem offerentes. Dux autem mallens eos fideles, quam subjectos acquirere, de perpetua fidelitate servanda et immunitate Venetorum et annuali censu quinquaginta urnarum vini a Tergestines et XXV a Muglensibus sibi et successoribus exhibendo promissionem suscepit; et illi, missis syndicis Venetias, haec observare polliciti sunt.«

O rečeni pogodbi piše tudi **Historia ducum Veneticorum, Suppl.** (MG. SS., XIV, 92): »Paratis igitur galeis, asiriis[39] et navibus et omnibus optime perfulcitis dux gratiosissimus cum memoratis comitibus et magnatibus anno domini nostri Yesu Christi 1202, mense octubris cum stolo 300 navigiorum Venecie portum exivit, et hinitians iter suum, pars dicti exercitus Tergestinam applicuit civitatem, cuius incole annuale censum 50 urnarum vini duci et eius successoribus dare spoponderunt. Deinde Muglam navigantes, Muglani similiter se subdiderunt et 25 urnas vini modo predicto dare promittunt, dicto duci fidelitatem iurantes utrique.«

Št. 32.

1202, konec oktobra.[40] Milje.

Henrik Dandolo, dožd beneški, dalmatinski in hrvaški, je zapustil z velikim številom raznovrstnih bark in z mnogobrojno vojsko Benetke ter prišel drugi dan v Piran *[»Pyranum«]*. Ko so prebivalci iz Milj *[»homines Mugle«]* zvedeli o njegovem prihodu, poslali so svoje boljše može k njemu, kajti zgubili so njegovo milost ter se bali njegove vojske. Poslali so *»Widonem videlicet Ingilpretum gastaldionem, Gregorium Lugonem* (Liber Albus: *Gregorium, Lugonem), Crescentium Amantinum, Dominicum de Delpreto* (Liber Albus: *de Dalpreto), Martinum Thauanum, Almericum generem Atelpreti, Martinum de Ambrosio* (Liber Albus: *Ambroxio), Petrum de Auria, Wecillum* (Liber Albus: *Vecillum) de Viuiano, Joannem de Ratha, Bernardum de Adamo, Bertaboum judicem, Dominicum de Marigo, Baldum, Marcuardum filium Bernardi* (Liber Albus: *Baldum Marchualdum fil. Bern.), Almericum de Mugla et alios«* ter jim dali popolno oblast, da naj podvržejo nje (Miljčane), njih zemljo in vse njih imetje njegovi (doždevi) oblasti. Rečeni možje so tudi potem prisegli v tem smislu. Nato jih je (beneški) dožd, ne oziraje se na njih prejšnjo sovražnost, sprejel v svojo milost ter rekel odposlanim možem, da naj se povrnejo na svojo zemljo ter tu naznanijo, da jim je zagotovil svojo milost. Tudi naj se pripravijo, da se mu slovesno poklonijo.

---

[39] Asirius je neka vrsta ladij.

[40] Pogodba med Benečani in Tržačani je bila sklenjena dne 27. oktobra. Brez dvoma so napravili pogodbo z Miljčani med 27. in 31. oktobrom leta 1202.

Ko je prišel dožd s svojo vojsko na njih zemljo, sprejeli so ga duhovniki in kleriki v mašnih oblekah in z gorečimi svečami, zvonovi so zvonili in vsi so se podvrgli njegovi oblasti. Nato je dožd sklical prebivalce, da bi mu prisegli, da ohranijo zvestobo njemu in njegovim naslednikom. Benečani in njih imetje naj bo varno in davka prosto po vsej njih zemlji. Dolžne služnosti naj (Miljčani) izvršujejo po svoji zmožnosti tako, kakor drugi istrski kraji *[»alie terre Ystrie«]*. Ako bi prišli morski roparji od Rovinja sem *[»a Rubino«]*, morajo jih zasledovati in iti z vojsko nad nje. Ako bi jih vjeli, hočejo jih izročiti dožd u.

Ta prisega je bila Miljčanom jako všeč. Prisegli so naslednji možje: *»W. de Mugla, Inglipretus gastaldio, Gregorius Rimar, Crescentius filius Aldigarde, Amantinus, Maurus Dabiunda, D. Demaca, D. de Mota, Simeon, Udelricus Malinfante, D. de Antonia, Martinus Damigo, Maurus de Solario, D. Gerlo, Martinus Mazola* (Liber Albus: *Macola), Dominicus filius Sekino, Roardus, Ambrosius filius Ade, Martinus Gallo, Sancto filius* (Liber Albus: *Sconfilius) Azi, Betheca* (Liber Albus: *Bethecca), Orso filius Meclagni* (Liber Albus: *Meclag), M. Sprico, A. filius Cavelli* (Liber Albus: *Cauelli), D. Magister, Martinus Papa, M. Sulligo, Martinus de Tophania* (Liber Albus: *Tofania), A. Danna, B. Sallimbe* (Liber Albus: *Sallimbi), Laser, Benedictus, Michael Gramperna, M. Debonatho, D. Futitor, W. Mathias, Marcuardus filius Guādi* (Liber Albus: *Guardi), Marcuardus, Urso filius* (Liber Albus: *Marcuardus Urso filius), S. Martinus filius, J. Bonifacius, D. Miris, M. Deregarda, A. filius Martini, Crescentius filius, J. Adam Vicher*, D. Decolmanno, *A. Deneslez* (Liber Albus: *Denesloz*), D. de *Petenatho* (Liber Albus: *Petenato), J. Deforno, Thofanius, A. filius Ermot, J. Faber, J. filius Fasoli, Artuichus Deblanthin, Romeus, Crescentius filius Peregrini, G. filius Fasoli, Romanus, D. Destanico, B. Deota* (Liber Albus: *Deotta), A. filius Topere, O. filius Marini, M. filius Bone, Aborigo* (Liber Albus: *Albrico), Martinus, B. judex, M. Baudus, P. de Culmanno, J. Saracenus, Ropreto, Crescentius Caurexano, Odelicus de Baudo, D. Delazaro, D. de Juda, Waltramus iudex, Maurus de Gatha, A. de Stoica Sylvester* (Liber Albus: *Silvester), J. Carnell'* (Liber Albus: *Carnelli), Crescentius, Saumich* (Liber Albus: *Crescentius Saumich), D. Dota, Bonaldus textor* (Liber Albus: *Ronaldus, Textor), Martinus filius Bertaldi iudicis, M. filius Bonaldi, Jacobus de Martino Pipo, M. de Delenda, Wezilis, Ministerialis* (Liber Albus: *Vercelli ministerialis), Laurentius Vitre, D. Ponga, Topert de Venerio, Brigna, Maurus, Rodulphus* (Liber Albus: *Maurus Rodolfus), Martinus, Venerius* (Liber Albus: *Martinus Venerius), Sturlo, Martinus de Solario, M. Faber, D. filius Lude, Andreas, A. filius Marci, P. filius Girardi, Vitalis filius Marche, B. filius Joannis de Pandrea, R. Squarta-*

baril, W. de Risolima (Liber Albus: *V. de), Martinus filius Gerdru, Venerandus, O. filius Ribera* (Liber Albus: *Riba), Marcus* (Liber Albus: *Marchur) filius Joannis Sarlo, Vincentius filius Filiside, C. filius Heler, Martinus filius Johannis, Sitigna, Aimo filius Clauel, Ludo, Radiuus miles, Artruip* (Liber Albus: *Artrup), Tofanius, M. filius Jonnais, O. frater Blebani* (Liber Albus: *Plebani), T. filius Marie, Martinus Barad, M. frater Malinfant, A. filius Joanniste, Joannes filius Dominici Julico* (Liber Albus: *Uilico), J. Dagita, A. de Radiuo, Ingelpretus filius Berthaldi* (Liber Albus: *Bertaldi), Zeno, Walter* (Liber Albus: *Zeno Valter), D. de Venerio, D. de Marino. W. Magister, P. de Lazaro, A. Jener gastaldionis* (Liber Albus: *A. gener gast.), Ingildo* (Liber Albus: *Inghildon) filius Dulciani, A. filius Ronomi* (Liber Albus: *Renomi), Martinus de Crescentiis, D. filius Andree, Bertaldus de Viuilla, J. Sclavo, R. filius Andriol, Arthuicus de Hermiza, V. filius Spāchi* (Liber Albus: *Sprachi), D. Trunco* (Liber Albus: *Truncho), M. Carnell* (Liber Albus: *Carnelli), Vicentius de Bona, J. Salteco, Mercurius Bonderenga, Mingo, M. Caracausa, O. Faber, L. de Spricho, J. de Venerando, J. de p̄p̄* (Liber Albus: *Precra), A. de Paugnāt(?),*[41] *J. Pyranensis* (Liber Albus: *Pir.), B. filius Martini, B. Riparius, B. de ser Luzo, Elero de Veneranda, A. Spargo* (Liber Albus: *Sparga), B. Waltrinus, N. Testor, A. de Peraga, W. de Manganellis, Catanius, P. Tuscanus, M. de Heretico* (Liber Albus: *Eretico), J. Bizantius, P. de Toperto, A. de Galterino, P. de Truzich,*[42] *Vulue miles, Waltramus de Porcaratha* (Liber Albus: *Porcarata), M. Guaragno, M. iudex, G. de Abundantia* (Liber Albus: *Habundantia), B. filius Michaelis, D. filius Michaelis, Epō* (Liber Albus: *Epo), Wegl* (Liber Albus: *Wegl') Dolatoria, G. filius Odolrici, P. filius Ursonis, A. filius Bone, Vitalis Dabundantia, M. de Gossinia* (Liber Albus: *Gossima), C. Dorsa, Saluagnus, Nobilis Conradus, Annus, J. Tranquiu* (Liber Albus: *Tranquillus), P. de Pre Martino* (Liber Albus: *Premartino), P. della Porta, S. filius Presbiteri, J. de Sonue, Martinus Longa, C. Adriañ* (Liber Albus: *Adrian), Crescentius de Riuald, Mainardus* (Liber Albus: *Maynardus)«.*

Prebivalci iz Milj obljubijo, da hočejo vse to, kar se je zgoraj napisalo, natančno izpolnjevati. Tudi hočejo vsako leto na praznik sv. Martina na svoje stroške pripeljati iz svoje pokrajine na doždevo obrežje 25 veder dobrega in čistega vina. Ako bi kdaj ravnali proti tej pogodbi, obljubijo plačati njemu (doždu) in njegovim naslednikom 100 liber čistega zlata. Da ostane ta listina veljavna, pričajo: *»Almericus testis Caput Ystrie* (Liber Albus: *Histrie), Jugus de Talmus, Almericus, Matheus, Jacobus Badoarius* (Liber Albus: *Badouarius),*

[41] Liber Albus ima »Paugnan«; mogoče je to Pomjan pri Kopru.
[42] Mogoče, da so to Truške pri Kopru.

Jacobus Dauro, Fuscairi (Liber Albus: *Fuscari), Boniol* (Liber Albus: *Boniolus), Angelus Acotanto* (Liber Albus: *Acontanto), Jacobus Paschaligo, et alii quam plures.«*

»*Anno domini millesimo ducentesimo secundo, mense octobris, indictione sexta. Muglae.«*

»*Ego Andreas Conrado presbiter et notarius atque plebanus rogatus interfui, complevi et roboravi.«*

[Prepisa v Liber Albus, fol. 255 in dalje ter v Liber Pactorum, II, fol. 230 in dalje, oboje v Benetkah. — Kandler, Codice dipl. Istriano ad a. 1202. — Tafel in Thomas v Fontes rer. Austriacarum, II. Abth., XII, 396—403, št. 97. — Reg.: Minotto, Acta et diplomata, I, 1, 9.]

Št. 33.

1202, dne 4. novembra. Čedad.

Goriška grofa Majnhard in Engelbert izjavljata, da znašajo po izvršeni cenitvi dohodki zastave, dane jima od patriarha pri Manzanu in na Krasu, kakor je bilo določeno v mirovni pogodbi, ~~dvajset~~ mark in še več in da je patriarh dobro izvršil svojo dano obljubo. *[»Comites de Guriza scilicet Megenardus et Hengelpretus confessi sunt, quod in pignore, quod d. patriarcha eis obligaverat vel posuerat apud Menzanum et in Carsto, sicut continetur in carta pacis, facta taxatione sit redditus ducentarum marcarum et amplius et quod d. patriarcha bene absolverat fidem suam, quam eis super hoc facturum promiserat.«]*

W 318

[Orig. v Čedadu. — Joppi v Archeografo Triestino, Nuova ser., XI (1885), 390, št. 9. — Reg.: Bianchi v Archiv f. österr. Gesch., XXI, 176, n. 5.]

Št. 34.

1202, (poletje). (Gradec) + **13. decembra.** Dunaj.[43]

Leopold (VI.), vojvoda avstrijski in štajerski, razsodi prepir med samostanom v St. Lambrechtu in svojim ministerialom Herrandom de Wildonia zaradi nekega gozda med potokom Teigitschem in potokom Gradenom.

Med pričami: »... *Liupoldus de Lewensteine, ... Cholo de Traȳhsen, ... Richerus de Marchburch.«*

[Orig. v samostanskem arhivu v St. Lambrechtu; istotam kopialna knjiga I (14. stoletje), 157, n. 206 in II (15. stoletje), 28. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 94, n. 56. — Reg.: Muchar, Gesch. d. Steierm., V, 39. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XIV, 121, n. 624. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 88, n. 35. — Jaksch, Mon. Carinth., IV, 10, n. 1536.]

[43] Pravno dejanje te listine in listine pod št. 35 se je prejkone izvršilo poleti 1202 v Gradcu, ko je bival tamkaj vojvoda Leopold, listini sami sta pa napisani 13. decembra na Dunaju (gl. Jaksch, Mon. Car. IV, n. 1537).

Št. 35.

1202, (poletje). Gradec **+ 13. decembra.** Dunaj.

Leopold (VI.), vojvoda avstrijski in štajerski, prepušča samostanu v St. Lambrechtu nekatere svoje pravice na zemlji med potokoma Teigitschem in Gradenom.

Med pričami: »... *Fridericus de Petov*, ... *Levpoldus de Lewenstain*, ... *Cholo de Rase*, ... *Richerus de Marchpurch* ...«

[Orig. v samostanskem arhivu v St. Lambrechtu; istotam kopialna knjiga I (14. stol.), 39, št. 63 in II (15. stol.), 29. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 96, n. 57. — Reg.: Muchar, Gesch. d. Steierm., V, 40. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 89, n. 36. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XIV, 121, n. 625. — Jaksch, Mon. Carinth., IV, 10, n. 1537.]

Št. 36.

1202, dne 13. decembra. Čedad.

Dietricus de Fontebono, Herbordus de Pertenstaine, Folcherus de Doremberg in Peregrinus Glokkel, postavljeni in zapriseženi za razsojevalce od oglejskega patriarha Peregrina II., grofa (goriškega) Majnharda (II.), odvetnika Oglejske cerkve, in njegovega brata grofa Engelberta (III.) *[»comite Megenardo Aquileiensis ecclesie advocato et fratre eius comite Engelbertus«]*, da bi določili tiste pravice odvetnika Majnharda *[»Megenwardi advocati«]*, katere je imel njegov oče Engelbert (II.) takrat, ko je umrl patriarh Ulrik (II.),[44] in zaradi katerih se je omenjeni patriarh prepiral z imenovanima bratoma. Razsojevalci so si izbrali Friderika de Kauriaco, kateri naj bi jim naštel može, ki morejo o teh pravicah kaj izpovedati. Navedel je Henrika de Glemona, Arnolda de Brazzacco, Konrada de Floiana in Herberarda de Sconbemberg, ki so zapriseženi naznanili naslednje točke:

Grof Engelbert (II.) je imel odvetništvo od oglejskega patriarha. Enkrat na leto je sklical v Ogleju skupno s patriarhovim poslancem odvetniški sodni zbor. Dohodke tega zbora (globe) je delil s patriarhom. Grof je imel pod seboj svojega pododvetnika, isto tako tudi patriarh. Oba pododvetnika sta vodila upravo in sodstvo. Ko so sodili, je zastave *[»vadimonia«]* dobival patriarhov pododvetnik, dohodki so se delili. Davki mesarjev, črevljarjev, krčmarjev in suknarjev so se tudi delili. Cerkveni služabniki se niso morali pred odvetnikom zagovarjati, ako so jih pa zasačili pri tatvini ali ropu, so prišli v patriarhovo ječo ter bili tu sojeni. Od patriarha je odvetnik dobival krvavi penez *[»cruentum denarium«]*, ki se je

[44] Patriarh Ulrik II. je umrl dne 2. aprila leta 1182. (Gradivo IV, št. 655.)

tudi delil. V Ogleju mu je patriarh dajal od pobrežnine in mitnine po štiri marke, v Kružah pa po tri. Kadar se je odvetnik mudil v Ogleju, mu je riparius[45] dajal sol za njegovo hrano, opoldne in zvečer pa čašo vina in skledico mesa ali rib,. dokler je bil tam, ter vsako leto po sto zvezkov čebule. Ko je bil v Ogleju, je dobival v neki hiši drva za kuho in za svojo sobo. Razen tega je imel grof odvetništvo tudi v Ajellu, Joanizzu, Gonarsu, Percottu, Vidmu, Buttriju. Orsarii in Fagagni. Vsako leto je v teh krajih odvetnikov poslanec s patriarhovim poslancem vršil sodstvo; dohodke so si delili. Odvetnik je dobival v Ajellu po dva modija pšenice, dva modija ovsa, dve ovci ali 16 penezov, 5 kokoši in 50 jajec; v Percottu eno kravo in drugo kakor v Ajellu; v Vidmu, Palazzolu in Fagagni po eno kravo in drugo kakor v Ajellu; na Krasu *[»de Karsto«]* eno kravo in drugo kakor v Ajellu; v Karniji 4 krave; v Tolminu *[»de Tulmino«]* dve kravi. V krajih, kjer je bil gozdar *[»forestarius«]*, je odvetnik dobival tretjino gozdnih dohodkov. Kadar je gozdar zapustil okraj *[»quando forestarius cinti mutabatur«]*, je njegov naslednik dal odvetniku tri marke. Ko je patriarh vršil sodstvo in je bil odvetnik navzoč ter mu pomagal, mu je dal patriarh po zimi zimsko obleko, po leti pa poletno, razen tega vsako zimo en lisičji kožuh ali pa eno marko. Ako so dobili svetovalci sodnega dvora kako odškodnino, posebno kako darilo za svet, je potegnil odvetnik tudi svoj delež. Enkrat v letu je imel odvetnik sodni zbor s patriarhovim poslancem v okraju *[»in cinto«]*; ondotni dohodki so se razdelili. Postrežbe *[»servitium«]* ni dobival vsled zakona, pač pa vsled patriarhove milosti. Ko je prišel odvetnik s patriarhom v Čedad, je tega maršal skrbel za odvetnikove konje po vaseh okoli Čedada. V Čedadu in v Ogleju je imel enkrat na leto sam ali pa njegov poslanec sodni zbor. Ako je grof Engelbert šel na Koroško ali pa se vračal, se je ustavil včasi v Tricesimu, včasi v Cassaccu; v obeh vaseh mu je postregel Henrik iz Humina, čeprav ni bil dolžan tega storiti. Včasi se je ustavil v Moimaccu, kjer mu je poskrbel čedadski prošt, ki je sedaj patriarh in pa Matija iz Soffumberga. Odvetnik je dobival vsak torek kože iz patriarhove kuhinje. Odvetništvo je imel v sledečih vaseh Možniškega samostana, v Blainzu, Dignanu in dveh Belah[46] *[»in duabus villis Vellach«]*, potem pa povsod po proštiji sv. Feliksa. Na zemlji oglejskih kanonikov je imel odvetništvo v Muzanu, zaradi Mariana in Farre je bil vedno prepir. Odvetništvo je imel v Ozeljanu *[»in Osselano«]*, kateri je bil last oglejskih in čedadskih kanonikov. Vsi samostani tostran Taljamenta so bili pod

[45] Riparius, iztirjevalec pobrežnine.

[46] Bela Zgornja na Rezijanskem in Bela Spodnja pri izlivu Rezije v Belo (gl. Gradivo IV, št. 129, 258, 680).

njegovim odvetništvom, izvzet je bil le S. Odorico. Vse, kar se je naštelo, je imel grof Engelbert (II.) takrat, ko je umrl patriarh Ulrik (II.). Vsi štirje razsojevalci so bili v tem edini.

V naslednjih krajih pa grof Engelbert takrat ni imel svojih pravic in odvetništva: Pravice do nastanitve *[»albergaria«]* ni imel na posestvih patriarha, vazalov in ministerialov. V Beljaškem okraju *[»in termino Uillaci«]* je imel pravico do nastanitve. Ako je sprejel nastanitev po samostanskih krajih, po katerih je imel odvetništvo, je moral to storiti ponižno in brez ropa. Na samostanskih posestvih, na katerih je imel pravico do odvetništva, je sklical sodne zbore enkrat v letu. Lovskih psov *[»copula«]* ni poslal v noben kraj, ako ni bil v družbi s patriarhom, v tem slučaju so poslali njegove in patriarhove konje s psi skupno z njunima maršaloma. Pravice do odvetništva ni imel *»in Urgim iuxta Filem«*. Patriarh Ulrik ni imel odvetništva na posestvih v Milštatu ter na posestvih bamberškega škofa v Bovcu *[»in bonis de Milstat et episcopi de Banberperg in Fliç«]*, sodstva pa ne na posestvih mejnega grofa de Atens in mejnega grofa (Engelberta) Alba. V Čedadski proštiji ni imel (grof) nobene pravice ali odvetništva, kakor samo v Ozeljanu *[»excepto Ossellano«]*. Ako je imel kak vazal ali pa ministerial v kakem kraju od njega (grofa) odvetništvo kot fevd, vendar ni imel tamkaj tudi sodstva. Pravice kovati novce ni imel. Med dvobojem se je položila varščina v patriarhove roke, dvoboj se je vršil pred odvetnikom ali pa njegovim poslancem.

Imenovani razsojevalci so bili v vseh teh točkah edini. Dali so napraviti to listino *»in praesentia ... d. Hermanni cappellani d. patriarchae, Conradi de Floiana et Ditalmi d. Andreae de Goritia.«*

[Consultori in iure 366/4, f. 23—24, v prepisu iz ok. l. 1496. v Državnem arhivu v Benetkah. — Rubeis, Mon. eccl. Aquil., 647. — Atti e memorie della Società istriana di archeologia e storia patria, VIII, 21 (nepopolno). — Schwind-Dopsch, Ausgewählte Urkunden zur Verfassungsgeschichte, 32, n. 20. — Jaksch, Mon. Car., IV, 12, n. 1540 (odl.). — Reg.: Manzano, Annali del Friuli, II, 202. — Bianchi v Arch. f. öst. Gesch., XXI, 177, n. 9. — Czoernig, Das Land Görz und Gradisca, 607.] N 319.

Št. 37.

1202, dne 17. decembra. Solnograd.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) potrdi ločitev kapele pri Sv. Jakobu (in der Wiegen) od fare v Brežah.

Med pričami: *»... Fridericus de Pettov« med »ministeriales Salzburgensis ecclesie.«*

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 98, n. 58. — Jaksch, Mon. Car., I, 286, n. 392. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 33, n. 559. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Salzburg. Erzbischöfe, 176, n. 32.]

Št. 38.

1202. Breže.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) izjavlja, da je nastal prepir med trušenjskimi ministeriali *[»Trussenses ministeriales«]* in H(enrikom), župnikom v Kapli *[»de Capella«]* zaradi cerkve v kraju »Zungoisdorph«, o kateri je trdil rečeni H(enrik), da je podružnica njegove fare v Kapli, ministeriali so pa rekli, da ni kapela, temveč samostojna cerkev ter nezavisna od fare v Kapli in da imajo oni patronsko in peticijsko pravico čez to cerkev že od svojih dedov in pradedov sem. Ko sta obe stranki zaradi razsodbe prišli pred njega (nadškofa) v kapitelj v Brežah, so omenjeni ministeriali s pričami dokazali, da imajo patronsko in peticijsko pravico čez cerkev v »Zungoisdorphu«. Ker se je župnik H(enrik) bal, da bi ne izgubil svoje zahteve, se je pritožil pri Apostolski stolici.

1202. Vetrinje.

Ko je pozneje nadškof posvečal vetrinjski samostan *[»Uictoriose monasterium«]*, so podelili imenovani ministeriali patronsko, peticijsko in drugo pravico čez cerkev v *»Zungoisdorphu«* v njegovi navzočnosti in soglasjem ter v navzočnosti župnika H(enrika) iz Kaple, ki ni nič ugovarjal, vetrinjskemu samostanu. Črez nekoliko časa se je H(enrik), ko je uvidel, da nima do cerkve nobenih pravic, odrekel svoje apelacije in resigniral v nadškofove roke svoje morebitne pravice do cerkve, nakar jo je nadškof s privoljenjem kapitlja in ministerialov solnograške cerkve podelil vetrinjskemu samostanu.

Priče: *»Henricus prepositus sancte Marie de Solio, Albuinus plebanus de Chestenich, Wolscalcus sacerdos de Moseburc, Robertus clericus de Coisach, Geruycus sacerdos de Wlkeforo, Otto et frater eius Hendericus de Radesten, Fridericus de sancto Gangolpho et frater eius Gundaphorus de Wroensten, Henricus Brabant, Herbrordus de Riuenzen, Henricus Albus et Albertus Surgen de Hollenburc, Erbropdus senior et Erbropdus iunior de Leusten et alii multi. Acta sunt hec anno incarnationis dominice M° CC° II°.«*

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Jaksch, Mon. Car., III, 597, n. 1520. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 19, n. 549. — Reg.: Marian-Wendt, Austria sacra, IV, 7, 365. — Ankershofen v Arch. f. öst. Gesch., XIV, 120, n. 623. — Meiller, Reg. zur Gesch. der Salzb. Erzbischöfe, 174, n. 24. k l. 1202, april—junij.]

Št. 39.

1202. (Breže.)

Solnograški nadškof Eberhard (II.) naznanja, da sta sestri Wilbirga in Marjeta iz Mühlbacha prodali za 23 mark menihom v Vetrinjah *[»fratribus de Uictoria«]* vse to, kar sta imeli v Mühlbachu.

[Orig. v arhivu Zgodov. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., III, 596, n. 1519. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 18, n. 548. — Reg.: Marian-Wendt, Austria sacra, IV, 7, 366. — Meiller, Reg. zur Gesch. der Salzb. Erzbischöfe, 568, n. 8.]

Št. 40.

(1202.)

Solnograški nadškof Eberhard (II.) podeli menihom v Vetrinjah *[»fratribus de Uictoria«]* eno kmetijo in ene novine v Karlsdorfu.

Datum manjka.

[Orig. v arhivu Zgodovinskega društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., III, 594, n. 1517 k l. (1202). — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 17, n. 546 k l. (1202). — Reg.: Ankershofen v Arch. f. öst. Gesch., XIV, 111, n. 601 k »nach 1200«. — Meiller, Reg. zur Gesch. der Salzb. Erzbischöfe, 175, n. 26 k l. 1202.]

Št. 41.

(1202.)

Solnograški nadškof Eberhard (II.) naznanja arhipresbiterom, proštom, prebendarjem, opatom, župnikom, presbiterjem, vikarjem in drugim Kristusovim zvestim, da je pisal opatu in menihom vetrinjskega samostana *[»cenobii Victoriensis«]*, da naj se na nje obrnejo, kadar bi jih kdo napadal in jim delal škodo. Opat in menihi so mu (nadškofu) tožili, da so pretrpeli mnogo ropov, silovitosti, krivic in škode po solnograški nadškofiji. Nadškof opominja arhipresbitere itd., da naj izobčijo iz cerkve vsakega, kdor bi delal krivico opatu, menihom, konverzom, hlapcem in kmetom vetrinjskega samostana s tem, da bi jih pretepal, ranil, zapiral, jim po krivici jemal njih imetje, ne dajal desetine, jih na podlagi krive sodbe po krivem okradel, oropal, jim požgal ali pa kako drugo silo napravil. Kdor se ne bi ravnal po njegovi (nadškofovi) zapovedi bo toliko časa suspendiran, dokler ne bo prišel pred njega in zadostil za svojo neposlušnost.

Datum manjka.

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., III, 595, n. 1518 k l. (1202). — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 17, n. 547

k l. (1202). —Reg.: Ankershofen v Arch. f. öst. Gesch., XIV, 111, n. 600 k »nach 1200«. — Meiller, Reg. zur Gesch. der Salzb. Erzbischöfe, 175, n. 25 k l. 1202.]

Št. 42.

(1202.)

Leopold (VI.), vojvoda avstrijski in štajerski, odstopi vetrinjskemu samostanu *[»cenobio Victoriensi«]* na vseh njegovih posestvih, katere ima v Marki *[»in universiis prediis suis in Marchia positis«]*, vse svoje pravice ter obljubi, da jih bo po svojih sodnikih in defenzorjih brez odškodnine varoval tako, kakor svoja.

Med pričami: *»prior Nycholaus de valle sancti Iohannis, comes Albertus de Wihsilberch, Wergandus de Hoheneke,... Cholo et Otto fratres de Truhsen,... Chunradus et Wernherus de Huse,...«*

Datum manjka.[47]

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 100, n. 60. — Jaksch, Mon. Car., III, 598, n. 1521. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 86, n. 27. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XIV, 116, n. 613. — Schumi, Urkb. Krain, II. 8, n. 11.]

Št. 43.

(1202.)

Leopold (VI.), vojvoda avstrijski in štajerski, naznanja, da je gospa Matilda *[»Maichtildis«]* svojo dedščino, katero je po dedinskem pravu imela v mirni posesti, podelila cerkvi v Žičah *[»ecclesie de Valle sancte Joannis«]*.

Datum manjka. [48]

[Cod. lat. 617 v Narodni knjižnici na Dunaju. — Pez, Thesaurus anecdot., VI^b, n. 96. — Pusch-Frölich, Dipl. Styr., II, 75, n. 13. k »circa 1199«. — Zahn, Urkb. Steierm., II, 100, n. 59 k l. (1202). — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. der Babenberger, 87, n. 28.]

Št. 44.

(1202 — 1220.)

»Wernherus de Tanne« odstopi vse fevde, katere je imel od Šentpavelskega samostana v Melju, namreč 20 idrij gorskega vina, potem vinograd in kmetijo, kjer se je to vino pridelovalo, pet njiv in pol ter dva dvora *[»... omnia que habuit Melnich in feudum ab*

[47] Zaradi datuma gl. Meiller, p. 248, op. 326, ki omenja, da se žiški prior Nikolaj navaja med l. 1202. in 1211., grof Albert iz Višnje gore pa l. 1202. še v dveh drugih listinah (gl. št. 13 in 27).

[48] Meiller, ki je to notico uvrstil k l. 1202., pravi (p. 249, op. 327), da je to storil popolnoma svojevoljno in da nima nobenih razlogov za kako posebno leto.

eodem monasterio videlicet XX ydrias vini montani et vineam et mansum, de qua vinea colitur predicta, preter h(oc) V agros et dimidium et duas areas«]. Da pa ta odpoved ostane stalna, zastavi svoj dvor, katerega je imel pod Mariborskim gradom, ter svoje posestvo pri Št. Lenartu, katero je dobil od rečenega samostana *[»... obligavit curiam suam sub castro Marpurch et predium insuper apud sanctum Leonh(ardum) quod a prefato acquisierat monasterio«].*

Priče: *»Chunr(adus) Pes et filius eius Gotsch(alcus), Hainr(icus) de Spiluelde, Richer de Pulzcă, Reinbertus de Cierberc, Chunr(adus) filius Chunr(adi) Grossi, Peringer de Levnbach, Samsan, Růger offic(iales), Hainricus Libenzer, Wolfhart civis, Marquart decim(ator) et filius eius, Gotsch(alcus) pellifex, Siboto de Gêmz, Andreas pater eius, Wlricus preco et Mazelinus.«*

Datum manjka.

[Cod. trad. S. Pauli, f. 22—23, c. 97, iz prve polovice 13. stol. v Št. Pavlu. — Schroll v Fontes rer. Austr., Dipl., XXXIX, 69. — Zahn, Urkb. Steierm., II, 209, n. 137 k »c. 1215«. — Jaksch, Mon. Car., III, 593, n. 1514 k (1202—1220).]

Št. 45.

(1202 — 1220.)

Arnold iz Rabensteina *[»Arnoldus de Ramest(ein)«]* odstopi Šentpavelskemu samostanu za štiri marke eno kmetijo pri Hirtu.

Priče: *»dominus dux Kar(inthie), Hainr(icus) Cisel, Siboto de Flasperc, Rainher gener Hainr(ici) Cisel, Chůno iuvenis, Chůnr(adus) de Tinach«.*

Datum manjka.

[Cod. trad. S. Pauli, f. 22, c. 96, iz prve polovice 13. stoletja v Št. Pavlu. — Schroll v Fontes rer. Austr., Dipl. XXXIX, 69. — Jaksch. Mon. Car., III, 593, n. 1513 k (1202—1220).]

Št. 46.

1203, dne 6. januarja.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) podeli Admontskemu samostanu posestvo Freiland z opisanimi mejami, potem mu potrdi posest fare v Jarenini, katero so mu že njegovi predniki podarili[49] *[»preterea parrochiam Iaringen quam testimonia privilegiorum a predecessoribus nostris prefato cenobio collatam esse affirmant, nos iterata traditione fratribus eisdem auctoritate nostra confirmamus«],* ter mu med drugim prepusti dvor v Ptuju, od katerega se ne plačuje davek *[»et locum curtis in Betowe, ita ut nullum inde solvant censum, potestative tribuimus«].*

[49] Gl. št. 26.

[Orig. v Admontu. — Cod. 475, f. 79, n. 85, iz 13. stol., tudi tam. — Salzb. Kammerbücher, VI, 110', n. 168, iz 14. stol., v Drž. arhivu na Dunaju. — Pez, Thesaurus anecdot., III^{c}, 729, n. 48. — Caesar, Annales Styriae, II, 472, n. 19. — Wichner, Gesch. v. Admont, II, 267, n. 108. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 101, n. 61. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 40, n. 565. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Salzb. Erzbischöfe, 178, n. 41.]

Št. 47.

1203, dne 8. februarja. Laufen.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) potrdi samostanu v Reichersbergu njegova posestva.

Med pričami: *»Chunradus abbas de sancto Victore«.*

[Orig. v Reichersbergu. — Urkb. d. Landes ob der Enns, II, 489, n. 339. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 43, n. 567. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. der Salzb. Erzbischöfe, 180, n. 44.]

Št. 48.

1203, dne 24. februarja.

Ko so Herman, menih v Milštatu, Henrik arhidijakon v Marki *[»Heinricus archidiaconus Marchie«]* in Gebhard, župnik v Št. Vidu kot papeževi delegatje v Št. Vidu sodili o prepiru med krškim proštom (Ulrikom) in tinjskim župnikom Henrikom *[»Heinricum plebanum de Tinach«]* zaradi kapele sv. Štefana v Grabštajnu *[»super capella sancti Stephani in Grauenstein«]*, je ta odstopil od pravde. Nato so dali proštu vsled njegove prošnje tigrškega župnika Hartwika *[»Hartwicum scilicet plebanum de Tigric«]*, da ga vpelje v posest (rečene kapele). Po nekaterih, za ta slučaj primernih govorih je župnik izrekel besede: »S pridržkom moje pravice v Grabštajnu« *[»salvo iure meo in Grauendorf«]*. Vsled teh besed je nastal prepir in vpeljava v posest je izostala. Prošt se je zaradi tega pritožil pri Apostolski stolici ter pisal tudi njim (razsojevalcem), da bi preiskali zadevo ter jo na podlagi prejšnjih pisem razsodili. Razsojevalci pravijo, da so nato pregledali ta pisma ter obe stranki še enkrat pozvali k zaslišanju, za kar se pa župnik ni zmenil. Še enkrat pozvan je prišel ter prosil odpuščanja zaradi svojega postopanja. Nato je prošt prosil, da bi se izvršila prejšnja razsodba, s katero se mu je cerkev prisodila z ozirom na to, da je župnik odstopil od tožbe. To so razsojevalci tudi odobrili. V nadaljnjem teku pravde so razsojevalci še enkrat pozvali obe stranki in tedaj je župnik pokazal nadškofovo pismo, da bi vso zadevo odložili do njegovega (nadškofovega) prihoda ali pa do prihoda njegovega poslanca. Nato so razsojevalci določili rok nadškofu in župniku. Določenega dne pa ni prišel ne

nadškof in ne njegov namestnik. Po daljšem pravdanju so razsojevalci prisodili rečeno kapelo krškemu proštu.

Med pričami: »... *Pernhardus de Solio, Hartwicus de Tigric, Heinricus de Otmaniach, ... Liutoldus capellanus Heinrici archidiaconi in Marchia, ... Pernhardus acolitus de Volkinmarchet, ...;*« med »laici«: »*Herbordus de sancto Thoma, Heinricus de Possowe, Boto de Rozzindorf, ...*«

[Dva orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., I, 288, n. 394.]

Št. 49.

1203, dne 4. marca. Norimberk.[50]

Rimski kralj Filip osvobodi samostan v Adelbergu nekaterih davščin.

Med pričami se tudi omenja »*Bernhard herzog zu Carinthie*«.

[Star prevod v Glaser-jevi rokopisni »Geschichte von Hall« v Stuttgartu. — Stälin, Wirtemberg, Urkb., II, 336 k l. 1200. — Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 76. — Jaksch, Mon. Car., IV, 16, n. 1551.]

Št. 50.

1203, dne 25. marca. Heiligenkreuz.

Leopold (VI.), vojvoda avstrijski in štajerski, potrdi, da je njegov rajnki brat Friderik, ko se je vračal iz Svete dežele, na smrtni postelji v navzočnosti mnogih plemenitih sopopotnikov, med katerimi je bil tudi goriški grof Majnhard (II.) [»*Meinhardo comite de Gorze*«], izrekel željo, da bi bil pokopan v samostanu v Heiligenkreuzu.

[Orig. v Heiligenkreuzu. — Herrgott, Monum. domus Austriacae, I, 205, n. 4. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. der Babenberger, 90, n. 42.]

Št. 51.

1203, dne 27. marca. Solnograd.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) podeli samostanu v Raitenhaslachu kapelo Maria - Berg.

Med pričami: »*Otto de Kunigesperc*«.

[Orig. v Drž. arhivu v Monakovem. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 45, n. 568. — Reg.: Lang, Regesta sive rerum Boicarum autographa, II, 6.]

[50] Zastran datiranja gl. Winkelmann, Philipp von Schwaben, 512 in Böhmer-Ficker, l. c.

Št. 52.

1203, dne 28. marca. Heiligenkreuz.

Leopold (VI.), vojvoda avstrijski, potrdi samostanu v Heiligenkreuzu daritev svojega očeta, ki je podelil samostanu gozdič poleg potoka Sattelbacha.

Med pričami: *»Ölricus de Marchpurch.«*

[Orig. v Heiligenkreuzu. — Pez, Thesaurus anecdot., VI^b, 63, n. 106. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. der Babenberger, 91, n. 43.]

Št. 53.

1203, april. Pri cerkvi sv. Nikolaja in sv. Apolinarija (v Oltri).

Diktalm iz Milj, zet ondotnega notarja Ayma, in pa njegova soproga Rilenda *[»Dictalmus de Mugla, gener Aymi tabellionis ipsius loci, una cum Rilenda uxore mea«]* prodasta svojemu sorodniku Eponu de Aldino iz Kopra in njegovi soprogi Gliroksi *[»Eponi de Aldino consanguineo meo ex Justinopolitana civitate, et Gliroxe uxori tue«]* za eno marko srebra vinograd in zemljo v kraju, ki se zove Albaro[51] *[»in loco qui dicitur Albaro«]*. Prodani svet sega na eni strani do vinogradov mesarja Dominika, na drugi strani do vinograda Wecemana de Bragolla, na tretji strani do vinograda Adalgerija de Grimaldo, ki so vsi koprski meščanje, na četrti strani do javne ceste *[»Latus vinee Dominici carnificis, ab alio latere vinea Wecemani de Bragolla, a tercio latere vinea Adalgerii de Grimaldo, omnes cives Justinopolis, a quarto quoque latere via Carara publica«]*. Rečeni vinograd z zemljo vred smeta kupca Epon in Gliroksa imeti, obdržati, prodati, podariti, zamenjati, zapustiti ter sploh ž njim storiti, kar jima je drago. Ako bi kdaj sama (Diktalm in Rilenda), njuni dediči, sorodniki ali pa drugi ljudje kaj storili zoper določbe te prodajne listine ter bi sama ne mogla ali pa ne hotela tega ubraniti, zavežeta se, da plačata Eponu in Gliroksi ali pa njunim dedičem eno libro najboljšega zlata.

»Signum manus suprascriptorum venditorum Dictalmi et Rilende, qui hanc venditionis cartulam scribere rogaverunt. — Signum manus Gebardi testis. — Signum manus Vitalis Folarose testis. — Signum manus Poponis de Almerico testis.«

»Ego Almericus Justinopolitane civitatis notarius hanc venditionis chartulam manu mea propria scripsi.«

[51] Kandler misli, da je bil Albaro tam, kjer je sedaj vas Škofje v miljski občini.

»*Anno domini millesimo ducentesimo tertio, mense aprilis, indictione VI. Actum apud sanctum Nicolaum et sanctum Apollinarem, iuxta ecclesiam, sub piro*« (na začetku listine).

[Dal codice Madonizza di Capodistria. = Kandler, Cod. dipl. Istriano.]

Št. 54.

1203, dne 26. maja. Strassburg.

Krški škof Walther potrdi kanonikom svoje cerkve daritve svojih prednikov, posebno pa proštijo v Jurkloštru[52] in desetino v Motnici [»*propositurum in valle sanctę Marię Gyrióv cum omnibus acquisitis et acquirendis et decimas prediorum in Motniz*«], kar jim je podelil njegov predniki, škof Ekehard.

Med pričami: »*Chunradus prepositus de Gyriov, ... comes Willehelmus de Hůneburc, ... Sifridus Zlůdei, ... Perhtoldus et Vlscalcus de Ravinsperc, ... Gotpoldus Vipper de Pilstein, ... Dietricus Gretsic et frater eius Engilbertus, ... Poppo de Sůzzenheim, ...*«

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Zahn, Urkb. Steierm., II, 103, n. 62. — Jaksch, Mon. Car., I, 290, n. 395. — Reg.: Eichhorn, Beyträge, II, 123. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch. XIV, 121, n. 627.]

Št. 55.

1203, dne 1. septembra. Baierdorf.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) potrdi kapitlju Krške cerkve vse to, kar so mu kdaj podelili njegovi predniki.

Med pričami: »*dominus Waltherus Gurcensis episcopus, ... comes Engilbertus de Gorza, ... Fridericus de Petowi, ... Reinbertus de Mŏrekki, Otto de Shellinberg, ... Pertholdus iunior de Rauinsberg, ...*«

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., I, 291, n. 396. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 47, n. 570. — Reg.: Eichhorn, Beyträge, II, 123. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch. XIV, 122, n. 628. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. Salzb. Erzbischöfe, 181, n. 50.]

Št. 56.

1203, oktober. Trst.

Tržaški škof Gebard [»*Gebardus Tergestinae ecclesiae episcopus*«] sprejme v svoje varstvo zemljo z mlinom vred, katero so tržaški kanoniki [»*Tergestini canonici*«] po razsodbi sodnikov tržaškega mesta [»*per sententiam iudicum iam dicte Tergestine civi-*

[52] Gl. Gradivo IV, št. 917.

tatis«] dobili od dedičev rajnkega Konona, dekana tržaške cerkve *[»ab heredibus Kononis quondam eiusdem ecclesiae decani«]*. Kdor bi nasprotoval določbam te listine, plača naj dve libri zlata in sicer polovico v njegovo (škofovo) blagajno, drugo polovico pa rečenim kanonikom.

»Anno ab incarnatione domini millesimo CCIII, indictione VII, mense octobris« (na začetku listine).

»Actum Tergesti in ecclesia sancte Virginis Marie ante altare beati Stephani protomartiris.«

Na listini visi svilen trak, pečat manjka.

[Orig. in prepis v arhivu tržaškega kapitlja. — Kandler, Cod. dipl. Istr. — Reg.: Marsich v Archeografo Triestino, Nuova serie, V, 1877—1878, 367, n. 8.]

Št. 57.

1203, dne 29. novembra. Breže.

Leopold (VI.), vojvoda avstrijski in štajerski, iznova določi, da naj bodo kanoniki Krške cerkve prosti mitnine po vsej Štajerski vojvodini *[»per omnes partes nostri ducatus Styrię«]* proti temu, da mu dajo vsako leto po dva voza vina večje in javne teže.

Med pričami: *»Nicolaus prior de Valle sancti Iohannis Sisci, ... Gundafarus de Ponichi officialis.«*

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Zahn, Urkb. Steierm., II, 105, n. 63. — Jaksch, Mon. Car., I, 292, n. 398. — Reg.: Eichhorn, Beyträge, II, 123. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 91, n. 45. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch. XIV, 122, n. 629.]

Št. 58.

1203, dne 29. novembra. Breže.

Leopold (VI.), kot vojvoda štajerski, naznanja, da je njegov ministerial Leopold iz Leonsteina *[»Leupoldus de Leuvenstaine«]*[53] s svojo soprogo Marjeto *[»Margareta«]* podelil vetrinjskemu samostanu *[»cenobio Victoriensi«]* in ondotnim redovnikom 16 kmetij z vsemi pritiklinami, in sicer 6 v Radwegu *[»Radwich«]* in 4 v Projernu *[»Prewarn«]* na Koroškem, na Avstrijskem[54] pa iz dote svoje soproge eno kmetijo v Deuchendorfu *[»Tichendorf«]*, pet pa v Parschlugu *[»Porseluch«]*. Iz dohodkov teh kmetij naj dobiva v vetrinjskem hospitalu, ki so ga sezidali, za večne čase po 12 revežev hrano in obleko. Vojvoda Leopold sprejme ta hospital v svoje varstvo. Nihče ne sme hospitala razrušiti in tudi si ne prisvajati

[53] V konceptu »Lupoldus de Lewenstain«.

[54] Stati bi moralo »na Štajerskem«, kajti Deuchendorf in Parschlug sta pri Brucku ob Muri.

odvetništva čez njega. Kdor si bo prisvajal hospitalsko imetje, ga bo (vojvodo) težko razžalil in bo tako kaznovan, kakor da bi ropal njegovo lastno. — Listino je vojvoda pečatil 1. s pečatom solnograškega nadškofa Eberharda, zato da bodo vsi, ki bi hoteli razrušiti ali oropati hospital, zapadli njegovi (nadškofovi) in njegovih naslednikov anatematizaciji in ekskomunikaciji; 2. s pečatom (vetrinjskega) opata Konrada zato, da ne bo nihče od opatov in bratov naslednikov delal proti temu, kar se je prej določilo in 3. s svojim lastnim pečatom.

Med pričami: »*Chunradus abbas de predicto cenobio, Chun-*

Med pričami: »*episcopus Waltherus Gurcensis, ... abbas Victoricus de Pethowe, ... Volbertus et Reinbotus de Seburch ...*«

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Istočasni koncept tudi tam. — Mayer v Arch. f. österr. Gesch. VI, 307, n. 10. — Jaksch, Mon. Car., IV, 17, n. 1556 (koncept in listina). — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. der Babenberger, 91, n. 46. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XIV, 123, n. 630. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. Salzb. Erzbischöfe, 182, n. 55. — Muchar, Gesch. d. Steierm., V, 43. — Zahn, Urkb. Steierm., II, 106, n. 64 (odl.).]

Št. 59.

1203 (novembra). Breže.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) in avstrijsko-štajerski vojvoda Leopold (VI.) ugodita pritožbi opatice Otilije iz Gössa zoper Ulriha iz Stubenberga.

Med pričami: »*episcopus Waltherus Gurcensis, ... abbas Victoriensis, ... Fridericus de Petowe, Otto de Kvnigesperch, ... Ortolfus de Montparis ...*«

[Insert v orig. listini kralja Rudolfa I. z dne 2. oktobra 1279 v Deželnem arhivu v Gradcu. — Pusch-Fröhlich, Diplom. Styriae, I, 24, n. 14. — Caesar, Annales Styriae, II, 472, n. 20. — Zahn, Urkb. Steierm., II, 107, n. 65. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 49, n. 571. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. öst. Gesch., XIV, 123, n. 633. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 92, n. 47. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. Salzb. Erzbischöfe, 182, n. 56 k mesecu novembru. — Jaksch, Mon. Car., I, 292, n. 397 in IV, 17, n. 1554 k novembru.]

Št. 60.

1203, dne 24. decembra. Anagni.

Papež Inocenc III. potrdi po zgledu svojih prednikov, papeža Aleksandra (III.)[55] in Celestina (III.)[56] bamberškemu škofu Ekbertu med drugim cerkev sv. Jakoba (v Beljaku), cerkev sv. Martina pri

[55] Dotična listina papeža Aleksandra III. se nam ni ohranila.
[56] Gl. Gradivo IV, št. 891. — Dotična listina se je tu porabila za predlistino.

Beljaku in vse cerkve po Kanalski dolini *[»ecclesiam... sancti Jacobi et sancti Martini de Villaco et eas que in Canali sunt«]* ter sploh vse cerkve in desetine, katere ima Bamberška škofija po tujih diecezah ali pa jih še pridobi.

[Liber privilegiorum Bambergensium, A 2, f. 16, iz XIII/XIV. stoletja, v Okrožnem arhivu v Bambergu. — Reg.: Ussermann, Episcopatus Bamb. Eod. probat. 140. — (Hormayr) Archiv f. Geschichte, XIX, 1828, 720. — Ankershofen v Arch. f. öst. Gesch., XIV, 123, n. 632. — Potthast, Reg. pont., n. 2072 k 24. dec. in n. 2073 k 25. dec. — Jaksch, Mon. Car., IV., 20, n. 1558.]

Št. 61.

1203. Solnograd.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) podeli opatu K(onradu) in njegovemu samostanu v Vetrinjah *[»C(onrado) abbati et conventui Victoriensi«]* sosednjo faro v Kotmari vasi z odvetništvom *[»vicinam monasterio vestro parrochiam de Kothemarsdorf cum advocacia«]*. Samostan je zastran rečene fare odgovoren samo solnograškemu nadškofu ter ima popolno oblast, da v njej nastavlja svetnega duhovnika. To se je zgodilo z dovoljenjem nekaterih solnograških duhovnikov in ministerialov; med temi je bil tudi *»Fridericus de Pettowe«*.

Med pričami: *»Chůnradus de Trvhsen«*.

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 15, n. 1547. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 37, n. 563. — Reg.: Marian - Wendt, Austria sacra, IV, 7, 365. — Ankershofen v Arch. f. öst. Gesch., XIV, 124, n. 634. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. Salzb. Erzbischöfe, 179, n. 43.]

Št. 62.

(1203.) Breže.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) podeli samostanu sv. Jurija na Jezeru desetine od treh kmetij v Siebenaichu, katere si je lastil Wichard iz Karlsberga.

Med pričami: *»Otto de Kinigesperch, Pabo de Iune«*.

Datum manjka.[57]

[Kopialna knjiga samostana sv. Jurija f. 52', iz 17. stol., v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 14, n. 1546 k l. (1203). — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 39, n. 564 k »(c. 1203 Jänner)«.]

Št. 63.

(1203 ali 1204.)

Solnograški nadškof Eberhard (II.) razsodi prepir med samostanom v St. Lambrechtu in župnikom Rudígerjem iz Pölsa zaradi dveh cerkva.

[57] Datiranje z ozirom na iste priče v listini pod št. 59.

Nadškof navaja za pričo tudi »*domnum Meinhalmum archipresbiterum de Volkenmarch*«.

Datum manjka.

[Kopialna knjiga I, 190, n. 255, iz 14. stol., v St. Lambrechtu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 109, n. 66 k 1203—1204. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 36, n. 562 k (1203—1204). — Reg.: Muchar, Gesch. d. Steiermark, V, 123 k l. 1230. — Ankershofen v Arch. f. öst. Gesch., V, 257, n. 320 k l. 1148. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. Salzb. Erzbischöfe, 183, n. 59 k l. 1203—1204 (radi datiranja istotam 514, op. 29).]

Št. 64.

(1202—1207.)

Grof Henrik iz Matreia zamenja s solnograškim nadškofom Eberhardom (II.) patronsko in odvetniško pravico pri cerkvi v Reithu za isto pravico pri cerkvi v Matreiu.

Med pričami: »*M(einhalmus) archidiaconus de Uolchenmarcht*«.

Datum manjka.

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 36, n. 561 k (1203—1207). — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Salzb. Erzbischöfe, 183, n. 61 k 1203—1207. — Jaksch, Mon. Car., I, 287, n. 393 in IV, 13, n. 1543 k (1203—1207).]

Št. 65.

1204, februar.

Tržaški škof Gebard *[»Guebardus Tergestinus minister«]*[58] potrdi vsled prošnje svojega kapiteljna to, kar je podelil njegov prednik Bernard *[»Wernardus«]* tržaški cerkvi,[59] ki je glava tržaške škofije, in ondotnim bratom, namreč vse desetine kapiteljskih hiš. Nobeden ne sme rečene cerkve in njenih kanonikov zaradi imenovanih desetin nadlegovati in vznemirjati, pač pa naj jih imajo kanoniki v lasti ter naj jih za večne čase uživajo. — Listino pečati izdajatelj.

»*Anno incarnationis eiusdem millesimo ducentesimo quarto, indictione septima, mense februario.*« (Na začetku listine.)

[Orig. v arh. tržaškega kapitlja. — Kandler, Cod. dipl. Istr. — Reg.: Marsich v Archeografo Triestino, nuova serie, V (1877—1878), 367, n. 10. — Mainati, Chroniche ossia memorie storiche di Trieste, I, 152.]

Št. 66.

1204, dne 18. marca.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) naznanja, da so krški kanoniki zamenjali s Konradom z June in njegovo soprogo Liutgardo

[58] Mainati ima »Uuebaldus Tergestinus minister«.
[59] Gl. Gradivo IV 525.

z dovoljenjem njegovega brata Pabona in njegovih otrok *[»cum domino Chunrado de Ivne et uxore sua L(iukardi) consentiente fratre suo Pabone et filiis suis«]* en travnik pri St. Johannu za neki dvor v vasi pri rečeni cerkvi, kateri plačuje na leto 20 denarjev. Čez nekaj časa je imenovani Konrad dal travnik kanonikom v last proti temu, da bi mu ti do njegove smrti prepustili užitek od travnika in neke njive poleg Rossbacha. Obenem so Konrad, njegov brat Pabon in njegova soproga Liutgarda *[»Liukardis«]* proti odškodnini dveh mark odstopili od pravde, katero so imeli s kanoniki zaradi jeza pri mlinu tik Hirta.

Med pričami: *»Hermannus servus predicti Chunradi de Ivne«.*

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., I, 295, n. 402. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 55, n. 577. — Reg.: Eichhorn, Beyträge, II, 124. — Ankershofen v Arch. f. öst. Gesch., XIV, 124, n. 636. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. Salzb. Erzbischöfe, 184, n. 67.]

Št. 67.

1204, dne 9. in 10. aprila.

Iz računa pasavskega škofa Wolfgerja[60] o njegovih izdatkih, ko je potoval v Italijo. Dne 9. aprila je bil v Beljaku, dne 10. aprila pa v Žabnicah.

List V.

Feria sexta apud Villacum pro vadiis XVIII den. Frisac., pro subsellio episcopi reparando et huiusmodi VI den. Frisac., pro ferramentis VI den. Frisac., pro capistro episcopi V den. Frisac., pincerne II den. Frisac., Widoni pro sacco III den. Frisac., vigilibus III den. Frisac., Pandolfo pro sella VI den. Frisac., garcioni Widonis XIII den. Wienn., Gerhardo VI den. [Frisac.] quos ipse ad elemosinam concesserat, pro pane qui nobis [dominus] Ha[ddemarus misit], LXXV den. Frisac., pro vino XXXI den. Frisac., pro pabulo LXII den. Frisac. — Sabbato aput Sevenich in coquina ... den. Frisac. ... Frisac. minus II den. pro ... den. Frisac.«

List IV.

»Aput Villacum Dietmaro pro emendis asinis ad pondus Coloniense V marcas, eidem ad expensam LXXX den. Frisac., Rvdolfo de Wirchingen cum litteris redeunti XXX den. Frisac. et XXX den. Ratisponenses. Cuidam servo domini Haddemari XXX den. Frisac. — Aput Sevenich ad elemosinam XII den. Frisac.«

[60] Pasavski škof Wolfger je bil naslednik oglejskega patriarha Peregrina II., ki je dne 15. maja l. 1204. umrl. (Gl. št. 70.)

[Sodobna izpiska iz orig. računa Wolfgerja v Čedadskem muzeju. — Zingerle, Reiserechnungen Wolfgers, 34—35 iz lista V. ter str. 24—25 iz lista IV. — Jaksch, Mon. Car., IV, 21, n. 1563.]

Št. 68.

1204, dne 23. aprila. Krka + **1204, dne 28. aprila.** Lieding.

Krški škof Walther naznanja, da je Oton iz Kozjega *[»Otto de Trakkenberch«]*, ministerial njegove cerkve, ko je bil tako bolan, da je pričakoval smrti, v svoji oporoki razdelil vse svoje imetje ter na njegov nasvet in opomin po svojem sorodniku Gotboldu iz Pilštajna *[»per manum cognati sui Gotboldi de Pilstein«]* volil krški cerkvi eno kmetijo z vsemi priteklinami v Reichenhausu. Ko je ozdravel je osebno prišel na Krko ter svoje volilo vpričo svojih sinov Welfona in Isinberta *[»coram filiis suis Welfone et Isinperto«]*, vseh ministerialov in kapitlja Krške cerkve na veliki petek dne 23. aprila iznova potrdil pod pogojem, da dobi zato štiri in pol marke, kar se je tudi zgodilo.

Med pričami: »... *Goteboldus de Pilstein per cuius manum ante delegaverat*«.

[Krška kopijalna knjiga II, f. 61, v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., I, 296, n. 403. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. öst. Gesch., XIV, 126, n. 638.]

Št. 69.

1204, dne 8. maja. Ročica.

Amelrik iz Humberga *[»Amelricus de Holenburch«]* naznanja, da so nekateri osvobojenci *[»libertini«]*, bivajoči na lastnem posestvu v Črezdolu *[»Ceresdol«]*, na Vseli *[»Newozel«]* in na gori pri sv. Marjeti *[»supra montem aput sanctam Margaretam«]*, ter trije kmetje *[»rustici«]* v Brdih *[»Wrdoch«]*, namreč Jordan, Peter in Albero, posekali njegov gozd ter napravili tam novine. Amelrik pravi, da je novine, katere so naredili ali jih pa še narede, prepustil njim in potomcem za šest solidov, pod pogojem, da jih nihče izmed njegovih naslednikov ne sme zaradi kake stvari nadlegovati ali pa od njih zato kaj zahtevati. V potrdilo te daritve je eden izmed osvobojencev, Bernard iz Črezdola, podelil fari v Kotmari vasi in na oltar sv. mučenika Jurija eno njivo pri Črezdolu *[»libertinus Bernardus nomine de Ceresdol super plebem Chotmarsdorf et altare sancti Georgii martiris dedit agrum unum iuxta Ceresdol«]*. — Listino pečati Amelrik iz Humberga.

»*Facta sunt autem hec im pomerio super Recis eminenti, VIII idus mai, anno incarnationis dominice MCCIIII, apostolicam sedem gubernante reverentissimo papa Innocentio, regnante electo rege Philippo, ducatum in Charinthia tenente duce Berenhardo, presulatum habente venerabili domino Eberhardo Salzburgensi archiepiscopo, abbate in Uictoria existente domino Chunrado. Huius itaque rei testes sunt dominus Gerhardus de Chotmarsdorf, dominus Gerhardus de sancto Gangolfo, dominus Albertus de Welensdorf, dominus Meinhalmus de Recis, dominus Werenhardus de Gels, dominus Waltherus de Holenburch, dominus Heinricus Uicetum, Fridericus preco monachorum, Daniel de Dorflingen, Michahel de Sachrich, Johannes de Watinsdorf, Gundrammus de Puhelen et alii plures tam milites quam rustici huic interfuerunt diffinitioni.*« — Na listini visi pečat z legendo † AMALRICVS DE HOLENBVRC (slika: Neuer Siebmacher, IV, 7 a, tab. 1.).

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 22, n. 1565. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. öst. Gesch., XIV, 126, n. 639.]

Št. 70.

1204, dne 15. maja.

Takrat je umrl oglejski patriarh Peregrin (II).

Necrolog. Ossiacense ad 17. kal. iun. = 16 maj (MG., Necr., II, 445): »Peregrinus patriarcha.«

Necrolog. mon. Rosacensis ad 17. kal. iun. = 16. maja (Joppi v Archiv f. Kärnten, XIX, 1900, 11): »Pelegrinus patriarcha.«

Necrolog. ecclesiae Aquileiensis ad idus maii = 15. maja (Joppi v Archeografo Triestino, XX, 1895, 228): »Pelegrinus obiit, qui quingentas marchas denariorum et anulum aureum cum rubinis et X marchas ad faciendum tabulam argenteam et cuppam auream ad faciendum calicem ecclesie . . . qui requiescit ante S. Hermogenem.« — Cappelletti (Le chiese d' Italia, VIII, 277) citira ta stavek takole: »Pelegrinus secundus obiit: qui quingentas marchas denariorum et annulum aureum cum rubino et X marchas ad faciendam tabulam auream, et cuppam auream ad faciendum calicem ecclesiae dedit: et centum marchas ad emendum allodium fratribus delegavit. Qui requiescit ante sanctum Hermogenem.«

Necrol. s. Lamberti ad 17. kal. mai. = 16. maja (MG., Necrol., II, 325): »Pilegrimus patriarcha.«

Št. 71.

1204, med 15. majem in 24. junijem.

Takrat je bil pasovski škof Wolfger izvoljen za oglejskega patriarha.

Annal. Mellic. ad a. 1204 (MG., SS., IX, 506): »Wolfkerus Pataviensis episcopus Aquilegiae patriarcha eligitur.«

Contin. Lambac. ad a. 1204 (MG., SS., IX, 557): »Wolfkerus episcopus Pataviensis in patriarcham Aquilegiensem eligitur.«

Contin. Admunt. ad a. 1203 (MG., SS., IX, 590): »Pilgrimus patriarcha obiit pro quo Wolfkerus patriarcha eligitur.«

Contin. Claustroneoburg. secunda ad a. 1204, cod. B (MG., SS., IX, 621): »Patriarcha Aquilegensis obiit, cui Wolfkerus Pataviensis episcopus successit, et ipse Popponem successorem habuit.«

Annales s. Rudberti Salisburg. ad a. 1204 (MG., SS., IX, 779): »Pilgrimus Aquileiensis patriarcha obiit; cui Wolfkerus Pataviensis episcopus successit.«

Chronicon tertium, patr. Aquil. (Rubeis, Mon. eccl. Aquil., App., 11): »Volcherus patriarcha sedit annis XIII. Hic ab Henrico V. et Ottone IV. confirmationes privilegiorum obtinuit; et coram eis et coram Federico II. marchionatum Istriae, quem dux Bavariae Ludovicus nomine tenebat, per sententiam principum obtinuit: et resignatione facta per ipsum ducem de huiusmodi marchionatu, per omnes imperatores praedictos dictus patriarcha successive investitus est. Cui etiam dictus Otto Montemsilicis concessit et dedit. Hic multa sanctitatis opera in vita sua facit, quae deus post eius obitum demonstravit. Nam eius tumba marmorea in ecclesia Aquilegensi in aere diu pependit circumquaque quatuor digitis super terram. Adhuc solum in uno angulo modicum tangit de terra et alii tres anguli minime tangunt. Hic etiam dicitur, quod mater eius veniens visitare et reperiens eum mortuum dixit: »Heu fili mi, quid mihi das ut mecum portem«; et elevavit brachium et mater sua accepit et secum portavit.«

Vitae patr. Aquil. ab auctore anonymo (Muratori, Rer. Ital. script., XVI, 14): »Volzerus patriarcha beatus sedit annos XIII, menses VII. Hic ab Henrico V. et Ottone IV. confirmationes privilegiorum ecclesiae suae obtinuit et coram eis et coram Federico secundo marchionatum Histriae, quem dux Bavariae Ludovicus nomine tenebat, per principum sententias obtinuit. Et facta eidem resignatione per dictum dominum ducem de hoc marchionatu, per omnes tres imperatores successive praefatus dominus patriarcha investitus est. Cui etiam Otto praedictus Montem-Silicis donavit cum omnibus iuribus suis. Hic multa sanctitatis opera in vita sua fecit, quae deus post ipsius mortem mirabiliter ostendit usque in hodiernum diem; nam eius archa marmorea in Aquilejensi ecclesia in aëre pendebat visibiliter stans circumquaque per quatuor digitos super terram. Et nunc ab uno angulo terram tangit modicum, aliis tribus angulis minime terram tangentibus. Tempore vero ruinationis ecclesiae praedicte ab omnibus partibus manet super terram usque in hodiernum diem.«

Vitae patr. Aquil. ab auctore Ant. Bellono (Muratori, Rer. Ital. script., XVI, col. 43, 44): »Heinricus VI. a Celestino III. maximo pontifice, Otto IV. ab Innocentio III. et ab Honorio III. Federicus II. imperii infulis redimiti sunt, qui Volphcherio in locum demortui patriarchae suffecto omnia, quae Aquilejensi ecclesiae imperatorum et principum pietate ac liberalitate concessa fuerunt, iura privilegiaque confirmarunt. Marchionatum Histriae, quem Bavariae dux Ludovicus compulsus principum iudicio relaxaverat, Federicus addidit, et castra Treven et Tyven, inde Carniolae marchiam MCCXX confirmavit, Otto Montem Silicis. Erat piis principibus iure optimo persuasum, ut victoriam ex huiusmodi largitionibus vivi, salutem

mortui optatissimum reportarent. Quod vero patriarchis dumtaxat, nequaquam aliis imperium sanguinis assertum sit, ipsius Ottonis diploma sub iis verbis iudicat:[61] »Attendentes clarissima merita et obsequia dilecti principis nostri Volphcherii Aquilejensis patriarchae, quae personae nostrae et imperio hactenus laudabiliter exhibuit et quotidie circa honorem et profectum imperii tota virtute noscitur exhibere, ducatum Foro-Julii cum omni iure et pertinentiis suis et sanguinolentum denarium, scilicet feritas, plagas, vulnera, homicidia, furta quoque et omnia maleficia, quae ad correctionem et bannum principum spectare noscuntur; insuper et omnes transactiones et conventiones inter Peregrinum patriarcham et Meynardum comitem, et inter Voldaricum patriarcham et Engelbertum comitem super advocatia et aliis factas et privilegiis, aut aliis authenticis scripturis roboratas, sibi et successoribus eius in perpetuum regali auctoritate confirmamus et praesenti pagina nostro sigillo roborata communimus. Sancientes quod nulli memorata iudicia vel aliquid (col. 44) ad ius ducatus spectans, nisi per eum aut successores suos liceat pertractari.« Ceterum Volphcherium aiunt inter patriarchas sanctos miraculis coelicis censendum esse. Matri nonnihil ad doloris tolerantiam, quod secum abduceret, petenti erectum brachium commississe, tumbamque marmoream, cui cadaver apud Aquilejensem basilicam illatum fuerat, in aëre diu pependisse. Tamdem patriarchatus annos egressus tresdecim fato functus est.«

Št. 72.

1204, dne 21. maja. Lateran.

Papež Inocenc III. sprejme v svoje varstvo hospital v Pečnici[62] *[»hospitale de Bekekeg«]*, katerega sta ustanovila A(lram) iz Roža *[»de Raze«]* in njegova soproga H. ter ga nato podelila nemškemu hospitalu sv. Marije v Jeruzalemu. — *»Cum a nobis.«*

[Bréquigny, Diplomata, II^b, 492. — Innocentii III opera omnia, ed. Migne, Patr., ser. lat., 215, 344. — Potthast, Reg. pont. Rom., n. 2216.]

Št. 73.

1204, dne 22. maja. Solnograd.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) razsodi prepir med auskim proštom Pabonom in garškim proštom Adelunom.

Med pričami: *»Otto de Chunigesberch.«*

[Dva orig., eden za Au, drugi za Gars, v Drž. arhivu v Monakovem. — Hansiz, Germania sacra, II, 957. — Mon. Boica, I, 66, n. 6. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 59, n. 580. — Reg.: Lang, Reg. Boica, II, 12. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. Salzb. Erzbischöfe, 181, n. 46 k l. 1203.]

[61] Gl. št. 143.

[62] Pečnica je v Rožni dolini na Koroškem južnozahodno od Rožaka. Imenovani hospital se omenja že l. 1192. Gl. Gradivo IV, št. 819.

Št. 74.

1204, dne 24. junija. Lateran.

Papež Inocenc III. piše pasovskemu škofu (Wolfgerju), da je pred kratkim časom umrl oglejski patriarh P(eregrin).[63] Nato so oglejski kanoniki soglasno z ondotnimi plemenitaši in ministeriali sklenili, da bi (papež) njega (pasovskega škofa) pozval na Oglejsko stolico. V ta namen so k njemu (papežu) prišli concordijski škof (Udalrik), šolski mojster Š(tefan), kanonik W(odalrik) ter nekateri vazali in ministeriali Oglejske cerkve s prošnjo, da bi odobril njih sklep. Papež pravi, da ni mogel in smel kar naravnost potrditi njih sklepa. Mora se prej prepričati, ako hoče (pasovski škof) ustreči njih želji. Odgovori naj v osmih dneh. Solnograškemu nadškofu in krškemu škofu je že dal ukaz, da ga, ako bi hotel postati patriarh, osvobodita vezi, katere ga družijo s Pasovsko cerkvijo ter mu dovolita prestopiti v Oglejsko cerkev. — *»Cum bonae memoriae.«*

[Innocentii III. epist., ed. Brèquigny, II, 2, 522. — Rubeis, Mon. eccl. Aquil., 654. — Innocentii opera, ed. Migne, Patr. lat., 215, 383. — Cappelletti, Le chiese d'Italia, VIII, 277. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. der Salzb. Erzbischöfe, 186, n. 74. — Bianchi v Arch. f. öst. Gesch., XXI, 178, n. 12. — Potthast, Reg. pont. Rom., n. 2255. — Böhmer-Ficker-Winkelmann, Reg. imp., V, n. 5900.]

Št. 75.

1204 (med 24. junijem in koncem decembra).[64]

Papež Inocenc III. piše oglejskemu patriarhu (Wolfgerju), da naj takrat, ko dobi palij, priseže, da hoče biti njemu in njegovim naslednikom zvest in pokoren, a ob onem naj tudi pošlje do Apostolske stolice pismo s svojim pečatom, v katerem bi javno izrekel, da ga (papeža) hoče ubogati v vseh zadevah, ki se nanašajo na Rimsko državo in na druge stvari. Ako bi tega ne storil, bi mu v teku enega meseca prepovedal rabo palija. — *»Cum in susceptione.«*

Datum manjka.

[Innocentii III. epist., ed. Baluzius, I, 740. — Rubeis, Mon. eccl. Aquil., 656. — Innocentii opera, ed. Migne, Patr. lat., 216, 1118. — Cappelletti, Le chiese d'Italia, VIII, 279. — Reg.: Bianchi v Arch. f. öst. Gesch., XXI, 178, n. 13. — Potthast, Reg. pont. Rom., n. 2358. — Böhmer-Ficker-Winkelmann, Reg. imp., V, n. 5914.]

---

[63] Umrl 15. maja 1204 (gl. št. 70).
[64] Gl. št. 74.

Št. 76.

(1204, pred 12. avgustom.)

Grof Dietrik iz Wasserburga izroči po Bertoldu, mejnem grofu istrskem *[»Bertholdo marchionis Ystrie«]* in odvetniku samostana sv. Marije v Diessenu, temu samostanu svoj dvor v Riedenu.

Datum manjka.[65]

[Mon. Boica, VIII, 163, n. 2. — Oefele, Gesch. d. Grafen v. Andechs, 173, n. 440 a.]

Št. 77.

1204, dne 12. avgusta.[66]

Takrat je umrl meranski vojvoda in istrski mejni grof Bertold (IV.). Omenja se ta vojvoda med ustanovniki diessenskega samostana. S svojo soprogo Nežo je imel več otrok, med katerimi je postal Oton vojvoda meranski, Henrik mejni grof istrski in Bertold patriarh oglejski.

Continuatio Lambac. ad a. 1204 (MG., SS., IX, 557): »Perhtoldus dux Meranie obiit.«

Annales s. Rudberti Salisburg. ad a. 1204 (MG., SS., IX, 779): »Perhtoldus dux Meranie obiit.«

Continuatio Admunt. ad a. 1203 (MG., SS., IX, 590): »Perhtoldus dux Meraniae obiit.«

Notae Diessenses ad a. 1204 (MG., SS., XVIII, 325): »3. idus augusti Berhtoldus dux (Meranie) et marchyo (Ystrie) obiit.«

Annales Wernheri aliorumque Tegernseenses ad a. 1204 (MG., SS., XXIV, 58): »Perhtoldus dux Meranie obiit. Obeunte duce Perhtoldo Meranie 2. idus augusti . . .«

Necrol. Admuntense ad id. aug. = 13. avg. (MG., Necrol., II, 301): »Pertholdus dux Meran.«

Necrol. Diessense ad II id. aug. = 12. avg. (MG., Necrol., I, 24): »Berhtoldus dux (Meranie) et marchyo (Ystrie) ob.«

De fundatoribus monasterii Diessensis, I (MG., SS., XVII, 328): »Berhtoldus dux et marchio.«

Ibid. II (l. c.): »Bertoldus dux Meranie, Agnes ducissa uxor eius genuerunt Bertoldum patriarcham Aquilegiensem, Ekkbertum episcopum Babenbergensem, Ottonem ducem, Gerdrudem reginam Ungarie matrem sancte Elizabeth, Agnetem reginam Francie, Hainricum marchionem Ystriae et Haedwigem ducissam Zlesie in Polonia.«

Ibid. III (l. c., 330): »Anno gracie 1204. Pertoldus dux Meranie, marchio Ystrie, obiit, sepultus in capitulo (sc. monasterii Diessensis), filius Pertoldi marchionis.«

Ibid. IV (l. c., 330): V diessenskem samostanu so bili med drugim pokopani »Dux et marchyo Ber(htoldus), sua nobilis uxor et Agnes, filius illorum marchraf Hainric(us), vir honorum.«

---

[65] To se je zgodilo l. 1204. pred 12. avgustom, kajti tega dne je meranski mejni grof Bertold umrl. Zastran datiranja glej Oefele, o. c., op. 3.

[66] Zastran dneva prim. Oefele, Gesch. d. Grafen von Andechs, 28.

Ibid. V (l. c., 330): »Bertholdus dux Meranie, Agnes uxor sua.«

Genealogia Wettinensis (MG., SS., XXIII, 229, 230): »Dedo comes de Rochelitz duxit Machtildem, filiam Gozwini comitis de Himisberc, sororem Philippi Coloniensis archiepiscopi, ex qua genuit... filiam Agnetem, que nupsit duci de Meran, qui genuit ex ea filios ducem de Meran et marchionem de Histerriche, qui eciam de Andasse dicitur, (p. 230) et Ekkebertum Babenbergensem episcopum et tres filias, quarum una nupsit regi Francie Philippo, alia regi Ungarie, tercia Heinrico duci Slesie in Polonia.«

Chronica Albrici monachi Trium fontium ad a. 1196 (MG., SS., XXIII, 872): »Idem vero Philippus (sc. rex Francie) paucis diebus interiectis duxit in uxorem Mariam filiam ducis Meranie et marchionis Histrie, de qua genuit filium unum, Philippum nomine, et filiam unam Mariam.«

Ibid. ad a. 1196 (l. c., 873): »Teto (sc. filius Conradi marchionis Missinensis) autem... duxit sororem (sc. Mathildem) archiepiscopi Philippi Coloniensis, de qua genuit marchionem de Lanzberch, nomine Conradum, et sororem eius Aaliz, que duci Ottoni Meranie quatuor peperit filios, ducem videlicet Meranie Ottonem et Henricum Histrie marchionem, episcopum de Bavenbergis Engelbertum et unum archiepiscopum Colohensem in Hungaria Bertoldum, qui fuit patriarcha Aquileie post Wolferum Pataviensem, Leopoldi successorem. Similiter peperit quatuor filias, istorum videlicet germanas, quarum una fuit abbatissa (sc. Mathildis), relique tres ita terem partite sunt, quod una fuit predicta Maria Francie regina, secunda fuit Gertrudis uxor Andree regis Hungarie, tertia (sc. Hedwigis) ducissa in Polonia, quam habuit Henricus dux Vrescelavie. Mater autem ducis Ottonis Meranie, patris istorum predictorum, fuit de regibus Dacie.«

Chronicon Polono-Silesiacum (MG., SS., XIX, 566): »Cui (sc. Boleslao) successit filius eius iunior, Henricus, dictus cum barba, qui duxit sanctam Hedwigem in uxorem, filiam ducis Meranie Bertoldi, sororem domine Gerdrudis regine Ungarie et domine Engeldrudis regine Francie.«

Št. 78.

1204, dne 24. avgusta. Weissensee.[67]

Rimski kralj Filip sprejme samostan v Walkenriedu[68] v svoje varstvo.

Med pričami: *»Bernhardus dux Karinthie«.*

[Origines Guelficae, III, 630 iz orig. — Urkb. f. Niedersachsen, II, 44 (izvl. iz orig.). — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch. XIV, 127, n. 640. — Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 85. — Jaksch, Mon. Car., IV., 23, n. 1568.]

[67] Weissensee je severno od Erfurta. Kralj Filip je šel namreč meseca junija v Turingijo, da bi se vojskoval z deželnim grofom Hermanom, ki se je pridružil kralju Otonu IV. Oblegal je mesto Weissensee ter si dne 17. sept. 1204 podvrgel Hermana. Kaže se, da je koroški vojvoda Bernhard pomagal kralju Filipu.

[68] Walkenried je jugozapadno od Blankenburga v Harzu.

Št. 79.

1204, dne 22. septembra. Erfurt.

Rimski kralj Filip dovoli, da se zapuščina devinskih nadškofov prepušča njih naslednikom.

Med pričami: *»Bernardus dux Karinthie«.*

[Gersdorf, Codex dipl. Saxoniae regiae, II/1, 68—69. — Böhmer-Ficker, Reg. imp. V, n. 86. — Jaksch, Mon. Car., IV, 23, n. 1569.]

Št. 80.

1204, dne 27. septembra. Trst.

Dominik dekan, Dominik kustos, Ludo presbiter in ostali kanoniki tržaške cerkve *[»Dominicus Tergestine ecclesiae decanus, Dominicus custos, Ludo presbiter cum ceteris canonicis nostre ecclesie«]* izroče polovico svoje zemlje *»de Bovedo«* Mavru, Martinu, Nilvu in Ludu »d. Fabia« *[»Mauro, Martino, Niluo, Ludoni d. Fabia«]* v ta namen, da se ondi napravi vinograd. Prvih sedem let naj zemljo izkoriščajo ter dajejo, preden dobe svoj sad, vsako leto tržaški cerkvi kot desetino eno urno vina. Ko se pa rečena zemlja razdeli med nje (med kanonike in zgoraj naštete osebe), plačujejo naj (zgoraj naštete osebe) od svojega deleža tržaški cerkvi vsako leto kot desetino po eno urno.

»Nos vero Dominicus decanus, Dominicus custos, Ludo presbiter cum ceteris canonicis ecclesie nostre per consensum avocati nostri Detemari hanc cartulam recordacionis fieri rogavimus. Et hi testes rogati fuerunt: Triestus Pavor, Bertaldus filius Leonis, Dominicus filius Bertaldi.«

»Ego Natalis sacri palacii notarius interfui, vidi et audivi, manu mea subscripsi, complevi atque firmavi.«

»Deficiente domino nostro Henrico imperatore alioque nondum existente. Anno vero ab incarnatione domini millesimo CCIIII., indictione VIII., die IIII exeunte septembris. Actum in civitate Tergestina« (na začetku listine).

[Orig. v arhivu tržaškega kapitlja. — Kandler, Cod. dipl. Istr. — Reg.: Marsich v Archeografo Triestino, nuova serie, V, 367, n. 11.]

Št. 81.

1204. Velikovec.

Oton iz Trušenj *[»Otto de Truchsen«]* podeli vetrinjskemu opatu Konradu in njegovim menihom *[»domino Chunrado abbati et fratribus de Uitringen«]* kmetijo »apud Fusingen« in dobi zato do

svoje smrti neko hišo v Velikovcu *[»apud Uolchenmarchet«]*. Njegovi (Otonovi) sinovi in sosedje jim (menihom) ne smejo delati krivice. — Listino pečati Oton iz Trušenj.

Priče: *»Wichardus de Charelsperg, Cholo, Gotfridus, Albertus et Chunradus plebanus fratres de Thruchsen, Ditricus et frater eius Fridericus de Thruchsen, Sifridus et frater suus Bernhardus et Wolricus de Truchsen, Werenhardus et Fridericus de Truchsen«.*

»Facta sunt hec in domo Baldwini de Uolchenmarchet, anno ab incarnatione domini MCCIIII.«

Nekdaj viseč pečat manjka.

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 20, št. 1560. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XIV, 128, n. 646.]

Št. 82.

(1204.)

Prošt U(lrik), dekan D(ietmar) ter ves kapitelj Krške cerkve naznanjajo kapitlju v Jurkloštru *[»in Valle s(ancte) Marię«]* vsled vprašanja njih prošta Konrada, ki je k njim prišel, da nimajo namena, da bi njih istovrstni red premenili ali ga pa hoteli zanemarjati. Tudi jim darujejo od svojih dohodkov štiri kmetije, ki plačujejo po dve marki, da bi povečali njih prebendo.

Datum manjka.

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 145, n. 93 k l. »1208?«. — Jaksch, Mon. Car., I, 294, n. 400 k (1204). — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XIV, 127, n. 644.]

Št. 83.

(Okoli leta 1204.)

Menih Trevrizent pripoveduje Parzivalu:

Ko sem pred Rogatcem iskal pustolovov, so prišli vredni slovenski možje, da bi se v boju zoperstavili.

Iz Celja sem prijezdil pred Rogatec. Tu sem se tri ponedeljke veliko bojeval. Ko sem mislil, da sem se tu dovolj boril, sem nato jako hitro jezdil v daljni Hajdin, ki se je po tvojem starem očetu imenoval Gandin. Tu je bil Ither spoznan. Dotično mesto leži tam, kjer se Grajena izliva v zlatonosno vodo Dravo. Tu je bil Ither obdarovan. Našel je tu tvojo teto, ki je bila gospodarica ondotne dežele. Gandin iz Anjou jo je postavil tu za gospodarico in zvala se je Lammire.[69] Ta dežela se imenuje Štajersko.

[69] Tu se omenjajo osebe Gandin iz rodovine Anjou, Lammire, Ither, menih Trevrizent in Parzival. Gandin je bil oče gospe Lammire, ki je bila omožena z Itherjem ter stari oče Parzivalov. Menih Trevrizent je bil brat Parzivalove matere. Vse te osebe so z zgodovinskega stališča brez pomena. Zanimivo je, da je

Wolfram von Eschenbach, Parzival (izd. Martin, I, 496, v. 15—18):

»und dô ich für den Rôhas
durch âventiure gestrichen was,
dâ kom ein werdiu windisch diet
ûz durch tjoste gegenbiet.«

Ibid. 498, v. 20—30 in 499, v. 1—8.

»und ich fuor für den Rôhas.
ûz Zilje ich für den Rohas reit,
drî maentage ich dâ vil gestreit.
mich dûhte ich dâ wol gestriten:
dar nâch ich schierste kom geriten
in die wîten Gandîne,
dâ nâch der ane dîne
Gandîn wart genennet.
dâ wart Ithêr bekennet.
diu selbe stat lît aldâ
dâ diu Greian in die Trâ,
mit golde ein wazzer, rinnet.
dâ wart Ithêr geminnet.
dîne basen er dâ vant:
diu was frouwe überz lant:
Gandîn von Anschouwe
hicz si dâ wesen frouwe.
si heizet Lammîre:
so istz lant genennet Stîre.«

Št. 84.

(Med letom 1204. in 1208.)

Henrik mejni grof istrski *[»Heinricus marchio Ystrie«]*, podeli Brixenski cerkvi Nežo, hčer Henrika iz Neuenburga in soprogo Friderika iz Hanensteina.

Datum manjka.

[Cod. 515, f. 160, n. 578 v Drž. arhivu na Dunaju. — Sinnacher, Beyträge zur Gesch. von Säben und Brixen, IV, 173 k l. »c. 1214«. — Redlich, Acta Tirol., I, 191, n. 538.]

Št. 85.

(Med letom 1204. in 1208.)

Eberhard, opat v Weihenstephanu, zamenja s Henrikom, proštom v Neuzellu, nekatera posestva vpričo Henrika, mejnega grofa istrskega *[»coram... Henrico marchione Jstrie«]*.

Datum manjka.

[Monum. Boica, IX, 491. — Reg.: Oefele, Gesch. d. Grafen v. Andechs, 199, n. 622.]

Št. 86.

(Med letom 1204. in 1209.)[70]

V Panonski marki[71] je živel neki vinogradnik slovenskega rodu. Njegova desna roka mu je kot nekak nerabljiv les visela od

pesnik Wolfram vpletel v svoj epos nekoliko imen slovenskih krajev. Vas Hajdin na ruševinah rimskega Poetovio je zamenjal s Ptujem, kajti pri tem mestu se Grajena izliva v Dravo. V tej reki so v srednjem veku iskali zlato. Mogoče je, da je imela rodovina Anjou okoli leta 1200. kaka posestva blizu Ptuja.

[70] Lambaški opat Waesigrim je opisal ta čudež in pa še več drugih pred svojo smrtjo († 22. aprila 1209), a po letu 1204. (prim. Vita Adalberonis, Miracula, c. 15). Waesigrim je postal opat l. 1197.

[71] »Marchia Pannoniorum« je brez dvoma Spodnje Štajersko, kjer se govori slovenski jezik in kjer se ljudje deloma pečajo z vinorejo.

rame. Ker si tedaj z rokama ni mogel služiti tega, kar je za življenje potreboval, je obiskaval svete kraje, da bi si pridobil zdravje. Svojo bolno roko je večkrat žgal tako, da ni od nje skoraj nič drugega ostalo, kakor ožgana znamenja. Upal je, da mu bolečine minejo, kadar bi iztekel ves gnoj iz notranjih delov. A to, da je žgal svojo roko, mu ni bilo na korist, pač pa je še povečalo bolečine. — Ta mož je prišel v Lambach ter se približal grobu svetega škofa Adalberona. Sklonil se je k tlom, z levo roko položil suh laket na grob, izmolil neko molitev ter bil s pomočjo svetega škofa ozdravljen. Tri ure po tem dogodku je prosil milih darov, da bi se polagoma zopet okrepil. Brez reda je mešal izraze svojega jezika z nemščino ter v govorjenju delal kaj grde napake. Izgovarjal je smešne, napol pretrgane besede, katere so poslušalcem povzročile smeh. Vse to je pisatelj (opat Waesigrim) s solznimi očmi čul od njega ter nato tudi opisal.

Vita Adalberonis ep. Wirziburgensis, Miracula, c. 3 (MG., SS., XII, 139, 140): »De manu arida vinitoris. De marchia Pannoniorum vinitor quidam Sclavica gente oriundus, brachium habens dextrum humero quasi inutile dependens lignum, cum iam per omnia inutilis sibi redditus foret, ex officia manuum, quibus haec vita regitur, penitus illi auxilium denegarent; pro instanti necessitudine, pro spe recuperandae sospitatis loca sacra peragrare, Domino pro suis supplicare erratibus votum vovit et solvit. Nam brachium ab humero usque ad summas manus cocturis frequentibus adeo ustulaverat, ut modicum quid, exceptis stigmatum maculis, in brachio appareret: et hoc ea de causa, ut pus omne imis emergens visceribus, dolor cederet. Sed minime profuit, immo magis obfuit, quia dolorem dolori opposuit. Nec mirum, si caduca humanaque medicina parum operatur, cum largitor salutis contemnitur. Is ergo perveniens ad Lambacensem locum, clam oratorium ingreditur, sepulchro beati episcopi Adalberonis proximans, solo sternitur, sinistra manu brachium aridum tumulo imponit, orationem fundit, meritis beati presulis curatur, officio pristino recuperatur. Iam enim quasi tertia instabat hora primae refectionis, et ipse mendicando stipem ut paululum recrearetur petebat. Idioma namque linguae suae idiomati Teutonico inordinate et indiscrete conmiscens, corruptissimos balbutiendo profundebat soloecismos et barbarizando infrendens ridiculosa edit semiverba, quae audientibus cachinnum parerent. Haec ab ipso lacrimosis percepimus vocibus, haec manibus tractavimus. Testis est enim scientiarum Dominus, nos nil fingere: o si possemus ex pluribus modicam saltem veritatis scintillulam elicere!«

Št. 87.

1205, dne 16. aprila. Biljana.

Albert Maurdarius proda v navzočnosti goriškega grofa Engelberta *[»presente comite Engelperto de Gorz«]* ter z njegovim dovoljenjem neko posestvo v Ogleju ondotnim kanonikom za 35 mark breškega kova.

Priče: *»Conradus de Lubeneu, Artuicius de Castelliri, Bartholomeus de Castelliri, Melioratus de Cavuri, Fredericus de Belgradu, Rapotus de Gorz et alii«.*

»Anno domini millesimo ducentesimo quinto, indictione octava, die sabbati... Actum in Foroiulii in loco, qui dicitur Beliana, XVI. die intrante aprili.«

[Orig. v Kapiteljskem arhivu v Čedadu. — Joppi v Archeografo Triestino, nuova serie, XI (1885), 391, n. 10.]

Št. 88.

1205, dne 16. aprila. Cerovo.

Albert Maurdarius, njegova soproga Berta ter njegovi sinovi Fulcher, Rambold in Pinosa prodajo neko posestvo v Ogleju ondotnim kanonikom.

»In presentia Mainardi de... Conradi de Mosburgo, Manardi Rybei Rasonis et aliorum.«

»Anno domini MCCV., indictione VIII., die sabati... Actum in Foro Julii in villa, que vocatur Zerou, XVI. die intrante aprili.«

[Orig. v Kapiteljskem arhivu v Čedadu. — Joppi v Archeografo Triestino, nuova serie, XI (1885), 392, n. 11.]

Št. 89.

1205, dne 24. maja. Norimberk.

Rimski kralj Filip sprejme samostan v Reichersbergu v svoje varstvo.

Med pričami: *»Heinricus marchio Ystrie«.*

[Mon. Boica, IV, 426. — Urkb. d. Landes ob der Enns, II, 498, n. 347. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. öst. Gesch., XIV, 128, n. 647. — Oefele, Gesch. d. Grafen v. Andechs, 174, n. 443. — Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 111.]

Št. 90.

1205, dne 2. julija. Dunaj.

Leopold (VI.), vojvoda avstrijski in štajerski, naznanja, da je Gozwin de Obersteten podelil posestvo Tern samostanu v Garstenu.

Med pričami: *»Meinhardus comes de Gorze«.*

[Orig. v Garstenu. — Wendt (Marian), Austria sacra, VII, 408. — Kurz, Beiträge zur Gesch. d. Landes ob d. Enns, II, 542, n. 65. — Urkb. d. Landes ob der Enns, II, 500, n. 348. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. der Babenberger, 93, n. 53.]

Št. 91.

1205, meseca julija. Slovenji Gradec.

Oglejski patriarh Wolfger naznanja, da je bila cerkev v Jurkloštru *[»ecclesia in Girio«]* v Oglejski diecezi, ležeča na zemlji Krške cerkve, popolnoma izločena iz Kartuzijanskega reda[72] in da sta vsled dovoljenja njegovega prednika krški škof in njegov (škofov) kapitelj tam postavila nekega Konrada za rednega prošta. Ta se je obrnil do njega (do patriarha) z listinami in prošnjo, da bi blagovolil potrditi to, kar se je od prednikov ustanovilo. Patriarh pravi, da odobruje to ustanovitev ter potrjuje po nasvetu concordijskega škofa W(odelrika) in tržaškega škofa G(ebharda) rečenega Konrada za rednega prošta. Z dovoljenjem župnika Wargenda, v čigar fari je ta cerkev postavljena, podeljuje jej (cerkvi v Jurkloštru) svobodno pogrebno pravico tako, da od tega, kar bi jej volili tisti, ki bi bili v njej pokopani, dobi polovico omenjena cerkev, polovico pa farna cerkev.

»Acta sunt ista anno domini MCCV, indictione VIII, mense iulio, aput Grez in curia plebani.«

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 112, n. 69. — Jaksch, Mon. Car., I, 300, n. 410. — Reg.: Eichhorn, Beyträge, II, 124. — Ankershofen v Arch. f. öst. Gesch., XIV, 128, n. 648.]

Št. 92.

1205, dne 3. oktobra. Ferrara.

Ug(erij), škof iz Ferrare, ter Dominik, škof iz Chioggie, naznanjata, da jima je papež Inocenc ukazal preiskati prepir, ki traja že dolgo časa zaradi desetine od olja in dveh četrtin desetine od drugih stvari razen olja, namreč ene četrtine za uboge in ene četrtine za stavbe med koprskim škofom Aldrigettom na eni strani ter med Jakobom Viadrom, zastopnikom duhovnikov piranske cerkve, v imenu duhovščine in Justom, zastopnikom piranskega ljudstva, v imenu piranskega prebivalstva na drugi strani *[»Cum controversia super decima olei et duabus quartis decimationis aliarum rerum ab oleo, scilicet quarta pauperum et quarta fabrice, inter Aldrigettum Justinopolitanum episcopum ex una parte et Jacobum Viadrum sindicum clericorum ecclesie Piranensis pro ipsis clericis et Justum sindicum populi Piranensis pro ipso populo Pirani ex altera parte«]*. Koprski škof je namreč hotel imeti vso desetino od olja v Piranu, rečena zastopnika pa sta zahtevala za piransko cerkev dve četrtini desetine od drugih stvari razen olja. Nazadnje sta se obe stranki

[72] Gl. Gradivo IV, št. 917.

dogovorili ter obljubili plačati 1000 beneških liber, ako bi se ne ravnali popolnoma po naslednji pogodbi.

Ferrarski škof Ug(erij) ter Dominik škof v Chioggii, sta po prijateljski poti pomirila obe stranki ter določila, da naj se koprski škof popolnoma odpove desetini od olja v Piranu ter spozna za neveljavne vse listine in naredbe, katere je dobil zastran te desetine, kakor tudi vse izjave raznih prič in vse dokaze, katere je spravil na dan glede desetine od olja v Piranu. Za neveljavne naj spozna vse razsodbe zastran tega prepira, v prvi vrsti pa razsodbo, katero je po papeževem naročilu izrekel tržaški škof. Ako bi vendar imel še kako pravico do rečene desetine, odstopi naj jo za večne čase piranski cerkvi na korist svoje duše ter duš svojih prednikov in naslednikov. Pod globo 1000 beneških liber naj obljubi nasprotni stranki, *da ne bode zaradi te desetine delal piranskemu ljudstvu in* duhovščini nikakršnih sitnosti ter ne pričel nobenega razpora. Ako bi zastran tega prepira razglasil zoper piransko ljudstvo ali pa duhovščino interdikt ali izobčenje iz cerkve, naj jim prizanese. Koprski škof izjavlja, da odpušča piranskemu ljudstvu in duhovščini, ako so ga ti zaradi rečenega prepira katerikrat razžalili ter obljubuje vse storiti, kar sta papeževa delegata izrekla.

Rečena škofa sta dalje določila, da naj se imenovana piranska zastopnika odrečeta dvema četrtinama desetine od drugih stvari razen olja, namreč eni četrtini za uboge in eni četrtini za stavbe. Odpovesta naj se vsaki pravici, katero bi imela piranska cerkev ali pa duhovščina od rečenih četrtin. Obljubita naj pod globo tisoč beneških liber, da ne bodeta nikdar delala sama, ne piransko ljudstvo in tudi ne ondotna duhovščina zaradi imenovanih četrtin kakih sitnosti koprskemu škofu in njegovim naslednikom. Odpusti naj se vsaka razžalitev, katero bi bil storil rečeni škof zaradi tega prepira (piranskemu) ljudstvu in duhovščini. Navedena piranska zastopnika sta tudi obljubila vse storiti, kar se je (od papeževih delegatov) nasvetovalo in izreklo.

Ker je imel koprski škof dolgotrajne in velike stroške, sta ukazala papeževa delegata, da naj mu piranska zastopnika plačata 300 beneških liber, manj 25, in sicer eno polovico do prihodnje svečnice, drugo polovico pa do prihodnje velike noči.

[Orig. v piranskem arhivu. — Kandler, Cod. dipl. Istriano.]

AM 36, 1924, 87–89, št. 65.

Št. 93.

1205, dne 10. novembra, Lipnica ter **23. novembra,** Breže.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) pripozna samostanu v St. Lambrechtu patronsko pravico čez faro Piber.

Med pričami: »... *Meinhalmus archidiaconus, ... Heinricus prepositus de Solio, ... Otto de Kunigesperc, ... Chůnradus de Iun ..* «

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 113, n. 70. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 64, n. 584. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. der Salzburger Erzbischöfe, 187, n. 79. — Jaksch, Mon. Car., IV, 25, n. 1577.]

Št. 94.

1205.

Goriški grof Engelbert III. je prišel z veliko množico svojih vazalov v Oglej in tamošnjo cerkev ter izročil patriarhu Wolfgerju zlate verižice in z zlatom okrašene meče kot nekaka odlikovanja za viteze, da bi jih blagoslovil. Patriarhu sta stregla tržaški in poreški škof. Blagoslovljeno viteško orožje je grof sprejel in izročil klečečim plemenitašem, jim obesil verižico okoli vratu ter dal meč, nakar so ti vstali, z desnico potegnili meč, z levico pa prisegli na evangelij, da ne bodo nikdar ničesar storili kar se ne bi spodobilo za krščanskega viteza, da se bodo z onim orožjem bojevali proti paganom in branili vdove in sirote. Med vitezi je bil tudi Volkerij iz Dornberga *[»Volcherius de Dornbergo«]*.

[Reg.: Martinus Bauzer, Historia rerum Noricarum et Forojuliensium, rokopis 56, f. 138', v Državni licejski knjižnici v Ljubljani. — Coronini, Tentamen genealogico-chronologicum ... Goritiae, 302. — Bianchi v Arch. f. öst. Gesch., XXI, 178, n. 14.]

Št. 95.

1205. Št. Vid.

Vetrinjski opat Konrad *[»Chunradus dei gratia dictus abbas in Victoria«]* in vsi ondotni menihi zamenjajo z vitezom Gotfridom iz Grabštajna *[»cum domino Godefrido milite de Grauenstein«]*, ministerialom koroškega vojvode Bernarda, ter njegovo soprogo H. z dovoljenjem njunih otrok 15 kmetij v Grabštajnu, Žabicah in Buhli *[»Grauendorf, Vrosdorf, Fuchil«]* za alod, katerega je imel rečeni Gotfrid in ki je obsegal 8 kmetij, mlin in novine *»in Zemgoyesdorf«*,[73] eno kmetijo *»in Vorst«* ter eno *»in Buoch«* z vsemi priteklinami. Gotfrid se zaveže zase in za svoje naslednike, da ne bodo zahtevali od teh kmetij ter od ljudij, ki jih bodo obdelovali, nobenega davka in nobene krme, a tudi ne odvetništva ali pa kakih drugih pravic. Ta izmenjava se je izvršila v Št. Vidu z roko vojvode Bernarda, ki jo je potrdil, podelil cerkvi sv. Marije v Vetrinju *[»ecclesie beate*

[73] L. 1130. se omenja Reginbret de Cemegoisdorf (Zemgoisdorf). Cf. Gradivo IV, št. 101, 143.

Marie in Vittringen«] in tamošnjim menihom ter postavil Wicharda de Charlesperg za posredovalca *[»salmannum super hoc pacto constituit«]*. — Listino pečati vojvoda Bernard.

Med pričami: *»Reimbodo de Seburc«*.

Na prigibu visi pečat vojvode Bernarda (tip 1, slika in opis: Siegenfeld, Das Landeswappen der Steiermark, 249; tab. 8, št. 21).

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 24, n. 1575. — Reg.: Marian-Wendt, Austria sacra, IV, 7, 373. — Ankershofen v Arch., f. öst. Gesch., XIV, 129, n. 649.]

Št. 96.

(Med letom 1205. in 1208.)

Henrik, mejni grof istrski *[»Heinricus dei gratia marchio Istrie«]*, naznanja, da je Matilda, mati njegovih ministerialov Teodorika iz Gutenberga in Henrika *[»domina Mechtildis mater Theoderici de Gotenberch et Henrici«]* po smrti svojega sina Teoderika z dovoljenjem Henrika in Teoderikovih sinov, Alberona in Gerharda, prodala cerkvi v Vetrinjah *[»ecclesie Victoriensi«]* posestvo v Babnem vrtu *[»predium in Babenwort«]* za 50 mark. Od te svote je prepustila 20 mark rečeni cerkvi v dušni blagor pri pogrebu svojega sina Teodorika, ki je v njej pokopan. Ostalih 30 mark je cerkev že plačala. Vse to se je zgodilo z roko mejnega grofa Henrika, kateri izjavlja, da bo varuh in defenzor imenovanih posestev.

Priče: *»Ortolfus de Gurkhfelden, Gerlocus de Steine et Heinricus filius eius, Geuehardus de Lilgenberch et Heinricus frater eius, Aschwinus de Vorderberch, Ropertus de Bochwerch et filii sui Ropertus et Heinricus, Albero de Duplach et frater eius Bertoldus, Rodolfus de Rase, Heinricus scriptor«*.

Datum manjka.

[Vetrinjska kopialna knjiga, II, n. 164; I, n. 116, v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Schumi, Urkb. Krain, II, 10, n. 14 k »c. 1207«. — Jaksch, Mon. Car., IV, 24, n. 1573 k (1205—1208). — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XIV, 135, n. 668 k »c. 1207« in XXVII, 177, n. 845 k »vor 17. Juli 1228. — Oefele, Gesch. d. Grafen v. Andechs, 200, n. 626[b] k l. 1207.]

Št. 97.

1206, dne 11. januarja.

Papež Inocenc III. piše oglejskemu patriarhu, ki mu je naznanil, da je prišel pred njega (pred patriarha) novograjski škof *[»Emonensis episcopus«]* s ponižno izjavo, da je dobil škofijo po simonijski poti, ter z željo, da bi se je (škofije) zopet iznebil. Ko mu je (patriarh) nato naložil pokoro, ga je poslal v neki samoten kraj. Ker pa rečena

škofija nima čez sedem mark dohodkov in ker bi moral vsak škof tistega kraja živeti kakor kak kmet v sramoto drugim škofom, je prosil (patriarh), da bi (papež) odobril odstop omenjenega škofa ter dovolil, da bi se njegova škofija združila s sosednjo Koprsko škofijo *[»Iustinopolitano episcopatui«]*. Papež pravi patriarhu, da popolnoma zaupa njegovi razumnosti ter mu dovoljuje, da na podlagi apostolske oblasti zedini imenovani škofiji. — *»Ex parte tua.«*

[Registri papeža Inocenca III., leto VIII., n. 184, v Vatikanskem arhivu. — Bréquigny, Diplomata . . . ad res Francicas spectantia, II^b, 805. — Innocentii opera, ed. Migne, II, 758. — Theiner, Vetera mon. Slavorum meridion., I, 43, n. 57. — Kandler, Cod. dipl. Istriano. — Archeografo Triestino, III. serie, V, 367. — Reg.: Potthast, Reg. pont. Rom., n. 2649.]

Št. 98.

1206, dne 13. januarja. Rim.

Papež Inocenc III. potrdi opatu in samostanu v Vetrinjah *[»abbati et conventui Victoriensi«]* tista posestva, katera jima je daroval vitez Leopold *[»Laupoldus miles«]* za vzdrževanje revežev.[74] — *»Solet annuere.«*

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 26, n. 1581. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. öst. Gesch., XIV, 129, n. 650. — Potthast, Reg. pont. Rom., n. 2655.]

Št. 99.

1206, dne 18. januarja. Strassburg.

Krški škof Walther kupi za 150 mark breških penezov od goriškega grofa Majnharda, njegove soproge Alhajde in njegovega brata Engelberta *[»a comite Meinhardo de Gorizia et uxore sua Alheidis et fratre suo comite Engelberto«]* dohodke od nekega posestva v Lienzu ter jih da nato prodajalcem zopet v fevd.

Med pričami: *». . . Sifridus pincerna comitis M(einhardi), Engelbertus de Goriz . . .«*

Kmalu nato je grof Engelbert po Wichardu de Kharlsperhc izročil dotično posestvo Krški cerkvi. Priče te izročitve so bili med drugimi: *»Berenhardus dux Karinthie, . . . Gotfridus de Grauenstein, . . . Reinboto de Seburhc, . . . Hainricus de Dorenberch . . .«* — Listino pečatijo krški škof Walther in goriška grofa Majnhard in Engelbert.

V sredi je od zadaj obešen pečat škofa Waltherja. Na levi je na pergamentnem traku, ki gre skozi dve zarezi v pergamentu, pokvarjen

[74] Gl. št. 58.

pečat grofa Engelberta (opis: Siegenfeld, Das Landeswappen d. Steiermark, 316); na desni istotako pritrjen pečat grofa Majnharda (opis istotam, tip 2, 314).

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., I, 303, n. 413. — Reg.: Eichhorn, Beyträge, II, 124. — Ankershofen v Arch. f. öst. Gesch., XIV, 130, n. 651.]

Št. 100.

1206, okoli 18. januarja. Strassburg.

Krški škof Walther naznanja, da je goriški grof Engelbert *[»comes Engelbertus de Gorizia«]* podelil njegovi cerkvi 20 mark znašajoče dohodke od svojega dednega posestva in sicer štirih kmetij v Kranglu *[»Ocrvgel«]*, od dveh v Rauchenkatschu *[»Chesche«]*, od dveh v Narečah *[»Noringen«]*, od dveh v Malti *[»Malentin«]*, od dveh v Hattenbergu *[»Attenberhc«]*, od ene v Aichu *[»Aiche«]*, od dveh v Radlu *[»Radlin«]* in od sedmih v Trebesingu *[»Trebgozingen«]* ter jih nato dobil od cerkve v fevd pod pogojem, da jih dobe v fevd njegova soproga in njegovi otroci. Ako bi grof Engelbert in njegova soproga umrla brez dedičev, naj jih dobe v fevd grof Majnhard *[»comes Meinhardus«]*, njegova soproga in njuni otroci. Ako bi omenjeni dohodki postali vakantni, naj jih dobe v fevd fevdniki [Krške] cerkve. Tudi je grof Engelbert prejel od cerkve 40 mark. Zaradi večje gotovosti so soproga grofa Engelberta, njen sin Majnhard in njena hči volili rečeno posestvo Krški cerkvi v roke sodnika Konrada iz Albeka v navzočnosti naslednjih prič: *»Chvno de Dewin, Pilgrimus Gloclin, Conradus de Floian, Reinboltus de Cerov, Meinhardus de Coprivn, Rapoto de Gorz, Fridericus Taniel, Conradus de Rowin, Rapoto de Moderis, Meinhardus Gebvre, Arnoldus de Cruce et frater eius Vlricus«*. — Listino pečatijo krški škof Walther in goriška grofa Majnhard in Engelbert.

Ko je grof Engelbert odstopil imenovane dohodke Krški cerkvi, so bili med drugimi kot priče navzočni: *»dominus Berenhardus dux Karinthie, ... Gotfridus de Grauenstein, ... Reinboto de Seburch, ... Hainricus de Dorenberhc, ... Fridericus de Petov, eius frater Otto de Chvnigesperhc«*.[75]

Na pergamentnima trakovoma, ki gresta skozi zareze v pergamentu, sta pritrjena pečata goriških grofov, kot pod št. 99.

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., I, 301, n. 412. — Reg.: Eichhorn, Beyträge, II, 124. — Ankershofen v Arch. f. öst. Gesch., XIV, 131, n. 652.]

[75] Skoraj iste priče se omenjajo tudi pod št. 99.

Št. 101.

1206, dne 23. februarja. Oglej.

Oglejski patriarh Wolfger naznanja, da se je poravnal prepir, ki je bil med šentpavelskim opatom Ulrikom in rajnkim doberlavaškim proštom Henrikom *[»Heinricum bone memorie quondam Iunensem prepositum«]* ter pozneje med rečenim opatom in proštom Otonom zaradi kapele v Mohličah *[»super capella de Mochlič«]*. Dobrlavaški prošt Oton *[»Otto Iunensis prepositus«]* in ves njegov zbor sta se popolnoma odpovedala pravdi in vsem pravicam, katere bi na podlagi privilegijev njegovih (patriarhovih) prednikov, drugih listin ali sploh mogla imeti do imenovane kapele, dobila sta pa zato od opata v povračilo škode in truda dohodke dveh mark in pol v Mali vasi *[»in villa que dicitur Zem Wenigim Dorfelin«]*. Patriarh pravi, da podeljuje s soglasjem strank in po nasvetu okoli stoječih klerikov in laikov omenjeno kapelo v Mohličah s pravico do duhovnika, potem s krstno in pogrebno pravico, z duhovniškim sodstvom ter z vsemi drugimi pravicami *[»cum institutione sacerdotis baptismo sepultura placito christianitatis et omni iure«]* šentpavelskemu opatu in njegovemu samostanu. Rečeni opatje naj sprejemajo investituro zastran kapele v Mohličah od oglejskih patriarhov ter priznavajo te kot svoje škofe.

Med pričami: *»in presencia ... Wernardi Villacensis archidiaconi, ... comitis Meinardi ...«*

[Dva orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Jaksch, Mon. Car., IV, 27, n. 1583. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. öst. Gesch., XIV, 132, n. 653. — Bianchi v Arch. f. öst. Gesch., XXI, 178, n. 16. — Schroll v Fontes rer. Austr., Dipl., XXXIX, 107.] N 332

Št. 102.

1206, dne 10. aprila. Rim.

Papež Inocenc III. piše proštu pri Gospe Sveti *[»preposito de Salio«]* ter župnikoma v Molzbichlu in Tiffenu, da bi preiskali pritožbo, katero je pred njim podal vetrinjski opat *[»Victoriensis abbas«]* zoper nekega viteza Wipotena iz Solnograške dieceze, kateri noče samostanu povrniti ene kmetije v Krasti *[»de Castrof«]*. — *»Dilectus filius, abbas.«*

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 28, n. 1585. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. öst. Gesch., XIV, 132, n. 654. — Potthast, Reg. pont. Rom., n. 2742.]

Št. 103.

1206, dne 11. aprila. Rim.

Papež Inocenc III. piše briksenskemu škofu (Konradu), freisinškemu škofu (Otonu) ter tržaškemu škofu (Gebhardu) o prepiru, ki je nastal med Solnograško in Krško cerkvijo zaradi postavljanja škofov. Naroča jim, da naj med obema cerkvama dosežejo kako poravnavo; ako bi se pa to ne zgodilo, naj obe stranki prideta do 11. novembra v Rim, kjer se napravi konec prepiru. — *»Cum pro causa.«*

[Registri Inocenca III., leto IX, n. 201, f. 81', v Vatikanu. — Bréquigny et du Theil, Diplomata, chartae, epistolae, II^b, 877. — Migne, Patr., ser. latin., CCXV, 855. — Jaksch, Mon. Car., I, 304, n. 414. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 67, n. 587. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XIV, 132, n. 655. — Potthast, Reg. pont. Rom., n. 2744. — Böhmer-Ficker-Winkelmann, Reg. imp., V, n. 5960.]

Št. 104.

1206, dne 25. aprila. Landar.

Oglejski patriarh Wolfger naznanja, da je prišel k njemu, ko je bil na svojem dvoru v Landarju *[»dum in curia nostra, que dicitur Antrum, essemus«]*, Siboto, poslanec šentpavelskega opata Ulrika, ter ga ponižno prosil, da bi potrdil privilegij, katerega sta podelila rajnka patriarha Ulrik[76] in Gotfrid[77] opatu Pelegrinu, njegovemu samostanu in ondotnim bratom. — Patriarh pravi, da je nato po zgledu svojih prednikov potrdil dotični privilegij ter osvobodil šentpavelski samostan plačevanja mitnine od tovorov, kateri prenašajo blago z njegove (patriarhove) zemlje skozi Oglej in Kluže *[»Clusa«]* za imenovani samostan in ondotno jedilno shrambo.

[Vidimus iz l. 1791. v Št. Pavlu na Koroškem. — Jaksch, Mon. Car., IV, 29, n. 1587. — Reg.: Schroll v Fontes rer. Austr., Dipl., XXXIX, 108.]

Št. 105.

1206, dne 29. maja. Florenca.

Papež Inocenc III. piše piranski duhovščini in prebivalstvu *[»clero et populo Pirhanensi«]* ter jim vsled njih prošnje potrdi pogodbe, katere sta v kratkem času previdno sklenila kot njegova delegata ferrarski škof Viguerij in chioggiskij škof Dominik med njimi in med koprskim škofom Aldigerijem zaradi neke desetine od

[76] Gl. Gradivo IV, št. 450.
[77] Gl. Gradivo IV, št. 861.

olja in katere sta obe stranki prostovoljno sprejeli ter se do sedaj tudi mirno po njih ravnali.[78] — *»Solet annuere sedes.«*

[Kandler, Cod. dipl. Istr. — Potthast, Reg. pont. Rom., n. 2783.]

Št. 106.

1206, dne 11. junija. Norimberk.

Rimski kralj Filip potrdi oglejskemu patriarhu Wolfgerju njegove regalije.

Med pričami: *»G(ebhardus) Tergestinensis episcopus, Bernardus dux Karinthie, comes Meynhardus de Gorze, ...«*

[Prepis iz 14. stol. v Drž. arhivu na Dunaju. — Böhmer, Acta imperii, 199, n. 222. — Buttazoni, Del Patriarcha Volchero, 37. — Reg.: Bianchi v Arch. f. österr. Gesch., XXI, 178, n. 17. — Böhmer-Ficker, Reg. imp., V. n. 135. — Jaksch, Mon. Car., IV, 30, n. 1591.]

Št. 107.

(1206, meseca junija.)

Kralj Filip piše papežu Inocencu III. o svoji izvolitvi za rimskega kralja. Hotel je izprva nastopiti kot varuh svojega nečaka Friderika (II.). A razni knezi, med katerimi je bil tudi koroški vojvoda, niso bili s tem zadovoljni ter so rekli, da naj on prevzame vladarstvo *[»tunc quoque omnes principes... Karintiae... nobis consulerunt...]*.

Datum manjka.

[Raynaldus, Annales ecclesiastici ad a. 1206. — MG., Leges, II, 210. — Jaksch, Mon. Car., IV, 30, n. 1590. — MG., Constit., II, 10, n. 10. — Reg.: Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 134.]

Št. 108.

1206, dne 20. decembra. *Oglej.*

Oglejski patriarh Wolfger potrdi vsled prošnje kanonikov tržaškega kapitlja *[»Tergestini capituli«]* njim in njih cerkvi vsa posestva z njih dohodki, katera imajo sedaj ali jih pa še pridobe.

[Orig. v kapiteljskem arhivu v Trstu. — Kandler, Cod. dipl. Istr. — Reg.: Marsich v Archeografo Triestino, nuova serie, V, 367, n. 12 k l. 1205.]

Št. 109.

1206. Žiče.

Otokar iz Konjic *[»Otacher de Gonwitz«]* podeli v blagor svoje duše ter duš svojih soprog in vseh svojih sorodnikov dve kmetiji

[78] Gl. št. 92.

s priteklinami v Oplotnici *[»in villa de Oplotnitz«]* cerkvi v dolini sv. Ivana[79] *[»ecclesie Uallis sancti Johannis«]* z roko gospoda Leopolda, sina avstrijsko-štajerskega vojvode Leopolda, v navzočnosti priorja Nikolaja in konventa rečene cerkve.

Priče: *»presentibus ... domino Ruberto de Reetsach, domino Otthone de Radisdorf, domino Ortolfo de Blanchenstein, domino Marquardo de Boseth«.*

Listino pečati izdajatelj.

»Actum est hoc in claustro prefatę ecclesię, anno ab incarnatione domini M.CC.VI.«

Na listini visi fragment pečata Otokarja iz Konjic.

[Orig. v Dežel. arhivu v Gradcu. — Pez, Thesaurus anecdot., VI^b, 63, n. 107. — Pusch-Fröhlich, Diplom. Styriae, II, 86, n. 21. — Caesar, Ann. Styriae, II, 475, n. 26. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 119, n. 77. — Reg.: Muchar, Gesch. d. Steiermark, V, 46. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 95, n. 58.]

Št. 110.

1206.

Leopold (VI.), vojvoda štajerski in avstrijski, potrdi daritev Elizabete iz Gutenberga Runskemu samostanu.

Med pričami: *»... Godefridus et Otto de Truchsen, ... Reinbertus de Morecke«.*

[Cod. trad., f. 74', iz 15. stol. v Runskem samostanu. — Ludewig, Reliquiae, I, 184, n. 9 (odl.). — Pusch-Frölich, Dipl. Styr., II, 18, n. 14 (odl.). — Caesar, Annal. Styr., II, 475, n. 24 (odl.). — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 120, n. 78. — Reg.: Muchar, Gesch. d. Steierm., V, 45. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 94, n. 57. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XIV, 132, n. 657. — Jaksch, Mon. Car., IV, 26, n. 1580.]

Št. 111.

1206.

Reichersberški prošt Leonard se odpove svoji proštiji, gre na Koroško, kjer je bil tudi samostan istega reda, ter nato postane prošt v Dobrli vasi.

Chronicon Magni presbiteri continuatio ad a. 1206 (MG., SS., XVII, 526): »Dominus Leonardus prepositum resignavit, venit ad Karinthiam in pagum quoddam ubi situm est nostri ordinis claustrum quid dicitur Oberndorf, ibi in prepositum electus.«

[79] To so Žiče.

Št. 112.

1206.

Goriški grof Majnhard II. podeli Henriku iz Dornberga deset kmetij v vasi, Stran imenovani.

[Reg.: Della Bona, Strenna, 59. — Manzano, Annali del Friuli, II, 214.]

Št. 113.

1207, dne 11. marca. Dunaj.

Leopold (VI.), vojvoda avstrijski in štajerski, potrdi neko pogodbo, katero je samostan v Heiligenkreuzu sklenil z Alhajdo, hčerjo Rudigerja Dums-a.

Med pričami: *»Kolo de Truhsen«.*

[Orig. v Heiligenkreuzu. — Fontes rer. Austr., Dipl., XI, 37. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 95, n. 61.]

Št. 114.

1207, dne 15. junija. Grebinj.

Bamberški škof Ekbert odpusti vsled prošnje vetrinjskega opata Konrada temu in njegovim naslednikom mitnino v Beljaku *[»... quod nos ad peticionem dilecti et familiaris nostri Chunradi abbatis de Viteringen ... sibi et successoribus suis debitum mute aput Villacum remittimus«.]*

»Acta sunt hec anno ab incarnatione domini MCCVII, indictione X, anno pontificatus nostri quarto. Dat. apud Griuenam per manum Sifridi notarii, XVII. kalend. iulii.«

[Orig. v Zgod. društvu v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 37, n. 1605. — Reg.: Marian-Wendt, Austria sacra, IV, 7, 366. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gecsh., XIV, 133, n. 662.]

Št. 115.

1207, dne 8. avgusta. Würzburg.

Rimski kralj Filip sprejme vsled prošnje opata Konrada *[»(C)ůnradi abbatis Uicto(rien)sis«]* Vetrinjski samostan z vsemi priteklinami v svoje varstvo. Nihče naj si ne lasti odvetništva črez rečeni samostan ali pa samostanskih dohodkov. Tudi naj se noben sodnik ne predrzne, da bi vršil sodstvo v samostanu, njegovih pristavah ali pa na drugih njegovih posestvih. Samostanski ljudje se smejo samo trikrat na leto pozvati od lastnih sodnikov na sodne zbore ali pa prisiliti h kaki nenavadni tlaki.

Med pričami: *»F[rideric]us de Bettŏwa«.*

[Orig. jako poškodovan ter Grüningerjev prepis iz vetrinjske kopijalne knjige I, n. 518, oboje v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 37, n. 1606. — Reg.: Marian-Wendt, Austria sacra, IV, 7, 367. — Gerbert, Cod. epist. Rudolfi, 208 iz inserta v listini datirani januarja 1238. — Huillard-Bréholles, Hist. dipl. Frid., V, 154 iz potrdilne listine datirane 30. avgusta 1277. — Wattenbach v Arch. f. österr. Gesch., XIV, 27 iz potrdilne listine datirane januarja 1238. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XIV, 133, n. 663. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. Salzburg. Erzbischöfe, 190, n. 94. — Böhmer-Ficker, Reg. imp. V, n. 158.]

Št. 116.

1207, dne 6. oktobra. Erfurt.

Rimski kralj Filip podeli oglejskemu patriarhu Wolfgerju in njegovi cerkvi v Veronski marki in Padovanski škofiji ležeči grad Monselice.

Med pričami: *»Bernhardus dux Karinthie, ... comes Meinhardus de Goercie, ... Fridericus de Bettouwe«.*

[Prepis iz 13. stol. v Mestni knjižnici v Padovi. — Ficker, Forschungen zur Reichs- und Rechtsgeschichte Italiens, IV, 265, n. 214. — Reg.: Atti e memorie della Società Istriana, VIII, 1892, 23. — Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 166 — Jaksch, Mon. Car., IV, 42, n. 1611.]

Št. 117.

1207, dne 2. novembra.

Rimski kralj Filip potrdi Pasovski cerkvi nekatera posestva.

Med pričami: *»Bernardus dux Karinthie, ... comes Meinhardus de Gorze ...«*

[Orig. v Drž. arhivu v Monakovem. — Hund, Metropolis Salisburg., I, 379. — Lünig, Reichsarchiv, XVII, 779. — Hansiz, Germania sacra, I, 351. — Mon. Boica, XXIX[a], 539, n. 591. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. öst. Gesch., XIV, 134, n. 664. — Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 168. — Jaksch, Mon. Car., IV, 43, n. 1612.]

Št. 118.

1207, dne 21. novembra. Breže.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) potrdi poravnavo, katero sta napravila osojanski opat Gotfrid in župnik Bernard iz Št. Janža na Mostiču[80] *[»auctoritate Gotfridi abbatis de Oziach et Bernhardi plebani de Gurscitz«]* med samostanom v St. Lambrechtu in župnikom Eberhardom iz Fohnsdorfa zaradi dveh kapel.

[80] Št. Janž na Mostiču je blizu izliva Krkice (Görtschitz = Gurscitz) v Krko na Koroškem.

Med pričami: »*Chunradus de Iun*«.

[Orig. v St. Lambrechtu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 126, n. 82. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 100, n. 610. — Reg.: Muchar, Gesch. d. Steierm., V, 49. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XIV, 134, n. 665. — Meiller, Reg. zur Gesch. der Salzb. Erzbischöfe, 191, n. 100. — Jaksch, Mon. Car., IV, 43, n. 1613.]

Št. 119.

(1207, novembra.) Breže.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) podeli samostanu v St. Lambrechtu desetine cerkve v Obdachu.

Med pričami: »*Chunradus de Iun*«.

Datum manjka.[81]

[Orig. v St. Lambrechtu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 127, n. 83 k 21. nov. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 99, n. 609. — Reg.: Jaksch, Mon. Car., IV, 43, n. 1614 k 21. nov.]

Št. 120.

1207.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) osvobodi Runski samostan vseh desetin od novin, katere meníhi obdelujejo s svojimi rokami, na svoje stroške in po svojih ljudeh.

Med pričami: »*... Cvnradus abbas Uictoriensis, ... Fridericus Betauensis, Otto frater eius de Kvnegesberc ...*«

[Orig. v Runskem samostanu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 132, n. 86. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 82, n. 597.]

Št. 121.

1207.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) potrdí samostanu v Admontu vse desetine, katere so mu njegovi predniki podelili, med drugim tudi vas Jarenino z desetino *[»villam ad Iaringen cum decima«]*, desetino na samostanskem posestvu v Jarenini in pa desetino po vsej Jareninski fari *[»decimam apud Iaringen in predio monasterii, decimam per totam parrochiam Iaringen«]*.

[Orig. v Admontu. — Cod. 475, f. 76, n. 84 iz 13. stol., tudi tam. — Salzburger Kammerbücher, VI, f. 104', n. 165 v Drž. arhivu na Dunaju. — Pez, Thesaurus anecdot., III^3, 732, n. 50. — Caesar, Annales Styriae, II, 477, n. 29. — Wichner, Gesch. v. Admont, II, 271, n. 111. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 129, n. 85. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 79, n. 596. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. öst. Gesch., XIV, 136, n. 670. —

[81] Večinoma iste priče kakor pod št. 118. Tudi je napisal obe listini isti pisec.

Muchar, Gesch. d. Steiermark, V, 49 (nemški prevod). — Meiller, Reg. zur Gesch. d. Salzb. Erzbischöfe, 188, n. 86. — Jaksch, Mon. Car., I, 307, n. 416; IV, 33, n. 1599.]

Št. 122.

1207.

L(eopold) (VI.), vojvoda avstrijski in štajerski, izjavlja, da je potrebno Kartuzijanski red, ki so ga njegovi predniki, mejni grofje in vojvodje, vpeljali v puščavi v njegovi Marki *[»ordinem Cartusiensem heremi in Marchia nostre dicionis«]*, spoštovati in ga radi napadov mnogih sovražnikov, kateri nadlegujejo redovnike na njihovih posestvih, sprejeti v svoje varstvo ter smatrati za stalno vse to, kar so njegovi predniki podelili samostanu v dolini sv. Ivana[82] *[»Uallis videlicet sancti Johannis«]*. Potrdi jim že davno določene meje njih posestva, katerih lega je naslednja: Pri vhodu v puščavo od vrha gore do Merana, odtod po hribu nad vasjo *»Gundramsdorf«* imenovano,[83] odtod do broda v reki Dravinji, odtod do mostiča, ki je tam, kjer Dravinja udarja ob goro, potem navzgor do vasice Suhadol, potem to z vsemi priteklinami, nato do zemlje Leopolda iz Vojnika, dalje vasico Rove, katero je zamenjal Wolfing, ministerial njegovega prednika, vojvoda Otokarja, z vsemi njenimi priteklinami, odtod po gorskih vrhovih, kakor prihajajo vode in sneg v rečeno dolino, nato k stolpu, ki se nahaja tik kraja Pečice imenovanega *[»... in introitu ipsius heremi a cacumine montis usque Meran, inde per colliculum qui est super villam que dicitur Gundramsdorf, de inde ad vadum aquę quę dicitur Trovn, ex inde usque ad ponticulum qui est iuxta locum illum ubi aqua Trovn allidit monti, et ita superius usque ad villulam quę dicitur Zuchedole, et illam cum omnibus appendiciis suis, et ita usque ad terram Livpoldi de Hohenekke, et villulam quę dicitur Rorbach quę a Wůluingo ministeriali ducis Otacheri predecessoris mei cambita est, cum omnibus ad illam pertinentibus, et inde per cacumina montium sicut aquę et nives ad ipsam vallem decurrunt, ita ad turrem illam quę est iuxta locum qui dicitur Betset.«]*

Da so to res meje določene od njegovih prednikov, zdi se mu na mestu navesti tudi imena prič iz stare listine, katera so: *»comes Heinricus, Otto et Wůlfingus, Cholo et Heinricus, Ludewicus, Offo, Dietemarus de Grez, Hertnidus de Wildonin, Ortolfus de Tolet, Reimbertus«* in mnogo drugih ministerialov njegovega nečaka Otakarja.

Da pa red ne bode trpel pomanjkanja, doda k temu še iz svojih posestev večjo vas Pristavo pred Ptujem *[»ante Betouium scilicet*

[82] To so Žiče.

[83] Gundramsdorf je najbrže Dražja vas (Gattersdorf) jugovzh. od Konjic.

villam unam maiorem nomine Brizlausdorf«], katera se je za časa Rudolfa iz Roža[84] razdelila v dve županiji *[»que tempore Rudolfi de Rase in duas supanias divisa est«]*, potem drugo manjšo vas, »Predansdorf« imenovano, neke novine onstran reke Poljskave *[»Pulzcau«]*, dalje 4 kmetije v vasi Rogozi *[»Rogot«]*, katere so mu pripadle od gospoda Richerja *»de Turre«*, ter eno kmetijo onostran Drave v njegovi vasi Nehovi *[»in villa mea ultra Drahwan, que dicitur Nebov«]*, da se obdeluje vinograd rečene cerkve.

Priče: *»Hertnidus de Ort, Albertus de Roats, Otacher de Gonwiz, Livpoldus frater eius, Chunradus magister cellarii, Wernherus de Marburc, Marquardus de Boseth prepositus in Marburch et alii quam plures ministeriales quorum nomina scribere longum duximus.«*

»Acta sunt hec anno incarnationis dominicę millesimo ducentesimo VII, Romanę sedis pontifice Innocentio III, Romanorum rege Philippo, Aquilegensis ecclesię patriarcha Wolfkero, existente in Ualle sancti Johannis priore Nycolao.«

[Orig. v Deželnem arhivu v Gradcu. — Pez, Thesaurus anecdot., VI[b], 64, n. 109. — Pusch-Frölich, Diplom. Styr., II, 76, n. 14. — Caesar, Annal. Styr., II, 476, n. 27. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 134, n. 87. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. der Babenberger, 95, n. 59. — Muchar, Gesch. d. Steierm., V, 47 (nemški prevod).]

Št. 123.

1207. Kamnik.

Henrik, mejni grof istrski *[»Heinricus marchio de Hystria«]* naznanja, da je njegov ministerial Gerloch iz Kamnika *[»Gerlochus de Stain«]* s svojo soprogo Truto in s svojimi sinovi prodal vetrinjskemu opatu Konradu *[»abbati de Victoria domino Chunrado«]* in njegovemu samostanu za 33 mark tri kmetije s pašniki, gozdi, vodami in drugimi priteklinami zraven Preddvora v vasi Breg imenovani *[»iuxta Niwenhouen in villa que dicitur Rain«]* in lastnoročno položil to podelitev na oltar sv. Marije (v Vetrinju).

Priče: *»dominus Wolricus plebanus de Stain, dominus Wilvingus et dominus Humbertus sacerdotes, comes Albertus, dominus Heinricus de Hagenhowe, dominus Gerlochus de Stain et filii eius, dominus Weriandus de Michelsteten, dominus Gerlochus de Hertenberg, dominus Ortolfus de Gurgvelde, dominus Ortolfus de Rifenstain, dominus Eberhardus de Porta, dominus Heinricus de Gurenz, magister Pontigel phisicus et alii plures tam nobiles quam ignobiles. Facta sunt hec per manum meam in castro meo Stain«.*

[84] Rudolf I. iz Roža je živel okoli 1160, 1192; Rudolf II iz Roža pa okoli l. 1174, 1197. (Gl. Gradivo IV, indeks.)

1207. Breg.

Ravno temu samostanu je prodal vitez Wilving *[»miles Wilvingus«]* podložnik Gebharda iz Kokre *[»proprius domini Gebhardi de Chocher«]* s privoljenjem svojega gospodarja in njegove matere Alene tri kmetije z vsemi priteklinami za 23 mark.

Priče: *»dominus Humbertus clericus, dominus Wolschalhus, dominus Alwardus et dominus Engelrammus milites de Uorst, Pabo rusticus de Uorst, Wolhardus de Chotmosach, Werenherus et Reimbertus de Holswich, Wolfangus de Rain, Iohannes preco, Iohannes calcifex et alii plures qui huic interfuerunt actioni. Facta sunt hec in villa ipsa que dicitur Rain. Ambe vero iste emptiones facte sunt pariter uno anno incarnationis dominice millesimo ducentesimo septimo.«*

Na prigibu visi na trakovih iz konopnine pečat mejnega grofa Henrika (opis: Jaksch, Mon. Car., IV, 32).

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Schumi, Urkb. Krain, II, 9, n. 13. — Jaksch, Mon. Car., IV, 31, n. 1596. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. öst. Gesch., XIV, 135, n. 666. — Oefele, Gesch. d. Grafen v. Andechs, 199, n. 626.]

Št. 124.

(1207.)

Henrik mejni grof (istrski) podeli Vetrinjskemu samostanu *[»domui sancte Marię Vitringe«]* v dedno last eno kmetijo z devetimi podložniki.

Priče: *»Ego Heinricus qui hęc contuli, testis assisto, Albertus comes de Wiselberch, Heinricus Pris iunior et miles ipsius Marquardus, capellanus Heinricus, Olricus plebanus de Stain, Grifo de Stude, Gerlaus de Stain, Otto de Gutenberc, Eberhardus de Leuberc et alii quam plures nobiles et mediocres«.*

Fragment visečega pečata mejnega grofa Henrika (opis kot pod št. 123).

Datum manjka.[85]

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Schumi, Urkb. Krain, II, 8, n. 12 k »c. 1205«. — Jaksch, Mon. Car., IV, 32, n. 1597 k (1207). — Reg.: Ankershofen v Arch. f. öst. Gesch., XIV, 135, n. 667 k »c. 1207« in XXVII, 178, n. 846 k »vor 17. Juli 1228«. — Oefele, Gesch. d. Grafen v. Andechs, 199, n. 626a.]

Št. 125.

(1207.)

H(enrik), mejni grof istrski *[»H(einricus) dei gratia marchio Ystrie«]*, naznanja solnograškemu nadškofu E(berhardu II.), da je

[85] Datiranje z ozirom na št. 123.

vetrinjski cerkvi *[»ecclesie Victoriensi«]* podelil cerkev sv. Leonarda[86] *[»ecclesiam beati Leonardi«]* z vsemi pritiklinami in da se Amelriku iz Humberga *[»Amelricus de Holenburch«]*, ki jo na nedovoljen način nadleguje, ne sme verovati, da mu je bila zastavljena.

Datum manjka.[87] — Pečat, ki je izgubljen, je visel med drugo in tretjo vrsto od zadaj.

[Orig. in vetrinjska kopijalna knjiga IV, f. 57, v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Marian-Wendt, Austria sacra, IV, 7, 372. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXII, 347, n. 751 k l. 1217. — Jaksch, Mon. Car., IV, 33, n. 1598 k l. (1207). — Hauthaler-Martin, Salzbg. Urkb., III, 16, n. 544 k l. (1202—1208). — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXVII, 177, n. 844. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. Salzb. Erzbischöfe, 178, n. 36 k 1202—1208.]

Št. 126.

Okoli l. 1207.

Istrska mejna grofica Sofija *[»Sophia dei gratia Istriae marchionissa«]* podeli v blagor svoje duše in duš svojega očeta, matere in soproga mejnega grofa Henrika svoji dekli Engelburgi, soprogi Ruperta zarezalca svobodo *[»ancilam meam propriam, Engelburg nomine, Ruperti incisoris uxorem legitima libertate condonavi«]* tako, da naj morebitni njeni sinovi, ko dorastejo za ženitev, plačujejo samostanu v Stični *[»Sittich«]* pet denarjev.

Priče: *»Mainhart, Chrimhilt, Harlung de Wislberch«.*

[Dva prepisa iz 18. stol. v Dež. arhivu v Ljubljani. — Schumi, Urkb, Krain, II, 11, n. 15 k »c. 1207«.]

Št. 127.

(Med l. 1207 in 1226.)[88]

Komornik v Admontskem samostanu je med drugim dobival po deset mark v Zosenu na Koroškem. To posestvo in pa posestvo z vinogradi v Jarenini se je na korist kletarju zamenjalo za urad v Kremsu na Avstrijskem. — Nato je admontski opat Gotfrid (II.) vsled skupne izjave bratov določil, da naj kletar dobi še en voz vina iz Jarenine razen tistih dveh voz in pol, katere je po navadi prejemal vsako leto. Zato naj pa (kletar) odšteje vsako leto upravitelju miloščine za desetine v Kremsu po tri talente dunajskih novcev na dan sv. Kolomana ter dva talenta ennških novcev.

Določbe nekaterih admontskih opatov (Cod. C. n. 381 v Admontu) [Wichner, Gesch. von Admont, II, 236]: »Camerario fratrum hi reditus annuatim sunt deputati: . . . In Carinthia de Zozin X marce, quod predium

[86] Cerkev sv. Lenarta na Ljubelju.
[87] Zastran datiranja gl. Meiller, l. c., 512, n. 18.
[88] V tem času je bil Gotfrid II. opat v Admontu.

cum predio et vineis apud Jaringen in Marchia commutatum est ad cellarium pro officio apud Chremse in Austria... Sciendum quoque posteris est, qualiter Gotfridus abbas secundus scrupulum illud dissolvit, qui sepe nascebatur ex parte camerarii pro decimis vini, que eleemosinario dabantur. Instituit namque communi fratrum decreto, ut unam carradam vini de Jaringen, antiquitus quod habuit de decimis, modo accipiat a cellerario preter illas duas carradas et dimidiam, quas more solito annuatim accipere consuevit. Camerarius vero pro decimis (in) Chremse tria talenta Viennensis monete in festo sancti Cholomani et duo talenta monete de Ense, in natura... eidem eleemosinario singulis annis persolvat.«

Št. 128.

1208, dne 4. januarja. Rovinj.

Ker je med rovinjskimi in piranskimi prebivalci *[»inter habitatores Rubinii ex una parte et abitatoribus Pirani ex alia parte«]* vladal razpor od tistega časa in še nekoliko dalj, odkar so Koprčani *[»homines de Capite Histriae«]* napadli Rovinj, napotila sta se z dovoljenjem svoje občine *»Leonardus de Trichano«*, ki je bil takrat predstojnik v Piranu, ter piranski notar Almerik, ki je bil takrat tudi gastald, v Rovinj, da bi tu sklenila mir.

Nato so se Rovinjci in Piranci pomirili tako, da so Piranci obljubili pod prisego plačati Rovinjcem dvajset mark srebra in sicer eno polovico ob početku, drugo pa v sredi posta. Kdor bi mir prelomil, plača naj sto mark globe. Rovinjci in njih blago naj bode varno v Piranu in po piranski zemlji, ravnotako naj bodo varni tudi Piranci in njih blago v Rovinju in na rovinjski zemlji. Ako bi Koprčani zaradi imenovanega prepira katerikrat z vojsko napadli Rovinjce, ne smejo prvim iti Piranci na pomoč. Ako bi vendar to storili, plačajo naj rečeno globo. Isto naj se zgodi, ako bi Rovinjci kdaj na enak način škodovali Pirancem.

Priče od obeh strani: *»Dominus Leonardus Detricano qui tunc potestatis Pirani regimen habebat, Henricus de Venosto, Albinus de Sepa, Venerius de Carlo, Ripotus de Parentia, Bertoldus gastaldio de Rubinio, Inicus de Galioto, Bernardus de Sibilia«.*

»Anno eiusdem nativitatis millesimo ducentesimo octavo, indictione XII. Actum Rubinii quarto die intrante ianuario« (datum na začetku listine).

[Orig. v dvojnem izvodu v Mestnem arhivu v Piranu. — Kandler, Cod. dipl. Istr.] AM 36, 1924, 90-91, št. 66, zd. 1209 jan. 4.

Št. 129.

1208, dne 25. februarja. Rim.

Papež Inocenc (III.) piše avstrijskemu vojvodu Leopoldu (VI.), da je zvedel, da se hoče (vojvoda) udeležiti križarske vojne. Pohvali

ga zato in opominja, da naj odhoda ne odlaša. Vsled njegove prošnje mu pošilja po Nikolaju, priorju kartuzijanskega samostana sv. Ivana (v Žičah), znak križa, katerega naj si pripne. — *»Experimento didicimus quod.«*

[Innocentii III. Epistolarum libri, II, 139, ed. Baluzius. — Innocentii Opera omnia, ed. Migne, Patr. ser. lat., 215, 1339. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 98, n. 68. — Potthast, Reg. pont. Rom., n. 3302.]

Št. 130.

1208, dne 31. marca. Klosterneuburg.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) sklene s štajerskim vojvodom Leopoldom pogodbo zaradi delitve otrok in posestev Rajmberta iz Cmureka *[»Reimbertum de Můrekke«]*, ministeriala rečenega vojvode, ki je vzel v zakon hčer nekega solnograškega ministeriala.

Med pričami: *»... Kolo de Truhschen, Gotfridus de Truhschen, Heinricus de Schaerffenberch, ... Fridericus de Petouia ...«*

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 136, n. 88. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 109, n. 617. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch. XIV, 137, n. 672. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 98, n. 69. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. Salzburg. Erzbischöfe, 192, n. 102. — Schumi, Urkb. Krain, II, 12, n. 16. — Jaksch, Mon. Car., IV, 45, n. 1618.]

Št. 131.

1208, dne 30. maja. Breže.

Krški škof Walther izjavlja, da ga je prosil njegov fevdnik Ortolf s Planine *[»Ortolfus de Muntparis«]*,[89] da bi fevd, katerega je dobil od Krške cerkve, podelil (škof) njegovi soprogi Gerbirgi in njegovi hčeri Herradi, in ako bi Gerbirga rodila še več sinov ali hčera, da bi tudi ti uživali rečeni fevd. Škof ugodi tej prošnji tako, da naj Gerbirga obdrži imenovani fevd do svoje smrti, ako bi Ortolf umrl brez dedičev; le vas Sedlarjevo *[»Satelarn«]* naj se takoj izroči cerkvi. Ako bi Gerbirga ta fevd zastavila ali pa komu drugemu podelila, naj izgubi svojo pravico, ki se zove *»lipgedinge«*,[90] in cerkev naj zopet dobi svoj fevd. Da pa more (škof) ugoditi prošnji omenjenega Ortolfa, so ta, njegova soproga Gerbirga in njegova hči Herrada podelili Krški cerkvi dohodke petih mark pri Sv. Štefanu tik Strassburga, potem dohodke 50 mark penezev v Lungauu, katere je imel Oton Rufus od njega kot fevd, ter vas Olimlje v Marki *[»villam quan-*

[89] V orig., ki se nahaja v Drž. arhivu na Dunaju: Ortholfus de Monparis.
[90] Lipgedinge (Leibgeding), pravica do dosmrtnega užitka.

dam in Marchia in Wolin«], katero je imel Rudger, ministerial rečenega Ortolfa, kot fevd Krške cerkve, s pogojem, da Ortolfova soproga ali pa njegovi sinovi izgube vse pravice do imenovanega fevda, ako bi si po dedinskem pravu prisvajali naštete dohodke, hoteč jih odtujiti Krški cerkvi.

Med pričami: *»comes Willehalmus de Hunenburc, ... Willehalmus filius comitis Geronis, ... Fridericus de Petov, Otto de Truhsin, ... Albertus de Richenstein, ... Wlscalcus et Engelscalcus de Rabinsperc, Gotpoldus de Peilstain, ... Poppo et frater eius Hainricus de Sůzenheim, ... Otto de Rinkenperge, Rembertus de Traberch, Isenbertus de Trachenberc ...«*[91]

[Dva orig., eden v arhivu Zgod. društva v Celovcu, drugi v Drž. arhivu na Dunaju. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 137, n. 89. — Jaksch, Mon. Car., I, 310, n. 418. — Reg.: Eichhorn, Beyträge, II, 124. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch, XIV, 136, n. 671.]

Št. 132.

1208, dne 6. junija. Avignon.

Papež Inocenc III. sprejme vsled prošnje krškega prošta Otona in njegovih kanonikov po zgledu papežev Aleksandra (III.)[92] in Lucija (III.)[93] njih cerkev v svoje varstvo. Potrdi jej vsa posestva, katera že ima ali pa jih še pridobi, tako med drugim posestvo v Otmanjah *[»predium Otmanach«]*, katero sta njih cerkvi podelila plemenita Engelskalk in Rachwin,[94] potem posestvo in podložnike v Tigrčah *[»Tigrich«]*, katere je njih cerkvi odstopila plemenita Diemuda, ter faro, katero je na istem posestvu ustanovil rajnki solnograški nadškof Konrad,[95] potem cerkev sv. Štefana v Grabštajnu *[ecclesiam sancti Stephani apud Grauenstain«]*, dalje posestvo v Žalnji vasi *[»Salchendorf«]* ter desetino od soli, sira, medu in prašičev iz Marke *[»de Marchia«]*, katere jim je podelil krški škof Roman.[96] Potrdi jej svobodno ordinacijo in administracijo pri kapeli sv. Marjete v Otmanjah in pri cerkvi sv. Martina pod Ostervico s podložniki in vsemi dohodki, kakor jim je vse to podelil nadškof Eberhard.[97] — *»Pie postulatio voluntatis.«*

[91] V originalu, ki se nahaja v Drž. arhivu na Dunaju: »comes Wilhalmus de Hůninburc, ... Wilhalmus filius comitis Geronis de Hůninburc, ... Fridericus de Petŏwe, Ottho de Trussen, ... Albertus de Richensteine, ... Wlschalcus de Rabenerberc et Engelschalcus, Gotpoldus de Pilisteine ... Boppo et frater eius Heinricus de Sůzenhaim, ... Ottho de Rinkinberge, Reinbertus de Traberc, Isenbertus de Trackinberc ...«.

[92] Gl. Gradivo, IV, št. 500.

[93] Ibid., št. 683.

[94] Ibid., št. 119.

[95] Ibid., št. 134, 135, 136.

[96] Ibid., št. 471.

[97] Ibid., št. 461.

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., I, 319, n. 421. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. öst. Gesch., XIV, 140, n. 676. — Potthast, Reg. pont. Rom., n. 3437. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 139, n. 90.]

Št. 133.

1208, dne 21. junija. Bamberg.

Oton iz rodu Wittelsbachov je zvijačno umoril kralja Filipa. Henrik mejni grof istrski in njegov brat Ekbert, bamberški škof, iz rodu Andechsov, sta bila na sumu, da sta sokrivca umora.[98]

Continuatio Lambac. ad a. 1208 (MG., SS., IX, 557): »Otto palatinus de Witlinesbach et marchio Hystriae Phylippum regem in munitione constitutum, pacem simulantes, dolo occiderunt.«

Continuatio Admunt. ad a. 1207 (MG., SS., IX, 591): »Philippus rex occiditur apud Babenperch ab Ottone palatino comite; episcopus quoque Babenbergensis Ekebertus, et frater eius Heinricus marchio Ystrie, quia super hoc facto suspecti habebantur, tam a principibus quam etiam a ministerialibus imperii proscribuntur.«

Continuatio Claustroneoburg. secunda ad a. 1208 (MG., SS., IX, 621): »Philippus rex Romanorum quorundam iniquorum principum studio Bavenberg ab Ottone palatino comite et margravio de Andes in dolo occiditur.«

Annales S. Stephani Frisingenses ad a. 1208 (MG., SS., XIII, 55): Rex Philippus interfectus est in loco Babenberch ab Ottone palatino comite de Witelinesbach et Heinrico marchione Hystrie.«

Annales Marbacenses ad a. 1208 (MG., SS., XVII, 171): »... Porro huius facti et occisionis conscius fuisse dicebatur marchio de Andehs.«

Chronicon Montis Sereni ad a. 1208 (MG., SS. XXIII, 175): »Philippus rex a palatino de Witelingesbach Bavenberch occiditur; cuius necis Ekkehardus Bavenbergensis episcopus et frater eius marchio de Andasse consocii ferebantur. Sive autem hec opinio vera fuerit sive non, certum est, episcopum periculum a fidelibus regis timentem propter hoc diebus plurimis exulassa, fratrem vero eius suis omnibus expoliatum et marchiam eius a duce Bavarie occupatam.«

Burchardi et Cuonradi Urspergensium Chronicon (MG., SS., XXIII, 370): »Venit itaque in Babinberc (sc. rex Philippus); advenerat quoque illuc nefarius Otto ille palatinus de Witilsbach. Rex vero minutionem sanguinis fecit ibidem de venis utrisque brachii, plurimi quoque de suis minuebant sanguinem. Tunc sceleratus Otto, assumptis militibus episcopi Eggiberti et marchionis de Andehse Heinrici, fratris prefati episcopi, venit in palatium...«

Št. 134.

1208, dne 10. novembra. Weitra.

Hadmar II. iz Kuenringa izda listino za samostan v Zwettlu.

[98] Winkelmann, Philipp v. Schwaben (Jahrbücher d. deutschen Geschichte), 466—468 in 540—541 je dokazal, da to sumničenje ni bilo opravičeno.

Med pričami se tudi omenjata: *»Cholo de Trvhsen et Cholo filius eius.«*

[Prepis iz 14. stol. v Zwettlu. — Fontes rer. Austr., Dipl., III, 65.]

Št. 135.

1208, dne 15. novembra. Frankfurt.

Rimski kralj Oton IV. potrdi bavarskemu vojvodu Ludoviku vojvodino Bavarsko. Tudi mu podeli fevde, katere sta imela od države morilca kralja Filipa istrski mejni grof *[»marchio Hystriae«]* in wittelsbaški palatinski grof.

[Mon. Boica, XXIX[a], 542, n. 593. — Aettenkhofer, Geschichte v. Baiern, 157. — Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 243.]

Št. 136.

1208, dne 11. decembra. Solnograd.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) potrdi Sekovski proštiji med drugim tudi vasi Svečino, Sojčo, Pesnico in še eno Pesnico, kar so jej darovali Gertruda in njena hči Matilda *[»ex dono Gerdrudis et filie eius Machtildis villas Wetscine, Sulze, Piesnich et aliud Piesnich«]* ter *»Stoyderamsedorf«*, ki ga je daroval Rajnbert iz Cmureka *[»ex dono domni Reimberti de Můrekke«]*.

Med pričami: *»Ernst de Richenburch«*.

[Orig. v Deželnem arhivu v Gradcu. — Pusch-Frölich, Diplom. Styr., I, 189, n. 33. — Caesar, Annales Styriae, II, 478, n. 30. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 139, n. 91. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 117, n. 622. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Salzb. Erzbischöfe, 193, n. 106.]

Št. 137.

1208.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) izda listino za Runski samostan.

Med pričami: *»Arnoldus de Betovia«*.

[Koncept v Runskem samostanu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 144, n. 92. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 108, n. 615. — Reg.: Muchar, Gesch. d. Steiermark, V, 53. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. Salzb. Erzbischöfe, 191, n. 101.]

Št. 138.

(Med l. 1208. in 1211.)

Solnograški nadškof Eberhard (II.) izjavlja, da so bile desetine, ki se pobirajo od dvorov pri sv. Martinu[99] in v »Tragoligu« *[»in*

[99] Zetolig je sedanji Sv. Martin pri Celovcu. Kateri kraj je Tragolig, ni znano.

curiis que Zetolig et Tragolig vulgo appellantur«], zastavljene posvetnim rokam. Nato je vetrinjskemu opatu Konradu *[»Chunradus Uictoriensis abbas«]* vsled njegove prošnje dovolil, da jih za 75 mark odkupi, kar se je tudi zgodilo. Vsled prošnje rečenega opata je pozneje podelil vetrinjski cerkvi *[»Victoriensi ecclesię«)*, katero med vsemi cerkvami svoje dieceze posebno ceni, omenjene desetine in pa oba imenovana dvora.

Datum manjka.[100]

[Orig. v arhivu Zgod .društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 43, n. 1617. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 106, n. 614. — Reg.: Marian-Wendt, Austria sacra, IV^{g}, 365. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch. XIX, 195, n. 699 k l. 1211. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. Salzb. Erzbischöfe, 202, n. 139.]

Št. 139.

1209, dne 10. januarja. Trst.

Neki *»Ogerus«* in njegova soproga *»Elica«* prepustita svoje polje, katero je bilo tik mlina Martina Banarija *[»Martini Bannarii«]*, dekanu Dominiku, šolskemu mojstru Ripaldu in drugim kanonikom tržaške cerkve *[»Dominico decano et Ripaldo magistro scolarum et ceteris canonicis Tergestine ecclesie«]* ter dobita zato ravno toliko zemlje (cerkve) sv. Marije iste vrednosti v Ponzanu *[»in Ponzano«]*. Gorenja stran prej omenjenega polja sega do Silvestra *[»in Silvestro«]*, dolenja do njih (korarjev) posestva, tretja do ceste in četrta do Detemara *[»in Detemaro«]*. Kdor bi hotel to listino prelomiti, plača naj eno libro zlata.

Priče: *»Detemarus gener Bernardi, Miro Pentulus, Dominicus filius Grimaldi«.*

»Ego Natalis sacri palacii notarius rogatus vidi et audivi, manu mea subscripsi complevi et roboravi.«

»Deficiente domino nostro Henrico imperatore, alioque nondum existente. Anno ab incarnatione domini millesimo CC nono, indictione XII, die X mensis ianuario intrante. Actum in civitate Terg.«

(Datum na začetku listine.)

[Orig. v Kapiteljskem arhivu v Trstu. — Kandler, Cod. dipl. Istr. — Reg.: Marsich v Archeografo Triestino, nuova serie, V, 368, n. 14.]

Št. 140.

1209, dne 12. januarja. Augsburg.

Rimski kralj Oton IV. naznanja, da je meščane v Cambrai izobčil.

[100] Gl. Meiller, l. c., 520, op. 55.

Med pričami: *»Gevardus Tergestinus (episcopus)«.*

[Prepis iz 13. stol. v Cambrai. — Böhmer, Acta imperii, 207, n. 231. — Reg.: Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 253.]

Št. 141.

1209, okoli 13. januarja. Augsburg.

Rimski kralj Oton IV. potrdi na državnem zboru oglejskemu patriarhu Wolfgerju mejno grofijo istrsko, na katero je resigniral bavarski vojvoda Ludovik.[101]

Chronicon tertium patriarcharum Aquileg. (ed. Rubeis, Mon. eccl. Aquil., App., 11).

Vitae patriarcharum Aquil. ab auctore anonymo (Muratori, Rer. Ital. script., XVI, 14).

Vitae patr. Aquil. ab auctore Ant. Bellono (Muratori, l. c., 43).

Gl. št. 70.

Št. 142.

1209, dne 13. januarja. Augsburg.

Rimski kralj Oton IV. sprejme na prošnjo oglejskega patriarha Wolfgerja njegovo cerkev v svoje varstvo ter jej potrdi vsa posestva, katera so jej darovali cesarji, kralji, papeži in verniki ali jih je pa pridobila na kak drug način. Potrdi jej vas Meretto s slovensko vasjo, ki se tudi zove Meretto *[»villam de Melereto cum villa Sclaborum, que eadem nomine appellatur«]* ter še druge kraje. Potem jej potrdi 50 kmetij v Ozeljanu *[»in Oselam«]* s cerkvami in desetinami, vas Farro in pripadajoče vasi, namreč Petolje *[»Petelan«]*, Zdravščino *[»Dransam«]*, Zabrdo *[»Sebredan«]*, Novo vas *[»Villamnovam«]*, Gradišče *[»Gradiscam«]* in Brumo *[»Breumam«]* z vsemi priteklinami med Kraškim gorovjem *[»a monte Cars«]* in Ogrsko cesto do vasi, ki se zove *»Hago«*,[102] s cerkvami, priteklinami in sodstvom tako, kakor jih je nekdaj podelil cesar Oton Oglejski cerkvi in njenim kanonikom.[103] Tudi ji kralj potrdi več vasi po Karniji. Dalje ji potrdi odvetniško sodstvo, katero sta oglejski odvetnik Burghard in za njim Henrik odstopila zase in za svoje naslednike patriarhu Ulriku (I.).[104]

[101] Radi datiranja gl. Böhmer-Ficker, Reg. imp. V, n. 258a ter št. 142 in 143. Listino o tem je izdal cesar Oton IV. šele 8. maja 1210 (gl. št. 160).

[102] Kar se tiče lege neštetih krajev glej Gradivo IV, št. 572, op. 3. — Zabrdo ni bilo vzhodno od Fare, pač pa med Ločnikom in Mošo. Gl. Cod. B 534, f. 63 v Drž. arhivu na Dunaju »Sabordin bey Lüczenney« ter f. 56 tudi tam »Sabrich bey Musch«.

[103] Gl. Gradivo II, št. 426.

[104] Vojvoda Henrik je bil pred Burghardom odvetnik Oglejske cerkve. Cfr. Gradivo III, št. 393.

Med pričami se tudi omenja »*Meynardus comes Goritie*«.

[Orig. v Kapiteljskem arhivu v Vidmu. — Rubeis, Mon. eccl. Aquil., 663 (odl.). — Ughelli, Italia sacra, V, 78 (odl.). — Buttazoni, Del patriarca Volchero, 41. — Reg.: Bianchi v Arch. f. österr. Gesch. XXI, 179, n. 21. — Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 257. — Atti e memorie della Società istriana di archeologia e storia patria, VIII, 25 k l. 1208.]

Chronicon tertium patr. Aquil. (Rubeis, Mon. eccl. Aquil., App. 11).

Vitae patr. Aquil. ab auctore anonymo (Muratori, Rer. Ital. script. XVI, 14).

Vitae patr. Aquil. ab auctore Ant. Bellono (Muratori, l. c., 43).

Gl. št. 70.

Št. 143.

1209 (okoli 13. januarja).[105] Augsburg.

Rimski kralj Oton (IV.) potrdi oglejskemu patriarhu Wolfgerju zaradi njegovih zaslug Furlansko vojvodino *[»ducatum Foriiulii«]* z vsemi pravicami in priteklinami, potem krvavi penez, to je poboje, tepeže, ranitve, umore, tatvine ter vse zločine, ki spadajo pod sodstvo knezov, ter vse pogodbe, sklenjene med patriarhom Peregrinom in (goriškim) grofom Majnhardom[106] ter med patriarhom Ulrikom in grofom Engelbertom[107] zaradi odvetništva in drugih pravic.

Med pričami: »*in presentia ... Gebehardi Tergestini episcopi*«.

[Orig. v Drž. arhivu v Benetkah. — Ughelli, Italia sacra, V, 78. — Buttazoni, Del patriarca Volchero, 49. — Winkelmann, Acta imperii, I, 15, n. 23. — Reg.: Valentinelli, Abhandl. der bair. Akad. der Wissensch., IX, 2. A. 1865, n. 182. — Bianchi v Arch. f. österr. Gesch., XXI, 181, n. 23. — Atti e memorie della Società Istriana di archeologia e storia patria, VIII, 25 k l. 1208. — Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 258.]

Vitae patr. Aquil. ab auctore Ant. Bellono (Muratori, Rer. Ital. script., XVI, 43—44).

Gl. št. 70.

Št. 144.

1209, morda meseca januarja.[108] Landshut.

Ludovik, vojvoda bavarski, izda listino za samostan v St. Florianu.

Med pričami: »*Aquilegensis patriarcha Wolfkerus, Gebehart Tergestinus episcopus, ... comes Meinhardus de Goricia ...*«

[Orig. v arhivu v St. Florianu. — Stülz, Gesch. v. St. Florian, 277. — Urkb. d. Landes ob d. Enns, II, 526, n. 365.]

[105] Kralj Oton IV. se je mudil l. 1209. v Augsburgu od 6. do 13. januarja.
[106] Gl. št. 13.
[107] Gl. št. 35
[108] Oglejski patriarh Wolfger, tržaški škof Gebhard in goriški grof Majnhard so se januarja 1209 mudili na Bavarskem (gl. št. 140, 142 in 143).

Št. 145.

1209, morda meseca januarja.[108] Landshut.

Ludovik, vojvoda bavarski, izda listino za samostan v St. Florianu.

Med pričami: »*Wolfkerus Aquilegiensis patriarcha, Gebhardus Tergestinus episcopus, Heinricus archidyaconus Aquilegiensis, ... comes Meinhardus de Gortza ...*«

[Kod. iz 13. stol. v arhivu v St. Florianu. — Urkb. d. Landes ob der Enns, II, 524, n. 364.]

Št. 146.

1209, dne 25. marca.

Henrik, mejni grof istrski *[»Hainricus marchio Ystriae«]* izda listino za samostan v Wiltenu.

[Hormayr, Beyträge zur Gesch. Tirols, I[b], 271, n. 117. — Reg.: Oefele, Gesch. d. Grafen v. Andechs, 200, n. 630. — Böhmer-Ficker-Winkelmann, Reg. imp., V, n. 10.716.]

Št. 147.

1209, dne 9. aprila.

Krški škof Walther naznanja, da se je njegov ministerial Konrad Rus *[»Conradus Rûs«]* odpovedal vsem pravicam do neke kmetije, ležeče med cerkvijo na Lorenzenbergu in goro Gulitzen *[»montem Cûlniz«]* proti temu, da je dobil eno marko penezov.

Med pričami: »*... Reinhardus de Wolchenburc et filius eius Engelscalcus, Perhtoldus de Rabensperc, ... Dietricus Gresk et frater eius Engelbertus, ... Otto filius Engelscalci de Landesperc ...*«

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., I, 324, n. 424. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XIV, 142, n. 678.]

Št. 148.

1209, dne 7. aprila. Neuburg.

Leopold (VI.), vojvoda avstrijski, izda listino za samostan v Lilienfeldu.

Med pričami: »*Kolo de Truchsen*«.

[Orig. v arhivu samostana v Lilienfeldu. — Hanthaler, Fasti Campililienses, I, 2, 591. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 100, n. 74. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XIV, 142, n. 679. — Jaksch, Mon. Car., IV, 46, n. 1628.]

Št. 149.

1209, dne 13. aprila. Lateran.

Papež Inocenc III. piše proštu, dekanu in školastiku v Eichstädtu, da se je škof (Konrad) iz Regensburga pritožil, da so grof iz Plain-a, F(riderik) iz Ptuja *[»F. de Pectowe«]* in drugi ministeriali solnograške cerkve prelomili neko pogodbo, po kateri bi moral solnograški nadškof plačati regenburškemu škofu neko vsoto denarja. Papež ukazuje proštu, dekanu in školastiku, da naj imenovanega grofa in druge prisilijo s cerkveno kaznijo, da bodo imeli v čislih omenjeno pogodbo, katero sta sklenila rečena nadškof in škof brez zlobnosti ter je bila radovoljno vzprejeta od obeh strani. — *»Sua nobis venerabilis.«*

[Orig. v Drž. arhivu v Monakovem. — Ried, Cod. chron.-dipl. episc. Ratisb., I, 296, n. 312. — Innocentii Opera, ed. Migne, Patrol. ser. lat., 217, 193, n. 138. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 124, n. 625. — Reg.: Lang, Reg. Boic., II, 24. — Potthast, Reg. pont. Rom., n. 3705.]

Št. 150.

1209, dne 26. junija. Št. Vid.

Koroški vojvoda Bernard *[»Bernhardus dei gratia dux Carinthie«]* izjavlja, da se je njegov ministerial Gundafor iz Frauensteina *[»Gundaforus de Urowenstein«]* dolgo prepiral z vetrinjskimi opati in njih samostanom *[»cum abbatibus et conventu de Uictoria«]* zaradi posestva, na katerem raste njih trava in seno in katero se pričenja pri holmcih tik izliva iz Vrbskega jezera ter obsega proti severu še druge holmce, ki se pri Jezernici znižujejo ter so vsi z nekakim jarkom obkroženi *[»... super predio in quo gramen et fenum eorum crescit, quod inchoat a monticulis qui iuxta exitum laci qui Wertse dicitur, versus aquilonarem partem eminet, ac ceteros monticulos qui secus Lanquart inferius descendunt, qui omnes quadam fossa cinguntur«]*. Trdil je (Gundafor), da bi moral tam imeti občinsko pravico in pa ribištvo po vodah zaradi osmih kmetij pri Sv. Martinu, katere je dobil od Werianda iz Vojnika *[»dicens se ibi communionem habere debere et in aqua piscationem de quibusdam octo eubis adiacentibus quas apud Cetoulich a domino Weriando de Hoheneke prestitos possidebat«]*.

Pozneje so se Gundafor in njegovi sinovi odrekli v njegovi (vojvodovi) navzočnosti vpričo vseh okoli stoječih svoji krivični zahtevi ter jedva priznali, da je rečeno posestvo z ribištvom vred last Vetrinjskega samostana *[»cenobii Victoriensis«]* in da niso imeli nikdar tam kake pravice. Obljubili so, da ne bodo sami in tudi ne

njih potomci zaradi tega nadlegovali samostana. — Listino pečati na prošnjo Gundaforja in njegovih sinov vojvoda Bernard.

Med pričami: »*ego Bernhardus dux Carinthie, Chunradus abbas ipsius cenobii cuius temporibus hec acta sunt, et monachus illius Vitus,... Siboto conversus,... Reimboto de Seburch,... Gundaforus et filius suus Swicherus, de Urowenstain,... Fridericus preco eiusdem claustri...*«

Na vrvici iz konopnine visi pokvarjen pečat vojvode Bernarda (kot pod št. 95).

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 46, n. 1630. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XIV, 143, n. 682.]

Št. 151.

1209, dne 14. julija. Werfen.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) potrdi samostanu v Admontu njegova posestva.

Med pričami: »*... Fridericus de Petow, ... Chunradus de Ivn...*«

[Orig. je l. 1865. v Admontu zgorel. — Cod. 475, f. 81, n. 87 iz 13. stol., v Admontu. — Salzburger Kammerbücher, 6, f. 25 in 106, v Drž. arhivu na Dunaju. — Cod. 462, f. 125, n. 4, iz 14. stol., v Admontu. — Pez, Thesaurus anecdot., III^c, 736, n. 51. — Caesar, Annales Styriae, II, 477, n. 29 k l. 1207. — Wichner, Gesch. v. Admont, II, 275, n. 113. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 150, n. 97. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 125, n. 626. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch. XIV, 144, n. 683. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. Salzb. Erzbischöfe, 195, n. 116.]

Št. 152.

1209, dne 7. avgusta. Št. Vid.

Koroški vojvoda Bernhard [»*Bernhardus dei gratia dux Karinthie*«] podeli pred svojim odhodom s kraljem Otonom proti Rimu svoje posestvo Brezovo, ležeče med rekama Savo in Krko [»*predium meum nomine Brassove situm inter duos fluvios scilicet Sowam et Gurcam*«], Šentpavelskemu samostanu v blagor svoje duše in duš svojih starišev, ki so tu pokopani, s pogojem, da naj rečeno posestvo za večne čase ostane samostanu, ako bi umrl na ekspediciji ali pa ako bi vrnivši se umrl brez dedičev. Šentpavelski menihi naj ne plačujejo od tega posestva nobenih davščin razen krvavega peneza [»*preter nummum sanguinis*«], kar vsebujejo tudi drugi privilegiji imenovanega kraja. — Listino pečati izdajatelj.

Med pričami: »*Livpoldus de Hohenekhe,... Gotfridus de Truhsen,... Reinboto de Seburc,... Chůno et frater suus Cholo de Iunekhe...*«

Na spleteni vrvici iz konopnine visi pečat vojvode Bernarda (kot pod št. 95).

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Schumi, Urkb. Krain, II, 12, n. 7. — Jaksch, Mon. Car., IV, 48, n. 1632. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XIV, 144, n. 684. — Schroll v Fontes rer. Austr., Dipl., XXXIX, 109.]

Št. 153.

1209, dne 18. avgusta. Valeggio.

Oton IV., kralj rimski, sklene z beneškim doždom Petrom Zianijem pogodbo, katera naj bi na eni strani vezala Benečane in njih podložnike, na drugi pa njih sosede (kraljeve podložnike). Med kraljevimi podložniki so med drugimi omenjeni *»Istrienses«*, med beneškimi pa *»Gradenses«*.[109]

[Cod. Trevisanus v Drž. arhivu v Benetkah. — Böhmer, Acta imperii, 210, n. 235. — MG., Const., II, 38, n. 32.]

Št. 154.

1209, dne 9. septembra. Maribor.

Leopold (VI.), vojvoda avstrijski in štajerski, ponovi na čast Jezusa Kristusa, Matere Božje in sv. Janeza Krstnika nekdanji samostan Kartuzijanskega reda v Jurkloštru *[»domum quandam Carthusiensis ordinis Kirio nomine«]*, katerega je nekdaj ustanovil krški škof Henrik,[110] njegovi nasledniki pa premenili v drug red ter ga tako skoraj uničili in razrušili. Vojvoda pravi, da je posestva, katera je imel samostan že od svojega začetka in katera je še pomnožil, obmejil takole: meja sega na vzhodu od tam, kjer se izliva potok *»Gothroynich«*[111] v reko Gračnico, navzgor po strugi potoka *»Gothroynicha«* do kraja *»Crucetanne«*,[112] ki loči njegovo (vojvodovo) zemljo od zemlje Ortolfa s Planine, odtod na levo navzdol do izvira potoka Lahomnice, ki na levi strani dela mejo do Tevč, ki leže ob tem potoku. Nad Tevčami se vzdiguje visoka skala, h kateri teče od vrha bližnjega hriba potok, ki dela mejo; od vrha hriba na drugo

[109] Kar se tiče vsebine te pogodbe, prim. Gradivo II, št. 124, 258, 429 in 476.

[110] Prim. Gradivo IV, št. 534.

[111] Najbrže se je Dobovski potok, ki se izliva v Gračnico, zval nekdaj Kostrivnica, kakor še dandanes naselja in pogorje ob njegovem gornjem desnem bregu ter potok, ki se pod Dobjem izliva v Dobovski potok.

[112] Skalnati grebeni pri Dobjem, imenovani danes »Na pečeh« oziroma »Zapečemi«; v listini datirani 7. nov. 1227: »Cuceranne«, mogoče čitano nam. Caceraune, t. j. Kačje ravne. Gl. Stegenšek, O početkih jurkloštersk kartuzije, Časopis za zgodovino in narodopisje, VIII (1911), 7.

stran pa teče zopet potok v imenovano reko Gračnico, ki mejo začenja in jo tudi tu končuje. *[»Contra orientem in loco, ubi rivulus nomine Gothroynich fluit in torrentem qui dicitur Grassenih, sumunt inicium termini predictarum possessionum, ab hinc per tramitem predicti rivuli Gothroynich sursum extendit se terminus ad locum qui dicitur Crucetanne qui separat terram nostram a terra Ortolfi de Momparis, ibi via pertransiens a leva, ambit terminum suo descensu qua meta deficiente oritur in extremitate eiusdem vie rivulus dictus Lochomel qui item a leva manu circuit predictum terminum usque ad villam que sita est in litore eodem que dicitur Teltsach, super quam eminet excelsa rupis ad quam de vertice proximi collis defluit rivulus qui dat signum terminis, rursum de summitate eiusdem collis ad aliam partem deorsum descendit rivulus in torrentem predictum Gressenih a quo incepit et hic eciam clauditur.«]* Kar se nahaja med opisanimi mejami, podeli vse za večne čase Mariji in sv. Ivanu. Zunaj teh mej prepusti samostanu Planino *[»Planinich«]* z vinogradi ter v trgu Mariboru *[»in foro Marhpurh«]* vsako leto po pet mark breških penezov za ribe. Ako bi kateri njegovih ministerialov hotel samostanu podeliti posestva ali sploh kaj, kar ne more dati brez njegovega dovoljenja, naj to svobodno stori in samostanski bratje naj vse tisto za večne čase obdrže. Nihče naj ne vznemirja menihov na njih zemlji, da bi tu lovil, pasel živino, sekal les ali pa s silo prihajal tja. Odvetništvo črez rečeni samostan si pridrži sebi.

Priče: *» Weregandus de Hoheneke, Gebehardus de Souneke, Liutoldus de Peca, Dietmarus de Lihtensteine, Otto de Chremis, Vlricus de Stubenberg, Cholo de Truhsen et fratres eius Gotofridus et Otto, Fridericus de Pettowe, Reimbertus de Mureke, Albertus de Roas, Cholo de Rasa, Perhtoldus dapifer de Emberberch, Albero pincerna de Grimmensteine, Rudegerus marschalcus de Planchenwarte, Ekehardus de Libenz, Otaker de Wolchensteine, Otto de Wasen, Gerhardus de Chrumpach et frater suus Heinricus, fratres de Wilthusen, Albertus de Sulz, de Austria Vlricus Struno, Werenhardus Struno, Heinricus de Prunnen, Heinricus camerarius de Tribanswinchel, Dietmarus de Ratelenperge, Vlricus de Wahingen, Wikerus de Liubes, Heinricus de Sibenhirten«.*

»Acta sunt hec in foro nostro Marpurch, anno dominice incarnacionis M.CC.VIIII., indictione duodecima, quinta idus septembris.«

[Insert v listini papeža Urbana IV., dd. 1264, maj 14, v Deželnem arhivu v Gradcu. — Ludewig, Reliq. manuscr., IV, 185, n. 10 k 10. sept. — Pusch-Frölich, Dipl. Styr., II, 136, n. 2 k 10. sept. (odl.). — Caesar, Annales Styr., II, 479, n. 31 k 10. sept. (odl.). — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 152, n. 98. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 102, n. 80.]

Št. 155.

1209, dne 7. oktobra. Dunaj.

Leopold (VI.), vojvoda avstrijski in štajerski, naznanja, da je kupil od Hartnida iz Orta posestvo Eschenau.

Med pričami: *»Chunradus de Ramenstein, Otto de Traberch, Fridericus de Pettouia«.*

[Kartular iz 13. stol. v Drž. arhivu na Dunaju. — Tangl v Mittheilungen des Instituts f. österr. Geschichtsforschung, XIX, 1898, 51.]

Št. 156.

1209. Kamnik.

Henrik, mejni grof istrski *[»Heinricus dei gratia marchio Ysthrie«]* naznanja, da je podelil (samostanu) sv. Marije in sv. Mohorja v Gornjem gradu *[»Obernburg«]* dve kmetiji v Porebru *[»in Pureber«]* pod pogojem, da bi tamošnji opat in menihi vsako nedeljo pred glavnim oltarjem sv. Trojice brali mašo za njegovo izveličanje, ako bo imel dediče ali pa tudi ne; to so zaprisegli opat *»Curtirannus«* in celokupen konvent. Mejni grof tudi določi, da imajo po njegovi smrti pripasti še štiri druge kmetije v Porebru zato, da bi se po njegovi smrti pela za blagor njegove duše in duš njegovih starišev vsak ponedeljek v konventu slovesna maša za mrtve. Imenovane kmetije osvobodi od svojega odvetništva in nihče od njegovih uradnikov jih ne sme nadlegovati. Ob enem daruje rečenemu samostanu svojo ministerialko Williburgo, soprogo Seifrida de Weingart, njenega sina Wilfinga, hčer Gertrudo in vse njih potomce. — Listino pečati izdajatelj.

Priče: *»Albertus comes de Wihselberch, Curtirannus abbas, Wernhardus de Seefelt, Gerloch*[113] *de Stein, Vlricus de Samperge, Dietmarus de Griuen, Heinricus de Wiharn, Albertus de Voheburch, Gotscalcus de Schiltgraben, Geberhardus*[114] *de Liligenberch, Fridericus scriptae,*[115] *Dietricus de Kraineche, Alhardus, Henricus notarius, Perichtoldus et frater eius Albero de Burla, Chunradus de Celle, Heinricus de Liligenberch, Giselher et frater eius Giselbertus, Seifridus de Minchendor(f), Otto de Soenlenb(erch) et alii quorum erat ibi copia«.*

»Data sunt autem hec anno milesimo ducentesimo nono, in castro Stein, presentibus meis ministerialibus. Ego Heinricus marchionis notarius scripsi et dictavi.«

[113] Tako Schumi; Zahn: Berloch.
[114] Schumi popravlja Gebhardus.
[115] Schumi popravlja »scriptor«.

[Prepis iz 17. stol. v Kapiteljskem arhivu v Ljubljani, katerega pa Schumi ni mogel najti. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 155, n. 100. — Schumi, Urkb. Krain, II, 13, n. 18.]

Št. 157.

Okoli l. 1209.

Freisinški škof Oton prepušča pod gotovimi pogoji grofici Sofiji iz Andechsa fevd, katerega je podelila preje freisinška cerkev njenemu očetu grofu (Albertu) iz Višnje gore *[»comiti de Weixlberg«]*.

[Reg.: Meichelbeck, Hist. Frising., I, 1, 378. — Lang, Reg. Boica, I, 330 k l. 1185. — Schumi, Urkb. Krain, II, 14, n. 19 k »c. 1209«.]

Št. 158.

1210, dne 29. januarja. Lateran.

Papež Inocenc (III.) naznanja osojanskemu opatu . . ., šentpavelskemu opatu . . . ter velikovškemu arhipresbiteru v solnograški diecezi *[»filiis . . . de Ozzia et . . . de sancto Paulo abbatibus et . . . archipresbitero de Volchemmarchet Salzeburgensis diocesis«]*, da je dobil od opata in konventa cistercijanskega samostana v Vetrinjah *[»de Victoria«]* pritožbo, da jim je ministerial Reimbert iz Cmureka *[»Reimbertus miles de Murecke«]* v solnograški diecezi nepostavno vzel v Velikovcu *[»in Volchemmarchet«]* eno hišo, katere noče dati nazaj, ter tudi po krivici zahteva v Bistrici *[»in Veustriz«]* mitnino od njihovih (samostanskih) ljudi, kadar jim ti nosijo živež. Papež jim zato ukazuje, da zaslišijo obe stranki, sklenejo to, kar bi bilo pravično ter skrbe, dovolivši jim priziv, da se s pomočjo cerkvene kazni tudi izvrše njih sklepi. Ako bi se priče zaradi kake naklonjenosti, iz sovraštva ali pa iz strahu hotele odtegniti, prisilijo naj jih s kaznijo, da bodo govorile resnico. Ako ne bi mogli vsi trije, naj pa vsaj dva izpeljeta ta ukaz. — *»Querelam dilectorum.«*

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 158, n. 102 k 1. febr. — Jaksch, Mon. Car., IV, 50, n. 1642. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XIV, 145, n. 690 k 28. jan. — Potthast, Reg. pont. Rom., n. 3895.]

Št. 159.

1210, dne 18. marca. Benetke.

Goriški grof Majnhard (II.) da Petru Dandolu, sinu rajnkega Ivana Dandola iz Benetk, v fevd tretji del tistega fevda, katerega je s svojim bratom Engelbertom (III.) prepustil rajnkemu Andreju in Henriku Dandolu ter njunemu nečaku Marinu Dandolu in katerega je grof Majnhard dal v fevd dne 17. junija leta 1209 sinovom rajn-

kega Rajnerja Dandola. Ta fevd obsega polovico desetin v Castilonu in Pidriçagu[116] ter osem desetin v Piranu.

[Vidimiran prepis z dne 1. nov. 1299 v Drž. arhivu na Dunaju. — Regest v cod. B. 534, f. 21', istotam.] W 353

Št. 160.

1210, dne 8. maja.[117] Cremona.

Rimski cesar Oton IV. izjavlja, da so na glavnem zboru v Frankfurtu zbrani knezi Henriku, nekdanjemu mejnemu grofu istrskemu, zaradi velikega zločina, katerega je napravil pod imenom razžaljenja veličanstva nad njegovim prednikom Filipom, odrekli Kranjsko in Istrsko marko z grofijskimi pravicami in vsemi priteklinami [*»marchia Carniole et Ystrie cum comitatu et universis pertinentiis suis«*], ter njegov fevd in alod. Cesar pravi, da je nato Istrsko marko po fevdnem pravu podelil svojemu fevdniku, bavarskemu vojvodu Ludoviku. Pozneje je prišel na njegov dvor v Augsburg[118] oglejski patriarh Wolfger ter v navzočnosti knezov iz pristnih listin dokazal, da je kralj Henrik III. podaril Istrsko marko Oglejski cerkvi. Cesar pravi, da je spoznal resničnost njegove izjave in ker ni hotel, da bi Oglejska cerkev zaradi njega ostala brez takega častnega in koristnega fevda, se je rečeni vojvoda vsled njegove prošnje odrekel imenovani marki, katero je on nato z vsemi častmi, vsemi priteklinami in vso cesarsko pravico za večne čase podelil Oglejski cerkvi.

Med pričami: »... *Mayenardus Goricie comes, ... Volcherus de Dorenberch, ...*«

[Vidimus iz l. 1303. v Drž. arhivu v Benetkah. — Prepis iz l. 1482 v Consultori 366 bis, f. 23', istotam. — Buttazoni, Del Patriarca Volchero, 45. Archeografo Triestino, N. S., II, 197. — Joppi, Aggiunte inedite al codice diplomatico Istro-Tergestino del secolo XIII, 9. — Winkelmann, Acta imperii, I, 50, n. 55. — Schumi, Archiv f. Heimatkunde, I, 41, n. 17. — Reg.: Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 399.] W 354

Št. 161.

1210, dne 29. julija. Lateran.

Papež Inocenc III. naznanja admontskemu opatu, ... vetrinjskemu opatu ... ter sekovskemu proštu ... v Solnograški diecezi,

---

[116] Pidriçago se je zval neki kraj blizu Pirana. V neki listini z dne 14. januarja 1294 čitamo: »redditus terretorii de Perezago ... de confinibus Pirani«. (Kandler, Cod. dipl. Istr.). Najbrže je bil Castilono tudi blizu tam.

[117] Pravzaprav stoji v datumu letnica 1208, toda vladarska leta, indikcija in itinerar kažejo na l. 1210. — O prepisih in listini sploh gl. Winkelmann v Neues Archiv, V (1880), 14—15; Lenel, Venezianisch-Istrische Studien, 131, 174—178.

[118] Januarja 1209 (gl. Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 399). Dejanje se je izvršilo takrat v Augsburgu, listina je pa izdana kasneje v Cremoni.

da so nekateri redovniki in svetni duhovniki odrekli solnograškemu nadškofu dolžno postrežbo *[»procurationes debitas«]*, ko je nadzoroval svojo nadškofijo, kar je tudi sam naznanil Apostolski stolici. Ker nadškof svetuje, da bi se dotičniki izobčili iz cerkve, ukazuje papež rečenima opatoma in proštu, da bi dobro preiskali vso stvar, prepričali se o resnici ter se potem odbivši vsak priziv ozirali na (nadškofov) predlog. Ako ne bi mogli vsi trije, pa naj vsaj dva izpeljeta ta ukaz. — *»Cum nonnulli religiosi.«*

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 160, n. 104. — Jaksch, Mon. Car., IV, 52, n. 1648. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 136, n. 635. — Reg.: Meiller, Regesten zur Gesch. d. salzb. Erzbischöfe, 199, n. 128. — Potthast, Reg. pont. Rom., n. 4056.]

Št. 162.

1210, dne 24. oktobra. Stallhofen.

Leopold (VI.), vojvoda avstrijski in štajerski, potrdi Runskemu samostanu nekatera posestva.

Med pričami: *»Godefridus de Truhsen«*.

[Orig. v Runskem samostanu. — Caesar, Annal. Styr., II, 482, n. 35 (odl.). — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 165, n. 108. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 105, n. 88. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XIV, 145, n. 692.]

Št. 163.

1210, dne 1. novembra. Dunaj.

Leopold (VI.), vojvoda avstrijski in štajerski, izda listino za samostan v Formbachu.

Med pričami: *» . . . Ortolfus de Gennewiz, . . . Richerus de Marpurch«*.

[Orig. v Drž. arhivu v Monakovem. — Monumenta Boica, IV, 150, n. 19. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 105, n. 89.]

Št. 164.

1210, dne 8. novembra. Fiumicello.

Oglejski patriarh Wolfger podeli glavni cerkvi v Ogleju župnijo in dohodke župnije v Pozzuolu.

Med pričami: *»Vernhardus Villacensis archidiaconus«*.

[Listina v Kapiteljskem arhivu v Vidmu. — Ughelli, Italia sacra, V, 72. — Reg.: Bianchi v Arch. f. österr. Gesch., XXI, 182, n. 29.]

Št. 165.

1210, meseca novembra. Koper.

Johannes Girgilia, sin rajnkega Caprisana, od vrat pri Božji dragi *[»de porta Busserdaga«]* proda Nikolaju, opatu samostana sv. Nikolaja na Rialtu (v Benetkah), njegovim bratom in naslednikom svoj vinograd »de Lilso« za 40 liber beneškega denarja. Ta vinograd leži nad samostanom sv. Nikolaja in sv. Apolinarija (v Oltri) ter ima na eni strani vinograd Almerika Gelbuesa, na drugi strani vinograd rajnkega Andreja Caldera, na tretji strani vinograd, ki je bil nekdaj lastnina Mateja de Frissa, na četrti strani pa javno pot. Ta vinograd z vsemi dohodki in stroški ter z vsemi pravicami odstopa sedaj opatu Nikolaju, njegovim bratom in naslednikom s pravico, da ga obdrže, prodajo, podele ter sploh ž njim store, kar jim je všeč. Prodajalec se zaveže, da jim bo vinograd branil pred naklepi vsakega človeka, kateri bi jih zaradi njega (vinograda) hotel nadlegovati. Ako bi tega ne hotel storiti ali pa ne mogel, obljubi plačati opatu Nikolaju ter njegovim bratom in naslednikom eno libro najboljšega zlata.

»Signum manus suprascripti venditoris Johannis qui hanc venditionis chartulam fieri et scribere rogavit. — Signum manus Petri filii Vitalis de Nastaxio testis. — Signum manus Nicholai filii eius dicti Petri, testis. — Signum manus Ottachi Belgramo testis. — Signum manus Ambrosii filii Amantini, testis.«

»Ego Almericus Justinopolis notarius hanc venditionis cartulam manu mea propria scripsi.«

»Anno domini millesimo ducentesimo decimo, mensis novembris, indictione terciadecima. Actum in civitate Justinopolis.« (Datum na začetku.)

[Kandler, Cod. dipl. Istr. »dal codice Madonizza.«]

Št. 166.

1210, dne 18. decembra. Oglej.

Oglejski patriarh Wolfger, mejni grof istrski in kranjski, obljubi piranskim prebivalcem, kateri mu pomagajo proti njegovim sovražnikom in ga z njegovim dvorom sprejemajo za dobo enega leta v svojem mestu pod pogojem, da brez njihovega dovoljenja ne privede seboj več kakor deset vitezov, — da noče skleniti miru s sovražniki, ne da bi jih v ta mir vključil. Ako bi (patriarh) preje umrl, hoče poskrbeti, da se bo tudi njegov naslednik ravnal po tem.

Med onimi, ki so na to prisegli se omenja tudi *»Dietricus gastaldio noster (sc. patriarchae) de Castello Veneris«*; med onimi, katerim hoče patriarh ukazati, da bodo na to prisegli *»Vulingius de Petra Pilosa«*.

[Listina v Drž. arhivu v Benetkah. — Butazzoni, Del Patriarca Volchero, 59. — Joppi, Aggiunte inedite al codice diplomatico Istro-Tergestino del secolo XIII, 13. — Atti e memorie della Società Istriana di archeologia e storia patria, VIII, 1892, 27 (odl.). — Reg.: Böhmer-Ficker-Winkelmann, Reg. imp., V, n. 12.386.]

AM 36, 1924, 91-93, št. 67.

Št. 167.

1210. Koper.

Bonifacius de Wilpurga od vrat pri Božji dragi (v Kopru) *[»porte Busdage«]* in njegov zet Otton prodasta Nikolaju, opatu samostana sv. Nikolaja na Rialtu (v Benetkah) in njegovim bratom in naslednikom za 106 liber beneškega denarja en vinograd, katerega je imel nekdaj v lasti kovač »Lachogna« *[»Sachogna«?]*. Dotični vinograd leži na meji koprske zemlje v kraju nad *»Salmaza«*, katera spada pod samostan sv. Nikolaja in sv. Apolinarija (v Oltri). Z vsemi dohodki in pravicami, kakor ga je imel imenovani *»Sachogna«* za časa svojega življenja in kakor sta ga sama (Bonifacius in Otton) kupila od oskrbnikov rečene *»curtatis«*, namreč od Vitala do Liticarda in Artuika de Nobello, odstopata sedaj opatu Nikolaju, njegovim bratom in naslednikom s pravico, da ga obdrže, prodajo, podele, zamenjajo ter sploh ž njim store, kar jim je všeč. Tudi se zavežeta, da bodeta opatu in njegovim bratom vinograd branila pred naklepi vsakega človeka, kateri bi jih hotel nadlegovati zaradi njega (vinograda). Ako bi tega ne hotela in ne mogla storiti, obljubita plačati opatu Nikolaju, njegovim bratom in naslednikom eno libro najboljšega zlata.

»Signum manus supradictorum venditorum, Bonifacii et Ottonis, qui hanc venditionis chartulam cum verbo et assensu uxorum suarum Wcelle et Wilpurge fieri et scribere rogaverunt.«

Priče: *»Dicterius Bonefontis potestas Justinopolis, Amelricus potestas marchionis, Joannes Chavalerius filius quondam dicti Tuyni, Andreas de Zilago, Adalperius de Azo, Waltrammus de Crescentio, Petrus filius Vitalis de Nastaxio, Adiltefius filius Grimaldi de Petro et plures alii«*.

»Ego Almericus Justinopolis notarius hanc venditionis chartulam manu mea propria scripsi et roboravi.«

»Anno domini millesimo ducentesimo decimo, indictione tertiadecima. Actum in civitate Justinopoli in publica concione« (datum na začetku).

[Kandler, Cod. dipl. Istr. »dal codice Madonizza«.]

Št. 168.

1210.

Goriški grof Majnhard (II.) osvobodi prebivalce trga Gorice a sedem let vseh služnosti razen del pri postavljanju mostov ob priliki, ko mu je cesar Oton (IV.) dovolil tržni dan, katerega je postavil na dan sv. Ivana Krstnika. *[»Graf Mainhart von Görcz freidt des marckhts zu Görcz burger aller dienst, augenomen des pruggenpaus auf siben jar, als im kaiser Otto vergundt hat, ainen wochenmarckht, den er auf s. Johanns tauferstag gelegt, aufzurichten. Das insigel ist wegkhumen.«]*

[Cod. B 534, f. 254, v Drž. arhivu na Dunaju. — Carniola, nova vrsta, VII, 282, op. 3.] Wiesflecker, Regesten Görz I/355: 1210 VI. 24

Št. 169.

1210.

Nekateri koprski meščani *[»cives Justinopolitani«]* prisežejo svojemu »potestas«, da se bodo potrudili privesti mejnega grofa (oglejskega patriarha Wolfgerja) v Koper in da bodo z vsemi svojimi prijatelji pomagali mejnemu grafu, da bo prišel v Kopru do svojih pravic.

[Odoricus de Susannis, Thesaurus ecclesiae Aquil., ed. Bianchi, 223, n. 515.]

Št. 170.

(1210.)

O(ton) iz Trušenj *[»O. de Truhsen«]* daruje samostanu v Zwettlu nekatera zemljišča.

Na listini visi pečat z legendo + O(TTO · DE · TR)VSSEN · MISIT · ME. Opis pri Jakschu, l. c.

[Orig. v arhivu samostana v Zwettlu. — Fontes rer. Austr., Dipl., III, 362. — Reg.: Jaksch, Mon. Car., IV, 50, n. 1641.]

Št. 171.

(Okoli leta 1210.)

Chvnradus de Porta izda listino za Sekovski samostan.

Med pričami: *»Hermannus de Schoenstaine, ... Otto de Trehe filius superioris Hermanni, Eberhardus servus domini Ottonis, ... Gebolfus etiam servus eiusdem«.*

[Cod. 334, f. 78' iz 14. stol. v Dež. arhivu v Gradcu. — Zahn, Urkb. Steiermark, III, 15, n. 12. — Reg.: Jaksch, Mon. Car., IV, 98, n. 1765 k »vor 1218.«.]

Št. 172.

(Okoli leta 1211), dne 21. marca. Himmelberg.

Koroški vojvoda Bernard *[»Bernhardus dei gratia dux Karinthie«]* naznanja, da se je njegov fevdnik Pertold imenovan Tribold odpovedal na korist Millstattskega samostana posestvu v Radentheinu.

Na spleteni vrvici iz konopnine visi pečat koroškega vojvode kot pod št. 95.

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Jaksch, Mon. Car., IV, 54, n. 1653. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. öst. Gesch., n. 618 k 1202—1205.]

Št. 173.

1211, dne 11. aprila. Lateran.

Papež Inocenc III. piše gosposvetskemu proštu *[»preposito de Solio«]* ter velikovškemu *[»de Velcmarch«]* in selškemu *[»de Celsach«]* arhidiakonu, da so se opat in konvent Vetrinjskega samostana *[»monasterii Victoriensis«]* cisterijanskega redu pritožili proti beljaškim meščanom *[»burgenses de Villiaco«]* v oglejski diecezi, ki so razrušili neko njihovo hišo in napravili še drugo težko škodo. Papež ukazuje zato imenovanim, naj prisilijo rečene meščane, da jenjajo od nepostavnega nadlegovanja opata in konventa in po predhodnem opominu, odbivši priziv, s cerkveno sodnijo prisilijo, da radi imenovanega dado primerno povračilo. Ako bi se priče zaradi kake naklonjenosti, iz sovraštva ali pa iz strahu hotele odtegniti, prisilijo naj jih s kaznijo, da bodo govorile resnico. Ako ne bi mogli vsi trije, naj pa vsaj dva izpeljeta ta ukaz. — *»Ex parte.«*

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 55, n. 1654. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. öst. Gesch., XIX, 196, n. 701 k l. 1212. — Potthast, Reg. pont. Rom., n. 4216.]

Št. 174.

1211, dne 19. aprila. Čedad.

»Wer(nardus) Villacensis archidiaconus« nastopa med razsodniki med opatom Leonardom iz Rožaca in Ivanom de Zucula.

[Orig. v Mestnem arhivu v Čedadu. — Prepis v rokopisu Fontanini Codices Miscell. 652, f. 82 in 86' v Drž. arhivu v Benetkah. — Reg.: Jaksch, Mon., Car., IV, 55, n. 1655.]

Št. 175.

1211, dne 6. maja. Lateran.

Papež Inocenc III. naroči brixenskemu škofu (Konradu), oglejskemu dekanu (Štefanu) in rezenskemu kanoniku, magistru Hugonu, da naj napravijo konec prepiru med solnograškim nadškofom (Eberhardom) in kapitljom Krške cerkve zaradi izobčenja, katero je nadškof proglasil zoper kapitelj. Nadškof naj v teku petnajstih dni reši kapitelj izobčenja. Ako bi tega ne storil v rečenem času, naj to izvrši doberlavaški prošt iz Oglejske dieceze *[»per dilectum filium... Iunensem prepositum Aquilegensis diocesis eos absolvi iubemus«.]* — *»Diligenter auditis.«*

[Registri Inocenca III., 8, f. 55, n. 42, v Vatikanskem arhivu v Rimu — Bosquet, Innocentii III. epist. libri, 204. — Baluzius, Innocentii III. epist. libri, II, 527. — Migne, Patrol., ser. lat., 216, 415. — Jaksch, Mon. Car., I. 328, n. 429. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 145, n. 644. — Reg.: Potthast, Reg. pont. Rom., n. 4241.]

Št. 176.

1211, dne 9. maja. Fiumicello.

Oglejski patriarh Wolfger določi način, kako naj se uporabijo dohodki oglejske stolne cerkve.

Med pričami *»Wernhardus archidiaconus Villacensis«.*

[Notarski prepis iz 14. stol. v Čedadu. — Joppi v Archeografo Triestino, XX (1895), 239. — Reg.: Bianchi v Archiv f. öster. Gesch., XXI, 183, n. 32.]

Št. 177.

1211, dne 24. avgusta. Slovenji Gradec.

Henrik, mejni grof istrski *[»Heinricus... marchio Ystrie«]*, javlja, da je krški škof Walther za svojo cerkev kupil od njegovih ministerialov Wintherja in Gotfrida iz Kranjske gore *[»de Kroněwe«]* neko posestvo v Kaindorfu pri Muri za 110 mark z njegovim dovoljenjem ter z dovoljenjem njegove soproge Sofije in njegove matere, vojvodinje Neže, ter po resignaciji vseh njunih sester, sinov in dedičev. — Listino pečati izdajatelj.

Priče: *»Heinricus Pris, Duringus de Nidegge, Noppo, Kálho, dominus Gerlôch, Reinherus de Wolkinburc, Isinricus et frater suus Otto, Meinhardus, Crimhilt, Heinricus de Insula, Engilschalcus de Rabinsperc, Waltherus notarius et alii quam plures, dominus Gebehardus de Sŏnegge, dominus Ortolfus de Gurgevelt, dominus Weriandus de Hohinegge, dominus Heinricus de Rosinbach, dominus Vlschalcus de Rabinsperc«.*

»Data apud Grâze, anno dominicę incarnationis MCCXI, indict. XIIII, VIIII kalend. septemb.; feliciter amen.«

Na prigibu visi na perg. traku, ki gre skozi dve zarezi pečat mejnega grofa Henrika (opis pri Jakschu, Mon. Car., I, 329).

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 171, n. 114. — Jaksch, Mon. Car., I, 329, n. 430. — Reg.: Eichhorn, Beyträge, 124 k 25. avg. — Ankershofen v Arch. f. öst. Gesch., XIX, 193, n. 695. — Schumi, Urkb. Krain, II, 14, n. 21. — Oefele, Gesch. d. Gr. v. Andechs, 201, n. 632.]

Št. 178.

1211, dne 22. novembra. Oglej.

Oglejski patriarh Wolfger potrdi po zgledu svojih prednikov Peregrina (I.), Ulrika in Gotfrida[119] proštu O(tonu) in kanonikom Krške cerkve en dvor v Ogleju tik trga in jih osvobodi mitnine, pobrežnine in vsake terjatve od tovorov, katere bi njih ljudje spravljali za nje in za njih hospital in od katerih je treba pri Kłužah *[»aput Clusas«]* in Ogleju plačevati predpisano svoto.[120]

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., I, 330, n. 431.]

Št. 179.

1211, dne 22. novembra. Oglej.

Oglejski patriarh Wolfger da krškim kanonikom v fevd en dvor v Ogleju tik trga, katerega so jim podelili in potrdili njegovi predniki Peregrin (I.),[121] Ulrik[122] in Gotfrid.[123] Po zgledu svojih prednikov jim odpusti pobrežnino in mitnino, katero bi morali dajati njih ljudje v Ogleju in pri Kłužah *[»apud Clusam«]*, kadar bi za nje (za kanonike) in za njih hospital spravljali tovore. Tudi jim pusti na njih posestvu ležečo kapelo v Remšniku *[»in predio eorum quod Remsnich vocatur«]* z desetinami in vsemi priteklinami.[124]

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., I, 331, n. 432. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. öst. Gesch., XIX, 193, n. 696 in XXI, 179, n. 18 k l. 1206.]

Št. 180.

1211, dne 9. decembra. Čedad.

Wolfger, patriarh oglejski in mejni grof istrski *[»marchio Istriae«]* potrdi poreški cerkvi vsa posestva, katera so jej darovali razni oglejski patriarhi.

[119] Gl. Gradivo IV, št. 736.
[120] Kot predlistino gl. Gradivo IV, št. 736.
[121] Gl. Gradivo IV, št. 108.
[122] Gl. Gradivo IV, št. 501.
[123] Gl. Gradivo IV, št. 736.
[124] Kot predlistina je služila ona v Gradivu IV, št. 501.

[Prepis v privatnem arhivu mejnih grofov Polesinijev. — Kandler, Cod. dipl. Istr.]

Št. 181.

1211, dne 9. decembra. Oglej.

Oglejski patriarh Wolfger naznanja, da sta se goriška grofa Majnhard in Engelbert dolgo časa prepirala z možniškim opatom zaradi odvetništva v Zgornji in Spodnji Beli ter v Dignanu *[»super advocatia de Volach superiori et inferiori et Inianum«]*, ker sta si ga po krivici prisvajala. Ko sta pa spoznala svojo napako, sta ga odstopila cerkvi v Možnici. To je storil grof Majnhard osebno, grof Engelbert pa z listino opremljeno z njegovim pečatom. Rečeni opat je nato odštel grofu Majnhardu 450 liber veronskih penezov.

Med pričami: *»Gebehardus Tergestinus episcopus, ... Wolcherus de Doremberch, Henricus de Doremberch, ... Liebardus de Okke, ...«*

[Orig. v Domenskem arhivu v Vidmu. — Joppi v Archeografo Triestino, nuova serie, XI, 1885, 393, n. 12.] W 361

Št. 182.

1211, dne 17. decembra. Št. Vid.

Koroški vojvoda Bernard *[»Bernhardus favente clementia dei dux Karinthie«]* potrdi pravice Krškega kapitlja v trgu Weitensfeldu.

Med pričami: *»Otto et Albertus fratres de Truchsen«.*

[Insert v listini avstrijskega vojvode Albrehta II. z dne 30. sept. 1356 v krški kopialni knjigi II, f. 86[1], v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., I, 332, n. 433. — Reg.: Eichhorn, Beyträge, II, 124. — Ankershofen v Arch. f. öst. Gesch., XIX, 194, n. 697.]

Št. 183.

1211.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) se pogodi z Leopoldom (VI.), vojvodom avstrijskim in štajerskim, med drugim zaradi dveh gradov ter zaradi patronstva fare v Radgoni *[»Rategoyspurch«]*.

Med pričami: *»Nicolaus prior de Ualle sancti Iohannis, ... Heinricus prepositus de Solio, ... Chvnradus archidiaconus Carinthie, Rvdbertus archidiaconus Marchię, ... Heinricus dictus Petoviensis capellanus ducis Austrie, ... Fridericus de Petowe et filius eius Fridericus, ... Otto de Chuningesperch, ... Ortolfus de Muntparis, ... Reimbertus de Můrek«.*

[Mucharjev prepis po orig., ki se je nahajal nekdaj v Admontu, v Gradcu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 177, n. 118. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 147, n. 645 a.]

Št. 184.

1211.

Leopold (VI.), vojvoda avstrijski in štajerski, potrdi pogodbo s solnograškim nadškofom Eberhardom (II.) zaradi dveh gozdov ter zaradi patronstva nekaterih fara, med njimi tudi zaradi patronstva fare v Radgoni *[»Rategoyspurch«]*.

Med pričami: *»Nicolaus prior de Ualle sancti Iohannis, ... Heinricus prepositus de Solio, ... Chvnradus archidiaconus Carinthie, Rvdbertus archidiaconus Marchię, ... Heinricus dictus Petoviensis capellanus ducis Austrie, ... Fridericus de Petowe et filius eius Fridericus, ... Otto de Chvningesperch, ... Ortolfus de Muntparis, ... Reimbertus de Můrek«.*

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Hormayr, Archiv f. Geschichte, XVII (1826), 160. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 148, n. 645 b. — Reg.: Meiller, Reg. zur Geschichte d. Babenberger, 106, n. 93. — Ankershofen v Arch. f. öst. Gesch., XIX, 193, n. 694. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzb. Erzbischöfe, 200, n. 135.]

Št. 185.

1211. (Oglej.)

Opatica samostana sv. Marije v Ogleju podeli župniku cerkve sv. Jurija v Piranu ter njegovim sobratom in naslednikom cerkev sv. Basa z vsemi pravicami in vsemi priteklinami ter jo da v njih imenu v fevd nekemu Adalperu. Piranski župnik ter njegovi sobratje in nasledniki naj za vselej obdrže rečeno cerkev ter naj za njo odrajtujejo vsako leto imenovani opatici in njenim naslednicam v nedeljo *»sexagesima«* po sto liber dobrega olja v piranskem gradu. Ako bi prišla rečena opatica ali pa katera njenih naslednic k navedeni cerkvi, skazati jej morajo ondotni duhovniki pristojno čast. Opatica obljubi zase in za svoje naslednice, da ne bode imenovanim duhovnikom nikdar vzela cerkve sv. Basa, jih ne vznemirjala ali pa pogodbe pozneje prenovila.

[Orig. v Kapiteljskem arhivu v Piranu. — Kandler, Cod. dipl. Istr. — Reg.: Bianchi v Archiv f. öst. Gesch., XXI (1859), 183, n. 30.]

AM 36, 93.

Št. 186.

1211.

Albreht in Absolon, Adlerjeva sinova iz Ogleja, prodasta za 131 mark oglejskih penezov Enuvardu iz Svibnega vas Avber na

Krasu. *[»Von Albrechten vnnd Absolon, des Adlers sünen von Aglay, vmb das dorff Alber am Karst auf Enuvard von Schorfenberg vmb I^C XXXI mr. Aglay.«]*

[Cod. B 534, f. 321[1] v Drž. arhivu na Dunaju.]

Št. 187.

1211. Werfen.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) podeli neki fevd *»in Rotenbach«*,[125] katerega je prej imel rajnki vitez Oton, njegovi materi in njegovima sestrama.

Med pričami: *»Bernhardus plebanus de Villach«.*

[Orig. v samostanu pri Sv. Petru v Solnogradu. — Hauthaler-Martin, Salzb., Urkb., III, 143, n. 641.]

Št. 188.

1212, dne 23. februarja. Breže.

Krški škof Walther in sekovski prošt Gerold se pogodita zaradi srebrnih rudnikov na gori Drobiču *[»in monte Dobirschach«]*.

Med pričami: *»... dominus Vlschalcus de Rabinsperc, ... dominus Perhtoldus iunior de Rabinsperc ...«*

[Orig. v Dež. arhivu v Gradcu. — Schmidt, Sammlung der Berggesetze, III[a], 10, n. 61. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 179, n. 119. — Jaksch, Mon. Car., I, 332, n. 434. — Reg.: Pusch-Frölich, Dipl. Styriae, I, 191, n. 35. — Ankershofen v Arch. f. öst. Gesch., XIX, n. 700 k »22 febr.«.]

Št. 189.

1212, dne 13. aprila. Lateran.

Papež Inocenc III. sprejme kartuzijanski samostan v Jurkloštru *[»de Kirio«]* z vsemi njegovimi priteklinami v svoje varstvo ter mu potrdi vsa njegova posestva. Nihče naj se pod kaznijo anatematizacije ne predrzne, da bi med samostanskimi mejami brez vzroka zapiral ljudi, kradel, ropal, požigal, moril ali pa silo delal ljudem, ki bi prihajali v samostan ali pa se iz njega vračali, pač pa naj imajo tam mir menihi in vsi drugi. Dovoljeno je sprejemati med konverze klerike in lajike, ki so se odpovedali svetu, ter jih brez kakega ugovora obdržati v njihovem kolegiju. Nobenemu menihu ni dovoljeno potem, ko je napravil obljubo, da bi brez priorjevega dovoljenja zapustil samostan; nihče naj takega odpadnika ne sprejme, razen ako ga ščitijo obča pisma. Od tistih posestev, katere menihi obdelujejo ali bodo obdelovali s svojimi rokami ali na svoje

[125] Rottenbach pri Viehhofenu ali pa Rettenbach pri Mittersillu.

stroške, od vrtov in sadovnjakov, od ribnikov in krme naj nihče ne zahteva od njih desetine. Pol milje od njih mej si ne sme noben duhoven pridobiti posestev ali pa postaviti kake stavbe. Diecezanski škof, ako je pravoveren in v zvezi z Apostolsko stolico, naj blagoslavlja njih oltarje in cerkve ter posvečuje njih klerike, katere je treba vzposobiti za božjo službo. To naj stori brezplačno in brez kake škode. V nasprotnem slučaju pa naj se obrnejo do kakega drugega pravovernega škofa, ki je v zvezi z Apostolsko stolico, s katere pooblastilom naj jim na prošnjo ustreže. Noben škof in nobena druga oseba jih ne sme siliti, da bi prišli h kaki sinodi ali pa sodnemu zboru ali pa zaupali sebe ali pa samostansko imetje kaki posvetni sodniji. Nihče naj ne prihaja v njih samostan, ako ni bil poklican, da bi koga ordiniral, poravnal prepire ali pa sklical javne shode, nihče naj ne ovira pravilne volitve priorja, ali ga pa postavlja ali pa odstavlja proti določbam kartuzijanskega reda. Ako bi kak škof ali pa kak drug cerkven voditelj izrekel čez samostan ali pa ondotne osebe suspenzijo, izobčenje ali pa interdikt, ali pa čez njih najemnike zato, ker bi desetino ne oddali, ali zaradi kake druge stvari, katero jim je dovolila Apostolska stolica, ali zoper njih dobrotnike, ker so jim preskrbeli kake fevde ali kako drugo uslugo ali pa pomagali pri delu ob dneh, ko drugi praznujejo, nima taka izjava nobene veljave. Tista pisma, katera bi kdo dosegel za Kartuzijanski red in ki bi nasprotovala apostolskim privilegijem, niso veljavna. V slučaju splošnega interdikta čez pokrajine ni, ob izključenja ekskomuniciranih in interdiciranih njih samostan primoran, da bi opustil božjo službo. Ako bi prior umrl, se ne sme nihče zvijačno ali pa s silo postaviti na njegovo mesto, temveč le tisti, kogar bi menihi enoglasno ali pa z večino glasov izvolili po določbah svojega reda. Noben človek naj ne vznemirja njih cerkve in naj si ne lasti njenih posestev, pač pa naj se varuje vse to, kar jim služi za upravo in hrano.[126] — »*Religiosam vitam eligentibus.*«

[Vidimus iz listine dd. 1458, maj 27, rokopis 1855, f. 5', v Dež. arhivu v Gradcu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 180, n. 120.]

Št. 190.

1212, dne 19. in 21. aprila.

Brixenski škof Konrad naznanja, da je Hugon iz Taufersa za 100 mark breških novcev odstopil Krški cerkvi šest dvorov v kraju »*Jagehusen*« ter jih nato dobil od krškega škofa Waltherja v fevd.

Med pričami: »... *Chonradus de Tynach, Otto de Truhsen* ...«

[126] Večinoma ista vsebina, kakor v listini papeža Inocenca III. za samostan v Vetrinjah dd 19. marca 1202. Gl. št. 19.

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., I, 333, n. 435. — Reg.: Eichhorn, Beyträge, II, 124. — Ankershofen v Arch. f. öst. Gesch., XIX, n. 702.]

Št. 191.

1212, dne 21. aprila. Breže.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) naznanja, da je krški škof Walther za 330 mark breških novcev kupil od Konrada iz Maria-Pfarr posestvo Tweng v »Knezovem« *[»predium in Gnezowe, quod dicitur Wengin«]* in pa patronatsko pravico čez ondotno cerkev sv. Petra.

Med pričami: *»dominus Conradus archidiaconus de Volkinmarct, ... dominus Otto de Kunigisperc ...«*

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., I, 334, n. 436. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 156, n. 652. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. öst. Gesch., XIX, 196, n. 703. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzb. Erzbischöfe, 202, n. 140.]

Št. 192.

1212, dne 22. aprila. Enns.

Avstrijski vojvoda Leopold (VI.) podeli meščanom v Ennsu mestne pravice.

Med pričami: *»Reimbertus de Můrekke, ... Otto, Gotfridus et Cholo fratres de Truhsen«.*

[Orig. v Mestnem arhivu v Ennsu. — Privilegienbuch iz l. 1397. istotam. — Urkb. d. Landes ob d. Enns, II, 537 in 541. — Meiller v Arch. f. österr. Gesch., X, 96. — Schwind-Dopsch, Ausgewählte Urkunden, 42, n. 26. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 109, n. 99. — Ankershofen v Arch. f. öst. Gesch., XIX, n. 704. — Jaksch, Mon. Car., IV, 57, n. 1667.]

Št. 193.

1212, dne 13. maja. Pasov.

Avstrijski in štajerski vojvoda Leopold (VI.) naznanja, da je Ulrik iz Peggaua odstopil krškemu proštu Otonu in njegovemu kapitlju posestvo v Glodnici *[»Gloednitz«]* ter zastavil svojo dedovino v Alpah pri Grebinju *[»aput Griuen in alpibus«]*, v Goričah *[»aput Goerschach«]* in Sirnici *[»aput Syrweniz«]*.

Med pričami: *»... Gotfridus de Truhsen, Reynbertus de Murek ...«*

»Acta sunt hec anno dominice incarnationis M̊CC̊XII̊, III̊ idus mai., indictione XV. Datum per manus notarii nostri Heinrici Petouiensis aput Patauiam, regnante imperatore Ottone.«

[Kopija spisana ok. l. 1264. v arh. Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., I, 335, n. 437. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 109, n. 101 k »6. id. iulii« (= 13. julija). — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XIX, 197, n. 706.]

Št. 194.

1212, dne 21. maja. Norimberk.

Rimski cesar Oton IV. sprejme samostan v St. Florianu v svoje varstvo.

Med pričami: »*Liupoldus dux Austrie et Styrie, Bernardus dux Karintie,... Godfridus de Truhsen,... Rainbertus de Mûrecd, Fridericus de Pettowe...*«

[Orig. v St. Florianu na Gor. Avstrijskem. — Kurz, Österreich unter Albrecht IV., II, 470. — Urkb. d. Landes ob d. Enns, II, 547, n. 378. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 109, n. 110. — Ankershofen v Archiv f. österr. Gesch., XIX, 197, n. 706 a. — Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 480. — Jaksch, Mon. Car., IV, 57, n. 1670.]

Št. 195.

1212 (1211),[127] **dne 3. junija.** Koper.

Isolska duhovščina *[»clerici de Insula«]*, namreč Peter »*magister schole ac chori*« in pa Ivan »*presbiter*« sta prosila notarja Andrika, da je spisal kanonikom koprske cerkve *[»canonicis Justinopolitane ecclesie«]* listino kot spomin na prepir, kateri je bil med njimi zato, ker so koprski kanoniki nje (isolske duhovnike) pregnali iz njih kapele sv. Mavra,[128] da bi tu ne obhajali božje službe. Ko so pa (kanoniki) videli svojo napako, došli sta obe stranki do prijateljskega sporazuma ter sklenili:

Kanoniki koprske cerkve in njih nasledniki naj imajo še za naprej vso četrtino žita in vina po Isoli, potem prvine sira, jagnjet in piščet po stari navadi, kakor so jih imeli že od nekdaj njih predniki. Dalje naj dobivajo koprski kanoniki od isolske duhovščine vsako leto na praznik sv. Martina po štiri libre pravega denarja; ako bi katerega leta tega denarja ne hoteli odrajtati, plačajo naj potem dvojno svoto. Po stari navadi naj prejemajo koprski kanoniki na praznik sv. Mavra, sv. Donata in sv. Siksta polovico vsega (cerkvenega) darila, kakor so ga dobivali njih predniki. Vsi drugi cerkveni dohodki od živih in mrtvih ljudi, ki niso tu našteti, pridejo v roke isolski duhovščini. Ako bi sedanji ali pa bodoči kanoniki koprske cerkve ne hoteli priznati te pogodbe ter jo skušali prelomiti,

[127] Če se oziramo na letnico v datumu, bilo bi l. 1212. pravo, po indikciji pa 1211.

[128] Sedaj farna cerkev v Isoli.

plačajo naj eno libro najboljšega zlata isolskim duhovnikom. Ravno toliko naj odštejejo ti koprškim kanonikom, ako bi prelomili imenovano pogodbo. Vse to se je zgodilo z dovoljenjem škofa Aldigerja.

Priče: »*Angelus abbas S. Marie de Caneto, Walterius presbiter S. Martini, Bonajuncta magister quondam Matie, Joannes Cavalerius, Aldaperius de Deo, Aldaperius de Andrico notarius, Joannes Paternus, qui dicitur Regnardus de Ambrosio et alii*«.

»*Ego Andricus Justinopolis notarius interfui rogatus ex utraque parte et hoc manu mea propria scripsi.*«

»*Anno domini MCCXII, mensis junii die III, indictione XIV. Actum in civitate Justinopolis in choro maioris ecclesie S. Marie*« (datum na začetku).

[Ughelli, Italia sacra, V, 383. — Kandler, Cod. dipl. Istr.]

Št. 196.

1212, dne 1. julija. Avasinis.

Prepir med oglejskim patriarhom Wolfgerjem in solnograškim nadškofom Eberhardom (II.), v katerem je prvi zahteval Graslab, Rottenstein in Žvabek *[»Grazlup, Ratenstein, Swabec«]* z gradovi ministeriali, služabniki in vsemi priteklinami, kar so po zatrdilu patriarha vse po lastninskem pravu podelili Oglejski cerkvi grof Wolfrad, njegova soproga grofinja Ema, njun sin patriarh Ulrik (II.) ter njuna hči grofinja Wilibirga. Tudi je zahteval grad Lengberg in grad (Slovensko) Matrejo *[»castrum Legnenberc et castrum Materei«]* z vsemi priteklinami, kar je Oglejski cerkvi podelila grofinja Wilibirga, soproga grofa Henrika iz Lechsgemünda *[»de Liskemud«]*, pred svojo smrtjo v navzočnosti svojega soproga.

Nato so od obeh strani postavljeni razsojevalci »*Henricus prepositus de Solio, Conradus de Tisentin archipresbiter de Wolkenmarket, Coradus, Marcelinus filius domini Henrici de Glemona, Wernardus Villacensis archidiaconus, Henricus de Glemona, Fridericus de Pettouia*« določili, da naj se patriarh s prisego odreče vsem pravicam, katere ima ali bi mogel imeti v naštetih krajih ter patronatne pravice pri cerkvi v Molzbichlu in jih prepusti nadškofu in njegovi cerkvi, s pridržkom fevdnega prava ministerialov obeh cerkva tako, da lahko oglejski in solnograški fevdniki na imenovanih posestvih obdrže svoj fevd. Nato naj nadškof pod prisego odstopi patriarhu in njegovi cerkvi, ter ga zato sam ali po drugih ne nadleguje, Adegliacco in vse druge vasi in posestva, bodisi dominikalna ali v fevd dana ter vsa posestva z vsemi pritiklinami, katera ima ali bi mogel imeti v Furlaniji. Nadškof je s soglasjem svojih klerikov in

ministerialov vse to storil in določil kot poslanca *[»nuncium«]* tržaškega škofa Gebuwarda *[»Gebuwardum Tergest(inum) episcopum«]*, da postavi patriarha v posest rečenega.

Med pričami: *»... in presentia Gebuwardi episcopi Tergest(ini), ... Bernardi plebani Villacensis, Bertoldi plebani de Riez, ... Offonis de Gurniz«.*

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — (Hormayr) Archiv f. Geschichte, XIX (1828), 743. — Jaksch, Mon. Car., IV, 58, n. 1672. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 158, n. 653. — Reg.: Abhandlungen d. hist. Kl. d. bayr. Akad., VII, 599. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XIX, 198, n. 708. Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzb. Erzbischöfe, 202, n. 141. — Jaksch, Mon. Car., I, 337, n. 439.]

Št. 197.

1212, dne 8. avgusta. Enns.

Leopold (VI.), vojvoda avstrijski in štajerski, osvobodi samostan v St. Florianu od posvetne sodne oblasti.

Med pričami: *»Gotfridus de Trvhssin«.*

[Orig. v St. Florianu na Gor. Avstrijskem. — Urkb. d. Landes ob der Enns, II, 550, n. 379. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 110, n. 103. — Ankershofen v Arch. f. öst. Gesch., XIX, 198, n. 709. — Jaksch, Mon. Car., IV, 59, n. 1673.]

Št. 198.

1212, dne 3. decembra. Vetrovo.

Bamberški škof Ekbert izjavlja, da sta mu brata Amelrik in Sifrid, ministeriala Bamberške cerkve, odstopila eno kmetijo v Peravi *[»aput Perůwe«]*, katero sta imela od njegove cerkve kot fevd, ter še eno zraven ležečo kmetijo, ki je bila njuna lastnina, s pogojem, da bi obe kmetiji prepustil samostanu v Podkloštru *[»monasterio de Arnoldestein«]*, kar se je tudi zgodilo. — V nadaljnem času je rečeni ministerial Amelrik podelil imenovanemu samostanu z njegovim (škofovim) dovoljenjem še dve drugi kmetiji v Stakorčah *[»aput Tekercho«]*, ki sta bili njegova lastnina. — Tudi mu je (škofu) Amelrik prepustil odvetništvo čez omenjene štiri kmetije in pa čez šest drugih kmetij na svojem posestvu s pogojem, da sme dati odvetništvo čez teh deset kmetij v fevd samo samostanu v Podkloštru, kar je (škof) tudi obljubil storiti.

Priče: *»Goteboldus decanus sancti Stephani, Heinricus canonicus sancte Marię, Heinricus capellanus Babenbergen(sis), Nudungus archidiaconus, Vlricus plebanus de sancto Iohanne, Růdolfus de Râs, Wluingus, Ascwinus, Hermannus fratres de Vorderberc, Reinhardus de Pognuelt, Růdolfus Strobil, Amelricus Grossus, Wluingus, Amelricus filii*

eiusdem, Merboto de sancto Georgio, Heinricus filius eius, Ludewicus pincerna de Chîle, Egeno marscalcus, Herbordus magister coquine de Osterhouen, Cůno miles, Cůnradus de Eke, Weriandus de Pornihc, Otto de Melnich, Otto de Eke, Albertus de Harde, Vlricus et filius eius Heinricus de Pornich, Eppo, (Hein)ricus Cresse, Liebardus, Meinhardus, Guntherus Villacen(ses) et alii quam plures«.

»Acta sunt autem hec anno ab incarnatione domini MCCXII, indictione XV, epacta XV, anno vero pontificatus nostri IX, aput Vederun, III non. decembris, abbate predicti monasterii Hiltebrando.«

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 59, n. 1674. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XIX, 199, n. 710.]

Št. 199.

1212.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) podeli kapeli v Inzellu neko posestvo.

Med pričami: *»Willehelmus comes et frater eius Gero de Hŷneburc«.*

[Orig. v Drž. arhivu v Monakovem. — Mon. Boica, III, 559, n. 25. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb. III, 156, n. 651. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzb. Erzbischöfe, 203, n. 142.]

Št. 200.

1212.

Ogrski kralj Andrej (II.) daruje bratom Božjega groba neobljudeno zemljo, ki se zove Cankova,[129] »Mediasmaiele« ter gozd, ki je obdan od potokov *[»fratribus Sancti Sepulcri terram non habitatam que Frigidus Fons vocatur, et Mediasmaiele, et silvam que circumdatur rivulis in perpetuum contulimus possidendas«]*. Prvi potok se zove *»Cumluspotoc«* in teče v potok, kateri se imenuje *»Chuespotoc«*, nato (gre meja) k reki, imenovani *»Recdenic«*, katera se izliva v reko Toplo;[130] od izliva *»Cumluspotok-a*, ki teče po sredi polja, gre (meja) k potoku *»Cepesen«*, obda goro *»Mediasmaiele«* in gre k Topli *[»Primus rivulus Cumluspotoc dicitur, et uadit ad rivulum, qui dicitur Chuespotoc; inde ad fluvium Recdenic nomine, qui descendit in fluvium Tople; item a capite Cumluspotok, qui transit per medium campum, et descendit in rivulum Cepesen, circumdat montem Mediasmaiele; et inde procedit in Tople«]*. V posest tega ozemlja je dal (kralj) uvesti imenovane brate po banu Nikolaju, takratnemu grofu. Poleg tega jim je podelil svoboščino, da ne sme noben grof

[129] V Prekmurju, madž. Vas - hidegkút, nem. Kaltenbrunn.
[130] Danes Dobel - potok, jugovzh. od Cankove.

ali sodnik v njegovem kraljestvu iztirjevati od ljudi bratov Božjega groba proste peneze, funte *[»denarios liberos, pondera«]*, desetine od prašičev in posebno pa še ne peneze, ki se plačujejo o Božiču, Veliki noči in na praznik svetega kralja (Štefana); dalje ne sme noben grof ali sodnik izvrševati nad njimi sodstva, katero je prepustil edino-le magistratu imenovanih bratov; v gozd, na zemljišče, k ribolovni in ne ribolovni vodi, katero je grof Nikolaj de Nouo Castro po svojem človeku Lavrenciju dodelil bratom, nima nihče pristopa in ne sme tam ribariti ali loviti; tudi ne sme noben izterjevalec davkov od njihovih kmetov *[»ab jobagionibus eorum«]* zahtevati davščine na trgih ali v lukah. Kdor bi protipostavno nadlegoval ljudi ali brate Božjega grofa, bo padel v kraljevo nemilost.

[Orig. v Komornem arhivu v Budi. — Wenzel, Cod. dipl. Arpadianus continuatus, XI, 114 (Mon. Hungariae historica, I, 20).]

Št. 201.

1212.

Leopold (VI.), vojvoda avstrijski in štajerski, izda listino za samostan v Göttweigu.

Med pričami *»magister Hainricus de Bethaw tunc temporis notarius«*.

[Kopialna knjiga v arhivu samostana v Göttweigu, f. 283. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 110, n. 102.]

Št. 202.

1212.

Rajmbert *[»Reimbertus«]* (iz Cmureka), eden izmed prvih štajerskih ministerialov, je za časa in z dovoljenjem ter roko mejnega grofa Otokarja ter v soglasju s svojo soprogo Brigido in svojega majhnega sina Rajmberta podelil Runskemu samostanu novine in gozd na Radeljnu *[»in Radelach«]*. Ko je Rajmbert starejši umrl in Rajmbert mlajši bil še deček, so tega uradniki, poslužívši se patronske pravice, napravili na onem posestvu runskim menihom težke neprijetnosti, tudi so tu in tam po gozdu postavili trebilce. Vsled tega so se menihi večkrat pritožili pri vojvodu Leopoldu. Nato je ta Rajmberta, ko je že dorastel, poklical k sebi ter mu vsled tehtnih razlogov vzel odvetništvo čez imenovano posestvo; tudi ga je opomnil, da naj njegovi ljudje ne vznemirjajo več runskih prebivalcev. Rajmbert je nato hotel živeti z runskimi menihi v miru. Ker pa ni mogel pogrešati rečenega gozda, ker je bil blizu njegovega grada v Arvežu *[»castri sui de Arnuelse«]*, je prepustil runskim bratom posestvo Fluttendorf *[»Flaguttendorf«]* z vsemi priteklinami, da bi se v prihodnje več ne

pritoževali zaradi gozda v Radeljnu. Ko je to daritev slovesno izvršil, je želel, da bi novine pri svojem gozdu, ki so se razširile že na štiri vasi, združil z novinami, katere je imel njegov oče. Zato je prosil runske menihe, da bi si izbrali posestvo z enakimi dohodki na kakem drugem kraju. Menihi so odobrili to ponudbo ter izračunali, da donaša posestvo na Radeljnu 15 mark. Nato jim je Rajmbert dal v zamenjavo 16 kmetij v Hetschdorfu *[»Hecelesdorf«]* kot odškodnino za 8 mark dohodkov ter devet kmetij, en mlin in dva dvora v Muriški dolini *[»Mȗrzetal«]* kot odškodnino za 7 mark dohodkov. Daritev teh kmetij se je izvršila na ta način, da morajo Rajmbert ali njegov po očetovskem pravu sledeč mu dedič vsakemu, ki bi jo hotel s kako pritožbo napasti, na potreben način odgovarjati, prevzeti vso zadevo in osvoboditi runske menihe od vsake sitnosti in odgovornosti. Ako bi Rajmbert ali njegov dedič tega ne storil, runski menihi pa pri prejetih posestvih trpeli kako škodo, morata jim jo Rajmbert ali njegov dedič potom vojvode kot odvetnika in deželnega kneza povrniti iz svojih posestev. Ker se ta zamenjava ne sme in ne more izvršiti brez soglasja odvetnika in deželnega kneza, sta obe stranki, runski menihi in Rajmbert iz Cmureka, soglasno in s soglasjem ter privoljenjem Leopolda (VI.), vojvode avstrijskega in štajerskega, končali brez prepira to mirovno poravnavo. — Listino pečatita vojvoda Leopold (VI.), Rajmbert iz Cmureka in ?

Med pričami, katere so »za ušesa privlečene« *[»testium igitur per aurem tractorum«]: »nobilis et illustris dux Austrie et Styrie dominus Livpoldus, ipse Reimbertus, ... Pilgerimus de Murek, Engelschalcus de Murek, Dietmarus de Murek, ...«*

Na listini vise trije pečati.

[Orig. v Runskem stamostanu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 183, n. 122.]

Št. 203.

1213, dne 18. januarja.

Takrat je umrl krški škof Walter.

Annales s. Rudberti Salisburg. ad a. 1213 (MG., SS., IX, 780): »Waltherus Gurcensis episcopus obiit.«

Necrol. s. Rudberti Salisburg. ad 15 kal. febr. = 18. jan. (MG., Necrol., II, 96): »Waltherus Gurcensis ep.«

Necrol. s. Lamberti ad 15 kal. febr. = 18. jan. (MG., Necrol., II, 312): »Waltherus ep. Gurcensis.«

Št. 204.

1213, dne 14. februarja. Rezno.

Rimski kralj Friderik II. izda listino za samostan v St. Florianu.

Med pričami: *»Leopoldus dux Austrie et Styrie, Bernhardus dux Karinthie,... Goddefridus de Trôhsen,... Reinbertus de Mûrecke, Fridericus de Petowe...«*

[Orig. v St. Florianu. — Huillard-Bréholles, Historia dipl. Friderici, I, 242. — Stülz, Gesch. v. St. Florian, 286. — Urkb. d. Landes ob d. Enns, II, 558, n. 383. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XIX, 200, n. 712. — Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 688. — Jaksch, Mon. Car., IV, 64, n. 1679.]

Št. 205.

1213, dne 18. marca. Št. Vid.

Koroški vojvoda Bernard *[»Berenhardus dei gratia dux Carinthie«]* podeli soglasno s svojo soprogo vojvodinjo Juto[131] vetrinjskemu opatu Henriku in njegovemu samostanu *[»abbati Heinri(co) et venerabili conventui de Victoria«]* 12 kmetij pri Himmelbergu v okraju Tichel, katere je doslej po dednem pravu imel v svoji lasti: od teh kmetij se nahajata dve pri cerkvi sv. Lenarta, deset pa pri nekem potoku pod neko goro. Vojvoda daruje te kmetije z vsemi svobodnimi in podložnimi kmeti, vsemi pravicami in priteklinami ter izjavlja, da hoče biti njihov defenzor brez patronske pravice zastonj. Od teh kmetij jim da na razpolago dve, ki dajeta na leto po 600 sirov, in pa tri marke, da bodo mogli k temu kupiti ovce, takoj; ostalih deset bodo pa prejeli po njegovi smrti. Vojvoda je to daritev izvršil v postu dne 18. marca v cerkvi sv. Vida lastnoročno na premakljiv oltar, katerega sta prior Bertold in vestiarius[132] Ortolf prinesla v njegov trg Št. Vid ter daritev sprejela pred oltarjem sv. Križa v imenovani cerkvi.

1213 (konec marca). Seeburg.

Vojvodinja Juta je pozneje v Seeburgu *[»aput Seeburch«]*, kjer je takrat prebivala, potrdila to radi večje varnosti, čeprav ni imela pri tem nobene pravice ter se odpovedala lastnini omenjenega aloda. Oba (vojvoda in vojvodinja) sta pa, ako bi brez otrok umrla, obljubila samostanu hišo, ležečo zahodno od mostu pri Beljaku *[»apud Villacum«]*, katero so mu (vojvodu) brez drugega pogoja podelili menihi.

1213, dne 1. aprila. Pri Himmelbergu.

Dne 1. aprila *[»kalendas vero aprilis«]* je rečeni vestiarus z vojvodovim odposlancem prišel k rečenim kmetijam, se nanje vpeljal ter jih sprejel v last samostana. — Listino pečati vojvoda Bernard.

[131] Juta se v listini imenuje »sponsa« (nevesta), očividno se je vojvoda Bernard šele malo prej z njo poročil.

[132] Vestiarius, varuh sobe, v kateri je bila shranjena samostanska obleka.

Priče: *»comes Wilhalmus de Huwenburch, Gotfridus de Grauenstain, Cholo de Vinchenstain, Heinricus de Gurenz, Hainricus de Osterw(iz), Hainricus Cisel, Gerlochus de Stain, Chunradus de Griuen, Sifridus de Pulst, Werenherus de Mer(nberch), Waltherus iudex, Hainricus de Intermontibus, Herrandus de sancto Wilboldo, Chunradus de Pache, (Em)ericus magister coquine; isti et alii tam nobiles quam ignobiles omnes presentes fuerunt (et hoc) in testimonium obtulerunt. Facta sunt hec anno incarnationis dominice millesimo ducentesimo tercio decimo, regnante Ottone imperatore«.*[133]

Pečat, ki je visel na nitih iz konopnine, je izgubljen.

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Prepis v vetrinjski kopialni knjigi, IV, f. 57'; II, n. 248, v arh. Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 65, n. 1682. — Reg.: Marian-Wendt, Austria sacra, IV, 7, 372. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XIX, 200, n. 713.]

Št. 206.

1213, meseca maja. Isola.

Johannes Bava iz Buj *[»Bulliensis«]* se poda z vsem svojim imetjem, a z izjemo imetja svoje žene, pod (oblast) cerkve (samostana sv. Marije v Ogleju) in sv. Petra apostola (samostana v Isoli) in obljubi, da hoče služiti cerkvi za dobo svojega življenja. Ako bi kdaj hotel odpasti in ne tako služiti, kakor je zgoraj rečeno, naj ne ima več oblasti čez svoje imetje. Ako hoče in more njegov sin pokazati pismo, sme se s pomočjo opatice (sv. Marije v Ogleju) uvesti (na posestvo), ako pa noče, ne sme razpolagati z imetjem svojega očeta. Vendar ga sme opatica uvesti na hiše samostana sv. Petra s pristankom obeh strank in oba (oče in sin) morata te upravljati. Zemljišča v Isoli *[»in Insule«]*, ki spadajo k samostanu sv. Marije in niso sprejeta med fevde ali dana v najem mora obdelovati imenovani Johannes na korist samostana in svojo. Zemljišča, katera je predal Johannes samostanu so: dve hiši v Bujah *[»im Bulle«]*, tri vinogradi, en živinski dvor, pašniki, njive v dveh krajih za osem dni dela in še več *[»per VIII dietas et amplius«]*, premičnine in nepremičnine, baker in železo, obdelano in neobdelano. Polovica vseh posestev spada samostanu (v Ogleju), polovica pa samostanu sv. Petra v Isoli *[»de Insula«]*.

»Signum manus Iohannis Bava Bulliensis quis fieri scribere rogavit. Signum manus Albeni gastaldioni de Insula testis. Signum manus ... iudex testis. Signum manus Venerius iudex testis. Signum manus Iacobus del Ccorlo testis. Signum manus de Matelda testis et allii plures.«

[133] Listina je napisana od vetrinjskega pisca (gl. Jaksch, l. c., 65).

»S. N. Ego Nicolaus Insule notarius testis fui propria manu mea scripsi complevi e roboravi.«

»Anno eiusdem millesimo CC.XIII., indicione prima. Actum in Insule, mense madii, in curia Albini gastaldioni de Insulla.« (Na začetku listine.)

[Vincenzo Joppi, Una pergamena Istriana del 1213, Archivio storico per Trieste, l'Istria e il Trentino, IV (1891), 194 (separatni odtis str. 5).]

Št. 207.

1213, dne 3. junija. Dignano.

Možniški opat Konrad je, potem ko je odkupil od goriških grofov odvetništvo v vaseh Zgornji in Spodnji Beli ter Dignanu,[134] odstopil Valterpertoldu iz Spilimberga varstvo vasi Dignano in mu zato nakazal gotove naštete dohodke in pravice.

W 362 [Listina v Domenskem arhivu v Vidmu. — Reg.: Bianchi v Arch. f österr. Gesch., XXI, 184, n. 36.]

Št. 208.

1213, dne 20. junija. Čedad.

Oglejski patriarh Wolfger da Sofiji, opatici samostana Marije Device v Čedadu, pravico prezentirati proštu in kapitlju v Čedadu sposobnega kaplana za kapelo sv. Petra v Čedadu.

Med pričami: *»Wernhardus Villacensis archidiaconus«.*

[Listina v Mestni knjižnici v Vidmu. — Grion, Guida storica di Cividale, Appendice, IV.]

Št. 209.

1213, dne 25. oktobra. Poreč.

Pred oglejskim patriarhom Wolfgerjem se je pritožil poreški škof Fulkerij zoper Almerika, sina Vidona iz Milj, in Artuika, njegovega sorodnika iz Poreča *[»de d. Almerico filio Vidonis de Mugla et Artuico eius consanguineo de Parentio«]*, da pogostoma nadlegujeta Poreško cerkev. Takoj ko je umrl njegov prednik, rajnki škof Ivan, in ko še ni bil pogreb končan, sta rečena plemenitaša z oboroženo silo pridrla v Vrsar *[»castrum Ursarii«]* ter si tu lastila odvetniško pravico. Ukazala sta, da jima da vsaka hiša v tem gradu po en modij pšenice vsako leto za varstvo omenjenega kraja. Oviral so ljudi, da bi škofu ne dajali kaj najemnine, akoravno je ta spadala k njegovi mizi. Zato ga prosi, da bi ga varoval pred njunimi napadi ter ju prisilil, da mu povrneta to, kar sta mu vzela. Nato sta Almerik in

[134] Gl. št. 181.

Artuik izjavila, da ne delata škofu nobene krivice, pač pa se poslužujeta le svoje pravice. Odvetništvo sta v imenovanem kraju dobila v fevd od plemenitega grofa Engelberta iz Višnje gore *[»nobilem virum d. Engelpertum comitem de Viselberch«]*. Ko je grof prišel pred patriarha ga je ta vprašal, če je to res, a grof je odgovoril, da ni nikomur dal kakega fevda ali kake pravice v gradu Vrsarju ali pa njegovi okolici. Nato je patriarh ukazal Almeriku in Artuiku, da ne smeta zaradi omenjenega odvetništva delati poreškemu škofu nobene sile, zastran vzetih stvari pa hoče drugikrat izreči svojo sodbo, ker se hoče o tem še posvetovati.

[Rokopisi Fontanini, vol. LXXV, v Mestni biblioteki v S. Daniele na Furlanskem. — Joppi, Aggiunte inedite al codice diplomatico Istro-Tergestino del secolo XIII, 15.]

Št. 210.

1213, dne 4. novembra. Gradec.

Eberhard (II.), nadškof solnograški, ter Leopold (VI.), vojvoda avstrijski in štajerski, razsodita prepir med Admontskim samostanom in Rajmbertom iz Cmureka *[»Reinbertum de Murekke«]* zaradi nekih desetin.

Med pričami: »... *Chunradus archidyaconus et plebanus de Volchenm(archet),... Cholo de Truchsen...*«

[Dva orig. v Admontu. — Pez, Thesaur. anecdot., III^{c}, 738, n. 52. — Caesar, Annales Styr., II, 484, n. 40. — Wichner, Gesch. v. Admont, II, 281, n. 118 k l. 1214. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 186, n. 123 k l. 1213. — Jaksch, Mon. Car., IV, 67, n. 1688. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 172, n. 667. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 116, n. 127 k l. 1215. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XIX, 207, n. 729 k l. 1214; Arch. f. österr. Gesch., XXII, 341, n. 735 k l. 1215. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzb. Erzbischöfe, 205, n. 153 k l. 1213.]

Št. 211.

1213, dne 29. novembra. Velikovec + **(po 29. novembru).** Breže.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) naznanja, da so razsojevalci poravnali prepir med velikovškim arhidiakonom Konradom in šentpavelskim opatom Ulrikom *[»inter Chunradum archidiaconum de Volchenmarcht et dominum Vlricum abbatem sancti Pauli«]* zaradi treh kapel v Gorenjčah, pri sv. Kolomanu in pri sv. Mariji v Pustrici *[»super tribus cappellis Gorensch inferiore et ecclesia sancti Cholomanni et capella sancte Marie in Pusters«]* ter zaradi odškodnine za desetine od nekaterih njiv, katere je imenovani opat tik trga Velikovca *[»iuxta forum Volchenmarcht«]* spremenil

v dvore in hiše. Potem ko sta obe stranki večkrat stavili različne predloge, sta se po nasvetu modrih mož soglasno odločili za razsojevalce. Ti so enoglasno sklenili, naj opat s soglasjem kapitlja odstopi cerkvi sv. Ruperta tri dvore in del vrta, arhidiakon pa naj se odpove desetinam od ostalih dvorov in pa pravici, katero bi mogel imeti ali ima pri omenjenih kapelah. Šentpavelski samostan naj v miru poseduje hišo z zemljo vred na pokopališču sv. Ruperta.

Priče: *»Heinricus plebanus de Tinach, Bernhardus plebanus de Gurschiz, Gerwicus, Gotfridus, Bernhardus sacerdotes de Volchenmarcht, magister Abel, magister Albertus, Chunradus, Albero, Alwardus, Rvdgerus monachi sancti Pauli, milites de Ramensteine, Chunradus, Ekebertus, Siuridus, Hertwicus, Uolmarus, Chunradus, Heinricus de Tovchendorf, Reinhardus, Berhtoldus de Loschental, Leonhardus et alii quam plures testes.«*

»Acta sunt hec apud Volchenmarcht, anno domini M° CC° X° III°, III° kal. decembris. Dat. Frisaci per manum magistri Bernhardi notarii; in nomine domini feliciter amen.«

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Jaksch, Mon. Car., IV, 68, n. 1689. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 173, n. 668. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XIX, 202, n. 717. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzb. Erzbischöfe, 205, n. 154. — Schroll v Fontes rer. Austr., Dipl., 39, 109.]

Št. 212.

1213, dne 17. decembra. Podsreda.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) naznanja, da je Ortolf s Planine *[»Ortolfus de Muntparis«]* podelil svoji soprogi Gerbergi *[»Gerwirge uxori sue«]* grad Podsredo *[»castrum Herberch«]* z vsemi spadajočimi dohodki, ki so bili takrat v okraju *[»in officio«]* ministeriala Bratona *[»Brato(nis ministeri)alis«],*[136] in katere je ta tudi oskrboval, potem vse podložnike *[»omnem familiam«]* s hišami vred, v katerih stanujejo, potem del podložnikov, ki bivajo v Planini, namreč Odalskalka s soprogo in sinovi, ako bi se mu kateri rodili, potem Hiltpranda, sina Askvina de Prunn in pa njegovo sestro *[»Ödalschalchum videlicet et uxorem suam cum pueris, si quos procreaverint, Hiltprandum filium Aschwini de Prunn [... nec non et sor]orem eius«].* Vse to je podelil s pogojem, da vse to dobi, ako bi s svojo soprogo ne imel moških dedičev, po njeni smrti najbližji sorodnik. Ta daritev je bila potrjena s prisego *»Ottonis de Chremis«, »Ottonis de Traberch«* in njegovega brata Alberta, *»F[riderici] de*

[135] Zastran datiranja glej Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzb. Erzbischöfe, 524, op. 62.

[136] Tako izpopolnujeta pokvarjeno mesto izdajatelja listine Hauthaler in Martin.

Pettowe, Heinrici prepositi de Solio« in *»Ottonis de Chunigesberch«.* Vsled njih prizadevanja je bilo obljubljeno, da ne bode Friderik, zet rečenega Ortolfa, zaradi te daritve nikdar nadlegoval omenjene gospe.

Priče: *»Hei[nricus pre]positus de Solio, Weriandus Saun(ie) et Pylstein plebanus, Rudibertus plebanus de Richenburch, sacerdotes eius Franco, Haertwicus, Marchward[us, R]iwinus capellanus, O(tto) de Chremis, O(tto) de Traberc et frater eius Albertus, dominus F(ridericus) de Pettowe et frater eius O(tto) de Chunig(es)perch et milites sui Reinoldus, H. de Chirsdorf, F. de Lonsperch, G. de Pylst(ein) et gener eius C., Albertus de Richenstein, Gotefridvs de Potosach, H. de Salsburch, H. de Suzenheim, Peregrinus de Sonenstein et fratres eius Hermannus, Fridericus milites de Longov, Hermannus, Livtoldus, Pernhardus, H. Stolzel, Wuluingus, de Rabensperch milites de Muntparis, Oftrigel, Pernhardus de Prunne, Pernhardus de Ueznach, Hiltprandus, Rudigerus de Ellen, Dietricus, O. de Saldenheim, milites de Herberch, Hiltprandus et filius eius Wolfhardus, Rudigerus uon der Helle, Echardus, Goetfridus, Heinricus procurator domus de Herberch et alii quam plures.«*

»Acta sunt hec aput Herberch, quando filia sepedicte Ortolfi Friderico de Pettowe iuniori (nupta fuit), anno ab incarnatione domini M° CC° XIII°, XVI° kal. ianuarii; data per manum magistri Bernhardi notarii; in nomine domini feliciter amen.«

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 187, n. 124. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 175, n. 669. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. der salzb. Erzbischöfe, 206, n. 156. — Orožen, Das Bisthum und die Diözese Lavant, VI, 74, 318. — Jaksch, Mon. Car., IV, 70, n. 1691.]

Št. 213.

1213, dne 3. . . . Oglej.

Oglejski patriarh Wolfger potrjuje listino patriarha Ulrika (I.), s katero je podelil belinjski opatiji cerkev sv. Ivana ob Timavi.[137]

Med pričami: *». . . Bernardus Villacensis archidiaconus, . . . Udo de Prem, . . .«*

[Rubeis, Mon. eccl. Aquil., 551.]

Št. 214.

1213.

Koroški vojvoda Bernard *[»Berenhardus dei gratia dux Carinthie«]* naznanja, da je njegov ministerial Gundafor (iz Frauensteina) dobil od Werianda iz Vojnika *[»a domino Weriando de*

[137] Gl. Gradivo IV, št. 40.

Hoheneke«] osem kmetij pri Sv. Martinu[138] *[»apud Cetoulich«]* in se zato hotel polastiti trave, katero sta poleg Jezernice *[»iuxta Lanquart«]* imela vsled podelitve rajnkega grofa Bernarda *[»comitis Berenhardi«]* opat Balduin *[»abbas Baldwinus... et conventus Victoriensis«]*, pod katerim se je začel ta prepir, in Vetrinjski samostan. Tudi je hujskal kmete pō rečeni vasi in pa še druge njihove sosede k sovražnostim (proti samostanu), trdeč, da imajo pravico do skupne paše. Spravil jih je tako daleč, da so menihi l. 1198., ko je bil njegov brat ranjki Ulrik vojvoda koroški *[»anno incarnationis dominice MCXCVIII fratre meo bone memorie Wolrico ducatum Carinthie tenente«]*, v navzočnosti njegovega sodnika Otona iz Lebnacha *[»coram iudice illius Ottone scilicet de Lebnach«]* pripeljali na imenovano posestvo Rudolfa Starejšega iz Roža *[»Rudolfum seniorem de Ras«]*, Swikerja iz Humberga *[»Swicherum de Holenburch«]*, oba ministeriala štajerskega vojvoda, ter skoraj vse ministeriale iz Ribnice in Humberga *[»de Riuenz et Holenburch«]*, dalje Wolfganga Starejšega iz Grünberga *[»Wolfgangum seniorem de Gruonenberch«]*, ki je bil takrat, ko so samostan ustanovili[139], uradnik ustanovitelja grofa Bernarda ter si je vsled ukaza tega grofa natančno notiral in označil vsa samostanska posestva in njih meje; pripeljali so pa na posestvo še mnogo drugih sosednjih ministerialov in kmetov. Vsi ti naj bi pomagali poravnati prepir med samostanom, Gundaforom in rečenimi kmeti. Po mnogih in dolgotrajnih pogajanjih se je razsodilo, da naj Rudolf iz Roža, Swiker iz Humberka in Wolfgang iz Grünberga, ki so bili takrat po onih krajih najstarejši možje, prisežejo in pod prisego pokažejo meje dotičnega posestva, kakor so jim bile naznanjene in pokazane od imenovanega grofa, in pa skupno pašo vaščanov (od Sv. Martina), da v prihodnje poneha ta prepir. Nato so v soglasju in z voljo vseh rečeni ministeriali prisegli pred sodnikom, katerega je postavil vojvodov brat, ter potem pokazali meje in izjavili, da segajo meje omenjenega posestva do holmca, ki je na severni strani izliva iz (Vrbskega) jezera, ter do drugih holmcev, ki se nahajajo poleg Jezernice *[»Lanquart«]*, ostalo spada k skupni paši samostana in vseh njegovih sosedov. Nato je Swiker rekel svojima sinovoma Amelriku in Otonu tako, da so vsi navzoči slišali, da naj si to zapomnita, da bodeta za pričo, ako bi kdo po njegovi smrti hotel menihom delati krivico zaradi tega. Da bi se tega bolj spominjali in potrdili, so menihi napravili jarek okrog rečenih holmcev do jezera.

Priče: *»Iohannes plebanus de Chotmarsdorf, Weriandus clericus eius, Rudolfus de Ras, Swicherus de Holenburch, Wolfgangus de*

[138] Sv. Martin tik Celovca.
[139] Leta 1142. Gl. Gradivo IV, št. 177.

Grůonenberch, Gundaforus de Urowenstain et germanus eius Fridericus de sancto Gangolfo, Amelricus et Otto filii Swicheri de Holenburch, Livpoldus castellanus de Holenburch et filii eius Fridericus et Livpoldus, Heinricus Chalbel, Gerhardus de Chotmarsdorf, Wolricus de sancto Gangolfo et filius eius Gerhardus, Heinricus Uancel, Sifridus de Gelz et filius eius Werenhardus et frater suus Reinhardus, Hainricus de Golsou, Waltherus de Holenburch, Bertholdus de Rezis et filii eius Hermannus, Meinhalmus, Duringus, Otto, Heinricus Schazbutel, Gotboldus et frater illius Degenhardus et ceteri omnes milites et rustici de Holenburch et insuper Heinricus Brabant, Herbordus, Pilgrimus, Berenhardus, Fridericus, Hartmodus, Wolurammus milites de Riuenz et ceteri rustici ibidem.«

Leta 1213. so se začeli vaščanje (pri Sv. Martinu), drugi sosedje in njih gospodje in odvetniki zopet pritoževati pred njim (vojvodom) zaradi trave in zoper menihe. Ko je vojvoda določil dan razpravi zaradi holmcev in trave ter tja prišel, so dospeli tja tudi opat Henrik, v katerega dobi se je vse to godilo, ter vsi menihi in skoraj vse naštete priče razen tistih, ki so med tem umrle. Našli so holmce in travo, obdano z jarkom. Dvanajst izmed prejšnjih prič je sedaj zaradi tega prepira priseglo, namreč: *»(testibus) Reimbotone ministeriale meo et iudice de Seburch, Gundaforo de Urowenstain, Friderico de sancto Gangolfo, Gerhardo seniore de Chotmarsdorf, Reinhardo et Werenhardo de Gelz, Livpoldo de Zliviach, Gotboldo, Meinhalmo et Duringo de Recis, Heinrico Brabant et Herbordo de Reuenz.«* Ko so mu odšteli 72 penezov pristojbine, ondotnemu slugu *[»preconi«]* pa 12 penezov, je vojvoda s pričujočo listino, pečatom in še več pričami prisodil samostanu holmce in travo, obdano z jarkom ter ukazal, da se to mora braniti pred vsakomur.

Priče: *»Huius rei testes sunt omnes milites de Holenburch scilicet Fridericus de sancto Gangolfo, Hainricus de Thuchhaim, Gerhardus de Chotmarsdorf, Gerhardus de sancto Gangolfo, Waltherus de Holenburch et filii eius Pabo et Albertus clericus; Liupoldus vicarius de Chotmarsdorf, Lambertus sacerdos, Haidenricus de Styerberch, Reinhardus et Werenhardus de Gelz, Gotboldus, Meinhalmus, Duringus et Otto de Recis, Perenoldus de Prelub. De Seburch testes sunt Reimboto, Eppo, Wolricus; de Lewenstain Herbordus senior, Ortolfus, Hartliebus, Berenhardus; Engelbertus de Hauenarburch; de Haileke Gerhardus, Albertus frater ipsius, Wintherus; de Gurenz Offo; Werenhardus de Pobresach, Otto de Monte, Reimboto de Horbach et frater eius Hermannus, Fridericus de Amselberch et frater illius Chunradus; de Grifenvelse Hainricus, Hermannus de Srelz, Otto de Monte; de Riuenz Grifo prepositus comitis,*

Albertus castellanus Cholonis, Reinhardus, Heinricus Brabant, Herbordus, Hartmodus, Berenhardus, Fridericus; Gundaforus de Urowenstain, Hainricus de Chriwich, Werenherus iudex qui dicitur Merhe, Werenherus miles, Michahel, Wolricus Trost et iudex de Chlagenfurt, Hartwicus de Lubsendorf et Rubertus preco terre. Isti et omnes rustici de Cetoulich, de Witinsdorf, de Clagenfurt, de Liplach, de Vlaschach illuc convocati sunt et presentes fuerunt.«

Na prigibu visi na spleteni vrvici iz konopnine pečat vojvode Bernarda (kot pod št. 95).

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 61, n. 1675. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XIX, 202, n. 718.]

Št. 215.

1213. Maribor.

Leopold (VI.), vojvoda avstrijski in štajerski, izjavlja, da je Thimo iz Osence *[»Thimo de Elsniz«]* neko posestvo, katero je dobil od njega pred mnogimi leti, v njegovi navzočnosti deloma podelil, deloma za 12 mark prodal cerkvi sv. Ivana[140] *[»ecclesie Vallis sancti Johannis«]* kartuzijanskega redu; njegova nečakinja Elizabeta *[»neptis nomine Helspeht«]* in njeni sinovi so pa za svoj del (posestva) dobili od rečene cerkve 60 mark in ga podelili rečeni cerkvi; njegov nečak Henrik, vikar v Sachsenburgu, je podelil del istega posestva rečeni cerkvi, za ostali del pa dobil 13 mark.

Ko je Elizabeta prodala svoj delež, so bile v Radgoni *[»apud Rategoyspurhc«]* prisotne naslednje priče: *»dominus Marquardus plebanus eiusdem ecclesie, Hainricus sacerdos, Raynaldus sacerdos, Otto Sun et frater eius Archingerus, Hermannus de Ponichil, Chunradus de Sacco et frater eius Hainricus, Hiltegrimus Neue et Poppo miles, Liutoldus miles, Gebehardus offitialis de Ratigoyspurhc, Rudegerus offitialis de Marpurhc, Siboto miles de Opplotniz, Curei preco et frater eius Sele.«*

Ko je duhovnik Henrik prodal svoj delež, so bili za pričo: *»sacerdotes dominus Fridericus de Sala, Rivvinus, Pertoldus plebanus de Oberburch, Petrus diaconus, Arnoldus subdiaconus, Ottacharus et frater eius Liupoldus de Gonvviz, Vlscalcus de Rauenberch et frater eius Eberhardus de Leuburch et alii quam plures.«*

»Acta sunt hec apud Marpurhc in presentia nostra et ministerialium nostrorum videlicet Vlrici de Stubenberhc, et Ottonis de Cremes, et Vlrici de Marpurhc, et Hamerici de Uorenbahc, et Ottachari de Gonvviz, et Liupoldi fratris eius, et aliorum quam pluri-

[140] To so Žiče.

morum anno ab incarnatione divini verbi M.CC.XIII., data per manum Hainrici notarii plebani de Rezze.«

[Orig. v Dež. arhivu v Gradcu. — Pez, Thesaurus anecdot., VI[b], 67, n. 113. — Pusch-Frölich, Dipl. Styr., II, 79. — Caesar, Annales Styr., II, 484, n. 89. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 189, n. 125. — Reg.: Meiller, Reg. zur Geschichte d. Babenberger, 112, n. 112.]

Št. 216.

(1213.)

Solnograški nadškof Eberhard (II.) izjavlja, da cerkev v Šent Pavlu, ki ni do sedaj od desetinskih dvorov v »Pischolfesdorfu«,[141] v Framrah, pri Sv. Kolomanu in pri Št. Lipšu *[»de curtibus detimalibus Pischolfesdorf, Vraemerich, apud sanctum Cholomannum, apud sanctum Philippum«]* dajala nikakršnih desetin, tudi v bodoče ni dolžna odrajtovati kakih desetin, in sicer tudi takrat ne, ako bi samostan te dvore na korist svoje cerkve premenil v kmetije.

Datum manjka.

[Orig. v Št. Pavlu. — (Hormayr) Archiv f. Geographie, XIII (1822), 160, št. 148 k l. »c. 1160« (nadškof Eberhard I.). — Jaksch, Mon. Car., IV, 69, št. 1690 k l. (1213), nadškof Eberhard II. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 290, n. 761 k »ca. 1221«. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., VIII, n. 375 k »c. 1160« (nadškof Eberhard I.). — Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzb. Erzbischöfe, 90, n. 166 k l. 1160 (nadškof Eberhard I.) in 206, n. 155 k l. 1213 (nadškof Eberhard II.). — Schroll v Fontes rer. Austr., Dipl., 39, 86 k »c. 1160« (nadškof Eberhard I.).]

Št. 217.

1213.

»Orso Calca« iz Milj *[»de Mugla«]* in njegova soproga *»Fentizia«* darujeta samostanu sv. Marije v Ogleju hišo v Miljah ter polja, doline in vinograde v oni pokrajini, kakor v Lovrani, Roču, pri Sv. Nikolaju itd. *[»in Laurano, Ronzano, S. Nicolò ecc.«]*.

[Rokopis Guerra, Otium Forojul., vol. 13, 310 v Muzeju v Čedadu. — Reg. v italij. jeziku: Manzano, Annali del Friuli, II, 229.]

Št. 218.

1214, dne 21. februarja. Augsburg.

Rimski kralj Friderik II. naznanja rezenskemu, pasovskemu, freisinškemu in brixenskemu škofu, potem bavarskemu, avstrijskemu, štajerskemu in koroškemu vojvodu ter vsem grofom in ple-

[141] »Pischolfesdorf« se je zval kraj jugozahodno od Št. Pavla, kjer je sedaj Kollerhof.

menitašem ondotnih krajev, da je Solnograški cerkvi potrdil pravice, katere ima nad Krško cerkvijo.

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Böhmer, Acta imp., 235, n. 261. — Jaksch, Mon. Car., I, 343, n. 446. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzb. Erzbischöfe, 207, n. 158. — Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 720.]

Št. 219.

1214, dne 22. februarja.

Rimski kralj Friderik II. potrdi Oglejski cerkvi in njenemu patriarhu Wolfgerju vsled njegove zvestobe, vdanosti in pokorščine do njega in do države:

1. Vojvodino in grofijo Furlansko ter vas Ločnik *[»ducatum et comitatum Foro-Julii et villam de Lucinigo«]* z vsemi priteklinami, sodstvom, kolektami, krmo, krvavo sodbo, raznimi globami in z vsemi koristmi, katere bi po pravici prihajale odtod *[»cum omnibus ad ducatum et comitatum pertinentibus, placitis, collectis, fodro, sanguinolento gladio, districtionibus universis et omni utilitate, quae inde iuste pervenire poterit«]*.

2. Vse regalije istrskih škofij, namreč Tržaške, Koprske, Poreške, Novograjske in Puljske *[»regalia omnia episcopatuum Istrie, scilicet Tergestini, Justinopolitani, Parentini, Emonensis et Polensis«]*, potem regalije Concordijske in Bellunske škofije ter regalije opatij v Sestu, Piru in svete Marije v Organu z dvori, gradovi, pristaniščí, vasmi, kmetijami, lovom, ribstvom, colnino, sodstvom, gozdi, mlini, hosto, pašami in vsemi drugimi stvarmi.

3. Zemljo med Piavo in Livenzo, vas sv. Pavla in vas sv. Jurija ter vse, kar je podelil njegov predník, rajnki cesar Konrad, Oglejski cerkvi, s priteklinami in koristmi, z njivami, travniki, polji, pašniki, obdelano in neobdelano zemljo, mlini, vodami, vodotoki, lovom, ribstvom, stroški in dohodki, gozdi in drugimi pravicami.

4. Grad Trebnje *[»castrum quoque de Treven«]* z vsemi priteklinami, ministeriali, služabniki, obdelano in neobdelano zemljo, ravninami, gozdi in vsemi pravicami, kakor ga je nekdanji patriarh Ulrik (II.) skupno s svojim očetom, grofom Wolfradom in s svojo materjo podelil Oglejski cerkvi.

5. Grad Ahten *[»castrum de Attemps«]* z vsemi njegovimi priteklinami, ministeriali, služabniki, kmetijami, vasmi, gozdi in vsemi pravicami.

6. Posestvo v Ariisu *[»predium de Ageris«]* z ministeriali in služabniki, kakor ga je plemeniti mož Ulrik, nekdaj mejni grof v Tusciji, podaril Oglejski cerkvi.

7. Mejno grofijo Kranjsko in Istrsko z grofijskimi pravicami, častmi, vsemi priteklinami in vsemi cesarskimi pravicami *[»marchiam Carniolam et Istriam cum comitatu et honore et universis pertinentiis omnique iure imperiali«]* tako, kakor jih je podelil njegov prednik, cesar Oton (IV.), ko je bil še kralj, po nasvetu svojih knezov na podlagi starih privilegijev rečenemu patriarhu Wolfgerju in po njem Oglejski cerkvi.

8. Vsa posestva, vse pravice, globe *[»districta«]*, colnino *[»thelonea«]* in pobrežnino *[»ripatica«]*, katere ima sedaj rečena cerkev ali pa jih dobi v prihodnje po darežljivosti njegovi in njegovih naslednikov, po milosti papežev, po naklonjenosti knezov, po darilih vernikov ali pa na kak drug pošten način.

Nobeden ne sme rečene cerkve vznemirjati ter se ne polastiti njenih posestev. Kdor bi delal zoper določbo te listine ter se ne brigal za njegove (cesarjeve) opomine, plača naj 1000 liber najčistejšega zlata, in sicer polovico v njegovo (cesarjevo) blagajnico, polovico pa oglejskemu patriarhu.

Med pričami: »... *in presentia... Conradi Tergestini electi...*«

[Consultori in iure, 366/2, f. 12, iz 15. stol., v Drž. arhivu v Benetkah. — Muratori, Script. rer. Ital., XVI, 101. — Rubeis, Mon. eccl. Aquil., 665 (odl.). — Kandler, Cod. dipl. Istr. — Huillard-Bréholles, Historia dipl. Friderici, I, 290. — Mitth. d. hist. Ver. f. Krain, II, 36. — Schumi, Archiv f. Heimatskunde, I, 154, n. 48. — Reg.: Odoricus de Susannis, Thesaurus eccl. Aquil., ed. Bianchi, 339, n. 1158. — Bianchi v Arch. f. österr. Gesch., XXI, 184, n. 38. — Mitth. d. hist. Ver. f. Krain, XIV, 97. — Manzano, Annali del Friuli, II, 231. — Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 721.]

Št. 220.

1214, meseca februarja. Akon.

Wikard iz Karlsberga, božjepotnik v Siriji, podeli hospitalu (sv. Ivana) v Jeruzalemu svoje posestvo v Engelsdorfu pri Brežah na Koroškem.

Med pričami: »... *in presentia... domini Harnidi plebani de Goniz,... domini Henrici de Goniz...*«

[Orig. v arhivu Malteškega reda v Pragi. — Arch. f. österr. Gesch., LXXVI, 400. — Jaksch, Mon. Car., IV, 71, n. 1695.]

Št. 221.

1214, dne 18. marca. Rim.

Papež Inocenc III. potrdi samostanu kartuzijanskega reda v Jurkloštru *[»de valle S. Maritii«]* posestva, dohodke in drugo imetje,

katero mu je podelil avstrijski vojvoda L(eopold VI.). — »Cum a nobis petitur.«

[Pusch-Frölich, Dipl. Styriae, II, 157, n. 50. — Reg.: Potthast, Reg. pont. Rom., n. 25.598.]

Št. 222.

1214, dne 27. junija. Steier.

Leopold (VI.), vojvoda avstrijski in štajerski, potrdi vse to, kar je nekdaj matrona Elizabeta, soproga plemenitega Liutolda iz Gutenberga, podelila samostanu v Gössu. To se je zgodilo s privoljenjem njenega soproga ter njenih hčera Kunigunde in Gertrude, kateri sta se z vednostjo svojih soprogov, grofa Viljema iz Vovber *[»Willehelmo videlicet comite de Hunenburch«]* in Herranda iz Wildona, odpovedali dotičnim posestvom za časa štajerskega vojvoda Otokarja v Gradcu (leta 1187).[142]

Pozneje je rečena Elizabeta ponovila svoje daritve v navzočnosti vojvoda Leopolda (VI.) v Weizu. Takrat sta bili kot priči tudi prisotna *»Willehelmus comes de Hunenburch«* in pa *»Rudolfus de Rase«*.

Čez nekoliko let po smrti omenjene Elizabete je vsled prošnje njene hčere Otilije, opatice v Gössu, Ulrik »iz Peggaua«, delegator rajnke Elizabete, zopet ponovil imenovane daritve.

[Orig. v Dež. arhivu v Gradcu. — Pusch-Frölich, Diplom. Styr., I, 30, n. 17. — Caesar, Annales Styr., II, 485, n. 41. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 197, n. 129. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 113, n. 114. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XIX, 205, n. 722. — Jaksch, Mon. Car., IV, 72, n. 1700.]

Št. 223.

1214 (pred 30. julijem).[143]

Takrat je bil izvoljen solnograški prošt Oton za krškega škofa.

Annales s. Rudberti Salisburg. ad a. 1214 (MG., SS., IX, 780): »Otto maioris ecclesie prepositus in episcopium Gurcense eligitur.«

Št. 224.

1214, dne 30. julija.

Takrat je umrl izvoljeni krški škof Oton. Na njegovo mesto je prišel Henrik, prej prošt pri Gospe Sveti.

Annales s. Rudberti Salisburg. ad a. 1214 (MG., SS., IX, 780): »Otto Gurcensis electus obiit. Heinricus prepositus de Solio succedit.«

[142] Gl. Gradivo IV, št. 734.

[143] Dne 30. julija 1214 je izvoljeni škof Oton že umrl. Gl. št. 224.

Necrol. s. Rudberti Salisburg. ad 3 kal. aug. = 30. julija (MG., Necrol., II, 154): »Otto Gurcensis electus quondam Salzburgensis prep.«

Necrol. Seonense ad 3 kal. aug. = 30. julija (l. c., 228): »Otto ep.«

Necrol. Admuntense ad 3 kal. aug. = 30. julija (l. c., 300): »Otto Gurcensis electus.«

Necrol. Ossiacense ad 3 kal. aug. = 30. julija (l. c., 445): »Otto ep.«

Necrol. s. Lamberti ad 4 kal. aug. = 29. julija (l. c., 333): »Otto presbiter et canonicus, electus s. Marie Gurk.«

Necrol. Claustroneoburg. ad 3 kal. aug. = 30. julija (l. c., V, 47): »Otto Gurtzensis electus.«

Št. 225.

1214, proti koncu meseca julija. Efferding.[144]

Leopold (VI.), vojvoda avstrijski, izda listino za samostan v Zwettlu.

Med pričami: *»Cholo et Gotfridus de Truhsen«.*

[Prepis v arhivu samostana v Zwettlu. — Link, Annales Zwettl., I, 260. — Fontes rer. Austr., Dipl., III, 75. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 113, n. 116. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XIX, 205, n. 723.]

Št. 226.

(1214, morda meseca avgusta.)

Vetrinjski opat H(enrik) *[»H(einricus)... Victoriensis abbas«]* naznanja admontskemu in šentpavelskemu opatu, da za sedaj ne more ustreči povelju Rimske stolice, ki želi, da bi z njima vred razsodil prepir med solnograškim nadškofom in Krško cerkvijo zaradi cerkve sv. Lovrenca[145] *[»super ecclesia Vlaezae«]*, ker se mora napotiti h (generalnemu) kapitlju svojega reda, a pooblašča v to ostala dva.

Datum manjka.[146] — Na perg. traku, ki gre skozi zarezo v pergamentu, visi opatov pečat (opis pri Jakschu, Mon. Car., I, 345).

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., I, 345, n. 450. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 186, n. 678.]

Št. 227.

(1214), dne 1. septembra. Aachen.

Rimski kralj F(riderik II.) piše duhovščini in ministerialom Krške cerkve, da sta bila ondotna duhovščina in ljudstvo tako naklonjena

[144] Radi datiranja te listine, ki je datirana l. 1213., gl. Meiller, l. c.

[145] St. Lorenzen am Steinfeld.

[146] Vetrinjski opat Henrik se prvič omenja leta 1213. Leta 1215. že nahajamo v Vetrinjah njegovega naslednika Nikolaja. Jaksch misli, da je zgoraj omenjeno pismo nastalo morda meseca avgusta leta 1214. (prim. listino v Mon. Car., I, 344, n. 449).

njegovim prednikom, da so ju ti in on sam vedno častili in ljubili. Da bo med njim in Krško cerkvijo nekaka stalna zveza, zato jih prosi, da bi izvolili za svojega škofa njegovega ljubega prošta, brata njegovega fevdnika F(riderika) iz Ptuja *[»F. de Bettowa«]*. Zato hoče tudi v bodoče skrbeti za čast in svobodo njih cerkve.[147]

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Arch. f. österr. Gesch., XIV, 24. — Jaksch, Mon. Car., I, 346, n. 451. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XIX, 206, n. 724. — Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 744.]

Št. 228.

(1214, pred 24. oktobrom.)

L(eonhard), prošt v Dobrli vasi *[»in Jvn«]*, ter L., župnik v Ljibeličah *[»L. dictus plebanus de Lwelich«]*, naznanjata oglejskemu patriarhu Wolfgerju, da sta vsled njegovega ukaza predsedovala pri razpravi med šentpavelskim opatom in župnikom v Hočah *[»de Chotsse«]* zaradi cerkve sv. Lovrenca[148] *[»pro ecclesia sancti Laurentii«]*. Ker sta želela, da bi se obe stranki izognili trudu in stroškom, sta ju prigovarjala, da bi razsojevalci napravili konec prepiru. Na svet modrih mož, ki so bili navzoči, so izvolili za razsojevalce priorja iz Žič *[»de Sits«]*, župnika iz Slovenjgradca *[»de Grez«]*, župnika iz Radgone *[»de Ratcoyspurch«]*, župnika iz Gornjega grada *[»de Obernburch«]* ter K(onrada), sobrata rečenega opata. Ti so razsodili, da naj opat prepusti fari v Hočah dohodke ene marke v Bezeni *[»in villa Holarn«]*, zato naj pa Šentpavelski samostan obdrži cerkev sv. Lovrenca v Puščavi *[»ecclesiam sancti Laurentii in nemore«]* z mejami, cerkvenimi pravicami in pritiklinami od potoka Lobnice pa do potoka Velke *[»a rivo Lubniz usque ad rivum Welik«]*. Patriarh naj blagovoli potrditi to razsodbo.

Datum manjka.[149] — Viseča pečata: 1. dobrlavaškega prošta Leonharda (opis: Jaksch, Mon. Car., IV, 74); 2. prejkone župnika v Ljibeličah (opis: Neuer Siebmacher, IV, 7 a, tab. 1, pod oznako »v. Truchsen Kä. [n. 1192]).«

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 202, n. 131. — Jaksch, Mon. Car., IV, 74, n. 1709. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XIV, 128, n. 645 k l. 1204—1218. — Schroll v Fontes rer. Austr., Dipl., XXXIX, 110, n. 39.]

---

[147] Za krškim škofom Otonom je sledil gosposvetski prošt Henrik (gl. št. 224), brat Friderika iz Ptuja in Otona iz Kunšperka (gl. št. 100).

[148] Sv. Lovrenc v Puščavi, zah. od Maribora.

[149] Datiranje z ozirom na štev. 230.

Št. 229.

(1214, pred 24. oktobrom.)

Brata K(onrad), župnik v Mariboru *[»de Marchpurch«]*, in U(lrik) iz Viltuša *[»W(dalricus) de Wilthusen«]* naznanjata oglejskemu patriarhu Wolfgerju, da se prepir med šentpavelskim opatom in župnikom iz Hoč *[»de Chotse«]* zaradi cerkve sv. Lovrenca v Radomljah *[»in Rademel«]* ni mogel razsoditi pred sodniki, katere je on (patriarh) postavil, akoravno je bil on (župnik mariborski) vsled njegove (patriarhove) previdnosti določen za posredovalca od njega (patriarha) in od župnika rečene fare. Nato so se zedinili, da postavijo za razsojevalce prošta v Dobrli vasi *[»de Jun«]*, župnika L. v Ljibeličah *[»de Lwelich«]*, priorja v Žičah *[»de Sits«]*, župnika H. v Slovenjgradcu *[»de Grez«]*, župnika M(arkwarda) v Radgoni *[»de Ratcoyspurch«]*, župnika v Gornjem gradu *[»de Oberburch«]* in K(onrada) v Št. Pavlu. Ko so se ti pridno posvetovali, so razsodili, da naj šentpavelski opat odstopi župniku v Hočah dohodke ene marke, zato naj pa Šentpavelski samostan mirno obdrži cerkev svetega Lovrenca, katero je župnik v Hočah hotel imeti, z mejami, cerkvenimi pravicami in vsemi priteklinami od potoka Lobnice *[»a rivo Lubnitz«]* pa do potoka Velke *[»ad rivum Welik«]*. S to razsodbo je bil patriarh zadovoljen ter je omenjeni fari odkazal dohodke ene marke v vasi Bezeni *[»in villa Holarn«]*. Nato prosita zgoraj imenovana brata, da bi patriarh vse to privolil in s pečatom potrdil.

Datum manjka.[149]

[Cod. 8574, f. 17', iz 17. stol., v Narodni knjižnici na Dunaju. — Jaksch, Mon. Car., I. Ergänzungsheft, 13, n. 1709 a.]

Št. 230.

1214, dne 24. oktobra. Manzano.

Oglejski patriarh Wolfger naznanja, da je nastal prepir med šentpavelskim opatom Ulrikom in župnikom iz Hoč *[»de Chosse«]* zaradi cerkve v njegovi diecezi pri sv. Lovrencu v puščavi, ki se zove v Radomljah *[»super ecclesia seu cella sancti Laurencii in nostra diocesi in heremo videlicet que dicitur Radimlach«]*. Rečeni župnik se je večkrat pri njem pritožil zoper opata. Vsled njegove (župnikove) prošnje so papeževi sodniki in njegovi obema strankama večkrat določili sodne razprave, a nič se ni doseglo. Nazadnje sta se obe stranki, da se izogneta grozečim trudom in stroškom zedinili tako, da sta si postavili razsojevalce ter soglasno obljubili, da se

[149] Datiranje z ozirom na št. 230.

hočeta tega držati, kar bodo ti določili. Razsojevalci so bili prior iz Žič *[»de Sits«]*, župnik iz (Slovenj)gradca *[»de Grez«]*, župnik iz Radgone *[»de Ratcoyspurch«]*, župnik iz Gornjega grada *[»de Obernburch«]* in K(onrad), sobrat imenovanega opata. Ko so se ti z mnogimi modrimi možmi posvetovali in jim stranki obljubili, da se bosta držali razsodbe, so sklenili glede cerkve sv. Lovrenca, naj opat odstopi fari v Hočah dohodke ene marke v vasi Bezeni *[»in villa que dicitur Holarn«]*, obdrži naj pa cerkev sv. Lovrenca z vsemi mejami, priteklinami in cerkvenimi pravicami od potoka Lobnice *[»a rivo Lubinz«]* pa do potoka Velke *[»ad rivum Welik«]*. Obe stranki sta sprejeli to razsodbo, kar so imenovani razsojevalci naznanili s pismi opremljenimi z njihovimi pečati njemu (patriarhu) s prošnjo, da bi izvolil potrditi to poravnavo. Z ozirom na to, da je Šentpavelski samostan imel rečeno cerkev že 60 let in še več v svoji posesti, — kar je (patriarh) razvidel iz listin svojih prednikov, — jo je po njihovem (prednikov) zgledu ločil od fare v Hočah ter jo podelil samostanu in potrdil razsodbo, dodavši prošnjo, da to store tudi njegovi nasledniki.

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Insert v listini patriarha Gregorja z dne 13. marca 1255. tudi tam. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 203, n. 132. — Jaksch, Mon. Car., IV, 75, n. 1710. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XIX, 207, n. 728. — Schroll v Fontes rer. Austr., Dipl., XXXIX, 111, n. 40.]

Št. 231.

1214, dne 4. decembra. Poreč.

Wolfger, oglejski patriarh in mejni grof furlanski, istrski in kranjski *[»diocesis Forojuliane, Istrie et Carniole marchio«]* razsodi prepir med poreškim škofom Folkerijem in opatom samostana svetega Mihaela pri Lemu zaradi nekih desetin in daril, katera bi bil moral zadnji plačevati škofu.

Med pričami: *»Conradus Tergestinus electus, ... Engelpertus comes de Goritia ...«*

[Kandler, Cod. dipl. Istr. iz »Annali dei Camaldolesi«].

Št. 232.

(Med letom 1214. in 1220.)[150]

Koroški vojvoda Bernard *[»Bernhardus dux Carinthie«]* podeli Freisinški cerkvi od svoje očetovske dedščine 30 kmetij, in sicer 12 v Dolenji vasi, 10 v Ravnah in 8 na Raki *[»in Tunelindorf duo-*

[150] Koroški vojvoda Bernard je vladal 1201—1256; freisinški škof Oton pa 1184—1220.

decim, in Haulach decem, in Arch octo«].[151] Podaril je pa Freisinški cerkvi te kmetije za blagor svoje duše in duš svojega očeta in bratov[152] in pa zato, da bi povrnil škodo, katero ji je napravil na svojem odvetništvu Loki *[»in advocacia sua Lonkk«]* in zaradi katere ga je freisinški škof Oton že nadlegoval. Ko je vojvoda podaril te kmetije Freisinški cerkvi, jih je dobil takoj od škofa Otona nazaj kot fevd s pogojem, da jih sme prejeti kot fevd tudi njegova soproga, po njegovi smrti jih pa dobe po dednem fevdalnem pravu njegovi dediči, sinovi ali hčere.

Priče: *»Poppo Petinensis episcopus, Engelber(tus) de Vrsperg, Marquart de Valchenburch et Fri(dericus) frater suus, Gerloch de Hertenberch, Gotfridus Vogel, Otto de Purchstallo, Her. de Grätze et filius suus Hort(olfus), Gerloch de Steine, Magens de Mengospurch, Ortolfus dapifer ducis, Her(mannus) pincerna, Haertwich de Ibach, Ch(unradus) de Carsperch, Walther de Nuzperch, Otto (de) Regenspurch, Pilgreim de Malentin, Otto Viroge, Wolrich de Paris, de familia episcopi H. camerarius, H. pincerna, Ch. camerarius, Sighart de Chinberch, H. de Niunsaezze, Gerboto, Gazwin, Linhart, Jannes, Ch. Wlfinch, Sighart frater Leunhardi, Gerloch filius Her. et Linhart Rabel filius Gozwini, Libhart Chasto, Wernhart, Eberhart de Niubertinq, H. filius iudicis, Gebhart de Maentzing, Gerwicus de Lonkk, Ch. et Wolrich de Percheim, Wlrich Tumbe, Engelschalch Praentel, Albrant, Wergant de Vletnich, Rapoto de Vlednich, Engelschalch de Trasichs et filius suus Her., Wernhardus de Chuemstorf, H. de Nakel, Ch. de Hakelshusen«.*

[Prepis v cod. 260 iz 18. stol. (Heckenstallerische Frisingensia) pri Stolnem kapitlju v Monakovem. — Meichelbeck, Hist. Fris., I[b], 572, n. 1368 (nepopolno). — (Hormayr) Archiv f. Geschichte, 1819, 230. — Zahn v Fontes rer. Austr., Dipl., XXXI, 126, n. 127 k »c. 1215«. — Schumi, Urkb. Krain, II, 21, n. 29 k »c. 1215«. — Jaksch, Mon. Car., IV, 70, n. 1693 (odl.). — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXII, 354, n. 772 k »c. 1220«.]

Št. 233.

1215, dne 21. marca. Rim.

Papež Inocenc III. piše opatu in menihom v Stični *[»de Sitic«]*, da sprejema njih samostan sv. Marije v svoje varstvo. Meniški red, ki je tu vpeljan po pravilih sv. Benedikta in cistercijanskih bratov, naj za večne čase tu tudi ostane. Vsa posestva, katera ima samostan sedaj ali jih pa še pridobi, naj nedotaknjena obdrže oni in

[151] Raka je na Dolenjskem v Krškem okraju. Blizu ste vasi Ravne in Dolenja vas. Besedi »Tunelindorf« in »Haulach« ste bržčas slabo prepisani, v originalu je morebiti stalo »Dulenidorf« in »Raunach«.

[152] Pravilno bi bilo »brata«.

njih nasledniki. Med posestvi navaja (papež) imenoma kraj, kjer leži samostan in vasi Stara vas, Leševje, Lašče, Studeno, Cerknico, Vinji vrh in Bodendorf *[»Altendorf, Liezcowa, Lasissa, Caldenvelt, Cirkeniz, Wimperg et Bandendorf«]* z vsemi priteklinami, katere (vasi) je imel samostan že prej, kakor je sprejel pravila cistercijanskih bratov. Od tistih posestev, katera menihi obdelujejo s svojimi rokami in na svoje stroške, od obdelane in neobdelane zemlje, bodisi od vrtov in sadovnjakov, od ribnikov in krme naj nihče od njih ne zahteva desetine. Dovoljeno jim je sprejemati med konverze klerike in laike, ki so se odpovedali svetu in jih brez kakega ugovora obdržati. Noben menih ne sme potem, ko je napravil obljubo, brez opatovega dovoljenja zapustiti samostana; nihče naj takega ne sprejme, ako nima njihovega občnega pismenega dovoljenja. Ako bi kdo kaj takega storil, naj se zoper dotične menihe in konverze razglasi regularna obsodba. Brez dovoljenja vsega kapitlja ali pa vsaj njegove večine se ne sme nobeno njihovo zemljišče in noben fevd prepustiti komurkoli. Ako bi se podelitve drugače narejale, kakor je rečeno, bi bile neveljavne. Noben menih ali pa konverz ne sme brez dovoljenja opata in večine kapitlja prevzeti poroštva ali si pa izposoditi novce proti določilu kapitlja, ako ni to v posebno korist samostanu. Ako bi vendar kaj takega storil, ne prevzame samostan *nobene odgovornosti. Samostanski bratje smejo nastopati kot priče* v samostanskih zadevah ter v civilnih in kriminalnih pravdah, da ne bi njih stvar zaradi pomanjkanja prič trpela kako škodo. Noben škof in nobena druga oseba jih ne sme siliti, da bi prišli h kaki sinodi ali pa sodnemu zboru, ali pa, da bi zaupali sebe ali pa samostansko imetje kaki posvetni sodniji. Nihče naj ne prihaja v njih hiše, da bi koga ordiniral, poravnaval prepire ali pa sklicaval javne zbore; tudi naj ne ovira pravilne volitve opatov in naj ne poskuša, da bi postavil ali pa odstavil opata proti določbam Cistercijanskega reda. Ako bi škof, v čigar škofiji je njih samostan, primerno naprošen, ne hotel posvetiti novega opata ter tudi ne izvršiti drugih, škofovskih opravil, sme opat, ako je duhovnik, posvetiti svoje novice ter izvrševati drugo, kar spada v njegov delokrog, in vse, kar jim je njih škof protizakonito odrekel, naj dosežejo od kakega drugega škofa. Zastran obljub, katere naj opatje izrekajo pri posvečevanju, naj se škof zadovolji s tisto obliko in tistimi izrazi, kateri so že iz začetka reda v navadi; proti določbam reda naj opatje ne bodo prisiljeni delati svojih obljub. Za posvetitev oltarjev, cerkva in svetega olja ali pa za izvrševanje kakega drugega cerkvenega zakramenta naj nihče ne zahteva od njih kake odškodnine, pač pa naj vse to stori njih škof zastonj; v nasprotnem slučaju naj se obrnejo do kakega drugega pravovernega škofa, imajočega zvezo z Apostolsko stolico, ki naj pooblaščen od

papeža ugodi njih zahtevi. Ako bi se stolica diecezanskega škofa izpraznila, naj jim medtem dele vse cerkvene zakramente sosednji škofje, vendar tako, da njih bodočemu škofu ne nastane vsled tega noben prejudic. Ker pa dostikrat svojega škofa nimajo v bližini, sme kak drug škof, ki bi bil v zvezi z Rimsko stolico ter bi se pri njih mudil in ga dobro poznajo, blagosloviti posode in obleke ter posvetiti oltarje in menihe. Ako bi kak škof ali pa kak drugi cerkven voditelj izrekel črez samostan ali pa ondotne osebe suspenzijo, izobčenje ali pa interdikt, ali pa čez njih mercenarje, ker bi desetino ne oddali, ali zaradi kake druge stvari, katera se jim je dovolila od Apostolske stolice, ali zoper njih dobrotnike, ki so jim preskrbeli kake fevde ali kako drugo uslugo ali pa pomagali pri delu ob dnevih ko oni delajo, drugi pa praznujejo, nima tak rek nobene veljave. Tudi ne veljajo tista pisma, katera bi dosegli v imenu Cistercijanskega reda, a bi nasprotovala apostolskim privilegijem. V slučaju splošnega interdikta čez pokrajine smejo v svojem samostanu obhajati božjo službo, ko so odstranili izobčence in z interdiktom kaznovane. Hoteč skrbeti za njih mir, ukazuje, da ne sme v njih ograjenih krajih in pristavah nihče ropati, krasti, požigati, kri prelivati, brez vzroka zapirati ljudi, jih ubijati ali jim pa delati silo. Potrdi jim vse svoboščine in imunitete, katere je dobil red od njegovih prednikov, ter vse osvoboditve od posvetnih davščin, katere so dobili od kraljev, knezov in drugih vernikov. Nihče ne sme rečenega samostana brez vzroka vznemirjati, mu jemati njegova posestva, vzeta si pridržavati ali pa zmanjševati ali ga na kak način nadlegovati, pač pa naj se vse nedotaknjeno ohrani.[153] — *»Religiosam vitam eligentibus.«*

[Prepis v Deželnem arhivu v Ljubljani. — Schumi, Urkb. Krain, II, 16, n. 27.]

Št. 234.

1215, dne 12. aprila. Lateran.

Papež Inocenc III. naznanja Ulriku, opatu Šentpavelskega samostana na Koroškem, in njegovim bratom, da sprejema po zgledu svojih prednikov, namreč Urbana II., Inocenca II., Aleksandra III. in Lucija III. njih samostan v svoje varstvo. (Isto besedilo, kakor v listini papeža Lucija III. z dne 21. septembra 1184. Gl. Gradivo, IV, št. 681.) — *»Effectum iusta postulantibus.«*

[Orig. v Št. Pavlu na Koroškem. — Reg.: Schroll v Fontes rer. Austr., Dipl., XXXIX, 111. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 206, n. 134. — Jaksch, Mon. Car., IV, 78, n. 1716.]

[153] Zastran vsebine primerjaj listino papeža Inocenca III. z dne 19. marca 1202 (št. 20) ter listino istega papeža z dne 13. aprila 1212 (št. 189).

Št. 235.

1215, dne 25. maja.

Ko je bil še Konrad (I.) opat v Vetrinjah[154] *[»temporibus domini Chuenradi Victoriensis abbatis«]*, sta neki Henrik in njegova soproga za sedem mark kupila za dobo svojega življenja neko hišo s cerkvijo vred v Brežah. Pozneje, ko je ogenj uničil rečeno hišo, cerkev in vse mesto, sta neki Albert *»Chramer«* in njegova soproga dala imenovanemu Henriku in njegovi soprogi tri marke za vse pravice, katere sta ta dva imela do omenjene hiše in cerkve. Nato je kesneje vetrinjski opat Nikolaj *[»Nicolaus abbas Victoriensis«]* po nasvetu vsega konventa prodal rečeno hišo in cerkev Pilgrimu Olu *[»Pilgrimo Ol«]* za 24 mark. Albertu »Chramerju« in njegovi soprogi je pa za njune tri marke dal eno marko ter jim za dobo šestih let brez najemnine prepustil dvor tik hiše ščitonosca Eppona *[»Epponis scutiferarii«]*, kateri (dvor) mu je vsako leto plačeval po 30 penezov.

[Vetrinjska kopialna knjiga II, n. 283 in I, n. 195, v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 79, n. 1717. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XIX, 208, n. 732.]

Št. 236.

1215, dne 3. junija. Lipnica.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) izjavlja, da je prenehal prepir med Admontskim samostanom in Lipniško faro zaradi cerkve sv. Nikolaja v Muggenau.[155]

Med pričami: *» . . . Chunradus archidiaconus Carinthię, . . . Chunradus plebanus de Marhpurc, . . . Chunradus plebanus de Meingozpurh, . . . Willehalmus comes de Hunenburc, . . . Fridericus de Petŏ, Cholo de Truhsen et fratres eius Gotfridus et Otto, Reinbertus de Murek . . .«*

[Orig. v Admontu. — Cod. 475, f. 83', n, 90, iz 13. stol., istotam. — Pez, Thesaur. anecdot., III^{c}, 740, n. 53. — Caesar, Annales Styriae, II, 486, n. 42. — Wichner, Gesch. v. Admont, II, 283, n. 119. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 207, n. 136. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 191, n. 685. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzb. Erzbischöfe, 210, n. 169. — Schumi, Urkb. Krain, II, 20, n. 28. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXII, 341, n. 733.]

---

[154] Vetrinjski opat Konrad I. se v virih omenja med l. 1202. in l. 1209.

[155] Muggenau severozah. od Lipnice. Dotična cerkev je cerkev sv. Nikolaja im Sausal.

Št. 237.

1215, dne 5. junija. Strassburg.

Krški škof Henrik naznanja, da je, ker je imel na Lateranskem cerkvenem zboru velike stroške, te pa ni mogel zmagati brez posojila, kajti šele pred kratkim je nastopil škofijo, ki je imela dolgo časa velike izdatke, vzel, da se izogne stroškom in pa da si omogoči hitro pot v Rim, od gospoda Jelena *[»a domino Ieleno«]* na posodo 60 mark srebra in mu zato zastavil osem kmetij v Dobersbergu, od katerih naj Jelen dobiva užitek, ako se kmetije ne rešijo do prihodnjega sv. Jurija. Škof dá Jelenu v fevd tudi eno kmetijo v Bistrici *[»Viustriz«]*, ki plačuje en talent ter mu obljubi, da mu prepusti v fevd še drugo kmetijo, ki plačuje eno marko, kadar bo od kakega fevdnika ali ministeriala izpraznjena.

Med pričami: »... *Eberhardus de Sconenstein*, ... *Walchunus de Trhsin et frater suus Hainricus.*«

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 728, n. 1719. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXII, 341, n. 734. — Jaksch, Mon. Car., I, 346, n. 453.]

Št. 238.

1215, dne 14. julija. Gradež.

Zaslišavanje prič pred gradeškim patriarhom A(ngelom) zaradi prepira, ki je nastal med oglejskimi kanoniki in goriškim grofom M(ajnhardom) *[»M. comitem de Goritia«]* zastran odvetništva v Maranu.

Oglejski kanonik Laurentius je izjavil, da grof Majnhard nadleguje kanonike zaradi rečenega odvetništva, lovi njih ljudi in jemlje njih blago. Odvetniško pravico v Maranu je koroški vojvoda Henrik odstopil oglejskemu patriarhu Udalriku (I.), ta pa oglejskim kanonikom z dovoljenjem Burgharda *[»Brocardi«]*,[156] ki je tistega dne postal odvetnik oglejskega patriarhata.[157]

Enako sta izpovedala kanonika Olricus in Ulvinus.

Tem nasprotno je pa goriški grof trdil, da je imel odvetništvo kot fevd od oglejskega patriarha. Tudi njegov oče je imel odvetništvo kot fevd Oglejske cerkve.

[Prepis v Collezione Fabrizio v Mestni knjižnici v Vidmu. — Joppi v Archeografo Triestino, nuova serie, XI (1885), 395, n. 14.]

[156] Morebiti je v originalu namesto »Brocardi« stalo »Burcardi«.
[157] Gl. Gradivo, III, št. 393.

Št. 239.

1215, dne 18. julija. Solnograd.

Leopold (VI.), vojvoda avstrijski in štajerski, izda listino za cerkev sv. Katarine in samostan sv. Petra v Solnogradu.

Med pričami: *»Gotfridus de Truchsen.«*

[Orig. v samostanu sv. Petra v Solnogradu. — Hanthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 193, n. 686. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 115, n. 125. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzb. Erzbischöfe, 210, n. 171.]

Št. 240.

1215, dne 12. septembra. Stein v Labodski dolini.

Friderik iz Ptuja *[»Fridericus Petouiensis«]* naznanja, da je njegova podložnica Rhia z dovoljenjem svojega soproga Richerja in svojih sinov prodala od svojega posestva eno kmetijo »in Perge Iune« za 15 mark bratom duhovniku Gotfridu, Perchtoldu, Heidenricu, Wicmannu in Hermannu, sinovom svobodnega Wicmanna »in Perge Iune« pri sv. Markežu *[»in villa ad sanctum Marcum«]*. To se je zgodilo z njegovo (Friderikovo) podelitvijo in s podelitvijo njegovega sina Friderika iz Ptuja *[»de Petouia«]* na njegovem gradu Steinu v Labodski pokrajini, za časa solnograškega nadškofa Eberharda onega leta, ko se je vršil pod papežem Inocencem (III.) Lateranski koncil, dne 12. septembra *[»fuit hoc tractatum in castro meo Stein Lauent provincia tempore Eberhardi Salisburgensis archiepiscopi eo anno quo celebratum est concilium Lateranense sub Innocentio papa, secundo idib. septemb.«]*. — Listino pečati izdajatelj.

Priče: *»Diepoldus, Weltfridus, Rugerus, Dietricus, Henricus de Chapelle, Hertwicus de Fraimberch milites mei (sc. Friderici) et alii homines mei Dietricus Strumosus, Hartmannus, filius suus Conradus, Chonradus Strumula.«*

[Dobrlavaška kopialna knjiga f. 30', iz 17. stol., v Št. Pavlu na Koroškem. — Jaksch, Mon. Car., IV, 80, n. 1720. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., V, 218, n. 247 k l. 1139, dne 13. sept.]

Št. 241.

1215, dne 4. oktobra. Oglej.

Oglejski patriarh Wolfger izda listino za opata pri sv. Mihaelu in Monte v Pulju.

Med pričami: *»... Philippus Tergestinus archidiaconus, ... Zoppo de Nidech.«*

[Listina v zbirki Justa Fontaninija, II, 333, v Biblioteki Marciani v Benetkah. — Joppi, Aggiunte inedite al codice diplomatico Istro-Tergestino del secolo XIII (Udine 1878), 17.]

Št. 242.

1215, dne 25. oktobra. Breže.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) izjavlja, da je nastal prepir med Karolom, proštom pri Gospe Sveti *[»Karolum prepositum sancte Marie in Solio«]* in vitezom Kolonom iz Trušenj *[»Colonem de Truhsen militem«]* zaradi enega polja, katero se nahaja pod proštovo hišo pri Gospe Sveti. Ko sta oba prišla predenj, je (nadškof) ovrgel Kolonovo trditev, da je dobil dotično polje od njega v fevd, kajti to polje ni spadalo pod njegovo (nadškofovo) gospostvo, temveč pod gospostvo cerkve pri Gospe Sveti. Ko je Kolon videl, da nima pravice, je odstopil od svoje zahteve ter priznal, da spada polje pod cerkev pri Gospe Sveti. Nato je nadškof vse pravice, katere je imel ali bi mogel imeti do rečenega polja, prepustil cerkvi pri Gospe Sveti.

[Orig. v Knezoškofijskem konzistorijalnem arhivu v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 80, n. 1721. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 195, n. 688.]

Št. 243.

(Okoli leta 1215.)

Freisinški škof Oton[158] si je za veliko vsoto kupil vas Gosteče in za 80 mark vas Pungert. *[»Nec pretereundem est quod Otto Frisingensis episcopus data magna pecunia comparavit villam que dicitur Costech. Item comparavit villam que dicitur Pauumgarten pro LXXX marcis.«]*

[Cod. 3e (nekdaj 238), f. 121', v Drž. arhivu v Monakovem. — Meichelbeck, Hist. Fris., Ib, 573, n. 1373. — Zahn v Fontes rer. Austr., Dipl., XXXI, 125, n. 126. — Schumi, Urkb. Krain, II, 22, n. 30.]

Št. 244.

(Okoli leta 1215.)

Freisinški škof Oton je za 300 mark kupil od Otona iz Mokronoga in njegove soproge 60 kmetij v Marki v vasi, ki se zove Slap, ter v vasi Loki tostran Krke pod gradom Oriškom. *[»Item sciendum est quod idem dominus Otto Frisingensis episcopus comparavit a domino Ottone de Nazzenvvz et uxore sua LX heubas*

[158] Freisinški škof Oton II. je vladal od l. 1184. do 17. marca l. 1220.

sitas in Marchia in villa que dicitur Zlab et in alia villa que dicitur Lonca, citra aquam Gurk sub castro Orishek pro trecentis marcis.«]

[Cod. 3c (nekdaj 238), f. 121, v Državnem arhivu v Monakovem. — Meichelbeck, Hist. Fris., Ib, 573, n. 1374. — Zahn v Fontes rer. Austr., Dipl., XXXI, 125, n. 126. — Schumi, Urkb. Krain, II, 22, n. 30.]

Št. 245.

(Okoli leta 1215.)

Freisinški škof Oton se je pritožil zoper svojega nečaka Henrika, mejnega grofa istrskega, zaradi škode, katera se mu je napravila pri Loki. Dobil je od njega odškodnino tako, da je mejni grof odstopil Freisinški cerkvi 50 kmetij pod gradom, Mehovo imenovanim, ter jih nato dobil v fevd, kar pričuje listina, katero je izdal in katero sta pečatila oba kneza. *[»In presenti pagina notatum cunctis fidelibus liquescat, quod dominus Otto Frisingensis episcopus querimoniam faciens de domino Heinrico suo nepote marchione Istrie de damno sibi illato apud Loncam, talem recompensationem obtinuit, quod marchio potestativa manu tradidit ecclesie Frisingensi L heubas sub castro Michow et ab ipso in feudum recepit, sicut testatur privilegium ab eo traditum et sigillo utriusque principis signatum.«]*

[Cod. 3e (nekdaj 238), f. 121, v Drž. arhivu v Monakovem. — Zahn v Fontes rer. Austr., Dipl., XXXI, 126, n. 126. — Schumi, Urkb. Krain, II, 22, n. 30. — Reg.: Oefele Gesch. d. Grafen v. Andechs, 199, n. 622a.]

Št. 246.

(Okoli leta 1215.)

Freisinški škof Oton se je pritožil zoper koroškega vojvoda Bernarda, ker je ta delal škodo njegovim ljudem po Loškem odvetništvu. Nato je vojvoda za storjeno škodo odstopil Freisinški cerkvi 20 kmetij od svojega posestva pri Mokronogu ter jih nato od škofa dobil v fevd. Imena prič so zapisana v tozadevni listini. *[»Item querimoniam faciens de domino Bernhardo duce Karintie, quod homines suos in advocatia Lonca damnificare presumsit, idem dux pro damno episcopo illato tradidit ad altare sancte Marie in Frisinga potestativa manu XX heubas de suo predio apud Nazzenvvz et eas ab episcopo in beneficium recepit. Nomina testium sunt scripta in privilegio super hoc compacto.«]*

[Cod. 3e (nekdaj 238), f. 122, v Drž. arhivu v Monakovem. — Meichelbeck, Hist. Fris., Ib, 572, n. 1369. — Zahn v Fontes rer. Austr., Dipl., XXXI, 126, n. 126. — Schumi, Urkb. Krain, II, 22, n. 30.]

Št. 247.

(Okoli leta 1215.)

Za časa osojskega opata Konrada je Visla, vdova po Rudolfu iz Vetrovega, z dovoljenjem svojih sinov, Rudolfa in Swikerja iz Vetrovega, ter svojih treh hčera z nekaterimi svojimi posestvi napravila neko ustanovo na korist njih duš pri farni cerkvi sv. Katarine v Osojah.

Megiser, Annales Carinthiae, 845: »Bey welches (Abts Conrad) regierung fraw Wißla, ein gelassene wittib herrn Rudolphen von Vedraun, mit vorwissen und willen ihrer söhne Rudolphen u. Schweickers von Vedraun, auch ihrer töchter, der drey waren, der pfarrkirchen s. Catarein zu Ossiach mit ettlichen gütern ein stifft gethan hat, damit solches ihrer seelen solte zu gut kommen.«

Annus Millesimus Ossiac., 68: »Sub cuius (sc. Conradi) praesulatu Wisla, relicta vidua Rudolphi de Vedraun, quedam bona legavit ecclesie parrochiali s. Catharine in Ossiac.«

Št. 248.

(Okoli leta 1215.)

»*Wernherus de Tanne*«[159] se odreče nasproti Šentpavelskemu samostanu vsem fevdom, katere ima od njega v Meljah [»*Melnich*«]. Ti fevdi so: 20 posod gorskega vina [»*XX idrias vini montani*«], en vinograd in ena kmetija, kjer se vino prideluje, potem pet in pol njiv in dva dvora. Da bode pa ta odpoved stalna, zastavi svoj dvor pod gradom v Mariboru [»*curiam suam sub castro Marpurch*«] ter svoje posestvo pri Št. Lenartu [»*apud sanctum Leonhardum*«], katero je dobil od rečenega samostana.

Priče: »*Chunrat Pes et filius eius Gotschalc, Hainric de Spiluelde, Richer de Pulzcă, Reinbertus de Cierberc, Chunrat filius Chunradi Gossi, Peringer de Levnbach, Samson, Růger officialis, Hainricus Libenzer, Wolfhart civis, Marquart decimator et filius eius, Gotschalc pellifex, Siboto de Gemz, Andreas pater eius, Vvlricus preco et Mazelinus.*«

[Novejši prepis v Cod. trad. s. Pauli v Dež. arhivu v Gradcu. — Schroll v Fontes rer. Austr., Dipl., XXXIX, 69, n. 97. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 209, n. 137.]

Št. 249.

(Okoli leta 1215.) Čedad.

Leonhard »*de Britzac*« prepusti Brixenski cerkvi in njenemu škofu Konradu Wilbirgo, hčer Hugona iz Flaschberga ter soprogo

[159] Wernherus de Tanne se večkrat po Meljah zove W. de Melnik (de Melních). Cf. Gradivo, IV, št. 840 in 927.

Wernhera iz Neuburga, vsled prošnje rečene Wilbirge in njenega soproga kot ministerialko.

Med pričami: »... *sub testimonio ... Rŏdolfi de Râs, Hainrici Canol socii eius, ... Volcheri de Dorenberg, ... Rûdolfi de Veldes ...*«

[Cod. 515, f. 159', n. 576, v Drž. arhivu na Dunaju. — Sinnacher, Gesch. v. Säben-Brixen, IV, 174, n. 6 k »c. 1214«. — Redlich, Acta Tirol., I, 193, n. 541, »ok. l. 1215«. — Jaksch, Mon. Car., IV, 76, n. 1712, »ok. l. 1215«. — Reg.: Schumi, Urkb. Krain, II, 16, n. 26 k »c. 1214«.]

Št. 250.

(Pred letom 1216.), dne 14., 18. in 19. decembra.

Prepir radi desetine od olja med piranskimi prebivalci in koprskim škofom.

Piranski presbiter Venerij je pod prisego izpovedal: notar Dominik je izgotovil listino, iz katere je razvidno, da je pred sodnijo diakon Artuik zastopnik piranskih klerikov, Just[160] pa zastopnik piranskih faranov. Dominik velja za notarja v Piranskem gradu *[»in castro Pirano«]*. Vse njegove listine o raznih pogodbah in drugih stvareh ter vsi njegovi testamenti imajo veljavo v Piranskem mestu. Venerij pravi, da je bil prisoten, ko je rečeni Dominik prisegel kot notar vpričo grofa Bertolda.[161] Ta je dobil svojo oblast od freisinškega škofa,[162] ta pa od cesarja. V navzočnosti gastalda Alberika, Odolrika de Ripaldo, njegovega sina Ivana, Ivana de Ionane, Adalgerija de Cuniça, Tisona de Plebano in mnogih drugih je rečeni grof v zadnjem štiridesetdanskem postu izročil odvetništvo imenovanemu Dominiku.

Na vprašanje, ako ima Artuik pooblastilo od piranskega župnika in klerikov, da jih zastopa, odgovori Venerij, da je bil prisoten, ko sta župnik in pa presbiter Dominik, magister scolarum, s svojim odvetnikom postavila rečenega Artuika za zastopnika v tej zadevi. To se je zgodilo dne 29. novembra v navzočnosti Adalgerja de Cuniça, Tisona de Plebano, Justa de Bona in drugih v kraju *»Triblo de porte domus«*. Ravno takrat in tam sta gastald in piransko ljudstvo postavila Justa de Bona za svojega zastopnika v tej zadevi. Venerij je rekel, da so prostovoljno postavili Artuika za svojega zastopnika ter nikakor ne prisiljeni po laikih. V (Piranski) cerkvi so bili štirje redni kleriki, namreč župnik, presbiter Dominik, on (Venerij) in diakon Artuik in ti niso napravili nikake zveze s svojimi farani v

[160] Justus de Bona se omenja že l. 1192 (apr. 27.) in pa leta 1205 (okt. 3.).

[161] Iz katere rodovine je bil ta grof Bertold, mi ni znano. Mejni grof Bertold IV. iz rodovine Andechsov je že l. 1204. umrl (gl. št. 77).

[162] Iz neke listine iz l. 1062. (Gradivo, III. št. 223) je razvidno, da je takrat samostan sv. Andreja v Freisingu dobil neka posestva v Piranu.

tej ali kaki drugi zadevi zoper svojega škofa in zoper svojo čast. Pretečeni velikonočni četrtek je škof izobčil piranske klerike pod pogojem, ako so delali ali pa delajo zvezo s farani zoper svojega škofa. Nato je župnik odgovoril škofu, da jih ne more in ne sme izobčiti, ker so farani napravili priziv do papeža.

Kar se tiče desetine od olja,[163] je izjavil Venerij, da se spominja, če gre za 36 let nazaj, škofa Bernarda[164] *[»episcopi Warnardi«]*, potem nekega drugega tržaškega škofa, ki je bil izvoljen, a ne posvečen, katerega ime mu ni ostalo v spominu[165] *[»cuiusdam alterius tar(gestini?), qui fuit electus et non consechratus, nominis cuius non recordatur«]*, potem (koprskega) škofa Aldigerja *[»episcopi Aldigerii«]* ter sedanjega škofa.[166] Ta desetina se ni dajala naštetim škofom, temveč vedno, odkar se spominja, diakonu Artuiku, svečarju Walterju in vratarju Ivanu *[»Ar. diacono, Walterio candelariis et Johanni hostiario«]*, ki so dobivali to desetino za cerkev sv. Jurija in za druge cerkve v Piranu. Župnik, kleriki, gastald in ljudstvo piransko so postavili te može, da bi prejemali desetino. Farani dajejo in so dajali to desetino kot pravo desetino. Ta desetina se porabi za razsvetljavo po cerkvah. Ne spominja se, da bi bil kdaj nastal prepir zaradi te desetine s piranskimi kleriki ali pa z laiki. Vsak prinese to desetino k cerkvi ter jo da svečarjem. V nedeljo po zadnjih Vseh svetih je koprski škof prepovedal božjo službo v Piranu. O privilegiju koprskega škofa A(ldigerija) ni nič vedel, dokler ga ni sam prečital pred sodnijo. Papeževega pisma, s katerim se je baje ljudstvo opominjalo, da bi dajalo desetino od olja, ni videl in ne slišal čitati. Kar se tiče desetin od drugih stvari, imajo imenovani kleriki samo četrtino, drugo dobivajo višji vazali.

Svečar *[»candelarius«]* Walter de Johanne de Waltramo je pod prisego izpovedal večinoma to, kar presbiter Venerij. Med drugim je rekel, da je Dominika postavil za notarja Bertold, grof v Piranskem gradu; ta pa je dobil oblast in ondotno grofijo od grofa Majnharda[167] *[»a comite Mainardo«]*. Majnhard jo ima od freisinškega škofa, ta pa od cesarja. On ni bil zraven, ko je imenovani grof postavil Dominika za notarja. Spominja se za 30 in še več let nazaj, da se daje desetina od olja cerkvi sv. Jurija. Nikdar nista proti temu ugovarjala škofa *»War(nardus)«* in *»A(ldigerius)«*, pač pa sedanji. On (priča) in pa diakon Artuik sta postavljena, da pobirata omenjeno desetino.

---

[163] Prepir zaradi desetine od olja teče že l. 1205. (gl. št. 92).
[164] Tržaški škof Bernard se večkrat omenja v listinah med l. 1149. in l. 1184. Leta 1187. je bil že mrtev.
[165] Morebiti škof Henrik ali pa Liutold. Oba sta vladala le malo časa.
[166] Škof Uretemar, ki se omenja l. 1216. (gl. št. 259).
[167] Goriški grof Majnhard.

Enako kakor Venerij je izpovedal vratar Ivan *[»Johannis hostiarius«]*. Med drugim je rekel, da je Dominik že kakega pol leta notar. Farani odrajtujejo desetino od olja za cerkev sv. Jurija svečarju, ta jo pa daje njemu (vratarju) v varstvo. On (vratar) jo potem razdeli cerkvam. To izvršuje že štiri leta. Na ta način se je ta desetina odrajtovala že 50 let. Pred njim so jo dobivali njegovi predniki Dominik, Amik, Ivan in Amik. Nikdar niso delali koprski škofje zaradi nje kakih ugovorov.

Tison, sodnik v Piranu, je pod prisego izpovedal nekako to, kar prejšnji. Med drugim je rekel, da je bil diakon Artuik postavljen za zastopnika na predvečer pred sv. Andrejem, Just pa nekoliko prej ali pa nekoliko pozneje. Spominja se, da so piranski farani že skozi 50 let dajali to desetino cerkvi sv. Jurija in drugim cerkvam, nikdar pa ne koprskim škofom, ne Wa(rnardu), ne A(ldigeriju) in ne drugim. Župnik, kleriki, gastald in piransko ljudstvo postavljajo tiste, ki potem pobirajo desetino. Škof je piranskim prebivalcem prepovedal službo božjo v nedeljo po Vseh svetih, a ljudstvo je napravilo priziv do rimskega papeža že v postu. O škofovem privilegiju in papeževem pismu ne ve nič drugega kakor to, kar je bilo prečitanega pred sodnijo. Znano mu je pismo, s katerim se je izročila pooblastilo gradeškemu patriarhu.

Aldager de Cuniça je pod prisego izpovedal nekako to, kar sodnik Tison. Rekel je, da ne ve, je li škof izobčil piranskega župnika in klerike. Papeževo opominjalno pismo se je izročilo gastaldu Ko so se potem posvetovali, so napravili priziv na papeža. Znano mu je pismo, s katerim se je dalo pooblastilo patriarhu I(vanu)[168] in torcellskemu škofu.

Sodnik Ivan de Almerico izpove nekako to, kar drugi. Župnik in kleriki v Piranu so postavili diakona Adalgerja za svojega zastopnika, Justa pa piransko ljudstvo in gastald. O prepovedi službe božje je navedel isto, kar Adalger. Piranci so napravili priziv do papeža za časa gradeškega patriarha I(vana). Vsled ukaza piranskega gastalda in ljudstva je napravil on (priča) priziv zoper koprskega škofa do papeža dne 11. marca.

Peter de Mena izpove pod prisego nekako to, kar drugi.

Odolrik de Ripaldo je pod prisego navedel nekako to, kar drugi. Rekel je, da so on, njegov oče, njegov ded in drugi Piranci dajali desetino cerkvi sv. Jurija. Znano mu je, da je bila ta pravdna zadeva izročena gradeškemu patriarhu I(vanu). Spominja se na sedem škofov, ki so bili v Trstu in Kopru, namreč Dietmar, Hartvik, Bernard, (Henrik, Liutold), Aldiger in sedanji (Uretmar) *[»Dietama-*

[168] Gradeški patriarh Ivan Gradenigo (1105—1130).

rium, Artuicum, Warnardum, Odolricum, Tar (?) filium Stephani de Duino,[169] *Aldigerium et presentem«]* in nobenemu izmed njih se ni dajala desetina od olja.

Nato so še pod prisego izpovedali Lavrenc de Mazzana, Ivan de Mena, Ivan Carvellus in Albin de Domda nekako to, kar prejšnji.

Nato je kot priča koprskega škofa njegov kaplan, presbiter Peter, pod prisego izpovedal, da se o Dominiku ne more reči, je li notar ali ne. Bertold, ki ga je bajé postavil za notarja, nima te pravice. O kakem pritisku na duhovščino ne ve nič. Bil je prisoten, ko je koprski škof na veliki četrtek izobčil piranske klerike v slučaju, ako bi se vezali s piranskimi laiki zoper škofa. Pri sedanjem škofu se je mudil kakih osem let in kaki dve pa pri Aldigerju. Oba ta dva škofa sta od piranskih faranov zahtevala desetino od olja, katera se pa ni dajala. Ni mu znano, kdaj je A(ldiger) začel z njimi prepir, pač pa ve, da jim je poslal papeževo pismo, s katerim jih je ta opominjal, da bi mu (škofu) dajali desetino od olja. Ako bi tega ne storili, potem naj škof po papeževem mnenju nastopi proti njim.

»Ego Manfredus presbiter Christi, notarius rogatus interfui iurationi et examinationi predictorum testium et iussa vissu domini Leonardi dei gratia Torcelli episcopi, delegati domini pape Innocentii,[170] *scripsi, compilavi et roboravi.«*

[Orig. zapisnik v Mestnem arhivu v Piranu. — Morteani v Archeografo Triestino, nuova serie, XXI (1896), 256.]

Št. 251.

1216, dne 26. januarja. Lateran.

Papež Inocenc III. potrdi gosposvetskemu proštu Karolu *[»Carolo preposito sancte Marie in Solio«]* vsled njegove prošnje cerkve pri Št. Juriju *[»sancti Georgii«]*, v Timenici *[»Timeniz«]*, pri Št. Mihelu *[»Olsgrez«]*, v Čajnčah *[»Dultschnig«]*, Tigrčah *[»Tigrit«]* in Radišah *[»Ratsperg«]*, ki spadajo pod njegovo proštijo. — *»Iustis petentium desideriis.«*

[»Copiae et extractus«, f. 2, rokopis iz 18. stol. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., I. Ergänzungsheft, 14, n. 3061.]

---

[169] Za tisti čas sta nam znana tržaška škofa Henrik (1187) in Liutold (1188 do 1199), ne pa »Odolricus« in pa »Tar (?) filius Stephani de Duino«.

[170] Papež Inocenc III. je vladal od l. 1198. pa do 16. julija 1216. Ta zapisnik se je napravil pred smrtjo rečenega papeža, tedaj pred 16. julijem 1216. Ker je l. 1212. *še živel koprski škof Aldiger, prednik Uretmarjev, smemo trditi, da je bil* ta zapisnik sestavljen med l. 1212. in l. 1216. Za ta čas pa se omenja torcellski škof Bonus Balbi, v našem viru pa Leonardus. Kje je napaka?

Št. 252.

1216, dne 11. februarja. Lateran.

Papež Inocenc III. piše padovanskemu škofu (Jordanu), da mu je naznanil kapitelj Oglejske cerkve, da so se vršile pred patriarhom pogajanja med njim (kapitljem) in goriškim grofom M(ajnhardom) *[»nobilem virum M. comitem de Goritia«]* zaradi odvetništva čez vas Faro *[»villae de Fara«]*, ondotna posestva in druge stvari. Ker pa se je grof obnašal jako predrzno, je razglasil patriarh zoper njega cerkveno izobčenje. Ko je nato šel patriarh k cerkvenemu zboru,[171] se je grof s silo polastil rečene vasi ter naredil kapitlju veliko škode. Da se grof ne bode mogel veseliti svoje predrznosti, veleva papež padovanskemu škofu, da ne osvobodi grofa cerkvenega izobčenja, katero je bilo po pravici proglašeno, za tako dolgo časa, dokler ne da zadostnega zadoščenja. Prisili naj ga s cerkveno kaznijo, da povrne kapitlju storjeno škodo. — *»Dilecti filii capitulum.«*

[Listina v Kapiteljskem arhivu v Vidmu. — Rubeis, Mon. eccl. Aquil., 674. — Cappelletti, Le chiese d' Italia, VIII, 281. — Reg.: Bianchi v Arch. f. österr. Gesch., XXI, 187, n. 45. — Potthast, Reg. pont. Rom., n. 5074. — Atti e memorie della Società istriana di archeologia e storia patria, 1892, 29. — Böhmer-Ficker-Winkelmann, Reg. imp., V, n. 6181.]

Št. 253.

1216, dne 7. aprila. Trst.

Tržaški izvoljeni škof Konrad naznanja kanonikom Tržaške cerkve, da so dobivali od njih tržaški škofje vsled neke napačne navade nekoliko vina vsako leto za časa trgatve. Škof Konrad pravi, da so odslej osvobojeni te davščine, vendar naj pobožneje opravljajo molitve in službo božjo posebno za umrle škofe.

»Actum Tergesti in refectorio canonicorum. Anno domini millesimo CCXVI, VII idus aprilis, indictione IIII. Huius rei testes fuerunt dominus Leonardus Emonensis episcopus, Maurus Tergest. potestas, Inic.[172] *de Laurencio, Vital de Belissima, Andreas de Marina, Cadolus Burda, Vitalis de Elix et alii quam plures.«*

[Orig. v Kapiteljskem arhivu v Trstu. — Kandler, Cod. dipl. Istr. — Reg.: Marsich v Archeografo Triestino, nuova serie, V (1877—1878), 368, n. 15.]

Št. 254.

1216, dne 24. aprila. Št. Vid.

Vetrinjski opat Nikolaj in osojski opat Konrad *[»Nycolaus dei gratia Victoriensis, Chunradus Ozziacensis abbates«]* razsodita kot

[171] Ta cerkveni zbor je bil meseca novembra l. 1215. v Lateranu.
[172] Marsich piše »Domenico«.

papeževa delegata prepir med Krškim kapitljem in tigrškim župnikom Hartwikom *[»Hartwicum plebanum de Tygrich«]*. Krški kapitelj je poudarjal, da je Hartwik od njega dobil svojo cerkev v fevd, a noče pri njej bivati *[»residentiam*[173] *in eadem ecclesia facere nollet«]*, akoravno je bil k temu večkrat pozvan. Zato naj se mu naloži kazen radi zanemarjanja rezidenčne dolžnosti, h kateri je bil od kanonikov in njiju (delegatov) večkrat brez uspeha opominjan. Župnik je na to odgovoril, da hoče storiti, kar je do sedaj zanemarjal. Ko je presbiter Engelmar pokazal nadškofovo pismo, v katerem je stalo, da se je Hartwik odpovedal svoji cerkvi in jo podelil v pismu neimenovanemu duhovniku, je odgovoril, da ni nikdar sam in ne po odposlancu resigniral na cerkev. Vprašan, kako je prišel do svoje cerkve, je Hartwik izjavil, da ga je investiral krški prošt Ditrik vsled zahteve krškega škofa Romana (II.)[174] in s privoljenjem krškega kapitlja in to potom svojih kanonikov kustoda Henrika in Henrika župnika v Liedingu javil takratnemu koroškemu arhidiakonu Gerlohu. Papeževa delegata sta nato, ko sta videla onemoglost župnika Hartwika ter ne hoteč mu škodovati, ukazala, da naj v teku meseca pride k svoji cerkvi, kjer naj bi prebival. Ako bi tega ne storil, naj pride dne 19. junija v cerkev v Št. Vid, da se tu opraviči njim in krškim kanonikom.

Med pričami: *»presentibus ... magistro Egelwardo de Gurnz, magistro Perhtoldo de Solio, ... domino Wlfingo de Gurnz ...«*.

Na perg. trakih, ki gresta skozi zareze, visita pečata: 1. vetrinjskega opata, 2. osojskega opata Konrada (opisa pri Jakschu, l. c., 351).

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., I, 350, n. 459.]

Št. 255.

1216, dne 25. junija. *Kapfenberg.*

Ko je Ulrik iz Stubenberga nameraval iti proti Jeruzalemu, je povrnil Sekovskemu samostanu štiri kmetije v Ratenbergu, katere je že prej samostanu podelila njegova teta Hiltruda iz Roža *[»Hiltruda de Rase matertera mea«]*, a jih je on protizakonito zadržaval.

[Orig. v Dež. arhivu v Gradcu. — Pusch-Frölich, Dipl. Styriae, I, 192, n. 36. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 211, n. 140. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXII, 342, n. 737. — Jaksch, Mon. Car., IV, 84, n. 1732.]

[173] Residentia, pravica fevdnega gospoda, ki lahko sili fevdnika, da prebiva na podeljenem fevdu.

[174] Vladal 1174—1179.

Št. 256.

(1216, okoli 25. junija.)

Ko je Ulrik iz Stubenberga nameraval iti proti Jeruzalemu, je med drugimi odstopil Runskemu samostanu tri kmetije v Ratenbergu, katere je nekdaj brez njegovega dovoljenja podelila samostanu njegova teta Hiltruda iz Roža *[»matertera mea Hiltrudis de Rase«]*.

Datum manjka.[175]

[Orig. v Runskem samostanu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 212, n. 141. — Reg.: Jaksch, Mon. Car., IV, 83, n. 1731.]

Št. 257.

1216, dne 31. julija. Med Brežami in Grafendorfom poleg Motnice.

Krški škof Henrik (II.) ter avstrijski in štajerski vojvoda Leopold (VI.) se pogodita, kako bodeta delila otroke, katere sta ali pa bodeta imela krška ministeriala Rihca in pa Offon de Mannendorf.

Med pričami: »... *Conradus archidiaconus Karinthie*, ... *Otto de Chvnigesperhc* ...«

[Dva originala, eden v arhivu Zgod. društva v Celovcu, drugi v Dež. arhivu v Gradcu. — Jaksch, Mon. Car., I, 352, n. 461. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 118, n. 136. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch. XXII, 343, n. 740.]

Št. 258.

1216, dne 24. avgusta. Koper.

Pogodba, katero so sklenili koprski podesta Almerik, konzuli Janetto de Joanne Adalgerii, Ambrosino[176] Belgramoni ter drugi koprski meščanje za koprsko občino na eni strani ter Perolinus de Piro, notar Albert in ... za treviško občino na drugi strani. Oboji se zavežejo, da hočejo drug drugemu povrniti, kar so si koprski ali pa treviški ljudje osvojili za časa vojne. Ako bi tisti, ki je kaj vzel, ne mogel povrniti, dolžna je njegova občina, da povrne. Koprski podesta in njegovi svetovalci naj izberejo dva svojih meščanov, katera naj naredita račun z ljudmi mesta Trevisa; ravno tako naj si izvoli treviški podesta dva svojih meščanov, ki naj obračunata s koprskimi ljudmi. Proti računu teh meščanov, ki naj ga dokončajo

[176] Verci: Ambrosio.

[175] Zastran datiranja gl. št. 255.

v 15 dneh, se ni mogoče pritožiti. Nato naj podesta in konzuli v 15 dneh napravijo izvršbo na podlagi njih izjave. (Tekst listine je na nekaterih mestih pomanjkljiv in zato nerazumljiv).

»Anno domini millesimo ducentesimo sextodecimo, indictione quarta, die mercurii octava exeunte augusto in praesentia Arthelippi iudicis, Joannis Menabri,[177] *Americi*[178] *de Zagono, Mingulini de Silurno, Waltrami de Crescentio, Artengi de Crema, Facine de Aurio, Giminiani fratris eius, Wecellonis de Gympro*[179] *et Joannis fratris eius, Friderici filii Eponis, Artuici, Basilii, Petri de Sabino, Tosani potestatis*[180] *praetorii, Ambrosini de Amantino, Dietuymi Pellie,*[181] *Waltrami Casili, Adelpri*[182] *de Azone, Alberici generis eius, Henrici Caybe,*[183] *Papotus*[184] *de Umberto et aliorum plurimorum.«* (Datum na začetku listine.)

»Actum Justinopolin in episcopati curia feliciter. Ego Almericus Justinop. notarius ad hoc interfui rogatus et manu mea propria scripsi.«

[Verci, Storia della Marca Trivigiana, Ib, 55, n. 45. — Carli, Antichità Italiche. = Kandler, Cod. dipl. Istr.]

Št. 259.

1216, dne 23. septembra. Koper.

Koprski izvoljeni škof Urethemar *[»Urethemarus dei gratia Justinopolitanus electus«]* podeli z dovoljenjem svojih kanonikov *»Martino presbitero et decano, Berardo archidiacono, Joanne magistro scolarum, Malaparte, Vitale thesaurario, Benedicto presbitero, Dominico presbitero, Riccardo presbitero, Popone diacono, Ermanno subdiacono, Almerico subdiacono«* in drugih Aymonu, opatu samostana sv. Tomaža v Torcellu, ter ondotnim bratom in naslednikom desetino in četrtino od vseh vinogradov in njiv, katere ima samostan sedaj na koprski zemlji ali pa jih pridobi še pozneje. Zato pa naj rečeni samostan plača vsako leto na dan Marijinega rojstva cerkvi Matere božje v Kopru en mali beneški denar. Ako bi hotela kaka oseba samostanu odtegniti imenovano desetino in četrtino ter bi mu (samostanu) škof ali pa njegovi nasledniki ne mogli ali pa ne hoteli pomagati, zavežejo se, da mu plačajo eno libro najboljšega zlata. — Listino pečati izdajatelj.

[177] Verci: Menaboi.
[178] Verci: Ambrosii.
[179] Verci: Gompo.
[180] Verci: preconis.
[181] Verci: Pekie.
[182] Verci: Adelperi.
[183] Verci: Causve.
[184] Verci: Pipoti.

Priče: *»Jo. presb. capellanus episcopi istius, Bartholomeus diaconus Rauglie, Mattheus Saracenus, Andreas de Zilaco, Vitalis de Liticarda, Amelricus Speradi et alii.«*

»Anno domini MCCXVI, mense septembris die VIII exeunte, indictione IV. Actum in civitate Justinopolitana.« (Datum na začetku listine.)

»Ego Almericus Justinopol. notarius interfui rogatus et hoc propria manu subscripsi et roboravi.«

[Corner, Chiese Venete. = Kandler, Cod. dipl. Istr.]

Št. 260.

1216, dne 24. septembra. Solnograd.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) razsodi neki prepir med samostanoma v Vorauu in Formbachu zaradi nekaterih cerkva.

Med pričami: *»Karulus prepositus de Solio.«*

[Orig. v Drž. arhivu v Monakovem. — Mon. Boica, IV, 148, n. 18. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 214, n. 143. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 206, n. 694. — Reg.: Lang, Reg. Boica, II, 76. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzb. Erzbischöfe, 211, n. 177.]

Št. 261.

1216, dne 1. oktobra, Fužine?

Albert s Šmarne gore *[»Albertus de Marienberch«]* dovoli Wernandu iz Smlednika *[»Wernando de Vledinick«]* v soglasju z njegovima sinovoma Bertoldom in Odalskalkom *[»Bertoldi et Vlscalchi«]* in vsemi njihovimi dediči, da podeli ta eno kmetijo na Beli *[»Villach«]* v blagor svoje duše in duše svoje soproge na oltar svete Marije v Gornjem gradu *[»super altare sancte Marie de Obernburch«]*.

Priče: *»... testantibus et presentibus domino Rabotone genero predicti Wernandi et domino Hermanno de Pharre nec non domino Hermanno de Hertindorff.«*

»Acta sunt hec anno dominice incarnationis milesimo ducentesimo decimo sexto, indictione secunda,[185] *kalendis octobris, in castro novo Thusin,*[186] *feliciter amen.«*

[Zahn, Urkb. Steiermark, II, 216, n. 144 po prepisu iz 17. stol. v Kapiteljskem arhivu v Ljubljani. — Schumi, Urkb. Krain, II, 22, n. 31.]

[185] Stati bi moralo »indictione quinta«.

[186] Schumi, kateri prepisa v ljubljanskem kapiteljskem arhivu ni našel, misli, da bi se moralo čitati Fusin, kar bi pomenjalo Fužine pri Zagradcu ob Krki.

Št. 262.

1216, dne 21. novembra. Rim.

Papež Honorij III. piše oglejskemu patriarhu (Wolfgerju), njegovim sufraganom, magistrom (Hospitalskega in Templarskega reda) v njegovi pokrajini ter oglejskemu dekanu in arhidiakonu, da naj vsled ukaza Lateranskega cerkvenega zbora[187] vsi višji in nižji duhovniki tri leta zaporedoma oddajajo dvajsetino cerkvenih dohodkov v pomoč Sveti deželi poslancem, ki so bili zato postavljeni. — *»Inter cetera.«*

[Registri Honorija III. v Vatikanu, lib. I, ep. 104, f. 25. — Pressutti, Reg. Honorii III. papae, I, 19, n. 111.]

Št. 263.

1216. Wolfsberg.

Bamberški škof Ekbert podeli vsled prošnje Matilde *[»Mehtildis«]*, soproge Hermana iz Šoštanja *[»Hermanno de Schonenstein«]*, temu tisti fevd, katerega je nekdaj imel njen prvi soprog Herman, brat njegovega (škofovega) oskrbnika Friderika v Wolfsbergu. Škof si pri tej priložnosti izgovori, da fevd dobi nazaj, ako bi Herman iz Šoštanja preživel Matildo in njene dediče, zato ga pa hoče odškodovati, da mu plača 100 mark breških penezov.

Med pričami: *»... Heinricus de Hartenberc, Cunradus et Ditmarus, Vlricus et Sifridus et Erpho ministeriales in Griuen, Otto Vngenade ...«*

[Bamberške kopialne knjige v Drž. arhivu na Dunaju, 1049, f. 15', iz 15. stol.; 1050, f. 10, iz 14. stol. — Liber privilegiorum Bamberg., A 3, f. 22', iz 15. stol., v Okrožnem arhivu v Bambergu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 82, n. 1727. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXII, 342, n. 738.]

Št. 264.

(Med letom 1216. in 1220.)

Plemeniti vitez Kolon iz Bekštajna *[»Cholo nobilis miles de Vinchenstain«]* se odreče vsled prošnje osojskega opata Konrada na korist Vetrinjski cerkvi *[»ecclesie Uictoriensi«]* vsem pravicam, katere bi mogel imeti do ene kmetije v Psinji vasi *[»Hundesdorf«]*, katero sta nekdaj vitez R. in njegova soproga podelila rečeni cerkvi. — Listino pečatita: 1. osojski opat Konrad, 2. Kolon iz Roža.

Priče: *»... predictus abbas Oziacensis, Pilgrimus eiusdem ecclesie conversus, Vlricus plebanus, Goteboldus, Merbotus, Grifo, Hartwicus et alii quam plures.«*

[187] Ta cerkveni zbor je bil meseca novembra l. 1215.

Datum manjka.[188] — Visita pečata: 1. osojskega opata Konrada (opis pri Jakschu, Mon. Car., IV, 81); 2. Kolona iz Roža (opis istotam, slika: Neuer Siebmacher, IV, 7 a, tab. 3).

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 81, n. 1723 k (1216—1220). — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XIX, 204, n. 720 k l. 1213—1231.]

Št. 265.

1217, dne 6. januarja. Krka.

Krški škof Henrik (II.) podeli krškim kanonikom tri kmetije na planoti neke gore blizu cerkve sv. Jakoba v kraju Snežnici *[»in vicino ęcclesię sancti Iacobi in loco qui dicitur Nezniz«]*.

Med pričami: »... *Dietricus Cretsc, ... Eberhardus de Schonenstaine, Reinherus de Wolęenburc et filius eius Engilschalcus ... ministeriales ...«*

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., I, 354, n. 463. — Reg.: Eichhorn, Beyträge, II, 125. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXII, 344, n. 742.]

Št. 266.

1217, dne 6. januarja. Krka.

Krški škof Henrik (II.) odstopi krškim kanonikom nekatera posestva na Krki in njeni okolici, dobi pa za to en dvor na Königsbergu, katerega da Albenonu iz Grimmensteina v fevd.

Med pričami: »... *Eberhardus de Schonenstaine, ... Reinherus de Wolkenburc et filius eius Engilschalcus ... ministeriales ęcclesię.«*

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., I, 355, n. 464. — Reg.: Eichhorn, Beyträge, II, 125. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXII, 344, n. 743.]

Št. 267.

1217, dne 28. februarja. Lateran.

Papež Honorij III. piše oglejskemu patriarhu (Wolfgerju) in njegovim sufraganom, kako naj pobirajo in oddajajo dvajsetino od cerkvenih dohodkov v pomoč Sveti deželi. — *»Approbante generali concilio.«*

[Registri Honorija III., lib. I., epist. 312, f. 81, v Vatikanu. — Pressutti Regesta Honorii III, I, 67, n. 381.]

[188] Osojski opat Konrad se v virih omenja med letom 1216. in 1220.

Št. 268.

1217, dne 11. maja. Lateran.

Papež Honorij III. potrdi Lutoldu, proštu pri Gospe Sveti *[»Lutoldo preposito sancte Marie in Solio«]*, in njegovi proštiji vsled njegove prošnje cerkve pri sv. Juriju, Timenici, Št. Mihelu, Čajnčah in Radišah *[»sancti Georgii et de Timiniç, Olsgreç, Dulsnihc et Rastpherc ecclesias«]*, ki spadajo pod njegovo proštijo. — *»Iustis petentium desideriis.«*

[Orig. v Konzistorialnem arhivu v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 91, n. 1752.]

Št. 269.

1217, dne 4. junija. Breže.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) podeli Runskemu samostanu vinske desetine v Weikersdorfu, dobi pa zato od samostana posestva v nekaterih drugih vaseh.

Med pričami: *»... Albertus de Huneberch canonicus Patauiensis, Otto de Kunegsberch, Heberhardus de Schonenstein, Heremannus de Schonenstein ...«*

[Orig. v Runskem samostanu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 217, n. 146. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 221, n. 708. — Reg.: Muchar, Gesch. d. Steiermark, V, 77. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzb. Erzbischöfe, 214, n. 192. — Jaksch, Mon. Car., I, 357, n. 467.]

Št. 269 a.

1217 (začetek junija).

Leopold (VI.), vojvoda avstrijski in štajerski, zamenja z Runskim samostanom pet kmetij proti vinskim desetinam v Weikersdorfu.

Med pričami: *»Reinbertus de Mvrekke.«*

[Orig. v Runskem samostanu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 219, n. 147. — Reg.: Pusch-Frölich, Dipl. Styr., II, 21, n. 17.]

Št. 270.

1217, dne 9. junija. Kotmara vas.

Almerik iz Humberga *[»Amelricus de Hollenburg«]*, ministerial štajerskega vojvoda, javlja, da je nastal prepir med njim in Vetrinjskim samostanom zaradi gozda pri Brdih *[»aput Werdoch«]*. Menihi so trdili, da je gozd skupen, Amelrik pa, da je njegov in da ga je

grof Bernard podelil njegovemu očetu. Ko so pa menihi odstopili od svojih trditev, je Amelrik dovolil, da smejo dobivati les iz rečenega gozda za samostan in za vse njih pristave *[»ad omnes grangias«]* ter njih koloni za vse svoje potrebščine, ne da bi ugovarjal on ali pa kateri njegovih naslednikov. Ako bi samostanski kmetje pripeljali les iz omenjenega gozda na trg na prodaj, naj mu (Amelriku) vsako leto o sv. Juriju pred farno cerkvijo v Kotmari vasi *[»Chotmarsdorf«]* vpričo župnika in župljanov plačajo po dva peneza. Kdor lesa ne prodaja, mu ni treba ničesar plačati. Samostanski ljudje in oni v pristavah naj uporabljajo les za kurjavo za stavbe in za na prodaj, kolikor hočejo. — Listino pečatita: 1. štajerski vojvoda (Leopold VI., ozir. III.); 2. koroški vojvoda (Bernard).

Priče: *»... primo ipse abbas dominus Nicolaus, cuius temporibus hec acta sunt, Bertholdus prior, Herbrandus maior cellerarius, Ortolfus scriptor, Chunradus de Treuen, Hermannus senior et totus pariter conventus, Liupoldus plebanus et vicarius eius Lambertus, ego ipse Amelricus de Holenburg et patrui mei Gundaforus de Vrowenstein et Fridericus de sancto Gangolfo, Wilfinus plebanus de Cappella et fratres eius Heinricus Albus et Albertus de Tuchaim, Walterus castellanus (de Holenburch)*[189] *cum filiis suis et Otto Scuwer, Reinhardus, Werenhardus et Hermannus milites de Gels, Gotboldus et filius suus Libhardus, Otto et frater eius Meinhalmus milites de Recis, Bernoldus de Prelub, Waltherus de Chotmarsdorf et Chunradus, Gerhardus de sancto Gangolfo, Berenhardus de Goriach, Chunradus iudex de Scansich et fratres eius Liupoldus et frater eius Fridericus et Wolricus de Zliuiach et alii quam plures tam milites quam rustici.«*

»Facta sunt hec manu uxoris mee Adelheidis et puerorum nostrorum anno incarnacionis dominice MCCXVII, in festo sanctorum martirum Primi et Feliciani, aput Chotmarsdorf.«

[Vetrinjske kopialne knjige, IV, f. 90[1]; II, n. 185; I, n. 133, v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 92, n. 1754. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXII, 346, n. 749.]

Št. 271.

1217, dne 9. junija. Kotmara vas.

Koroški vojvoda Bernard potrdi pogodbo med Amelrikom iz Humberga in Vetrinjskim samostanom zaradi gozda pri Brdih (skoraj dobesedno isti tekst, kakor pod št. 270). — Listino pečatita: 1. koroški vojvoda Bernard in 2. štajerski vojvoda Leopold (VI. ozir. III.).

[189] »de Holenburch« stoji samo v listini registrirani pod št. 271.

»... *anno incarnationis dominice millesimo ducentesimo septimo decimo, in festo sanctorum martirum Primi et Feliciani, aput Chotmarsdorf.*«

Na vrvici iz konopnine visi pečat koroškega vojvode (kot pod št. 95).

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 93, n. 1755.]

Št. 272.

1217, dne 9. julija.[190] Humin.

Oglejski patriarh Wolfger ter avstrijski in štajerski vojvoda Leopold (VI.) se pogodita med seboj tako, da naj bodo Suired iz Ragogne in njegovi potomci ministeriali Oglejske cerkve, nasledniki Alrama iz Weissensteina pa ministeriali vojvode.

Med pričami: »... *in praesentia ... C(onradi) Tergestini electi, ... d. Meinardi et Engelberti comitum de Gorze, ... d. Henrici quondam marchionis de Andex, ... Suiredi*[191] *de Peuma, d. Conradi de Condrumberch*[192] ...«

[Transsumpt iz listine izdane dne 30. maja 1293 v Čedadu. — Tri prepisi v Drž. arhivu na Dunaju. — Guerrov prepis v privatnem arhivu grofov Portis v Čedadu. — Rubeis, Mon. eccl. Aquil., 675. — Kandler, Cod. dipl. Istr. — Buttazzoni, Del patriarca Volchero, 69. — Reg.: Bianchi v Arch. f. österr. Gesch., XXI, 187, n. 47. — Meiller, Reg. zur Gesch. der Babenberger, 122, n. 152. — Böhmer-Ficker-Winkelmann, Reg. imp., V, n. 10.811.]

Št. 273.

1217 (meseca avgusta).

Bamberški škof Ekbert podeli samostanu na Michaelsbergu odvetništvo čez nekatera, imenoma našteta posestva.

Med pričami: »*Otto dux Meranie, Heinricus marchio Ystriae ...*«

[Hormayr, Beyträge zur Gesch. Tirols, I^b, 294, n. 127. — Reg.: Oefele, Gesch. d. Grafen v. Andechs, 179, n. 507.]

Št. 274.

1217, dne 7. septembra.

Takrat je umrl krški škof Henrik (II.); na njegovo mesto je prišel krški kanonik Udalskalk.

---

[190] Meiller (o. c., 257, op. 385) misli, da vojvoda Leopold bržčas ni mogel biti že 9. julija v furlanskem Huminu (Gemona), ker ni verjetno, da bi bil v devetih ali desetih dneh prehodil pot do tjakaj z Dunaja ali iz Lilienfelda, kjer se je mudil.

[191] Meiller ima »Siuredi«, Kandler pa »Siuridi«.

[192] Kandler ima »Dorimberch«.

Annales s. Rudberti Salisburg. ad a. 1217 (MG., SS., IX, 781): »Hainricus Gurcensis episcopus obiit, cui Uodelscalcus canonicus Gurcensis succedit.«

Necrol. s. Rudberti Salisburg. ad 7 id. sept. = 7. sept. (MG., Necr., II, 165): »Haeinricus frater noster Gurcensis ep.«

Necrol. Ossiacense ad 7 id. sept. = 7 sept. (MG., Necr., II, 446): »Hainricus ep.«

Necrol. Milstatense ad 7 id. sept. = 7 sept. (MG., Necr., II, 463): »Heinricus ep.«

Necrol. Runense ad non. sept. = 5 sept. (MG., Necr., II, 350): »Heinricus Gurcensis ep.«

Št. 275.

1217, dne 23. oktobra. Maribor.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) naznanja, da se je Friderik iz Ptuja *[»Fridericus de Petowe«]*, ministerial Solnograške cerkve, odrekel pravici do desetin hospitalskega reda sv. Ivana v Meljah *[»in Melnich«]*, katere si je do takrat lastil proti privilegijem Apostolske stolice in jih priznal imenovanemu redu.

»Actum anno ab incarnatione domini MCCXVII, X kalendis novembris, apud Marchpurch.«

Priče: *»Heinricus notarius ducis, Herrandus de Wildonia, Rvdigerus villicus, Marquardus decimator, Perhtoldus, Eberhardus, Reicherus«.*

[Orig. v arhivu Malteškega reda v Pragi. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 22, n. 17. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 226, n. 712.]

Št. 276.

1217. Preddvor.

Henrik, mejni grof istrski *[»Heinricus dei gratia marchio Hystrie«]* naznanja, da je podelil samostanu v Vetrinjah *[»monasterio Victoriensi«]* in ondotnemu opatu Konradu eno kmetijo v Tupaličah *[»apud Tupalich«]*, potem črevljarja Ivana *[»Iohannem calcificem«]*, tega sinove in hčere in osem drugih podložnikov istega sorodstva. To posestvo s podložniki vred je bilo lastnina nekega klerika Humberta *[»clerici nomine Humberti«]*, ki je vsled dedinskega prava spadal pod njegovo (mejnega grofa) oblast. Ker je Humbert pozneje trdil, da je on (mejni grof) brez njegovega dovoljenja in volje podelil te ljudi samostanu, je s tem prisilil opata, da mu je izplačal tri marke, ko je volil te ljudi na glavni oltar v Vetrinjah, ki je posvečen sv. Mariji, v navzočnosti Bertolda dekana za Kranjsko *[»coram domino Bertholdo decano de Carniola«]*, takratnega vetrinjskega opata Nikolaja *[»coram abbate domino Nycolao«]* in vsega konventa.

To daritev je potem Humbert ponovil z dovoljenjem svojih dveh sester, njunih mož, otrok in sklicanih in zbranih prijateljev in v navzočnosti drugih na oltar sv. Petra na njih pristavi Preddvorom *[»super altare sancti Petri in grangia (eorum que N)uwenhouen (nun)cupatur«]*. Z dovoljenjem Vetrinjskega konventa sme rečeno kmetijo v Tupaličah obdržati samo klerik Humbert, ne pa po njegovi smrti njegov naslednik.

Listino pečati mejni grof Henrik.

Priče: *»... ego Heinricus marchio Hystrie, abbas domnus Nycolaus cuius tempore temporibus hec gesta sunt, Bertholdus prior, Ortolfus scriptor, Chunradus Treuenar, Hermannus, Herbrandus maior cellerarius et totus conventus, Bertholdus decanus, Humbertus sacerdos, Engelrammus miles de Uelach, Bertholdus miles, Wolframmus et pueri illius, Berenhardus de Rain cum pueris suis, Eppo et pueri sui, Sifridus camerarius meus, Werenherus de Olswich et filius suus, Ditmarus d(e Rain), Heinricus cum amicis suis, Martinus de Nuwenhouen, Christanus, Trebenge, (Ha)rtliebus, Negowan et alii plures. Facta sunt hec anno incarnationis dominice millesimo ducentesimo septimo decimo«.*

Nekdaj na vrvici iz konopnine viseč pečat manjka.

[Orig. v Deželnem arhivu v Ljubljani. — Prepis v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Mittheil. d. hist. Vereins f. Krain, II, 44. — Kandler Cod. dipl. Istr. — Schumi, Urkb. Krain, II, 23, n. 32. — Jaksch, Mon. Car., IV, 86, n. 1740. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXII, 345, n. 748. — Oefele, Gesch. d. Grafen v. Andechs, 202, n. 633.]

Št. 277.

1217.

Goriški grof Engelbert *[»comes Engelbertus de Gorizia«]* oprosti podložnike samostana v Stični *[»monasterium Sitticense«]* od plačevanja colnine *[»telonium«]* v njegovem trgu ob reki Uncu v smeri proti Goriški grofiji *[»in suo foro versus comitatum Goritiensem ad fluvium cognomento Vncze«]*. V Senožečah *[»in Schenossecsh«]* je treba letno plačevati dve marki beneških penezov kot davek za neko stiško posestvo.

[Izvleček v Puzelovem rokopisu Idiographia monasterii Sitticensis, str. 20, v Deželnem arhivu v Ljubljani. — Reg.: Schumi, Urkb. Krain, II, 24, n. 33.]

Št. 278.

1217.

Offo, vitez iz Podkrnosa *[»Offo miles de Gurniz«]*, se je po smrti tigrškega župnika Hartvika *[»Hartvicus plebanus de Tygric«]*,

ki je imel svojo cerkev od krških kanonikov, polastil patronske pravice čez cerkev sv. Petra,[193] ker je mislil, da pritiče njemu. Ko sta to zvedela krški prošt Oton in njegov kapitelj, katerih je bila kapela s faro vred, sta ga poklicala k sebi, kjer so skupno izvolili razsojevalce, ki naj bi določili pravico obeh strank ter naredili konec prepira. Offo pravi, da se je, spoznavši pravico kanonikov, popolnoma odpovedal za se in vse naslednike patronstvu ter si pridržal odvetništvo. — Listino pečatita obe stranki.

Ob pliki visita na pergamentnih trakovih pečata: 1. krškega kapitlja, 2. Offona iz Podkrnosa (opis Jaksch, Mon. Car., 353; slika: Neuer Siebmacher, IV, 7 a, tab. 3).

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., I, 353, n. 462.]

Št. 279.

1217. Tirol.

Tirolski grof Albert (III.) podeli Vetrinjskemu samostanu *[»ecclesie Victoriensi«]* svoje posestvo v Lasji vasi *[»apud Glacendorf«]*, namreč vas z vsemi pripadajočimi ljudmi in vsemi priteklinami tako, da naj ondotni ljudje obdrže iste svoboščine po gozdih, pašnikih in v drugih stvareh, kakršne so imeli takrat, ko so bili še pod njegovo oblastjo. Ako bi brez dedičev umrl, jim podeli svoje posestvo pri Timenici *[»apud Timniz«]* z dedinsko pravico tako, kakor v Lasji vasi, s pogojem, da se v Vetrinjski cerkvi v njegovem imenu posveti en oltar na čast sv. Duhu, Devici Mariji in sv. Ivanu Evangelistu. Pri tem oltarju naj vsako noč gori luč, vsako leto na dan ustanovitve naj se tu mašuje in en revež naj se vedno preskrbuje z vsem potrebnim.

Med pričami: *»Bernardus dux Karinthie, Geruicus plebanus de Timniz, ... filii Suppan Vlricus et Albertus, ...«*

[Insert v listini tirolskega grofa Alberta III. z dne 30. septembra 1252 v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 88, n. 1741. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXII, 347, n. 752.]

Št. 280.

1217.

Koroški vojvoda Bernard *[»Bernhardus dei gratia dux Karinthie«]* podeli Šentpavelskemu samostanu pravico, da se sme vse, kar bi se samostanu v korist ali za potrebo prepeljalo na vozovih ali pa preneslo na konjih in oslih, svobodno spravljati čez novi most, katerega je napravil pri Velikovcu črez reko Dravo *[per pontem novum quem Volchenmarkhet super Traham fluvium construxi«]*. Zato se od

[193] Severozap. od Celovca pri Blatogradu.

samostana ne sme zahtevati ne kakega plačila in ne kake druge odškodnine, kajti most stoji na samostanskem ozemlju ter je postavljen z njegovimi sredstvi. Tudi se ne sme zahtevati kakega plačila od prebivalcev *[»burgensibus«]* rečenega trga (Velikovca), ako kaj v svojo korist peljejo ali pa nesejo črez most. — Listino pečati vojvoda Bernard.

Med pričami: *»... comes Willehalmus de Hunenburc, ... Heinricus filius domini Ottonis de Truhsen, ... quatuor fratres de Truhsen Cholo, [Gotfridus, Otto, Ad]elbertus.«*

»Anno MCCXVII.« — Na pregibu visi na nitih iz konopnine pečat koroškega vojvode (kot pod št. 95).

[Orig. v Št. Pavlu na Koroškem. — Jaksch, Mon. Car., IV, 90, n. 1748. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXII, 352, n. 761 k l. »1218«. — Schroll v Fontes rer. Austr., Dipl., XXXIX, 112, opazka.]

Št. 281.

1217. Beljak.

Koroški vojvoda Bernard *[»Bernhardus dei gratia dux Carinthie«]* naznanja, da sta vetrinjski opat Nikolaj in njegov samostan *[»abbas Nycolaus et conventus de Victoria«]* kupila od Ulrika iz Trebnjega *[»de domno Wolrico de Treuen«]* in njegovega brata Werenharda z dovoljenjem njune sestre Gerse, njenega soproga Tomaža iz Beljaka *[»domni Thome de Villaco«]* in njunih sinov ter vseh prijateljev njihovih za 20 mark tri kmetije, izmed katerih je ena v Tmari vasi *[»aput Tumansdorf«]*, dve pa v Semislavčah *[»aput Zemzlau«]*, s pogojem, da zamoreta te kmetije za rečeno vsoto odkupiti od menihov, ako se povrneta iz prekomorskih dežel; če bi pa umrla, naj jih samostan obdrži. Ako bi jih pozneje hotel imeti patriarh, ki je njun gospod, ali pa kateri izmed njunih prijateljev, jih more kupiti za 40 mark.

Priče: *»Bernhardus dux Carinthie, domnus abbas Nycolaus, prior Bertholdus, maior cellerarius Herbrandus, Chunradus Treuenar, Albero et totus conventus, Wolricus et Werenhardus fratres de Treuen, Algozus et frater eius Rudolfus, Fridericus, Gebhardus et filius eius Wolricus de Wilanich et clericus Iohan et alii plures.«*

»Facta sunt hec aput Villacum, anno incarnationis dominice millesimo ducentesimo septimo decimo.«

Na obeh originalih visi na vrvici iz konopnine deloma pokvarjen pečat vojvode Bernarda (kot pod št. 95).

[Dva orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 89, n. 1747. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXII, 347, n. 750]

Št. 282.

1218, dne 23. januarja.

Takrat je umrl oglejski patriarh Wolfger.

Annales s. Rudberti Salisburg. ad a. 1218 (MG., SS., IX, 781): »Wolfkerus Aquileiensis patriarcha obiit, cui succedit Bertholdus archiepiscopus Golocensis.«

Annales Gotwicenses ad a. 1218 (l. c., 603): »Wolfkerus Aquilegensis patriarcha post multorum sudores laborum feliciter . . .«

Necrol. s. Rudberti Salisb. ad 10 kal. febr. = 23. jan. (MG., Necrol., II. 98): »Wolfkerius patriarcha Aquilegensis ob.«

Necrol. Michaelburanum ad 10 kal. febr. = 23. jan. (l. c., 213): »Wolfkerus patriarcha Aquilegiensis.«

Necrol. Baumburgense ad 10 kal. febr. = 23. jan. (l. c., 237): »Wolfkerus patriarcha.«

Necrol. Ossiacense ad 10 kal. febr. = 23. jan. (l. c., 443): »Wolfkerus patriarcha Aquilegensis.«

Necrol. Milstatense ad 9 kal. febr. = 24. jan. (l. c., 456): »Wolfkerus patriarcha.«

Necrol. Aldersbacense D. ad 10 kal. apr. = 23. marca (l. c., IV, 12): »Wolfkeri Aquileiensis patriarchae.«

Necrol. monasterii Altahae inferioris ad 10 kal. apr. = 23. marca (l. c., 37): »Wolfkerus patriarcha Aquilegensis.«

Necrol. monasterii S. Salvatoris ad 3 kal. febr. = 30. jan. (l. c., 171): »Ob. Wolfkerus Pataviensis episcopus, Aquilegensis patriarcha.«

Necrol. monasterii S. Nicolai Pataviensis ad 10 kal. febr. = 23. jan. (l. c., 132): »Wolfkerus Pataviensis episcopus.«

Necrol. Lambacense ad 10 kal. febr. = 23. jan. (l. c., 408): »Wolfkerus patriarcha de Aquileia.«

Necrol. Rosacense ad 10 kal. febr. = 23. jan. (Joppi v Archiv für vaterländ. Geschichte u. Topographie, XIX, 1900, 6): »Wlfkerus patriarcha.«

Št. 283.

1218, med 23. januarjem in 27. marcem.

Takrat je Bertold iz rodovine Andechsov, nadškof v Kalocsi, postal oglejski patriarh ter nato vladal do 23. maja leta 1251.

Vitae patr. Aquil. ab auctore anonymo (Muratori, Rer. Ital. script., XVI, 14): »Bertoldus patriarcha sedit annos XXIII, menses IV. Iste filius ducis Moraviae, patruus fuit beatae Helisabet, quae filia fuit regis Ungariae, cuius beatae Helisabet mater fuit soror dicti patriarchae Bertoldi. Hic archiepiscopus Collocensis existens, in patriarcham assumptus est. Qui Federico secundo adhaerens usque ad eius depositionem multos honores multaque privilegia et gratias obtinuit ab eodem. Et multa bona una cum patre et matre ecclesiae contulerunt, et potissime in Carinthia et marchia Carniolae. Cui praedictus imperator etiam Montem Silicis *inter alia tradidit. Huius tempore Ezelinus de Romano tyrannidem exer*cebat. Et licet idem Bertoldus indignationem, eo quod adhaerebat Federico imperatori, sedis apostolicae incurrisset, ad Romanam curiam cum magna

baronum et nobilium comitiva accessit et ibi magnalia multa ostendens, ab Innocentio IV. gloriose susceptus, gratiam et benedictionem obtinuit. Et rediens de curia Romana post aliquod tempus multa dimittens de proprio patrimonio ecclesiis, in Aquilegia felici pace quievit. Cuius corpus *iacet in introitu ecclesiae memoratae infra ecclesiam. Et dicitur*, quod quando primo ecclesiam intravit, ubi nunc est monumentum ipsius, cespitavit fortiter et statim ibi dixit: »Haec requies mea in seculum seculi, hic habitabo, quoniam elegi eam.« Hic etiam b. Odorici aedificavit in Utino.«

Vitae patr. Aquil. ab auctore Ant. Bellono (Muratori, Rer. Ital. script., XVI, 44—45): »Bertholdus episcopus Coloniensis, divae Helisabethae avunculus, patriarchatus Aquilejensis titulo donatus est, quum in Transpadana Italia Eccelinus Patavinus cognomento Romanus tyrannidem exerceret, Pataviique Antonius Ulyxbonensis periisset, qui Utini quoque verbum Dei praedicaverat. Patriarcha sane ad magnas res obeundas peridoneus, ut ducis Moraviae filium agnoscas, persuasum habuit gloriam sibi posse nullam speciosiorem contingere, quam quae ejus opera sibi simul et ecclesiae quaereretur. Ejus itaque opera factum fuit, ut sententiam, qua Ugo Ostiensis et Velletrensis episcopus legatus apostolicus curias Meduli, Sancti Pauli, castellum curiamque Canippae, nec non quidquid ab amne Liquentiae est, usque ad ducatum Moraviae et a montibus usque ad mare per totum Forum Julii, monasterium Pyri et alia pleraque patriarchatui a Tarvisinis relaxanda pronuntiaverat, Honorius III. summus pontifex privilegio confirmavit, quum in iis omnibus, quae sedi addicta Aquilejensi jam fuerat, perinde jus habere atque in re propria, Tarvisini conarentur. A Federico II. Aquisgrani coronato multa perorans privilegia impetravit, antequam invisior factus a Gregorio IX. *pontifice maximo diris peteretur*. Verba ex ipsius imperatoris diplomate, quod concessit in obsidione Brixiae anno salutis trigesimo supra millesimum et ducentesimum, VIII. idus octobris, ad hunc sonant modum: (sledi skoraj cela listina cesarja Friderika II., izdana meseca oktobra 1238). In altero diplomate Tibure dato anno millesimo ducentesimo trigesimo secundo imperator ipse sic inquit: »Volumus, quod liceat dicto Pertholdo patriarchae bannire et disbannire quoslibet in jurisdictione sua.« Item »quod non liceat civitatibus, castellis et villis, quae subsunt patriarchae, eligere per se potestates, consules vel rectores praeter voluntatem ipsius patriarchae«. Is marchas argenti CCCC Goritiae comiti Meynardo tradidit, nec non Sedeglianum feudi nomine, Sanctum Laurentium et Griglonum. Dimisit Latisanae proprietatem et marchas IV, quas ex vectigalibus Aquilejae annuatim comes accipiebat. Contra vero, comite imperata donationis tamen titulo faciente castella Loncii et Rottestayni, portumque Latisanae ecclesiis suorum asseruit, et omnem, quam ubicumque comes proprietatem haberet, qui adscriptum dumtaxat sibi munere voluit Prisinicum, Campanaram et Blancharam et quidquid Federico Purliliarum comiti ab ipso Goritiano in feudum accessisset, ut scribit Omnibonus regalis aulae tabellio. Liberalem pariter Ulricus Sternimbergi comes erga ecclesiam sanctam principem agens, castellum donavit et provinciam Lossi, quam Bertrandus post centum fere annos Hermanno concessit Ortemburgi comiti, ut Aquilejensis ecclesia ipso in rebus bellicis adjutore minus rebelles hostesque externos formidaret. Adde, quod Pertholdi parentumque ejus munere Aquilejensis ecclesia mirifice aucta fuit, collatis ex patrimonio fundis quamplurimis in Karinthia, Carniola, Marchia et oppido provinciaque

ipsa Vindisgratii. Adjecit et patriarchae frater quidquid sibi juris competeret in Histriae marchionatu. At quum diris obnoxio imperatori constantius adhaereret, a quo ad praesulatus hujusmodi fastigium lectus fuerat, se pontificiis execrationi simul involvit. Romam enim proficiscentem cum Austriae et Karinthiae ducibus, rege Bohemiae aliisque proceribus honoris gratia prosecutus est. Pastor optimus tributa Utinensibus non modo non augenda censuit, sed omnia perpetuo et in totum tollenda, auctore Arthucio notario anno millesimo ducentesimo vigesimo, III. Idus Septembris. Numina vero nobis (proh dolor!) infesta paucis ab hinc annis subsidiorum nomina infestissima invexerunt. Tradit Johannes Lupicus, quod ipsomet die terram Patavinis emere patriarcha pollicitus est, qua duodecim exstarent palatia, statuitque in unumquodque ex aequilibris impendi ad libras mille et quatuor absolvi debere quolibet magistratu: affuisse testes Henricum Fontibonum et Henricum Manzanum. Pertholdus demum absolutione obtenta suam Aquilejensem ecclesiam ingrediens, quum graviter cespitasset, haec, dixit, requies mea in seculum seculi; ubi exstructo sepulcro tamdem ponitur anno, quo ei praeesse coepisset, vigesimo tertio.«

Chronicon tertium patr. Aquil. (Rubeis, Mon. eccl. Aquil., Appendix, 11, 12): »Bertholdus patriarcha sedit annis XXIII. Ducis Meraniae filius fuit et frater reginae Ungariae matris s. Elisabeth lantgraviae. Hic archiepiscopus Colcen. existens est in patriarcham assumptus. Qui Federico II. adhaerens et favens usque ad ipsius depositionem, honores multos et privilegia pro ecclesia obtinuit ab eodem. Et multa bona idem patriarcha cum patre et matre ecclesiae contulit de ipsorum patrimonio et specialiter in Karinthia, Carniola et Marchia. Et etiam frater ipsius patriarchae omnia jura, quae habere poterat in marchionatu Istriae, renunciavit coram imperatore et principibus: petens, patriarcham et ecclesiam pro eo de jure suo huiusmodi investiri; quod factum fuit per dictum imperatorem. Qui etiam donationes Montis-silicis confirmavit. Huius tempore Hinzelinus de Romano tyrannidem exercebat. Et licet idem patriarcha, eoquod adhaesit Federico, indignationem sedis Apostolicae incurrisset, ad curiam Romanam cum maxima comitiva baronum et principum accedens, cui serviebant in mensa duces Austriae et Karinthiae et specialiter dux Karinthiae ... prout facere tenetur, et rex Bohemiae pincerna vinum deferrebat in mensa: et ibi magnalia ostendens, ab Innocentio IV. gratiam et benedictionem promeruit. Et rediens de Romana curia per plures annos feliciter regens ecclesiam, felici pace quievit. Dicitur, quod cum primo intravit Aquilegensem ecclesiam, in introitu infra ecclesam fortiter respiravit et hunc versum psalmistae dixit: Haec requies mea in seculum seculi. Et ibi ordinavit fieri monumentum et ibi sepultus fuit.«

Št. 284.

1218, dne 27. marca. Lateran.

Papež Honorij III. piše oglejskemu kapitlju, da so nekateri kanoniki, ko je bila Oglejska cerkev pred kratkim brez pastirja,[194] zahtevali kaloškega nadškofa za patriarha, drugi so pa izvolili svojega tovariša Ulrika *[»Wlricum canonicum vestrum«]*. Oboji so nato

[194] Oglejski patriarh Wolfger je umrl dne 23. jan. 1218 (gl. št. 282).

zaradi tega poslali k njemu (k papežu) svoje pooblaščence, katere je tudi zaslišal. Papež pravi, da se v obeh slučajih ni postopalo po določbah občnega zbora,[195] zato izvolitev razveljavlja in ne pripušča zahtevo po omenjenem nadškofu. Ker pa upa, da bo za Oglejsko cerkev koristno, ako jo vodi omenjeni nadškof, zato mu hoče dovoliti, da zapusti Kaloško cerkev ter prevzame Oglejsko; tudi mu pošlje palij. Ukazuje jim, da ga častno sprejmejo ter ubogajo kot svojega prelata in pastirja.[196] — »*Cum nuper Aquilegensi.*«

[Rubeis, Mon. eccl. Aquil., 677. — Cappelletti, Le chiese d' Italia, VIII, 282. — Theiner, Mon. Hung., I, 11, n. 18. — Mon. Hungariae hist., Dipl., XI, 394. — Honorii III. opera omnia, ed. Horoy, II, 674. — Reg.: Bianchi v Arch. f. österr. Gesch., XXI, 187, n. 50. — Böhmer-Ficker-Winkelmann, Reg. imp., V, n. 6272. — Potthast, Reg. pont. Rom., n. 5730—5731. — Pressutti, Reg. Honorii III. papae I, 197, n. 1183.]

Št. 285.

1218, dne 27. marca. Lateran.

Papež Honorij III. piše kaloškemu nadškofu Bertoldu, izvoljenemu oglejskemu patriarhu, da je po volji oglejskega patriarha Wolfgerja ter tržaškega klera in ljudstva izvoljeni tržaški škof M. (sic!) odložil, ker je bilo tako po godu njegovi (tržaški) cerkvi, svojo posvetitev; ker bi ga pa imenovani patriarh (Wolfger), ako bi ga ne prehitela smrt, posvetil, zato mu (Bertoldu) naroča, naj škofa, ko ga bo zato obenem s (tržaškim) klerom in ljudstvom zaprosil in ko bo sam prejel palij, ako ne bo kanoničnih zadržkov, posveti. — »*Cum sicut accepimus.*«

[Registri papeža Honorija III. v Vatikanu, lib. II, epist. 971, f. 236. — Theiner, Mon. Hung., I, 12, n. 19. — Mon. Hung. hist., Dipl., XI, 396. — Honorii III. opera omnia, ed. Horoy, II, 675, n. 171. — Joppi, Aggiunte inedite al codice dipl. Istro-Tergestino, 18. — Reg.: Fejér, Cod. dipl. Hung., III, 1, 266. — Potthast, Reg. pont. Rom., 504, n. 5732. — Pressutti, Reg. Honorii III. papae, I, 197, n. 1186.]

Št. 286.

1218, meseca aprila.

Ferricus iz Ptuja *[»de Betho«]* podeli hospitalu (sv. Ivana) v Jeruzalemu, ondotnemu magistru bratu Guarinu de Monte Acuto ter vsem sedanjim in prihodnjim bratom svojo hišo v Brežah, katero je kupil od hospitalskih bratov. Obenem obljubi, da hoče braniti hospital, magistra in brate proti vsem ljudem ter skrbeti, da bodo vedno v miru živeli. — Listino pečati izdajatelj.

[195] To je Lateranskega iz l. 1215.
[196] V istem smislu je papež pisal odvetniku in ministerialom Oglejske cerkve.

[Wattenbachav prepis iz l. 1858. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 225, n. 152. — Jaksch, Mon. Car., IV, 100, n. 1776.]

Št. 287.

1218 (med junijem in septembrom). Lipnica in Fohnsdorf.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) potrdi Konradu, župniku pri Sv. Juriju v Stiefingu pravico do desetin v Stiefingu in Raknici.

Med pričami: *»Rudbertus prepositus de Volchenmarch archidiaconus Karinthie.«*

[Orig. v Škofijskem arhivu v Gradcu. — Pusch-Frölich, Diplom. Styr., I, 305, n. 5 (odl.). — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 238, n. 159. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 240, n. 725. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzb. Erzbischöfe, 217, n. 206 k »med 20. aprilom — 24. sept.«.]

Št. 288.

1218, dne 4. julija. Lateran.

Papež Honorij III. piše priorju v Jurkloštru *[»priori de Kyriowe«]*, koroškemu arhidiakonu *[»archiduci (nam. archidiačono) Carinthie«]* ter Henriku, župniku v Riegersburgu, da bi razsodili prepir med W(altfridom), predstojnikom samostana sv. Mihaela (v Maria Hofu) in solnograškim nadškofom. — *»Postulavit a nobis.«*

[Registri Honorija III. v Vatikanu, lib. II, ep. 1246, f. 279. — Archiv f. österr. Gesch., LXXI a, 240. — Zahn, Urkb. Steiermark, III, 24, n. 19. — Reg.: Pressutti, Reg. Hon. III., I, 248, n. 1492. — Jaksch, Mon. Car., IV, 101, n. 1779.]

Št. 289.

(1218, pred 18. julijem.)

Ulrik iz Stubenberga izda listino na korist reda Ivanovcev.

Med pričami *»Reinpreht de Mvrecke«*.

[Orig. v arhivu Malteškega reda v Pragi. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 225, n. 153.]

Št. 290.

1218, dne 18. julija. Damiette.

Leopold (VI.), vojvoda avstrijski in štajerski, potrdi listino pod št. 289.

Med pričami *»Reinbertus de Mureke«*.

[Dva orig. v arhivu Malteškega reda v Pragi. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 235, n. 157.]

Št. 291.

1218, dne 23. avgusta. Krka.

Krški škof Odalskalk potrdi krškim kanonikom privilegije svojih prednikov. Med drugim jim potrdi to, kar je utemeljiteljica Hema podarila prvim kanonikom v Atni vasi in Gosinjah *[»Azzendorf, Gensdorf«]*.[197] Potrdi jim tudi daritve krškega škofa Romana I., ki jim je podelil desetine od vina, medu, govedi, ovac in prašičev, katere je dobival iz Marke *[»decimasque vini, mellis, bovum, ovium ... et porcorum qui de Marchia adducebantur«]*.[198] Dalje jim potrdi privilegij škofa Romana II. o zamenjavi posestev pri Tinjah in pri Rineku za kmetijo v Rainsbergu *[»super commutatione prediorum apud Tinach et apud Rinekke pro manso in Reinsperc«]*.[199] Tudi jim potrdi posestvo pri Kaindorfu ob Muri, katero je kupil škof Walther za 110 mark od bratov Wintherja in Gotfrida iz Kranjske gore, ministerialov Henrika, mejnega grofa istrskega *[»Winthero et Gotfrido de Chronowe ministerialibus Heinrici marchionis Hystrię«]*, kateri je z listino potrdil to kupčijo.[200] Odobri jim potrditev škofa Waltherja zastran proštije v Jurkloštru *[»super prepositura in valle sanctę Marię Gyriče«]*.[201]

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., I, 364, n. 478. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 240, n. 160 (odl.). — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXII, 350, n. 758.]

Št. 292.

1218, dne 25. septembra. Solnograd.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) naznanja, da se je prepir, katerega je nekdaj imel s tirolskim grofom Albertom (III.), poravnal tako, da je ta svoja dvora v Lasji vasi *[»Lazzendorf«]* in v .....,[202] katera sta dajala po 20 mark dohodkov, podelil Solnograški cerkvi, katera mu jih je potem dala v fevd, a si pridržala lastninsko pravico do njiju. Pozneje ga je grof prosil, da bi smel polovico fevda, namreč Lasjo vas, ki daje po 10 mark dohodkov, odstopiti Vetrinjski cerkvi *[»ecclesiae Victoriensi«]*. Nato je nadškof uslišal grofovo prošnjo ter z dovoljenjem svojega kapitlja podelil Vetrinjski cerkvi tudi lastninsko pravico do rečenega dvora.

---

[197] Gl. Gradivo IV, št. 83.
[198] Gl. Gradivo IV, št. 471.
[199] Gl. Gradivo IV, št. 574.
[200] Gl. št. 177.
[201] Gl. št. 54.
[202] Prazen prostor za kako daljšo besedo. Morebiti bi morala tam stati beseda »Timenica«. Gl. št. 279.

Med pričami: »*Otto de Chunegesperch.*«

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 102, n. 1782. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 247, n. 729. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXII, 350, n. 759. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzb. Erzbischöfe, 217, n. 207. — Jaksch, Mon. Car., I, 367, n. 479.]

Št. 293.

1218, dne 14. oktobra. Oglej.

Oglejski patriarh Bertold sklene zase in za patriarhat pogodbo z beneško občino. Da se bo izvrševalo vse to, o čemur sta se stranki pogodili, priseže Henrik iz Gemone v imenu patriarha, Siurid iz Pevme *[»Siuri de Pauma«]* pa v imenu (goriškega) grofa Majnharda *[»super animam d. comitis Megenardi«]*.

Med pričami: »... *presentibus ... Gerlocho de Staine ...*«

[Orig. v Drž. arhivu v Benetkah. — Kandler, Cod. dipl. Istr.]

Št. 294.

1218.

Koroški vojvoda Bernard *[»Bernhardus dei gratia dux Karinthie«]* podeli Šentpavelskemu samostanu pravico, da se sme vse, kar bi se samostanu v korist ali pa potrebo prepeljalo na vozovih ali pa preneslo na konjih in oslih, svobodno spravljati črez novi most, katerega je napravil pri Velikovcu črez reko Dravo *[»per pontem novum quem Volchenmarkhet super Traham fluvium construxi«]*. Ne sme se zahtevati ne kako plačilo in ne kaka druga odškodnina, kajti most stoji na samostanskem svetu ter je postavljen z njegovimi (samostana) sredstvi. Tudi se ne sme zahtevati kako plačilo od prebivalcev rečenega trga (Velikovca), ako kaj v svojo korist peljejo ali pa nesejo čez most.[203] Kot dokaz te podelitve odstopi opat Ulrik *[»abbas Wlricus«]* z dovoljenjem svojih bratov eno njivo tik mostu, ki je zaznamovana po mejnikih ter potrebna za zgradbo dotičnega mostu. Vse pravice trga in prevoza blaga naj ostanejo v korist samostanu. — Listino pečati vojvoda Bernard.

Priče: »... *comes Willehalmus de Hunenburch, dominus Hartnidus de Orte, Hainricus filius domini Ottonis de Truhsen, dominus Hainricus Ciselin, dominus Gotfridus de Hauenarburch, dominus Chůnradus Topelstein, Otto et Fridricus de Wolfsperch, Sighardus et frater suus Hartwicus de Ramenstein, quatuor fratres de Truhsen Cholo, Gotfridus, Otto, Adelbertus.*«

»*Acta sunt hec anno millesimo CCXVIII.*«

[203] Tekst do tu, koroboracija in priče so prevzete iz listine pod št. 280.

Na vrvici iz konopnine visi pokvarjen pečat vojvode Bernarda (kot pod št. 95).

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Schroll v Fontes rer. Austr., Dipl., XXXIX, 112. — Jaksch, Mon. Car., IV, 99, n. 1772.]

Št. 295.

(1218, po 27. marcu.)

Šentpavelski opat Ulrik in njegov kapitelj podelita Wernhardu iz (Slovenj)gradca *[»Wernhardo de Graeze«]*, vitezu kološkega nadškofa in pozneje oglejskega patriarha, štiri kmetije, od katerih naj na leto plačuje po 6 penezov, s pogojem, da dobi te kmetije zopet samostan, ako bi Wernhard umrl ali pa se jim še pri življenju odrekel. Opat in samostan tudi sprejmeta imenovanega Wernharda v svojo bratovščino glede postov, molitev in jutranjic in mu v znak tega hočeta dajati vsako leto po dva črevlja iz kožuhovine.

Med pričami: »... *Sifridus Bawarus, Sifridus Sclauus, ... Sifridus aurifex de Folchenmarcht, Medwed preco ...*«

Datum manjka.[204]

[Orig. v Tachauu v arhivu kneza Windischgrätza. — Zahn. Urkb. Steiermark, II, 291, n. 201 k l. 1222? — Jaksch, Mon. Car., IV, 98, n. 1770 k l. (1218).]

Št. 296.

Med letom 1218. in 1220.

Oton iz Dravberga *[»O(tto) de Traberch«]* podeli takrat, ko so pokopali njegovega sina, Šentpavelskemu samostanu eno kmetijo v gorah pri Dravbergu *[»in montanis iuxta Traberc«]*; ko so pa pokopali njegovo soprogo, podeli samostanu šest kmetij v Žrnovcu pri Gomilici *[»in loco qui dicitur Cemenz*[205] *apud Gomelniz«]*.

Priče: *»Karolus episcopus Secow(ensis),*[206] *Cholo de Truhsen, Cholo de Ras, Rudolf de Ras, Chunr(adus) abbas de Oziaco, prepositus de Oberndorf, prepositus de Gurke, prior de s(ancto) Georio et ministeriales comitis de Livbenŏ aliique quorum copia erat ibi.«*

Datum manjka.

---

[204] Kaloški nadškof Bertold iz rodovine Andechsov je bil dne 27. marca l. 1218. imenovan za oglejskega patriarha. Še dne 7. julija rečenega leta se nazivlje nadškof kaloški in izvoljeni patriarh oglejski (Potthast, Reg. pont. Rom., n. 5863, 5864.) Ker se tudi tu omenja »nadškof kaloški in poznejši patriarh oglejski«, se sme trditi, da je bila ta listina napisana l. 1218., po 27. marcu.

[205] »Gomelniz« je Gomilica blizu Spielfelda na Štajerskem. Beseda »Cemenz« je po mojih mislih slabo prepisana. Namesto črk »men«, bi moralo stati »rnou«. Cela beseda se je v prvotni listini najbrže glasila »Cernouz«, to je Žrnovec pri Gomilici.

[206] Med pričami se omenja Karol, prvi sekovski škof, ki je prišel do tega dostojanstva v drugi polovici l. 1218. Prvikrat se kot škof omenja v neki listini z dne 27. sept. rečenega leta (gl. Jaksch, l. c., IV, 102, št. 1782).

[Cod. trad. s. Pauli, c. 94, f. 22', iz prve polovice 13. stol. v Št. Pavlu. — Schroll v Fontes rer. Austr., Dipl., XXXIX, 68 k 1218—1221. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 264, n. 181 k »c. 1220«. — Jaksch, Mon. Car., IV, 103, n. 1785 k (1219—1220).]

Št. 297.

1218.

Friderik iz Falkenberga da Henriku iz Turjaka šest kmetij v »Burgstall-u«.

[Libel testamenta grofa Ivana Andreja iz Turjaka dat. 3. marca 1665 v Ljubljani, f. 104. — Reg.: Komatar v Mittheil. d. Musealvereins f. Krain, XVIII (1905), 123, n. 1.]

Št. 298.

1219, dne 9. januarja. Lipnica.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) potrdi zamenjavo svojega prednika Konrada (I.), ki je daroval Runskemu samostanu desetino v Stangersdorfu *[»Stanigoistorf«]*, Schirningu *[»Tsirnowe«]* in Schüttingu *[»Pletichach«]*, a dobil zato sedem slovenskih kmetij *[»septem Sclauonicos mansos«]*, in sicer štiri v Stögersdorfu *[»Stoigoisdorf«]*, tri pa v Moskirchenu *[»Mosen«]*,[207] ter izpričuje poravnavo med Runskim samostanom in župnikom Bertoldom v St. Lorenzen radi prava do desetin na samostanskih posestvih v Stangersdorfu.

Med pričami: *»Liupoldus prepositus de Solio sancte Marie.«*

[Orig. v Runskem samostanu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 243, n. 162. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 257, n. 736. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzb. Erzbischöfe, 218, n. 210. — Levec v Mitteil. d. Anthropolog. Gesellschaft, LIII, 90.]

Št. 299.

1219, dne 17. februarja. Solnograd.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) našteva sekovskemu škofu Karolu razna posestva njegove škofije, med drugim navaja tudi star stolp v gradu Lipnici, katerega je kupil od Friderika iz Ptuja *[»turrim eciam antiquam in castro nostro Leibentz, quam a Friderico de Betowe redemimus«]*.

[Orig. se je izgubil. — Prepis iz 19. stol. iz originala v Deželnem arhivu v Gradcu. — Transsumpt iz ok. 1280 v Knezoškofijskem arhivu v Gradcu. — Sekovska kopialna knjiga iz 14. stol. (cod. 333, danes 50), f. 20' v Dež. arhivu v Gradcu. — Pusch-Frölich, Dipl. Styr., I, 197, n. 40 in 306,

[207] Gl. Gradivo IV, št. 158.

n. 7. — Caesar, Annales Styr., II, 489, n. 86 (odl.). — Zahn, Urkb. Steirmark, II, 245, n. 163. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 260, n. 738. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzb. Erzbischöfe, 219, n. 213.]

Št. 300.

1219, dne 19. februarja.

Krški kapitelj potrdi klerika Waltherja za stalnega vikarja pri cerkvi sv. Lovrenca na Steinfeldu.

Med pričami: »... *testantibus ... P(ernhardo) domino plebano de Gurnz.*«

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., I, 370, št. 481 a.]

Št. 301.

1219, dne 11. marca. Trebnje.

Oglejski patriarh Bertold potrdi kanonikom Krške cerkve daritve svojih prednikov, patriarha Peregrina, Ulrika in Gotfrida,[208] kar je že tudi potrdil njegov prednik, patriarh Wolfger.[209]

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., I, 371, n. 482. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XX, 352, n. 762 in Bianchi istotam, XXI, 188, n. 52.]

Št. 302.

1219, dne 5. aprila. Krka.

Krški škof Odalskalk podeli krškim kanonikom popolno ordinacijo in administracijo v posvetnih in duhovskih zadevah v fari v Klančah *[»in ecclesia Glomtsach«]*.

Med pričami: *»Tiemo plebanus de Tigrich.«*

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., I, 371, n. 483. — Reg.: Eichhorn, Beyträge, II, 125. — Ankershofen v Archiv f. österr. Gesch., XXII, 353, n. 764.]

Št. 303.

1219, dne 18. maja. Rim.

Papež Honorij III. piše runskemu opatu..., jurkloštrskemu priorju... *[»priori in Girgiou«]* in sekovskemu proštu..., da sta mu naznanila šentpavelski opat in njegov samostan, da so lebenauski grof B(ernard), Ulr(ik) iz Peggaua, Od(on) iz Dravberga in Rih(ard)

[208] Gl. Gradivo IV, št. 108, 501, 736.
[209] Gl. št. 179.

iz Juneka [»*nobilis vir B(ernhardus) comes de Leubenowe, Vlr(icus) de Peccach, Od(do) de Traberch et Ric(ardus) de Iunekke*«] iz Solnograške dieceze protizakonito osvojili posestva in druge stvari rečenega samostana ter naredili več drugih krivic. Zato jim ukazuje, da pozovejo dotične stranke pred se, jih zaslišijo ter jih brez priziva prisilijo s cerkvenimi kaznimi storiti to, kar bi bilo pravično. Ako bi se priče, ki bi bile imenovane, hotele odtegniti iz naklonjenosti, sovraštva ali strahu, naj jih prisilijo z istimi kaznimi brez priziva povedati resnico. Ako bi ne mogli biti vsi trije prisotni pri tej preiskavi, naj vsaj dva to izvršita. — »*Dilecti filii.*«

[Orig. v Št. Pavlu na Koroškem. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 248, n. 165. — Jaksch, Mon. Car., IV, 105, n. 1794. — Reg.: Schroll v Fontes rer. Austr., XXXIX, 113, n. 44.]

Št. 304.

1219, dne 7. oktobra. Dunaj.

Avstrijski vojvoda Leopold (VI.) izda listino za samostan v Lilienfeldu.

Med pričami: »... *Otto de Traberch, Fridericus de Pettouia* ...«

[Cod. tradit. v arhivu samostana v Lilienfeldu. — Reg.: Hanthaler, Recens. diplom., I, 204. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 123, n. 155. — Ankershofen v Archiv f. österr. Gesch., XXII, 353, n. 767. — Jaksch, Mon. Car., IV, 106, n. 1800.]

Št. 305.

1219.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) podeli Sekovski cerkvi sto tovorov soli, katere naj ta vsako leto dobi iz njegovih solin v Halleinu.

Med pričami: »... *Gerhardus Victoriensis abbas, Otto de Chůnisperc, ... Fridericus de Petöe et filius eius Fridericus, ...*«

[Orig. v Dež. arhivu v Gradcu. — Pusch-Frölich, Diplom. Styr., I, 196, n. 39. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 249, n. 166. — Hauthaler-Martin, Salzbg. Urkb., III, 269, n. 744. — Reg.: Ankershofen v Archiv f. österr. Gesch., XXII, 354, n. 771. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzb. Erzbischöfe, 222, n. 226.]

Št. 306.

1220, dne 5. januarja. Zwettl.

Oton iz Ottensteina izda listino za samostan v Zwettlu.

Med pričami: »*Cholo de Trvhsen.*«

[Prepis iz 14. stol. (Stiftungsbuch) v Zwettlu. — Fontes rer. Austr., Dipl., III, 373. — Reg.: Jaksch, Mon. Car., IV, 111, n. 1811.]

Št. 307.

1220, dne 8. januarja. Dravberg.

Leopold (VI.), vojvoda avstrijski in štajerski, izjavlja, da so zlohotni odvetniki nadlegovali in zatirali Dobrlavaški samostan *[»Ivnense monasterium«]*, čigar odvetništvo so jim izročali on in njegovi predniki. Nato so prosili oglejski patriarh Bertold in pa dobrlavaški prošt Leonard in njegov konvent, da bi (vojvoda) ne dajal več tega odvetništva v fevd, temveč ga zase obdržal; na ta način bi se samostan pod njegovim varstvom popravil in ondotni menihi bi mogli uspešneje gojiti božjo službo. Vojvoda obljubi, da ne bode več odvetništva dajal v fevd, temveč obdržal zase do svoje smrti in branil samostan. Tudi njegovi dediči ga ne smejo dajati v fevd ter si nič drugega lastiti, kakor le to, kar je zapisano v listini oglejskega patriarha Gotfrida.[210]

»Acta sunt hec anno domini M°C°C°X°X°, indictione VIII^a, epacta XIIII^a, concurrente III^a, VI^a idus ianuarii, in presentia horum testium: Popo Petenensis episcopus, W°dalricus abbas sancti Pauli in Lauent, Chvnradus Oziacensis abbas, Ezmannus Sekoensis prepositus, Meinhardus comes de Gorz, Wilhalmus comes de Hvnburk et nepos eius comes Wilhalmus, Gebardus de Sovnek et filius eius Chunradus, Lupoldus de Honek et frater eius Wilhalmus, Vlricus de Pekach, Herrandus de Wildonia, Cholo de Truxen, Otto de Traberk, Albertus de Roaz, Albero pincerna de Grimmenstein, Hermannus de Chranhperch, Perchtoldus dapifer de Emberberk, Walterperchtolt de Spengenberk. Dat. in Traberk, per manum Lupoldi notarii, anno incarnationis domini supra memorato et die predicta.«

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Jaksch, Mon. Car., IV, 111, n. 1812. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 125, n. 160. — Ankershofen v Archiv f. österr. Gesch., XXII, 355, n. 774. — Schroll v Fontes rer. Austr., Dipl., XXXIX, 22.

Št. 308.

1220, dne 10. januarja. Št. Vid.

Koroški vojvoda Bernard *[»Bernhardus dux Karinthie«]* podeli samostanu v Gössu Otona, sina Otona *»de Milperch«*.

Med pričami: *»... Hainricus de sancto Vito minori, Wvlfingus de Nidekk, ...«*

[Cod. 785, f. 37, n. 21, iz 19. stol. v Dež. arhivu v Gradcu. — Pusch-Frölich, Dipl. Styriae, I, 38. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 250, n. 168. — Jaksch, Mon. Car., IV, 112, n. 1813. — Reg.: Ankershofen v Archiv f. österr. Gesch., XXII, 355, n. 775.]

[210] Gl. listino z dne 27. aprila l. 1194 (Gradivo IV, št. 858).

Št. 309.

1220, dne 1. februarja. Treviso.

Oglejski patriarh Bertold se pogodi s Friderikom de Caporiaco, Henrikom de Villalta in Ardrikom de Polcenigo tako, da pride tirolski grof (Albert III.) k njemu (k patriarhu), kateri naj mu podeli fevde, povrne škodo na njegovih posestvih, pusti Frideriku (de Caporiaco) fevde, katere ima baje od tirolskega grofa, namreč Humin, Ločnik *[»Luncinico«]*, Števerjan *[»sancto Floriano«]* in »Mays«, ter da nazaj to, kar je prejel od teh fevdov. — Zastran koroškega vojvoda se pogode tako, da pride ta k patriarhu, ki naj mu podeli fevde, katere so imeli njegovi (vojvodovi) predniki. Na obeh straneh naj se ujetniki izpuste. Zaradi škode pri gradu Moši *[»de castro Mussie«]* se patriarh ukloni razsodbi oglejskega arhidiakona, Leonarda de Tricano, Ivana de Zuccola in Duringa de Mels. Patriarh se hoče potruditi, da se sklene mir med koroškim vojvodom in (istrskim) mejnim grofom (Henrikom IV.). Pogodili so se še o raznih drugih stvareh, katere zadevajo Furlanijo.

Med pričami: *»Conradus Tergestinus episcopus.«*

[Orig. v Mestni biblioteki v Vidmu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 113, n. 1814.]

Št. 310.

1220, dne 7. aprila. Turjak.

Engelbert s Turjaka *[»Engelbertus de Owersperch«]* da bratom Karolu, Rupertu in Albertu iz Loža *[»fratribus de Los domino Karvlo, domino Rvperto et domino Alberto«]* v fevd vas Sodražico poleg Vinic v svojem ribniškem gospodstvu *[»dedimus in feudum Stoidrasicz villam que iacet in Weinicz, scilicet in dominio nostro in Rewenicz«]* z vsemi priteklinami do loških mej *[»ad terminos de Los«]*. Kar morejo izkoristiti pri gozdih in vodah ter vse omenjeno naj bo njih in njih dedičev moškega in ženskega spola; ako umrje eden izmed njih brez dedičev, naj pripade ostalo drugim in njihovim dedičem. Rečeni bratje pa prepuste Engelbertu tri kmetije pri Brežah *[»apud Vreisach«]*, katere so jim bile zastavljene za 12 mark, ter odštejejo razen tega še njegovi soprogi ravno toliko mark.

»Hoc actum est in castro meo Owersperch, et isti interfuerunt vocati et testes sunt dominus Gerlocus de Hertenberch, dominus Errandvs de Owersperch, dominus Herbordus de Gvtenvelt, dominus Meinalmus de Ponikel, dominus Hartmannus de Ponikel, dominus Hartwicvs de Czobelsperch, dominus Hartnidvs de Oscelnik, dominus Otto et dominus Meinalmus de Czewer, dominus Weriandvs de Potlos,

dominus Meinalmus de Rain, dominus Herbordus pvrkravius de Los, dominus Johannes de Aich, dominus Gebardvs de Gvtenvelt, dominus Hermannvs de Wolspach, dominvs Walchon de Los et alii qui interfuerunt probi homines. Hoc est actum in castro nostro apud Owersperch anno domini M°C°XX°, VII° die intrante aprilis.«

Na listini visi pečat izdajatelja z legendo + ENGELBER·UON· OWERSBERCh (opis in slike: Luschin v Mittheil. d. d. k. Central-Commission, 1884, LXIX; Siegenfeld, Der steirische Uradel, tab. 3; isti, Das Landeswappen d. Steierm. 146, op. 3).

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Schumi, Urkb. Krain, II, 25, n. 34.]

Reg. XLV zdaj Arhiv Slovenije od 1927

Št. 311.

1220, dne 24. junija. Ljubljana.

Koroški vojvoda Bernard *[»Bernardus dei gratia dux Karinthie«]* podeli Vetrinjski cerkvi *[ecclesie Victoriensi«]* posestvo »Sewe« ležeče tik Loke *[»predium quod dicitur Sewe, situm iuxta Lacum«]*, ki obsega štiri kmetije, in sicer tako, da nima biti to posestvo zavisno od nobenega odvetništva, pač pa naj služi z vsemi priteklinami samostanu tako, kakor doslej njemu, bodisi s sirom, bodisi z drugimi potrebščinami, kakor bodo menihi za dobro spoznali in kakor jim bode kazalo. — Listino pečati vojvoda Bernard.

»Acta sunt hec anno incarnationis dominice M°C°XX°, VIII° kalendas iulii, in palacio nostro Leibach in cuius districtu ipsum allodium iacet. Huius donationis testes sunt et rei geste interfuerunt comes Hermannus de Hortenburc et ministeriales nostri Wicardus scilicet de Karelsperc et frater eius Henricus, Henricus quoque de Gurenz, capellani nostri Poncius, Adelbertus plebanus de Landestrost, Henricus et alii quam plures tam clerici quam laici quorum nomina sunt in libro vite.«

Na rdečih svilenih nitih visi pečat koroškega vojvode (kot pod št. 95).

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Mittheil. d. hist. Vereins f. Krain, II, 44. — Schumi, Urkb. Krain, II, 26, n. 35. — Jaksch, Mon. Car., IV, 115, n. 1816. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch. XXII, 356, n. 776.]

Št. 312.

1220, dne 4. avgusta. Breže.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) izda listino za samostan sv. Mihaela v Maria Hofu.

Med pričami: *»Fridericus de Betowe.«*

[Orig. v St. Lambrechtu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 253, n. 171. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 281, n. 754. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXII, 356, n. 777 in 357, n. 782. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzb. Erzbischöfe, 227, n. 255 k l. 1221. — Jaksch, Mon. Car., I, 373, n. 487 in IV, 116, n. 1817.]

Št. 313.

1220, dne 11. septembra. Weitensfeld.

Župnik Gotfrid iz Weitensfelda naznanja, da je njegova župljanka, Dobrogod imenovana *[»quedam plebesana mea Dobrogod nomine«]*, podelila njegovi cerkvi dve njivi.

Med pričami: *»Ortolfus de Movseberch.«*

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., I, 374, n. 488.]

Št. 314.

1220, dne 20. septembra. Goito.

Rimski kralj Friderik II. ponovi z beneškim doždom Petrom Zianijem pogodbo, katero so njegovi predniki sklenili z Benečani.[211] V listini se omenjajo na kraljevi strani *»Istrienses«* in *»Forojulienses«*, na beneški strani pa *»Gradenses«*.

[Codex Trevisanus in Libri pactorum v Drž. arhivu v Benetkah. — Huillard-Bréholles, Hist. dipl. Frid., I, 837. — MG., Const., II, 93. — Reg.: Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 1163.]

Št. 315.

1220, dne 7. novembra. Lateran.

Papež Honorij (III.) sprejme hospitalskega mojstra v Vetrinjah *[»magistro hospitalis de Victringe«]* v solnograški diecezi vsled njegove prošnje in pa ondotni hospital z vsemi posestvi, katera ima sedaj ali jih pa še v prihodnje pridobi, v svoje varstvo ter potrdi daritev solnograškega nadškofa (Eberharda II.), ki je hospitalu podaril cerkev v Kotmarivasi *[»ecclesiam de Chotmanstor«]*. — *»Cum a nobis«*.

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 116, n. 1819. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXII, 356, n. 778. — Potthast, Reg. pont. Rom., n. 6392. — Pressutti, Reg. Hon. III., I, 458, n. 2763.]

---

[211] Večinoma dobesedna ponovitev pogodbe Otona IV. iz l. 1209. dne 18. avg. (gl. št. 153).

Št 316.

1220, dne 10. novembra. Lateran.

Papež Honorij III. piše cistercijanskemu opatu, soopatom in bratom na njihovo pritožbo glede razvade, da (svetni) kapelani zahtevajo od ljudi, ki vstopajo v njih samostan, da bi tam služili Bogu, umrlino *[»mortuarium«]* v denarju, kakor od svojih faranov. Papež, hoteč odpraviti to razvado, odreja, da smejo, ne oziraje se na ugovore kapelanov, sprejemati svobodne ljudi, ki se hočejo umakniti svetu, v samostan.[212] — *»Constituti iuxta verbum.«*

[Orig. v Dež. arhivu v Ljubljani. — Schumi, Urkb. Krain, II, 26, n. 36.]

Št. 317.

1220, dne 10. novembra. Lateran.

Papež Honorij (III.) piše vsem opatom in samostanom cistercijanskega reda in določa, da ne smejo apostolski legati zahtevati od njih denarnih dajatev, temveč zadovolijo naj se ob prihodu v njihov samostan z navadnimi brezmesnimi jedili. — *»Cum preter pauperem.«*

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Schumi, Urkb. Krain, II, 27, n. 37. — Jaksch, Mon. Car., IV, 117, n. 1820. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXII, 356, n. 779. — Potthast, Reg. pont. Rom., n. 6397.]

Št. 318.

1220, dne 10. novembra. Lateran.

Papež Honorij III. piše nadškofom, škofom in drugim cerkvenim prelatom, da je slišal, kako hočejo nekatere brate cistercijanskega reda in njihovo imetje ne samo ogoljufati, temveč tudi nasilno oropati in privilegije, katere jim je podelila Apostolska stolica, razveljaviti, rekoč, da jih je preklical generalni koncil ali jih pa s svojevoljno razlago preobrniti. Papež zato naroča (nadškofom itd.), da naj privilegije in svoboščine podeljene onim (cistercijanskim menihom) spoštujejo in v to navajajo tudi druge, z izjemo omejitev, katere je razglasil generalni koncil, da morajo namreč (cistercijanski menihi) od tujih zemljišč, katera so si po koncilu pridobili ali jih pa še pridobe, plačevati, ako se niso drugače zmenili, desetine onim cerkvam, katerim so se te (desetine) že prej plačevale. — *»Benefaciens dominus.«*

[212] Sodim, da je bila ta listina za cistercijanski red, — izdana istega dne kot listine pod št. 317—320 na korist cistercijanskega reda, katere so vetrinjske provenience, — istotako namenjena za Vetrinjsko cisterco.

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Schumi, Urkb. Krain, II, 28, n. 38. — Jaksch, Mon. Car., IV, 118, n. 1821. — Prim. Potthast, Reg. pont. Rom., n. 5957.]

Št. 319.

1220, dne 10. novembra. Lateran.

Papež Honorij III. piše cistercijanskemu opatu in njegovim soopatom in bratom, da je slišal o nekaterih, ki si po svoje razlagajo določila generalnega koncila in iztirjujejo od njihovih (cistercijanskih) novin, katere so pridobili po generalnem koncilu, desetine. Papež pravi, da nasprotuje to določilu koncila, ki prepoveduje, da bi plačevali (cistercijani) od zemljišč, ki jih z lastnim trudom ali stroški obdelujejo ali jih bodo še pridobili, desetine cerkvam, katere so te prej od zemljišč zahtevale, ter zabranjuje, da ne sme nihče od njih (cistercijanov) izterjavati desetin od novin, katere so od koncila dalje obdelali ali jih pa bodo z lastnim trudom ali stroški obdelali. — »*Contingit interdum.*«

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Schumi, Urkb. Krain, II, 29, n. 39. — Jaksch, Mon. Car., IV, 119, n. 1822. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXII, 357, n. 780. — Potthast, Reg. pont. Rom., n. 6396; prim. istotam n. 5941 in n. 5946.]

Št. 320.

1220, dne 10. novembra. Lateran.

Papež Honorij III. piše cistercijanskemu opatu in njegovim soopatom in bratom, da prepoveduje apostolskim delegatom brez njegovega izrečnega povelja cistercijane ekskomunicirati ali suspendirati ali pa razglasiti nad njihovimi samostani interdikt. — »*Cum ordinis vestri.*«

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 120, n. 1823. — Prim. Potthast, Reg. pont. Rom., n. 5950.]

Št. 321.

1220, pred 22. novembrom. Dunaj.

Avstrijski vojvoda Leopold (VI.) izda neko listino za samostan v Altaichu.

Med pričami: »*Heinricus marchio Hystrie.*«

[Orig. v Drž. arhivu v Monakovem. — Mon. Boica, XV, 3, n. 1. — Huillard-Bréholles, Hist. dipl. Friderici, V, 13. — Reg.: Meiller, Reg. zur

Gesch. d. Babenberger, 125, n. 162.[213] — Oefele, Gesch. d. Grafen v. Andechs, 201, n. 632 a k 1212—1220.]

Št. 322.

1220, dne 25. novembra. Oglej.

Ko je isolska občina *[»comune de Insula«]* izvolila Adelolda iz Isole brez dovoljenja Giselrade, opatice samostana sv. Marije v Ogleju, za gastalda v Isoli in ko so potem navedenega Adelolda *»Petrus de Tabellione ac Venerius Longus et Johannes Faba ac Jacobus de Panzoffo«* kot odposlanci imenovane občine predstavili opatici, da bi ga investirala z isolskim gastaldionatom, ni hotela ta tega storiti z izgovorom, da nimajo pravice v njeni nenavzočnosti ali pa v nenavzočnosti njenega odposlanca izvoliti kateregakoli za gastalda. Rečeni Adelold in pa isolska občina sta z opisanim činom razžalila njo in njeno cerkev. Ko je pa Adelold zaradi teh razžalitev dal opatici poroštva *[»vadia«]* ter je tudi (spodaj) imenovani notar (t. j. Nicolaus de Insula) zanj zaprisegel, investirala ga je opatica z gastaldionatom v Isoli od praznika sv. Andreja (= 30. nov.) dalje za prihodnja tri leta. Tudi sta radi volitve isolskega gastalda sklenili pogodbo opatica Giselrada in isolska občina tako, da ne sme rečena občina nikdar brez dovoljenja imenovane opatice in njenih naslednic ter njihovega v ta namen določenega odposlanca voliti gastalda v Isoli. Opatica, njene naslednice, njihov odposlanec ter razumnejši del isolskih mož naj se posvetujejo ter potem postavijo gastalda, katerega naj investirajo z gastaldionatom. Vsakokratni gastald naj deli potem običajne časti *[»honoraciones solitas«]*, katere je do sedaj oddajala opatica. Obe stranki obljubita, da se hočeta pod globo desetih mark čistega srebra vedno ravnati po tem, kar se je zgoraj zapisalo. Ako bi katera stranka prelomila to pogodbo, plača naj drugi stranki rečeno globo.

Med pričami: *»... in presentia ... Nicolai notarii de Insula, Caruli iurati de Insula, Venerii Longi«* (priče na začetku listine).

[Kandler, Cod. dipl. Istr. iz orig. listine. — Reg.: Bianchi v Archiv f. österr. Gesch., XXI, 190, n. 59.]

Št. 323.

1220 (okoli 25. novembra). Pri Sutri-skem jezeru.

Cesar Friderik (II.) potrdi Oglejski cerkvi in njenemu patriarhu Bertoldu vsled njegove zvestobe, vdanosti in pokorščine do njega in do države:

[213] Istotam 258, n. 391 razlaga Meiller, zakaj je datirati to listino v l. 1220., čeprav ima original datum »anno M°CC°X° ... temporibus Friderici regis Romano-

1. Vojvodino in grofijo Furlansko ter vas Ločnik *[»ducatum et comitatum Foriiulii et villam de Luncinico«]* z vsemi priteklinami (sodstvom, kolektami, krmo, krvavo sodbo, raznimi globami in z vsemi koristmi, katere bi mogle po pravici prihajati odtod).

2. Regalije vseh istrskih škofij, namreč Tržaške, Koprske (Poreške, Novograjske) in Puljske, potem regalije Concordijske in Bellunske škofije, regalije treh opatij, namreč v Sestu, v Piru in svete Marije v (Organu) z dvori, gradovi, (pristaniščí, vasmi, kmetijami), lovom, ribstvom, colnino, sodstvom, gozdi, mlini, hosto, pašami in vsemi drugimi stvarmi.

3. (Zemljo med Piavo in Livenzo s) cerkvijo sv. Pavla in sv. Jurija in vse, kar je podelil Oglejski cerkvi njegov prednik, rajnki cesar Konrad (II), s priteklinami, (koristmi), njivami, travniki, polji, pašniki, obdelano in neobdelano zemljo, mlini, vodami, vodotoki, lovom, ribstvom, stroški in dohodki, gozdi in drugimi pravicami.

4. Grad Trebnje *[»castrum quoque de Treven«]* z vsemi privilegiji, ministeriali, služabniki, obdelano in neobdelano zemljo, sodstvom, gozdi in vsemi pravicami, kakor ga je nekdaj patriarh Ulrik II. skupno s svojim očetom, grofom Wolfradom in s svojo materjo podelil Oglejski cerkvi.

5. Grad Ahten *[»castrum de Atens«]* z vsemi njegovimi priteklinami, ministeriali, služabniki, kmetijami, vasmi, gozdi in vsemi pravicami.

6. Posestvo v Ariis-u *[»predium de Haljen«]* z ministeriali in služabniki, kakor ga je plemeniti mož Ulrik, nekdaj mejni grof v Tusciji, podaril Oglejski cerkvi.

7. Mejno grofijo Kranjsko in Istrsko z grofijskimi pravicami *[»marchiam Carniole et Istrie cum comitatu«]*, častjo, vsemi priteklinami in cesarskimi pravicami tako, kakor jo je podelil njegov prednik, cesar Oton (IV.), ko je bil še kralj, po nasvetu svojih knezov na podlagi starih listin patriarhu Wolfgerju in po njem Oglejski cerkvi.

8. Razen tega vsa posestva, (vse pravice, globo, colnino in pobrežnino), katere ima sedaj rečena cerkev ali pa jih dobi v prihodnje bodisi po darežljivosti njegovi in njegovih naslednikov, bodisi po milosti papežev, po naklonjenosti (knezov, po darilih) vernikov ali pa na kak drug pošten način.

Nobeden ne sme rečene cerkve vznemirjati ter se polastiti njenih posestev. Kdor bi delal zoper določbe te listine ter se ne

---

rum«. Letnica 1210 je nemogoča, pač pa je morala listina nastati pred kronanjem Friderika za cesarja (22. nov. 1220), takrat ko je istrski mejni grof Henrik prišel pri cesarju zopet v milost in se kot tak zopet imenuje med pričami cesarjevih listin (gl. št. 323 in Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 1241, 1244).

brigal za njegove (cesarjeve) opomine, plača naj 1000 liber najčistejšega zlata in sicer polovico v njegovo (cesarjevo) blagajnico, polovico pa oglejskemu patriarhu.

Med pričami: »*Henricus marchio de Andes.*«

[Transumpt iz l. 1261 v Drž. arhivu v Benetkah. Prim. št. 219. Listina potrjuje skoraj dobesedno privilegij kralja Friderika II. iz l. 1214, dne 22. februarja. — Winkelmann, Acta imp., 175, n. 198. — Schumi, Arch. f. Heimatkunde, I, 43, n. 18. — Reg.: Minotto, Acta et dipl., I, 13. — Böhmer-Ficker, Reg. imp. V, n. 1229. — Oefele, Gesch. d. Grafen v. Andechs, 202, n. 637. — Odoricus de Susannis, Thes. eccl. Aquil., ed. Bianchi, 234, n. 588.]

Št. 324.

1220,[214] **dne 6. decembra.** Tivoli.

Cesar Friderik (II.) potrdi Oglejski cerkvi radi zaslug njenega patriarha Bertolda sledeče pravdoreke, iznešene na njegovem zboru od njegovih knezov: 1. kar določi patriarh v svojih mestih, vaseh in krajih, kjer ima sodstvo, z ozirom na tržno prodajo, naj obdrži veljavo; 2. v okviru svojega sodstva sme patriarh vsakega izobčiti ali pa oprostiti izobčenja; 3. mesta, gradovi in vasi, katere so podrejene patriarhu, ne smejo same brez njegovega dovoljenja voliti župane, konzule ali rektorje; 4. nobeno mesto, občina, klerik ali laik si ne sme tam, kjer ima patriarh sodstvo, po smrti škofovi polastiti škofije ali njenih priteklin; 5. nihče ne sme v patriarhovih sodstvih brez njegove volje na novo določati davka, novcev in trga; 6. nihče ne sme brez njegove volje na ladjenosnih vodah in rekah postavljati mline; 7. noben gastald ali uradnik ne sme brez njegove volje oproščati, prodajati dolžnike ali oddajati vinograde, polja, pašnike, ceste ali druge regalije; 8. Benečani ne smejo obdavčiti patriarhovo zemljo in ne siliti njegove ljudi k prisegi zvestobe; 9. nihče pod vodstvom patriarha, v kakršnemkoli je položaju, bodisi svoboden, vazal ali ministerial se ne sme spuščati v zarote ali zaveze brez privoljenja patriarha, obstoječe naj se razveljavijo in oni, ki bi se zoperstavljali, naj bodo izobčeni; 10. nihče ne sme v patriarhovem sodstvu brez njegovega dovoljenja zidati na novo mesta, gradove in trge.

[Muratori, Script. rer. Ital., XVI, 102. — Cappelletti, Le chiese d' Italia, VIII, 285. — Kandler, Cod. dipl. Istr. k l. 1236. — Huillard-Bréholles, Hist. dipl. Frid., II, 76. — Atti e memorie della Società Istriana, 1892, 46 k l. 1250 (1235?). — Reg.: Bianchi v Arch. f. österr. Gesch., XXI, 208, n. 112 k l. 1232. — Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 1252 k l. 1220.]

[214] Glede datiranja gl. opazko v Reg. imp., V, n. 1252; glede vsebine Lenel, Venezianisch-istrische Studien, 136—138.

Št. 325.

1220 (meseca decembra).

Krški škof Odalskalk je prostovoljno odstopil. Za njim je sledil Oton iz Ortenburga.

Chronicon Magni presbiteri continuatio ad a. 1222 (MG., SS., XVII, 527): »Uolscalcus episcopus Gurcensis eiusdem ecclesie canonicus episcopatum sponte resignavit. Cui successit dominus Otto[215] de Ourtenburch.«

Št. 326.

1220.

Koroški vojvoda Bernard podeli Rožaškemu samostanu vas Črniče *[»Millesimo CCXX. Dedit dux Bernhardus Karinthie villam in Zernitschach«]*.

[Cod. W 594, f. 119 v Drž. arhivu na Dunaju. — Jaksch v Studien und Mitteilungen zur Geschichte des Benediktiner Ordens, XXXII, 1911, 239.]

Št. 327.

(Med letom 1220. in 1230.)

Dobrlavaški prošt Leonard *[»Leonardus dictus Ivnensis ecclesie prepositus«]* ustanovi z dovoljenjem svojega kapitlja shrambo (za oblačila) ter podeli v ta namen od cerkvenih dohodkov 20 kmetij z vsemi pravicami, hoteč tako doseči, da bodo menihi odslej z obleko dobro preskrbljeni. — Listino pečati prošt Leonard.

Datum in priče manjkajo.

Na škrlatnordeči svilnati vrvici visi fragment pečata prošta Leonarda (kot pod št. 228).

[Orig. v Št. Pavlu na Koroškem. — Jaksch, Mon. Car., IV, 106, n. 1804 k (1220—1230). — Reg.: Schroll v Fontes rer. Austr., Dipl., XXXIX, 24, k »c. 1230«.]

Št. 328.

(Med letom 1220. in 1225.)

Koroški vojvoda *[»Perenhardus dux Carinthie«]* potrdi, da je njegova ministerialka Hilta, soproga Gerarda de Mör, podelila Sekovski cerkvi svoje posestvo v Landschach. — Listino pečati vojvoda Bernard.

---

[215] Namesto »Otto« bi moralo stati Ulrik. Krški škof Ulrik I. (1221—1253) je bil tretji sin grofa Otona iz Ortenburga (Tangl v Arch. f. österr. Gesch., XXX, 288 sl.). Da je škof Odalskalk resigniral decembra 1220 je razvidno iz listine papeža Honorija III. z dne 4. dec. 1220 (Jaksch, Mon. Car., I, 375, n. 489).

Med pričami: *»Willehalmus comes de Hvnenburc.«*

Datum manjka.

Na listini visi pokvarjen pečat vojvoda Bernarda (kot pod št. 95).

[Orig. v Dež. arhivu v Gradcu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 266, n. 183 k »c. 1220«. — Jaksch, Mon. Car., IV, 108, n. 1807 k (1220—1225). — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 176, n. 923 k l. 1234.]

Št. 329.

(Med letom 1220. in 1224.)

Leopold (VI.), vojvoda avstrijski in štajerski, naznanja, da je vetrinjski opat Konrad, njegov prijatelj *[»dominus Chvnradus dilectus amicus noster venerabilis abbas Uictoriensis ecclesię«]*, kupil od njegovega meščana strojarja Gotskalka in tega soproge G. *[»a Gotscalco pelliparío burgense nostro uxore eiusdem G.«]* za deset mark eno hišo z drugimi priteklinami, namreč z dvorom, vrtom in hlevi v njegovi (vojvodovi) vasi Mariboru *[»in villa nostra Marhpurc«]*. Ta prodaja se je izvršila po Gotskalkovem edinem, jako ljubeznivem sinu. Listino pečati vojvoda Leopold.

Priče: *»Dauid sacerdos, Karolus scolasticus, Chvnradus qui cognominatur Grossus, Rudgerus claviger ducis et Chunradus gener iam dicti Rudgeri et Rûtlibus et Hartwicus officialis abbatis et alii quam plures.«*

Datum manjka.

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 302, n. 211 k l. 1224, jan. 31. — Jaksch, Mon. Car., IV, 109, n. 1808 k (1220—1224). — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXII, 364, n. 806 k »nicht nach August 1224«. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 132, n. 184 k »vor August 1224«.]

Št. 330.

(Med letom 1220. in 1224.)

Swiker iz Humberga *[»Swiquerus de Hollenbur«]* in njegova mati Adeledis ter njegov stric Oton iz Steierberga *[»Otto de Stireberch«]* podele po smrti Swikerjevega očeta, ki je umrl v prekomorskih krajih, Vetrinjski cerkvi *[»ecclesie Victoriensi«]* most črez reko Dravo v podnožju Humberške gore *[»pontem illum qui est*

super Thra fluvium iuxta pedem montis de Hollenburh«] v večno posest z željo, da naj imajo čezenj svoboden prehod ubogi in bogati, tujci in domačini, ne da bi se zato od katerega kaj zahtevalo. Za popravo mostu podele samostanu goro Sehter *[»Söchter«]* in pa eno kmetijo v Svetni vasi *[»apud Waetzinsdorf«]*. — Listino pečati Swiker iz Humberga.

Priče dejanja: *»Hedenricus de Stiriber, Henricus Albus et Albertus frater eius de Hollenbur, Lopoldus et frater eius Fridericus, Walterus et filius eius Puccherus, item Walterus de Cotmerdorf, Cotboldus et filii eius Lippardus et Hermannus, Menaldus et frater eius Otto, Gerardus de sancto Gangolpho et alii multi.«*

Datum manjka.

Na nitih iz konopnine visí rdeč pečat Svikerjevega umrlega očeta Amelrika z legendo † AMMELRICV? DE HOLИBVRC (opis: Jaksch, Mon. Car., IV, 110; slika: Neuer Siebmacher, 7 a, tabl. 3 k c. 1219).

[Orig. in vetrinjska kopialna knjiga II, n. 311 a, v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 109, n. 1809. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 188, n. 968 k »c. 1238«.]

Št. 331.

(Med letom 1220. in 1224.)

Koroški vojvoda Bernard *[»Bernardus dei gratia dux Karinthie«]* potrdi daritev, s katero so Adeledis, vdova po Amelriku s Humberga, njen sin Swiker in Oton iz Steierberga *[»Adeledis relicta Ammelrici de Holenburc et filius eius Swicherus necnon et Otto de Stireberch«]* odstopili Vetrinjski cerkvi *[»ecclesie Victoriensi«]* most črez reko Dravo v podnožju Humberške gore *[»pontem illum qui est super Trah fluvium iuxta pedem montis de Holenburch«]* v večno posest tako, da naj hodijo čezenj ubogi in bogati, ne da bi dajali kako mitnino. Za popravo mostu podeli (vojvoda) Vetrinjski cerkvi eno kmetijo v Glinjah *[»apud Glinach«]*. — Listino pečati vojvoda Bernard.

Datum manjka.

Viseč pečat, kateri je visel ob pregibu na vrvici, ki je šla skozi tri luknjice, manjka.

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 110, n. 1810 k (1220—1224). — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 189, n. 969 k »c. 1238«.]

Št. 332.

(Pred letom 1221.)[216]

Goriški grof Engelbert (III.) podeli Rožaškemu samostanu dve kmetiji v Solkanu. *[»Engelbertus comes Goricie dedit duos mansos in Celkano.«]*

[Cod. W 594, f. 119 v Drž. arhivu na Dunaju. — Jaksch v Studien und Mitteilungen zur Geschichte des Benediktiner Ordens, XXII, 1911, 239—240.]

Št. 333.

1221, dne 15. januarja. Lipnica.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) izda listino za Runski samostan.

Med pričami: *»... Livtoldus de Solio (prepositus), ... Otto de Cunegesberch, Eberhardus de Sconestein ...«*

[Orig. v Runskem samostanu. — Zahn, Urkb. Steierm., II, 271, n. 188. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 291, n. 762. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzb. Erzbischöfe, 227, n. 252. — Jaksch, Mon. Car., IV, 121, n. 1830.]

Št. 334.

1221, dne 19. januarja. Bistrica ob Muri (Deutschfeistritz).

Solnograški nadškof Eberhard (II.) izda listino za Runski samostan.

Med pričami *»Lutoldus de Solio (prepositus)«*.

[Kartular opata Hermana iz 15. stol., f. 41', v Runskem samostanu. — Zahn, Urkb. Steierm., II, 273, n. 189. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 292, n. 763. — Reg.: Muchar, Gesch. d. Steiermark, V, 91 k 1. febr. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzb. Erzbischöfe, 227, n. 253 k 1. febr.]

Št. 335.

1221, dne 9. februarja. Lateran.

Papež Honorij III. ukaže tržaškemu škofu *[»episcopo Temestino«]*, da naj vazale Oglejske cerkve, ki so se proti njej iz strahu združili s Trevizanci, osvobodi njih prisege, jim naloži zasluženo kazen ter jih pozove, da naj bodo vedno vdani Oglejski cerkvi. — *»Venerabilis frater.«*

[Registri Honorija III., lib. V, epist. 391, f. 77, v Vatikanu. — MG., Epist., V, 391. — Reg.: Pressutti, Reg. Hon. III., I, 505, n. 3084. — Böhmer-Ficker-Winkelmann, Reg. imp., n. 6435.]

[216] Med goriškimi grofi poznamo tri Engelberte. Zadnji med njimi se po letu 1221. več ne omenja.

Št. 336.

1221, dne 11. februarja. Lateran.

Papež Honorij III. piše gradeškemu patriarhu (Angelu), da je postal žalosten zaradi tega, kar se je tržaški škof *[»Tristensis episcopus«]* predrznil storiti nasproti njemu (papežu), ko je postal ropar njegovega imetja, grdo ravnal s tistimi, ki so bili poslani k njemu (papežu), ter se ni brigal za to, da so stopili pod njegovo (papeževo) varstvo ter se sklicevali na apostolsko pomoč. Piliški opat *[»abbas de Peles«]* in belgrajski arhidiakon *[»archidiaconus Albensis«]*,[217] poslanca ogrskega kralja, ter nitranski arhidiakon, prokurator ostrogonskega nadškofa, so se pritožili, da jih je, ko so po mnogih težavah prišli do Humina *[»Clemonam«]*, rečeni škof zoper njih voljo zadržal za en dan. Ko so ga nato ponižno prosili, da bi jih iz spoštovanja do Rimske cerkve, kamor so poslani, pustil svobodno potovati, niso mogli tega doseči. Postavili so nato sebe in svoje stvari pod njegovo (papeževo) varstvo in zaradi večje varnosti so se pritožili do Apostolske stolice. Škof je nato jezno izjavil, da jim zaradi priziva do Apostolske stolice vzame 42 mark čistejšega srebra. Ko so oni odgovorili, da nimajo drugih novcev, kakor to, kar njih (ogrski) kralj pošilja njemu (papežu), je rekel škof, da vzame tiste novce, katere najde v njegovi (papeževi) blagajnici, ako mu tega (papež) odločno ne zabrani. Nato je v resnici izvršil, kar je prej zažugal. Poslal je namreč svojega brata, kateri jim je po sili vzel 42 mark najčistejšega srebra dunajske vage, akoravno so se oni (poslanci) temu upirali, kolikor so mogli. Papež nalaga gradeškemu patriarhu, da pozove pred njega (papeža) omenjenega škofa, ki naj pride pred njegovo obličje do nedelje Letare (21. marca) ter da zaradi svojega postopanja primerno odškodnino. — *»Contristati sumus de.«*

[Registri Honorija III., lib. V, ep. 386, f. 76, v Vatikanu. — Theiner, Vet. mon. Slavorum merid., 71, n. 81. — Kandler, Cod. dipl. Istr. — Reg.: Potthast, Reg. pont. Rom., n. 6564. — Pressutti, Reg. Hon. III., I, 506, n. 3090.]

Št. 337.

1221, dne 17. marca. Lateran.

Papež Honorij III. piše dekanu in kapitlju v Kopru *[»decano et capitulo Iustinopolitano«]* ter potrdi njih sklep, katerega so napravili po skrbnem posvetovanju, da naj bo v njih cerkvi po dvanajst

[217] Piliš na Ogrskem med Ostrogonom in Budimpešto, Belgrad (Karlsburg) na Erdeljskem.

kanonikov. S tem številom kanonikov naj se njih cerkev zadovolji, dokler se njeno premoženje ne pomnoži tako, da bi jih moglo še več vršiti potrebne stvari. — »*Cum a nobis petitur.*«

[Registri Honorija III., lib. V, ep. 475, f. 94, v Vatikanskem arhivu. — Theiner, Vet. mon. Slav. mer., 72, n. 82. — Kandler, Cod. dipl. Istr. — Reg.: Potthast, Reg. pont. Rom., n. 6593. — Pressutti, Reg. Hon. III., I, 520, n. 3187.]

Št. 338.

1221, dne 21. marca. Lateran.

Papež Honorij III. potrdi koprskemu dekanu *[»decano Iustinopolitano«] prebendo*, katero mu je podelil škof iz Angersa, a jo je od Angerske cerkve imel magister Oton, izvoljeni škof iz Urbina. — »*Dilecto filio magistro.*«

[Ughelli, Italia sacra, II, 786. — Honorii III. opera omnia, ed. Horoy, III, 751, n. 302. — Reg.: Potthast, Reg. pont. Rom., n. 6597. — Pressutti, Reg. Hon. III., I, 522, n. 3201.]

Št. 339.

1221, dne 1. aprila. Florenca.

Hugon, škof v Ostiji in Velletriju ter apostolski legat, naznanja oglejskemu patriarhu, da je pooblastil opata pri sv. Štefanu v Bologni ter njegovega kaplana, magistra Hugona kanonika v Parmi, sprejemati od njega (patriarha), njegovih sufraganov, kapitljev in klerikov njegove dieceze dvajsetino, katero je določil splošni koncil.

[Guido Levi, Registri dei cardinali Ugolino e Ottaviano d' Ostia e Ottaviano degli Ubaldini, Fonti per la storia d' Italia, VIII, 8. — Böhmer-Ficker-Winkelmann, Reg. imp., V, n. 12.686.]

Št. 340.

1221, dne 1. aprila. Florenca.

Hugon, škof v Ostiji in Velletriju ter apostolski legat, naznanja isto kot pod št. 339 oglejskemu kapitlju, opatom in drugim prelatom ter klerikom, a posebej tudi sufraganskim škofom oglejske dieceze.

[Levi v Fonti per la storia d' Italia, VIII, 9. — Böhmer-Ficker-Winkelmann, Reg. imp., V, n. 12.687.]

Št. 341.

1221, dne 28. aprila. Lateran.

Papež Honorij III. piše tržaškim kanonikom *[»dilectis filiis capitulo Tergestino«]*, kateri so mu naznanili, da jim je njih škof

(Konrad) daroval z ozirom na njih revščino vsakoletni dohodek vina, katerega so morali dajati svojim škofom za njih mizo kot nekako desetino v tržaškem mestu *[»quandam decimam in Trigestin. civitate ad episcopalem mensam spectantem«]*. Papež pravi, da jim vsled njih prošnje potrjuje vse to, kar so si pridobili po pravici in po mirni poti. — *»Justis petentium desideriis.«*

[Orig. v Kapiteljskem arhivu v Trstu. — Kandler, Cod. dipl. Istr. — Reg.: Marsich v Archeografo Triestino, nuova serie, V, 1877—78, 370, n. 17. — Potthast, Reg. pont. Rom., n. 6638. — Pressutti, Reg. Hon. III., I, 538, n. 3300.]

Št. 342.

1221, dne 28. aprila. Lateran.

Papež Honorij III. potrdi tržaškemu kapitlju na prošnjo ondotnih kanonikov trinajsti kanonikat, katerega je tržaški škof C. (Konrad) ustanovil s premoženjem tržaške cerkve. Ako bi se imetje te cerkve izdatno pomnožilo, bi se smelo povečati število kanonikov. — *»Cum a nobis petitum.«*

[Orig. v Kapiteljskem arhivu v Trstu. — Registri Honorija III., lib. V, ep. 557, f. 113, v Vatikanu. — Theiner, Vet. mon. Slav. mer., 72, n. 83. — Kandler, Cod. dipl. Istr. — Reg.: Marsich v Archeografo Triestino, nuova serie, V, 1877—78, 370, n. 18. — Potthast, Reg. pont. Rom., n. 6637. — Pressutti, Reg. Hon. III., I, 543, n. 3337.]

Št. 343.

1221, dne 20. maja. Cavoriacco.

Henrik de Villalta, Artuik in Friderik de Porpeto, Rudolf de Savorgnano, Dietrik de Fontebono, Artuik in Konrad de Castellerio prisežejo pomagati z vsemi svojimi močmi oglejskemu patriarhu Bertoldu in njegovim naslednikom, razen proti papežu in cesarju. Prevzemši padovansko meščanstvo sklenejo prijateljsko zvezo s Padovanci, patriarhom in njegovimi ministeriali. Le ako bi patriarh prizadjal nasilje in očitno krivico avstrijskemu vojvodi, svojemu bratu (istrskemu) mejnemu grofu Henriku, goriškima grofoma Majnhardu starejšemu ali mlajšemu, concordijskemu škofu, opatu v Sestu ali ministerialom Oglejske cerkve, tedaj niso zavezani pomagali mu. Ako bi pa imenovani po pravici ali krivici napadli in nadlegovali patriarha, so dolžni pomagati mu z vsemi močmi. Posebno pomagati pa prisežejo patriarhu proti Treviški občini, tirolskemu grofu in koroškemu vojvodu. V znak zvestobe resignirajo imenovani v patriarhove roke vse svoje lastno kot fevdno imetje. Nasprotno jih pa

patriarh investira z vsemi njihovimi fevdi, toda pod pogojem, da izgube svoje pravo in da pripade vsa njihova lastnina in fevdi Oglejski cerkvi, ako bi storili kaj proti navedenemu v celoti ali v posameznostih ali pa se ne držali obljubljenega. Medtem pa naj imajo oblast, podeliti poljubno od imenovanega imetja in fevdov svojim hčeram ali v blagor svoje duše.

Med pričami: (istrski) mejni grof Henrik, goriška (grofa) Majnhard starejši in Majnhard mlajši, Viljem grof iz Vovber.

[Prepis v zbirki Frangipani v Mestni biblioteki v Vidmu. — Reg.: Bianchi v Arch. f. österr. Gesch., XXI, 191, n. 62.]

Št. 344.

1221, dne 12. septembra. Mauterndorf.

Henrik de Villalta proda solnograškemu nadškofu Eberhardu (II.) svoje posestvo v Engelsdorfu pri Sv. Štefanu tik Brež na Koroškem.

Med pričami *»comes Wilalmus senior de Hvnvburch«.*

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Jaksch, Mon. Car., IV, 122, n. 1832. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 297, n. 770. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzb. Erzbischöfe, 228, n. 256.]

Št. 345.

1221, dne 13. septembra. Modena.

Hugon, škof v Ostiji in Velletriju ter apostolski legat, naroča tržaškemu škofu, naj po podani prisegi odveže oglejskega patriarha od pokorščine, ako bi se (patriarh) izpovedal krivega požarov *[»incendiorum reum«]* v vojni s Trevisom ter radi neplačane dvajsetine, a mu nato ukaže naj (patriarh) položi 1000 mark za dvajsetino v zastavo ter pismeno pooblasti legata, naj (legat) obdrži namesto dvajsetine radi vojne s Trevisom podane zastave.

[Levi, Registri dei cardinali Ugolino e Ottaviano 113 (Fonti per la storia d'Italia, VIII). — Böhmer-Ficker-Winkelmann, Reg. imp., V, n. 12.774.]

Št. 346.

1221, dne 15. novembra. Oglej.

Oglejski patriarh Bertold naznanja, da se je vnel prepir med njim in grofom Viljemom iz Loža *[»comitem Willelmum de Lous«]*

zaradi pravice do patronstva čez faro in cerkev v Ložu *[»super plebe seu ecclesia de Lous«]*. Ker je grof z verodostojnimi in mnogimi pričami dokazal, da sta imela že njegov ded in oče pravico do patronstva čez rečeno cerkev ter jo tudi uporabljala, in ker je s prisego potrdil, da je za patronsko pravico odstopil Oglejski cerkvi neko vas, katero ima sedaj koroški vojvoda od Oglejske cerkve, je (patriarh) izjavil, da noče nikomur kratiti njegovih pravic ter želi, da grof odslej uživa vse svoje pravice pri imenovani cerkvi.

Med pričami: »*... in presentia ... Conradi episcopi Tergestini ...*«

[Orig. v Kapiteljskem arhivu v Vidmu. — Prepis v zbirki Pirona v Mestni biblioteki v Vidmu s »kal. dec.« (= 1. dec.). — Kandler, Cod. dipl. Istr. — Notizenblatt d. kais. Akad. d. Wiss., Wien, 1858, 402. — Schumi, Urkb. Krain, II, 31, n. 41 k 1. dec. — Reg.: Bianchi v Arch. f. österr. Gesch., XXI, 197, n. 69 k 1. dec. — Jaksch, Mon. Car., IV, 122, n. 1833.]

Št. 347.

1221.

Pasavski škof Gebhard izda listino za ženski samostan v Niederburgu.

Med pričami: »*Alberto de Hvnenburch ... Pataviensibus canonicis.*«

[Mon. Boica, XXIX^{b}, 283.]

Št. 348.

1221.

Od papeža postavljena sodnika, B., opat stiški *[»de Sytic«]*, in B(ertold), dekan na Kranjskem *[»de Carniola«]*, poravnata prepir med Vetrinjskim samostanom *[»inter Victorienses«]* in Waltherjem iz Gorič *[»de Gorschach«]* zaradi dveh kmetij, kateri si je prisvajal samostan kot miloščino, podeljeno mu od Waltherjevega starega očeta. Že se je začela razprava, vetrinjski menihi so že prišli na dan z dokazi zoper nasprotno stranko in od obeh strani so se čule trditve in oporekanja. Da pa bi stranki ne imeli nepotrebnih stroškov in naporov, sta ju (sodnika) privedla do prijateljske poravnave. Menihi so zahtevali od Waltherja in njegovih sodedičev obe kmetiji kot miloščino; ta pa zaradi ene kmetije ni dosti ugovarjal, o drugi je pa trdil, da je bila sicer samostanu zastavljena za pet mark, a bila že davno rešena. Nazadnje so se pogodili tako, da samostan obdrži nezastavljeno kmetijo, ki je bila v več delov razkosana, drugo celo kmetijo enake vrednosti so pa podelili imenovani dediči samostanu.

»Acta sunt hec anno gracie M̂C̊C̊XX̊I sub hiis testibus: clerici Sebastianus, Humbertus, Iohannes presbiteri; milites Engilram de Gvtenberc, Cvnradus de Cella, Fridericus de sancto Georio; burgenses Bernhardus, Eberhardus, Volbertus de Creinbvrc; Cvnradus puer et Cvnr(a)dus de Cower, Colo de Velac et alii multi.«

Na listini visita pečata: 1. poškodovan, dekana na Kranjskem, s še čitno legendo ... DEC]ANI CARNIOLE · I ...; 2. stiškega opata z legendo + SIGILLVM ABBATIS DE SITICH (opis pri Jakschu, Mon. Car., IV, 121).

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Schumi, Urkb. Krain, II, 32, n. 42. — Jaksch, Mon. Car., IV, 121, n. 1829. — Reg. Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXII, 358, n. 783.]

Št. 349.

Nepristno.[219]

1221 (november). Lipnica + **(1222), dne 2. januarja.** Gradec.

Leopold (VI.), vojvoda avstrijski in štajerski, potrdi vsled prošnje šentpavelskega opata Ulrika njegovemu samostanu daritev nekdanjega koroškega vojvoda Henrika (IV.), kateri je samostanu prepustil posestvi Bezeno in Ruše *[»Holern et Rǒst«]* z vsemi priteklinami ⟨od razvodja na vrhu Pohorja *[»Pocher«]* pa do reke Drave *[»in Trauum fluvium«]*⟩ Na teh posestvih pripada krvava sodba *[»iudicium sanguinis«]* do potoka Lobničice *[»minor Lubenz«]* njemu (vojvodu Leopoldu); na posestvih med potokom Lobničico in potokom Velko *[»Welik«]* je pa krvavo sodbo z vsemi koristmi, svoboščinami in priteklinami vojvoda Henrik podelil samostanu. Vojvoda pravi, da potrjuje to daritev tem bolj, ker je imel samostan rečene svoboščine in pravice še iz časov mejnega grofa Otokarja (V.) nepretrgoma do sedaj. Med potokoma Lobničico in Velko ne sme nihče vršiti odvetniške, sodnijske ali pa eksekutorske službe; izvzeti so samo slučaji, kadar samostanski sodnik obsodi kakega človeka k smrti, tedaj naj se prepusti izvršitev smrtne kazni vojvodovim sodnikom, vse druge koristi naj pa ostanejo samostanu. Vojvoda veleva, da ne sme nobeden njegovih sodnikov v Bezeni in Rušah ali pa na drugih samostanskih posestvih več zahtevati, kakor samo neko gotovo število jajec in kokoši takrat, ko biva v Mariboru. Samostanski kmetje na omenjenih posestvih smejo pri Sv. Lovrencu[220]

[219] Zarad nepristnosti gl. Jaksch, op. cit., 123—124. Falzifikat je nastal med l. 1248. in l. 1269. ter je prerisan po nekdanjem originalu, a interpoliran pred 7. sept. 1334. Nepristna mesta po Jakschu v oglatih oklepajih.

[220] Sv. Lovrenc v Puščavi.

[»ad sanctum Laurentium«] prodajati in kupovati, česar potrebujejo; vendar jim ne dovoli tam pobirati mitnine ali colnine, da ne bodo vsled tega trpeli škode njegovi uradi v Mariboru. Vojvoda izjavlja, da je dobil kot odškodnino od samostana dve kmetiji pod Mariborskim gradom *[»sub castro Marpurch«]*, potem sedem tik Radgone *[»Rakerspurch«]*, katere je grof Sigfrid *[»Sifridus«]* podelil samostanu, ter samostansko lastnino tik Ljutomera *[»Lůtenwerde«]*, katero so prej imeli njegovi (vojvodovi) ministeriali od samostana kot fevd. Tudi smejo njegovi (vojvodovi) ljudje uporabljati les v samostanskem Dravskem gozdu *[»Trawalt«]* na eni strani do izliva potoka Velke v Dravo, na drugi strani do gore Čemrnice *[»Semernik«]*, kjer začenjajo tista posestva, katera je nekdaj grof Bernard podelil samostanu. ⟨Od gorskih vrhov na južni strani Drave pa do doline, kjer je cerkev (sv. Lovrenca) in odtod do vrha Alp in do struge Lobničice *[»minoris Lubenz«]* naj spada vse pod samostan⟩

Med pričami: »*... Hainricus marchio Hystrie, Meinhardus senior comes de Gorze, item Meinhardus iunior comes de Gorz, comes Wilhelmus de Hůnburch, ... Cholo de Truhsen, ... Rudolfus de Rase ...*«

»*Actum apud Libenz, anno dominice incarnationis millesimo ducentesimo undecimo, indictione decima. Datum vero postea apud Grez, IIII non. ianuarii.*«

[Nepristna listina v Drž. arhivu na Dunaju (A.). — Nepristna listina, še nepokvarjena, kot insert v orig. listini z dne 20. avg. 1269 istotam (B.). — Pokvarjena nepristna listina kot insert v orig. listini z dne 7. sept. 1334 istotam (C.).] — Archiv f. österr. Gesch., VI, 309, n. 11 iz A k l. 1211. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 274, n. 191 k 2. jan. 1222. — Jaksch, Mon. Car., IV, 123, n. 1834. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 129, n. 173. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXII, 358, n. 785. — Schroll v Fontes rer. Austr., Dipl., XXXIX, 114. — Oefele, Gesch. d. Grafen v. Andechs, 203, n. 640.]

Št. 350.

1221 (november). Gradec + **(1222), dne 2. januarja.** Breže.

Leopold (VI.), vojvoda avstrijski in štajerski, odstopi Henriku, sinu svojega ministeriala Otona iz Trušenj *[»de Truhsin«]* in pa Tuti *[»Tvte«]*, soprogi rečenega Henrika, kapelo sv. Pavla v Hornburgu[221] *[»capellam sancti Pavli in Hornberc«]* ter patronsko pravico črez to kapelo, dobi pa zato od imenovanega Henrika in njegove soproge Tute kapelo v Tobelu s patronsko pravico.

[221] To je Mali Št. Pavel severno od Svinca.

Med pričami: »... *Hainricus marchio Hystrie, Meinhardus senior comes de Gorze, item Meinhardus iunior comes de Gorze, comes Willihelmus de Hŷneburch, ... Cholo de Truhsin, ... Rudolfus de Rase.*«

»*Actum apud Graze, anno dominicę incarnationis MCCXXI, indictione X. Datum vero postea apud Frisacum, IIII non. ianuarii.*«

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 277, n. 192 k l. 1222. — Jaksch, Mon. Car., IV, 126, n. 1835. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 130, n. 174. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXII, 359, n. 786 k 2. jan. 1222. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzb. Erzbischöfe, 228, n. 260. — Schroll v Fontes rer. Austr., Dipl., XXXIX, 115. — Oefele, Gesch. d. Grafen v. Andechs, 203, n. 641.]

Št. 351.

1222, dne 9. januarja. Gradec.

Leopold (VI.), vojvoda avstrijski in štajerski, posreduje kot izvoljeni razsojevalec v prepiru med Runskim in Šentlambertskim samostanom zaradi nekega gozda.

Med pričami: »... *Otto de Trusse, Reginbertus de Morecke ...*«

[Orig. v Runskem samostanu. — Pusch-Frölich, Dipl. Styr., II, 22, n. 18 (odl.) — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 278, n. 193. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXII, 360, n. 787. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 130, n. 175. — Jaksch, Mon. Car., IV, 127, n. 1839.]

Št. 352.

1222, dne 9. januarja. Gradec.

Opat Waltfrid iz St. Lambrechta se pogodi z Runskim samostanom zaradi nekega gozda.

Med pričami: »... *Otto de Trusse, Reginbertus de Murecke, ... Henricus de Grauenstein ...*«

[Dva orig., eden v Runskem samostanu, drugi v St. Lambrechtu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 281, n. 194. — Reg.: Jaksch, Mon. Car., IV, 127, n. 1840.]

Št. 353.

1222, dne 15. januarja. Lateran.

Papež Honorij III. piše opatu v Heiligenkreuzu ter proštoma pri Sv. Florijanu in v Reichersbergu, da hoče avstrijski vojvoda, odvetnik mesta Ptuja [»*advocatus burgi Petouie*«], kakor mu je

(papežu) naznanil solnograški nadškof, prenesti kovnico novcev *[»monetam«]* iz svojega mesta Gradca v Ptuj pod pogojem, da bodo vsi dohodki pri mitnini, pri novcih in pri sodstvu v Ptuju skupni za nadškofa in za vojvoda. Ker nadškof misli, da bo to v korist Solnograški cerkvi, zato prosi, da bi (papež) potrdil to pogodbo. — Zato jim veleva (papež), da preiskujejo je-li to res, in ako se prepričajo, da je to v korist rečeni cerkvi, naj prošnjo uslišijo. Ako ne bi mogli vsi sodelovati pri tej preiskavi, izvršita naj jo dva. — *»Venerabilis frater noster.«*

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 286, n. 196. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 301, n. 773. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 130, n. 177. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzb. Erzbischöfe, 229, n. 263. — Potthast, Reg. pont. Rom., n. 6765. — Pressutti, Reg. Hon. III., 32, n. 3732. — Böhmer-Ficker-Winkelmann, Reg. imp., V, n. 6495.]

Št. 354.

1222, dne 25. januarja. Poreč.

Bertold, patriarh oglejski ter mejni grof istrski in kranjski *[»Bertoldus dei gratia s. Aquilegensis ecclesie patriarcha, nec non Istrie atque Carniole marchio«]* potrdi poreški cerkvi ponovljeni privilegij poreškega škofa Eufrazija z dne 24. marca 543 (Gradivo I, št. 30).

[Ughelli, Italia sacra, X, 320. — Kandler, Cod. dipl. Istr. k 23. jan. — Reg.: Rubeis, Mon. eccl. Aquil., 696.]

Št. 355.

1222, dne 27. januarja. Lateran.

Papež Honorij III. sprejme vsled prošnje krškega prošta in njegovih kanonikov po zgledu papežev Aleksandra (III.),[222] Lucija (III.)[223] in Inocenca (III.)[224] njih cerkev v svoje varstvo. Potrdi jej vsa posestva, katera že ima ali pa jih še pridobi, tako med drugim posestvo v Otmanjah *[»predium Otmanach«]*, katero sta njih cerkvi podelila plemenita Engelskalk in Rachwin,[225] potem posestvo in podložnike v Tigrčah *[»Tigrich«]*, katere je njih cerkvi odstopila plemenita Diemuda, ter faro, katero je na istem posestvu ustanovil rajnki solnograški nadškof Konrad,[226] potem cerkev sv. Štefana v

[222] Gl. Gradivo IV, št. 500.
[223] Gl. Gradivo IV, št. 683.
[224] Gl. št. 132.
[225] Gl. Gradivo IV, št. 119.
[226] Gl. Gradivo IV, št. 134, 135, 136.

Grabštajnu *[»ecclesiam sancti Stephani apud Grauenstain«]*, dalje posestvo v Žalnji vasi *[»Salchendorf«]* ter desetino od soli, sira, medu in prašičev iz Marke *[»de Marchia«]*, katero jim je podelil krški škof Roman.[227] Potrdi jej svobodno ordinacijo in administracijo pri kapeli sv. Martina v Otmanjah in pri cerkvi sv. Martina pod Ostervico s podložniki in vsemi dohodki, kakor jim je vse to podelil nadškof Eberhard.[228] — *»Pie postulatio voluntatis.«*

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., I, 376, n. 493. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXII, 360, n. 788. — Potthast, Reg. pont. Rom., n. 6778. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 288, n. 198 (odl.).]

Št. 356.

1222, dne 24. februarja. Pazin.

Goriški grof Majnhard, njegova sorodnica Matilda grofica v Pazinu ter njegov nečak grof Majnhard *[»Mainardus comes de Goritia cum cognata sua domina Matilde comitissa de Pysino et cum nepote suo domino Mainardo comite«]* podele samostanu sv. Petra v Šumi *[»monasterio Sancti Petri de Silva«]* in ondotnemu opatu Ivanu nekatera posestva v kraju, ki se zove *»Rowazolo«*. Rečena grofa in pa grofica Matilda prepuščajo rečena posestva opatu Ivanu in njegovim bratom v izveličanje duše rajnkega grofa Engelberta *[»pro rimedio animae domini Engelperti comitis olim defuncti«]*. Opat in njegovi nasledniki ne smejo teh posestev brez posebne sile prodati, podeliti ali pa komu dati v fevd. Imenovana grofa in pa grofica obljubijo, da hočejo rečena posestva braniti pred vsakim človekom ali pa plačati kot globo 22 liber čistega in najboljšega zlata.

»Anno nativitatis eiusdem (sc. domini) millesimo ducentesimo vigesimo secundo, indictione decima, die quinta exeunte mense februari« (datum na začetku)... *Actum in Pysino ante ecclesiam. Testes ibi fuerunt rogati dominus Mainardus Gubr, dominus Almericus de Montona, dominus Vuolricus de Gasparis, dominus Arnoldus,... Vuolricus et aliis. Ego Mainardus notarius interfui iussu dictorum dominorum comitum scripsi, complevi atque coroboravi.«*

[Orig. v Kapiteljskem arhivu v Motovunu. — Kandler, Cod. dipl. Istr.]

Št. 357.

1222 (pred 12.) aprílom. Capua.

Rimski cesar Friderik (II.) potrdi mestu Kopru *[»civitati Iustinopolis«]* vsled prošnje koprskega podesta Nikolaja Tonista iz Benetk,

[227] Gl. Gradivo IV, št. 471.
[228] Gl. Gradivo IV, št. 461.

Johannetta Adelgerija, Ambrosina Amantina in notarja Bonaiuncta, meščanov in poslancev koprskega mesta *[»Nicolaus Tonistus de Venetiis potestas civitatis Iustinopolis, Iohannettus Adelgerii, Ambrosinus Amantini et Bonaiuncta notarius, cives et nuntii predicte civitatis Iustinopolis«]*, listino cesarja Konrada II. z dne 4. junija 1035.[229]

[Orig. v Drž. arhivu v Benetkah. — Böhmer, Acta imp., 251, n. 285, iz prepisa iz 13. st. — Winkelmann, Acta imp., II, 13, n. 12. — Reg.: Minotto, Acta et dipl., I, 1. — Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 1381.]

Št. 358.

1222, dne 12. aprila. Sora.

Rimski cesar Friderik (II.) naznanja škofu, sodnikom, svetovalcem ter vsej koprski občini *[»comuni Justinopolitano«]*, da je njih podesta Nikolaja Tonista in druge njih meščane, ki so prišli k njemu, dobro sprejel, uslišal njih prošnjo ter potrdil njih privilegij,[230] akoravno ni navada na njegovem dvoru, obnavljati tako stare privilegije. Z ozirom na naklonjenost in zvestobo rečenega podesta in njegovih someščanov, ki so na potu k njemu (k cesarju) prestali mnogo nevarnosti in truda, sprejema njih koprsko mesto ter vse njegove prebivalce in posestva znotraj in zunaj njega v svoje posebno varstvo.

[Prepis iz 13. stol. v Drž. arhivu v Benetkah. — Winkelmann, Acta imp., I, 218, n. 236. — Reg.: Minotto, Acta et dipl., I, 14. — Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 1385.]

Št. 359.

1222, dne 17. aprila. Trst.

Martin Bowa napravi svojo oporoko in zapusti del svojega imetja kapitlju, del pa cerkvi sv. Mučenikov v Trstu. Testatorjevo imetje se je nahajalo na tržaškem ozemlju v okrajih *»Zugnano, riudecognolo, De se fontanis, de riuprimario«*.

Notar *»sacri palacii«* Gregor.

[Orig. v Kapiteljskem arhivu v Trstu. — Reg.: Marsich v Archeografo Triestino, nuova serie, V, 1877—8, 370, n. 19.]

Št. 360.

1222, dne 2. maja. Alatri.

Papež Honorij III. piše župniku pri sv. Julianu v Castellski diecezi, naj prouči in razsodi prepir med samostanom pri sv. Juriju v Benetkah in kanoniki Koprske cerkve. — *»Dilectus filius abbas.«*

[229] Gl. Gradivo III, št. 92.
[230] Gl. št. 357.

[Cornelius, Eccles. Venet., VIII, 233. — Honorii opera omnia, ed. Horoy, IV, 140, n. 165. — Reg.: Potthast, Reg. pont. Rom., n. 6819. — Pressutti, Reg. Hon. III., II, 64, n. 3935.]

Št. 361.

1222, dne 10. junija. Alatri.

Papež Honorij III. piše oglejskemu patriarhu (Bertoldu) in tržaškemu škofu *[»episcopo Triestiensi«]* (Konradu) v zadevi puljskega kanonika I., kateri je ponarejal listine papeža Inocenca. — *»Cum dilectus filius.«*

[Registri Honorija III., lib. VI, epist. 431, f. 250, v Vatikanu. — Reg.: Pressutti, Reg. Hon. III., II, 79, n. 4035.]

Št. 362.

1222, dne 20. junija. Padova.

Oglejski patriarh Bertold po eni strani in Bonifacius de Vidore, podesta v Padovi, po drugi strani oprostita Furlane in Padovance od plačevanja mitnine ali colnine, pobrežnine, mostnine, stremenine, in četrtine *[»omnem mutam seu theoloneum, ripaticum, pontaticum, strepaticum, quaramberium et quartum«]* med drugim tudi v Kluž ah *[»in Clusa«]* in Cerknici *[»in Zirchiniz«]*.

[Prepis v zbirki Frangipani v Mestni knjižnici v Vidmu. — Reg.: Bianchi v Arch. f. österr. Gesch., XXI, 197, n. 71.]

Št. 363.

1222, dne 23. junija. Benetke.

Pogodba med oglejskim patriarhom (Bertoldom) in beneškim dožem (Zianijem).

1. Oglejski patriarh in goriški grof kot odvetnik oglejske cerkve *[»comes de Guritia advocatus domus Aquilegiensis«]* prisežeta, da bodo vsi Benečani s svojim premakljivim in nepremakljivim imetjem vred varni po vojvodini oglejskega patriarhata *[»infra ducatum Aquilegiensis patriarchatus«]*. Ako bi prišel kateri človek po kaki reki ali pa odkod drugod z zemlje oglejskega patriarhata na morje ter napravil kateremukoli Benečanu kako silo ali kako škodo med pristaniščem, ki se zove Baseleghe in med pristaniščem Primerom *[»a portu qui appellatur Basilice usque ad portum Primarium«]*, skrbi naj omenjeni patriarh, da se škoda ali pa sila popravi v tridesetih dneh po tem, ko je dobil pritožbo. Ako bi patriarh tega ne

mogel storiti, mora v naslednjih tridesetih dneh sam iz svoje blagajne povrniti Benečanom vso škodo.

2. Beneški dožd sme na oglejski zemlji imeti svojega vicedomina, kateri naj sodi pravico vsakemu Benečanu, ki se nanj obrne. Ako bi kak Benečan ne bil zadovoljen z namestnikovo razsodbo, svobodno mu je, da se pritoži zoper njo pri doždu. Ako bi imeli Benečani kak prepir s katerim človekom, morejo in morajo zahtevati od patriarha ali od njegovih odvetnikov ali pa od rečenega goriškega grofa svojo pravico. Ako bi oglejski odvetniki obsodili Benečane, smejo se ti zoper to razsodbo pritožiti pri patriarhu.

3. Noben človek ne sme pričati zoper Benečana, kakor samo Benečan po običaju in navadi sodišča beneške vojvodine. Vsi Benečani, ki se zovejo *»Portulani«*, smejo brez kazni in ugovarjanja kateregakoli človeka dobivati iz Ogleja toliko žita, kolikor ga potrebujejo zase in za svojo družino. To žito smejo prepeljati samo v Benetke. Vsi Benečani pa, ki za žito zamenjujejo sol, čebulo in olje, smejo to žito brez kazni in ugovarjanja prepeljati kamor hočejo.

4. Ako bi se dale med patriarhovimi podložniki in pa Benečani kake zastave *[»pignora«]*, ne smejo se Benečani zastavljati na prej omenjeno mejo ali pa na patriarhovo zemljo, razen takrat, kadar bi bila občna vojna. Ako bi vsled kakega splošnega prepira ukazal cesar po oglejskem patriarhu ali patriarh sam ali pa tudi beneški dožd, da morajo Benečani zapustiti patriarhovo zemljo, dolžan je rečeni patriarh vsem Benečanom, ki se mude na njegovi zemlji, kakor tudi njih imetju zagotoviti popolno varnost v teku petnajstih dni do pristanišča Baseleghe in do pristanišča Primero.

5. Vicedom, katerega bi beneški dožd poslal na oglejsko zemljo, dobiva naj štiridesetinko od dveh prodajalnic, izmed katerih je ena v »Suknjarski ulici« *[»in ruga de draparia«]*, druga pa na trgu sv. Ivana *[»in foro sancti Joannis«]*. Vicedom naj ima za svojo rabo tehtnice, libre in žitne merice; dohodke od teh naj porabi v svojo korist. Od svojega imetja ne plačuje nikjer po patriarhovi vojvodini kakega davka.

6. Vse krivice, katere se izvrše med Benečani v vojvodini oglejskega patriarhata, naj kaznuje rečeni vicedom. Izvzeta je le krvna kazen *[»sanguinis poena«]*, katero si pridrži beneški dožd sam. Benečani ne plačujejo po vsej (patriarhovi) vojvodini nobenega davka *[»datium«]*; izvzete so samo običajna mitnina *[»muta secundum usum«]*, hišnina za tujce *[»casatico hospitum«]* ter tista najemnina *[»ficto«]* od posestev, katera je navadna na oglejski zemlji.

7. Ako bi kdo, ki ne spada pod sodstvo rečenega patriarha, prišel na morje ter med omenjenimi mejami naredil kakemu Benečanu kako silo ali pa kako škodo, mora patriarh, ako so zločinca

zasačili v vojvodini oglejskega patriarhata, pomagati dotičnim Benečanom, da pridejo do svojih pravic.

8. Patriarh mora vsako leto iz svoje jedilne shrambe dati beneški državi po dvanajst kruhov, izmed katerih mora vsak imeti po en star, ter po dvanajst prašičev. Kruhe in prašiče mora na svoje stroške poslati v palačo beneškega dožda.

Med pričami: »... *in praesentia domini Conradi episcopi Tergestini* ...«

[Liber pactorum, I, f. 278, v Drž. arhivu v Benetkah. — Prepis v zbirki Frangipani v Mestni biblioteki v Vidmu. — Kandler, Cod. dipl. Istr. — Reg.: Bianchi v Arch. f. österr. Gesch., XXI, 198, n. 72. — Minotto, Acta et dipl., I, 14 k 8. jun. 1222. — Böhmer-Ficker-Winkelmann, Reg. imp., V, n. 12.835.]

Št. 364.

1222, dne 13. novembra. Solnograd.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) prepusti z dovoljenjem svojega kapitlja in iz naklonjenosti svojih ministerialov na prošnjo opata in kapitlja v Vetrinjah *[»Victoriensis«]* ondotnemu hospitalu *[»hospitali in Vitringen«]* za ondotne reveže cerkev v Kotmari vasi *[»ecclesiam in Gotmarsdorf«]* z vsemi njenimi dohodki, in sicer tako, da opat in menihi tu postavijo svetnega duhovnika, ki naj vrši božjo službo, škofijske pravice pa naj nedotaknjene ostanejo njemu (nadškofu).

Med pričami: »*Fridericus de Pethôwe.*«

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 129, n. 1846. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 304, n. 777. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXII, 361, n. 794. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzb. Erzbischöfe, 230, n. 267. — Jaksch, Mon. Car., I, 379, n. 495.]

Št. 365.

1222, dne 11. decembra. Dunaj + Dravberg.

Leopold (VI.), vojvoda avstrijski in štajerski, izjavlja, da je Oton iz Dravberga *[»Otto de Traberg«]* prodal svoje posestvo »*in Waeclinstorf*« z vsemi priteklinami v navzočnosti svojega sina Henrika opatu v Heiligenkreuzu za 244 mark srebra.

»*Hec autem vendicio facta fuit anno domini MCCXXII, tercio ydus decembris, Wienne in domo Dietrici.*«

Istega leta so se temu posestvu odrekle tri hčere rečenega Otona nasproti Eglolfu, subpriorju v Heiligenkreuzu, katerega je omenjeni opat za to določil. Te hčere so bile Matilda s svojim so-

progom Kolonom in svojimi sinovi Kolonom ... *[»Mahtildis scilicet cum marito suo Cholone et filiis suis Cholone et...«]*,[231] potem Adelhajda s svojim soprogom Ofonom de Putten ter Elizabeta, ki je bila takrat še devica *[»Aleidis cum marito suo Offone de Putten et Elizabeth tunc temporis virgo existens«]*.

»Facta est autem renunciatio ista Traberg coram his testibus Hermano sacerdote, Leonhardo sacerdote, Heinrico filio Cholonis de Rase, Beringero milite, Vlrico dapifero et aliis multis.«

[Insert v originalni listini vojvoda Leopolda iz l. 1227., ki se nahaja v Heiligenkreuzu. — Fontes rer. Austr., Dipl., XI, 66. — Jaksch, Mon. Car., IV, 129, n. 1847 (odl.). — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXVII, 173. n. 833.]

Št. 366.

1222, dne 17. decembra. Lateran.

Papež Honorij III. piše chiemseeskemu škofu ..., solnograškemu dekanu ... in berchtesgadenskemu proštu ..., da mu je naznanil W(erner), prošt pri Gospe Sveti *[»W(ernerus) prepositus sancte Marie de Solio«]* v Solnograški nadškofiji, da se je mnogo imetja njegove cerkve protizakonito vzelo in raztrosilo. Zato jim nalaga, da skrbe, da se dotično imetje zopet povrne rečeni cerkvi. Nasprotovalce je treba, ne da bi se jim dovolil priziv, prisiliti s cerkvenimi kaznimi. Ako bi pri tej izvršitvi ne mogli biti vsi trije navzočni, naj to stori vsaj škof z enim izmed obeh omenjenih. — *»Cum sicut dilectus filius.«*

[Orig. v Konzistorialnem arhivu v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV., 130, n. 1848.]

Št. 367.

1222, dne 18. decembra. Piran.

Dominik, sin Petra Muranija, in njegova soproga Piliza naznanjata, da sta prodala Pirini, soprogi Menasclavovi, Flori, soprogi Mirsovi, Rikardi, soprogi Venerija de Toperga, ter Veceli, soprogi Dominika Rosola *[»vobisque Pirine uxori Menasclavi et a Flori uxori Mirse nec non Ricarde uxori de Venerii de Topga atque Vecele uxori Dominici Rosol«]* polovico hiše, celo klet in dva dela svojega dvora v piranskem gradu *[»in castro Pirano«]* blizu vrat, ki se zovejo »de Campo«. Rečena polovica hiše, cela klet in pa dva dela dvora segajo na eni strani do javne ceste, na drugi, tretji in četrti strani pa do zemlje vratarja cerkve sv. Jurija v Piranu *[»ostiarii ecclesie S. Georgii de Pirano«]*. Zgoraj imenovana sta vsa ta poslopja

[231] V listini prazen prostor.

prodala v ta namen, da se napravi iz njih gostišče *[»ospitalem«]* na čast Bogu in revežem na korist. Ako bi naštete kupovalke ali pa njih nasledniki katerikrat hoteli komu drugemu prepustiti omenjeno polovico hiše, potem klet in pa dva dela dvora, pride naj vse to brez kake odškodnine zopet v njegove (Dominikove) roke ali pa v roke njegovih dedičev. Koliko se je plačalo za hišo, klet in dvor, ni se pred pričami povedalo. Prodajalca le izjavljata, da niso kupovalke ničesar dolžne ostale z ozirom na cenilno vrednost v znesku sedmih beneških liber. Prodajalca se zavezujeta plačati kupovalkam ali pa njih naslednikom eno libro najboljšega zlata, ako bi sama, njuni sorodniki ali pa tudi tuje osebe prelomile to pogodbo, ali pa, ako bi je ne hotela ali pa ne mogla braniti.

»Actum in castro Pirano. Signum manus prenotati Dominici cum consensu uxoris eius Pilice qui hanc vendicionis cartulam scribere rogaverunt. Signum manus Petri de Vecelo testis. Signum manus Warnerii filii Alberici testis. Signum manus Waltrami filii Aurei testis.«

»Ego Almericus notarius interfui qui hanc vendicionis cartulam manu mea propria scripsi, complevi et roboravi.«

»Anno domini millesimo CCXXII, die XIV exeunti mense Xbri indictione X. Actum in castro Pirano« (na začetku listine).

[Orig. v Mestnem arhivu v Piranu. — Kandler, Cod. dipl. Istr. — Reg.: Morteani v Archeografo Triestino, nuova serie, XII, 1886, 124.]

AA 36, 1926, 99–101, nr. 51.

1222. Wels. **Št. 368.**

Leopold (VI.), vojvoda avstrijski in štajerski, prevzame odvetništvo čez samostan v Lambachu.

Med pričami *»Wilhelmus comes de Hevnburch«*.

[Orig. v Lambachu. — Kurz, Beiträge zur Gesch. d. Landes ob der Enns, II, 450, n. 12. — Urkb. d. Landes ob d. Enns, II, 639, n. 441. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 131, n. 180. — Jaksch, Mon. Car., IV, 127, n. 1838.]

1222. **Št. 369.**

(Oglejski) patriarh Bertold potrdi v javni obliki in določi na novo istrske statute *[»Item statuta Istrie in forma publica confirmata et de novo facta per dominum patriarcham Pertoldum in MCCXXII«]*.[232]

[Odoricus de Susannis, Thes. eccl. Aquil., ed. Bianchi, 225, n. 526.]

[232] O teh istrskih štatutih, katere je moral poznati še Odoricus de Susannis, nam ni drugače ničesar znanega. Ravno tako ne vemo nič natančnejšega o »ordinationes«, katere beleži Odoricus (ed. Bianchi, 228, n. 542) na sledeči način: »Item quedam ordinationes facte in Istria per dominum patriarcham Bertoldum de voluntate provincialium omnium Istrie, in una charta«.

Št. 370.

1222.

Friderik iz Ptuja *[»Fridericus de Betouia«]* potrdi daritev svojega očeta Friderika, ki je podelil Nemškemu redu v Jeruzalemu svojo lastnino pri Veliki Nedelji *[»in Dominico«]* s polovico desetine, ko je ondotno zemljo iztrgal iz rok Ogrov ter jo kot prazno in neobljudeno najprej spravil pod svojo oblast *[»cum predictam terram memorandus pater noster de manibus Vngarorum eripiens, licet vacuam et inhabitatam primo sue subiugavit potestati«]*. — Listino pečati izdajatelj.

»Acta sunt hec anno Christi incarnationis M.CC.XX.II., indictione X. existente.«

Na listini visi pečat Friderika iz Ptuja.

[Orig. v arhivu Nemškega reda na Dunaju. — Pusch-Frölich, Dipl. Styriae, II, 207, n. 1. — Fejer, Cod. dipl. Hung., III[a], 361. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 292, n. 203. — Reg.: Pettenegg, Urkunden des Deutsch-Ordens-Centralarchivs zu Wien, 24, n. 75.]

Št. 371.

1223, dne 25. januarja. Blagovna.

Henrik, mejni grof istrski *[»Heinricus dei gracia marchio Ystrie«]*, daruje cerkvi Marije Device v Diessenu šest kmetij na Slapu blizu Vipave *[»in villa que vocatur Zlap, sitam iuxta Wippach«]* s pristavkom, da hoče v znak te volitve vsako leto o svečnici dati bratom rečene cerkve po štiri tovore olja v Ogleju do svoje smrti. Ko pa umre, naj dobijo omenjeni bratje imenovane kmetije z vsemi priteklinami v svojo rabo. Tudi odstopa rečeni cerkvi vse odvetniške in sodne zadeve na imenovanem posestvu. Ako bi dedič njegovih posestev v Vipavi po njegovi smrti nadlegoval brate zaradi odvetništva na tem posestvu, naj imajo pravico, da si izberejo kakega drugega branitelja. — Listino pečati mejni grof Henrik.

»Acta sunt hec apud Rifenstein in conversione beati Pavli apostoli anno ab incarnatione domini millesimo ducentesimo XX tercio, indictione decima, regnante Friderico Romanorum imperatore semper augusto, sub Honorio papa.

Huius rei testes sunt: Geberhardus de Libinberc et frater suus Heinricus, Bertoldus de Gurgveld, Cunradus Gallo, Godeschalcus de Andehs, Ortvlfus de Nidergeltigen, Dietericus dapifer, Jacobus de Gûtenberc, Gerlohus de Steine, Meinhardus Crimhilt, Bertoldus Murcel et frater eius Hermannus, Vlricus de Rifenstein et filii sui Heinricus, Dietmarus, Heinricus Sterloc, Noppo de Lihtenberc,

Willehelmus de Eicho, Rupertus de Futers, Hermanus de Lilinberc, Vlschalcus de Duwin, Sifridus de Ramesov, Sifridus Cepphelin, Wlvingus de Wippach et alii multi.«

Pečat manjka.

[Orig. v Drž. arhivu v Monakovem. — Mon. Boica, VIII, 170, n. 8. — Schumi, Urkb. Krain, II, 32, n. 43. — Reg.: Oefele, Gesch. d. Grafen v. Andechs, 203, n. 642.]

Št. 372.

1223, dne 25. maja. Breže.

Solnograški nadškof Eberhard (II.), ki se je dalj časa prepiral z grofom Viljemom Starejšim iz Vovber *[»comitem Willehelmum de Huneburch«]* zaradi patronske pravice čez kapelo sv. Marije v Malti, podeli temu, da bi se nehal prepirati, z dovoljenjem svojega kapitlja sedem mark dohodkov v Domacni vasi *[»Domatsdorf«]* ter pet mark in pol dohodkov, katere je dobil od Vetrinjskega samostana *[»per Victorienses«]* potom zamenjave s tem, da jim je prepustil štiri kmetije v Gradu *[»Geppendorf«]*, eno pri Št. Lipšu *[»apud sanctum Philippum«]*, eno v Krobačah *[»Chrowat«]* in eno v Podgradu *[»Ratenstein«]*. Ta posestva je kupil od svojega sodnika Abrama iz Matreje.

Med pričami *»Eberhardus de Schonenstein«*.

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car, IV, 132, n. 1853. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 309, n. 782. — Reg.: Marian-Wendt, Austria sacra, IV, 7, 366. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXII, 362, n. 797. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzb. Erzbischöfe, 232, n. 271.]

Št. 373.

1223, dne 2. avgusta. Lateran.

Papež Honorij III. piše gradeškemu patriarhu o prepiru radi desetin med koprskim škofom in opatom Sv. Feliksa de Aymanis.

[Orig. v Drž. arhivu v Benetkah. — Reg.: Minotto, Acta et dipl., I, 1, 16.]

Št. 374.

1223, dne 22. septembra. Čedad.

Goriška grofa Majnhard starejši (II.) in Majnhard mlajši (III.) odstopita za 19 mark oglejskih novcev oglejskemu patriarhu Bertoldu odvetništvo čez vse kmetije, katere ima Čedadska cerkev v Fagagni.

Med pričami: »... *in praesentia rogatorum testium C(onradi) episcopi Tergestini, ... Cononis de Castro-novo, Hugonis fratris eius ...*«

[Rubeis, Mon. eccl. Aquil., 696. — Reg.: Bianchi v Arch. f. österr. Gesch., XXI, 199, n. 77.]

Št. 375.

1223, dne 6. novembra.

Med občino tržaškega mesta in med Hugonom iz Devina je bil v navzočnosti tržaškega škofa C. (Konrada) prepir zastran nekih mej med njuno zemljo *[»cum inter commune Tergestine civitatis ex una parte et dominum Ugonem de Duino ex altera in praesentia domini C. Tergestini episcopi lis et controversia verteretur super quibusdam limitibus territorii eorum sibi invicem cohaerentis«]*. Nazadnje skleneta obe stranki postaviti za razsojevalce koprska meščana Tefana in Germana, tržaškega kanonika Gregorija, tržaškega sodnika Dominika in pa Odorlika de Cucagna *[»dominum Tefanum et Germanum cives Justinopolitanos et dominum Gregorium canonicum Tergesti, Dominicum iudicem eiusdem civitatis, nec non et dominum Odorlicum de Cucanea«]*. Tudi se zavežeta za se in za svoje naslednike, da se hočeta pod globo dveh tisočev beneških liber ravnati po razsodbi, katero izrečejo imenovani razsojevalci. Ko so ti zaslišali obe stranki, razglasili so enoglasno naslednjo razsodbo.

Občina tržaškega mesta naj obdrži brez kakega ugovora vse to, kar je že od nekdaj imela od kamnoloma pri Sestljanu proti Lonjeru *[»a carraria de Sistigliano versus Longheram«]*, kakor drži javna cesta proti gori in od gore navzdol do morja *[»sicut vadit via publica versus montem, et a monte inferius usque ad mare«]*. Gozdi, pašniki, zemljišča in kamnolomi ob meji naj bodo kakor nekdaj prosti in odprti. Ako bi bili tamkaj kaki vinogradi, naj se uničijo, da ne bodo na poti zemljiščem in tržaškim meščanom. Kdor bi tega ne hotel storiti ter bi imel potem kako škodo, ne dobi nobene odškodnine. Hugon *[»Ugo«]* (iz Devina) in njegovi ljudje ne smejo požigati logov in gozdov nad in pod opisano mejo ali pa jih zaradi kake prevare še celo sekati in uničevati. Rečeni Hugon naj ima in v miru uživa vse to, kar je imel že od starih časov sem pa do sedaj, namreč vinograde, polja in pašnike; tudi naj se neha prepirati. Razsojevalci spoznajo za neveljavne vse globe in satisfakcije, katere so drug od drugega zahtevali v slučaju kakega premirja ali pa takrat, ko so bili kateri prebivalci ujeti ali pa ranjeni. Vse to naj spolnujejo obe stranki in njih nasledniki pod

globo dveh tisočev liber beneških denarjev, katere je treba plačati tisti stranki, katera bi ne prelomila te razsodbe.[233] — Listino pečati tržaški škof Konrad.

»*Ego Petrus sacri palatii notarius interfui ut supra legitur, iussu supradictorum iudicum scripsi et roboravi.*«

»*Anno domini millesimo ducentesimo XXIII, indictione undecima, mense novembri sexto intrante, die lunae*« (datum na začetku listine).

[Prepis v tržaškem arhivu. — Bonomo, Monete dei vescovi di Trieste — Maineti, Cronische ossia memorie storiche di Trieste, I, 163. — Kandler, Cod. dipl. Istr.]

1223. Št. 376.

Willa, ministerialka goriškega grofa Majnharda, podeli z dovoljenjem svojega gospoda sedem podložnikov, katere je podedovala, Stiškemu samostanu, kateremu naj odslej vsak izmed njih na leto plačuje po pet penezov.

Priče: »... *sub testibus Adelhedo*[234] *de Hopfenbach et fratribus eius Friderico, Ruperto, Pucelino, Friderico et fratre eius Heinrico de inferiore Hopfenbach.*«

[Reg.: Puzel, Idiographia monasterii Sitticensis, 20, rokopis v Dež. arhivu v Ljubljani. — Marian-Wendt, Austria sacra, VII, 374. — Schumi, Urkb. Krain, II, 33, n. 44.]

1223. Weiz. Št. 377.

Brata Liutold in Ulrik iz Wildona potrdita daritev nekega posestva pri Prenningu, katero sta njun rajnki oče Herrand in rajnki brat Hertnid podelila Sekovski cerkvi.

Med pričami »*Leo de Rivenz*«.

[Orig. v Dež. arhivu v Gradcu. — Kopialna knjiga, 334, f. 67, iz 14. st. tudi tam. — Pusch-Frölich, Dipl. Styriae, I, 199, n. 42. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 299, n. 209.]

1223. Št. 378.

V tem letu je po Štajerskem padal sneg, ki se je izpremenil v kri.

Constinuatio Claustroneoburg. secunda ad a. 1223 (MG., SS., IX, 623): »Nix nixit in Styria, que versa est in sanguinem.«

[233] Glede vsebine gl. listino z dne 21. junija 1139 (Gradivo IV, št. 148).

[234] Valvasor (Die Ehre dess Herzogthums Crain, kn. 11. IV. zv., izd. 1877—79, 285), ki je imel dotično listino pred seboj, piše Adelhold.

Št. 379.

(1223.)

Krški škof Ulrik I. potrdi krškim kanonikom privilegije svojih prednikov. Med drugim jim potrdi to, kar je utemeljiteljica Hema podarila prvim kanonikom v Atni vasi in Gosinjah *[»Arzendorf, Gensdorf«]*. Potrdi jim tudi daritve krškega škofa Romana I., ki jim je podelil desetine od vina, medu, govedi, ovac in prašičev, katere je dobival iz Marke *[»decimasque vini, mellis, boum, ovium ... et porcorum, qui de Marchia adducuntur«]*. Dalje jim potrdi privilegij škofa Romana II. o zamenjavi posestev pri Tinjah in pri Rineku za kmetijo v Reinsbergu *[»super commutatione prediorum aput Tinach et aput Rinekke pro manso in Rainesperch«]*. Tudi jim potrdi posestvo pri Kaindorfu tik Mure, katero je kupil škof Walther za 110 mark od bratov Wintherja in Gotfrida iz Kranjske gore *[»de Chronowe«]*, ministerialov Henrika, mejnega grofa istrskega, ki je dovolil to kupčijo. Tudi jim odobri potrditev škofa Waltherja zastran proštije v Jurkloštru *[»confirmationem eiusdem Waltheri super prepositura in valle sancte Marie Giriowe«]*.

Datum manjka.[235]

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Krška kopialna knjiga, II, f. 69, istotam. — Jaksch, Mon. Car., I, 380—382, n. 497. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXII, 365, n. 809 k »c. 1224«. — Zahn, Steiermark, II, 374, n. 277 k »c.1230«.]

Št. 380.

1224, dne 22. januarja. Lateran.

Papež Honorij III. naroči chiemseejskemu škofu, milštatskemu opatu in freisinškemu školastiku, da bi razsodili neki prepir med solnograškim nadškofom in šentlambertskim opatom. Nadškof je postavil za svojega zastopnika gosposvetskega prošta Wernerja *[»Wernerum prepositum de Solio«]*, opat pa biberskega župnika Gerolda. — *»Orta inter venerabilem.«*

[Kopialna knjiga, I, 12, n. 15, iz 14. stol., v St. Lambrechtu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 300, n. 210. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXII, 362, n. 798. — Potthast, Reg. pont. Rom., n. 7147.]

---

[235] Ta listina je od istega pisarja, kateri je spisal neko drugo listino meseca januarja l. 1223. (Jaksch, Mon. Car., I, 380, n. 496). Mogoče je, da sta bili obe rečenega leta spisani. — Kod predlistina je služila ona pod št. 291.

Št. 381.

1224, dne 27. januarja. Lateran.

Papež Honorij III. piše solnograškemu nadškofu, da ga jako veseli, ker je, akoravno je v svoji nadškofiji postavil nanovo že dve katedrali,[236] po svojem poslancu, magistru Wernerju, proštu pri Gospe Sveti *[»magistrum Guarnerium prepositum de Solio«]*, prosil, da bi v svoji diecezi, ki je jako obširna, ustanovil še eno katedralno cerkev. Ker pa v svoji prošnji imenovani prošt ni navedel, kako naj bi bila ta cerkev dotirana in kakšne so še druge okoliščine, zato naj po svojih poslancih ali pa s svojim pismom pojasni vso zadevo, da se potem ugodi njegovi prošnji. — *»Gaudemus in domino.«*

[Registri papeža Honorija III., lib. VIII, ep. 222, f. 146, v Vatikanu. — Hauthaler v Arch. f. österr. Gesch., LXXI, 251, n. 23. — Jaksch, Mon. Car., IV, 136, n. 1862. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 316, n. 786. — Reg.: Pressutti, Reg. Hon. III., II, 201, n. 4724.]

Št. 382.

1224, dne 27. januarja. Lateran.

Papež Honorij III. poziva kristjane po štajerski marki *[»per Marchiam Stirie«]*, ležeči med Alemanijo in Ogrsko, da bi dajali darove v ta namen, da se dovrši hospital za uboge, katerega so ondotni župniki začeli postavljati in za katerega so umrli klerikí volili svoje imetje. — *»Quoniam ut ait.«*

[Registri papeža Honorija III., lib. VIII, ep. 232, f. 148, v Vatikanu. — Reg.: Pressutti, Reg. Hon. III., II, 201, n. 4728.]

Št. 383.

1224, dne 28. januarja. Spodnji Dravberg.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) podeli Vetrinjskemu samostanu *[»cenobio Victoriensi«]* lastninsko pravico, katero je imel do ene kmetije v Judendorfu in katero je plemeniti Oton iz Dravberga *[»vir nobilis Otto de Traberch«]* z njegovim (nadškofovim) dovoljenjem podelil rečenemu samostanu.

»Act. in Traberch, anno incarnationis dominice M°CC°XX°IIII°, V kalend. februarii.«

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV., 137, n. 1863. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 316, n. 787. — Reg.: Marian-Wendt, Austria sacra, IV, 7, 366. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXII, 362, n. 799. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzb. Erzbischöfe, 232, n. 276.]

[236] To ste škofiji Chiemsee in Seckau.

Št. 384.

1224, dne 31. januarja. Maribor.

Leopold (VI.), vojvoda avstrijski in štajerski, naznanja, da je njegov ministerial Oton iz Dravberga *[»Otto de Traberg«]* podelil Vetrinjskemu samostanu *[»cenobio Victoriensi«]* dohodke treh mark v Dvorcah v Ribniškem okraju *[»in provincia Riuentz in loco qui dicitur Houelin«]*. Ker pa ima lastninsko pravico na rečenih posestvih on (vojvoda), zato je imenovani Oton podelitev izvršil preko njega in z njegovim dovoljenjem.

»Actum in Marpurg anno domini millesimo ducentesimo vigesimo quarto, pridie kalend. februarii.«

[Vetrinjska kopialna knjiga, II, n. 605 in I, n. 517, v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 138, n. 1864. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXII, 362, n. 800. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 132, n. 183.]

Št. 385.

1224, dne 7. februarja. Lateran.

Papež Honorij III. piše oglejskemu patriarhu Bertoldu in njegovim sufraganom, da naj opomnijo svoje podložnike, da bi šli pomagat Viljemu, mejnemu grofu montferratskemu v Solunsko kraljestvo, katero mu gre po dedinskem pravu. To bi bilo v veliko korist vsej Carigrajski državi in pa Sveti deželi.[237] — *»Clara dilecti filii.«*

[Registri Honorija III., lib. VIII, epist. 248, f. 151, v Vatikanu. — Reg.: Pressutti, Reg. Hon. III., II, 205, n. 4753.]

Št. 386.

1224, dne 8. februarja. Maribor.

Leopold (VI.), vojvoda avstrijski in štajerski, podeli več svoboščin zastran kamenitega mostu, katerega je postavil čez Savo pri cerkvi sv. Egidija.[238]

Priče: *»Gebehardus nobilis de Seunek et Cunradus filius suus, Liupoldus nobilis de Hohenek et frater suus, Hartnidus de Ort, Albertus de Rohas, Reimbertus de Murek, Otto de Traberch, Albero pincerna de Grimenstein, Berchtoldus dapifer de Emberberch, Rudge-*

[237] Enak poziv so dobili mnogi drugi nadškofje po Italiji.
[238] Današnji Zidani most.

rus marscalus de Planchenwart, Rudgerus de Pulcka, Liupoldus de Gonevvitz, Ortolfus de Vreudenberch, Heinricus scriba Marchie et alii.«

»Acta sunt hec in Marchburch, VI idus februarii, anno domini M.CC.XXIIII., per manus Liutoldi notarii.«

[Danes neohranjena listina iz arhiva nekdanjega samostana v Jurkloštru, iz katere je napravil izvleček Frölich, Dipl. Styr., II, 139, n. 4. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 303, n. 211a. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 132, n. 185. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXII, 363, n. 801. — Orožen, Das Dekanat Tüffer, 424. — Schumi, Urkb. Krain, II, 34, n. 45.]

Št. 387.

1224, meseca februarja. Catania.

Rimski cesar Friderik II. potrdi Nemškemu redu neko listino z dne 8. septembra 1216 za hospital v Ellingenu.

Med pričami *»Cuonradus Triestinus (episcopus)«.*

[Mon. Boica, XXX[a], 118. — Huillard-Bréholles, Hist. dipl. Frid., II, 398. — Reg.: Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 1512.]

Št. 388.

1224, meseca februarja. Catania.

Rimski cesar Friderik II. potrdi Nemškemu redu daritve würzburškega škofa Otona.

Med pričami *»Cuonradus Triestinus (episcopus)«.*

[Mon. Boica, XXX[a], 121, n. 645. — Huillard-Bréholles, Hist. dipl. Frid., II, 400. — Reg.: Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 1513.]

Št. 389.

1224, meseca februarja. Catania.

Rimski cesar Friderik II. potrdi neko pogodbo, katero je sklenil Nemški red.

Med pričami *»Cunradus Triestinus (episcopus)«.*

[Huillard-Bréholles, Historia dipl. Frid., II, 402. — Reg.: Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 1514.]

Št. 390.

1224, dne 29. marca. Strassburg.

Krški škof Ulrik (I.) naznanja, da je Ortolf iz Ravnega brega *[»Ortolfus de Rauensperch«]* kupil od Engelberta iz Strassburga in

njegove soproge Elizabete za 50 mark breških novcev posestva v »Harde«.[239] Med posestvi so bili tudi vinogradi.

Med pričami: »... *Hainricus de Suozenhaim, Wluingus et fratres eius Hainricus et Perhtoldus de Witenstaine ...*«

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., I, 382, n. 498. — Zahn, Urkb. Steiermark, III, 37, n. 32. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXII, 363, n. 802.]

Št. 391.

1224, meseca marca. Catania.

Rimski cesar Friderik II. sprejme škofijo v Reggio v svoje varstvo.

Med pričami »*Conradus Tergestinus episcopus*«.

[Ughelli, Italia sacra, II, 303. — Tiraboschi, Memorie storiche Modenesi, IV, 81. — Huillard-Bréholles, Hist. dipl. Frid., II, 414. — Reg.: Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 1518.]

Št. 392.

1224, meseca marca. Catania.

Rimski cesar Friderik II. izda listino za reggijskega škofa *Nikolaja*.

Med pričami »*Corradus Triestinus episcopus*«.

[Tiraboschi, Memorie storiche Modenesi, IV, 80, n. 732. — Huillard-Bréholles, Hist. dipl. Frid., II, 418. — Reg.: Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 1519.]

Št. 393.

1224, meseca marca. Catania.

Rimski cesar Friderik II. izda listino za svojega fevdnika Salinguerro Taurella.

Med pričami »*Conradus Triestinus episcopi*«.

[Winkelmann, Acta imp., I, 240, n. 262. — Reg.: Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 1520.]

Št. 394.

1224, dne 21. aprila. Trst.

(Tržaški) dekan B. da tudi v imenu ostalih kanonikov Martinu Mancola v najem zemljišče v kraju, ki se zove »*Calvola*«, pod pogo-

[239] Tu omenjeni »Harde« je bil najbrže kje na Južnem ali Srednjem Štajerskem, ker se med posestvi imenujejo tudi vinogradi.

jem, da ga ta obdeluje in plačuje kapitlju na leto četrti del od vina in olja, od ostalih treh delov pa desetino.

Priče: Crescenzio Mancola, Domenico Sinec, Domenico Pentech, Domenico de Gontero.

Notar »*sacri palacii*« Gregor.

[Orig. v Kapiteljskem arhivu v Trstu. — Reg.: Marsich v Archeografo Triestino, nuova serie, V, 1877—78, 370, n. 20.]

Št. 395.

1224, dne 21. aprila. Trst (pred veliko cerkvijo).

(Tržaški) dekan B. da s soglasjem kapitlja Krescenciju Mancola zemljišče v kraju, ki se zove »*Calvola*«, da ga nasadi s trtami in v dveh sledečih letih plačuje kapitlju desetino od vsega pridelka, po tem času pa četrti del od vina in olja, od ostalih treh delov pa desetino.

Priče: Martino Mancola, Domenico Pentec, Domenico Sinec, Domenico de Gontero.

Notar »*sacri palacii*« Gregor.

[Orig. v arhivu tržaškega kapitlja. — Reg.: Marsich v Archeografo Triestino, nuova serie, V (1877—1878), 370, n. 21.]

Št. 396.

1224, dne 21. aprila. Trst (pred veliko cerkvijo).

(Tržaški) dekan B. da s soglasjem ostalih kanonikov za šest let, od katerih sta dve že pretekli, bratovščini sv. Neže v najem zemljišče v okraju sv. Andreja [»*in confinio sancti Andree*«] zato, da ga ta nasadi s trtami in oljkami in plačuje kapitlju na leto desetino od vsega pridelka; po preteku tega časa mora plačevati bratovščina, ako hoče obdržati zemljišče nadalje v najemu, četrti del od vina in olja, od ostalih treh delov pa desetino.

Priče: Crescenzio Mancola, Domenico Sinec, Domenico de Gontero.

Notar »*sacri palacii*« Gregor.

[Orig. v arhivu tržaškega kapitlja. — Reg.: Marsich v Archeografo Triestino, nuova serie, V, 1877—1878, 371, n. 22.]

Št. 397.

1224, dne 22. aprila. Gradec.

Leopold (VI.), vojvoda avstrijski in štajerski, posreduje med Wolfingom iz Stubenberga in hospitalom na Semmeringu zaradi nekih posestev.

Med pričami: »... *Heinricus marchio Ystrie, ... Meinhardus senior et Meinhardus iunior comites de Gorz, ... Cholo de Truhsen et Cholo filius suus, Otto de Traberch et Heinricus filius suus, Reimbertus de Mvreke et Reimbertus filius suus, ... Heinricus de Grauensteine, ... Heinricus scriba Marchie ...*«

[Orig. v Deželnem arhivu v Gradcu. — Mittheilungen d. Historischen Vereins f. Steiermark, IV, 222. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 305, n. 214. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 133, n. 188. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXII, 363, n. 803. — Oefele, Gesch. d. Grafen v. Andechs, 203, n. 643.]

Št. 398.

(1224), med 26. aprilom in 8. majem. Breže.

Opis turnirja, kateri se je vršil dne 6. maja na predlog koroškega vojvode Bernarda v Brežah ob priliki zbora knezov, sklicanega v ta kraj na dan 1. maja po avstrijsko-štajerskem vojvodu Leopoldu VI. radi izmirjenja med vojvodom Bernardom in istrskim mejnim grofom Henrikom IV.[240] Pred turnirjem, od 26. aprila do 5. maja, sta priredila brata Ulrik in Dietmar iz Liechtensteina viteške igre. Posvetovanje knezov je trajalo od 7. do 8. maja, nakar se je zbor razšel. — Ko se je bližal post (28. februarja) šel je glas, da hoče istrski mejni grof Henrik *[»margrave Heinrich ... von Ysterich«]* napasti koroškega kneza *[»fürsten ... von Kärnden«]*. Ko je avstrijski vojvoda Leopold (VI.) to slišal, sklenil je, da hoče oba spraviti mirnim potom ter jima določiti dan. Zato je poslal sela k obema in oba sta bila s tem zadovoljna. Dan je bil določen na prvi maj *[»an sand Philippen tage, so der maye alrerst in gat«]* v Breže. Ko je Ulrik iz Liechtensteina to slišal, zgovoril se je s svojim bratom Dietmarom in oba sta sklenila ob tej priliki povabiti viteze k igram. Poslala sta sle na vse strani in marsikateri vitez se je odzval. Ko se je bližal 1. maj, so začeli prihajati in se nastanjevati v Brežah knezi, grofje, svobodni in ministeriali. Med prišleci so bili avstrijski vojvoda, istrski mejni grof Henrik, koroški vojvoda Bernard, goriški grof Majnhard, vovbrski grof (Viljem), Konrad iz Sovneka, (Engelbert) s Turjaka *[der fürst*

[240] Zakaj sta bila ta dva navzkriž, nam ni znano. Iz listine pod št. 309 je razvidno, da se nista razumela že l. 1220.

uz Oesterrich, der margrave Heinrich von Ysterich, der fürste von Kärnden lant ... Bernhart, ... von Gorze grave Meinhart, ... von Heunenburc der milte man, der het ez vil ungerne lan, er woer mit rittern ouch dar komen, ...von Souneche her Cuonrat, von Owersperc ...«]. Od ministerialov so prišli med drugimi Rajnbert iz Cmureka z mnogimi vitezi, Rudolf iz Roža, (Oton) iz Kunšperka, Henrik in Kolon iz Trušenj *[»... von Muorekk her Reinpreht mit rittern vil ..., her Ruodolf von Ras der fri von allens schanden was, er was milte küene guot getriu vil ritterlich gemuot, ... von Küngesperc ..., von Truhsen Heinrich und her Kol ...«]*. Bilo je tudi do 600 vitezov in več kot 10 cerkvenih knezov. Pred mestom so se vršile pod vodstvom Ulrika iz Liechtensteina viteške igre. Ulrik sam se je bil med drugimi tudi s Konradom iz Sovneka *[»von Souneke her Kuonrat«]* in (Otonom) iz Kunšperka *[»von Küngesperc«]*. Ko so trajale viteške igre že deset dni, so postali knezi nevoljni. Avstrijski vojvoda je dejal, da ni prišel radi teh v Breže, temveč da izmiri koroškega (vojvoda) z mejnim grofom Henrikom *[»Einen tac ich her gemachet han und wolt den haz gern understan, den der von Kärnden staeteclich hat wider margrave Heinrich«]*. Tudi drugi so izrazili nevoljo; bamberški škof (Ekbert) je dejal, da ga je povabil njegov brat istrski mejni grof. Knezi so se posvetovali kako bi napravili konec viteškim igram. Na nasvet koroškega vojvode Bernarda so napovedali turnir na dan 6. maja in vitezi so res popustili igre ter prišli v mesto. Udeleženci turnirja so se razdelili na dve skupini. V prvi sta bila med drugimi avstrijski vojvoda s 100 in bogat gospod iz Cmureka *[»Muoreck«]* s 40 vitezi; v drugi pa istrski mejni grof Henrik s 60, koroški *[»Kärndenlant«]* knez s 50, goriški *[»Gorze«]* (grof) s 55 in vovbrski (grof) *[»Hiunenburc«]* z 32 vitezi. Sledil je turnir, v katerega je na strani goriškega grofa posegel med drugimi tudi Rudolf iz Roža *[»Ruodolf von Ras«]*. Naslednjega dne (7. maja) je avstrijski vojvoda Leopold poslal po istrskega *[»Ysterrich«]* (mejnega grofa) in koroškega *[»Kerndenlant«]* (vojvodo) ter ju takoj pomiril in sledečega dne (8. maja) so knezi z njim odšli.

[Ulrich von Liechtenstein, Vrouwen dienest (Aventiure von dem turnay ze Frisach), izdal Lachmann, 62—96. — Bartsch, Deutsche Dichtungen des Mittelalters, VI, izdal Bechstein, I, kitice 177—312.]

Št. 399.

1224, dne 21. maja.

Goriška grofa Majnhard (starejši) in Majnhard (mlajši) *[»dominus Meynardus et dominus Meynardus comites de Goricia«]* od-

stopita patriarhu Bertoldu in Oglejski cerkvi pet kmetij v Ročinju *[»quinque mansos quos habebant in villa de Runcino«]*, katere sta imela kot fevd od rečene cerkve, s pogojem, da patriarh takoj te kmetije z vsemi pravicami prepusti čedadskemu dekanu Otonu, kateri jih prevzame v imenu samostana Marije Device v Ogleju in sicer tako, da bi dohodke teh kmetij dobivala gospa Ermila *[»domina Ermila«]* kot užitek do svoje smrti, po njeni smrti bi se pa te kmetije povrnile imenovanemu samostanu, da bi služile ondotnim nunam v užitek.

»In presencia rogatorum testium d. Folkeri de Doromberch, Siuridi de Peuma, Johannis de Portis, Meynardi de Coprewa, Meynardi de Floiana, Hugonis de Dewino et aliorum.«

[Orig. v Mestni knjižnici v Vidmu. — Joppi v Archeografo Triestino, nuova serie, XI (1885), 397, n. 15. — Reg.: Manzano, Annali del Friuli, II, 284. — Bianchi v Arch. f. österr. Gesch., XXI, 200, n. 79.]

Št. 400.

1224, dne 14. junija. Krems.

Leopold (VI.), vojvoda avstrijski in štajerski, zamenja s Pilgrimom, opatom samostana v Gleinku, nekatera posestva.

Med pričami *»Heinricus filius Ottonis de Traberch«*.

[Orig. v Gleinku. — Urkb. d. Landes ob d. Enns, II, 648, n. 448. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 134, n. 192. — Jaksch, Mon. Car., IV, 144, n. 1873.]

Št. 401.

1224, dne 7. julija.

Ker so javne ladje sekvestirale Odorliku iz Trsta dve ladji, obloženi s soljo in enim sodom olja, ter čoln s petimi tisoči olja, je stal zanj dober Simon Venier, zavezajoč se plačati 100 liber, ako *oni (Odorlik) ne bo predložil doždu običajno potrdilo tržaškega* podesta.

[Liber communis (Liber plegiorum), f. 16, v Državnem arhivu v Benetkah. Izd. Predelli, Archivio Veneto, II (1872), 51, n. 158. — Atti e memorie della Società Istriana di archeologia e storia patria, 1892, 38 k l. 1225.]

Št. 402.

1224, dne 6. avgusta. Solnograd.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) sklene s samostanom v Kaisheimu neko kupčijo.

Med pričami: »*Wernherus prepositus de Solio, ... Otto de Kvnegesberc ...*«

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 320, n. 792. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzb. Erzbischöfe, 234, n. 283.]

Št. 403.

1224, dne 8. avgusta. Solnograd.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) se pogodi s svojim kapitljom zaradi nekega gozda.

Med pričami: »*Wernherus prepositus de Solio, ... Otto de Khungesperch ...*«

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 321, n. 793. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzb. Erzbischöfe, 234, n. 284.]

Št. 404.

1224, dne 5. septembra. Solnograd.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) razsodi neki prepir med svojim kapitljom in župnikom v Radstadtu.

Med pričami: »*... Wernherus prepositus de Solio, Otto capellanus eiusdem prepositi de Grimerthingen ...*«

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju, — Koch-Sternfeld, Beyträge, III, 79, n. 2. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 322, n. 794. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzburg. Erzbischöfe, 234, n. 285. — Jaksch, Mon. Car., IV, 145, n. 1879.]

Št. 405.

1224, dne 14. septembra. Portogruaro.

Oglejski patriarh Bertold podeli Vecellu de Prata, sinu rajnkega Gabriela, tiste fevde, katere je prej imel njegov oče.

Med pričami: »*... in presentia domini Conradi dei gratia Tergestini episcopi ...*«

[Prepis v zbirki Pirona v Mestni knjižnici v Vidmu. — Degani, Guecello II. di Prata, Udine 1893, 39. — Reg.: Bianchi v Arch. f. österr. Gesch., XXI, 200, n. 80.]

Št. 406.

1224, meseca oktobra. Trst (v refektoriju kanonikov).

(Tržaški) dekan B. da s soglasjem ostalih kanonikov Dominiku Lalla in Bonifaciju sinu Lazare *[»Lacere«]* zemljišče v kraju, ki se zove »*Calvola*« zato, da ga ta dva nasadita s trtami in oljkami ter

plačujeta kapitlju tekom prihodnjih šestih let na leto desetino, po tem času pa četrti del od vina in olja, od ostalih treh delov pa desetino kot najemščino.

Priče: Crescenzio Mancola, Domenico Sinech, Domenico de Gontero.[241]

Notar *»sacri palacii«*: Gregor.

[Orig. v Kapiteljskem arhivu v Trstu. — Reg.: Marsich v Archeografo Triestino, nuova serie, V (1877—1878), 371, n. 23.]

Št. 407.

1224, meseca novembra. Trst.

Venerij de Gaudio in njegov brat Sergij sta dobila od B., dekana tržaške cerkve *[»a domino B. Tergestine ecclesie decano«]* in drugih kanonikov neko zemljo v kraju *»Calvola«* v ta namen, da bi tu napravila vinograd in zasadila oljke. Zato bi pa morala plačevati v prvih šestih letih začenši s praznikom sv. Mihaela rečenim kanonikom vsako leto deseti del dohodkov kot najemnino. Po preteku šestih let naj onadva ali pa njuni dediči dajejo navedenim kanonikom četrti del vseh dohodkov od vina in olja, od ostalih treh delov pa naj plačujeta desetino kot najemnino. Za časa trgatve morajo kanoniki prevzeti četrtino dela. Ako bi imenovana Venerij in Sergij ali pa njuni dediči ne dajali četrtega dela dohodkov ali pa najemnine, izgube naj vinograd; tudi naj kanoniki dobe zopet nazaj zemljo, ako bi ostala nekoliko časa pusta in neobdelana.

»Actum Tergesti in refectorio canonicorum. Testes interfuerunt Andreas Raffus,[244] *Jacobus Zussol et Wafarius.«*[243]

»Ego Gregorius sacri palacii notarius interfui rogatus hanc cartulam subscripsi et roboravi.«

»Anno incarnationis eiusdem millesimo CCXXIIII, mense novembri, indictione XII.« (datum na začetku).

[Orig. v Kapiteljskem arhivu v Trstu. — Kandler, Cod. dipl. Istr. — Reg.: Marsich v Archeografo Triestino, nuova serie, V, 1877—1878, 371, n. 24.]

Št. 408.

1224, dne 19. decembra. Št. Vid.

Koroški vojvoda Bernard *[»Bernhardus dei gratia dux Karinthie«]* daruje Spitalu na Semmeringu dve kmetiji od posestva v Pulstu.

---

[241] Marsich ima »Domenico suo genero«. Z ozirom na listine pod št. 394 do 395 se mi zdi čitanje »de Gontero« pravilnejše.

[242] Marsich: »Ruffus«.

[243] Marsich: »Walgerius«.

»Acta sunt autem hec ... per manum Hainrici notarii ducis Karinthie; feliciter amen.«

Na škrlatnordečih svilenih nitih, ki gredo skozi dve luknji, visi pečat vojvode Bernarda kot pod št. 94.

[Orig. v posesti gospe Meyer-Cohn v Berlinu. — Insert v orig. listini z dne 31. jan. 1270, Dunaj, v Deželnem arhivu v Gradcu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 315, n. 222; III, 38, n. 33. — Jaksch, Mon. Car., IV, 145, n. 1881. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXIII, 175, n. 921 k 1234 mar. 12.]

Št. 409.

1224.

Henrik iz Krotendorfa proda Frideriku iz Ptuja eno kmetijo, en mlin in en dvor v Poljskavi. *[»Ain khaufbrief von Hainrich von Khrottndorf, in dem er herrn Fridrichen von Pettau ein hueben, ain mull vnd ain hofstat zu Pulskha verkhaufft, anno etc. in 1224. jar.«]*

[Seznam listin grada Vurperga pri Ptuju iz 16. stoletja, sedaj rokopis 3175, f. 8', v Deželnem arhivu v Gradcu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 316, n. 223 k l. 1244.]

Št. 410.

1224.

Wulfing iz Poljskave proda Frideriku (iz Ptuja) desetino v Neumarktu. *[»Ain khaufbrief von Wulfing an der Pulshka, in dem er herrn Friderichen (von Pettaw) ain zehendt zum Neumarkht verkaufft, des datum stet 1224. jar.«]*

[Seznam listin grada Vurperga pri Ptuju iz 16. stoletja, sedaj rokopis 3175, f. 8, v Deželnem arhivu v Gradcu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 317, n. 225.]

Št. 411.

1224.

Koroški vojvoda Bernard *[»Bernhardus dei gratia dux Carinthie«]* naznanja, da so hčere dveh sester Wilbirge in Marjete iz Mühlbacha nadlegovale vetrinjskega opata in njegove menihe *[»abbatem et fratres de Victoria«]* zaradi nekega posestva, katero sta njih materi pred mnogimi leti prodali samostanu za 23 mark, kar je zapisano v neki listini solnograškega nadškofa. Zato nimajo rečene hčere nobene pravice do dotičnega posestva, katero je last Vetrinjske cerkve. — Listino pečati vojvoda Bernard.

Na vrvici iz konopnine visi pečat koroškega vojvode (kot pod št. 95).

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car. IV, 134. n. 1856. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXII, 367, n. 813.]

Št. 412.

1224.

Koroški vojvoda Bernard *[»Berhardus dei gratia dux Karinthie«]* osvobodi Vetrinjski samostan *[»in Victoria«]* od plačevanja petnajstih penezov, katere bi moral vsako leto vsak vetrinjski kolon dajati po sodnem pravu od vsake kmetije, katera leži v vojvodovem sodnem okraju.

[Vetrinjska kopialna knjiga, IV, f. 61', v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 134, n. 1857. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXII, 367, n. 811.]

Št. 413.

1224.

Friderik iz Ptuja *[»Fridericus de Betouia«]* podeli kapeli na Zosenu eno ondotno kmetijo, katero je prej imel Konrad iz Gossena kot fevd. — Listino pečati Friderik iz Ptuja.

Med pričami: *»... Livtoldus de Betovia et Perhtoldus frater eius, ... Chunradus de Schalach, Waltfridus de Lapide ...«.*

»Acta sunt hec anno ab incarnatione domini MCCXXIIII, papa Honorio residente et imperatore Friderico regnante, Salzburgensis ecclesie archiepiscopo Eberhardo existente duce Berenhardo Karinthie permanente.«

Viseč pečat Friderika iz Ptuja z legendo † FRIDERICH VON BETOVVE (opis pri Jaksch, Mon. Car., IV, 134; slika Neuer Siebmacher, IV, 7 a, tab. 1, po listini iz l. 1197).

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Sickel, Monumenta graphica, fasc. IX, tab. XI (faksimile), tekst str. 150. — Zahn, Urkb, Steiermark, II, 316, n. 223. — Jaksch, Mon. Car., IV, 133, n. 1855. — Reg.. Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXII, 366, n. 810.]

Št. 414.

1224.

Takrat je razsajala živinska kuga po Avstrijskem, Štajerskem in Koroškem.

Annales s. Rudberti Salisburg. ad a. 1224 (MG., SS., IX, 783): »Pestilentia animalium per totam Austriam, Marchiam et Karinthiam gravissima facta est.«

(1224.) Št. 415.

Koroški vojvoda Bernard *[»Bernhardus dei gratia dux Karinthie«]* naznanja, da je njegov ministerial Henrik Cisel kupil en mlin pri Drasendorfu za sedem mark od Vetrinjske cerkve *[»ab ecclesia Victoriensi«]* tako, da ga bo imel do svoje smrti; nato naj ga pa zopet dobi rečena cerkev.

Datum manjka.[244]

Na vrvici iz konopnine visi pokvarjen pečat koroškega vojvode (kot pod št. 95).

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 135, n. 1858. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXII, 367, n. 812.]

(1224.) Št. 416.

Koroški vojvoda Bernard *[»Bernhardus dei gratia dux Karinthie«]* naznanja, da je njegov ministerial *»Fridericus de Amlesberch«*[245] dobil od Vetrinjskega samostana neko posestvo v Gorjah *[»predium Wgoria situm«]*, od katerega se plačuje na leto po en talent davka, s pogojem, da pride to posestvo zopet v posest Vetrinjske cerkve, ako bi umrl on (Friderik) ali pa njegova soproga. Ako bi po smrti starišev hoteli sinovi to posestvo obdržati, bodo morali plačati Vetrinjski cerkvi 20 mark ali pa jej odstopiti drugo posestvo, katero bi na leto donašalo po en talent. — Listino pečati vojvoda Bernard.

Priče: *»Heinricus notarius noster, Otto de Stainbivhel, Hermannus de Laibach, Wernherus iudex noster de Chlagenvurtt et alii quam plures.«*

Na vrvici iz konopnine visi pečat koroškega vojvode (kot pod št. 95).

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 135, n. 1859. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 189, n. 970 k l. 1238.]

Št. 417.

1225, dne 24. marca. Apud Turrim de sursum (pri Pulju?).

Prebivalci iz Bal *[»homines de Valle«]*, namreč Artuicus, njegov brat Thomasinus, Wecelo in drugi priseżejo za se in svojo občino, da

[244] Tri osebe, ki so v tej listini navedene, namreč Haeinricus Cisel, Waltherus iudex et Wolricus Hoptil se omenjajo še v dveh drugih listinah iz leta 1224. (Jaksch, Mon. Car., IV, n. 1856, 1857; gl. št. 411, 412).

[245] Namesto »Amlesberch« stoji v drugih listinah »Amselberch«.

se hočejo ravnati po vseh ukazih, katere sta jim naložila oglejski patriarh in istrski mejni grof Bertold ter goriški grof Majnhard mlajši *[»per dominum Bertholdum Aquilegensem patriarcham Ystrie marchionem et per illustrem comitem Maynardum de Goricia iuniorem«]* zaradi razžaljenja, katero so jima storili takrat, ko sta se mudila pri njih v Balah.

Med pričami: *»... in presentia ... Bernardi de Tergesto ...«*

[Listina v privatnem arhivu grofov Portis v Čedadu. — Prepis v zbirki Guerra v Kralj. muzeju v Čedadu. — Kandler, Cod. dipl. Istr. — Reg.: Bianchi v Arch. f. österr. Gesch., XXI, 200, n. 81 k 25. marcu 1225.]

Št. 418.

1225, dne 20. maja.

Med beneškim doždom in tržaškim ljudstvom ter škofom je nastal prepir radi prevelikega davka, katerega so Tržačani nalagali tamkaj trgujočim Benečanom, posebno pa še Simonu Foscariju iz okraja sv. Foske. Zato je dož dovolil imenovanemu Simonu zaseči blago Tržačanov. Ker so pa prišli poslanci Tržačanov v Benetke, da bi poravnali zadevo, jim je bilo povrnjeno ono, kar je Simon pustil zaseči; zato so pa ti obljubili, da bodo temu (Simonu) povrnili ono, kar mu je bilo radi neplačanja davka po krivici odvzeto. Dož je nato ukazal, naj gre imenovani Simon z njegovim pismom v Trst k škofu in rektorjem v svrho dosege povračila svojega blaga, ako bi ga pa ne mogel doseči, lahko zopet zaseže imetje Tržačanov.

[Liber communis (liber plegiorum), f. 39, v Drž. arhivu v Benetkah. — Izd. Predelli, Archivio Veneto, II (1872), 73, n. 272. — Atti e memorie della Società istriana di archeologia e storia patria, 1892, 37 k 19. maju 1225.]

Št. 419.

1225, dne 6. junija. Gradec.

Mirovna pogodba med Leopoldom (VI.), vojvodom avstrijskim in štajerskim, ter ogrskim kraljem Andrejem (II.). Med drugim obljubi ogrski kralj, da se hoče potruditi, da bo prišlo do prihodnjega praznika *sv. Mihaela (to je 29. septembra)* do miru med vojvodom Leopoldom (VI.) in istrskim mejnim grofom *[»marchionem Hystrie«]* (Henrikom) po eni strani ter bavarskim vojvodom (Ludvikom) po drugi strani. Ako bi bavarski vojvoda vztrajal pri svoji krivični stvari, mu (ogrski kralj) noče nikakor pomagati proti imenovanima vojvodu Leopoldu in mejnemu grofu ter njihovim pomagačem.

[Prepis iz 13. stol. v arhivu samostana v Klosterneuburgu. — Fischer, Geschichte von Klosterneuburg, II, 177. — Fejér, Cod. dipl. Hung., III^b, 9. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 136, n. 200. — Oefele, Gesch. d. Grafen v. Andechs, 203, n. 643 a.]

Št. 420.

1225, meseca junija.

Takrat sta prišla na potu k cesarju v Rim L(eopold VI.), vojvoda avstrijski in štajerski, in (goriški) grof Majnhard. Temu je posodil beneški dožd iz lastnega v navzočnosti in s privoljenjem vojvode vsoto denarja, katero je grof v znesku 50 mark dobrega srebra obljubil povrniti osem dni pred prihodnjim praznikom sv. Martina (t. j. 11. novembra). Ako ne bi izpolnil svoje zaveze, sme dožd od imenovane vsote zaseči ljudi in imetje imenovanih grofa in vojvoda.

[Liber communis (liber plegiorum), f. 41, v Drž. arhivu v Benetkah. — Izdal Predelli, Archivio Veneto, II (1872), 78, n. 299. — Atti e memorie della Società istriana di archeologia e storia patria, 1892, 37.]

Št. 421.

1225, po 12. juliju.

Gradeški primicerij Pinus, magister Filip kanonik pri sv. Marku (v Benetkah) in Ivan župnik pri sv. Mariji Formosi v Benetkah javijo magistru Filipu kanoniku oglejskemu, kastelanu Pinu in magistru Filipu arhidiakonu v Torcellu, da so prejeli dne 12. julija 1225 [*»quarto idus iulii anno nono«*] datirano pismo papeža Honorija (III.), katero jih pooblaščuje preiskati zadevo med njimi (magistrom Filipom itd.) in kanoniki koprske cerkve ter ukazuje, naj nekatere osebe razrešijo od službe in beneficija ter izvolijo koprski kapitelj.

[Zbirka Fontanini v Drž. arhivu v Benetkah. — Notizenblatt der kais. Akademie der Wissenschaften in Wien, IV (1854), 58.]

Št. 422.

1225, dne 25. julija. Rieti.

Papež Honorij (III.) ukazuje freisinškemu škofu (Geroldu) ter opatoma (Eberhardu) iz Salmansweilerja v Konstanški škofiji in (Wernheru) od sv. Križa v Pasovski škofiji, da bi preiskali in rešili prošnjo solnograškega nadškofa, naj se li ustanovi nova škofija pri Sv. Andreju v Labodski dolini.

Solnograški nadškof je nekdaj poudarjal, da ima jako obširno vladikovino in da ne more vsem prebivalcem izkazovati svoje pastirske skrbi. Zato je dobil vsled svoje prošnje že od njegovega prednika

papeža Inocenca (III.) dovoljenje, da sme ustanoviti škofijo v Chiemseeju. Še pozneje je z mnogimi prošnjami dosegel od njega (Honorija III.), da sme povzdigniti Sekovsko cerkev v katedralo. Ker pa še vedno velika množica prebivalcev ni imela pravega pastirja, kajti samemu (nadškofu) je bilo zaradi nevarnih poti komaj mogoče obiskovati vso vladikovino, je prosil, da bi blagovolil (papež) ustanoviti škofijo pri cerkvi sv. Andreja v Labodski dolini *[»in ecclesia sancti Andree de Lauent«]*, kjer je bil izprva samo en posvetni duhovnik, a nedavno je pa (nadškof) tamkaj postavil prošta in konvent regularnih duhovnikov. Papež pravi, da je takrat odbil prošnjo rečenega nadškofa, ker ni bil podučen, bi li kapitelj Solnograške cerkve ter prošt in konvent pri Sv. Andreju v to dovolili, potem, bi li bila ta ustanovitev Solnograški cerkvi v korist in bi li ne bila cerkev sv. Andreja vsled tega na škodi; tudi ni vedel katere dohodke in kako škofijo naj bi dobil prihodnji škof. Pred kratkim mu (papežu) je nadškof naznanil v svojem pismu, da hoče po dobljenem papeževem dovoljenju bodočemu škofu odkazati škofijo, katero bi obhodil v poldrugem dnevu, ter 300 mark letnih dohodkov. Ker so baje v to s pismi poslanimi njemu (papežu) dovolili Solnograški kapitelj ter prošt in konvent pri Sv. Andreju, zato je rečeni nadškof ponovil prošnjo, da bi (papež) blagovolil to izvršiti. Papež pravi, da hoče premišljeno postopati v tej zadevi in zato ukazuje zgoraj navedenim komisarjem, da bi poizvedeli resnico v vseh rečeh; ako se prepričajo, da je vse tako, kakor se je prej omenilo, posebno pa, da so res v to dovolili kapitelj, prošt in konvent, pooblaste naj imenovanega nadškofa, da ustanovi pri Sv. Andreju škofovski sedež. Vendar naj nadškof in Solnograška cerkev obdržita vse dosedanje pravice in časti prav tako, kakor se je to zgodilo pri ustanovitvi drugih dveh škofij, kar stoji tudi zapisano v pismih njegovega prednika papeža Inocenca. Ako bi ne mogli vsi trije (komisarji) osebno tega preiskati, stori naj to (freisinški) škof z enim opatom.

»Datum Reate, VIII kalendas augusti, pontificatus nostri anno nono.«[246] — *»Venerabilis frater noster.«*

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Insert v listini papeža Nikolaja V. z dne 17. marca 1446. — Cod. Heinrici, iz konca 14. stol., f. 34, v Škofijskem arhivu v Mariboru. — Registri papeža Honorija III., lib. X, f. 69[1], n. 382 k »II id. iul. Rim«, v Vatikanu. — Mezger, Historia Salisburg., 997. — Meichelbeck, Historia Frising., II[a], 2. — Honorii III. opera omnia, IV, 901, ed. Horoy. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 318, n. 227. — Jaksch, Mon. Car. IV, 147, n. 1886. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 329, n. 801. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXII, 363, n. 805 k

[246] Deveto leto vladanja papeža Honorija III. se je pričelo meseca julija 1224. Iz drugih listin (gl. Potthast, l. c.) je razvidno, da se je rečeni papež mudil l. 1225., ne pa l. 1224. v Rietiju. Iz tega sledi, da je bila listina izdana šele leta 1225.

l. 1224. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzb. Erzbischöfe, 235, n. 291. — Potthast, Reg. pont. Rom., n. 7449. — Böhmer-Ficker-Winkelmann, Reg. imp., V, n. 6609.]

V tem letu je solnograški nadškof (Eberhard II.) ustanovil škofijo pri Sv. Andreju v Labodski dolini ter postavil za škofa Ulrika, župnika v Hausu.

Annales s. Rudberti Salisburg. ad a 1226 (MG., SS., IX, 783): »Archiepiscopus instituit sedem kathedralem apud Sanctum Andream in Lavent, cui prefecit Uolricum plebanum de Hus.«

Št. 423.

1225, meseca avgusta. Alife.

Rimski cesar Friderik II. dovoli vsled prošnje bamberškega škofa Ekberta letni semenj v Frankenmarktu in Beljaku *[»apud Villacum«]*. Semenj v Beljaku naj bode vsako leto meseca julija o sv. Jakobu in sicer štirinajst dni pred njim in prav toliko za njim.

[Liber privilegiorum Bamberg., A 2, f. 123, iz konca 13. in začetka 14. stoletja v Okrožnem arhivu v Bambergu. — Mon. Boica, XXXI[a], 523, n. 274. — Urkb. d. Landes ob der Enns, II, 657, n. 454. — Huillard-Bréholles, Hist. dipl. Friderici, II, 514. — Jaksch, Mon. Car., IV, 150, n. 1892. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXII, 368, n. 817. — Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 1577.]

Št. 424.

1225, meseca septembra.

Koprska občina je z listino napisano od notarja Almerika naročila svojemu podesta Nikolaju Caucu naj preskrbi za potrebe mesta žita. Ta se je obrnil do (beneškega) dožda, kateri je ukazal, naj se mu izroči 50 beneških modijev državnega žita. Cauco je obljubil plačati to žito iz svojega do prihodnjega sv. Martina (11. novembra) po 16 soldov star, ako bi to ne storila njegova občina.

[Liber communis (Liber plegiorum), f. 42, v Drž. arhivu v Benetkah. — Reg.: Predelli, Archivio Veneto, II (1872), 85, n. 328.]

Št. 425.

1225, dne 10. oktobra.

Koprski podesta Nikolaj Cauco potrjuje, da je prejel za se in koprsko občino, od katere ima pooblastilno pismo, od (beneškega) dožda v imenu beneške občine 50 modijev žita po 16 soldov star in obljubi plačati do prihodnjega Božiča zato znesek 480 liber. Ako ne bi plačal to vsoto z denarjem koprske občine, povrniti jo hoče iz svojega.

[Liber communis (Liber plegiorum), f. 17, v Drž. arhivu v Benetkah. — Reg.: Predelli, Archivio Veneto, II (1872), 87, n. 335. — Atti e memorie della Societa Istriana di archeologia e storia patria, 1892, 39.]

Št. 426.

1225, dne 18. oktobra. Koper.

Koprski podesta Nikolaj Cauco *[»Nicholaus Cauco Justinopolis potestas«]* postavi s privoljenjem in voljo velikega in malega sveta in s pooblastilom cele občine Almerika Spandinuces kot svojega in koprskega mesta zastopnika v isolski zadevi *[»in causa de Insula«]*, katera teče med njim in koprsko občino po eni strani in opatico ter samostanom sv. Marije v Ogleju po drugi strani. Imenovani Almerik Spandinuces naj to zadevo poravna potom od njega izbranih razsojevalcev, kakor stoji to v pogodbi, sklenjeni med njim (podesta) in opatico. Kar se bode s poravnavo določilo, tega se hoče držati.

»Anno incarnationis eiusdem millesimo . CC . XXV ., indictione · XIII ·, die · XIIII · exeunte, mense octubris, actum Justinopoli, die sabato, in ecclesia maiori, astante maiori conscilio.«

»Ego Almericus Justinopolis notarius et cancellarius interfui ac mandato predicte potestatis scripsi et roboravi.«

[Orig. v Deželnem arhivu v Ljubljani.]

Št. 427.

1225, dne 19. oktobra.

Lenart Roaldo od sv. Kasijana obljubi (beneškemu) doždu, da bo Vecelo de Aldino iz Kopra izjavil pred prihodnjim sv. Martinom (11. nov.), ali bo mogel dati (beneški) državi 1000 košar beneške mere navadnega oglja, za katero je že dobil 200 lir; v negativnem slučaju bo povrnil ta znesek. Ako bo pa potem dal oglje, obnovila se bode pogodba za novo dobavo in sicer po 100 košar o Božiču, postu, Veliki noči, Binkoštih in sv. Petru; dobavitelj bo prejel od enega termina do drugega vnaprej po 200 lir, ako pa ne bo mogel dobavljati ob določenih terminih, plačal bo 300 lir. Roaldo stoji z lastnim imetjem dober, da se bo to vse izvršilo.

[Liber communis (Liber plegiorum), f. 43, v Drž. arhivu v Benetkah. — Reg.: Predelli, Archivio Veneto, II (1872), 87, n. 337.]

Št. 428.

1225, dne 20. oktobra. Oglej.

Merengarda, opatica samostana sv. Marije v Ogleju, je dobila nalogo in dovoljenje od svojega kapitlja, da napravi s Koprčani

[»cum Justinopolitanis«] pogodbo in spravo ter konča prepir zastran isolskih zadev *[»in rationibus Insule«]*. Opatica je izvolila Pelegrina, kanonika oglejske cerkve ter Marina od mosta koprskega mesta *[»de Ponte Justinopolitane civitatis«]* za razsojevalca in prijateljska posredovalca, katera je v ta namen odbral tudi Almerik Spandinuces, koprski zastopnik. Opatica je obljubila, da se hoče ravnati po tem, kar razsodita o rečenem prepiru imenovana posredovalca. Ako bi se ustavljala njuni razsodbi, plačati mora kot globo 200 mark srebra. Prav to je obljubil rečenima razsojevalcema tudi koprski zastopnik Almerik Spandinuces ter se zavezal plačati isto globo.

Med pričami *»Anvaldus E. de Insula«.*

»Ego Nicolaus Insulanus notarius interfui, vidi et audivi, propria manu scripsi, complevi et roboravi.«

[Listina v privatnem arhivu grofov Portis v Čedadu. — Kandler, Cod. dipl. Istr.]

Št. 429.

1225, dne 20. oktobra. Oglej.

Pelegrin, kanonik oglejske cerkve, ter Warinus od mostu koprskega mesta *[»de Ponte Justinopolitane civitatis«]* naznanjata, da sta ju izvolila Merengarda, opatica samostana svete Marije v Ogleju, z dovoljenjem svojega kapitlja ter Almerik Spandinuces, zastopnik in odvetnik koprskega župana Nikolaja Caucha in vse koprske občine, za razsojevalca in prijateljska posredovalca zastran isolskih zadev *[»in rationibus Insule«]*, kar je razvidno iz javne listine, katero je sestavil Almerik, notar koprskega mesta.[247] Kot taka izjavljata, da naj imajo opatica rečenega samostana in njene naslednice svobodno oblast ter smejo postavljati gastalda, sodnika, *»iuratos regalie«* in notarja v Isoli, ti pa smejo po navadnem običaju vlagati prizive v koprskem mestu; opatica naj dobiva navadne dohodke isolske zemlje in njej pritičejo po navadnem običaju pravdne zadeve o regalijah; Isolčani naj bodo sedaj koprski meščanje; in collectis et expeditionibus naj delajo kakor so navajeni delati in kakor dela tudi koprsko mesto; prizive glede regalnih pravdnih zadev, ki so nastale v treh dneh o trgatvi in treh dneh o postu, ne smejo sprejemati koprski meščani; vsak prebivalec Isole, ki stanuje tamkaj v lastnem ali tujem domu, naj dela kakor vsak drug isolski rojak in naj bo tam poslušen pravici. Ako bi katera stranka kdaj delala zoper to, kar se tu čita, plača naj nasprotni stranki 200 mark srebra.

[247] Gl. št. 426.

Med pričami: »... *in presentiä ... Adoldi gastaldionis Isule, Nicolai tabellionis Isule ...*« (na začetku listine).

[Listina v privatnem arhivu grofov Portis v Čedadu. — Kandler, Cod. dipl. Istr.]

Št. 430.

1225, dne 30. decembra. Solnograd.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) si pridrži zase in za svoje naslednike odvetništvo čez samostan v Reichersbergu.

Med pričami: »*Wernherus prepositus de Solio.*«

[Orig. v Reichersbergu. — Mon. Boica, IV, 430, n. 29 k l. 1226. — Urkb. d. Landes ob der Enns, II, 658, n. 456. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 333, n. 805. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzburg. Erzbischöfe, 236, n. 297.]

Št. 431.

(1225, december.)

Oglejski patriarh Bertold in krški škof Ulrik se pogodita zaradi Riharde, ministerialke krške cerkve, ki se je omožila z Otakerjem de Perhtenstein v oglejskem patriarhatu. Krški škof prepusti po nasvetu svojih korarjev in ministerialov rečeno ministerialko in njene dediče z njenim dovoljenjem oglejski cerkvi; izvzeta je le ena njena hči, katera naj ima, ko se omoži, za doto tista posestva, katera so fevd krške cerkve. Zato pa patriarh odstopi krški cerkvi po nasvetu svojih korarjev in ministerialov svojo ministerialko Kunigundo, hčer R(ajnhera) iz Oble gorice *[»Wolchenburch«]* ter njene dediče in njenega brata Engelskalka vsled njih prošnje.

Datum manjka.[248]

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., I, 385, n. 501. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXVII, 189, n. 881 k »c. 1230«.]

Št. 432.

1225 (december). »Montferrar« pri mostu čez Dravo.

Oglejski patriarh Bertold naznanja, da se je z ozirom na to, da je njegov ministerial Henrik iz (Slovenj)gradca *[»Hainricus ministerialis noster de Gretzz«]* vzel v zakon neko ministerialko krškega škofa, s tem pogodil tako: vsi otroci moškega in ženskega spola, katere bi rečeni Henrik imel s svojo soprogo, naj se med

[248] Jaksch stavi to listino z ozirom na pečat in listino pod št. 432 v mesec december l. 1225.

njima (patriarhom in škofom) dele v enake dele, ako so na pare. Ako pa niso na pare, naj bode najstarejši njegov (patriarhov), drugi naj se dele v enake dele. Ako bi Henrik in njegova soproga imela le enega otroka, naj bode njegov (patriarhov), a mora vzeti v zakon kakega ministeriala, oziroma ministerialko krškega škofa in njuni otroci naj se dele v enake dele. Patriarh pravi, da hoče potrditi in varovati doto, katero bi imenovani Henrik dal svoji soprogi, ako dobe njuni otroci vse očetovo in materino imetje brez njegovega (patriarhovega) ali pa škofovega ugovora.

»*Actum anno domini M̊CCXXV, iuxta pontem Drawe aput Montferrar,*[249] *sub testimonio Bertholdi plebani de Gretz, Conradi de Saunec, Wolschalci de Rabensberch, Engelrammi et Engelbrechii de Strazburch et aliorum quam plurimorum.*«

[Krška kopialna knjiga, II, f. 29[1], iz 14. stol, v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 320, n. 229. — Jaksch, Mon. Car., I, 384, n. 500. — Reg.: Bianchi v Archiv f. österr. Gesch., XXI, 200, n. 82. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXII, 368, n. 819.]

Št. 433.

1225.

Friderik iz Siebenaicha *[»Fridericus de Sibenick«]*, brat rajnkega Markwarda, čegar spomin naj bo češčen, podeli Vetrinjski cerkvi *[»ecclesie in Vitring«]* v svoj dušni blagor in v odpuščanje grehov vseh svojih sorodnikov 30 mark s pogojem, da bi menihi dobili vsako leto na dan njegove obletnice večerjo, cenjeno kake tri marke. Da bi se pa ta določba ne izpodbijala, je samostanski opat Tomaž *[»Thomas«]* soglasno s svojim kapitljem zagotovil dohodke teh treh mark na samostanskih posestvih, in sicer na treh kmetijah v Ingelsdorfu pri Malem Št. Vidu *[»in villa que dicitur Cingousdorf, aput sanctum Vitum minorem«]*, od katerih vsaka plačuje po pol talenta, potem pri Pregradu *[»Pregrad«]* v kraju, ki se zove »Musee«, 70 penezov, od posestva v Radwegu *[»Radwich«]* pa 50 penezov, vse skupaj sešteto kake tri marke. — Listino pečati vetrinjski opat Tomaž.

Priče: »*... totus eiusdem loci conventus videlicet domnius Hermanus prior, dominus Ortolfus, dominus Bertoldus, dominus Heinricus custos, Laurentius cellerarius maior et minor et alii tam clerici quam laici quam plurimi ibidem existentes.*«

[249] Tangl (Mittheilungen d. Histor. Vereins f. Steiermark, XII, 157) in Trstenjak (Kres, I, 418) mislita, da je Montferrar Železnik pri Strojni, zahodno od Dravberga, tu omenjeni most pa tisti, ki je bil pod gradom Dravbergom. Prim. Gradivo IV, št. 639.

»*Acta sunt hec et conscripta anno ab incarnatione domini millesimo CCXXV per manus fratris Reinhardi ibidem novicii; feliciter.*«

[Vetrinjska kopialna knjiga, II, n. 260; I, n. 180, v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 146, n. 1883. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXII, 369, n. 820.]

Št. 434.

(Okoli leta 1225.)

Koroški vojvoda Bernard [»*Bernardus dei gratia Karinthie dux*«] podeli vetrinjskemu opatu in njegovemu kapitlju [»*abbati et capitulo Victorie*«] deset mark za magistra Henrika in v njegov dušni blagor. Ta Henrik je že sam podelil opatu, ko je tamkaj sprejel bratovščino, devet mark, potem zastavo [»*pignus*«], katero ima od samostana ter vse svoje imetje.

Priče: »... *plebanus de Miçeldehc, Henricus Siselinus, Cvno de Friberhc, dapifer ducis et ego Pontius qui mandato domini ducis Karinthie hanc cartam scripsi et sigillo suo munivi et corroboravi*«.

Datum manjka.

Na vrvici iz konopnine visi fragment pečata koroškega vojvode (kot pod št. 95).

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Jaksch, Mon. Car., IV, 146, n. 1882.]

Št. 435.

1226, dne 13. januarja. Slovenji Gradec.

Oglejski patriarh Bertold naznanja, da ga je prosil šentpavelski opat Konrad, ko se je nekdaj mudil v njegovem samostanu, da bi potrdil privilegij in posestva, katera so podelili njegovi predniki Ulrik,[250] Gotfrid[251] in Wolfger[252] opatu Peregrinu in opatu Ulriku. — Patriarh pravi, da je nato po zgledu svojih prednikov potrdil dotični privilegij ter osvobodil Šentpavelski samostan plačevanja mitnine od tovorov, kateri prenašajo blago z njegove (patriarhove) zemlje skozi Oglej in Kluže za imenovani samostan in ondotno jedilno shrambo.[253]

Priče: »*Hertnidus archidiaconus Saunie, Luprandus archidiaconus Karinthie, Conradus canonicus Aquilegensis, Bertoldus plebanus de Grez, Bernhardus plebanus de Gvrnz, Heinricus plebanus de Mengozesburc, liberi Lupoldus et Willehelmus frater eius de Hoheneke,*

[250] Gl. Gradivo, IV, št. 450.
[251] Gl. Gradivo, IV, št. 861.
[252] Gl. št. 104.
[253] Za podlago pri izdaji te listine je služila listina patriarha Wolfgerja z dne 25. aprila 1206. (Gl. št. 104.)

Conradus liber de Sounecke, Otto de Kungesperc, Poppo de Nydecke, Mathias dapifer de Clemona, Otto pincerna de Clemona et alii quam plures.«

»Acta autem sunt hec anno domini MCCXXVI, indictione XIIII, idus ianuarii. Data in castro Windeschgrez in domo plebani; feliciter amen.«

»Ego Conradus sancti Felicis canonicus in Aquilegia et notarius eiusdem patriarche hanc cartam scripsi dedi et sigillavi.«

[Vidimus iz l. 1791. v Št. Pavlu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 151, n. 1899. — Reg.: Schroll v Fontes rer. Austr., Dipl., XXXIX, 116. — Schumi, Urkb. Krain, II, 34, n. 47.]

Št. 436.

1226, dne 13. januarja. Slovenji Gradec.

Oglejski patriarh Bertold naznanja, da se je vsled prizadevanja patriarha Wolfgerja poravnal prepir, ki je bil med šentpavelskim opatom Ulrikom in rajnkim dobrlavaškim proštom Henrikom *[»Heinricum . . . Ivnensem prepositum«]* ter pozneje med rečenim opatom in proštom Otonom zaradi kapele v Mohličah *[»de Mochlich«]*. Dobrlavaški prošt Oton *[»Otto Ivnensis prepositus«]* in ves njegov zbor sta se popolnoma odpovedala pravdi in vsem pravicam, katere bi na podlagi privilegijev in drugih listin ali sploh mogla imeti do imenovane kapele, dobila sta pa zato od opata v povračilo škode in truda dohodke dveh mark in pol v Mali vasi *[»Zem Wenigem Dorfelin«]*. Patriarh Wolfger je podelil s soglasjem strank in po nasvetu okoli stoječih klerikov in laikov omenjeno kapelo v Mohličah s pravico do duhovnika, potem s krstno in pogrebno pravico, z duhovniškim sodstvom ter z vsemi drugimi pravicami šentpavelskemu opatu in njegovemu samostanu. Rečeni opatje naj sprejemajo investituro zastran kapele v Mohličah od oglejskih patriarhov ter priznavajo te kot svoje škofe.[254]

Priče: *»Hertnidus archidiaconus Savnie, Lvprandus archidiaconus Karinthie, Chvnradus canonicus Aquilegensis, Bertoldus plebanus de Grez, Pernhardus plebanus de Gvrnz, Heinricus plebanus de Meingospurch, Haertnidus (de) Gonwiz capellanus patriarch(e); liberi Lvpoldus et Willehelmus de Hoheneke, Chunradus liber de Sovneke, Otto de Kvngesperch, Poppo de Nideke, Mathias dapifer de Clemona, Otto dapifer* (recte: *pincerna) de Clemona et alii quam plures.«*

»Data in castro Windisch Grez in domo plebani, anno domini MCCXXVI, indict. XIIII, idus ianuarii.«

[254] Za predlogo pri izdaji te listine je služila listina patriarha Wolfgerja z dne 23 febr. 1206. Gl. št. 101.

»Ego Chůnradus sancti Felicis canonicus in Aquilegia et notarius eiusdem patriarche hanc cartam scripsi sigillavi et dedi.«

[Orig. v Državnem arhivu na Dunaju. — Jaksch, Mon. Car., IV, 152, n. 1900. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXVII, 169, n. 821. — Schroll v Fontes rer. Austr., Dipl. XXXIX, 116.]

Št. 437.

1226, dne 19. januarja.

Articus Massaro iz okraja sv. Ivana Krizostoma (v Benetkah) obljubi plačati Arnostu iz Pirana 200 beneških liber, ako bo prodal štiri modije soli, katere mu je dovolil dožd izvoziti izven beneške zemlje do tostran Omaka.

[Liber communis (Liber plegiorum), 18, v Državnem arhivu v Benetkah. — Reg.: Predelli v Archivio Veneto, II (1872), 91, n. 355. — Atti e memorie della Societa istriana, VIII (1892), 39.]

AM 36, 1926, 101, n. 75.

Št. 438.

1226, dne 12. marca. Trst.

Tržaški kanoniki Angelus, Albinus in Petrus Boca so dobili v navzočnosti tržaškega škofa C. (Konrada) vsled sodnijske razsodbe neko zemljo, ležečo pri sv. Andreju *[»in loco qui sanctus Andreas dicitur«]*.

»Actum Tergesti in palatio domini episcopi, in presentia predicti domini episcopi, Dominici, Jacobi et Johannis iudicum, Bonifatii de Greblo[255] *et Vitalis de Belissima et aliorum quamplurium.«*

»Ego Petrus sacri palatii et Tergesti notarius interfui, rogavi hanc cartulam subscripsi et roboravi.«

»Anno domini millesimo ducentesimo XXVI, die XII martio intrante, regnante domino F(riderico) Romanorum imperatore, indictione XIIII« (na začetku).

[Orig. v arhivu tržaškega kapitlja. — Kandler, Cod. dipl. Istr. — Reg.: Marsich v Archeografo Triestino, nuova serie, V (1877—1878), 372, n. 25.]

Št. 439.

1226, dne 24. aprila. Benetke.

Po naročilu beneškega dožda je manjši svet in svet štiridesetorice razglasil javno, da se ne sme nihče pod kaznijo 130 liber in 12 in pol solida podati ali pošiljati ali nositi blago v Oglej, Furlanijo in Trst.

[Liber communis (Liber plegiorum), 45, v Državnem arhivu v Benetkah. — Reg.: Predelli v Archivio Veneto, II (1872), 94, n. 371.]

[255] Marsich ima »Treblo«.

Št. 440.

Nepristno.[256]

1226, dne 30. aprila.

Rimski cesar Friderik II. potrdi samostanu v Chemnitzu njegova posestva in pravice.

Med pričami: »*Bertholdus Aequilliensis patriarcha, ... Wilhelmus comes de Hunburc ...*«.

[Falzifikat v Dresdenu. — Huillard-Bréholles, Hist. dipl. Frider., II, 951. — Cod. dipl. Saxoniae Regiae, II, 6, 268. — Reg.: Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 1603.]

Št. 441.

1226, dne 9. maja. Čedad.

Henrik, mejni grof istrski, izjavlja zase in za svoje dediče, da je dobil od bratov Dominika, Angela, Filipa in Ivana Grimani-ja na posodo 420 oglejskih mark, za katere zastavlja dohodke svojih posestev v Vipavi in Postojni *[»Arnsberg«]* razen stolpov. Vsako leto hoče povrniti na račun dolga 50 mark o sv. Treh kraljih v Čedadu, Sacilu, Ogleju, Pordenonu, Trstu ali Kopru. Mejni grof izjavlja, da je on edini in svobodni lastnik zastavljenih posestev.

Priče: »*Ottone preposito di S. Vodolrico, Enrico canonico di Cividale, Leonardo scrivano patriarcale e canonico d' Aquileia, Enrico scrivano dell marchese, Corrado de Scomberch, Gerardo di Lilienberg, Corrado Gal, Gotscalgo de Andeis, Ottone e Dietrico de Pux, Enrico de Cascher, Bertoldo de Niuemberg, Alberone de Andeis, Enrico de Rifenstein, Artolfo de Stein, Almerico de Doremberg, Dietrico de Rusch, Corrado Botiz, Volurado de Puressino, Enrico Blach ed altri.*«

»*Atti Wolrico notaio.*«

[Liber communis (Liber plegiorum), 98, v Državnem arhivu v Benetkah. — Italijanski regest: Predelli v Archivio Veneto, II (1872), 164, n. 696.]

Št. 442.

1226, dne 10. junija. Parma.

G(erold), patriarh jeruzalemski, ter razni škofje in opatje izjavljajo, da je treba langobardska mesta pokoriti s cerkvenimi kaznimi, ker so ovirala razne kneze, da se niso mogli udeležiti državnega zbora, ki je imel biti v Cremoni zaradi križarske vojne. Med temi

[256] Priče te ponarejene listine spadajo v razdobje 1218—1231 in so vzete prejkone iz neke pristne listine, mogoče kralja Henrika (VII).

knezi so bili tudi: *»Aquilegensis patriarcha, Tergestinensis episcopus, Carinthie et Meranie duces«*, ki so se zaradi tega morali ustaviti v Trentu.

[Prepis iz 15. stol. v Hannoveru. — Sudendorf, Registrum oder merkwürdige Urkunden, I, 89, n. 42. — Huillard-Bréholles, Hist. dipl. Frid., II, 609. — MG., Const., II, 132, n. 105. — Reg.: Böhmer-Ficker-Winkelmann, Reg. imp., V, n. 1624. — Jaksch, Mon. Car., IV, 154, n. 1902.]

1226, dne 19. avgusta. Št. 443.

Krški škof Ulrik naznanja, da sta slikar Henrik in njegova soproga Eliza kupila od ministerialov Krške cerkve več fevdnih posestev, tako med drugimi eno kmetijo v Rainsbergu od Sifrida Zlodeja *[»apud Sifridum Zlŏdei«]* ter jih nato dobila od takratnih škofov proti denarni odškodnini v popolno last.

Med pričami: *»Vlschalcus et Perhtoldus de Rauensperc«.*

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., I, 386, n. 502. — Reg.: Eichhorn, Beyträge, II, 125. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXVII, 170, n. 824.]

Št. 444.

1226, dne 27. septembra. Beljak.

Viljem, grof vovbrški *[»Willehalmus comes de Hėnenburch«]*, in Viljem, grof iz Malte *[»de Mallentin«]*, med katerima je nastala neka razprtija, sta se blizu Beljaka pri bregu jezera *[»iuxta Villacum apud ripam laci«]* zopet pogodila vsled želje njunih sorodnikov, prijateljev in ministerialov. Viljem Mlajši, grof vovbrski *[»de Hŏvnenburch«]*, odstopi Viljemu Starejšemu, grofu iz Malte, v popolno last nekega Rajnharda, sina Rajnharda iz Malte, z vso njegovo lastnino in fevdi; Viljem Starejši, grof iz Malte, pa prepusti Viljemu, grofu vovbrskemu, v zameno nekega Majnharda, brata Peregrina iz Malte, ter Hemo, hčer rečenega Peregrina, z vsemi njunimi fevdi in z vso njuno lastnino. Viljem Mlajši, grof vovbrski, naj zastavljena posestva imenovanega Majnharda odkupi ter jih odstopi omenjeni Hemi kot lastnino, zato naj pa ta preide pod njegovo gospostvo in oblast. Brez dovoljenja grofa Viljema Starejšega iz Malte ne sme grof vovbrski rečenega Majnharda spraviti pod sodstvo ali gospostvo kakega drugega, kakor le pod gospostvo kakega sina imenovanega grofa. Ako bi omenjeni Majnhard na kak način, bodisi po svoji volji ali po prizadevanju grofa Viljema Mlajšega iz Vovber prišel pod oblast kakega drugega človeka in ne pod oblast kakega sina grofa Viljema, potem naj preidejo vsa njegova lastnina in fevdi v last rečene Heme. — Listino pečati grof Viljem iz Vovbr.

Priče: »*dominus Cholo plebanus de Chenbrich, Ekefridus de Hövenenburch, Otto iunior de Pleiburch, Gotfridus de Swabekke, Berenhardus Prenner de Sterenberch, Perhtoldus de Sterenberch, Ortolfus de Sterenberch et alii quam plures*«.

»*Acta sunt hec apud Villacum iuxta ripam lati super campo ibidem, anno domini millesimo CCXXVI, indictione prima, V. kalend. octobris.*«

Na listini visi pečat vovbrskega grofa z legendo: † S· COMITIS· WILHALMI DE HWNB'C (slika v Neuer Siebmacher, IV, 7 a, tab. 4, k 27. jan.).

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 155, n. 1904. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXVII, 171, n. 825 in XXXII, 160, k l. 1227.]

Št. 445.

1226, dne 30. septembra. Benetke.

Dožd, njegov svet in svet štiridesetorice razglašajo javno vsemu prebivalstvu v dogadu, da se ne sme nihče podati ali poslati blago, denar ali kaj drugega v padovanski, ceregnanski, oglejski in tržaški okraj in v Furlanijo, vse pod strogimi navedenimi kaznimi.

[Liber communis (Liber plegiorum), 80, v Državnem arhivu v Benetkah. — Reg.: Predelli v Archivio Veneto, II (1872), 108, n. 429. — Minotto v Atti e memorie della Societa istriana, 1892, 41.]

Št. 446.

1226, dne 13. novembra. Benetke.

Po predlogu dožda, njegovega sveta in sveta štiridesetorice razglaša večji svet, da smeta dožd in mali svet kaznovati z navedenimi kaznimi one, ki bodo nosili blago in živež v Oglej, Furlanijo, na padovansko ozemlje in v Trst, kakor tudi Chioggiote, kateri bodo tihotapili prepovedano blago v omenjene kraje.

[Liber communis (Liber plegiorum), 81, v Državnem arhivu v Benetkah. — Reg.: Predelli v Archivio Veneto, II (1872), 112, n. 452.]

Št. 447.

1226, dne 17. novembra.

Andrej Polani od sv. Jerneja (v Benetkah) obljubi, da bo po doždevem naročilu plačal blago, katero je piranski podesta Peter Morosini izročil Gabrielu, notarju iste župnije (t. j. sv. Jerneja).

[Liber communis (Liber plegiorum), 69, v Državnem arhivu v Benetkah. — Reg.: Predelli v Archivio Veneto, II (1872), 112, n. 453.]

Št. 448.

1226, dne 17. novembra.

Marko Contarini jamči za vrednost blaga, o katerem izjavlja piranski podesta, da ga je izročil Ivanu Guglielmiju.

[Liber communis (Liber plegiorum), 69, v Državnem arhivu v Benetkah. — Reg.: Predelli v Archivio Veneto, II (1872), 112, n. 454.]

Št. 449.

(1226, pred 15. decembrom.)

T(omaž), opat vetrinjski *[»T(homas) dictus abbas de Victoria«]* in njegov kapitelj naznanjata oglejskemu patriarhu Bertoldu, da sta postavila nosilca pričujočega pisanja, svojega kletarja (Henrika), za prokuratorja, ki naj ju zastopa v pravdi, katero imata že dalje časa z magistrom P(etrom), župnikom v Kranju *[»P(etrum) plebanum de Krainburg«]*, in katero hočeta končati. Dala sta mu polno oblast, da se lahko z magistrom P(etrom) pogaja o kapeli in desetinah v Preddvoru *[»super capella de Newenhoff«]*. Kar bi v tej zadevi storil, to hočeta smatrati za stalno in veljavno. — Listino pečati izdajatelj.

[Vetrinjska kopialna knjiga, IV, f. 38'; II, n. 482 a; I, n. 391, v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Schumi, Urkb. Krain, II, 35, n. 48. — Jaksch, Mon. Car., IV, 156, n. 1905.]

Št. 450.

1226, dne 15. decembra. Oglej.

Magister Peter, župnik v Kranju *[»magistrum Petrum plebanum de Crainburg«]*, in Tomaž, opat vetrinjski *[»Thomam abbatem Victoriensem«]* s svojimi sobrati sta se dalje časa prepirala zaradi kapele v Preddvoru *[»super capella de Newenhoff«]* in zaradi nekih desetin pred oglejskim patriarhom Bertoldom, dokler ni ta za obe stranki in z obojestranskim pristankom razglasil razsodbo.

Duhovnik Henrik *[»Heinricus sacerdos«]*, kletar in zastopnik vetrinjskega opata in samostana se pogodi z magistrom Petrom, župnikom v Kranju, tako, da naj ta in njegovi nasledniki dobivajo vse dotične desetine, opat in pa njegov samostan naj pa imata cerkev v Preddvoru. Ako bi se tu postavil svetni duhovnik, naj obljubi župniku Petru ali pa njegovemu nasledniku, da si ne bode lastil njegove jurisdikcije; tudi ne bode proti volji magistra Petra ali pa njegovega naslednika krstil, izpovedoval in druga cerkvena opravila vršil za druge ljudi, temveč le za samostanske. Darove v ondotni cerkvi na praznik sv. Petra hoče z župnikom v enaki meri

deliti. Ako bi kdo želel biti na ondotnem pokopališču pokopan, naj dobi od njegovih darov in volil opat dva dela, kranjski župnik pa en del. — Listino so izstavili v dveh enako glasečih se izvodih in pečatili oglejski patriarh, kapitelj in opat.

[Vetrinjska kopialna knjiga, IV, f. 38; II, n. 482; I, n. 390, v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Transumpt z dne 2. januarja 1342 v Deželnem arhivu v Ljubljani. — (Hormayr) Archiv f. Geschichte, XVIII (1827), 561. — Schumi, Urkb. Krain, II, 35, n. 49. — Jaksch, Mon. Car., IV, 157, n. 1906. — Reg.: Marian-Wendt, Austria sacra, IV, 7, 364. — Ankershofen v Archiv f. österr. Gesch., XXVII, 169, n. 822.]

Št. 451.

1226. Solnograd.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) izjavlja, da se je njegov kapitelj pogodil z Nežo, vdovo grajskega grofa Konrada iz Solnograda.

Med pričami *»Wernherus Soliensis (prepositus)«*.

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 334, n. 806. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Salzb. Erzbischöfe, 237, n. 298.]

Št. 452.

(Okoli 1226.)

H(artnid), arhidiakon savinjski *[»Saunie archidiaconus«]*, piše oglejskemu patriarhu B(ertoldu). Ta je njemu (arhidiakonu) in gornjegrajskemu župniku *[»plebano de Oberburch«]* naložil, da bi poskrbela za povrnitev kmetij, katere je župnik v Hočah *[»de Chotse«]* odtegnil svoji cerkvi. Tudi naj bi mu (patriarhu) tajno naznanila, so li za te kmetije povrnjeni dohodki tako veliki, da bi cerkev (v Hočah) nič ne izgubila. Arhidiakon pravi, da je izvršil njegov (patriarhov) ukaz ter prejel od župnika v Hočah iz njegove dedščine dve kmetiji v vasi Kraigu *[»in villa Criuich«]*. Župnik je s pričami dokazal, da so dohodki teh kmetij tako veliki, kakor tistih, katere je odtegnil svoji cerkvi. Arhidiakon omenja, da so dohodki prodanih kmetij znašali eno marko, dohodki teh pa, katere je župnik povrnil, znašajo en talent ali pa še nekaj več. Povrnitev za prejšnje kmetije se je izvršila pod nadzorstvom župnikov iz Maribora *[»de Marburch«]*, Vojnika *[»de Honch«]*, Konjic *[»de Conwiz«]* in Hoč *[»de Chotse«]* ter vseh njih dedičev. Šentpavelski opat, župnik v Hočah in on (arhidiakon), ki so bili pri tej zadevi navzoči, prosijo, da bi patriarh blagovolil to potrditi.

[Cod. 8547, f. 17, iz 17. stol., v Narodni biblioteki na Dunaju. — Jaksch, Mon. Car., Ergänzungsheft I, 15, n. 1900 a.]

Št. 453.

1227, dne 5. februarja. Lateran.

Papež Honorij III. veleva opatom v Milštatu, Osojah in Št. Pavlu, da bi preiskali tožbo opatice pri sv. Juriju (na Jezeru), ki trdi, da so jej plemeniti V(iljem) Mlajši grof iz Vovber *[»nobilis vir W(ilhelmus) iunior comes de Huneburg«]* in nekateri drugi iz Solnograške nadškofije protizakonito vzeli živino, žito in drugo ter jej naredili mnogo škode. Zato jim ukazuje, da skličejo dotične osebe, jih zaslišijo, tožbo brez priziva razsodijo ter s cerkveno strogostjo izvrše to, kar bi sklenili. Ako bi se priče, ki bi bile klicane, vsled naklonjenosti, sovraštva ali strahu odstranile, naj jih z isto strogostjo brez priziva prisilijo, povedati resnico. Ako bi vsi trije ne mogli tega izvršiti, naj vsaj dva izmed njih to storita. — *»Dilecte in Christo.«*

[Notarski vidimus iz l. 1578. v Drž. arhivu na Dunaju. — Jaksch, Mon. Car., IV, 159, n. 1915.]

Št. 454.

1227, dne 17. februarja. Gradec.

Leopold (VI.), vojvoda avstrijski in štajerski, naznanja, da se je Sekovski samostan pomiril z bratoma Liutoldom in Ulrikom iz Wildona.

Med pričami: *»Gebehardus nobilis de Sovnek, ... Cholo de Truhsen, Otto de Traberch, Reimbertus de Murek, ... Albertus de Rohas, ...«*

[Orig. v Dež. arhivu v Gradcu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 329, n. 239. — Reg.: Ankershofen v Archiv f. österr. Gesch., XXVII, 171, n. 827. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 137, n. 208. — Jaksch, Mon. Car., IV, 159, n. 1916.]

Št. 455.

1227, dne 8. aprila.

Gerardina, sina duhovnika Angela iz Gradeža, so zaprli, ker je tihotapil živež v Oglej in poslal svojo ladjo (?, plata), natovorjeno z žitom, v Koper.

[Liber communis (Liber plegiorum), 72, v Drž. arhivu v Benetkah. — Reg.: Predelli v Archivio Veneto, II (1872), 127, n. 522.]

Št. 456.

1227, od 30. aprila do 4. maja. Vrata—Št. Vid.

Ulrik iz Liechtensteina sklene oditi, preoblečen kot Venera, po sv. Juriju (24. aprila) iz Mestre skozi Lombardijo, Furlanijo, Koroško in Štajersko na Češko. Radi tega pošlje pisanje vsem vitezom

v teh deželah. 25. marca razglasi gospa Venera, da hoče na dan po sv. Juriju (to je v nedeljo dne 25. aprila) oditi iz Mestre. Vsakemu vitezu, ki se bo z njo sestal in z njo lomil kopje, hoče dati kot nagrado zlat prstan. Sedmi dan svojega pota (to je v nedeljo 1. maja) hoče priti iz Kluž do Vrat *[»ze dem Tor«]*; osmi dan (2. maja) v Beljak *[»ze Villach«]*, kjer hoče ostati deveti dan (3. maja); deseti dan (4. maja) hoče priti v Trg *[»ze Veltkirchen«]*, enajsti dan (5. maja) v Št. Vid *[»ze sante Vite«]* i. t. d. (30. aprila) je Ulrik prišel do Vrat *[»hinz dem Tor«]*. Knez Koroške dežele *[»uz Kerndenlant«]* je isto noč osvojil tamkaj grad imenovan Goldberg *[»Golperc«]*, katerega je ukazal podreti. Drugo jutro (t. j. v soboto 1. maja) zarana je Ulrik krenil od Vrat. Tudi koroški knez *[»fürst von Kernden«]* se je utaboril s preko 100 vitezi na zeleni trati, da bi zaužil prigrizek. Ulrik je ukazal svojemu trobentaču naj trobi. Vojvoda in njegovi so čuli glas in imenovali gospo Venero, o kateri so zvedeli že iz pisanja, dobrodošlo. Pozdravili so jo tako: »Bog vas primi, kraljeva Venera« *[»Ir gruoz was gegen mir alsus: „Buge waz primi, gralva Venus!“«]*. Nato se je gospa Venera sramežljivo poklonila. Vojvoda in njegovi spremljevalci so vprašali Ulrika, ali se hoče boriti, kar je ta pritrdil. Prvi se je boril točaj Herman iz Ostervice *[»von Osterwitze der schenke Herman«]*, nato Kolon iz Bekštajna *[»von Vinkenstein min her Kol«]*. Ob Ulriku so zlomili 15 kopij; sam jih je zlomil 18 in razdelil 15 prstanov. Vesel se je podal Ulrik proti Beljaku. Takoj nato se je podal skozi Rožno dolino *[»Rastal«]* knez Koroške dežele *[»der fürst uz Kerndenlant«]*. Z Ulrikom so šli njegovi (vojvodovi) vitezi v Beljak *[»ze Villach«]*, kjer se je zlomilo marsikatero kopje. To noč je imel Ulrik v Beljaku dobro sobo. Ko je napočil drugi dan (v nedeljo 2. maja), je poslušal lepo mašo . . . Na polju je našel Ulrik do 40 vitezov. Prvi je napadel Sviker iz Frauensteina *[»von Vrowenstein her Swikker«]*, drugi Rudolf iz Roža *[»Ruodolf von Ras«]*. Rudolf je vrgel Ulriku šlem z glave, toda dobil je rano na roki. Ulrik je zlomil 15 kopij, odšel v svoj gostinjec in razdelil 15 prstanov. Nato se je pojavil preoblečen v žensko zopet in pričela se je pred njim na trgu viteška igra. Zlomljenih je bilo preko 50 kopij. Tretji dan (3. maja) je prišel Ulrik v Trg, a naslednjega dne (4. maja) v Št. Vid, kjer so se med drugim z njim borili: Konrad iz Tinj *[»Kuonrat von Teinach«]*, Henrik iz Greifenfelsa *[»Heinrich von Griffenvels«]*, Vulfing iz Podkrnosa *[»von Gurnetz . . . Wülfinc . . .«]* in Henrik iz Grabštajna *[»von Gravenstein her Heinrich«]*.

[Ulrich von Liechtenstein, Frauendienst (Aventiure wie der (herre) Uolrich in küneginne wise fuor durch diu lant mit ritterschefte), izdaja Lachmann, 160. — Jaksch, Mon. Car., IV, 161, n. 1927.]

Št. 457.

1227, dne 12. maja. Neustadt.

Leopold (VI.), vojvoda avstrijski in štajerski, izpričuje, da je Oton iz Dravograda *[»Otto de Traberch«]* podelil redu sv Ivana patronatna in druga prava z vsemi desetinami pri cerkvah v Walkensteinu v pasavski in v Hrádeku v olomuški diecezi.[257]

[Orig. v arhivu Malteškega reda v Pragi. — Boczek, Cod. dipl. et epistolaris Moraviae, II, 181, n. 176. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 139, n. 215. — Ankershofen v Archiv f. österr. Gesch., XXVII, 173, n. 832. — Jaksch, Mon. Car., IV, 163, n. 1928.]

Št. 458.

1227, dne 21. maja. Št. Rupert pri Beljaku.

Koroški vojvoda Bernard *[»Bernardus dux Karinthie«]* prosi v navzočnosti šentpavelskega in vetrinjskega opata, katera mu je rajnki papež Honorij (III.) postavil kot sodnika v pravdni zadevi med njim (vojvodom) in oglejskim patriarhom Bertoldom zaradi patronskega prava pri ljubljanski cerkvi *[»de iurepatronatus ecclesie Leibacensis«]*, da bi se zanj (vojvodo) in za njegove farane zopet vzpostavila božja služba, katero mu je oglejski patriarh po krivici vzel zaradi priziva, katerega je (vojvoda) po zakoniti poti poslal k Apostolski stolici. Nato je odgovoril magister Filip, oglejski kanonik in prokurator rečenega patriarha, da je sodna pravica omenjenih opatov že prenehala. Ugasnila je s smrtjo tistega, ki jo je dal[258]. Ko se je od obeh strani to in drugo poudarjalo in ni mogel dati vojvoda dokaza potom pisma ali prič o pozivu, storjenem ob pravem času, je izrekel (vojvoda), da se hoče s pridržkom svojega prava prijateljsko pogoditi s patriarhom. Magister Filip je bil s tem zadovoljen, vendar si je pridržal pravico, da lahko sam ali patriarh ali pa kak drug njegov prokurator ugovarja zoper reskript, sodnike, vojvodo in trditev, da sodna pravica imenovanih opatov še velja.

»Anno nativitate eiusdem MCCXXVII, indictione XV, die XI. mensis madii exeuntis, imperante domino Federico secundo Romanorum imperatore, iuxta Villacum ante ecclesiam beati Ruperti. In presentia Engeldingi scribe de Villaco, magistri Christiani, Gunteri sacerdotis, Abrami de Viseynstain, Artrogi de Tiven et aliorum plurium tam clericorum quam laicorum«. (Na začetku listine).

»Ego Romanus imperialis auctoritate notarius omnibus interfui.«

---

[257] Neustadt je nekje na Bavarskem, prejkone severozap. od Nürnberga; Walkenstein leži ob reki Pulkavi na Nižjem Avstrijskem; Hrádek (Erdberg) je jugovzh. od Znojma na Moravskem.

[258] Papež Honorij III. je umrl 18. marca 1227.

[Orig. v muzeju v Čedadu. — Schumi, Urkb. Krain, II, 37, n. 50, iz Pironinega prepisa v Mestni biblioteki v Vidmu. — Reg.: Bianchi v Archiv f. österr. Gesch., XXI, 201, n. 87. — Jaksch, Mon. Car., IV, 163, n. 1929, iz orig.]

Št. 459.

1227, dne 10. junija.

Oglejski patriarh Bertold naznanja, da je pri cerkvi Marije Device v Ogleju postavil šest prebendarjev, katerim prepušča po nasvetu in s privoljenjem svojega kapitlja kot užitek enajst kmetij z vsemi priteklinami v Ronkih onostran Soče *[»in villa quae dicitur Ronches ultra Isontium«]* ter tristo . . . , katere naj vsako leto okoli sv. Martina plača Tolminski urad *[»trecentos . . . solvendos annuatim circa festum sancti Martini de officio Tulmini in perpetuum«]*. On (Bertold) in njegovi nasledniki naj imajo pravico, določevati osebe, katere naj spravljajo dohodke in pridelke rečenih kmetij ter jih enakomerno dele med imenovane prebendarje.

Med pričami: *»Meinhardus iunior«*.

»Anno domini MCCXXIV., decimo intrante mense iunio, indictione quintadecima.«[259]

[Rubeis, Mon. eccl. Aquil., 703, k l. 1224. — Cappelletti, Le chiese d'Italia, VIII, 291. — Reg.: Bianchi v Arch. f. österr. Gesch., XXI, 199, n. 78, k l. 1224.]

Št. 460.

1227, dne 21. julija. Wildon.

Leopold (VI.), vojvoda avstrijski in štajerski, izjavlja, da se je pravici do posestva *»in Waecelinstorf«*, katero je Oton iz Dravograda prodal opatu v Heiligenkreuzu, odrekla njegova četrta hči Neža *[»Angnes«]*, ki je bila omožena z Liutoldom iz Wildona.

[Insert v orig. listini vojvode Leopolda iz l. 1227. (po 21. juliju). — Fontes rer. Austr., Dipl., XI, 66. — Jaksch, Mon. Car., IV, 163, n. 1930. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXVII, 173, n. 833.]

Št. 461.

1227 (pred 24. septembrom). Traismauer.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) izda listino za svoje podložnike v Traismaueru.

---

[259] Letnica in indikcija se ne ujemata. Petnajsta indikcija je štela od 1. sept. 1226 do 31. avg. 1227. V tej listini se med pričami tudi omenja »Leonardus de Utino, magister scholarum«. Leta 1222. (junij 23) in 1225. (oktober 20) je bil magister scholarum v Ogleju neki Konrad (Kandler, Cod. dipl. Istr.) in tedaj brez dvoma tudi l. 1224. Dne 15. dec. 1226 se omenja v neki listini »Leonardus Aquil. scholasticus« (gl. št. 450). Trditi smemo, da je bil ta Leonardus tudi leta 1227. magister scholarum.

Med pričami: » . . . *Fridaricus de Pettauwe*, . . . *Chunradus de Marchpurch*, . . .«

[Orig. v Herzogenburgu. — Bielsky v Arch. f. österr. Gesch., IX, 287, n. 32. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 348, n. 816. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Salzburg. Erzbischöfe, 239, n. 309.]

Št. 462.

1227, dne 7. novembra. Maribor.

Leopold (VI.), vojvoda avstrijski in štajerski, naznanja, da je samostanu v Jurkloštru *[»in Gyrio«]* na dan posvetitve cerkve, katero je tam na lastne stroške postavil v čast božjo, sv. Marije, sv. Ivana Krstnika in sv. mučenika Mavricija, podelil več posebnih milosti, a nekatere že poprej podeljene potrdil, zlasti da bi posestva, katera je za sto mark srebra breške vage kupil od škofa in kapitlja Krške cerkve, združil z mejami, katere je navedel v ustanovni listini[260]. Vsled prošenj bamberškega škofa Ekberta, ki je cerkev posvetil, potem *svojega sina Friderika ter svojih plemenitašev in ministerialov, ki so* prišli k posvetitvi iz Avstrije in Štajerske, hoče druge meje natančno določiti ter jih razširiti nekoliko čez potok Gračnico na sledeči način: Nad vasjo Kostrivnico pelje javna pot proti jugu. Poleg nje je dolina, katere dno deli njegovo zemljo od posestev rečenega samostana do potoka Lahomla. Na levi strani deli ta pot samostansko zemljo od njegove do skalovja »*Cuceranne*«, odkoder prihaja potok »*Goztronich*«, ki deli omenjena posestva od zemlje Ortolfa s Planine do Gračnice. Od tu se vleče meja po dolini in po pobočju, kjer se gora vzdiguje, ter deli zemljo, katero je kupil od krškega škofa, od zemlje Ulrika s Planine. Kjer se gora zniža, konča meja ob poti, ki pelje z gradu Planine proti zahodu. Odtod dalje do vasi Prapretno deli pot posestva, kupljena od krškega škofa, od posestev Ulrika s Planine. Tu (pri vasi Prapretno) zapusti meja pot ter se na desni strani vzpne do vrha gore, katero imenujejo domačini »*Graz*«, odtod sega do vrha gore »*Sitikonich*«, odtod čez vrhove gora do skrajne strani gore »*Leicit*«[261]. Samostanu podeli tisti del teh gora, ki je obrnjen proti severu, z ondotnimi pašniki. Od gore »*Leicit*« se vleče meja do gore Kremena, od katere potrdi samostanu tisti del, ki je obrnjen proti Gračnici. Od Kremena se vleče meja proti zahodu do Gračnice, odtod se vzdiguje ter gre med njegovo (vojvodovo) vasjo Podgorico in vasjo »*Nygozeliz*«, katero je dal samostanu. Še višje se vleče meja med posestvom njegove vasi, katera se po slovensko Vrh imenuje, in vasjo »*Graconiz*« imenovano, katero je tudi podelil samostanu, do vrha gore,

[260] Gl. št. 154.
[261] Najbrž Lisca severno od Sevnice.

ki se nad njo vzdiguje. Odtod se vleče meja navzdol ter deli njegova posestva od posestev vasi Leskovec. Onostran te vasi, katero je dal samostanu, izvira na meji studenec, ki teče proti potoku Lahomlu ter obenem sklepa mejo *[»aliquantulum ultra rivum Grassenich ampliare in dedicationis dotem hoc modo: supra villam que vocatur Gothronich est via publica versus meridiem, iuxta quam vallis est sita que vallis in imo suo fundo separat terram nostram a possessionibus dicti cenobii usque in torrentem Lohomel, a sinistra vero parte ipsius vie dicta via dividit eius terram et nostram usque ad rupem que dicitur Cuceranne, de qua rivus Goztronich nomine descendens separat dictas possessiones a terra Ortolfi de Momparis usque in Grassenich, ab hinc extenditur per vallem terminus et in ascensu montis dividit terram quam ab episcopo Gurcensi emimus et terram Vlrici domini de Momparis, in descensu vero ipsius finitur terminus in via que de castro Momparis egreditur versus occidentem, a quo loco ipsa via possessiones quas ab episcopo Gurcensi emisse nos iam sepe diximus dividit a possessionibus Vlrici domini de Momparis usque ad terminos ville que dicitur Praproch, a quo loco relicta via ad sinistram erigit se terminus ad dextram per verticem collis usque ad summitatem montis quem terre incole vocant Graz, inde protenditur usque ad cacumen montis qui dicitur Sitikonich, a quo loco extenditur terminus semper eundo per montium cacumina usque in extremam partem montis qui vocatur Leicit. Horum montium partem que versus aquilonem respicit cum pascuis sibi adiacentibus cenobio tradimus memorato. A dicto vero Leicit extenditur terminus ad montem qui dicitur Cremen, cuius montis partem que versus Grassenih respicit, cenobio confirmamus memorato. A monte vero Cremen extenditur terminus in Grassenih versus occidentem, inde ascendunt termini inter villam nostram que dicitur Pogoriz, et villa Nygozeliz quam cum suis terminis cenobio dedimus, dividentes ascendendo possessiones ville nostre que dicitur Sclauonice Verrech, et villa que dicitur Graconiz quam cum suis terminis cenobio donavimus, usque ad verticem montis desuper eminentis, de quo monte descendunt termini dividentes possessiones nostras a possessionibus ville que dicitur Lizcowitz, ultra quam villam cum suis terminis cenobio datam fons est qui in terminis oritur, et descendens in torrentem Lochomel ipsos terminos claudit«].*

Kar je med temi mejami, vse to izroča na večne čase Bogu, sv. Mariji, sv. Janezu Krstniku, sv. mučeniku Mavriciju in služabnikom cerkve v Jurkloštru *[»de Gyrio«].* Zunaj teh mej jim podeli vas Planino z vinogradi *[»villam vinearum nomine Planinich«]* in potrdi v trgu Mariboru *[»in foro nostro Marchburch«]* na dan sv. Mihaela po pet mark breških penezov za ribe. V ljubenskem uradu *[»in*

officio de Liuben«] naj vsako leto dobe po deset kosov železa *[»decem massas ferri«]*. Na novo jim podeli v Laškem trgu *[»in foro nostro Tyuer«]* po pet mark penezov za sol. Odvetništvo čez samostan si pridrži sebi in svojim naslednikom ne zaradi kake koristi, pač pa zaradi Boga in da bi branili menihe, njih kolone in podložnike pred krivičnimi napadi drugih ljudi. Noben njegov ali njegovih naslednikov sodnik ali uradnik nima pravice soditi njih kolone in podložnike, ako ni bil od njih (menihov) zato poklican. Ako bi bil kak samostanski svobodnik ali nevoljnik *[»liber vel servus«]* obdolžen tatvine ali kakega drugega zločina, naj se razprava vrši pred samostanskimi uradniki, in če je bil zakonito obsojen, naj njegovo imetje pripade samostanu. Ako je zaslužil smrt ali pa poškodbo kakega uda, naj se izroči njegovemu (vojvodovemu) sodišču v Laškem *[»in Tyuer«]*. Ako se po krajevnem pravu more taka poškodba odkupiti z novci, naj odkupnino dobi samostan. Noben lovec, pastir ali pa drvar ne sme vznemirjati mej ondotnih menihov. Ker svojim lovcem daje hrano iz svojih zalog, zato ne smejo ti nadlegovati samostana ali pa njegove ljudi s svojimi obiski. — Listino pečati izdajatelj.

Priče: *»Ekebertus Babenbergensis episcopus, Fridericus filius noster, (Liutprandus archipresbiter de Volchenmarchet, Livpoldus notarius noster, Wulfingus scriba noster),*[262] *Vlricus de Pecca, Albertus de Roas, Liutoldus de Wildonia (et frater eius Vlricus), Fridericus de Pettoue, Otto de Chunisperch, Otto de Traberch, Otto de Graze, (Gerhardus de Chrumbach), Liupoldus de Gonewitz, (Bertholdus de Treuna, Pechlinus de Tiuer officiales), Hadmarus de Chunring, Marquardus de Hintperch, Rugerus marschalcus de Planchenwart.«*

»Acta sunt hec anno (ab incarnatione) domini MCCXXVII, indictione XV, VII idus novembris in foro nostro Marchburch.«

[Kopija v Deželnem arhivu v Gradcu. — Odlomek v potrdilni listini vojvoda Friderika III. iz leta 1312. — Ludewig, Reliquiae manuscript., I, 185, n. 11. — Pusch-Frölich, Dipl. Styr., II, 138, n. 3; n. 5 (odl. iz orig.). — Caesar, Annal. Styr., II, 483, n. 37; 496, n. 55 (odl.). — Zahn, Urkb. Steierm., II, 335, n. 245. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 140, n. 220; 141, n. 221. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXVII, 174, n. 836. — Jaksch, Mon. Car., I, 398, n. 514 a; IV, 164, n. 1937.]

Št. 463.

1227, dne 11. novembra. Slovenska Bistrica.

Leopold (VI.), vojvoda avstrijski in štajerski, dovoli samostanu v Žičah, to je v dolini sv. Ivana *[»claustro in Sides, scilicet valli sancti Johannis«]*, da se od soli in železa, katero vsako leto daje

[262] Imena, ki so v oklepih, ima Frölich.

rečenemu samostanu, ne sprejema ali plačuje nobena mitnina ali pa kaka terjatev po vsej njegovi zemlji, pač pa naj se železo in sol brez težkoč popolnoma svobodno prevažata. – Listino pečati izdajatelj.

»*Datum Fvstritz, III. idus novembris, anno domini MCCXXVII.*«

[Orig. potrdilni listini z dne 22. nov. 1334 in 25. nov. 1362 (nemška prestava) ter prepis v kod. 288, f. 2, iz 16. stol., v Dež. arhivu v Gradcu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 338, n. 246. — Reg.: Meiller, Reg. z. Gesch. d. Babenberger, 141, n. 222.]

Št. 464.

1227, dne 17. novembra. Gradec.

Bamberški škof Ekbert sklene s koroškim vojvodom Bernardom *[»Bernhardum, illustrem ducem Karinthie«]* pogodbo s posredovanjem solnograškega nadškofa Eberharda (II.) in avstrijsko-štajerskega vojvode Leopolda (VI.).

1. Koroški vojvoda je dal Bamberški cerkvi v last grad Vernberg *[»castrum Werdenburch«]* ter druga pripadajoča posestva, katera je kupil od šentpavelskega opata, a jih dobil od bamberškega škofa v fevd tako, da imajo fevdno pravico do njih tudi njegovi (vojvodovi) sinovi in hčere.

2. Vojvoda je porušil most, katerega je začel pod gradom staviti, ter ga ne sme več napraviti in tudi ne kakega drugega v škodo Bamberški cerkvi. Tudi ne sme tam imeti javnega trga, ne zaloge blaga, in ne sme tamkaj pobirati colnine in mitnine. Na bližnjem otoku ne sme napraviti utrdbe in ne imeti trga.

3. Vojvoda je podaril škofu in Bamberški cerkvi tiste ljudi, katere je v Beljaku *[»in Villaco«]* napadel. Tudi jima je odstopil dvor, katerega je kupil od Vetrinjcev *[»in Victoriensi«]*, s pogojem, da škof ne napravi tam nobenih večjih stavb. Dvor naj ostane tak, kakršen je sedaj; popravi naj škof le to, kar bi se porušilo.

4. Vojvoda se je odrekel prepiru, katerega je imel zaradi zamenjave srebrnih jam na gori bamberškega škofa.

5. Vojvoda se je odrekel pravici, katero je imel do grada Reichenfelsa. Wichard iz Karlsberga in drugi, ki so tam dobili fevde, so odstopili od svojih pravic, ki so jih tamkaj imeli. Vojvoda ne sme pri Reichenfelsu postaviti nobenega drugega gradu.

6. Za vse te odpovedi je škof plačal vojvodu tisoč mark srebra kolinske vage.

Listino so pečatili solnograški nadškof Eberhard, bamberški škof Ekbert, avstrijsko-štajerski vojvoda Leopold in koroški vojvoda Bernard s pristavkom, da to pogodbo potrdita papež in cesar.

Med pričami: »*in presentia ... Heinrici marchionis Ystrie, ... Willehalmi de Hvnenburch comitum, ... Chunradi de Sevneche, Wil-*

lehalmi de Hoheneche, Ottonis de Traberch et Heinrici filii sui, Reinberti de Mvreche et Reinberti filii sui, ... Cholonis et Rvdolfi de Rase, Ottonis de Chungesperch, ... Heinrici de Schaerphenberch ...«

Pečati manjkajo.

[Orig. v Deželnem arhivu v Gradcu. — Insert v listini papeža Gregorja IX. z dne 23. dec. 1227, registri tega papeža, 14, f. 49', an. I, n. 166, v Vatikanu. — Ludewig, Scriptores Bamberg., I, 1141. — (Hormayr) Archiv für Geschichte, XVII (1826), 610. — Auvray, Les registres de Grégoire IX, I, 94, n. 167. — Jaksch, Mon. Car., IV, 164, n. 1938. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XVII, 175, n. 837. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 141, n. 223. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. Salzburg. Erzbischöfe, 240, n. 311. — Oefele, Gesch. d. Grafen v. Andechs, 204, n. 647. — Böhmer-Ficker-Winkelmann, Reg. imp., V, n. 11.001.]

Št. 465.

(1227, okoli 18. novembra.)

Koroški vojvoda Bernard *[»B(ernhardus) dei gratia dux Karinthie«]* prosi papeža Gregorja IX., da bi potrdil pogodbo, katero je s posredovanjem solnograškega nadškofa (Eberharda II.) in avstrijsko-štajerskega vojvoda (Leopolda VI.) sklenil z bamberškim škofom (Ekbertom).[263]

Datum manjka.[264]

[Kopialna knjiga stolnega kapitlja v Bambergu, 38, f. 5, iz 15. stol., v Okrožnem arhivu v Bambergu. — Jaffé, Bibliotheca rerum Germ., V, 535 k l. 1233—1235. — Jaksch, Mon. Car., IV, 165, n. 1939.]

Št. 466.

(1227, november.)

Albert, opat v Gornjem gradu *[»Albertum abbatem de Obremburch«]* in Wariand, dekan v Savinjski dolini *[»Wariandum decanum Savnie«]* se pogodita o desetinah v Pilštanjski fari *[»plebis in Bilstein«]* s pomočjo razsojevalcev, kateri so bili od obeh strani sprejeti. Določilo se je, da opat odstopi dekanu dolžnih dvajset modijev rži in pšenice ter užitek desetin tistega leta, v katerem je bila izdana razsodba; dekan pa prepusti razsodbi dva dela desetin, zaradi katerih je bil prepir, in sicer od nesvobodnih in svobodnih, od vinogradnikov in kmetov. Dekan in njegovi nasledniki ne smejo za žito sprejemati penezov, kar se je že večkrat dogajalo. Ta prepir so razsojevali in listino pečatili *»Wlricus Gurcensis episcopus, Hartnidus Savnie archidiaconus, Liuprandus Carinthie archidiaconus, Bertoldus plebanus de Grez«.*

[263] Gl. št. 464.

[264] Po 17. nov. 1227 (gl. št. 464) in pred 23. dec. istega leta (gl. št. 467).

Priče: *Wlricus Gurcensis episcopus, Hartnidus, Liuprandus archidiacon(us), Bertoldus plebanus in Greç, Wlricus de Libenperch, Hanricus de Seldenperch et Otto frater eius, Isiembertus de Traberch, Ensalchus de Lasdesperch, Cotpoldus de Bilstein et alii quam plures.«*

Datum manjka.[265]

[Insert v orig. listini oglejskega patriarha Gregorja z dne 1. aprila 1267 v Deželnem arhivu v Ljubljani. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 437, n. 333 k »c. 1235«. — Jaksch, Mon. Car., II, 9, n. 514 (odlomek) k nov. 1227.]

Št. 467.

1227, dne 23. decembra. Lateran.

Papež Gregor IX. piše bamberškemu škofu (Ekbertu), da potrjuje pogodbo, katero je sklenil (škof) s koroškim vojvodom (Bernardom) zaradi gradu Vernberga *[»super castro Wardenburch«]* in njegovih pritiklin s posredovanjem solnograškega nadškofa (Eberharda II.) in avstrijsko-štajerskega vojvoda (Leopolda VI.). Nato navaja dobesedno dotično listino.[266]

[Orig. v Drž. arhivu v Monakovem. — (Hormayr) Archiv f. Gesch., XVII (1826), 610. — Jaksch, Mon. Car., IV, 166, n. 1940. — Reg.: Ankershofen v Archiv f. österr. Gesch., XXVII, 175, n. 839. — Potthast, Reg. pont. Rom., n. 8091. — Arch. f. österr. Gesch., LXXI a, 256, n. 29. — Böhmer-Ficker-Winkelmann, Reg. imp., V, n. 6718. — Auvray, Les registres de Grégoire IX, I, 94, n. 167 iz registrov papeža Gregorja IX, 14, f. 49', an. I, c. 166, v Vatikanu.]

Št. 468.

1227.

Leopold, vojvoda avstrijski in štajerski, naznanja, da sta se Oton in Herman iz Kindberga odrekla nekemu posestvu na korist Admontskemu samostanu.

Med pričami: *»Otto de Truhssin«.*

[Orig., nekdaj v Admontu. — Wichner, Gesch. v. Admont, II, 290, n. 127. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 339, n. 247. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 141, n. 224. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXVII, 175, n. 838. — Jaksch, Mon. Car., IV, 158, n. 1911.]

Št. 469.

1227.

Henrik, mejni grof istrski iz rodovine Andechsov, se povrne, zadobivši milost od bavarskega vojvoda Ludovika, v svojo domovino (v grad Andechs).

Annales Scheftlarienses maiores ad a. 1227 (MG., SS., XVII, 338). »Heinricus marchio Ystrie, favente duce Bawarie Luodewico, repatriavit.«

[265] Zastran datiranja glej dotično opazko pri Jakschu (Mon. Car., II, 10).

[266] Gl. št. 464.

Št. 470.

1227.

Goriški grof Majnhard izroči za 25 mark, katere je prejel od dekana čedadskega kapitlja, (oglejskemu) patriarhu Bertoldu pravico do odvetništva v bovškem okraju.

[Italijanski reg.: Della Bona, Strena cronologica, 63. — Manzano, Annali del Friuli, II, 294.]

Št. 471.

(1228), dne 1. januarja. Heb.

Rimski kralj Henrik (VII.) naznanja solnograškemu nadškofu E(berhardu II.), da je z ozirom na ponovitev razsodbe na zboru dvornikov v Aachenu[267] zastran regalij med njim in Krško cerkvijo, katero (ponovitev) je tudi potrdil njegov oče, rimski cesar[268], velel krškemu škofu, da naj od njega (nadškofa) sprejme regalije. Ako bi tega ne hotel storiti, naj on (nadškof) vzame Krški cerkvi vse regalije, ki se nanašajo na gradove, novce, ministeriale in zvestobo fevdnikov. Avstrijskemu vojvodu in istrskemu mejnemu grofu *[»marchioni Ystrie«]* je (kralj) ukazal, da naj mu (nadškofu) v tej zadevi pomagata ter prisilita krškega škofa, da odstopi od rečenih regalij.

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Böhmer, Acta imperii, 28, n. 323. — Jaksch, Mon. Car., I, 399, n. 515. — Hauthaler - Martin, Salzburg. Urkb., III, 355, n. 823. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 142, n. 226. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XI, n. 497 k l. 1183. in XXVII, 176, n. 841. — Meiller, Reg. zur Gesch. der Salzburg. Erzbischöfe, 240, n. 314. — Oefele, Gesch. d. Grafen v. Andechs, 204, n. 647 a. — Huillard - Bréholles, Hist. dipl. Frid., III, 365. — Böhmer - Ficker, Reg. imp., n. 4093.]

Št. 472.

1228, dne 15. marca. Lateran.

Papež Gregor IX. sprejme vse podložnike, kraj in vsa posestva, katera imajo ali pa jih še pridobe opat... in menihi gornjegrajskega samostana v oglejski diecezi *[»monasterii Obernburgensis Aquilegensis diocesis«]* vsled njih prošnje v varstvo sv. Petra in svoje in jim potrdi vsa posestva in dohodke, katere imajo. — *»Justis petencium desideriis.«*

[Orig. v Knezoškofijskem arhivu v Ljubljani. — Pusch - Frölich, Dipl.: Stir., II, 295, n. 35. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 340, n. 249. — Reg.: Potthast, Reg. pont. Rom., n. 8161.]

---

[267] Dne 29. marca 1227 (Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 4040; Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 343, n. 811).

[268] Septembra 1227 (Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 1706; Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 349, n. 817).

Št. 473.

1228, dne 9. maja.

Vovbrski grof Viljem *[»Willihalmus divina gratia comes de Hůnburch«]* zastavi z roko svoje matere grofu Hermanu iz Ortenburga za 200 mark in nekaj več trg Pliberk *[»forum Pliburch«]* z desetinami od novin, katere je dobil od oglejskega patriarha v fevd. Te desetine so mu (grofu Hermanu) bile prej pogojno izročene tako, da bi, ako ne bi posegel vmes kak dedič, brez patriarhovega dovoljenja ne smel o ljudeh in dohodkih nič določiti, mu (patriarhu) po končani vojni in po potrditvi premirja moral odstopiti hišo v trgu, radi gradu in trga ne začeti nobene sovražnosti proti nikomur ter vsako leto od dohodkov plačevati. Ako bi naštete pogoje nalašč ali pa *iz sovražnosti prelomil ter svojega čina v teku enega meseca* ne popravil, bi dobil sodnik rečenega trga razen omenjenih 200 mark še 100 mark; tudi bi dobil od porokov 100 mark, in sicer od grofa Viljema iz Malte 50, od Ditmarja iz Grebinja *[»de Griven a domino Dietmaro«]* in njegovih sinov 30, od Otona (iz Vošperga) 10 in od Friderika (iz Vošperga) tudi 10 mark. Ako bi eden izmed Vošperžanov *[»de Wolfperc«]* manjkal, naj drugi poplačajo njegovo zastavo. Listino pečati izdajatelj.

Priče: »... *dominus marchio Istrie, comes Willihalmus da Mallentin, Offo de Gurnz, Ditmarus cum filiis suis, Fridricus et Hermannus, Otto de Wolfperc, Babo, Vritil, Wernherus de Hunbvrch, Livtoldus de Walde, Růdolfus de Ortinburch et ceteri quam plures.*«

»*Anno millesimo CCXXVIII Christi incarnationis* (na začetku listine)... *Hec autem acta sunt VII idus mai.*«

Na listini visi pečat z legendo: † S GRAF WILLEHAL . VON HWN . . BVR . G .

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Jaksch, Mon. Car., IV, 168, n. 1946. — Reg.: Tangl v Archiv f. österr. Gesch., XIX, 105; XXX, 304.]

Št. 474.

1228, dne 14. maja. Straubing.

Takrat je posvetil solnograški nadškof Eberhard (II.) prvega labodskega škofa Ulrika.[269]

Annales s. Rudberti Salisburg. ad a. 1228 (MG., SS., IX, 784): »Otto filius ducis Bawarie apud Struobingen presente rege et aliis multis principibus in festo pentecostes gladio accingitur; ubi Ulricus primus Laventensis episcopus ab archiepiscopo in episcopum consecratur.«

[269] Prim. Meiller, Reg. zur Gesch. d. Salzburg. Erzbischöfe, 241, n. 318; Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 4103a; Jaksch, Mon. Car., IV, 170, n. 1949.

Hermanni Altahensis annales ad a. 1228 (MG., SS., XVII, 391): »Otto filius ducis Ludwici Bawarie aput Strubing, presente rege Heinrico et multis aliis principibus, in festo pentecostes gladio accingitur. Ubi Ulricus primus Laventinensis episcopus ab archiepiscopo in episcopum consecratur. Isti autem principes interfuerunt: Heinricus rex filius Friderici imperatoris, Ludwicus Bawarie, Leupoldus Austrie, Pernhardus Karinthie, Otto Meranie duces; Heinricus marchio de Andehs; episcopi Eberhardus Salzpurgensis, Hermannus Wirzpurgensis, Ekkibertus Babenbergensis, Gebhardus Pataviensis, Sifridus Ratisponensis, Siboto Augustensis, Heinricus Eistetensis, Rudgerus Chymensis, K(arolus) Secoensis, A.[270] Laventinus.«

Št. 475.

1228, dne 21. maja.

Pasavski škof Gebhard in bavarski palatinski grof Rapoto obljubita, da ne bode nihče od obeh brez dovoljenja in pristanka drugega sklenil kako poravnavo z istrskim mejnim grofom Henrikom *[»cum H(einrico) marchione Ystrie«]*.

[Orig. v Drž. arhivu v Monakovem. — (Hormayr) Archiv für Geschichte, XIX (1828), 224. — Reg.: Lang, Regesta Boica, II, 172. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXVII, 177, n. 843. — Jaksch, Mon. Car., IV, 170, n. 1950.]

Št. 476.

1228, dne 9. junija.

Oglejski patriarh Bertold obljubi, da hoče povrniti Andreju de Witaliano 360 veronskih malih (penezov), katere si je od njega izposodil na korist Oglejske cerkve in za odkup posestev, katera je imel kot zastavo Rajmbert iz Cmureka *[»Reimpertus de Morek«]*, ki jih je ob tej priliki zopet izročil patriarhu.

[Orig. v Knezoškofijskem arhivu v Ravenni. — Rosa v Atti e memorie della Societa Istriana, IV, 1888.]

Št. 477.

1228, dne 8. julija. Perugia.

Papež Gregor IX. sprejme samostan v Možnici v svoje varstvo in mu potrdi njegova posestva.[271]

[Orig. (eshatokol odrezan), orig. vidimus dd. 11. febr. 1259 in koncept v Drž. arhivu v Benetkah. — Reg.: Bianchi v Arch. f. österr. Gesch., XXI, 203, n. 95. — Potthast, Reg. pont. Rom., n. 8235. — Jaksch, Mon. Car., IV, 170, n. 1951.]

[270] Pravilno »U(lricus)«.

[271] Ista vsebina kot v predlistini papeža Lucija III. z dne 19. septembra 1184 (Gradivo IV, št. 680).

Št. 478.

1228, dne 9. julija. Perugia.

Papež Gregor IX. piše nadškofom, škofom, opatom, priorjem, dekanom, arhidiakonom in drugim cerkvenim predstojnikom po Istri, Dalmaciji in Slavoniji ter jih prosi, da bi vsako leto obhajali praznik sv. Frančiška, ustanovitelja in voditelja minoritskih bratov, dne 4. oktobra ter imenovanega svetnika ta dan posebno častili.

[Fabianich, Storia dei frati minori in Dalmatia e Bosna, I, 407. — Archeografo Triestino, nuova serie, XXI (1895), 114. — Smičiklas, Cod. dipl., III, 286, n. 256. — Reg.: Kukuljević, Regesta docum. regni Croatiae ... saec. XIII, 64, n. 221.]

Št. 479.

(1228, pred 18. julijem.)[272]

Henrik, mejni grof istrski *[»Hainricus marchio Ysstrie«]*, izda listino za cerkev sv. Marije v Diessenu.

Datum manjka.[273]

[Diessenski codex traditionum, f. 24. — Mon. Boica, VIII, 136. — Reg.: Oefele Gesch. d. Grafen v. Andechs, 204, n. 650 a.]

Št. 480.

(1228, pred 18. julijem.)

Sigfrid Zaephlin izda z dovoljenjem svojega gospoda Henrika, mejnega grofa istrskega *[»Hainrici marchionis Ystrie«]*, listino za cerkev sv. Marije v Diessenu.

Med pričami: *»Chuonradus Gallo«.*

Datum manjka [274]

[Diessenski codex traditionum, f. 26. — Mon. Boica, VIII, 142. — Reg.: Oefele Gesch. d. Grafen v. Andechs, 205, n. 650 b.]

Št. 481.

1228 (pred 18. julijem).[275]

Henrik, mejni grof istrski *[»marchio Ystrie«]*, izda listino za samostan v Ambrasu pri Innsbrucku.

Med pričami: *»... Chunradus Galle, ... Prehtilinus de Liehtenberch, Gotfridus et frater eius Meinhardus de Priseke, Fridericus et frater eius Otto de Sconeberch, ... Heinricus scriba de ecclesia sancte Marie ...«*

[272] Istrski mejni grof Henrik je umrl 18. julija 1228 (gl. št. 484).
[273] Prim. št. 484.
[274] Prim. št. 484.
[275] Prim. št. 484.

»*Acta sunt hec anno MCCXXVIII.*« — Na listini visi zlomljen pečat mejnega grofa Henrika.

[Orig. v Drž. arhivu v Monakovem. — Oefele, Gesch. d. Grafen v. Andechs, 241, n. 14. — Schumi, Urkb. Krain, II, 38, n. 54.]

Št. 482.

1228 (pred 18. julijem).[276]

Henrik, mejni grof istrski *[»Heinricus, marchio Ystrie«]*, izda listino za samostan v Benediktbeurenu.

Med pričami: »...*Ch (unradus) Galle,... Albertus Prehteli de Lichtenberch, Gotfridus de Prisekke et frater eius Meinhardus, Fridericus et frater eius Otto filii domini Meinhardi Chriemhilt (de Sconeberch), Gotfridus de Wihselberch, Gebehardus de Gutinberch,... Heinricus scriba de ecclesia sancte Marie*...«

»*Acta sunt hec anno MCCXXVIII.*«

[Orig. v Drž. arhivu v Monakovem. — Mon. Boica, VII, 115. — Reg.: Oefele, Gesch. d. Grafen v. Andechs, 204, n. 649. — Schumi, Urkb. Krain, II, 39, n. 55.]

Št. 483.

1228 (pred 18. julijem).[277]

Henrik, mejni grof istrski *[»Henricus marchio Ystrie«]*, podeli Stiškemu samostanu *[»monasterio in Sittich«]* in ondotnim bratom svoje posestvo v Stojanskem vrhu *[»in villa Swohansdorff«]*, potem svoje posestvo v Lokah *[»in villa Louch«]* ter en mlin pri Toplicah *[»Töplicz«]* v blagor svoje duše ter duš svoje soproge, plemenite Sofije, in svojih prednikov. Razen tega odstopi samostanu v last dve kmetiji onostran gore, a tostran Ogrskega[278] *[»ultra montem citra Hungariam«]* ter desetino od petnajstih kmetij na gori pri Volavljah *[»supra montem Volaule«]* s pogojem, da gorita po dve luči podnevi in ponoči pred oltarjem sv. Device. — Listino pečati izdajatelj.

Med pričami: »...*Chunradus Galle,... Albertus Prechteli de Lichtenberch,... Heinricus scriba de ecclesia sancte Marie.*«

[Marian, Austria sacra, VII, 314, iz prepisa iz l. 1751. v Deželnem arhivu v Ljubljani. — Puzel, Idiographia monasterii Sitticensis, 20 (odlomek, rokopis v Deželnem arhivu v Ljubljani). — Schumi, Urkb. Krain, II, 39, n. 56. — Reg.: Oefele, Gesch. d. Grafen v. Andechs, 205, n. 651.]

[276] Prim. št. 484.

[277] Prim. št. 484.

[278] Med Stojanskim vrhom severovzh. od Kostanjevice in hrvatsko mejo.

Št. 484.

1228, dne 18. julija.

Takrat je umrl Henrik (IV.), grof iz rodovine Andechsov, bivši mejni grof istrski, sin meranskega vojvoda Bertolda IV.

Notae Diessenses ad a. 1218 (MG., SS., XVII, 325): »Anno incarnationis dominice 1228, 15. Kal. Augusti Heinricus felicis recordationis marchio Istrie, filius ducis Meranie Bertholdi, die ista iussa carnis exsolvit.«

De fundatoribus monasterii Diessensis I (MG., SS., XVII, 328): »... Heinricus marchio Ystriae.«

Ibid. III (l. c., 330): »Anno gracie 1228. Hainricus marchio Ystrie, filius ducis Pertoldi, obiit, sepultus in capitulo (sc. monasterii Diessensis), qui multa bona nobis contulit.«

Ibid. V (l. c., 331): »Heinricus marchio Istrie, filius ducis Berchtoldi, obiit in Graza.«[279]

Annales Scheftlarienses maiores ad a. 1227 (MG., SS., XVII, 343): »Marchio supradictus (sc. Heinricus) obiit sine herede; Otto dux Meranie hereditatem fratris sibi vendicavit.«

Annales Scheftlarienses minores ad a. 1228 (MG., SS., XVII, 343): »Item Hainricus marchio Andesze obiit.«

Necrol. Diessense ad XV kal. aug. = 18. julija (MG., Necrol., I, 22): »Heinricus felicis recordationis marchio Istrie die ista iussa carnis exsoluit, ... filius ducis Meranie Berhtoldi.«

Necrol. Admuntense ad XV kal. aug. = 18. julija (MG., Necrol., II, 300): »Heinricus marchio Istirich.«

Necrol. S. Lamberti ad XVI kal. aug. = 17. julija (MG., Necrol., II, 332): »Haeinricus marchio.«

Št. 485.

Nepristno.

1228, dne 24. avgusta. Esslingen.

Rimski kralj Henrik (VII.) potrdi pravice in svoboščine plemenitašev po Avstrijskem in Štajerskem. Povzdigniti hoče kneze rečenih dežel, posebno pa Leopolda (VI.), vojvoda avstrijskega in štajerskega, ter njegove pokrajine z naslednjimi pravicami: Ako bi kateri avstrijsko-štajerski vojvoda dobil kake fevde od kraljeve ali duhovske strani, ga nihče ne more pri tem ovirati. Avstrijsko-štajerski vojvoda more fevde pred vladarjem in izbornimi knezi sprejemati na konju. Imenovani vojvoda sme na svojem klobuku nositi diadem njegove kraljeve krone. Vse pravice in svoboščine, katere so avstrijski in štajerski vojvode dobili ali pa jih še dobe, naj bodo neločljivo združene tudi z njih zemljani.

[Lünig, Reichsarchiv, VII, 6. — Schrötter, Österr. Staatsrecht, I, 147. — Huillard - Bréholles, Hist. dipl. Friderici, III, 382. — Chmel v Notizenblattu dunajske akademije, VI (1856), 103, n. 4. — MG., Constitutiones, II, 639. — Reg.: Muchar, Gesch. d. Steierm., V, 113. — Böhmer - Ficker, Reg. imp., V, n. 4113.]

[279] Prejkone Slovenji Gradec (prim. Oefele, Gesch. d. Grafen v. Andechs, 32).

Št. 486.

1228, dne 18. oktobra.

Oglejski patriarh Bertold naznanja, da je vsled prošenj svoje sestre[280] Sofije, mejne grofice istrske *[»sororis nostre Sophie deo devote marchionisse Ystrie«]*, katera si je, ker ni imela krvnega naslednika, izbrala za dediča Kristusa, pripeljal na pot resnice ljudstvo, ki je bivalo v Metliškem okraju, bilo zamotano v zmoto slepote, nekako posnemalo paganske obrede ter živelo na meji njegove dieceze *[»populum in regione que Metlica dicitur, existentem errore cecitatis involutum et ritum gentilium quodammodo imitantem gremio ecclesie nostre utpote in conterminiis nostre diocesis constitutum a vero ovili errantem ad viam reduximus veritatis«]*. Patriarh pravi, da je sklenil posvetiti v rečeni pokrajini in sicer v kraju Črnomlju *[»in loco qui dicitur Schirnomel«]* cerkev na čast sv. Petru apostolu ter jej kot materni cerkvi dodati še štiri ondotne cerkve kot podružnice. Te cerkve je imenovana njegova sestra v blagor duše svojega moža, rajnkega istrskega mejnega grofa *[»marchionis Ystrie«]*, ki je bil njegov (patriarhov) brat, ter v izveličanje svoje duše obdarovala z bogatimi posestvi. Odstopila je vse desetine po ondotni pokrajini oglejski cerkvi pod pogojem, da naj vsi lastniki rečenih desetin prejmejo te (desetine) od njega in njegovih naslednikov v fevd. Imenovana sestra pa in njeni nasledniki, kateri bi imeli dobiti to dedščino, uživajo naj patronsko pravico. Da ne bode kdo temu nasprotoval, postavlja (patriarh) vsled prošnje svoje prej imenovane sestre, hoteč jej tako potrditi pravico predlaganja, v navedeni cerkvi sv. Petra duhovnika...[281] kot zakonitega pastirja. — Listino pečatita patriarh Bertold in mejna grofica Sofija; vendar ni bila listina nikdar opremljena s pečatom mejne grofice.

Priče: *»Heinricus prepositus Diezensis ecclesie, Berchtoldus decanus Carniole et Marchie, Berchtoldus plebanus de Grez, Heinricus plebanus de sancta Maria, Heinricus plebanus de Vlednic, Ulricus canonicus Aquilegensis, Cůnradus nobilis de Lengenburc, Meinhardus Crimhilt, Gotefridus de Cronowe, Růdeger de Rutenberc, Cůnradus Gallo, Ulricus (de) Prisecke, Wintherus de Cronowe, Meinhardus de Nazzenvelt et frater suus Růdolfus, Meinhardus de Hohenowe, Albero et frater suus Adeloldus de Hophenbach, Fridericus de Hophenbach, Dietericus Cuzo et frater suus Dietmarus.«*

[280] Sofija, mejna grofica istrska, je bila svakinja oglejskega patriarha Bertolda, ne pa sestra.

[281] Pergament je na tem mestu odrgnjen.

»*Acta sunt hec anno incarnationis dominice* M CC XX VIII[282], *XV kalendas novembris.*«

[Orig. v arhivu Nemškega reda na Dunaju. — Prepis iz l. 1840. v Dež. arhivu v Ljubljani. — Mittheilungen d. Histor. Vereins f. Krain, II (1847), 75, iz prepisa = Kandler, Cod. dipl. Istr. — Schumi, Urkb. Krain, II, 41, n. 5, iz orig. — Reg.: Pettenegg, Urkunden des Deutsch-Ordens-Centralarchivs zu Wien, 36, n. 125.]

Št. 487.

1228 (okoli 18. oktobra). Ljubek.

Sofija, mejna grofica istrska in utemeljiteljica Stiškega samostana *[»Sophia dei gratia Ystriae marchionissa Sitticensis coenobii fundatrix«]*, odpusti v blagor svoje duše ter duš svojega rajnkega soproga Henrika, nekdanjega mejnega grofa istrskega *[»Henrici . . . marchionis Hystriae«]*, svojega očeta, svoje matere in svojega brata, ki so v rečenem samostanu pokopani, ter vseh svojih sorodnikov menihom, ki tam Bogu služijo, na vseh samostanskih posestvih oves, ki se navadno zove gozdno in lovsko pravo *[»avenam quae vulgo vocatur ius foreste et venatorum«]* in katerega so izprva zahtevali le majhno mero, pozneje pa jako veliko. Nobenemu ni dovoljeno, da bi izsilil ta oves pri katerikoli priložnosti na omenjenih posestvih. — Listino pečati izdajateljica.

Priče: »*Ortolphus plebanus de Hongenstein, Meinhardus de Shonenberg cognomento Chrimihilt, Ortolphus iunior de Plutenpach* [pravilno: *Plintenpach*], *Rudolphus de Nallenvelde* [pravilno: *Nassenvelde*], *Rudgerus de Rutenbach* [pravilno: *Rutenberch*], *Godefridus de Chronowe.*«

»*Acta sunt haec in castro Liebekke, anno dominicae incarnationis MCCXXVIII, indictione prima.*«[283]

[Prepis iz 18. stol. v Deželnem arhivu v Ljubljani. — Regest v Puzelovem rokopisu Idiographia monasterii Sitticensis, 21. — Schumi, Urkb. Krain, II, 40, n. 57.]

Št. 488.

1228, dne 29. oktobra.

Oglejski patriarh Bertold naznanja skupno s svojim bratom Otonom, vojvodom meranskim, da je gornjegrajski opat Albert *[»Albertus abbas Obernburgensis cenobii«]* kupil v njegovi in njegovega brata navzočnosti in z njunim dovoljenjem iz rok diessenskega prošta Henrika za 85 mark dvanajst kmetij na Štefanji gori *[»in monte sancti Stephani«]*, ki so last Diessenskega samostana, dve v Olševku *[»in Olswic«]* in dve v Ihanu *[»in Uichan«]* z vsemi priteklinami

[282] Schumi ima datum »m CC XX XIII«, kar najbrž ni popolnoma prav.
[283] Datiranje z ozirom na skoraj iste priče v listini pod št. 486

ter vsemi pravicami in svoboščinami, katere je že od nekdaj imela Diessenska cerkev. Da ne bode kdo podvomil o svoboščinah, naznanjajo jih on (patriarh), njegov brat in po pooblastilu njihov brat bamberški škof (Ekbert). Ta posestva naj bodo oproščena od davščin, lovskega prava, terjatev sodnih slug, nastanitev katerihkoli uradnikov in vsakovrstnih nadlegovanj *[»debet enim esse immunis a taliis, a iure venatorio, a peticionibus vel exactionibus preconum, ab hospitacione officiariorum quorumlibet, nec non omni genere vexacionum«]*. Deželni gospod, kateri ima sodstvo, naj pri teh posestvih ne gleda na svoj dobiček, temveč le na njih ohranitev. (Gornjegrajski) kapitelj je privolil v to kupčijo z listino, opremljeno z njegovim (kapiteljskim) pečatom — Listino pečatita: 1. patriarh Bertold, 2. meranski vojvoda Oton.

Priče: *»Bertholdus plebanus de Graeze, Sibotto plebanus de Lovat, Petrus capellanus, Hertnidus capellanus, Wluingus plebanus de Harlant, Chonradus decanus Savnie, magister Berengerus, Nycolaus scolaris, Berenhardus liber de Wilheim, Grifo de Stůde, Eberhardus de Porta, Dietricus de Rvsche, Prisius de Rovvino, Otto pincerna, Heinricus de Graeze, Perengerus de Graeze, Ortolfus scolaris de Graeze et frater eius Fridericus, Hein(ri)cus de sancta Maria qui conscribsit instrumentum et alii quorum copia interfuit.«*

»Acta sunt hec anno incarnationis dominice MCCXXVIII, IIII kalendas novembris.«

Od dveh visečih pečatov manjka eden.

[Orig. v Deželnem arhivu v Gradcu. — Oefele, Gesch. d. Grafen v. Andechs, 241, n. 15. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 342, n. 251. — Schumi, Urkb. Krain, II, 43, n. 60.]

Št. 489.

1228, dne 3. novembra.

Krški škof Ulrik naznanja, da je po smrti istrskega mejnega grofa Henrika *[»Hainricus marchio Istrie«]*, ki je umrl brez otrok, grad Ljubek *[»castrum in Liebeke«]* z vsemi priteklinami, katerega je ta (mejni grof) imel kot fevd njegove cerkve, pripadel tej poslednji. Ko je to zvedel (koroški) vojvoda in deželni knez Bernhard *[»dux Berenhardus princeps terre«]*, prosil ga je (škofa), naj mu da radi časti in radi tega, ker je Krški cerkvi v vseh njenih zadregah po svojih močeh pomagal, omenjeni grad Ljubek *[»castrum in Liebekke«]* v fevd. Škof pravi, da je uslišal prošnjo in dal po nasvetu svojega kapitlia in ministerialov vojvodu ter njegovim sinovom in hčeram grad v vsemi priteklinami v fevd. Izvzet je le fevd v Češnjicah *[»Chersteten«]* z 19 kmetijami, fevd Engelskalkov v Obli Gorici *[»Engelscalci in Wolchenburch«]* s 16 kmetijami in fevd gospoda

Wluinga v Boštanju *[»domini Wluingi in Sowenstain«]* z 10 kmetijami. Za omenjeni fevd odstopi vojvoda Krški cerkvi posestvo pri Št. Juriju tik Krke *[»predium sancti Georii iuxsta Gurcam«]* z vsemi priteklinami. Dalje povrne desetino v Meljah *[»in Melach«]*, katero je imel kot fevd od krških škofov. Tudi obljubi dati Krški cerkvi 600 mark, in sicer 400 mark osem dni pred prihodnjim sv. Jurijem, 200 mark pa osem dni pred sv. Mihaelom. Ako bi vojvoda ne plačal rečenih 400 mark o pravem času, naj Krška cerkev dobi njegov grad Himmelberg. Za vojvoda so prevzeli poroštvo Henrik iz Karlsberga, Ulrik iz Kostanjevice *[»Wlricus de Landestrost«]* ter Friderik iz Falkenberga *[»Fridericus de Valchenberch«]*. Nato da škof po nasvetu svojega kapitlja in svojih ministerialov vojvodu v fevd grad Ljubek z vsemi priteklinami.

Priče: *»Siuridus Gurcensis prepositus, Gebhardus, Wlricus, Chunradus canonici eiusdem ecclesie, Hartwicus plebanus in Lubdingen, Hermannus comes in Ortenburch et ministerialis suus Fridericus de Waldenberch, Hainricus de Charelsperch, Fridericus de Valchenberch, Ŵlricus de Landestrost, Hainricus et Hermannus fratres in Plintenbach, Isenricus et frater eius Otto de Strazberch, Gebhardus in Lilgenberch, Bertoldus de Gurkkeuelde, Wlscalcus et miles suus Hermannus in Rauensperch, Gotpoldus et filii eius Hainricus et Hermannus in Pilstain, Wluingus de Sowenstaine, Albertus de Graz, Engelbertus, Engelrammus fratres in Strazburch, Hartwicus dapifer, Liutoldus, Hermannus, Engelbertus purchgravii in Strazburch, Waltherus, Ditricus in Landesperch et alii quam plures.«*

»Acta sunt hec anno ab incarnatione domini M̊CCXXVIII, indi[ctione] I̊, tercio non. novemb., anno pontificatus nostri VI̊I, apud [284]*; feliciter amen.«*

Na pliki listine visita na pergamentnih trakovih, ki gresta skozi zareze v listini, pečata: 1. krškega škofa Ulrika, 2. vojvode Bernarda (opis pri Jakschu, l. c).

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Krška kopialna knjiga II, f. 73′, istotam. — Schumi, Urkb. Krain, II, 45, n. 61. — Jaksch, Mon. Car., I, 402, n. 520. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXVII, 178, n. 849. — Oefele, Gesch. d. Grafen v. Andechs, 206, n. 655.].

Št. 490.

1228, dne 5. novembra.

Menihi Diessenskega samostana potrdijo kupčijo svojega prošta Henrika, ki je prodal gornjegrajskemu opatu Albertu *[»Alberto abbati*

[284] Prazen prostor, kjer bi imelo stati dotično krajevno ime.

Obernburgensi«] radi oddaljenosti krajev 12 kmetij njihovega samostana na Štefanji gori v Cerkljanski fari *[»in monte sancti Stephani ac plebe sancte Marie«]*, dve v Olševku *[»in Olswic«]* in dve v Ihanu *[»in Jachan«]* z vsemi priteklinami in pravicami za 85 mark. To se je zgodilo po nasvetu knezov in odvetnikov Diessenskega samostana, oglejskega patriarha, bamberškega škofa in meranskega vojvoda. — Listino pečatijo menihi s proštovim pečatom.

Priče: *»vicedominus in Graeze Bertoldus, Chunradus decanus Saunie, Siboto capellanus, Hertnidus capellanus, Petrus capellanus, Bernhardus de Wilheim, Eberhardus de Porta, Crifo de Stude, Dietricus de Rvsche, Hainricus de Graeze, P(er)ingerus de Graeze, Ortolfus scolaris et (fr)ater eius Fridericus (de Graeze, Heinricus)*[285] *de sancta Maria qui conscripsit instrumentum, et alii quorum copia interfuit, generaliter fratres dicte ecclesie Ocero, Gebehardus, Hermannus, Heinricus, Orepertus, Hainricus, Hainricus, Albertus, Ortlieb, Arnoldus, Chunradus, Chunradus«.*

»Acta sunt hec anno incarnationis dominice millesimo ducentesimo vicesimo octavo, nonis novembris.«

[Prepis iz 17. stol. v arhivu stolnega kapitlja v Ljubljani, katerega pa Schumi ni več našel. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 345, n. 252. — Schumi, Urkb. Krain, II, 48, n. 62.]

Št. 491.

1228, dne 17. novembra. Perugia.

Papež Gregor IX. sprejme samostan v Žičah *[»monasterium vallis sancti Johannis«]* v svoje posebno varstvo.[286] — *»Religiosam vitam eligentibus.«*

[Orig. v Deželnem arhivu v Gradcu. — Pez, Thesaurus anecdot., VI b, 80, n. 134. — Pusch - Frölich, Dipl. Styr., II, 88, n. 23. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 346, n. 253. — Reg.: Potthast, Reg. pont. Rom., n. 8278.]

Št. 492.

1228 (dne 17. novembra). Perugia.

Papež Gregor IX. sprejme samostan v Jurkloštru *[»monasterium vallis sancti Mauricii«]* v svoje posebno varstvo.[286] — *»Religiosam vitam eligentibus.«*

[Vidimus iz listine z dne 27. maja 1458, prepis v rokopisu 1855, f. 7, v Deželnem arhivu v Gradcu. — Pusch - Frölich, Dipl. Styr., II, 157, n. 51. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 349, n. 254. — Reg.: Potthast, Reg. pont. Rom., n. 8279.]

[285] Kar je v oklepajih, je izpopolnjeno po listini pod št. 482.

[286] Listina ima skoraj isto besedilo, kakor listina papeža Inocenca III. z dne 13. aprila 1212 za samostan v Jurkloštru (gl. št. 189).

Št. 493.

1228, dne 23. decembra. Perugia.

Papež Gregor IX. ukaže ... solnograškemu nadškofu, njegovim sufraganom ter opatom, priorjem, dekanom, arhipresbiterjem, arhidiakonom in drugim cerkvenim prelatom po Solnograški pokrajini vsled pritožbe vetrinjskega *[»de Victoria«]* opata in njegovega konventa, da se kaznujejo tisti, ki so predrzno napadali posestva, blago in hiše vetrinjskega opata in samostana ali pa njegovih ljudi, po krivici zadrževali to, kar so menihom zapustili pokojniki v svojih oporokah, razglasili zoper opata in konvent proti apostolskim naredbam izobčenje in interdikt, zahtevali desetino na posestvih, katera so imeli že pred občnim zborom in katera so obdelovali s svojimi rokami in na svoje stroške, ali pa terjali desetino od krme za njih živino. Ako so ti krivci posvetni ljudje, naj se pri prižganih svečah zoper nje izreče izobčenje, ako pa so kleriki, redovni kanoniki ali menihi, naj se brez priziva odstavijo od božje službe in beneficijev za tako dolgo, dokler ne dajo opatu in konventu popolnega zadoščenja. Laiki in posvetni duhovniki, ki so bili izobčeni, naj pridejo s pismom svojega škofa do Apostolske stolice, da se rešijo izobčenja. Tiste vasi, v katerih se je s silo zadrževalo imetje vetrinjskega samostana in njegovih ljudi, naj se kaznujejo z interdiktom, dokler je tam rečeno imetje. — *»Non absque dolore.«*

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 171, n. 1954. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXVII, 179, n. 850. — Potthast, Reg. pont. Rom., n. 8304.]

Št. 494.

1228. Krka.

Prošt S(ifrid), dekan G(otfrid) in ves kapitelj Krške cerkve naznanjajo, da so vetrinjski menihi *[»fratres nostri Victorienses«]* postavili neko cerkev v čast sv. Mihaelu na svojem posestvu v Zagorju *[»apud Zagur«]*, ki je podružnica njih (krških kanonikov) kapele v Grabštajnu *[»Grauendorf«]*. Da bi se odstranil vsak prepir, so menihi prosili za dovoljenje, da bi smeli koloni, bivajoči na rečenem posestvu, brez ugovora mašnika, ki bi vodil kapelo v Grabštajnu, napraviti v atriju cerkve sv. Mihaela svojo žitnico in skladišče *[»granaria horrea«]*, da bi tako obvarovali svoje blago pred napadi hudobnih ljudi. V imenovani kapeli naj bi imeli ondotni koloni vse ugodnosti, od duhovnika v Grabštajnu naj bi dobili ključ od cerkve, kjer naj bi jim opravljal božjo službo ter jim pomagal v vseh dušnih zadevah. Omenjeni prošt, dekan in kapitelj ugode prošnji vetrinjskih menihov.

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., I, 399, n. 516. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXVII, 180, n. 851.]

Št. 495.

1228.

Gotskalk von Harsee proda vas Žetale Hartnidu iz Ptuja *[»Ain khaufbrief von Gotschalkh von Harsee, darinen er das darf Schiltern herrn Harttneiden von Pettau verkhaufft anno etc. im 1228 jar«]*.

[Seznam listin grada Vurberga pri Ptuju iz l. 1543. v rokopisu 3175, f. 8', Deželnega arhiva v Gradcu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 354, n. 257.]

Št. 496.

(1229, začetek leta.)

Oglejski patriarh Bertold ukaže opatom, priorjem, dekanom, arhipresbiterom, arhidiakonom in drugim cerkvenim predstojnikom po Oglejski diecezi, da naj pri prižganih svečah izobčijo zločince, ki so si lastili posestva, blago in hiše Vetrinjskega opata in samostana *[»Victoriensis monasterii«]* ali pa njegovih ljudi, po krivici zadrževali to, kar so menihom zapustili pokojniki v svojih oporokah ali pa sploh nezakonito postopali. Vse to za tako dolgo, dokler ne dajo imenovanim bratom (vetrinjskim) popolnega zadoščenja. Odredijo naj, da se je treba zločincev kot izobčencev jako izogibati. Tiste vasi, v katerih se je s silo zadrževalo, naj se kaznujejo z interdiktom, dokler je tam rečeno imetje. — Datum manjka[287].

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 173, n. 1957.]

Št. 497.

DELNI FALSIFIKAT

1229, dne 13. januarja. Kamnik.

Oton VII., vojvoda meranski in palatinski grof burgundski, ponovi v blagor svoje duše in duš svojih predhikov ter duše svojega rajnkega brata Henrika, mejnega grofa istrskega *[»Henrici marchionis Ystrie«]*, vsled prošenj njegove soproge Sofije, mejne grofice istrske, ter navzočega svojega brata, oglejskega patriarha Bertolda, nekatere pravice Diessenskega samostana. — Listino pečati izdajatelj.

Priče: *»dominus et venerabilis Berchtoldus patriarcha Aquilegensis frater noster cuius petitione facta sunt hec et in presentia sui, Hainricus Klinchardus, Wergandus de Stain, Otto de Stain capellanus patriarche, Hainricus de Anpans, Hainricus Saxo, Chuon-*

[287] Z ozirom na listino papeža Gregorja IX. z dne 23. dec. 1228 bi smeli trditi, da je ta listina, ki je spisana na podlagi papeževe, nastala v začetku leta 1229.

radus Strabo capellani marchionis Ystrie, Hainricus scriba de sancta Maria, Engelramus capellanus, Hadenricus scriba, dominus Chuonradus de Soewenekke, Bernhardus de Wishaim, Ebrahardus de Porta, Hainricus de Piberkar, Chounradus Gallo, Gebehardus de Lilinberch, Hainricus frater suus, Gerlohus de Stain, Waltherus frater suus, Gothsalcus Zwigel, Gotfridus de Prisekke, Oulricus de Prisekke, Roudgerus de Routenberch, Ortolfus de Nidergeltingen marschalcus, Egelolfus Bawarus, Sifridus de Ramsoue, Ulricus de Diengen, Chounradus de Wizinouen camerarius et alii quam plures«.

»*Acta sunt hec anno incarnationis dominice MCCXXVIIII, indictione secunda. Datum apud Stain, idus ianuarii, imperatore Friderico regnante.*«

[Orig. v Državnem arhivu v Monakovem. — Mon. Boica, VIII, 172, n. 10. — Reg.: Oefele, Gesch. d. Grafen v. Andechs, 189, n. 555. — Schumi, Urkb. Krain, II, 49, n. 63.]

Št. 498.

1229, dne 17. februarja. Castelliero pri Kopru.

Dietalmus de Bonifacio in Vulcina de Tarsia določita v okolici Castelliera onostran reke Rižane meje med občinskimi posestvi in posestvi stolnega kapitlja. Kdor bi izpodbijal to razdelitev, naj plača dve libri najboljšega zlata.

»*Anno domini millesimo CCXXVIIII, indictione secunda. Actum in confinibus Iustinopolis in loco qui dicitur Castiliro, XII die exeunte mensis februarii.*«

»*Ego Severinus Iustinopolis et sac. B(ertoldi) marchionis notarius, interfui rogatus ut audivi scripsi et roboravi.*«

[Orig. v Kapiteljskem arhivu v Kopru. — Marsich v Archeografo Triestino, nuova serie, I, 141.]

Št. 499.

1229, dne 4. marca.

Hartnidus de Orte in njegov sin Hartnid mlajši dovolita, da podeli njun ministerial Odalskalk iz Prekope [»*Ulschalchus de Prechob*«], kateremu sta pritrdila tudi njegova soproga in njegov sin, dve kmetiji pri Sv. Andražu [»*apud sanctum Andream*«] samostanu v Gornjem gradu [»*in Obrenburch*«], v blagor svoje duše in duš svojega sina in starišev, želeč tamkaj s svojimi nasledniki pričakati večnega vstajenja.

Priče: »*Rubpertus plebanus de Cilie, Hainricus de Helnstein, Wernhardus de Öwe, Otto iudex de Helnstein, Marchwardus de Chutenbach, Johannes de Presingen, Paldewinus et alii quam plures.*«

»*Acta sunt hec anno domini MCCXXIX, quarta nonas marcii, anno pontificatus domini Gregorii pape II, imperante Friderico glorioso Romanorum imperatore, presidente Aquilegensi sedi domino Perhtoldo patriarcha.*«

Viseč pečat manjka.

[Orig. v Deželnem arhivu v Gradcu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 358, n. 262. — Reg.: Orožen, Das Dekanat Frasslau, 197.]

Št. 500.

1229, dne 11. marca. Čedad.

Oglejski patriarh Bertold potrdi samostanu Marije Device pri Ogleju njegova posestva in prejšnje daritve. Med drugimi pravi listina, da se je (goriški) grof Engelbert odpovedal odvetništvu do vseh samostanskih vasi in posestev v dušni blagor svoje sestre Beatrice, zato pa dobil v zameno sedem kmetij, katere je imenovana Beatrica podelila samostanu, ko je tamkaj sprejela redovniško obleko.

Med pričami: »*Maynardus comes de Goritia.*«

[Orig. v Mestni knjižnici v Vidmu. — Odlomek: Jaksch, Mon. Car., IV, 174, n. 1962. — Reg.: Bianchi v Arch. f. österr. Gesch., XXI, 204, n. 99.]

Št. 501.

1229, dne 5. aprila. Dunaj.

Pogodba med freisinškim škofom Geroldom ter avstrijskim in štajerskim vojvodom Leopoldom (VI.). Škof prepusti svoj fevd v Marki [»*in Marchia*«], katerega je prej imel od njega rajnki Henrik, mejni grof istrski,[288] sedaj imenovanemu vojvodu z vsemi podložniki, gradovi in drugimi priteklinami. Škof prevzame jamstvo za ta fevd nasproti vsakemu človeku rečenega vojvode po pravu, ki se po domače zove »gewer«. Ako bi tega ne storil, obljubi povrniti ves denar, katerega je dobil zastran tega fevda od vojvode. Vojvoda obljubi dati škofu 1500 mark srebra kolinske vage, njegovemu svetovalstvu pa 150 mark. Od te vsote plača vojvoda na Dunaju o prihodnji osmini po veliki noči škofu 1050 mark, na prihodnji praznik sv. Mihaela pa istotam ostalih 600 mark. Ako bi vojvoda na praznik sv. Mihaela ne plačal teh 600 mark, izgubi že plačanih 1050 mark in prej omenjeni fevd. Posredovali in pečatili so to pogodbeno listino oglejski patriarh Bertold, freisinški škof Gerold in vojvoda Leopold. En izvod je prejel škof, drugega pa vojvoda.

Med pričami: »*... Berhtoldus plebanus de Greze, ... Reimbertus de Murekke ...*«

[288] Umrl 18. julija 1228 (gl. št. 481).

[Orig. in prepis iz 14. stol. v kodeksu 191, f. 65', v Drž. arhivu v Monakovem. — Meichelbeck, Histor. Frising., II a, 5. — Richter v Archiv f. Geographie, 1819, 231. — Zahn v Fontes rer. Austr., Dipl., XXXI, 128, n. 129. — Mittheil. d. histor. Vereins f. Krain, XVII (1862), 67. — Schumi, Urkb. Krain, II, 50, n. 64. — Schwind-Dopsch, Ausgewählte Urkunden zur Verfassungsgeschichte, 52, n. 31. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 144, n. 240. — Böhmer - Ficker - Winkelmann, Reg. imp., V, n. 11.043.]

Št. 502.

1229, dne 9. aprila. Perugia.

Papež Gregor IX. sprejme samostan v Stični *[»in Sittich«]* na njegovo prošnjo z vsemi cerkvenimi in svetnimi posestvi, katera že sedaj imajo ali jih pa še pridobe, pod svoje varstvo. — »*Sacrosancta Romana ecclesia.*«

[Prepis iz 17. stol. v Deželnem arhivu v Ljubljani. — Schumi, Urkb. Krain, II, 51, n. 65. — Reg.: Puzel, Idiographia monasterii Sitticensis, 21 (rokopis v Dež. arhivu v Ljubljani).]

Št. 503.

1229, dne 4. julija. Čedad.

Oglejski patriarh Bertold da magistru Valteriju in njegovim dedičem v fevd neko hišo v Čedadu.

Med pričami: »*presentibus... Cunrado episcopo Tergestino...*«.

[Prepis v rokopisu Guerra, Otium Forojuliense, IX, 315, v muzeju v Čedadu in v Codice Frangipane, 21, v Mestni biblioteki v Vidmu. — Reg.: Bianchi v Arch. f. österr. Gesch., XXI, 205, n. 101.]

Št. 504.

1229, dne 17. septembra. Gleisdorf.

Hartnid iz Orta izda listino za Sekovsko škofijo.

Med pričami: »... *Hermannus de Praesinge ... Pernhardus Frisacensis prepositus et archidiaconus inferioris Marchie ...*«

[Sekovska kopialna knjiga 333, iz 14. stol., fol. 56 in 71', v Deželnem arhivu v Gradcu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 359, n. 263. — Jaksch, Mon. Car., IV, 175, n. 1966.]

Št. 505.

1229, dne 26. oktobra. Benetke.

Oglejski patriarh Bertold izjavlja, da je dolžan Dominiku, Filipu, Ivanu in sinovom rajnkega Angela Grimanija 370 oglejskih mark, ter obljubi, da hoče od tega dolga vsako leto o sv. Juriju v Ogleju

plačati 50 mark, poslednjikrat pa 20 mark. Ta dolg je prevzel po svojemu bratu Henriku, mejnemu grofu istrskemu, po kateremu je podedoval posestva v Vipavi in Postojni *[»Arnsberg«]*. Na teh posestvih je rečeni dolg zavarovan, kar kaže listina z dne 9. maja 1226. Patriarh se zaveže, da plača dvojno vsoto, ako ne izvrši o pravem času svoje obljube.

Med pričami se imenujeta tržaški škof Konrad in tržaški arhidiakon Leonard.

[Liber communis (Liber plegiorum), 99, v Drž. arhivu v Benetkah. — Italijanski reg.: Predelli v Archivio Veneto, II (1872), 169, n. 718.]

Št. 506.

1229. Maribor.

Gospa C. iz Maribora *[»domina C. de Marchpurch«]* in (njeni?) sinovi, župnik C. iz Hoč *[»C. de Chotse plebanus«]* ter viteza W. in G., dajo samostanu v Žičah *[»claustro vallis sancti Johannis in Sishe«]* v trajno last dve kmetiji v Starih Konjicah *[»in antiquo Conuwiz«]* kot povračilo za škodo, katero so (samostanskim) podložnikom napravili ljudje dečkov iz Freudenberga na planinah *[»super alpibus«]* in katero sta prior in konvent izpregledala vsled posredovanja gosposvetskega prošta O(rtolfa) *[»O. preposito de Solio«]* in nekaterih drugih oseb. — Izdajateljica pečati listino s pečatom R(ajmberta) iz Cmureka *[»R. de Mvreke qui eo tempore gubernationi rei publice fuerat prestitutus«]* in nekaterimi drugimi pečati.

Priče: »*dominus O. prepositus de Solio, dominus R. de Mvreke et filius suus dominus H. scriba, pincerna de Hŏchspach, dominus G. Pes, Wlricus de Uogan et Willehalmus sacerdotes, Wlricus scolasticus, Rvdgerus . . ., Lambertus, Wolfhardus Libenzarius, Mazlinus, Henricus, Marquardus . . . ciues, Henricus, Ditricus, Leo, Gebhardus diaconus, Heizo (et alii plu)rimi*«.

»*(Actum anno) domini millesimo CCXXVIIII, in Marchpurch.*« Na listini vise štirje pokvarjeni pečati.

[Orig., na mnogih mestih izjeden, v Deželnem arhivu v Gradcu. — Notizenblatt dunajske akademije, VII, 277. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 361, n. 265. — Reg.: Jaksch, Mon. Car., IV, 173, n. 1959.]

Št. 507.

1229.

Oton (VII.), vojvoda meranski in palatinski grof burgundski, potrdi meje in imetje hospitala sv. Antona na Kozjem hrbtu *[»hospitali sancti Antonii in Pokkesruke«]* ter dar, katerega je dobil

(hospital) od njegovega brata, rajnkega istrskega mejnega grofa Henrika *[»Heinrico marchioni Hystrie«]*. Meje daru so sledeče: prva meja se vleče mimo Češnjic do vrha gore, katera se razprostira do brega Bele, na drugi strani se razprostira meja proti bregu, ki gre ob vasi Trojane; odtod sega meja do planin pri gornjegrajskem samostanu *[»Primus terminus est iuxta Kersteten in verti(ce) montis que extenditur usque ad ripam que dicitur Uelach, in alia parte ex(ten)ditur versus ripam que fluit in latere (v)ille Troye, abinde extenditur (us)que ad alpes versus claustrum Oburenburgense«]*. Hospital naj ima tudi desetine na tem imetju, štiri desetinske kmetije v Češnjici ter dva dela desetin od vinogradov, bodisi da so ti njegovi (vojvodovi) ali pa kamniških meščanov *[»civium Steynensium«]*. Vse to naj ima hospital v svoji mirni posesti. Dalje osvobojuje (vojvoda) hospital pred vsakim nadlegovanjem od strani biričev, nastanitvijo uradnikov in pravom lovcev. — Listino pečati izdajatelj.

»*Acta sunt hec anno inkarnationis dominice M°C°CXXVIIII. Huius rei testes sunt Cunradus Galle, Eberhardus de Porta, Heinricus sancte Marie plebanus.*«

Pečat, kateri je visel na svilenih nitih, je izgubljen.

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Schumi, Urkb. Krain, II, 52, n. 66. — Jaksch, Mon. Car., IV, 174, n. 1960. — Reg.: Marian-Wendt, Austria sacra, IV, 7, 370. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXVII, 181, n. 854. — Oefele, Gesch. d. Grafen v. Andechs, 190, n. 556.]

Št. 508.

1229. Krka.

Krški škof Ulrik naznanja, da so njegovi podložniki nabrali 170 mark, da bi se odkupili davščine, »census camere« imenovane. Vsled nasveta kapitlja in ministerialov Krške cerkve so se z nabrano vsoto rešili nekateri zastavljeni kraji, tako trg Strassburg, ki je bil zastavljen za 100 mark srebra Rudolfu iz Roža *[»Rodolfo de Rasa«]*, kateri je tam škofu napravil že mnogo neprijetnosti.

[Orig. in krška kopialna knjiga, II, f. 68, v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., I, 404, n. 521. — Ankershofen v Arch. für österr. Gesch., XXVII, 181, n. 853.]

Št. 509.

1229. Krka.

Tržaški škof Konrad proda oglejskemu patriarhu Bertoldu in njegovi cerkvi svoja posestva in pravice v Kresnicah (?) in Moravčah (?). *[»Instrumentum quod episcopus Tergestinus vendidit patriarche*

Pertoldo et ecclesie Aquilegensi villas de Crennitz et Moraus, MCCXXIX, indictione secunda«].

[Odoricus de Susannis, Thesaurus ecclesiae Aquil., ed. Bianchi, 230, n. 564.][289]

Št. 510.

1230 (v začetku leta).

Koroški vojvoda Bernard *[»Bernhardus dei gratia dux Karinthie«]* podeli z dovoljenjem svoje soproge in svojih otrok Vetrinjskemu samostanu svoje posestvo na Guzah *[»in Gotespuhel«]* z vsemi priteklinami pod pogojem, da lahko to posestvo zopet odkupi za 100 mark breških penezov. Po njegovi smrti nima nihče njegovih naslednikov in otrok pravice, da bi to posestvo odkupil ali pa na njem zahteval pravico odvetništva, nastanitve ali kako drugo služnost, pač pa naj ono za večne čase ostane rečenemu samostanu. Dohodki tega posestva naj se porabijo, da se menihom o postu postreže z ribami in smokvami. — Listino pečati izdajatelj.

Med pričami: »... *Conradus et Cholo de Seburch, Fridericus et filius eius Sigehardus de Chlagenfurt...*«.

Na spleteni vrvici iz konopnine visi vojvodov pečat kot pod št. 95.

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 181, n. 1979. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXVII, 189, n. 880.]

Št. 511.

(1230, začetek leta.)

Leopold (VI.), vojvoda avstrijski in štajerski, naznanja, da je Albert, opat v Gornjem gradu *[»Albertus abbas de Obrenburch«]* posodil Leopoldu iz Konjic *[»Lvpoldo de Gonuitz«]* sto mark oglejskih in breških penezev, izmed katerih vsak velja 13 veronskih penezov. Leopold (iz Konjic) je pa z dovoljenjem vojvoda in vseh njegovih sinov zastavil za teh sto mark rečenemu opatu in samostanu odvetništvo v Gornjem gradu *[»de Obernburch«]*, katero je imel na patriarhovih in samostanskih posestvih, z vsemi pravicami pri dohodkih in pri sodstvu. Opat in njegovi nasledniki naj v miru imajo to odvetništvo, dokler ne dobi opat ali pa kateri njegovih naslednikov od omenjenega Leopolda ali pa njegovih dedičev sto mark takih penezov, izmed katerih bi vsak veljal po 13 veronskih penezov. Imenovani vojvoda želi, da ne sme nobeden drugi odkupiti tega

[289] Prim. istotam n. 530: »Instrumentum venditionis facte per d. Conradum episcopum Tergestinum d. patriarche Pertholdo de universis suis terris et possessionibus ac iuribus suis in Merratz et Cremberch, MCCXXXIX.« Letnica 1239 ne more biti prava, ker je tržaški škof Konrad že l. 1230. umrl. Omenjeni dve vasi (Kresnice?, Moravče?) nam je iskati prej ko ne kje na Kranjskem.

odvetništva, kakor samo rečeni Leopold ali pa njegovi dediči. Po odkupu odvetništva naj opat in menihi izberejo izmed dedičev Leopolda (iz Konjic) tistega za svojega odvetnika, kateri se jim zdi najboljši; ostali dediči nimajo nobene pravice do odvetništva. Do takrat bode vojvoda imel odvetništvo v svojem varstvu in kdor bi v tej zadevi nadlegoval opata ali pa njegove naslednike, nadlegoval bi njega (vojvoda) samega.

Datum manjka [290]

[Orig. v Škofijskem arhivu v Ljubljani. — Insert v listini kralja Rudolfa I. z dne 14. marca 1277 v Deželnem arhivu v Gradcu. — Zahn, Urkb. Steiermark, III, 47, n. 39. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 146, n. 245.]

Št. 512.

1230 (začetek leta). Milštat.

Koroški vojvoda Bernard *[»Berenhardus dei gratia dux Karinthie«]* določi za slučaj svoje smrti pod gotovimi pogoji in ob priliki ko se je na cesarjev poziv podajal v Apulijo Milštatskemu samostanu 50 mark.

Viseči pečat je izgubljen.

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Jaksch, Mon. Car., IV, 180, n. 1978. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXVII, 182, n. 855 k »prejkone proti koncu l. 1229«. — Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 1776 a.]

Št. 513.

1230, dne 5. januarja.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) izda listino za samostan Heiligenkreuz.

Med pričami: *»magister Heinricus Soliensis (prepositus)«.*

[Orig. v Heiligenkreuzu. — Weis v Fontes rer. Austr., Dipl., XI, 73, n. 61. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 383, n. 847. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXVII, 182, n. 856. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzb. Erzbischöfe, 246, n. 334.]

Št. 514.

1230, dne 26. januarja. Oglej.

Meregardis, opatica samostana Marije Device v Ogleju, napravi v navzočnosti in z dovoljenjem ondotnih nun ustanovo v spomin obletnice Hermingarde, ki se je v Goriškem gradu nekdaj zvala Hirmila

[290] Albert se omenja kot opat v Gornjem gradu prvič 29. okt. 1228 (št. 488). Dne 28. julija 1230 je umrl vojvoda Leopold. V začetku leta 1230. je vojvoda potoval skozi Štajersko v Italijo. Najbrž je takrat nastala ta listina, ker nam ni znano, da bi bil vojvoda že l. 1228. ali pa 1229. katerikrat na Štajerskem (gl. Meiller, l. c., 263, op. 427).

[»Hirmingardis quae quondam Hirmila in castro Goritiae appellabatur«]. Ustanova je na korist revežem in nunam samostana Marije Device. Stroški za ustanovo naj se poplačajo iz dohodkov petih kmetij v Ročinju *[»de Runzina«]*, katere sta oglejski patriarh Bertold in goriški grof Majnhard starejši *[»Mehinardus senior comes de Goritia«]* podelila rečenemu samostanu, ter iz dohodkov ene hiše, katero je (opatica Meregardis) z novci rečene Hermingarde kupila od oglejskega meščana Misfata za 14 mark. Z novci omenjene Hermingarde je (opatica) v samostanu dala napraviti za bolehne nune sobo, v kateri naj ostanejo, dokler ne ozdravijo.

[Listina v Mestni knjižnici v Vidmu. — Cappelletti, Le chiese d' Italia, VIII, 296. — Reg.: Bianchi v Arch. f. österr. Gesch., XXI, 205, n. 103.]

Št. 515.

1230, dne 15. marca. Lateran.

Papež Gregor IX. naznanja šentpavelskemu opatu ter dekanoma pri Gospe Sveti *[»de Solio«]* in v Velikovcu *[»de Walkemaret«]* v solnograški diecezi, da sta se opat in pa konvent v Vetrinjah *[»de Victoria«]* pritožila, da jima je S., ministerial Oglejske dieceze, po krivici vzel neko posestvo, katero jima je podelil (Henrik IV.), rajnki mejni grof istrski *[»marchio Istrie«]*, ter ga sedaj noče vrniti. Tudi sta plemenita W(ulfing) in Henr(ik) iz Podkrnosa *[»W(ulfingus) et Henr(icus) de Gorurz«]* postavila na zemlji Vetrinjskega samostana neki grad ter delala menihom še druge težave in krivice. Zato ukazuje rečenemu opatu in dekanoma, da skličejo dotične stranke, jih zaslišijo ter potem brez dovoljenja za priziv razsodijo. Ako bi se priče, ki bi bile pozvane, odtegnile zaradi naklonjenosti, sovraštva ali strahu, naj jih s cerkveno kaznijo prisilijo, da povedo resnico. Ako bi vsi trije ne mogli osebno tega storiti, naj vsaj dva to izvršita. — *»Abbas et conventus.«*

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 182, n. 1982. — Reg.: Ankershofen v Archiv f. österr. Gesch., XXVII, 183. n. 858. — Potthast, Reg. pont. Rom., n. 8499.]

Št. 516.

1230, meseca aprila. Foggia.

Cesar Friderik II. izda listino za samostan Benediktbeuern.

Med pričami: *»Bertholdus venerabilis Aquilegiensis patriarcha, ... episcopus de Triesten, ... Lyopoldus illustris Austrie et Stirie dux, ... Bernhardus dux Karinthie ...«*

[Orig. v Drž. arhivu v Monakovem. — Meichelbeck, Chron. Benedicto-Buran., 113. — Mon. Boica, VII, 116, n. 29; XXXa, 160, n. 691 (reg.). — Huillard-Bréholles, Hist. dipl. Frider., III, 177. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 146, n. 247. — Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 1779.]

Št. 517.

1230, meseca aprila. Foggia.

Cesar Friderik II. izda listino za samostan Tegernsee.

Med pričami: *»Bertholdus venerabilis patriarcha Aquilegensis, ... episcopus de Triesten, ... Liopoldus illustris Austrie et Stirie dux, ... Bernhardus dux Karinthie ...«*

[Orig. v Drž. arhivu v Monakovem. — Hund, Metropolis Salisburg., 396 (izd. München), 273 (izdaja Regensburg). — Scheid, Origines Guelficae, I, 85. — Mon. Boica, VI, 205, n. 36; XXXa, 158, n. 690 (reg.). — Huillard-Bréholles, Hist. dipl. Frid., III, 181. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 146, n. 248. — Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 1778.]

Št. 518.

1230, dne 6. aprila. Lateran.

Papež Gregor IX. potrdi vetrinjskemu opatu in njegovim menihom *[»abbati et conventui Victoriensi«]* desetine, katere jim je podelil njih nadškof z dovoljenjem svojega kapitlja. — *»Iustis petentium.«*

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 183, n. 1984. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXVII, 183, n. 859. — Potthast, Reg. pont. Rom., n. 8524.]

Št. 519.

1230, dne 7. maja. Piran.

Otonellus in Bonifacius de Catulo, sodnika v Piranu *[»de Pyrano«]*, naznanjata namesto Tomaža Zeni-ja, podesta vse Istre *[»vice domini Thome Zeni universitatis Ystrie potestatis«]*, z dovoljenjem piranske občine *[»communitatis Pyrani«]*, da morata dati Ivanu Pampulu *[»Johanni Pampulo«]*, sinu rajnkega Angela Pampula *[»Angeli Pampoli«]* iz Caorle, 275 centov olja piranske mere *[»ad mensuram Pirani«]* do prihodnje svečnice. Kot zastavo mu prepuščata vse oljke, katere imata sama in njuni someščani na piranski zemlji *[»in confinionibus Pirani«]*. Ako bi ne mogla ali pa ne hotela plačati rečenega olja do določenega časa, smejo Ivan Pampulo in njegovi dediči storiti z omenjenimi oljkami, kar jim je drago. Rečena sodnika mu tudi hočeta poplačati stroške, katere bi imel »in exiendo«.

»Actum in aringio Pirani. Signum manus suprascriptorum Otinelli et Bonifacii cum consensu memorati comunis qui hoc scribere rogaverunt. Huius rei testes fuerunt: Enricus de Germana, Dominicus Fonda, Johannes Maltalento et alii plurimi. Actum Pirani.«

»Ego Rantulfus Pirani notarius interfui rogatus scripsi complevi et roboravi.«

»Anno eiusdem (sc. domini) nativitatis millesimo ducentesimo triginta, indictione tercia, die septimo intrante madio« (na začetku).

[Orig. v Mestnem arhivu v Piranu. — Kandler, Cod. dipl. Istr.]

AM 56, 1994, 104–105, št. 76.

Št. 520.

1230, dne 7. junija. Lateran.

Papež Gregor IX. piše opatoma v Admontu in Vetrinjah *[»Victoria«]* ter dekanu v Velikovcu *[»de Volkenforo«]* v oglejski diecezi, da je dobil od opata in menihov Šentpavelskega samostana prošnjo, v kateri je stalo, da je koroški vojvoda *[»dux Carinthie«]* (Bernard) od njih hotel kupiti posestvo Vernberg *[»Werdeburch«]*, na katerem bi postavil grad. Ker so pa vedeli, da bi grad, ako bi ga tam napravil, povzročil njim in Bamberški cerkvi mnogo škode, prelivanja krvi in nevarnosti, niso hoteli ustreči njegovi želji. Ko je pozneje vojvoda vendar začel staviti grad na rečenem posestvu, se mu menihi niso mogli zoperstaviti; zato so napravili priziv ter postavili svoj samostan z vsemi posestvi pod varstvo Apostolske stolice. Zaradi tega se je vojvoda zjezil ter jim njih posestvo zasegel za tako dolgo, dokler ga mu niso, prisiljeni vsled lakote, prodali tako, kakor mu je bilo všeč, s pristavkom, da povrne vsako škodo, katero bi imel samostan zaradi rečenega gradu. Zaradi prodaje gradu je nastala pred kratkim med vojvodom in bamberškim škofom huda vojna, ki je povzročila samostanu veliko škodo. Čeprav je bil vojvoda večkrat pozvan, da bi škodo povrnil, se ni oziral na svojo prisego ter je odrekel vsako zadoščenje. Zato so opat in menihi prosili njega (papeža), da bi skrbel za njih odškodovanje. Vsled tega veleva (papež) omenjenima opatoma in dekanu, da razveljavijo prodajo gradu, ako se pokaže, da je bila opatu in menihom izsiljena; tudi naj vojvoda popravi škodo, katera je zaradi tega do sedaj nastala. Ako je potreba, naj ga k temu prisilijo s cerkvenimi kaznimi. — *»Exhibita nobis.«*

[Orig. v Št. Pavlu na Koroškem. — Neugart, Historia monast. s. Pauli, II, 26 k »8 id.«. — Jaksch, Mon. Car., IV, 185, n. 1990. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXVII, 185, n. 868. — Potthast, Reg. pont. Rom., n. 8567. — Schroll v Fontes rer. Austr., Dipl., XXXIX, 118. — Böhmer-Ficker-Winkelmann, Reg. imp., V, n. 6811. — Wichner, Gesch. v. Admont, II, 80.]

Št. 521.

1230 (med 20. in 30. julijem). San Germano.

Rimski cesar Friderik II. naznanja to, kar se je v njegovi in navzočnosti podpisanih knezov in plemenitašev zgodilo med oglejskim patriarhom Bertoldom in njegovim bratom meranskim vojvodom Otonom. Ta se je odrekel vsem zahtevam, katere je imel po svojih mislih do marke in grofije Istrske in Kranjske *[»de marcha et comitatu Histrie et Carniole«]*, na korist svojega brata Bertolda, kateri ima za Oglejsko cerkev od cesarja imenovani deželi v fevd. Vojvoda Oton je prepustil svojemu bratu in Oglejski cerkvi vse pravice, katere bi mogel imeti do rečene marke in grofije. Ako bi Oton kdaj sam ali pa po kaki drugi, njemu podložni osebi, zopet terjal navedeni deželi, se zaveže za kazen plačati 2000 mark čistega zlata, in sicer polovico v cesarsko blagajnico, polovico pa tistemu, kateremu bi se zaradi tega godila krivica.

Med pričami: *»... Cunradus Tergestinus episcopus, ... Bernardus dux Karinthie ...«*

[Prepis v biblioteki Marciana v Benetkah. — Kandler, Cod. dipl. Istr. — Schumi, Arch. f. Heimatkunde, I, 157. — Böhmer, Acta imp., 260, n. 295. — Reg.: Odoricus de Susannis, Thesaurus eccl. Aquil., ed. Bianchi, 235, n. 595; 340, n. 1164. — Rubeis, Mon. eccl. Aquil., 697. — Huillard-Bréholles, Hist. dipl. Frider., III, 205. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXVII, 185, n. 869. — Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 1803. — Atti e memorie della Societa Istriana, 1892, 41. — Oefele, Gesch. d. Grafen v. Andechs, 191, n. 567.]

Št. 522.

(Med avgustom 1230 in 30. majem 1232.)

Konrad, izvoljeni škof freisinški, prepusti koroškemu vojvodu Bernardu *[»duci Karinthie Bernhardo«]* fevd grofa iz Lebenaua, katerega je ta imel v Marki *[»in Marchya«]* od Freisinške cerkve.

Med pričami: *»... Fridericus de Valkenberch, Fridericus de Waldenberch.«* — Datum manjka.[291]

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Chmel v Fontes rer. Austr., I, 4 k »c. 1246«. — Zahn, istotam, XXXI, 131, k »c. 1232«. — Schumi, Archiv f. Heimatkunde, I. 160, k »c. 1232«. — Jaksch, Mon. Car., IV, 187, n. 1996, k »(1230 August—1232 Mai 30)«. Reg.: Ankershofen v Archiv f. österr. Gesch., XXXII, 227, n. 1075, k »c. 1246«.]

Št. 523.

(Med avgustom 1230 in 30. majem 1232.)

Freisinški izvoljeni škof K(onrad) in koroški vojvoda Bernard *[»Karinthie ducem Bernhardum«]* delita med seboj otroke Lenarta

[291] Freisinški škof Konrad je bil izvoljeni škof do 30. maja 1232 (gl. Jaksch, Mon. Car., IV, 207, n. 2055). Prim. št. 523.

iz Loke *[»Leonhardi de Lonk«]*. Wern(hardus), Ja(cobus), Jevta in Rihza pripadejo škofu, Ch(onradus), Morhardus, Agnes in Dimuda pa vojvodu. — Listino pečatita škof in vojvoda.

Med pričami: »... *F(ridericus) de Valchenberch, Reinwicus de Laibach, ... Leon(hardus) de Lok, ... Gerlohus de Lok, Albertus de Altenburch ...*«

Datum manjka.

[Cod. 2 (nekdaj 191), f. 86', iz 14. stol., v Drž. arhivu v Monakovem. Meichelbeck, Histor. Frising., II^b, 2, n. 4. — Zahn v Fontes rer. Austr., Dipl., XXXI, 129, n. 130 k c. 1230. — Schumi, Urkb. Krain, II, 55, n. 71 k »c. 1230«. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. öster. Gesch., XXVII, 189, n. 882 k »Ende 1230 oder anfangs 1231«. — Jaksch, Mon. Car., IV, 187, n. 1997, k »(1230 August — 1232 vor Mai 30)«.]

Št. 524.

1230, dne 4. septembra. Anagni.

Rimski cesar Friderik (II.) naznanja rezenskemu, pasovskemu, freisinškemu in brixenskemu škofu, potem avstrijsko-štajerskemu in koroškemu vojvodu ter vsem grofom in plemenitašem ondotnih krajev, da je Solnograški cerkvi nanovo potrdil pravice, katere ima nad Krško cerkvijo.[292]

[Vidimus dd. 1431 dec. 17 in 1440 jan. 8, oba v Drž. arhivu na Dunaju. — Böhmer, Acta imp., 261, n. 296. — Jaksch, Mon. Car., I, 413 n 531. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Salzburg. Erzbischöfe, 250, n. 359. — Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 1831.]

Št. 525.

1230, meseca septembra. Anagni.

Rimski cesar Friderik II. naznanja, da je prišel k njemu njegov fevdnik, tržaški škof Konrad *[»Conradus venerabilis Tergestinus episcopus, fidelis noster«]*, ter mu pokazal nekoliko privilegijev, katere so podelili Tržaški cerkvi kralji in cesarji Lotar, Oton III., Karol, Ludovik, Lotar sin Hugonov, Berengar in drugi njegovi predniki.[293] Vsled prošnje rečenega škofa potrdi Tržaški cerkvi listino kralja Lotarja, navajajoč dobesedno njeno vsebino. Tudi jej potrdi na prošnjo škofa (Konrada) vse pravice in posestva, katera ima Tržaška cerkev sedaj ali jih pa še pridobi. Dalje potrdi škofu (Konradu) in njegovim naslednikom grad Omak, Sipar, Fontano

[292] Kot predlistina je služila ona pod št. 218.
[293] Gl. Gradivo, II, št. 349 (nepristno), 376, 394, 395 (nepristno); III. 103.

Georgiko, grad Beram in otok »Pantiano« z vsemi pravicami in pritiklinami. Rečenemu škofu in njegovim naslednikom je dovoljeno, da smejo k sebi zvati ljudi in jih naseljevati po zemlji njih cerkve, da bi jo obdelovali in na njej prebivali, kakor stoji zapisano v privilegijih kraljev Henrika III. in Otona III. Cesar ukazuje, da ne sme nobena oseba, ne visoka in ne nizka, ne duhovska in ne posvetna, ne javna in ne zasebna nasprotovati tej potrditvi. Kdor bi kaj takega storil, naj pade v cesarjevo nemilost in plača 1000 liber najčistejšega zlata, in sicer polovico v cesarsko blagajnico, polovico pa rečenemu škofu in njegovim naslednikom.

[Prepis iz l. 1351. v Drž. arhivu v Benetkah. — Kandler, Cod. dipl. Istr. — Winkelmann, Acta imp., 279, n. 312. — Reg.: Minotto, Acta et diplomata, I, 1, 16. — Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 1827.]

Št. 526.

1230, dne 6. novembra. Schesslitz.

Oton, vojvoda meranski in palatinski grof burgundski, naznanja, da mu je po smrti njegovega brata Henrika, nekdanjega mejnega grofa istrskega *[»marchionis Ystrie Heinrici«]*, njegova (Henrikova) soproga Sofija prodala svojo doto za neko vsoto ter določila, da naj od te vsote dobi Diessenski samostan 300 funtov augsburških novcev.

[Orig. v Drž. arhivu v Monakovem. — Mon. Boica, VIII, 177, n. 11. — Schumi, Urkb. Krain, II, 53, n. 68. — Oefele, Gesch. d. Grafen v. Andechs, 191, n. 571.]

Št. 527.

1230, dne 30. novembra. Lilienfeld.

Avstrijsko-štajerski vojvoda Friderik (II.) izda listino za samostan Lilienfeld.

Med pričami: »... *Bernhardus dux Karinthie, ... Otto de Traberch ...*«

[Hanthaler, Fasti Campilil., I, 783. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 148, n. 2. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXVII, 188, n. 877. — Jaksch, Mon. Car., IV, 188, n. 2006.]

Št. 528.

1230.

Brixenski škof Henrik da goriškemu grofu Majnhardu v zameno otroke Volkerja iz Rihenberga proti Konradu sinu in hčeri Markvarda iz Bleda.

[Reg.: Rossbichler, Leben des Bischofs Heinrich, § 7. — Sinnacher, Gesch. von Brixen, IV, 232. — Schumi, Urkb. Krain, II, 54, n. 69.]

Št. 529.

1230.

Ko je solnograški nadškof Eberhard dovolil, da se v Ptuju postavi samostan dominikancev, so ga začeli leta 1230. staviti na dvoru, katerega je menihom podelila plemenita gospa Matilda, vdova po rajnkem Frideriku starejšem iz Ptuja.

Cod 141, f. 5, iz 15. stol., v Državnem arhivu na Dunaju (Zahn, Urkb. Steiermark, II, 369, n. 271): »Notum sit universis, quod domus fratrum predicatorum in Bethouia anno domini 1230 ad peticionem pie memorie venerabilis domini Eberhardi Salczpurgensis archiepiscopi concessa est et fundari inchoata in area quam contulit eisdem fratribus felicis recordacionis nobilis et honesta matrona domina Machthildis, relicta domini Friderici antiqui de Bethouia, viri nobilis et honesti.«

Chronica conventus Pettoviensis ord. pred., iz 18. stol., v Deželnem arhivu v Gradcu, n. 2191, f. 28 (Zahn, Urkb. Steiermark, II, 369, n. 271): »Charta antiqua ex qua constat, conventum Pettoviensem, anno 1230 fundari coeptum fuisse in area fratribus nostris collata a Mechtilde relicta domini Friderici de Pettovio.«

Št. 530.

1230.

Grof Viljem starejši iz Vovber *[»Wilhelmus comes senior de Huneburch«]* sklene mir s cerkvijo v Stični *[»ecclesiam Sitticensem«]*, s katero se je dolgo časa prepiral zaradi vasi Slivice *[»Zillovecz«]*.[294] Po nasvetu svojih ljudi in v soglasju s kapitljem rečene cerkve odstopi tej v svoj in svojih starišev dušni blagor del svojega posestva od razpotja, kjer so stale vislice, pa do (Velikih) Lašč *[»usque in villam Lasis«]*, potem od razpotja proti zahodu do reke Rašice *[»in fluvium Reschwiz«]* ter na tretji strani omenjenega razpotja do gozda, kjer izvira neki studenec. Tudi naj njegovi uradniki ne delajo imenovani cerkvi na njenem posestvu njegovega odvetništva v Blokah *[»in Oblach«]* nobenih težav zaradi priprege in drugih davščin, pomagajo naj jim samo do pravice.

Listino pečati izdajatelj.

Priče: *»Rudolfus plebanus de Los, Marquardus, Carolus, Robertus, Weriandus ministeriales comitis de Los, Peregrinus de Malentin et filius suus Hermannus, Hermannus filius Roberti de Los, Witmarus de Sternberch, Meinhardus de Chemrich, Conradus de Sternberch et Heidenricus frater suus, Otto filius Herrandi de Owersperch et alii multi.«*

»Acta sunt haec sub Conrado abbate, Juvane priore, Ottone cellerario, Alberto subpriore, Herando magistro in Lasis, Heidenrico infirmario, Conrado officiali. Incarnationis dominice MCCXXX anno.«

[294] Marian-Wendt: Zilowiz.

[Marian-Wendt, Austria sacra, IV, 7, 315, n. 3. — Schumi, Urkb. Krain, II, 54, n. 70. — Reg.: Puzel, Idiographia monasterii Sitticensis, 21 (rokopis v Deželnem arhivu v Ljubljani). — Jaksch, Mon. Car., IV, 180, n. 1975.]

Št. 531.

(Okoli l. 1230.)

Bamberški škof Ekbert podeli samostanu sv. Marije v vznožju gore Phyrn tri kmetije.

Med pričami: *»Gotefridus de Trvhsen.«*

Datum manjka.[295]

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Hormayr, Gesammelte Werke, III, 438. — Urkb. d. Landes ob d. Enns, II, 689, n. 480.]

Št. 532.

(Med letom 1230. in 1232.)

Eberhard iz Kirchheima dobi vsled razsodbe Henrika iz Villalte eno kmetijo v Stallu, katero je hotel imeti Šugoj *[»Shvgoy«]*, sin Bertolda iz Flaschberga. — Listino pečatita goriška grofa Majnhard II. in Majnhard III.

Med pričami: *»... dominus Meinhardus de Copriwe, dominus Meinhardus de Floyan ...«*

»Acta su(n)t hec Chirheim coram M(einhardo) et M(einhardo) comitibus de Gorz.«

Na pliki vise na spletenih vrvicah iz konopnine ostanki pečatov obeh grofov.

[Orig. v Admontu. — Wichner, Gesch. von Admont, II, 300, n. 138 k »c. 1232«. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 436, n. 331 k »c. 1235«. — Jaksch, Mon. Car., IV, 179, n. 1973. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 201, n. 999 k l. 1240.]

Št. 533.

(Med letom 1230. in 1236.)

Bamberški škof Ekbert obljubi takrat, ko se je na njegovo prizadevanje njegov maršal Henrik Pfangower oženil s hčerjo njegovega fevdnika Hermana iz Šoštanja *[»Hermanni de Schonensteine«]*, plačati sto mark breških penezov zato, da bi se ta zakonska zveza zaradi pomanjkanja ne razglasila za neveljavno. Da se ta vsota bolj gotovo izplača, dovoli jim po fevdnem pravu, da smeta zakonska vsako leto od njegove mitnice v Beljaku *[»de muta nostra aput Villacum«]* dobiti po 20 mark kot zastavo tako dolgo, dokler mu on ali njegovi nasledniki ne odštejejo rečenih 100 mark penezov.

[295] Bamberški škof Ekbert je vladal od leta 1203—1237.

Tudi da imenovani Henrik 50 mark za skupno uporabo obeh s pogojem, da naj ti novci, ako bi eden izmed njih umrl, pridejo drugemu v korist. Nevestin oče obljubi dati zetu in hčeri 70 mark, njena mati pa odstopi od svojega fevda enajst mark in en vinograd škofu, kateri je nato oboje dal v fevd zakonskima.

Med pričami: »... *Otto Vngenad, Ditmarus et filius suus Dietmarus de Griuen,...*« — Datum manjka.

[Bamberški kopialni knjigi v Drž. arhivu na Dunaju, 1049, f. 33, iz 15. stol.; 1050, f. 12, iz 14. stol., nepopolni; Liber privilegiorum Bamberg. A 3, f. 32, iz 15. stol., v Okrožnem arhivu v Bambergu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 178, n. 1972 k (1230—1236). — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 182, n. 942 k l. 1236.]

Št. 534.

(Med letom 1230. in 1240.)

Grof Viljem iz Malte izda listino za samostan v Milštatu.

Med pričami: »*Reinhardus de Pogenuelt, ... Wolfgangus de Iune,... Iohannes de Los,...*« — Datum manjka.

[Milštatska kopialna knjiga, rokopis 14.177, f. 10, iz 14.—15. stol., v Narodni knjižnici na Dunaju. — Jaksch, Mon. Car., IV, 178, n. 1971 k (1230—1240).]

Št. 535.

1231 (med januarjem in septembrom). Lipnica.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) ustanovi v Velikovcu *[»Volchinmarcht«]* namesto ondotne farne cerkve, pri kateri je župnik do sedaj dobival vse dohodke, redovno cerkev *[»ecclesiam conventualem«]* s trinajstimi kanoniki, da bi tako tam pomnožil število verskih delavcev. Ondotni prošt naj dobiva tako prebendo, kakor kak drug kanonik. Visokost prebend naj se ravna po velikosti dohodkov ondotne cerkve. Nadškof pravi, da si pridrži pravico postavljati kanonike, a ti naj oskrbujejo cerkveno imetje. Prošt in školastik naj dobivata razen prebende tudi še po pet mark.

[Listina se je izgubila. — Eichhorn, Beyträge, II, 181 iz originala. — Jaksch, Mon. Car., IV, 188, n. 2011 k l. 1231. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 398, n. 859 k 1231, jan.-sept. — Reg.: Marian-Wendt, Austria sacra, III, 5, 310 k l. 1232. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 162, n. 883. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. Salzb. Erzbischöfe, 251, n. 369.]

Št. 536.

1231, dne 18. februarja. Piran.

Iohannes Bonumvinum in Petrus de Appolonio, sodnika v Piranu ter namestnika goriškega grofa M(ajnharda), ki je bil takrat

podesta v Piranu, pooblastita skupno z ondotnim velikim svetom Iohannes-a Bonumvina in njegove tovariše, da bi sklenili prijateljstvo z Bertoldom, patriarhom oglejskim ter mejnim grofom istrskim in kranjskim *[»Istrie atque Carniole marchione«]*.

»Anno domini MCCXXXI, die XI exeunte mense februarii, indictione IV. ... Actum in castro Pirani in ecclesia sancti Georgi. Huius rei testes fuerunt Manesclavus de Iohanne Muto, Iohannes de Vitalo episcopi, Iohanninus de Pulcheria et aliis plures.«

[Insert v listini z dne 22. febr. 1231, gl. št. 537.]

Št. 537.

1231, dne 22. februarja. Oglej.

Iohannes Bonvino in njegovi tovariši Iohannes de Maltalento, Albignus, Oldoricus in Albignus, vsi iz Pirana, pooblaščeni od sodnikov, sveta in občine mesta Pirana z listino z dne 18. februarja 1231, katero je napisal piranski notar Almerik *[»publico instrumento Almerici notarii de castro Pirani«]*,[296] prisežejo v svojem imenu in v imenu piranskih sodnikov, sveta in občine na evangelije večno prijateljstvo z oglejskim patriarhom, njegovimi nasledniki in Oglejskim mestom, ne da bi se s tem kratila kraljeva in beneška čast. Ako bi se patriarh vojskoval s kom v (Furlanski) vojvodini, mu morajo priti na pomoč na njegove stroške v Oglej s petdesetimi oboroženci. Ako bi se bojeval v mejni grofiji ali Istri s kakim mestom, gradom ali občino v zvezi s Piransko občino, mu morajo pomagati z vsemi svojimi silami. Ako bi mu Piranci ne prišli na pomoč ter bi vsled patriarhove želje izostali, mu obljubijo, da mu hočejo na svoje stroške poslati petdeset oborožencev v Oglej, v Kaštel *[»apud Castrum Veneris«]* ali v katerikoli kraj mejne grofije Istrske, kakor bi ukazal. S Koprskim mestom *[»Iustinopolitane civitatis«]* se bodo pogajali samo z vednostjo oglejskega patriarha in ako bi jih ta po svoji volji s Koprčani pomiril, bi to smatrali za veljavno; ako bi jih pa ne mogel, mu hočejo dati prav. Brez patriarhovega dovoljenja ne bodo začeli vojne ne zase in ne za katerega drugega. Vendar naj jim bo dovoljeno podpirati svoje prijatelje, ako ni to zoper patriarha ali pa v njegovo breme. Ta zveza ne veleva, da bi se Kaštelska zemlja ločila od Piranske, pač pa naj imajo Piranci in Kaštelci skupno pašo. Ako bi se komu naredila škoda, naj si jo popravi ena stranka drugi. Ako bi prišlo do prepira med piransko sosesko, naj se poravna po volji oglejskega patriarha in Piranske občine.

[296] Listina je dobesedno inserirana (gl. št. 536).

Patriarh izjavi nasproti rečenim poslancem, da smejo Piranci v Oglejskem mestu in njegovi okolici kupovati potrebno hrano za svoje potrebe, a ne v druge svrhe. Kar se tiče drugega blaga, ga morejo svobodno kupovati brez kakega pridržka. Tudi obljubi, da jim postavi v Piranu svojo hišo in da jim hoče v teku dveh let po prihodnjem Vstajenju na primeren način stati ob strani. Poslanci se zavežejo, da ponove to prijateljstvo po petih letih pod globo 1000 mark čistega srebra. Patriarh obljubi, da bodo oglejski meščanje dali v slučaju potrebe Piranu na pomoč 500 oboroženccv.

Med pričami (na začetku listine): *»in presencia domini Leonardi Tergestini electi, ... Pertoldi plebani de Graz ...«*

[Orig. v Drž. arhivu v Benetkah. — Joppi, Aggiunte inedite al codice diplomatico Istro-Tergestino del secolo XIII, 23. — Atti e memorie della Societa Istriana, 1892, 26.]

Št. 538.

1231, dne 5. aprila.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) izda listino na korist samostana pri Sv. Petru v Solnogradu.

Med pričami: *»magister Heinricus prepositus Soliensis«.*

[Orig. pri Sv. Petru v Solnogradu. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 399, n. 860 a. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 163, n. 886. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzb. Erzbischöfe, 251, n. 371.]

Št. 539.

1231, dne 12. aprila.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) razsodi neki prepir zaradi pravic samostana v Berchtesgadenu.

Med pričami: *»magister Heinricus prepositus Soliensis«.*

[Rokopis »Archivi Berchtesgad. libellus vetustissimus«, f. 4, n. 4, iz 15. stol. v Drž. arhivu v Monakovem. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 402, n. 861.]

Št. 540.

1231, dne 22. maja.

Takrat je umrl bivši krški škof Udalskalk.

Annales s. Rudberti Salisburg. ad a. 1231 (MG., SS., IX, 784): »Uolscalcus aliquando Gurcensis episcopus obiit.«

Necrologium monasterii s. Erentrudis ad 10 kal. iun. = 23. maja (MG., Necrol., II, 69): »Vlscalcus ep.«

Necrologium S. Rudberti Salisburg. ad 11 kal. iun. = 22. maja (MG., Necrol., II, 137): »Vlschalcus ep. Kvrcensis.«

Necrologium S. Lamberti ad 11 kal. iun. = 22. maja (MG., Necrol., II, 326): »Ödlscalcus ep. Gurcensis.«

Necrologium Ossiacense ad 11 kal. iun. = 22. maja (MG., Necrol., II, 445): »Udalschalcus ep.«

Št. 541.

1231, dne 14. julija. Campoformio.

Oglejski patriarh Bertold izda listino za oglejske meščane.

Med pričami: *»Leonardus Tergestinus archidiaconus.«*

[Rubeis, Mon. eccl. Aquil., col. 706.]

Št. 542.

(Pred avgustom 1231.) Leubbruck. — **1231, dne 3. avgusta.** (Solnograd.)

Solnograški nadškof Eberhard (II.) odkupi od Ludovika iz Hagenaua odvetništvo čez samostan v Reichersbergu.

Med pričami: *»coram ... magistro Heinrico de Graece Soliensi prepositis«.*

[Orig. in sodoben prepis v Reichersbergu. — Mon. Boica, IV, 437, n. 36. — Urkb. d. Landes ob d. Enns, III, 2, n. 2. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 404, n. 862. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzb. Erzbischöfe, 252, n. 373.]

Št. 543.

1231, dne 13. avgusta. Rieti.

Papež Gregor IX. veleva proštoma v Velikovcu *[»de Folkenfora«]* in na Krki ter dekanu pri Gospe Sveti *[»de Solio«]* v Solnograški diecezi, da naj vsled pritožbe vetrinjskega *[»de Victoria«]* opata in konventa cistercijanskega reda sodnijsko postopajo zoper Wolfinga *[»Wluingus«]* (iz Podkrnosa) in nekatere druge Solnograške nadškofije, kateri so na zemlji Vetrinjskega samostana protizakonito postavili grad »Novum« ter ga imajo v svojih rokah na veliko škodo rečenega samostana.[297]

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 191, n. 2016. — Reg.: Ankershofen v Archiv f. österr. Gesch., XXXII, 163, n. 887. — Potthast, Reg. pont. Rom., n. 8786.]

Št. 544.

1231, dne 21. avgusta. Rieti.

Papež Gregor IX. naroči (Jakobu), opatu v Možnici, (Eponu), proštu v Karniji ter B(artolomeju), kanoniku v Kopru *[»Iustinopolitano«]*, da bi preiskali in razsodili neko zadevo med čedadskim dekanom in milštatskim opatom.

[Insert v listini pod št. 549. — Jaksch, Mon. Car., IV, 191, n. 2017.]

[297] Gl. št. 514.

Št. 545.

1231, dne 18. septembra. Rečica.

Oglejski patriarh B(ertold) naznanja, da sta Lenart in Ivan iz Vologa *[»Leonhardus et Johannes de Wolog«]* iz hudobnega namena ponoči skrivaj vdrla v Gornjegrajski samostan *[»monasterium Obberenburch«]*, prebila stene ter pokradla novce in druge stvari. Ko ju je pozneje kot sodnik zaslišal, nista mogla tajiti tega zločina in zato bi zaslužila smrtno kazen. Vsled prošnje gornjegrajskega opata Adelberta *[»Addelberti«]* in drugih jima je, ko se je posvetoval, prizanesel pod pogojem, da gresta čez morje drugam, kjer naj bi vedno Bogu služila. Zasegel jima je vse, kar sta imela od njega kot fevd, ter ukazal, da se škoda samostanu poravna. Ker se pa z imetjem, katero je njegovo (patriarhovo), samostanu ne more njegova škoda povrniti, zato je temu odstopil njuno lastnino, vendar tako, da mu (patriarhu) opat prej obljubi in izplača 12 mark breških penezov. Rečena zločinca sta sicer izgubila fevdno pravico, katero sta imela na svojih posestvih, a njuni dve sestri naj del tega, kar je njima pripadlo, namreč devet njiv in pol, sprejmeta od cerkve v Gornjem gradu kot fevd. Obe sestri sta nato pred njim (patriarhom) izjavili, da hočeta od svojega deleža imenovani cerkvi za škodo, katera se jej je zgodila, zastaviti po devet mark in pol.

»*Datum anno gratiae MCCXXXI, XIIII kalendas octobris, in orto Riez, presentibus Haynrico Polensi et Popone Petinensi episcopis, Hartnido abbate Belegensi, Chunrado decano Aquilegensi, Berchtoldo archidiacono Villacensi, Livpoldo, Wilhalmo fratribus de Hoheneke, Chunrado de Sövneke, Berchtoldo de Tricano, Rvdolfo, Wlrico fratribus de Areis, Duringo, Livtoldo, Rachwino, Wlrico de Prössperch, Durico de Vöcen, Chunone de Viscaeren, Gebhardo de Iwan et aliis multis.*«

[Orig. v Deželnem arhivu v Gradcu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 382, n. 285. — Reg.: Jaksch, Mon. Car., IV, 192, n. 2019.]

Št. 546.

1231, dne 11. oktobra.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) naznanja, da je naselil v Ptuju *[»Petovia«]* brate pridigarje *[»fratres predicatores«]* z vsemi svoboščinami njihovega reda ter jim potrdil vse privilegije, katere so dobili ali pa še dobe od Apostolske stolice ali pa od njega.

[Zahn, Urkb. Steiermark, II, 383, n. 286, po prepisu v Dež. arhivu v Gradcu iz kodeksa 141, f. 57, Drž. arhiva na Dunaju. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 409, n. 865 (Hauthaler in Martin pravita, da se ta listina ne nahaja v imenovanem kodeksu). — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Salzb. Erzbischöfe, 253, n. 378.]

Št. 547.

1231 (pred 3. decembrom). Breže. — **1231, dne 3. decembra.** Stari dvor.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) naznanja, da sta se Rajnbert iz Cmureka *[»Reinbertum de Murecke«]* in njegov enakoimenovani sin odrekla desetinam v Gamnerju in Obdachu na korist Admontskemu samostanu.

Med pričami: *»... Liuprandus archidiaconus Karinthie, ... Otto de Traberch, Otto de Kungesberc, ... Heinricus de Truhsen, Hartnidus de Bettowe, Heinricus de Grauenstein, ... Eberhardus de Schonenstein(e) et Hermannus frater eius ...«*

[Orig. v Admontu. — Wichner, Gesch. v. Admont, II, 295, n. 134. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 385, n. 288. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 411, n. 868. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzb. Erzbischöfe, 254, n. 380. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 164, n. 891 k 2. dec. 1231. — Jaksch, Mon. Car., IV, 195, n. 2024.]

Št. 548.

1231 (pred 3. decembrom). Breže.

Rajnbert iz Cmureka in njegov enakoimenovani sin *[»Reimbertus de Murekke senior et Reinbertus filius eius«]* se odrečeta vsem desetinam v Gamnerju in Obdachu na korist Admontskemu samostanu.

Med pričami: *»in presencia ... Heinrici electi Secowensis qui fuerat prepositus Soliensis, ... Oddonis de Traberc, Oddonis de Cunigesberc, ... Heinrici de Truhsen, Hartnydi de Betowa, Heinrici de Gravenstein, ... Hermanni de Schonenstein ...«.*

[Orig. v Admontu. — Wichner, Gesch. v Admont, II, 297, n. 135. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 384, n. 287. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzb. Erzbischöfe, 254, n. 379. — Jaksch, Mon. Car., IV, 192, n. 2020.]

Št. 549.

(1231, pred 25. decembrom.)

J(akob), opat v Možnici, E(pon), prošt pri Sv. Petru v Karniji, in B(artolomej), kanonik koprski *[»Iustin(opolitanus)«]*, od Apostolske stolice postavljeni sodniki, povabijo milštatskega opata in njegov kapitelj, da bi prišli dne 16. januarja 1232 v Kluže *[»aput Sclusam«]*.

[Insert v listini pod št. 550. — Jaksch, Mon. Car., IV, 196, n. 2026.]

Št. 550.

1231, dne 25. decembra. Milštat.

Čedadski krojač Syvridus izroči v imenu možniškega opata J(akoba), prošta E(pona) v Karniji in koprskega *[»Iustin(opolitani)«]*

kanonika B(artolomeja) milštatskemu opatu in njegovim menihom pisanje omenjeno pod št. 549.

[Orig. v muzeju v Čedadu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 196, n. 2027.]

Št. 551.

1231. Strassburg.

Krški škof Ulrik (I.) osvobodi Liwtherja Ruzmana, njegovo soprogo Gertrudo in njune otroke nesvobodnega podložništva in jih povzdigne v ministeriale Krške cerkve.

Med pričami: *»Wlscalcus de Rauensperch, Gotpoldus de Pilstain, Wluingus de Sowenstain, . . .«*

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., I, 413, n. 532. — Reg.: Eichhorn, Beyträge, II, 125. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 163, n. 885. — Schumi, Urkb. Krain, II, 56, n. 72.]

Št. 552.

1231.

Oglejski patriarh Bertold poravna spor med Koprsko in Piransko občino.

[Reg.: Odoricus de Susannis, Thes. eccl. Aquil., ed. Bianchi, 226, n. 531; 229, n. 554.]

Št. 553.

1231. Brixen.

Goriški grof Majnhard (III.) osvobodi samostan v Neustiftu nekega davka.

Med pričami: *»dominus Ulricus de Rifemberch«.*

[Liber donationis, f. 26, iz 12. stol., v Neustiftu. — Mairhofer v Fontes rer. Austr., Dipl., XXXIV, 93, n. 216.]

Št. 554.

(Med letom 1231. in 1239.)

Gebhard iz Lemberga *[»Gebehardus de Lengenburch«]* zastavi odvetništvo, katero je imel na posestvih Gornjegrajskega samostana v Marki in pri Gornjem gradu *[»monasterii Oberenburgensis in Marchia et Oberenburch«]*, opatu rečenega samostana za 12 mark penezov s pogojem, da ne sme ne on (Gebhard) in tudi ne nobeden od njegovih biričev ali pa uradnikov razpolagati z dotičnimi posestvi, pač pa jih hoče brez kakega dobička varovati in braniti. Ako bi kateri njegovih ljudi brez njegove vednosti napadel ta posestva in bi on ne dal dovoljnega zadoščenja, naj jih potem varuje njegov sin. Dokler bi sam živel, ne more njegov sin odkupiti odvetništva; po njegovi smrti pa naj plača pet mark, da dobi pravico do njega. Ako bi sam (Gebhard) hotel

odvetništvo odkupiti, bi moral plačati 12 mark. — Listino pečatijo pičanski škof, izdajatelj in njegov sin.

Priče: *»dictus episcopus (Petenensis), Hartnidus Savnie, Bertoldus Villacensis archidiaconus, C. decanus Savnie, H. Leibacensis, M. sancti Petri plebani, Albertus de Bernowe, Rodolfus, Fridericus, Eberhardus de Sovneke et alii plures«.*

Datum manjka.[298]

Od dveh visečih pečatov je prvi odtrgan, drugi pokvarjen.

[Orig. v Deželnem arhivu v Gradcu. — Marian-Wendt, Austria sacra, VII, 270, n. 14. — Mittheilungen d. histor. Vereins f. Steiermark, X, 130. — Zahn, Urkb. Steierm., II, 438, n. 334 k »c. 1235«. — Reg.: Jaksch, Mon. Car., IV, 188, n. 2008 k (1231—1239).]

Št. 555.

(Med letom 1231. in 1240.)

Grof Albert iz Vovber, kanonik v Pasovi, daruje samostanu v Osojah neko posestvo, katero je podedoval od svojih starišev.

[Reg.: Megiser, Annales Carinthiae, 850. — Annus millesimus Ossiacensis, 69. — Jaksch, Mon. Car., IV, 188, n. 2007.]

Št. 556.

1232, dne 14. januarja. Čedad.

Čedadski dekan K(onrad) in njegov kapitelj pooblastita svojega sobrata, magistra W. de Ponte, da ju zastopa v njuni pravdi z Miltštatskim samostanom pred možniškim opatom, karnijskim proštom in koprskim *[»Iustinopolit(ano)«]* kanonikom B(artolomejem).

[Orig. v muzeju v Čedadu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 198, n. 2032.]

Št. 557.

1232, meseca februarja. Ravenna.

Rimski cesar Friderik II. uniči vsled pritožbe oglejskega patriarha Bertolda in po nasvetu svojih knezov ljudem Oglejske cerkve vse tiste pravice, katere so si po krivici prilastili, kakor vse volitve županov (podesta), konzulov, rektorjev in sodnikov po mestih, vaseh in po vsem sodstvu oglejskega patriarha, dalje po vsej Istri *[»per totam terram Ystrie«]*, posebno na puljski, koprski in poreški zemlji, potem vse terjatve kolekt, določbe o carini in o kovanju novcev ter vse druge naredbe, dalje odstranjenje zemelj, spadajočih h grofiji, kar se je zgodilo po »herimanih« *[»per herimannos«]* in plemenitaših, ki se zovejo »edelingen«. Tudi prekliče in prepoveduje

[298] Beljaški arhidiakon Bertold se omenja med l. 1231. in 1239.

osvoboditve dolžnikov in prodajo stvari, spadajočih k regalijam, kar so napravili gastaldi in drugi uradniki v škodo državi in patriarhu. Ker ima patriarh pravico sodstva po vsej Istri *[»per totam Ystriam«]*, zato naj se prizivi, ki tu nastanejo, naravnajo na tega (na patriarha) in od njega nanj (na cesarja). Ker so se zločinci po prizivih odtegnili sodniji ter vsled nekaznivosti postali še predrznejši, zato hoče, da se vsi tatovi in roparji, ki bi bili prijeti na patriarhovi zemlji, tudi sodijo pred njegovim sodiščem ter se ne smejo sklicevati na svojega sodnika, na svojega gospoda ali na razsodbo. Kdor je dobil od patriarha zemljišča ali posestva v fevd zato, da mu služi, ter jih potem brez patriarhove vednosti drugim prodal, naj jih Oglejska cerkev dobi nazaj.

Med pričami: *»B. dux Karintie.«*

[Dva vidimusa (iz l. 1262. in l. 1303.) v Drž. arhivu v Benetkah. — Winkelmann, Acta imp., I, 286, n. 320. — Joppi, Aggiunte inedite al codice diplomatico Istro-Tergestino, 19. — Reg.: Odoricus de Susannis, Thes. eccl. Aquil., ed. Bianchi, 235, n. 597, k l. 1232; 339, n. 1159, k l. 1231. — Minotto, Acta et diplomata, I[a], 16, k l. 1231. — Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 1937.]

Št. 558.

(1232) dne 2. marca. Beljak.

Hugon iz Taufersa se odreče odvetništva čez nekatere osebe v Zillerski dolini na korist solnograškega nadškofa Eberharda (II.).

Med pričami: *»... Ottonem de Khungesperch, comites Meinhardus de Gorz et Hermannus de Ortenburch, ...«*

»Dat. ap(ud) Villacum, VI. non. marci.«

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 474, n. 925, k l. 1237. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzb. Erzbischöfe, 255, n. 384. — Jaksch, Mon. Car., IV, 202, n. 2039.]

Št. 559.

1232, dne 3. marca. Erdburg.

Friderik (II.), vojvoda avstrijski in štajerski ter gospod Kranjskega *[»dux Austrie et Stirie et dominus Carniole«]*, izda listino za samostan v Göttweigu.

[Orig. v samostanu v Göttweigu. — Fontes rer. Austr., Dipl., X, 296. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 149, n. 7. — Schumi, Urkb. Krain, II, 56, n. 73.]

Št. 560.

1232 (po 7. marcu). Benetke.

Rimski cesar Friderik II. sprejme pod svoje varstvo samostan sv. Nikolaja ob Rialtu v Benetkah in vsa njegova v cesarstvu ležeča posestva, posebno pa v Ogleju, Istri in Poreču.

Med pričami: *»B. dux Karinthie.«*

[Huillard-Bréholles, Hist. dipl. Frid., IV, 313. — Reg.: Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 1948.]

Št. 561.

1232, dne 19. marca. Humin.

Od papeža postavljena sodnika, prošt E(pon) iz Karnije in koprski kanonik B(artolomej) *[»B(artholomeo) Iustin(opolitano)«]* izjavljata, da se bo pričela obravnava v pravdi med čedadskimi kanoniki in Milštatskim samostanom.

[Orig. v muzeju v Čedadu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 203, n. 2041.]

Št. 562.

1232, dne 19. marca. Humin.

Od papeža postavljena sodnika, prošt E(pon) iz Karnije in koprski kanonik B(artolomej) *[»B(artholomeo) presbitero canonico Iustin(opolitano)«]* obsodita Jakoba, odbitega prokuratorja Milštatskega samostana, da mora Čedadskemu kapitlju plačati tri marke srebra do 11. aprila, ako noče biti izobčen.

[Orig. v muzeju v Čedadu. — Jaksch. Mon. Car., IV, 203, n. 2042.]

Št. 563.

1232 (proti koncu) marca. Oglej.

Goriški grof Majnhard mlajši *[»Meinhardus iunior comes de Gorizia«]* se odpove kot dedič očetovih in stričevih posestev v navzočnosti rimskega cesarja Friderika, ki je takrat bival v Ogleju, na korist Hermanu, mojstru nemškega reda v Jeruzalemu, vsem pravicam do Precenica in nekaterih drugih krajev, katere je nekdaj njegov rajnki stric, grof Majnhard starejši, podelil rečenemu redu.

Med pričami: *»... Volkero de Rifenberch et Ulrico fratre eius, ... Volkero de Doremberch.«*

[Orig. v Stuttgartu. — Huillard-Bréholles, Hist. dipl. Frid., IV, 318. — Reg.: Böhmer-Ficker-(Winkelmann), Reg. imp., V, n. 1950, 11.110 b. — Manzano, Annali del Friuli, II, 312.] 444

Št. 564.

1232, dne 15. aprila. Poreč.

Johannes de Rivo, generalni gastald (oglejskega) patriarha (Bertolda) in mejnega grofa v Istri, ukaže Nikolaju de Roço iz Poreča in vsem od njegove stranke, naj pridejo k patriarhu, da se bodo pred

njim zagovarjali glede Marina de Mengoso iz Poreča in onim od njegove stranke.

Med pričami Papolinus iz Kopra.

Istega dne pozove isti gastald istega Nikolaja. — Med pričami Engaldus iz Kopra.

[Listina v Drž. arhivu v Benetkah. — Reg.: Minotto, Acta et dipl., I, 1, 17.]

Št. 565

1232 (pred 17. aprilom). Oglej.

Rimski cesar Friderik II. naznanja, da je Sofija, hči rajnkega grofa Alberta iz Višnje gore *[»Sophia, filia quondam comitis Alberti de Weichselberg«]*, utemeljitelja Stiškega samostana, ter soproga rajnkega Henrika, mejnega grofa istrskega *[»Henrici marchionis Istrie«]*, po smrti teh dveh, ki sta samostanu napravila mnogo škode, odpustila rečenemu samostanu gozdno in lovsko pravico *[»ius quoddam quod dicebatur vorstrecht et jegerrecht«]*, katero je njen oče na nekaterih samostanskih posestvih sebi pridržal ter jo pozneje zapustil njenemu rajnkemu soprogu in njej kot svoji dedični. Cesar pravi, da je vsled prošnje stiškega opata Konrada *[»Conradus venerabilis abbas Sitticensis«]* samostanu potrdil navedeno daritev rečene Sofije.

Med pričami: *»... dux Carinthie ...«*

[Prepis iz 18. stol. v kod. 647, f. 339 (collectio Fontanini) v Drž. arhivu v Benetkah. — Winkelmann, Acta imp. inedita, 289, n. 324. — Schumi, Urkb. Krain, II, 57, n. 74. — Reg.: Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 1956.]

Št. 566.

1232, dne 29. aprila. Oglej.

Med župnikom in duhovniki ali kapitljem Miljske cerkve *[»Muglensis ecclesie«]* ter med dekanom in kapitljem Tržaške cerkve *[»Tergestine ecclesie«]* je nastal prepir zaradi pravice, voliti škofe v tržaški cerkvi. Župnik in duhovniki Miljske cerkve so trdili da so se že od nekdaj udeleževali volitev tržaških škofov ter imeli pri tej priložnosti tudi svoj glas. Tako bi moralo biti tudi v bodoče in zato so se pritožili pri oglejskem patriarhu B(ertoldu), kateri je to preporno vprašanje izročil koprskemu škofu A. in arhidiakonu koprske cerkve P., da bi ga proučila, sam (patriarh) pa potem izrekel nazadnje razsodbo. — V navzočnosti rečenih mož (koprskega škofa in arhidiakona) so razpravljali o omenjenemu vprašanju, priče so zaslišali in druge razloge navedli. Vse to so nato poslali pod pečatom

imenovanih mož patriarhu, kateri je potem natančno pretehtal to zadevo ter se posvetoval z nekaterimi magistri, kateri so po njegovem ukazu natančno proučili celo vprašanje. Ker je bil (patriarh) vsled drugih važnih zadev zadržan, da bi bil strankama, kateri sta bili zadnjikrat klicani, naznanil razsodbo, ukazal je K(onradu), dekanu oglejske cerkve, da naj naredi konec rečenemu prepiru. — Ta je v imenu svojega patriarha navzočim zastopnikom obeh strank *[»presentibus B. presbitero procuratore sive sindico decani et capituli Tergestine ecclesie«]* razglasil, da imajo pravico voliti škofe v Tržaški cerkvi *[»in ecclesia Tergestina«]* ondotni dekan in kapitelj. Kar se tiče trditve župnika in duhovnikov iz Milj *[»de Muglia«]*, da morajo biti vsled stare navade navzoči pri volitvi škofov v Tržaški cerkvi in da jih imajo pravico voliti, nalaga se večno molčanje B., zastopniku miljskega *[»de Mugla«]* župnika in duhovščine, kakor tudi ondotnemu župniku in duhovščini.

[Orig. v arhivu tržaškega kapitlja. — Kandler, Cod. dipl. Istr. — Reg.: Marsich v Archeografo Triestino, nuova serie, V, 1877—1878, 373, n. 28.]

Št. 567.

1232, dne 29. aprila.

Oglejski patriarh Bertold naznanja, da je nekdaj nastal prepir med kapitljem Tržaške cerkve *[»ecclesie Tergestine«]* ter med miljsko duhovščino *[»clericos Muglenses«]* zastran volitve cerkvenega pastirja. Patriarh pravi, da je z dovoljenjem obeh strank izročil to zadevo v preiskavo koprskemu škofu in njegovemu arhidiakonu, sebi pa pridržal končno razsodbo. Ta dva sta sklicala obe stranki, postopala tako, kakor je treba pri prepornih stvareh, zaslišala priče ter mu (patriarhu) potem pod svojim pečatom poslala vse spise. Patriarh omenja, da se je nato posvetoval s pametnimi in pravovednimi osebami. Ker je hotel, da bi se prepir končal, naznanil je strankama kraj in čas, da bi zvedeli končno razsodbo. Ker pa je bil (patriarh) ravno takrat zaradi važnejših reči zadržan, ni mogel biti sam osebno navzoč in zato je ukazal oglejskemu dekanu, da naj namesto njega končno razsodi prepir. Rečeni dekan je nato v navzočnosti zastopnikov obeh strank razglasil razsodbo: pravico, voliti škofe v Tržaški cerkvi naj imata v bodoče samo dekan in kapitelj rečene cerkve. Duhovščini miljske cerkve *[»Muglensis ecclesiae«]* pa se nalaga glede pravice, voliti škofe v Tržaški cerkvi večno molčanje. Patriarh naznanja, da odobruje to kanonično in premišljeno razsodbo rečenega dekana.

[Orig. v arhivu tržaškega kapitlja. — Bonomo, Monete dei Vescovi di Trieste, 33 = Kandler, Cod. dipl. Istr. — Reg.: Marsich v Archeografo Triestino, nuova serie, V, 1877—1878, 373, n. 29.]

Št. 568.

1232, dne 27. maja. Spoleto.

Papež Gregor IX. ukaže opatu cistercijanskega samostana v Stični *[»de Sitich«]* ter priorjema kartuzijanskih samostanov v Žičah *[»de Seitsi«]* in Jurkloštru *[»de Giriowe«]*, da preiščejo pritožbo koroškega vojvode *[»ducis Karinthie«]*, ki je navedel, da šentpavelski opat tako zapravlja imetje svojega samostana, da ga bo uničil, ako mu Apostolska stolica tega ne zabrani. Ker se samostanski menihi iz strahu pred sorodniki rečenega opata[299] ne upajo tega naznaniti, zato jim (opatu in priorjema) veleva, da osebno gredo v imenovani kraj in če se prepričajo, da je to res, naj popravijo in obnove, kar potrebuje poprave in obnove v glavi in v članih. — *»Ex parte nobis.«*

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Neugart, Historia monasterii ad s. Paulum, II, 127. — Jaksch, Mon. Car., IV, 206, n. 2052. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 167, n. 902. — Potthast, Reg. pont. Rom., n. 8934. — Schroll v Fontes rer. Austr., Dipl., XXXIX, 119. — Schumi, Urkb. Krain, II, 58, n. 75.]

Št. 569.

1232, meseca maja. Pordenone.

Rimski cesar Friderik II. naznanja vsled pritožbe šentpavelskega opata, da koroški vojvoda B(ernard) *[»B. dux Karinthie«]* nima pravice, ustanavljati trgov na tleh Šentpavelskega samostana, pač pa jo ima opat, ki jih sme ustanavljati in premeščati na tleh svoje cerkve, kjerkoli hoče.

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Neugart, Historia monasterii ad s. Paulum, II, 128. — Huillard-Bréholles, Hist. dipl. Frid., IV^a, 357. — Jaksch, Mon. Car., IV, 206, n. 2051. — MG., Constit., II, 214, n. 173. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 166, n. 900. — Schroll v Fontes rer. Austr., Dipl., XXXIX, 119. — Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 1985.]

Št. 570.

1232, dne 9. junija. St. Lambrecht.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) naznanja, da sta se admontski opat in vitez Otokar »de Grazwin« poravnala zaradi desetin v Gamnerju.

Med pričami: *»... Heinricus de Truhsen, Otto de Chungesberch ...«*

[Cod. 475, f. 87, n. 95, iz 13. stol. in cod. 462, f. 126, n. 7, oba v Admontu. — Pez, Thesaur. anecdot., III^c, 745, n. 58. — Wichner, Gesch.

[299] Neugart (o. c., II, 25—29) pravi, da je bil to opat Konrad iz rodovine Trušenjcev.

v. Admont, II, 298, n. 136. — Zahn, Urkb. f. Steiermark, II, 390, n. 291. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 427, n. 883. — Reg.: Ankershofen v Archiv f. österr. Gesch., XXXII, 167, n. 903. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzb. Erzbischöfe, 258, n. 401. — Jaksch, Mon. Car., IV, 207, n. 2056.]

Št. 571.

(1232, poletje.) Sv. Štefan.

Krški škof Ulrik (I.) se pogodi s pomočjo solnograškega nadškofa (Eberharda II.) in koroškega vojvoda *[»ducis Carinthie«]* (Bernarda) s Hartwikom in njegovima sinovima Engelbertom in Engelramom, ki so se polastili njegovega gradu Strassburga.

Med pričami: *»... dux Carinthie, ... comes Willehelmus de Hvneburch, dominus Chunradus de Lengeburch, ... Eberhardus de Sconestaine, ... Gotpoldus de Pilestaine, Eberhardus de Presingin ...«*

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., I, 416, n. 536 k (1232, poletje). — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXII, 360, n. 790 k »c. 1222« in XXXII, 173, n. 912 k l. 1232. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzburg. Erzbischöfe, 255, n. 386 k »marec 1232«.]

Št. 572.

1232, dne 8. julija. Spoleto.

Papež Gregor IX. ukaže proštu v Velikovcu *[»de Volkenmarct«]* v Solnograški diecezi, da preišče pritožbo vetrinjskega opata in njegovega konventa *[»monasterii Victoriensis«]*, ki mu je naznanil, da so G. ter nekateri drugi laiki Oglejske in Solnograške dieceze naredili Vetrinjskemu samostanu na njegovih posestvih veliko škode. Zato mu veleva, da skliče dotične osebe, jih zasliši, tožbo brez priziva razsodi ter s cerkveno strogostjo prisili izvršiti to, kar bi sklenil. Ako bi se priče, ki bi bile klicane, vsled naklonjenosti, sovraštva ali strahu odstranile, naj jih z isto strogostjo brez priziva prisili, povedati resnico. — *»Dilecti filii.«*

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 208, n. 2057. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 167, n 904. — Potthast, Reg. pont. Rom., n. 8964.]

Št. 573.

1232 (pred 13. avgustom). Krieglach. — **(1232), dne 13. avgusta.** Breže.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) potrdi razsodbo, katero so razglasili v to postavljeni razsojevalci med Otokarjem, župnikom *»de Murce«*, in Sifridom, hospitalskim mojstrom v Spitalu. Pri tej objavi sta bila med drugimi kot priči prisotna *»Stangoy«* in *»Stagoi«*.

Kot priči nadškofove potrditve se med drugimi omenjata *»Otto de Traberc«* in *»Otto de Kungesperc«*.

[Dva orig. v Dež. arhivu v Gradcu. — (Hormayr) Arch. f. Gesch., XIX (1828), 688. — Mittheil. d. histor. Vereins f. Steiermark, IX, 225. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 392, n. 293. — Hauthaler-Martin, Salzbg. Urkb., III, 432, n. 885. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 167, n. 905. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzb. Erzbischöfe, 258, n. 402.]

Št. 574.

1232, dne 16. septembra. Anagni.

Papež Gregor IX. naroča škofu v Vicenzi, priorju pri sv. Salvatorju v Benetkah in arhidiakonu v Castellu, naj izvrše izobčitev, katero je izrekel škof iz Caorle nad samostanom sv. Jurija v Benetkah v zadevi proti koprskemu kapitlju. — *»Supplicávit nobis dilectus.«*

[Cornelius Flaminius, Ecclesiae Venetae, VIII, 243. = Reg.: Potthast, Reg. pont. Rom., n. 9002.]

Št. 575.

1232, dne 18. septembra. Anagni.

Papež Gregor IX. dovoljuje tržaškemu dekanu in kapitlju *[»decano et capitulo Tergestinis«]*, da smeta s privoljenjem tržaškega izvoljenega škofa L(eonharda) uporabljati dohodke od prebend umrlih kanonikov Tržaške cerkve za svojo splošno rabo, in sicer v teku leta po smrti kanonika zato, da bodeta mogla spodobneje služiti svoji cerkvi. — *»Hiis que pro.«*

[Registri Gregorja IX., 16, f. 34, an. VI, c. 88, v Vatikanu. — Auvray, Les registres de Grégoire IX, I, col. 530, n. 872.]

Št. 576.

1232, dne 20. septembra. Anagni.

Papež Gregor IX. potrdi tržaškemu dekanu in kapitlju *[»decano et capitulo Tergestinensi«]* vsled njune prošnje desetine tržaškega mesta in drugo imetje, kar jim je podelil tržaški škof. Nobeden človek ne sme te potrditve prelomiti ali pa jej nasprotovati. — *»Cum a nobis petitur.«*

[Orig. v »Archivio diplomatico« v Trstu. — Kandler, Cod. dipl. Istr. k l. 1233. — Reg.: Potthast, Reg. pont. Rom., n. 9004.]

Št. 577.

1232, dne 20. septembra.

Krški škof Ulrik (I.) podeli svojemu kapitlju cerkev v Meiseldingenu.

Med pričami: »*Goteboldus de Pilstein.*«

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., I, 417, n. 537. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 169, n. 908. — Böhmer-Ficker-Winkelmann, Reg. imp., V, n. 11.124.]

Št. 578.

(1232, pred 2. oktobrom.)

Papež Gregor IX. ukaže koprskemu kanoniku B(artolomeju) z ozirom na to, da je umrl prošt v Karniji, kateremu je možniški opat izročil svoje pooblastilo, naj sam razsodi pravdno zadevo med Čedadskim kapitljem in Milštatskim samostanom. — Datum manjka. — »*Dilecti filii.*«

[Insert v listini pod št. 579. — Jaksch, Mon. Car., IV, 209, n. 2063.]

Št. 579.

(1232, pred 2. oktobrom.)

Od papeža postavljeni sodnik B(artolomej), kanonik koprski, ukaže opatu in menihom Milštatskega samostana, kateri niso plačali zahtevanih treh mark srebra do 11. aprila ter bili zato izobčeni,[300] a so vendar še dalje vršili božjo službo, da naj dne 19. oktobra pridejo v Humin ali pa pošljejo tja sposobnega zastopnika.

Datum manjka.

[Insert v listini pod št. 580. — Jaksch, Mon. Car., IV, 210, n. 2064.]

Št. 580.

1232, dne 2. oktobra. Milštat.

Oton, pisar v Št. Mohorju *[»Otto scriba sancti Hermachore«]*, izroči priorju Gerochu in pa konventu v Milštatu pismo koprskega kanonika Bartolomeja,[301] od Apostolske stolice postavljenega sodnika. Ker pa prior ni hotel pisma sprejeti, ga je rečeni Oton položil v koru na klop zraven njega. Ker ga pa tudi tu ni hotel prior vzeti, ga je pustil na velikem oltarju.

[Orig. v muzeju v Čedadu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 210, n. 2065.]

Št. 581.

1232, meseca decembra.

Prepir med tržaškim izvoljenim škofom Leonardom ter Wernardom iz Mokova *[»de Muchou«]*, ministerialom Tržaške cerkve, na zboru fevdnikov rečenega izvoljenega škofa.

[300] Gl. št. 562.
[301] Gl. št. 579.

Tržaški izvoljeni škof je tožil, da ga rečeni Wernardus nadleguje zaradi nekaterih desetin in ene kmetije v »Perengerstorfu«, katere so imeli že njegovi predniki v svoji oblasti do njegovega (Leonardovega) nastopa. Pripravljen je dokazati, da je užival rečeni Wernardus omenjene desetine in kmetijo ter tudi druge škofijske dohodke samo na račun službe, katero je imel od njegovega (Leonardovega) prednika in od njega.

Temu nasproti je trdil rečeni Wernardus, da so bile omenjene desetine in pa kmetija le fevd rajnkega njegovega očeta. A škof Gebard *[»Gebardus«]* se jih je polastil ter jih imel v svojih rokah tudi še za njegove (Wernardove) dobe. Po Gebardovi smrti se jih je lastil tudi škof Konrad *[»Conradus«]* skoraj do svoje smrti. Naposled je vsled prošenj svojih prijateljev spoznal, da mu po pravici ne gredo; zato mu (Wernardu) jih je dal v fevd. Wernardus trdi, da je na ta način dobil svoje posestvo, še preden je postal (škofov) uradnik.

Ko ste stranki to izpovedali, pretresovalo se je na zboru, kaj naj bi se sklenilo. Eden del zborovalcev je razsodil, da naj dobi rečene desetine in pa kmetijo izvoljeni škof, ako more dokazati, da so z nekaterimi drugimi škofijskimi dohodki vred v zvezi s službo, katero izvršuje Wernardus v škofovem imenu. Vendar naj se da nasprotni stranki pravica, ako je res, kar trdi Wernardus, da se je njegovemu očetu zgodila krivica. — Večina zborovalcev pa je razsodila, da naj omenjeni Wernardus obdrži rečena posestva, ako more dokazati, da jih je dobil v fevd ter jih imel že prej, kakor je postal škofov uradnik. — Zoper to razsodbo se je izvoljeni škof pritožil.

»*Anno incarnationis eiusdem (dei) millesimo CCXXXII, mens. Decembris, indictione V.*«

[Orig. v arhivu tržaškega kapitlja. — Kandler, Cod. dipl. Istr. — Reg.: Marsich v Archeografo Triestino, nuova serie, V, 1877—1878, 374, n. 31.]

Št. 582.

1232.

Majnhalm s Turjaka *[»Meynhalmus ab Aversperg«]* podeli samostanu v Stični *[»monasterio Sitticensi«]* dve kmetiji na gori Šumperku *[»in monte Schönberg«]* zato, da bi bil po smrti v samostanski cerkvi pokopan.

[Reg.: Puzel, Idiographia monasterii Sitticensis, 12, rokopis v Deželnem arhivu v Ljubljani. — Schumi, Urkb. Krain, II, 59, n. 77.]

Št. 583.

(1232.)

Goriški grof Majnhard (II.) proda solnograškemu nadškofu Eberhardu (II.) svoje posestvo v Premersdorfu in ga dobi nato od nadškofa v fevd.

Med pričami: *»Wlricus de Rifenberch«.*

Datum manjka.

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Jaksch, Mon. Car., IV, 196, n. 2028. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 415, n. 872. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzburg. Erzbischöfe, 255, n. 385.]

Št. 584.

1232. Sagritz.

Kolon in Volker iz Flaschberga ter njun nečak Konon, ministeriali goriškega grofa Majnharda (II.) *[»Meinhardi comitis de Gorce«]*, se pogode z Admontskim samostanom zaradi nekih pašnikov. Dotično pogodbo je potrdil s svojim pečatom tudi goriški grof.

Med pričami *»Rvdolfus de Gorce«.*

Na sivih nitih visi med drugimi tudi pokvarjen pečat grofa Majnharda z legendo ... COMITIS ... GOR ... AQIL ... (opis pri Jakschu, l. c.).

[Orig. v Admontu. — Pez, Thesaur. anecdot., III[c], 791. — Wichner, Gesch. v. Admont, II, 299, n. 137. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 399, n. 298. — Jaksch, Mon. Car., IV, 197, n. 2030. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 168, n. 906. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. Salzburg. Erzbischöfe, 254, n. 383.]

Št. 585.

1232.

Oglejski patriarh Bertold potrdi ustanovitev hospitala v Kamniku, katerega so utemeljili on ter njegova brata Oton VII., vojvoda meranski, in Henrik IV., mejni grof istrski. K tej ustanovitvi sta prispevala tudi neki Matzilling in pa prvi kamniški župnik Henrik. Marijino cerkev v Kamniku, pri kateri je bil prej hospital, so povzdignili v glavno župno cerkev čez vse druge.

[Nemški reg. v »Schriftenregister« mesta Kamnika (rokopisi grajskega arhiva v Ravnah) = Mittheil. d. histor. Vereins f. Krain, 1865, 110 = Schumi, Urkb. Krain, II, 59, n. 78.]

Št. 586.

1233, dne 30. januarja. Krka (na Koroškem).

Ortolf iz Ostrovice se odpove patronatu čez kapelo v Treffling i na korist kanonikom na Krki.

Med pričami *»Vlricus prepositus in Volkenmarchet«.*

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., II, 13, n. 543. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 173, n. 915.]

Št. 587.

1233, pred 16. februarjem.[302]

Bamberški škof Ekbert se je vojskoval s koroškim vojvodom Bernardom. Škof je bil močnejši ter je vojvodu požgal in razrušil več gradov in drugih krajev. Pozneje je škofa zvijačno ujel Henrik iz Bekštajna ter ga imel ves post zaprtega. Osvobodil ga je nazadnje avstrijski vojvoda Friderik II.

Continuatio Sancruc. prima ad a. 1233 (MG., SS., IX, 628): »Episcopus Babenbergensis et dux Karinthie rapina et incendio se mutus vastaverunt; sed in omnibus episcopus superior semper extitit, civitates et castella ducis combussit et destruxit.«

Annales s. Rudberti Salisburg. ad a. 1232 (MG., SS., IX, 785): »Episcopus Babenbergensis cum duce Karinthie movens bellum plures eius munitiones destruxit et terram pro magna parte vastavit.«

Continuatio Scotorum ad a. 1233 (MG., SS., IX, 626): »Ekkebertus venerabilis Babenbergensis episcopus postquam bellando devicit Karinthiam, ab Heinrico de Vinchenstain in dolo captivatur.«

Annales s. Rudberti Salisburg. ad a. 1233 (MG., SS., IX, 785): »Episcopus Babenbergensis a ministeriale ducis Karinthie per totam quadragesimam in captivitate tenetur.«

Št. 588.

1233, dne 26. marca. Lateran.

Papež Gregor IX. piše solnograškemu nadškofu (Eberhardu II.), da je plemeniti Henrik iz Bekštajna *[»nobilis vir Henricus de Vinkenstein«]*, ministerial, svetovalec in fevdnik bamberškega škofa po izdajalsko tega s svojimi pristaši ujel ter ga ima v nekem gradu zaprtega. Ker se s takim činom škoduje vesoljni cerkvi, zato naj se on (nadškof) potrudi, da osvobodi škofa in varuje zemljo Bamberške cerkve. — *»Nefande presumptionis.«*

Enako pismo je papež poslal tudi avstrijskemu vojvodu.

[Registri Gregorja IX., XVII, f. 2', an. VII, 6, v Vatikanu. — Rodenberg, MG., Epist. saec. XIII, I, 417, n. 518. — Jaksch, Mon. Car., IV, 212, n. 2071. — Reg.: Archiv f. österr. Gesch., LXXI, 259. — Böhmer-Ficker-Winkelmann, Reg. imp., V, n. 6948. — Auvray, Les registres de Grégoire IX, I, 684, n. 1200.]

Št. 589.

1233, dne 26. marca. Lateran.

Papež Gregor IX. piše ... rožaškemu opatu, ... dekanu pri veliki cerkvi v Ogleju ter ... proštu pri Sv. Štefanu (v Ogleju), da je

[302] Štiridesetdanski post se je pričel l. 1233. dne 16. februarja.

bamberškega škofa (Ekberta) plemeniti Henrik iz Bekštajna, njegov ministerial, svetovalec in fevdnik, zvijačno s svojimi sotrudniki ujel ter ga ima v nekem gradu zaprtega. Zato jim zapoveduje, da naj vsako nedeljo in vsak praznik med zvonjenjem in pri prižganih svečah javno naznanijo, da so rečeni plemenitaš in njegovi sotrudniki iz cerkve izobčeni in da je njih zemlja pod interdiktom tako, da se razen krsta pri otrocih in pokore pri umirajočih ne sme podeljevati noben drug zakrament. V tistih krajih, kamor bi prišel omenjeni plemenitaš, se ne sme obhajati božja služba tako dolgo, dokler je tam ter dokler ne osvobodi imenovanega škofa, ne da dovolj zadoščenja Bogu in cerkvi ter ne pride osebno pred njega (papeža). — *»Nephande presumtionis.«*

[Registri Gregorja IX., vol. IV, 2, lib. VII, 7, v Vatikanu. — Rodenberg, MG., Epist. saec. XIII, I, 417, n. 519. — Jaksch, Mon. Car., IV, 212, n. 2072. — Reg.: Auvray, Les registres de Grégoire IX, I, 685, n. 1202. — Böhmer-Ficker-Winkelmann, Reg. imp., V. n. 6949.]

Št. 590.

1233, dne 9. aprila. Koper.

Varnerius de Leonardo proda s svojo soprogo Madonia castellskemu škofu Marku Michaelu potom gradeškega grofa Ivana Corino za 17 liber malih beneških penezov en vinograd v koprskem okraju *[»in confinio Justinopolis«]* v kraju Canzano *[»Cançano«]*.

[Orig. v Drž. arhivu v Benetkah. — Reg.: Minotto, Acta et dipl., I, 1, 17.]

Št. 591.

1233, dne 29. aprila. Dunaj.

Friderik, vojvoda avstrijski in štajerski ter gospod Kranjskega *[»dominus Carniole«]*, dovoli, da naj se v slučaju, ako bi se kak njegov ministerial oženil s hčerjo kakega ministeriala Freisinške cerkve ali pa nasprotno, njih dediči in pa njih posestva enakomerno razdele tako, da pride en del dedičev in posestva pod njegovo oblast, drugi enako veliki del pa pod oblast Freisinške cerkve. Ako bi pa sam (vojvoda Friderik) umrl brez dedičev, pridejo naj tudi njemu pripadli dediči z njih posestvom vred pod oblast Freisinške cerkve.

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Meichelbeck, Hist. Frising. II^a, 12. — Zahn, Font. rer. Austr., Dipl., 132, n. 134. — Schumi, Urkb. Krain, II, 60, n. 80. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberg., 151, n. 15.]

Št. 592.

1233 (okoli meseca maja).

Friderik, vojvoda avstrijski in štajerski, izda listino na korist nanovo ustanovljenega samostana poleg reke Stainz.

Med pričami: »... *Otto de Traburch, Reimbertus de Ovberke* (recte: Mvreke), ... *Leupoldus* (recte: Liuprandus) *archidiaconus Karinthie* ...«

[Prepis v Dež. arhivu v Gradcu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 409, n. 307. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 175, n. 919.]

Št. 593.

1233, dne 1. junija. Lateran.

Papež Gregor IX. piše proštu (Bernardu) in kanoniku R. v Concordiji, da je izprva naročil koprskemu *[»Iustinopolitano«]* kanoniku B(artolomeju), možniškemu opatu in rajnkemu proštu v Karniji, naj bi razsodili prepir med čedadskim kapitljem in milštatskim opatom zaradi posestev in drugih stvari. Pozneje je možniški opat prepustil svojo nalogo karnijskemu proštu, in ko je ta umrl je (papež) ukazal koprskemu kanoniku, naj sam reši to zadevo. A pretekli sta že dve leti, in čeprav mu je med tem časom pisal, ni kanonik tega izvršil. Zato veleva njima (proštu in kanoniku v Concordiji), da onadva prevzameta to nalogo, ako bi koprski kanonik ne razsodil zadeve v treh mesecih. — *»Dilecti filii.«*

[Insert v listini z dne 6. febr. 1234 (Jaksch, Mon. Car., IV, 219, n. 2086). — Jaksch, Mon. Car., IV, 214, n. 2075.]

Št. 594.

1233, dne 1. junija. Čedad.

Oglejski patriarh Bertold podeli proštiji v Čedadu desetino od prediva *[»decimam lini«]* po Tolminskem *[»in Tulmino«]* v blagor duše svojega rajnkega brata (istrskega) mejnega grofa Henrika, za katerega imajo čedadski kanoniki obhajati vsakoletno obletnico.

[Orig. v muzeju v Čedadu in prepis v zbirki Guerra istotam. — Schumi, Urkb. Krain, II, 60, n. 81, iz prepisa. — A. Sacchetti v Nuovo archivio Veneto, nuova serie, V, tom. X, 1 (1905), 51, iz originala.]

Št. 595.

1233, dne 25. junija. Lateran.

Papež Gregor IX. piše oglejskemu patriarhu (Bertoldu), da mu je gotovo znana krutost zlobnega Henrika iz Bekštajna *[»Henrici de Winkenstein«]*, ki je zvijačno ujel bamberškega škofa (Ekberta), ga vrgel v ječo, zahteval od njega kot poroštvo neko vsoto denarja ter razrušil neki grad Bamberške cerkve. Papež pravi, da ga (patriarha) osvobodi vsake prisege in vsakega poroštva, katero je dal rečenemu hudobnežu, ker noče, da bi se na ta način zgodila Bamberški cerkvi kaka škoda. — *»Que fuerit insania.«*

[Registri Gregorja IX., vol. IV, 64, lib. VII, 221, v Vatikanu. — Rodenberg v MG., Epist. saec. XIII, I, 441, n. 543. — Jaksch, Mon. Car., IV, 214, n. 2076. — Reg.: Auvray, Les registres de Grégoire IX, I, 802, n. 1439. — Böhmer-Ficker-Winkelmann, Reg. imp., V, n. 6978.]

Št. 596.

1233, dne 28. junija. Lateran.

Papež Gregor IX. piše oglejskemu patriarhu (Bertoldu), da mu je gotovo znana krutost zlobnega Henrika iz Bekštajna *[»Henrici de Winkenstein«]*, ki je zvijačno ujel bamberškega škofa (Ekberta), ga vrgel v ječo, zahteval od njega kot poroštvo neko vsoto denarja ter razrušil neki grad Bamberške cerkve. Ker je imenovani Henrik nalagal greh na greh, zato mu (patriarhu) ukazuje, da uporablja zoper njega cerkvene in posvetne kazni, dokler se ta ne obrne do Apostolske stolice zaradi škode, krivic in sramote, katere je napravil omenjenemu škofu in njegovi cerkvi. Vsako nedeljo in vsak praznik naj med zvonjenjem in pri prižganih svečah javno naznani, da so izobčeni on (Henrik), njegovi sotrudniki ter ministeriali koroškega vojvode *[»ducis Carinthie«]* (Bernarda), ki so mu baje preskrbljevali orožje in hrano. To naj dela tako dolgo, dokler ne dobi od vseh primernega zadoščenja. — *»Que fuerit insania.«*

[Registri Gregorja IX., vol. IV, 64, lib. VII, 223, v Vatikanu. — Rodenberg v MG., Epist. saec. XIII, I, 442, n. 546. — Jaksch, Mon. Car., IV, 215, n. 2077. — Reg.: Auvray, Les registres de Grégoire IX, I, 803, n. 1441. — Böhmer-Ficker-Winkelmann, Reg. imp., V, n. 6981.]

Št. 597.

1233 (?), dne 1. julija. Galgócz (?).[303]

Friderik, vojvoda avstrijski in štajerski ter gospod Kranjskega *[»dominus Carniole«]* da Konradu iz Hindberga v fevd komorni urad.

Med pričami: *»Fridericus de Betowe.«*

[Orig. v arhivu grofa Wurmbranda v Steierbergu na Dolenjem Avstrijskem. — Fejér, Cod. dipl. Hung., IV^a, 245. — Rechenmacher v Arch. f. österr. Gesch., XXXV, 245. — Schwind-Dopsch, Ausgewählte Urkunden zur Verfassungsgeschichte, 54, n. 33.]

Št. 598.

1233, dne 24. avgusta. Trst.

I. (Tržaško mesto prisеže Benečanom zvestobo.)

Ortelep, sin Urinderondin, in Bertald, sin rajnkega Tergesta. Divita, tržaškega rektorja, ter Mihael de Sofia *[»Ortelepus filius*

[303] Zastran datiranja gl. A. Ficker, Herzog Friedrich II., der letzte Babenberger, 150.

Urinderonde et Bertaldus condam Tergesti Divitis, Tergesti rectores, et Michael de Sofia«] prisežejo naslednje točke v svojem imenu in v imenu vse občine, katera jim je dala na javnem zboru to oblast, kar je tudi zapisano v kapitulariju:

Izvrševati hočejo vse prisege in ukaze, katere so storili ali pa dobili od beneškega dožda in ondotnega svetovalstva zastran lesa, soli, tujcev in ladij, katere bi prišle čez morje s kakimi stvarmi. Izpolnjevati hočejo vse naredbe in ukaze, katere bi jim dal dož osebno, po svojih poslancih ali pa v svojih pismih. Ravnati se hočejo tudi po predpisu in naredbi, katero sta nekdaj sklenila beneški dož ter Ivan de Salvia, odposlanec tržaške občine, zastran trgovcev, kateri smejo bivati v tržaškem mestu; pri takratni priložnosti sta posredovala prior sv. Marije Križarske *[»sancte Marie cruciferorum«]* ter plemeniti Peter Geno iz Benetk. Dalje obljubijo s prisego paziti na to, da bodo ravnatelji ali župani *[»rectores seu potestates«]* tržaškega mesta prisegli vsako leto na dan svojega nastopa, da se hočejo po teh ukazih ravnati sami ter tudi od drugih zahtevati, da jih izvršujejo.

»Anno domini millesimo ducentesimo trigesimo tercio, die octavo augusti exeunte, regnante domino Friderico Romanorum imperatore, indictione sexta« (na začetku listine).

»Actum Tergesti apud ecclesiam sancti Silvestri in presentia Petri Percazanti et Nasinverre Rivoli de Venecia et aliorum. Ego Petrus sacri palacii Tergest. notarius rogatus hanc cartulam subscripsi et roboravi.«

To prisego je notar Bartholomeus prepisal istega leta meseca oktobra *[»Ego Bartholomeus, sacri palacii notarius, hoc exemplum ex autentico Petri sacri palacii et Tergesti notarii sumptum, nil addens vel minuens, quod sententiam mutet, fideliter, ut comperii, exemplavi signoque meo corroboravi, curente anno domini millesimo ducentesimo tricesimo tercio, indictione VI, mense octubris«].*

II. (Pogodba med tržaškim mestom in Benečani.)

1. Benečani smejo svobodno živeti v tržaškem mestu *[»in civitate Tergestina«]* in njegovi okolici, ne da bi plačevali kako davščino, tudi smejo razen žita izvažati vse to, kar jim je všeč. Ako se je pa s pomočjo Benečanov žito spravilo od drugod v Trst, smejo ga ti od tukaj izvažati tjakaj, kamor hočejo. — 2. Benečani smejo svobodno in brez kazni pokupiti vse meso, katero bi prišlo v Trst iznad »gozda« *[»a gualdo superius«].*[304] To meso smejo v Trstu nakladati,

[304] Gualdum = Wald = gozd. Kandler piše, da nam je tu misliti na črto, ki gre od Ajdovščine čez Razdrto in Št. Peter do Snežnika.

razkladati ter od tukaj izvažati brez kakega ugovora. — 3. Benečani naj imajo pravico, da smejo v Trstu in njegovi okolici sol, žito in vse druge stvari razkladati, nakladati, postaviti jih tja, kamor hočejo ter jih po svoji volji prodajati na drobno in debelo. — 4. Tržaška občina naj ima dva mala beneška novca za staratik pri vsakem modiju. — 5. Benečani naj imajo pravico kupovati kože, naj si bodo kakršnekoli ali od koderkoli, razen suhih kozjih, volovskih, kravjih in kozlovskih, katere prihajajo iz spodnjih krajev *[»de infra terram«]*; za te velja to, kar je bilo do sedaj navadno. Ako bi Benečani dobivali kože iznad ali izpod gozda *[»tam a gualdo superius quam inferius«]*, naj si bodo kakršnekoli, smejo jih imeti in kupovati. — 6. Tržaška občina naj ima pri kadeh od vsakih sto po dva breška novca. Zastran izvažanja mesa in ~~perja (?)~~ SENA *[»foliis«]* naj imajo Benečani tisto pravico, katero so imeli do sedaj. — 7. Tržaški podesta ne sme Benečanom naložiti nobene druge kazni in zaradi nobene druge stvari, kakor le to, kar se je zgoraj omenilo. — 8. Vsi Tržačani morajo beneškemu doždu priseči zvestobo.

III. (Prisega tržaških sodnikov.)

Vsak sodnik je moral priseči, da bode vestno in marljivo zaslišal in razsodil vsako pravdo, katera bi nastala med Benečani in Tržačani ter mu jo naznanil. O vsaki pravdi hoče razsoditi po predpisu in pogodbi, katera je bila sklenjena med beneškim doždom in Tržačani. Ako bi za kak slučaj ne bilo nobenega predpisa in nobene pogodbe hoče razsojevati po običaju, ako mu je znan. Ako bi ne vedel za običaj, hoče soditi po svoji vesti brez zvijače. Nobeni osebi ne bode zvijačno pomagal ali pa jej škodoval. Prepirov ne bode zvijačno zavlačeval. Odstranil ne bode nobene služnosti, ter tudi ne pustil, da se odstrani; izvzeta je le pristojbina *[»excepto sporto«]*, ako bi se mu poslala ali pa dala do pet beneških solidov ali pa še manj. Ako bi vedel, da je kdo zaradi njega odpravil kako služnost, skrbel bi, ako bode mogoče, da se brez zvijače zopet uvede. Ako bi hotel beneški dož s Tržačani zmanjšati ali pa dostaviti kaj zastran predpisa ali pa pogodbe, hoče potem soditi tako, kakor bodo sklenili. Ako se bodo hoteli ljudje zaradi česa pritožiti ter zahtevati listino (?) *[»preceptum«]*, hoče jo dati odvetniku, da se prepriča, zaradi česa je bila tožba podana; ko se razsodba objavi, hoče odvetnikom velevati, da plačajo s premoženjem tistih, kateri bodo obsojeni, odškodnino za to, zaradi česar bodo obsojeni. Ko bi pa odvetnik povedal, da se dotičnik protivi (plačati), hoče to naznaniti županu ali pa svetovalcem tržaškega mesta. Vsak sodnik mora obljubiti, da bode vse to marljivo izpolnjeval; izvzete so le sodbe, ako bi kdo kakemu človeku kak

ud uničil, razkosal ali pa sežgal. Vse to hočejo vršiti po najboljši volji brez zvijače od takrat (ko so prisegli) pa do sv. Mihaela ter potem še eno leto.

IV. (Prisega tržaških odvetnikov.)

Vsak odvetnik je moral priseči, da bode po najboljši volji brez zvijače, sovraštva, naklonjenosti, podkupovanja in prošenj podpiral beneške podložnike, dajal jim dobre nasvete ter jih branil, ako bi imeli pravdo pred tržaškim županom ali pa njegovimi uradniki, do prihodnjih Vseh svetnikov in potem še eno leto. Zavezati se je moral, da ne bode od njih (Benečanov) več vzel ali pa iz njih več iztisnil, kakor toliko, kolikor dobivajo beneški od tržaških prebivalcev.

[Liber pactorum, I, 185 in II, 27, 28, v Drž. arhivu v Benetkah. — Kandler, Cod. dipl. Istr. k 23. avg. — Minotto, Acta et dipl., I, 1, 17 k 8. avg.]

Št. 599.

1233, dne 12. oktobra. Anagni.

Papež Gregor IX. piše labodskemu škofu in velikovškemu proštu *[»preposito de Volchm(archet)«]*, da so mu Hartwik in drugi menihi Šentpavelskega samostana s solzami naznanili, da jih sorodniki njih opata po nedolžnem preganjajo zato, ker zvesto zasledujejo preiskavo o prestopkih svojega opata in o koristih rečenega samostana. To preiskavo je Apostolska stolica naložila stiškemu opatu *[»abbati de Sitch«]* in njegovim tovarišem.[305] Zaradi večkratnih krivic, katere so morali menihi pretrpeti, ne morejo več varno v samostanu bivati. Zato jima (škofu in proštu) veleva, da naj zabranita, da bi opatovi sorodniki ali pa drugi ljudje po krivici nadlegovali omenjene menihe. Vsako silo naj preprečita s cerkvenimi kaznimi in tudi s posvetno oblastjo, ako bi bila potreba. — *»Qui diabolice persecutionis.«*

[Orig. v Št. Pavlu na Koroškem. — Jaksch, Mon. Car., IV, 217, n. 2082. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 174, n. 917. — Potthast, Reg. pont. Rom., n. 9311. — Schroll v Fontes rer. Austr., Dipl., XXXIX, 119. — Schumi, Urkb. Krain, II, 61, n. 82.]

Št. 600.

1233, dne 25. oktobra. Mokovo.

Tržaški izvoljeni škof L(eonard) *[»L. dei gratia Tergestinus electus«]* potrdi kanonikom tržaške cerkve, katerih ubožnost mu je bila znana, desetine od žita tržaškega (?) mesta, katere so prav za prav spadale k njegovi (škofovi) mizi, a jih je njegov prednik K(onrad)

[305] Gl. št. 568.

podelil rečenim kanonikom. Zato naj pa ti pridnejše izvršujejo božjo službo, hvalnice, oficije in molitve za umrle.

»Actum in castro de Muchou. Presentibus domino Mauro gastaldione, Christiano Civitatensi, Christofforo Derosaz et aliis.«

»Ego Wodalricus sacri palacii in Tergesti notarius interfui rogatus hanc cartulam supscripsi et roboravi.«

»Anno domini millesimo ducentesimo tricesimo tercio, die VII exeuntis octobris, regnante domino F. Romanorum imperatore, indictione VI.« (datum na začetku).

Na traku iz konopnine visi voščen podolgast pečat z legendo: LEONARDVS DEI GRATIA — TERGESTINVS ELECTVS.

[Orig. v arhivu tržaškega kapitlja. — Kandler, Cod. dipl. Istr. k 7. okt. — Reg.: Marsich v Archeografo Triestino, nuova serie, V, 1877—1878, 374, n. 32.]

Št. 601.

1233, dne 28. oktobra. Erdberg (pri Dunaju).

Friderik (II.), vojvoda avstrijski in štajerski, podeli bratom Nemškega reda več posestev v Gradcu in njegovi okolici.

Med pričami *»Fridricus de Petouia«*.

[Orig. v arhivu Nemškega reda na Dunaju. — Pusch-Frölich, Diplom. Styr., II, 177, n. 1. — Caesar, Annal. Styr., II, 500, n. 64. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 404, n. 303. — Reg.: Muchar, Gesch. d. Steiermark, V, 134 (nemški prevod). — Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 152, n. 19. — Pettenegg, Urkunden d. Deutsch-Ordens-Centralarchivs zu Wien, 40, n. 140.]

Št. 602.

1233, dne 23. novembra. Lateran.

Papež Gregor IX. piše oglejskemu patriarhu (Bertoldu), da se mu je o tržaškem izvoljenem škofu (Leonardu) *[»Tergestini electi«]* naznanilo, da je izgubljen vsled njegove dolge in po človeškem mnenju neozdravljive bolezni. Boji se, da bi (tržaški škof) svoji cerkvi več škodoval, kakor pa koristil, ako bi ostal njen predstojnik. Ni mu mogoče nositi bremen svoje cerkve ter je ne braniti pred njenimi sovražniki. Zato je prosil v svojem pismu, da bi (papež) sprejel njegov odstop. Papež ukazuje patriarhu, da bi, ako je vse to res, v njegovem (papeževem) imenu sprejel odstop tržaškega izvoljenega škofa ter naložil tržaškemu kapitlju *[»capitulo Tergestino«]*, da izbere sebi in svoji cerkvi novo osebo za pastirja. — *»Ex parte dilecti.«*

[Registri Gregorja IX., 17, f. 101, an. VII, c. 356 v Vatikanu. — Ughelli, Italia sacra (ed. 1653), V, 503. — Theiner, Vetera monum. Slavor. merid., I, 73, n. 88. — Kandler, Codice dipl. Istr. — Mainati, Chroniche ossia memorie storiche di Trieste, I, 174. — Reg.: Potthast, Reg. pont. Rom., n. 9330. — Auvray, Les registres de Grégoire IX., I, 877, n. 1590.]

Št. 603.

1233, meseca novembra. Oglej.

Oglejski patriarh Bertold naznanja, da je nastal med (Leonhardom), opatom rožaškim, ter Konradom, arhidiakonom Oglejske cerkve, prepir zaradi jurisdikcije, katero si je arhidiakonat prisvajal čez cerkve v Ibani, Bračanu in Biljani *[»in ecclesiis de Albana, Briçana et Villana«]* ter da je arhidiakon vse sodne pravice, ako je arhidiakonat sploh katere imel, prostovoljno odstopil njemu (patriarhu). Patriarh pravi, da je nato vse te pravice podelil za večne čase rožaškemu opatu in njegovemu samostanu.

[Prepis iz l. 1267. v Dež. arhivu v Gorici. — Swida v Archeografo Triestino, nuova serie, XIV (1888), 408, n. 7.]

Št. 604.

1233. Klosterneuburg.

Teodora, (vojvodinja avstrijska), veleva, da se k tovoru olja, kateri se vsled volila rajnkega njenega soproga, vojvoda Leopolda (VI.), vsako leto pošilja iz Judenburga samostanu v dolini sv. Ivana v Žičah *[»cenobio vallis sancti Johannis in Seitis«]*, doda še en tovor olja, ki naj se tudi vsako leto od tam spravi v rečeni samostan.

[Orig. v Dež. arhivu v Gradcu. — Pez, Thesaurus Anecdot., VI^{b}, 83, n. 110. — Pusch-Frölich, Dipl. Styr., II, 89, n. 27. — Caesar, Annales Styr., II, 500, n. 63. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 407, n. 305.]

Št. 605.

1233.

Oglejski patriarh Bertold naznaja, da je njegov brat, bamberški škof (Ekbert), z njegovim dovoljenjem ustanovil na čast sv. Katarini v Beljaku zunaj obzidja *[»Villaci extra muros«]* hospital, v katerem bi se sprejemali ubogi in bolehni popotniki. Pozneje je bamberški škof prosil za odškodnino, katero naj bi dobila farna cerkev v Beljaku za izgubo hospitala. Patriarh pravi, da je po nasvetu svojega kapitlja ugodil tej prošnji ter farni cerkvi prisodil eno kmetijo v Völkendorfu *[»Welichendorf«]*, eno pri sv. Petru *[»apud sanctum Petrum«]*[306] ter dve zemljišči pri hospitalu. Rečeni hospital ne sme biti v škodo farnim pravicam Beljaške cerkve; pri njem se smejo pokopavati le tujci in bolehni, ki so bili tam sprejeti, in pa njegovi uslužbenci. V slučaju kakega interdikta čez ondotni kraj se sme v hospitalu pri zaprtih vratih vršiti božja služba, ako

[306] Sv. Peter v Peravi pri Beljaku.

se odstranijo interdicirane in izobčene osebe. Ako bi kdo izmed izvzetih oseb v hospitalu takrat umrl, naj se cerkveno pokoplje.

[Prepis iz 17. stol. v Acta a parte imperii, lib. II, v Nadškofijskem arhivu v Vidmu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 216, n. 2079. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch. XXXII, 161, k l. 1229.]

1233. Št. 606.

V začetku julija je šel (avstrijsko-štajerski) vojvoda Friderik (II.) z veliko vojsko na Moravsko nad češkega kralja. Tudi je zbral še drugo vojsko zoper ogrskega kralja. Nato so Ogri pridrli na Štajersko ter opustošili in požgali deželo. Štajerci so se združili ter se postavili Ogrom nasproti. Ti so jih izvabili v zasedo ter jih potem prijeli od spredaj in od zadaj. Na obeh straneh jih je veliko padlo. Nazadnje so zmagali Ogri ter ujeli mnogo štajerskih plemenitašev. Izmed štajerske vojske jih je ubežalo komaj petdeset; vsi drugi so padli ali pa bili ujeti. O vseh svetih[307] sta napadla ogrski kralj Andrej in njegov sin Bela Avstrijsko, a Friderik se jima je postavil nasproti ter požgal ogrski grad Devin. Najbrž proti koncu novembra[308] je Friderik sklenil mir z Ogri. Več štajerskih in avstrijskih ministerialov se je zarotilo zoper svojega gospoda, vojvoda Friderika.

Continuatio Sancrucensis prima ad a. 1233 (MG., SS., IX, 628): »Ungari intraverunt fines Styrie, et vastaverunt eos rapina et incendio. Styrienses vero congregati, sine rectore persecuti sunt eos. Ungari vero longius eos trahentes a finibus suis, insidias ponentes, post eos convertebantur: ad ipsos accedebant ante et retro; multi vero ex utraque parte mortui sunt, et multi vulneribus debilitati. Tandem Ungari victoria potiti, nobiliores ex eis captivaverunt; ex tanta multitudine vix quinquaginta fugierunt, reliqui omnes aut interierunt, aut captivi abducti sunt.«

Annales s. Rudberti Salisburg. ad a. 1233 (MG., SS., IX, 785): »Dux Austrie magnum exercitum contra regem Bohemie primo collegit et Moraviam intravit; et secundo alium exercitum adversum regem Ungarie collegit, sed postea plures ministerialium suorum tam in Marchia quam in Austria adversus eum conspirant.«

(1233.)[309] Št. 607.

Krški škof Ulrik (I.) podeli svojemu kapitlju tri kmetije v Flattu. Med pričami *»Goteboldus de Pilsteîn«*.

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., II, 13, n. 542 k l. 1233. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. öster. Gesch., XXII, 360, n. 791 k »c. 1222«.]

[307] Continuatio Sancrucensis prima ad a. 1233 (MG., SS., IX, 628): »... circa festum omnium sanctorum...«.

[308] L. c.: »Et non post multum tempus.«

[309] Pisec te listine je spisal tudi neko drugo listino z dne 9. oktobra 1232 (Mon. Car., I, 418, n. 538). Jaksch stavi našo listino k l. 1233.

Št. 608.

(1233 ?) 1234 IX 28. DNM

Friderik (II.), vojvoda avstrijski in štajerski ter gospod Kranjskega *[»dominus Carniole«]*, dovoli svojemu bratu Leopoldu iz Blumaua, da voli vas Altenmarkt v blagor svoje duše.

»Hoc testibus preordinatus confirmatum est coram fratre Bernhardo et fratre Leupoldo de Marchpurch.«

Datum manjka.

[Istočasni vidimus v arhivu Malteškega reda v Pragi. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 412, n. 310 k (1233 ?).] BUB II, GZM I/

Št. 609.

1233.

Friderik iz Ptuja podeli Stiškemu samostanu dvanajst kmetij v Koprivnici in v »Vlrichsdorpffu«. *[»Donat dominus Fridericus de Petovia duodecim mansos sive huebas sitas in villis Copreynicz etc. et Vlrichsdorpff dictis.«]*

[Reg.: Puzel, Idiographia monasterii Sitticensis, str. 21 (rokopis v Deželnem arhivu v Ljubljani). — Schumi, Urkb. Krain, II, 61, n. 83.]

Št. 610.

1234, dne 29. januarja. Oglej.

Gospa Hirmilina odstopi v navzočnosti in z dovoljenjem svojega soproga Kolona, ministeriala iz Flaschberga, Herburgi, opatici samostana Marije Device (v Ogleju), pet kmetij v vasi Ročinju *[»in villa de Runzina«]* in eno shrambo v Ogleju, katero je nekdaj prodal rajnki Mistad iz Ogleja. Hirmilina pravi, da bi smela imeti omenjene kmetije do svoje smrti, kakor je razvidno iz neke pogodbe državnega notarja Konrada. Ker se je pa odpovedala, je opatica Herburga obljubila z dovoljenjem svojega kolegija in oglejskega patriarha B(ertolda), da jej hoče do smrti dajati vsako leto na praznik Marijinega vnebohoda po 33 sekstarjev pšenice oglejske mere in o sv. Mihaelu po 25 sekstarjev ovsa, potem po 3 marke in 32 penezov oglejskih novcev, in sicer polovico o sv. Ivanu Krstniku, polovico pa o Božiču.

Med pričami: *»in presentia... Conradi clerici de Sarphenberch capellani eiusdem domini patriarche Aquilegensis«.*

[Orig. v Mestni knjižnici v Vidmu. — Joppi v Archeografo Triestino, nuova serie, XI (1885), 398, n. 16.]

Št. 611.

1234, dne 13. februarja. Lateran.

Papež Gregor IX. piše vsem nadškofom, škofom, opatom in drugim cerkvenim predstojnikom ter vsem vernikom po Kranjskem,

Istri, Dalmaciji, Bosni, Hrvatski, Srbiji in po drugih slovanskih pokrajinah, da se nahaja po Bosni in sosednjih pokrajinah množica nevernikov. Zato pošilja tja priorja samostana sv. Jerneja »de Trisulto« iz kartuzijanskega reda, da bode pridigoval med neverniki. Kdor bi, pozvan po rečenem priorju, sprejel križ in šel nad heretike, dobi iste odpustke, kakor božjepotniki v Sveto deželo.

[Registri Gregorja IX., vol. IV, 147, 148, lib. VII, 542 v Vatikanu. — Fejér, Cod. dipl., III^b, 379, — Theiner, Mon. Hungariae, I, 122. — Rodenberg, MG., Epist. saec. XIII, I, 468, n. 574. — Reg.: Kukuljević, Regesta, 85, n. 293. — Potthast, Reg. pont. Rom., n. 9402. — Böhmer-Ficker-Winkelmann, Reg. imp., V, n. 7010. — Auvray, Les registres de Grégoire IX, I. 985, n. 1798.]

Št. 612.

1234, dne 24. februarja. Konjice.

Leopold iz Konjic, zdrav na duši in bolan na telesu *[»Liupoldus de Gonuvviz sanus mente, licet eger corpore«]*, spomnivši se mnogih pregreh, katere je napravil, pošlje po nasvetu svoje soproge in svojih sinov po priorja Petra pri sv. Ivanu v Žičah *[»domino Petro priore sancti Johannis de Seiz«]*. Ko ta pride ter ga kot svet in previden mož opominja, prosi rečeni Leopold, da bi ga prior takoj sprejel med samostanske brate. Tako se je tedaj v navzočnosti svoje soproge in svojih sinov, Ortolfa in Leopolda, posvetil Bogu in cerkvi sv. Ivana, položivši svojo roko v roko priorja Petra. Preden se je pa to zgodilo, je prior vprašal Leopoldovo soprogo, ako želi ohraniti čistost in vzdržljivost. Nato je ona odgovorila, da obljublja vzdržljivost ter dovoljuje svojemu soprogu, da sprejme obleko žiških bratov, da bode ž njim deležna dušnih dobrot. Tako se je odrekla svetu v navzočnosti priorja in župnika iz Konjic *[»de Gonuvviz«]*. Za branitelja in varuha čez svoja posestva in imetje je postavila svoja sinova, katera naj se nje in njenega imetja polastita, ako se ne bode držala tega, kar je obljubila, po njeni smrti pa dobita njeno imetje, kajti ona ga ne sme odstraniti, dati v fevd ali pa zastaviti. Nato sta rečena sinova, ko sta se posvetovala s svojimi ministeriali in drugimi ljudmi, podelila v blagor duše svojega očeta samostanu sv. Ivana v Žičah dve kmetiji v vasi Ložnici *[»Lasiniz«]* z vsemi pravicami brez kakega ugovora.

»Anno ab incarnatione domini nostri Jesu Christi MCCXXXIIII, indictione VIII, VI kalendas martii, in presentia domini Petri plebani de Gonuvviz, sacerdotis Lamberti, domini Oberti castellani, Rodulfi de Treuna, Hartuicci de Nusdorf, Ottonis de Preorat, Odolrici filii magistri Petri Cyrei et aliorum.« (Na začetku listine.)

»Acta sunt hec in castro de Gonuvviz, in stupa domini Ortolfi filii supradicti Liupoldi, in presentia suprascriptorum testium.«

»† Ego Petrus scriba qui rogatus interfui, ea que vidi et audivi, bona fide scripsi, signo sancte crucis et sigillis ecclesie beati Johannis de Seiz et domini Liupoldi corroboravi, complevi et dedi.«

Dva viseča pečata manjkata.

[Orig. v Dež. arhivu v Gradcu. — Notizenblatt dunajske akademije, VII, 278. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 416, n. 314.]

Št. 613.

1234, dne 18. marca. Spittal na Semmeringu.

Koroški vojvoda Bernard *[»Bernhardus dei gratia dux Karinthie«]* podeli hospitalu sv. Marije v Cerwaldu dve kmetiji, eno v Grabštajnu *[»in villa Gravendorf«]* in drugo v Rohrbachu, ki plačujeta na leto po dve marki, s pogojem, da kmetiji pripadeta njemu (vojvodu) in njegovim naslednikom takrat, kadar bi ti odšteli hospitalu dvajset mark penezov.[310]

[Orig. v posesti gospe Meyer-Cohn v Berlinu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 417, n. 315. — Jaksch, Mon. Car., IV, 221, n. 2089. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 176, n. 924.]

Št. 614.

1234, dne 24. marca. Lateran.

Papež Gregor IX. piše tržaškemu dekanu in kapitlju *[»decano et capitulo ecclesie Tergestin.«]* ter jima potrdi vsled njune prošnje desetine od žita tržaškega mesta *[»civitatis Tergestin.«]*. — *»Cum a nobis petitur.«*

[Orig. v tržaškem arhivu (»Archivio diplomatico di Trieste«) = Kandler, Cod. dipl. Istr. k l. 1235. — Reg.: Potthast, Reg. pont. Rom., I, n. 9425.]

Št. 615.

1234, dne 18. aprila. Lateran.

Papež Gregor IX. piše tržaškemu dekanu in kapitlju *[»decano et capitulo Tergestino«]*, da je zvedel iz njune prošnje, da jima je nekdaj rajnki tržaški škof W. (Bernard) *[»bone memorie W. episcopus Tergestin.«]*, imajoč pred očmi, da so bili njuni dohodki tako pičli in neznatni, da nista mogla od njih živeti, ter hoteč nekoliko zlajšati njune potrebščine, podelil vse desetine od tistih hiš, katere bi se sploh postavile na zemlji njene cerkve, ter od vseh hiš in posestev, ki spadajo k rečeni cerkvi. Papež pravi, da potrjuje vsled njune prošnje vse to, kar jima je storil rečeni škof, ne da bi bil komu drugemu kaj škodoval. — *»Justis petentium desideriis.«*

[310] Kot predlistina je služila listina pod št. 408.

[Orig. v arhivu tržaškega kapitlja. — Kandler, Cod. dipl. Istr. — Reg.: Potthast, Reg. pont. Rom., I, n. 9446. — Marsich v Archeografo Triestino, nuova serie, V, 1877—1878, 372, n. 26, k l. 1230.]

Št. 616.

1234, dne 30. aprila. Stadlau pri Dunaju.

Friderik, vojvoda avstrijski in štajerski, je praznoval svatbo svoje sestre Konstance z mišenjskim mejnim grofom Henrikom. Navzoč je bil med drugimi tudi koroški vojvoda Bernard.

Continuatio Sancrucensis secunda ad a. 1234 (MG., SS., IX, 637).
Continuatio Admuntensis ad a. 1234 (l. c., 593).
Canonici Sambiensis Annales ad a. 1234 (l. c., XIX, 698).

Št. 617.

1234, dne 8. junija. Novi grad.

Odalskalk iz Momjana *[»Wosalcus de Mimiliano«]* privoli zase, za svojega ujca Henrika iz Prema *[»Henrico de Primo«]*, za svojega brata Štefana, za svojega sorodnika Rodulfa in za občino v Novem gradu na eni strani ter brata Widottus in Flabianus od Sv. Jurija *[»de S. Georgio«]* zase in svojo občino na drugi, da se goriški grof Majnhard *[»Maynardi comitis de Goriçia«]* postavi za razsojevalca v zadevi nekega zemljišča, zaradi katerega je nastal prepir med njimi. Rečeni grof se je nato napotil s pričami in obema strankama k dotičnemu zemljišču. Določil je mejo v navzočnosti koprskega notarja Almerika *[»Almerico Iustinopolis notario«]*. Vinograde v okraju Novega gradu, namreč »in Monte Sclavo et in Palisano« naj obdrže prebivalci iz Sv. Jurija in zato nimajo plačevati omenjenemu Odalskalku ali Novograjcem kake najemnine. Obdrže naj jih v sedanjem stanju in ne smejo jih nadalje okopati brez dovoljenja omenjenega Odalskalka in Novograjcev.

»Signum manus d. comitis qui hec omnia Almericum notarium scribere rogavit.«

Med pričami (na začetku listine): *»presentibus ... d. Bernardo de Tergesto ...«*.

[Listina v Državnem arhivu v Benetkah (membranarum solutarum series, I, 18). — Reg.: Minotto, Acta et dipl., I, 19.]

Št. 618.

1234, dne 23. oktobra. Kreplje pri Dutovljah.

Pogodba med goriškim grofom Majnhardom in tržaškim dekanom G(regorjem) *[»dominus Mainardus comes Goritiae per se et dominus G. Tergestinus decanus per se«]*, s katerim se je ujemal

tudi kapitelj njegove cerkve, zastran ene četrtine desetin od slovenskih vinogradov v Lonjeru *[»de vineis Sclavorum de Longera«]*, katere (desetine) je tržaški izvoljeni škof Bernard(?) *[»Wernardus dei gratia Tergestinus electus«]* nedavno dal rečenemu grofu v fevd. Grof Majnhard obljubi zase in za svoje dediče, da hoče dati vsako leto na praznik sv. Martina imenovanemu kapitlju šestnajst starjev žita iz svoje vasi Lokve *[»de villa sua de Corgnato«]*, zato mu pa prepuščata dekan in kapitelj za večne čase navedeno četrtino. Grof se zaveže zase in za svoje dediče, dekan pa za se in za svoj kapitelj, da se hočeta vedno ravnati po tej pogodbi. Kdor bi naredil izjemo plača naj 200 liber beneških malih novcev.

»Actum in ecclesia de Crepelian. Testes interfuere rogati dominus W. dei gratia Tergestinus electus, dominus Leonardus de Swonimberc, dominus Bernardus de Tergesto, dominus Woscalcus de Mimiliano, dominus Rodolphus de Ariis, dominus Brixa de Revigna, dominus Wernardus de Mouchou et alii.«

»Ego Febus Rantulfus sacri palatii notarius iuratus rogatus hanc cartam scripsi et roboravi.«

»Anno incarnationis eiusdem (sc. dei) MCCXXXIV, die IX mensis octobris, indictione VII.« (Na začetku listine.)

[Coronini, Sillabo di Vescovi di Trieste = Kandler, Cod. dipl. Istr.]

Št. 619.

1234, dne 25. (27.) novembra. Perugia.

Papež Gregor IX. piše oglejskemu patriarhu, da naj pride prihodnji marec s precejšnjim številom vojaštva cerkvi na pomoč, da se osvobodi Sveta dežela. (V enakem smislu je pisal papež 27. novembra tudi avstrijsko-štajerskemu in koroškemu vojvodu *[»duci Karinthie«]* in goriškemu grofu *[»comiti de Gorze«].)*

[Registri Gregorja IX., vol. IV, 234, 235, lib. VIII, 330, v Vatikanu. — Huillard-Bréholles, Hist. dipl. Frid., IV, 513. — Rodenberg v MG., Epist. saec. XIII, I, 496—497, n. 607, 608. — Zahn, Urkb. Steiermark, III, 49, n. 41. — Jaksch. Mon. Car., IV, 223, n. 2095. — Reg.: Potthast, Reg. pont. Rom., n. 9773, 9776. — Böhmer-Ficker-Winkelmann, Reg. imp., V, n. 7051, 7052. — Auvray, Les registres de Grégoire IX, I, 1196, 1198, n. 2225, 2259, 2260.]

Št. 620.

1234, dne 27. novembra. Čedad.

Pogodba med oglejskim patriarhom Bertoldom in goriškim grofom Majnhardom *[»Meinhardum comitem Goricie«]* zaradi ceste, ki pelje čez prelaz Kreuzberg. Določili so, da tisti popotniki iz Avstrije, Štajerskega in Koroškega, ki imajo navado, da že od nekdaj potujejo po Kanalski dolini in skozi Kluže *[»per Canales et*

per Clusam«] ter tu plačujejo mitnino, odštejejo patriarhu dve tretjini te mitnine kjerkoli na njegovi zemlji, ako bi iz katerega vzroka šli čez Kreuzberg. — Listino pečatita patriarh Bertold in goriški grof Majnhard.

Med pričami: *»presentibus Wlrico venerabile Trigest(ino) electo, ... Leonardo de Sconenberch, ... Wlrico de Rifenberch, ...«.*

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Notizenblatt (dunajske akademije), VII, 279. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 419, n. 317. — Jaksch, Mon. Car., IV, 222, n. 2094. — Reg.: Hormayr, Beyträge zur Gesch. Tirols, I^{b}, 39i, n. 164. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 223, n. 198. — Böhmer-Ficker-Winkelmann, Reg. imp., V, n. 11.147.]

Št. 621.

1234, dne 26. decembra. Lipnica.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) izda listino za Admontski samostan.

Med pričami: *»Heinricus plebanus de Ieringen.«*

[Cod. 475, f. 86', n. 94, iz 13. stol., v Admontu. — Pez, Thesaurus anecdot., IIIe, 744, n. 57. — Wichner, Gesch. v. Admont, II, 307, n. 146. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 421, n. 318. — Hauthaler-Martin, Salzb. Urkb., III, 457, n. 907. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzburg. Erzbischöfe, 264, n. 423.]

Št. 622.

1234. Meiselding.

Krški škof Ulrik in koroški vojvoda Bernard *[»Bernhardus eadem gratia dux Karinthię«]* naznanjata, da so se plemeniti Leutold iz Peggaua in njegova sinova Popon in Ulrik popolnoma odrekli in prepustili posestvo in ljudi v Albecku Krški cerkvi. Zaradi večje gotovosti so dali rečeni cerkvi za 600 mark poroštva, katero so prevzeli koroški vojvoda Bernard za 100 mark, Konrad iz Lemberga *[»Chůnradus de Lengenburch«]* za 100 mark, Konrad s Turjaka *[»Chůnradus de Owersperch«]* za 200 mark, Henrik iz Rogatca *[»Heinricus de Rohatsch«]* za 50 mark, Ulrik s Planine *[»Wlricus de Muntparis«]* za 50 mark ter Henrik iz Silberberga *[»Heinricus de Silberberch«]* za 100 mark.

Od osmerih visečih pečatov manjka eden: 1. pečat z legendo DNS · WLRIC^{9}. DE MVMPARIS (slika v Neuer Siebmacher, IV, 7 a, tab. 6); 2. pečat z legendo: † SIGILLVM HENRICI DE ROHAST; 3. pečat z legendo: † CHVNRADVS DE SOWENEhE (slika istotam, tab. 7); 4. pečat manjka; 5. pečat krškega škofa Ulrika; 6. pečat koroškega vojvoda Bernarda z legendo: † BERNHARDVS · DI · GRA · DVX · KARINTHIE (opis pri Jakschu, Mon. Car., IV, 2, XXI); 7. pečat Leutolda iz Peggaua; 8. pečat Popona iz Vorchtenberga.

[Orig. v arhivu Zgodovinskega društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., II, 15, n. 545. — Reg.: Archiv f. österr. Gesch., XVII, 254. — Ankershofen v Archiv f. österr. Gesch., XXXII, 176, n. 925. — Schumi, Urkb. Krain, II, 62, n. 85.]

Št. 623.

1234.

Koroški vojvoda Bernard ustanovi samostan sv. Marije pri Kostanjevici. *[»Preterea sciri debet, quod cum a principio ipsum monasterium fundassemus anno domini MCCXXXIIII, super libertate a iuribus seu possessionibus ipsius ecclesie antedictis sibi privilegium confeci fecimus et conscribi, quod aliquantulum inprovide fuit scriptum.«]*

[Iz orig. listine koroškega vojvoda Bernarda, datirane v Vetrinju dne 8. maja 1249, v Dež. arh. v Ljubljani. — Jaksch, Mon. Car., IV, 375, n. 2411. — Mittheil. d. histor. Vereins f. Krain 1847, 87, 111 in 1860, 19 = Schumi, Urkb. Krain, II, 125 iz izgubljenega originala za Kostanjevico.]

Št. 624.

Med letom 1234. in 1237.

Goriški grof Majnhard (III.) izda listino za samostan v Admontu.

Med pričami: *»interesse... Prezlaum et filios suos, ... Zweizlaum...«.*

[Orig. v Admontu. — Wichner, Gesch. v. Admont, II, 312, k »c. 1239«. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 502, n. 389, k »c. 1240«. — Jaksch, Mon. Car., IV, 218, n. 2083. — Reg.: Ankershofen v Archiv f. österr. Gesch., XXXII, 201, n. 998 k »c. 1240«.]

Št. 625.

1235, dne 14. februarja. Bamberg.

Stolni prošt Oton, dekan Kundolf in ves kapitelj potrdijo na prošnjo bamberškega škofa Ekberta ustanovitev proštije v Grebinjskem Kloštru *[»preposituram in Oberndorf«]*.

[Bamberška kopialna knjiga, kod. 1049, f. 178', iz začetka 15. stol., v Drž. arhivu na Dunaju. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 180, n. 939. — Jaksch, Mon. Car., IV, 226, n. 2101.]

Št. 626.

1235, dne 28. februarja. Čedad.

Henrik de Villalta odstopi za 26 mark oglejskih novcev in za en travnik »in Tezano« odvetništvo z vsemi pravicami v vasi Prapotnem *[»in villa de Prapoth«]* goriškemu grofu Majnhardu *[»comitis Meignardi di Gurizia«]* s pogojem, da jo ta prepusti oglejskemu patriarhu Bertoldu. To se je tudi takoj zgodilo. Nato je patriarh

rečeno odvetništvo z vsemi pravicami podelil Sofiji, opatici samostana Marije Device v Čedadu. Izvzeti so bili le slučaji, ako bi kdo iz rečene vasi napravil kak zločin ter bi bil obsojen, da ima izgubiti kak ud ali pa svobodo. Takrat se mora to naznaniti grofovemu odposlancu zaradi jarma zunaj Prapotnega *[»per corigiam extra villam predictam de Prapoth«]*, da z njim (zločincem) postopa po svoji volji.

[Orig. v Mestni knjižnici v Vidmu. — Joppi v Archeografo Triestino, nuova serie, XI, 1885, 400, n. 17. — Reg.: Bianchi v Archiv f. österr. Gesch., XXI, 210, n. 116.]

Št. 627.

1235, dne 2. aprila. Krka.

Krški škof Ulrik potrdi vsled prošnje (priorja) Petra in njegovih bratov kartuzijanskemu samostanu (v Žičah) neko posestvo (v Rovih),[311] katero mu je nekdaj krški (škof) Dietrik (I.) podelil na prošnjo papeža Lucija (III. in solnograškega nadškofa Alberta)[312] s privoljenjem prošta in kapitlja v svoj in dušni blagor vseh prednikov in naslednikov in z vsemi priteklinami. Meje tega posestva segajo od vrha gore navzdol na eni strani do potoka Oplotnice *[»rivulus qui vocatur Oploz«]*, na drugi strani pa do samostanskega sveta.

Med pričami: *»Herricus de Sosenhem.«*

[Orig., jako poškodovan, v Deželnem arhivu v Gradcu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 424, n. 321. — Jaksch, Mon. Car., II, 17, n. 546.]

Št. 628.

1235, dne 21. aprila. Benetke.

Florienita opatica pri sv. Sekundu (v Benetkah) prepusti Tisonu sinu Albina iz Pirana in njegovim dedičem za 39 let alod svojega samostana, kateri leži v Strunjanu na nabrežju sv. Basa, pod pogojem, da mora alod obdelovati in ga z drevesi in oljkami ohraniti neokrnjenega in na lastne stroške postaviti vsako leto na samostansko nabrežje po pol biguncija[313] dobre rebule.

[Reg.: Atti e memorie della Societa istriana di archeologia e storia patria, 1892, 42.]

Št. 629.

1235, dne 27. aprila. Ptuj.

Friderik (II.), vojvoda avstrijski in štajerski ter gospod Kranjskega *[»dominus Carneole«]*, potrdi daritev petih kmetij v vasi

[311] Na hrbtu listine stoje od istočasne roke besede: »Vlricus Gurcensis episcopus confirmat Rorbach.«

[312] Gl. Gradivo, IV, št. 730.

[313] Biguntium, bigontium, italijanska mera za tekočine.

Lažnici *[»Lasiniz«]*, katere je dobila Sofija iz Lembaha *[»Sophia de Leunbach«]* kot dedščino ter jih nato odstopila cerkvi v dolini sv. Ivana v Žičah *[»ecclesie vallis sancti Johannis de Sits«]* deloma kot miloščino, deloma pa odškodnino za škodo, katero je njen nečak, Konrad iz Lembaha *[»Chunradus de Leunbach«]*, naredil rečeni cerkvi. Omenjene kmetije je dala v blagor duš vseh svojih sorodnikov, živih in mrtvih, v vsej celoti ter si ni pri njih pridržala nobenih pravic. — Listino pečati na Sofijino prošnjo vojvoda Friderik.

»Testes Vlricus de Becca, Vvernhardus de Schovvenberc, Rainbertus de Mureke et filius suus, Hermannus de Cranichperc, Bertoldus de Emberberc, Hadmarus de Sunneberc, Vvichardus de Amstein, Heinricus de Hakenberc, Chunradus de Hinberc et alii quam plures.«

»Acta sunt hec in Petouia, V kalendas maii, anno incarnationis dominice MCCXXXV.«

[Orig. v Deželnem arhivu v Gradcu. — Cod. 288, str. 34, iz 16. stol., tudi tam. — Pez, Thesaurus anecdot., VI^{b}, 87, n. 149. — Pusch-Frölich, Dipl. Styriae, II, 80, n. 16. — Caesar, Annales Styriae, II, 503, n. 67. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 425, n. 322. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 154, n. 28.]

Št. 630.

1235, meseca maja.

Cesar Friderik II. se je po Kanalski dolini napotil, ko je šel iz Italije v Nemčijo.

Annales s. Rudberti Salisburg. ad a. 1235 (MG., SS., IX, 786): »Imperator per Canales, filium suum (sc. Conradum) ex regina Ierosolimitana secum ducens, intravit Teutoniam tempore maxime famis, et curiam sollempnem apud Moguntiam celebravit.«

Prim.: **Ryccardi de S. Germano Chronica** ad a. 1235 (MG., SS., XIX, 373), **Annales Colonienses maximi** ad a. 1235 (MG., SS., XVII, 844).

Št. 631.

1235, meseca maja. Neumarkt na Štajerskem.

Cesar Friderik II. izda listino za samostan v Admontu.

Med pričami: *»... Berenhardus dux Karinthie, ... comes Meinhardus de Gorz, ...«*

[Orig., nekdaj v Admontu. — Cod. 475, f. 108, n. 129, iz 13. stol., tudi tam. — Pez, Thesaurus anecdot., III^{c}, 681, n. 8. — Huillard-Bréholles, Hist. dipl. Friderici, IV, 543. — Wichner, Gesch. v. Admont, II, 304, n. 143. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 426, n. 323. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 155, n. 29. — Ankershofen v Archiv f. österr. Gesch., XXXII, 177, n. 929. — Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 2090. — Jaksch, Mon. Car., IV, 226, n. 2106.]

Št. 632.

1235, dne 4. julija. Perugia.

Papež Gregor IX. podeli bamberškemu škofu Ekbertu palij ter mu med drugim potrdi cerkev sv. Jakoba v Beljaku, cerkev sv. Martina pri Beljaku, potem cerkve po Kanalski dolini *[»ecclesiam... sancti Iacobi et sancti Martini in Villaco et eas que in Canali sunt«]*, dalje sploh vse cerkve in desetine, katere ima Bamberška škofija po tujih diecezah ali pa jih še pridobi[314] ter vsa njena posestva po Koroškem in Kanalskem *[»in Carinthia et Canalibus«]*. — *»Cum universis sancte.«*

[Liber privilegiorum Bamberg. A 2, f. 15', iz konca 13. in začetka 14. stoletja, v Okrožnem arhivu v Bambergu. — Registri papeža Gregorja IX., 18, f. 47', ann. IX, c. 140, v Vatikanu. — Reg.: Lang, Regesta Boica, II, 243. — Potthast, Reg. pont. Rom., n. 9955. — Auvray, Les, registres de Grégoire IX, II, 106, n. 2670. — Jaksch, Mon. Car., IV, 226, n. 2107.]

Št. 633.

1235, dne 8. julija.

Friderik iz Ptuja *[»Fridericus de Betouia«]* in njegova soproga podelita pravico do patronstva čez cerkev pri Veliki Nedelji *[»ad sanctam Dominicam«]* Nemškemu redu *[»hospitali sancte Marie de domo Theutonicorum Jerusalem«]*. Obenem obljubi rečeni Friderik, da se hoče potruditi, da to daritev potrdi solnograški nadškof. — Listino pečati Friderik iz Ptuja.

»Huius rei testes sunt frater Otto prior et frater Chonradus de ordine predicatorum de domo Betouiensi, frater Otto et frater Karolus de domo Theutonicorum, dominus Hermannus miles de Betov, Pabo de Trevn, Albertus de Reichenstein, Otto de Pirch, Ortolfus de Gorissendorf, Heinricus Lupus et alii quam plures. Acta sunt hec anno domini MCCXXXV, in castro domini Hermanni, VIII idus iulii.«

Viseč pečat manjka.

[Orig. v arhivu Nemškega reda na Dunaju. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 427, n. 324.]

Št. 634.

(1235), dne (11.) septembra. Breže.

Solnograški nadškof Eberhard II. potrdi pravila čevljarske in usnjarske bratovščine v Brežah.

Med pričami: *»... Otho von Kunigsperg, Eberhart von Schönstain, ...«*

---

[314] Gl. št. 60.

[Nemški prevod vidimusa notarja Krištofa Magerla iz 16. stol. v Mestnem arhivu v Brežah. — Carinthia I, 1894, 169. — Jaksch, Mon. Car., IV, 227, n. 2110. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 461, n. 911.]

Št. 635.

1235, dne 17. septembra. Assisi.

Papež Gregor IX. piše solnograškemu nadškofu, krškemu škofu in breškemu dekanu, da sta se prior in konvent Šentpavelskega samostana, ki stoji neposredno pod Rimsko cerkvijo, pritožila zoper S(igfrida) iz Grebinja *[»de Criuen«]* in nekatere druge laike Oglejske in Solnograške dieceze, ki imajo več posestev, dohodkov in drugih stvari zasedenih kot zastavo, čeprav so iz njih že čez mero prejeli. Zato jim veleva, da prisilijo dotične osebe, da povrnejo zastave in pa to, kar so čez mero prejeli, ker drugače naj se zoper nje izreče kazen, katero je Lateranski koncil določil zoper oderuhe, ne da bi se jim dovolil priziv. — *»Dilecti filii.«*

[Orig. v Št. Pavlu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 229, n. 2111. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 178, n. 934. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzburg. Erzbischöfe, 265, n. 430. — Potthast, Reg. pont. Rom., n. 10.017. — Schroll v Fontes rer. Austr., Dipl., XXXIX, 120, n. 55.]

Št. 636.

1235, dne 3. oktobra. Omak.

Tržaški izvoljeni škof W. (Udalrik) *[»W. dei gratia Tergestinus electus«]* postavi svojega notarja Nikolaja *[»Nicolaum«]* za svojega zastopnika v pravdi, katera se je vršila med njim (škofom) in Matijom iz Humina pred torcellskim škofom Š(tefanom).

»Actum in Humago presentibus Andrea presbitero, domino Wernardo de Mucho, Jetemario[315] *filio domini Bernardi de Tergesto.«*

»Ego Rantulfus sacri palacii notarius interfui rogavit hanc cartam subscripsi et roboravi.«

»Anno incarnationis eiusdem (sc. dei) millesimo CCXXXV, die tercio intrante octobris, indictione VIII« (na začetku listine).

[Orig. v arhivu tržaškega kapitlja. — Kandler, Cod. dipl. Istr. — Reg.: Marsich v Archeografo Triestino, nuova serie, V, 1877—1878, 374, n. 33.]

Št. 637.

1235, dne 12. novembra. »In porto Lauri« (Novo Milje).

»Aymus de Martin Clavello« proda Natalu de Marquardo in njegovi soprogi *(»Wodāga«)*[316] ter naslednikom vrt, ki se je nahajal

[315] Marsich ima »Detemario«.
[316] Marsich: Wondanza.

»*supra Lauro ale riue*« ter je mejil na eni strani ob vrt kupcev, na drugi strani ob vrt Imice [»*de Imiza*«], na tretji strani ob vrt »*de ux... Andreas Sturlo*«, a na četrti strani pri vhodu ob druge sosede. Kupca, ki sta Aymu za vrt plačala enajst liber denarjev, imata pravico, da ga obdržita, prodasta, darujeta, volita v blagor svoje duše ter sploh z njim storita, kar jima je drago, proti temu, da dajeta vsako drugo leto cerkvi sv. Justa po eno kokoš. Aymo se zaveže plačati eno libro najboljšega zlata, ako bi on ali njegovi nasledniki ne branili te prodajne pogodbe pred tistimi, kateri bi jo hoteli prelomiti.

»*Et huius rei sunt testes: Petrus Accaza,*[317] *Martinus de Artuico, Artuicus de Donisia.*«[318]

»*Ego Walpertus notarius Mugle manu mea propria subscripsi et roboravi.*«

»*Anno domini dei am̄. millesimo CCXXXV. Actum in porto Lauri mense novembris, die XII intrante, indictione octava*« (na začetku listine).

[Orig. v arhivu tržaškega kapitlja. — Kandler, Cod. dipl. Istr. — Reg.: Marsich v Archeografo Triestino, nouva serie, V, 1877—1878, 375, n. 34.]

Št. 638.

1235, dne 18. decembra. Viterbo.

Papež Gregor IX. ukaže vetrinjskemu opatu [»*de Victoria*«] iz Cistercijanskega reda, potem milštatskemu opatu iz reda sv. Benedikta ter proštu Velikovške cerkve [»*de Volchenmarchet*«] v Solnograški diecezi, da naj preiskujejo zadevo med krškim proštom in plemenitim Ulrikom iz Peggaua. To zadevo bi bili morali rešiti runski opat in pa nekateri drugi sodniki. Ker pa je bil rečeni Ulrik, ki je zasedel nekatera posestva Krške cerkve, iz nekega drugega vzroka iz cerkve izobčen, niso mogli proti njemu zakonito postopati. — »*Sua nobis dilecti.*«

[Insert v listini pod št. 646.]

Št. 639.

1235, dne 18. decembra. (Viterbo.)

Papež Gregor IX. sprejme samostan v Žičah [»*de Ceyco*«] v svoje posebno varstvo.[319] — »*Religiosam vitam eligentibus.*«

[Orig. v Dež. arhivu v Gradcu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 430, n. 327.]

[317] Marsich: Avaza.
[318] Marsich: Donisian.
[319] Listina ima skoraj isto besedilo kakor listina papeža Inocenca III. z dne 13. aprila 1212 za samostan v Jurkloštru. Gl. št. 189.

Št. 640.

1235. Ptuj.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) podeli vsem tistim, ki bi prihajali k pridigam ptujskega priorja *[»priori Petoviensi«]* in njegovih bratov, vsakikrat 20 dni odpustkov, hoteč na ta način ondotno nevedno ljudstvo vzpodbuditi, da bi hodilo poslušat božjo besedo ter iskalo sredstev za svoje izveličanje.

»Datum anno incarnationis domini MCCXXXV, in Petovia.«

[Prepis iz l. 1838. v Dež. arhivu v Gradcu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 433, n. 328. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III. 457, n. 908.]

Št. 641.

1235.

Ogrski kralj Bela (IV.) podeli svojemu fevdniku Dioniziju neko posestvo zaradi njegovih zaslug na raznih bojiščih, med drugim tudi zato, ker je v vojni z Nemci, ki so napadli mejo Ogrskega, ujel viteza Hertnida, sina gospoda Friderika iz Ptuja *[»militem Hertynigum nomine, filium Friederici domini de Pethovia«]*.

[Orig., nekdaj v arhivu grofa Szechenyja. — Fejer, Cod. dipl. Hungar., IV^a, 21.]

Št. 642.

(1235.)

Krški prošt Gebhard, prišedši k obravnavi, katero je koroški vojvoda Bernard *[»dux Karinthie dominus Bernhardus«]* določil v Velikovcu *[»Volchemarcht«]*, je čakal tu pet dni zastonj in potrošil dvajset mark, ni pa dočakal Ulrika (iz Peggaua), od katerega je hotel doseči v vseh stvareh popolno zadoščenje.

[Iz nekega zapisnika nastalega ok. l. 1264. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., II, 18, n. 548.]

Št. 643.

(1235.)

Henrik iz Svibnega *[»Hainricus de Scherphinberch«]* naznanja, da je njegova rajnka stara mati Matilda *[»Mehtildis«]* podelila v dušni blagor njegovega starega očeta Henrika *[»Hainrici«]* bratom v Vetrinjah *[»in Victoria«]* tri kmetije *»in Slitreisdorf«*. Da bi ta daritev ostala neomajana, zato jo vsled prošnje opata Ivana *[»abbatis Iohannis«]* in konventa vetrinjskega samostana potrjuje s svojimi brati in pečatom.

»Huius autem confirmationis testes pro habundanti cautela decrevimus inscribendos videlicet dominum Gerhardum de Heilek et Albertum de Holinburch.«

Na listini visi pokvarjen pečat z legendo: hENRICI · D · SARFENB... (črke v »Sarfenb...« stoje narobe, slika: Neuer Siebmacher, IV, 7 a, tab. 7).

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Schumi, Urkb. Krain, II, 63, n. 89. — Jaksch, Mon. Car., IV, 224, n. 2099.]

Št. 644.

1235. Vipava.

Henrik, sin rajnkega Henrika iz Greifenfelsa *[»Hainricus filius olim Hainrici de Greiffenvels«]*, dovoli vsled prošnje viteza Hermana iz Žrelca *[»militis Hermanni de Sreliz«]*, katerega je odstopil svoji sestri, ko se je ta omožila s Henrikom iz Svibnega *[»Hainrico de Scherphinberch«]*, po nasvetu svoje matere in svojih fevdnikov, da Herman iz Žrelca prepusti kmetijo v Kurlicah *[»in Cvrlich«]*, katero je imel od njega kot fevd, Vetrinjskemu samostanu *[»Vittring«]* za deset mark penezov v popolno last. — Listino pečati izdajatelj.

»Acta sunt autem hec Wippach in domo Engilscalci militis mei. Testes qui facto eidem intererant propter habundantem cautelam iussi etiam propriis nominibus declarari: Anshalmus, Engilschalcus, Wilhalmus filius Ludwici de Mos, Marquardus privignus Anshalmi prenominati, Engelbertus filius Alhohi de Wippach, Gotfridus filius Anshalmi, Alhoch filius Alhohi. Anno ab incarnatione domini M°C°XX°X°V°, concurrente VII, epactis XXX, indictione octava.«

Na listini visi pokvarjen pečat Henrika iz Greifenfelsa z legendo: hEI... CVS DE GVRNZ (slika: Neuer Siebmacher, IV, 7 a, tab. 7).

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Schumi, Urkb. Krain, II, 62, n. 86. — Jaksch, Mon. Car., IV, 225, n. 2100. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 178, n. 936.]

Št. 645.

(Okoli l. 1235.)

Oglejski patriarh Bertold dovoli bratom dominikancem v Ptuju, da dobe verniki, ki poslušajo njih pridige, po 40 dni odpustkov. *[»Bulla Bertholdi patriarchae Aquileiensis qua concessit fratribus nostris ut in suis predicationibus quadraginta dierum indulgentias eius auctoritate fidelibus largirentur.«]*

[Zapisnik listin, rokopis 2191, f. 28, iz 18. stol., v Dež. arhivu v Gradcu. — Reg.: Zahn, Urkb. Steiermark, II, 437, n. 332.]

Št. 646.

(1236, med januarjem in marcem.)

Vetrinjski opat N(ikolaj) *[»N(icolaus) abbas de Victoria«]*, miljštatski opat O(ton) in velikovški prošt Ul(rik) *[»Vl(ricus) prepositus*

de Volchenmarchet«], od Apostolske stolice postavljeni sodniki, pišejo plemenitemu Ul(riku) iz Peggava, da je preziral papežev ukaz, potem njih ukaz ter ukaz solnograškega nadškofa in pasovskega prošta, da bi ne delal krivice Krški cerkvi. Da bi ta ne izgubila svoje pravice v pravdi, katero jim je Apostolska stolica izročila, mu pošiljajo papeževo pismo (z dne 18. dec. 1235)[320] ter mu nalagajo, da pride dne 14. aprila pred nje v farno cerkev sv. Ruperta v Velikovec *[»in Volchemmarcht in plebezana ecclesia sancti Rudberti«]*, da se zagovarja zaradi krivic, katere se mu predbacivajo. Ako bi tega ne storil, ravnali bi dalje po zakoniti poti.

Datum manjka.

Na listini vise ob pliki trije pečati: 1. vetrinjskega opata z legendo † S · ABBATIS · — DE VICTORIA, 2. milštatskega opata Otona, 3. velikovškega prošta Ulrika z legendo † WLRICVS · PPOSIT⁹ — D' VOLChENMARChT (opisi pri Jakschu, l. c., 19).

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., II, 19, n. 551.]

Št. 647.

1236, dne 26. januarja. Ptuj.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) naznanja, da sta plemenita brata Friderik in Hertnid iz Ptuja *[»Fridericus et Hertnidus fratres de Petovia«]*, spoznavši, da je njun oče po krivici odtegnil cerkev pri Veliki Nedelji *[»aput Sanctam Dominicam«]* Nemškemu redu, kateremu jo je njun stari oče po zakoniti poti daroval, ponovila to daritev. Nadškof pravi, da je zaradi njune prošnje na novo potrdil to daritev, imajoč tudi pred očmi izboljšanje ondotnega slovenskega ljudstva *[»considerata etiam correctione plebis illius sclauice«]*, katero (izboljšanje) more nastati iz skrbnega postopanja bratov rečenega reda, vendar se ne sme kratiti župnikova pravica zaradi investiture in ne arhidiakonova zaradi vizitacije.

»Huius rei testes sunt: Heinricus episcopus Sekowensis, Otto de Kunigisperch, Eberhardus de Schoninstain, Hermannus de Petouia, Ortolfus de Gorissindorf, Heinricus Lupus et alii quam plures.«

»Dat. ap(ud) Petouiam, anno domini M°CC°XXXVI°, VII kal. februarii.«

[Orig. v arhivu Nemškega reda na Dunaju. — Duellius, Historia ordinis equ. Theutonic., 97, n. 3. — Pusch-Frölich, Diplom. Stiriae, II, 209, n. 3. — Caesar, Annales Styriae, II, 405, n. 69. — Zahn, Urkb. Steierm., II, 440, n. 337. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 464, n. 914. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzburg. Erzbischöfe, 266, n. 435. — Pettenegg, Urk. des Deutschordens-Zentralarchives, I, 43, n. 152 = n. 153, k 20. febr., iz nemške prestave 16. stol.]

[320] Gl. št. 638.

Št. 648.

1236, dne 26. februarja.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) naznanja, da je Oton iz Kunšperka *[»Otto de Chungesperch«]*, ki je bil nekoliko dni bolan v hiši Ivana Povzanicha *[»Iohannis Povzanich«]* ter od tega dobil različne potrebščine tako, da mu je postal 150 mark dolžan, zato zastavil omenjenemu Ivanu solnograška fevda v Schalkendorfu in Grobsu. Nadškof pravi, da je vsled prošenj rečenega Otona in Ivana potrdil oddajo imenovanih fevdov.

Med pričami: »... *dominus Eberhardus de Sconenstain, ... dominus Gundacherus de Chungesperch ...*«

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 441, n. 338. — Jaksch, Mon. Car., IV, 233, n. 2122. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 465, n. 915. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzburg. Erzbischöfe, 266, n. 436.]

Št. 649.

1236, dne 5. aprila.

Bamberški škof Ekbert naznanja, da je podelil v blagor svoje duše in z dovoljenjem svojega kapitlja Premonstratenškemu redu cerkev v Kloštru *[»Ôberdorf«]* z vsemi priteklinami ter mu od lastnine, dobljene od svojega brata Henrika, mejnega grofa iz Andechsa, še dodal dve kmetiji v istem Kloštru *[»Ôberndorf«]*, eno v Stari vasi *[»in Veteri Foro«]*, eno, ki se zove *»Gozarnik«*, dve na Bregu *[»in Raine«]*, eno na Rudi *[»in Rôdinge«]*, eno v Gaberjah *[»Gamrich«]*, pet v Dolinji vasi *[»Nyderndorf«]*, tri v *»Teichnicz«*, tri na Spodnjem in sedem na Zgornjem Blatu *[»in Trebemos inferiori tres, in superiori septem«]*, tri vinograde in dve k tem spadajoči kmetiji na Leidenbergu *[»Leuden«]*, gozd med Grebinjem *[»Griuen«]* in rečeno cerkvijo ter eno senožet v Sommeravu *[»Sumeraw«]* pri cerkvi sv. Osvalda. Tudi dovoli vsem svojim ministerialom, da smejo tej cerkvi podeliti, kar bi hoteli.

Med pričami: »... *Albertus et Wilhelmus de Heunburch comites, dominus W(lricus) de Betta, Dyetmarus et Eberhardus de Griuen, Otto et Chunradus de Porta, ... Otto dictus Vngnad et filius suus ...*«

[Bamberška kopialna knjiga 1049, f. 178, iz začetka 15. stol., v Državnem arhivu na Dunaju. — Prepis iz konca 15. stol. v Okrožnem arhivu v Bambergu. — Hugo, Annales Praemonstratens., I, Probationes, 617. — Marian-Wendt, Austria sacra, III, 5, 553. — Ussermann, Episcopatus Bamberg., 146. — Jaksch, Mon. Car., IV, 234, n. 2123. — Reg.: Eichhorn, Beyträge, I, 232. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 180, n. 939.]

Št. 650.

1236, dne 2. maja. Breže.

Milštatski opat Ulrik in velikovški prošt W(Ulrik) *[»W(olricus) prepositus de Volchenmarchet«]* kot od Apostolske stolice postavljena sodnika razveljavita, ker je tretji sodnik med tem umrl,[321] sama, z ozirom na ugovor zastopnika prošta in kapitlja v Krki, razsodbo, katero je s svojimi tovariši izrekel runski opat v prepiru med proštom in kapitljem na eni strani in Ulrikom iz Peggaua na drugi strani v neprilog prošta in kapitlja.

Med pričami: »... *Chuno prepositus de Werde*, ... *Wolricus decanus de Solio.*«

[Eichhornov prepis v Št. Pavlu na Koroškem. — Jaksch, Mon. Car., II, 20, n. 552. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 181, n. 940.]

Št. 651.

1236, dne 3. junija. Teramo.

Papež Gregor IX. piše proštu cerkve sv. Štefana v Oglejski vladikovini, da je pozval koroškega vojvoda *[»duci Carinthie«]*, naj povrne tržaškemu izvoljenemu škofu *[»electo Tergestin.«]* vasi »Sconebrun[322], Chorug[323], Carcer[324]« in še nekatere druge s pridelki vred, katere je tamkaj pobral, ter naj neha v bodoče nadlegovati rečeno cerkev (tržaško). Tržaški izvoljeni škof je namreč tožil, da drži vojvoda s silo v svoji oblasti rečene vasi, ki so po pravici njegove. Papež nalaga proštu, da bi v slučaju, ako bi vojvoda ne hotel izvršiti njegovega (papeževega) poziva, sklical stranki, ju zaslišal ter ne dovolivši priziva prisilil ju s cerkveno kaznijo, da bi se ravnali po njegovi (proštovi) razsodbi. Ako bi se priče, katere bi bile navedene, odtegnile iz naklonjenosti, sovraštva ali strahu, naj jih prisili s cerkveno kaznijo, da bodo povedale resnico, dovolivši jim priziv. Čez zemljo rečenega vojvode ne sme razglasiti izobčenja ali pa interdikta, ako ne dobi od njega (papeža) za to posebnega ukaza. — *»Salutem anime sic.«*

[Transumpt iz listine z dne 11. maja 1237 (gl. št. 673) v Kapiteljskem arhivu v Trstu. — Kandler, Cod. dipl. Istr. k l. 1237. — Jaksch, Mon. Car., IV, 236, n. 2125. — Reg.: Potthast, Reg. pont. Rom., n. 10.176. — Marsich v Archeografo Triestino, nuova serie, V, 1877—78, 376, n. 37.]

---

[321] Tretji sodnik je bil vetrinjski opat Nikolaj, ki je tedaj umrl pred 2. majem 1236 (gl. št. 638 in 646).

[322] Morda vas Fontanella pri Miljah.

[323] Marsich ima »Chorus«. — Najbrž vas Krogle pri Dolini.

[324] Marsich ima »Çacer«. — Najbrž vas Sacerb pri Dolini.

Št. 652.

1236, dne 10. junija. Teramo.

Papež Gregor IX. naroča med drugim oglejskemu patriarhu in opatom, priorjem, dekanom, arhidiakonom, arhipresbiterjem, proštom in drugim cerkvenim prelatom v njegovih (patriarhovih) mestih in vladikovini, naj sprejmejo ponižno njegovega legata (Jakoba), škofa v Preneste, katerega jim pošilja v svrho ojačenja cerkvene svobode, reforme države in posebej njihovih dežel, zatiranja heretičnega brezbožja in v zadevah Svete dežele.

[Registri papeža Gregorja IX., vol. V, 161, lib. X, 105, 106, v Vatikanu. — Huillard-Bréholles, Hist. dipl. Frid., IV, 870. — MG., Epist., I, 589, n. 693. — Reg.: Potthast, Reg. pont. Rom., Add. I, n. 10.184. — Böhmer-Ficker-Winkelmann, Reg. imp., V, n. 7148.]

Št. 653.

1236, meseca julija.

Friderik (II.), vojvoda avstrijski in štajerski ter gospod Kranjskega *[»dominus Carniole«]* naznanja, da je zastavil freisinškemu škofu trg Aschbach, katerega je imel kot fevd od Freisinške cerkve, za 500 mark srebra in katere bi moral plačati za fevd mejnega grofa istrskega (Henrika) v Slovenski marki *[»in Marchia«]*, ker jih je njegov rajnki oče (Leopold VI.) ostal rečeni cerkvi dolžan.[325] Ako bi (Friderik II.) omenjeno svoto povrnil škofu ali pa njegovemu nasledniku, dobi naj imenovani trg zopet kot fevd nazaj.

[Orig. v Drž. arhivu v Monakovem. — Meichelbeck, Hist. Frising., II[a], 15. — Zahn v Font. rer. Austr., Dipl. XXXI, 132, n. 135. — Schumi, Urkb. Krain, II, 64, n. 91. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenb., 156, n. 37. — Böhmer-Ficker-Winkelmann, Reg. imp., V, n. 11.192.]

Št. 654.

1236, dne 13. avgusta. Trst.

Gregor, dekan Tržaške cerkve *[»Gregorius Tergestine ecclesie decanus«]*, da z dovoljenjem tržaškega kapitlja duhovniku Ulvinu in njegovim dedičem del zemlje tržaškega kapitlja, ki se je nahajal *»in Zuil apud vineam Artuici de Rivula et vineam Bertaldi Tergesti«* proti temu, da plačuje ta rečenemu kapitlju vsako leto na praznik sv. Mihaela kot zakupnino po osem tržaških penezov. Ako bi te vsote ne plačeval redno, plača naj četvernato vsoto. Rečeni dekan obljubi za se, za svoje naslednike in ves kapitelj, da hoče dotični

[325] Primerjaj listino pod št. 501.

del zemlje braniti pred vsakim človekom. Ako bi to opustil, plačati mora kot globo eno marko tržaških penezov.

»*Actum Terg. in domo domini decanis. Testes interfuerunt rogati Voldoricus Rizot, Almiricus filius Pervini et Drims vir Maydine.*«

»*Ego Lazarus sacri palacii notarius ut inveni in instrumento publico manu Petri notarii confecto ita nihil addendo vel minuendo quod mutent sententiam instrumenti de voluntate parcium scripsi complevi et roboravi.*«

»*Anno domini millesimo ducentesimo tricesimo sexto, die XIII augusti intrante, indictione nona.*« (Na začetku listine.)

[Listina v arhivu tržaškega kapitlja. — Kandler, Cod. dipl. Istr. — Reg.: Marsich v Archeografo Triestino, nuova serie, V, 1877—78, 375, n. 35.]

Št. 655.

1236, meseca avgusta. Brixen.

Rimski cesar Friderik (II.) naznanja, da mu je brixenski škof (Henrik IV.) odstopil regalije v svoji škofiji. Blejski grad *[»castrum quoque Veldes«]* je prepustil do svoje smrti koroškemu vojvodu *[»duci Karynthye«]*, pridržal si je pa dohodke rečenega gradu za svoje vzdrževanje.[326]

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Hormayr, Beiträge zur Gesch. Tirols, II, 321, n. 138. — Huillard-Bréholles, Hist. dipl. Frid., IV, 897. — Notizenblatt (dunajske akademije), 1857, 280. — Schumi, Urkb. Krain, II, 65, n. 92. — Reg.: Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 2188. — Jaksch, Mon. Car., IV, 236, n. 2126.]

Št. 656.

1236, dne 20. septembra. Žalem.

Kolon, sin rajnkega starejšega Kolona iz Žalma *[»Cholo quondam filius Cholonis senioris de Seldenhaim«]*, potrdi pogodbo, katera se je sklenila s pomočjo vitezov Ulrika iz Grünberga *[»Vlrico de Gruenenberg«]* in Schwartzmanna de Montferran med Frankonom, nekdanjim dobrlavaškim proštom *[»inter Franconem olim prepositum Iunensem«]* in konventom ondotne cerkve na eni strani ter njegovim (Kolonovim) vitezom Witemarjem na drugi. Dotična pogodba se je nanašala na odvetništvo ali »betvogtei«, kakor se je navadno zvalo, katero so on in njegovi predniki dobili od cerkve, a on ga je dal v fevd rečenemu Witemarju, ki ga je sedaj na prošnjo omenjenega prošta in konventa za 28 mark takrat veljavnih penezov odstopil imenovani cerkvi. Obe stranki ste soglašali, da nima noben

[326] Po smrti brixenskega škofa Henrika IV. († 27. okt. 1239) je njegov naslednik dobil dne 20. maja 1240 zopet vse regalije od kralja Konrada.

prošt in noben kapitelj pravice, da bi cerkvi odtegnil to odvetništvo in postavljal odvetnika. Rečeni Kolon izjavlja, da se soglasno s svojimi sinovi in s svojo soprogo odreka temu odvetništvu po Konradu, kustodu imenovane cerkve, ter po magistru Hailwardu. — Listino pečatijo prošt, kapitelj in Kolon.

Od Kolonove strani naprošeni so bili za pričo: *»in presentia Friderici de Stenzach, Henrici de Goriach, Ottonis de Weissenberch, Vlrici de Grvnenberch, Gebehardi de Seldenhaim, Reinberti, Chunonis, Hermanni scholaris, Rapotonis; ex parte ecclesie huius rei testes sunt canonici sacerdotes prepositus Franco, Hartmannus, Berchtoldus, Stephanus, Albertus, Chunradus, Petrus, Rupertus, Rupertus, magister Hailwardus; milites Swartzmannus de Monteferran, Albertus de Schalchstetten, Fridericus de Leupach, Hermannus, Gebehardus, Leonardus, Volckradus, Liebmannus, Vlricus et alii quam plures.«*

»Acta sunt ista Seldenhaim, anno domini MCCXXXVI, data per manum meam XII kalend. octob., indict. VII; ego Ioannes scholaris subdiaconus Iunensis ecclesie hanc chartam conscripsi.«

[Dobrlavaška kopialna knjiga, f. 11', iz 17. stol., v Št. Pavlu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 237, n. 2128. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 181, n. 941.]

Št. 657.

1236, dne 11. novembra. (Dunajsko) Novo mesto.

Friderik II., vojvoda avstrijski in štajerski, izda listino za samostan v Melku.

Med pričami: *»Leuprandus archidiaconus Carinthie.«*

[Orig. v Melku. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 156, n. 40.]

Št. 658.

1236, dne 6. decembra. Sv. Peter (pri Mariboru).

Brat Ortolf iz Traiskirchena, komtur Nemškega reda po Avstrijskem in Štajerskem, naznanja, da je po nasvetu svojih bratov, bivajočih v rečeni pokrajini, dal vinograde in kmetije na dvoru in v vasi Trčovi *[»in curia Tepsav et in villa Thepsav«]* ter v vasi pri Sv. Petru *[»ad sanctum Petrum in villa nostra«]* ondotnim ljudem v dedni zakup *[»iure enphyteatico«]*, kar se navadno »purchreht« zove. Vsak, kdor je vzel kako kmetijo ali vinograd v zakup, ima pravico, da ga proda proti isti najemnini, katero on daje, da ne bodo imeli redovniki nobene škode. Pri prodaji je treba redu plačati šest penezov, prav toliko tudi pri nakupu. Ob trgatvi naj vino, katero je treba oddati kot najemnino, njih poslanec sprejme v vino-

gradu, da ne bo kdo dal slabejšega vina, kakor je v njih vinogradu; to vino naj vsak na svojih vozovih in na svoje stroške prepelje v njih hišo v Maribor *[»Marchpurch«]* ter ga tu izroči njih poslancu. Ako bi se vino med vožnjo iz katerega vzroka pokvarilo, ne da bi bili tega krivi dotični ljudje, niso ti dolžni popraviti škode. Ako bi se njihovi vinogradi zaradi suše ali kakih drugih vremenskih nezgod tako pokvarili, da bi se predpisana množina vina ne dobila, naj se vse vino, katero se je pridelalo, spravi v njih hišo, od tega kar pa še manjka, naj se za vsako vedro plača po 16 penezov. Ako bi kak človek del vina, katero je pridelal v vinogradu, skrivaj odnesel ter lagal, da ga ni več pridelal, kakor ga je oddal, naj plača 60 penezov globe. Kdor bi slabo oskrboval omenjene vinograde, kmetije ali pa dvor, v katerem bi prebival, ter bi bil zaradi tega tožen na sodnem zboru, naj plača za kazen 60 penezov. Ako bi bil drugič na sodnem zboru radi istega tožen in obsojen in bi v teku enega leta ne popravil svoje zanikarnosti, naj ga komtur in bratje odstranijo ter kakega drugega tam nastavijo. Od vsakega vinograda in od vsake kmetije naj rečeni ljudje dajejo ob trgatvi prejemalcu vina po dve meri *[»metretas«]* ovsa, dva piščanca ter štiri opresne kruhe. Osvobojeni so od vseh služnosti razen obedov *[»exceptis procurationibus«]*, kadar bi prišli k njim; takrat naj jim preskrbe potrebno. Vse njih prestopke hočejo po običajih ondotnih krajev kaznovati.

Priče, na katerih nasvet je bilo vse to sklenjeno: *»frater Chunradus sacerdos, frater Rudolfus de Waldek, frater Chunradus de Immerleh, frater Otto de Werde, frater Hirzo et alii quam plures.«*

»Actum publice in villa nostra ad sanctum Petrum, anno dominice incarnationis MCCXXXVI, VIII idus decembris, indictione IX.«

[Orig. v Admontu. — Wichner, Gesch. v. Admont, II, 309, n. 148. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 447, n. 341.]

Št. 659.

1236, pred 25. decembrom.[327]

Cesar Friderik II. se je napotil meseca decembra s svojo vojsko skozi Kanalsko dolino in čez Koroško proti Avstrijskem.

Continuatio Garstensis ad a. 1237 (MG., SS., IX, 596): »Fridericus Romanorum imperator per Canales et per Karinthiam armata manu Austria ingressus.«

Annales s. Rudberti Salisburg. ad a. 1236 (MG., SS., IX, 786): »... et per Canales versus Austriam in decembri revertitur«.

[327] Božič je praznoval cesar Friderik že v Gradcu (Annales s. Rudberti Salisburg. ad a. 1237, MG., SS., IX, 786; Continuatio Lambacensis ad a. 1237, MG., SS., IX, 559).

Št. 660.

1236.

Oton iz Važenberga odstopi krškemu škofu Ulriku (I.) vse pravice v svojem gradu. *[»Littere Vdalrici episcopi Gurcensis super pensione 4 marcarum denariorum persolvendarum Ottoni de Weysenberg qui omne ius in predicto castro episcopo reservavit. Dat. 1236.«]*

[Katalog arhiva v Strassburgu na Koroškem, f. 56, f. 154'. — Jaksch, Mon. Car., II, 19, n. 550.]

Št. 661.

1236.

Koroški vojvoda Bernard, sin vojvode Hermana *[»Bernhardus dei gratia dux Karinthie filius ducis Hermanni«]*, podeli na korist svoje duše ter duš svoje rajnke soproge Jute in vseh svojih nekdanjih, sedanjih in bodočih sorodnikov ter z dovoljenjem svojih sinov Ulrika, Bernarda in Filipa cerkvi sv. Marije v Vetrinjah *[»ecclesie sancte Marie in Victoria«]*, posebno pa hospitalu revežev v ondotnem samostanu 20 fevdov novin v reberškem okraju *[»in provincia Rechperch«]* tik reke Bele *[»Velach«]* pod pogojem, da dobivajo on in njegovi dediči od vsake kmetije po en modij ovsa, kadar bi se dohodki imenovanega posestva pomnožili, ter da vsak hospitalski mojster preskrbi na dan vernih duš samostanskim menihom belega, to je pšeničnega kruha, vina, rib in drugih stvari, katerih premore, kar bi pa še ostalo, naj se porabi na korist revežev omenjenega samostana. — Listino pečati izdajatelj.

»Acta sunt autem hec anno incarnationis domini M̊CC̊XX̊XV̊I, indictione VIII̊I, presentibus his testibus: Wikhardo de Karelsperch et frater eius Heinrico, Reinhero pincerna de Ostruiz, Volchrado iudice meo et aliis castellanis meis scilicet Gotfrido Swarzmanno, Friderico de Rechperch, abbate Arnoldo eiusdem cenobii, Ottone hospitalario, Pabone monacho, qui presentem paginam scripsit, et aliis quam pluribus qui huic pie donationi interfuerunt.«

Na rdečih, modrih in zelenkastih svilenih vrvicah visi pečat vojvode Bernarda (tip 2, opis pri Jakschu, Mon. Car., IV b, XXI).

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 231, n. 2117. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 179, n. 938.]

Št. 662.

1236.

Henrik iz Rappitscha *[»de Ropuz«]*, ministerial Osojske cerkve, podeli na smrtni postelji rečeni cerkvi dve kmetiji v Rožu *[»in Raz«]*, kateri je podedoval. Tudi odstopi imenovani cerkvi še druga posestva.

[Orig. v arhivu grofa Wilczeka na Dunaju. — Jaksch, Mon. Car., IV, 231, n. 2118.]

Št. 663.

1236.

Razsojevalci C. (Konrad), dekan v Savinjski dolini *[»decanus Savnie«]*, in Henrik, duhovnik v Šmarjah *[»Heinricus sacerdos de Sancta Maria«]*, izvoljena od gornjegrajskega opata *[»abbatis Oberenburgensis«]*, brat Konrad *[»Chonradus«]* iz pridigarskega reda in Viljem, duhovnik v Mariboru *[»Wilhelmus sacerdos de Marchpurc«]*, izvoljena od priorja v Jurkloštru *[»de valle sancti Mauricii«]*, razsodijo po nasvetu posredovalcev, priorja v Žičah *[»de valle sancti Johannis«]* in Hertnida, arhidiakona v Savinjski dolini *[»Hertnido archidiacono Savnie«]*, da naj od vseh desetin, katere so imeli opat ali pa njegovi nasledniki, ima opat v bodoče dve tretjini, prior pa eno tretjino na osmih kmetijah, katere so premenili v travnike. Dokler potrebuje travnike, naj jih ima opat, tudi če jih obdelujejo prior ali (njegovi) koloni deloma ali v celoti. Do sedaj zadržane dohodke imenovanih kmetij razsojevalci spregledajo, tako, da jih ni potreba plačevati, pač pa naj se odslej desetine točneje plačujejo. — Listino pečatijo: priorja iz Žič in Jurkloštra in arhidiakon.

»Acta sunt hec anno gratie MCCXXXVI, presentibus testibus Heinrico plebano de Ponickel, Ottone de Noua ecclesia, Petro de Gonewiz plebanis.«

Trije nekdaj viseči pečati manjkajo.

[Orig. v Dež. arhivu v Gradcu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 450, n. 344.]

Št. 664.

1237, meseca februarja. Dunaj.

Rimski cesar Friderik (II.) sprejme hiše Nemškega reda po vojvodinama Avstrijski in Štajerski ter po mejni grofiji Kranjski *[»in ducatibus Austrie et Styrie et marchia Carniole«]* z učitelji, brati, ljudmi, koloni in služabniki ter z vsemi sedanjimi in prihodnjimi posestvi v svoje in državno varstvo ter jih osvobodi vsakega posvetnega sodstva, vsake služnosti in vsake davščine.

Med pričami: »... *Bertholdus Aquilegensis patriarcha, ... Bernhardus dux Charinthie, ... comes Willehelmus de Hunenberc, ... Fridericus et Hartnidus de Bettove, Reinbertus de Mûrecge, Heinricus de Truhse cum quam pluribus aliis de Styria, comes*[328] *Galle de Carniola ...*«

[Orig. v arhivu Nemškega reda na Dunaju. — Duellius, Historia ord. equ. Teutonicorum, III, 49, n. 3. — Pusch-Frölich, Diplom. Styriae, II, 181. — Huillard-Bréholles, Hist. dipl. Frid., V, 26. — Zahn, Urkb. Steiermark,

[328] Namesto »comes« bi moralo stati »Conradus«.

II, 454, n. 349. — Schumi, Urkb. Krain, II, 66, n. 93. — Reg.: Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 2222. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, n. 950. — Jaksch, Mon. Car., IV, 240, n. 2135.]

Št. 665.

1237, meseca februarja. Dunaj.

Rimski cesar Friderik II. naznanja vsem uradnikom, mitničarjem in drugim po vojvodini Avstrijski in Štajerski in po mejni grofiji Kranjski *[»per ducatus Austrie et Styrie nec non per marchiam Carniole«]*, da je podelil hišam Nemškega reda po rečenih pokrajinah popolno svobodo, da smejo po suhem in po vodi prenašati svojo hrano in druge svoje stvari. Zato jim veleva, da po svojih sodnijah in uradih pripuste, da bodo bratje brez mitnine in colnine prevažali hrano in druge stvari po omenjenih pokrajinah.

[Orig. v arhivu Nemškega reda na Dunaju. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 457, n. 350. — Schumi, Urkb. Krain, II, 69, n. 94. — Reg.: Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 2223.]

Št. 666.

1237, meseca februarja. Dunaj.

Rimski cesar Friderik II. sprejme samostan v Wilheringu v svoje varstvo.

Med pričami: *»Bernhardus dux Karinthiae, ... Hainricus de Scharffenberk, Heinricus de Truchse, ... Reinpertus de Muerek«.*

[Orig. v Wilheringu. — Stülz, Gesch. d. Klosters Wilhering, 507. — Huillard-Bréholles, Hist. dipl. Frid., V, 21. — Urkb. d. Landes ob d. Enns, III, 49, n. 47. — Reg.: Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 2226.]

Št. 667.

1237, dne 8. marca. Breže.

Brat Oton iz Dravberga *[»Otto ... de Traberch«]* in njegov sin Henrik iz Trušenj *[»Heinricus ... de Truhsen«]* naznanjata, da je solnograški nadškof Eberhard premestil faro v Labodu *[»Lauentmunde«]* v njun trg Dravberg *[»in nostrum forum Traberch«]* tako, da bode odslej tu župnikov sedež z vsemi farnimi pravicami. Ker se z dohodki, ki včasi še eni osebi niso zadostovali, more preživljati več oseb in ker je želel, da se božja služba poveča, je ustanovil v tej cerkvi šest prebend s posvetnimi kleriki, ki naj tu prebivajo ter po noči in po dnevi vrše službo. — Nato sta tudi onadva (Oton in Henrik) z namenom, da bi se število prebend pomnožilo, podelila nadškofu tri kapele, namreč v Brovjah *[»Vroiach«]*, v Št. Pavlu pri

Hornbergu in v Hodišah *[»Chevsach«]*, v katerih sta imela pravico prezentacije, z vsemi pravicami razen pravice do odvetništva, katero sta si zase pridržala. Da bi pa vsled prezentacije ne nastale razlike v disciplini med kanoniki, zato odstopata pravico do prezentacije teh prebend nadškofu in njegovim naslednikom. — Listino pečatita izdajatelja.

Med pričami: »... *Ortolfus prepositus Soliensis, Otto de Khungesperch* ...«

Dva viseča pečata: 1. Otona iz Dravberga z legendo: ... OTTO DE TRABERC MISIT ME (opis pri Jakschu, l. c.); 2. Henrika iz Trušenj z legendo: † SIGILLVM HEINRICI · DE TRVSSE (slika v Neuer Siebmacher, IV, 7 a, tab. 8; opis pri Jakschu, l. c.).

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Jaksch, Mon. Car., IV, 240, n. 2137. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 475, n. 926. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzburg. Erzbischöfe, 267, n. 439, k 1236—1237, in 553, op. 168.]

Št. 668.

1237, dne 2. aprila. Viterbo.

Papež Gregor IX. piše novograjskemu škofu ... ter izvoljenemu tržaškemu škofu *[»... episcopo Emonensi et ... electo Tergestino«]*, da mu je naznanil oglejski patriarh Bertold, da je njegova vladikovina jako razširjena ter se razprostira deset dni hoda in še več proti Ogrskem. Ne more je torej, kakor bi bila njegova dolžnost, zadostno obhoditi. V njegovi vladikovini so nekateri kraji, v katerih umrje mnogo ljudi zaradi pomanjkanja božje službe brez sv. birme in sploh trpe prebivalci po ondotnih straneh veliko škodo v dušnem oziru; zato se je bati, da bi ne padli kmalu v zmoto, iz katere bi jih bilo potem težko rešiti. Ker se patriarh boji, da bi Bog ne terjal od njega njih duš, prosil ga je (papeža), da bi dovolil, da se povzdigne v katedralo cerkev pri benediktinskem samostanu v Gornjem gradu *[»in monasterio de Oberemburg ordinis sancti Benedicti«]*, katera je pod njegovo (patriarhovo) neposredno oblastjo, ali pa, da bi se tjakaj prestavila Pićanska cerkev *[»Petenensem ecclesiam«]*, ki je tako zapuščena, da ima le malo kanonikov ali pa nobenega, a tudi ni upanja, da bi se povzdignila. Papež pravi, da hvali patriarhov predlog ter želi, da bi se težavna zadeva rešila tako, kakor je prav. Zato jima ukazuje (tržaškemu in novograjskemu škofu), da bi skrbno poizvedla ter mu potem zvesto naznanila, je-li to na korist Oglejski cerkvi, bi-li ondotni kanoniki v to dovolili, kako je stanje Pićanske cerkve, bi-li ne bil prej omenjeni samostan na škodi, bi-li dobivali prihodnji škof in kapitelj zadosti primernih dohodkov ter sploh o vseh dotičnih zadevah. — »*Venerabilis frater noster.*«

[Registri Gregorja IX., f. 273', an. XI, c. 12, v Vatikanu. — Valentinelli, Nonnulla documenta ... (Udine 1858). — Notizenblatt dunajske akademije, VIII, 1858, 402. — Theiner, Vetera mon. Slavorum merid., I, 75, n. 91. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 460, n. 353. — Joppi, Aggiunte inedite al cod. dipl. Istro-Tergestino, 27, k l. 1238. — Reg.: Bianchi v Arch. f. österr. Gesch., XXI, 211, n. 121, k l. 1238. — Potthast, Reg. pont. Rom., n. 10.312. — Böhmer-Ficker-Winkelmann, Reg. imp., V, n. 7161. — Schumi, Urkb. Krain, II, 69, n. 95. — Auvray, Les registres de Grégoire IX, col. 612, n. 3590.]

Št. 669.

1237, dne 10. aprila. Trst.

»*Lise de Armilia*« se je pritožil pred gastaldom Maurom in tržaškimi sodniki [»*coram Mauro gastaldione et iudicibus Tergesti*«] zoper trgovca Joannina, da je kupil od njega 14 »urn« vina, vsako po 14 penezov pod pogojem ... Nazadnje so sodniki izrekli, naj se stranki zoper njih razsodbo pritožite pri tržaškemu izvoljenemu škofu W. [»*W. Tergestini electi*«].[329]

»*Actum Tergesti sub porticu comunis in presentia Nicolai Burixe, Johannis de Alborio et aliorum.*«

»*Ego Petrus sacri palatii et Tergesti notarius interfui rogatus hanc cartulam subscripsi et roboravi.*«

Anno domini millesimo ducentesimo trigesimo septimo, die X aprilis intrantis, regnante domino F. Romanorum imperatore, indictione X« (datum na začetku listine).

[Orig. v arhivu tržaškega kapitlja. — Kandler, Cod. dipl. Istr. — Reg.: Marsich v Archeografo Triestino, nuova serie, V (1877—1878), 375, n. 36.]

Št. 670.

1237, v prvi polovici aprila.

Ko je cesar Friderik (II.) zapustil v prvi polovici meseca aprila Dunaj, postavil je za glavarje po Avstrijskem in Štajerskem bamberškega škofa Ekberta ter grofe iz Vovber [(Viljema) »*de Henneberch*«], Ebersteina in Norimberka. Ker je bamberški škof kmalu potem umrl, velel je grofu iz Ebersteina, grofu iz Vovber in še dvema drugima grofoma ter štajerskim ministerialom, da bi se vojskovali z avstrijskim vojvodom Friderikom (II.), ki se je takrat mudil v Dunajskem Novem mestu. A ta se jim je hrabro postavil v bran. Nekatere nasprotnike je pobil, druge ujel, tretje podkupil in četrte ostrašil z grožnjami. V treh letih si je vojvoda Friderik (II.) popolnoma osvojil deželo.

[329] Kandlerjev ponatis je jako pomanjkljiv, tako da ni mogoče razumeti vsebine sodne razprave.

Continuatio Lambacensis ad a. 1237 (MG., SS. IX, 559).
Continuatio Sancrucensis secunda ad a. 1237 (MG., SS., IX, 639).
Hermanni Altahensis annales (MG., SS., XVII, 392).
Annales Colonienses maximi ad a. 1237 (MG., SS., XVII, 846).
Canonici Sambiensis annales ad a. 1237 (MG., SS., XIX, 698).

Št. 671.

1237, meseca aprila. Enns.

Rimski cesar Friderik II. sprejme štajerske ministeriale in deželane *[»ministeriales et comprovinciales Styrie«]* vsled njih prošnje pod svojo oblast in jim potrjuje pravice in običaje, katere so prejeli s privilegiji štajerskega vojvode Otokarja in avstrijskega vojvode Leopolda (V.). To jim je storil z ozirom na njih zvestobo, ker so se zoperstavili zatiranju in krivici, s katerima sta se žalila on in njegova država, ter se popolnoma oklenili njegovega gospodstva. Ako bi ministeriali prosili, da se Štajerska vojvodina iz njegovih rok izroči kakemu sposobnemu knezu, bi je ne dobil avstrijski knez, kakor je bilo to do sedaj navadno, pač pa bi čez deželo postavil posebnega kneza. Potrdi jim vse običaje in pravice, katere sta jim v svojih privilegijih odobrila štajerski vojvoda Otokar ter avstrijski vojvoda Leopold. Ako sklene štajerski fevdnik kako pogodbo z avstrijskim ali pa nasprotno, naj bodo za vsakega merodajni običaji in pravice tiste pokrajine, v kateri živi in ima svoje bivališče. Odpravi naj se nezakonit običaj, da bi knezi silili Štajerce, sklepati zakone proti njih volji. Sinovi in hčere naj se ženijo in može svobodno s komer hočejo. Ako bi kak Štajerec brez oporoke umrl, naj mu deduje njegov dedič ali tisti, ki mu je najbolj v sorodstvu. Ako med Štajerci nastane prepir, naj ne pride do dvoboja, pa tudi ne do dokaza z bojevalcem *[»duellum locum non habeat vel probatio per campionem«]*, ako je dovolj prič, da se pravda razsodi. Tožbe zaradi posestev naj se razsodijo pred postavljenimi sodniki na podlagi izpovedi prič po sodnem redu. Pri fevdih naj se popolnoma odstrani nadležnost, ki se po domače zove pripad *[»que anvel vulgo vocatur«]* in ki nasprotuje dobrim in poštenim običajem. Ako ni moških dedičev, naj hčere slede na posestvih svojih očetov. Fevdi, katere so si drugi pridobili in jih je nato kupil deželni gospod, naj se puste tistemu, ki ima pravico do njih. Ministeriali in deželani po Štajerskem smejo svoja posestva prodati ali pa podeliti. Vojvodino Štajersko in njene prebivalce osvobojuje od terjatev in nadlegovanj avstrijskih beričev. Vsakdo na Štajerskem ima pravico, da postavi na svoji zemlji cerkev ali pa jej od svojih posestev kaj podeli. Ministerialom in deželanom po Štajerskem naj se vrnejo njih podložniki, ki so brez dovoljenja svojih gospodov zbežali v mesta ali

pa v tuje po celi deželi postavljene vasi, da bi postali svobodni. Vse mitnice po Štajerskem, ki so čez mero povečale svoje dohodke, naj se povrnejo k tistim dohodkom, ki so se plačevali za časa vojvoda Leopolda; nobenemu knezu ni dovoljeno obtežiti jih s katerimikoli terjatvami. Novcev, kateri so se prej iz dobičkarije vsako leto prenovili v veliko škodo ondotnim prebivalcem, ne bode brez dovoljenja večine štajerskih ministerialov prenovil, a prenovljeni naj bi v prvotni teži bili v veljavi pet let.

Med pričami: »... *Bernhardus dux Carinthye, ... comes Willehalmus de Hŷnenburk.*«

[Orig. v Dež. arhivu v Gradcu. — Steir. Landhandfeste (1697), f. 10. — Lünig, Reichsarchiv, VII, 141. — Steir. Landhandfeste (1842), 5. — Huillard-Bréholles, Hist. dipl. Frid., V, 62. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 461, n. 354. — Schwind-Dopsch, Ausgewählte Urkunden zur Verfassungsgeschichte, 77, n. 36. — Reg.: Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 2244. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 185, n. 957. — Jaksch, Mon. Car., IV, 242, n. 2138.]

Št. 672.

1237, meseca aprila. Dunaj.

Rimski cesar Friderik II. izda privilegij za mesto Dunaj in Dunajčane.

Med pričami: »... *Bernhardus dux Karinthie, ... comes Wilhelmus de Hunburch.*«

[Prepis iz 14. stol. v kodeksu »Eisenbuch«, f. 33, v Mestnem arhivu in v dveh kodeksih iz 14. stol. (kod. 352, f. 70, kod. 2733, f. 105) v Narodni knjižnici na Dunaju. — Meiller v Arch. f. österr. Gesch., X, 125. — Huillard-Bréholles, Hist. dipl. Frid., V, 55. — Tomaschek, Rechte und Freiheiten der Stadt Wien, I, 15. — Schwind-Dopsch, Ausgewählte Urkunden zur Verfassungsgeschichte, 74, n. 35. — Reg.: Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 2237. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 185, n. 956. — Jaksch, Mon. Car., IV, 241, n. 2138.]

Št. 673.

1237, dne 11. maja. Oglej.

Konrad *[»Coradus«]*, poslanec tržaškega izvoljenega škofa Ulrika *[»Wolrici electi Tergestini«]*, odda papeževo pismo z dne 3. junija 1236 (gl. št. 651) Ivanu, proštu pri sv. Štefanu v Ogleju v veliki oglejski cerkvi.

Med pričami: *»in presencia ... Varini civis Justinopolitani ...«*

[Orig. v arhivu tržaškega kapitlja. — Kandler, Cod. dipl. Istr. — Reg.: Marsich, Archeografo Triestino, nuova serie, V, 1877—1878, 376, n. 37.]

Št. 674.

1237, dne 29. maja. Videm.

Oglejski patriarh Bertold potrdi z dovoljenjem svojega kapitlja kartuzijanskemu samostanu v Žičah *[»de Siz«]* vsled prošnje ondotnega priorja P(etra) in njegovih menihov desetine v Konjiški, Hoški, Slivniški in Šentlenartski fari *[»in plebe de Gonuiz et in plebe de Ghosse, item in plebe de Slvnz atque in plebe sancti Leonardi«]*, katere sta mu podelila štajerski vojvoda Otokar ter avstrijsko-štajerski vojvoda Leopold.

Med pričami: *»presentibus... Berchtoldo Villacensi archidiacono...«*

[Orig. v Dež. arhivu v Gradcu. — Pez, Thes. anecdot., VI^{b}, 92, n. 156. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 466, n. 357. — Reg.: Bianchi v Arch. f. österr. Gesch., XXI, 211, n. 119.]

Št. 675.

1237, dne 17. junija.

Solnograški nadškof E(berhard II.) in vetrinjski opat A(rnold) zamenjata z dovoljenjem obeh kapitljev nekatera posestva. Opat odstopi nadškofu obe vasi, ki se zoveta Domajna *[»Domianntorf«]*, potem vas Studenice *[»Brunne«]* in Zgornjo vas *[»Oberendorf«]*, vse okoli Ptuja *[»circa Bettowe«]*. Samostan je sicer imel te vasi v mirni posesti, a je bilo vsako leto zaradi oddaljenosti veliko stroškov in truda, ko so spravljali pridelke z rečenih posestev v samostan. Nadškof prepusti samostanu desetine v Selu *[»apud Celle«]*, Vrpji vasi *[»Erbendorf«]* in Strmcu *[»Sterenberch«]*, katerih Solnograška cerkev precej lahko pogreša. — Listino pečatita nadškof in opat. Opatov pečat manjka.

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 468, n. 359. — Jaksch, Mon. Car., IV, 243, n. 2141. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 476, n. 927. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 186, n. 960. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzburg. Erzbischöfe, 269, n. 456.]

Št. 676.

1237, dne 23. junija.

Po Avstrijskem, Koroškem in po Pasovski škofiji je takrat padal krvavi dež.

Chronica Albrici monachi Trium Fontium ad a. 1237 (MG., SS., XXIII, 942): »In partibus Austrie pluit sanguis in vigilia sancti Johannis, videlicet in Carentana et in dyocesi Pataviensi.«

Št. 677.

1237, dne 5. julija. Viterbo.

Papež Gregor IX. sprejme vsled prošnje grebinjskega prošta in njegovih bratov cerkev sv. Marije v Grebinjski dolini *[»ecclesiam beate Marie de Griventhal«]* v svoje varstvo. Red, ki je po pravilih sv. Avguština in premonstratenških bratov tam vpeljan, naj za večne čase tudi tam ostane. Oni in njih nasledniki naj nedotaknjeno obdrže vsa posestva, katera ima cerkev sedaj ali pa jih še pridobi po daritvah papežev, kraljev, knezov, fevdnikov ali na kak drug način. Imenoma naj se navedejo: kraj, kjer je rečena cerkev z vsemi njenimi priteklinami, kapela sv. Jurija v Stari vasi, kapela sv. Marije Magdalene, sv. Ivana Krstnika in sv. Kunigunde v Grebinjskem gradu, kapela sv. Petra v Grebinjskem trgu, v Alpah kapela sv. Mihaela v Krčanjah, kapela sv. Bartolomeja, kapela sv. Matevža aposteljna v Lipi, kapela sv. Nikolaja v Gorenjčah, kapela sv. Mihaela in sv. Jakoba v Hrastu, kapela sv. Tomaža v Klečah, kapela sv. Kolomana in sv. Marije v Pustrici, dve kmetiji v Kloštru, ena kmetija, ki se zove »Gozarnik«, dve kmetiji na Bregu, ena na Rudi, ena v Gabrjah, pet v Dolinji vasi, tri »in Teuhnis«, tri na Spodnjem in sedem na Zgornjem Blatu, trije vinogradi v Leidenbergu, gozd med Grebinjem in rečeno cerkvijo *[»locum ipsum in quo prefata ecclesia sita est, cum omnibus pertinentiis suis, in Veteri Villa sancti Georgii, in castro Griven sancte Marie Magdalene, sancti Iohannis Baptiste, sancte Cunegundis, in foro Griven sancti Petri, in alpibus sancti Michaelis in Kreutshah, sancti Bartholomei, in Linth sancti Matthaei apostoli, in monte cathmee sancti Nicolai, in Harde sancti Michaelis et sancti Iacobi, in Cleuntshah sancti Thome, sancti Colmanni et sancte Marie de Pustris capellas, duos in Oberndorff mansos, unum mansum qui dicitur Gozarnik, duos mansos in Rain, unum mansum in Rodinge, unum mansum in Kauns, quinque mansos in Niderdorff, tres mansos in Teuhnis, tres mansos in Durnmoss inferiori, in superiori vero septem mansos, tres vineas in Ludn et sylvam inter Griven et ecclesiam supradictam«]* ter še druga zemljišča in posestva s travniki, vinogradi, gaji, običajnimi služnostimi in pašniki v gozdu in na planem, po vodah in mlinih, po potih in stezah ter z vsemi drugimi svoboščinami. Od njih novin, katere obdelujejo s svojimi rokami in na svoje stroške in katerih do sedaj še nihče ni imel, ali pa od njih živine in hrane naj nihče ne zahteva desetine. Dovoljeno jim je, da kot konverze sprejemajo klerike in laike, ki so se odpovedali svetu. Noben brat ne sme potem, ko je napravil obljubo, brez proštovega dovoljenja zapustiti cerkve, ako ni strogih verskih vzrokov; nihče naj ne sprejme takega odhajača, ako nima od vseh pismenega

dovoljenja. V slučaju splošnega interdikta čez ondotno zemljo, smejo v svoji cerkvi, pri zaprtih vratih, ko so odstranili izobčence in interdicirane, brez zvonjenja, s tihim glasom vršiti božjo službo, ako niso sami povzročili interdikta. Krizmo, sveto olje, oltarje, bazilike in klerike, katerim je treba dati višje rede, naj posvečuje njih škof, ako je pravoveren ter je v milosti in zvezi z Rimsko stolico in ki bi jim to storil brez zlobnosti. Med mejami njih fare ne sme nihče brez njihovega in njih škofa dovoljenja na novo postaviti kake kapele ali pa molilnice, vendar ostanejo nedotaknjene pravice rimskih papežev. Nadškofje, škofje, arhidiakoni, dekani ter vse druge cerkvene in posvetne osebe ne smejo od njih zahtevati novih in *nepristojnih* davščin. Ondotni kraj naj ima svobodno pogrebno pravico in nihče ne more ugovarjati tistemu, ki želi biti tam pokopan, *ako ni morda izobčen, interdiciran* ali pa *javen oderuh*; vendar to ne sme biti v škodo tistim cerkvam, od koder so prinesli mrtveca. Dovoljeno jim je, ako desetine in posestva, ki so last njih cerkev in katere laiki zadržujejo, odkupijo, ta zakonito osvoboditi ter združiti s cerkvami, katerim pripadajo. Ako bi ondotni prošt ali pa kateri njegovih naslednikov umrl, se ne sme nihče zvijačno ali pa s silo postaviti na njegovo mesto, temveč le tisti, kogar bi bratje enoglasno ali pa z večino glasov izvolili po določbah reda sv. Avguština. Hoteč skrbeti za njih mir, ukazuje, da ne sme v njih ograjenih krajih in pristavah nihče ropati, krasti, požigati, kri prelivati, brez vzroka zapirati ljudi, jih ubijati ali pa jim silo delati. Potrdi jim vse svoboščine in imunitete, katere so dobili od njegovih prednikov, ter vse osvoboditve od posvetnih davščin, katere so dobili od kraljev, knezov in drugih fevdnikov. Nihče ne sme rečene cerkve brez vzroka vznemirjati, jej jemati njena posestva, vzeta si pridržavati ali pa zmanjšavati ali pa jo na kak drug način zatirati, pač pa naj se vse nedotaknjeno ohrani. — *»Quoties a nobis.«*

[Hugo, Annales Praemonstratens., I, Probationes, 618, k l. 1238. — Jaksch, Mon. Car., IV, 244, n. 2144. — Reg.: Potthast, Reg. pont. Rom., n. 10.412.]

Št. 678.

1237, dne 13. julija. Viterbo.

Papež Gregor IX. piše novograjskemu škofu in tržaškemu izvoljenemu škofu *[»electo Tergestino«]*, da ga je prosil oglejski patriarh z ozirom na to ker je njegova dieceza tako obširna in je zaradi velikega števila duš ne more obhoditi, da bi benediktinski samostan v Gornjem gradu *[»de Oberemburch«]*, ki spada neposredno pod njegovo (papeževo) oblast, povzdignil v katedralno cerkev ali pa prestavil tja Pićansko cerkev *[»Petenensem ecclesiam«]*, ki je

tako zapuščena, da ima le malo kanonikov ali pa nobenega.[330] Vsled teh prošenj jima nalaga, da skrbno preiščeta, ako je to Oglejski cerkvi koristno in ako bi njen kapitelj v to privolil, potem o stanju Pićanske cerkve, dalje, ako ne bi bil vsled tega omenjeni samostan na škodi, se bi li prihodnjemu škofu in kapitlju odkazala zadostna in primerna provizija ter o vseh drugih dotičnih zadevah. Kar bi zvedela, naj mu zvesto poročata. Sicer sta že odgovorila, da oglejski kapitelj soglaša, da se postavi taka katedrala, in da je patriarh nakazal prihodnjemu škofu dohodke 350 mark srebra. Upoštevajoč dohodke imenovanega samostana bi se njegovo stanje moglo zboljšati in število bratov povečati. Vdrugič jima nalaga, da skrbno preiščeta, kako obširna bi bila dieceza, odkazana rečeni katedralni cerkvi, je li obljudena, koliko fara in cerkva bi imela, koliko dohodkov od omenjenega samostana in koliko bi jej patriarh odstopil od svojih dohodkov. Kar bi našla, naj zvesto poročata. Provizija, o kateri sta govorila v svojem pismu, je neznatna.

[Registri Gregorja IX., 18, f. 307', an. XI, c. 162. — Auvray, Les registres de Grégoire IX, II, col. 709, n. 3778.]

Št. 679.

1237, dne 22. julija. Admont.

Admontski opat Konrad podeli Diepoldu, uradniku v Ljubnu, neke desetine od dveh dvorov v Töllingu.

Med pričami: *»Heinricus sacerdos de Jaring.«*

[Orig. v Admontu. — Wichner, Gesch. v. Admont, II, 311, n. 150. — Zahn, Urkb. d. Steiermark, II, 470, n. 361.]

Št. 680.

1237, dne 29. septembra. Čedad.

Oglejski patriarh Bertold podeli vsled dovoljenja dekana Konrada in vsega oglejskega kapitlja patronsko pravico v Braslovški fari *[»in plebe de Fraslaw«]* plemenitemu Konradu iz Žovneka *[»nobilis viri Cunradi de Sewneke«]* in njegovim dedičem zaradi mnogih zaslug, katere so si pridobili on (Konrad) in njegovi predniki pri njem (patriarhu Bertoldu) in njegovih prednikih. Zdi se, da imajo imenovani Konrad in njegovi dediči nekako pravico do patronstva, kar so pred njim (patriarhom) dokazali s pričami. Vendar naj Konrad in pozneje njegovi nasledniki na račun odvetništva in patronske pravice ne zahtevajo več, kakor to, da ondotni župnik zmerno pogosti vsako leto le enkrat njega in še kakih 24 njegovih konj

[330] Gl. št. 668.

ter da dobi on (Konrad) kot odvetnik od vsake kmetije samo po eno navadno mero *[»mensuram vulgarem«]* ovsa, dva kruha in dve kokoši. Tudi naj kmetje v njegovem odvetništvu pridejo samo dvakrat na leto delat po dosedanji navadi. Krvavo sodstvo *[»iudicium sangwinis«]* sme izvrševati samo med kmeti rečene fare. Ako bi prestopil katero teh določil ter ne bi po župnikovem opominu popolnoma popravil škode in krivice v teku enega meseca, naj izgube patronstvo on in njegovi nasledniki. Odvetništvo in patronstvo naj ima samo eden izmed Konradovih dedičev, da ne bode obteževalo faro več odvetnikov in patronov. Ako bi župnik ali pa vikar rečene cerkve umrl, naredivši oporoko ali pa ne, nima patron pravice si prilastiti njegovih stvari; ako bi kdo umrl brez oporoke, naj patron odda njegove stvari njegovemu nasledniku.

Med pričami: *»presentibus Vlrico Therigestino episcopo,... Berchtoldo archidiacono Villacensi,... Cůnrado decano Saunie et predicte plebis.«*

[Novejši prepis v Dež. arhivu v Gradcu. — Marian-Wendt, Austria sacra, VII, 271, iz potrdilne listine patriarha Otobona iz l. 1303. — Orožen, Das Dekanat Frasslau, 5. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 470, n. 362. — Reg.: Jaksch, Mon. Car., IV, 247, n. 2148.]

Št. 681.

1237, dne 29. septembra. Patriasdorf.

Majnhard, grof goriški in istrski *[»comes Meinhardus Goricię ac Ystrię«]* ter odvetnik Oglejske cerkve, da v fevd svojemu tastu Albertu, grofu Tirolskemu, vse fevde, katere je dobil od oglejskega patriarha in koroškega vojvoda Bernarda *[»a nobili duce Karinthye Bernhardo«]*. V ta namen pošlje k tirolskemu grofu svoje poslance, Henrika iz Welsperga, Ulrika iz Rihenberga *[»dominum Wolricum de Rifenberc«]* in Henrika, kastelana v Lienzu, da bi ga uvedli v posest obljubljenih fevdov.

Med pričami: *»dominus Leonhardus de Schonenberc,... dominus Vlricus de Rifenberc, ... d. Volkerus de Dornberc ...«*

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Hormayr, Beyträge zur Gesch. Tirols, I^b, 227, n. 99. — Hormayr, Gesch. d. Grafschaft Tirol, I^b, 330. — Joppi v Archeografo Triestino, nuova serie, XI (1885), 401, n. 18. — Reg.: Jaksch, Mon. Car., IV, 246, n. 2147.]

Št. 682.

1237. ~~Loš.~~ Stari trg.

Ulrik, grof iz Strmca *[»Wlricus comes de Sterenberch«]*, in njegov brat Viljem, grof v Malti *[»Willehalmus frater eius comes in*

Mallentin«], potrdita svojim ministerialom in plemenitašem v Ložu *[»in Lôs«]* vse pravice, katere jim je podelil njun rajnki oče. Svojo dedščino, naj si bode fevd ali pa alod, naj (ministeriali in plemenitaši) zapuščajo po dednem pravu sinovom in hčeram, ako pa nimajo dedičev, bližnjim sorodnikom. Kdor bi grešil zoper gospodovo milost, naj ne plača večje globe kakor 60 penezov. Da bodo v sodnih zadevah njih ljudje dobili svoje zadoščenje, naj drugi nimajo oblasti, jih soditi; izvzeti so le roparji in tatovi, zreli za vislice, katere naj sodi deželni gospod. Rečena grofa tudi izjavljata, da jih ona dva ali pa njuni nasledniki ne smejo na njih posestvih nadlegovati s prenočitvami ali pa od njih zahtevati sena, žita ali česa drugega. Tudi naj se ne terja nobena davščina od gozdov in gajev. — Listino pečatita izdajatelja.

»Acta sunt hec in foro, anno gratie domini M̊C̊CXX̊XVII, in presencia domini Friderici de Valchenberch, domini Gebehardi de Votsperc, domini Herbordi et Ottonis fratris sui de Owersperc, domini Witemari et Hainrici de Sterenberch et aliorum quam plurium.«

Na listini visita pečata: 1. grofa Viljema iz Loža z legendo: † SIGILŁ COMITIS GVILIELMI DE LOS; 2. grofa iz Sternberga z legendo: † S COMITIS VLRICI DE · STERENBERCH. (Sliki: Neuer Siebmacher, IV, 7 a, tab. 8.)

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Schumi, Urkb. Krain, II, 70, n. 96. — Reg.: Jaksch, Mon. Car., IV, 239, n. 2133.]

Št. 683.

1237.

Rihca, soproga Otona iz Kunšperga *[»Richza uxor domini Ottonis de Chungesperc«]*, podeli z dovoljenjem svojega soproga in svojih otrok od svojega posestva, katero je podedovala po svojem očetu, 20 kmetij na polju pri Strasgojncih, Dražencih, pri *»Stůde«* in *»Mamol«* do tja, kjer je njena sestra Sofija ustanovila cerkev in hospital *[»mansos XX sitos in campo videlicet apud Drascoy, Dresgoysdorf, Stůde et Mamol, ad locum illum, ubi dilecta soror mea Sophia ecclesiam et domum hospitalem fundaverit«]*, tej cerkvi in hospitalu ter tamošnjim prebivalcem. Iz ljubezni do svoje sestre izjavlja tudi, da odobrava vse to, kar bi ta od svoje dedščine po svojem očetu podelila v rečenem kraju. — Izdajateljica pečati s pečatom svojega soproga.

Priče: *Fridericus consubrinus meus de Bettowe, frater Grifo de ordine Predicatorum, Rubertus plebanus de Pylstaein, Johannes sacerdos capellanus noster, Reinholdus burchrauius noster, Gunda-*

charus Lantfraz, Albero de Grimaest, Wolvelinus, Hartnidus filius Reinoldi, Gözel et alii quam plures.«

»Acta sunt hec anno ab incarnatione domini MCCXXXVII, Gregorio apostolice sedi presidente, Friderico imperium Romanum regente.«

Viseči pečat manjka.

[Orig. v Dež. arhivu v Gradcu. — Notizenblatt dunajske akademije, VII, 281. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 472, n. 363.]

Št. 684.

(Okoli l. 1237.) Breže.

Grof Viljem iz Malte da Ortolfu iz Sommerecka v fevd vse svoje posestvo ob Millstattskem jezeru in pod gradom.

Na listini visi pečat grofa Viljema iz Loža z legendo: † SIG . . . . . IS GVILIEL . . DE LOS (slika Neuer Siebmacher, IV, 7 a, tab. 8).

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Jaksch, Mon. Car., IV, 239, n. 2132.]

Št. 685.

1238, dne 13. januarja. Vipava.

Ker so Koprčani *[»Justinopolitani«]* delali krivico oglejskemu patriarhu Bertoldu in goriškemu grofu Majnhardu *[»Meinhardo comiti Goricie«]*, sta se ta dva med seboj pogodila tako, da bode grof podpiral patriarha z vsemi močmi zoper Koprčane v ta namen, da patriarh doseže svojo pravico. Grof obljubi, da ne sklene nobene pogodbe s koprskimi meščani, ako se ti niso prej pomirili s patriarhom. A tudi patriarh se zaveže, da se ne bode pogajal s Koprčani, ako bi ti ne popravili krivic, katere so naredili rečenemu grofu. Oba, patriarh in grof, potrdita to pogodbo. Vsled njunega ukaza sta med drugimi prisegla grofov ministerial Ulrik iz Rihenberga *[»Vlricus de Riphenberc«]* in patriarhov ministerial Odalskalk iz Devina *[»Utshalcus de Duwino«]*, da bodeta skrbela za veljavnost te pogodbe.

»Acta sunt hec apud Wippach anno domini milesimo ducentesimo tricesimo octavo undecima indictione, tredecimo die ianuarii.«

»In presentia magistri Philippi canonici Aquilegensis, magistri Berengerii vicedomini, Leonhardi de Shonenberc, Vlrici de Guganea, Wilcardi de Grisiniano et quam plurium aliorum.«

Listino pečatita patriarh in goriški grof.

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Notizenblatt dunajske akademije, 1857, 281. — Joppi v Archeografo Triestino, nuova serie, XI, 1885, 402, n. 19. — Reg.: Schumi, Urkb. Krain, II, 71, n. 98.]

Št. 686.

1238, meseca januarja. Pavia.

Rimski cesar Friderik II. ponovi vsled prošnje vetrinjskega opata Arnolda *[»Arnoldus abbas ... monasterii Victoriensis«]* in njegovih menihov njih samostanu, ki je med Beljakom *[»inter Villacum«]* in Brežami, privilegij rajnkega kralja Filipa. — Sledi listina z dne 8. avgusta 1207. (Gl. št. 115.)

Med pričami: *»Henr(icus de Trvhsen«.*

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Insert v listini kralja Rudolfa z dne 30. avg. 1277 tudi tam. — Gerbert, Cod. epist. Rudolfi, 208, iz inserta = Huillard-Bréholles, Hist. dipl. Frid., V, 154. — Jaksch, Mon. Car., IV, 253, n. 2158, iz orig. — Reg.: Marian-Wendt, Austria sacra, IV, 7, 367. — Ankershoſen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 183, n. 943, k l. 1237. — Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 2308.]

Št. 687.

1238 (pred 17. februarjem). Admont.

Sofija, nekdanja mejna grofica istrska *[»Sophia quaedam Hystrae marchionissa«]*, uvidevši, da bratje in cerkev v Stični *[»fratres Sitticenses et ecclesiam Sitticensem«]* niso od nje dobili nobene koristne zemlje in drugih stvari, jim podeli od svoje dedščine osem kmetij okoli Ljubeka v kraju, ki se zove Bukovica *[»circa Liebekke ... in loco qui vulgariter Půche est dictus«]*, z vsemi priteklinami. Sofija izjavlja, da je to storila v blagor svoje duše ter duš svojega soproga Henrika, nekdanjega mejnega grofa istrskega *[»Henrici quondam marchionis Hystriae«]*, svojega očeta in matere ter vseh svojih sorodnikov, ki so ustanovili rečeni samostan ter v njem dobili cerkveni pogreb, s pogojem, da dobivajo menihi od teh osem kmetij vsako leto na dan obletnice njenega soproga, njenih sorodnikov in tudi njene, kadar bo umrla, nekak poboljšek iz belega kruha, sira, večje mere vina in rib, ki naj bi stale pol marke.

Priče: *»Godefridus, Vlricus, Godfridus junior et frater suus Henricus de Prisekke, Albertus, et Albertus frater suus, et Nicolaus filius Rodgeri de Ruttenberch, Adeloldus, Albero, Robertus, Fridericus fratres de Hopfenbach et alii multi.«*

[Prepis iz 18. stoletja v Dež. arhivu v Ljubljani. — Schumi, Urkb. Krain, II, 71, n. 99.]

Št. 688.

1238, dne 17. februarja. Admont.

Sofija, nekdanja mejna grofica istrska *[»Sophia quondam Hystriae marchionissa«]* podeli cerkvi in bratom v Stični *[»Sitticensi«]*

osem kmetij okoli Ljubeka, v kraju, ki se zove Bukovica *[»circa Liebekke ... in loco qui vulgariter Pouche est dictus«]* z vsemi priteklinami in svoboščinami. Sofija izjavlja, da je to storila v blagor duše svojega soproga, nekdanjega mejnega grofa istrskega *[»quondam marchionis Hystriae«]* svoje duše in duš vseh svojih sorodnikov, ki so ustanovili rečeni samostan ter v njem dobili cerkveni pogreb, s pogojem, da dobivajo menihi od teh osem kmetij vsako leto na dan obletnice njenega soproga, njenih sorodnikov in tudi njene, kadar bi umrla, nekak poboljšek iz belega kruha, sira, večje mere vina in rib, ki naj bi stale pol marke. Imena oseb, katere prebivajo na posestvu, katero je zapustila samostanu v Stični: *»Marse, Johanes, Ulricus, Wissenten filius Dedoche, Itoigoy, Hartmut, Ulricus tornator quem et ecclesiae praefatae contuli cum omni prole sua.«* — Listino pečati izdajateljica.

Priče: *»Chunradus abbas de Admunde, Chunradus abbas de Sittich, Wilehelmus prior, Henricus sacerdos de Sittik, Meinhalmus*[331] *de Drage, Berenhardus de Karinthia et alii multi.«*

[Dva prepisa iz 18. stol. v Dež. arhivu v Ljubljani. — Schumi, Urkb. Krain, II, 72, n. 100. — Reg.: Puzel, Idiographia monasterii Sitticensis, 22 (rokopis v Dež. arhivu v Ljubljani). — Marian, Austria sacra, VII, 316.]

Št. 689.

1238, meseca februarja. Kamen ob Dravi.

Govorilo se je, da se je meseca februarja v gradu Kamnu ob Dravi v Oglejski vladikovini takrat, ko je duhovnik Volbert bral mašo, izpremenila sveta hostija v pravo telo in pravo kri. Istemu duhovniku se je baje ravno to zgodilo o binkoštih v Brežah. Shranili so potem meso in kri v prozorni kristalni posodi in ljudstvo je oboje pobožno častilo.

Annales s. Rudberti Salisburgenses ad a. 1238 (MG., SS., IX, 787): »In dyocesi Aquilegiensi hostia corporis et sanguinis Domini, celebrante quodam seculari clerico, in veram speciem carnis et sanguinis transformata est; et hoc in mense februario, in castro quod dicitur Stain super Trahum fluvium. Et idem clericus in brevi ad ordinem Predicatorum in Frisaco se transferens, cum in die sancto pentecostes divina multis astantibus celebraret, secundo hostia corporis et sanguinis Christi in veram carnem et sanguinem transformata est; quae in christallo perspicaci recepta, a fidelibus devote celebratur.«

Johannis Victoriensis Liber certarum historiarum I, rec. A, ad a. 1238 (ed. Schneider, Scriptores rer. Germ. in usum schol., I, 148): »Anno MCCXX (XVIII) in Karinthia in castro Stain supra Thraham, quod ad palatinatum spectat terre, in manibus religiosi presbiteri Volperti corpus

[331] V prepisih Reinhalmus.

domini est in formam carnis et sanguinis visibiliter transformatum; quod miraculum patriarcham Pertholdum et Albertum Tyrolie atque Goricie comitem ex devocione ... xa ... et multas ac pervenerabiles ad divine gracie preconium efferen(tes)«.

Ibid. I, rec. B, ad a. 1228 (l. c., I, 185): »Anno domini MCCXXVIII in Karinthia in castro Stain hostia altaris in manibus Wolberti sacerdotis in carnem et sanguinem visibiliter transformatur; ad quod miraculum Berhtoldus patriarcha et Albertus comes Goricie venientes dei magnalia conspexerunt«.

Št. 690.

1238, dne 4. marca. Pulj.

Pred oglejskim patriarhom Bertoldom se je vršila pravda med Petrom, sinom Apolonijevim, in Anoetom, njegovim bratom, ki sta zastopala sebe ter notarja Dominika in Adalgerija, sina nekega *»de Topa«*, na eni strani ter diakonom Katulom in Henrikom Gojno kot zastopnikoma piranske občine na drugi strani *[»inter Petrum Apolonii et Anoe fratrem suum pro se et procuratorio nomine Dominici notarii et Adalgerii filii p.... drii de Topa ex una parte et Catulum diaconum et Enricum Goynam procuratores comunis Pirani ex altera«]*.

Peter in Anoe sta trdila, da so jima vzeli Benečani pri vzetju piranske občine 1246 beneških liber, za katere bi bila morala narediti račun patriarhu. — Zastopnika piranske občine sta nato odgovorila, da jima ni znano, da bi jima (Petru in Anoetu) bili ti denarji vzeti pri vzetju piranske občine; vsaj so bili tudi vsi drugi računi nedotaknjeni.

Nato sta prosila Peter in Anoe patriarha, naj izreče razsodbo o tem, da sta trdila, da so jima bili rečeni novci vzeti takrat, ko je padla piranska občina. Nasprotna stranka naj trditev zanikava ali pa pripoznava. — Ko se je trditev zanikala, pripeljala sta Peter in Anoe priče, katere naj bi dokazale zločin. Zastopnika piranske občine sta nato rekla, da to dovoljujeta; le kar se tiče oseb rečenih prič, hočeta ugovarjati. Kot priči sta bila imenovana dva puljska prebivalca »Sigremarius de Pola et Leo qui fuit de Ancona«. Sigremarius je prisegel ter potem na vprašanje odgovoril, da je treba kaznovati piransko občino zaradi rečenih denarjev. Leon je tudi prisegel ter isto trdil, kakor Sigremarius.

Ko je bilo pričanje končano, navedla sta zastopnika piranske občine druge razloge zoper Petra in Anoeta ter rekla, da je prišel Peter s svojimi tovariši v Piran takrat, ko so bili ti novci sprejeti. Prinesel je s seboj doždovo pismo, v katerem je stalo, da ima popolno pravico in oblast, s temi novci izplačati sebe zaradi jakinskih prebivalcev. Isto pravico in oblast je zahteval od piranske občine, ka-

tera mu jo je tudi dala, ko je zvedela za doždovo dovoljenje. Peter in njegovi tovariši so se začeli izplačevati zaradi jakinskih prebivalcev, izmed katerih so imeli nekatere v ječi. Piranska zastopnika sta izrekla, da hočeta to dokazati in zato prosita patriarha, da razsodi v svojem zboru tako, kakor je prav.

Patriarh je zaradi te izjave prosil Rc. de Civitate, da bi napravil razsodbo. Rečeni Rc. je rekel, da naj zastopnika piranske občine dokažeta, da so Peter in njegovi tovariši prišli v Piran z doždovim pismom ter imeli od njega oblast, da se izplačajo zaradi jakinskih prebivalcev; izpričata naj, da so Peter in njegovi tovariši dobili plačilo tudi od jakinskih prebivalcev, da imajo nekatere izmed njih ujete. To razsodbo je večina v zboru odobrila.

Priče, katere so bile imenovane od strani piranske občine, so bile: *»Savius Iustinopolitanus, Petrus Quaresema, Odorlico Leruga de Insula, Dominicus gašt de Sizole, Simon not. Bulion., Ioannes Baratario de Bugle, Tergestus de Miriza, Anoe de civitate Venetiarum, Papo plebanus de eodem loco, Vivianus de Iuliana de eodem loco, Orsinus filius eodem Muglisana, Dominicus Sina de Veneciis, Tergestus de Pavor, Ioh. Pampolin de Caprulis, Andreas Balbi de Veneciis, Bonifacius de Catulo, Detemarus filius Vener de Topa, Io. Maltalentus«.*

»Ego Rantulfus Piranens. et domini Bertoldi marchionis notarius ut fui rogatus et audivi a predictis scripsi, complevi et roboravi.«

[Kandler, Codice dipl. Istr., iz originala, ki se nahaja v piranskem mestnem arhivu.]

AM 36, 1926, 111 – 113, sv. 81,

Št. 691.

1238, dne 28. aprila. Beljak.

Oglejski patriarh Bertold osvobodi z dovoljenjem doberlavškega prošta Frankona in njegovega konventa cerkev sv. Lovrenca na Kamnu v Junski dolini *[»ecclesiam sancti Laurentii in Stain vallis Iune«]* ter posestva pri cerkvi sv. Daniela blizu Kamna *[»apud ecclesiam sancti Danielis prope Stain«]* od sodne oblasti, katero je imel samostan v Doberli vasi *[»in Oberdorff«]* do njih vsled podelitve Oglejske cerkve. To se je zgodilo radi čudežev, zaradi katerih je ta cerkev v zadnjih časih zaslovela. Odslej naj rečena cerkev spada samo pod njegovo (patriarhovo) oblast in pod oblast njegovih naslednikov. Noben arhidiakon, presbiter, arhipresbiter ali pa posvetni sodnik naj si ne lasti kake oblasti do te cerkve. Vsak župnik na Kamnu v Junski dolini naj ima pravico, da prezentira in potrjuje tista dva prebendarja, katera je ustanovil tirolski grof Albert; tudi sme posamezne kolone imenovane cerkve odstavljati in postavljati

v čast božjo, sv. Lovrenca in sv. Hildegarde. Plemeniti Albert, grof tirolski, ki je bil navzoč, ko se je to v Beljaku *[»apud Velacum«]* godilo, je potrdil to listino s svojim pečatom *»in presentia Meinhardi comitis Goritie et Bertholdi archidiaconi Velacensis, magistri Philippi canonici Aquileiensis, doctoris Friderici plebani de Stain in Carniola, Ruperti cappellani de Trovaii et aliorum. Anno domini MCCXXXVIII, III die exeunte april., indictione undecima«.*

[Frölich, Specimen Archontologiae Carinthiae, II, 121. — Eichhorn, Beyträge, I, 229. — Jaksch, Mon. Car., IV, 255, n. 2161. — Reg.: Acta Sanctorum, febr., I, 722. — Rubeis, Mon. eccl. Aquil., 708. — Bianchi v Arch. f. österr. Gesch., XXI, 212, n. 122. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 187, n. 965. — Schroll, Eberndorf, 25.]

Št. 692.

1238 (okoli 28. aprila).

Albert, (grof tirolski), odkupi z dovoljenjem oglejskega patriarha Bertolda cerkev sv. Lovrenca na Kamnu in posestva pri cerkvi sv. Daniela v Junski dolini[332] izpod oblasti (doberlavaške) cerkve v Junski dolini.

[Doberlavaška kopialna knjiga iz 18. stol., f. 135, v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 253, n. 2157.]

Št. 693.

1238, dne 2. junija. Podkrnos.

Plemeniti *»Offo miles de Gurnz«* podeli z dovoljenjem svojih dedičev Šentpavelskemu samostanu polovico sinov, katere je Hajdenrik iz Krejancev *[»Haydenrici de Chrananez«]* imel s svojo soprogo Gertrudo, podložnico rečenega Offona. Ti sinovi naj imajo polno dedno pravico do njegovih (Offonovih) posestev; prav tako pa naj imajo tudi tisti, ki spadajo pod njegovo (Offonovo) oblast, isto pravico do posestev omenjenega samostana. — Listino pečati izdajatelj.

»Acta sunt hec in Gurnz, anno incarnationis domini millesimo CCXXXVIII, IIII nonas iunii, presente domino Offone, Gyselberto filio suo, Wluingo de Gurnz et fratre suo Marcwardo, Leone de Grifenuels, Leobardo, Haynrico, item Haynrico Longo, Willehalmo militibus suisque ceteris quam pluribus.«

Na rjavo-rdečih svilenih vrvicah visi pečat izdajatelja (slika: Neuer Siebmacher, IV, 7 a, tab. 8).

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Jaksch, Mon. Car., IV, 256, n. 2162. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 187, n. 966. — Schroll v Fontes rer. Austr., Dipl., XXXIX, 120.]

[332] Cerkev sv. Daniela pri Groblji vasi blizu Škocijana.

Št. 694.

1238, dne 4. junija.

Swiker iz Humberga *[»Swikerus de Holenburch«]* podeli Vetrinjskemu samostanu *[»cenobio Uictoriensi«]* deset mark dohodkov v Svečah *[»in villa que dicitur Zwenkach«]* s pogojem, da jih do svoje smrti sam uživa, nato jih pa brez ozira na kako odvetniško pravico dobi samostan z vso lastninsko pravico. — Listino pečati izdajatelj.

»Testes autem sunt hii: dilectus avunculus meus Swikerus de Raseke, Gerlochus et Bernhardus milites eius, Waltherus de Chotemarestorf et filius eius Guntherus, Wernhardus de Golzov et filius eius Sifridus, Chunradus de Wrdoch et filius eius Chunradus, Gerhardus de sancto Gangolfo, Reinhardus de Neunhouen et filius eius Wigandus de Wrmberch, Hainricus et Albertus de Gamizek, Chunzo Brabant, Reinhardus de Eichou, Zeliezic, Otacher et alii quam plures. Acta sunt autem hec anno gratie M°C°XX°XVI°II, pridie non. iun.«

VURBERK

Na nitih iz konopnine visi pečat z legendo † SWIChERII DE hOLENBVRCH. Sliki: Neuer Siebmacher, IV, 7 a, tab. 8 = Jahrbuch d. k. k. herald. Gesellschaft »Adler«, NF, 5/6, tab. I, sl. 3.

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 256, n. 2163. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 188, n. 967.]

Št. 695.

1238, meseca oktobra. Med obleganjem mesta Brescie.

Rimski cesar Friderik II. naznanja, da mu je sporočil njegov ljubljeni knez, oglejski patriarh Bertold, da žive po Furlanskem in po Istri *[»in Foro Iulii et Istria«]* fevdniki, kateri so dobili od njegovih (Bertoldovih) prednikov ali pa od njega samega fevde oglejske cerkve in sicer več ali manj kmetij. Ko so po darovalčevi dobroti ti fevdniki dosegli odvetništvo po njih (po kmetijah), niso bili zadovoljni z darovi in njih dohodki, temveč so si kar naravnost svojevoljno lastili sodstvo o tatvinah in drugih zločinih, ki spadajo h krvavi sodbi *[»iudicium sanguinis«]* ali k višjemu in nižjemu sodstvu *[»merum et mixtum imperium«]*, do katerega ima pravico rečeni knez. Ti fevdniki se baje izgovarjajo, da imajo dotične kmetije z vsemi pravicami. Patriarh, katerega predniki in tudi on sam so vse to dobili od cesarjev, je prosil, da bi se (cesar) ustavil predrznosti njegovih nasprotnikov ter ohranil vse njegove sodne pravice. — Cesar izjavlja, da z ozirom na neizmerno vdanost rečenega patriarha, ki je bil vedno in povsod pripravljen služiti njemu (cesarju) in državi, odločno prepoveduje rečeno razvado, katero so

izumili patriarhovi fevdniki ter se do sedaj po njej ravnali. S tem pismom ukazuje, da ne sme nobeden furlanskih ali istrskih fevdnikov, ki imajo kako kmetijo kot fevd od Oglejske cerkve, pod pretvezo odvetništva ali pa z izgovorom, da so dobili kmetije z vsemi pravicami, ker te pravice se nanašajo na privatne in s kmetijami spojene koristi, brez dovoljenja ali ukaza rečenega patriarha se predrzno lastiti sodstva v zločinskih zadevah, tatvinah, pobojih in drugih enakih hudodelstvih, kar vse spada h krvavi sodbi ali k višjemu in nižjemu sodstvu. Le patriarh in njegovi uradniki, katere bi namesto sebe postavil na tako mesto, smejo izvrševati rečeno sodstvo tako, kakor se spodobi. Kdor bi nasprotoval temu ukazu ter še dalje hotel ostati pri omenjeni razvadi, kaže se nehvaležnega, da je dobil v fevd kmetije ali pa odvetništvo, ter zasluži, da zopet izgubi ta fevd.[333]

[Lünig, Cod. Ital. dipl., IV, 1654. — Muratori, Rer. Ital. script., XVI, 103. — Rubeis, Mon. eccl. Aquil., 698. — Huillard-Bréholles, Hist. dipl Frid., V, 241. — Kandler, Cod. dipl. Istr. — Reg.: Bianchi v Archiv f. österr. Gesch., XXI, 212, n. 123. — Atti e memorie della Societa Istriana, VIII, 42 (pomanjkljivo). — Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 2395. — Odoricus de Susannis, Thesaur. eccl. April., ed Bianchi, 340, n. 1166 (k l. 1228).]

Št. 696.

1238, meseca oktobra. Brescia.

Rimski cesar Friderik II. potrdi mirovno pogodbo, katero so sklenili oglejski patriarh Bertold od ene strani ter skabina Alberik in Engelpret in notar magister Rikarij *[»Albericus, Engelpretus et magister Ricarius notarius«]* kot zastopniki občine mesta Kopra *[»sindici et procuratores communis civitatis Justinopolitane«]* od druge.

Zastran sodstva so sklenili, da naj Koprčani takrat, kadar bi hoteli imeti rektorja, predlagajo patriarhu tri može iz Istre ali pa Furlanije, enega svobodnika *[»liberum«]* in dva ministeriala Oglejske cerkve, ki bi bili pri njemu (patriarhu) v milosti. Kogar bi patriarh izbral, naj postane njih rektor. Ako bi med tremi nobenega ne izbral, naj Koprčanje predlagajo tri druge. To naj se ponavlja tako dolgo, dokler ne bi bil predlagan tak, katerega bi patriarh postavil za rektorja. — Tudi se je sklenilo, da naj ima patriarhov gastald v mestu popolno oblast, da skaže pravico vsakemu v navzočnosti svojih sodnikov zastran alodov, obsodbe na vislice, oslepljenja,

[333] V Vitae patr. Aquil. ab auctore A. Bellono (Muratori, Rer. Ital. script., XVI, col. 44) se nahaja odlomek te listine in pa datum »in obsidione Brixiae anno salutis trigesimo supra millesimum et ducentesimum, VIII. idus Octobris«. — Zadnje tri besede kažejo, da je bila ta listina dne 8. oktobra spisana.

odrezanja udov, ropanja, tatvine in vseh telesnih kazni, ki spadajo pod krvavo sodbo, razen pretepov, potem zastran zasramovanja in krivice, storjene rektorju in svetovalcem, zaradi tatvine trave in sadja, ako dotični ne more popraviti takih tatvin, ter zaradi vseh drugih prestopkov, ki spadajo pod višje in nižje sodstvo ali pa k regalijam. — Tudi se je določilo, da pride patriarh okoli prihodnjega sv. Petra in Pavla v Koper, kjer bi po nasvetu svojih modrih mož in uradnikov pregledal mestne štatute. Ako bi kaj našel, kar bi nasprotovalo pravicam mejnega grofa ali pa regalijam, hoče to razglasiti za neveljavno. — Ako bi v teku časa Kopрčanje ne hoteli imeti rektorja, smejo po svoji navadi izvoliti tri konzule ali pa tudi več, ako hočejo. Ti konzuli morajo priseči, da se bodo ravnali po patriarhovih štatutih. Dokler ne prisežejo, ne smejo izvrševati sodstva. Delati smejo le to, kar so vršili rektorji, katere je patriarh imenoval. K prisegi pošlje patriarh lahko svojega poslanca. Navada je, da konzuli prisegajo osem dni pred 1. marcem, osem dni pred sv. Petrom in Pavlom ter osem dni pred Vsemi svetniki. — Nato je patriarh razsodil prepir zaradi vode Rižane *[»de questione aque Riczani«]* in zaradi mostnine *[»de pontatico«]* rečenega mesta. Kdor bi se pregrešil zoper to pogodbo, naj plača 100 liber najčistejšega zlata, in sicer polovico v njegovo blagajnico, polovico pa oškodovani stranki.

[Istočasen prepis na Dunaju. — Kandler, Cod. dipl. Istr. — Huillard-Bréholles, Histor. dipl. Frid., V, 242. — Reg.: Odorici Thesaurus eccl. Aquil., ed. Bianchi, 223, n. 510; 228, n. 543; 234, n. 591. — Atti e memorie della Societa Istriana di archeologia e storia patria, 1892, 43. — Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 2396.]

Št. 697.

1238, dne 18. novembra.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) naznanja, da je Henrik, opat v Rottu, dal Dietriku, proštu v Reichenhallu, v fevd cerkev v Pillersee.

Med pričami: *»Otto de Chvnegesperc.«*

[Orig. v Drž. arh. v Monakovem. — Mon. Boica, I, 383, n. 26. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 490, n. 938. — Reg.: Lang, Reg. Boica, II, 276. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzburg. Erzbischöfe, 471, n. 467.]

Št. 698.

1238 (pred 11. decembrom).

Gerloh iz Kamnika *[»Gerlochus de Steyn«]* podeli skupno s svojima bratoma Weriandom in Waltherjem, potem z Rihco *[»Rizza«]*, soprogo svojega brata (Berona), in njenim sinom Weriandom ter z

Marjeto *[»Margareta«]*, hčerjo svojega rajnkega brata Henrika, in pa z dovoljenjem vseh starejših in mlajših sorodnikov cerkev sv. Marjete v Velesovem *[»ecclesiam sancte Margarete de Michelstetin«]*[334] in njene pritekline sveti Devici, ustanovi njej na čast samostan v dolini blizu rečene cerkve ter se odreče pravici do patronstva in odvetništva tako, da bodo ondotne božje služabnice svobodno volile svojega branitelja. To pravico si ne sme nikdar lastiti in (odvetnika) sme po potrebi menjati. Takrat, ko so napravili obljubo, je imela rečena cerkev 28 kmetij. Ena kmetija na Polici *[»in Velde«]*, katero je Rihca podelila v blagor duše svojega soproga, naj bi preskrbljevala luč v cerkvi sv. Marjete in pri oltarju sv. Mihaela. Tudi je imela omenjena cerkev pravico do desetin na 45 kmetijah. K temu podeli gospod Weriand z dovoljenjem dedičev od svoje dedščine novemu samostanu deset kmetij, in sicer štiri v Šenčurju *[»ad sanctum Georium«]*, eno v Voklem *[»in Hůlwe«]* in pet v Viševku *[»in Olswic«]* ter 14 oseb in en vinograd na Pešati *[»in Pischat«]*. Gerloh podeli 14 kmetij, in sicer v Velesovem dvor, ki obsega štiri kmetije, zraven spadajoči gozd in gozd gospoda Rudegerja *[»domini Růdegeri«]*, v Vopoljah *[»in Wůppolach«]* šest kmetij ter na Pešati *[»in Pesche«]* štiri kmetije in šest oseb. Gospa Rihca *[»Munza«]* in njen sin odstopita v Tupaličah *[»in Tupelc«]* štiri kmetije in šest oseb. Sestra Marjeta *[»Margareta«]* podari z dovoljenjem svojih bratov štiri kmetije v Brniku *[»in Pernecke«]* in eno v Tuštanju *[»in Tvztan«]*, gospod Walther eno kmetijo v Olševku in eno deklo, gospod Henrik iz Češnjevka *[»Heinricus de Cherstetin«]* en vinograd in gospod Ivan *[»Johannes«]* tudi en vinograd. Razen rečenih treh bratov sta tudi pečatila gornjegrajski *[»Oberenburgensis«]* opat in pa vicedom iz (Slovenjega) Gradca *[»de Graeze«]*.

»Acta sunt hec anno gracie M̊C̊C̊XXXVIII, presentibus domino abbate dicto qui auctor fuit et cooperator prebens subsidium C marcarum, et Berhtoldo archidiacono Villacensi, domino Berhtoldo de Gurkevelde, Chonrado Gallone, Berhtoldo sacerdote, Heinrico de Michelstetin, Heinrico de Cherstetin militibus, decano Saunie Chonrado, Friderico plebano de Steyn et aliis famulis liberisque quam plurimis.«

Ohranjena sta samo dva pečata.

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Notizenblatt dunajske akademije, VII (1857), 300. — Schumi, Urkb. Krain, II, 74, n. 102. — Reg.: Parapat v Letopisu Matice Slovenske, 1872—1873, 18. — Jaksch, Mon. Car., IV, 257, n. 2156.]

[334] Sedanja cerkev sv. Marjete na Trati pri Velesovem.

Št. 699.

1238, dne 11. decembra. Velesovo.

Oglejski patriarh Bertold naznanja, da so prišli pred njega mengeški župnik Weriand, brata Gerloh in Walther iz Kamnika, vdova Rihca in njen sin Weriand ter gornjegrajski opat Albert *[»Weriandus plebanus de Meingozpvrch, Gerlochus et Waltherus fratres de Steine et Rihza vidua filiusque eius Weriandus et... Albertus abbas Obirnbvrgensis«]*, ki so v dolini sv. Marije pri Velesovem *[»in valle sancte Marie apud Michelstetin«]* postavili molilnico in hišo Jezusu Kristusu in Materi Božji ter povabili iz Ziegelhofena na Dunaju *[»de Ciegelhoven in Wienna«]* tja sestre, ki žive po redu sv. Avguština. Prosili so, da bi potrdil njih ustanovo in jo podpiral. Patriarh pravi, da jim rad potrdi njih ustanovo, ter določi po nasvetu vsega svojega kapitlja, da naj imajo redovnice tega samostana nad seboj prednico, ki naj ima in opravlja službo priorja, ter žive po redu sv. Avguština; le glede uživanja mesa, platnene obleke in postov naj se ravnajo po strožjih predpisih reda sv. Benedikta. Da bi svojo ustanovitev zboljšali, so rečeni bratje Weriand, Gerloh in Walther iz Kamnika, potem Weriand, sin njih rajnkega brata Berona, ter sinovi njih rajnkega brata Henrika odstopili zase in za svoje dediče njemu (patriarhu) patronsko pravico, katero so imeli čez cerkev (sv. Marjete) v Velesovem, tako, da spada ta cerkev z vsemi posestvi in priteklinami pod omenjeni samostan. Tudi so imenovani bratje in njih nečaki ter sinovi Gebharda iz Limberka *[»Gebhardi de Liligenberc«]* in Engelskalka iz Vranje peči *[»Engelschalci de Rabinsperch«]* njemu (patriarhu) prepustili zase in za svoje dediče odvetništvo čez rečeno cerkev tako, da bode samostan v tej cerkvi in njenih priteklinah deležen njegovega varstva in da bode on (patriarh) ali pa kateri njegovih naslednikov podelil to odvetništvo kakemu človeku, ki do sedaj ni imel te oblasti. Bratje Weriand, Gerloh in Walther iz Kamnika dovolijo v njegovi navzočnosti, da smejo tisti, ki imajo od njih kake fevde, te podariti samostanu kot nekako lastnino. Omenjeni bratje in še nekateri drugi podele samostanu od svojih posestev zdatno podporo. Mengeški župnik Weriand podari od svoje dedščine z dovoljenjem svojih bratov in dedičev samostanu štiri kmetije v Šenčurju *[»apud sanctum Georgium«]*, pet v Viševku *[»in Olswic«]*, eno v Voklem *[»apud Hvlwin«]* in en vinograd na Pešati *[»apud Peihscat«]*, Gerloh iz Kamnika voli samostanu svoj dvor v Velesovem *[»apud Michelstetin«]* z vsemi priteklinami, štiri kmetije na Pešati *[»apud Peschs«]* in šest v Vopoljah *[»apud Wopulach«]*, Walther iz Kamnika da samostanu eno kmetijo v Viševku, vdova Rihca *[»Rihza«]* in njen sin Weriand odstopita

samostanu štiri kmetije v Tupaličah *[»apud Tvpelich«]* in sestra Marjeta, ki tam (v samostanu) služi Bogu, podeli samostanu štiri kmetije v Brniku *[»apud Pernekke«]* in eno v Tuštanju *[»apud Tvztan«]*. Gornjegrajski opat Albert *[»Albertus abbas Obernburgensis«]* podeli samostanu štirinajst kmetij na Polici *[»apud Vellde«]*, katere je kupil za 60 mark, ter k temu še dodal kakih 40 mark, ki naj se porabijo v korist rečene cerkve. Henrik, imenovan Črni *[»Heinricus dictus Niger«]*, iz Velesovega podeli omenjenemu samostanu dve kmetiji v Viševku in eno v Lužah *[»apud Lausach«]*, Henrik *[»Heinricus«]*, imenovan *»Liste«*, eno kmetijo v Češnjevku *[»apud Kerstetin«]* in Rupert iz Brnika *[»Rvbertus de Pernekke«]* eno kmetijo v Brniku s pogojem, da imajo užitek od njih še do svoje smrti. Brata Weriand in Gerloh iz Kamnika se zavežeta, da postavita samostan. Weriand obljubi preskrbeti dva mojstra in šest delavcev z vsemi potrebščinami tako dolgo, da bode poslopje končano. Ako bi pa prej umrl, kakor bi bila stavba izvršena, hoče svojemu bratu Gerlohu za vzdrževanje mojstrov in delavcev prepustiti iz svoje dedščine po deset mark na leto tako dolgo, dokler bi bilo potrebno. Vse drugo, kar bi bilo treba in kar bi se ne nabralo po prostovoljnih doneskih vernikov, hoče Gerloh preskrbeti. Ako bi pa umrl, preden bi bil samostan dodelan, hoče zapustiti svojemu bratu Weriandu iz svoje dedščine po 15 mark na leto za postavljanje poslopja. Ako bi pa umrla, preden bi bil samostan postavljen, hočeta rečene dohodke prepustiti tisti osebi, ki bi bila zato sposobna, da se uporabijo pri stavbi samostana. — Patriarh pravi, da potrjuje vse naštete daritve v svojem imenu in v imenu svoje nečakinje Neže *[»Agnetis«]*, vojvodinje avstrijske, ter njenega brata Otona, VIII vojvoda meranskega in palatinskega grofa burgundskega, svojega nečaka, s pristavkom, da vsak njegov (patriarhov) ministerial, kakor tudi ministerial njegove nečakinje ali pa njegovega nečaka, ima pravico, da podeli rečeni cerkvi kaj od svoje lastnine ali pa od svojih fevdov. Ako bi bili samostanski ljudje toženi tatvine, prelivanja krvi ali kakega drugega zločina, naj se razprave udeleži tudi samostanski sindik ali ekonom. Ako bi bili samostanski ljudje obsojeni, da naj zaradi prelivanja krvi ali pa drugih prestopkov plačajo globo, naj to dobi samostanski ekonom ali sindik, ne pa sodnik. Patriarh pravi, da podeljuje z dovoljenjem svojega kapitlja omenjenemu samostanu za vzdrževanje nun cerkev v Šenčurju, vendar si pridrži pravico zase in za svoje naslednike, da v tej cerkvi nastavlja vikarje, ki naj dobivajo del dohodkov te cerkve za svoje vzdrževanje. Vsak vernik, ki je storil svojo dolžnost nasproti svoji farni cerkvi, zamore biti pokopan v imenovanem samostanu. — Listino pečatijo patriarh, oglejski kapitelj, vojvodinja (Neža) in vojvoda (Oton).

»Acta sunt hec in ecclesia sancte Margarete in Michilstetin, anno incarnationis dominice MCCXXXVIII, III idus decembris, presentibus venerabilibus domino Chvnrado episcopo Spirensi, Alberto abbate Obernburgensi, Heinrico archidiacono Carniole, Berhtoldo archidiacono Villacensi, Heinrico preposito de Veldes, Weriando plebano de Meingozpurc, Reinhero decano Carniole, Dietrico plebano sancte Marie, Craftone notario curie, Heinrico capellano, Berhtoldo marchione de Hohinburc, Gebhardo de Liligenberch, Berhtoldo de Gurkevelde, Chunrado Galle, Gebhardo iuniore de Liligenberch et fratre eiusdem Witegone, Weriando filio Mvnze, Marquardo de Chvlniz, Eberhardo et Heinrico filiis Heinrici de Steyn et aliis quorum copia interfuit.«

Od štirih na svilenih vrvicah visečih pečatov manjka eden.

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Mittheilungen d. historischen Vereins f. Krain, IX (1854), 76. — Notizenblatt dunajske akademije, 1857, 298. — Schumi, Urkb. Krain, II, 75, n. 103. — Reg.: Oefele, Gesch. d. Grafen v. Andechs, 209, n. 664. — Parapat v Letopisu Matice Slovenske, 1872—1873, 18. — Jaksch, Mon. Car., IV, 257, n. 2166.]

Št. 700.

1238. Št. Vid.

Amelrik iz Steierberga podeli v blagor svoje duše in duše svojega brata Henrika samostanu sv. Marije v Vetrinjah *[»in Victoria«]* dve kmetiji, ne da bi si na njih pridržal kake pravice. Tudi se odreče odvetništvu čez tri kmetije v Mostiču *[»in Pruch«]* in en mlin tik reke Krke *[»Gurk«]*, katerega sta se on in njegov oče po krivici polastila, s pogojem, da bi jima opat in menihi odpustili, kar sta v tem oziru grešila. — Ker izdajatelj ni imel svojega pečata pri rokah, pečatil je z dovoljenjem prošta iz Velikovca *[»de Volkenmarkt«]* s pečatom tega.

Med pričami: *»Vlricus prepositus de Volkenmarkt.«*

[Vetrinjska kopialna knjiga, IV, f. 95, v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 252, n. 2156. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 190, n. 975.]

Št. 701.

1238.

Velikovški prošt Ulrik, dekan Albert in ves kapitelj *[»Vlricus dei gratia prepositus de Volchenmarcht, Albertus decanus totumque eiusdem loci capitulum«]* naznanjajo, da je vitez Pillung iz Vuzenice *[»Pillungus miles de Saldenhouen«]* imel kot zastavo od njih cerkve desetino v Stallhofenu *[»in villa Stalhouen«]*, tri kmetije v vasi Gurčičah *[»Furschich«]* ter dohodke enega fertona in en modij pšenice, kar je nekoliko let uporabljal zase. Nato je Pillung z do-

voljenjem svoje soproge Elizabete, vseh svojih dedičev in Kolona iz Žalma *[»Cholone de Saldenhaim«]* odstopil imenovani cerkvi 12 mark srebra, en ferton, omenjene kmetije s fertonom in modijem pšenice s pogojem, da se rečena desetina prepusti njemu in njegovi soprogi do njune smrti, kar se je tudi zgodilo. Po smrti obeh ima pripasti desetina zopet cerkvi. Prej imenovani so tudi v blagor svojih duš in vseh svojih prijateljev podelili cerkvi sv. Ruperta v Velikovcu *[»ecclesie sancti Rudberti in Volchenmarcht«]* v večno posest eno kmetijo pri Sv. Neži *[»in villa Rokendorf«]*. Zato sta pa prošt in kapitelj izjavila, da odpuščata Pillungu in njegovi soprogi vse, kar sta ta dva grešila pri uporabljanju desetine in kmetij. — Listina je pečatena s pečati velikovškega kapitlja in Kolona iz Žalma.

Priče: *»Dietmarus plebanus de Saldenhouen, Maingotus sacerdos de Traberch, Cholo de Saldenhaim, Gotfridus de Wilthousen, Ditmarus miles, Gotfridus cognomine Swarzman, Sifridus, Bernhardus filius eius, Sifridus de Alpibus, Hermannus Nůzli milites, Albertus, Iohannes, Berhtoldus, Zuenz, Hartungus cives de Volchenmarcht et alii quam plures. Acta sunt hec anno ab incarnatione domini MCCXXXVIII, indictione X.«*

Ohranjen je samo fragment pečata velikovškega kapitlja (opis pri Jakschu, l. c.).

[Orig. v Kapiteljskem arhivu v Velikovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 251, n. 2155.]

Št. 702.

1238. Werfen.

Solnograški nadškof Eberhard II. razsodi neki prepir med samostanom pri Sv. Petru v Solnogradu in Alberonom iz Kendla.

Med pričami: *».... Otto de Chunisperch, Fridericus de Pettowe ...«*

[Orig. pri Sv. Petru v Solnogradu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 475, n. 366. — Hauthaler-Martin, Salzburg, Urkb., III, 488, n. 935. — Reg., Meiller, Reg. zur Gesch. d. Salzburg. Erzbischöfe, 270, n. 463. — Jaksch, Mon. Car., IV, 251, n. 2152.]

Št. 703.

(Okoli leta 1238.) Gorenjče.

Šentpavelski opat Leonhard si pridobi od grofa Viljema iz Vovber *[»Willehelmo comite de Honenburch«]* z dovoljenjem njegove soproge in njegovih potomcev odvetništvo čez svojo vas Gorenjče *[»Gorensch«]* proti temu, da mu odstopi tri kmetije na gori Pliberku *[»in monte Plibvrch«]*, katere je njegov (Viljemov) rajnki oče, grof Geron, v blagor svoje duše prepustil Šentpavelski cerkvi, ter da mu še zraven plača deset mark penezov. To se je zgodilo

pri Gorenjčah v hiši Ramuncha, prebivalca rečene vasi *[»in monte cathmee argenti in domo vocabulo Ramunch civis eiusdem ville«]*.

Priče: *»Wernhardus sacerdos, Otto de Retenberch, Vrîtilo, Ekefridus de Hŏnenburch, Fridricus iudex, Reinhardus officialis, Wluingus, Chunradus servientes nostri et alii quam plures.«*

Datum manjka.

Na vrvicah iz konopnine vise pečati: 1. koroškega vojvode Bernarda (kot pod št. 661); 2. opata Leonharda; 3. fragment pečata grofa Viljema (Neuer Siebmacher, IV, 7 a, tab. 9).

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Neugart, Historia mon. ad s. Paulum, II, 128. — Jaksch, Mon. Car., IV, 250, n. 2150. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 195, n. 982. — Schroll v Fontes rer. Austr., Dipl., XXXIX, 121.]

Št. 704.

(1238—1261.)

Dohodki samostana v Možacu po Koroškem *[»Cęnsus nostri in Karinthia«]*. V Drobolah *[»Oberpuolach«]* ena kmetija, katera plačuje o sv. Mihaelu pol marke in dve ovci z enim jagnjetom o sv. Juriju. — V *»Worzilich«* ena kmetija, katera plačuje 70 penezov. — Na Brdu *[»Hec«]* polovica kmetije, katera plačuje 7 idrij ječmena, eno četrtino *[»virlinc«]* žita, 6 penezov o sv. Mihaelu in 6 o sv. Juriju. — V Dolah (ob Dravi) *[»Dŏlach«]* ena kmetija, katera plačuje 14 idrij ječmena, 14 penezov o sv. Mihaelu, 3 četrtine žita in eno ovco o sv. Juriju. — V Borčah *[»Vorich«]* ena kmetija, katera plačuje kakor ona v Dolah (ob Dravi). — V Št. Janžu *[»in sancto Iohannę«]*[335] 7 idrij ječmena, 7 penezov o sv. Mihaelu, eno četrtino in pol žita, 7 penezov o sv. Juriju. — V Mostiču (ob Dravi) *[»apud Pontem«]* dve kmetiji, od katerih plačuje vsaka 9 idrij ječmena, 9 penezov o sv. Mihaelu, dve četrtini žita in 6 penezov o sv. Juriju. — V Draščah *[»Costidrach«]* dve kmetiji, od katerih plačuje vsaka toliko kakor ona v Dolah (ob Dravi). — V Meglarjih *[»Maglaria«]* tri kmetije, od katerih plačuje vsaka 9 idrij ječmena, dve četrtini žita, 9 penezov o sv. Mihaelu in eno ovco o sv. Juriju. — V Dolah *[»Dŏlach«]* 14 idrij ječmena, 3 četrtine žita, 14 penezov o sv. Mihaelu in ena ovca ter 4 penezi o sv. Juriju. — V Drevljah *[»Dręulach«]* 7 kmetij, od katerih plačuje vsaka toliko kakor ona v Dolah (ob Dravi). — Osma kmetija (v Drevljah) plačuje 11 idrij ječmena, dve četrtini žita, 11 penezov o sv. Mihaelu in eno ovco brez jagnjeta o sv. Juriju. — V Dvorcu *[»Ouilin«]* 9 kmetij, od katerih plačuje vsaka toliko kakor ona v Dolah (ob Dravi). Istotam plačujeta dva mlina 8 idrij ječmena, 2 četrtini žita in dve darili *[»ęnxęnia«]*, tretji mlin pa 3 sekstarije in 3 četrtine ovsa, 3 četrtine pšenice, 10 pene-

[335] L. 1348. zasul plaz z gore Dobrača.

zov in 3 darila. — V Bistrici *[»Viustriz«]* plačuje od petih kmetij vsaka toliko kakor ona v Dolah (ob Dravi). Njive v Bistrici plačujejo 24 penezov o sv. Mihaelu. — V Pobersach *[»Pouersach«]* je 11 kmetij, od katerih plačuje vsaka 14 idrij ječmena, 3 četrtine žita, 14 penezov o sv. Mihaelu in vse skupaj o sv. Juriju 9 ovac. Tam je tudi ena njiva. — Mlin v Drevljah *[»Dreulach«]* daje 6 idrij ječmena in eno mero žita. — Vsaka kmetija plačuje po eno kokoš, po eno desetino *[»decimatam«]* lanu in po 5 idrij hmelja *[»comęli«]*. — Skupaj 5 mark manj 33 penezov, 43 ovac, 608 idrij ječmena, na vsakih 14 idrij ječmena pet idrij hmelja *[»humuli sivę comęli«]* in 30 mer žita manj ena četrtina.

V Ločah *[»Lonshac«]* plačuje od 6 kmetij vsaka po 10 idrij ječmena, 3 četrtine žita, 15 penezov o sv. Mihaelu in ovco z jagnjetom o sv. Juriju. — Štiri kmetije istotam plačujejo poleg tega še po 10 penezov o sv. Mihaelu in 10 penezov na Vnebohod. Istotam od ene njive 10 penezov. — V Mostiču[336] *[»Mostich«]* 60 penezov. — V Vodičji vasi *[»Goduisdorf«]* 5 idrij ječmena, 2 četrtini žita, 10 penezov o sv. Mihaelu in 6 penezov o sv. Juriju. — V Brovjah *[»Vroyiach«]* pet idrij ječmena, dve in pol četrtine žita, 8 penezov o sv. Mihaelu in 2 o sv. Juriju. — V Podravljah *[»Podręvlach«]* 10 idrij ječmena, dve četrtini in pol žita, 8 penezov o sv. Mihaelu in 12 o sv. Juriju. — Od broda *[»de vado«]*[337] 60 penezov. — Na Dravi *[»Drawa«]* 14 idrij ječmena, tri četrtine in pol žita, 10 penezov o sv. Mihaelu, 12 o sv. Juriju. — Istotam 15 idrij ječmena, tri četrtine in pol žita, 14 penezov o sv. Mihaelu in 12 o sv. Juriju. — Istotam 16 idrij ječmena, tri četrtine in pol žita, 10 penezov o sv. Mihaelu in 13 o sv. Juriju. — V *»Gesa«* 3 kmetije, od katerih plačuje vsaka po 10 idrij ječmena, štiri četrtine žita, 15 penezov o sv. Mihaelu in 13 o sv. Juriju. — Na Brdu *[»Hêc«]* je 9 kmetij, od katerih plačuje vsaka po 10 idrij ječmena, štiri četrtine žita, 15 penezov o sv. Mihaelu, a vse skupaj pet ovac manj tri peneze. — Iz (Blaškega) jezera daje ribič štirikrat na leto ribe in jih pripelje v Možac; dobi sol. — Vsaka kmetija na Zili *[»apud Kylam«]* in Brdu *[»apud Hec«]* plačuje po eno kokoš in eno desetino lanu, in vsi desetinarji plačujejo desetino od lanu, kokoši, čebel in novorojenih živali. — Vsaka kmetija plačuje po 5 idrij hmelja. — Kmetija »dotę« (!) plačuje 10 idrij ječmena, štiri četrtine žita, 15 penezov o sv. Mihaelu, 12 o sv. Juriju, 10 penezov od dveh njiv in Herman iz Bač *[»Hęrmannus de Vêech«]* 4 peneze. — V Lipjah *[»Lint«]* se plačuje za desetino 54 penezov o sv. Lambertu. — Gospod Gundakar *[»Gundachęr«]* plačuje za dve njivi 10 penezov.

[336] L. 1348. zasul plaz z gore Dobrača.
[337] Pri Vognjem polju. Gl. Gradivo IV, št. 56, 129, 258, 680.

V uradu Bistrica na Zili in Stasova *[»in officio de Fwstriz in Ziliça et Stasoyh«]* imajo možniški desetinarji 13 in pol kmetije. V Mostiču *[»Pruchk«]* je 6, v Drevljah *[»Drevlach«]* 7, v Pobersach *[»Pouersach«]* 9, v Dvorcu *[»Ouilin«]* 5, v Bistrici *[»Fuvstriç«]* 4, v Dvorčah *[»Duorz«]* 7, v Čačah *[»Sacch«]* 18 in v Vratih *[»Porta«]* 15 in pol kmetije. V uradu Brdo v Maloščah *[»in officio dę Hec in Malstich«]* je 29 kmetij, katere dajejo Možniški cerkvi desetino. V Brnci *[»Furnz«]* je 7, na Bregu *[»Rayn«]* 9 in pol, v Hrastu *[»Haard«]* 3 in pol, v Radnji vasi *[»Radigoysdorf«]* 12, v Rekarji vasi *[»Ruodigoysdorf«]* 10, v Krajneku *[»sub Craynech«]* 7, v Dobjah *[»Haych«]* 12, v Ločah *[»Lonsach«]* 8, v Žužaličah *[»Suslich«]* 9 kmetij z onimi, ki spadajo k vasi, v Čavi *[»Scavh«]* ena, v Goričah *[»Nagorsich«]* 3, v Pečah *[»Pecchac«]* 14, v Grpičah *[»Gorphic«]* 12, v Vodičji vasi *[»Goduisdorf«]* 9, v Lipjah *[»Linth«]* 4 in pol in v Zagoričah *[»Sagorisach«]* ena in pol kmetije.

[Urbar v Mestni knjižnici v Vidmu. — Battistella, L'abbazia di Moggio, 137 (izvleček). — Jaksch, Mon. Car., IV, 247, n. 2149.]

Št. 705.

1239, dne 28. januarja.

Grof Viljem iz Vovber *[»Willehelmus comes de Hivnenburch«]*, ki se je dolgo časa prepiral z grofom Hermanom iz Ortenburga, ker je ta trdil, da imajo njegovi dediči dedinsko pravico do njegovih (Viljemovih) posestev, se ž njim pogodi tako, da mu v slučaju smrti svojega brata Alberta, kanonika Pasovske cerkve, podeli grad in posestvo Lessach z vsemi priteklinami ter nekaterimi, po imenu naštetimi plemenitaši. To se je zgodilo v navzočnosti koroškega vojvoda Bernarda *[»Bernardi... ducis Karinthie«]* in njegovega enako imenovanega sina. S to daritvijo je grof Viljem dosegel, da so se dediči grofa Hermana odrekli rečeni dedinski pravici in še nekaterim drugim terjatvam, s katerimi so ga nadlegovali. Še celo zavezali so se, da mu hočejo pomagati proti vsakemu, ki bi mu hotel zaradi tega nasprotovati. Ako bi tega ne storili, bi morali plačati globe 500 mark srebra. Tudi skleneta oba grofa za slučaj, ako bi potomci enega izmed nju umrli brez ženskih in moških dedičev, da naj potomci drugega podedujejo njegova posestva.

Med pričami: *»Heinricus de Grauenstein. Wlricus frater suus de Truhsen, ... Hertwicus dapifer de Weisenberch, ... Rudlinus de Leibaco, Eberhardus de Griuen...«*

Listino pečatijo koroški vojvoda Bernard in obe stranki. Vojvodov pečat manjka. Visita pa pečata grofa iz Vovber (slike: Neuer Siebmacher, IV, 7 a, tab. 9 in Jahrbuch der k. k. herald. Gesellschaft »Adler«, Neue Folge, V—VI, tab. 1, sl. 4).

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Jaksch, Mon. Car., IV, 260, n. 2171. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 494, n. 942. — Reg.: Archiv f. österr. Gesch., XIX, 107; XXX, 312, k 4. januarju. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzburg. Erzbischöfe, 560, op. 192.]

Št. 706.

1239, dne 10. februarja. (Spodnji) Dravberg.

Šentpavelski opat Leonard in Henrik iz Dravberga *[»Heinricus de Traberch«]* naznanjata, da sta se s posredovanjem Konrada, nekdanjega šentpavelskega opata in brata gospodov bratov iz Trušenj *[»Truchsen«]*, ter beljaškega arhidiakona Bertolda *[»Pertholdo archidiacono Villacensi«]* pogodila v točkah, zaradi katerih je opat Leonard napadal rečenega Henrika. Prepirala sta se zaradi vasi Črneč *[»super villa Schirruich«]*, o kateri je trdil Henrik, da jo je njegov oče Oton kupil v svojo last; zaradi odvetništva na Remšniku *[»super advocatia Remsnich«]*; zaradi srebrnih rudnikov pri Žvabeku *[»super catmiis in Suabekke sive iure argenti fodinarum«]* in zaradi ondotnih desetin, ki se imajo v dva enaka dela razdeliti, kar je tudi omenjeni Henrik istega dne s prisego potrdil; zaradi tretjine mitnine v Dravbergu *[»insuper pro tercia parte mute in Traberch«]*, katero bi bil moral Henrikov oče odkupiti za 50 mark, a je dal le šest mark; zaradi odvetništva v Sekožnu *[»super advocatia Cecaçen«]*, kateremu se je odrekel zase in za svoje dediče, obdržavši si samo brambo brez koristi, in pa zaradi pravice, da bi bili v Št. Pavlu pokopani on in njegovi sorodniki. Zoper opata in njegovo cerkev se je Henrik pritožil, da se od njegovih ljudi po krivici zahteva mitnina v Velikovcu *[»theloneum ... in Volchenmarcht«]*; da se njegovi, v tem trgu bivajoči ljudje zadržujejo, čeprav niso dolžni služiti; da se kožuhovina, katero bi moral vsako leto dobivati od samostana, ne daje; da je dal vojvodu goro, na kateri je postavil grad Velikovec *[»castrum Volchenmarcht«]*, ter tako izgubil pravico do odvetništva, ter da je (opat) prodal pravico do odvetništva *»in Tripsach«* brez njegovega dovoljenja. — Te pritožbe so se z dovoljenjem obeh strank rešile takole: Henrik je dobil vas Črneče, o kateri je trdil, da je njegova last, v fevd. Opat se odreče pravici do polovice rudnikov in ondotnih desetin; tudi se odreče mitnini v Dravbergu; kar bi bilo za njegovo klet in za konvent, naj bo mitnine prosto. Henrik se odreče pravici do mitnine v Velikovcu tako, da naj njegovi ljudje tam plačujejo dolžno mitnino. Tudi odpusti oddajo kožuhovine in odreče se popolnoma pravici do odvetništva, pridrži si samo brambo brez koristi. On, njegovi sorodniki in njegovi boljši ljudje naj se pokopljejo v Št. Pavlu. Henrik potrdi prodajo vasi *»Tripsach«* ter si pridrži le

pravico do odvetništva, katero je kupil. Mitnino v Dravbergu hoče odkazati Šentpavelskemu samostanu o prihodnjem sv. Jakobu za 104 marke. To pogodbo potrdi s prisego skupno s svojimi kastelani Ulrikom iz Dravberga, Berengarjem, Weriandom in Konradom *[»Vlrico de Traberch, Perengero, Weriando et Chunrado«]*. Ako bi zaradi odvetništva na Remšniku ali pa v kaki drugi točki prelomil prisego, naj samostan dobi nazaj vse tisto, kar je odstopil. Listino so pečatili samostan, opat, vicedom iz Slovenjega Gradca *[»de Greze«]* in Henrik iz Dravberga.

Priče: *»dominus Chunradus abbas senior, dominus Liutoldus, dominus Hermannus, dominus Eberhardus domini conventus, dominus Volmarus, dominus Sigehardus milites de Lauent, vicedominus de Grece, dominus Heinricus de Grece, dominus Vlricus de Waldekke, dominus Heinricus de Tynach, dominus Vlricus de Veçewin, dominus Otto de Grece, dominus Vlricus de Traheim, dominus Vlricus de Thraberhc, dominus Chunradus de Hunstorf, dominus Perengerus, dominus Chunradus Bauwarus, dominus Weriandus, dominus Gotefridus et alii quam plures«.*

»Acta sunt hec apud Traberhc, in capite ieiunii, anno domini MCCXXXVIIII, IIII idus febr., inditione XII, epacta XIIII; feliciter amen.«

Ob prigibu vise na nitih iz konopnine pečati: 1. šentpavelskega opata; 2. šentpavelskega samostana; 3. beljaškega arhidiakona Bertolda z legendo: † S · BERTOLDI · VILLACENS · ARCHID(iacon)I; 4. Henrika iz Trušenj z legendo: ★ S HEINRICI DE TRVC[HSE], slika: Neuer Siebmacher, IV, 7 a, tab. 8. — Opisi pri Jakschu l. c.

[Orig. v Št. Pavlu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 479, n. 369. — Jaksch, Mon. Car., IV, 261, n. 2172. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 190, n. 976. — Schroll v Fontes rer. Austr., Dipl., XXXIX, 122.]

Št. 707.

1239, meseca februarja. Padova.

Rimski cesar Friderik (II.) podeli vsled prošnje svojega fevdnika Hartnida iz Ptuja *[»Hertnidus de Pettouia«]*, kateri mu je dalj časa vdano služil in še služi, svojo ministerialko Adelhajdo, hčer rečenega Hartnida in soprogo svojega fevdnika Ulrika s Planine *[»filiam suam Adelheidim uxorem Vlrici de Muntparis«]*, kot ministerialko Solnograški cerkvi.

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Hormayr, Archiv f. Geographie, XVIII (1827), 536. — Huillard-Bréholles, Hist. dipl. Frid., V, 278. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 482, n. 370. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 496, n. 943. — Reg.: Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 2424.]

Št. 708.

1239, dne 11. marca. Strassburg.

Krški škof Ulrik (I.) naznanja, da je njegov ministerial Engelbert iz Strassburga, imenovan *»Grehck«*, hotel neko Irmgardo z njenimi dediči vred spraviti pod svojo oblast, akoravno jo je pred mnogimi leti osvobodil gospod Oton iz Kozjega *[»a domino Ottone de Drachenberhc«]* ter jo izročil Otonu Harnahsu *[»Otto Harnahs«]*, ki naj jo odda tja, kamor bi hotela ona ali pa njeni stariši. Ti so želeli, da naj jo odstopi z njenimi potomci vred Krški cerkvi in Irmgarda naj v znak svoje svobode plača cerkvi vsako leto po tri peneze davka, kar je razvidno iz dotične listine.[338] Ko so v tej zadevi dolgo časa razpravljali, se je nazadnje škof pogodil z imenovanim Engelbertom tako, da naj Irmgarda temu plača pol marke, a ostane s svojimi otroki in potomci vedno svobodna. Irmgarda si nato izbere Engelbertovega sina Ortolfa za svojega odvetnika.

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., II, 25, n. 559. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 192, n. 977.]

Št. 709.

1239, meseca marca. Padova.

Rimski cesar Friderik (II.) naznanja, da mora tirolski grof Albert vsled razsodbe dati freisinškemu škofu Konradu (I.) za storjeno škodo 300 mark srebra in 25 voz vina.

Med pričami: *»... Meinhardus comes Goricie, ... Uscalcus de Dewin, Ulricus de Rifenberch ...«*

[Meichelbeck, Hist. Frising., II, 16. — Mon. Boica, XXXI[a], 572. — Huillard-Bréholles, Hist. dipl. Frid., V, 281. — Zahn v Fontes rer. Austr., Dipl., XXXI, 134, n. 138 k l. 1238.]

Št. 710.

(1239, meseca marca.)

Rimski cesar Friderik II. sprejme solnograškega nadškofa, rezenskega in pasovskega škofa ter njih cerkve v svoje varstvo. Potrdi jim vse njih pravice po Avstrijskem, Štajerskem, Koroškem in Bavarskem z vsemi podložniki, posestvi, sodstvom, gradovi, fevdi in drugimi stvarmi. Obljubi jim to, kar spada pod njih oblast, kolikor mogoče hitro dobiti nazaj, ne glede na to, so jim li nekateri mogočneži to odvzeli po sili, z grožnjami ali kako drugače. Njih razsodbe zoper tiste, ki so jim delali silo, hoče smatrati za veljavne.

[338] Gl. Gradivo IV, št. 919.

Datum manjka.

[Cod. phil. 61, f. 47, v Narodni biblioteki na Dunaju. — Huillard-Bréholles, Hist. dipl. Frid., V, 1132. — Jaksch, Mon. Car., IV, 263, n. 2173 (odl.). — Reg.: Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 2426.]

Št. 711.

1239, dne 1. aprila.

Grofa Herman in Oton iz Ortenburga dasta prijatelju grofu Viljemu iz Loža *[»comiti Willehelmo de Los«]* 300 mark penezov zato, da bi ta dal grad Kamering *[»Chaemrich«]* s priteklinami v fevd njunim ministerialom, namreč Frideriku iz Gschiessa, Frideriku iz Lipniškega gradu *[»Friderico de Waldenberch«]*, Regenvardu, Leutoldu iz Špitala, Ortolfu iz Trefflinga in Konradu iz Techendorfa, ki so bili poroki s svojim posestvom za 2000 mark na korist grofoma Hermanu in Otonu. Rečeno vsoto naj bi tema dvema izplačal Viljem iz Loža iz nezastavljenih dohodkov v Kameringu, in sicer v obrokih vsako leto o sv. Mihaelu v veronskih novcih ali pa v penezih, izmed katerih naj bi vsak veljal po 12 veronskih novcev. Tudi naj jima grof Viljem iz Loža podeli ministeriale, ki spadajo pod grad Kamering, ter jim veleva, da se ravnajo po njunih ukazih. Isto naj velja tudi za kastelane, ki prebivajo v imenovanem gradu, za tako dolgo, dokler se vsa vsota ne izplača. Ako bi medtem grof Viljem iz Loža umrl, naj dotični ministeriali z gradom in njegovimi priteklinami in pa kastelani prisežejo zvestobo ortenburškima grofoma. Grof Viljem iz Loža se smatra za dolžnika omenjenih grofov. Ako bi v določenem času ne mogel rešiti svojega imetja v Aichu, ga hočeta onadva odkupiti in obdržati tako dolgo, dokler bi ne bila popolnoma izplačana. Ko se to zgodi, naj grofa napravita, da se bodo njuni ministeriali odrekli fevdu, katerega so dobili, ter da se ministeriali in kastelani v Kameringu odvežejo prisege. Ako se to ne zgodi, se zavežejo Ulrik, Amelrik in Morhard, kastelani v Sumerecku, da odstopijo grad Sumereck z vsemi priteklinami grofu Viljemu iz Loža, dokler ne dobi svojega gradu z vsemi priteklinami nazaj. Zastran teh pogojev in obljub je bil od obeh strank goriški grof Majnhard *[»comes Meinhardus Gorizię«]* postavljen za poroka. Grofa Herman in Oton dasta grofu Viljemu iz Loža najboljšega konja skopljenca pod pogojem, da plača zanj razen posestev v Kameringu še sto mark, ako bi prej našteto na kak način prelomil. — Listino pečatijo goriški grof, ortenburška grofa in loški grof.

Med pričami: *»comes Meinhardus Gorizię, ... Wlricus de Riffenberch, ... Cholo de Vinchenstein ...«.*

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Jaksch, Mon. Car., IV, 264, n. 2175.]

Št. 712.

1239, dne 17. aprila. Ybbs.

Friderik, vojvoda avstrijski in štajerski ter gospod Kranjskega *[»dominus Carniole«]*, prepusti sekovskemu škofu Henriku patronsko pravico čez cerkev pri Sv. Petru nad Judenburgom.

Med pričami: *»coram testibus... Friderico de Volchenmarcht canonicis«.*

[Cod. 333, f. 48′, 51′ in 67, iz 14. stol., v Dež. arhivu v Gradcu. — Pusch-Frölich, Diplom. Styr., I, 310, n. 13. — Caesar, Annales Styr., II, 506, n. 73. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 842, n. 371. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. der Babenberger, 157, n. 43.]

Št. 713.

1239, dne 5. junija. (Dunajsko) Novo mesto.

Avstrijski vojvoda Friderik podeli meščanom (Dunajskega) Novega mesta privilegije.

Med pričami: *»... Liuprandus archidiaconus Carinthie et Noue Ciuitatis plebanus...«*

[Hormayr, Taschenbuch für 1812, 74. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 158, n. 45. — Jaksch, Mon. Car., IV, 266, n. 2178.]

Št. 714.

1239, dne 15. junija. Zeluče.

Rudolf iz Roža *[»Rôdolfus de Râse«]* in njegov brat Kolon naznanjata, da sta z dovoljenjem ostalih bratov podelila samostanu v Vetrinjah *[»domui Victorie«]* ter ondotnim bratom, takratnim in bodočim, v blagor duš njunega rajnkega očeta Rudolfa iz Roža in vseh njunih sorodnikov, nekdanjih in prihodnjih, štiri kmetije, od katerih so tri v vasi Svečah *[»in villa que Zwênca dicitur«]* in izmed katerih na eni prebiva kmet Mirigoj *[»rusticus nomine Myrugoy«]*, na drugi Jelen *[»Gelen«]* in na tretji Henrik *[»Hainr(icus)«]*. Na četrti kmetiji, ki je v Krajanih *[»in villa que Graey nuncupatur«]*, prebiva Perhtold *[»Perhtoldus«]*. Te kmetije je njun oče Rudolf zastavil za 17 mark in pol.

Ko je nekoliko časa pozneje umrla njuna teta Gizela *[»Gisela«]*, sta podelila v blagor njene duše rečenemu samostanu dve kmetiji v Branci vasi *[»in Frânsdorf«]*, ki plačujeta po en talent najemnine. Na eni prebiva Perhtold, sin magistra Petra *[»Perhtoldus filius magistri Petri«]*, na drugi pa njegova sinova, starejši in mlajši. Te dve kmetiji nista bili zastavljeni, prišli sta neobremenjeni v samostansko posest.

Še pozneje je bil njun stric Swiker iz Rožeka *[»Swikgero de Raseke«]* od beljaških meščanov *[»a civibus de Villaco«]* umorjen. Ker se še ni zakonito oženil in nobenih dedičev zapustil, sta onadva za njim podedovala. V blagor njegove duše sta dala imenovanemu samostanu tri kmetije in pol. Dve sta bili v Svečah *[»in villa Zwenca«]*, izmed katerih je eno obdeloval Svetog *[»Zwêtoch«]*, drugo pa Weriand *[»Weriandus«]*. Poldruga kmetija je bila v loki pod gradom Humbergom *[»in augea sub castro Holenburch«]*. Kmetiji v Svečah sta plačevali en talent najemnine, v loki pa 75 penezov. Te kmetije niso bile zastavljene ter so se brez pridržka odkazale vetrinjskim bratom.

Ko so truplo strica Swikerja pripeljali v Vetrinje, da bi ga tu pokopali, sta dobila od menihov na posodo 13 mark za stroške, cerkvene darove in maše ter jim zato namesto novcev dala eno kmetijo v Svečah, katero je obdeloval magister Peter, duhovnik v tej vasi. Na to kmetijo je bil poslan Burghard *[»Purchardus«]*. Tudi sta dobila od hlapca Konrada *[»servo nomine Chv̄nrado«]*, podložnika Vetrinjskega samostana, na posodo pet mark, od komornika vetrinjskih bratov pa en talent. Od rečene kmetije v Svečah se je plačevalo po pol talenta.

Kmetije, podeljene Vetrinjskemu samostanu v blagor njunega očeta, so bile zastavljene za 17 mark in pol, in zato niso mogli menihi dobivati od njih polne najemnine. Tudi bi bilo treba plačati pet mark Konradu, hlapcu omenjenega samostana, en talent pa komorniku, kar znaša skupaj 24 mark. Zato sta sklenila, da podelita samostanu še dve kmetiji pod pogojem, da menihi poplačajo vsoto 24 mark s svojim imetjem. Odkazala sta zato eno kmetijo v Krajanih, drugo pa v Svečah, izmed katerih sta obe dajali po pol talenta. Na njej prebivajo trije svobodni možje in en nevoljnik. Izmed svobodnih ljudi prebivata v Krajanih Rinhard *[»Rinhardus«]* in njegov brat, Wizilinova sinova *[»filii Wizilini«]*; nevoljnik stanuje v Svečah. — Listino pečatita izdajatelja.

Vse to sta brata Rudolf in Kolon podelila Vetrinjskemu samostanu v roke ondotnemu opatu Herbrandu, priorju Gotfridu in menihu Henriku, Piterolf imenovanemu.

Priče: *»dominus Swikerus de Holenburch, Otto de Vinkenstain, Hainricus de Tvchhaim, Waltherus de Chotmarsdorf et filius suus Gvntherus, Verenhardus de Aichowe et filius suus Sifridus, Babo de Rase, Dvrinchardus de Rivinz, Albertus de Gaenzik et Chvnradus frater suus, Albertus de Holnburch, Bitter de Raseke, Engelbreht de Raseke, Prehtel officialis dominorum de Raseke, Chv̄nradus de Wrdoch, Chv̄nradus de sancto Martino, clerici Wlvink plebanus de Kappelle, Chv̄nradus plebanus de Chotmarsdorf et alii quam plures«.*

»Acta sunt hec in villa Selka dicta sub tilia ipsius ville, XVII^{mo} *kalend. iulii, in die sancti Viti martiris, anno gratie MCCXXXIX, indictione XII*^{a}*, epacta XIIII, concurrente V*^{o}*, presidente sedi apostolice G(re)g(orio), regnante inperatore Friderico cornuto, Eberhardo archiepiscopo Salzburgensi et legato.«*

Viseči pečat manjka.

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 267, n. 2180. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 193, n. 979.]

Št. 715.

1239, dne 3. julija. Čedad.

»Johannes Engaldei, Albericus de Carsto, Lydoinus quondam Andree de Çiglago« in *»Almericus Spandinuces«*, sindiki in zastopniki koprskih svetovalcev in občine, kakor se čita v listini notarja Ambroža z dne 26. maja 1239., na eni strani, ter Bertold, patriarh oglejski in mejni grof istrski in kranjski *[»marchio Istrie et Carniole«]*, na drugi, postavijo pod globo tisoč mark srebra za vsako stranko goriškega grofa Majnharda za razsojevalca v vseh prepirih, katere so imeli med seboj, ter obljubijo, da hočejo smatrati za veljavno vsako razsodbo, katero bi izrekel v njih zadevah.

Ko se je to zgodilo, se je rečeni grof posvetoval z modrimi možmi ter nato izjavil:

Koprčanje *[»Justinopolitani«]* smejo voliti za podesta kogar hočejo iz Istre ali Furlanije, iz kake druge pokrajine pa le z dovoljenjem oglejskega patriarha. Izvoljenca naj naznanijo patriarhu ali pa njegovemu vikarju na Furlanskem, da ga potrdi. Ako je znano, da ne uživa patriarhove milosti, ga ne sme potrditi.

Patriarhov gastald ima oblast, da skaže vsakemu pravico v navzočnosti njegovih sorodnikov o lastnini in alodih. Tudi sme gastald obsoditi na vislice, koga dati oslepiti, odrezati mu vse ude, uporabljati vse kazni krvave sodbe, razen pretepov. Vse te kazni naj gastald uporablja s pomočjo in po nasvetu takratnega podesta in svetovalcev. Ako bi gastald iz naklonjenosti ali iz dobičkarije ne hotel uporabljati teh kazni, naj plača 200 liber globe, in sicer eno polovico patriarhu, drugo pa koprski občini. Tistega, ki je odrezal kak ud, naj podesta ali svetovalci ali gastald prisilijo, da pride pred sodnike, kjer naj da zadoščenje najprej poškodovancu, potem patriarhu in nato občini. Ako ne bi mogel dati zadoščenja, naj gastald s svojimi sodniki po nasvetu župana in svetovalcev določi kazen. Kdor bi moral plačati globo, znašajočo sto bizancijev, naj najprej odšteje patriarhu njegov del in nato naj zadosti občino, ako se ne

pokaže kak dolg, ki je nastal že pred zločinom in katerega je treba po zakonu najprej poravnati.

O štatutih so določili, da jih patriarh pregleda, kadar bi prišel v mesto. Ako bi v njih našel kaj takega, kar bi nasprotovalo pravicam mejnega grofa in regalijam, naj tisto razglasi za neveljavno; doda naj se pa to, kar bi njemu (patriarhu) ali pa mestu bilo v korist. Nato naj takratni podesta in svetovalci prisežejo, da se bodo vedno ravnali po zboljšanih štatutih.

Ako bi koprska občina prelomila to pogodbo, naj plača tisto globo, katera je navedena v listini, narejeni pri Bresciji pred cesarjem.[339] Ako bi se patriarh pregrešil zoper pogodbo, naj od njega zahteva koprska občina globo tisoč mark srebra.

Ko se je ta razsodba razglasila, so prisegli zase in za koprsko občino že omenjeni »*Johannes, Albericus, Lidoinus, Almericus sindici dicti comunis nec non Marcus de Zanino, Thofanius Fazinus, Pizorosso, Hingelpertus de Savino, magistri Rizardus, Johannes tabellio cives Justinopolis atque Albericus de Tergesto et Zanetus consules Justinopolis*«, da se hočejo po tem ravnati.

Med pričami: »*in presentia dominorum Volrici episcopi Tergestini, ... Bernardi de Tergesto ...*«.

[Atti diplomatici in pergamene sciolte, perg. 150, v Državnem arhivu v Benetkah. — Joppi, Aggiunte inedite al codice diplomatico Istro-Tergestino del secolo XIII, 29. — Atti e memorie della Societa Istriana di archeologia e storia patria, 1892, 44 (nepopolno). — Reg.: Odoricus de Susannis, Thesaurus eccl. Aquileiensis, ed. Bianchi, 225, n. 525; 227, n. 540.]

Št. 716.

1239, dne 13. julija. Gradec.

Henrik iz Grabštajna in Ulrik iz Trušenj [»*Hainricus de Gravensteine et Ulricus de Trüchsen*«] potrjujeta, da sta njihova brata Kolon in frater Gotfrid darovala Nemškemu redu dohodke v »*Syrnich*«.

Med pričami: »*Heinricus et Ekehardus de Doberenge.*«

[Orig. v arhivu Nemškega reda na Dunaju. — Pusch-Frölich, Dipl. sacra Styriae, II, 183 (odlomek). — Jaksch, Mon. Car., IV, 269, n. 2181 (odlomek). — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 194, n. 980. — Pettenegg, Urkunden des Deutsch-Ordens-Centralarchivs zu Wien, 46, n. 163.]

Št. 717.

1239, dne 16. septembra. Beljak.

Grof Albert iz Vovber [»*Albertus de Hevnenburch*«], kanonik Pasavske cerkve, podeli grofu Hermanu iz Ortenburga in njegovim

[339] Gl. št. 696.

otrokom, sinovom in hčeram svoje sestre, grad in posestvo Lessach z vsemi priteklinami razen deset mark letnih dohodkov, katere naj se po njegovi smrti uporabijo v blagor njegove duše.

Med pričami: »... *comes Meinhardus Gorizię, ... Heinricus plebanus Villacensis, Heinricus de Truhsen, Reinherus de Aichelberch ...*«

»*Acta sunt hec in Villaco, anno domini M°CC°XXX°VIIII°, indict. XIII, sexta decima kalend. octobris.*«

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 497, n. 945. — Reg.: Arch. f. österr. Gesch., XXX, 312. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzb. Erzbischöfe, 560, op. 192. — Jaksch, Mon. Car., IV, 269, n. 2182.]

Št. 718.

1239, meseca septembra. Kamnik.

Oglejski patriarh Bertold odkaže z ozirom na korist cerkve sv. Marije v Cerkljah *[»ecclesie sancte Marie in Cirkelach«]* ter na naklonjenost samostanskih sestra v dolini sv. Marije *[»vallis sancte Marie«]* in njih prednice Matilde *[»Mechildis priorisse«]*, ko se je posvetoval z modrimi možmi, kapelo sv. Tomaža *[»capelle sancti Thome«]*, katero sta z njegovim dovoljenjem postavila rajnki Bertold, dekan Kranjskega, in njegov nečak Henrik *[»Berhtoldi decani Carniole et nepotis eius Heinrici«]*, materni cerkvi za pokopališče *[»matrici ecclesie in carnarium«]* ter jej povrne kmetijo sv. Antona *[»mansum beati Antonii«]*, na kateri je bila (kapela) postavljena, ter kmetijo, katero je Wulvingus podelil rečenemu Henriku, ta pa jo je podaril na oltar sv. Nikolaja *[»altare sancti Nycolai«]*, da bi se vzdrževala luč pri oknu tik tega oltarja. Tudi podeli samostanu v dolini sv. Marije še ostalo doto omenjene kapele, namreč dve kmetiji v Trnovljah[340] *[»in Tirnovlach«]* in tri na Visokem nad bregom Kokre *[»in Wizzoc super ripam que dicitur Coker«]* pod pogojem, da se na eni strani samostana postavi oltar na čast sv. Tomažu, potem, da se kosti utemeljiteljev prenesejo tjakaj ter da se oltar takrat, ko bi bil posvečen, obdari z naštetimi kmetijami. Duhovnik Florencij *[»Florentius sacerdos«]*, ki se je vsled njegovega (patriarhovega) nasveta in prošnje odrekel imenovani kapeli, naj pri tem oltarju vrši božjo službo dokler bo živ. Njemu in njegovemu služabniku naj se daje hrana in potrebna obleka. Do svoje smrti naj v miru uživa dohodke rečene dote. Ako bi se predstojnici ta duhovnik ne zdel potreben, da bi tam vršil božjo službo, naj vendar, kjerkoli bi bil, še dalje dobiva dohodke imenovane dote ter živi pod njegovim (patriarhovim) var-

[340] Nekdanje ime za Cerklje.

stvom. Po njegovi (duhovnikovi) smrti naj se prednica in nune vsako leto spominjajo duš utemeljiteljev v neprestanih molitvah in ob obletnicah s pobožnimi deli.

Priče: *»Vlricus episcopus Tergestinus, abbas Obernburgensis, Berhtoldus archidiaconus Villacensis, Weriandus plebanus de Meingozpurch, Heinricus capellanus curie, Bonecontrus notarius curie et alii quam plures.«*

»Acta sunt hec apud Steine anno dominice incarnationis millesimo ducentesimo tricesimo nono, mense septembris, XIII indictione.«

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Notizenblatt dunajske akademije, VII (1857), 313. — Schumi, Urkb. Krain, II, 79, n. 104. — Jaksch, Mon. Car., IV, 270, n. 2183.]

Št. 719.

1239, dne 2. novembra. Stična.

Oglejski patriarh Bertold podeli z željo, da bi se v Vetrinjskem samostanu očuval njegov in njegovih starišev spomin v molitvah, temu cerkev sv. Lenarta na gori Ljubelju[341] *[»ecclesiam sancti Leonardi in monte Leuvel sitam«]* z vsemi priteklinami. Tudi mu odstopa kot patron patronsko pravico čez to cerkev, katero mu (patriarhu) je nekdaj podaril njegov rajnki brat Henrik, mejni grof istrski; duhovske dohodke *[»spiritualia«]* mu prepušča kot prelat s pogojem, da se v samostanu vsak teden bere črna maša v njegov blagor in v blagor imenovanega brata, njegovega očeta, matere in drugih njegovih sorodnikov, dalje, da se v omenjeni cerkvi sv. Lenarta najmanj enkrat na teden mašuje na čast vsem svetnikom, potem da en konverz ali pa brat rečenega samostana pogosto biva pri cerkvi sv. Lenarta, skrbi tu za ogenj, slamo in gorko sobo potujočim revežem in tujcem ter jim vsak čas nudi dobroto beneficija. Tudi naj skrbi, da se pota in mostovi na gori Ljubelju popravljajo iz samostanskih dohodkov. Da bodo menihi mogli imeti in krmiti živino, smejo napraviti na imenovani gori novine. Ako bi opat ali pa menihi kdaj tega ne vršili, bi on ali pa njegovi nasledniki podelili patronsko pravico čez omenjeno cerkev komu drugemu. — Listino pečatita patriarh in samostan.

»Acta sunt hec in monasterio Sithicensi, anno incarnationis dominice millesimo ducentesimo tricesimo nono, secundo die mensis novembris, VII indictionis.«

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Insert v orig. notarskem vidimusu z dne 9. avgusta 1443 istotam. — Jaksch, Mon. Car., IV, 270, n. 2184. — Reg.: Marian-Wendt, Austria sacra, IV, 7, 363. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 195, n. 981.]

[341] Sedaj razvaline blizu Ljubeljskega prelaza na koroški strani.

Št. 720.

(1239), dne 9. decembra. Slovenji Gradec.

Oglejski patriarh Bertold veleva opatom, proštom, župnikom, kaplanom in vikarjem po svoji diecezi, da odtegnejo v slučaju, da bi jih šentpavelski opat prosil, vsem napadalcem njegove cerkve božjo službo, razen krstov in sv. obhajila, ki naj se dele le v sili. Tudi naj imajo pred očmi razglas o interdiktu za tako dolgo, dokler se ne da zadoščenje za to, kar je bilo vzeto. Ako bi tega ukaza ne izvrševali, bi izgubili službo in beneficij.

»*Dat. apud Grêz, VIIII decembris.*«[342]

[Orig. v Št. Pavlu na Koroškem. — Jaksch, Mon. Car., IV, 271, n. 2185. — Reg.: Schroll v Fontes rer. austr., Dipl., XXXIX, 116, k l. 1225.]

Št. 721.

1239, dne 19. (?) decembra. Dunaj.

Friderik, vojvoda avstrijski in štajerski ter gospod Kranjskega [»*dominus Carniole*«], dovoli svojim ministerialom po Štajerskem, da smejo svoja posestva podeliti Sekovski cerkvi.

Med pričami: »*Hertnidus de Bettovia.*«

[Cod. 333, f. 48, 64 in 66', iz 14. stol., v Dež. arhivu v Gradcu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 486, n. 375. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 159, n. 49 (radi datuma prim. str. 266, op. 450).]

Št. 722.

1239, dne 25. decembra. Dunaj.

Friderik, vojvoda avstrijski in štajerski, potrdi Nemškemu redu po Avstrijskem in Štajerskem vse pravice in svoboščine, katere je ta dobil od njegovega očeta, avstrijskega vojvoda Leopolda, in mu podeli nove pravice.

Med pričami: »*coram testibus ... domino Leutoldo archydiacono Carinthie, ... Friderico et Hertnido fratribus de Petawe ...*«.

[Orig. v arhivu Nemškega reda na Dunaju. — Hormayr, Wien, II, Urkunden, 60. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 487, n. 376. — Schwind-Dopsch, Ausgewählte Urkunden zur Verfassungsgeschichte, 82, n. 38. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. der Babenberger, 159, n. 50. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 201, n. 996, k l. 1240. — Pettenegg, Urkunden des Deutsch-Ordens-Centralarchivs zu Wien, 47, n. 168, k l. 1240. — Böhmer-Ficker-Winkelmann, Reg. imp., V, n. 11.243. — Jaksch, Mon. Car., IV, 272, n. 2187.]

[342] Oglejski patriarh Bertold je bil dne 2. novembra 1239 v Stični. Kakor vse kaže, se je dne 9. decembra istega leta mudil v Slovenjem Gradcu.

Št. 723.

1239. Kamnik.

Oglejski patriarh Bertold naznanja vsem vernikom, da nova verska naselbina v dolini sv. Marije pri Velesovem *[»in valle sancte Marie apud Michelsteten«]*, ki se je srečno začela, ne more s svojimi sredstvi končati potrebnih poslopij. Tudi ne zadostujejo sredstva tega kraja za preživljanje sestra, ki tam noč in dan služijo Bogu. Zato jih (vernike) prosi, da bi dali rečenemu kraju za njegove potrebščine od svojega imetja kake darove. Vsem tistim, ki bi podelili temu kraju kako miloščino, dovoli 40 dni odpustkov od velikih grehov in četrti del od malih, ako so si zaradi njih (grehov) naložili pokoro.

»Datum apud Steine, anno incarnationis dominice MCCXXXVIIII, XII. indictione.«

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Schumi, Urkb. Krain, II, 80, n. 105.]

Št. 724.

1239. Friedlach.

Kunigunda, opatica v Gössu, naznanja, da je prepustila Konradu iz Nussberga in njegovi soprogi do nju smrti užitek od šestih kmetij v Fachavu.

Med pričami: *»Vlricus prepositus de Volkenmarcht.«*

[Insert v listini z dne 14. dec. 1497 in rokopis 785, str. 47, n. 28, iz 19. stol., oboje v Dež. arhivu v Gradcu. — Pusch-Frölich, Dipl. sacra Styriae, I, 64. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 489, n. 377. — Jaksch, Mon. Car., IV, 259, n. 2170. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 196, n. 983.]

Št. 725.

(Okoli l. 1239.)

Popon, izvoljeni škof bamberški, podeli na prošnjo apostolskega legata in oglejskega patriarha O. (Bertolda), za slučaj da bi smrt preprečila njegove dobre namene, plemenitemu Walpotonu Frideriku polno moč, da sme od njegovega (škofovega) fevda, kateri je po smrti R(ajnberta) iz Cmureka *[»R. de Murecke«]* postal prost, dati njegovemu (škofovemu) nečaku goriškemu grofu Majnhardu *[»Meinhardo comiti Gorcensi«]* in tega pred kratkim rojenemu sinu vsako leto po 100 mark.

Datum manjka.[343]

[Hormayr, Sämtliche Werke, II, Urkundenbuch, 64, k l. 1237. — Reg.: Böhmer-Ficker-Winkelmann, Reg. imp., V, n. 11.225.]

---

[343] Škof Popon je bil izvoljen koncem l. 1238. in odstavljen l. 1242.

Št. 726.

(Med letom 1239. in 1244.)

Vetrinjski opat Herbrand *[»Herbrandus abbas Victoriensis«]* prepusti z dovoljenjem kletarja Alberona in drugih bratov za 20 mark hospitalu neko zemljišče med gozdom in vodo do travnika s pogojem, da naj konvent plača hospitalu 20 mark, ako hoče zopet dobiti rečeno zemljišče.

Datum manjka.

[Istočasni zaznamek na hrbtu listine vojvoda Bernarda za Vetrinje iz l. 1236. (gl. št. 660). — Jaksch, Mon. Car., IV, 258, n. 2168. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 223, n. 1065 k c. 1245.]

Št. 727.

(Med letom 1239. in 1246.)

Vetrinjski opat Herbrand *[»Herbrandus ... abbas in Uictoria«]* naznanja, da je Rudolf iz Grabštajna *[»Růdolfus de Grabenstein«]* za škodo, katero je napravil Vetrinjski cerkvi v Zagorju *[»in Zagor«]* in drugih krajih in ki je po nizki cenitvi znašala 38 mark in 30 penezov, pa tudi zato, ker so bili on in njegovi ljudje osvobojeni izobčenja, katero jih je zadelo zaradi nekega požiga, podelil (Vetrinjski cerkvi) deset mark penezov ter jej odstopil odvetniško pravico čez tri kmetije, izmed katerih je bila ena v Buhlah *[»Fuchel«]*, druga v Žabičah *[»Frochsdorf«]*, tretja pa v Zagorju *[»Ravnach Zagor«]*. Tudi je obljubil, da odslej ne bode več delal škode Vetrinjski cerkvi. — Listino pečatita opat in Rudolf iz Grabštajna.

Priče: *»Herbrandus abbas Victoriensis, Ditmarus celararius, Ditricus quondam plebanus de Keuschach, Berhtoldus plebanus in Grabendorf, ipse Rudolfus sepe dictus de Grabenstein, servis Puzel et Morhart et alii quam plures.«*

Datum manjka.

Na spletenih vrvicah iz konopnine visita: 1. pečat vetrinjskega opata; 2. fragment pečata Rudolfa iz Grabštajna. En pečat manjka. Prim. Jaksch l. c.

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 258, n. 2167. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 229, n. 1083 k c. 1246.]

Št. 728.

1240, dne 24. januarja. Wels.

Friderik, vojvoda avstrijski in štajerski in gospod Kranjskega *[»dominus Carniole«]*, naznanja, da se je Henrik iz Grabštajna

[»Heinricus de Grauenstein«] v njegovi navzočnosti odpovedal odvetništvu nad posestvi samostana v Kremsmünstru.

[Orig. v Kremsmünstru. — Urkb. f. ... Kremsmünster, 85. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 159, n. 51. — Jaksch, Mon. Car., IV, 275, n. 2195.]

Št. 729.

1240, dne 31. januarja. Kamnik.

Oglejski patriarh Bertold piše vsem župnikom po Kranjskem *[»in Carniola«]*, da so se nune Velesovskega samostana *[»in claustro Michelsteten«]* pri njem pritožile, da jim nekateri delajo krivico ter se laste njih imetja. Zato jim (župnikom) veleva, da naj take krivce in grabitelje njih imetja po trikratnem opominu prisilijo s cerkvenimi kaznimi, da nehajo delati krivico in ugrabljeno povrnejo, kadarkoli bi jih one (nune) ali pa njih poslanec na to opozorili.

»Datum apud Steine ultimo ianuarii, XIII indictionis.«

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Schumi, Urkb. Krain, II, 81, n. 106.]

Št. 730.

1240, dne 15. marca. »Aput Novum Domum« nad Bozenom.

Albert (II.), grof tirolski, ukaže z ozirom na spremembo najsvetejšega božjega telesa, katera se je v njegovem času izvršila v njegovem gradu Kamnu[344] *[»in castro nostro Stain«]*, ter v čast vsem svetnikom, posebno pa sv. Hildegardi, da naj imajo vsi kleriki, ki bi v Kamnu službovali ter tu dobivali prebendo, pravico, da po svoji volji razpolagajo s svojimi stvarmi v svojem življenju in tudi na smrtni postelji tako, da se od njih stvari nič ne odkaže ne za prebendo in ne za cerkev. Kdor bi v Kamnu ne bival, naj ne dobi ne prebende in ne kake druge podpore.

Med pričami: *»... Vlricus suppan, ... Heinricus plebanus illo tempore in Stain, ...«*

[Ms. suppl. 72, f. 118, iz konca 14. stol., v Drž. arhivu na Dunaju. — Jaksch, Mon. Car., Ergänzungsheft I, 16, n. 3067.]

Št. 731.

1240, dne 9. aprila. Lateran.

Papež Gregor IX. piše oglejskemu patriarhu, njegovim sufraganom ter vsem opatom, priorjem, dekanom, arhidiakonom ter drugim cerkvenim predstojnikom po Oglejski pokrajini, da so se opat in menihi cistercijanskega samostana v Stični *[»de Sittik«]*

[344] Gl. št. 688 in 690.

pritožili zaradi mnogih krivic in nedostajanja pravice ter prosili, da bi se jim pomagalo v njih zadregah zoper zločince. Zato (papež) veleva patriarhu in drugim, da naj izobčijo tiste, kateri so se polastili posestev, stvari in hiš rečenega samostana ali pa po krivici zadržujejo to, kar so umrli zapustili samostanu, ali pa zahtevajo desetine na posestvih, katera so imeli menihi pred občnim cerkvenim zborom in katera obdelujejo s svojimi rokami in na svoje stroške, ali pa od živinske krme, katera je po privilegijih Apostolske stolice izvzeta. Ako so se pregrešile cerkvene osebe, redovni kanoniki ali menihi, naj se jim brez priziva odtegne pravica do božje službe in do beneficijev, in dokler niso dali opatu in menihom popolnega zadoščenja, naj ostanejo obsojeni. Laiki in tudi posvetni duhovniki, ki so bili zaradi napadov na samostan izobčeni, naj pridejo s pismom svojega škofa k Apostolski stolici, da se zopet sprejmejo v cerkev. — *»Non absque dolore.«*

[Prepis iz 17. stol. v Dež. arhivu v Ljubljani. — Schumi, Urkb. Krain, II, 82, n. 107. — Reg.: Puzel, Idiographia monasterii Sitticensis (rokopis v Dež. arhivu v Ljubljani), 22, k l. 1239.]

Št. 732.

(1240), dne 12. aprila. Beljak.

Beljaški meščan Grimold *[»Grimoldus civis Villacensis«]* prepusti ortenburškemu grofu Hermanu rešitev zastave, katero mu je (Grimoldu) dal Ulrik iz Trebnjega za 34 mark srebra. Za tri četrtine je bil grof porok, za eno četrtino pa on (Grimold). Ako bi imel grof zaradi te četrtine kako škodo, bi jo prevzela on (Grimold) in beljaški sodnik Chneuslinus.

»Dat. Villaci in domo Bernhardi Rustenpouch civis Villacensis, pridie idus aprilis, XIII indictione.«

Od dveh pečatov je eden mogoče ostanek mestnega pečata beljaškega, drugi pa pečat Paradajzarjev (opis pri Jakschu, l. c.).

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Jaksch, Mon. Car., IV, 276, n. 2197. — Reg.: Arch. f. österr. Gesch., XXX, 313.]

Št. 733.

1240, dne 11. maja. Čedad.

Oglejski patriarh Bertold in goriški grof Majnhard *[»Meinhardus... comes Guricie«]* se pogodita, kako si bodeta med seboj delila otroke Štefana iz Castelnuova.

Med pričami: *»Wolricus de Rifinbergh.«*

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Notizenblatt dunajske akademije, VII (1857), 314. — Joppi v Archeografo Triestino, nuova serie, XI (1885), 403, n. 20.]

Št. 734.

1240, dne 3. junija.

Koprski dekan R. kot zastopnik tržaškega škofa *[»R. decanus Justinopolitanus procurator domini episcopi Tergestini«]* naznanja v navzočnosti gradeškega izvoljenega patriarha kot od papeža postavljenega sodnika, da nadomestuje tržaškega škofa, kateremu se je naložilo, da naj plača v šestih tednih castellanskemu škofu sto mark srebra. Ker pa je tržaška cerkev jako zadolžena, nikakor ni mogoče tega storiti. Ker bi vendar tržaški škof rad ubogal Rimsko cerkev, pripravljen je opravičiti se pri papežu. Ako mu hoče (patriarh) naložiti le 300 liber beneških malih (penezov), je pri volji plačati ta denar. Izvoljeni patriarh odgovori, da nima ukaza določiti takso, pač pa, da postopa tako, kakor je papežu všeč. Nato prosi rečeni zastopnik patriarha, da bi, ker ne sme spremeniti takse, počakal za tako dolgo časa, dokler se ne povrne iz Rima poslanec, kateri je pripravljen iti tjakaj. Ako bi tudi tega ne hotel dovoliti, sklicuje se na papeža, kateri naj sam taksira njegovo cerkev. Ta priziv je patriarh predložil.

[Orig. v arhivu tržaškega kapitlja. — Kandler, Cod. dipl. Istr. — Reg.: Marsich v Archeografo Triestino, nuova serie, V (1877—1878), 376, n. 38.]

Št. 735.

(1240), dne 25. junija. Grebinj.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) zastavi Liutoldu iz Stadeka desetinske dvore v Grafendorfu, Löffelbachu in Hartbergu.

»Datum in Griuen, VII° kalendas iulii, indictione XIII[a].«

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Zahn. Urkb. Steiermark, II, 492, n. 380. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III., 509, n. 960. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzburg. Erzbischöfe, 274, n. 481. — Jaksch, Mon. Car., IV, 276, n. 2200.]

Št. 736.

1240, dne 13. julija. Gradec.

Friderik (II.), vojvoda avstrijski in štajerski, sklene zvezo s pasavskim škofom Rudegerjem.

Med pričami: *»Liuprandus archidyaconus Karinthie.«*

[Orig. v Drž. arhivu v Monakovem. — Mon. Boica, XXIX[b], 359, n. 17, k 15. jul. 1243. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 161, n. 58. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 197, n. 985 in 208, n. 1026 k 15. jul. 1243. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzburg. Erzbischöfe, 274, n. 483. — Jaksch, Mon. Car., IV, 277, n. 2201.]

Št. 737.

1240, dne 9. avgusta. Maribor.

Friderik, vojvoda avstrijski in štajerski ter gospod Kranjskega *[»dominus Carniole«]*, izjavlja v navzočnosti svojih v Mariboru *[»apud Marchpurch«]* zbranih plemenitašev, da hoče varovati posestva in pravice Garstenskega samostana.

Priče: *»Rudigerus episcopus Patauiensis, Heinricus episcopus Sekowensis, Chunradus abbas Admuntensis, Perhmannus abbas sancti Lamberti, Hertwicus abbas sancti Pauli, Chunradus prepositus Sekowensis, Chunradus comes de Hardeke, Vlricus comes de Peka, Heinricus de Schowenberch, Hermannus de Chranchperch, Liutoldus de Wildonia, Heinricus de Habspach, Wolfkerus de Barawe, Fridericus de Pettouia, Chunradus de Hintperch, Vlricus de Marchpurch, Offo de Putten, Berhtoldus de Treun, Wolfherus de Růmberch, Liupoldus de Plumenowe, Albero de Chunringen atque alii quam plures.«*

»Acta sunt hec in Marchpurch anno ab incarnatione domini M°CC°XL, V idus augusti, indictione XIII.«

[Orig. v Garstenu. — Kurz, Beiträge, II, 548, n. 69. — Urkb. d. Landes ob der Enns, III, 81, n. 76. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 162, n. 61. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 197, n. 987. — Jaksch, Mon. Car., IV, 277, n. 2202.]

Št. 738.

(1240, okoli 9. avgusta.) Maribor.

»Godefridus dictus de Marpurch« naznanja, da se je Hartvik, opat v Št. Pavlu v Labodski dolini, prepiral s Henrikom iz Dravberga *[»Henrico de Traberch«]* zaradi odvetništva na posestvih rečenega samostana na gori Remšnik *[»in monte Remsnik«]* ter med reko Velko in reko Čemernico *[»a fluvio sive ripa Welik usque ad ripam que dicitur Semernek«]*. Imenovani Henrik je trdil, da ima na teh posestvih pravico do odvetništva ter da hoče to tudi dokazati. Toda dokaz se mu ni posrečil in omenjena pravica se je v navzočnosti grofa Ulrika iz Pfannberga, takratnega pokrajinskega sodnika *[»tunc iudice provinciali«]*, in v navzočnosti mnogih drugih prisodila opatu. Nato je ta tožil zaradi stroškov, katere mu je napravil rečeni Henrik na imenovanih posestvih, ko je postopal kot odvetnik, akoravno ni bil. Določilo se je, da naj opat dobi 600 mark penezov. Omenjeni Gotfrid izjavlja, da ga je sodnik postavil, da vpelje opata v posest rečenega odvetništva, potem da spravi to odvetništvo pod vojvodovo varstvo ter da naloži imenovanemu Henriku, da plača opatu omenjeno vsoto.

»*Dat. Marpurch.*«

Ob prigibu visi na pergamentnih odrezkih pokvarjen pečat Godefrida iz Maribora, † G... FRIDI.... ARCBVRCH (slika: Neuer Siebmacher, IV, 7 a, tab. 10).

[Orig. v Št. Pavlu na Koroškem. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 579, n. 466, k c. 1245. — Jaksch, Mon. Car., IV, 277, n. 2204. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 204, n. 1007. — Schroll v Fontes rer. Austr., Dipl., XXXIX, 125, k l. 1241.)

Št. 739.

1240, dne 25. avgusta. Judenburg.

Friderik, vojvoda avstrijski in štajerski ter gospod Kranjskega *[»dominus Carniole«]*, dovoli kapitlju v Solnogradu, da sme vino in hrano brez mitnine in carine prevažati iz Avstrije v Solnograd.

Med pričami: »... *Liuprandus archidyaconus Karinthie, ... Willehalmus de Hvnenburch, ... Otto de Chvngesberch, Fridericus de Bettove* ...«

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Hormayr, Archiv f. Geschichte, XIX (1828), 704. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 511, n. 962. — Reg.: Meiller, Reg. zur. Gesch. d. Babenberger, 162, n. 62. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzburg. Erzbischöfe, 275, n. 486. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 197, n. 988. — Jaksch, Mon. Car., IV, 278, n. 2205.]

Št. 740.

1240, dne 26. avgusta. Ljubno.

Friderik, vojvoda avstrijski in štajerski ter gospod Kranjskega *[»dominus Carnyole«]* sprejme Vetrinjski samostan *[»monasterium Victoriense«]* z vsemi priteklinami brez pravice patronstva v svoje varstvo. Kdor bi delal samostanu škodo ter si lastil njegova posestva, nakopal bi si njegovo (vojvodovo) jezo. Ker Cistercijanski red ne sme imeti odvetnikov, temveč samo branitelje, zato si nihče ne sme lastiti pravice odvetništva čez samostan, tudi ne zahtevati odvetniškega modija ali pa kakih služnosti, tudi ne kosila in večerje po samostanskih vaseh zaradi prenočišča, tudi ne terjati volov, ovac, čebelnih panjev, gosi, kokoši, jajec, snopov, ovsa, sena, davkov ter velikih ali pa malih del od hlapcev in kmetov, pač pa naj cerkvene stvari služijo opatu in menihom. Ker so večkratne krivične razsodbe sodnikov povzročile cerkvi mnogo težav, naj prihajajo samostanski ljudje samo trikrat na leto k sodnim zborom, ki pa naj se ne vrše ne v samostanu, ne na njegovih pristavah, ne v njegovih vaseh, ne na njegovih kmetijah in ne na cerkvenem prostoru. Prokuratorji in kmetje naj prihajajo k sodnim zborom skupno s samostanskimi po-

slanci ter naj se zagovarjajo samo zaradi telesnega poškodovanja, ubojev, ropov, tatvine in požigov. Samostanski ljudje naj se ne silijo k pritožbam. Za zastavljene vole naj dobe odškodnino po kakovosti krivde. Zaradi drugih manjših pritožb naj se zagovarjajo pred opatom ali priorjem ali kletarjem ali samostanskim prokuratorjem.

Med pričami: »... *Liuprandus archidyaconus Karinthie, Bernhardus dux Karinthye, ... Willehalmus comes de Hvnenburch ...*«

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Marian-Wendt, Austria sacra, IV, 7, 351. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 497, n. 384. — Schumi, Urkb. Krain, II, 83, n. 109. — Jaksch, Mon. Car., IV, 278, n. 2206. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 198, n. 989. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 163, n. 63. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzburg. Erzbischöfe, 275, n. 487. — Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 11.291.]

Št. 741.

1240, dne 27. avgusta. Arnož.

Henrik iz Grabštajna *[»Haeinricus de Grauenstaeine«]* podeli Sekovski cerkvi zaradi škode, katero jej je naredil, od svojega posestva tri kmetije, in sicer eno v Račjem *[»in villa Rats«]*, eno v novinah blizu te vasi in namesto tretje pa za eno kmetijo gozda. Listino pečati izdajatelj s pečati solnograškega nadškofa, avstrijskega vojvode in svojim.

Na listini vise trije močno pokvarjeni pečati. Pečat Henrika iz Grabštajna je naslikan v Neuer Siebmacher, IV, 7 a, tab. 10.

[Orig. v Dež. arhivu v Gradcu. — Pusch-Frölich, Dipl. Styr., I, 209, n. 56. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 498, n. 385. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 163, n. 64. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 199, n. 990. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzburg. Erzbischöfe, 275, n. 489. — Jaksch, Mon. Car., IV, 279, n. 2207.]

Št. 742.

1240, dne 12. septembra. Breže.

Solnograški nadškof Eberhard oprosti hišo solnograških kanonikov v Brežah vsega davka in robote.

Med pričami: *»Otto de Kvnsperch.«*

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Notizenblatt dunajske akademije, I (1851), 278. — Jaksch, Mon. Car., IV, 280, n. 2209. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 512, n. 963. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. der salzburg. Erzbischöfe, 276, n. 490.]

Št. 743.

1240, dne 10. oktobra. Velikovec.

Šentpavelski opat Hartvik, hoteč povečati božjo službo v svojem novem trgu Velikovcu *[»in nostro novo foro Volchinmarkt«]*, odstopi

nekatera zemljišča, katera je imel do sedaj v svoji posesti, z dovoljenjem svojega kapitlja, ondotnim tržanom, kateri so mu zato odšteli petnajst mark penezov. Tržani nato podele brez kakih pogojev prostor za cerkev[345] in pokopališče ter zemljišča, ki naj bi služila tamošnjim božjim služabnikom, proštu Ulriku, dekanu Albertu in vsemu kapitlju pri sv. Rupertu *[»Ulrico preposito, Alberto decano totique capitulo sancti Rudberti«]* v večno posest. — Listino so pečatili solnograški nadškof Eberhard, koroški vojvoda Bernard, šentpavelski opat in njegov kapitelj.

Priče: *»Luitoldus notarius ducis Karinthie, Hainricus plebanus sancti Petri, Hermannus cappellanus archiepiscopi, Hartwicus de sancto Georio sacerdos, Hermannus, Vlricus, Hermannus sacerdotes de Thinach, Hermannus, Hartwicus, Lienhardus de Diehze, Iohannes de Wurschiz sacerdos, Petrus, Rudpertus, Otto scolares, Wichardus de Karlisperc, Albertus de Lubeche, Swarzmannus, Siuridus, Berinhardus, Werinherus, Hainricus castellani de Volchinmarcht, Echehardus de Riuenze miles, Reinhardus officialis de sancto Paulo, Albertus iudex, Iohannes Infirmus, Bertholdus, Lienhardus, Wolfgerus, Rudpertus, Zvectazo, Marquardus theolonearius cives de Volchinmarcht et alii quam plures.«*

»Acta sunt hec apud Volchinmarcht, anno dominice incarnacionis MCCXL, indictione XIII, VI idus octobris.«

[Eichhorn, Beyträge, II, 183, iz sedaj izgubljenega originala v Velikovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 280, n. 2211. — Reg.: Marian-Wendt, Austria sacra, III, 5, 310, k l. 1212. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 199, n. 992. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzburg. Erzbischöfe, 276, n. 491. — Schroll v Fontes rer. Austr., Dipl., XXXIX, 124, n. 59. — Schumi, Urkb. Krain, II, 84, n. 110.]

Št. 744.

1240, dne 6. decembra. Breže.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) potrdi Šentpavelskemu samostanu posestva, desetine in cerkve, katere so mu podelili njegovi predniki. Med cerkvami so navedene cerkev sv. Martina,[346] kjer prebivajo nekateri izmed bratov, cerkev v Gorenjčah *[»Gorensch«]*, kapela v gradu Rabensteinu *[»Ramenstein«]*, cerkev sv. Kolomana pri Grebinju[347] *[»ecclesia sancti Cholomanni apud Griuen«]*, cerkev na gori Weinbergu *[»Winperk«]*, cerkev v Sirnikovu *[»Syrnecö«]*, cerkev na gori Pustrici *[»Pvsters«]*, cerkev na gori sv. Ivana[348] *[»in monte sancti Iohannis«]* ter farna cerkev sv. Egidija v samo-

[345] Sedaj cerkev sv. Magdalene.
[346] St. Martin, jugozahodno od Št. Pavla na Koroškem.
[347] Sedaj Sv. Kulman.
[348] Sedaj St. Johannesberg pri Št. Pavlu.

stanu. Tudi potrdi menihom vse farne pravice, katere so do sedaj imeli, ter vsa druga posestva, katera so jim bila podeljena. Nadškof pravi, da je v znak te potrditve dobil od menihov v popolno last pristavo v Winklingu.

Med pričami: »... *Eberhardus de Shonenstein, Otto de Chunigesperk* ...«

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Jaksch, Mon. Car., IV, 281, n. 2212. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 513, n. 964. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 200, n. 993. — Meiller, Reg. zur Gesch. der salzburg. Erzbischöfe, 276, n. 493. — Schroll v Fontes rer. Austr., Dipl., XXXIX, 124, n. 60.]

Št. 745.

1240, dne 31. decembra. Tulln.

Friderik, vojvoda avstrijski in štajerski ter gospod Kranjskega *[»dominus Carniole«]* izda listino za samostan v Prüfningu.

Med pričami: *»Liuprandus archidiaconus Karinthie.«*

[Orig. v Admontu. — Wichner, Gesch. v. Admont, II, 314, n. 155. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 499, n. 386. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 164, n. 72. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 201, n. 997. — Jaksch, Mon. Car., IV, 283, n. 2216.]

(1240.) Št. 746.

Goriški grof Majnhard *[»comes Maynardus de Goricia«]* izjavlja, da je prejel od Ivana, prošta pri sv. Štefanu v Ogleju, v imenu rečene cerkve z dovoljenjem oglejskega patriarha 2500 liber beneških malih penezov. Za to vsoto je (grof) zastavil rečenemu proštu odvetništvo in še druge pravice, katere je imel do kmetij v Cussignaccu, Pradamanu in Terrenzanu.

Datum manjka.

[Prepis v Mestni knjižnici v Vidmu. — Joppi v Archeografo Triestino, nuova serie, XI (1885), 404, n. 21. — Joppi, Documento su Cussignacco (Nozze d' Aronco-Disman, Udine 1894).]

1240. Št. 747.

Goriški grof Majnhard *[»Meinhardus ... comes Goricie«]* potrdi neko daritev Henrika, svojega kastelana v Lienzu, Admontskemu samostanu.

Med pričami: *»M(einhardus) comes Goricie, Vl(ricus) de Rifenberch* ...«

Ob prigibu visi na pergamentnem traku pečat goriškega grofa Majnharda (opis pri Jaksch, l. c., 274).

[Orig. v Admontu. — Wichner, Gesch. v. Admont, II, 313, n. 153. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 500, n. 387. — Jaksch, Mon. Car., IV, 273, n. 2191. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 202, n. 1000.]

(Okoli leta 1240.) **Št. 748.**

Osvobojenec Hagnon iz Gorič *[»libertinum de Gorisach nomine Hagnonem«]* odstopi svoj alod samostanu v Milštatu z dovoljenjem goriškega grofa Majnharda (III.) *[»Menhardi comitis de Gorz«]*, samostanskega odvetnika in deželnega sodnika.

Med pričami: *»ministeriales Wlricus de Riphenberch . . .«*.

Datum manjka.

Ohranjen je mali fragment pečata grofa Majnharda.

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Jaksch, Mon. Car., IV, 273, n. 2190. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XII, 88, n. 596 k l. 1200 in XXXII, 202, n. 1002 k l. 1240.]

(Okoli leta 1240.) **Št. 749.**

Goriški grof Majnhard *[»comes Meinhardus de Gorze«]* podeli Admontskemu samostanu neki gozd pri Kirchheimu.

Med pričami: *»Prezlavm et filios suos, . . . Zvveizlavm . . .«*

Datum manjka.

[Orig. v Admontu. — Wichner, Gesch. v. Admont, II, 312, n. 152. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 502, n. 389.]

1240. Solnograd. **Št. 750.**

Solnograški nadškof Eberhard (II.) piše koroškemu vojvodu B(ernardu) *[»B(ernhardo) nobili duci Karinthie«]*, da nima O(ton) iz Kunšperka *[»O(ttone) de Chvnigesperch«]* nobene pravice do posestva v Voitschu, katero spada pod samostan sv. Petra v Solnogradu, istotako tudi ne E. Puzzo do dveh kmetij v Möselu. Ako bi trdila, da imata kako pravico, da se jima podeli posestvo v fevd ali pa zastavi, naj ju (vojvoda) zavrne kot odvetnik čez rečeno imetje.

[Orig. pri Sv. Petru v Solnogradu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 275, n. 2193. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 505, n. 955.]

(Okoli leta 1240.) **Št. 751.**

P(eter), prior v dolini sv. Ivana v Žičah *[»prior P. vallis sancti Iohannis in Syces«]*, naznanja, da vsi vinogradi, kateri so nasajeni na samostanski zemlji, ostanejo pod samostansko jurisdikcijo tudi takrat, ako bi vinogradniki, ki jih obdelujejo, ali njihovi nasledniki

zapustili samostanska tla. Ker se je ta določba že pozabila, so se (nekdanji) posestniki samostanskih vinogradov zbrali pred cerkvijo v Bistrici *[»coram ecclesia Fuhstriz«]* ter pred vsem ljudstvom izjavili, da se je tako sklenilo. — Listino pečatita žički prior in prior v Jurkloštru *[»de Gyrow«]*.

Priče: *»Vpertus miles de Gonewiz, Hugo miles de Hoheneke, Wlfingus de Trok, Becelinus iudex de Fuhstriz, Georius sententiarius ducis et alii quam plures.«*

Dva nekdaj viseča pečata manjkata.

[Orig. v Dež. arhivu v Gradcu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 506, n. 393.]

Št. 752.

Okoli leta 1240.

K a r i n t i j a je srednjevelika pokrajina Germanije v Evropi ter ima Panonijo na vzhodu, Italijo na zahodu, Donavo na severu, Dalmacijo in Slavonijo pa na jugu.[349] Na eni strani jo obdajajo gore, na drugi pa Jadransko morje. Na mnogih krajih je rodovitna zemlja ter bogata divjačine, goveje živine in konj. Ljudstvo je bojevito in hrabro ter zavarovano z mesti in gradovi. Zemlja je zaradi bližine Alp, kjer pogostoma sneži in dežuje, mrzla. Zaradi mrzlih voda, nastalih iz skopnjenega snega, je baje v gorah mnogo golšavih. Tu je veliko medvedov, divjih volov in drugih posebnih gozdnih zveri. Tu so tudi užitni polhi, katere jedo, čeprav se zdi, da so iz mišjega rodu, kajti njih meso je tečno in mastno.

S l a v i j a je del Mezije ter obsega mnogo pokrajin. Slovani so Čehi, Poljaki, Moravci, Vandali[350], Rusini, Dalmatinci in Korošci, ki se med seboj razumejo ter so si v marsičem podobni glede jezika in običajev, različni so pa glede ver, kajti nekateri so še do sedaj ostali pagani, nekateri se drže grškega obreda, nekateri pa latinskega. Vse te pokrajine imajo najboljšo zemljo ter so na mnogih krajih bogate žita in vina. Večinoma so njih (Slovanov) lasje ostriženi, izjema je pri Rusinih in tistih, ki so pomešani z Nemci in Latini.

Slavija je dvojna. V e č j a S l a v i j a, ki se tudi Slavonija zove, obsega Dalmacijo, Srbijo, Karintijo in še mnogo drugih pokrajin. Nekateri njeni prebivalci žive ob morju, nekateri na gorskih sedlih, nekateri po zaraščenih gozdih, nekateri pa obdelujejo in orjejo ravno polje. Ljudstvo je resno, surovo in neolikano, božji službi manj naklonjeno, živi po razbojniško, pleni po morju in na suhem, posebno pa tisti, ki prebivajo tik morja.

[349] Pisatelj prišteva h Karantaniji Koroško, Štajersko, Kranjsko in Primorsko.
[350] Vandali so Vendi, to je polabski Slovani.

Druga manjša Slavija se razprostira od saških mej k Rusinom, Vandalom in Čehom ter ima ob jezikovni meji mnogo sosedov. Ta Slavija se zove Bohemitania, ki je od Rusinov ločena po mnogih rekah, od Gotov in Dancev pa po nekem predgorju v Baltiškem morju. Pri bregu tega morja se konča manjša Slavija. Ta pokrajina je jako rodovitna, namočena od rek in jezer, polna gozdov in pašnikov ter bogata medu in mleka. Ljudstvo je telesno močno, peča se s poljedelstvom in ribištvom, nasproti Bogu je pobožnejše in nasproti bližnjemu miroljubnejše kakor tisti, ki prebivajo v veliki Slaviji. To prihaja, kakor pravi Herodot, iz vsakdanjega občevanja in združevanja z Germani.

Bartholomaei Anglici de proprietatibus rerum, lib. XV, c. 84 (Schönbach v Mitteilungen des Instituts für österreichische Geschichtsforschung, XXVII, 72, 73): »De Karinthia. Karinthia provincia est modica Germanie in Europa, habens Pannoniam ab oriente, ab occidente Italiam, Danubium a septentrione, Dalmatiam et Sclavoniam a meridie. Montibus in una parte cingitur et in alia mari Adriatico terminatur, et est terra fertilis in multis locis, abundans feris, pecudibus et jumentis. Gens bellicosa et fortis, munita oppidibus et castris. Est autem terra propter Alpium vicinitatem frigida, nivibus et pluviis frequens, ubi propter frigiditatem aquarum nivibus solutarum circa montana plurimum, ut dicitur, sunt strumosi. Ibi ursi multi, bisontes et alie bestie mirabiles et silvestres. Ibi etiam sunt glires comestibiles, qui, quamvis videantur esse de genere murium, comeduntur tamen, quia carnes habent sapidas atque pingues.«

Ibid. lib. XV, c. 140 (l. c., 77): »De Sclavia. — Sclavia est pars Mesie multas continens regiones. Nam Sclavi sunt Bohemi, Poloni, Metani et Vandali, Rutheni, Dalmate et Charinti, qui omnes mutuo se intelligunt et in multis sunt similes quo ad linguam et quo ad mores, dispares tamen quo ad ritum. Nam quidam adhuc cultum paganorum tenent, quidam vero retinent ritum Grecorum, quidam autem Latinorum. Omnes autem iste regiones sunt glebe optime et messifere et vinifere in multis locis. Omnes etiam isti pro majori parte in coma sunt attonsi, exceptis Ruthenis et illis, qui mixti sunt cum Teutonicis et Latinis. Et est duplex Sclavia. Major, que et Sclavonia dicitur, que Dalmaciam, Sarviam, Carinthiam continet et multas alias regiones. Istius incole quidam maritime occupant, quidam iuga montium et condensa nemorum inhabitant, quidam campestria excolunt et exarant; gens severa et aspera et inculta, circa divinum cultum minus pia, piraticam ducens vitam, exercens predam per mare et per terram, maxime illi, qui habitant iuxta mare. Alia Sclavia minor, que a finibus Saxonie protenditur ad Prutenos, Wandalos, lingue sue plures habens conterminos, et Bohemos. Hec Sclavia dicitur Bohemitania, que a Prutenia diversis amnibus secluditur et a Gothis atque Danis quodam maris oceani promunctorio, quod mare Paletum dicunt, dividitur; ad eius litus terminatur minus Sclavia et finitur. Est autem hec regio valde frugifera et fructifera, fluminibus et stagnis irrigua, nemorosa et pascuosa, melle abundans atque lacte. Gens fortis corpore, agriculture dedita et piscature, magis pia ad deum et pacifica quo ad proximum quam illi, qui habitant in majori Sclavia, et hoc est propter mixtionem et societatem, quam quotidie contrahunt cum Germanis, ut dicit Herodotus.«

Št. 753.

(Med letom 1240. in 1245.)

Ortolf iz Trennsteina podeli Runskemu samostanu štiri kmetije v Hitzendorfu.

Med pričami: »... *Heinricus de Ringenberc ministeriales, Dittricus prepositus de Gurnez* ...«

Datum manjka.

[Orig. v Runskem samostanu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 504, n. 391, k c. 1240. — Reg.: Jaksch, Mon. Car., IV, 273, n. 2189.]

Št. 754.

(Med letom 1240. in 1248.)

Šentpavelski opat Hartvik in njegovi menihi prodajo sekovskemu škofu posestva v Etzendorfu.

Med pričami: »*(in presencia) Leuprandi archidiaconi Karinthie*«.

Datum manjka.

[Cod. 333, f. 38′ (iz konca 13. stol.) in f. 54′ (iz 14. stol.) v Deželnem arhivu v Gradcu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 579, n. 467, k c. 1245. — Jaksch, Mon. Car., IV, 272, n. 2188.]

Št. 755.

(Okoli leta 1240. Kraubat.)

Grof Ulrik iz Pfannberga, kateri predseduje po naročilu vojvoda Friderika deželnemu sodišču v Štajerski, prisodi Sekovski cerkvi gozd v Azzwaldu pri Peckavu, katerega si še vedno lasti Hertnid iz Rabensteina, čeravno ga ji je dal v last že Rajnbert iz Cmureka *[»Reimbertus de Muerekke«]*, ko je opravljal službo deželnega sodnika.

[Prepis iz 14. stol. v kod. 334, f. 102′, v Dež. arhivu v Gradcu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 501, n. 388.]

Št. 756.

1241, dne 9. februarja. Brežice.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) naznanja, da je podelil mlajšemu Ortolfu, Vulpis imenovanemu, več fevdov.

Priče: »*dominus Werenherus magister coquine, Saxo marschalcus, Heinricus et Gotfridus fratres domini Werenheri, Heinricus, Ortolfus et Otto fratres de Mosen, Vlricus et Wernhardus de Sikinge, Ditricus de Augusta, Chunradus de Trachenberch, Ringel et Prehtel de Rein, Chunradus de Praitenuůrt, Ekehartinger, Vlricus de Celsaco, Rapoto de Newenchirchen et alii quam plures*«.

»Dat. aput Rein, V idus febr., anno domini M°CC°XLI°, indictione XIIII[a].«

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Hauthaler - Martin, Salzburg. Urkb., III, 515, n. 966. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzburg. Erzbischöfe, 277, n. 500.]

Št. 757.

1241 (okoli 9. februarja). Brežice.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) naznanja, da je Friderik iz Ptuja *[»Fridericus de Betto«]* v blagor svoje rajnke soproge Herade *[»Herradis«]* podelil samostanu v Stični *[»Sittich«]* dvanajst kmetij. Po starem pravu bi ne smeli fevdi Solnograške cerkve prehajati v tuje roke, ako dotičniki niso solnograški podložniki ali pa od rečene cerkve zavisni samostani; vendar je Friderik iz Ptuja z njegovim (nadškofovim) dovoljenjem odstopil imenovanemu samostanu vas Koprivnico *[»villam Copeuniz«]*, katero je imel kot fevd od Solnograške cerkve, za tako dolgo, dokler ne bi od lastnine, katero je imela njegova soproga v Statenbergu *[»Staetenburch«]* podaril ravno toliko dohodkov omenjenemu samostanu.

Priče: *»Ebhardus de Schonenstein, Gotfridus Cheltro, magister Heinricus de Loqinqen, magister Heinricus plebanus de Betto, magister Heinricus canonicus Frisacensis noster notarius et alii quam plures.«*

»Acta sunt haec apud Rein, anno domini MCCXLI, indictione XIIII.«

[Prepis iz 18. stol. v Deželnem arhivu v Ljubljani. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 507, n. 395. — Schumi, Urkb. Krain, II, 85, n. 111. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 517, n. 967. — Reg.: Jaksch, Mon. Car., IV, 284, n. 2220.]

Št. 758.

1241, dne 18. februarja. Wels.

Hartnidus de Ort sklene s samostanom v Kremsmünstru neko pogodbo.

Med pričami: *»comes Willehelmus de Heimenburch«.*

[Cod. Fridric., f. 69, v Kremsmünstru. — Urkb. f.... Kremsmünster. 87. — Urkb. d. Landes ob d. Enns, III, 98, n. 93. — Reg.: Jaksch, Mon. Car., IV, 284, n. 2221.]

Št. 759.

1241, dne 18. februarja. Wels.

Friderik, vojvoda avstrijski in štajerski, potrdi pogodbo pod št. 758.

Med pričami: *»comes Willehalmus de Hevnenburch«.*

[Orig. v Kremsmünstru. — Urkb. f.... Kremsmünster, 88. — Urkb. d. Landes ob d. Enns, III, 98, n. 94. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 165, n. 74. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 203, n. 1003. — Jaksch, Mon. Car., IV, 284, n. 2222.]

Št. 760.

1241, dne 20. februarja.

Oglejski patriarh Bertold ponovi Herburgi, opatici samostana sv. Marije v Ogleju, listino patriarha Gotfrida, izdano dne 9. marca 1184 v Ogleju zastran desetin v Isoli (gl. Gradivo IV, št. 676).

[Kandler, Cod. dipl. Istr. k l. 1184.]

Št. 761.

1241, dne 1. marca. Pasava.

Avstrijski vojvoda Friderik izda listino za kapitelj v Pasavi.

Med pričami: »*testibus... Leuprando archidiacono Karinthie...*«.

[Pasavska kopialna knjiga škofa Otona 1254—1265. — Hormayr, Archiv, 1828, 223. — Mon. Boica, XXVIII, 2, 242, n. 98. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 166, n. 78. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 203, n. 1004. — Jaksch, Mon. Car., IV, 285, n. 2223.]

Št. 762.

1241, dne 2. marca. Pasava.

Avstrijski vojvoda Friderik izda listino za samostan v Formbachu.

Med pričami: »*testibus... Liuprando archidiacono Karinthie...*«.

[Mon. Boica, IV, 154, n. 23 iz orig. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. der Babenberger, 166, n. 80. — Jaksch, Mon. Car., IV, 285, n. 2224.]

Št. 763.

1241, dne 4. aprila. Wolfsberg.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) podeli svojim kastelanom iz Reisberga pravice ministerialov.

Med pričami: »*... dominus Dietmarus de Griuen et frater suus, ... Albertus de Reichenstein et dominus Wulfingus de Hannowen.*«

[Orig. v Državnem arhivu na Dunaju. — Jaksch, Mon. Car., IV, 285, n. 2226. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 518, n. 968. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. der salzburg. Erzbischöfe, 277, n. 501.]

Št. 764.

1241, dne 30. aprila. Patriarchsdorf.

Vsled posredovanja oglejskega patriarha Bertolda, tržaškega škofa Ulrika [»*Volrico Tergestino episcopo*«] in tirolskega grofa

Alberta povrne goriški grof Majnhard *[»Meinhardus comes Goricie«]* brixenskemu izvoljenemu škofu Egnonu grad Bled *[»castrum Veldes«]* z vsemi posestvi in sodstvom razen pravice do odvetništva ter določi, da mu ga izročita gospod Markvard iz Rittersberga in njegov sin Konrad *[»domino Marquardo de Rittersperch et Cunrado filio suo«]*; Egnon pa obljubi, da odstrani zaprtijo *[»clusam«]*, postavljeno pri Neuenburgu ter je potem več ne napravi. To pogodbo so s prisego potrdili štirje ministeriali Brixenske cerkve za izvoljenega škofa ter štirje ministeriali, med katerimi je bil tudi Ulrik iz Rihenberga *[»Volricus de Reifenberch«]*, za goriškega grofa. Zaradi večje gotovosti, da se vse to res izvrši, je škof zastavil grofu za 200 mark srebra vsa posestva Brixenske cerkve v Tilliachu, istotako pa tudi grof škofu za 200 mark vsa svoja posestva v vasi Naklem *[»in villa Nachel«]* in ondotni okolici. V slučaju, da bi med njima nastali kaki prepiri zaradi posestev in novin, postavi škof dva ministeriala Brixenske cerkve, grof pa dva svoja ministeriala, kateri naj bi v naslednjih treh letih razsodili njune pritožbe. — Listino pečatijo patriarh, škof, tirolski grof Albert in goriški grof Majnhard.

[Hormayr, Beiträge zur Geschichte Tirols im Mittelalter, I^b, 333, n. 142. — Schumi, Urkb. Krain, II, 86, n. 112. — Reg.: Jaksch, Mon. Car., IV, 286, n. 2227.]

Št. 765.

1241, dne 8. maja. Perovo pri Kamniku.

Konrad iz Žovneka *[»Chůnradus de Seunek«]* odstopi vse desetine v Dobrepoljah, Ribnici in Poljanah *[»in Gůtenveld, in Reivencz et in Polan«]*, katere je dobil v fevd od oglejskega patriarha Bertolda, na isti način in z istimi pravicami Herbordu s Turjaka *[»Herbordo de Awersperch«]*, svojemu fevdniku. Ako bi se zgodilo, da bi ta ali pa njegovi moški ali pa ženski dediči izumrli brez potomcev, naj njegov najbližji sorodnik dobi te desetine v fevd. — Listino pečati izdajatelj.

»Acta sunt hec in villa Perav prope Stain existente tunc in Stain domino Frederico illustri duci Austrie, anno domini millesimo ducentesimo quadragesimo primo, octavo intrante maio, undecima indictione. Adfuerunt illic testes presentes nobiles viri comites dominus V̊lricus de Sternberch, dominus V̊lricus de Phanberch, Hellenwicus de Griez, Hainricus de Plůmstain, Heidenricus de Seunek, Popo de Lengenbuch, Mainhalmus de Awersperch, Pucelinus et Mainhalmus de Zower et alii quam plures fide digni.«

Na listini visi pečat z legendo: SIGILLVM CHVNRADI DE SEVNEKE (opis pri Schumiju, l. c., 88).

[Orig. in prepis v kopialni knjigi iz konca 18. stol., f. 154', na Turjaku. — Schumi, Urkb. Krain, II, 87, n. 113. — Reg.: Elze v Mittheilungen des histor. Vereins f. Krain, XVI (1861), 11. — Komatar v Mitteilungen des Musealvereins f. Krain, XVIII (1905), 123, n. 2. — Jaksch, Mon. Car., IV, 286, n. 2228.]

Št. 766.

1241, dne 8. maja. Perovo.

Konrad iz Žovneka *[»Chunradus de Sowenekke«]* odstopi Herbordu s Turjaka *[»Herbordo de Awersperch«]* vse desetine v ribniški pokrajini *[»in contrata Reifenitz«]*, in sicer v dveh vaseh, katere se po domače imenujejo Zapotok *[»Zapatoch«]* in v vaseh Vinice, Sušje, Breg, Gorenja vas, Goriča vas, Dolenja vas in Hrvača *[»in villa Weinitz et in Dürre et in Williginrain et in Oberdorf et in Weichartsdorf et in Nyderdorf et in Chrawaczach«]*. — Listino pečati izdajatelj.

[Kopialna knjiga iz konca 18. stol., f. 59, na Turjaku. — Reg.: Komatar v Mitteilungen des Musealvereins f. Krain, XVIII (1905), 124, n. 3.]

Št. 767.

1241, dne 16. junija.

Tatari so napravili prebivalcem tak strah, da so možje po raznih krajih in pokrajinah po nasvetu svojih škofov sprejeli križ, da bi šli nad nje. Nato je papež na prošnjo ogrskega kralja, avstrijskega vojvoda in koroškega gospoda podelil take odpustke tistim, ki bi se z njimi bojevali, kakršne bi dobili, če bi šli na vojsko v Sveto deželo.

Annales Stadenses k l. 1241 (MG., SS., XVI, 367): »Tartari tanto timore corda hominum concusserunt, ut homines contra eos in diversis locis et provinciis auctoritate episcoporum se crucis caractere insignirent. Tandem papa ad instantiam regis Ungariae, ducis Austriae et domini Carintiae dedit generalem terre Iherosolimitanae indulgentiam contra eos.«

Št. 768.

1241, dne 17. junija. Trst.

Med Petrom, opatom pri sv. Juriju večjem v Benetkah, na eni strani ter med dekanom in tržaškim kapitljem *[»dominum Petrum decanum et capitulum Tergestinum ex altera«]* na drugi strani je bil prepir, ker sta dekan in kapitelj trdila, da ju mora cerkev sv. Mučenikov, ki je v Tržaški škofiji *[»ab ecclesia sive domo Sanctorum Martyrum dioecesis Tergestinae«]*, a je lastnina samostana sv. Jurija, dvakrat na leto pogostiti, in sicer na praznik sv. Pavla in na praznik sv. Justine. Poslednjič skleneta radovoljno obe stranki, da naj se

namesto obedov plačuje neka vsota denarja. Rečeni opat se zaveže za se in za svoje naslednike v cerkvi sv. Mučenikov, da hoče dajati vsako leto tržaškemu kapitlju na praznik sv. Pavla po 40 tržaških denarjev in ravno toliko na praznik sv. Justine. Drugače pa nista opat ali pa cerkev sv. Mučenikov ničesar drugega dolžna dati kanonikom, ki bi prišli po navadi v procesiji k rečeni cerkvi, ali pa, ako bi tudi ne prišli. Vse pritožbe, katere so se vršile zastran te zadeve, nimajo nobene veljave več. Imenovani opat se zaveže v soglasju s svojim konventom vse to izpolnjevati. Ravno to obljubi tudi dekan Peter z dovoljenjem tržaškega kapitlja, namreč arhidiakona Varienda, skolastika Henrika, zakristana Marsilija, presbitera Andreja, diakonov Ulrika, Mateja in Petra ter subdiakonov Martina, Lucijana, Petra in Vitala. To se je vršilo v navzočnosti tržaškega škofa Ulrika *[»Ulrico ... episcopo Tergestino«]*.

»Ego Martinus sacri palatii et Tergesti notarius interfui ut superius legitur, rogatus hanc cartulam scripsi et roboravi.«

»Anno domini millesimo CCXLI, die XIIII exeunte iunio, indictione XIIII. Actum Tergesti in curia sanctorum Martyrum, praesentibus Johanne Quirino archidiacono Torcellano, domino Bernardo Tergest., Giraldo filio quondam Mauri de Tergest., Ranfo de Tergest., Marino Vallaresso, Mattheo Georg. de Venetiis et aliis multis« (na začetku listine).

[Bonomo, Monete dei Vescovi di Trieste = Kandler, Cod. dipl. Istr. k 16. jun. 1241. — Mainati, Chroniche ossia memoire storiche di Trieste, I, 179.]

Št. 769.

1241, meseca junija.

Viljem iz Vojnika *[»Willehelmus de Hoheneke«]* naznanja, da je nekdaj napravil mnogo škode cerkvi v dolini sv. Ivana[351] *[»ecclesie vallis sancti Johannis«]*. Ker želi zaradi svojih činov dati ondotnim bratom zadoščenje, podeli jim pet kmetij v vasi Lipi *[»Lyntenbach«]*, kjer jim je že njegov rajnki brat Leopold *[»Lupoldus«]* na smrtni postelji z njegovim dovoljenjem tudi podaril pet kmetij. Da bi si še bolj pridobil njih naklonjenost, je svetoval svoji sestri Elizabeti z Mlade gore *[»Elizabeth de Myltenberch«]*, da bi deloma v blagor duše darovala, deloma pa za 18 mark prodala rečeni cerkvi 14 kmetij v Stranicah *[»in villa Strennewiz«]*, kar je ona tudi storila in podarila oziroma predala kmetije z njegovo roko na oltar sv. Ivana. Kmalu nato je zbolel ter napravil oporoko, v kateri je s posredovanjem svojega spovednika Otona, župnika pri Novi cerkvi *[»Ottone plebano*

[351] V Žičah.

de Noua ecclesia«], (žiškega) priorja Petra, župnika v Ponikvah *[»de Bonikel«]* in mnogih drugih oseb podelil imenovani cerkvi v blagor svoje duše šest kmetij v Prebukovju *[»in villa Bretenbŭch«]*, deset pa v Sržovici *[»in villa Swerzowiz«]* z vsemi priteklinami. Vse naštete daritve prepušča cerkvi v dolini sv. Ivana tako, da nima nobeden njegovih naslednikov nobene pravice na teh posestvih, posebno pa odvetništva ne, pač pa naj si jih lasti samostan tako, kakor so jih imeli njegovi (Viljemovi) predniki. — Listino pečati izdajatelj.

Priče: *»prior vallis sancti Johannis, Conr(adus) sacerdos et superius nominati plebani, Willehelmus de Hoheneke, Conr(adus) de Lewenbach, Heinr(icus) de Greçe, Hermannus de Pilstein, Heinr(icus) de Grunas et frater suus, Hugo de Hoheneke et ceteri quam plures. Acta sunt hec anno ab incarnatione domini MCC quadragesimo primo, mense iunio«.*

Na listini visi fragment pečata.

[Orig. v Dež. arhivu v Gradcu. — Pez, Thesaurus anecdot., VI b, 95, n. 163. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 509, n. 397. — Reg.: Schumi, Urkb. Krain, II, 88, n. 114.]

Št. 770.

1241, dne 6. julija.

Majnhard, grof goriški in odvetnik Oglejske cerkve, prizanese kazen nekaterim plemenitašem, kateri so se polastili gradu Montereale. Med drugimi je tudi tržaški škof Ulrik prisegel in obljubil, da bode delal na to, da tudi patriarh Bertold potrdi to, kar jim je grof obljubil.

[Iz Fontaninijeve zbirke v S. Daniele na Furlanskem. — Joppi v Archeografo Triestino, nuova serie, XII (1886), 1, n. 22.]

Št. 771.

1241, dne 31. julija. (Dunajsko) Novo mesto.

Avstrijski vojvoda Friderik izda listino za Nemški red.

Med pričami: *»dominus Leutoldus archidiaconus Carinthie«.*

[Prepis iz 18. stol. v arhivu Nemškega reda na Dunaju. — Hormayr, Wien, II, 177, n. 227. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 168, n. 88. — Pettenegg, Urkunden des Deutsch-Ordens-Centralarchivs, 49, n. 172. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 203, 1006. — Jaksch, Mon. Car., IV, 287, n. 2232.]

Št. 772.

1241, dne 6. avgusta.

Henrik, izvoljeni opat gornjegrajski *[»Henricus... Obberemburgensis electus«]*, potrdi daritev svojega prednika A(lberta), ki je

novi nunski naselbini v dolini sv. Marije na Kranjskem *[»de Ualle sancte Marie in Carniola«]*, ki služi Gospodu po pravilih sv. Avguština, podelil sto mark. V slučaju, da bi samostan z dovoljenjem ondotnih nun vsled kakega vzroka prenehal na onem kraju, naj vsa posestva, ki bi bila kupljena z omenjenimi novci, pridejo v posest samostana v Gornjem gradu. To naj se zgodi posebno takrat, ako bi se sestre nagibale k lahkomiselnemu življenju. Odslej naj sestre rečenega samostana vsak dan v čast Bogu in sv. Benediktu, ustanovitelju njih reda, po zgodnjicah in večernicah izpojejo antifono s kolekto, razen ob velikih in posebnih slovesnostih. — Listina je pečatena s pečatom (oglejskega) patriarha, kateri je privolil v to stvar, in opatovim.

»Actum anno gratie MCCXLI, indictione XIIII, VI die augusti.«

Dva nekdaj viseča pečata sta odtrgana, od katerih je eden priložen listini.

[Orig. v Dež. arhivu v Gradcu. — Notizenblatt dunajske akademije, VII, 315. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 511, n. 398. — Schumi, Urkb. Krain, II, 88, n. 115.]

Št. 773.

1241, dne 16. septembra. Oglej.

Oglejski patriarh Bertold podeli Oglejski cerkvi vse svoje ministeriale, katere je po dednem pravu imel po Vipavskem *[»in Vippacho«]*, s pogojem, da jim odslej brez ugovora slede v fevdih njih moški in ženski potomci.

[Insert v listini patriarha Otobona z dne 14. marca 1308 v Drž. arhivu na Dunaju. — Schumi, Urkb. Krain, II, 90, n. 116.]

Št. 774.

1241, dne 16. septembra. Oglej.

Oglejski patriarh Bertold odobri neko razsodbo z dne 30. novembra 1240 zastran tistih, ki ne plačajo o pravem času davka za njegovo mizo.

Med pričami: *»in presentia dominorum V. episcopi Tergestini . . .«*.

[Prepis v zbirki Pirona v Mestni knjižnici v Vidmu. — Joppi, Constitutiones patriae Foroiulii, 96.]

Št. 775.

1241, dne 23. septembra.

Bela (IV.), kralj Ogrske itd., podeli Baboniću in Štefanu, grofoma iz Vodice *[»Bobonigh et Stephanus comites de Wodycha«]* zaradi zaslug, katere sta si pridobila na raznih njegovih vojnih po-

hodih ter jih še pridobivata, in pa z ozirom na zvesto službovanje njunega očeta, grofa Štefana iz Gorice *[»comitis Stephani de Goricha«]*, ki je popolnoma premagal meje Slavonske vojvodine večkrat napadajočega nemškega velikaša, grofa Alberta iz Mehovega *[»quendam potentem de Theotonia nomine comitem Albrihum de Myho«]*, kar je v listini njegovega prednika, kralja Emerika, natančneje opisano,[352] po nasvetu svojih velikašev razne sodne pravice.

[Iz potrdilne listine Zagrebškega kapitlja z dne 11. februarja 1350 za grofa Dojma, sina grofa Radoslava Blagajskega. — Wenzel, Cod. dipl. Arpadianus, VII, 115. — Thallóczy-Barabás, Cod. dipl. comitum de Blagay, VII, n. 3. — Smičiklas, Cod. dipl. Croat., IV, 135, n. 124. — Reg.: Kukuljević, Regesta ... saec. XIII, 119, n. 407.]

Št. 776.

1241, dne 18. decembra. Mozirje.

Grof Viljem iz Vovber *[»Wilhalmus comes de Hůvenburch«]* podeli z dovoljenjem svoje soproge in svojih dedičev ter vsled prošnje gornjegrajskega opata Henrika in njegovega konventa *[»Haynrici abbatis tociusque conventus Oberenburgensis«]* temu za 20 mark odvetniško pravico na posestvih samostana pri Trnovčah *[»apud Tranez«]*, Završah *[»Zawerz«]* in Kolovratu *[»Colorat«]* ter na posestvih, katera imajo kapele sv. Jurija[353], sv. Vida[354] in sv. Ruperta[355] v Mozirski pokrajini ali pa zunaj nje *[»capelle sancti Georii, sancti Viti, sancti Růdberti ... in provincia Moziri sive extra provinciam«]*. Zase si pridrži le to, da mu koloni, ki bivajo na rečenih posestvih, dajo vsako leto po eno mero *[»mensuram«]* mešanega žita, po dve meri ovsa in po dva piščanca ter da se podvržejo krvavi sodbi *[»iudicio sanguinis et culpe«]*. Ako bi na imenovanih posestvih ljudi nadlegoval z davščinami in krivičnimi terjatvami ter bi po trikratnem opatovem opominu ne popravil škode, naj izgubi vse prej naštete pravice in opat si lahko postavi na omenjenih posestvih drugega odvetnika. — Listino pečati izdajatelj.

»Actum est apud Moziri, anno gratie millesimo ducentesimo quadragesimo primo, XIIII indictione, XV kalendas ianuarii, presentibus Wlrico comite de Sterenberch, Eberhardo de Griven, Wlrico de Prossperch, Wlfingo de Liwz, Winthero de Plieburch, Hiltprando de Cili, Marquardo Lupo et aliis multis quorum copia interfuit.«

Nekdaj viseči pečat manjka.

---

[352] Prim. Gradivo IV, št. 921. Dotična listina je nepristna.
[353] Kapela sv. Jurija je sedanja farna cerkev v Mozirju.
[354] Kapela sv. Vida je sedanja cerkev sv. Radegunde nad Mozirjem.
[355] Kapela sv. Ruperta je sedanja cerkev sv. Ruperta pri Gomilskem.

[Orig. v Dež. arhivu v Gradcu. — Prepis iz 14. stol. v Kapiteljskem arhivu v Ljubljani. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 513, n. 400. — Reg.: Jaksch, Mon. Car., IV, 287, n. 2233.]

Št. 777.

1241, meseca decembra. Foggia.

Rimski cesar Friderik II. ponovi meščanom v Gubbiju listino svojega očeta z dne 5. junija 1191.

Med pričami tržaški *[»Dyestrensis«]* škof.

[Orig. v Mestnem arhivu v Gubbiju. — Winkelmann, Acta imp., 321, n. 364. — Reg.: Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 3242.]

Št. 778.

1241. Breže.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) izjavlja, da se je odvetništvo čez posestva njegovega kapitlja v Lungavu izpraznilo po smrti njegovega ministeriala Ulrika s Planine *[»Vlrici de Monteparis ministerialis nostri«]*. Ko pa je kapitelj naznanil, da po papeževih in cesarjevih določbah ne sme (nadškof) ne tega in ne kakega drugega odvetništva čez kapiteljska posestva nikomur oddati brez njegovega (kapitljevega) dovoljenja, se je (nadškof) odrekel pravici, da bi podelil katerokoli odvetništvo čez posestva rečenega kapitlja brez njegovega dovoljenja ali pa brez njegove prošnje.

[Kopialna knjiga stolnega kapitlja v Solnogradu (f. 49). — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 519, n. 969. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. der salzburg. Erzbischöfe, 279, n. 503.]

Št. 779.

1241. Breže.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) prisodi dve kmetiji v Hartmannsdorfu stolnemu kapitlju v Solnogradu.

Med pričami: *»H(einricus) de Traberch, ... F(ridericus) de Bettô ...«*

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Jaksch, Mon. Car., IV, 283, n. 2217. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 521, n. 971. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzburg. Erzbischöfe, 278, n. 502 k »april—avgust«.]

Št. 780.

1241. Strassburg.

Grof Herman iz Ortenburga in grof Viljem iz Vovber *[»Wilhalmus comes de Hovnenburch«]* se poravnata tako, da ta odstopi od zakonske pogodbe med svojo hčerjo in Poponom iz Peggaua, kateri naj se oženi s hčerjo ortenburškega grofa. Zato pa ta da grofu

Viljemu 200 mark penezov. Tudi hoče pregovoriti svojega sina, ki je župnik v Pliberku *[»Pleiburch«]*, da odstopi svojo cerkev za eno leto od prihodnjega sv. Jakoba dalje sinu grofa Viljema. Ako bi tega ne storil, bi moral plačati grofu Viljemu 400 mark penezov. Ako bi se zgoraj omenjena zakonska zveza ne izvršila, nima ta pogodba nobene veljave.

Med pričami: *»... dominus Ekefridus de Hovnenburch, ... dominus Herteuuicus de Waisenber, dominus Albertus de Reineke«.*

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Jaksch, Mon. Car., II, 27, n. 562. — Reg.: Fontes rer. Austr., Dipl., XXX, 317.]

Št. 781.

1241.

Volker iz Rihenberga podeli Rožaškemu samostanu eno kmetijo v Korminu *[»MCCXLI. Volkerus de Reifenberch dedit unum mansum in Cormon«]*.

[Cod. W. 594, f. 120', v Drž. arhivu na Dunaju.]

Št. 782.

1241.

Klerik Ivo iz Narbonne piše Giraldu nadškofu v Bordeauxu, da je prišel iz Humina po Kanalski dolini *[»Canales Aquilegie«]* v Breže na Koroškem in odtod na Dunaj. Nato govori o krutosti Tatarov. Ko so njih ogleduhi zapazili, da se bližajo avstrijski vojvoda (Friderik), češki kralj (Vaclav), oglejski patriarh (Bertold), koroški vojvoda *[»duce Carinthie«]* (Bernard) in mejni grof badenski (Herman) s svojimi četami, so se vrnili na Ogrsko.

[Mathei Parisiensis Cronica maiora (MG., SS., XXVIII, 230—231). — Fejér, Cod. dipl. Hung., IV^a, 237, k l. 1242. — Reg.: Böhmer-Ficker-Winkelmann, Reg. imp., V, n. 11.356.]

Št. 783.

1242, dne 4. januarja. Dunaj.

Pismo Frančiška, opata v Marienbergu, ki piše, da so Tatari prišli do mej Štajerskega *[»ad fines ... Styrie«]*.

[Mathei Parisiensis Cronica maiora (MG., SS., XXVIII, 209). — Fejér, Cod. dipl. Hung., IV^a, 235.]

Št. 784.

1242, dne 10. februarja. Lienz.

M(ajnhard), odvetnik Oglejske cerkve in grof goriški *[»comes Goricie«]*, naznanja, da se je z dovoljenjem svoje soproge in svojih

sinov pogodil z (Eberhardom), nadškofom Solnograške cerkve, da je dovoljeno njunim (goriškim in solnograškim) fevdnikom sklepati med seboj zakone, kadar jim je všeč. Vendar naj se njih zakonski otroci v enakem številu razdele med nju tako, da z vso pravico uživajo očetovo in materino dedščino na solnograških kakor tudi na njegovih (Majnhardovih) posestvih ter da dobe enake deleže v fevdih in alodih. To velja za tiste, ki so že stopili v sveti zakon, kakor tudi za tiste, ki to šele store. — Listino pečati izdajatelj.

Na pergamentnem traku visi pokvarjen okrogel pečat.

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Joppi v Archeografo Triestino, nuova serie, XIX, 263, n. 1. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 532, n. 983. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzburg. Erzbischöfe, 280, n. 512.]

Št. 785.

1242 (okoli 10. februarja).[356] Lienz.

M(ajnhard), goriški grof *[»comes Goricie«]* in odvetnik Oglejske cerkve, podeli vsled prošnje svojega prijatelja Henrika iz Svibnega *[»Hainrici de Scherpfenberch«]* in njegovih sorodnikov njegovo starejšo hčer Matildo *[»Mehtildim«]* Solnograški cerkvi ter tej odstopi vse pravice, katere bi mogel imeti do nje (Matilde). — Listino pečati izdajatelj.

Na pergamentnem traku visi pečat goriškega grofa.

[Orig. v Državnem arhivu na Dunaju. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 531, n. 982. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzburg. Erzbischöfe, 280, n. 511.]

Št. 786.

1242, dne 22. marca. Wolfsberg.

Grof Viljem iz Vovber *[»comes Wilhalmus de Hevnburch«]* naznanja, da so rajnki grof Henrik iz Ortenburga, njegov stric, tega sin (Henrik) ter bavarski palatinski grof (Rapoton) ves fevd, katerega je rajnki Rajnbert iz Cmureka *[»Reimbertus de Mvreke«]* dobil v Labodski pokrajini od Ortenburžanov in od palatinskega grofa, prepustili vsled njegove (Viljemove) prošnje nekaterim njegovim ministerialom; ti so mu pa ta fevd zastavili za 3000 mark srebra. — Ker je pa solnograški nadškof Eberhard želel dobiti ta fevd svoji cerkvi, je on (grof Viljem) odstopil svojo pravico in zastavo rečeni cerkvi ter obenem obljubil, pregovoriti palatinskega grofa in Ortenburžana, da bi se odrekla temu fevdu. Ako bi te obljube ne mogel izvršiti, hoče z dovoljenjem svojih sinov in svoje soproge zastaviti nadškofu svoje gradove v Vovbrah *[»castra Hevnburch«]* z vsemi

[356] To listino je pisala ista roka kakor ono pod št. 784.

pripadajočimi posestvi ter vse fevde, katere ima od Solnograške cerkve, za tisoč mark srebra, svojo zastavno pravico, katero ima na fevdu palatinskega grofa in Ortenburžana, pa za 3000 mark srebra. Grof Viljem izjavlja, da je prodal svojemu gospodu vsak voz vina po meri bamberškega škofa za tri marke v gotovini ter osem modijev obojnega žita po meri rajnkega Rajnberta iz Cmureka *[»Reîmberti de Mureke«]* za eno marko. Na posestvih, ki niso dana v fevd in katere bi mogel (grof Viljem) po pravici imeti, naj dobi od dohodkov vsake marke po enajst mark gotovine. Od vsake v fevd dane marke, katero bi mogel po pravici imeti, naj dobi v določenem času po pet mark penezov. Tudi izjavlja, da mu je nadškof obljubil plačati na račun dolga o prihodnjem sv. Juriju 110 mark. Potem navaja, da je nadškof poplačal njegove dolgove, in sicer pri Leutfridu iz Eppensteina 84 mark, pri Ditmarju od sv. Štefana 54 mark ter pri Konradu iz Michelsdorfa 40 mark. O sv. Mihelu hoče nadškof plačati zanj pri Henriku iz Svibnega *[»apud dominum Heînricum de Scharphenberch«]* polovico dolga, namreč 160 mark, drugo polovico pa na prihodnjo nedeljo Invocavit. Zato mu je zastavil posestva svoje cerkve v uradu Stari dvor *[»in officio Altenhoven«]* in pri Gospe Sveti *[»apud Solium«]* ter izdal o tem listino s svojim pečatom. — Listino pečati izdajatelj.

Med pričami: *»... comes Vlricus de Sterenberch, dominus Ditmarus de Griven et frater suus dominus Eberhardus ...«*

Na pergamentnem traku visi pečat z legendo: † S · COMITIS : WILHALMI · DE · HEVNENBVRCH ★ (slika: Neuer Siebmacher, IV, 7 a, tab. 11; Jahrbuch d. herald. Gesellschaft »Adler«, N. F., 5—6, 477, tab. II, n. 6).

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Jaksch, Mon. Car., IV, 289, n. 2238. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 533, n. 984. — Reg.: Muchar, Gesch. v. Steiermark, V, 172. — Tangl v Arch. f. österr. Gesch., XIX, 111. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 204, n. 1009 (k 18. marcu) in n. 1010. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzburg. Erzbischöfe, 280, n. 513; 559, op. 189.]

Št. 787.

1242, dne 6. aprila. Semmering. — **1242, dne 7. aprila.** Sulz.

Friderik, vojvoda avstrijski in štajerski ter gospod Kranjskega *[»dominus Carniolis«]*, našteva posestva in pravice, katere je dobil od Solnograške cerkve v fevd po Štajerskem, v Marki in na Avstrijskem. Med drugim navaja desetine na svoji zemlji pri reki Dravi ter otok Ljutomer *[»circa Traham, insulam etiam que Lůtenwerde dicitur«]*, potem nekatere vasi okoli Lipnice in Ptuja *[»circa Leybenz et Petow«]*, namreč Tilmitsch *[»Dulmaetsche«]* in Starče *[»Coldarn«]*.

Med pričami: *»(coram testibus) ... Hertnido et Friderico de Pettawe fratribus ...«*

[Cod. 475, f. 10, n. 3, iz 13. stol., v Admontu. — Salzburg. Kammerbücher, III, f. 291, iz 15. stol., f. 323 (nemški prevod), v Drž. arhivu na Dunaju. — Transumpt v listini z dne 29. marca 1420, istotam. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 515, n. 402. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 535, n. 985. — Reg.: (Kleinmayrn), Juvavia, 362. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 170, n. 98. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzburg. Erzbischöfe, 281, n. 514.]

Št. 788.

1242, dne 22. aprila. St. Pölten.

Avstrijski vojvoda Friderik izda listino za samostan Lilienfeld.

Med pričami: *»Fridericus de Pettowe.«*

[Beležka iz nekega diplomatarija Drž. arhiva na Dunaju pri Hanthalerju, Fastorum Campilil. ... continuatio ..., I, 204. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 170, n. 99.]

Št. 789.

1242 (med aprilom in 24. septembrom). Solnograd.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) da Vetrinjskemu samostanu *[»Victoriensi monasterio«]* v last fevd, katerega je imel klerik Ulrik iz Virgena na gori sv. Ivana pri (Gorenjem) Dravbergu od Solnograške cerkve.

[Orig. v arhivu dominikank v Lienzu. — Mitteil. der III. (Archiv)-Sektion, VII (1908), 31, n. 119. — Jaksch, Mon. Car., I. Ergänzungsheft, 17, n. 3069. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 538, n. 988.]

Št. 790.

1242, dne 20. maja. Solnograd.

Grof Herman iz Ortenburga proda z dovoljenjem navzočega grofa Viljema iz Vovber *[»comite Wilhalmo de Hevnburch«]* solnograškemu nadškofu Eberhardu (II.) svoje podedovano posestvo v Lessach.

Med pričami: *»comes Wilhelmus de Hevnburch«.*

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Jaksch, Mon. Car., IV, 291, n. 2240. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 540, n. 991 a. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 205, n. 1011. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzburg. Erzbischöfe, 281, n. 516.]

Št. 791.

1242, dne 20. maja. Solnograd.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) naznanja, da mu je grof Herman iz Ortenburga prodal svoje posestvo v Lessach.

Med pričami: »*comes Wilhalmus de Hevnburch*«.

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Jaksch, Mon. Car., IV, 293, n. 2241. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 542, n. 991b. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 205, n. 1011. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzburg. Erzbischöfe, 281, n. 516.]

Št. 792.

1242, meseca maja. Capua.

Cesar Friderik II. izda listino za mesto Köln.

Med pričami: »*Bertoldus venerabilis Aquilegiensis patriarcha, ... Ulricus Tergestinus episcopus.*«

[Huillard-Bréholles, Hist. dipl. Frid., VI, 45. — Quellen zur Gesch. d. Stadt Köln, II, 226. — Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 3294.]

Št. 793.

1242, dne 2. junija. Manzano.

Goriški grof Majnhard [»*comes Meinhardus de Goricia*«] zastavi šentpavelskemu opatu Hartviku odvetništvo v vasi Villacaccia.

Listino pečati izdajatelj.

Med pričami: »... *dominus Oswaldus de Mimillano, dominus Vlricus de Reyfenberg ...*«

[Kopialna knjiga iz začetka 15. stol., f. 74, v Št. Pavlu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 295, n. 2243. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 205, n. 1012. — Schroll v Font. rer. Austr., Dipl., XXXIX, 126.]

Št. 794.

1242, meseca junija. Avezzano.

Rimski cesar Friderik (II.) podeli izvoljenemu bamberškemu škofu Henriku z ozirom na zasluge njegove cerkve in njegove in z ozirom na to, da se je njegova cerkev v prejšnji dobi zaradi slabih časov in nesposobnih pastirjev jako zadolžila ter da bi se lažje opomogla pravico kovati v Beljaku in Grebinju nove novce, ki naj bodo breškim novcem enaki glede teže in veljave [»*licentiam ut apud Villacum novam monetam cudi faciat que Frisacensi monete equipolleat in pondere et valore, et apud Griven eandem sibi gratiam de simili moneta cudenda duximus faciendam*«]. Nihče naj ne dela zaradi kovanja rečenih novcev ter pri vplačevanju in izplačevanju dotičnih penezov kakih ovir.

[Liber privilegiorum Bamberg., A 2, f. 115', iz konca 13. stol. in začetka 14. stol., v Okrožnem arhivu v Bambergu. — Ludewig, Script. rer. Bamberg., I, 1143. — Lünig, Reichsarchiv, XVII, 30. — (Hormayr), Archiv f. Gesch., 1826, 612. — Mon. Boica, XXXI[a], 575. — Huillard-Bréholles,

Hist. dipl. Frid., VI, 56. — Jaksch, Mon. Car., IV, 294, n. 2242. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 205, n. 1013. — Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 3307.]

Št. 795.

1242, dne 8. julija. Gradec.

Friderik, vojvoda avstrijski in štajerski ter gospod Kranjskega *[»dominus Carniole«]*, podeli Vetrinjskemu samostanu *[»ecclesie Victoriensi«]* v popolno last patronsko pravico čez cerkev v Ribnici[357] *[»in Riuenitz«]*, katero je prej imel od njega kot fevd njegov ministerial Henrik iz Trušenj *[»Heinricus de Trůchsen«]*, a jo nato prostovoljno odstopil.

[Vetrinjska kopialna knjiga, IV, f. 76', v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Arch. f. österr. Gesch., VI, 315, n. 16. — Jaksch, Mon. Car., IV, 296, n. 2244. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 205, n. 1014. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 171, n. 102.]

Št. 796.

1242, dne 12. julija. Tobel.

Friderik, vojvoda avstrijski in štajerski ter gospod Kranjskega *[»dominus Carniole«]*, podeli Sekovski cerkvi vas Arzberg pri Passailu.

Med pričami: *»... Vlr(icus) de Windisgraez, Wernherus de Chotlach ...«*

[Cod. 333, f. 49 in 67, iz 14. stol., v Dež. arhivu v Gradcu. — Pusch-Frölich, Dipl. Styr., I, 313, n. 18. — Caesar, Annal. Styr., II, 510, n. 82. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 518, n. 404. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 171, n. 104.]

Št. 797.

1242, dne 12. julija. Tobel.

Friderik, vojvoda avstrijski in štajerski ter gospod Kranjskega *[»dominus Carniole«]*, podeli cerkvi pri Sv. Petru nad Judenburgom en ovčji hlev in ene novine.

Med pričami: *»(presentibus) ... Vlrico de Windischgrătze«.*

[Insert v listini cesarja Friderika II. od januarja 1248, v Dež. arhivu v Gradcu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 518, n. 405. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 172, n. 105.]

Št. 798.

1242, dne 14. julija. Tobel.

Friderik, vojvoda avstrijski in štajerski ter gospod Kranjskega *[»dominus Carniole«]*, podeli hospitalu sv. Antona na Kozjem hrbtu

[357] Misliti nam je tu na cerkev v Hodišah.

[»sancti Anthonii in Bochisrokke«] posebno milost, da ne sme nobeden njegovih (vojvodovih) sodnikov in uradnikov nadlegovati tamošnje hiše na njenih posestvih in podložnikih, ne terjati od njih kake davščine ter ne vršiti tam sodstva razen pri tatvinah in dvobojih.

[Vetrinjska kopialna knjiga, IV, f. 70'; II, n. 598; I, n. 510 v arhivu Zgodov. društva v Celovcu. — Schumi, Urkb. Krain, II, 90, n. 117. — Jaksch, Mon. Car., IV, 296, n. 2245. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 205, n. 1015. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 172, n. 106.]

Št. 799.

1242, dne 17. julija. Oglej.

Oglejski patriarh Bertold naznanja duhovščini in laikom po svoji diecezi, da so cerkev v Ogleju zaradi ondotnega slabega zraka popolnoma zapustili njeni častilci, zagovorniki in hvalilci. Da bi se zopet popravila, je papežev legat Gregor de Montelongo razglasil koristno in hvalevredno naredbo, da se vsi dohodki od prebend in beneficijev, ki bi bili izpraznjeni po cerkvah oglejskega mesta in dieceze, podrejenih njegovi jurisdikciji, eno leto uporabljajo v ta namen, vendar tako, da bi dotične cerkve med tem časom ne pogrešale božje službe in da bi duhovniki, ki tam prebivajo, dobivali svoje potrebščine pod nadzorstvom oglejskega dekana in krajevnega arhidiakona. Patriarh pravi, da odobruje s svojim kapitljem to naredbo ter ukazuje, da se popolnoma izvrši na korist Oglejske cerkve. Kdor bi delal zoper to naredbo, naj bo izobčen.

[Orig. v Kapiteljskem arhivu v Vidmu. — Rubeis, Mon. eccl. Aquil., 713. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 519, n. 406. — Schumi, Urkb. Krain, II, 91, n. 118. — Jaksch, Mon. Car., IV, 297, n. 2246. — Reg.: Bianchi v Arch. f. österr. Gesch., XXI, 215, n. 136.]

Št. 800.

1242, dne 9. septembra.

Koroški vojvoda Bernard *[»Bernhardus dei gratia dux Karinthie«]* naznanja, da se je za osvobojenje Friderika Gosseja iz Grebinja *[»Friderici Gosse de Griuen«]*, katerega je imel ortenburški Herman zaprtega, pogodil za vsoto 500 mark breških in šentvidskih penezov. Ta vsota se mora odšteti v raznih obrokih. O prihodnjem sv. Mihaelu se plača 100 mark ter 15 mark stroškov. Poroštvo za 50 mark in 15 mark stroškov je sprejel v njegovi navzočnosti grof Viljem iz Vovber *[»comes Wilhelmus de Hŏnenburch«]*, za 50 mark pa stolnik *[»dapifer«]* Hartvik iz Strassburga s pogojem, da pride, ako bi do takrat ne plačal, v Št. Vid ter bi kraj ne zapustil, dokler ni vsota poravnana. O svečnici je treba grofu plačati zopet sto mark, za katere je prevzel poroštvo Konrad iz Svinca *[»de Eberstein«]*, ki se

je tudi zavezal priti v Št. Vid ter ga ne zapustiti, dokler ni plačano. Dve sto mark je treba odšteti o velikonočni osmini (19. apr. 1243); za sto mark je prevzel poroštvo Pabo iz Hohenburga, za sto mark pa Herman iz Wolfsberga, ki sta se zavezala, priti v Špital in tu ostati tako dolgo, dokler se vsota ne izplača. Sto mark naj obdrži on (vojvoda), da se uporabijo pri bodoči pogodbi med bamberškim škofom in rečenim grofom Hermanom. Za to vsoto sta med tem časom prevzela poroštvo Ditmar iz Grebinja in ondotni sodnik Sifrid *[»Ditmarus de Griuen et Sifridus iudex ibidem«]*. Razen tega se je Ditmar iz Grebinja zaradi omenjenega Gosseja pomiril z ortenburškim grofom po običaju, ki se zove »urvehe«, tako, da bode zaradi tega gojil do njega vedno prijateljstvo.

Med pričami: *»Bernhardus filius noster«* (vojvode).

Zadaj visi pokvarjen pečat vojvode Bernarda, kakor pod št. 661.

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Jaksch, Mon. Car., II, 29, n. 563.]

Št. 801.

1242, dne 16. novembra. Virovitica.

Bela (IV.), kralj ogrski, dalmatinski, hrvatski itd., povzdigne Zagreb v svobodno mesto, katerega meščanje naj med drugim dajejo po deset oboroženih vojakov, kadar bi napravil vojni pohod proti primorskim stranem, proti Koroški *[»Carinthiam«]* ali proti Avstriji.

[Orig. v arhivu mesta Zagreba. — Kercselich, De regnis Croatiae Sclavoniae notitae praeliminares, 124. — Fejér, Cod. dipl. Hung., IV^a, 558. — Kukuljević, Jura regni Croatiae, I, 62. — Tkalčić, Mon. hist. ... civitatis Zagrabiae, I, 5. — Smičiklas, Cod. dipl., IV, 172, n. 155. — Reg.: Kukuljević, Regesta ... saec. XIII, 125, n. 424.]

Št. 802.

1242.

Henrik, izvoljeni in potrjeni (opat) gornjegrajski *[»Heinricus ... electus et confirmatus Obernburgensis ecclesie«]*, naznanja prednici in samostanu v dolini sv. Marije v Velesovem *[»priorisse vallis sancte Marie et conventui aput Michelsteten«]*, da ni nobena pot varnejša za odstranjenje prepirov, kakor ta, da si stranke postavijo razsojevalce. Zato naj vedo vsi, da se je posvetoval s svojimi menihi, da bi postavili v zadevi med njim in samostanom v dolini sv. Marije v Velesovem za razsojevalce savinjskega arhidiakona Konrada, ljubljanskega gvardiana brata Vincencija ter ptujskega subpriorja brata Henrika *[»archidiaconum Savnie Chon(radum), fratrem Vincentium chordianum Leibacensem, fratrem Heinricum subpriorem Betoviensem«]*. Obljubil je, da hoče za veljavno spoznati, kar bi ti sklenili.

Ko so razsojevalci zadevo dobro proučili, so razsodili, da bi (opat) s svojim konventom potrdil dar svojega prednika Alberta, ki je z apostolskim dovoljenjem dal rečenemu samostanu sto mark, kar dokazujejo listine patriarha Bertolda.[358] Dalje odstopa (opat) od pravde, katero je imel po smrti svojega prednika s prioriso in njenim samostanom, ter jej zagotavlja, da naj ima vse beneficije, katere je dobila od njegovega predníka. Ako bi samostan v dolini sv. Marije prenehal, naj posestva, katera so bila kupljena za omenjenih sto mark, pridejo v posest Gornjegrajske cerkve. Razsojevalci so mu (opatu) prisodili 30 mark penezov, razen konj in knjig, katere so po smrti njegovega prednika takoj vrnili; tudi so odstopili 32 mark, o katerih je njegov prednik rekel, da jih še ni plačal od imenovanih sto mark. — Listina je pečatena s pečatom Gornjegrajskega samostana.

»Acta sunt anno gratie MCCXLII, presentibus arbitris supradictis et fratre Chvnrado et fratre Vtone, Johanne et Alberto sacerdotibus et Gerloho de Stein et Friderico de Saevveneke, ex alia parte domino abbate Rvberto, Bernhardo, Heinrico et ceteris de conventu Obernburgensi.«

Na listini visi pečat.

[Orig. v Dež. arhivu v Gradcu. — Notizenblatt dunajske akademije, VII, 315. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 524, n. 411. — Schumi, Urkb. Krain, II, 92, n. 119.]

Št. 803.

1242. Mlada gora.

Elizabeta z Mlade gore *[»Elisabeth de Miltenberch«]* podeli štiri kmetije v Stanu blizu Mlade gore *[»prope Miltenberg loco eiusdem agnominis Stany«]* Stiškemu samostanu *[»monasterio Sitticensi«]*. To daritev je potrdila s pečatom svojega nečaka Henrika iz Svibnega *[»nepotis sui domini Henrici de Scherphenberch«]*.

Priče: *»comes Wilelmus de Hvnenburch, comes Ulricus de Lose, fratres de Scherphenberch, Eberhardus de Griuen«.*

»Acta apud Miltenberch etc. . . . 1242.«

[Reg.: Puzel, Idiographia monasterii Sitticensis, 22 (rokopis v Dež. arhivu v Ljubljani). — Marian-Wendt, Austria sacra, VII, 374. — Mittheilungen und Studien aus d. Benediktinerorden, 1881, 72. — Schumi, Urkb. Krain, II, 93, n. 120. — Reg.: Jaksch, Mon. Car., IV, 288, n. 2236.]

Št. 804.

(Okoli leta 1242.)

Henrik iz Trušenj *[»Heinricum de Trůchsen«]* podeli v blagor svoje duše in duš svojih sorodnikov Vetrinjskemu samostanu *[»ecclesie*

[358] Gl. št. 699.

Victoriensi«] iz svojega gozda v Ribnici *[»in Ryuentz«]* les, katerega naj rabi za napravljanje apna, vsakdanje posode ter za druge stvari.

Listino pečati izdajatelj.

Priče: *»Cholo de Vinkenstain et frater eius Otto, Růdolfus de Grauenstein, abbas Herbrandus, Fridricus prior, Fridericus camerarius et alii quam plures«.*

Datum manjka.

[Insert v orig. listini koroškega vojvode Henrika z dne 31. marca 1334 v Drž. arhivu na Dunaju. — Jaksch, Mon. Car., IV, 288, n. 2234.]

Št. 805.

1243, dne 23. januarja. Himberg.

Friderik, vojvoda avstrijski in štajerski, izda listino za samostan Zwettl.

Med pričami: *»Heinricus de Trvhsen camerarius«.*

[Prepis v Zwettlu. — Font. rer. Austr., Dipl., III, 119. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 174, n. 115. — Ankershofen v. Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 207, n. 1020, k 22. jan. — Jaksch, Mon. Car., IV, 300, n. 2256.]

Št. 806.

1243, dne 26. januarja. Videm.[359]

Oglejski patriarh Bertold potrdi hospitalu sv. Antona na Kozjem hrbtu *[»(in Pokes) ruche«]*, katerega sta ustanovila in obdarovala njegova brata Henrik, mejni grof istrski, in Oton, vojvoda meranski *[»Hainrico marchione Istrie et Ottone duce Meranis«]*, njegove meje in daritve. Meje hospitalu so naslednje: ena se vleče mimo Češnjice do vrha gore, ki se razprostira do brega Bele. Na drugi strani se razprostira meja proti pobočju pri vasi Trojani. Odtod sega do Alp proti Gornjegrajskemu samostanu. Hospital naj ima desetine na svojem imetju, potem desetine na štirih kmetijah na Češnjici ter dva dela vinskih desetin, katere so njegove (vojvodove) ali pa kamniških meščanov. Vse to naj ima hospital v svoji mirni posesti. Dalje osvobojuje (vojvoda) hospital pred vsakim nadlegovanjem od strani biričev in uradnikov ter pred pravicami lovcev.

Med pričami: *»Meinhardus comes Goritie, ... Wer(ian)dus plebanus de Mengozpurch, Vlricus de Rifenberch, ...«*

[Orig. v Dež. arhivu v Ljubljani. — Vidimus z dne 17. junija 1448 v kopialni knjigi vetrinjskega samostana, II, n. 293, I, n. 202, v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Schumi, Urkb. Krain, II, 93, n. 121. — Jaksch,

[359] Za predlogo je služila listina iz l. 1229., iz katere je doslovno posnet glavni del konteksta.

Mon. Car., IV, 301, n. 2257. — Reg.: Bianchi v Arch. f. österr. Gesch., XXI, 216, n. 138. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 206, n. 1019, k 6. jan.]

Št. 807.

1243, dne 4. februarja. Benetke.

Zastopniki puljske občine prisežejo, da hočejo v miru in edinosti živeti z Benečani, s katerimi so dne 21. januarja leta 1243. sklenili mir.

Med pričami: *»presentibus ... dominis Papone et Petro de Iustinopoli«*.

[Kandler, Codice dipl. Istr. iz Libri Pactorum IV v Drž. arhivu v Benetkah.]

Št. 808.

1243, dne 7. februarja. Judenburg.

Ulrik iz Wildona obljubi po nasvetu svojih prijateljev, med katerimi je bil tudi Hertnid iz Ptuja *[»Hertnidi de Bettow«]*, da ne bode kot odvetnik na posestvih sekovskega škofa v Nasovi delal nobenih krivic. Ako bi to obljubo prelomil, naj Hertnid iz Ptuja in Konrad iz Hornecka v teku 15 dni poiščeta na njegovih posestvih zadoščenja za škofa.

Med pričami: *»Chunradus de Hanow«*.

[Cod. 815, f. 10, iz 19. stol., v Dež. arhivu v Gradcu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 529, n. 415.]

Št. 809.

1243, dne 10. marca. Haimburg.

Ulrik iz Himberga se odreče odvetništva v Enzersdorfu, katero je od njega odkupil freisinški škof Konrad za 500 funtov dunajskih penezov.

Med pričami: *»testibus ... Friderico illustre duce Austriae et Styriae ac domino Carniolae ... Willelmo de Hunenburch comitibus ...«*.

[Cod. 2 (nekdaj 191), f. 57, v Drž. arhivu v Monakovem; cod. 189, f. 63, tudi tam. — Meichelbeck, Hist. Fris., II^b, 4, n. 7. — Zahn v Fontes rer. Austr., Dipl. XXXI, 138, n. 142. — Reg.: Meiller, Reg. zur. Gesch. d. Babenberger, 175, n. 119. — Jaksch, Mon. Car., IV, 301, n. 2258.]

Št. 810.

1243, dne 13. aprila.

Koroški vojvoda Bernard podeli kartuzijanskemu samostanu v Jurkloštru neko zemljišče v Ljubljani, kjer naj bi se postavila hiša; tudi ga osvobodi vsake carine. — Na listini je visel pečat izdajatelja.

[Reg.: Pusch-Frölich, Dipl. Styr., II, 141, n. 6. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 207, n. 1022. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 531, n. 417. — Schumi, Urkb. Krain, II, 94, n. 122. — Jaksch, Mon. Car., IV, 302, n. 2259.]

Št. 811.

1243, dne 17. maja. Gornji grad.

Oglejski patriarh Bertold naznanja, da je njegov prednik, rajnki patriarh Peregrin (I.) že zdavnaj dovolil Gornjegrajskemu samostanu *[»monasterio Obberemburgensi«]*, da ne sme nihče postaviti mlina ob reki Dreti *[»super fluvio Driete«]*, ker bi s tem samostan izgubil mnogo ugodnosti glede rib in vode. To je tudi videl zapisano v neki listini rečenega samostana.[360] Mlin, katerega je z njegovim dovoljenjem postavil njegov uradnik tik starega gradu v Gornjem gradu *[»iuxta castrum antiqum Obberemburch«]* nad strugo omenjene reke, podeli opatu H(enriku) in njegovemu samostanu ter izjavlja, da se ne sme nad rečeno reko postaviti noben mlin brez dovoljenja imenovanega opata in njegovih menihov.

Priče: *»Otto marchio prepositus sancti Vdolrici, Chonradus archidiaconus Saonensis, Crafto plebanus et vicedominus in Grez, Weriandus plebanus in Meingospurch, Otto plebanus de Noua eçclesia, Henricus plebanus in Schelach, Albertus plebanus in Treuen, Chono de Murutio, Henricus de Mels, Johannes de Kucania, Vlricus de Treuen, Leonardus, Wezelo et alii plures.«*

»Datum apud monasterium Obberemburgense per manum Bonencontri canonici Aquilegiensis scribe curie nostre, anno gratie MCCXLIII, indictionis prime, XVII maii feliciter.«

[Orig. v Dež. arhivu v Gradcu. — Prepis v arhivu stolnega kapitlja v Ljubljani (fasc. 30, n. 82). — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 532, n. 420.]

Št. 812.

1243, dne 9. junija. Krka.

Krški škof Ulrik in njegov kapitelj dovoljujeta svojim ministerialom, da smejo posestva, katera so dobili od nju v fevd, podeliti bratom kartuzijanskega reda v Žičah *[»fratribus de Siç ordinis Cart(usiensis)«]*.

[Orig. v Dež. arhivu v Gradcu. — Insert v listini krškega škofa Hertnida z dne 21. marca 1298 istotam. — Pez. Thes. anecd., VI[b], 125. — Pusch-Frölich, Dipl. Styriae, II, 91. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 534, n. 421. — Jaksch, Mon. Car., II, 31, n. 565. — Reg.: Muchar, Gesch. d. Steiermark, V, 179. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 208, n. 1023.]

[360] Gl. Gradivo IV, št. 157 (listina z dne 7. aprila 1140).

Št. 813.

1243, dne 19. junija. Sacile.

Oglejski patriarh Bertold potrdi vsled prošnje gornjegrajskega opata Henrika in njegovega konventa *[»Heinricus abbas et conventus monasterii Obberemburgensis«]* njih samostanu dobesedno inserirano listino patriarha Peregrina (I.).[361]

Med pričami: *»...Henricus plebanus de Schelach, Albertus plebanus de Treuen, ...Henricus et Warientus fratres de Cerov...«*

[Orig. v Dež. arhivu v Gradcu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 534, n. 422. — Reg.: Schumi, Urkb. Krain, II, 95, n. 124.]

Št. 814.

1243 (pred 29. junijem). Breže.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) kupi od točaja Henrika iz Hausbacha njegovo lastnino pri gradu Lichtenbergu za 400 mark srebra dunajske vage. Da točaj Henrik za gotovo dobi to vsoto do 29. junija, je prevzel poroštvo za 100 mark Friderik iz Ptuja *[»Fridericus de Bettŏ«]*. Za enako vsoto je bil porok njegov brat Hartnid *[»Hertnidum de Bettŏ«]*.

Med pričami: *»...O(tto) de Chunegesperch, F(ridericus) et Her(tnidus) fratres de Bettŏ, ...E(berhardus) de Schonenstein...«*

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 537, n. 424. — Jaksch, Mon. Car., IV, 304, n. 2265. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 565, n. 1015. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzburg. Erzbischöfe, 285, n. 534.]

Št. 815.

1243, dne 29. junija. Breže.

Friderik, vojvoda avstrijski in štajerski ter gospod Kranjskega *[»dominus Carniole«]* naznanja, da je solnograški nadškof Eberhard (II.) po smrti Karola iz Gutrata dal nekatera posestva tega sinovoma v fevd.

Med pričami: *»presentibus testibus... Hertnido de Petowe...«*

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 563, n. 1013. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 176, n. 123. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzburg. Erzbischöfe, 285, n. 533. — Jaksch, Mon. Car., IV, 203, n. 2263.]

Št. 816.

1243, dne 15. julija. Gradec.

Avstrijski vojvoda Friderik obljubi pasavskemu škofu Rudigerju svoje varstvo. Med pričami: *»Liuprandus archidiaconus Karinthie.«*

[Pez, Thes. anecdot., VI^{b}, 96, n. 165.]

[361] Z dne 7. aprila 1140 (Gradivo IV, št. 157).

Št. 817.

1243, dne 21. avgusta. *Patriasdorf.*

Solnograški nadškof Eberhard (II.) naznanja, da je Arnold iz Rodenecka obljubil dati v zakon hčer svojega rajnkega brata Friderika iz Schönnecka Ditmarju iz Grebinja *[»Ditmaro de Griuen«]* s pogojem, da temu izplača od dedščine svoje nečakinje Matilde *[»Maehtildis«]* v teku enega leta, začenši s prihodnjim praznikom sv. Martina, 1500 liber veronskih (malih penezov). Ditmar pa je obljubil, da vzame rečeno Matildo v zakon ter jej izroči 400 mark srebra kot ženitovanjsko darilo, sto mark srebra pa kot doto. Obe vsoti jej hoče zagotoviti, kadar bi prišli v Marko *[»in Marchiam«]*, v navzočnosti svojih in njenih sorodnikov ter jej odkazati toliko dohodkov, da bi zadostovali za omenjeni vsoti. Ako bi Ditmar brez dedičev umrl, naj njej ostane od prejšnjih vsot še 250 mark, in sicer 100 mark, katere je dobila za doto, ter 150 mark, katere naj bi imela od svoje dedščine. Ako bi Matilda umrla brez dedičev, naj Ditmar obdrži 150 mark, katere mu je ona dala. Ko se Matilda omoži, naj se v teku enega meseca po poroki odreče svoji dedinski pravici do očetovih posestev. Nato je nadškof odkazal Ditmarju in njegovi soprogi v olajšanje njunega zakonskega življenja vsako leto po 20 funtov soli iz svojih solin.

Med pričami: *»Arnoldus archidyaconus iuxta Traham.«*

[Orig. v Drž. arhivu v Innsbrucku. — Jaksch, Mon. Car., IV, 305, n. 2266. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 566, n. 1016.]

Št. 818.

1243, dne 11. septembra. Otok Čiovo.

Trogirska občina se zaveže, da stori to, kar bodo razsodili bratje minoritje Girard, Pavel in Andrej glede njenega prepira s Splitom.

Med pričami: *»Rantulfus et Naçarius Justinopolitani.«*

[Orig. v Kapiteljskem arhivu v Splitu. — Wenzel, Cod. dipl. Arpadianus, XI, 330. — Smičiklas, Cod. dipl., IV, 197, n. 176. — Mon. hist. Slavor. merid., I, 59, n. 86. — Reg.: Kukuljević, Reg. ... saec. XIII, 131, n. 441.]

Št. 819.

(1243, v jeseni.) Beljak.

Izvoljeni bamberški škof Henrik I. oropa blizu Beljaka poslance Alberta s Češkega *[»Heinricus de Cathania Babenbergensis electus prope Villacum spoliavit eius (sc. Alberti Bohemi) nuntios«]*.

[Oefele, Rerum Boicarum scriptores, I, 712.]

Št. 820.

1243, dne 30. oktobra. Oglej.

Oglejski patriarh Bertold naznanja, da je vsled prošnje beligneškega opata Wozelona ponovil listino, s katero je podelil patriarh Ulrik cerkvi sv. Ivana pri Timavi faro v Marcilliani ter po deset kmetij v Vrtovinu in Gradišču.

[Gl. Gradivo IV, št. 59 (okoli l. 1120.).]

Št. 821.

1243, dne 10. novembra. Ptuj.

Hartnid iz Ptuja *[»Hertnidus de Petŏ«]* podeli samostanu v Gornjem gradu *[»Obernburch«]* dve kmetiji na Križni gori *[»Chrivzperch«]* v blagor svojih sorodnikov in iz ljubezni do Dipolda iz Katzensteina *[»Dippoldi de Chazzenstein«]* in njegovega tam pokopanega sina s pogojem, da imajo sinovi rečenega moža odvetniško pravico čez te kmetije. — Listino pečati izdajatelj.

Priče: *»Wuluingus de Gŏrissendorf, Hermannus de Petŏ, Chunradus de Gŏrissendorf, Woluelo et Hermannus de Chazenstein, Dippoldus de Zetŏrlingen et frater eius Heinricus.«*

»Acta sunt hec anno domini millesimo CCXLIII, I indictionis. Datum in Petŏ, in vigilia beati Martini.«

Pečat manjka.

[Orig. v Dež. arhivu v Gradcu. — Prepis v arhivu stolnega kapitlja v Ljubljani (fasc. 82, n. 59). — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 540, n. 427.]

Št. 822.

1243 (meseca novembra).

Friderik iz Ptuja *[»Fridericus de Petouia«]* odstopi v navzočnosti svojega brata Hartnida odvetniško pravico, katero ima kot fevd Solnograške cerkve čez cerkev sv. Andreja v Labodski dolini ter čez k tej spadajoče kmetije v Thürnu, pet kmetij v Gemmersdorfu, eno v Obereberndorfu, eno v Pichlingu, eno v Hainsdorfu in eno v Viči *[»in Zwisch«]* cerkvi sv. Andreja, zato pa dobi od nje osem mark. Friderik je ukazal prečitati listino v navzočnosti svojega brata Hartnida.

[Neugartov prepis v arhivu Zgodov. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 307, n. 2269. — Reg.: Tangl, Bischöfe von Lavant, 380, k l. 1253.]

Št. 823.

1243, dne 8. decembra. Krems.

Avstrijski vojvoda Friderik izda listino za samostan St. Florian. Med pričami: *»Otto de Planchinstein.«*

[Orig. v St. Florianu. — Ludewig, Reliquiae manuscriptorum, IV, 221. — Stülz, Gesch. v. St. Florian, 312, n. 60. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 176, n. 126.]

Št. 824.

1243. Gradec.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) izda listino za Runski samostan.

Med pričami: »... *dominus Hertnidus de Bettouia, dominus Heinricus de Traberch,...*«

[Orig. v Runi. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 539, n. 425. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 569, n. 1018. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 175, n. 122. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 211, n. 1032. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzburg. Erzbischöfe, 286, n. 538. — Jaksch, Mon. Car., IV, 306, n. 2267.]

Št. 825.

1243. Gradec.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) da Walkerju, meščanu v Gradcu, v fevd desetino v Gschmayerju.

Med pričami: »... *dominus Hertnidus de Bettō, dominus Otto de Chunegesperch, ... dominus Chunradus de Hannōwe et fratres sui dominus Waltherus et dominus Wlfingus...*«

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 539, n. 426. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 569, n. 1019. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzburg. Erzbischöfe, 286, n. 539. — Jaksch, Mon. Car., IV, 306, n. 2268.]

Št. 826.

1243.

Koroški vojvoda Bernard osvobodi samostan v Stični carine, katero je ta moral od svojih stvari dajati v Ljubljani.

[Reg.: Puzel, Idiographia monasterii Sittic., 22 (rokopis v Deželnem arhivu v Ljubljani). — Studien und Mittheilungen zur. Gesch. des Benediktinerordens, 1881, 81. — Schumi, Urkb. Krain, II, 95, n. 125. — Jaksch, Mon. Car., IV, 298, n. 2252.]

Št. 827.

1243.

Stiški opat Konrad proda eno kmetijo pri Šmihelu Adelhajdi, sestri Bernarda iz Schwanberga, ki je nekdaj ta svet daroval Stiškemu samostanu.

Priče: »*Ortulfus et Ortwinus fratres de Schubrasch, Herrandus de Drage, Marquardus filius dominae Helenae ec.*«

[Reg.: Puzel, Idiographia monasterii Sitticensis, 22 (rokopis v Dež. arhivu v Ljubljani). — Marian-Wendt, Austria sacra, VII, 374. — Schumi, Urkb. Krain, II, 96, n. 126.]

Št. 828.

1243. Velikovec.

Konrad, prošt v Dobrli vasi *[»Chunradus Iunensis ecclesie prepositus«]* odšteje v navzočnosti koroškega vojvoda *[»ducis Carinthie«]* ministerialu Pilgrimu iz Celovca *[»Pilgrimus miles de Klagenfurt«]* tri marke penezov zato, da bi se ta odrekel pravici do posestva pri Št. Vidu *[»predium sancti Viti«]*, katero je Dobrlavaška cerkev dobila kot alod ter ga potem kot takega vedno imela v mirni posesti. Ministerial Pilgrim je hotel pravice rečene cerkve zmanjšati, ko je trdil, da so to posestvo imeli njegovi osvobojeni koloni, katere bi bil rad od tam odstranil.

Priče: *»Perenhardus filius ducis, dominus Wichardus de Carlsperg, dominus Chuno de Freiberg, dominus Perchtoldus Grednicher, dominus Swartzmannus, dominus Volchradus, dominus Leonhardus, Iohannes Infirmus et alii quam plures.«*

»Acta sunt hec in castro domini ducis Volckemarckt, anno MCCXXXXIII.«

[Dobrlavaška kopialna knjiga, f. 13, iz 17. stol., v Št. Pavlu na Koroškem. — Jaksch, Mon. Car., IV, 299, n. 2254. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 209, n. 1029. — Schroll, Eberndorf, 26.]

Št. 829.

1243. Maribor.

Friderik, imenovan Monachus *[»Fridericus Monachus cognomine«]*, in njegova soproga Adelhajda *[»Alheida«]* podelita v slučaju smrti in ne glede na obljubo, dano Vetrinjskemu samostanu *[»cenobio Victoriensi«]*, samostanu v dolini sv. Ivana v Žičah *[»ad vallem sancti Iohannis Sitse«]* dva vinograda svoje lastnine, enega na grajski gori[362] *[»in monte castri«]*, od katerega se daje ena idrija vina po gorskem pravu *[»idria iuris montium«]* vojvodu, drugega pa na šentpavelskem posestvu, od katerega se daje na leto poldruga idrija. Vetrinjski opat Herbrand dovoli v navzočnosti runskega opata Rudolfa, vetrinjskega ključarja Ditrika *[»Ditrico Victoriensi clavigero«]*, brata Bernarda in brata Riherja, ko se je posvetoval, rečenemu Frideriku in njegovi soprogi, da lahko prodasta ali pa darujeta ta dva vinograda, komur hočeta. Priče tega dovoljenja so bili *»Vlricus de Vogan et Gebhardus sacerdotes, Lambertus, Henricus, Marquardus decimator, David cives et officialis Waizen cum aliis pluribus«*. Listino sta tudi pečatila mariborski župnik Konrad *[»Chonradi venerabilis de Marhpurch plebani«]* in njegov brat G.

Priče: *»dominus Vlricus de Marhpurc, Vlricus de Vogan, Vlricus de Chotse, Gebhardus, Dipoldus sacerdotes, Wlricus scol(asticus); mi-*

[362] V Mariboru.

lites dominus Vlricus, Gotfridus, Reinbertus, Hartvngus de Cowashowe, Libenzarius, Lambertus, Marquardus dec(imator), Vlricus iudex, Henricus, Ditricus, Wolfhardus, Otto claviger, Wernherus de Zwinic, Ortlinus, Wolframmus cirurgicus«.

»Act(um) in tribunali Marhpurgensi, anno incarnationis domini millesimo CC^mo X^mo LIII°.«

Štirje pečati manjkajo.

[Orig. v Dež. arhivu v Gradcu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 542, n. 429. — Jaksch, Mon. Car., IV, 298, n. 2253. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 210, n. 1030.]

Št. 830.

(1243.)

Ko je odstopil splitski podesta Ivan, mu je sledil Bernard iz Trsta *[»Bernardus Tergestinus«]*, zrel mož, katerega je vojskovanje napravilo trdega in nemirnega. Bil je velikodušen in slavohlepen, rad je prijel za orožje, a v civilni službi je bil počasen.

[Thomae archidiaconi Spalatensis hist., c. 41 (ed. Rački v Mon. spect. hist. Slav. merid., XXVI, 183).]

Št. 831.

(1244) dne 7. aprila. Lipnica.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) prepusti Leutoldu iz Wildona neko zemljišče, dobi pa zato v svojo last vas Gschwend.

Med pričami: *»pręsentibus ... Hartnido de Betoue ...«.*

[Prepis iz 19. stol. v Dež. arhivu v Gradcu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 388, n. 290, k l. 1232. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb, III, 586, n. 1037. — Reg.: Muchar, Gesch. d. Steiermark, V, 114 k l. 1229. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzburg. Erzbischöfe, 289, n. 555.]

Št. 832.

(1244, okoli aprila.) Breže.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) podeli svojemu stolnemu kapitlju fari St. Veit in Pongau ter Kuchl.

Med pričami: *»... H(einricus) prepositus Trabergen(sis), ... dominus H(ertnidus) de Bettŏwe, D(ietmarus) de Wizzenekke ...«*

[Kopialna knjiga solnograškega stolnega kapitlja, f. 74', v Državnem arhivu na Dunaju. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 587, n. 1039. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzburg. Erzbischöfe, 288, n. 550.]

Št. 833.

1244 (okoli aprila). Breže.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) podeli kanonikom v Št. Andražu v Labodski dolini posestvo rajnkega Hartvika v Siebendingu,

katero je od tega kupil Ditmar iz Vivšnika *[»Dittmarus de Weissenegg«]*, ta pa ga je nadškofu prodal.

[Neugartov prepis iz 18. stol. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Tangl, Reihenfolge der Bischöfe v. Lavant, 378. — Jaksch, Mon. Car., IV, 311, n. 2281. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 589, n. 1040. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 215, n. 1041. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzburg. Erzbischöfe, 288, n. 549.]

Št. 834.

1244 (okoli aprila). Breže.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) izjavlja, da je njegova dieceza tako obširna, da je ne more osebno prehoditi, kadar ga zadržujejo večji opravki. Da ne bi duše bile na škodi, je v soglasju s svojim kapitljem ter z dovoljenjem papeža Honorija III.[363] ustanovil Lavantinsko škofijo v cerkvi pri Št. Andražu ter jej odkazal naslednje kapele in fare, s katerimi jej je določil njene meje: cerkev pri Št. Andražu *[»ecclesiam sancti Andree«]* z njenimi kapelami, cerkev v Labodu *[»Lauenmůnd«]* z njenimi kapelami, cerkev na Remšniku *[»Remsnikk«]*, cerkev pri Sv. Florijanu *[»ecclesiam sancti Floriani«]* z njenimi kapelami, kapelo pri Sv. Petru tik Limberga *[»capellam sancti Petri iuxta Lindenberch«]*, kapelo pri Sv. Martinu v Sulmski dolini *[»capellam sancti Martini iuxta Sulbam«]* ter kapelo v Sladkih dolinah *[»capellam Sussenteller«]*. Frideriku, proštu pri Št. Andražu, in njegovim naslednikom je podelil arhidiakonat čez te cerkve in pa kapitelj v Dravbergu *[»cum capitulo in Traberg«]*.

[Transumpt z dne 13. aprila 1280 v Cod. Heinrici episcopi, f. 34, iz 14. stol., v Knezoškofijskem arhivu v Mariboru. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 551, n. 438. — Jaksch, Mon. Car., IV, 310, n. 2280. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 589, n. 1041. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 214, n. 1040. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzburg. Erzfischöfe, 288, n. 548.]

Št. 835.

1244 (januar—september).

Solnograški nadškof Eberhard (II.) podeli Admontskemu samostanu en gozd pri Muckenavu.

Med pričami: *»Waltherus de Iaringen.«*

[Orig. v Admontu. — Wichner, Gesch. v. Admont, II, 322, n. 164. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 552, n. 439. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 582, n. 1033.]

[363] Gl. št. 422.

Št. 836.

1244, dne 9. maja. Tolmin.

Oglejski patriarh Bertold naznanja, da je za osvobojenje plemenitega grofa Ulrika iz Strmca *[»nobilis viri comitis V̊lrici de Sterenberch«]*, katerega je imel grof Herman iz Ortenburga že dalj časa zaprtega, prevzel poroštvo pri rečenem Hermanu za tisoč mark breških penezov. Grof Ulrik se je zavezal nasproti grofu Hermanu, da hoče do prihodnjega sv. Mihaela dobiti poroke, ki bodo jamčili za omenjenih tisoč mark, ter skleniti z njim zaradi ujetništva večni mir, ki se vobče zove »urvehe«. Ako bi grof Ulrik ne mogel dobiti porokov do določenega časa, hoče on (patriarh) dati grofu Hermanu tisoč mark, zato bi pa pripadel njemu (patriarhu) in Oglejski cerkvi grad Lož *[»castrum Los«]* z ministeriali, hlapci, svobodniki ter vsemi pravicami, ne da bi temu ugovarjali on (grof Ulrik) ali pa njegovi dediči. Neveljavne naj postanejo vse listine, sestavljene med njim (patriarhom) in grofom Ulrikom zaradi nekega dolga v znesku 600 mark, katerim naj bi se dodalo še 600 mark, kar naj bi se izplačalo grofu Hermanu za osvoboditev.

Priče: *»Otto march(io) prepositus sancti V̊lrici, magistri Berengerus vicedominus et Berhtoldus de Faged(is) canonici Aquilegenses, comes Wilhelmus de Hĕnenburch, Hainricus de Scharphenberch, Chůno de Morutzio, Hermannus de Portis, Iohannes de Cukan(ia), Hainricus de Mels, Rubertus de Budrio, Wluingus de Sbrulavacca, Prehtelinus de Liehtenberch, Leonardus Sclafo, Carulus et Herbordus de Los, Hernestus de Sterenberch et alii quam plures.«*

»Actum est hoc apud Tulminum, anno domini millesimo ducentesimo quadragesimo quarto, secunde indi(c)tionis, V̊IIII die maii.«

Na listini vise štirje pečati: 1. patriarhov; 2. grofa Hermana (slika: Neuer Siebmacher, IV, 7 a, tab. 12); 3. Viljema iz Vovber (slika istotam, tab. 11); 4. Ulrika iz Strmca z deloma pokvarjeno legendo: † · S · COMITIS . . . LRI . . . . ER . . ERC.

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Notizenblatt dunajske akademije, VII (1857), 316, n. 17; 328, n. 18. — Schumi, Urkb. Krain, II, 96, n. 128. — Jaksch, Mon. Car., IV, 313, n. 2285. — Reg.: Bianchi v Arch. f. österr. Gesch., XXI, 216, n. 140. — Ankershofen, istotam, XXXII, 215, n. 1042.]

Št. 837.

1244 (dne 9. maja). Tolmin.

Oglejski patriarh Bertold sklene pogodbo z grofom Hermanom iz Ortenburga in grofom Ulrikom s Strmca *[»Ulrich von Sternberg«]*, ko je ta skupno s Henrikom iz Trebnjega *[»Hainrichen von Trewen«]*

prišel iz ujetništva rečenega Ortenburžana. Grof Ulrik s Strmca je patriarhu odstopil svojo pravico do gradu in posestva v Kameringu, kar je prej imel njegov brat, grof Viljem s Strmca *[»Wilhelm von Sternberg«]*. Nato je patriarh dal imenovani grad in posestvo v fevd grofu Hermanu iz Ortenburga. Grof Ulrik s Strmca je obljubil Ortenburžanu, da mu hoče svoje otroke za pet let dati kot talce, se odreči vsakemu maščevanju in ako bi se Henrik iz Trebnjega ž njim (Ortenburžanom) ne pogodil, da mu hoče biti na razpolaganje proti globi sto mark breških novcev, za kar je patriarh prevzel poroštvo. Zato je pa grof s Strmca temu odkazal grad Lož *[»schloss Laaß«]*. Tudi je grof s Strmca obljubil Ortenburžanu, da mu odšteje tisoč mark oglejskih penezov, ako bi prelomil odpoved maščevanja.

»Datum Tulmein 1244.«

[Izvleček v rokopisu 27 C III iz l. 1556, f. 168, v Drž. arhivu na Dunaju. — Jaksch, Mon. Car., Ergänzungsheft I, 17.]

Št. 838.

1244, dne 16. maja. Št. Pavel.

Koroški vojvoda Bernard *[»Bernhardus dei gratia dux Karinthie«]* naznanja, da je nekdaj šentpavelski opat Konrad podelil Ditmarju iz Grebinja *[»Ditmaro de Griven«]* 23 kmetij od samostanskega imetja brez dovoljenja svojega konventa. Konradov naslednik Hartvik in njegov konvent sta Ditmarja zaradi krivične podelitve tako dolgo opominjala, da se jej je ta odrekel. Nato mu je opat Hartvik odstopil rečene kmetije samo do njegove smrti tako, da bi njegova edina hči ne imela nobene pravice do fevda, prav tako tudi ne njegovi otroci, katere bi dobil, ako bi se zopet oženil, kajti takrat je bil vdovec. Tudi ne sme imenovanih kmetij ne zastaviti in ne kako drugače oddati. Pečatili so listino solnograški nadškof, vojvoda Bernard, omenjeni Ditmar in pa prošt Konrad *»de Griven(ta)l«*. Dotične kmetije so bile: *»aput Wodat decem mansi, aput Wipelsach quatuor, ap(ut) Villicationem tres, apud Niderndorf tres, ap(ud) Wolfkersdorf tres«*.

Med pričami: *»Bernhardus iunior dux, ... Eberhardus de Griven, ... Sifridus iudex de Griuen, ...«*

Na spletenih vrvicah iz konopnine vise pečati: 1. nadškofov; 2. vojvodov kot pod št. 661; 3. prošta Konrada iz Grebinja z legendo: † S' CVNRADI PRE[PO]SITI IN · GRIVIN (opis pri Jakschu l. c.); 4. Ditmarja iz Grebinja z legendo: † S · DIETM[ARI · D]E : GRIVEN (slika: Neuer Siebmacher, IV, 7 a, tab. 12).

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Neugart, Hist. monasterii ad s. Paulum, II, 129. — Jaksch, Mon. Car., IV, 315, n. 2286. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 212, n. 1037. — Schroll v Font rer. Austr., Dipl., XXXIX, 127.]

Št. 839.

1244, dne 5. junija. Mirna.

Oglejski patriarh Bertold pooblasti oglejskega dekana in njegov kapitelj, da smeta vsakega, ki bi s hudobnim namenom napadel njuno premakljivo ali pa nepremakljivo imetje ali pa si ga lastil, izključiti od božje službe, ako bi po trikratnem opominu ne dal zadoščenja za škodo in krivico, katero je napravil, kar naj se zgodi v teku enega meseca. Ako bi dotični ostal trdovraten, naj ga v teku naslednjega meseca javno izobčita ter prepovesta drugim vsako občevanje ž njim. Kdor bi temu oporekal in se upiral, naj se na isti način kaznuje.

Priče: *»Otto marchio prepositus s. Odorici, Veriandus plebanus in Meingespurch, Albertus plebanus in Treven, Bertoldus canonicus s. Odorici, Arlongus, Lodoicus, magister Marsilius capellani nostri et alii quam plures.«*

»Datum apud Nidoch anno verbi incarnati MCCXLIV, indictionis secunde, quinto die iunii feliciter.«

[Prepis v Kapiteljskem arhivu v Vidmu. — Schumi, Urkb. Krain, II, 97, n. 129. — Reg.: Bianchi v Arch. f. österr. Gesch., XXI, 216, n. 141.]

Št. 840.

1244, dne 11. julija. Vetrinj.

Vetrinjski opat Herbrand *[»Herbrandus dictus abbas Uictorie«]* da z dovoljenjem svojega kapitlja Konradu od Drave *[»Cunrado de Traha«]*, njegovi soprogi Diemodi ter njunim sedanjim in bodočim otrokom v fevd samostansko hišo v Velikovcu *[»Wolkemarche«]* s pogojem, da vsako leto plača samostanu na dan sv. Martina najemnino 40 penezov ter da spodobno sprejme opata in menihe Vetrinjskega samostana, kadar bi k njemu prišli, in jim izkaže vsako ugodnost. Tudi naj popolnoma preneha z napadi, s katerimi je nadlegoval Vetrinjsko cerkev in njene podložnike po Koroškem in Kranjskem *[»in Karinthia quam in Carniola«]*. Razsojevalci so cenili škodo vsled teh napadov na 21 mark penezov. Da bi jo poravnal, je dal rečeni Konrad Vetrinjski cerkvi v popolno last pol kmetije v Stegendorfu *[»Stephenstrof«]*, ki je donašala pol marke; zato je pa dobil od samostana v zameno tri njive tik Celovca *[»iuxta Clagenwrt«]*, ki so dajale po 40 penezov. Ti penezi in pa najemnina od hiše v Velikovcu odtehtajo pol marke od omenjene pol kmetije. Ako bi Konradova so-

proga in njeni otroci izmrli in bi se imenovani Konrad oženil s kako podložnico Vetrinjske cerkve ter imel ž njo otroke, naj imajo ti isto pravico na rečenem posestvu. Ako bi Konrad ne mogel stanovati v omenjeni hiši ter bi jo dal v najem takemu človeku, ki bi bil pripravljen ravno tako služiti opatu in konventu, naj zaradi tega ne nastane nobena ovira. Kaka tuja in neznana oseba ne more dobiti ne po zameni in ne po prodaji pravic, katere je samostan dal Konradu, njegovi soprogi in otrokom do imenovane hiše in njiv; pač pa naj jih zopet dobi samostan, ako bi Konradovi potomci izmrli. Ako bi Konrad delal pri hiši in na njivah kako škodo, naj pridejo hiša in njive brez ozira na njegove potomce menihom v roke. — Listino pečati opat.

Priče: *»ego Herbrandus abbas totusque conventus Uictoriensis, Heinricus decanus de Solio, Fridericus plebanus, Fridericus de Uictoria, Otto Kergelin, Martinus Schapel et alii quam plures.«*

»Acta sunt hec anno M°IIXLIII°I, in Uictoria, V idus iulii.«

Pečat, kateri je visel na nitih iz konopnine, manjka.

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 316, n. 2287. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 213, n. 1038.]

Št. 841.

1244, dne 25. septembra. Maribor.

Henrik iz Svibnega *[»Hainricus de Schaerphenberch«]* naznanja, da se je z dovoljenjem svoje soproge Gerburge *[»Gerwirgis«]* in svojega tasta Friderika iz Ptuja *[»Friderici de Pettowe«]* odrekel vsej svoji lastnini, katero ima v pokrajini Lungau, z gradom[364] vred pri ondotnem Sv. Mihaelu, ter jo podeli Hertnidu iz Ptuja *[»Hertnido de Petouia«]* in njegovim dedičem. — Listino pečati izdajatelj.

Priče: *»dominus Fridericus de Petouia socer meus, dominus Chunradus de Hőrnekke, dominus Gotfridus Cheltzo, dominus Wulfingus de Gőrissendorf, dominus Ditricus de Payerdorf dictus supan, dominus Hainricus Lupus, Hainricus Bawarus de Mvntpareis et plures alii fide digni quorum copia interfuit«.*

»Act. et dat. Marchpurge, anno gratie M°CC°XL°IIII°, VII° kalend. octobris.«

Na pergamentnem traku visi okrogel pečat, kateri predstavlja zvezdo in okoli nje pet ščitov, vsakega s krono (slika: Neuer Siebmacher, IV, 7 a, tab. 7). Legenda: † S. DOMINI HAINRICI DE SC[. . .]PPHENBERCH.

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 601, n. 1054.]

[364] To je grad Oberweissburg v Lungavu.

Št. 842.

1244, dne 11. oktobra. Zala.

Bela (IV.), kralj ogrski, dalmatinski, hrvatski itd., podeli varaždinskemu grofu Mihaelu, kateri je med drugim za časa njegovega bivanja v primorskih straneh njegove meje med Varaždinom in Ptujem *[»confinia nostra circa Vorosd et Petouiam«]* nasproti mnogim zločincem nepoškodovane ohranil ter si pridobil še več drugih zaslug, nekatera posestva.

[Orig. v Drž. arhivu v Budimpešti. — Wenzel, Cod. dipl. Arpad., VII, 157. — Smičiklas, Cod. dipl., IV, 245, n. 214. — Reg.: Kukuljević, Reg. ... saec. XIII, 140, n. 467.]

Št. 843.

1244, dne 3. novembra. Brixen.

Pogodba med brixenskim škofom Egnonom in bratoma Frideriko in Beraldom iz Wange.

Med pričami: *»Henricus prepositus de Werde.«*

[Hormayr, Sämmtliche Werke, II, 75, n. 27. — Schumi, Urkb. Krain, II, 98, n. 130.]

Št. 844.

1244, dne 3. decembra. Mohov.

Tržaški škof Ulrik *[»Vlricus dei gracia episcopus Tergestinus«]* obljubi svojemu prijatelju goriškemu grofu M(ajnhardu) *[»M. comiti Goricie«]*, da mu podeli fevd z dohodki osmih mark, vendar ne od posestev svoje cerkve, temveč tistega, ki bo najprej izpraznjen. Med tem časom naj pa grof dobiva vsako leto po tri marke iz njegove zakladnice. — Listino pečati škof.

Priče: *»testibus ... Hermanno de Portis, Philippo de Waehssenstein, Vlschalco de Dvino, Vlrico de Reiffemberch, Heinrico castellano de Lvenz«.*

»Actum in Mvkowe anno domini millesimo CCXLIIII, indictione X[365], *die tercia intrante decembris.«*

Nekdaj na pergamentnem traku viseči pečat manjka.

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Notizenblatt dunajske akademije, VII (1857), 329.]

Št. 845.

1244, dne 20. decembra. Lyon.

Papež Inocenc IV. piše oglejskemu dekanu Viljemu, naj razen oglejskega dekanata in kanonikata obdrži tudi čedadski kanonikat,

[365] X je izbrisano, deseta indikcija je napačna.

kapelo Svete Marije na Stari Gori *[»capellamque Sanctae Mariae de Monte«]* in cerkev svete Marjete v Groagnio. — *»Cupientes proni ad.«*

[Registri Inoncencija IV, ann. II, n. 60, f. 126, v Vatikanu. — Berger, Les registres d'Innocent IV, I, 138, n. 816.]

Št. 846.

1244, dne 21. decembra. Beljak.

Oglejski patriarh Bertold in njegovi predniki so se dalj časa prepirali z magistrom Henrikom, izvoljenim škofom bamberškim, in njegovimi predniki zaradi kapele sv. Petra[366] in kapele sv. Martina pri Beljaku ter zaradi kapele na Brdu *[»super capella sancti Petri et sancti Martini apud Villacum et de Okke«]*. Nazadnje so se pogodili tako, da patriarh prepusti patronsko pravico čez cerkev sv. Martina rečenemu izvoljencu in njegovim naslednikom, ta pa odstopi patronsko pravico čez cerkev na Brdu patriarhu in njegovim naslednikom. Cerkev sv. Petra pa izročita oba, patriarh in izvoljeni škof, hospitalu sv. Katarine pri Beljaku *[»hospitali sancte Katherine apud Villacum«]* glede posvetnih zadev *[»in temporalibus«]* tako, da naj se njeni dohodki odslej uporabljajo za reveže ter tam služeče pobožne osebe, vendar brez škode za patriarha in njegove naslednike glede duhovskih in diecezanskih pravic v vseh treh cerkvah. Patriarh in izvoljeni škof si obljubita, da se hočeta potruditi, da bodeta oglejski in bamberški kapitelj v teku enega leta potrdila to pogodbo. Ako bi kateri izmed nju v določenem času tega ne izvršil, izgubi v dotični cerkvi patronsko pravico, ki pripade tistemu, ki je izpolnil obljubo. Ako je patriarh v teh cerkvah potrdil ali pa nastavil kako osebo ali pa, ako je izvoljeni bamberški škof prezentiral kako osebo, naj bode vse to neveljavno ter naj se razen glob uvede staro stanje. — Listino potrjujejo s pečatom patriarh ter izvoljeni škof bamberški in z znakom tržaški škof *[»signo venerabilis episcopi Tergestini«]*.

Priče: *»Volricus episcopus Tergestinus, magister Holwardus archidiaconus Villacensis, Curadus archidiaconus Saunie, Gibertellus, Syboto, Craphto et Bonencontrus canonici Aquilegensis, magister Marsilius, magister Petrus et alii.«*

»Dat. apud Villacum in ecclesia sancti Iacobi, anno gratie MCCXLIV, indictione secunda, XII kalend. ian.«

[Prepis v Kapiteljskem arhivu v Vidmu. — Rubeis, Mon. eccl. Aquil., 715. — Notizenblatt dunajske akademije, VIII, (1858), 403. — Cappelletti, Le chiese d' Italia, VIII, 294. — Jaksch, Mon. Car., IV, 317, n. 2288. — Reg.: Bianchi v Arch. f. österr. Gesch., XXI, 217, n. 143. — Ankershofen, istotam, XXXII, 214, n. 1039. — Bianchi, Indice dei documenti, 9, k 27. dec. — Böhmer-Ficker-Winkelmann, Reg. imp., V, n. 15.077, k 27. dec.]

[366] Sv. Peter na Peravi pri Beljaku.

Št. 847.

1244. (Dunajsko) Novo mesto.

Friderik, vojvoda avstrijski in štajerski ter gospod Kranjskega *[»dominus Carniole«]*, potrdi, da je njegov točaj Henrik iz Hausbacha prodal grad Lichtenberg solnograškemu nadškofu Eberhardu (II.).

Med pričami: *»H(ertnidus) de Bettow(ia).«*

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Hormayr, Archiv f. Geschichte, XIX (1828), 704. — Jaksch, Mon. Car., IV, 309, n. 2278. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 583, n. 1035. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 179, n. 139. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzburg. Erzbischöfe, 291, n. 562.]

Št. 848.

1244. Amelrik iz Stubenberga zastavi Swikerju iz Humberga grad Vurperk do nekega določenega dne za 130 mark *[»Ain lateinischer satzbrief darinen herr Amblreich von Stubmberg herrn Schweikhartten van Hollnwurg Wuermwerg auf ain verzukhen tag 130 markh phening versetzt, des datum stett 1244 jar.«]*.

[Rokopis iz l. 1543., n. 3175, f. 3', n. 6, v Dež. arhivu v Gradcu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 555, n. 443. — Jaksch, Mon. Car., IV, 310, n. 2279.]

Št. 849.

1245, dne 12. januarja. Fala.

Kolon iz Trušenj *[»Cholo de Truhsen«]* je kot vazal Šentpavelskega samostana s svojimi ljudmi napadal samostanska posestva. Ko je opat Hartvik zahteval odškodnino, ki je znašala deset mark, je Kolon obljubil, da jo plača v določenem času. Ko je tisti čas nastopil, ni mogel plačati. Zato je zastavil odvetništvo, katero je imel po dedinskem pravu na samostanskih posestvih na Dješki gori *[»in monte Diechs«]*, opatu in njegovemu samostanu za rečenih deset mark s pogojem, da ne smejo ne on ne njegovi uradniki nadlegovati ljudi, ki tam prebivajo, s kakimi zahtevami, dokler ne izplača omenjenih deset mark, pač pa naj ima omenjeni opat do takrat pravico do odvetništva po imenovanih posestvih. — Listino pečati izdajatelj in na njegovo prošnjo tudi njegov navzoči zet Gotfrid iz Maribora *[»Gotfridus de Marchpurch«]*.

Priče: *»Wlricus et Gotfridus fratres et milites de Koaschav, Cholo et frater suus Gerlochus de Ebersteine, Marchwardus de Koaschav, Leonhardus filius domini Herbordi, Libherdus filius domini Reimperti de Saldenh(oven), Pillungus filius domini Pillungi, Herbort de Vrondorf et alii quam plures.«*

»Acta sunt hec anno domini M°CCXLV, in domo Volmari apud Valle, pridie idus ianuarii; feliciter amen.«

[Kopialna knjiga, f. 72', iz konca 13. ali začetka 14. stol., v Št. Pavlu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 321, n. 2294. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 215, n. 1044. — Schroll v Font. rer. Austr., Dipl., XXXIX, 128.]

Št. 850.

1245, dne 13. januarja. Solnograd.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) pomiri brata Henrika in Valterja iz Diernsteina z Admontskim samostanom.

Med pričami: *»... Wolframmus de Iaringen, Waltherus de Iaringen et frater suus Chunradus de Strazganch ...«*

[Orig. v Admontu. — Wichner, Gesch. v. Admont, II, 322, n. 165. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 557, n. 445. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 610, n. 1062. — Reg.: Muchar, Gesch. d. Steiermark, V, 184. — Meiller, Reg. zur. Gesch. d salzburg. Erzbischöfe, 295, n. 586. — Jaksch, Mon. Car., IV, 322, n. 2295.]

Št. 851.

1245, meseca marca. Foggia.

Rimski cesar Friderik II. izda listino za samostan v Altenzellu.

Med pričami: *»Ulricus episcopus Tergestinus.«*

[Orig. v Draždanih. — Huillard-Bréholles, Hist. dipl. Frid., VI, 262. — Reg.: Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 3465.]

Št. 852.

1245, meseca marca. Foggia.

Rimski cesar Friderik II. izda listino za cistercijanski samostan v Buchu.

Med pričami: *»Ulricus episcopus Tergestinus.«*

[Huillard-Bréholles, Hist. dipl. Frid., VI, 264. — Reg.: Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 3466.]

Št. 853.

1245, dne 4. aprila. Breže.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) potrdi, da je njegov ministerial Vulfing iz Lipnice *[»Wlfingus de Leibenz«]* prodal solnograškemu kapitlju za 80 mark srebra breške vage deset kmetij v Erbersdorfu, katere je kot materino dedščino dobil od svojega ujca Otona iz Kunšperka *[»Ottonem de Chungesberch suum avunculum«]*. Da bi se pa njegovi dediči v prihodnje ne pritožili zaradi te prodaje, je imenoval Vulfing svojega nečaka, Hartnida iz Ptuja *[»Hertnidum de*

Betowe nepotem suum«], za poroka z eno stotino mark srebra breške vage s pogojem, da dokaže s pismi in pečati svojega brata in svojih sestra od 24. junija naprej v teku enega leta, da ti odobrujejo to prodajo. Ako bi tega ne storil, ostane rečeni H(artnid) še dalje porok za omenjeno vsoto. Izjema bi bila le v tem slučaju, ako bi ga Vulfing osvobodil tako, da bi dal druge poroke ali pa kako drugo zadostno poroštvo.

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 562, n. 450. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 615, n. 1067 b. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzburg. Erzbischöfe, 295, n. 583. — Jaksch, Mon. Car., IV, 322, n. 2297.]

Št. 854.

1245, dne 11. aprila. Ribno.

Brixenski izvoljeni škof Egnon naznanja, da je, prišedši na Kranjsko *[»in Carniolam«]*, hotel s pomočjo svojega sorodnika, ortenburškega grofa Hermana, zopet dobiti Blejski grad *[»pro castro nostro Veldes«]* na ta način, da bi plačal vitezu Gerlohu iz Jeterbenka in Viljemu z Bleda *[»Gerloho militi de Hertenberch et Wilhelmo de Veldes«]*, ki sta mu grad vzela, 250 mark srebra. Za to vsoto je postavil imenovanega grofa Hermana za poroka, kateremu hoče iz posestev svoje cerkve povrniti vsako škodo, katero bi imel zaradi rečenega poroštva.

Priče: *»Henricus prepositus de Werde, Chv̊nradus cappellanus noster, Michahel scriba noster, Hugo nobilis de Tv̊fers, Wilhelmus de Aichach, Henricus de Slevlingen, Chvnradus dictus Gallo, Gerlohus de Staine, V̊lricus et Henricus de Waldenberch milites, Dietricus dictus Cheraere, Werscho, Fridericus de Veldes, Albertus frater suus et alii quam plures.«*

»Actum anno domini MCCXLV, secus pontem apud Riuenere, III idus aprilis.«

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Schumi, Urkb. Krain, II, 98, n. 131.]

Št. 855.

1245, dne 25. aprila. Dunaj.

Henrik, izvoljeni škof bamberški, ter Egnon, izvoljeni škof brixenski, skleneta, da se otroci Friderika z Bleda *[»Friderici de Veldes«]* in njegove soproge Riharde *[»Ricardis«]* v enakem številu dele med Bamberško in Brixensko cerkvijo ter da dobe enake deleže dedščine.

Med pričami: *»... Dietmarus de Griuene, ... Henricus Vngenade ...«*

[Orig. v Dež. arhivu v Ljubljani. — Schumi, Urkb. Krain, II, 99, n. 132. — Reg.: Jaksch, Mon. Car., IV, 322, n. 2298.]

Št. 856.

1245, dne 18. maja. Breže.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) dovoli vsled prošnje svojega fevdnika Leutolda iz Wildona, da dobi patronat čez cerkev sv. Ivana pri reki Bistrici Solnograška nadškofija, čez cerkev sv. Štefana v Lemsitzu pa cerkev sv. Katarine (= samostan v Stainzu).

Med pričami: *»Otto de Chunegesperch.«*

[Prepis iz 19. stol. v Dež. arhivu v Gradcu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 564, n. 452. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 616, n. 1068. — Reg.: Muchar, Gesch. d. Steiermark, V, 183. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzburg. Erzbischöfe, 295, n. 584. — Jaksch, Mon. Car., IV, 323, n. 2300.]

Št. 857.

1245, meseca maja. Konjice.

Henrik iz Rogatca *[»Heinricus de Rohasch«]* dovoli vsled prošnje bratov iz Žič *[»de Sices«]*, da Hartvik iz Osence, imenovan Tusel *[»Haertwicus cognomine Tusel de Alsniz«]*, zamenja štiri kmetije, katere ima v vasi Osenci *[»Alsniz«]* od njega kot fevd, ter vse njih pritekline z brati v Žičah *[»in Syces«]* za tri kmetije v Hudinji *[»in Codyn«]* ter dobi še k temu 12 mark penezov s pristavkom, da obdrži te tri kmetije v Hudinji namesto onih v Osenci od njega kot fevd. Omenjeni Henrik izjavlja, da hoče na vsak način pomagati rečenim bratom, ako bi jih kak hudobnež nadlegoval zaradi imenovanih štirih kmetij v Osenci. — Listino pečati izdajatelj.

Priče: *»Ortolfus de Gonewiz, Lupoldus filius suus, dominus Opertus, Ortolfus de Plankenstein, Gotschalcus et Heinricus fratres sui, Rŏdolfus, Hertwicus, Otto fratres de Nusdorf, Henricus plebanus de Bonikil, prior de Gyrowe et ceteri quam plures.«*

»Data in Gonewiz, anno ab incarnatione domini MCCXL quinto, mense maio.«

Nekdaj viseči pečat manjka.

[Orig. v Dež. arhivu v Gradcu. — Notizenblatt dunajske akademije, VII, 329. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 565, n. 453.]

Št. 858.

1245, dne 11. junija. Strassgang.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) se zaveže, dati Sekovski škofiji za desetine, katere je podelil Poponu iz Peggaua, kake druge enako velike dohodke.

Med pričami: »... *Otto de Chungesperch* ...«

[Orig. v Dež. arh. v Gradcu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 566, n. 454. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 617, n. 1069. — Reg.: Pusch-Frölich, Dipl. Styr., I, 316, n. 22. — Caesar, Annales Styr., II, 512, n. 88. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzburg. Erzbischöfe, 295, n. 587. — Jaksch, Mon. Car., IV, 324, n. 2303.]

Št. 859.

1245, (meseca junija. Verona.).

Rimski cesar Friderik (II.) piše (Frideriku), vojvodu avstrijskemu in štajerskemu, svojemu ljubemu knezu in grofu Kranjskega *[»comiti Carniole«]*, da podeljuje na njegovo prošnjo ter po nasvetu mnogih knezov, med katerimi je bil tudi koroški vojvoda Bernard *[»Bernardi ducis Karinthie«]*, vojvodinama Avstrijski in Štajerski z vsemi priteklinami v mejah, katere sta do sedaj imeli, kraljevsko ime in naslov, njega samega pa povzdiguje v kralja ter mu podeljuje tiste svoboščine in pravice, ki so zvezane s kraljevskim dostojanstvom, vendar tako, da niso s to prostovoljno podarjeno častjo prikrajšane njegove pravice. Kakor je bil do sedaj kot vojvoda njegov knez in fevdnik, tako ostane tudi pozneje kot kralj. Cesarstvo naj ne izgubi zaradi tega kraljestva ničesar na dosedanjih pravicah in časteh. Njegovega naslednika ne bodo za kralja volili prelatje, vojvodje, grofje in plemenitaši, pač pa naj mu sledi vedno najstarejši iz njegovega rodu. Nihče naj ne sprejme krone in posvečenja v rečenem kraljestvu od katerekoli osebe, temveč samo od njega (cesarja) ali njegovih naslednikov na njegovem dvoru ali pa od tistega, komur on to nalogo izroči. Drugi mlajši člani rodovine naj imajo le to, kar dobe po kraljevi milosti. Ako bi se kak grof, plemenitaš, ministerial ali vitez iz njegovega kraljestva pregrešil zoper njega (kralja) in njegovo zemljo ter bi zaradi tega (kralj) zahteval od njega, da izroči svoj grad ali pa utrdbe, ter bi ta to odrekel, ga lahko kot kralj po razsodbi svojega dvora izobči, proglasi za brezpravnega ali pa zapre. Da bode mogel skrbeti za mir in pravico, ki sta podlaga vsakemu vladanju, naj obsoja zločince, a tudi tiste, ki jih skrivajo in branijo. Tudi mu dovoli, da v vojvodino povzdigne pokrajino Kranjsko *[»provincia Carniole«]*, ki je neposredno od njega zavisna ter po njem od njega (cesarja) in države, ter da postavi v tej vojvodini svojega sorodnika Anzelina[367] *[»Anselinum«]* za vojvoda.[368]

[367] Ta Anzelin ali Ainçili je bil baje sin oglejskega patriarha Bertolda (Zahn v Literar. Beilage der Montags Revue, Wien 1881, n. 46, 14. nov.).

[368] Ta listina je ostala le načrt, kajti Avstrija in Štajerska nista bili nikdar povzdignjeni v kraljestvo, čeprav se je vojvoda Friderik zaradi tega potegoval s cesarjem. Prim.: Continuatio Garstens. (MG., SS., IX, 597), Continuatio Sancruc. (MG., SS., IX, 461).

[Petrus de Vineis, Epistolae, VI, c. 26. — Schrötter, Abhandlungen aus dem österr. Staatsrecht, I, 155. — Würdtwein, Nova subsidia, XII, 33, iz Cod. Vatican. 3999. — Huillard-Bréholles, Hist. dipl. Frid., VI, 300. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 568, n. 457. — Schumi, Arch. f. Heimatkunde, I, 202. — MG., Constit., II, 359, n. 261. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. Babenberger, 181, n. 148. — Böhmer-Ficker, Reg. imp., V, n. 3484.]

Št. 860.

1245, dne 21. julija. Breže.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) podeli odvetništvo čez cerkev v Št. Andražu in njena posestva, katero je od njega imel Friderik iz Ptuja *[»Fridericus de Bettouia«]* kot fevd in katero je on (nadškof) od njega kupil[369], tej cerkvi s popolno pravico tako, da nima odslej nobeden njegovih naslednikov oblasti, da bi to odvetništvo komu dal v fevd.

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 570, n. 458. — Jaksch, Mon. Car., IV, 325, n. 2308. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 620, n. 1073. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 217, n. 1052. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzburg. Erzbischöfe, 296, n. 590.]

Št. 861.

1245, dne 21. julija. Breže.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) izda listino za kapitelj v Št. Andražu.

Med pričami: *»Ulricus prepositus de Traberch.«*

[Orig. v Dež. arhivu v Gradcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 324, n. 2307. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 619, n. 1072. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 217, n. 1051. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzburg. Erzbischöfe, 296, n. 591.]

Št. 862.

1245, dne 25. julija.

Grof Ulrik iz Strmca *[»comes Wlricus de Sternberch«]* podeli takrat, ko je bila njegova soproga pokopana pri Šentpavelskem samostanu, od svoje dedščine v blagor njene duše temu samostanu v last dohodke štirih mark v Tmari vasi *[»Tômersdorf«]* ter se pri tem ne pridrži nobene pravice do odvetništva, pač pa se zaveže, da bode varoval rečene dohodke in ondotne ljudi brez kake koristi samo z ozirom na dušni blagor. Šentpavelski opat in pa njegovi nasledniki nimajo pravice, da bi te dohodke s kakim človekom zamenjali ali pa jih na kak način samostanu odvzeli; le on (grof Ulrik) ali pa njegovi dediči si jih smejo odkupiti za druge dohodke, vredne tudi štiri marke, na primernem kraju ali pa za vsoto 40 mark

[369] Gl. št. 822.

penezov, ki bi bili takrat veljavni, s pogojem, da se ta vsota po njegovem nasvetu uporabi v korist imenovane cerkve. Listino sta pečatila grof Ulrik iz Strmca in njegov navzoči tast, grof Ulrik iz Pfannberga.

Med pričami: »*dominus Ditmarus et frater suus dominus Eberhardus de Griven, Hainricus de Grifenvelse, ... dominus Ekevridus de Hôneburch, ... dominus Wluingus de Wztriz ...*«

»*Acta sunt hec anno domini M°C°C°X°L°V°, in die sancti Iacobi; feliciter amen.*«

1. Pečat grofa Ulrika iz Strmca z legendo: † S'. COMITIS ... VLRICI · DE STERENBERCH. 2. Pečat grofa Ulrika iz Pfannberga.

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Jaksch., Mon. Car., IV, 326, n. 2309. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 218, n. 1053. — Schroll v Fontes rer. Austr., Dipl., XXXIX, 128.]

Št. 863.

1245, dne 28. julija. Lyon.

Papež Inocenc IV. piše tržaškemu škofu [»*episcopo Tergestino*«], da sme obdržati prebende, katere je imel v Oglejski in Čedadski cerkvi, po običaju teh cerkva tudi potem, ko je postal škof. — »*Cum sicut ex.*«

[Registri Inocenca IV., ann. III, n. 28, f. 215', v Vatikanu. — Berger, Les registres d'Innocent IV, I, 212, n. 1388.]

Št. 864.

1245, dne 31. julija.

Krški škof Ulrik naznanja, da je njegov ministerial Filip prodal magistru Bertramu in njegovi soprogi Gertrudi, imenovani Ljuba [»*Gerdrudis mulier cognomine Lîvba*«], eno kmetijo v Gassarestu.

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., II, 36, n. 573. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 221, n. 1061.]

Št. 865.

1245, dne 18. avgusta. Lyon.

Papež Inocenc IV. piše škofom in duhovnikom po Ogrskem, Istri, Slavoniji, Hrvatskem in Dalmaciji, da naj ne nadlegujejo bratov minoritov, pač pa naj jim bodo naklonjeni. — »*Nimis iniqua vicissitudine.*«

[Wadding, Annales minor., III, 443, n. 24. — Sbaralea, Bullarium Franciscanum, I, 372, n. 88. — Fejér, Cod. dipl. Hung., IV^a, 369. — Theiner, Vetera mon. histor. Hung., I, 198, n. 367. — Smičiklas, Cod. dipl., IV, 280, n. 246. — Reg.: Potthast, Reg. pont. Rom., n. 11.811. — Kukuljević, Reg. ... saec. XIII, 149, n. 498.]

Št. 866.

1245, dne 30. avgusta.

Grof Konrad iz Neuburga odstopi Freisinški škofiji svoje posestvo.

Med pričami: »*Eberhardus Werdensis prepositus.*«

[Freisinški kod. 2 (prej 191), f. 628', iz začetka 14. stol., v Drž. arhivu v Monakovem. — Font. rer. Austr., Dipl., XXXI, 140. — Reg.: Jaksch, Mon. Car., IV, 327, n. 2314.]

Št. 867.

1245, dne 20. septembra. Wolfsberg.

Devet gospodov, med njimi Friderik iz Ptuja in Ditmar iz Vivšnika, je pričalo, da sta Herman iz Kranichsberga in Hadmar iz Schönberga plačala solnograškemu nadškofu Eberhardu (II.) 200 mark globe.

Med pričami: »*Vlricus prepositus de Traberch.*«

Na listini sta visela med drugimi: 1. pečat z legendo: † SIGILLVM · FRIDERICI · DE PETAWE, 2. pečat z legendo ... ARI DE WIZZENEKKE (sliki: Neuer Siebmacher, IV, 7 a, tab. 13).

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Jaksch, Mon. Car., IV, 328, n. 2317. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 624, n. 1078. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzburg. Erzbischöfe, 297, n. 596.]

Št. 868.

1245, dne 9. oktobra. Breže.

Herman iz Kranichsberga, Hadmar iz Schönberga in Hartnid iz Rabensteina prodajo solnograškemu nadškofu Eberhardu (II.) grad Reisberg za 500 mark srebra breške vage. Eno tretjino vsote je treba plačati takoj, eno o sv. Martinu in eno o božiču. Med tem časom bodeta Ditmar iz Grebinja [»*Ditmaro de Griuen*«] in Levtfrid iz Eppensteina imela grad v svojem varstvu. Kadar se tema dvema naznani, da je vsota izplačana, dobi nadškof iz njunih rok imenovani grad. Vendar morajo to prodajo odobriti tudi soproge, sinovi in hčere imenovanih prodajalcev ter drugi dediči rajnkega Rajnberta iz Cmureka [»*Reimberti de Mureke*«].[370] Prodajalci tudi izjavijo, da so postavili zastran dedščinske terjatve Rudolfa (IV.) iz Roža [»*Rudolfi de Ras*«], dedičev njegovega brata in njune matere, ki jo (terjatev) imajo na gradu Reisbergu in njegovih priteklinah, Levtfrida iz Eppensteina za poroka tako, da naj ta peti del, kateri gre Rudolfu iz Roža

[370] Rajnbert I. iz Cmureka je umrl pred 22. marcem 1242. Zapustil je sina Rajnberta ter več hčera, med katerimi je bila Gertruda. Ta je bila omožena z Rudolfom (III.) iz Roža ter je bila l. 1239. že vdova. Imela je več sinov, med njimi tudi Rudolfa (IV.) iz Roža.

in njegovim sodedičem, prepusti nadškofu, ako bi oni v teku enega leta ne zadovoljili Rudolfa in njegovih sodedičev.

Med pričami: »... *Vlricus prepositus apud Traberch, W(ilhelmus) comes in Hevnenburch, Vl(ricus) comes de Sterenberch, dominus Ditmarus de Griuen* ...«

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Salzburger Kammerbücher, VI, f. 75', tudi tam. — Jaksch, Mon. Car., IV, 329, n. 2318. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 625, n. 1079. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 224, n. 1066. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzburg. Erzbischöfe, 297, n. 597.]

Št. 869.

1245, dne 13. oktobra. Siegelsdorf.

Herman iz Kranichsberga, Hadmar iz Schönberga in Hartnid iz Rabensteina se odrečejo odvetništvu na nekaterih posestvih Šentpavelskega samostana zaradi škode, katero so temu naredili.

Med pričami: »... *dominus Ditmarus de Wizeneke, dominus Hainricus de Traberch, ... Perngerus de Traberch, Otto de Grêz, ... Hainricus Vngenade* ...«

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Neugart, Hist. mon. ad s. Paulum, II, 131. — Jaksch, Mon. Car., IV, 331, n. 2319. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 219, n. 1056. — Schroll v Font. rer. Austr., Dipl., XXXIX, 129.]

Št. 870.

1245, dne 23. oktobra. Sofumbergo.

Oglejski patriarh Bertold podeli vsled želje svoje sestre Sofije ter z dovoljenjem kapitlja v Ogleju novi naselbini pri studencu sv. Marije v Poljčanah *[»nove plantationi rivoli sancte Marie in Poltsach«]* faro v Slivnici *[»plebem de Slunç«]* z vsemi dohodki in pravicami tako, da naj Verenher *[»Werenherus«]*, ki ima sedaj omenjeno faro, dobiva do svoje smrti njene pridelke, ako sam prostovoljno ali pa po redovnih pravilih ne odstopi.

Med pričami: »... *Henricus abbas Obbermburgensis, Cunradus archidiaconus Saunie* ...«

[Orig. v Deželnem arhivu v Gradcu. — Notizenblatt dunajske akademije, VII (1857), 329. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 574, n. 461.]

Št. 871.

1245, dne 5. novembra. Lander.

Oglejski patriarh Bertold naznanja, da se je nekdaj prizadeval, da bi osvobodil svojega fevdnika, grofa Ulrika iz Strmca *[»Vlrici comitis de Sternenberch«]*, katerega je imel grof Herman iz Orten-

burga zaprtega, kakor je razvidno iz listin, izdanih med njim, grofom Ulrikom in grofom Hermanom in opremljenih z njihovimi pečati.[371] Grof Herman je od njega (patriarha) zahteval globo tisoč mark zato, ker grof Ulrik ni izpolnil svoje obljube zaradi večnega miru, ki se navadno »vrûehy« zove. Grof Herman je trdil, da mora grof Ulrik, ako bi mu do določenega časa ne mogel dati zadoščenja, odstopiti njemu (patriarhu) Lož *[»Lôs«]* z vsemi priteklinami, on (patriarh) pa plačati njemu (grofu Hermanu) tisoč mark. Zato mu je zastavil (patriarh) od svojih posestev dohodke 50 mark, ki postanejo zakonit fevd, ako bi (grof Herman) ne dobil v določenem času zadoščenja. Po mnogih dogovorih je nazadnje (patriarh) sklenil z grofom Hermanom naslednjo pogodbo.

Herman bi imel dobiti sto mark za viteza Henrika *[»pro Henrico milite«]*, katerega ima ujetega, potem 50 mark za povrnitev zastav tekočega leta ter 650 mark, katere bi mu moral plačati za omenjeno globo. Namesto teh vsot pa naj dobiva dohodke v Tiffenu in Trebnjem od prihodnjega sv. Jurija dalje za tri leta. Za toliko, kolikor bi dobil dohodkov, se rečene vsote zmanjšajo, in sicer naj se računa modij pšenice beljaške mere *[»ad mensuram Villacensem«]* po 24 penezov, modij rži in prosa po 20 penezov in modij ovsa po 12 penezov. En penez naj se računa za 12 veronskih parvulov. Ako bi se grofu Hermanu do takrat ne zadostilo v novcih ali pa v dohodkih, naj ima dohodke 50 mark kot zakonit fevd, kakor je zgoraj zapisano. Grof Herman mu je (patriarhu) obljubil zase in za svoje dediče, da hoče vsak čas pred vsakim cerkvenim in posvetnim sodnikom izjaviti, da grof Ulrik v določenem času ni izpolnil obljube tako, kakor se je dogovorilo. Ako grof Ulrik more pred katerimkoli sodnikom zoper grofa Hermana po pravici izreči, da mu ni izpolnil obljube, kakor se je zgoraj reklo, bi moral (patriarh) v tem slučaju dobiti Lož s priteklinami. Grof Herman se je zavezal, da povrne vsako škodo in vse stroške, katere bi (patriarh) imel v tej zadevi.

Priče: *»Otto marchio prepositus sancti Odolrici, magistri Berengherius vicedominus et Bertholdus de Faged(is) canonici Aquilegenses, Henricus prepositus de Veldes, comes Otto de Hortemburch, Hermannus de Portis, Iohannes de Cucania, V̊lricus et Bernardus de Treuen et alii quam plures.«*

»Dat. apud Antrum, anno domini M̂C̊CXLV̂, indictione I̊I̊I, die quinto mensis novembris.«

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Notizenblatt dunajske akademije, VII (1857), 330. — Schumi, Urkb. Krain, II, 100, n. 134. — Jaksch, Mon. Car., IV, 332, n. 2320.]

[371] Gl. št. 836 in 837.

Št. 872.

1245, dne 13. decembra. Ptuj.

Brata Friderik in Hartnid iz Ptuja *[»fratres Fridericus et Haertnidus de Bettouia«]* odstopita kot zvesta vazala Šentpavelskega samostana temu patronsko pravico in vse druge pravice, katere imata do kapele sv. Jurija *»apud Lapidem«* v Labodski pokrajini[372], potem pa tudi odvetniško pravico čez rečeno kapelo in vse njene pritekline brez vsake odškodnine, pričakujoč samo nebeškega plačila. S to daritvijo in z drugimi pobožnimi čini hočeta pri Bogu doseči usmiljenje za slučaj, ako sta naredila imenovanemu samostanu kako škodo. Omenjeno kapelo hočeta varovati samostanu pred vsakim napadom. — Listino pečatita brata in radi večje varnosti na njihovo prošnjo tudi navzoči Rudolf iz Stattegga.

Priče: *»Heinricus plebanus de Bettovia, Pernhohchus frater domus hospitalis, Otto de Pirch, Hermannus de Bettov, Ditricus de Peyerdorf milites, Hartmanus frater eiusdem, Wolvelinus et Hermannus fratres de Chatzensteyne, Heinricus, Pilgrimus, Rvgerus fratres de Svlze, Fridericus de Haelensteyne, Eticho de Potenst(eyne) et quam plures alii viri omni exceptione maiores.«*

»Acta sunt hec anno domini M°C°CXLV, idus decembris, aput Bettouiam in domo Haytvolchi, feliciter amen.«

»Ego Lvpoldus notarius interfui et scripsi.«

Na nitih iz konopnine vise: 1. pečat Friderika iz Ptuja (slika: Neuer Siebmacher, IV, 7 a, tab. 13); 2. pečat Hartnida iz Ptuja (slika istotam, tab. 11); 3. pečat bratov iz Stattegga (slika istotam, tab. 13).

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Neugart, Hist. mon. ad s. Paulum, II, 132. — Zahn, Urkb. Steiermark, II, 576, n. 463. — Jaksch, Mon. Car., IV, 334, n. 2321. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 220, n. 1057. — Schroll v Font. rer. Austr., Dipl., XXXIX, 130, n. 67.]

Št. 873.

1245.

Koroški vojvoda Bernard *[»Berenhardus dei gratia dux Karinthye«]* podeli cerkvi sv. Marije v Vetrinjah *[»in Victoria«]* deset kmetij *»in Cuptendorf et Hvndreinsdorf et Wolframsdorf«*[373] s pogojem, da te kmetije lahko pred svojo smrtjo odkupi za sto mark penezov ter s to vsoto pridobi rečeni cerkvi drugo posestvo, katero bi tudi na leto toliko donašalo. Ako bi pa umrl, ne da bi odkupil imenovane kmetije za sto mark, nima nobeden njegovih dedičev

[372] Sedaj St. Georgen unter Stein severovzhodno od Št. Pavla na Koroškem.
[373] Ti kraji so bili morda blizu sedanjega Št. Vida na Koroškem.

pravice, da bi jih odkupil, pač pa naj za večne čase ostanejo last Vetrinjske cerkve. Dohodki teh kmetij naj se porabijo za to, da bodo bratje imeli vsak dan v štiridesetdanskem postu po eno kosilo, in sicer en dan smokve, drugi dan pa ribe. Čez omenjeno posestvo, katero dobi samostan, nima nobeden njegov uradnik, sodnik, birič ali pa davkar nobene oblasti; tudi ga osvobodi pravice odvetništva in vsake služnosti, da se ne bodo dohodki rečenih kmetij v katerih letih zmanjšali. To daritev sta odobrila tudi njegova sinova Ulrik in Bernard, katera sta z očetom vred tudi pečatila.

Med pričami: »*Vlricus filius noster qui predicte donationi interfuit, Herbrandus abbas, Ywanus prior, Ditmarus celerarius, Hartmudus portenarius, Fridericus camerarius ecclesie memorate et ex nostra familia... Sighardus et Fridericus fratres de Chlagenfvrt, Chvnradus de Sebvrch, ...Heinricus decanus de Solio, Offo et Berhtoldus notarii nostri, Durinchardus capellanus noster...*«

»*Acta sunt hec anno domini MCCXLV, indictione III.*«

Trije pečati, kateri so viseli na belih platnenih nitih, so izgubljeni.

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 319, n. 2292. — Reg.: Marian-Wendt, Austria sacra, IV, 7, 369. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 223, n. 1062.]

Št. 874.

1245.

Koroški vojvoda Bernard [»*Berenhardus dei gratia dux Karinthie*«] naznanja, da se je šentpavelski opat Hartvik večkrat pri njem pritožil zoper Sifrida »*de Alpe*«, ki ga je pogostoma nadlegoval na njegovih posestvih blizu Grabštajna v kraju, ki se zove Hum [»*penes Gravenstein in loco qui dicitur Sub Monte*«]. Sifrid je namreč trdil, da ima tam odvetniško pravico. Vojvoda pravi, da je nato opatovo pritožbo razsodil tako, da je opat takoj plačal Sifridu osem mark penezov, on (vojvoda) pa dve. Sifrid se je nato odrekel odvetništvu čez rečena posestva na korist opatu in njegovi cerkvi v navzočnosti in z dovoljenjem vseh svojih dedičev. Ker je Sifrid izjavil, da je dobil omenjeno odvetništvo kot fevd od Henrika iz Trušenj [»*a domino Heinrico de Truchsen*«], se je tudi ta vsled Sifridove prošnje odrekel pravici do odvetništva. — Listino pečatita vojvoda in Henrik iz Trušenj.

Med pričami: »*... Vlricus de Trvchsen, ... Swarzmannus de Volchenmarcht, ... Werenherus, Volchradus, Fridericus, Vlricus de Rechperch, Weriandus de Traberch, Perengerus de Traberch, Fridericus de sancto Thoma milites, Iohannes Infirmus, Leonhardus, Gerlochus, Marchwardus burgenses de Volchenmarch...*«

»Acta sunt hec anno gratie MCCXLV, indictione III. Et ego Berhtoldus interfui qui et feliciter h(ec) conscripsi.«

Na vrvicah iz konopnine visita: 1. pečat vojvoda Bernarda kot pod št. 661; — 2. mali fragment pečata Henrika iz Trušenj (slika: Neuer Siebmacher, IV, 7 a, tab. 9).

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Neugart, Hist. mon. ad s. Paulum, II, 130. — Jaksch, Mon. Car., 1V, 320, n. 2293. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 222, n. 1063. — Schroll v Font. rer. Austr., Dipl., XXXIX, 131.]

Št. 875.

1245.

Koroški vojvoda Bernard *[»Berenhardus dei gratia dux Karinthie«]* določi, da naj se otroci, katere bi imela Bernard Chalp, ministerial Krške cerkve, in pa Richza, hči njegovega (vojvodovega) ministeriala Henrika iz Freundsama, v enakem številu dele med njim in Krško cerkvijo. — Listino pečati izdajatelj.

Med pričami: *»Reinherus de Aichelperch«.*

[Krška kopialna knjiga, IV, p. 158, v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., II, 33, n. 569. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 224, n. 1067.]

Št. 876.

(Okoli l. 1245.)

Jakob iz Zweina *[»Iacobus de Zoboi«]* in njegova sopruga Hajlvika *[»Heilewige«]* podelita samostanu Device Marije v Vetrinjah *[»in Uictoria«]* eno kmetijo v Javorniku[374] *[»Iauwernich«]*, od katere se na leto plačuje ena marka, s pogojem, da bodeta onadva dobivala po pol marke, po pol marke pa Vetrinjska cerkev tako dolgo, dokler bodeta oba živela. Kadar bi pa eden izmed nju umrl, naj pripade imenovana kmetija z vso najemnino rečeni cerkvi, kajti menihi bodo za tistim, ki bi umrl, vršili pogrebne slovesnosti, ker sta bila oba sprejeta v njih bratovščino. Ako bi on (Jakob) ali pa kateri njegovih naslednikov hotel to kmetijo zopet dobiti, naj da samostanu drugo kmetijo enake vrednosti.

Priče: *»Herbrandus abbas Uictorie, Ywanus prior totusque eiusdem loci conventus, ego Jacobus, Liepardus de Clagenwort et alii quam plures.«*

Listino pečatita vetrinjski opat in izdajatelj.

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 318, n. 2291. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 223, n. 1064.]

[374] Morda sedanji Jauernig pri Glodnici na Koroškem.

Št. 877.

(Okoli l. 1245.)

Krški škof Ulrik naznanja, da je Eufemija iz Strassburga podelila Krški cerkvi neko hišo v Spitzwiesenu *[»in Hospitali«]*, dve kmetiji v Lesu *[»in Lez«]* ter dva kmeta, Hermana in Medveda *[»Medwit«]*, ki obdelujeta rečeni kmetiji.

Med pričami: *»Fridericus de Suecenhaim.«*

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Krška kopialna knjiga II, f. 67', ravno tam. — Jaksch, Mon. Car., II, 34, n. 570. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXII, 365, n. 808, k »c. 1224«.]

Št. 878.

1246, dne 7. februarja. Oglej.

Belinjski opat Vecelo se pritožuje pri oglejskem patriarhu Bertoldu zoper razne gospode, ki mu delajo krivico, med drugim tudi:

zoper one v Devinu *[»de Dewino«]*, ki ga nadlegujejo na posestvih Štivanske cerkve na Krasu *[»ecclesie s. Johannis de Carsto«]* in si laste odvetniško pravico, katera jim ne pripada;

zoper Bregonija iz Spilimberga, ki si lasti nekatere desetine v vasi pod Krasom *[»in villa de Sub Carsto«]*;

zoper goriškega grofa Majnharda *[»super domino comite Meynhardo de Gorizia«]*, ki si po krivici prisvaja odvetniško pravico na posestvih Belinjske cerkve, čeprav so se njegovi predniki odpovedali tej pravici; rečeni grof si tudi s silo pridržuje Korminsko goro *[»de monte de Cormon«]*;

zoper tiste, ki njemu (opatu) in njegovi cerkvi po krivici zadržujejo kapelo v Slovenjem Gradcu *[»super capella de Grez«]*.

Opat prosi patriarha, da bi mu pomagal priti do svojih pravic. Patriarh pravi, da ga hoče uslišati, le glede kapele v Slovenjem Gradcu ne.

[Prepis v Kapiteljskem arhivu v Vidmu. — Joppi v Archeografo Triestino, nuova serie, XII (1886), 4, n. 24.]

Št. 879.

1246, dne 7. februarja. Oglej.

Oglejski patriarh Bertold obnovi, potrdi in ukaže prečitati listino z dne 5. septembra 1186, s katero je goriški grof Engelbert izjavil, da je delal krivico Belinjskemu samostanu in je končal prepir zaradi neke gore pri Korminu in zaradi ondotnih desetin.[375]

[Listina v Kapiteljskem arhivu v Vidmu. — Reg.: Bianchi v Arch. f. österr. Gesch., XXI, 218, n. 150.]

[375] Gl. Gradivo IV, št. 727.

Št. 880.

1246, dne 7. marca.

Hartnid iz Ptuja *[»Hertnidus de Petouia«]* in Erhanger iz Hohenwanga podelita kot dediča po svojem sorodniku Svikerju iz Humberga *[»Swikeri de Holenburg«]* Vetrinjskemu samostanu dohodke desetih mark, in sicer v Zadolah *[»Sidolach«]* od petih kmetij, v Medborovnici *[»Zwissen Vorelitz«]* od treh in v Goričah *[»Gortschach«]* tudi od petih v blagor duše rečenega Svikerja ter zaradi krivic, katere je ta napravil samostanu. Te dohodke naj imajo menihi brez kake odvetniške pravice kot svojo lastnino. S petimi markami naj se jim v adventu preskrbe ribe in drug potreben živež, ostalih pet naj se porabi za njegovo (Svikerjevo) obletnico. Ako bi naštete kmetije ne dajale omenjenih dohodkov, hočeta še druge kmetije dodati, in ako bi bile obremenjene, jih hočeta brez škode za samostan odkupiti. Prostovoljno se odrekata odvetniški pravici v vasi Borovljah *[»Vŏrelach«]*, posnemajoč po možnosti imenovanega Svikerja v njegovih delih usmiljenja. — Listino pečatijo koroški vojvoda, izdajatelja in druge tedaj navzoče osebe.

Priče: *»Hermannus abbas de Oziaco, Ortolfus prepositus de Solio, Wluingus de Cappella, Heinricus de Trůhsen, Vlricus de Trůhsen, Fridericus de Merenberg, Heinricus de Grauenstain, Růdolf de Stadeke, Bertholdus dapifer de Emmerberg, Gundaker et Swikerus de Vrowenstein, Gotfridus de Rabenstain, Heinricus de Toucheim, Chunradus de Pardis, Otto de Stainpůhel, Wluingus de Gurentz, Fridricus de Amselberg, Liphardus de Klagenfurt, Albertus de Werdenberc, Gerhardus de Heillek et filii eius Albertus et Heidenricus, et alii quam plures.«*

»Acta sunt hec coram domino Herbrando abbate, anno domini M̊C̊C̊XLVI, nonas marcii.«

[Vetrinjska kopialna knjiga, IV, f. 87', f. 99; II, n. 154, v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 336, n. 2327. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 225, n. 1069.]

Št. 881.

1246, dne 12. marca. Pulj.

Bertold, patriarh oglejski ter mejni grof istrski in kranjski *[»Istriae atque Carniolae marchio«]* razsodi prepir med poreškim škofom in občino zastran krivic, katere so se godile rečenemu škofu in njegovi duhovščini.

Med pričami: *»praesentibus d. Volrico episcopo Tergestino, ... Meinardo comite Goritiae ...«*

[Prepis v privatnem arhivu mejnih grofov Polesinijev. — Kandler, Cod. dipl. Istr.]

Št. 882.

1246, dne 26. marca. Twimberg.

Benedikta, hči in ena od dedičev umrlega Rajnberta iz Cmureka *[»Benedicta una ex heredibus pie memorie Rainperti de Mureke«]* ter soproga Hertnida iz Rabensteina, potrdi zase in svojo deco prodajo gradu Reisberga solnograškemu nadškofu Eberhardu (II.).[376]

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Jaksch, Mon. Car., IV, 338, n. 2329. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 631, n. 1086. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzburg. Erzbischöfe, 298, n. 600.]

Št. 883.

1246, dne 23. marca.

Henrik iz Greifenfelsa *[»Heinricus de Grîfelhes«]*, katerega je solnograški nadškof (Eberhard II.) zaradi nekega požiga izobčil iz cerkve, je bil rešen izobčenja pod pogojem, da podeli menihom v Vetrinjah *[»Victoria«]* pet mark penezov ali pa pol marke letnih dohodkov. Namesto rečenih pet mark odstopi imenovani Henrik samostanu, ki je od opata Herbranda dobil povrhu pet fertonov, eno kmetijo v vasi Duplje *[»in villa que dicitur Divplach«]*, katero naj ima za večne čase kot svojo lastnino, ne da bi kdo imel čez njo kako odvetniško pravico. — Listino pečati izdajatelj.

Priče: *»domnus Herbrandus abbas, Arnoldus prior, Fridericus camerarius, Ditricus de Kevschach, Pavtaleon sacerdotes, Cholo de Seburch, Chůnradus de Seburch, Marquardus de Grifenvelhes et filii eius Marquardus et Berngerus, Heindenricus de Schrelz, Liphardus de Schrelz, Leo de Pfaffendorf et alii quam plures«.*

»Acta sunt hec anno dominice incarnationis MCCXLVI, decimo kalend. aprilis.«

Na nitih iz konopnine visi pečat z legendo: † ʔIGIIꓶVM HANRIC[I] dE GRIFENFƎLS (slika: Neuer Siebmacher, IV, 7 a, tab. 14).

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., IV, 337, n. 2328. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 225, n. 1070.]

Št. 884.

1246, dne 15. junija.

Friderik (II.), vojvoda avstrijski in štajerski, se je bojeval ob reki Litavi z Ogri ter bil tu ubit. Po njegovi smrti so nastale po Avstrijskem in Štajerskem velike zmešnjave. Ogrski kralj Bela, ki se je hotel polastiti obeh dežel, dal je več tisoč ljudi odpeljati v sužnost ter je močno opustošil obe pokrajini.

[376] Gl. št. 868.

Annales Mellicenses (MG., SS., IX, 508); **Continuatio Admuntensis** (l. c., 593); **Continuatio Claustroneoburgensis** (l. c., 612); **Continuatio Sancrucensis secunda** (l. c., 642); **Continuatio Zwetlensis tertia** (l. c., 655); **Continuatio Praedicatorum Vindobon.** (l. c., 727); **Canonici Pragensis continuatio Cosmae** (l. c., 172); **Annales s. Rudberti Salisburg.** (l. c., 789); **Annales Babenbergenses** (l. c., X, 5); **Vita Gebehardi archiepiscopi et successorum** c. 32 (l. c., XI, 50); **Hermanni Altahensis annales** (l. c., XVII, 393); **Canonici Sambiensis annales** (l. c., XIX, 698); **Necrologium mon. s. Floriani** B, D, G (MG., Necrol., IV, 277, 283, 305); **Necrologium Wilheringense** B (l. c., 457); **Necrologium Saeldentalense** (l. c., 491).

Št. 885.

1246, dne 21. junija. Lyon.

Papež Inocenc IV. piše koprskemu kapitlju *[»capitulo Justinopolitano«]* ter mu zaradi njegove prošnje in vsled soglasnosti koprskega izvoljenega škofa dovoljuje z ozirom na dohodke, da naj bo pri njem (kapitlju) po deset kanonikov. Papež pravi, da naj bodo kanoniki za sedaj s tem številom zadovoljni, dokler se njih dohodki ne bi pomnožili tako, da bi ga bilo treba povečati, kar se sme zgoditi le z dovoljenjem Apostolske stolice. — *»Ut in ecclesiis.«*

[P. Naldini, Corografia eccl.... della citta... di Giustinopoli, 122 = Kandler, Cod. dipl. Istr. k 19. jun. 1246. — Joppi. Aggiunte inedite al codice dipl. Istro-Tergestino del secolo XIII, 36, k 30. jun. 1245, po prepisu v Fontaninijevih rokopisih v zbirki Concina. — Reg.: Potthast, Reg. pont. Rom., II, n. 12.170.]

Št. 886.

1246, dne 11. julija. Lyon.

Papež Inocenc IV. veleva duhovščini po Slavoniji, Dalmaciji in Istri, da naj gre na roko aretinskemu škofu Marcelinu, ki se zaradi zadev Rimske cerkve mudi v Jakinski marki. — *»Sicut placuit.«*

[Registri Inocenca IV., ann. IV, ep. 6, v Vatikanu. — Theiner, Vetera mon. Slavor. merid., I, 77, n. 96. — Smičiklas, Cod. dipl., IV, 295, n. 262. — Reg.: Potthast, Reg. pont. Rom., n. 12.218. — Böhmer-Ficker-Winkelmann, Reg. imp., V, n. 7674.]

Št. 887.

1246, dne 8. avgusta. Kamnik.

Oglejski patriarh Bertold naznanja, da se je v čast Bogu in sveti Devici začel staviti samostan (v Studenicah), v katerem nune vsak dan vdano služijo Najvišjemu. Ker pa samostanska sredstva ne zadostujejo, da bi se ž njimi delo končalo in nune preživljale, zato prosi vse, da bi s svojim imetjem pomagali dovršiti rečeno

naselbino ter dobro sprejeli samostanske zaupnike, ki bi pobirali darove. Vsi tisti, ki bi imenovanemu kraju podelili kako pomoč, naj dobe 40 dni odpustkov od kriminalnih grehov ter četrti del od odpustljivih grehov, za katere bi opravili resnično pokoro.

»*Datum in Stain, anno domini millesimo ducentesimo quadragesimo sexto, octava die augusti, quarta indictione.*«

[Prepis v studeniškem kodeksu 910, str. 3, iz 18. stol. v Dež. arhivu v Gradcu. — Zahn, Urkb. Steiermark, III, 54, n. 3. — Reg.: Schumi, Urkb. Krain, II, 103, n. 136.]

Št. 888.

1246, dne 13. septembra. Ptuj.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) naznanja, da sta brata Friderik in Hartnid iz Ptuja [»*dominus Fridericus et dominus Hertnidus fratres de Bettŏ*«] z njegovim dovoljenjem podelila šentpavelskemu opatu patronsko pravico, katero sta imela čez faro Sv. Jurija pod Kamnom v Labodski dolini [»*parrochia sancti Georii sub Lapide apud Lauent*«].[377]

Priče: »*V̊lricus venerabilis electus ecclesie Sekowensis, Otto prepositus Salzburgensis, Fridericus de Libenz et Algoz eiusdem ecclesie canonici, magister Heinricus canonicus Frisacensis notarius noster, dominus Otto de Chunegesperch, dominus Ditmarus de Wizeneke, dominus Rudolfus de Stadeke, Heinricus de Rohats, dominus Ernestus de Stalle, dominus Otto de Pirche et alii quam plures.*«

»*Datum huius aput Bettŏ, idus septembr., anno domini M̊C̊C̊XLV̊I, IIII̊ indictionis.*«

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Neugart, Hist. mon. ad s. Paulum, II, 133. — Chmel v Fontes rer. Austr., Dipl., I, 1, n. 1. — Jaksch, Mon. Car., IV, 341, n. 2333. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 639, n. 1094. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 227, n. 1074. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzburg. Erzbischöfe, 300, n. 608. — Schroll v Font. rer. Austr., Dipl., XXXIX, 132.]

Št. 889.

1246, dne 22. septembra. Brežice.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) izjavlja, da so plemeniti bratje iz rodovine bogenskih grofov pred mnogimi leti z njegovim posredovanjem izročili svojo lastnino, namreč Krški grad [»*castri Gurkevelde*«] in njegovo posestvo z vsemi pripadajočimi ljudmi,

[377] Gl. št. 872.

višjimi in nižjimi, Solnograški cerkvi, kar je razvidno iz neke listine.[378] Nato je sklenil, da naj plemenita brata Bertold in Gizelbert s Krškega *[»nobiles fratres de Gurkevelde dominus Berhtoldus et dominus Gyselbrehtus«]* in drugi ministeriali na rečenem posestvu uživajo zastran ženitev, fevdov in drugih stvari iste pravice, katere imajo ministeriali Solnograške cerkve, obljubivši jim, da noče ločiti na noben način ne njih in ne njih posestev v Krškem od imenovane cerkve in tudi ne postaviti v Krškem gradu, ki spada pod njegovo oblast, kake druge mogočnejše osebe, kakor sta omenjena brata. Tudi izjavlja, da je vse fevde, katere so ministeriali do sedaj imeli, podelil njim ter njih sinovom in hčeram, namreč njih hiše v Krškem gradu, sodstvo ondotne pokrajine *[»cum iudicio ipsius provincie«]*, pravico do sedaj običajnega prenočišča *[»albergariis«]* v vsaki vasi ter pravico do sena *[»feno«]*. Ako bi se naštete stvari ne izvrševale, naj dobe v fevd oni sami in njih sinovi dohodke 40 mark od posestva Brežice *[»de predio Rein«]*, in sicer v vaseh Pohanca *[»Polchinitze«]* in Dečna sela *[»Vedesendorf«]* imenovanih, ter v treh vaseh, ki se zovejo *»Welike«*.

Priče: *»Otto prepositus Salzburgensis, Fridericus de Libenz eiusdem ecclesie canonicus, Otto de Chunegesperch, Fridericus de Bettô, dominus Gotfridus de Richenburch, Cheltzo de Libenz, Levpoldus de Scharphenberch, Wlfingus de Nydeke, Fridericus Chlebsaer, Prehtlinus de Twaroch et alii quam plures.«*

»Act. huius apud Rein, X° kal. octobr., anno domini M°CC°X°LVI°, indict. IIII.«

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Schumi, Urkb. Krain, II, 105, n. 138. — Zahn, Urkb. Steiermark, III, 56, n. 4. — Hauthaler - Martin, Salzburg. Urkb., III, 639, n. 1095. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzburger Erzbischöfe, 300, n. 609.]

Št. 890.

1246, dne 5. oktobra. Lipnica.

Hartnid iz Ptuja *[»Hertnidus de Bettowe«]* naznanja, da je vsled želje solnograškega nadškofa Eberharda prepustil njegovi cerkvi vso lastnino, fevde in nefevde, katere je imel v Lungavu, s cerkvijo v Tamswegu in z vsemi priteklinami, kakor so to imeli prej njegovi predniki. Tudi je cerkvi odstopil delež, katerega je nekdaj kupil od svojega brata Friderika *[»fratris mei Friderici«]*, obljubivši, da jo bode branil proti vsaki zahtevi rečenega brata in njegovih dedičev. Dalje se je zavezal, da se njegov sin Friderik oženi s kako ministerialko Solnograške cerkve v teku dveh mesecev, ako

[378] Gl. št. 12.

bi ga k temu pozval imenovani nadškof ali pa njegov naslednik. Ako bi pa ta Friderik umrl, naj to stori njegov drugi, po starosti najbližji sin. Ako bi ne hotel tega izvršiti, akoravno bi ne bilo nobenega zakonitega zadržka, naj se razveljavijo vsi fevdi, katere ima (Hartnid) od Solnograške cerkve. Tudi se je Hartnid odrekel vsem pravicam do desetine v Mariboru *[»in decima in Marchpurch«]*, katere si je do sedaj prisvajal. Za vse to je pa dobil od nadškofa z dovoljenjem njegovega kapitlja in njegovih ministerialov v fevd grad Vurperg *[»castrum in Wurmberch«]* s priteklinami tako, kakor so ga prej imeli kot fevd Sviker iz Humberga *[»Swikerus de Holenburch«]* in njegovi predniki, ter vasi v Gačniku *[»villas in Gaeschenich«]* z vinogradi in drugimi pravicami. Dokler mu nadškof ne plača 900 mark čistega srebra dunajske vage, mu zastavi 255 mark dohodkov v Lipniškem in Ptujskem uradu *[»de suis officiis in Libenz et Bettowe«]*. Ako se rečena vsota ne izplača v teku enega leta od prihodnjega sv. Jurija naprej, sme (Hartnid) porabiti omenjene dohodke za svoje potrebe. Nadškofu je prepustil listino, s katero je bila njegova hči Adelhajda *[»Alheide«]* od cesarja podeljena Solnograški cerkvi[379], ter se zavezal, da bode imenovano cerkev zvesto podpiral v vseh njenih potrebščinah ter po možnosti pospeševal njene koristi. — Listino pečati izdajatelj.

Med pričami: *»... Otto de Chunegesperch, Ditmarus de Griuen ...«*

Na pergamentnem traku visi pečat z legendo: ✠IGILLVM HER(T)ENIDI DE BETOVIA.

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Zahn, Urkb. Steiermark, III, 57, n. 5. — Hauthaler - Martin, Salzburg. Urkb., III, 641, n. 1096. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzburg. Erbischöfe, 301, n. 610. — Jaksch, Mon. Car., IV, 342, n. 2334.]

Št. 891.

1246, dne 23. oktobra. Schwanberg.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) odstopi sekovskemu izvoljenemu škofu Ulriku desetine in drugo imetje v Čakovški dolini *[»Sacachtal«]* in pri reki Sulmu *[»Sulbe«]*, katero je postalo prosto s smrtjo Rajnberta iz Cmureka *[»domini Reinperti de Mvrek«]*, za desetine v Passeilu ter desetine v Kirchbergu ob Wechselu, katere so postale proste po smrti avstrijskega vojvode Friderika (II.).

Med pričami: *»... Otto de Chvngesperch. Hertnidus de Bettow, ... Dytmarus de Gryuen, ... Chvnradus de Hannaw ...«*

[379] Gl. št. 707.

[Cod. 333 (sedaj 50), f. 25' in f. 5, iz začetka 14. stoletja, v Dež. arhivu v Gradcu. — Pusch-Frölich, Dipl. Styr., I, 317, n. 23. — Zahn, Urkb. Steiermark, III, 59, n. 6. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 642, n. 1097. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzburg. Erzbischöfe, 301, n. 612. — Notizenblatt dunajske akademije, VI (1856), 321, n. 10. — Jaksch, Mon. Car., IV, 342, n. 2335.]

Št. 892.

1246, dne 3. novembra. Lyon.

Papež Inocenc IV. piše concordijskemu dekanu, da je zvedel, da so cesar Friderik in njegovi pristaši tako pokončali posestva Treviške cerkve, da se ondotni kanoniki ne morejo preživljati. Zato mu ukazuje, da bi preskrbel šestim kanonikom, primiceriju in šestim kaplanom sto mark iz nekaterih cerkva in samostanov Koroškega in Štajerskega za njih vzdrževanje. Izvzete so pa cerkve in samostani, ki so že dobili od njega (papeža) kak podoben ukaz ali pa bili od Apostolske stolice v tem oziru osvobojeni. — »*Etsi sedes apostolica.*«

[Registri Inocenca IV., vol. I, 339, lib. IV, 218, v Vatikanu. — Rodenberg v MG., Epist. saec. XIII, II, 191, n. 256. — Jaksch, Mon. Car., IV, 342, n. 2337. — Reg.: Berger, Registres d' Innocent IV, I, n. 2214.]

Št. 893.

1246, dne 21. novembra. Breže.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) daruje Krškemu kapitlju in nunam na Krki vsako leto po pet mark od dohodkov pri mitnini v Starem dvoru.

Med pričami: »*Vlricus prepositus de Volchenmar(chet).*«

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., II, 40, n. 578. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 645, n. 1099. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 228, n. 1080. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzburg. Erzbischöfe, 302, n. 614, k 22. nov.]

Št. 894.

1246, dne 26. novembra. Breže.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) podeli samostanu v Raitenhaslachu faro Bergkirchen.

Med pričami: »*presentibus ... magistro Vlrico scolastico de Volkhenmarkhet*«.

[Orig. v Drž. arhivu v Monakovem. — Mon. Boica, VI, 367, n. 10. — Hauthaler-Martin, Salzburg. Urkb., III, 646, n. 1100 a. — Reg.: Lang, Reg. Boica, II, 378. — Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 229, n. 1081. — Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzburg. Erzbischöfe, 302, n. 615. — Jaksch, Mon. Car., IV, 343, n. 2339.]

Št. 895.

1246 (meseca novembra). Breže.

Solnograški nadškof Eberhard (II.) podeli svojemu kapitlju polovico trga Tamswega v Lungavu, katerega je kupil od Hartnida iz Ptuja *[»a domino Haertnido de Bettŏwe«]*.[380]

Med pričami: *»... magister H(einricus) prepositus Trabergen(sis), ... dominus H(ertnidus) de Bettŏwe, dominus D(itmarus) de Wizzenekke ...«*

[Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Hauthaler - Martin, Salzburg. Urkb., III, 644, n. 1098. — Reg.: Meiller, Reg. zur Gesch. d. salzburg. Erzbischöfe, 303, n. 616. — Jaksch, Mon. Car., IV, 342, n. 2336.]

Št. 896.

1246. Ptuj.

Hartnid iz Ptuja *[»Haertnidus de Bettouia«]* podeli Gornjegrajski cerkvi *[»Obenburgensi ecclesie«]* v blagor svojih sorodnikov in iz ljubezni do Diebalda iz Katzensteina *[»Dyeppoldi de Chatcensteyne«]* ter njegovega tam pokopanega sina Gebharda štiri kmetije v večno posest, in sicer eno pod goro, Lom *[»Lôm«]* imenovano, čez katero ima odvetniško pravico Herman, sin omenjenega Diebalda *[»Hermannus prelibatus Diepoldi filius«]*, dve pri Križni gori *[»secus montem Crucis«]*, kateri varujeta kot odvetnika Herman in Diebald, sina rečenega Diebalda, ki pa ne zahtevata za to nobenih pravic in nobenih služnosti, temveč samo po eno mero *[»mensuram«]* ovsa od vsake kmetije, četrto pa v Pački vasi *[»in villa Pak«]*, katera je tudi pod varstvom omenjenih bratov.[381] — Listino pečati izdajatelj.

Priče: *»Wuluingus et Chŏnradus de Gorissendorf, Dippoldus de Schorlinge et frater eius Heinricus, Gotfridus Kelcz, Lutoldus officialis, Fridericus de Haelensteine et alii multi quorum copia interfuit.«*

»Acta sunt hec in Bettouia, anno gratie millesimo ducentesimo quadragesimo sexto.«

Na listini visi pečat.

[Orig. v Dež. arhivu v Gradcu. — Zahn, Urkb. Steiermark, III, 61, n. 8.]

Št. 897.

1246.

Krški škof Ulrik da svojemu kapitlju v last eno kmetijo v Nassingu, katero je na njegovo (kapitljevo) prošnjo stolnik Hartvik iz Važenberga *[»dominus Hertwicus dapifer de Weisinberch«]* kupil

[380] Gl. št. 890.
[381] Prim. št. 821.

za 24 mark od Hermana iz Pilštajna in njegovega brata *[»â Hermanno et fratre suo in Pilsteîn«]*, ki sta jo imela kot fevd od krškega škofa.

Med pričami: »... *dominus Albertus de Landesperch, dominus Henricus et filius eius Fridericus de Sȳzenheîm, Fridericus de Trachenberch, Otto et Fridericus de Landesperch* ...«

Na listini visita pečata: 1. Hartvika iz Važenberga z legendo: † S V ='. H . . TW . . . . . WESENBERHC (slika: Neuer Siebmacher, IV, 7 a, tab. 13), 2. škofa Ulrika.

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., II. 38, n. 575. — Zahn, Urkb. Steiermark, III, 62, n. 9. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 229, n. 1082.]

Št. 898.

1246.

Bratje Ortolf, Eberhard in Krafto iz Motnice podele Krški cerkvi neko kmetijo.

Med pričami: »*Vlricus de Vo̊lchenmarchet prepositus et Karinthie archidiaconus.*«

[Orig. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., II. 40, n. 577. — Reg.: Ankershofen v Arch. f. österr. Gesch., XXXII, 227, n. 1078.]

Št. 899.

(Med l. 1246 in l. 1248.)

Ko se je po smrti Ulrika iz Peggaua, ki je Krški cerkvi napravil za 738 mark škode in bil zaradi tega izobčen, krški kanonik Ulrik starejši protivil, da bi bil ta pokopan v Šentpavelskem samostanu, sta grofa Sifrid in Ulrik, starejša sinova umrlega, obljubila v navzočnosti Ditmarja iz Grebinja, njegovega brata Eberharda *[»coram domino Ditmaro de Griuen et fratre suo domino Eberhardo«]* in še drugih oseb, da hočeta povrniti storjeno škodo.

[Zapis iz ok. l. 1264. v arhivu Zgod. društva v Celovcu. — Jaksch, Mon. Car., II, 37, n. 574 (radi datiranja gl. istotam, 30, n. 564).]

Dodatek.[382]

Št. 900.

1208.

Ogrski kralj Andrej (II.) podeljuje Nikolaju, grofu iz Železnega *[»Nicolao, comiti de Ferreo castro«]* in njegovim dedičem radi velikih zaslug, katere si je v veliki meri stekel zanj (za kralja), zemljišče Lendavo, spadajoče pod Železno *[»terram quandam nomine Lyndwa ad Ferreum castrum pertinentem«]*, ki je bilo podrejeno uradniku, po domače imenovanemu »wolpach«. Na zemljišče ga je pustil uvesti po svojem pristavu Iwachymu sinu Gyewche *[»per pristaldum nostrum Iwachym filium Gyewche«]*. Meja zemljišča, katero je pristav odredil, gre od Sv. Venceslava *[»a sancto Vencezlao«]* po potu proti vzhodu in meji na zemljišče vasi stražnikov, imenovane Krčica (Kercza) *[»ville speculatorum Kurcite«]*, gre dalje ob istem potu in meji ob Wolferjevo vas *[»ville Wolfer«]* in nato ob Ivanovo zemljišče *[»terre Johan«*, Ivanjšovci?]; tu je mejnik od zemlje *[»meta de terra«]*. Nato gre meja ob velikem potu in meji ob Zaladsko zemljo *[»terre Zalaiensi«]*; tu je mejnik od zemlje. Ob istem potu gre proti zahodu in meji ob zemljišče *»Chef«* (Čikečka vas, Csekefa), kjer je mejnik od zemlje. Nato gre dalje ob imenovanem potu ter pride do zemljišča Ivanovega in Wolferjevega *[»ad terram Johan et Wolfer«]*, katero je v sredi zemljišča grofa Nikolaja in je označeno z mejo in mejniki. Nato gre ob imenovanem velikem potu in meji na Zaladsko zemljo; desna stran spada grofu Nikolaju, a leva pod Zalo. Nato gre do vasi Bogojina *[»Bogma«]*, kjer je na bregu vode mejnik od zemlje, nato do vode *»Lyprich«*, kjer je mejnik od zemlje, nato ob mejnikih od zemlje do vode Ledave *[»ad aquam Lyndwa«]* in ob tej navzgor do zemljišča grofa Hendrika *[»comitis Hendrici«]*, katero je grof Nikolaj z njegovo (kraljevo) in njegovih fevdnikov vednostjo kupil od grofa Hendrika. Na tem zemljišču je sedem vasi. Ob Ledavi gre meja nato do njenega izvira, kjer je mejnik od zemlje. Nato gre meja do izvira vode Dobre *[»ad caput aque Dobra«]*, kjer je mejnik od zemlje, dalje meji ob zemljišče vasi Tanke *[»ville Thohna«]*, kjer je zopet mejnik od zemlje. Nato gre in meji ob zemljo kmetov Železnega gradu, katerih vas se imenuje *»Rodina«*; tu je mejnik od zemlje. Nato gre in meji ob zemljišče grofa Hajdrika *[»Heydrici*

[382] Na sledeče prekmurske listine je opozoril Fr. Kovačič v Časopisu za zgod. in narodopisje, XXI (1926), 1—3. Dodal sem pod št. 900 regest do pred kratkim neznane obširne listine, katero je priobčil Szentpétery v novih Regesta regum stirpis Arpadianae (1923). — M. K.

comitis«], kjer je mejnik od zemlje; desna stran je grofa Nikolaja, a leva Hajdrikova. Nato gre do *»Kuueshug-a«* in meji na zemljišče *»Norsa«*, kjer je mejnik od zemlje, nato pride ob velikem potu do vode *»Hydusd«* in gre preko te vode do *»Bercy«*, desna stran je grofa Nikolaja, a leva spada k zemljišču *»Norsa«*; tu je mejnik od zemlje. Dalje se dotika meja zemljišča *»Tompea« [»terre Tompee«]*, kjer je mejnik od zemlje, nato zemljišča Jakoba Balba *[»terre Jacobi Balbi«]*, kjer je zopet mejnik od zemlje; nato meji ob zemljišče *»Belenug«*, kjer je mejnik od zemlje, nato ob zemljišče grofa Hajdrika, kjer je blizu cerkve sv. Benedikta *[»prope ecclesiam sancti Benedicti«]* mejnik od zemlje. Nato gre dalje in preskoči v dolini vodo Kobilje *[»aquam Kobula«*, danes Kobilji potok], kjer se nahaja mejnik od zemlje ter gre nato do vode Velemer *[»ad aquam Welmer«]* ter ob tej navzgor do njenega izvira, kjer je mejnik od zemlje. Nato gre dalje in meji ob zemljišče *»Iswna«*, kjer je mejnik od zemlje, ter meji ob potu navzdol ob zemljišče *»Muncu«*, tako da spada desna stran grofu Nikolaju, leva pa pod *»Muncu«*. Nato pride meja do zemljišča stražnikov, kjer se je začela. — V okviru teh meja nima razen grofa Nikolaja nihče kake pravice. Izvzeta sta le imenovana Ivan in Wolfer ter njuni nasledniki, katerih zemljišče je od teritorija grofa Nikolaja razmejeno s posebnimi mejami.

[Prepis v listini kralja Ludvika z dne 14. okt. 1373. v arhivu hercega Batthyányja v Kőrmendu. — Szentpétery, Regesta regum stirpis Arpadianae, I, 75, n. 237 (listina).]

Št. 901.

1213.

Ogrski kralj Andrej (II.) vrača in potrjuje cerkvi (samostanu) sv. Gotharda *[»ecclesia sancti Gothardi«]*, katero je ustanovil njegov oče kralj Bela (III.), zemljišče Dobra *[»terram de Dobra«]*, ki ga je cerkev v trajnih homatijah za nekaj let izgubila. Zemljišče so zasedli stražniki nekdanjega grofa Andreja v Železnem iz Zale, zamenjavši svojo zemljo z zemljo tamošnjih cerkvenih ljudi. Ker se pa stražniki radi napadov Nemcev niso tamkaj mogli držati, vrnili so se v svoj prvoten kraj in razgnali opatove ljudi. Tako je ostalo tamkajšnje zemljišče opustošeno. S pristankom fevdnikov iz Železnega in okolišnih je imenoval kralj za pristava grofa Moysa iz Železnega, kateri je po (kraljevem) kleriku Mateju določil meje in zemljišče vrnil cerkvi sv. Gotharda. Meja se začenja pri izlivu Dober-potoka v Rabo *[»rivulus qui dicitur Dobra cadit in flumine Raba«]*, gre ob tem proti jugu do suhega potoka, nato proti vzhodu na gorovje ter po vrhu tega do izvira *»Zalaoga«*, gre nato do mejá grofa Nikolaja in dalje do (reke) Ledave *[»in Lindua«]* ter ob tej navzgor preko gore do

Siniškega potoka *[»in rivulum qui dicitur Sibring«]*, ob katerem se vrača do Rabe in gre ob tej reki do izliva Dober-potoka, kjer se je začela.

[Orig. v arhivu hercega Batthyányja v Körmendu. — Wenzel, Cod. dipl. Arpadianus cont., VI, 358. — Reg.: Szentpétery, Regesta regum stirpis Arpadianae, n. 281.]

1214. Št. 902.

Ogrski kralj Andrej (II.) obnavlja grofu Nikolaju listino pod št. 900.

[Prepis v listini kralja Ludvika z dne 10. maja 1359. v arhivu hercega Batthyányja v Körmendu. — Reg.: Cod. dipl. patrius Hung., VIII, 16. — Szentpétery, Regesta regum stirpis Arpadianae, n. 292.]

1232. Veszprém. Št. 903.

Kapitelj veszprémske cerkve potrjuje pred njega došlemu Strochoni in njegovim bratom, da so prodali grofu Hoholtu za 50 mark del njihove zemlje in gozd, katerega jim je podaril kralj Henrik. Hoholt je označil kupljenemu zemljišču sledeče meje: meja se začenja pri jarku, ki je med vodo Libovje in Muro *[»inter aquam Lyboam et Muram«]*, gre navzgor k in ob Muri do murskega otoka, na katerem je bila hiša družine *[»domus drusinie«]* in kateri je obdan od stoječih rokavov Mure; nato gre navzgor ob Muri do nekega kraja *»ad Hochsu«* (danes Kot?), nato proti severu do reke Libovje, preskoči reko in gre navzgor v bližino gozda *»Hetes«* (Hotica, Hotiški gozd?) do gore *»Wald«*; tu je mejnik od zemlje. Na gorenjo stran proti zapadu ostane (zemlja) Strochoni, na spodnjo stran ob vodi proti vzhodu jo dobi grof Hoholt. Od gore *(»Wald«)* gre meja skozi gozd *»Hetes«* proti reki Ledavi *[»ad fluvium Lyndua«]*, tam je na otoku mejnik od zemlje; nato gre skozi imenovani gozd k drugi reki Ledavi *[»ad alium fluvium Lindua«]*, nato preko polja k meji lastne zemlje grofa Hoholta, kjer se konča. Strochona in bratje izjavijo, da je imenovani Hoholt že prej mejil ob njihovo zemljo.

[Orig. v Drž. arhivu v Budimpešti. — Wenzel, Cod. dipl. Arpad. continuatus, VI, 514.]

1236. Veszprém. Št. 904.

Kapitelj veszprémske cerkve naznanja, da sta pred njim *»Gogan, Johannis filius de villa Ola«* in njegov sorodnik *»Jula, Bulchv filius de villa Zebuchka«* prodala zemljišče Lendavo *[»terram quandam Lynduam nomine«]* s štirimi vinogradi, gozdovi, letno

gornino od tamkaj nahajajočih se vinogradov in priteklinami, kar je bilo vse po treh četrtinah Goganovo, po eni četrtini pa Julovo, grofu Hoholtu za 111 mark srebra, ki jih je grof v prisotnosti kapitlja izplačal. Meja se začenja v gozdu pri vasi Polana *[»Palana«]*, vodi skozi gozd po poti do nekega hrasta, odtod preko gore in vinograda do hrasta in od tega doli do goščav ob vodi *»Dobonuch«*[383], ob tej vodi do dveh hrastov v veliki dolini, kjer je mejnik, od mejnika do »kraljeve gore« *[»ad montem regis«]* in od te do mejnika Hoholtove lastne zemlje. Od tega mejnika gre meja k drugemu pod hruško med vinogradi, od hruške do vode Ledave *[»ad aquam Lyndua«]*, od Ledave k zemljišču *»filiorum Wolkoslov«* in dalje k studencu *»nomine Stoyzloyka«*, kjer se konča.

[Orig. v Drž. arhivu v Budimpešti. — Wenzel, Cod. diplom. Arpadianus continuatus, VII, 17.]

1239. Veszprém. **Št. 905.**

»Empsa, Dyca, Itemyr et Heym filii Dees, Petrus filius Chug, Turul et Mycou filii Chunad de villa Boc«, fevdniki Zaladskega gradu *»de genere Johannis Maioris Exercitus«*, prodajo dedno zemljišče, ležeče ob zemljišču Gosztolla *[»adiacentem terre Gostule«]*, s tamkaj ležečim vinogradom v obsegu osem oralov za 40 mark srebra prostovoljno grofu Hoholtu. Že prej so isti prodali grofu tretji del istega zemljišča za 20 mark srebra. Meja se začenja pri že prej grofu prodani zemlji na severu pri reki *»Dobronuc«* (mogoče Bagonica, ki teče skozi Dobrovnik), gre proti vzhodu k dolenjemu delu vasi *»Scenmiclos«* (danes Kérka-Szt.-Miklós ob reki Krki), kjer sta na vsaki strani reke mejnika blizu velike ceste. Od reke gre meja ob isti veliki cesti, po kateri se pride v kraj *»Vdworcurka«*[384] *[»iuxta viam magnam, per quam venitur ad locum Vdworcurka«]* in pride do manjše Ledave *[»in minorem Lynduam«]*, katera teče po malem ozemlju in se izliva v večjo Ledavo *[»in maiorem Lynduam«]*. Tam kjer se manjša Ledava izliva v večjo, okrene se ta navzgor proti zapadu in meja gre od reke k cesti v *»Scenmiklos«*, nato na goro in med vinogradi do začetka k reki *»Dobronuc«*. Drugi na tem zemljišču ležeči vinogradi morajo plačevati gornino.

[Prepis iz l. 1346. v Drž. arhivu na Dunaju. — Wenzel, Cod. diplom. Arpadianus continuatus, VII, 91.]

[383] Mogoče potok, ki teče skozi vas Dobrovnik in se danes imenuje Bagonica.
[384] Mogoče Kérka-Szt.-Király.

Imenik krajev in oseb.

A. filius Almerici, tržaški prebivalec (1202), 31.
A. Berra, tržaški prebivalec (1202), 31.
A. filius Bone, miljski prebivalec (1202), 32.
A. Borma, tržaški prebivalec (1202), 31.
A. filius Cavelli, miljski prebivalec (1202), 32.
A. de Clarissima, tržaški prebivalec (1202), 31.
A. Danna, miljski prebivalec (1202), 32.
A. Debonezan, tržaški prebivalec (1202), 31.
A. Deneslez, miljski prebivalec (1202), 32.
A. de Dobrofin, tržaški prebivalec (1202), 31.
A. filius Ernust, miljski prebivalec (1202), 32.
A. de Galterino, miljski prebivalec (1202), 32.
A. filius Joannite, miljski prebivalec (1202), 32.
A., gastald v Kopru (1202), 23, 25.
A. filius Marci, miljski prebivalec (1202), 32.
A. filius Martini, miljski prebivalec (1202), 32.
A. Meliez, tržaški prebivalec (1202), 31.
A. brat Nikolajev, tržaški prebivalec (1202), 31.
A. de Paugnat (Paugnan?), miljski prebivalec (1202), 32.
A. de Peraga, miljski prebivalec (1202) 32.
A. de Radiuo, miljski prebivalec (1202), 32.
A. de Riuela, tržaški prebivalec (1202), 31.
A. filius Ronomi, miljski prebivalec (1202), 32.
A. Ros, tržaški prebivalec (1202), 31.
A. Spargo, miljski prebivalec (1202), 32.
A. de Stoica Sylvester, miljski prebivalec (1202), 32.
A. filius Topere, miljski prebivalec (1202), 32.
A. de Tupista, tržaški prebivalec (1202), 31.
A. gener eius (to je Vodolrica de Got), tržaški prebivalec (1202), 31.
Aachen (Aquisgranum), mesto na Nemškem, 227, 283, 471.
Aaliz, sestra mejnega grofa Konrada iz Lanzberga, 77. — Nj. stariši Dedo in Matilda.
Abbatisse, gl. M. Abbatisse.
Abel, magister, menih v Št. Pavlu (1213), 211.
Aborigo, miljski prebivalec (1202), 32.
Abram iz Matreia, sodnik solnograškega nadškofa Eberharda II. (1223), 372.
Abramus iz Weissensteina, priča v Št. Rupertu pri Beljaku (1227), 458.
Absolon, sin Adlerjev, iz Ogleja (1211), 186.
Abtsberg, pri Št. Andražu v Labodski dolini, 29.
Abundantia, gl. G. de Abundantia.
Accaza, gl. Petrus Accaza.

Acotanto, gl. Angelus Acotanto.
Ada, gl. Ambrosinus filius Ade, V. filius Ade.
Adalbero, škof v Würzburgu (1045—1085). — Nj. grob v Lambachu na Gor. Avstrijskem, 86.
Adalbert, gl. Albert.
Adalbert (Adelbertus), župnik v Kostanjevici, kaplan koroškega vojvode Bernarda (1220), 311.
Adalger de Grimaldo, meščan v Kopru (1203), 53.
Adalger, diakon v Piranu, 250.
Adalger, sin nekega de Topa (1238), 690.
Adalgerius, gl. Janetto de Joanne Adalgerii.
Adalgherus, tržaški prebivalec (1202), 31.
Adalper (1211), 185.
Adalperius de Azo, priča v Kopru (1210), 167.
Adam, gl. J. Adam Vicher.
Adam, tržaški prebivalec (1202), 31.
Adamo, gl. Bernardus de Adamo.
Addelbertus, gl. Albert.
Adegliacco, sev. od Vidma v Furlaniji, 196.
Adela, gl. Al. de Adela.
Adelbertus, gl. Adalbert, Albert.
Adelhajda (Aleidis), hči Otona iz Dravberga, žena Ofona iz Püttena (1222), 365.
Adelhajda (Alheida), žena Friderika Monacha (1243), 829.
Adelhajda (Alheidis), žena goriškega grofa Majnharda (1206), 99.
Adelhajda (Adeledis, Adelheidis), žena Amelrika in mati Svikera iz Humberga (1217—1224), 270, 330, 331.
Adelhajda (Adelheidis, Alheide), hči Hartnida iz Ptuja, žena Ulrika s Planine (1239), 707.
Adelhajda (Alhajda), hči Rudigerja Dumsa (1207), 113.
Adelhajda, sestra Bernarda iz Schwanberga (1243), 827.
Adelhedus s Hmeljnika, gl. Adeloldus.
Adelheidis, gl. Adelhajda.
Adeloldus (Adelhedus) s Hmeljnika (1223—1238), 376, 486, 687. — Nj. bratje Albero, Friderik, Pucelinus, Rupert.
Adeloldus iz Isole (1220), 322.
Adelprus de Azone, priča v Kopru (1216), 258. — Nj. zet Albericus.
Adelun, prošt v Garsu na Nižjem Avstrijskem (1204), 73.
Adiltefius, sin Grimalda de Petro, priča v Kopru (1210), 167.
Adler iz Ogleja (1211), 186. — Nj. sinova Albert in Absolon.
Admont (Admunde, Admunt), samostan na Zg. Štajerskem, 5, 27, 46, 121, 127, 151, 210, 236, 468, 547, 548, 584, 621, 624, 631, 679, 687, 688, 747, 749, 835, 850. — Opat: 161, 226, 520, 570. — Opatje: Ivan, Rudiger, Gotfrid (II.), Konrad.
Admunde, gl. Admont.
Admunt, gl. Admont.
Adoldus, gastald v Isoli (1225), 429.
Adrian, gl. C. Adrian.
Adriaticum mare, gl. Jadransko morje.
Adrichesdorf, 20.
Aduinto, gl. W. de Aduinto.
Ageris, gl. Ariis.
Agino de Sinesia, tržaški prebivalec (1202), 31.
Agnes, gl. Neža.
Agustin, tržaški prebivalec (1202), 31.
Ahten (Atens, Attemps), grad sev.-zap. od Čedada, 219, 323.
Aich, gl. Dob.
Aich (Aiche), już. Gmünda na Kor., 100. — Imetje grofa Viljema iz Loža, 711.
Aichach, jugozap. od Castelrutta na Tirol. — Viljem.
Aiche, gl. Aich.
Aichelberg (Aichelberch, Aichelperch), vzh. od Beljaka. — Rajnher.
Aichowe, gl. Dob.
Aiginow, gl. Hohenau.
Aimericus iz Tauchendorfa, priča v Žičah (1202), 22.

Aimo filius Clauel, miljski prebivalec (1202), 32.
Ajello, vas v vzh. Furlaniji, 36.
Akon, mesto v Siriji, 220.
Al. de Adela, tržaški prebivalec (1202), 31.
Al. de Belica, tržaški prebivalec (1202) 31.
Al. de Daniel, tržaški prebivalec (1202), 31.
Al. Decono, tržaški prebivalec (1202), 31.
Al. filius Feliciae, tržaški prebivalec (1202), 31.
Alatri, mesto v srednji Italiji, 360, 361.
Alba, gl. Belgrad (Karlsburg).
Albana, gl. Ibana.
Albaro, kraj pri Kopru ali Miljah, 53.
Albeck, sev. od Trga na Kor., 100, 622. — Konrad.
Albeno, gl. Albero.
Albenus, gastald v Isoli (1213), 206.
Alber, gl. Avber.
Albericus, zet Adelpra de Azone, priča v Kopru (1216), 258.
Albericus de Carsto, zastopnik koprske občine (1239), 715.
Albericus, skabin v Kopru (1238), 696.
Albericus, tržaški prebivalec (1202), 31.
Albericus iz Trsta, konzul v Kopru (1239), 715.
Albericus, gl. Warnerius sin Alberikov.
Alberik, gastald, 250.
Albero, kmet v Brdih (1204), 69.
Albero de Burla, priča v Kamniku (1209), 156. — Nj. brat Bertold.
Albero iz Dupelj (1205—8), 96. — Nj. brat Bertold.
Albero de Grimaest (1237), 683.
Albero (Albeno), točaj, iz Grimmensteina (1209—1224), 154, 266, 307, 386.
Albero, sin Teoderika iz Gutenberga (1205—1208), 96.
Albero iz Hmeljnika (1228, 1238), 486, 687. — Nj. bratje Adeloldus, Friderik, Pucelinus, Rupert.
Albero iz Kendla (1238), 702.
Albero iz Kuenringa (1240), 737.
Albero, menih v Št. Pavlu (1213), 211.
Albero, kletar v Vetrinju (1239 do 1246), 726.
Albero, menih v Vetrinju (1217), 281.
Alberone iz Andechsa (1226), 441.
Albert (Albertus), duhovnik (1242), 802.
Albert (Albertus), sin županov (suppan), priča (1217), 279. — Nj. brat Ulrik.
Albert (Albertus), sodnik (1240), 743.
Albert (Albertus), priča v Admontu (1238), 687. — Nj. brat Albert.
Albert (Albertus) iz Bernava, priča (1231—1239), 554.
Albert, brat Friderika z Bleda (1245), 854.
Albert (Adalbertus), star., grof iz Bogena (1202), 12, 18. — Nj. sinovi Albert, Bertold, Lupold.
Albert, ml., grof iz Bogena (1202), 12. — Nj. oče Albert.
Albert Chramer (1215), 235. — Nj. žena, 235.
Albert Čeh (Albertus Bohemus) (1243), 819.
Albert (Albertus), menih v Diessenu (1225), 419.
Albert (Albertus), kanonik v Dobrli vasi (1236), 656.
Albert (Albertus), brat Otona iz Dravberga (1213), 212.
Albert (Albertus) de Gaenzik, Gamizek (1238, 1239), 694, 714. — Nj. brat Konrad.
Albert (Addelbertus, Albertus), opat v Gornjem gradu (1227—1242), 466, 488, 490, 510, 545, 698, 699, 802.
Albert (Albertus) de Harde (1212), 198.

Albert (Albertus) iz Humberga, brat Henrika Alba (1220—39), 330, 643, 714.
Albert (Albertus) Surgen iz Humberga (1202), 38.
Albert (Albertus), klerik, sin Valterjev, iz Humberga (1213), 214.
Albert (Albertus), sin Gerhardov, iz Hallegga (1243), 880.
Albert (Albertus), brat Gerhardov, iz Hallegga (1213), 214.
Albert (Albertus), kastelan Kolonov (1213), 214.
Albert, notar v Kopru (1201, 1216), 9, 258.
Albert (Albertus) iz Ljubeka (1240), 743.
Albert (Albertus) iz Loža (1220), 310. — Nj. bratje Karl, Rupert.
Albert Maurdarius (1205), 87, 88. — Nj. žena Berta. — Nj. sinovi Fulcher, Pinosa, Rambold.
Albert (Albrecht), sin Adlerjev iz Ogleja (1211), 186.
Albert (Albertus) iz Podčetrtka (1246), 897.
Albert (Albertus) Prehtili iz Prapreč (Lichtenberg) (1228), 481, 482, 483.
Albert (Albertus) iz Raštanja (Reichenstein) (1203—1241), 212, 633, 763.
Albert (Albertus) iz Reinegga (1241), 780.
Albert (Albertus) iz Rogatca (1207 do 1227), 122, 154, 307, 386, 454, 462.
Albert (Albertus) de Schalchstetten (1236), 656.
Albert (Albertus) iz Slovenjega Gradca? (1228), 489.
Albert (Albertus) (III.), nadškof v Solnogradu († 1200), 12, 627.
Albert (Albertus), subprior v Stični (1230), 530.
Albert (Albertus) de Sulz (1209), 154.
Albert (Albertus) s Šmarne gore (1216), 261.
Albert (Albertus), magister, menih v Št. Pavlu (1213), 211.
Albert (III.) (Albertus), grof tirolski (1202—1241), 13, 279, 292, 309, 681, 689, 691, 692, 709, 730, 764.
Albert (Albertus), župnik v Trebnjem (1243, 1244), 811, 813, 839.
Albert (Adelbertus, Albertus), iz Trušenj (1204—1218), 81, 182, 280, 294. — Nj. bratje Gotfrid, Kolon, Konrad, Oton.
Albert (Albertus) iz Tuhinja (1217), 270. — Nj. brata Wilfinus, župnik v Kapli, in Henrik Albus.
Albert (Albertus), dekan pri sv. Rupertu v Velikovcu (1238, 1240), 701, 743.
Albert (Albertus), meščan v Velikovcu (1238), 701.
Albert (Albertus) iz Velinje vasi (1204), 69.
Albert (Albertus), grof iz Višnje gore (1202—1209, † pred 1232), 13, 27, 42, 123, 124, 156, 157, 565. — Nj. hči Sofija.
Albert (Albertus) iz Vohburga (1209), 156.
Albert (Albertus), grof iz Vovber, kanonik v Pasavi, 269, 347, 555, 649, 707, 715. — Nj. brat grof Viljem.
Albert (Albertus) iz Vrbovca (1230 do 1232), 523.
Albertus, gl. Albert.
Albignus, dva prebivalca tega imena iz Pirana (1231), 537.
Albin de Domda, priča v Piranu (pred 1216), 250.
Albin iz Isole, sin presbiterja Venerija (1202), 25. — Nj. žena Elicha.
Albingherulus, gl. L. de Albingherulus.
Albinus iz Pirana (1235), 628. — Nj. sin Tison.
Albinus de Sepa, priča v Rovinju (1208), 128.
Albinus, kanonik v Trstu (1226), 438.
Alborio, gl. Johannes de Alborio.
Albrant, priča (1214—20), 232.
Albrecht, gl. Albert.
Albrihus (Albert), grof iz Mehovega (1241), 775.
Albucan (Albuzanum), vas in gora juž. Isole v Istri, 25.

Albuinus, župnik v Kostanjah na Kor. (1202), 38.
Albus, gl. Engelbert Albus.
Albus, gl. Henrik Albus.
Albuzanum, gl. Albucan.
Aldager de Cuniça, priča v Piranu, 250.
Aldaperius de Andrico, notar, priča v Kopru (1212), 195.
Aldaperius de Deo, priča v Kopru (1212), 195.
Alderico, gl. Vitalis de Alderico.
Aldericus filius Maralde, tržaški prebivalec (1202), 31.
Aldigarda, gl. Crescentius filius Aldigarde.
Aldigerius (Aldigrettus), škof v Kopru, 9, 92, 105, 195, 250, 566.
Aldino, gl. Epo.
Aldigrettus, gl. Aldigerius.
Aleidis, gl. Adelhajda.
Aleksander III., papež (1159 do 1181), 60, 132, 234, 355.
Alemanija (= Nemčija), 382.
Alena, mati Gebharda iz Kokre (1207), 123.
Alfenia, gl. Beren filius Alfenie.
Alfrina, gl. D. de Alfrina.
Algoz, kanonik v Sekavi (1246), 888.
Algozus, priča v Beljaku (1217), 281. — Nj. brat Rudolf.
Alhajda, gl. Adelhajda.
Alhardus, priča v Kamniku (1209), 156.
Alheide, gl. Adelhajda.
Alheidis, gl. Adelhajda.
Alhoch, sin Alhoha iz Vipave (1235), 644.
Alhohus iz Vipave (1235), 644. — Nj. sinova Alhoch in Engelbert.
Alife, mesto v južni Italiji, 423.
Almericus, gl. Amelricus, A. filius A-i, Dominicus filius A-i, Ivan de A-o, Popo de A-o.
Almericus gener Atelpreti, miljski prebivalec (1202), 32.
Almericus de Bilissima, tržaški prebivalec (1202), 31.
Almericus de Cono, tržaški prebivalec (1202), 31.
Almericus iz Dornberga (1226), 441.
Almericus Gelbues, posestnik pri Kopru (1210), 165.
Almericus de Ghenana, tržaški prebivalec (1202), 31.
Almericus, podesta istrskega mejnega grofa (1210), 167.
Almericus, subdiakon, kanonik v Kopru (1216), 259.
Almericus (Amelricus), notar in kancelar v Kopru (1201—1234), 9, 25, 53, 165, 167, 258, 259, 424, 426, 429, 617.
Almericus, podesta v Kopru (1201—1216), 9, 31, 258.
Almericus, dve priči tega imena iz Kopra (1202), 32.
Almericus, miljski prebivalec (1202), 32.
Almericus iz Motovuna (1222), 356.
Almericus, notar in gastald v Piranu (1208—1231), 128, 367, 537.
Almericus frater Sofie, priča v Trstu (1202), 31.
Almericus Spandinuces, zastopnik koprske občine (1225 do 1239), 426, 428, 429, 715.
Almericus, sin Vidona iz Milj (1213), 209. — Nj. sorodnik Artuik iz Poreča.
Almiricus filius Pervini, priča v Trstu (1236), 654.
Alpe, gl. Sifrid de Alpe.
Alpe (Alpes), 752, 806.
Alram iz Roža (1204), 72. — Nj. žena H.
Alram (Alraimus) iz Weissensteina (1202—1217), 22, 272.
Alsniz, gl. Osenca.
Altaich, samostan na Bavarskem (danes Niederaltaich), 321.
Altenbuch, danes Buch pri Altöttingu na Bavarskem, 12.
Altenburch, gl. Vrbovec.
Altendorf, gl. Stara vas.
Altenhoven, gl. Stari dvor.
Altenmarkt, pri Fürstenfeldu na Štaj., 608.

Altenzell, samostan na Bavarskem, 851.
Alwardus, menih v Št. Pavlu (1213), 211.
A(lwardus), »de Uorst«, vitez (1207), 123.
Amalricus, gl. Almerik, Amelrik.
Amantinus, gl. Ambrosinus A-i, Ambrosinus de A-o, Ambrosius filius A-i, Crescentius A.
Amantinus (1201), 9.
Amantinus, miljski prebivalec (1202), 32.
Amblreich, gl. Amelrik.
Ambras, samostan pri Innsbrucku, 481.
Ambrosino Belgramoni, konzul v Kopru (1216), 258.
Ambrosinus de Amantino (Amantini), meščan v Kopru (1216, 1222), 258, 357.
Ambrosio, gl. Martinus de Ambrosio.
Ambrosio, gl. Regnardus de Ambrosio.
Ambrosius filius Ade, miljski prebivalec (1202), 32.
Ambrosius filius Amantini, priča v Kopru (1210), 165.
Ambrož, notar (1239), 715.
Amelbert s Homca, plemeniti (1201), 2.
Amelricus, gl. Almerik, Amelrik.
Amelrik, ministerial bamberške cerkve (1212), 198. — Nj. brat Sifrid.
Amelrik (Amelricus) Grossus (1212), 198. — Nj. sinova Amelrik, Wluingus.
Amelrik (Amelricus), sin Amelrika Grossa (1212), 198.
Amelrik (Amalricus, Amelricus, Ammelricus) iz Humberga (1204 do 1217), 69, 125, 214, 270, 271, 330, 331. — Nj. oče Sviker. — Nj. sin Sviker. — Nj. vdova Adelhajda.
Amelrik (Amelricus) Speradi, priča v Kopru (1216), 259.
Amelrik iz Steierberga (1238), 700. — Nj. brat Henrik.
Amelrik (Amblreich) iz Stubenberga (1244), 848.
Amelrik, kastelan v Sommerecku (1239), 711.
Americus de Zagono, priča v Kopru (1216), 258.
Amik, dva vratarja piranske cerkve tega imena (1216), 250.
Amlesberch, gl. Amselberch.
Ammelricus, gl. Amelrik.
Ampans (Anpans), kraj na Tirolskem, sev. od Brennerja. — Henrik.
Amselberch, Amselberg, Amlesberch, na Kor.? — Friderik.
An., magister, tržaški prebivalec (1202), 31.
Anagni, mesto v Italiji, 60, 524, 525, 574, 575, 576, 599.
Ancona, gl. Leo qui fuit de Ancona.
Andasse, gl. Andechs.
Andechs (Andasse, Andechs, Andehs, Andehse, Andeis, Andes, Andesze, Andex), grad na Bavarskem, jz. Monakovega. — Istrski mejni grof Henrik, bamberški škof Ekbert, mejna grofica Sofija, Albero, Gotšalk. — Mejni grof, 649.
Andehs, gl. Andechs.
Andehse, gl. Andechs.
Andeis, gl. Andechs.
Andes, gl. Andechs.
Andesze, gl. Andechs.
Andex, gl. Andechs.
Andrea, gl. B. Piula f. de Andrea de Mergrat, P. de Andrea de Marina.
Andrea Budina, tržaški prebivalec (1202), 31.
Andreas, gl. Andrej.
Andreas, diakon in notar (1202), 31.
Andreas Balbi iz Benetk (1238), 690.
Andreas Conrado, presbiter in notar (1202), 32.
Andreas, gl. D. filius Andree.
Andreas, gl. Ditalm sin Andrejev.
Andreas, gl. Lydoinus quondam Andree de Çiglago.
Andreas de Marina, tržaški prebivalec (1202), 31, (1216), 253.
Andreas, prebivalec v Miljah (1202), 32.

Andreas, presbiter, priča v Omaku (1235), 636.
Andreas Raffus, priča v Trstu (1224), 407.
Andreas Rubeus, tržaški prebivalec (1202), 31.
Andreas Sturlo, posestnik v Novem Milju (1235), 637.
Andreas Valleresso, priča v Trstu (1202), 31.
Andreas de Zilago, priča v Kopru, 167, (1210), 259, (1216).
Andrej Caldera, posestnik pri Kopru (1210), 165.
Andrej Dandolo, prebivalec v Benetkah (1210), 159. — Nj. nečak Marin D.
Andrej, minorit (1243), 818.
Andrej (II.), kralj Ogrske (1205 do 1235), 77, 200, 419, 606, 901, 902, 903. — Nj. oče kralj Bela. — Nj. sin Bela. — Nj. žena Gertruda.
Andrej Polani, Benečan (1226), 447.
Andrej (Andreas), oče Sibota iz Kamnice (1202—1220), 44.
Andrej, presbiter kapitlja v Trstu (1241), 768.
Andrej de Witaliano (1228), 476.
Andrej, grof v Železnem (1213), 902.
Andricus, gl. Aldaperius de Andrico, notarius.
Andricus, notar v Kopru (1212), 195.
Andriol, gl. R. filius Andriol.
Angelus Acotanto, priča v Miljah (1202), 32.
Angelus, opat pri Sv. Mariji de Caneto (1212), 195.
Angel, duhovnik iz Gradeža (1227), 455. — Nj. sin Gerardin.
Angel, patriarh v Gradežu (1215), 238, (1221) 336.
Angel Grimani, Benečan (1226, 1229), 441, 505. — Nj. bratje Dominik, Filip, Ivan. — Nj. sinovi, 505.
Angelus Pampulo iz Caorle (1230), 519. — Nj. sin Ivan Pampulo.
Angelus, kanonik v Trstu (1226), 438.
Angers, mesto na Francoskem. — Škof in cerkev, 338.
Angnda, gl. Marin filius Angnde.
Angnes, gl. Neža.
Anjou (Anschouwe). — Gandîn.
Annelenda, gl. Armelenda.
Annus, miljski prebivalec (1202), 32.
Anoe, iz Benetk (1238), 690.
Anoe, brat Petra Apolonii (1238), 690.
Anpans, gl. Ampans.
Anschouwe, gl. Anjou.
Anselinus, sorodnik cesarja Friderika II., sin oglejskega patriarha Bertolda, namenjen za vojvodo Kranjskega (1245), 859.
Anshalmus, priča v Vipavi (1235), 644. — Nj. sin Gotfrid. — Nj. zet Markvard.
Anto, tržaški prebivalec (1202), 31.
Antonia, gl. D. de Antonia.
Antonia, gl. Dominicus de Antonia.
Antonius iz Lissabone (Ulyxbonensis), 283.
Antrum, gl. Landar.
Anvaldus E. iz Isole (1225), 428.
Apolonii, gl. Petrus Apolonii.
Appolonio, gl. Petrus de Appolonio.
Apulija, 512.
Aquilegia, gl. Oglej.
Aquileia, gl. Oglej.
Aquisgranum, gl. Aachen.
Ar. Cacarin, tržaški prebivalec (1202), 31.
Ar. Caligar, tržaški prebivalec (1202), 31.
Ar. de Subilia, tržaški prebivalec (1202), 31.
Ar. Tamisadro, tržaški prebivalec (1202), 31.
Arbori, tržaški prebivalec (1202), 31.
Arborio, gl. Jo. frater Arborio.
Arch, gl. Raka.
Archingerus, brat Otona Suna, priča v Mariboru (1213), 215.

Ardrik de Polcenigo (1220), 309.
Areis, gl. Ariis.
Aretino, mesto v Italiji. — Škof Marcelin.
Ariis (Ageris, Aris, Areis, Hago, Haljen), vas jvzh. Codroipa v Furlaniji, 142, 219, 323. — Brata: Rudolf, Ulrik.
Arlongus, kaplan oglejskega patriarha Bertolda (1244), 839.
Armelenda, gl. Az. filius Armelende, Henricus de Armelenda.
Armilia, gl. Lise de Armilia.
Arndoldus, prior v Vetrinju (1246), 883.
Arnold (Arnoldus), subdiakon, priča (1213), 215.
Arnold iz Brazzacca (1202), 36.
Arnold (Arnoldus) de Cruce (1206), 100. — Nj. brat Ulrik.
Arnold (Arnoldus), menih v Diessenu (1228), 490.
Arnold (Arnoldus), arhidiakon pri Dravi (1243), 817.
Arnold (Arnoldus), priča v Pazinu (1222), 356.
Arnold (Arnoldus) iz Ptuja (1208), 137.
Arnold (Arnoldus) iz Rabensteina (1202—1220), 45.
Arnold iz Rodenecka (1243), 817. — Nj. brat Friderik iz Schönnecka. — Nj. nečakinja Matilda.
Arnold (Arnoldus), opat v Vetrinju (1236—1238), 661, 675, 686.
Arnoldestein, gl. Podklošter.
Arnoldus, gl. Arnold.
Arnost iz Pirana (1226), 437.
Arnož (Ehrenhausen), trg na Štajerskem ob Muri, 741.
Arnsberg, gl. Postojna.
Arnuelse, gl. Arvež.
Arpus, tržaški prebivalec (1202), 31.
Artengus de Crema, priča v Kopru (1216), 258.
Arthelippus, sodnik v Kopru (1216), 258.
Arthucius, notar 283.
Arthuicus Cacarinus, tržaški prebivalec (1202), 31.
Arthuicus de Hermiza, miljski prebivalec (1202), 32.
Articus Massaro, iz okraja sv. Ivana Krizostoma v Benetkah (1226), 437.
Artolfo iz Kamnika (1226), 441.
Artrogus iz Tiffena (1227), 458.
Artruip, miljski prebivalec (1202), 32.
Artuic Pilizar, tržaški prebivalec (1202), 31.
Artuichoo, gl. Constantinus Artuichoo.
Artuicus, gl. Hartvik.
Artuicus, prebivalec iz Bal (1225), 417. — Nj. brat Thomasinus.
Artuicus iz Castelleria (1205, 1221), 87, 343.
Artuicus de Donisia, priča v Novem Milju (1235), 637.
Artuicus, priča v Kopru (1216), 258.
Artuicus iz Poreča, sorodnik Almerika sinu Vidona iz Milj (1213), 209.
Artuicus de Rivula, posestnik v Trstu (1236), 654.
Artuik, diakon v Piranu (1216), 250.
Artuik de Porpeto (1221), 343.
Artuik de Nobello, posestnik pri Kopru (1210), 167.
Arturicho, gl. Johannes de Arturicho.
Arvež (Arnuelse), trg na Štajerskem, grad Rajmberta iz Cmureka, 202.
Arzberg, kraj sev. od Gradca, 796.
Arzendorf, gl. Atna vas.
Aschbach, trg na Nižjem Avstrijskem, 653.
Aschwinus, gl. Askuin.
Ascwinus, gl. Askuin.
Askuin (Aschwinus) de Prunn (1213), 212. — Nj. sin Hiltprand.
Askuin (Ascvinus, Aschwinus) iz Vorderberga (1205—12), 96, 198. — Nj. brata Herman, Wluingus.

Assisi, mesto v Italiji, pri Perugiji, 635.
Atelpretus, gl. Almericus gener Atelpreti.
Atens, gl. Ahten.
Atna vas (Arzendorf, Azzendorf), pri Vovbrah na Kor., 291, 379.
Attemps, gl. Ahten.
Attenberhc, gl. Hattenberg.
Au, ob Innu na Bavarskem. — Prošt Pabo.
Augsburg (Augusta), mesto na Bavarskem, 140, 141, 142, 143, 160, 218. — Novci, 526. — Škofa Dietrik, Siboto.
Augusta, gl. Augsburg.
Auliueri, gl. M. filius Auliueri.
Aurelia, gl. Matheus de Aurelia.
Aureus, gl. Walteramus filius Aurei.
Auria, gl. Petrus de Auria.
Aurio, gl. Facina de Aurio.
Austria, gl. Avstrija.
Avasinis, vas v Furlaniji, zap. od Humina. — 196.
Avber (Alber), vas na goriškem Krasu. — 186.
Aversperg, gl. Turjak.
Avezzano, mesto pri Tarantu v Italiji. — 794.
Avignon, mesto na Francoskem. — 132.
Avstrija (Austria, Oesterreich), 22, 58, 127, 154, 414, 462, 485, 620, 656, 659, 670, 676, 710, 722, 739, 787, 801, 884. — Vojvodina, 664, 665, 859. — Vojvoda, 218, 283, 343, 353, 398, 471, 485, 524, 671, 741, 767. — Knez, 671. — Fevdnik, 671. — Biriči, 671. — Ministeriali, 606. — Vojvode Leopold (VI.), Friderik (II.). — Vojvodinji: Teodora, Neža.
Awaldus de Insula, priča v Kopru (1202), 25.
Awersperch, gl. Turjak.
Az. filius Armelende, tržaški prebivalec (1202), 31.
Az. Murator, isto (1202), 31.
Azo, gl. Adelprus (Adelperius) de Azo(ne), Sancto filius Azi.
Azzendorf, gl. Atna vas.
Azzo, gl. Natalis de Azzo.
Azzo, gl. Sl. de Azzo.
Azzwald pri Peggavu na Štajerskem, 755.
Aymo, opat pri Sv. Tomažu v Torcellu (1216), 259.
Aymus de Martin Clavello (1235), prebivalec v Novem Milju, 637.
Aymus, notar v Miljah (1203), 53. Nj. tast Diktalom.
B. iudex, miljski prebivalec (1202), 32.
B., zastopnik miljske cerkve (1232), 566.
B., opat v Stični (1221), 348.
B., dekan v Trstu (1224), 394, 395, 396, 406, 407.
B., duhovnik in zastopnik tržaške cerkve (1232), 566.
B. Caraburse, tržaški prebivalec (1202), 31.
B. della Curte, tržaški prebivalec (1202), 31.
B. Deota, miljski prebivalec (1202), 32.
B. frater Gaudi, tržaški prebivalec (1202), 31.
B. de Hellaro, tržaški prebivalec (1202), 31.
B. de Jemma, tržaški prebivalec (1202), 31.
B. filius Joannis de Pandrea, miljski prebivalec (1202), 32.
B. de Liprando, tržaški prebivalec (1202), 31.
B. de ser Luzo, miljski prebivalec (1202), 32.
B. filius Martini, miljski prebivalec (1202), 32.
B. filius Michaelis, miljski prebivalec (1202), 32.
B. de Piderna, tržaški prebivalec (1202), 31.
B. Piulaf. de Andrea de Mergrat, tržaški prebivalec (1202), 31.
B. Portonar, tržaški prebivalec (1202), 31.
B. Riparius, miljski prebivalec (1202), 32.

B. Ruffus, tržaški prebivalec (1202), 31.
B. Sallimbe, miljski prebivalec (1202), 32.
B. Sufol, tržaški prebivalec (1202), 31.
B. de Tupista, tržaški prebivalec (1202), 31.
B. Waltrinus, miljski prebivalec (1202), 32.
Babenberg, gl. Bamberg.
Babenperch, gl. Bamberg.
Babenwort, gl. Babni vrt.
Babinberc, gl. Bamberg.
Babni vrt (Babenwort), vas pod *Storžičem na Gorenjskem, 96.*
Babo iz Roža (1239), 714.
Babo iz Vovber (1228), 473.
Babonić (Babonigh), grof iz Vodice (1241), 775. — Nj. oče Štefan.
Bach (de Pache), grad jugovzh. od Feldkirchena na Kor. — Konrad.
Bače (Vêech), vas in jezero na zap. Kor., 704. — Herman.
Baden, na Nemškem. — Mejni grof, 782.
Badoarius, gl. Jacobus Badoarius.
Bagonica, gl. Dobrovnik.
Baguario, gl. M. Baguario.
Balbus, gl. Andreas Balbi, Jakob Balbus.
Balduin (Baldwinus) iz Velikovca (1204), 81.
Balduin (Baldwinus), opat v Vetrinju (1213), 214.
Baldus, miljski prebivalec (1202), 32.
Baldwinus, gl. Balduin.
Bale (Valle), trg v južni Istri, 417.
Baltiško morje (mare Paletum), 752.
Bamberg (Babenberch, Babenberg, Babinberc, Banberperg, Bavenberch, Bavenberg), mesto na Bavarskem, 133, 625. — Škofija, 60, 632. — Cerkev, 198, 464, 520, 588, 595, 596, 794, 855. — Škof, 36, 520, 786, 800. — Kapitelj, 625, 846. — Škofje: Ekbert, Henrik (I.), Popon. — Stolni prošt Oton. — Dekan Kundolf. — Dekan Gotebold pri sv. Štefanu. — Kanonik Henrik pri sv. Mariji. — Kaplan Henrik. — Ministeriala brata Amelrik in Sifrid.
Banberperg, gl. Bamberg.
Bandendorf, gl. Bodendorf.
Bannarius, gl. Martin Bannarius.
Barad, gl. Martinus Barad.
Baratario, gl. Joannes Baratario.
Barawe, gl. Porau.
Baron Niblo, tržaški prebivalec (1202), 31.
Bartholomeus iz Castellira (1205), 87.
Bartholomeus, kanonik v Kopru *(1231—1233), 544, 549, 550, 556,* 561, 562, 578, 579, 580, 593.
Bartholomeus diaconus Rauglie, priča v Kopru (1216), 259.
Bartholomeus, notar v Trstu (1233), 598.
Baseleghe (Basilice), pristaniški kraj v Furlaniji, 363.
Basilice, gl. Baseleghe.
Basilius, gl. Jacobus Basilius.
Basilius, priča v Kopru (1216), 258.
Baudo, gl. Odelicus de Baudo.
Baudus, gl. M. Baudus.
Bauwarus, gl. Konrad Bauwarus.
Bava, gl. Johannes Bava.
Bavaria, gl. Bavarsko.
Bavarsko (*Bavaria, Bawaria*), vojvodina, 135, 710. — Vojvoda, 133, 218. — Vojvoda Ludvik. — Palatinski grof Rapoto.
Bavenberg, gl. Bamberg.
Bawaria, gl. Bavarsko.
Bawarus, gl. Egelolfus Bawarus, Henrik Bawarus, Sifridus Bawarus.
Beatrica, sestra goriškega grofa Engelberta (1229), 500.
Becabo, gl. Berto Becabo.
Becca, gl. Peggau.
Beccar, gl. Veceli Beccar.
Becelinus, sodnik iz (Slovenske) Bistrice (1239), 751.
Bekekeg, gl. Pečnica.
Bekštajn (Vinchenstain, Vinchenstein, Vinkenstein, Winkenstein),

vas in grad jugovzh. od Beljaka. — Henrik, Kolon, sodnik Martin.
Bela (III.), kralj ogrski (1174—1196), 901. — Nj. sin Andrej.
Bela (IV.), kralj ogrski (1235—1270), sin kralja Andreja, 606, 641, 775, 801, 842, 884. — Nj. fevdnik Dionizij.
Bela (Uelach, Velac, Villach), vas pri Preddvoru na Gor., 261. — Engelram, Kolon.
Bela (Uelach), potok na Gor., vzh. od Kamnika, 507, 806.
Bela (Velach), potok na vzh. Kor., 661.
Bela, Spodnja in Zgornja (Vellach, Volach, inferior, superior), vasi na Rezijanskem, 36, 181, 207.
Belega, gl. Beligna.
Belenug, kraj v Prekmurju, 900.
Belgrad (Karlsburg), mesto na Erdeljskem. — Arhidiakon, 336.
Belgrado (Belgradu), kraj ob Tagliamentu v Furlaniji. — Friderik.
Belgradu, gl. Belgrado.
Belgramo, gl. Ottachus Belgramo.
Belgramoni, gl. Ambrosino Belgramoni.
Belica, gl. Al. de Belica.
Beligna (Belega), samostan južno od Ogleja, 213, 878, 879. — Opata: Hartnid, Vecelo (Wozelo).
Belissima, gl. Vitalis de Belissima.
Beljak (Uillacum, Velacum, Villach, Villacum), 8, 67, 205, 281, 423, 444, 456, 458, 464, 533, 558, 605, 632, 686, 691, 714, 717, 732, 794, 819, 846. — Arhidiakoni Bernard, Bertold, Holwardus. — Župnika Bernard, Henrik. — Sodnik Chneuslinus. — Meščani Bernhardus Rustenpouch, Cresse, Epon, Grimoldus, Gunter, Henrik, Liebard, Majnhard. — Pisar Engelding. — Tomaž. — Cerkev sv. Jakoba, farna cerkev, 60, 605, 632, 846. — Hospital sv. Katarine zunaj Beljaka, 605, 846. — Cerkev sv. Martina pri Beljaku, 60, 632. — Obzidje, 605. — Meščani, 173, 714. — Most pri Beljaku, 205. — Bamberška mitnica in mitnina, 114, 533. — Mera, 871. — Okraj (terminus), 36.
Bello Capellar, tržaški prebivalec (1202), 31.
Belluno, mesto in škofija na Beneškem, 219, 323.
Benedicta, gl. D. de Benedicta.
Benedictus, presbiter, kanonik v Kopru (1216), 259.
Benedictus, miljski prebivalec (1202), 32.
Benedikta, hči Rajmberta iz Cmureka, žena Hartnida iz Rabensteina (1246), 882.
Benediktbeueren, samostan j. od Monakovega, 482, 516.
Benetke (Venecia, Venetia, Venetiae), 9, 23, 31, 32, 153, 159, 314, 324, 357, 363, 418, 420, 439, 445, 446, 447, 505, 537, 560, 598, 628, 690, 807. — Zemlja, 437. — Svetovalstvo, 598. — Država, 427. — Občina, 293, 425. — Dukat, 363. — Dožd, 363, 418, 420, 424, 425, 427, 437, 439, 445, 446, 447, 598. — Doževa palača, 31. — Okraj sv. Foske, 418. — Okraj sv. Kasijana, 427. — Okraj sv. Ivana Krizostoma, 437. — Okraj sv. Jerneja, 447. — Samostan pri sv. Sekundu, 628. — Samostan sv. Nikolaja na Rialtu, 165. 167, 560. — Samostan pri sv. Juriju večjem, 360, 574, 768. — Pristanišče, 30. — Prior pri sv. Salvatorju, 574. — Prior sv. Marije Križarske, 598. — Opat sv. Jurija večjega, 768. — Beneški penezi, 277, 690; libre, 92, 375, 437, 690; denar, 165, 167; mali denar, 259; modij, 425; novci, 598; solidi, 598; mali novci, 590, 618; mali penezi, 734, 746. — Doždje: Henrik Dandolo, Peter Ziani. — Kanonik Filip pri sv. Marku. — Župnik Ivan pri sv. Mariji Formosi. — Andreas Balbi, Anoe, Dominicus Sina, Matheus Georgius, Peter sin Ivana Dandola, Vivianus de Juliana.
Berald iz Wange (1244), 843. — Nj. brat Friderik.
Beram, grad v Istri, 525.

Berardus, arhidiakon in kanonik v Kopru (1201, 1216), 9, 259.
Berchtesgaden, samostan na Bavarskem, 366, 539. — Prošt, 366.
Berchtoldus, gl. Bertold.
Bercy, kraj v Prekmurju, 900.
Beren filius Alfenie, tržaški prebivalec (1202), 31.
Berengar (Berngerus), sin Markvarda iz Greifenfelsa (1246), 883. — Nj. brat Markvard.
Berengar, kralj italski, 525.
Berengar (Berengerius, Berengerus, Berengherius), magister, vicedom, kanonik v Ogleju (1228 do 1245), 488, 685, 836, 871.
Berengerius, Berengerus, Berengherius, gl. Berengar.
Berenhardus, gl. Bernard.
Bergheim (Percheim), pri Salzburgu. — Ch., Ulrik.
Bergkirchen, fara na Zg. Bavarskem, 894.
Berhardus, gl. Bernard.
Berhtoldus, gl. Bertold.
Beringerus, vitez, priča v Dravbergu (1222), 365.
Bernard (Wernhart), priča (1214 do 1220), 232.
Bernard (Bernhardus), priča (1242), 802.
Bernard (Bernardus, Vernhardus, Wernardus, Wernhardus), arhidiakon v Beljaku (1201—1213), 1, 101, 164, 174, 176, 196, 208, 213.
Bernard (Bernardus, Bernhardus), župnik v Beljaku (1211, 1212), 187, 196.
Bernard (Bernhardus) Rustenpouch, meščan v Beljaku (1240), 732.
Bernard (Berenharus) iz Brega (1217), 276. — Nj. sinovi, 276.
Bernard (Bernhardus), magister, notar v Brežah (1213), 211, 212.
Bernard Chalp, ministerial krške cerkve (1245), 875.
Bernard, prošt v Concordiji (1233), 593.
Bernard (Bernardus), osvobojenec iz Črezdola (1204), 69.
Bernard (Verenhardus) iz Doba (1239), 714. — Nj. sin Sifrid.
Bernard (Werenhardus, Wernhardus) iz Golšova (1204—1238), 69, 214, 270, 694. — Nj. oče in sin Sifrid.
Bernard (Wernhardus), duhovnik, priča v Gorenjčah (o. 1238), 703.
Bernard (Berenhardus) iz Gorij 1217), 270.
Bernard (Pernhardus) iz Gospe Svete (1203), 48.
Bernard (Wernhardus) iz Königsdorfa? (Chuemstorf), 232.
Bernard (Berenhardus, Berhardus, Bernardus, Bernhard, Bernhardus, Bernhart, Perenhardus, Perhnhardus, Pernhardus), vojvoda koroški iz rodbine Spanheimov (1201, 1202 do 1246, + 4. 1. 1256). 2, 5, 13, 14, 49, 69, 78, 79, 95, 99, 100, 106, 116, 117, 150, 152, 172, 182, 194, 204, 205, 214, 232, 246, 270, 271, 279, 280, 281, 294, 308, 309, 311, 326, 328, 331, 398, 408, 411, 412, 413, 415, 416, 434, 458, 464, 465, 467, 474, 489, 510, 512, 516, 517, 520, 521, 522, 523, 527, 557, 560, 565, 568, 569, 571, 587, 613, 616, 619, 622, 623, 631, 642, 661, 664, 666, 671, 672, 681, 703, 705, 740, 743, 750, 782, 800, 810, 826, 828, 838, 859, 873, 874, 875, 880, 899. — Nj. žena vojvodinja Juta. — Nj. sinovi Bernard, Filip, Ulrik. — Nj. oče vojvoda Herman. — Njegova notarja Henrik, Liutold. — Nj. ščitonosec, 434. — Nj. točaj, 661. — Nj. ministeriali in fevdniki, 95, 150, 172, 214, 328, 415, 416, 596. — Nj. sodnik Volchradus. — Nj. kastelana Gotfrid Swarzmannus, Friderik iz Reberce.
Bernard (Bernhardus, Perenhardus), sin kor. vojvode Bernarda (1236—1245), 661, 705, 800, 828, 838, 873.
Bernard (Berenhardus) iz Koroške (1238), 688.
Bernard (Bernhardus), meščan v Kranju (1221), 348.

Bernard (Bernhardus), župnik v Krčici (1213), 211.
Bernard (Bernhardus), grof lebenauski (1219), 303.
Bernard (Berenhardus) iz Leonsteina (1213), 214.
Bernard (Bernhardus), frater, iz Maribora (1233?), 608.
Bernard (Pernhardus), prošt v Brežah in arhidiakon Spodnje Marke (1229), 504.
Bernard(us) de Adamo, miljski prebivalec (1202), 32.
Bernard (Wernardus) iz Mokova (1232, 1235), 581, 618, 636.
Bernard (Wernhardus) iz »Öwe« (1229), 499.
Bernard (Pernhardus), ministerial s Planine (1213), 212.
Bernard (Werenhardus) iz Pobresach (1213), 214.
Bernard (Bernhardus, Pernhardus), župnik Podkrnosom (1219—1226), 300, 435, 436.
Bernard (Pernhardus) »de Prunne« (Studenčno pri Dobrovi zah. od Raštanja?) (1213), 212.
Bernard (Berenhardus), ministerial iz Ribnice na Kor. (1213), 214.
Bernard (Bernhardus), vitez Svikerja iz Rožeka (1238), 694.
Bernard (Vvernhardus) iz Schaumberga (1235), 629.
Bernard iz Schwanberga (1243), 827.
Bernard (Wernhardus) iz Seefelda (1209), 156.
Bernard(us) de Sibilia, priča v Rovinju (1208), 128.
Bernard (Wernhardus) de Sikinge (1241) 756.
Bernard (Wernhardus) iz Slov. Gradca (1218), 295.
Bernard, grof iz rodu Spanheimov. 349.
Bernard (Berenhardus) Prenner iz Strmca (1226), 444.
Bernard (Werenhardus) Struno (1209), 154.
Bernard (Bernhardus), župnik pri Št. Janžu na Mostiču (1207), 118.
Bernard (Bernardus) iz Trebnjega (1245), 871.
Bernard (Werenhardus) iz Treffena (1217). — Nj. brat Ulrik, sestra Gersa.
Bernard (Guernardus, Warnardus, Wernardus), škof tržaško - koprski (1149—1181), 9, 65, 250, 618.
Bernard (Bernardus) iz Trsta (1225—1241), 417, 617, 618, 636, 715, 768. — Nj. sin Jetemarius. — Več oseb tega imena?
Bernardus, tržaški prebivalec (1202), 31.
Bernard(us) de Pinsenda, tržaški prebivalec (1202), 31.
Bernard(us) Zechigna, tržaški prebivalec (1202), 31.
Bernard (Bernhardus, Werenhardus) iz Trušenj (1204), 81.
Bernard (Pernhardus) »de Ueznach« (med Planino in Jurkloštrom), 1213, 212.
Bernard (Bernardus, Pernhardus), duhovnik (akolit) v Velikovcu (1203—1213), 48, 211.
Bernard (Berinhardus), kastelan v Velikovcu (1240), 743.
Bernard (Bernhardus), sin Sifridov, priča v Velikovcu (1238), 701.
Bernard, brat v Vetrinju (1243), 829.
Bernard (Bernhardus) iz Weisheima (1229), 497.
Bernard (Berenhardus, Bernhardus), svoboden iz Wilheima (1228), 488, 490.
Bernardus gl. Bernard.
Bernardus, gl. Detemarus gener Bernardi.
Bernardus, gl. Marcuardus filius Bernardi.
Berngerus, gl. Berengar.
Bernhardus, gl. Bernard.
Bernhart, gl. Bernard.
Bernold (Bernoldus, Perenoldus) iz Prebel (1213, 1217), 214, 270.
Bernowe, gl. Pernov.
Beron, brat Gerloha iz Kamnika (1238), 698.
Berra, gl. A. Berra.

Berra, gl. M. Berra.
Berra, gl. Martinus Berra.
Berta, gl. M. de Berta.
Berta, žena Alberta Maurdariusa (1205), 88.
Berta, žena Ofona iz Teufenbacha (1208), 24.
Bertaldus, gl. Dominicus filius Bertaldi.
Bertaldus, gl. Martinus filius Bertaldi iudicis.
Bertaldus, gl. Bertold.
Bertaldus, tržaški prebivalec (1202), 31.
Bertaldus filius Leonis, priča v Trstu (1204), 80.
Bertaldus filius Marcelle, tržaški prebivalec (1202), 31.
Bertaldus sin Tergesta Divita (1233), 598.
Bertaldus Tergestus (1236), 654.
Bertaldus de Viuilla, miljski prebivalec (1202), 32.
Berthaldus, gl. Bertold.
Bertholdus, gl. Bertold.
Berto Becabo, tržaški prebivalec (1202), 31.
Bertobous, sodnik v Miljah (1202), 32.
Bertolao, tržaški preb. (1202), 31.
Bertold (Berhtoldus), priča (1238), 698.
Bertold (III.), grof iz Andechsa, mejni grof istrski, 77. — Nj. sin Bertold (IV.).
Bertold (IV.) (Berchtoldus, Berhtoldus, Pehrtoldus, Pertholdus, Pertoldus), grof iz Andechsa, vojvoda meranski, mejni grof istrski, odvetnik samostana sv. Marije v Diessenu, 9, 13, 15, 76, 77, 250, 484, († 12./8., 1204). — Nj. sinovi, 15. — Nj. žena Neža. — Nj. otroci Bertold, Ekbert, Gertruda, Hedviga, Henrik, Neža, Oton.
Bertold (Berchtoldus, Berhtoldus, Bertoldus, Pertholdus), arhidiakon v Beljaku (1231—1239), 545, 554, 674, 680, 691, 698, 699, 716, 718.
Bertold, grof iz Bogena (1202), 12. — Nj. oče Albert.
Bertold (Berchtoldus), kanonik v Dobrli vasi (1236), 656.
Bertold (Bertoldus), brat Albera iz Dupelj (1205—8), 96.
Bertold (Berchtoldus, Bertholdus, Bertoldus, Perchtoldus, Perhtoldus), ščitonoša iz Emmerberga (1209—1246), 154, 307, 386, 629, 880.
Bertold iz Flaschberga (1230—2), 532. — Nj. sin Shvgoy.
Bertold (Berhtoldus) iz Fojde (Faedis), kanonik v Ogleju (1244, 1245), 836, 871.
Bertold (Pertoldus), župnik v Gornjem gradu (1213), 215.
Bertold (Perhtoldus), magister, iz Gospe Svete (1216), 254.
Bertold (Berhtoldus), župnik v Grabendorfu (1239—46), 727.
Bertold (Perchtoldus) Grednicher, priča v Velikovcu (1243), 828.
Bertold (Berhtoldus), mejni grof iz Hohenburga, priča v Velesovem (1238), 699.
Bertold (Perichtoldus), priča v Kamniku (1209), 156. — Nj. brat Albero de Burla.
Bertold de presbitero Venerio, priča v Kopru (1202), 25.
Bertold (Berhtoldus), notar koroškega vojvode Bernarda (1245), 873, 874.
Bertold (Perhtoldus), kmet v Krajanih (1239), 714.
Bertold (Berchtoldus, Berhtoldus, Bertholdus), dekan Kranjske in Marke (1217, 1228, † pred 1239), 276, 348, 486, 718. — Nj. nečak Henrik.
Bertold (Berhtoldus, Bertoldus) iz Krškega (1223—1246), 371, 489, 698, 699, 889. — Nj. brat Gizelbert.
Bertold (Berhtoldus) iz Loschentala (1213), 211.
Bertold (Perhtoldus), priča v Mariboru (1217), 275.
Bertold (Bertoldus) Murcel, 371 (1223). — Nj. brat Herman.

Bertold (Bertoldo) iz »Niuemberga« (1226), 441.
Bertold (Berchtoldus, Bertholdus, Bertoldus, Perhtoldus, Pertholdus, Pertoldus) iz rodbine grofov iz Andechsa, sin meranskega vojv. Bertolda (IV.) in nj. žene Neže, nadškof v Kalocsi (1207—1218), nato patr. oglejski (1218—1251), 77, 282, 283, 293, 295, 301, 307, 309, 323, 324, 343, 346, 354, 361, 362, 363, 369, 374, 385, 398, 405, 417, 431, 432, 435, 436, 440, 449, 450, 452, 458, 459, 470, 476, 486, 488, 496, 497, 499, 500, 501, 504, 505, 509, 514, 516, 517, 521, 541, 545, 552, 557, 564, 566, 567, 585, 594, 595, 596, 602, 603, 605, 610, 619, 620, 626, 645, 664, 668, 674, 680, 685, 689, 690, 691, 695, 696, 699, 715, 718, 719, 720, 723, 725, 729, 731, 733, 760, 764, 765, 770, 772, 773, 774, 782, 792, 802, 806, 811, 813, 820, 836, 837, 839, 846, 870, 871, 878, 879, 887. — Mejni grof istrski, 417, 498, 564, 690. — Mejni grof istrski in kranjski, 354, 536, 715, 881. — Stric sv. Elizabete, 283. — Nj. svakinja (sestra) Sofija, mejna grofica istrska. — Nj. kaplana Konrad iz Svibnega in Oton iz Kamnika. — Nj. notar Rantulfus. — Nj. ministerial Henrik iz Slovenjega Gradca.
Bertold (Perhtoldus), sin magistra Petra (1239), 714. — Nj. sinova, 714.
Bertold (Bertholdus), vitez, priča Preddvorom (1217), 276.
Bertold (Pertholdus), brat Liutolda iz Ptuja (1224), 413.
Bertold mlajši (Perhtoldus, Pertholdus) iz Rabensberga (1203 do 1226), 54, 55, 147, 188, 443.
Bertold (Bertoldus), župnik v Rečici (1212), 196.
Bertold (Bertholdus) iz Ročice (1213), 214. — Nj. sinovi Duringus, Herman, Majnhalm, Oton.
Bertold (Bertoldus), gastald v Rovinju (1208), 128.
Bertold (Berchtoldus, Berhtoldus, Bertholdus, Bertoldus, Pertoldus), župnik v Slov. Gradcu (1225—1231), 432, 466, 486, 488, 501, 537.
Bertold (Bertoldus), sin Wernanda iz Smlednika (1216), 261. — Nj. brat Odalskalk.
Bertold (Bertoldus), kanonik v S. Odorico (1244), 839.
Bertold, župnik v St. Lorenzen (1219), 298.
Bertold (Perhtoldus) iz Strmca (1226), 444.
Bertold (Perchtold), sin svob. Wicmanna »in Perge Iune« pri sv. Markežu (1215), 240.
Bertold (Berhtoldus, Bertholdus) iz Trennsteina? (1227, 1240), 462, 737.
Bertold (Berchtoldus) iz Tricana (1231), 545.
Bertold (Berhtoldus, Bertholdus), meščan v Velikovcu (1224, 1240), 390, 743.
Bertold (Bertoldus), menih v Vetrinju (1225), 433.
Bertold (Bertholdus), prior v Vetrinju (1213—1217), 205, 270, 276, 281.
Bertold (Perhtoldus) iz Vitanja (1224), 390.
Bertoldo, Bertoldus, gl. Bertold.
Bertram, magister, nj. žena Gertruda imenovana Lîvba (1245), 864.
Bertrand (Bertrandus), patriarh oglejski (1334—1350), 283.
Betaue, Bethaw, gl. Ptuj.
Betheca, miljski prebivalec (1202), 32.
Betho, Bethouia, Betoue, Betouia, Betouium, Betov, Betovia, Betovve, Betowe, gl. Ptuj.
Betset, gl. Pečice.
Betta, Betto, Bettouia, Bettouwe, Bettove, Bettovia, Bettowa, Bettowe, gl. Ptuj.
Bezena (Holarn, Holern), vas zah. od Maribora, 228, 229, 230, 349.
Bilissima, gl. Almericus de Bilissima.
Bilissima, gl. Vitalis de Bilissima.
Biljana (Beliana, Villana), vas v goriških Brdih, 87, 603.
Bilstein, gl. Pilštajn.

Bisselau, tržaški prebiv. (1202), 31.
Bistrica, reka pri Herbersteinu na Štaj., 856. — Cerkev sv. Ivana ob reki B.
Bistrica (Viustriz), zah. od Brež na Kor., 237.
Bistrica (Veustriz), zah. od Maribora, 158.
Bistrica (Wztriz), jug.-zap. od Pliberka na Kor. — Vulfing.
Bistrica ob Muri (Deutschfeistritz), 334.
Bistrica (Slovenska), (Fuhstriz), cerkev, 751. — Sodnik Becelinus.
Bistrica na Zilici (Fuvstriç, Fwstriz in Ziliça, Viustriz), 704.
Bitter iz Rožeka (1239), 714.
Bizantius, gl. J. Bizantius.
Blach, gl. Henrik Blach.
Blagdinus, tržaški prebivalec (1202), 31.
Blagelinus, tržaški prebivalec (1202), 31.
Blagosit, gl. M. generus Blagosit.
Blagosit, tržaški prebivalec (1202), 31.
Blagovna (Rifenstein, Rifenstain), pri Celju (1223), 371. — Henrik, Ortolf, Ulrik.
Blainzo, kraj v Furlaniji, 36.
Blanc, gl. M. Blanc.
Blanchara, kraj v Furlaniji, 283.
Blanchenstein, gl. Plankenstein.
Blancistaine. — Valter.
Blanco, gl. Joannes Blanco.
Blasius, gl. Blaž.
Blatograd ali Možpurk (Mosburc, Mosburch, Mosburgum, Moseburc, Môspurch, Movseberch), sev.-zap. od Celovca, 13. — Duhovnik Odalskalk. — Konrad, Ortolf, Rudolf.
Bled (Veldes), na Gorenjskem. — Grad, 655, 764, 854. — Prošt Henrik. — Friderik, Konrad, Markvard, Rudolf, Viljem.
Bloke (Oblach), na Notranjskem, 530.
Blumau (Plumenowe) pri Fürstenfeldu, 737. — Leopold.
Bobie, gl. Agino Bobie.
Bobonigh, gl. Babonić.
Boc, vas v Prekmurju? 905.
Bocabo, gl. P. Bocabo.
Boccabo, gl. Berto Boccabo.
Boccasinus, gl. D. Boccasinus.
Bochisrokke, gl. Kozji hrbet.
Bochwerch, gl. Rupert de Bochwerch.
Bočna (Vocen), jugozap. od Mozirja. — Duricus.
Bodendorf (Bandendorf), pri Muravu na Štaj., 233.
Bogen, jugovzh. od Regensburga. — Grofje: Albert star. (III.), ml. (IV.), Bertold, Lupold.
Bogma, gl. Bogojina.
Bogojina (Bogma), vas v Prekmurju, 900.
Bohemi, Bohemia, Bohemitania, gl. Češko.
Bolesta, gl. M. Bolesta.
Bologna. — Opat pri sv. Štefanu, 339.
Bona, gl. A. filius Bone, Just de B., M. filius B-e, Vicentius de B.
Bonafeber, gl. M. B.
Bonaiuncta quondam Matie, magister, notar in meščan v Kopru (1212—1222), 195, 357.
Bonaldus, gl. M. filius B-i.
Bonaldus textor, miljski prebivalec (1202), 32.
Bonaldus, tržaški prebivalec (1202), 31.
Bonderenga, gl. Mercurius B.
Bonecontrus, Bonencontrus, ogl. kanonik, notar patriarha Bertolda (1239—1244), 718, 811, 846.
Bonefontis, gl. Dicterius B.
Bonfilius, gl. Mar. B.
Bonifacius, gl. Dietalmus de B-o, J. B.
Bonifacius de Catulo, sodnik v Piranu (1230—1238), 519, 690.
Bonifacius de Greblo, priča v Trstu (1226), 438.
Bonifacius de Judita, priča v Kopru (1202), 25.
Bonifacius, sin Lazare (Lacere), posestnik v Trstu (1224), 406.
Bonifacius, tržaški prebivalec (1202), 31.

Bonifacius de Vidore, podesta v Padovi (1222), 362.
Bonifacius de Wilpurga, koprski prebivalec (1210), 167. — Nj. zet Oton.
Bonikel, Bonikil, gl. Ponikva.
Boniol, priča v Miljah (1202), 32.
Bonumvinum, Bonvino, gl. Johannes B.
Bor, tržaški prebivalec (1202), 31.
Borče (Vorich), vas v Zilski dolini na Kor., 704.
Bordeaux, mesto na južnem Francoskem. — Nadškof Girald.
Borma, gl. A. B.
Borovlje (Vorelach), na Kor., 880.
Boseth, kraj pri Žičah. — Markvard.
Bosna, 611.
Boštanj (Sowenstain, Sowenstaine, Sowenstein), ob Savi na Dol. — Vulfing.
Botiz, gl. Konrad B.
Boto iz Ratzendorfa (1203), 48.
Bovec (Fliç), na sev. Goriškem, 36. Okraj, 470.
Bovedo, zemlja tržaških kanonikov, 80.
Bowa, gl. Martin B.
Bozen, mesto na južnem Tirolskem, 730.
Božja draga (Busdaga, Busserdaga), vrata pri Kopru, 165, 167.
Brabant, gl. Chunzo B., Henrik B.
Bračan (Briçana), vas pri Korminu, 603.
Bragher, gl. M. B.
Bragolla, gl. Wecemannus B.
Branca vas (Frânsdorf), jugozap. od Vetrinja, 714.
Braslovče (Fraslav), trg v Savinjski dolini. — Fara, 680.
Brassowe, gl. Brezovo.
Brato, oficial Ortolfa s Planine (1213), 212.
Brazzacco, sev.-zah. od Vidma v Furlaniji. — Arnold.
Brda (Werdoch, Wrdoch), jugozap. od Celovca, 69, 270, 271. — Kmetje Albero, Jordan, Peter — Konrad.
Brdo (Eke, Hec, Hêc, Okke), pri Beljaku, 704, 846. — Kapela, 846. — Liebardus, Konrad, Oton.
Bredingin, gl. Preding.
Breg (Rayn), vzh. od Podkloštra, 704.
Breg (Rain), juž. od Preddvora na Gor., 123. — Bernhard, Dietmar, Majnhalm, Volfgang.
Breg (Willigin rain), vas pri Ribnici na Dol., 766.
Breg (Rain, Raine), severovzh. od Velikovca, 649, 677.
Bregonij iz Spilimberga (1246), 878.
Brescia (Brixia), mesto v Italiji, 283, 695, 696, 715.
Bretenbvch, gl. Prebukovje.
Breuma, gl. Bruma.
Brezovo (Brassowe), zap. od Krškega, 152.
Brežje (Frisacum), mesto na Kor., 4, 6, 15, 16, 27, 28, 38, 39, 57, 58, 59, 62, 93, 118, 119, 131, 188, 191, 211, 220, 235, 242, 257, 269, 286, 312, 344, 350, 372, 398, 547, 548, 573, 634, 650, 667, 684, 686, 689, 742, 744, 778, 779, 782, 814, 815, 832, 833, 834, 853, 856, 860, 861, 868, 893, 894, 895. — Fara, 37. — Kapitelj, 38. — Pridigarski red, 689. — Čevljarska in usnjarska bratovščina, 634. — Denar, 67. — Marke (breškega kova, vage), 15, 87, 462, 853, 868. — Novci, 8, 190, 191, 390, 462, 533, 598, 794. — Penezi, 99, 154, 263, 510, 511, 545, 800. — Vaga, 12. — Prošt Bernard. — Arhidiakon Majnhalm. — Župnik Henrik. — Kanonik Henrik, magister, notar salzburškega škofa Eberharda.
Brežje (Vreisach), vas pri Ribnici na Dol., 310.
Brežice (Rein, Reîn), ob Savi, 756, 757, 889. — Prehtel, Ringel.
Briçana, gl. Bračan.
Brigida, žena Rajmberta iz Cmureka (1212), 202.
Brigma, miljski prebivalec (1202), 32.
Britzac, gl. Leonhard de B.

Brizlausdorf, gl. Pristava.
Brixa de Revigna (1234), 618.
Brixen, mesto na juž. Tirolskem, 84. 553, 655, 764, 843, 855. — Škof, 218, 524. — Škofija, 655. — Ministeriali, 764. — Škofje Eberhard, Egnon, Henrik, Konrad.
Brixia, gl. Brescia.
Brnca (Furnz), pri Beljaku, 704.
Brnik (Pernecke, Pernekke), pri Cerkljah na Gor., 698, 699. — Rupert.
Brocardus, gl. Burghard.
Brovje (Vroiach, Vroyiach), zap. od Rožeka, 667, 704. — Kapela, *667.*
Bruda, gl. Ca. B.
Bruma (Breuma), pri Gradiški na Goriškem, 142.
Brunna. Gebirg (Prunnen), pri Dunaju. — Henrik.
Brûnne, Brunnen, gl. Studenice.
Buch, cistercijanski samostan, 852.
Budina, gl. Andrea B., Joannes B., Leo de B., N. B.
Budrio, gl. Buttrio.
Buglae, gl. Buje.
Buhla (Fuchel, Fuchil), vzh. od Celovca, 95, 727.
Buje (Buglae, Bulle), mesto v Istri. — Joannes Baratorio, Johannes Bava, notar Simon.
Bukovica (Pouche, Půche), vas pri Vačah na Gor., 687, 688.
Bulchv, gl. Jula B. filius.
Bulle, gl. Buje.
Buoch, pri Grabštajnu na Kor., 95.
Burda, gl. Cadolus B., D. B.
Burghard (Purchardus), kmet v Svečah na Kor. (1239), 714.
Burghard (Brocardus), odvetnik oglejske cerkve, 142, 238.
Burgstall, kraj na Dolenjskem?, 297.
Burgundíja. — Oton (VII.), palatinski grof.
Burixa, gl. Nicolaus B.
Burla, gl. Albero de B.
Busdaga, Busserdaga, gl. Božja draga.
Butigna, gl. D. B.
Buttrio (Budrio), kraj v Furlaniji, 36. — Rupert.
C. Adrian, miljski prebivalec (1202), 32.
C. de Caretta, *tržaški prebivalec* (1202), 31.
C. Claba, tržaški prebivalec (1202), 31.
C. filius Dominici, tržaški prebivalec (1202), 31.
C. Dorsa, miljski prebivalec (1202), 32.
C. Faber, tržaški prebivalec (1202), 31.
C. filius Heler, miljski prebivalec *(1202), 32.*
C., župnik iz Hoč (1229), 506. — Nj. mati C. iz Maribora. — Nj. brata viteza G. in W.
C. Mancula, tržaški prebivalec (1202), 31.
C., gospa iz Maribora (1229), 506. — Nj. sinovi župnik C. v Hočah, viteza G. in W.
C., zet G.-ja iz Pilštajna (1213), 212.
C. Piot, tržaški prebivalec (1202), 31.
C., dekan savinjski, gl. Konrad.
C. filius Valere, tržaški prebivalec (1202), 31.
Ca. Bruda, tržaški prebivalec (1202), 31; prim. Cadolus Burda.
Caborio, gl. D. de C.
Cacarin, gl. Ar. C., Zan C.
Cacarinus, gl. Arthuicus C.
Cadol de Laurenza, tržaški prebivalec (1202), 31.
Cadolus Burda, priča v Trstu (1216), 253. — Prim. Ca. Bruda.
Cadolus, gl. N. filius Cadoli.
Calca, gl. Orso C.
Calcangno, gl. P. C. Caligar.
Caldenvelt, gl. Studeno.
Caldera, gl. Andrej C.
Calegar, gl. Vitalis C.
Caligar, gl. Ar. C., P. C., P. Calcangno C.
Calligar, gl. Leonardus C., Selnich C.
Calvola, kraj pri Trstu, 394, 395, 406, 407.
Cambrai, mesto na Francoskem, 140.

Campanara, kraj v Furlaniji, 283.
Campoformio, jugozah. od Vidma v Furlaniji, 541.
Canales, Canales Aquilegie, gl. Kanalska dolina.
Cançano, gl. Canzano.
Caneto, sv. Marija de C. — Opat Angelus.
Cancianus, tržaški prebivalec (1202), 31.
Cancianus Ludic, tržaški prebivalec (1202), 31.
Candin, gl. Hajdin.
Canipa (Canippa), kraj v Furlaniji, 283.
Cankova (Frigidus Fons), vas v Prekmurju, 200.
Canol, gl. Henrik C.
Canzano (Cançano), kraj v koprskem okraju, 590.
Caorle (Caprulis), mesto na Beneškem, 519. — Škof, 574. — Johannes Pampolin.
Capella, gl. Kapla.
Capellar, gl. Bello C., D. C. de Riuola, Jo. C.
Capellario, gl. Colman C.
Caporiacco (Kauriaco), vas v Furlaniji, vzh. od S. Daniela, 343. — Friderik.
Cappella, gl. Kapla.
Caprisan, gl. Joh. Girgilia C.
Caprulis, gl. Caorle.
Capua, mesto pri Neaplju, 357, 792.
Caput Histriae, Ystrie, gl. Koper.
Caraburse, gl. B. C.
Caracausa, gl. M. C.
Carara, javna cesta pri Kopru, 53.
Carcer, morda Sacerb pri Trstu, 651.
Carentana, gl. Koroško.
Caretta, gl. C. de Caretta.
Carigrad, 385.
Carinthia, Carinthya, gl. Koroško.
Carlo, gl. Venerius de C.
Carnell, gl. M. C., J. C.
Carneola, Carniola, Carnyola, gl. Kranjsko.
Carolus, gl. Karol.
Carolus filius Jemme, tržaški prebivalec (1202), 31.
Cars, gl. Kras.
Carsperch, gl. Karlsberg.
Carstum, gl. Kras.
Carstum, gl. Albericus de C-o.
Carulus, iuratus iz Isole (1220), 322.
Carulus iz Loža (1244), 836.
Carvellus, gl. Ivan C.
Casili, gl. Waltramus C.
Cassacco, sev. od Vidma v Furlaniji, 36.
Castellerio (Castelliri), severozapadno od Vidma. — Artuik, Bartolomej, Konrad.
Castello, del Benetk, vzh. od Rialta. — Dieceza, 360. — Škof, 734. — Arhidiakon, 574. — Škof Marko Michael.
Castelnuovo, gl. Podgrad.
Castelliero (Castiliro), kraj pri Kopru, 498.
Castellum Veneris, gl. Kaštel.
Castilono, prejkone kraj pri Piranu, 159.
Castrof, gl. Krasta.
Castrum Veneris, gl. Kaštel.
Catania, mesto na Siciliji, 387, 388, 389, 391, 392, 393.
Catanius, milj. prebivalec (1202), 32.
Catarein, gl. Katarina.
Cathania, gl. Henricus de C.
Catharina, gl. Katarina.
Catulo, gl. Bonifacius de C.
Caucho, Cauco, gl. Nikolaj C.
Caurexano, gl. Crescentius C.
Cavalerius, gl. Joannes C.
Cavellus, gl. A. filius C-i.
Cavuri, gl. Melioratus.
Caybe, gl. Henricus C.
Ccorlo, gl. Iacobus del C.
Cecacen, gl. Sekožen.
Cegot, gl. M. C.
Celestin III., papež (1191—1198), 60, 71.
Celje (Cili, Cilie, Zilje), 83. — Župnik Rupert. — Hiltprandus.
Celkano, gl. Solkan.
Cella, Celle, gl. Konrad.

Celle, gl. Selo (pri Gospe Sveti).
Celovec (Chlagenfurt, Chlagenvurtt, Clagenfurt, Clagenwort, Clagenwrt, Klagenfurt), 840. — Sodnik, 214. — Kmetje, 214. — Sodnik Verner. — Friderik, Liepardus (Liphardus), Pilgrim, Sighard.
Celsach, gl. Selče.
Celsaco, gl. Ulrik.
Cemenz, gl. Žrnovec.
Cepesen, potok pri Cankovi v Prekmurju, 200.
Cepphelin, gl. Sifrid C.
Ceregnano, okraj, 445.
Ceresdol, gl. Črezdol.
Cerklje (Cirkelach, Sancta Maria), vas na Gorenjskem. — Fara, 490, cerkev sv. Marije, 718. — Župniki: Bertold, Dietrik, Henrik. — Henrik.
Cerknica (Cirkeniz, Zirchiniz), na Notranjskem, 233, 362.
Cerov, gl. Cerovo.
Cerovo (Cerov, Cerrov, Zerou), vas v goriških Brdih, 88. — Henrik, Reimboto (Reinboltus), Warientus.
Cerrou, gl. Cerovo.
Ceršak (Cierberc), ob Muri. — Rajnbert.
Ceruo, gl. Leo C.
Cerwald. — Hospital sv. Marije, danes Spital na Semmeringu, 613.
Cetoulich, gl. Sv. Martin pri Celovcu.
Cezzen, prejkone gora pri Hüttenbergu na Koroškem, 28.
Ceyco, gl. Žiče.
Ch., camerarius freisinškega škofa Otona (1214—1220), 232.
Ch. iz Hackertshausena (1214—1220), 232.
Ch. iz Percheima (1214—1220), 232.
Ch. Wlfinch (1214—1220), 232.
Chaemrich, gl. Kamering.
Chalbel, gl. Henrik Ch.
Chalp, gl. Bernard Ch.
Chapelle, gl. Henrik.
Charelsperch, Charelsperg, gl. Karlsberg.
Charinthia, gl. Koroško.
Charlesperg, gl. Karlsberg.
Chasto, gl. Libhart Ch.
Chatcensteyne, Chatzensteyne, Chazenstein, Chazzenstein, gl. Katzenstein.
Chavalerius, gl. Joannes Ch.
Chef, gl. Čikečka vas.
Cheltzo, gl. Gotfrid Ch.
Cheltzo iz Lipnice (1246), 889.
Chemnitz, samostan, 440.
Chemrich, Chenbrich, gl. Kamering.
Cheraere, gl. Dietrik Ch.
Chersteten, gl. Češnjice.
Cherstetin, gl. Češnjevek.
Chesche, gl. Rauchenkatsch.
Chestenich, gl. Kostanje.
Chiemsee (Chyma), na Bavarskem. — Škofija 422; škof 366, 380; škof Rudiger.
Chile, gl. pincerna Ludvik.
Chinberch, gl. Sighart.
Chioggia, mesto pri Benetkah, 446. — Škof Dominik.
Chirheim, gl. Kirchheim.
Chirsdorf, gl. Črešnjevec.
Chlagenfurt, Chlagenfvrt, Chlagenvurtt, gl. Celovec.
Chlebsaer, gl. Friderik Ch.
Chneuslinus, sodnik v Beljaku (1240), 732.
Cholmenz, gl. Holmec.
Cholo, gl. Kolon.
Cholomanus, Cholomannus, gl. Koloman.
Chonradus, gl. Konrad.
Chorug, mogoče Krogle pri Dolini blizu Trsta, 651.
Chosse, gl. Hoče.
Chotemaresdorf, gl. Kotmara vas.
Chotlach, gl. Kotlje.
Chotmanstor, Chotmarsdorf, gl. Kotmara vas.
Chotmosach, gl. Hotemaže.
Chotse, Chotsse, gl. Hoče.
Chramer, gl. Albert Ch.
Chranchperch, Chranhperch, gl. Kranichberg.
Chrawaczach, gl. Hrvača.
Chremis, Chremse, gl. Krems.
Chriemhilt, gl. Majnhard Ch.
Chrimhilt, gl. Krimhilda.
Chrimihilt, gl. Majnhard Ch.
Christanus, Christianus, gl. Kristijan.

Christofforus, gl. Krištof.
Chriwich, gl. Kreig.
Chrcnôwe, Chronowe, gl. Kranjska gora.
Chrowat, gl. Krobače.
Chrumbach, Chrumpach, gl. Krumbach.
Chuemstorf, gl. Königsdorf.
Chuenradus, gl. Konrad.
Chues potoc, v Prekmurju, pri Cankovi, 200.
Chug, nj. sin Peter (1239), 905.
Chunad (1239), 905. — Nj. sinova Mycou, Turul.
Chunegesburch, Chunegesperch, Chunigesperc, Chunigesperch, Chuningesperch, Chunisperch, Chungesperch, gl. Kunšperk.
Chuno iz Freiberga, priča v Velikovcu (1243), 828.
Chunradus, Chunrat, gl. Konrad.
Chunring, gl. Kuenring.
Chunzo Brabant, priča (1238), 694.
Chůnisperc, gl. Kunšperk.
Chůno, gl. Konon.
Chůnradus, Churadus, gl. Konrad.
Chutenbach, gl. Hudinja.
Chvlniz, gl. Kollnitz.
Chvnegesperc, Chvngesberch, Chvnigesperhc, Chvningesperch, gl. Kunšperk.
Chvno, gl. Konon.
Chvnradus, gl. Konrad.
Chyma, gl. Chiemsee.
Ciegelhoven, gl. Dunaj.
Cierberc, gl. Ceršak.
Çiglago, gl. Lydoinus quondam Andree de C.
Cili, Cilie, gl. Celje.
Cingousdorf, gl. Ingelsdorf.
Cirkelach, gl. Cerklje.
Cirkeniz, gl. Cerknica.
Cirus, gl. Jacobus C.
Cisel(in), gl. Henrik C.
Citta, gl. H. de C.
Civitas, gl. Čedad.
Claba, gl. C. Cl.
Clagenfurt, Clagenwort, Clagenwrt, gl. Celovec.
Clarissima, gl. A. de C.
Clavello, gl. Aymus de M. C.
Clemona, gl. Humin.
Cleuntshah, gl. Kleče.
Clusa, gl. Kluže.
Cmurek (Morecke, Morek, Muerek, Muerekke, Muoreck, Muorekk, Můrecd, Můrecge, Můrek, Můrekke, Mureck, Murecke, Murek, Murekke, Mvorekke, Mvorekki, Mvrek, Mvrekke, Ovberke, grad in trg ob Muri. — Rajnbert, star. in ml.
Codyn, gl. Hudinja.
Coisach, gl. Hodiše.
Coker, gl. Kokra.
Cola, gl. Jo. de C.
Coldarn, gl. Starče.
Colman, tržaški prebivalec (1202), 31.
Colman Capellario, tržaški prebivalec (1202), 31.
Colman Ros, tržaški prebivalec (1202), 31.
Colo, gl. Kolon.
Colloca, Coloca, Coloha, Colonia (!), gl. Kalocsa.
Colôrat, gl. Kolovrat.
Conas, gl. Jacobus C.
Concordia, mesto na Beneškem, škofija 219, 323, škof 343, dekan 892, škof Udalrik, prošt Bernard, kanonik R.
Condrumberch, mogoče Dornberg na Goriškem. — Konrad.
Cono, gl. Almericus de C.
Conrad, Conrado, Conradus, gl. Konrad.
Conradus, nobilis, miljski prebivalec (1202), 32.
Constantinus filius Artuichoo, tržaški prebivalec (1202), 31.
Constantinus filius Goster, tržaški prebivalec (1202), 31.
Contaffia, gl. Matheus de C.
Contarini, gl. Marko C.
Contasia, gl. Matheus de C.
Conuwiz, Conwiz, gl. Konjice.
Conzarosa, gl. Ve. C.
Copeuniz, gl. Koprivnica.
Coprewa, gl. Kopriva.

Copreynicz, gl. Koprivnica.
Coprivn, Coprive, gl. Kopriva.
Coradus, gl. Konrad.
Corgnato, gl. Lokve.
Corino, gl. Ivan C.
Cormenoso, gl. L. C.
Cormon, gl. Kormin.
Corrado, Corradus, gl. Konrad.
Cost Mancula, tržaški prebivalec (1202), 31.
Costeh, gl. Gosteče.
Costidrach, gl. Drašče.
Cotboldus, gl. Gotbold.
Cotimarsdorf, Cotmersdorf, gl. Kotmara vas.
Cotpoldus, gl. Gotbold.
Cowashowe, kraj pri Sv. Kungoti blizu Maribora. — Hartvngus.
Cower, gl. Kovor.
Crabre, gl. Stanco C.
Crafto, notar patriarhovega dvora (1238), 699.
Crafto, župnik in vicedom v Slovenjem Gradcu (1243), 811.
Crainburg, gl. Kranj.
Cranichperc, gl. Račje.
Cranzlawesdorf, gl. Dvor.
Craphto, oglejski kanonik (1244), 846.
Craynech, gl. Krajnek.
Creinbvrc, gl. Kranj.
Crema, gl. Artengus de C.
Cremberch, gl. Kresnice (?).
Cremen, gl. Kremen.
Cremes, gl. Krems.
Cremona, mesto v Italiji, 160, 442.
Crennitz, gl. Kresnice (?).
Crepelian, gl. Kreplje.
Crescentiis, gl. Martinus de C.
Crescentius, gl. Leonardus C., Waltrammus de C-o.
Crescentius, miljski prebivalec (1202), 32.
Crescentius filius, miljski prebivalec (1202), 32.
Crescentius filius Aldigarde, miljski prebivalec (1202), 32.
Crescentius Amantinus, miljski prebivalec (1202), 32.
Crescentius Caure..ano, miljski prebivalec (1202), 32.
Crescentius de Riuald, miljski prebivalec (1202), 32.
Cresius filius Saluie, tržaški prebivalec (1202), 31.
Cresse, gl. Henrik C.
Cretsc, gl. Dietrik C.
Crifo, gl. Grifo.
Crimhilt, priča v Slov. Gradcu (1211), 177.
Crimhilt, gl. Majnhard C.
Criuen, gl. Grebinj.
Criuich, gl. Kreig.
Cronowe, gl. Kranjska gora.
Cruce, gl. Arnold de C.
Cruce, gl. Leo de C. Deuia.
Crucetanne (Kačje ravne pri Jurkloštru ?), 154.
Cucagna (Cucagna, Cucanea, Cucania, Cukania, Guganea, Kucania), v Furlaniji juž. od Vidma; Ivan (Johannes), Ulrik.
Cuceranne (Kačje ravne pri Jurkloštru ?), 462.
Cumluspotoc, v Prekmurju, pri Cankovi, 200.
Cuniça, gl. Adalgerij de C.
Cunegesberch, Cunigesberc, gl. Kunšperk.
Cunradus, gl. Konrad.
Cůlniz, gl. Gulitzen.
Cůno, gl. Konon.
Cůnradus, Cuonrat, gl. Konrad.
Cuptendorf, 873.
Curadus, gl. Konrad.
Curei, preco, priča v Mariboru, (1213), 215, nj. brat Sele.
Curiuet, gl. D. C.
Curiuz, gl. R. C.
Curte, gl. B. della C.
Curtirannus, opat v Gornjem gradu (1209), 156.
Cussignacco, v Furlaniji, 746.
Cuzo, gl. Dietrik C.
Cvno, gl. Konon.
Cvnradus, gl. Konrad.
Cvrlich, gl. Kurlice.
Czewer, gl. Sora.
Czobelsperch, gl. Čušperk.
Cyreus, gl. Peter C.

Čače (Sacch), severozap. od Podkloštra, 704.
Čajnče (Dulsnihc, Dultschnig), severozapadno od Celovca, 251, 268.
Čakovska dolina (Sacachtal), na Štajerskem, 891.
Čava (Scavh), vzh. od Podkloštra, 704.
Čedad (Civitas), 1, 33, 36, 174, 180, 208, 249, 374, 441, 500, 503, 556, 594, 620, 626, 680, 715, 733, 863. — Kapitelj, 208, 556, 562, 578, 593; dekan kapitlja, 470, 544; prošt, 36, 208; proštija, 594; kanoniki, 36, 561, 594; samostan Marije Device, 208, 626; kapela sv. Petra, 208; dekana Konrad, Oton; kanoniki Henrik, Viljem, W. de Ponte; imenovani Kristijan, Rc. de Civitate, krojač Syvridus.
Čemernica (Semernek, Semernik), gora in reka pri Sv. Lovrencu v Puščavi, 349, 738.
Češko (Bohemia, Bohemitania), 456, 752; kralj 283, 606; kralj Vaclav.
Češnjevek (Cherstetin, Kerstetin), vzh. od Velesovega, 698, 699. — Henrik imenovan Liste.
Češnjica (Chersteten, Kersteten), vas pri Krašnji na Gorenjskem, 489, 507, 806.
Čikečka vas (Chef), v Prekmurju, 900.
Čiovo, otok v Dalmaciji, 818.
Črešnjevec (Chirsdorf), severovzhodno od Podsrede. — H.
Čretež, gl. Reutenberg.
Črezdol (Ceresdol), jugozap. od Vetrinja, 69. — Osvobojenec Bernard.
Črneče (Schirruich), zap. od Dravberga, 706.
Črniče (Zernitschach), v Vipavski dolini, 326.
Črnomelj (Schirnomel), v Beli Krajini, 486. — Cerkev sv. Petra, 486.
Čušperk (Czobelsperch), grad jugozapadno od Višnje gore. — Hartvik.
D. de Alfrina, tržaški prebivalec, (1202), 31.
D. filius Andree, miljski prebivalec (1202), 32.
D. de Antonia, isto, 32.
D. de Antonia, tržaški prebivalec (1202), 32.
D. de Benedicta, isto, 31.
D. Boccasinus, isto, 31.
D. Burda, isto, 31.
D. Butigna, isto, 31.
D. de Caborio, isto, 31.
D. Capellar de Riuola, isto, 31.
D. Curiuet, isto, 31.
D. Decolmano, miljski prebivalec (1202), 32.
D. Delazaro, isto, 32.
D. Demaca, isto, 32.
D. Destanico, isto, 32.
D. de Donato, tržaški prebivalec (1202), 31.
D. Dota, miljski prebivalec (1202), 32.
D. Futitor, isto, 32.
D. Gerlo, isto, 32.
D. frater Girardini, tržaški prebivalec, (1202), 31.
D. Gosoldo, isto, 31.
D. filius Hermite, isto, 31.
D. de Juda, miljski prebivalec (1202), 32.
D. de Laurentio, tržaški prebivalec (1202), 31.
D. de Lena, isto, 31.
D. filius Lude, miljski prebivalec (1202), 32.
D. Magister, isto (1202), 32.
D. Malfanto, tržaški prebivalec (1202), 31.
D. Mancula, isto, 31.
D. Marcheso, isto, 31.
D. de Mariota, isto, 31.
D. Mesaldo, isto, 31.
D. Mesolto, isto, 31.
D. filius Michaelis, miljski prebivalec (1202), 32.
D. Miris, isto, 32.
D. Miriz, tržaški prebivalec (1202), 31.
D. de Mota, miljski prebivalec (1202), 32.

D. Mulinar, tržaški prebivalec (1202), 31.
D. Mursel, isto, 31.
D. Nepus Triesto, isto, 31.
D. de Petenatho, miljski prebivalec (1202), 32.
D. filius eius (t. j. Phylipa), tržaški prebivalec (1202), 31.
D. Ponga, miljski prebivalec (1202), 32.
D. filius Saleuuardi, tržaški prebivalec (1202), 31.
D. Smeth, isto, 31.
D. Trunco, miljski prebivalec (1202), 32.
D. de Viuura, tržaški prebivalec (1202), 31.
D. Zalco, isto, 31.
Dabiunda, gl. Maurus D.
Dabundantia, gl. Vitalis D.
Dacija (Dacia), 77.
Dagongna, tržaški prebivalec (1202), 31.
Dalfinus, gl. Dominik D.
Dalmacija (Dalmatia), 30, 32, 478, 611, 752, 865, 886. — Dož Henrik Dandolo. — Kralj Bela.
Damiette, mesto v Egiptu, 290.
Damigo, gl. Martinus D.
Dandolo, gl. Andrej, Henrik, Ivan, Marín, Peter, Rajner.
Daniel, gl. Al. de D.
Daniel de Dorflingen, priča v Ročici (1204), 69.
Daniotta, gl. Justus de D.
Danna, gl. Justo de D.
Danija, Danci (Dani), 752.
Danubius, gl. Donava.
Darinoga, tržaški prebivalec (1202), 31.
Darre Pilize, isto, 31.
Dauid, isto, 31.
Dauid, gl. David.
Dauro, gl. Jacobus D.
David (Dauid), duhovnik (1220—24), 329.
David, meščan v Mariboru (1243), 829.
De Grumaz, tržaški prebivalec (1202), 31.
Debonatho, gl. M. D.
Debonezan, gl. A. D.
Decolmanno, gl. D. Decolmanno.
Decono, gl. Al. D.
Dečna sela (Vedesendorf), sev. od Brežic, 889.
Dedo (Teto), grof iz Rochelitza, 77. — Oče: meissenski mejni grof Konrad. — Žena: Matilda hči grofa Gozvina.
Dedoche, gl. Wissenten filius D.
Dedolricus, tržaški prebivalec (1202), 31.
Dees (1239), 905. — Nj. sin Empa, Dyca, Itemyr, Heym, fevdniki zaladskega gradu.
Deforno, gl. J. D.
Degenhardus, priča (1213). — Brat Gotbold.
Delazaro, gl. D. Delazaro.
Delenda, gl. M. de D.
Delpauor, tržaški prebivalec (1202), 31.
Delpreto, gl. Dominicus de D.
Deluolta, gl. Jori D.
Demaca, gl. D. Demaca.
Deneslez, gl. A. D.
Deo, gl. Aldaperius de D.
Deota, gl. B. D.
Deregarda, gl. M. D.
Desentazza, gl. P. D.
Destanico, gl. D. Destanico.
Detemarus filius Vener de Topa, priča v Pulju (1238), 690.
Detemarus, odvetnik tržaških kanonikov (1204), 80.
Detemarus gener Bernardi, priča v Trstu (1209), 139.
Detemarus, posestnik v Trstu (1209), 139.
Deuchendorf (Tichendorf), pri Brucku na Muri, 58.
Deuia, gl. Leo de Cruce D.
Devin (Magdeburg), mesto na Nemškem; nadškofje, 79.
Devin, ogrski grad, 606.
Devin (Dewin, Dewîn, Dewino, Duino, Duwin, Duwino, Dvino), grad in vas pri Trstu. — Hugo, Kuno, Štefan, Odalskalk. — Gospodje, 878.
Dictalmus, gl. Diktalm.

Dicterius Bonefontis, podesta v Kopru (1210), 167.
Dictalmus iz Milj, zet notarja Ayma iz Milj (1203), 53. — Nj. žena Rilenda. — Nj. sorodnik Epon de Aldino iz Kopra.
Diechs, gl. Djekše.
Diedemma, gl. Jo. de D.
Diemoda, žena Konrada od Drave (1244), 840.
Diemuda, plemenita žena, 132, 355.
Diengen, na Bavarskem, pri Erdingu. — Ulrik.
Diepold (Dippoldus, Dyeppoldus) iz Katzensteina, sin Diepoldov (1243, 1246), 821, 896. — Nj. sinovi Diepold, Gebhard, Herman.
Diepold, sin Diepolda iz Katzensteina (1246), 896.
Diepold, uradnik v Ljubnu (1237), 679.
Diepold (Dipoldus), duhovnik, priča v Mariboru (1243), 829.
Diepold (Diepoldus), vitez Friderika iz Ptuja (1215), 240.
Diepold (Dipoldus, Dippoldus) iz Skorna (pri Šoštanju) (1243, 1246), 821, 896. — Nj. brat Henrik.
Diessen (Diezen), samostan sv. Marije na Bavarskem, pri Landsbergu, 76, 77, 371, 479, 480, 484, 488, 490, 497, 526; kapitelj, 77; prošt Henrik.
Dietalmus de Bonifacio (1229), 498.
Dietamarus, Dietemarus, gl. Dietmar.
Dietericus, gl. Dietrik.
Dietmar (Dietmarus) (1204), 67.
Dietmar (Ditmarus), vitez (1238), 701.
Dietmar (Dietmarus), sin Ulrika iz Blagovne (1223), 371.
Dietmar (Ditmarus) iz Brega (1217), 276.
Dietmar (Dietmarus) iz Cmureka (1212), 202.
Dietmar, brat Dietrika Cuzo (1228), 486.
Dietmar (Dietmarus, Ditmarus), bamberški ministerial iz Grebinja (1216—1236), 263, 383, 473, 533. — Nj. sin Dietmar.
Dietmar (Dietmarus, Ditmarus, Dyetmarus, Dytmarus) iz Grebinja (1230—1246), 533, 649, 763, 786, 800, 817, 855, 862, 868, 890, 891, 900. — Nj. brat Eberhard.
Dietmar, dekan cerkve v Krki (1204), 82.
Dietmar (Dietmarus) iz Liechtensteina (1209, 1224), 154, 398. — Nj. brat Ulrik.
Dietmar (Dietmarus) iz Radelberga (1209), 154.
Dietmar (Dietemarus) iz Slov. Gradca (1207), 122.
Dietmar od Sv. Štefana (1242), 786.
Dietmar (Dietamarus), škof v Trstu (1135—1145), 250.
Dietmar (Ditmarus), kletar v Vetrinju (1239—1245), 727, 873.
Dietmar (Ditmarus, Dietmarus, Dittmarus) iz Vivšnika (1244 do 1246), 832, 833, 867, 869, 888, 895.
Dietmar (Dietmarus), župnik v Vuzenici (1238), 701.
Dietmarus, gl. Dietmar.
Dietrico, Dietricus, gl. Dietrik.
Dietrik (Dietricus), ščitonosec, priča v Blagovni (1223), 371.
Dietrik (Ditricus) iz Augsburga, priča v Brežicah (1241), 756.
Dietrik (Ditricus) iz Baierdorfa, imenovan supan (1244—1245), 841, 872. — Nj. brat Hartman.
Dietrik (Dietricus), župnik v Cerkljah (1238), 699.
Dietrik (Dietricus), imenovan Cheraere, priča v Ribnem pri Bledu (1245), 854.
Dietrik (Dietricus), Cretsc, Gresk, Gretsic, priča v Krki in Strassburgu na Kor. (1203—1217), 54, 147, 265. — Nj. brat Engelbert.
Dietrik (Dietricus) Cuzo, priča (1228), 486. — Nj. brat Dietmar.
Dietrik (Dietricus), Dunajčan (1222), 365.
Dietrik de Fontebono, furlanski ministerial (1202, 1221), 36, 343.

Dietrik (Ditricus), župnik v Hodišah (1246), 727, 883.
Dietrik (Dietricus), gastald oglejskega patriarha v Kaštelu (1210), 166.
Dietrik (Dietricus) iz Krajneka (1209), 156.
Dietrik, prošt v Krki na Kor. (1216), 254.
Dietrik, škof v Krki na Kor. (1235), 627.
Dietrik (Ditricus), priča v Mariboru (1229), 506.
Dietrik (Dietricus, Ditricus) iz Podčetrtka (1213—1228), 212, 489.
Dietrik (Dittricus), prošt Podkrnosom (1240—1245), 753.
Dietrik (Dietricus), Strumosus, hlapec Friderika iz Ptuja (1215), 240.
Dietrik (Dietrico) de Pux (1226), 441.
Dietrik, prošt v Reichenhallu (1238), 697.
Dietrik (Dietrico, Dietricus) iz Rovišč (1226—1228), 441, 488, 490.
Dietrik (Ditricus) iz Trušenj (1204), 81. — Nj. brat Friderik.
Dietrik (Ditricus), ključar v Vetrinju (1243), 829.
Dietrik, grof iz Wasserburga (1204), 76.
Dietuymus Pellie, priča v Kopru (1216), 258.
Diettemarus, tržaški prebivalec (1202), 31.
Diettericus, isto, 31.
Diezen, gl. Diessen.
Dignano (Inianum), južno od San Daniele v Furlaniji, 36, 181, 207.
Dionizij, fevdnik ogrskega kralja Bele IV. (1235), 641.
Dipoldus, Dippoldus, gl. Diepold.
Ditalmus d. Andreae iz Gorice (1202), 36.
Ditmarus, gl. Dietmar.
Ditricus, gl. Dietrik.
Dittmarus, gl. Dietmar.
Dittricus, gl. Dietrik.
Divplach, gl. Duplje.
Djekše (Diehze), pri Velikovcu. — Hartvik, Herman, Lienhard. — Dješka gora (mons Diechs), 849.
Dob (Aich, Eicho), jugovzhodno od Mengša na Gor. — Ivan, Viljem.
Dob (Aichowe, Eichou), pri Vetrinju. — Bernard, Rajnhard.
Dobel-potok (Tople), potok v Prekmurju, 200.
Dober-potok (Dobra), potok v Prekmurju, teče v Rabo, 900, 901.
Doberenge, gl. Henrik, Ekehard.
Dobersberg, južno od Brež na Kor., 237.
Dobirschach, gl. Drobič.
Dobje (Haych), jugovzhod. od Beljaka, 704.
Dobonuch, gl. Dobrovnik.
Dobra, zemljišče v Prekmurju, 901.
Dobrepolje (Gůtenveld, Gvtenvelt), pri Vel. Laščah na Dol., 765. — Gebard, Herbord.
Dobrlavas (luna, lvna, lvna, Jvn, Oberdorff, Oberndorf, Oberndorff), na vzh. Kor.; samostan, konvent, proštija, kapitelj, 111, 307, 327, 656; prošt, 175, 296; proštje Franko, Henrik, Konrad, Leonhard, Oton; kustos Konrad; magister Hailward; skolar in subdiakon Ivan.
Dobrofin, gl. A. de D.
Dobrogod, župljanka župnika Gotfrida v Weitensfeldu (1220), 313.
Dobrovnik (Dobonuch, Dobronuc), potok, danes Bagonica (?), v Prekmurju, 904, 905.
Dolach, gl. Dole.
Dolatoria, gl. Wegl. D.
Dole (Dolach), jugozap. od Podkloštra na Kor., 704.
Dole (Dvlach), vzh. od Beljaka, 704.
Dolenja vas (Tunelindorf), pri Krškem, 232.
Dolina sv. Ivana, gl. Žiče.
Dolinja vas (Niderdorff, Nyderdorff, Nyderndorf), pri Grebinju na Kor., 649, 677, 766.
Domacna vas (Domatsdorf), severovzhodno od Celovca, 372.
Domadrac, gl. Ripaldus de D.

Domajna (Domiannstorf, Donnansdorf), pri Ptuju, 20, 675.
Domatsdorf, gl. Domacna vas.
Domda, gl. Albin de D.
Domenico de Gontero, priča v Trstu (1224), 394, 395, 396, 406.
Domenico Pentech, isto, 394, 395.
Domenico Sinec (Sinech), isto, 394, 395, 396, 406.
Domiannstorf, gl. Domajna.
Dominicus, —a, gl. Dominik, Dominik de Dominico, C. filius Dominici, Velika Nedelja.
Dominik (Dominicus), notar (1238), 690.
Dominik (Dominicus) filius Almerici, tržaški prebivalec (1202), 31.
Dominik (Dominicus) de Antonia, isto, 31.
Dominik, Benečan? (1229), 505.
Dominik (Dominicus) filius Bertaldi, priča v Trstu (1204), 80.
Dominik, škof v Chioggiji (1205, 1206), 92, 105.
Dominik (Dominicus) Dalfinus, priča v Trstu (1202), 31.
Dominik (Dominicus) de Delpreto, miljski prebivalec (1202), 32.
Dominik (Dominicus) de Dominico presbiteri, tržaški prebivalec (1202), 31.
Dominik (Dominicus) Fonda, priča v Piranu (1230), 519.
Dominik (Dominicus) filius Grimaldi, priča v Trstu (1209), 139.
Dominik Grimani, Benečan (1226), 441. — Nj. bratje Angel, Filip, Ivan.
Dominik (Dominicus) Jacobus, tržaški prebivalec (1202), 31.
Dominik (Dominicus) de Jemma, tržaški prebivalec (1202), 31.
Dominik (Dominicus), presbiter, kanonik v Kopru (1216), 259.
Dominik (Dominicus), mesar in meščan v Kopru (1203), 53.
Dominik Lalla, kanonik v Trstu (1224), 406.
Dominik (Dominicus) de Laurentio, tržaški prebivalec (1202), 31.
Dominik (Dominicus) Marcheso, isto, 31.
Dominik (Dominicus) de Marigo, miljski prebivalec (1202), 32.
Dominik (Dominicus) Mirizo, tržaški prebivalec (1202), 31.
Dominik (Dominicus), sin Petra Muranija, iz Pirana (1222), 367. — Nj. žena Pilica.
Dominik (Dominicus) Niblo, isto, 31.
Dominik, notar v Piranu (pred 1216), 250.
Dominik, presbiter, magister scolarum v Piranu (pred 1216), 250.
Dominik, vratar piranske cerkve (pred 1216), 250.
Dominik (Dominicus) Pisez, tržaški prebivalec (1202), 31.
Dominik (Dominico) de Prenna, isto, 31.
Dominik (Dominicus) Rosol, iz Pirana (1222), 367. — Nj. žena Vecela.
Dominik (Dominicus) filius Sekino, miljski prebivalec (1202), 32.
Dominik (Dominicus) Sina iz Benetk, priča v Pulju (1238), 690.
Dominik (Dominicus), gastald de Sizole, priča v Pulju (1238), 690.
Dominik (Dominicus), dekan v Trstu (1204—9), 80, 139.
Dominik (Dominicus), kustos tržaške cerkve (1204), 80.
Dominik (Dominicus), sodnik v Trstu (1223—26), 375, 438.
Dominik (Dominicus), tržaški prebivalec (1202), 31.
Dominik (Dominicus) de Vilani, priča v Kopru (1202), 25.
Dominik (Dominicus) Zampar, tržaški prebivalec (1202), 31.
Don. filius Mariote, isto, 31.
Donatus, gl. M. filius D-i, D. de D-o.
Donava (Danubius), reka, 752.
Donisia, gl. Artuicus de D.
Donnansdorf, gl. Domajna.
Doremberc, Doremberch, Doremberg, Dorenberc, Dorenberch, Dorenberg, Dorenberhc, gl. Dornberg.
Dorflingen, gl. Daniel de D.

Dornberg (Doremberc, Doremberch, Doremberg, Dorenberc, Dorenberch, Dorenberg, Dorenberhc, Dornberc, Dornbergo, Dôrnberhc, Doromberch), v Vipavski dol. na Goriškem. — Almerik, Henrik, Volker.
Dorsa, gl. C. D.
Dota, gl. D. Dota.
Dracco, gl. Joannes D.
Drachenberhc, gl. Kozje.
Draga (Drage), pri Stični na Dol. — Herand, Majnhalm.
Dragongna, tržaški prebivalec (1202), 31.
Drahwa, gl. Drava.
Dramsa, Dransa, gl. Zdravščina.
Drascoy, gl. Strasgojnci.
Drasendorf, severovzhodno od Št. Vida na Kor., 415.
Draščе (Costidrach), jugovzh. od Beljaka, 704.
Drava (Drahwa, Drawa, Thra, Thraha, Tra, Trâ, Trah, Traha, Trahus, Trauus, Trehe), reka, 22, 83, 122, 280, 294, 330, 331, 349, 689, 704, 787; most pri Humperški gori, 330, 331; most pri »Montferrar«, 432. — Arhidiakon Arnold pri D., Konrad od D., Oton.
Dravberg (Spodnji), (Thraberhc, Traberc, Traberch, Traberg, Traberhc, Traberk, Traburch), 296, *307, 365, 383, 706; fara in trg, 667;* kapitelj, 834; mitnina, 706. — Prošta Henrik, Ulrik; duhovnik Maingotus; kastelan Ulrik; Henrik, Isiembertus, Oton, Perngerus, Rajnbert, Veriand.
Dravberg (Zgornji), 789.
Dravinja (Treun, Treuna, Trovn), reka, dotok Drave, 122. — Bertold, Rudolf.
Dravski gozd (Trawalt), ob Dravi pri Breznu, 349.
Drawa, gl. Drava.
Draženci (Dresgoysdorf), vas na Ptujskem polju pri Pragerskem, 683.
Dreta (Driete), dotok Savinje, 811.
Drẹulach, gl. Drevlje.
Drevlje (Drẹulach, Drevlach), severozapadno od Podkloštra, 704.
Driete, gl. Dreta.
Drims vir Maydine, priča v Trstu (1236), 654.
Drobič (Dobirschach), gora jugovzhodno od Brež na Kor.; srebrni rudniki, 188.
Drobole (Oberpuolach), vas jugovzhodno od Beljaka, 704.
Drocha, gl. Leo de D.
Duino, gl. Devin.
Dulmaetsche, Dulmatsche, gl. Tilmitsch.
Dulsnihc, Dultschnig, gl. Čajnče.
Dumina, gl. Joannes de D.
Dums, gl. Rudiger D.
Dunaj (Vienna, Wienna), 33, 35, 90, 113, 155, 163, 304, 321, 365, 501, 591, 664, 665, 666, 670, 672, 699, 721, 722, 782, 783, 855; vaga, 814, 690; denar, novci, penezi, 67, 127, 809; marka srebra dunajske vage, 336; sestre reda sv. Avguština iz samostana Ciegelhoven, 699.
(Dunajsko) Novo mesto (Noua civitas), 657, 670, 713, 771, 847. — Župnik Liuprand.
Duorz, gl. Dvorče.
Duplje (Divplach, Duplach), na Gor. pri Tržiču, 883. — Albero, Bertold.
Durftigenberge, kraj nekje na *Bavarskem, 12.*
Duricus iz Bočne, priča v Rečici (1231), 545.
Durinchardus, kaplan koroškega vojvode Bernarda (1245), 873.
During de Mels (1220), 309.
Duringus iz Mirne, priča v Slov. Gradcu (1211), 177.
Duringus, priča v Rečici (1231), 545.
Duringus iz Ročice (1213), sin Bertoldov, 214.
Durnmoss, inferior in superior, gl. Spodnje in Zgornje Blato.
Dürre, gl. Sušje.
Duwin, Duwino, gl. Devin.
Dvernstein. — Brata Henrik, Valter.

Dvino, gl. Devin.
Dvlach, gl. Dole.
Dvor (Cranzlawesdorf), sev. od Vrbe na Kor., 20.
Dvorce (Houelin), zap. od Vetrinja, 384.
Dvorče (Duorz), pri Bistrici v Zilski dol., 704.
Dvorec (Ouilin), jugovzh. od Beljaka, 704.
Dvrinchardus iz Ribnice (na Kor.), 1239, 714.
Dyca, sin Deesov (1239), 905.
Dyeppoldus, gl. Diepold.
Dyestrum, gl. Trst.
Dyetmarus, Dytmarus, gl. Dietmar.
E. Puzzo (1240), 750.
E. de Smerada, tržaški prebivalec (1202), 31.
Eberhard, župnik v Fohnsdorfu (1207), 118.
Eberhard (Eberhardus) iz Grebinja (1236—1246), 649, 705, 776, 786, 803, 838, 862, 899. — Nj. brat Dietmar.
Eberhard (Eberhardus), sin Henrikov, iz Kamnika (1238), 699. — Nj. brat Henrik.
Eberhard iz Kirchheima (1230 do 1232), 532.
Eberhard (Eberhardus), meščan v Kranju (1221), 348.
Eberhard (Eberhardus) iz Lemberga (o. 1207—1213), 124, 215.
Eberhard (Eberhardus), priča v Mariboru (1217), 275.
Eberhard iz Motnice (1246), 898. — Nj. brata Krafto, Ortolf.
Eberhard iz Neuerdinga (1215), 232.
Eberhard (Eberhardus), prošt na Otoku (1245), 866.
Eberhard (Eberhardus) de Porta (1207—1229), 123, 488, 490, 497, 507.
Eberhard, opat v Salmansweilerju (1225), 422.
Eberhard (II.), škof brixenski, nato nadškof v Solnogradu (1201 do 1246), 4—6, 8, 12, 14, 18, 19, 21, 27, 29, 37—41, 46, 47, 51, 55, 58, 59, 61—64, 66, 69, 73, 93, 118—121, 125, 130, 132, 136—138, 151, 175, 183, 184, 187, 191, 196, 199, 210 do 212, 216, 236, 240, 242, 260, 269, 275, 287, 288, 292, 297, 299, 305, 312, 315, 333, 334, 344, 353, 355, 364, 372, 383, 402—404, 413, 422, 430, 451, 461, 464, 465, 467, 471, 474, 513, 529, 535, 538, 539, 542, 546, 547, 558, 570, 571, 573, 583, 588, 621, 634, 640, 647, 648, 667, 675, 697, 702, 714, 735, 742, 743, 744, 750, 756, 757, 763, 778, 779, 784, 786, 789—791, 814, 815, 817, 824, 825, 831—835, 847, 850, 853, 856, 858, 860, 861, 867, 868, 882, 883, 888, 889, 890, 891, 893—895. — Nj. kaplan Herman.
Eberhard (Eberhardus) iz Prožinske vasi (1232), 571.
Eberhard (Eberhardus) iz Šoštanja (1201—1243), 2, 4, 237, 265, 266, 269, 333, 372, 547, 571, 634, 647, 648, 744, 757, 814. — Nj. brat Herman.
Eberhard (Eberhardus), menih v Št. Pavlu (1239), 706.
Eberhard (Eberhardus), sluga Otona de Trehe (o. 1210), 171.
Eberhard, opat v Weihenstephanu (1204—1208), 85.
Eberhard (Eberhardus) iz Žovneka (1239), 554.
Eberhard (Eberhardus) iz Žvabeka (1201), 3.
Eberhardus, gl. Eberhard.
Eberstein, pri Št. Vidu na Kor. — Grof iz E., 670.
Ebrahardus, gl. Eberhard.
Eccelinus, gl. Ezzelino.
Echardus, Echehardus, gl. Ekehard.
Efferding, na Zg. Avstrijskem, pri Linzu, 225.
Egelolfus Bawarus, priča v Kamniku (1229), 497.
Egelwardus iz Podkrnosa, magister (1216), 254.
Egeno, maršalk, priča v Vetrovem (1212), 198.
Eggibertus, gl. Ekbert.
Eglolf, subprior v Heiligenkreuzu (1222), 365.

Egnon, škof v Brixenu (1241 do 1245), 764, 843, 854, 855. — Nj. sorodnik grof Herman iz Ortenburga.
Eibach (Ibach) na Bavarskem. — Hartvik.
Eicho, Eichou, gl. Dob.
Eichstädt (Eistet), mesto na Bavarskem. — Škof Henrik; prošt, dekan, školastik, 149.
Ekbert (Eggibertus, Ekebertus, Ekkbertus, Ekkebertus, Ekkehardus, Ekkibertus, Engilbertus), škof v Bambergu (1203—1237), sin meranskega vojvode Bertolda (IV.), 60, 77, 114, 133, 198, 263, 273, 423, 462, 464, 465, 467, 474, 488, 531, 533, 587, 588, 589, 595, 596, 605, 625, 632, 649, 670. — Nj. brata patriarh oglejski Bertold, istrski mejni grof Henrik. — Nj. fevdnik Herman iz Šoštanja. — Nj. ministerial Henrik iz Bekštajna.
Ekbert (Ekebertus), priča v Velikovcu (1213), 211.
Eke, gl. Brdo.
Ekebertus, gl. Ekbert.
Ekefridus (Ekevridus) iz Vovber (1226—1245), 444, 703, 780, 862.
Ekehard (Ekehardus) iz Doberenge (1239), 716.
Ekehard (Ekehardus) iz Lipnice (1209), 154.
Ekehard (Echardus), priča v Podsredi (1213), 212.
Ekehard (Echehardus), vitez iz Ribnice na Kor. (1240), 743.
Ekehartinger, priča v Brežicah (1241), 756.
Ekkbertus, Ekkehardus, Ekkibertus, gl. Ekbert.
Elero de Veneranda, miljski prebivalec (1202), 32.
Elica, žena nekega Ogerusa, v Trstu (1209), 139.
Elicha, žena Albina iz Isole (1202), 25.
Elisabeth, gl. Elizabeta.
Eliza, žena slikarja Henrika (1226), 443.
Elizabeta (Elizabeth), hči Otona iz Dravberga (1222), 365.
Elizabeta, žena Liutolda iz Gutenberga (1206, 1214), 110, 222. — Nj. hčere Gertruda, Kunigunda, Otilija.
Elizabeta (Elisabeth, Elizabeth) z Mlade gore, sestra Viljema iz Vojnika (1241, 1242), 769, 803. — Nj. nečak Henrik iz Svibnega.
Elizabeta, sv. (Elisabeth, Elizabeth, Helisabet, Helisabetha), hči ogrskega kralja Andreja. II. (1204, 1218), 77, 283.
Elizabeta (Helspeht), nečakinja Thimona iz Osence (1213), 215.
Elizabeta, žena Engelberta iz Strassburga (1224), 390.
Elizabeta, žena Pillunga iz Vuzenice (1238), 701.
Elizabeth, gl. Elizabeta.
Elise, gl. Vitalis de E.
Ellen, gl. Rudiger.
Ellingen, mesto na Bavarskem. — Hospital, 387.
Elsniz, gl. Osenca.
Ema, grofica, žena grofa Wolfrada (1212), 196.
Emberberc, Emberberch, Emberberk, gl. Emmerberg.
Emericus, gl. Emerik.
Emerik (Emericus), magister coquine (1213), 205.
Emerik, ogrski kralj (1241), 775.
Emmerberg (Emberberc, Emberberch, Emberberk), jugozapad. od Dun. Novega mesta. — Ščitonoša Bertold.
Emona, gl. Novigrad.
Empa, sin Deesov (1239), 905.
Engaldei, gl. Johannes E.
Engaldus iz Kopra (1232), 564.
Engelbert (II.) Albus, (mejni) grof goriški (1202), 36. — Nj. sin Engelbert (III.).
Engelbert (III.) (Engelbertus, Engelpertus, Engilbertus, Engilpertus, Hengelpretus), grof goriški, 3, 8, 10, 13, 33, 36, 55, 71, 87, 94, 99, 100, 143, 159, 181, 231, 272, 277, 332, 356, 500, 879 (1201 — † pred 24. II. 1222). — Nj. oče Engelbert (II.), brat Majnhard, sestra Beatrica,

žena (100), sin Majnhard, hči (100). — Vazali, 94.
Engelbert (Engelbertus) iz Gorice (1206), 99.
Engelbert (Engelbertus) iz Hafnerburga (1213), 214.
Engelbert (Engelpretus), skabin v Kopru (1238), 696.
Engelbert (Engelbreht) iz Rožeka (1239), 714.
Engelbert (Engelbertus, Engilbertus), imenovan Grehck, brat Ditrika Gresk-a ali Gretsic-a, ministerial krškega škofa Ulrika (1203 do 1239), 54, 147, 708. — Nj. sin Ortolf.
Engelbert (Engelbertus, Engelbrechtus) iz Strassburga, 390, 432, 489, 571 (1224—1232). — Nj. oče Hartvik, žena Elizabeta, brat Engelram.
Engelbert (Engelbertus), grajski grof v Strassburgu (1228), 489.
Engelbert (Engelbertus) s Turjaka (1214—20) 232, 310.
Engelbert (Engelbertus), sin Alhohov iz Vipave (1235), 644.
Engelbert (Engelbertus), grof iz Višnje gore (1213), 209; gl. Albert.
Engelbertus, Engelpertus, gl. Engelbert. Ekbert
Engelscalcus, Engelschalch, Engelschalcus, gl. Engelskalk.
Engelskalk (Engelschalcus) iz Cmureka (1212), 202.
Engelskalk (Engelscalcus), vitez Henrika iz Greifenfelsa (1235), 644.
Engelskalk (Engelscalcus, Engilschalcus), krški fevdnik iz Oble gorice (1209—1228), 147, 265, 266, 431, 489. — Nj. oče Rajnher, sestra Kunigunda.
Engelskalk, plemeniti (iz Otmanj), 132, 355.
Engelskalk (Engelscalcus, Ensalchus) iz Podčetrtka (1209, 1227), 147, 466. — Nj. sin Oton.
Engelskalk (Engelschalch) Praentel, priča (1214—1220), 232.
Engelskalk (Engelscalcus, Engelschalcus) iz Ravnega brega (1208, 1211), 131, 177.
Engelskalk (Engelschalch) iz Stražišča (1214—20), 232. — Nj. sin Her(man?).
Engelskalk (Engilschalcus), priča v Vipavi (1235), 644.
Engelskalk (Engelschalcus) iz Vranje peči (1238), 699.
Engelburg, žena Ruperta zarezalca, dekla istrske mejne grofice Sofije (ok. 1207), 126.
Engelding (Engeldingus), pisar iz Beljaka (1227), 458.
Engeldrudis, kraljica Francije (1204), 77.
Engelram, presbiter (1216), 254.
Engelram (Engelrammus), vitez iz Bele (1217), 276.
Engelram (Engilram), vitez iz Gutenberga (1221), 348.
Engelram (Engelramus) iz Strassburga (1225—28), 432, 489. — Nj. brat Engelbert.
Engelram (Engelrammus), vitez »de Uorst« (1207), 123.
Engelsdorf, pri Brežah na Kor., 220, 344.
Engilbertus, Engilpertus, gl. Engelbert.
Engilram, gl. Engelram.
Engilscalcus, Engilschalcus, gl. Engelskalk.
Enns (Ense), mesto na Zg. Avstrijskem, 192, 197, 671. — Novci, 127.
Enrico, gl. Henrik.
Enricus de Germana, priča v Piranu (1230), 519.
Enricus Goyna, zastopnik piranske občine v Pulju (1238), 690.
Ensalchus, gl. Engelskalk.
Ense, gl. Enns.
Enuvard iz Svibnega (1211), 186.
Enzersdorf, na Nižjem Avstrijskem, 809.
Epo, gl. Fridericus filius Eponis.
Epon (Eppo), prebivalec v Beljaku (1212), 198.
Epon (Eppo), ščitonosec v Brežah (1215), 235.

Epon de Aldino iz Kopra (1203), 53. — Nj. žena Gliroksa, sorodnika Diktalm in nj. žena Rilenda iz Milj.
Epon, prebivalec v Miljah (1202), 32.
Epon (Eppo), priča Preddvorom (1217), 276. — Nj. otroci, 276.
Epon (Eppo) iz Seeburga (1213), 214.
Epon, prošt pri Sv. Petru v Karniji (1231—33), 544, 549, 550, 556, 561, 562, 578, 593.
Eppan, na Tirolskem. — Grof Ulrik.
Eppenstein, nekdanji grad jugovzhodno od Judenburga na Štaj. — Leutfrid.
Eppo, gl. Epon.
Erbendorf, gl. Vrpja vas.
Erbersdorf, na srednjem Štajerskem, 853.
Erbropdus senior in iunior iz Leonsteina (1202), 38.
Erdberg (Erdburg), kraj pri Dunaju, 559, 601.
Erenst, gl. Ernst.
Erfurt, mesto na Nemškem, 79, 116.
Erhanger iz Hohenwanga (1245), 880.
Ermannus, subdiakon, koprski kanonik (1216), 259.
Ermila, gospa (1224), 399.
Ermot, gl. A. filius E.
Ernst iz Rajhenburga (1208), 136
Ernst (Ernestus) iz Stalla (1246), 888.
Ernst (Erenst) iz Šumberka (1201), 10.
Erpho, bamberški ministerial v Grebinju (1216), 263.
Errandvs, gl. Herbord.
Eschenau, posestvo na Nižj. Avstrijskem, 155.
Esslingen, mesto na Württemberškem, 485.
Eticho iz Pottensteina, 872.
Etzendorf, sev. od Ivnice na Štaj., 754.
Europa, gl. Evropa.
Evfemija iz Strassburga (o. 1245), 877.
Evfrazij, škof v Poreču, 354.
Evropa (Europa), 752.
Ezelinus, gl. Ezzelino.
Ezmanus, prošt v Sekovi (1220), 307.
Ezzelino da Romano (Eccelinus cognomento Romanus, Ezelinus de Romano, Hinzelinus), 283.
F. de Liutoldo, tržaški prebivalec (1202), 31.
F. de Melenda, isto (1202), 31.
F. iz Podčetrtka (Lonsperch), (1213), 212.
F. de Porta, gl. P. de Porta.
F. de Riuola, tržaški prebivalec (1202), 31.
F. Tessutor, isto, 31.
Faba, gl. Johannes F.
Faber, gl. Ca. F., J. F., M. F., O. F., R. F., Stefanus F.
Fabia, gl. L. de F., Ludo, Martin, Maver, Nilvus.
Fachau, severozap. od Št. Vida na Kor., 724.
Facina de Aurio, priča v Kopru (1216), 258. — Nj. brat Giminianus.
Fadena, gl. H. F.
Faedis (Fagedis), severozap. od Čedada. — Kanonik Bertold.
Fagagna, severozap. od Vidma, 36, 374.
Fagedis, gl. Faedis.
Fala (Valle), zap. od Maribora, 849. — Volmarjeva hiša, 849.
Falkenberg (Valchenberch, Valchenburch, Valkenberch, Valkenperch), pri Turjaku na Kr. — Friderik, Markvard.
Fara (Pharre), ob Kolpi. — Herman.
Farra, jugozap. od Gorice, 36, 142, 252.
Fasoli, gl. J. filius F.
Fazinus, gl. Thofanius F.
Febus Rantulfus, notar (1234), 618.
Federicus, gl. Friderik.
Feldkirchen (Veltkirchen), na Kor., 456.
Felicia, gl. Al. filius F-ae.
Feltro, gl. Leo de F.
Fentizia, žena Orsa Calca iz Milj (1213), 217.

Ferrara, mesto v Zg. Italiji, 92. — Škof Ugerij (Viguerij).
Ferreum castrum, gl. Železno.
File (kje?), 36.
Filisida, gl. Vincentius filius F-e.
Filip, iz Benetk (1229), 505.
Filip, magister, kanonik pri svetem Marku v Benetkah (1225), 421.
Filip (Philippus) (II. Avgust), kralj Francoske (1204), 77. — Nj. žena Marija(!), hči vojvode Meranskega. — Nj. otroci Filip, Marija.
Filip (Philippus), njegov sin (1204), 77.
Filip Grimani iz Benetk (1226), 441. — Nj. bratje Angel, Dominik, Ivan.
Filip (Philippus), nadškof v Kölnu (1204), 77. — Nj. sestra Matilda, žena grofa Dedona de Rochelitz.
Filip, sin koroškega vojvode Bernarda (1236), 661.
Filip (Philippus) s Kožljaka (1236), 844.
Filip, ministerial krškega škofa Ulrika (1245), 864.
Filip (Philippus), magister, kanonik v Ogleju (1225—38), 421, 458, 685, 691.
Filip (Philippus, Phylippus), rimsko-nemški kralj (1198—1208), 8, 22, 49, 69, 78, 79, 89, 106, 107, 115, 116, 117, 122, 133, 135, 160, 686.
Filip, magister, arhidiakon v Torcellu (1225), 421.
Filip (Philippus), arhidiakon v Trstu (1215), 241.
Fiumicello, v Furlaniji, pri Ogleju, 164, 176.
Flabianus od Sv. Jurija (1234), 617. — Nj. brat Widottus.
Flaguttendorf, gl. Fluttendorf.
Flaschberg (Flasperc), zap. od Zg. Dravberga. — Bertold, Hugo, Kolon, Siboto, Volker.
Flatt, juž. od Krke na Kor. 607.
Flatz (Vlaezae), pri Neunkirchenu na Avstr., gl. S. Lorenzen.
Fliç, gl. Bovec.
Flojana (Floian, Floiana, Flôiano, Floyan), v goriških Brdih. — Konrad, Majnhard.
Flora žena Mirsova, iz Pirana (1222), 367.
Florenca, mesto v Italiji, 105, 339, 340.
Florencij (Florentius), duhovnik (1237), 718.
Florienita, opatica pri Sv. Sekundu v Benetkah (1235), 628.
Floyan, gl. Flojana.
Fluttendorf (Flaguttendorf), pri Moskirchenu na Štaj.; posestvo Rajnberta iz Cmureka, 202.
Foggia, mesto v juž. Italiji, 516, 517, 777, 851, 852.
Fohnsdorf, na Štaj., 287. — Župnik Eberhard.
Folarosa, gl. Vitalis F-e.
Folchenmarcht, gl. Velikovec.
Folcherus, gl. Folker.
Folkenfora, gl. Velikovec.
Folker (Folcherus) star. iz Dornberga (1202), 13, 36.
Folker (Folcherus, Folkerus) mlajši iz Dornberga (1202—24), 13, 399.
Folkerij, škof v Poreču (1214), 231.
Fonda, gl. Dominicus F.
Fontana Georgika, neki kraj v Istri, 525.
Fontebono, gl. Dietrik, Henrik.
Forenbach (Uorenbahc), jugozap. od Lipnice. — Hamericus.
Formbach, sam. na Bavarskem. 163, 260, 762.
Forumiulii, Forum-Julii, gl. Furlanija.
Foscari, gl. Simon F.
Fraimberch, gl. Hartvik de F.
Framre (Vraemerich), severozap. od Št. Pavla na Kor., 216.
Francija (Francia). — Kralj Filip in nj. žena kraljica Neža. — Francoski grofje (comites Gallici), 31; križarji, 30.
Frančišek (Asiški), sv., 478.
Frančišek, opat v Marienbergu (1242), 783.
Frankenmarkt, na Zg. Avstrijskem, 423.

Frankfurt (ob Mainu), 135, 160.
Franko (Franco), prošt v Dobrli vasi (1236—38), 656, 691.
Franko (Franco), duhovnik župnika Ruperta iz Rajhenburga (1213), 212.
Frânsdorf, gl. Branca vas.
Fraslav, gl. Braslovče.
Frauenstein (Urowenstain, Vrowenstein, Wroensten), severozap. od Št. Vida na Kor. — Gundafor, Sviker.
Fredericus, gl. Friderik.
Freiberg (Friberhc), severozap. od Št. Vida na Kor. — Konon.
Freiland, pri Schwanbergu na Štaj. — Posestvo, 46.
Freising (Frisinga), mesto na Bavarskem. — Cerkev, 157, 232, 245, 246, 522, 591, 899; škofija, 866; škof, 218, 250, 524, 653; ministeriali, 591, 653; školastik, 381; oltar sv. Marije, 246; zemlja in grad v Loki, 11; škofje: Gerold, Konrad, Oton (II.).
Freudenberg (Vreudenberch), kje?, 506. — Ortolf.
Freundsam, gl. Henrik F.
Friberhc, gl. Freiberg.
Fridaricus, Fridericus, Friderich, Fridrich, gl. Friderik.
Friderik (Fridericus), priča (1231 do 1239), 554.
Friderik (Fridericus), vitez (1245), 874.
Friderik (Fridericus) iz Amselberga (1213—46), 214, 416, 880. — Ministerial kor. vojvode Bernarda, 416. — Nj. brat Konrad.
Friderik (II.) (Fredericus, Fridericus), iz rodu Babenbergov, vojvoda avstrijsko-štajerski, gospod (grof) Kranjskega (od 1230, † 15. jun. 1246), 50, 330, 462, 527, 559, 591, 592, 597, 601, 606, 608, 616, 619, 629, 653, 657, 670, 712, 713, 721, 722, 728, 736, 737, 739, 740, 745, 755, 759, 761, 762, 765, 771, 782, 787, 788, 795, 796, 797, 798, 805, 809, 815, 816, 823, 847, 859, 884, 891. — Nj. brat Leopold (iz Blumava), sestra Konstanca, oče vojvoda Leopold (VI.).
Friderik (Fredericus) iz Belgrada (1205), 87.
Friderik (Fridericus), priča v Beljaku (1217), 281.
Friderik (Fridericus) z Bleda (1245), 854, 855. — Nj. žena Riharda; brat Albert; otroci, 854, 855.
Friderik iz Cauriacca (1202 do 1220), 36, 309.
Friderik (Fridericus) iz Celovca (1230—1245), 510, 873. — Nj. brat in sin Sighart.
Friderik (Fridericus) Chlebsaer (1246), 889.
Friderik (Fridericus) iz Falkenberga (1214—1248), 232, 297, 489, 522, 523, 682, 899. — Nj. brat Markvard.
Friderik (Fridericus), sodnik, priča v Gorenjčah (ok. 1238), 703.
Friderik (Fridericus) Gosse iz Grebinja (1242), 800.
Friderik iz Gschiessa, ortenburški ministerial (1239), 711.
Friderik iz Hauensteina (1204 do 1208), 84. — Nj. žena Neža.
Friderik (Fridericus) iz (Spodnjega) Hmeljnika (1223), 376. — Nj. brat Henrik.
Friderik (Fridericus) iz Hmeljnika (1223—1238), 376, 486, 687. — Nj. bratje Adelold (Adelhed), Albero, Robert.
Friderik (Fridericus), sin kastelana Leopolda na Humbergu (1213), 214.
Friderik (Fridericus), doktor, župnik v Kamniku (1238), 690, 698.
Friderik (Fridericus), pisec, priča v Kamniku (1209), 156.
Friderik (Fridericus), sin Eponov, priča v Kopru (1216), 258.
Friderik (Fridericus), priča v Kotmari vasi (1217), 270. — Nj. brata sodnik Konrad, Liupold.
Friderik (Fridericus) iz Kozjega (1246), 897.

Friderik iz Lipnice, kanonik v Sekovi (1246), 888, 889.
Friderik (Fridericus) iz Lipniškega gradu (Waldenberg), ministerial ortenburškega grofa (1228—1239), 489, 522, 523, 711.
Friderik (Fridericus) iz Loibacha (1236), 656.
Friderik (Fridericus), vitez iz Lungava (1213), 212. — Nj. brat Herman.
Friderik (Fridericus) iz Marnberga (1246), 880.
Friderik (Fridericus) Monachus, iz Maribora (1244), 829. — Nj. žena Adelhajda.
Friderik (Fridericus) iz Podčetrtka (1246), 897.
Friderik (Fridericus) iz Polzele (1245—1246), 872, 896.
Friderik iz Porpeta (1221), 343.
Friderik (II.) iz Ptuja, 370. — Nj. sin Friderik (III.).
Friderik (III.), F., Ferridus, Fridaricus, Fridericus, Fridricus), iz Ptuja, ministerial solnograške cerkve (1201—1212), 4, 5, 6, 12, 27, 29, 35, 37, 55, 58, 59, 61, 100, 115, 116, 120, 131, 149, 151, 154, 155, 194, 196, 204, 227, 236, 240, 275, 286, 304, 305, 529. — Nj. oče Friderik (II.), žena Matilda, brat Oton iz Kunšperka, brat Henrik škof krški, sin Friderik (IV.).
Friderik (IV.), (Fridaricus, Friderich, Fridericus, Fridrich, Fridricus, Friedericus), iz Ptuja, ministerial solnograške cerkve (1211—1246), 183, 184, 212, 240, 299, 305, 409, 410, 413, 461, 462, 597, 601, 609, 633, 641, 647, 664, 683, 702, 722, 737, 739, 757, 779, 787, 788, 814, 822, 841, 860, 867, 872, 888, 889. — Nj. oče Friderik (III.), žena Herradis, brat Hertnid, sin Hertnid, zet Ortolfa s Planine, tast Henrika iz Svibnega, nečak Rihce žene Otona iz Kunšperka.
Friderik, sin Hertnika iz Ptuja (1246), 890.
Friderik (Federicus) Purliliarum comes (1218), 283.
Friderik (Fridericus) iz Reberce, kastelan koroškega vojvode Bernarda (1236), 661.
Friderik (Fridericus) iz Ribnice (na Kor.) (1213), 214.
Friderik (II.) (Federicus Fridericus), rimsko-nemški kralj in cesar (1215—1250), 71, 107, 204, 218, 219, 227, 283, 314, 323, 324, 357, 358, 371, 387, 388, 389, 391, 392, 393, 413, 420, 423, 438, 440, 458, 471, 474, 497, 499, 516, 517, 521, 524, 525, 557, 560, 563, 565, 569, 598, 600, 630, 631, 655, 659, 664, 665, 666, 669, 670, 671, 672, 683, 686, 695, 696, 707, 709, 710, 714, 715, 778, 792, 794, 851, 852, 859, 892. — Nj. sinova kralj Henrik, Konrad.
Friderik (Fridericus) iz Sale, duhovnik (1213), 215.
Friderik (Fridericus) iz Schönnecka (1243), 817. — Nj. brat Arnold iz Rodenecka.
Friderik (Fridericus) iz Siebenaicha (1225), 433. — Nj. brat Markvard.
Friderik (Fridericus), brat Ortolfov iz Slov. Gradca (1223), 488, 490.
Friderik (Fridericus) iz Statenberga (1201), 10.
Friderik (Friderik) iz Stenič (1236), 656.
Friderik, prošt pri Sv. Andražu (1244), 834.
Friderik (Fridericus) od Sv. Gangolfa (1202—17), 38, 214, 270. — Nj. brat Gundafor iz Frauensteina, nečak Amelrik iz Humberga.
Friderik (Fridericus), vitez, od Sv. Tomaža (1245), 874.
Friderik (Fridericus) iz Šenčurja (1221), 348.
Friderik (Fridericus) iz Šumberka (1228), 481, 482. — Nj. oče Majnhard Chriemhilt; brat Oton.
Friderik (Fridericus) Taniel, priča v Strassburgu (1206), 100.

Friderik (Fridericus) iz Trušenj (1204), 81. — Nj. brat Dietrik.
Friderik (Fridericus), kanonik iz Velikovca (1239), 712.
Friderik (Fridericus), camerarius v Vetrinju (1244—1246), 804, 873, 883.
Friderik (Fridericus), preco v Vetrinju (1204—09), 69, 150.
Friderik (Fridericus), prior v Vetrinju (o. 1242), 804.
Friderik (Fridericus), župnik, priča v Vetrinju (1244), 840.
Friderik (Fridericus) iz Vetrinja (1244), 840.
Friderik, plemeniti Walpeton (ok. 1239), 725.
Friderik iz Wange (1244), 843. — Nj. brat Berald.
Friderik (Fridricus) iz Wolfsberga, oskrbnik bamberškega škofa Ekberta (1216—1228), 263, 294, 473.
Friderik (Fridericus) iz Žovneka (1242), 802.
Friderik (Fridericus) iz Žusma (ok. 1245—1246), 877, 897. — Nj. oče Henrik.
Fridricus, Friedericus, gl. Friderik.
Friedlach, vzh. od Trga na Kor., 724.
Frigidus Fons, gl. Cankova.
Frisacum, gl. Breže.
Frisinga, gl. Freising.
Frissa, gl. Matej de F.
Frochsdorf, gl. Žabiče.
Fubia, gl. L. de Fabia.
Fuchel, Fuchil, gl. Buhla.
Fuhstriz, gl. Bistrica.
Fulcher, sin Alberta Maurdariusa iz Ogleja (1205), 88.
Fulkerij, škof v Poreču (1213), 209.
Furlanija (Forumiulii, Forum-Julii), vojvodina in grofija, 71, 87, 88, 143, 196, 219, 231, 283, 309, 314, 323, 362, 445, 446, 456, 537, 695, 696, 715.
Furnz, gl. Brnca.
Furschich, gl. Guršice.
Furt (Praitenuurt, Preitenuurt), pri Judenburgu na Štaj. — Konrad.
Fuscairi, priča v Miljah (1202), 32.
Fusingen, kmetija, podeljena samostanu v Vetrinju, 81.
Futers, gl. Rupert iz F.
Futitor, gl. D. F.
Fuvstriç, gl. Bistrica.
Fužine? (Thusin), pri Zagradcu ob Krki?, 261.
Fvstriz, Fwstriz, gl. (Slovenska) Bistrica.
G. de Abundantia, miljski prebivalec (1202), 32.
G., brat župnika Konrada v Mariboru (1243), 829.
G., vitez, sin gospe C. iz Maribora (1229), 506. — Bratje: župnik C. iz Hoč, vitez W.
G., žena strojarja Gotskalka v Mariboru (1220—24), 329.
G. filius Odolrici, miljski prebivalec (1202), 32.
G. Pes, priča v Mariboru (1229), 506.
G. iz Pilštajna (1213), 212. — Nj. zet C.
G. Zinh, tržaški prebivalec (1202), 31.
Gaberje (Gamrich), zap. od Št. Pavla na Kor., 649.
Gabriel, notar župnije sv. Jerneja v Benetkah (1226), 447.
Gabriel de Prata (1224), 405. — Nj. sin Vecello.
Gabrje (Kauns), sev. od Grebinja, 677.
Gačnik (Gaeschenich), pri Jarenini v Slov. Gor., 890.
Gaenzik, gl. Albert de G.
Gaeschenich, gl. Gačnik.
Gaibardus, sin Konrada iz Švabeka (1202), 22.
Galgócz, mesto na Slovaškem, gl. Hlohovec.
Galioto, gl. Inicus de G.
Gal, Galle, Gallo, gl. Konrad G.
Gallo, gl. Henrik, imenovan G., Martinus G.
Galterino, gl. A. de G.
Gamizek, gl. Albert de G., Henrik de G.

Gamner, pri Obdachu na Štaj., 547, 548, 570.
Gamrich, gl. Gaberje.
Gandin, gl. Hajdin.
Gandîn iz Anjou (ok. 1204), 83.
Gars, proštija na Nižjem Avstrijskem. — Prošt Adelun.
Garsten, sam. na Zg. Avstrijskem, 90, 737.
Gaselda, gl. Wecelli de G.
Gasparis, gl. Vuolricus de G.
Gatha, gl. Maurus de G.
Gaudius, gl. B. frater G-i, Sergius filius G-i, Venerius de G-o, Venerius filius G-i.
Gaudius, tržaški prebivalec (1202), 31.
Gaudi, isto, 31.
Gazwin, priča (1214—1220), 232.
Gebardus, Gebehardus, Gebehart, Geberhardus, Gebhardus, gl. Gebhard.
Gebhard (Gebehardus), menih v Diessenu (1228), 490.
Gebhard (Gebardus) iz Dobrepolja (1220), 310.
Gebhard (Gebehardus) iz Gutenberga (1228), 482.
Gebhard (Gebhardus) iz Juvanj (1241), 545.
Gebhard (Gebhardus) iz Kokre (1207), 123. — Nj. mati Alena.
Gebhard (Gebardus), priča v Oltri pri Kopru (1203), 53.
Gebhard, kanonik, potem prošt v Krki (1228—35), 489, 642.
Gebhard (Gebehardus, Geberhardus, Gebhardus, Genehardus, Gerardo) iz Limberka (1205—1238), 96, 156, 371, 441, 489, 497, 554, 699. — Nj. brat Henrik, sinova Gebhard in Witego.
Gebhard (Gebhardus) mlajši iz Limberka (1238), 699. — Nj. oče Gebhard.
Gebhard (Gebhardus), diakon, priča v Mariboru (1229), 506.
Gebhard iz Menzinga (1214—20), 232.
Gebhard (Gebhardus), škof v Pasavi (1221—28), 347, 474, 475.
Gebhard (Gebehardus), oficial v Radgoni (1213), 215.
Gebhard, župnik v Št. Vidu na Kor. (1203), 48.
Gebhard (Gebardus, Gebehardus, Gebhardus, Gebuwardus, Gevardus, Guebardus), škof v Trstu (1199—1212), 56, 65, 91, 103, 106, 140, 143, 144, 145, 181, 196, 581.
Gebhard (Gebehardus) iz Voitsberga (1237), 682.
Gebhard (Gebhardus) iz Wollaniga (1217), 281. — Nj. sin Ulrik.
Gebhard (Gebehardus) iz Žalma (1236), 656.
Gebhard (Gebehardus), vitez, priča v Žalmu (1236), 656.
Gebhard (Gebardus, Gebehardus) iz Žovneka (1209—27), 154, 177, 307, 386, 454. — Nj. sin Konrad.
Gebolfus, sluga Otona od Drave (o. 1210), 171.
Gebvre, gl. Majnhard G.
Gebuwardus, gl. Gebhard.
Gelbues, gl. Almerik G.
Gelen, gl. Jelen.
Gels, gl. Golšovo.
Gemmersdorf, vzh. od Sv. Andraža v Labodski dol., 822.
Gemona, gl. Humin.
Gemz, Gêmz, gl. Kamnica.
Genehardus, gl. Gebhard.
Gennewiz, gl. Konjice.
Geno, gl. Peter G.
Gensdorf, gl. Gosinje.
Georgius, Georius, gl. Jurij.
Geppendorf, gl. Grad.
Gerardin, sin duhovnika Angela iz Gradeža (1227), 455.
Gerberga (Gerbirga, Gerwirgis), žena Ortolfa s Planine (1208—13), 131, 212.
Gerberga (Gerwirgis), žena Henrika iz Svibnega (1244), 841.
Geraldus, gl. Gerold.
Gerardo, Gerardus, gl. Gerhard.
Gerboto, priča (1214—20), 232.
Gerdru, gl. Martinus filius G.
Gerdrudis, gl. Gertruda.
Gerhard (Gerhardus), (1204), 67.

Gerhard, sin Teoderika iz Gutenberga (1205—8), 96.
Gerhard (Gerhardus) iz Hallegga (1213—1246), 214, 643, 880. — Nj. sinova Albert, Heidenricus. — Nj. brat Albert.
Gerhard (Gerhardus) iz Kotmare vasi (1204—13), 69, 214.
Gerhard (Gerhardus) iz Krumbacha (1209—1227), 154, 462. — Nj. brat Henrik.
Gerhard de Mvr (1220—25), 323, — Nj. žena Hilta.
Gerhard, škof v Padovi (1201), 9.
Gerhard (Gerardus, Gerhardus) od Sv. Gangolfa (1204—1238), 69, 214, 270, 330, 694.
Gerhard (Gerhardus), opat v Vetrinju (1219), 305.
Gerhardus, gl. Gerhard.
Gerlaus, gl. Gerloh.
Gerlo, gl. D. G.
Gerloch, Gerlôch, Gerlochus, Gerlocus, Gerlohus, gl. Gerloh.
Gerloh (Gerloch), sin Her(manov?) (1214—20), 232.
Gerloh (Gerloch, Gerlochus, Gerlocus, Gerlohus), vitez iz Jeterbenka (1207—45), 123, 232, 310, 854.
Gerloh (Gerlaus, Gerloch, Gerlochus, Gerlocus, Gerlohus), grajski grof v Kamniku, ministerial istrsk. mejn. grofa Henrika (1202—42), 13, 15, 96, 123, 124, 205, 232, 293, 371, 497, 698, 802. — Nj. žena Truta; sinovi, 123; sin Henrik; bratje Bero, Henrik, Valter, Veriand; sorodniki, 698.
Gerloh, arhidiakon koroški (1216), 254.
Gerloh (Gerlohus) iz Loke (1230 do 1232), 523.
Gerloh (Gerlochus), vitez Svikerja iz Rožeka (1238), 694.
Gerloh (Gerlôch), priča v Slov. Gradcu (1211), 177.
Gerloh (Gerlochus) iz Svinca (1245), 849. — Nj. brat Kolon.
Gerloh (Gerlochus), meščan v Velikovcu (1245), 874.
German (Germanus), meščan v Kopru (1223), 375.
Germana, gl. Enricus de G.
Germanija (Germania), 752.
Geroch, prior v Milštatu (1232), 580.
Gerold, župnik v Bibru (1224), 380.
Gerold, škof v Freisingu (1225 do 1229), 422, 501.
Gerold, patriarh v Jeruzalemu (1226), 442.
Gerold (Geroldus) iz Ribnice na Kor. (1202), 22.
Gerold, prošt v Sekovi (1202—12), 16, 188.
Geron iz Humberka (1208—12), 131, 199. — Nj. sin Viljem.
Geron, oče Viljema iz Vovber (ok. 1238), 703.
Gersa, sestra Ulrika in Verenharda iz Trebnjega (1217), 281. — Nj. mož Tomaž iz Beljaka.
Gertruda, hči Elizabete, žene Liutolda iz Gutenberga (1241), 222. — Nj. mož Herand iz Wildona.
Gertruda (Gerdrudis), imenovana Lîvba, žena magistra Bertrama (1245), 864.
Gertruda, žena Liwthera Ruzmana (1231), 551.
Gertruda (Gerdrudis, Gertrudis), kraljica ogrska, žena kralja Andreja II., *mati sv.* Elizabete, hči meranskega vojvode Bertolda (IV.), 77. — Nj. sestre, 77.
Gertruda, podložnica viteza Ofona iz Podkrnosa (1238), 690. — Nj. mož Hajdenrik iz Krejancev.
Gertruda, hči Vilburge, žene Seifrida de Weingart (1209), 156.
Gertrudis, gl. Gertruda.
Geruicus, Geruycus, gl. Gervik.
Gervik (Gerwicus) iz Loke (1214 do 1220), 232.
Gervik (Geruicus), župnik v Timenici (1217), 279.
Gervik (Geruycus, Gerwicus), duhovnik v Velikovcu (1202—13), 38, 211.
Gerwicus, gl. Gervik.

Gerwirgis, gl. Gerberga.
Gesa, kraj na možaškem posestvu na Kor., 704.
Gevardus, gl. Gebhard.
Ghenana, Ghenanna, gl. Almericus de G.
Gheroldus, tržaški prebivalec (1202), 31.
Ghosse, gl. Hoče.
Gibertellus, kanonik v Ogleju (1244), 846.
Giliolus de Sentella(s), (1201), 9.
Giminianus, priča v Kopru (1216), 258. — Nj. brat Facina de Aurio.
Girald, nadškof v Bordeaux (1241), 782.
Giraldus filius quondam Mauri, iz Trsta (1241), 768.
Girard, minorit (1243), 818.
Girardinus, gl. D. frater G-i.
Girardinus, tržaški prebivalec (1202), 31.
Girardus, gl. P. filius G-i.
Girda, gl. Jo. G.
Girgilia, gl. Johannes G.
Girgiou, Girio, Giriowe, gl. Jurklošter.
Gisela, teta Rudolfa in Kolona iz Roža (1239), 714.
Giselbert (Giselbertus), priča v Kamniku (1209), 156. — Nj. brat Giselher.
Giselbert (Gyselbrehtus) s Krškega (1246), 889. — Nj. brat Bertold.
Giselbert (Gyselbertus), sin viteza Ofona iz Podkrnosa (1238), 693.
Giselher, priča v Kamniku (1209), 156. — Nj. brat Giselbert.
Giselrada, opatica samostana sv. Marije v Ogleju (1220), 322.
Gyselbertus, gl. Giselbert.
Glacendorf, gl. Lasja vas.
Glamonaz, gl. Jo. G.
Gleink, samostan na Zg. Avstrijskem. — Opat Pilgrim.
Gleisdorf, vzh. od Gradca, 504.
Glemona, gl. Humin.
Glinje (Glinach), severovzh. od Borovelj na Kor., 331.
Glirosa, gl. Marco de G.
Gliroxa, žena Epona de Aldino iz Kopra (1203), 53.
Gloclin, gl. Pilgrim G.
Glodnica (Gloednitz), severozap. od Weitensfelda na Kor., 193.
Glokkel, gl. Peregrin G.
Glomtsach, gl. Klanče.
Gnezowe, gl. Knezovo.
Goddefridus, Godefridus, gl. Gotfrid.
Godeschalcus, gl. Goteskalk.
Godešče (Niunsaezze), pri (Škofji) Loki. — H.
Goduisdorf, gl. Vodičja vas.
Görcz, gl. Gorica.
Goerissendorf, gl. Gorišnica?.
Goerschach, gl. Goriče.
Göss, samostan na Zg. Avstrijskem, 222, 308. — Opatici Kunigunda, Otilija.
Goetfridus, gl. Gotfrid.
Göttweig, samostan na Nižjem Avstrijskem, 202, 559.
Gogan Johannis filius de villa Ola (1236), 904.
Goito, ob Minciu v sever. Italiji, 314.
Goldberg (Golperc), grad vzh. od Kotij na Kor., 456.
Goloca, gl. Kalocsa.
Golperc, gl. Goldberg.
Golšovo (Gels, Gelz, Golsou, Golzov), severovzh. od Celovca. — Bernard, Henrik, Herman, Rajnhard, Sifrid.
Gomilica (Gomelniz), juž. od Lipnice na Štaj., 296.
Gonars, vas pri Palmanovi v Furlaniji, 36.
Gonevvitz, Gonewitz, Gonewiz, Goniz, gl. Konjice.
Gonterus, gl. Domenico de G-o.
Gonterus filius Vodolrici, tržaški prebivalec (1202), 31.
Gonuitz, Gonuiz, Gonuvviz, Gonvviz, Gonwitz, Gonwiz, gl. Konjice.
Gora sv. Ivana pri Zgornjem Dravbergu, 789.
Gorce, gl. Gorica.

Gorenja vas (Oberdorf), pri Ribnici, 766.
Gorenjče (Gorensch, Gorensch inferior), vzh. od Velikovca, 211, 677, 703, 744. — Kapela sv. Nikolaja, 677; mons cathmee, 677; kapela, 211.
Gore, Zgornje (Goriach), severozapadno od Celovca. — Henrik.
Goriach, gl. Gore, Gorje.
Gorica (Goercie, Görcz, Gorce, Goricia, Goriçia, Goritia, Goriz, Gorizia, Gortza, Gorz, Gorza, Gorze, Guritia, Guriza, Gurizia). — Grad 13, 14, 514; trg 168; grofje, 13, 207, 363; grofija, 277; fevdniki, 784. — Grofje Engelbert (III.), Majnhard (II., starejši), Majnhard (III., mlajši), Albert tirolski in goriški. — Ditalmus d. Andreae, Engelbert, Rapotus, Rudolf.
Gorica (Goricha), na Hrvatskem. — Grof Štefan.
Goricia, Goriçia, Goricha, gl Gorica.
Goriča vas (Weichartsdorf), pri Ribnici, 766.
Goriče (Nagorsich), juž. od Beljaka, 704.
Goriče (Gortschach), zap. od Borovelj, 880.
Goriče (Gorisach), vzh. od Millstatta. — Hagno.
Goriče (Gorschach), pri Preddvoru. — Valter.
Goriče (Goerschach), sev. od Trga na Kor., 193.
Gorisach, gl. Goriče.
Gorišnica (Goerissendorf, Gorissendorf, Gorissindorf), pri Ptuju. — Konrad, Ortolf, Wuluingus.
Goritia, Goriz, Gorizia, gl. Gorica.
Gorje (Goriach, Wgoria), jugozap. od Celovca, 416. — Bernard.
Gornji grad (Obberemburch, Obberemburg, Obberenburch, Obenburg, Oberburch, Oberemburch, Oberemburg, Oberenburch, Oberenburg, Obernburch, Obernburg, Obirnbvrg, Obremburch, Obrenburch, Oburenburg), kraj z benediktinskim samostanom, 156, 228, 229, 230, 261, 452, 472, 488, 499, 507, 511, 545, 554, 663, 668, 678, 718, 772, 802, 806, 811, 821, 896. — Cerkev, 802, 896; stari grad, 811; oltar sv. Marije, 261; kapitelj, 488; odvetništvo, 511; opat, 554, 663, 718; župnik, 228, 229, 230, 452. — Opatje A(da)lbert, Curtirannus, Henrik; župnik Bertold.
Gorphic, gl. Grpiče.
Gorschach, Gortschach, gl. Goriče.
Gorurz, gl. Podkrnos.
Gorz, Gorza, Gorze, gl. Gorica.
Gosinje (Gensdorf), severozap. od Velikovca, 291, 379.
Gosoldo, gl. D. G.
Gospa Sveta (Salium, Solium, Solium sancte Marie, sancta Maria de Solio, sancta Maria in Solio), severovzh. od Celovca, 12, 366, 786. — Cerkev sv. Marije, 12; cerkev, 242; prošt, 102, 173; proštija, 251, 268; proštova hiša, 242; dekan, 515, 543. — Proštje Henrik, Karol, Liutold (Liupold), Ortolf, magister Verner; dekani Henrik, Ulrik, Verner; magister Bertold; Bernard.
Gosse, gl. Friderik G.
Gossen, pri Hüttenbergu, na Kor. — Konrad.
Gossinia, gl. M. de G.
Gossus, gl. Konrad G.
Gonstantin, gl. W. filius G.
Gosteče (Costech), pri (Škofji) Loki, 243.
Goster, gl. Constantinus filius G.
Gosztolla (Gostula), pri Dol. Lendavi, 905.
Godefridus, Godfridus, gl. Gotfrid
Got, gl. Vodolricus de G.
Gotboldus, Goteboldus, gl. Gotpold.
Gotefridus, gl. Gotfrid.
Gotenberch, gl. Gutenberg.
Gotespuhel, gl. Guze.
Gotfrid (Gotfridus), opat v Admontu (1207—26), 127.
Gotfrid (Gotfridus) Cheltro, priča v Brežicah (1241), 757.
Gotfrid (Gotfridus) Cheltzo, Kelcz, priča v Mariboru in Ptuju (1244, 1246), 841, 896.

Gotfrid (Godefridus, Gotfridus) iz Grabštajna, vitez, ministerial kor. vojvode Bernarda (1205—1213), 95, 99, 100, 205. — Nj. žena H.
Gotfrid (Gotfridus) iz Hafnerburga (1218), 294.
Gotfrid (Gotfridus), vitez, iz Košakov (1245), 849. — Nj. brat Ulrik.
Gotfrid (Godefridus, Gotefridus, Gotfridus) iz Kranjske gore, ministerial istrskega mejnega grofa Henrika (1211—1228), 177, 291, 379, 486, 487. — Nj. brat Vinter.
Gotfrid, dekan v Krki (1228), 494.
Gotfrid (Gotfridus) iz Maribora (1243, 1245), 829, 849. — Nj. tast Kolon iz Trušenj.
Gotfrid (II.) (Gotfridus, Gottifredus), patriarh oglejski (1182—1194), 9, 13, 22, 104, 118, 178, 179, 301, 307, 435, 760.
Gotfrid, duhovnik, sin svobodnega Wicmanna »in Perge Iune« pri Sv. Markežu (1215), 240.
Gotfrid (Goetfridus), priča v Podsredi (1213), 212.
Gotfrid (Gotefridus) iz Potoč? (1213), 212.
Gotfrid (Godefridus, Gotfridus) star. iz Prežeka (1228—1238), 481, 482, 497, 687. — Nj. brat Majnhard.
Gotfrid (Gotfridus) mlajši iz Prežeka (1238), 687. — Nj. brat Henrik.
Gotfrid (Gotfridus) iz Rabensteina (1246), 880.
Gotfrid (Gotfridus) iz Rajhenburga (1246), 889.
Gotfrid (Gotfridus), brat solnograškega kuhinjskega mojstra Vernera (1241), 756. — Nj. brat Henrik.
Gotfrid (Gotefridus), priča v Sp. Dravbergu (1239), 706.
Gotfrid (Gotfridus) Swarzmannus, kastelan koroškega vojvode Bernarda (1236—8), 661, 701.
Gotfrid (Gotfridus) iz Žvabeka (1226), 444.
Gotfrid (Goddefridus, Godefridus, Godfridus, Gotefridus, Gotfridus, Gotofridus) iz Trušenj (1202—1218), 12, 81, 110, 152, 154, 162, 192, 193, 194, 196, 204, 225, 239, 294. — Nj. bratje Albert, Kolon, Konrad, Oton.
Gotfrid (Gotefridus) iz Trušenj (o. 1230), 531.
Gotfrid (Gotfridus), duhovnik v Velikovcu (1213), 211.
Gotfrid, prior v Vetrinju (1239), 714.
Gotfrid (Gotfridus) iz Viltuša (1238), 701.
Gotfrid (Gotfridus), sin Anshalmov, priča v Vipavi (1235), 644.
Gotfrid (Gotfridus) iz Višnje gore (1228), 482.
Gotfrid (Gotfridus) Vogel (1214 do 1220), 232.
Gotfrid, župnik v Weitensfeldu (1220), 313.
Gotfridus, gl. Gotfrid.
Goti (Gothi), 752.
Gothronich, Gothroynich, gl. Kostrivnica.
Gothsalcus, gl. Gotskalk.
Gotmarsdorf, gl. Kotmara vas.
Gotofridus, gl. Gotfrid.
Gotpold (Gotboldus), priča (1213), 214. — Nj. brat Degenhard.
Gotpold (Goteboldus), priča (1216 do 1220), 264.
Gotpold (Cotboldus, Gotboldus), priča v Kotmari vasi (1217—24), 270, 330. — Nj. sinova Liphard, Herman.
Gotpold (Cotpoldus, Gotboldus, Goteboldus, Gotpoldus), Vipper iz Pilštanja (1203—1233), 54, 68, 131, 466, 489, 551, 571, 577, 607. — Nj. sinova Henrik, Herman; sorodnik Oton iz Kozjega.
Gotpold (Gotpoldus), dekan pri Sv. Štefanu (v Bambergu) (1212), 198.
Gotpoldus, gl. Gotpold.
Gotscalcus, Gotscalgo, Gotschalc, Gotschalcus, Gotschalkh, gl. Gotskalk.
Gotskalk (Gotschalcus), krznar (1202—20), 44.

Gotskalk (Godeschalcus, Gotscalgo) iz Andechsa (1223—26), 371, 441.
Gotskalk (Gotschalkh) iz Harsee (1228), 495.
Gotskalk (Gotscalcus), strojar, meščan v Mariboru (1220—4), 329. — Žena G.; sin, 329.
Gotskalk (Gotschalcus), sin Konrada Pesa (1202—20), 44.
Gotskalk (Gotschalcus), brat Ortolfa in Henrika iz Plankensteina (1245), 857.
Gotskalk (Gotscalcus) iz Schildgrabena (1209), 156.
Gotskalk (Gothsalcus) Zwigel, priča v Kamniku (1229), 497.
Gottifredus, gl. Gotfrid.
Gozarnik, kmetija pri Grebinju, 649, 677.
Goztronich, potok pri Jurkloštru, 462.
Gozwin, gl. Linhart Rabel sin G.
Gozwin de Obersteten (1205), 90.
Gozwinus, grof de Himisberc, 77. — Nj. hči Matilda.
Goyna, gl. Enricus G.
Grabendorf, Grabenstein, gl. Grabštajn.
Grabštajn (Grabendorf, Grabenstein, Grauendorf, Grauenstaeine, Grauenstain, Grauenstein(e), Gravendorf, Gravenstein(e), vzh. od Celovca, 95, 352, 494, 613, 874. — Cerkev (kapela) sv. Štefana, 48, 132, 355, 494. — Župnik Bertold, Gotfrid, Henrik, Rudolf.
Graconiz, vas pri Jurkloštru, 462.
Gračnica (Grassenich, Grassenih, Gressenih), potok pri Jurkloštru, 154, 462.
Grad (Geppendorf), vzh. od Gospe Svete, 372.
Gradec, gl. Slovenji Gradec.
Gradec (Nemški), (Graze, Grez), 34, 35, 210, 222, 349—353, 397, 419, 454, 464, 601, 716, 736, 795, 816, 824, 825. — Meščan Valter.
Graden, potok pri Voitsbergu, 34, 35.
Gradež (Gradus, Gradenses), 153, 238, 314. — Patriarh, 373, 734; patriarha Angel, Ivan; primicerij Pinus; duhovnik Angel; grof Ivan Corino.
Gradingna, gl. Jakob G.
Gradišče (Gradisca), ob Soči, 142, 820.
Graece, Grätze, Graeze, gl. Slov. Gradec.
Graey, gl. Krajane.
Grafendorf, jugovzh. od Brež, 257.
Grafendorf, pri Hartbergu na Štaj., 735.
Grajena (Greian), potok pri Ptuju, 83.
Gramperna, gl. Michael G.
Graslab (Grazlup), pri Neumarktu na Štaj., 196.
Grassenich, Grassenih, Gressenih, gl. Gračnica.
Grauendorf, Grauenstaeine, Grauenstain, Gravendorf, Gravenstein, Gravensteine, Gravenstaeine, gl. Grabštajn.
Graz, gora pri Jurkloštru, 462.
Graz, Graza, Grâze, gl. Slov. Gradec.
Grazlup, gl. Graslab.
Grazwin, gl. Otokar de G.
Grebinj (Criuen, Griuen, Griuena, Griuene, Griven, Grivental, Gryuen), 114, 193, 649, 677, 649, 735, 744, 794. — Grad, 677; trg, 677; kapela sv. Marije Magdalene, sv. Ivana Krstnika in sv. Kunigunde v gradu, 677; kapela sv. Petra v trgu, 677; cerkev sv. Marije, 677; prošt, 677; prošt Konrad; sodnik Sigfrid; bamberški ministeriali Dietmar, Erpho, Konrad, Sifrid; Eberhard; Friderik Gosse.
Grebinjski Kloštet (Oberndorf), proštija, 625.
Greblo, gl. Bonifacij de G.
Greç, Grece, Grez, Greze, gl. Slov. Gradec.
Greci, gl. Grki.
Grednicher, gl. Bertold G.
Gregor IX., papež (1227—1241), 283, 465, 467, 472, 477, 478, 491 do

493, 499, 502, 515, 518, 520, 543, 544, 568, 572, 574, 575, 576, 578, 579, 588, 589, 593, 595, 596, 599, 602, 611, 614, 615, 619, 632, 635, 638, 639, 651, 652, 668, 677, 678, 683, 714, 731.
Gregor de Montelongo, papeški legat (1242), 799.
Gregor (Gregorius), dekan in kanonik v Trstu (1223—36), 375, 618, 654.
Gregor (Gregorius), notar v Trstu (1222—24), 359, 394—396, 406, 407.
Gregorius Lugo, miljski prebivalec (1202), 32.
Gregorius Rimar, isto, 32.
Grehck, gl. Engelbert iz Strassburga.
Greian, gl. Grajena.
Greifenfels (Greiffenvels, Grifelhes, Grifenfels, Grifenuels, Grifenvelhes, Grifenvelse, Griffenvels), jugovzh. od Celovca. — Henrik, Leon, Markvard.
Gresk, Gretsic, gl. Dietrik G.
Gretz, Gretzz, Grez, Grêz, gl. (Nemški) Gradec in Slov. Gradec.
Grida, gl. Jo. G.
Griez, na Zg. Avstrijskem? — Hellenwicus.
Grîfelhes, Grifenfels, Grifenuels, Grifenvelhes, Grifenvelse, Griffenvels, gl. Greifenfels.
Grifo, brat iz reda pridigarjev (1237), 683.
Grifo, priča (1216—20), 264.
Grifo, prošt grofa Bernarda v Ribnici (1213), 214.
Grifo (Crifo) iz Stude (1207—28), 124, 488, 490.
Griglonum, gl. Grions.
Grimaest, gl. Albero de G.
Grimaldo, gl. Adalgerius G.
Grimaldus, gl. Adiltefius filius G-i de Petro, Dominicus filius G-i.
Grimani, gl. Angel, Dominik, Filip, Ivan G.
Grimerthingen, gl. Otto de G.
Grimmenstein (Grimenstein), na Niž. Avstrijskem, pri Gloggnitzu. — Pincerna Albero (Albeno).
Grimoldus, meščan v Beljaku (1240), 732.
Grions (Griglonum), sev.-vzh. od Vidma v Furlaniji, 283.
Grisiniano, gl. Grožnjan.
Griuen, Griuena, Griuene, Griven. Grivental, gl. Grebinj.
Grki (Greci), 752.
Groagnio, v Furlaniji. — Cerkev sv. Marjete, 845.
Grobs, severovzh. od Althofena na Kor., 648.
Grossus, gl. Amelrik G., Konrad G.
Grožnjan (Grisiniano), v Istri. — Wilcardus.
Grpiče (Gorphic), vzh. od Podkloštra na Kor., 704.
Grünberg (Gruenenberg, Gruonenberch, Grůnenberc, Grvnenberch), nekdaj grad severozap. od Slov. Bistrice. — Volfgang, Ulrik.
Grumar, gl. R. de G.
Grumaz, gl. De G.
Grunast, gl. Henrik.
Gruonenberch, Grůnenberc, Grvnenberch, gl. Grünberg.
Grušovlje (Viscaeren), pri Mozirju. — Konon.
Gryuen, gl. Grebinj.
Gschiess, severozap. od Spittala na Kor. — Friderik.
Gschmayer, pri Weizu na Štaj. — 825.
Gschwend, pri Stainzu na Štaj. — 831.
Guaragno, gl. M. G.
Guarin de Monte Acuto, magister hospitala sv. Ivana v Jeruzalemu (1218), 286.
Guarnerius, gl. Verner.
Gubbio, mesto v juž. Italiji, 777.
Gubr, gl. Mainardus Gubr.
Guebardus, gl. Gebard.
Guernardus, gl. Bernard.
Guganea, gl. Cucagna.
Guglielmus, gl. Ivan G-i.
Guido (1201), 9. — Nj. brat Konrad.
Gulitzen (Cůlniz), gora jugovzh. od Brež, 147.
Gundacher, gl. Gundakar.

Gundafor ali Gundakar (Gundaforus, Gundaphorus) iz Frauensteina, ministerial kor. vojv. Bernarda (1202—1213), 38, 150, 214, 217. — Nj. sin Friderik od Sv. Gangolfa; nj. nečak Amelrik iz Humberga.
Gundafor (Gundafarus) iz Ponikve, officialis (1203), 57.
Gundakar (Gundacher), (1238 do 1261), 704.
Gundakar iz Frauensteina, gl. Gundafor.
Gundakar (Gundacharus) Lantfraz (1237), 683.
Gundakar (Gundacherus) iz Šoštanja (1236), 648.
Gundaphorus, gl. Gundafor.
Gunderamus, Gundrammus, gl. Guntram.
Gunderska vas (Hvndreinsdorf), severovzh. od Celovca, 373.
Gundramsdorf, najbrže Dražja vas, nem. Gattersdorf, jugovzh. od Konjic, 122.
Gunter (Guntherus, Gvntherus), sin Valterja iz Kotmare vasi (1238, 1239), 694, 714.
Gunter (Guntherus), beljaški prebivalec (1212), 198.
Gunter (Gunterus), duhovnik, priča v Beljaku (1227), 458.
Guntram (Gundrammus) iz Goric? (Puhelen), 1204), 69.
Guntram (Gunderamus, Gundrammus), župnik v Labodu (1201, 1202), 4, 29.
Gunuwitz, gl. Konjice.
Gurca, gl. Krka.
Gurčice (Furschich), pri Velikovcu, 701.
Gurentz, Gurenz, gl. Podkrnos.
Gurgevelt, Gurgveld, Gurgvelde, Gurkuelde, gl. Krško.
Guritia, Guriza, Gurizia, gl. Gorica.
Gurk, gl. Krka.
Gurkevelde, Gurkhfelden, Gurkkeuelde, Gurkvelde, Gůrkvelde, gl. Krško.
Gurnetz, Gurniz, Gurnz, gl. Podkrnos.
Gurschiz, Gurscitz, gl. Krčica.
Gutarich, gl. Kotarče.
Gutenberg (Gotenberch, Gůtenberc, Gutenberc, Gutenberch, Gutinberch), pri Tržiču na Gor. — Elizabeta, vitez Engilram, Gebhard, Jakob, Liutold, Oton, Teoderik.
Gůtenveld, gl. Dobrepolje.
Gutinberch, gl. Gutenberg.
Gutrat, pri Halleinu na Salzburškem. — Karol.
Guze (Gotespuhel), severovzh. od Celovca, 510.
Gvilielmus, gl. Viljem.
Gvrnz, gl. Podkrnos.
Gvtenberc, gl. Gutenberg.
Gvtenvelt, gl. Dobrepolje.
Gyewcha, gl. Ivahim sin Gyewche.
Gympro, gl. Wecello de G.
Gyrio, Gyriov, Gyriôv, Gyriowe, Gyrow, Gyrowe, gl. Jurklošter.
Gyselbrehtus, gl. Giselbert.
H., sin sodnikov, priča (1214—20), 232.
H. de Citta, tržaški prebivalec (1202), 31.
H. Fadena, isto, 31.
H. iz Črešnjevca (1213), 212.
H., komornik freisinškega škofa Otona (1214—20), 232.
H., točaj freisinškega škofa Otona (1214—20), 232.
H. iz Godešč, priča (1214—20), 232.
H., žena viteza Gotfrida iz Grabštajna (1205), 95.
H., župnik v Ljubljani (1231—9), 554.
H., pisar, priča v Mariboru (1229), 506.
H. della Musena, tržaški prebivalec (1202), 31.
H. iz Naklega, priča (1214—20), 232.
H. filius Penioli, tržaški prebivalec (1202), 31.
H. de Saluia, isto, 31.
H., župnik v Slov. Gradcu (1214), 229.
H. iz Solnograda (1213), 212.
H. Stolzel, ministerial s Planine (1213), 212.
H. iz Süssenheima (1213), 212.
H. filius Wolperii presbiteri, tržaški prebivalec (1202), 31.

Haardt, gl. Hrast.
Habspach, gl. Hausbach.
Haddemarus (1204), 67.
Hadenricus, pisar, priča v Kamniku (1229), 497.
Hadmar (II.) iz Kuenringa (1208 do 1227), 134, 462.
Hadmar (Hadmarus) iz Schönberga (1245), 867, 869.
Hadmar (Hadmarus) iz Sonnberga (1235), 629.
Haedwigis, gl. Hedviga.
Haeinricus, gl. Henrik.
Haelensteine, Haelensteyne, gl. Polzela.
Haertnidus, gl. Hartnid.
Haertwich, Haertwicus, gl. Hartvik.
Hafnerburg (Hauenarburch), severovzhodno od Trga na Kor. — Engelbert, Gotfrid.
Hagenau, sev. od Strasbourga v Alzaciji. — Ludovik.
Hagenberg (Hakenberc), na Nižjem Avstrijskem, pri Laa. — Henrik.
Hagenhowe, morda na Dolenjskem. — Henrik.
Hagno, osvobojenec iz Gorič (o. 1240), 748.
Hago, gl. Ariis.
Haidenricus iz Steierberga (1213), 214.
Haileke, gl. Hallegg.
Hailwardus, magister v Dobrli vasi (1236), 656.
Hainburg (Haimburg), na Nižjem Avstrijskem, 809.
Hainric, Hainrich, Hainricus, gl. Henrik.
Hainsdorf, vzh. od Sv. Andreja v Labodski dol., 822.
Hajdin (Candin, Gandin), Zgornji in Spodnji, pri Ptuju, 22, 83.
Hakenberc, gl. Hagenberg.
Hakelshusen, gl. Hakertshausen.
Hakertshausen (Hakelhusen), na Bavarskem, okraj Pfaffenhofen. — Ch.
Haljen, gl. Ariis.
Halleg Haileke, Heilek, Heillek), severozap. od Celovca. — Albert, Gerhard, Vinter.
Hallein, na Solnograškem. — Soline, 305.
Hamericus iz Forenbacha (1213), 215.
Hannaw, Hannowe, Hannowen, Hanow, gl. Verjane.
Hanricus, gl. Henrik.
Harde, gl. Hrast.
Harde, nekje na srednjem ali južnem Štajerskem, 390.
Hardegg (Hardeke), jugozapadno od Št. Vida na Glini. — Grof Konrad.
Harlung iz Višnje gore (o. 1207), 126.
Harnahs, gl. Oton H.
Harnidus, gl. Hartnid.
Harlant, gl. Lanišče.
Harsee, pri Spielfeldu na Štajerskem. — Gotskalk.
Hartberg, na Štaj., 735.
Hartenberc, gl. Jeterbenk.
Hartlib (Hartliebus) iz Leonsteina (1213), 214.
Hartlib (Hartliebus), priča Predvorom (1217), 276.
Hartman (Hartmanus), brat Dietrika iz Paierdorfa na Koroškem (1245), 872.
Hartman (Hartmanus), kanonik v Dobrli vasi (1236), 656.
Hartman (Hartmannus) iz Ponikve (1220), 310.
Hartman (Hartmannus), hlapec Friderika iz Ptuja (1215), 240. — Nj. sin Konrad.
Hartmannsdorf, sev. od Brež na Kor., 779.
Hartmodus, ministerial iz Ribnice na Kor. (1213), 214.
Hartmudus, vratar v Vetrinju (1245), 873.
Hartmut, priča v Admontu (1238), 688.
Hartnid (Hertnidus), kaplan (1228), 488, 490.
Hartnid (Hartnidus), sin Rajnoldov (1237), 683.
Hartnid (Hartnidus), opat v Beligni (1231), 545.

Hartnid (Haertnidus, Harnidus), župnik v Konjicah, kaplan oglejskega patriarha Bertolda (1212, 1226), 220, 436.
Hartnid (Hartnidus, Hertnidus) iz Orta, star. (1207—1241), 122, 155, 294, 386, 499, 504, 758. — Nj. sin *Hartnid; nj. ministerial* Odalskalk iz Prekopa.
Hartnid (*Hartnidus*) iz Orta, mlajši (1229), 499. — Nj. oče Hartnid.
Hartnid (Hartnidus) iz Osolnika (1220), 310.
Hartnid (Haertnidus, Hartnidus, Hartnydus, Harttneid, Hertenidus, Hertnidus, Hertynigus), sin Friderikov, iz Ptuja (1228—1246), 495, 547, 548, 641, 647, 664, 707, 721, 722, 787, 808, 814, 815, 821, 822, 824, 825, 831, 832, 841, 847, 853, 880, 888, 890, 891, 895, 896. — Nj. sin Friderik, hči Adelhajda, stric Vulfing iz Lipnice.
Hartnid iz Rabensteina (o. 1240 do 1246), 755, 868, 869, 882.
Hartnid (Hartnidus, Hertnidus), arhidiakon v Savinjski dolini (1226 do 1236), 435, 436, 452, 464, 554, 663.
Hartnid (Hertnidus) iz Wildona, brat Liutoldov in Ulrikov (1207, 1223), 122, 377.
Hartnydus, Harttneid, gl. Hartnid.
Hartuiccus, gl. Hartvik.
Hartvik (Hartwicus), priča (1216 do 1220), 264.
Hartvik (Hartwicus), ščitonoša (1228), 489.
Hartvik (Hartwicus) iz Čušperka (1220), 310.
Hartvik (Hartwicus) iz Djekš (1240), 743.
Hartvik (Haertwich) iz Eibacha (1214—20), 232.
Hartvik (Hertwicus) iz Fraimbercha (*1215*), *240.*
Hartvik (Hartwicus) iz Ličje vesi (1213), 214.
Hartvik (Hartwicus), župnik v Liedingu na Kor. (1228), 489.
Hartvik (Hartuiccus, Hertwicus) iz Orehove vasi (1234—45), 612, 857. — Nj. brata Rudolf, Oton.
Hartvik (Haertwicus) iz Osence, imenovan Tusel (1245), 857.
Hartvik (Hertwicus), priča v Podsredi (1213), 211.
Hartvik (Haertwicus), duhovnik župnika Ruperta iz Rajhenburga (1213), 212.
Hartvik (Hartwicus) iz Ramensteina (1218), 294.
Hartvik iz Siebendingena (1244), 833.
Hartvik iz Strassburga, dapifer (*1232—42*), *571, 800.* — *Nj. sinova* Engelbert, Engelram.
Hartvik (Hartwicus), duhovnik pri Sv. Juriju (1240), 743.
Hartvik (Hartwicus, Hertwicus), opat v Št. Pavlu (1233—1245), 599, 737, 738, 743, 754, 793, 838, 849.
Hartvik (Hartwicus), župnik v Tigrčah (1203—1217), 48, 254, 278.
Hartvik (Artuicus), škof v Trstu (pr. 1216), 250.
Hartvik (Hertwicus), dapifer, iz Važenberga (1239—1246), 705, 780, 897.
Hartvik (Hartwicus), uradnik vetrinjskega opata Konrada (1220 do 1224), 329.
Hartungus, meščan v Velikovcu (1238), 701.
Hartvngus iz Cowashowe (1243), 829.
Hartwicus, gl. Hartvik.
Hattenberg (Attenberhc), jugovzhodno od Gmünda na Kor., 100.
Hauenarburch, gl. Hafnerburg.
Hauenstein, pri Castelruttu na Tirolskem. — Friderik.
Haulach, gl. Ravne.
Haus (Huse), grad juž. od Maribora. — Konrad, Verner.
Haus (Hus), vzh. od Schladminga na Štaj. — Župnik Ulrik.
Hausbach (Habsbach, Hochpach), na Nižj. Avstr. pri Gloggnitzu. — Henrik. — Pincerna iz H., 506.
Haych, gl. Dobje.

Haydenricus iz Krejancev (1238), 693. — Nj. žena Gertruda.
Haynricus, gl. Henrik.
Haytvolchus, prebivalec v Ptuju (1245), 872.
Heb, mesto na Češkem, 471.
Heberhardus, gl. Eberhard.
Hec, gl. Brdo.
Hecelesdorf, gl. Hetschdorf.
Hedenricus, gl. Heidenricus.
Hedviga (Haedwigis, Hedvigis), sv., hči meranskega vojvode Bertolda (IV.) in nj. žene Neže, žena vojvode Henrika iz Vratislave (1204), 77.
Heidenric, sin svobodnega Wicmanna »in Perge Iune« pri Sv. Markežu (1215), 240.
Heidenricus, sin Gerharda iz Hallegga (1246), 880.
Heidenricus (Hedenricus), brat Konrada iz Steierberga (1220—30), 330, 530.
Heidenricus, infirmarius v Stični (1230), 530.
Heidenricus iz Žovneka (1241), 765.
Heilek, gl. Hallegg.
Heîlewîge, žena Jakoba iz Zweina (o. 1246), 876.
Heiligenkreuz, samostan na Niž. Avstrijskem, 50, 52, 113, 513. — Opat, 353, 365, 460. — Subprior Eglolf, 365.
Heillek, gl. Hallegg.
Heimenburch, gl. Vovbre.
Heindenricus iz Žrelca (1246), 883.
Heinrich, Heinricus, gl. Henrik.
Heizo, priča v Mariboru (1229), 506.
Helena, gospa (1243), 827. — Nj. sin Markvard.
Heler, gl. C. filius H.
Helica, gl. Al. de Belica.
Helisabet, Helisabetha, gl. Elizabeta.
Hellenwicus iz Grieza (1241), 765.
Helnstein, gl. Polzela.
Helspeht, gl. Elizabeta.
Hellaro, gl. B. de H., L. de H.
Helle, v okolici Planine na Štaj. — Rudiger.
Hema, utemeljiteljica kapitlja na Krki, 291, 379.
Hema, hči Peregrina iz Malte (1226), 444.
Hendericus, Hendricus, gl. Henrik.
Hěnenburch, Hanneberch, gl. Vovbre.
Hengelpretus, gl. Engelbert.
Henricus, gl. Henrik.
Henrik (Heinricus), grof, priča (1207), 122.
Henrik (Heinricus), priča (1207), 122.
Henrik (Heinricus), kaplan, priča (1207), 124.
Henrik (Hendricus), grof (1208), 900.
Henrik (Heinricus), notar vojvode (avstr.-štaj. Leopolda VI.), (1217), 275.
Henrik, magister (o. 1225), 434.
Henrik, slikar (1226), 443. — Nj. žena Eliza.
Henrik (Henricus), vitez (1245), 871.
Henrik iz Aiginow (1202), 15.
Henrik (Heinricus) Albus (1217), 270. — Nj. brata Wilfinus, župnik v Kapli in Albert iz Tuchaima.
Henrik (Hainricus) iz Ampansa, kaplan istrskega mejnega grofa Henrika (1229), 497.
Henrik (Henricus) de Armelenda, tržaški prebivalec (1202), 31.
Henrik (Heinricus) de Cathania, magister, škof v Bambergu (1242 do 1245), 794, 819, 846, 855.
Henrik (Heinricus), kanonik pri Sv. Mariji v Bambergu (1212), 198.
Henrik (Heinricus), kaplan iz Bamberga (1212), 198.
Henrik (Heinricus, Henricus) iz Bekštajna (1233), 587, 588, 589, 595, 596.
Henrik (Heinricus), župnik v Beljaku (1239), 717.
Henrik (Enrico) Blach, priča v Čedadu (1226), 441.
Henrik (Heinricus), sin Ulrika iz Blagovne (1223), 371.

Henrik (Heinricus, Henricus), prošt na Bledu (otoku), (1238—45), 699, 843, 854, 871.
Henrik (Heinricus), sin Ruperta iz Bochwercha (1205—8), 96.
Henrik (Heinricus, Henricus) Brabant (1202, 1213), 38, 214.
Henrik (Heinricus), magister, kanonik v Brežah, notar solnograškega nadškofa Eberharda (1241—46), 757, 888.
Henrik, posestnik v Brežah (1215), 235.
Henrik, škof v Brixenu (1230, 1236), 528, 655.
Henrik (Heinricus) iz Brunna (1209), 154.
Henrik (Hainricus) Canol, priča v Čedadu (o. 1215), 249.
Henrik (Enrico) de Cascher, priča (1226), 441.
Henrik (Henricus) Caybe, priča v Kopru (1216), 258.
Henrik (Heinricus) Chalbel, priča (1213), 214.
Henrik (Henricus) de Chapelle, ministerial Friderika iz Ptuja (1215), 240.
Henrik (Heinricus), brat Gerharda iz Chrumpacha (1209), 154.
Henrik (Enrico, Hainricus, Heinricus), župnik v Cerkljah, notar in pisar istrskega mejnega grofa Henrika (1205—1229), 96, 156, 441, 481, 482, 483, 486, 488, 490, 497, 507.
Henrik iz Cerovega (1243), 813. — Nj. brat Warientus.
Henrik (Hainricus) Cisel(in) star. (1202—1218), 45, 205, 294. — Nj. zet Rajnher.
Henrik (Henricus) Cisel (Siselinus) (1224 do o. 1225), 415, 434.
Henrik (Heinricus) Cresse, prebivalec v Beljaku (1212), 198.
Henrik (Enrico), kanonik v Čedadu (1226), 441.
Henrik Dandolo, dožd v Benetkah (1202), 31, 32.
Henrik Dandolo, Benečan (1210), 159. — Nj. nečak Marin Dandolo.
Henrik iz Diernsteina (1245), 850. — Nj. brat Valter.
Henrik (Heinricus), prošt v Diessenu (1228), 486, 488, 490.
Henrik (Hainricus, Heinricus), trije menihi tega imena v Diessenu na Bavarskem (1228), 490.
Henrik (Heinricus) iz Doberenge (1239), 716.
Henrik (Heinricus), prošt v Dobrli vasi (1206—26), 101, 436.
Henrik (Hainricus, Heinricus, Henricus) iz Dornberga (1201—1211), 8, 10, 13, 99, 100, 112, 181. — Nj. brat Volker.
Henrik (Heinricus, Henricus) iz Dravberga (1222—45), 365, 397, 400, 464, 706, 738, 779, 824, 869. — Nj. oče Oton.
Henrik (Heinricus), magister, prošt v Dravbergu (1246), 895.
Henrik (Heinricus), škof v Eichstättu (1228), 474.
Henrik (Henricus) Fontibonus (1218), 283.
Henrik iz Freundsama, ministerial koroškega vojvode Bernarda (1245), 875. — Nj. hči Richza.
Henrik (Hainricus) de Gamizek (1238), 694.
Henrik (Henricus) iz Gor (1236), 656.
Henrik (Haynricus, Henricus), opat v Gornjem gradu (1241—45), 772, 802, 811, 813, 870.
Henrik (Heinricus) iz Gornj. grada, priča (1242), 802.
Henrik (Hainricus, Heinricus, Henricus), prošt pri Gospe Sveti, od 1214 škof v Krki (1201—1214), 4, 5, 6, 16, 38, 93, 183, 184, 196, 212, 224.
Henrik (Heinricus) iz Slovenjega Gradca, magister, prošt pri Gospe Sveti, nato škof v Sekavi (1230, 1231), 513, 538, 539, 542, 548.
Henrik (Heinricus), dekan pri Gospe Sveti (1244, 1245), 840, 873.
Henrik (Haeinricus, Hainricus, Heinrich, Heinricus, Henricus) iz Grabštajna (1222—1246), 352, 397,

456, 547, 548, 705, 716, 728, 741, 880. — Nj. brat Ulrik iz Trušenj.
Henrik (Hainricus, Heinrich) iz Greifenfelsa star. (1214—35), 214, 456, 644. — Nj. sin Henrik.
Henrik (Hainricus) iz Greifenfelsa ml. (1235—46), 644, 862, 883. — Nj. oče Henrik.
Henrik (Heinricus) de Grunas (1241), 769.
Henrik (Henricus), brat Teoderika iz Gutenberga, ministerial istrskega mejnega grofa Henrika (1205—8), 96.
Henrik (Heinricus) iz Hagenberga (1235), 629.
Henrik (Heinricus) iz Hagenhowe (1207), 123.
Henrik (Heinricus) iz Hausbacha, točaj avstr.-štaj. vojvode Friderika II. (1240—44), 737, 814, 847.
Henrik (Heinricus) iz Spod. Hmeljnika (1223), 376. — Nj. brat Friderik.
Henrik (Heinricus) star. iz Holmca (1201), 2. — Nj. sorodniki, 2.
Henrik (Heinricus) mlajši iz Holmca (1201), 2. — Nj. sinovi, 2.
Henrik (Henricus) Albus iz Humberga (1202—24), 38, 330. — Nj. brat Albert.
Henrik (Henricus) iz Humina (1202 do 1218), 36, 196, 293. — Nj. sin Marcelin.
Henrik (Heinricus) de Insula (1211), 177.
Henrik (Hainricus) de Intermontibus (1213), 206.
Henrik (Haeinricus, Hainricus, Heinrich, Heinricus, Henricus), mejni grof istrski, sin meran. vojvode Bertolda in nj. žene Neže, iz rodbine Andechsov († 28. jul. 1228), 13, 15, 77, 84, 85, 89, 96, 123, 124, 125, 126, 133, 135, 146, 156, 160, 177, 245, 272, 273, 276, 291, 309, 321, 323, 343, 349, 350, 371, 379, 397, 398, 419, 441, 464, 469, 471, 473, 474, 475, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 486, 487, 489, 497, 501, 505, 507, 515, 526, 565, 585, 594, 649, 653, 687, 719, 806. — Nj. brata patriarh Bertold oglejski, škof Ekbert bamberški; žena Sofija iz Višnje gore; ministeriali Teoderik iz Gutenberga, Vinter in Gotfrid iz Kranjske gore, Henrik, Gerloh iz Kamnika; camerarius Sifrid; nj. grad v Kamniku.
Henrik (Heinricus), župnik v Jarenini (1234, 1237), 621, 679.
Henrik (Heinricus) iz Jeterbenka (1216), 263.
Henrik, župnik v Kamniku (1232), 585.
Henrik (Henricus), brat Gerlohov, iz Kamnika (1205—1238), 96, 698, 699. — Nj. oče Gerloh, sinova Eberhard in Henrik.
Henrik (Henricus), sin Henrikov, iz Kamnika (1238), 699.
Henrik (Heinricus), župnik v Kamnu (1240), 730.
Henrik, župnik v Kapli (1202), 38.
Henrik (Hainricus, Heinricus) iz Karlsberga (1220—1246), 311, 489, 661. — Ministerial koroškega vojvode Bernarda, brat Vikhardov.
Henrik (Hainricus) Klinchardus (1229), 497.
Henrik (Henricus) iz Konjic (1214), 220.
Henrik (IV), vojvoda koroški (1122 do 1123), 238, 349.
Henrik (Henricus), kaplan koroškega vojvode Bernarda (1220), 311.
Henrik (Hainricus, Heinricus), notar koroškega vojvode Bernarda (1224), 408, 416.
Henrik (Heinricus), nečak kranjskega dekana Bertolda (1239), 718.
Henrik (Heinricus), arhidiakon Kranjske (1238), 699.
Henrik (Hainricus) iz Kreiga (1213), 214.
Henrik (II.) (Haeinricus, Hainricus, Heinricus), škof v Krki na Kor. (1209—1217), 154, 237, 257, 265, 266, 274.
Henrik, kustos, kanonik v Krki na Kor. (1216), 254.
Henrik (Hainrich) iz Krotendorfa (1224), 409.

Henrik, grof iz Lechsgemünda (1212), 196.
Henrik (Hainricus) Libenzer (1202 do 1220), 44.
Henrik, župnik v Liedingu, kanonik v Krki (1216), 254.
Henrik (Heinricus), kastelan goriškega grofa v Lienzu (1237—1244), 681, 747, 844.
Henrik (Hainricus, Heinricus) iz Limberka (1205—29), 96, 156, 371, 497. — Nj. brat Gebhard.
Henrik (Heinricus), imenovan Liste, iz Češnjevka (1238), 698, 699.
Henrik (Haynricus) Longus (1238), 693.
Henrik (Heinricus) de Loqinqen, magister (1241), 757.
Henrik (Hainricus, Heinricus) Lupus (1235—44), 633, 841.
Henrik (Hainricus) iz Malega Št. Vida (1220), 308.
Henrik (Henricus) iz Manzana (Manzanus) (1218), 283.
Henrik (Henricus), meščan v Mariboru (1229), 506.
Henrik (Henricus), priča v Mariboru (1243), 829.
Henrik (Heinricus), arhidiakon v Marki (1203), 48. — Nj. kaplan Liutold.
Henrik (Heinricus), pisar Marke (1224), 386, 397.
Henrik, grof iz Matreia (1202—7), 64.
Henrik (*Hainricus*) de Mels (1202 do 1207), 811, 836.
Henrik (Heinricus), župnik v Mengšu (1226), 435, 436.
Henrik, mejni grof mišenjski (1234), 616.
Henrik (Heinricus) iz Mosena (1241), 756.
Henrik iz Neuenburga (1204—8), 84. — Nj. hči Neža.
Henrik, prošt v Neuzellu (1204 do 1208), 85.
Henrik (Heinricus), arhidiakon v Ogleju (1209), 145.
Henrik (Heinricus), dvorni kaplan ogl. patr. Bertolda (1239), 718.
Henrik, oglejski odvetnik (1209), 142.
Henrik, grof iz Ortenburga, brat grofa Otona (1202), 11.
Henrik, grof iz Ortenburga (1242), 786. — Nj. sin Henrik.
Henrik, sin prejšnjega (1242), 786.
Henrik (Heinricus) iz Otmanj (1203), 48.
Henrik Pfangower, maršal bamberškega škofa Ekberta (1230 do 1236), 533.
Henrik (Hainricus) de Piberkar (1229), 497.
Henrik (Hainricus) iz Pilštajna (1228), 489. — Nj. oče Gotpold, brat Herman.
Henrik (Hainricus) Bawarus iz Planine (1244), 841.
Henrik (Heinricus), brat Ortolfa in Gotskalka iz Plankensteina (1245), 857.
Henrik (Hainricus) iz Plůmstaina (1241), 765.
Henrik (Haynricus, Heinricus, Henricus), plemeniti iz Podkrnosa (1207 do 1238), 123, 311, 515, 693.
Henrik (Heinricus), procurator domus iz Podsrede (1213), 212.
Henrik (Hainricus) iz Polzele (1229), 499.
Henrik (Heinricus), župnik v Ponikvi (1236, 1245), 663, 857.
Henrik (Heinricus) iz Posova (1203), 48.
Henrik (Heinricus), priča Preddvorom (1217), 276.
Henrik (Henricus) iz Prema (1234), 617.
Henrik (Henricus) iz Prežeka (1238), 687.
Henrik (Heinricus) Prîs ml. (1207, 1211), 124, 177.
Henrik (Heinricus), župnik v Ptuju (1241, 1245), 757, 872.
Henrik (Heinricus), subprior v Ptuju (1242), 802.
Henrik (Hainricus, Heinricus) iz Ptuja, magister, kaplan in notar avstr.-štaj. vojvode Leopolda VI. (1211—1212), 183, 184, 193, 201.

Henrik (Haynricus), škof v Pulju (1231), 545.
Henrik (Hainricus), duhovnik, priča v Radgoni (1213), 215.
Henrik iz Rappitscha, ministerial osojske cerkve (1236), 662.
Henrik (Hainricus), notar in župnik v Rečici (1213), 215.
Henrik, župnik v Riegersburgu (1218), 288.
Henrik (Enrico) iz Rifnika (1226), 441.
Henrik (III.), rimsko-nemški kralj, 160, 525.
Henrik (VI.), rimsko-nemški cesar, 71, 80, 139.
Henrik (VII.), rimsko-nemški kralj, 470, 474, 485, 903.
Henrik (Heinricus) iz Rinkenberga (1240—5), 753.
Henrik (Heinricus) iz Rogatca (1234—1246), 622, 857, 888.
Henrik (Hendericus) iz Rottensteina (1202), 38. — Nj. brat Oton.
Henrik, opat v Rottu (1238), 697.
Henrik (Heinricus) iz Rosinbacha (1211), 177.
Henrik (Heinricus), sin Kolonov, iz Roža (1222), 365.
Henrik (Hainricus), brat Konrada de Sacco (1213), 215.
Henrik, vikar v Sachsenburgu (1213), 215.
Henrik (Hanricus) iz Salenburga (1227), 466. — Nj. brat Oton.
Henrik (Hainricus) Saxo, kaplan istrskega mejnega grofa Henrika (1229), 497.
Henrik (Heinricus) Schatzbutel (1213), 214.
Henrik (Heinricus), škof v Sekovi (1236, 1239), 647, 712.
Henrik (Heinricus) iz Siebenhirtena (1209), 154.
Henrik (Heinricus) iz Silberberga (1234), 622.
Henrik (Heinricus) iz Skorna (1243, 1246), 821, 896. — Nj. brat Dipold.
Henrik (Hainricus) iz Slepčjeka (1228), 489. — Nj. brat Herman.
Henrik (Henricus) de Slevlingen (1245), 854.
Henrik (Hainricus, Heinricus) iz Slov. Gradca, ministerial oglejskega patriarha Bertolda (1225—1239), 432, 488, 490, 706.
Henrik (Heinricus), župnik v Smledniku (1228), 486.
Henrik (Heinricus), brat kuhinjskega mojstra solnograškega nadškofa Eberharda (1241), 756. — Nj. brat Eberhard.
Henrik (Hainric, Hainricus) iz Spielfelda (1202—20), 44.
Henrik, brat Amelrika iz Steierberga (1238), 700.
Henrik (Heinricus) Sterloc, priča v Blagovni (1223), 371.
Henrik (Henricus), duhovnik v Stični (1238), 688.
Henrik (Hainricus) iz Strmca (1237), 682.
Henrik (Hainricus, Heinricus) iz Süssenheima (1208, 1224), 131, 390.
Henrik (Heinricus) iz Sulza (1245), 872.
Henrik (Hainricus), župnik pri Sv. Petru (1240), 743.
Henrik (Hainricus), kmet v Svečah (1239), 714.
Henrik (Hainricus) iz Svibnega (1235), 643. — Nj. vnuk Henrik.
Henrik (Hainricus, Heinricus) iz Svibnega (1227—1244), 464, 643, 644, 666, 785, 786, 803, 836, 841. — Nj. stari oče Henrik, stara mati Matilda, hči Matilda, žena Gerwirgis, tast Friderik iz Ptuja. — Nečak Elizabete z Mlade gore.
Henrik (Henricus), župnik v Škalah (1243), 811, 813.
Henrik (Heinricus), vojvoda šlezki (1204), 77.
Henrik (Heinricus), duhovnik v Šmarjah (1236), 663.
Henrik (Heinricus) iz Tauchendorfa (1213), 211.
Henrik (Heinricus), župnik v Tinjah (1203—13), 48, 211.
Henrik (Heinricus) iz Tinj (1239), 706.

Henrik (Hainrich) iz Trebnjega (1244), 837.
Henrik (Heinricus), komornik iz Triebswinkela (1209), 154.
Henrik (Hainricus, Heinricus, Heinrich) iz Trušenj (1215—1246), 237, 280, 294, 350, 398, 547, 548, 570, 664, 666, 667, 686, 717, 795, 805, 874, 880. — Nj. oče Oton, žena Tuta, sin Oton iz Dravberga. — Camerarius avstr.-štaj. vojvode Friderika, 805.
Henrik (Hainricus) iz Tuhinja (1213, 39), 214, 714.
Henrik s Turjaka (1219), 297.
Henrik (Heinricus) Uancel, priča (1213), 214.
Henrik (Heinricus) Uicetum, priča v Ročici (1204), 69.
Henrik (Henricus) iz Velesovega (1238), 698.
Henrik (Heinricus), kaplan, priča v Velesovem (1238), 699.
Henrik (Hainricus), kastelan v Velikovcu (1240), 743.
Henrik (Henricus) de Venosto, priča v Rovinju (1208), 128.
Henrik (Heinricus), duhovnik, kletar in zastopnik vetrinjskega samostana (1226), 449, 450.
Henrik (Heinricus), kustos v Vetrinju (1225), 433.
Henrik (Heinricus), opat v Vetrinju (1213, 1214), 205, 214, 226.
Henrik de Villalta (1220, 1235), 309, 343, 344, 532, 626.
Henrik (Hainricus), brat Vulfinga in Bertolda iz Vitanj (1224), 390.
Henrik (Hainricus, Henricus) Vngenade (1245), 855, 869.
Henrik (Henricus), vojvoda vratislavski; mož Hedvige, hčere meranskega vojvode Bertolda (IV.), (1204), 77.
Henrik (Henricus) iz Waldenberga (1245), 854.
Henrik (Heinricus) iz Weiarna (1209), 156.
Henrik (Henricus) iz Žusma (1246), 897. — Nj. sin Friderik.
Herand (Herrandus) iz Drage (1243), 827.
Herand (Herandus), magister v Laščah (1230), 530.
Herand (Errandus, Herrandus) s Turjaka (1220, 1230), 310, 530. — Nj. sin Oton.
Herand (Herrandus) iz Wildona (1214, 1220), 222, 275, 307. — Nj. sinova Liutold, Ulrik.
Herand (Herrandus) iz St. Willibalda (1213), 205.
Herberard iz Sconbenberga (1202), 36.
Herberch, gl. Podsreda.
Herbord (Herbordus) iz Dobrepolja (1220), 310.
Herbord (Herbordus), oče Leonhardov, priča v Fali (1245), 849.
Herbord (Herbordus) star., iz Leonsteina (1213), 214.
Herbord (Herbôrdus) iz Loža, grajski grof (1220, 1244), 310, 836.
Herbord (Herbordus), kuhinjski mojster iz Osterhofena (1212), 198.
Herbord (Herbordus) iz Partistagna (1202), 36.
Herbord (Herbordus, Herbrordus) iz Ribnice (1202, 1213), 38, 214.
Herbord (Herbordus) od Sv. Tomaža (1203), 48.
Herbord (Herbordus) s Turjaka (1237—41), 682, 765, 766. — Nj. brat Oton.
Herbord (Herbort) iz Vrondorfa (1245), 849.
Herbrand (Herbrandus), maior cellerarius v Vetrinju (1217), 270, 276, 281.
Herbrand (Herbrandus), opat v Vetrinju (1239—1246), 714, 726, 727, 804, 829, 840, 873, 876, 880, 883.
Herbrordus, gl. Herbord.
Herburga, opatica pri Sv. Mariji v Ogleju (1234—41), 610, 760.
Heremannus, gl. Herman.
Hereticus, gl. M. de H-o.
Her(man?), priča (1214—20), 232. — Nj. sin Gerloh.

Herman (Hermanus) iz Artmanje vasi? (1216), 261.
Herman (Hermannus) iz Bač (1238 do 1261), 704.
Herman, mejni grof badenski (1241), 782.
Herman (Hermannus), menih v Diessenu (1228), 490.
Herman (Hermannus), duhovnik, priča v Dravbergu (1222), 365.
Herman (Hermanus) iz Fare (1216), 261.
Herman (Hermannus), vitez iz Golšova (1217), 270.
Herman (Hermanus) iz Horbacha (1213), 214.
Herman, mojster Nemškega reda v Jeruzalemu (1232), 563.
Herman (Hermannus), hlapec in sorodnik Konrada iz June (1202 do 1204), 28, 66.
Herman, sin svobodnega Wicmanna »in Perge Iune« pri Svetem Markežu (1215), 240.
Herman (Hermannus), sin Diepoldov, iz Katzensteina (1243—46), 821, 872, 896. — Nj. brat Woelvelinus.
Herman iz Kindberga (1227), 468.
Herman (Hermannus), vojvoda koroški (1236), 661. — Nj. sin Bernard.
Herman (Hermannus), pincerna koroškega vojvoda Bernarda (1214 do 1220), 232.
Herman (Hermannus) iz Kranichberga (1220—45), 307, 737, 867, 868, 869.
Herman, kmet v Lesu (o. 1245), 877.
Herman (Hermannus) iz Limberka (1223), 371.
Herman (Hermannus) iz Ljubljane (1224), 416.
Herman (Hermannus), sin Robertov, iz Loža (1230), 530.
Herman (Hermanus), vitez iz Lungava (1213), 212. — Nj. brata Friderik in Peregrin.
Herman (Hermannus), sin Peregrina iz Malte (1230), 530.
Herman, menih v Milštatu (1203), 48.
Herman (Hermannus), brat Rudolfa Murcela (1223), 371.
Herman (Hermannus) Nůzli, vitez (1238), 701.
Herman (Hermannus), kaplan oglejskega patriarha Peregrina (II.), (1202), 36.
Herman (Hermannus) (II.), grof iz Ortenburga (1218—1245), 283, 311, 473, 489, 558, 705, 711, 717, 732, 780, 790, 791, 800, 836, 837, 854, 871. — Nj., ministerial Friderik iz Lipniškega gradu (Waldenberg).
Herman (Hermannus), opat v Osojah (1246), 880.
Herman iz Ostervice, točaj (1227), 456.
Herman (Hermannus) iz Pilštajna (1228—1246), 489, 769, 897. — Nj. oče Gotpold; brat Henrik; brat, 897.
Herman (Hermanus), ministerial s Planine (1213), 212.
Herman (Hermanus) iz Ponikve (1213), 215.
Herman (Hermannus) de Portis (1244—45), 836, 844, 871.
Herman (Hermannus) iz Prožina (1229), 504.
Herman (Hermannus), vitez iz Ptuja (1235—45), 633, 647, 821, 872.
Herman (Hermanus) iz Račjega (1235), 629.
Herman (Hermannus) iz Ravne gore, vitez Odalskalka iz Ravne gore (1228), 489.
Herman (Hermanus), sin Bertoldov iz Ročice (1213), 214.
Herman (Hermannus) iz Slepčjeka (1228), 489. — Nj. brat Henrik.
Her(man?) iz Slov. Gradca (1214 do 1220), 232. — Nj. sin Hortolf.
Herman (Hermannus), grajski grof v Strassburgu (1228), 489.
Her(man?), sin Engelskalka iz Stražišča (1214—20), 232.
Herman (Heremannus, Hermannus) iz Šoštanja, fevdnik bamberškega

škofa Ekberta (1201—1231), 2, 4, 171, 263, 269, 533, 547, 548. — Nj. žena Matilda, sin Oton od Drave, brat Eberhard.
Herman, prvi mož Matilde, kasnejše žene Hermana iz Šoštanja (1216), 263.
Herman (Hermannus), redovnik v Št. Pavlu (1239), 706.
Herman (Hermannus), dva duhovnika tega imena v Tinjah (1240), 743.
Herman (Hermannus), senior v Vetrinju (1217), 270.
Herman (Hermannus), menih v Vetrinju (1217), 276.
Herman (Hermannus), prior v Vetrinju (1225), 433.
Herman (Hermannus) iz Volčjega potoka (1220), 310.
Herman (Hermanus) iz Vorderberga (1212), 198. — Nj. brata Askuin, Vulfing.
Herman (Hermannus) iz Wolfsberga (1228—42), 473, 800.
Herman (Hermannus), škof v Würzburgu (1228), 474.
Herman (Hermannus), vitez, priča v Žalmu (1236), 656.
Herman (Hermannus) iz Žrelca (1213, 1235), 214, 644.
Hermannus, Hermanus, gl. Herman.
Hermita, gl. D. filius H-e.
Hermiza, gl. Artuicus de H.
Hernestus iz Strmca (1244), 836.
Herodotus, grški zgodovinar, 752.
Herrada (Herradis), hči Ortolfa s Planine, žena Friderika (IV.) iz Ptuja (1208), 1241), 131, 757.
Herricus iz Süssenheima (1235), 627.
Hertenberch, Hertenberg, gl. Jeterbenk.
Hertenidus, gl. Hartnid.
Herteuuicus, gl. Hartvik.
Hertindorff, mogoče Artmanja vas pri Dobrničah na Dol. — Herman.
Hertwicus, gl. Hartvik.
Hertynigus, gl. Hartnid.
Hetes, mogoče Hotiški gozd, v Prekmurju, 903.
Hetic, gl. Hetthich.
Hetschdorf (Hecelesdorf), v dolini reke Kainach na Štaj., 202.
Hetthich, tržaški prebival. (1202), 31.
Heunenburc, Hevnburch, Hevnenburch, gl. Vovbre.
Heydricus, grof 1208), 900.
Heym, sin Deesov (1239), 905.
Hilta, žena Gerharda de Mvr, ministerialka kor. vojvode Bernarda (1220—25), 328.
Hiltebrand, opat Podkloštrom (1212), 198.
Hiltegrimus Neue, priča v Radgoni (1213), 215.
Hiltprand (Hiltprandus) iz Celja, (1241), 776.
Hiltprand (Hiltprandus), ministerial s Podsrede (1213), 212.
Hiltprand (Hiltprandus), priča v Podsredi (1213), 212. — Nj. sin Volfhard.
Hiltprand (Hiltprandus), sin Askuina de Prunn, podložnik Ortolfa s Planine (1213), 212. — Nj. sestra, 212.
Hiltruda (Hiltrudis), iz Roža, žena Rudolfa iz Rožaka (1202—16), 22, 255, 256. — Teta Ulrika iz Stubenberga.
Himberg (Hinberc, Hindberg, Hintperch), na Nižj. Avstr., jugovzh. od Dunaja, 805. — Konrad, Markvard, Ulrik.
Himisberc, gl. Gozwinus.
Himmelberg, severozap. od Feldkirchena na Kor., 172, 205, 489. — Grad, 489.
Hinberc, Hindberg, Hintperch, gl. Himberg.
Hingelpertus de Savino, meščan v Kopru (1239), 715.
Hinzelinus, gl. Ezzelino.
Hirmila, v goriškem gradu, pozneje imenovana Hirmingardis (1230), 514.
Hirmilina, žena Kolona iz Flaschberga (1234), 610.

Hirmingardis, gl. Hirmila.
Hirt, severozap. od Althofena na Kor., 45, 66.
Hirzo, brat, priča v Sv. Petru pri Mariboru (1236), 658.
Histerriche, Histria, gl. Istra.
Hitzendorf, pri Gradcu, 753.
Hiunenburc, Hivnenburch, gl. Vovbre.
Hlohovec (Galgócz), mesto na Slovaškem, 597.
Hmeljnik (Hopfenbach, Hophenbach), na Dol., pri Novem mestu. — Bratje Adelold, Albero, Friderik, Robert.
Hochspach, gl. Hausbach.
Hochsu, ad, mogoče Kot, ob Muri v Prekmurju, 903.
Hoče (Chosse, Chotse, Chotsse, Ghosse), pri Mariboru. — Ulrik. — Župnija, 228, 229, 230, 674; cerkev, 452; župnik, 228, 229, 230, 452, 506.
Hodiše (Chevsach, Coisach, Keuschach, Kevschach), na Kor., juž. od Vrbskega jezera. — Kapela, 667. — Župnik Ditrik, klerik Robert, Ditrik.
Hoernekke, gl. Horneck.
Hoevnenburch, gl. Vovbre.
Hohenau (Aiginow, Hohenowe), na Dol. — Henrik, Majnhard.
Hohenburg (Hohinburc), na Bavarskem. — Mejni grof Bertold.
Hohenburg, severozap. od Spittala na Kor. — Pabo.
Hoheneche, Hohenek, Hoheneke, Hohenekhe, Hohenekke, gl. Vojnik.
Hohenowe, gl Hohenau.
Hohenwang, na Štaj. pri Mürzzuschlagu. — Erhanger.
Hohinburc, gl. Hohenburg.
Hohinegge, gl. Vojnik.
Hoholt, grof (v Prekmurju) (1232 do 1239), 903, 904, 905.
Holarn, gl. Bezena.
Holczprucke, mogoče Schwarzau, juž. od Dunaj. Novega mesta, 24.
Holenburch, Holenbvrc, gl. Humberg.
Holern, gl. Bezena.
Holinburch, Hollenbur, Hollenburc, Hollenburg, Hollenburh, Hollnwurg, Holnburc, gl. Humberg.
Holswich, gl. Olševek.
Holwardus, arhidiakon v Beljaku (1244), 846.
Honch, Honek, gl. Vojnik.
Honenburch, gl. Vovbre.
Hongenstein, gl. Mirna peč.
Honorij (III.), (Honorius), papež (1216—1227), 71, 262, 267, 268, 283, 284, 285, 288, 303, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 335, 336, 337, 338, 341, 342, 353, 355, 360, 361, 366, 371, 373, 380, 381, 382, 385, 413, 421, 422, 453, 458, 834.
Honorius, gl. Honorij.
Hopfenbach, Hophenbach, gl. Hmeljnik.
Horbach, gl. Rajmboto.
Hornberg (Hornberc), sev. od Svinca na Kor.; — kapela sv. Pavla, 350. — Gl. Št. Pavel pri Hornbergu.
Horneck (Hoernekke), severozapadno od Predinga na Štaj. — Konrad.
Hortemburch, Hortenburc, gl. Ortenburg.
Hortolfus, sin Her(mana?) iz Slovenjega Gradca (1214—20), 232.
Hospitalis, gl. Spietzwiesen.
Hotemaže (Chotmosach), pri Kranju. — Wolhardus.
Houelin, gl. Dvorce.
Hovja ves (Pfaffendorf), pri Celovcu. — Leo.
Hovnenburch, Hvvenburch, gl. Vovbre.
Hrádek, jugovzh. od Znojma na Moravskem, 457.
Hrast (Harde), jugovzh. od Št. Pavla na Kor. — Kapela sv. Mihaela in Jakoba, 677.
Hrast (Haard, Harde), vzh. od Podkloštra na Kor., 704. — Albert.
Hrvača (Chrawaczach), pri Ribnici na Dol., 766.
Hrvatska, 611, 865. — Kralj Bela (IV.). — Dožd Henrik Dandolo.

Hudinja (Chutenbach, Codyn), pri Celju, 857. — Markvard.
Hühnersberg (Huonreberg), severozapadno od Spittala na Kor., 20.
Hugo (Ugo) iz Devina (1223, 1224), 375, 399.
Hugo iz Flaschberga (o. 1215), 249. — Nj. hči Wilbirga.
Hugo, kralj italski (929—947), 525. — Nj. sin Lotar.
Hugo, brat Kononov, iz Novega gradu (1223), 374.
Hugo (Ugo), škof v Ostiji in Velletriju, apostolski legat (1218—1221), 283, 339, 340, 345.
Hugo, *magister, kanonik* v *Parmi*, kaplan opata pri Sv. Štefanu v Bologni (1221), 339.
Hugo, magister, kanonik v Regensburgu (1211), 175.
Hugo, plemeniti iz Taufersa (1212 do 1245), 190, 558, 854.
Hugo, vitez iz Vojnika (o. 1240 do 1241), 751, 769.
Hůlwe, gl. Voklo.
Hum (sub Monte), pri Grabštajnu, na Kor., 874.
Humago, gl. Omak.
Humberg (Holenburch, Holenburg, Holenbvrc, Holinburch, Hollenbur, Hollenburc, Hollenburg, Hollnwurg, Holnburch), jugozap. od Celovca, nad Dravo. — Grad, 714. — Ministeriali in kmetje, 214. — Albert, Albert Surgen, Amalrik, Henrik Albus, kastelan Leopold, Sviker, kastelan Valter.
Humberška gora (mons de Holenburch, Hollenburh), 330, 331.
Humbert (Humbertus), klerik, duhovnik (1207—1221), 123, 276, 348.
Humin (Clemona, Glemona), mesto v Furlaniji, 272, 309, 336, 561, 562, 579, 782. — Henrik, dapifer Matija, pincerna Oton.
Hunburc, Hunburch, Hunbvrch, Hůnburch, gl. Vovbre.
Hundesdorf, gl. Psinja vas.
Huneberch, Huneburch, Huneburg, Hůneburc, Hunenberc, Hunenburc, Hunenburch, gl. Vovbre.
Hunsdorf, gl. Pasja vas.
Huonreberg, gl. Hühnersberg.
Hus, Huse, gl. Haus.
Huwenburch, gl. Vovbre.
Hvlwin, gl. Voklo.
Hvnburk, gl. Vovbre.
Hvndreinsdorf, gl. Gunderska vas.
Hvneburch, Hvnenburc, Hvnenburch, Hvnenburk, Hvninburc, Hvnvburch, Hwnburc, Hwn . . . bvr . g, gl. Vovbre.
Hydusd, voda v Prekmurju, 900.
Hystra, gl. Istra.
I., kanonik v Pulju (1222), 361.
Ibach, gl. Eibach.
Ibana (Albana), jugovzh. od Čedada, 603.
Ihan (Jachan, Uichan), na Gor., 488, 490.
Imiza, prebivalka v Novem Milju (1235), 637.
Immerleh. — Brat Konrad.
Infirmus, gl. Johannes I.
Ingaldeus, gl. P. de I—o.
Ingeldeus Saracin, priča v Kopru (1202), 25.
Ingelpretus filius Berthaldi, miljski prebivalec (1202), 32.
Ingelsdorf (Cingousdorf), jugovzh. od Trga na Kor., 433.
Ingildo filius Dulciani, miljski prebivalec (1202), 32.
Ingilpretus, gl. Wida I.
Inglipretus, miljski gastald (1202), 32.
Inianum, gl. Dignano.
Inic. de Laurencio, priča v Trstu (1216), 253.
Inicus de Galioto, priča v Rovinju (1208), 128.
Innocentius, gl. Inocenc.
Innsbruck, mesto na Tirolskem, 481.
Inocenc II., papež (1130—1143), 234.
Inocenc (Innocentius) III., papež (1198—1216), 7, 8, 9, 17, 18, 19, 20, 21, 60, 69, 71, 72, 74, 75, 92, 97, 98, 102, 103, 105, 107, 122, 129, 132, 149, 158, 161, 173, 175, 189, 221,

233, 234, 240, 250, 251, 252, 355, 361, 422.
Inocenc (Innocentius) IV., papež (1241—1254), 283, 845, 863, 865, 885, 886, 892.
Insula, gl. Isola.
Intermontibus, gl. Zwischenbergen.
Inzell, selerozap. od Reichenhalla na Bav. — Kapela, 199.
Inzingnosus, gl. O. I.
Irmgarda (1239), 708.
Isenbertus (Isinpertus), sin Otona iz Kozjega (1204—8), 68, 131.
Isenricus iz Strassberga (1228), 489. — Nj. brat Oton.
Isiembertus iz Dravberga (1227), 466.
Isinpertus, gl. Isenbertus.
Isinricus, priča v Slov. Gradcu (1211), 177. — Nj. brat Oton.
Isola (Insula, Isula), mesto v Istri, 9, 25, 195, 206, 322, 426, 428, 429, 760. — Zemlja, 429; občina, 322; gastaldionat, 322; duhovščina, 195; samostan sv. Petra apost., 206; kapela sv. Mavra, 195; *desetine*, 9, 760. — Gastald Adelold (Adoldus), gastald Albenus ali Albinus, Anvaldus E. (Awaldus), Carulus iuratus, Elicha, Henrik, duhovnik Johannes. notar Nikolaj, Odorlico Leruga.
Isolfer, gl. Zan de I.
Isontium, gl. Soča.
Istirich, gl. Istra.
Istra (Istirich, Istria, Histerriche, Histria, Hystra, Hystria, Ysstria, Ysterich, Ysterrich, Ysthria, Ystria), 30, 31, 32, 153, 314, 557, 560, 611, 695, 696, 715, 865, 886. — Mejna grofija, marka, 71, 141, 160, 219, 283, 323, 521, 537; comitatus (grofijske pravice), 323; škofije, 219, 323; obal, 30; mesta, 31; kraji, 31; statuti, 369; fevdniki, 695; mejni grofje: patriarh Bertold, Henrik, patriarh Volfger; mejna grofica Sofija; goriški in istrski grof Majnhard; podesta vse Istre Tomaž Zeno.
Istria, gl. Istra.
Isula, gl. Isola.
Iswna, zemljišče v Prekmurju, 900.
Italija (Italia), 9, 31, 67, 630, 752 — Transpadana, 283.
Itemyr, sin Deesov (1239), 905.
Ither, Ithêr, 83.
Itoigoy, prebivalec v Bukovici (1238), 688.
Ivan, gl. Johannes, Joannes.
Ivan, sv., gl. Žiče.
Ivan (Johannes), (1238), 698.
Ivan (Johannes), duhovnik (1242), 802.
Ivan (Johannes), čevljar (1217), 276.
Ivan (Johannes), presbiter (1221), 348.
Ivan, opat v Admontu (1201, † 3. 9. 1202), 5, 27, 28.
Ivan, kardinal-presbiter, legat apostolske stolice (1202), 23.
Ivan (Johan), klerik, priča v Beljaku (1217), 281.
Ivan iz Benetk (1229), 505.
Ivan, oče Petra Dandola iz Benetk (1210), 159.
Ivan, župnik pri sv. Mariji Formosi v Benetkah (1225), 421.
Ivan (Johannes), preco, priča na Bregu (1207), 123.
Ivan (Johannes), čevljar, priča na Bregu (1207), 123.
Ivan (Johanes), podložnik v Bukovici na Dol. (1238), 688.
Ivan Carvellus (pr. 1216), 250.
Ivan (Johannes) iz Cucagne (1243, 1245), 811, 836, 871.
Ivan (Johannes) iz Doba (1220), 310.
Ivan (Joannes), scholaris. subdiakon v Dobrli vasi (1232), 656.
Ivan, patriarh na Gradežu (pr. 1216), 250.
Ivan Corino, grof na Gradežu (1233), 590.
Ivan Guglielmi (1226), 448.
Ivan de Ionane (pr. 1216), 250.
Ivan, presbiter v Isoli (1212), 195.
Ivan (Johannes), župnik v Kotmari vasi (1202, 1213), 16, 214. — Nj. klerik Veriand.
Ivan (Johannes), duhovnik, kaplan Rihce iz Kunšperka (1237), 683.
Ivan (Johannes) iz Loža (1230—40), 534.

Ivan de Mena (pr. 1216), 250.
Ivan, prošt pri sv. Štefanu v Ogleju (1237, 1240), 673, 746.
Ivan (Johannes) Pampulo, sin Angela Pampulo (1230), 519.
Ivan (Johannes), vratar cerkve v Piranu (pr. 1216), 250.
Ivan de Almerico, sodnik v Piranu (pr. 1216), 250.
Ivan, škof v Poreču (1213), 209.
Ivan (Johannes) de Portis (1224), 399.
Ivan (Johannes) Povzanich (1236), 648.
Ivan (Johannes) iz Prožina (1229), 499.
Ivan, sin Odolrika de Ripaldo (pr. 1216), 250.
Ivan de Salvia, odposlanec tržaške občine v Benetkah (1233), 598.
Ivan, podesta v Splitu (1246), 830.
Ivan, opat v samostanu pri Sv. Petru v Šumi (1222), 356.
Ivan, sv., cerkev ob Timavi (Štivan), 213.
Ivan (Johannes), sodnik v Trstu (1226), 438.
Ivan (Johannes) Infirmus, meščan v Velikovcu (1238—45), 701, 743, 828, 874.
Ivan (Johannes), opat v Vetrinju (1235), 643.
Ivan (Johannes) iz Vologa (1231), 545.
Ivan (Johannes) iz Waidmannsdorfa (1204), 69.
Ivan (Johannes) de Wurschiz, duhovnik (1240), 743.
Ivan de Zuccola (Zucula), (1211, 1220), 174, 309.
Ivanjšovci, v Prekmurju? (terra Johan), 900.
Ivo iz Narbonne (1241), 782.
Iwachym, sin Gyewche (1208) 900.
Iwan, gl. Juvanje.
J. Adam Vicher, miljski prebivalec (1202), 32.
J., sin Agustina, tržaški prebivalec (1202), 31.
J. Bizantius, miljski prebivalec (1202), 32.
J. Bonifacius, isto (1202), 32.
J. Carnell', isto (1202), 32.
J. Deforno, isto (1202), 32.
J. Faber, isto (1202), 32.
J. filius Fasoli, isto (1202), 32.
J. Mulla, tržaški prebiv. (1202), 31.
J. de pp., miljski prebivalec (1202), 32.
J. Pyranensis, isto (1202), 32.
J. Salteco, miljski prebivalec (1202), 32.
J. Saracenus, isto (1202), 32.
J. Sclavo, isto (1202), 32.
J. de Sonue, isto (1202), 32.
J. Tranquin, isto (1202), 32.
J. de Venerando, isto (1202), 32.
Jachan, gl. Ihan.
Jacobus, gl. Jakob, Dominicus Jacobus.
Jadra, gl. Zadar.
Jadransko morje (Adriaticum mare), 752.
Jagehusen, 190.
Jakin (Ancona), 690. — Marka, 886. — Leo qui fuit de Ancona.
Jakob (Jacobus) Badoarius, priča v Miljah (1202), 32.
Jakob (Jacobus) Balbus (1208), 900.
Jakob (Jacobus) Basilius, priča v Trstu (1202), 31.
Jakob (Jacobus) del Ccorlo, priča v Isoli (1213), 206.
Jakob (Jacobus) Cirus, tržaški prebivalec (1202), 31.
Jakob (Jacobus) Conas, isto, 31.
Jakob (Jacobus) Dauro, priča v Miljah (1202), 32.
Jakob (Jacobus) Gradingna, tržaški prebivalec (1202), 31.
Jakob (Jacobus) iz Gutenberga (1223), 371.
Jakob (Jacobus) de Martino Pipo, miljski prebivalec (1202), 32.
Jakob, opat v Možacu (1231, 1232), 544, 549, 550, 562.
Jakob (Jacobus) de Panzoffo, odposlanec isolske občine (1220), 322.
Jakob (Jacobus) Paschaligo, priča v Miljah (1202), 32.
Jakob (Jacobus) de Pirisenda, tržaški prebivalec (1202), 31.

Jakob (Jacobus) de Porta, isto (1202), 31.
Jakob, škof v Preneste, papeški legat (1236), 652.
Jakob (Jacobus) Quirinus, priča v Trstu (1202), 31.
Jakob (Jacobus), sodnik v Trstu (1226), 438.
Jakob (Jacobus) Viadrius, zastopnik duhovnikov piranske cerkve (1205), 92.
Jakob (Jacobus) Viulla, tržaški prebivalec (1202), 31.
Jakob (Jacobus) Zussol, priča v Trstu (1224), 407.
Jakob (Jacobus) iz Zweina (o. 1245), 876. — Nj. žena Heillwîge.
Janetto de Joanne Adalgerii, konzul v Kopru (1216), 258.
Jannes, priča (1214—20), 232.
Jarenina (Jaring, Jaringen, Jeringen), vas v Slov. goricah, župnija, 27, 46, 121, 127; župnik (duhovnik) Henrik; Valter, Volfram.
Jaring, Jaringen, gl. Jarenina.
Javornik (Iauwernich), pri Št. Vidu na Glini, 876.
Jelen (Ielenus), (1215), 237.
Jelen (Gelen), kmet v Svečah (1239), 714.
Jema, gl. Johannes de J.
Jemma, gl. B. de J., Carolus filius J-e, Dominicus de J., Leo de J.
Jeringen, gl. Jarenina.
Jeruzalem (Jerosolim, Jerusalem), 255, 256, 563. — Nemški viteški red, 370, 633; hospital sv. Ivana, 220, 286; hospital sv. Marije, 72; kraljica Jeruzalema (= žena cesarja Friderika II.), 360; patriarh Gerold.
Jetemarius, sin Bernarda iz Trsta (1235), 636.
Jeterbenk (Hartenberg, Hertenberch, Hertenberg), na Gor. pri Sv. Katarini. — Vitez Gerloh; Henrik.
Jezernica (Lanquart), voda pri Celovcu, 150, 214.
Jezero, samostan sv. Jurija na J., na Kor. pri Št. Vidu, 62.
Jherosolimitana terra, gl. Sveta dežela.
Jo. frater Arborio, tržaški prebivalec (1202), 31.
Jo. Capellar, isto (1202), 31.
Jo. de Cola, isto (1202), 31.
Jo. de Diediemma, isto (1202), 31.
Jo. Girda, isto (1202), 31.
Jo. Glamanoz, isto (1202), 31.
Jo. de Leo, isto (1202), 31.
Jo. de Remedia, isto (1202), 31.
Jo. de Rosetta, isto (1202), 31.
Jo. Salamon, isto (1202), 31.
Jo. Sclavo, isto (1202), 31.
Joannes, gl. B. filius J-is de Pandrea, Marcus filius J-is Sarlo, Ivan.
Joannes Adalgerii, gl. Janetto de J. A.
Joannes Baratario iz Buj (1238), 690.
Joannes Blanco, tržaški prebivalec (1202), 31.
Joannes Budina, isto (1202), 31.
Joannes Cavalerius (Chavalerius), sin »quondam dicti Tuyni«, priča v Kopru (1210—1212), 167, 195.
Joannes Dracco, tržaški prebivalec (1202), 31.
Joannes filius Dominici, miljski prebivalec (1202), 32.
Joannes de Dumina, tržaški prebivalec (1202), 31.
Joannes, magister scolarum, kanonik v Kopru (1216), 259.
Joannes, priča v Kopru (1216), 258. — Nj. brat Wecello de Gympro.
Jo(annes), presbiter, kaplan koprskega škofa Urethemara (1216), 259.
Joannes Mancula, tržaški prebivalec (1202), 31.
Joannes Marcha, isto (1202), 31.
Joannes Menabrus, priča v Kopru (1216), 258.
Joannes Mons, tržaški prebivalec (1202), 31.

Joannes Niblo, isto (1202), 31.
Joannes Paternus, priča v Kopru (1212), 195.
Joannes de Ratha, miljski prebivalec (1202), 32.
Joannes Trivisan, tržaški prebivalec (1202), 31.
Joannes, brat M. sina Vidonovega, tržaški prebivalec (1202), 31.
Joanninus, trgovec (1237), 669.
Joannista, gl. A. filius J-e.
Joanizz, kraj v Furlaniji, 36.
Johan, gl. Ivan.
Johan, terra, gl. Ivanjšovci.
Johannes, gl. Gogan J-is filius, Martinus filius J-is, Ivan, Št. Janž (na Zilji).
Johannis, Vallis sancti, gl. Žiče.
Johannes, duhovnik (1201), 9.
Johannes de Alborio, priča v Trstu (1237), 669.
Johannes de Arturicho (1201), 9.
Johannes Bava iz Buj (1213), 206.
Johannes Bonumvinum (Bonvino), sodnik v Piranu (1231), 536, 537.
Johannes Engaldei, zastopnik koprske občine (1239), 715.
Johannes Faba, odposlanec isolske občine (1220), 322.
Johannes Girgilia, iz Kopra, sin umrlega Caprisana (1210), 165.
Johannes, presbiter v Isoli (1201), 9.
Johannes de Jema, tržaški prebivalec (1202), 31.
Johannes, tabellio, meščan v Kopru (1239), 715.
Johannes de Leonardo, tržaški prebivalec (1202), 31.
Johannes Lupico, 283.
Johannes Maioris Exercitus (1239), 905.
Johannes de Maltalento (Maltalentus), (1230—38), 519, 537, 690.
Johannes Mutus, gl. Manesclavus de J-e M-o.
Johannes de Rivo, generalni gastald oglejskega patriarha Bertolda v Istri (1232), 564.
Johannes Pampolin iz Caorle (1238), 690.
Johannes Quirinus, arhidiakon v Torcellu (1241), 768.
Johannes de Venereo, tržaški prebivalec (1202), 31.
Johannes de Vitalo episcopi (1231), 536.
Johannes de Waltramo, gl. Walter de J. de W.
Johannes de Ysola, tržaški prebivalec (1202), 31.
Johannettus Adelgerii, meščan v Kopru (1222), 357.
Johanninus, sin odvetnika Olderika (1201), 9.
Johanninus de Pulcheria, priča v Piranu (1231), 536.
Jonane, gl. Ivan de J.
Jordan, kmet v Brdih (1204), 69.
Jordan, škof v Padovi (1216), 252.
Jori Deluolta, tržaški prebivalec (1202), 31.
Jovne, gl. Juna.
Juan Mulinar, tržaški prebivalec (1202), 31.
Jubanus, isto (1202), 31.
Juda, gl. D. de J.
Judenburg, mesto na Štaj., 604, 739, 797, 808. — Gl. Sv. Peter nad J.
Judendorf, pri Muravu, 383.
Judita, gl. Bonifacius de J.
Jugulator, gl. P. J.
Jugus de Talmus, priča v Miljah (1202), 32.
Jula Bulchv filius de villa Zebuchka (1236), 904.
Juliana, gl. Vivianus de J.
Julico, miljski prebivalec (1202), 32.
Jun, Juna, June, gl. Juna (Dobrla vas).
Juna (Jun, Juna, June, Jovne, Jvn, Jvna, Jvne, Jvneburch). grad j. od Dobrle vasi. — Konrad, Liutgarda, Pabo, Viljem, Volfgang.

Junek (Junekhe, Junekke), prejkone danes Ženek j. od Dobrle vasi. — Kolon, Konon, Rihard.
Junska dolina (June), 691, 692.
Jurij (Georius), sententiarius ducis (o. 1240), 751.
Jurklošter (Girgiou, Girio, Giriowe, Gyrio, Gyriov, Gyriôv, Gyriôwe, Gyrow, Gyrowe, Kirio, Kyriowe, Vallis sancti Mauritii, Vallis sancte Marie), kartuzijanski samostan in proštija pri Laškem. — 54, 82, 91, 154, 189, 221, 291, 379, 462, 492, 568, 663, 810. — Prior, 288, 303, 751, 857. — Prošt Konrad.
Justa, gl. M. de J.
Justina, gl. Triest de J.
Justinopolis, gl. Koper.
Justinus, tržaški prebivalec (1202), 31.
Justini, filius, isto (1202), 31.
Justo de Daniotta, isto (1202), 31.
Justus de Bona, piranski zastopnik (1205—1216), 92, 250.
Justus de Sonde, tržaški prebivalec (1202), 31.
Justus de Todulfus, isto (1202), 31.
Justus de Vera, isto (1202), 31.
Justus de Walpurga, isto (1202), 31.
Juta, žena koroškega vojvode Bernarda (1213, 1236), 205, 661.
Juvan, prior v Stični (1230), 530.
Juvanje, pri Gornjem gradu (Iwan). — Gebhard.
Jvn, Jvna, Jvne, Jvneburch, g. Juna, Dobrla vas.
Kaindorf, ob Muri na Štaj., 177, 291, 379.
Kaisheim, samostan pri Donauwörthu na Bavarskem, 402.
Kâlho, priča v Slovenjem Gradcu (1211), 177.
Kalocsa (Colloca, Coloha, Coloca, Colonia, Goloca), mesto na Ogrskem, 77, 283, 284, 285. — Nadškof Bertold.
Kamen (Stain) v Junski dol., 689, 691, 692, 730. — Grad tirolskega grofa Alberta, 689, 730. — Župnik Henrik.
Kamering (Chaemrich, Chemrich, Chenbrich), grad severozap. od Paterniona na Kor., 711, 837. — Majnhard, župnik Kolon.
Kamnica (Gemz, Gêmz), pri Mariboru. — Andrej, Siboto.
Kamnik (Lapis, Stain, Staine, Stein, Steine, Steyn), mesto na Kranjskem, 497, 718, 723, 729, 765, 887. — Meščani, 507, 806; dva gradova, 15; grad 15, 123, 156; Marijina cerkev, 585; hospital, 585; grajski grof Gerloh; župniki Henrik, doktor *Friderik*, *Ulrik*; Artolf, Henrik, Oton, Ulrik, Valter, Vergand (Veriand), Waltfridus.
Kanalska dolina (Canales, Canales Aquilegie), 60, 620, 630, 632, 659, 782. — Cerkve v K. d., 60.
Kapfenberg, na Štaj., 255.
Kapla (Capella) na Grobniškem polju. — Henrik, župnik.
Kapla (Cappella, Kappelle) Slovenska, v Rožni dol. na Kor. — Župnik Wilfinus (Wlvink), Wluingus.
Kappelle, gl. Kapla Slovenska.
Kärnden, Kärndenlant, gl. Koroško.
Karelsperc, Karelsperch, gl. Karlsberg.
Karinthia, Karinthya, Karintia, gl. Koroško.
Karlsberg (Carlsperg, Carsperch, Charelsperch, Karelsperc, Karelsperch, Karlisperc), jugozap. od Št. Vida na Kor. — Konrad, Henrik, Vihard.
Karlsdorf, severozap. od Spittala na Kor., 40.
Karnija, 36, 142. — Prošt Epon.
Karol (Karolus), skolastik (1220 do 1224), 329.
Karol (Carolus, Karolus, Karulus), prošt pri Gospe Sveti (1215—1216), 242, 251, 260.
Karol iz Gutrata (1243), 815.
Karol (Carolus, Karvlus) iz Loža (1220, 1230), 310, 530. — Nj. bratje Albert, Rupert.

Karol (Karolus), brat Nemškega reda v Ptuju (1235), 633.
Karol (Karolus), škof v Sekavi (1218—1228), 296, 299, 474.
Karolus, gl. Karol.
Karst, gl. Kras.
Karulus, Karvlus, gl. Karol.
Karynthya, gl. Koroško.
Kaštel (Castellum Veneris, Castrum Veneris), pri Piranu v Istri, 166, 537. — Gastald ogl. patriarha Dietrik.
Katzenstein (Chatcensteyne, Chatzensteyne, Chazenstein, Chazzenstein), zah. od Šoštanja. — Diepold, Herman, Woluelo (Wolvelinus).
Kauns, gl. Gaberje.
Kauriaco, gl. Caporiacco.
Kelcz, gl. Gotfrid K.
Kendl, gl. Albero.
Kergelin, gl. Oton K.
Kérka-Szt-Miklós (Scenmiclos), pri Dol. Lendavi, že na Madžarskem, 905.
Kernden, gl. Koroško.
Kersteten, Kerstetin, gl. Češnjice, Češnjevek.
Keuschach, Kevschach, gl. Hodiše.
Kharlsperhc, gl. Karlsberg.
Khrottndorf, gl. Krotendorf.
Khungesperch, gl. Kunšperk.
Kindberg, v Muriški dol., na Štaj. — Herman, Oton.
Kinigesperch, gl. Kunšperk.
Kirchberg ob Wechselu, 891.
Kirchheim (Chirheim), Gross-, na Zgor. Kor., 749. — Eberhard.
Kirio, gl. Jurklošter.
Klagenfurt, gl. Celovec.
Klanče (Glomtsach), jugozap. od Št. Vida. — Fara, 302.
Kleče (Cleuntsach), zap. od Grebinja. — Kapela sv. Tomaža, 677.
Klinchardus, gl. Henrik K.
Klosterneuburg, pri Dunaju, 130, 604.
Klošter (Oberdorf, Oberndorf, Oberndorff), pri Grebinju, 649.
Kluže [Chiusaforte], (Clusa, Cluse), v dolini Bele v Furlaniji, 36, 104, 178, 179, 362, 435, 456, 620.
Knezovo (Gnesowe), Gnesau, severozapadno od Trga na Kor., 191.
Koaschaw, gl. Košaki.
Kobiljski potok (Kobula), v Prekmurju, 900.
Kolin (Köln) ob Renu (Colonia), 792. — Vaga, 67, 464, 501. — Nadškof Filip.
Kollnitz (Chvlniz), pri Št. Pavlu. — Markvard.
Königsberg, na Pruskem, 266.
Kokra (Chocher, Coker), kraj in reka na Gor. — Reka, 718. — Gebhard.
Kol, Kolo, gl. Kolon.
Kolon (Cholo), priča (1207), 122.
Kolon (Cholo, Kol) iz Bekštajna, vitez, bamberški ministerial (1213 do 1242), 205, 264, 456, 711, 804. — Nj. brat Oton.
Kolon (Colo) iz Bele (1221), 348.
Kolon (Cholo), sin Matilde, hčere Otona iz Dravberga (1222), 365. — Nj. sin Kolon.
Kolon (Cholo), sin prejšnjih (1222), 365.
Kolon iz Flaschberga (1232), 1234), 584, 610. — Nj. brat Volker; nečak Konon.
Kolon (Cholo) iz Juneka (1209), 152. — Nj. brat Konon.
Kolon (Cholo), župnik v Kameringu (1226), 444.
Kolon (Cholo, Colo), iz Roža (1202 do 1239), 28, 35, 154, 264, 296, 365, 464, 714. — Nj. brat Rudolf, sin Henrik, stric Sviker, teta Gizela.
Kolon (Cholo) iz Seeburga (1230 do 1246), 510, 883.
Kolon (Cholo) iz Svinca (1245), 849. — Nj. brat Gerloh.
Kolon (II), (Cholo, Colo, Kolo) iz Trušenj (1202—1224), 12, 34, 42, 81, 113, 134, 148, 154, 192, 210, 225, 236, 242, 294, 296, 306, 307, 349, 350, 397. — Nj. bratje Albert, Gotfrid, Konrad, Oton; sin Kolon.
Kolon (III), (Cholo), sin Kolona (II) iz Trušenj (1208, 1224), 134, 397.

Kolon (IV) (Cholo, Kol) iz Trušenj (1224—1245), 398, 454, 849. — Nj. tast Gotfrid iz Maribora.
Kolon (Cholo), star., iz Žalma (1236), 656.
Kolon (Cholo), mlajši, iz Žalma, sin prejšnjega (1236, 1238), 656, 701. — Nj. žena 656, sinovi 656. — Vitez Witemar.
Kolovrat (Colôrat), gora pri Braslovčah, 776.
Königsdorf (Chuemstorf), na Bavarskem? — Bernard.
Konjice (Conwiz, Gennewiz, Gonevvitz, Gonewitz, Gonewiz, Goniz, Gonuitz, Gonuiz, Gonuvviz, Gonvviz, Gonwitz, Gonwiz), 612, 857. — Fara, 674; župnik, 452; grad, 612; župnika Harnidus, Peter; kaplan oglejskega patriarha Hertnid; vitez Vpertus; Henrik, Leopold, Ortolf, Otokar.
Konjice stare (antiquum Conuwiz), 506.
Kono, gl. Konon.
Konon (Chůno) mladi (iuvenis), priča (1202—20), 45.
Konon (Chvno) iz Devina (1206), 100.
Konon (Chuno) iz Fischern (1231), 545.
Konon, nečak Kolona in Volkerja iz Flaschberga (1232), 584.
Konon (Cvno) iz Freiberga (okoli 1225), 434.
Konon (Chůno) iz Juneka (1209), 152.
Konon (Chono, Chůno) iz Moruzza (1243, 1244), 811, 836.
Konon (Cono) iz Novega gradu (1223), 374. — Nj. brat Hugon.
Konon (Chuno), prošt na Otoku ob Vrbskem jezeru (1236), 650.
Konon (Kono), dekan tržaške cerkve (1203), 56.
Konon (Cůno), vitez, priča v Vetrovu (1212), 198.
Konon (Chuno), priča v Žalmu (1236), 656.
Konrad (1201), 9. — Nj. brat Guido.
Konrad (Coradus), razsojevalec (1212), 196.
Konrad (Chvnradus), samostanski brat (1242), 802.
Konrad (Chonradus), brat iz pridigarskega reda (1236), 663.
Konrad (Conradus), duhovnik, priča (1241), 769.
Konrad (Chunradus), magister cellarii (1207), 122.
Konrad, državni notar (1234), 610.
Konrad (Chunradus), zet ključarja Rudgerja (1220—4), 329.
Konrad (Chunradus), opat v Admontu (1237, 1240), 679, 688, 737.
Konrad iz Albecka, sodnik (1206), 100.
Konrad (Chunradus), brat Friderika iz Amselberga (1213), 214.
Konrad (Chunradus) iz Bacha (1213), 205.
Konrad (Conradus, Chunradus, Chůnradus) iz Blatograda (1201 do 1205), 8, 10, 88. — Nj. brat Rudolf.
Konrad, sin Markvarda z Bleda (1230), 528.
Konrad (Corrado) Botiz (1226), 441.
Konrad (Cunradus), odvetnik in patron v Braslovčah (1237), 680.
Konrad (Cůnradus) iz Brda (1212), 198.
Konrad, škof v Brixenu (1206 do 1215), 103, 175, 190, 249.
Konrad (Chvnradus), kaplan brixenskega škofa Egnona (1245), 854.
Konrad de Castellerio (1221), 343.
Konrad (Conradus) iz Condrumberch (Dornberg?), (1217), 272.
Konrad, dekan v Čedadu (1232), 556.
Konrad (Chunradus), dva meniha tega imena v Diessenu (1228), 490.
Konrad (Chunradus), prošt v Dobrli vasi (1236, 1243), 656, 828.
Konrad (Chunradus) Bauwarus, kastelan Henrika iz Dravberga (1239), 706.
Konrad (Cunradus) od Drave

(1244), 840. — Nj. otroci, 840; žena Diemuda.
Konrad (Conradus, Chůnradus), iz Flojane (1201—1206), 8, 13, 36, 100.
Konrad (I.), škof v Freisingu (1230 do 1248), 522, 523, 709, 809, 899.
Konrad (Chvnradus), brat Alberta de Gaenzik (1239), 1714.
Konrad (Chunradus) iz Furta (1241), 756.
Konrad (Chonradus, Chunradus, Chuonradus, Chvnradus, Chvradus, Corrado, Cunradus, Cůnradus), imenovan Galle (Gal, Gallo) iz Kranjske (1223—1245), 371, 441, 480—483, 486, 497, 507, 664, 698, 699, 854.
Konrad (Chunradus, Chvnradus) iz Goriče vasi (1243, 1246), 821, 896.
Konrad iz Gossena (1224), 413.
Konrad (Chunradus, Cunradus), bamberški ministerial iz Grebinja (1213, 1216), 205, 263.
Konrad (Cvnradus), prošt v Grebinju (1244), 838.
Konrad (Chunradus, Chvnradus), s pridevkom Grossus (1202—20), 44, 329.
Konrad (Chunradus), sin prejšnjega (1202—20), 44.
Konrad (Chunradus) iz Hardegga (1240), 737.
Konrad (Chunradus) iz Hausa (1202), 42.
Konrad (Chunradus) iz Himberga (1233—1240), 597, 629, 737.
Konrad (Chunradus) iz Hornecka (1243, 1244), 808, 841.
Konrad (Chunradus, Chůnradus, Churadus) iz June (1201—1209), 6, 28, 66, 118, 119, 151. — Nj. žena Liutgarda; brat Pabo; sorodnik Herman; otroci, 66.
Konrad (Chunradus), prošt v Jurkloštru (1203—1205), 54, 82, 91.
Konrad (Chunradus) iz Karlsberga (1214—20), 232.
Konrad (Chunradus, Chvnradus, Conradus), arhidiakon koroški (1211—1216), 183, 184, 236, 257.
Konrad (Chvnradus), župnik v Kotmari vasi (1239), 714.
Konrad (Chunradus) iz Kotmare vasi (1216), 270.
Konrad (Cvnradus) iz Kovora (1221), 348.
Konrad (Chunradus) iz Kozjega (1241), 756.
Konrad (Chunradus), kanonik v Krki (1228), 489.
Konrad (Conradus), mejni grof iz Lanzberga (1204), 77. — Nj. starši Dedo in Matilda; sestra Aaliz.
Konrad (Chunradus, Conradus) iz Lembaha (1235, 1241), 629, 769. — Nj. teta Sofija.
Konrad (Chůnradus) iz Lemberga ali Žovneka (1228, 1234), 486, 571, 622.
Konrad (Conradus) de Liebenau (1205), 87.
Konrad iz Maria-Pfarr (1202), 191.
Konrad (Chunradus), župnik v Mariboru (1214—43), 229, 236, 829. — Nj. brat G.
Konrad (Chunradus) iz Maribora (1227), 461.
Konrad (Conradus, Corradus) iz Marke (1202), 22.
Konrad (Conradus), mejni grof meissenski (1204), 77. — Nj. sin Dedo.
Konrad (Chunradus), župnik v Mengšu (1215), 236.
Konrad „ opat v Možacu (1213), 207.
Konrad, grof iz Neuburga (1245), 866.
Konrad iz Nussberga (1239), 724.
Konrad, arhidiakon oglejske cerkve (1233), 603.
Konrad (Chunradus), dekan oglejske cerkve (1231, 1232), 545, 566, 567.
Konrad (Chůnradus, Chvnradus, Conradus), oglejski kanonik pri Sv. Feliksu in notar patriarha Bertolda (1226), 435, 436.
Konrad (Chunradus, Chvnradus, Conrad, Conradus), opat v Osojah

(okoli 1215, 1220), 247, 254, 264, 296, 307.
Konrad (Chunradus) iz Paradeisa (1246), 880.
Konrad (Chunradus) iz Pasje vasi (1239), 706.
Konrad (Chunradus) Pes (1202 do 1220), 44. — Nj. sin Gotskalk.
Konrad (Chunradus, Chvnradus) de Porta (okoli 1210, 1236), 171, 649.
Konrad (Conradus), sin Hartmanov, hlapec Friderika iz Ptuja (1215), 240.
Konrad (Chonradus), minoritski brat v Ptuju (1235), 633.
Konrad (Chunradus) iz Rabensteina (1209), 155.
Konrad, škof v Regensburgu (1209), 149.
Konrad (II.), rimsko-nemški cesar (1024—39), 219, 323, 357.
Konrad (Conradus), sin rimsko-nemškega cesarja Friderika II. (1235), 630.
Konrad (Cunradus), sin Markvarda iz Rittersberga (1241), 764.
Konrad (Conradus) de Rowin (1206), 100.
Konrad Rvs, ministerial krškega škofa Valterja (1209), 147.
Konrad (Chunradus) de Sacco (1213), 215. — Nj. brat Henrik.
Konrad (Chonradus, Cunradus, Curadus), arhidiakon savinjski (1242, 1245), 802, 811, 846, 870.
Konrad (Chonradus, Chunradus, Cůnradus), dekan savinjski (1228, 1238), 488, 490, 663, 680, 698.
Konrad (Chunradus) de Scansich, sodnik (1217), 270. — Nj. bratje Friderik, Liupold.
Konrad (Chvnradus, Conradus) iz Seeburga (1230, 1245), 510, 873.
Konrad (Chunradus), prošt v Sekovi (1240), 737.
Konrad (I.), nadškof v Solnogradu (1106—1147), 27, 132, 298, 355.
Konrad, grajski grof v Solnogradu (1227), 451. — Nj. žena Neža.
Konrad (Chunradus, Cvnradus) iz Sel pri Celovcu (1209, 1221), 156, 348.
Konrad (Chvnradus), škof v Speieru (1238), 699.
Konrad (Conradus) iz Sternberga (1230), 530. — Nj. brat Heidenricus.
Konrad (Chunradus, Conradus), opat v Stični (1230—1245), 530, 565, 688, 827.
Konrad (Conradus), oficial v Stični (1230), 530.
Konrad, župnik pri Sv. Juriju v Stiefingu (1218), 287.
Konrad (Chuonradus) Strabo, kaplan istrskega mejnega groía Henrika (1229), 497.
Konrad (Chunradus) iz Strassganga (1245), 850. — Nj. brat Valter iz Jarenine.
Konrad (Chonradus) Strumula, podložni človek Friderika iz Ptuja (1215), 240.
Konrad (Chvnradus) od Sv. Martina pri Celovcu (1239), 714.
Konrad (Chunradus), duhovnik, priča pri Sv. Petru pri Mariboru (1236), 658.
Konrad (Conradus) iz Svibnega, klerik, kaplan oglejskega patriarha (1234), 610.
Konrad iz Svinca (1242), 800.
Konrad (Chunradus), opat v Št. Pavlu (1226—1244), 435, 436, 706, 838.
Konrad (Chunradus), menih v Št. Pavlu (1213, 1214), 211, 228, 229, 230.
Konrad (Chunradus), služabnik v Št. Pavlu (okoli 1238), 703.
Konrad (Corrado) iz Šumberka (1226), 441.
Konrad (Corradus) iz Švabeka (1202), 22. — Nj. sin Gaibardus.
Konrad (Conradus) de Talein (1202), 22.
Konrad iz Techendorfa (1239), 711.
Konrad (Chonradus, Chůnradus, Kuonrat) iz Tinj (1202—1227), 45, 190, 456.

Konrad (Chůnradus) Topelstein (1218), 294.
Konrad (Chunradus) iz Trebnjega (1217), 270.
Konrad (C., Conradus, Corradus, Cunradus, Cuonradus), škof v Trstu (1214—1230), 219, 231, 253, 272, 309, 341, 342, 346, 361, 363, 374, 375, 387, 388, 389, 391, 392, 393, 405, 438, 503, 505, 509, 521, 525, 600.
Konrad (Coradus), odposlanec tržaškega škofa Ulrika (1237), 673.
Konrad (Chunradus) Treuenar (1217), 276, 281.
Konrad (Chunradus, Chůnradus) iz Trušenj (1201—1204), 5, 61, 81. — Nj. bratje Albert, Gotfrid, Kolon.
Konrad (Chunradus, Conradus), de Tisentin, arhidiakon (arhipresbiter) in župnik v Velikovcu (1212 do 1213), 191, 196, 210.
Konrad (Chunradus), dve priči tega imena v Velikovcu (1213), 211.
Konrad (Chunradus, Chvnradus) iz Verjan (1243, 1246), 808, 825, 891.
Konrad (Chuenradus, Chunradus, Chvnradus, Conradus, Corradus, Cunradus, Cvnradus, Cvnradus), opat v Vetrinju (1202—1224), 20, 29, 47, 58, 61, 69, 81, 95, 114, 115, 120, 123, 138, 150, 235, 276, 329.
Konrad (Chvnradus), hlapec, podložnik vetrinjskega samostana (1239), 714.
Konrad (Chunradus, Chvnradus) iz Vordiha (1238, 1239), 694, 714. — Nj. sin Konrad.
Konrad (Chunradus), sin prejšnjega (1238), 694.
Konrad (Chuonradus) de Wizinouen, komornik (1229), 497.
Konrad (Chunradus) iz Žihpolja (Schalach) (1224), 413.
Konrad (Chunradus, Chůnradus, Chvnradus, Conradus, Cuonrat, Kuonrat), svoboden iz Žovneka (1220—1241), 307, 386, 398, 432, 435, 436, 464, 545, 680, 765, 766. — Nj. oče Gebhard.
Konstanca, sestra avstr.-štaj. vojvode Friderika (1234), 616.
Konstanz, mesto ob Bodenskem jezeru, 422.
Koper (Caput Histriae, Caput Ystrie, Justinopolis), mesto v Istri, 7, 9, 23, 25, 31, 32, 53, 92, 97, 128, 165, 167, 169, 195, 219, 250, 258, 259, 323, 337, 338, 357, 358, 360, 373, 421, 426—9, 441, 455, 498, 537, 544, 552, 557, 566, 567, 574, 590, 685, 696, 715, 885. — Občina, 9, 258, 357, 358, 424—429, 552, 715; svetovalci, 358, 696, 715; konzuli, 696, 715; sodniki, 358; rektor, 696; potestas, 169; patriarhov gastald, 696; odvetnik, 9; vazali, 9; škofija, 9, 23, 97, 195, 219, 323; škof, 7, 9, 23, 250, 358, 373, 885; škofijski dvor, 258; kapitelj, 9, 337, 421, 574, 885; kanoniki, 9, 195, 360, 421; dekan, 337, 338; duhovščina, 23; velika cerkev Matere Božje, 25, 195, 259, 426; oltar sv. Marije, 9; vrata Božja draga, 165—9. — Škofa Aldigerij, Urethemar; arhidiakon P.; dekana Peter, R.; kanonik Bartolomej. — Podestati Almerik, Dicterius Bonefontis, Nikolaj Cauco, Nikolaj Tonisto. — Gastald A.; konzula Ambrosino Belgramoni, Janetto de Joanne Adalgerii; skabina Alberik, Engelpret. — Notarji Almerik, Andricus, Likofred, Rikarij, Severin. — Meščani Adalgerius de Grimaldo, Dominik mesar, German, Tefan, Varinus, Weceman de Bragolla; priča Almerik; Engaldus, Epo de Aldino in nj. žena Gliroksa, Marinus (ali Warinus) od mosta koprskega mesta, Matheus Sarracenus, Naçarius, Papo, Papolinus, Peter, Rantulfus, Savius, Vecelo de Aldino.
Kopriva (Coprewa, Coprivn, Copriwe), pri Gorici. — Majnhard.
Koprivnica (Copeuniz, Copreynicz), pri Ivnici na Štaj. ali pri Podsredi, 609, 757.

Kormin (Cormon), mesto, 13, 781. — Cerkev sv. Kvirina pri K., 13. — Gora, 878, 879.

Koroško (Carentana, Carinthia, Carinthie, Carinthya, Charinthia, Karinthia, Karinthya, Karintia, Karynthya, Kärnden, Kärndenlant, Kernden, Kerndenlant), 1, 26, 36, 58, 69, 111, 127, 220, 234, 283, 344, 414, 456, 620, 632, 659, 676, 688—9, 704, 710, 752, 782, 801, 840, 892. — Vojvoda (knez, gospod), 2, 13, 45, 107, 218, 283, 309, 343, 346, 398, 442, 456, 520, 524, 651, 655; arhidiakon, 288. — Vojvode: Bernard, Henrik (IV.), Herman, Ulrik (II.); arhidiakoni: Gerloh, Konrad, Leutold, Liuprand, Rupert, Ulrik. — Bernard.

Kostanje (Chestenich), na Kor. — Župnik Albuin.

Kostanjevica (Landestrost), na Dol. — Samostan sv. Marije pri K., 623. — Župnik Adalbert. — Ulrik.

Kostrivnica (Gothronich), pri Jurkloštru, 462.

Košaki (Koaschaw), pri Mariboru. — Gotfrid, Markvard, Ulrik.

Kotarče (Gutarich), severovzh. od Althofena na Kor., 5.

Kothemarsdorf, gl. Kotmara vas.

Kotlje (Chotlach). — Wernherus.

Kotmara vas (Chotmanstor, Chotemaresdorf, Chotmarsdorf, Cotimarsdorf, Cotmerdorf, Gotmarsdorf, Kothemarsdorf), 61, 69, 270, 271, 330, 364. — Cerkev, 315; župnija, 61, 69; župna cerkev, 270; altar sv. Jurija, 69. — Župniki Gerhard, Ivan, Konrad, Liupold; vikarja Lambert, Leopold; — Gerhard, Konrad, Valter.

Kovor (Cower), pri Tržiču na Gor. — Konrad.

Kozje (Drachenberhc, Trachenberch, Trackinberc, Trakkenberch), na Štaj. — Friderik, Izenbert, Konrad, Oton.

Kozji hrbet (Bochisrokke, Pokesruche, Pokkesruke), pri Kamniku. Hospital sv. Antona, 507, 798, 806.

Kožljak (Waehssenstein), v Istri. — Filip.

Krafto iz Motnice (1246), 898. — Nj. brata Eberhard, Ortolf.

Kraig (Chriwich, Criuich), sev. od Št. Vida na Kor., 452. — Henrik.

Krainburg, gl. Kranj.

Kraineche, gl. Krajnik.

Krajane (Graey), zap. od Borovelj, 714.

Krajnek (Craynech, Kraineche), jugovzh. od Podkloštra, 704. — Dietrik.

Krangl (Ocrvgel), sev. od Gmünda na Kor., 100.

Kranichberg (Chranchperch, Chranhperch), na Nižj. Avstrijskem pri Gloggnitzu. — Herman.

Kranj (Crainburg, Creinbvrc, Krainburg), 348. — Župnik magister Peter. — Meščani: Bernard, Eberhard, Volbertus.

Kranjska gora (Chronowe, Cronowe, Kronowe). — Gotfrid, Vinter.

Kranjsko (Carneola, Carniola, Çarnyola), 11, 15, 611, 691, 729, 772, 840, 854. — Mejna grofija, 71, 219, 323, 521, 664, 665; marka, 160, 283, 521; vojvodina, 859; grofijske pravice (comitatus), 323. — Patriarha Volfger in Bertold, mejna grofa kranjska. — Gospod (grof) Kranjskega vojvoda Friderik (II.). — Arhidiakon Henrik; dekana Bertold, Rajnher. — Konrad Galle iz K.

Kras (Cars, Carstum, Karst, Karstum), 33, 36, 142, 186, 878.

Krasta (Castrof), juž. od Althofena na Kor., 102.

Kraubat, pri Leobnu na Štaj., 755.

Krčanje (Kreutshah), pri Grebinju na Kor. — Kapela sv. Mihaela, 677.

Krčica (Gurschiz) = Št. Janž na Mostiču, na Kor. — Župnik Bernard.

Krčica (Kurcita), vas v Prekmurju, 900.

Krejanci (Chrenanez), vas pri Galiciji na Kor. — Haydenricus.
Kremen (Cremen), gora pri Jurkloštru, 462.
Krems (Chremis, Chremse, Cremes), ob Donavi na Nižj. Avstr., 127, 400, 823. — Oton.
Kremsmünster, samostan na Gor. Avstr., 728, 758.
Kreplje (Crepelian), pri Dutovljah na Krasu. — Cerkev, 618.
Krescencij Mancola, tržaški prebivalec (1224), 394, 395, 396, 406.
Kresnice? (Cremberch, Crennitz), ob Savi?, 509.
Kreutschah, gl. Krčanje.
Kreuzberg, prelaz v Dolomitih, 620.
Krieglach, na zgornjem Štaj., 573.
Krimhild(a) (Chrimhilt) iz Višnje gore (okoli 1207), 126.
Kristan (Christanus), priča Preddvorom (1217), 276.
Kristijan (Christianus) iz Čedada (1233), 600.
Kristijan (Christianus), magister, priča v Št. Rupertu pri Beljaku (1227), 458.
Krištof (Christofforus) iz Rožaca (1233), 600.
Križna gora (Chrivzperch, Mons crucis), danes Gora Oljska pri Celju, 821, 896.
Krka (Gurca, Gurk), reka na Dol., 152, 244.
Krka, reka na Kor., 489, 700.
Krka (Gurca, Gurk, Gurke, Kvrca), mesto na Kor., 16, 23, 66, 68, 265, 266, 291, 302, 494, 508, 509, 586, 627, 812. — Škof, 74, 91, 432, 462, 471, 489, 635; škofija, 237; cerkev, 16, 68, 91, 99, 100, 103, 131, 132, 190, 218, 226, 227, 301, 302, 355, 379, 431, 489, 586, 899; prošt, 296, 355, 543, 627; kanoniki, 54, 57, 66, 132, 178, 179, 254, 265, 266, 278, 291, 301, 302, 355, 379, 431, 489, 586, 900; kapitelj, 23, 55, 68, 82, 91, 175, 182, 193, 254, 278, 300, 462, 489, 494, 508, 577, 607, 627, 650, 812, 893, 897; hospital krških kanonikov, 178, 179; nune, 893; ministeriali, 68, 227, 257; fevdniki, 100. — Škofje: Dietrik (I.), Ekehard, Henrik (I.), Henrik (II.), Oton, Roman (I.), Roman (II.), Udalskalk, Ulrik (I.), Valter; proštje Dietrik, Gebhard, Oton, Siurid, Ulrik; dekan Dietmar; kanonik Udalskalk; Oton, ministerial; Riharda, ministerialka.
Krobače (Chrowat), ~~pri Ribnici~~ ne Kor.?, 372.
Kronowe gl. Kranjska gora.
Krotendorf (Khrottndorf), pri Kapfenbergu na Štaj. — Henrik.
Krško (Gurgevelt, Gurgveld, Gurgvelde, Gůrkvelde, Gurkevelde, Gurkhfelden, Gurkkeuelde, Gurkvelde), mesto ob Savi na Dol.; — grad, 12, 889; pokrajina, 889; — Bertold, Gizelbert, Ortolf.
Krumbach (Chrumpach), na Nižjem Avstr. — Gerhard.
Kucania, gl. Cucagna.
Kuchl, pri Salzburgu, fara, 832.
Küngesperc, gl. Kunšperk.
Kuenring (Chunring, Chunringen), na Nižj. Avstr., pri Eggenburgu. — Albero, Hadmar (II.).
Kundolf, dekan v Bambergu (1235), 625.
Kunegesperc, Kunegsberch, Kungesperc, Kunigesperc, Kunigisperc, Kunigisperch, Kunigsperg, gl. Kunšperk.
Kunigunda, opatica v Gössu (1239), 724.
Kunigunda, hči Elizabete, žene Liutolda iz Gutenberga (1214), 222. — Njen mož Viljem iz Vovber.
Kunigunda, hči Rajnhera iz Oble gorice, ministerialka oglejske cerkve (1225), 431.
Kunigunda, žena ortenburškega grofa Otona (1201), 3. — Njen prvi mož Verner.
Kunšperk (Chunegesburch, Chungesperc, Chungesperch, Chunigesberch, Chunigesperc, Chunigesperch, Chunigesperk, Chuningesperkh, Chu-

nisperch, Chůnisperc, Chvnegesperc, Chvngesberch, Chvnigesperch, Chvnigesperhc, Chvningesperkh, Cunegesberch, Kinigesperch, Küngesperc, Khungesperch, Kunegesperc, Kunegsberch, Kungesperc, Kunigesperc, Kunigisperch, Kunigsperg, Kvnegesberc, Kynegesperc, Kvngesperch, Kvnigesperch, Kvnsperch), grad in vas blizu Sotle. — Gundakar, Oton.
Kuonrat, gl. Konrad.
Kuueshug, kraj v Prekmurju, 900.
Kurcita, gl. Krčica.
Kurlice (Cvrlich), zap. od Celovca, 644.
Kvnegesberc, Kvnegesperc, Kvngesperch, Kvnigesperch, Kvnsperch, gl. Kunšperk.
Kvrca, gl. Krka.
Kyla, gl. Zilja.
Kyriowe, gl. Jurklošter.
L., župnik v Ljibeličah (1214), 228.
L. de Albingherulus, tržaški prebivalec (1202), 31.
L. Cormenoso, isto (1202), 31.
L. de Fabia, isto (1202), 31.
L. de Hellaro, isto (1202), 31.
L. Lallo, isto (1202), 31.
L. sine bragis, tržaški prebivalec (1202), 31.
L. de Spricho, miljski prebivalec (1202), 32.
Laaß, gl. Lož.
Labod (Lauenmůnd, Lauent, Lauentmunde, Lavent), kraj in dolina na Kor., 834. — Župnija, 4, 667; župnik Gundram; viteza Sigehard, Volmarus. — Pokrajina (provincia), 240, 872. — Dolina, 2, 422, 738, 786, 888. Škof, 599; škofija, 834; škof Ulrik. — Gl. Št. Andraž, Št. Pavel.
Lacca, tržaški prebivalec (1202), 31.
Lachogna (ali Sachogna?), kovač v Kopru (1210), 167.
Lacus, gl. Loka.
Lahomnica (Lochomel, Lohomel), potok pri Laškem, 154, 462.
Laibach, gl. Ljubljana.
Lalla, gl. Dominik L.
Lallo, gl. L. Lallo.
Lambach (Lambacensis locus), samostan na Zg. Avstrijskem, 86, 368. — Grob škofa Adalberona, 86. — Opat Waesigrim.
Lambert (Lambertus), duhovnik (1213), 214.
Lambert (Lambertus), duhovnik, priča v Konjicah (1234), 612.
Lambert (Lambertus, Lanbertus), meščan v Mariboru (1243), 506, 829.
Lambert (Lambertus), vikar župnika Liupolda v Kotmari vasi (1217), 270.
Lammîre, 83.
Lampo, tržaški prebivalec (1202), 31.
Landar (Antrum), dvor oglejskega patriarha v Beneški Sloveniji, 104, 871.
Landesperc, Landesperch, gl. Podčetrtek.
Landestrost, gl. Kostanjevica.
Landschach, pri Knittelfeldu na Štaj., 328.
Landshut, mesto na Bavarskem, 144, 145.
Langenlois (Liubes), na Nižjem Avstrijskem. — Wikerus.
Langobardija (Lombardija). — Mesta, 442.
Lanišče (Harlant), ~~pri Grosupljem~~, 488.
Lannis, tržaški prebivalec (1202), 31.
Lanquart, gl. Jezernica.
Lantfraz, gl. Gundacharus L.
Lanzberg (Lanzberch). — Mejni grof Konrad.
Lapis, gl. St. Georgen unter Stein, Kamnik.
Lasdesperch, gl. Podčetrtek.
Laser, miljski prebivalec (1202), 32.
Lasiniz, gl. Lažnica.
Lasis, Lasissa, gl. Lašče.
Lasja vas (Glacendorf, Lazzendorf), severovzh. od Celovca, 279, 292.
Laško (Tiuer, Tyuer), vojvodski trg, 462. — Sodišče, 462. — Pechlinus.
Lašče (Lasis, Lasissa), na Dol., 233, 530. — Magister Herand.

Lateran, cerkev in palača v Rimu, 17—21, 72, 74, 149, 158, 161, 173, 175, 189, 234, 251, 252, 267, 268, 284, 285, 288, 315—320, 335—338, 341, 342, 353, 355, 366, 373, 380, 381, 382, 385, 453, 467, 472, 515, 518, 520, 588, 589, 593, 595, 596, 602, 611, 614, 615, 731. — Cerkveni zbor, 237, 240, 262, 635.
Latini, 752.
Latisana, mesto v Furlaniji, 283.
Lauenmůnd, Lauent, Lauentmunde, gl. Labod.
Laufen, na Salzburškem, 47.
Lauingen (Loqinqen), pri Augsburgu na Bav. — Magister Henrik.
Laupoldus, gl. Leopold.
Lauranum, gl. Lovrana.
Laurencius, gl. Inic. de L-io.
Laurentius, gl. D. de L-tio, Dominicus de L-tio, Sv. Lovrenc v Puščavi.
Laurentius, kanonik v Ogleju (1215), 238.
Laurentius Vitre, miljski prebivalec (1202), 32.
Laurenza, gl. Cadol de L.
Laurus, gl. Portus L-i.
Lausach, gl. Luže.
Lavent, gl. Labod, Labodska dolina.
Lavant (Lovat), pri Lienzu v Pustertalu. — Župnik Siboto.
Lavrencij de Mazzana (pr. 1216), 250.
Lavrencij, človek grofa Nikolaja de Novo Castro (1212), 200.
Lavrencij (Laurentius), cellerarius maior et minor v Vetrinju (1225), 433.
Lazara, gl. Bonifacij sin Lazare.
Lazaro, gl. P. de L.
Lazarus, notar sacri palatii (1236), 654.
Lazera, gl. Martinus de L.
Lazerus, gl. M. de L-o.
Lazerus filius Remenardi, tržaški prebivalec (1202), 31.
Lazzendorf, gl. Lasja vas.
Lažnica (Lasiniz) pri Slov. Bistrici, 629.
Lebenaú (Leubenowe, Livbeno), na Bavarskem, jugovzhodno od Tittmoninga. — Grof Bernard, 303, 522; ministeriali grofa iz L., 296.
Lechsgemünd (Liskemund), na Bavarskem, severozap. od Donauwőrtha. — Grof Henrik.
Ledava (Lindua, Lyndua, Lyndwa), reka v Prekmurju, 900, 901, 903, 904. — Manjša L. (minor Lyndua), 905; večja L. (maior Lyndua), 905.
Legnenberg, gl. Lengberg.
Leibach, Leibacum, gl. Ljubljana.
Leibentz, Leibenz, gl. Lipnica.
Leicit, gora pri Jurkloštru, 462.
Leidenberg (Leuden, Ludn), sev.-zap. od Wolfsberga na Koroškem, 649, 677.
Lem, gl. Sv. Mihael pri Lemu.
Lemberg (Lengeburc, Lengenburc, Lengenburch), pri Celju. — Gebhard, Konrad.
Lemsitz, pri Stainzu na Štaj. — Cerkev sv. Štefana (St. Stephan ob Stainz), 856.
Lena, gl. D. de L., Michel de L.
Lendava (Lyndua, Lyndwa), kraj v Prekmurju, 900, 904.
Lengberg (Legnenberg), grad jugovzh. od Lienza, 196.
Lengeburc, Lengenburc, Lengenburch, gl. Lemberg.
Leo, gl. Bertaldus filius L-nis, Jo. de L.
Leo qui fuit de Ancona (1238), 690.
Leo de Budina, tržaški prebivalec (1202), 31.
Leo de Drocha, isto (1202), 31.
Leo Ceruo, isto (1202), 31.
Leo Corgna, isto (1202), 31.
Leo de cruce Deuia, isto (1202), 31.
Leo de Feltro, isto (1202), 31.
Leo iz Greifenfelsa (1238), 693.
Leo de Jemma, tržaški prebivalec (1202), 31.
Leo, priča v Mariboru (1229), 506.
Leo de Matheo, tržaški prebivalec (1202), 31.
Leo Maugaran, isto (1202), 31.
Leo Mos, isto (1202), 31.
Leo Mulinar, isto (1202), 31.

Leo iz Pfaffendorfa (1246), 883.
Leo de Piran, tržaški prebivalec (1202), 31.
Leo iz Ribnice (na Kor.), (1223), 377.
Leo, tržaški prebivalec (1202), 31.
Leo, sodnik v Trstu (1202), 31.
Leobardus, priča Podkrnosom (1238), 693.
Leonardo, gl. Leonhard.
Leonardus, gl. Leonhard, Johannes de L-o, Varnerius de L-o.
Leonardus Calligar, tržaški prebivalec (1202), 31.
Leonardus Crescentius, isto (1202), 31.
Leonardus Sclafo, priča v Tolminu (1244), 836.
Leonardus, trž. prebivalec (1202), 31.
Leonhard, gl. Sighart brat Leonhardov.
Leonhard de Britzac (okoli 1215), 249.
Leonhard (Leonardus), prošt v Reichersbergu in Dobrli vasi (1206 do 1230), 111, 228, 307, 327.
Leonhard (Leonhardus), duhovnik, príča v Dravbergu (1222), 365.
Leonhard (Leonardus), priča v Gornjem gradu (1243), 811.
Leonhard (Leonhardus), sin Herbordov, priča v Fali (1245), 849.
Leonhard (Leonhardus) iz Loke (1230—1232), 523. — Njegovi sinovi in hčere, 523.
Leonhard (Leonardus), škof v Novem gradu (1216), 253.
Leonhard (Leonardo), kanonik v Ogleju, pisar ogl. patriarha (1226), 441.
Leonhard Roaldo od sv. Kasijana v Benetkah (1225), 427.
Leonhard, opat v Rožacu (1211, 1233), 174, 603.
Leonhard (Leonardus, Leonhardus) iz Šumberka (1234—1238), 618, 620, 681, 685.
Leonhard, opat v Št. Pavlu (okoli 1238, 1239), 703, 706.
Leonhard (Leonardus), škof v Torcellu (pr. 1216), 250.
Leonhard (Leonardus) de Tricano, podesta v Piranu (1208, 1220), 128, 309.
Leonhard (Leonardus), škof v Trstu (1231—1233), 537, 575, 581, 600, 602.
Leonhard (Leonardus), arhidiakon v Trstu (1229, 31), 505, 541.
Leonhard (Leonhardus), meščan v Velikovcu (1245), 874.
Leonhard (Leonhardus), priča v Velikovcu (1213, 1243), 211, 828.
Leonhard (Leonhardus) iz Vologa (1231), 545.
Leonhard (Leonardus), vitez, priča v Žalmu (1236), 656.
Leonhardus, gl. Leonhard, Št. Lenart.
Leonstein (Leusten, Leuvenstaine, Lewenstain, Lewensteine, Lewnstain), pri Porečah ob Vrbskem jezeru. — Bernard, Hartlib, Erbropdus (Herbord) star. in mlajši, Leopold, Ortolf.
Leopold (Lopoldus), priča (1220 do 1224), 330. — Nj. brat Friderik.
Leopold (Livpoldus, Lupold), notar avstr.-štaj. vojvode Leopolda (1220, 1227), 307, 462.
Leopold (VI.), (Leopoldus, Leupoldus, Liopoldus, Livpoldus, Lyopoldus), avstrijsko-štajerski vojvoda (1202—† 1230), 13, 14, 19, 22, 24, 34, 35, 42, 43, 50, 52, 57, 58, 59, 90, 109, 110, 113, 122, 129, 130, 148, 154, 155, 162, 163, 183, 184, 192, 193, 194, 197, 201, 202, 204, 210, 215, 221, 222, 225, 239, 257, 269 a, 270, 271, 272, 290, 304, 307, 321, 329, 349, 350, 351, 353, 365, 368, 384, 386, 397, 398, 400, 419, 420, 454, 457, 460, 462, 463, 464, 465, 467, 468, 471, 474, 485, 501, 511, 516, 517, 604, 653, 671, 674, 722. — Nj. oče, 52; žena Teodora; sinova Leopold, Friderik; hči Neža; † brat Friderik; notar Leopold; pisar Wulfing.
Leopold (Liupoldus) iz Blumava, brat avstr.-štaj. vojvode Friderika,

sin vojvode Leopolda (1233, 1240), 608, 737.
Leopold (Lupold), grof iz Bogena (1202), 12. — Nj. oče Albert.
Leopold (Liupoldus), prošt pri Gospe Sveti (1219), 298.
Leopold (Livpoldus), kastelan na Humberku (1213), 214. — Nj. sinovi Friderik, Leopold.
Leopold (Livpoldus), sin prejšnjega (1213), 214.
Leopold (Leupoldus, Liupoldus, Livpoldus, Lvpoldus), iz Konjic (1202—1234), 22, 122, 215, 386, 462, 511, 612. — Nj. brat Otokar; žena, 612; sinova Leopold, Ortolf.
Leopold, sin prejšnjega (1234), 612.
Leopold (Lupoldus), sin Ortolfa iz Konjic (1245), 857.
Leopold, gl. Liuprand, arhidiakon koroški.
Leopold (Liupoldus), župnik (vikar) v Kotmari vasi (1213, 1217), 214, 270.
Leopold (Laupoldus, Leupoldus, Lewpoldus, Liupoldus) iz Leonsteina (1202—06), 24, 34, 35, 58, 98. — Nj. žena Marjeta.
Leopold (Leupoldus), brat iz Maribora (1233), 608.
Leopold (Leopoldus), škof v Passavi (1204), 77.
Leopold (Liupoldus) de Scansich (1217), 270. — Nj. brata Friderik, Konrad.
Leopold (Levpoldus) iz Svibnega (1246), 889.
Leopold (Liupoldus, Livpoldus, Lupoldus), plemeniti iz Vojnika (1207—1241), 122, 152, 307, 386, 435, 436, 545, 769. — Nj. brat Viljem.
Leopold (Livpoldus) iz Žlebenj? (pri Vernbergu), (Zliviach), (1213), 214.
Leopoldus, gl. Leopold.
Leruga, gl. Odorlico L.
Les (Lez), severozap. od Strassburga na Kor., 877.
Leskovec (Lizcowitz), vas pri Jurkloštru, 462.
Lessach, grad in posestvo pri Tamswegu na Solnograškem, 705, 717, 790, 791.
Leševje (Liezcowa), na Dol. pri Gor. Krki, 233.
Leubbruck, na Bavarskem, 542.
Leubenowe, gl. Lebenau.
Leuberc, Leuburch, gl. Limberk.
Leuden, gl. Leidenberg.
Leunbach, gl. Limbuš.
Leunhardus, gl. Leonhard.
Leupach, gl. Ljibuče.
Leupoldus, gl. Leopold.
Leuprandus, gl. Liuprand.
Leusten, gl. Leonstein.
Leutfrid iz Eppensteina (1242, 1245), 786, 868.
Leutoldus, gl. Liutold.
Leuvel, gl. Ljubelj.
Leuvenstaine, gl. Leonstein.
Levnbach, gl. Limbuš.
Levpoldus, gl. Leopold.
Lewenbach, gl. Limbuš.
Lewenstain, Lewenstein, Lewensteine, Lewnstein, gl. Leonstein.
Lewpoldus, gl. Leopold.
Lez, gl. Les.
Leybenz, gl. Lipnica.
Libardus iz Semislavč (1201), 10.
Libenperch, gl. Liemberg.
Libenz, gl. Lipnica.
Libenzarius, meščan v Mariboru (1229, 1243), 506, 829.
Libenzer, gl. Henrik L.
Libhardus, priča v Kotmari vasi (1217), 270. — Nj. oče Gotbold iz Ročice.
Libhart Chasto, priča (1214 do 1220), 232.
Libherdus, sin Rajnberta iz Vuzenice (1245), 849.
Libinberc, gl. Limberg.
Libovje (Lyboa), potok v Prekmurju, 903.
Lichtenberch (Liechtenberch, Lihtenberc), grad pri Grosupljem (Prapreče), 814, 847. — Albert, Prehteli, Prehtelinus, Noppo.

Ličja ves (Lubsendorf), vzh. od Celovca. — Hartvik.
Licofredus, notar v Kopru (1201), 9.
Lidoinus, gl. Lydoinus.
Liebardus, meščan v Beljaku (1212), 198.
Liebardus iz Brda (Okke), (1211), 181.
Liebeke, Liebekke, gl. Ljubek.
Liebenau (Lubeneu), na Bavarskem. — Konrad.
Liebmannus, vitez, priča v Žalmu (1236), 656.
Liechtenstein (Lihtensteine), na Štaj. vzh. od Judenburga. — Dietmar, Ulrik.
Lieding (Lubdingen), na Kor. pri Krki, 68. — Župnik Hartvik.
Liemberg (Libenperch), severozapadno od Št. Vida na Kor. — Ulrik.
Lienhardus iz Djekš (1240), 743.
Lienhardus, meščan v Velikovcu (1240), 743.
Lienz (Loncium, Lvenz), v zgornji Dravski dolini, 3, 99, 283, 784, 785. — Kastelan Henrik.
Liepardus (Liphardus) iz Celovca (ok. 1245, 1276), 876, 880.
Liepardus, tržaški prebivalec (1202), 31.
Liezcowa, gl. Leševje.
Lihtenberc, gl. Lichtenberch.
Lilgenberch, Liliemberch, Lilienberg, gl. Limberg.
Lilienfeld, samostan na Nižjem Avstr., 148, 304, 527, 788.
Liligenberc, Liligenberch, Lilinberc, Lilinberch, gl. Limberk.
Lilso, vinograd nad samostanom sv. Nikolaja in Apolinarija v Oltri, 165, 167.
Limberg (Leuberc, Leuburch, Lilgenberch, Liliemberch, Lilienberg, Liligenberc, Liligenberch, Lilinberc, Lilinberch, Lindenberch), na Gor., pri Moravčah, 13, 834. — Eberhard, Gebhard, Henrik, Herman.
Limbuš (Leunbach, Levnbach, Lewenbach), pri Mariboru. — Konrad, Peringer, Sofija.
Lindenberch, gl. Limberg.
Lindua, gl. Ledava.
Linhart, priča (1214—20), 232.
Linhart Rabel, sin Gozwinov, priča (1214—20), 232.
Lint, Linth, gl. Lipa, Lipje.
Liopoldus, gl. Leopold.
Lipa (Lyntenbach), pri Žičah, 769.
Lipa (Linth), pri Grebinju. — Kapela sv. Matevža, 677.
Liphardus, gl. Liepardus.
Liphardus iz Žrelca (1246), 883.
Lipje (Lint, Linth), pri Podkloštru, 704.
Liplje (Liplach), pri Borovljah, 214.
Lipnica (Leibenz, Leibentz, Libenz), na Štaj., 93, 236, 287, 298, 299, 333, 349, 535, 621, 787, 831, 890. — Župnija, 236; grad, 299; urad, 890. — Cheltzo, Ekehard, kanonik Friderik, Vulfing.
Lipniški grad (Waldenberch), pri Radovljici. — Friderik.
Lippardus, sin Gotboldov (1220 do 1224), 330. — Nj. brat Herman.
Liprandus, gl. B. de L-o, Vitalis de L-o.
Liquentia, gl. Livenza.
Lise de Armilia, tržaški prebivalec (1237), 669.
Liskemud, gl. Lechsgemünd.
Liste, gl. Henrik, imenovan L.
Litava, reka na Avstr., 884.
Liticarda, gl. Vitalis de L.
Littem, gl. M. L.
Liuben, gl. Ljubno.
Liubes, gl. Langenlois.
Liukardis, gl. Liutgarda.
Liupoldus, gl. Leopold.
Liutprand (Leuprandus, Liuprandus, Liutprandus), arhidiakon koroški (1226—1243), 435, 436, 462, 466, 547, 592, 657, 713, 736, 739, 740, 745, 754, 761, 762, 816.
Liutgarda (Liukardis), žena Konrada iz June (1204), 66.
Liutold (Liutoldus), notar avstr.-

štaj. vojv. Leopolda (VI.), (1224), 386.
Liutold (Livtoldus, Lutoldus), prošt pri Gospe Sveti (1217—1221), 268, 333, 334.
Liutold iz Gutenberga (1214), 222. — Nj. žena Elizabeta.
Liutold (Leutoldus), arhidiakon koroški (1239, 1241), 722, 771.
Liutold (Liutoldus), kaplan arhidiakona Henrika iz Marke (1203), 48.
Liutold (Leutold, Liutoldus), iz Peggava (1209, 1234), 154, 622. — Nj. sinova Ulrik, Popon.
Liutold (Livtoldus), ministerial s Planine (1213), 212.
Liutold (Livtoldus) iz Ptuja (1224), 413. — Nj. brat Bertold.
Liutold (Liutoldus), vitez, priča v Radgoni (1213), 215.
Liutold, priča v Rečici (1231), 545.
Liutold iz Stadeka (1240), 735.
Liutold (Liutoldus), grajski grof v Strassburgu (1228), 489.
Liutold (Leutold) iz Špitala (1239), 711.
Liutold (Liutoldus), menih v Št. Pavlu (1239), 706.
Liutold (Livtoldus) de Walde (1228), 473.
Liutold (Leutold, Liutoldus) iz Wildona (1223—1245), 377, 454, 460, 462, 737, 831, 856. — Nj. oče Herand; brata Hartnid, Ulrik.
Liutoldus, gl. Liutold, F. de L-o.
Livba, gl. Gertruda imenovana L.
Livbeno, gl. Lebenau.
Livenza (Liquentia), reka v Zg. Italiji, 219, 283, 323.
Livflich, gl. Ljibeliče.
Livpoldus, gl. Leopold.
Livtoldus, gl. Liutold.
Liwther Ruzman, krški ministerial (1231), 551. — Nj. žena Gertruda; otroci, 551.
Liwz, gl. Luče.
Lizcowitz, gl. Leskovec.
Ljibeliče (Livflich, Lwelich), pri Dravbergu, 4. — Župnik S.
Ljibuče (Leupach), pri Pliberku. — Friderik.
Ljubek (Liebeke, Liebekke, Lubeche), grad pri Litiji, 487, 488, 687, 688. — Albert.
Ljubelj (Leuvel), gora, 719. — Cerkev sv. Lenarta na L., 719.
Ljubljana (Laibach, Leibach, Leibaco, Leibacum), 311, 458, 554, 810, 826. — Palacium kor. vojvode Bernarda, 311; okraj, 311; cerkev, 458; zemljišče samostana v Jurkloštru, 811. — Župnik H.; gvardijan brat Vincencij; Herman, Reinwicus, Rudlinus.
Ljubno (Liuben), na Gor. Štaj., 740. — Urad, 462; uradnik Diepold.
Ljutomer (Lûtenwerde, Lvtenwerde), 349, 787 (otok).
Lobnica (Lubinz, Lubniz, Lubnitz), pritok Drave nad Mariborom 228 do 230.
Lobničica (minor Lubenz), pritok Drave nad Mariborom, 349.
Lochomel, gl. Lahomnica.
Loče (Lonsach, Lonshac), jugovzh. od Beljaka, 704.
Ločnik (Lucinigo, Luncinigo), pri Gorici, 219, 309, 323.
Lodoicus, kaplan ogl. patr. Bertolda, 839.
Löffelbach, pri Hartbergu na Štaj., 735.
Lohomel, gl. Lahomnica.
Lok, gl. Loka.
Loka (Lok, Lonca, Lonch, Lonk, Lonkk), mesto na Gor. (Škofja Loka), 11, 20, 232, 245, 246. — Grad, 11; odvetništvo, 232, 246. — Gerloh, Gervik, Lenart.
Loka? (Lacum), kje?, 311.
Loke (Louch), pri Krškem, 483.
Lokve (Corgnato), na Krasu, 618.
Lom, gl. Leo.
Lom (Lôm), gora pri Rečici, 896.
Lombardija, 486.
Lon, gl. Leo.
Lonca, Lonch, gl. Loka.

Longera, gl. Lonjer.
Longus, gl. Henrik L.
Lonjer (Longera, Longhera), pri Trstu, 375, 618.
Lonk, Lonkk, gl. Loka.
Longa, gl. Martinus L.
Longhera, gl. Lonjer.
Longov, gl. Lungau.
Longus, gl. Venerius L.
Loncium, gl. Lienz.
Lonsach, Lonshac, gl. Loče.
Lonsperch, gl. Podčetrtek.
Lopoldus, gl. Leopold.
Loqinqen, gl. Lauingen.
Lorenzenberg, jugovzh. od Brež na Kor., 147.
Los, Lôs, gl. Lož.
Loschental, pri Št. Pavlu na Kor. — Bertold.
Lose, Loss, gl. Lož.
Lotar, cesar rimski (817—855), 525.
Lotar, sin Hugonov, kralj italski (931—950), 525.
Louch, gl. Loke.
Lous, gl. Lož.
Lovat, gl. Lavant.
Lovrana (Lauranum), v Istri, 217.
Lož (Laass, Los, Lôs, Lose, Loss, Lous), na Notranjskem, 682, 871. — Grad, 283, 836, 837; provinca 283; župnija, 346; cerkev, 346. — Grof Ulrik; grof Viljem; grof 530; — župnik Rudolf; — grajski grof Herbord, Albert, Carulus, Ivan, Karl, Robert, Markvard, Walchon, Weriand.
Ložnica (Lasiniz), pri Slov. Bistrici, 612.
Lubdingen, gl. Lieding.
Lubeche, gl. Ljubek.
Lubeneu, gl. Liebenau.
Lubinz, Lubnitz, Lubniz, gl. Lobnica.
Lubsendorf, gl. Ličja ves.
Lucij (III.), papež (1181—1185), 132, 234, 355, 627.
Lucijan, subdiakon tržaškega kapitlja, 768.
Lucinigo, gl. Ločnik.
Luče (Liwz), v Savinjski dolini. — Wlfingus.
Lude, gl. D. filius L.
Ludewicus, gl. Ludovik.
Ludic, gl. Cancianus L.
Ludo d. Fabia (1204), 80.
Ludo, presbiter tržaške cerkve (1204), 80.
Ludo, miljski prebivalec (1202), 32.
Ludo, tržaški prebivalec (1202), 31.
Ludo de Mactilda, isto (1202), 31.
Ludo Niblo, isto (1202), 31.
Ludovik (Ludewicus), priča, 122.
Ludovik, kralj italski, cesar rimski (844—875), 525.
Ludovik (Ludovicus, Ludowicus, Luodewicus), vojvoda bavarski (1208—1228), 135, 141, 144, 160, 419, 469, 474.
Ludovik, pincerna, de Chile (1212), 198.
Ludovik iz Hagenava (1231), 542.
Ludovik (Ludwicus) de Mos (1235), 644. — Nj. sin Viljem.
Ludwicus, gl. Ludovik.
Lugo, gl. Gregorius L.
Luitold (Luitoldus), notar kor. vojv. Bernarda (1240), 743.
Luncinico, gl. Ločnik.
Lungau, pokrajina na Salzburškem, 131, 778, 841, 890, 895.
Luodewicus, gl. Ludovik.
Lupicus, gl. Johannes L.
Lupoldus, gl. Leopold.
Luprandus, gl. Liutprand.
Lupus, gl. Henrik L., Markvard L.
Lutenwerde, gl. Ljutomer.
Lutoldus, gl. Liutold.
Liutold (Liutoldus), officialis, priča v Ptuju (1246), 896.
Luzo, gl. B. de ser L.
Luže (Lausach), pri Šenčurju na Gor., 699.
Lvenz, gl. Lienz.
Lvpoldus, gl. Leopold.
Lvprandus, gl. Liutprand.
Lvtenwerde, gl. Ljutomer.
Lwelich, gl. Ljibeliče.
Lyboa, gl. Libovje.
Lydoinus quondam Andree de

Çiglago, zastopnik koprske občine (1239), 715.
Lyndua, Lyndwa, gl. Lendava.
Lyntenbach, gl. Lipa.
Lyon, mesto na Francoskem, 845, 863, 865, 885, 886, 892.
Lyopoldus, gl. Leopold.
Lyprich, voda v Prekmurju, 900.
M. Abbatisse, tržaški prebivalec (1202), 31.
M., brat nekega Arpusa, isto, 31.
M. filius Auliueri, isto, 31.
M. Baguario, isto, 31.
M. Baudus, miljski prebivalec (1202), 32.
M. Berra, tržaški prebivalec (1202), 31.
M. de Berta, isto, 31.
M. generus Blagosit, isto, 31.
M. Blanc, isto, 31.
M. Bolesta, isto, 31.
M. Bonafeber, isto, 31.
M. filius Bonaldi, miljski prebivalec (1202), 32.
M. filius Bone, isto, 32.
M. Bragher, tržaški prebivalec (1202), 31.
M. Caracausa, miljski prebivalec (1202), 32.
M. Carnell, isto, 32.
M. Cegot, tržaški prebivalec (1202), 31.
M. Debonatho, miljski prebivalec (1202), 32.
M. de Delenda, isto, 32.
M. Deregarda, isto, 32.
M. filius Donati, tržaški prebivalec (1202), 31.
M. Faber, miljski prebivalec (1202), 32.
M. de Gossinia, isto, 32.
M. Guaragno, isto, 32.
M. de Heretico, isto, 32.
M. iudex, isto, 32.
M. de Justa, tržaški prebivalec (1202), 31.
M. de Lazero, isto, 31.
M. Littem, isto, 31.
M. Magister, isto, 31.
M. frater Malinfant, miljski prebivalec (1202), 32.
M. de Margarita, tržaški prebivalec (1202), 31.
M. Mostel, isto, 31.
M. de Offo, isto, 31.
M. Rablo, isto, 31.
M. Saleth, isto, 31.
M. Sprico, miljski prebivalec (1202), 32.
M. Sterperol, tržaški prebivalec (1202), 31.
M. Sulligo, miljski prebivalec (1202), 32.
M., župnik pri Sv. Petru pri Mariboru (1231—9), 554.
M. (!), izvoljeni škof v Trstu (1218), 285.
M. filius Vidonis, tržaški prebivalec (1202), 31.
M. de Vmera, isto, 31.
M. Zampar, isto, 31.
M. Zusol, isto, 31.
Machthildis, Machtildis, gl. Matilda.
Mactilda, gl. Ludo de M.
Madonia, žena Varnerija de Leonardo iz Kopra (1233), 590.
Madrelda, gl. T. de M.
Maehtildis, gl. Matilda.
Maentzing, gl. Menzing.
Magens iz Mengeša (1214—20), 232.
Magister, gl. D. M., M. Magister, P. M.
Magister, tržaški prebivalec (1202), 31.
Maglaria, gl. Meglarje.
Mahtildis, Maichtildis, gl. Matilda.
Mainardus, gl. Majnhard.
Mainardus Gubr., priča v Pazinu (1222), 356.
Mainardus, miljski prebivalec (1202), 32.
Mainhart, gl. Majnhard.
Maingotus, duhovnik v Dravbergu (1238), 701.
Mainz (Moguntia), mesto na Nemškem, 630.
Majnhalm (Meinalmus) iz Brega (1220), 310.

Majnhalm (Meinhalmus), arhidiakon v Brežah (1202, 1205), 16, 93.
Majnhalm (Meinhalmus) de Drage, priča v Admontu (1238), 688.
Majnhalm (Meinalmus) iz Ponikve (1220), 310.
Majnhalm (Meinhalmus), sin Bertoldov, vitez iz Ročice (1204—1217), 69, 214, 270.
Majnhalm (Mainhalmus, Meinalmus) iz Sore (1220, 1241), 310, 765.
Majnhalm (Mainhalmus, Meynhalmus), s Turjaka (1232, 1241), 582, 765.
Majnhalm (Meinhalmus), arhipresbiter v Velikovcu (1202—1207), 18, 63, 64.
Majnhard (Meinhardus), beljaški prebivalec (1212), 198.
Majnhard (Mainardus), priča v Cerovem (1205), 88.
Majnhard (Meinhardus, Meynardus) iz Flojane (1224—1232), 399, 532.
Majnhard (Meinhardus) Gebvre (1206), 100.
Majnhard (II.), (star.), (Mainardus, Mainhart, Mayenardus, Megenardus, Megenwardus, Mehinardus, Meinardus, Meinhardus, Meinhart, Meynardus, Meynhardus), goriški grof, odvetnik oglej. cerkve, sin grofa Engelberta (II.), († 1232), 8, 13, 33, 36, 50, 71, 90, 99, 100, 101, 106, 112, 116, 117, 142, 143, 144, 145, 159, 160, 168, 181, 238, 250, 252, 278, 283, 293, 307, 343, 349, 350, 356, 374, 376, 397, 398, 399, 470, 514, 528, 532, 563, 583, 584. — Nj. brat grof Engelbert (III.), žena Alhajda, sorodnica grofica Matilda, nečak grof Majnhard (III.) — Nj. ministerialka Willa; ministeriali, 584.
Majnhard (III.), (mlajši), (Mainardus, Maynardus, Meignardus, Menhardus, Meynardus), goriški grof, odvetnik oglejske cerkve (roj. ok. 1239, † 1295), 343, 349, 350, 356, 374, 397, 399, 417, 420, 459, 500, 532, 536, 553, 558, 563, 617, 618, 619, 620, 624, 626, 631, 681, 685, 691, 709, 711, 715, 717, 725, 733, 746, 747, 748, 764, 770, 784, 785, 793, 806, 844, 878, 881. — Nj. stric grof Majnhard (II.), tast tirolski grof Albert.
Majnhard (Meinhardus) iz Hohenaua (1227), 486.
Majnhard (Meinhardus) iz Kameringa (1231), 530.
Majnhard (Mainardus, Meinhardus, Meynardus) iz Koprive (1202 do 1232), 13, 100, 399, 532.
Majnhard, brat Peregrina iz Malte (1226), 444.
Majnhard (Meinhardus) iz Mokrega polja (1227), 486. — Nj. brat Rudolf.
Majnhard (Mainardus), notar v Pazinu (1222), 356.
Majnhard (Mainhardus) iz Preželka (1228), 481, 482. — Nj. brat Gotfrid.
Majnhard (Meinhardus), priča v Slov. Gradcu (1211), 177.
Majnhard (Meinhardus) Crimhilt (Chriemhilt) iz Šumberka (1223 do 1228), 371, 481, 482, 486, 487. — Nj. sinova Friderik, Oton.
Majnhard (Mainhart) iz Višnje gore (ok. 1207), 126.
Malavas (Zem Wenigem Dorfelin, Zem Wenigim Dorfelin), severozap. od Dobrle vasi, 101, 436.
Malapartus, kanonik v Kopru (1216), 259.
Malentin, gl. Malta.
Malfanto, gl. D. M.
Mali Št. Vid (Sanctus Vitus minor), severozap. od Velikovca, 433. — Henrik.
Malinfant, gl. M. frater Malinfant.
Malinfante, gl. Udelricus M.
Mallentin, gl. Malta.
Malošče (Malstich), jugovzh. od Beljaka, 704.
Malta (Malentin, Mallentin), severozapadno od Gmünda na Kor., 100. — Grof Viljem, Pilgrim (Pere-

grin), Rajnhard. — Kapela sv. Marije, 372.
Maltalentus, gl. Johannes (de) M.
Mamol, kraj pri Studenicah?, 683.
Manardus Rubeus, priča v Cerovem (1205), 88.
Mancola, gl. Krescencij M., Martin M.
Mancula, gl. C. M., Cost. M., D. M., Joannes M.
Manesclavus de Johanne Muto, priča v Piranu (1231), 536.
Manfredus, duhovnik in notar (pred 1216), 250.
Manganellis, gl. W. de M.
Mannendorf, gl. Offon de M.
Manoles, tržaški prebivalec (1202), 31.
Manzano (Menzanum), kraj pri Korminu, 33, 230, 793.
Manzanus, gl. Henrik iz Manzana.
Mar. Bonfilius, tržaški prebivalec (1202), 31.
Maralda, gl. Aldericus filius M-e.
Marano, jugozah. od Palmanove v Furl. — Odvetništvo, 238.
Marburc, Marburch, Marburg, Marcbvrch, gl. Maribor.
Marcelin, škof v Arezzu (1246), 886.
Marcelinus, sin Henrika iz Humina (1212), 196.
Marcella, gl. Bertaldus filius M-e.
Marcha, gl. Joannes M.
Marchburch, gl. Maribor.
Marcheso, gl. D. M., Dominicus M.
Marchia, gl. Marka, Štajersko.
Marchpurc, Marchpurch, Marchpurge, gl. Maribor.
Marchwardus, gl. Markvard.
Marchya, gl. Marka.
Marcilliana, nekdanja fara v Furlaniji pri Tržiču, 820.
Marco de Glirosa, tržaški prebivalec (1202), 31.
Marcuardus, miljski prebivalec (1202), 32.
Marcuardus filius Bernardi, isto (1202), 32.
Marcuardus filius Gaudi, isto (1202), 32.
Marcus, sanctus, gl. Sv. Markež.
Marcus, gl. A. filius M-i.
Marcus filius Joannis Sarlo, miljski prebivalec (1202), 32.
Marcus Sanudo, priča v Trstu (1202), 31.
Marcus de Zanino, meščan v Kopru (1239), 715.
Marenberg (Merenberg, Mernberch), zah. od Maribora. — Friderik, Verner.
Margareta, gl. Marjeta.
Margarita, gl. M. de Margarita.
Marhpurc, Marhpurch, Marhpurg, gl. Maribor.
Maria-Berg, kapela, na Zg. Bavarskem, 51.
Maria-Hof, cerkev in priorat sv. Mihaela pri Neumarktu na Štaj., 288, 312. — Predstojnik Waltfrid.
Maria-Pfarr, v Lungavu. — Konrad.
Maria, gl. Matheus filius M-e, T. fifilius M-e, Vallis s. Mariae.
Mariano, kraj v Furlaniji, jugozah. od Gorice, 36.
Maribor (Marburc, Marburch, Marburg, Marcbvrch, Marchburch, Marchpurc, Marchpurch, Marchpurge, Marhpurc, Marhpurch, Marhpurg, Marhpurh, Marpurch, Marpurhc), 215, 248, 275, 349, 384, 386, 506, 737, 738, 829, 841, 890. — Trg (forum), 154, 462. — Vas vojvode Leopolda VI., 329. — Grad, 349. — Grajska gora (mons castri), 829. — Dvor Vernera de Tanne pod gradom, 44. — Vojvodski uradi, 349. — Hiša Nemškega reda, 658. — Tribunal, 829. — Župnik, 452. — Offitialis Rudeger, prepositus Markvard de Boseth, Ulrik ministerial vojvode Leopolda, župnik Konrad, duhovnik Viljem, brat Bernard, brat Leopold, gospa C., Gotfrid, Konrad, Riher, Ulrik, Verner.
Marienberch, gl. Šmarna gora.
Marienberg, samostan na Tirolskem. Opat Frančišek.
Marigo, gl. Dominicus de M.

Marija (Maria), pravilno Agnes, hči meran. vojvode Bertolda IV., žena franc. kralja Filipa II. Avgusta, 77. — Nj. otroci Filip, Marija.
Marija (Maria), hči franc. kralja Filipa II. Avgusta in nj. žene Marije, 77.
Marin filius Angnde, tržaški prebivalec (1202), 31.
Marin Dandolo, nečak Andreja in Henrika Dandola (1210), 159.
Marin de Mengoso iz Poreča (1232), 564.
Marin Pilizar, tržaški prebivalec (1202), 31.
Marin Warem, isto, 31.
Marina, gl. Andreas de M., P. de Andrea de M.
Marinus, gl. D. de M-o, O. filius M-i.
Marinus (ali Warinus?), od mosta koprskega mesta (1225), 428, 429.
Marinus Vallaresso, priča v Trstu (1241), 768.
Mariota, gl. D. de M., Don. filius M-e.
Marjeta (Margareta), hči Henrika iz Kamnika — Velesovega, (1238), 698, 699.
Marjeta (Margareta), hči Leopolda iz Leonsteina (1203), 58.
Marjeta iz Mühlbacha (1202, 1224), 39, 411. — Nj. sestra Wilbirga. — Nj. hčere, 411; nj. mati, 411.
Marjeta (Margareta), samostanska sestra v Velesovem (1238), 698, 699.
Marka (kasnejša spodnja Štajerska in dolenjska Kranjska), (Marchia, Marchya), 42, 122, 127, 131, 132, 244, 283, 291, 355, 379, 501, 522, 554, 653, 787, 817. — Arhidiakona Henrik, Rupert; dekan Bertold; pisar Henrik; Konrad.
Marka, spodnja (inferior Marchia). — Arhidiakon Bernard.
Marka, štajerska (Marchia Stirie), 382.
Marko Michael, škof v Castellu (1233), 590.
Marko Contarini (1226), 448.
Markvard (Marquardus, Marquart), desetinar (decimator), (1202 do 1243), 44, 275, 829. — Nj. sin, 44.
Markvard iz Bleda (1230), 528. — Nj. sin Konrad; hči, 528.
Markvard (Marquardus) iz »Boseth«, »prepositus« v Mariboru (1206, 1207), 109, 122.
Markvard (Marchwardus) iz Chutenbacha (1229), 499.
Markvard (Marquart) iz Falkenburga (1214—20), 232. — Nj. brat Friderik.
Markvard (Marquardus) iz Greifenfelsa (1246), 883. — Nj. sinova Berngerus, Markvard.
Markvard (Marquardus), sin prejšnjega (1246), 883. — Nj. brat Berngerus.
Markvard (Marquardus), sin gospe Helene (1243), 827.
Markvard (Marquardus), vitez Henrika Prisa (1207), 124.
Markvard (Marquardus) iz Himberga (1227), 462.
Markvard (Marquardus) iz Kollnitza (1238), 699.
Markvard (Marchwardus) iz Košakov (Koaschav), (1245), 849.
Markvard (Marquardus), ministerial grofa iz Loža (1230), 530.
Markvard (Marquardus) Lupus, priča v Mozirju (1241), 776.
Markvard (Marquardus), meščan v Mariboru (1229), 506.
Markvard, (Marcwardus), brat Vulfinga iz Podkrnosa (1238), 693.
Markvard (Marquardus), župnik v Radgoni (1213, 1214), 215, 229.
Markvard (Marchwardus), duhovnik župnika Ruperta iz Rajhenburga (1213), 212.
Markvard (Marquardus) iz Rittersberga (1241), 764. — Nj. sin Konrad.
Markvard, brat Friderika iz Siebenaicha (1225), 433.
Markvard (Marchwardus, Marquardus) theolonearius, meščan v Velikovcu (1240, 1245), 743, 874.
Markvard (Marquardus), pasto-

rek nekega Anshalma, priča v Vipavi (1235), 644.
Marpurch, Marpurhc, gl. Maribor.
Marquardus, gl. Markvard, Natalis de M-o.
Marquardus de Sobongna, tržaški prebivalec (1202), 31.
Marquart, gl. Markvard.
Marsilius, magister, kaplan oglejskega patriarha Bertolda (1244), 839, 846.
Marsilij, zakristan tržaškega kapitlja (1241), 768.
Marse, prebivalec na posestvu stiškega samostana (1238), 688.
Martin, notar (1201), 9.
Martin (Martinus) de Artuico (1235), 637.
Martin (Martinus) Bannarius, posestnik mlina pri Trstu (1209), 139.
Martin (Martinus), sodnik v Bekštajnu (1201), 8.
Martin Bowa, Tržačan (1232), 359.
Martin Clavello, gl. Aymus de M. C.
Martin »d. Fabia«, Tržačan (1204), 80.
Martin (Martinus), presbiter in dekan v Kopru (1216), 259.
Martin Mancola, Tržačan (1224), 394, 395.
Martin (Martinus) iz Preddvora (1217), 276.
Martin (Martinus) Schapel, priča v Vetrinju (1244), 840.
Martin, subdiakon v Trstu (1241), 768.
Martin (Martinus), notar v Trstu (1241), 768.
Martinus, gl. A. filius M-i, B. filius M-i, P. de Pre M-o, Jacobus de M-o Pipo, S. M. filius.
Martinus, miljski prebivalec (1202), 32.
Martinus de Ambrosio, isto (1202), 32.
Martinus Barad, isto (1202), 32.
Martinus Berra, tržaški prebivalec (1202), 31.
Martinus filius Bertaldi iudicis (1202), 32.
Martinus de Crescentiis, miljski prebivalec (1202), 32.
Martinus Damigo, isto (1202), 32.
Martinus Gallo, isto (1202), 32.
Martinus filius Gerdru, isto (1202), 32.
Martinus de Lazera, tržaški prebivalec (1202), 31.
Martinus Longa, miljski prebivalec (1202), 32.
Martinus Mazola, isto (1202), 32.
Martinus de Of, tržaški prebivalec (1202), 31.
Martinus Papa, miljski prebivalec (1202), 32.
Martinus de Solario, isto (1202), 32.
Martinus Thauanus, isto (1202), 32.
Martinus de Tophania, isto (1202), 32.
Martinus Zurlot, tržaški prebivalec (1202), 31.
Massaro, gl. Articus M.
Matelda, priča v Isoli (1213), 206.
Matej de Frissa, prebivalec pri Kopru (1210), 165.
Matej, klerik ogrskega kralja Andreja II. (1208), 901.
Matej, diakon tržaškega kapitlja (1241), 768.
Materei, gl. Matrei (Windisch).
Matheus, gl. Leo de M-o.
Matheus de Aurelia, tržaški prebivalec (1202), 31.
Matheus de Contaffia, isto (1202), 31.
Matheus de Contasia, isto (1202), 31.
Matheus filius Marie, isto (1202), 31.
Matheus, priča v Miljah (1202), 32.
Matheus filius Remenardi, tržaški prebivalec (1202), 31.

Matheus (Mattheus) Sarracenus, Koprčan (1202), 31, 259.
Mathias, gl. Matija, W. M.
Mathildis, gl. Matilda.
Matias, gl. Bonaiuncta magister quondam Matie.
Matija (Mathias), stolnik iz Humina (1226, 1235), 435, 436, 636.
Matija iz Soffumberga (1202), 36
Matilda (Maichtildis), gospa (1202), 43.
Matilda (Mahtildis), hči Otona iz Dravberga (1222), 365. — Nj. mož in sin Kolon.
Matilda (Mechtildis), mati Teoderika in Henrika iz Gutenberga (1205—8), 96.
Matilda (Machtildis), hči grofa Gozvina de Himisberc, žena grofa Dedona de Rochelitz, 77.
Matilda (Matilde), grofica v Pazinu, sorodnica goriškega grofa Majnharda (1222), 356.
Matilda (Machthildis, Mechtildis), plemenita gospa, vdova po Frideriku star. iz Ptuja (1230), 529.
Matilda (Maehtildis), nečakinja Arnolda iz Rodenecka (1243), 817.
Matilda (Mehtildis), stara mati Henrika iz Svibnega (1235), 643.
Matilda (Mehtildis), hči Henrika iz Svibnega (1242), 785.
Matilda (Mehtildis), žena Hermana iz Šoštanja (1216), 263.
Matilda (Mechildis), priorisa v Velesovem (1239), 718.
Matrei (Windisch M.), severozap. od Lienza (Materei). — Cerkev, 64; — grad, 196. — Grof Henrik, sodnik Abram.
Mattheus Georg, iz Benetk (1241), 768.
Mattheus Mesaldo, tržaški prebivalec (1202), 31.
Matzilling, dobrotnik hospitala v Kamniku (1232), 585.
Maugaram (Maugaran), gl. Leo M.
Maurdarius, gl. Albert M.
Mauretus, tržaški prebivalec (1202), 31.
Maurus, gl. Giraldus filius quondam M-i.
Maurus Dabiunda, miljski prebivalec (1202), 32.
Maurus d. Fabia (1204), 80.
Maurus de Gatha, miljski prebivalec (1202), 32.
Maurus, isto, 32.
Maurus de Pertolt, tržaški prebivalec (1202), 31.
Maurus de Solario, miljski prebivalec (1202), 32.
Maurus, gastald v Trstu, priča v Mokovem (1233, 1237), 600, 669.
Maurus, podesta v Trstu (1216), 253.
Maurus, tržaški prebivalec (1202), 31.
Mauterndorf, na Salzburškem, 344.
Mazelinus, priča (1202—1220), 44.
Mazlinus, meščan v Mariboru (1229), 506.
Mazola, gl. Martinus M.
Mazzana, gl. Lavrencij de M.
Maydina, gl. Drims vir M-e.
Mayenardus, Maynardus, gl. Majnhard.
Mays, neki kraj, mogoče v Furlaniji, 309.
Mechildis, Mechtildis, gl. Matilda.
Meclagnus, gl. Orso filius M-i.
Medborovnica (Zwissen Vorelitz), na Kor. pri Borovljah, 880.
Mediasmaiele, kraj v Prekmurju, 200.
Medulum, kraj v Furlaniji, 283.
Medwed, preco, priča (1218), 295.
Medwit, kmetu v Lesu (ok. 1245), 877.
Megenardus, Megenwardus, gl. Majnhard.
Meglarje (Maglaria), vas pri Podkloštru na Kor., 704.
Megnardus Zilius, tržaški prebivalec (1202), 31.
Mehinardus, gl. Majnhard.
Mehovo (Michow, Myho), grad na Dolenjskem, 245. — Grof Albert.

Mehtildis, gl. Matilda.
Meignardus, gl. Majnhard.
Meinalmus, gl. Majnhalm.
Meingespurch, Meingospurch, Meingozpurc, Meingozpurch, Meingozpurh, gl. Mengeš.
Meinhalmus, gl. Majnhalm.
Meinhardus, gl. Majnhard.
Meiselding (Miçeldehc), jugozap. od Althofena na Kor., 434, 577, 622. — Cerkev, 577; župnik, 434.
Meissen, na Saškem. — Mejna grofa Henrik, Konrad.
Mekinje (Minchendorf), pri Kamniku. — Sifrid.
Melach, gl. Melje.
Melenda, gl. F. de M.
Melereto, gl. Meretto.
Melicz, Meliez, gl. A. M.
Melioratus de Cavuri, priča v Biljani (1205), 87.
Melje (Melach, Melnich), pri Mariboru, 44, 275, 489. — Oton.
Melk, samostan ob Donavi, 657.
Melnich, gl. Melje.
Mels, severozap. od Vidma v Furlaniji. — During, Henrik.
Mena, gl. Ivan de M., Peter de M.
Menabrus, gl. Joannes M.
Menaldus, priča (1220—24), 330. — Nj. brat Oton.
Menasclavus, prebivalec v Piranu (1222), 367. — Nj. žena Pirina.
Mengeš (Meingespurch, Meingospurc, Meingospurch, Meingospvrch, Meingozpurch, Mengospurch, Mengozesburc, Mengozpurch), južno od Kamnika na Gor. — Župniki Henrik, Konrad, Veriand; — Magens.
Mengospurch, gl. Mengeš.
Mengossus (1201), 9.
Mengosus, gl. Marin de M-o.
Mengozesburc, Mengozpurch, gl. Mengeš.
Menhardus, gl. Majnhard.
Menzanum, gl. Manzano.
Menzing (Maentzing), v okraju Monakovo na Bavarskem. — Gebhart.
Meran, kraj pri Jurkloštru, 122.
Meranija (Meran, Merania, Moravia), vojvoda in vojvodina, 13, 283, 442. — Vojvode Bertold (IV.), Oton.
Merboto iz St. Georgen pri Bleiburgu (1212), 198. — Nj. sin Henrik.
Merbotus, priča (1216—20), 264.
Mercurius Bonderenga, miljski prebivalec (1202), 32.
Meregardis (Merengarda), opatica sam. Device Marije v Ogleju (1225, 1230), 428, 429, 514.
Merenberg, gl. Marenberg.
Meretto (Melereto), dve vasi tega imena, ena imenovana »villa Sclaborum«, pri Palmanovi v Furlaniji, 142.
Mergrat, gl. B. Piula f. de Andrea de M.
Merhe, gl. Verner M.
Mernberch, gl. Marenberg.
Merratz, gl. Moravče?
Mesaldo, Mesalt, Mesolto, Messalt, gl. D. M., Matth. M., Wodolricus M.
Mesia, gl. Mezija.
Mestre, kraj pri Benetkah, 456.
Metani, gl. Moravci.
Metlika (Metlica), v Beli Krajini. — Okraj, 486.
Meynardus, gl. Majnhard.
Meynhalmus, gl. Majnhalm.
Meynhardus, gl. Majnhard.
Mezija (Mesia), 752.
Miçeldehc, gl. Meiselding.
Michael, gl. B. filius M-is, D. filius M-is, Marko M.
Michael Gramperna, miljski prebivalec (1202), 32.
Michaelsberg, samostan pri Bambergu na Bav., 273.
Michahel, gl. Mihael.
Michel de Lena, tržaški prebivalec (1202), 31.
Micheldorf, jugovzh. od Brež na Kor. — Duhovnik Valter.
Michelsteten, Michelstetin, gl. Velesovo.
Michow, gl. Mehovo.

Mihael (Michahel), priča (1213), 214.
Mihael (Michahel), pisar briksenskega škofa Egnona (1245), 854.
Mihael (Michahel) de Sachrich (1204), 69.
Mihael (Michael) de Sofia (1233), 598.
Mihael, grof varaždinski (1244), 842.
Milje (Mugla, Muglia), mesto v Istri, 30, 31, 32, 217, 566, 567. — Notar Aymus, notar Walpertus, Diktalm, Rilenda. — Cerkev, 566, 567.
Millstatt (Milstat), samostan in jezero na Kor., 3, 6, 10, 36, 172, 512, 534, 550, 556, 561, 562, 578, 579, 580, 684, 748. — Kapitelj, 578. — Opat, 380, 453, 544, 549, 550, 579, 593, 638. — Menihi, 579. — Odvetnik goriški grof Engelbert. — Opata Oton, Ulrik. — Prokurator Jakob. — Prior Geroch. — Menih Herman.
Milperch, gl. Oton.
Milstat, gl. Millstatt.
Miltenberch, gl. Mlada gora.
Mimiliano, Mimillano, gl. Momjan.
Minchendorf, gl. Mekinje.
Mingo, miljski prebivalec (1202), 32.
Mingulinus de Silurno, priča v Kopru (1216), 258.
Minor Lubenz, gl. Lobničica.
Mirigoj (Myrugoy), kmet v Svečah (1239), 714.
Miris (Miriz), gl. D. M.
Miriza, gl. Tergestus de M.
Mirizo, gl. Dominicus M.
Mirna (Nidech, Nidegge, Nideke, Nidekk, Nidoch, Nydecke, Nydekke), pri Trebnjem na Dol., 839. — Duringus, Popon, Vulfing, Zoppo.
Mirna peč (Hongenstein), severozah. od Novega mesta. — Župnik Ortolf.
Miro Pentulus, priča v Trstu (1209), 139.
Miro, prebivalec v Trstu (1202), 31.
Mirsa, Florin mož, iz Pirana (1222), 367.
Misfat (Mistad), meščan v Ogleju (1230, 1234), 514, 610.
Mladagora (Miltenberch, Myltenberch), pri Mirni na Dol., 803. — Elizabeta.
Mochlic, Mochlich, gl. Mohliče.
Modena, mesto v Italiji, 345.
Moderîs, gl. Rapoto.
Moguntia, gl. Mainz.
Mohliče (Mochlic, Mochlich), ob Dravi na Kor. — Kapela, 101, 436.
Moimacco, v Furlaniji, zap. od Čedada, 36.
Mokovo (Mouchou, Mucho, Muchou, Mvkowe), grad pri Trstu, 600, 844. — Bernard.
Mokronog (Nazzenvvz), na Dol., 246. — Oton.
Mokro polje (Nallenvelde, Nazzenvelt), pri Št. Jerneju na Dol. — Majnhard, Rudolf.
Molzbichl, jugovzh. od Spittala, na Kor., 102, 196.
Momjan (Mimiliano, Mimillano), v sev. Istri, juž. od Kopra. — Odalskalk.
Momparis, gl. Planina.
Monachus, gl. Friderik M.
Monparis, gl. Planina.
Mons, gl. Joannes M.
Mons cathmee, gl. Gorenjče.
Mons crucis, gl. Križna gora.
Mons sancti Stephani, gl. Štefanja gora.
Mons Sclavus, v okolici Novega grada v Istri, 617.
Mons Silicis, gl. Monselice.
Monselice (Mons Silicis), v padovanskem okraju v Italiji, 71, 116, 283.
Mont(e)ferran, Montferrar, mogoče Železnik ob Dravi na Kor., 432. — Swartzmannus.
Montferrat, v severozap. Italiji. — Mejni grof Viljem.
Monte, gl. Oton de M.
Monte Acuto, gl. Guarin de M. A.
Montelongo, gl. Gregor de M.

Monteparis, gl. Planina.
Montereale, grad, 770.
Montona, gl. Motovun.
Montparis, gl. Planina.
Moosen (Mosen), jugozap. od Wonneberga, na Zg. Bavarskem, 298. — Henrik, Ortolf, Oton.
Moraus, gl. Moravče.
Moravče (Merratz?, Moraus), na Gor., 509.
Moravia, gl. Merania, Moravsko.
Moravsko (Moravia), 606. — Moravci (Metani), 752.
Morecke, Morek, gl. Cmurek.
Morhard, kastelan v Sumerecku (1239), 711.
Morhart, sluga? (servus) Rudolfa iz Grabštajna (1239—46), 727.
Morosini, gl. Peter M.
Moruzzo (Morutio, Morutzio), v Furlaniji, severozap. od Vidma. — Konon.
Mos, gl. Leo M.
Mosburc, Mosburch, Mosburgo, Moseburc, gl. Blatograd.
Mösel, sev. od Ebersteina na Kor., 750.
Mosen, gl. Moosen.
Môspurch, gl. Blatograd.
Mostel, gl. M. Mostel.
Mostič (Mostich, Pruch, Pruchk), blizu Podkloštra, zasul plaz z Dobrača l. 1348., 700, 704.
Mostič ob Dravi (Pons), 704.
Moša (Mussia), pri Gorici. — Grad, 309.
Mota, gl. D. de M.
Motnica (Mettnitz, Motniza), severozapadno od Špitala na Kor., 54, 257.
Motovun (Montona), v sev. Istri. — Almerik.
Mouchou, gl. Mokovo.
Movseberch, gl. Blatograd.
Mozirje (Moziri, Prossperch, Provssperch), v Savinjski dolini, 776. — Pokrajina, 776. — Ulrik.
Možac (Možnica, Moggio), samostan v Furlaniji, 36, 477, 704. — Opat, 181, 578, 593. — Posestva na Kor., 704. — Opata Jakob, Konrad.
Moys, grof iz Železnega (1213), 901.
Mucho, Muchou, gl. Mokovo.
Muckenau, zap. od Wildona na Štaj., 236, 835.
Muerek, Muerekke, gl. Cmurek.
Mugla, Muglia, gl. Milje.
Muglisana, gl. Orsinus filius M.
Mühlbach (Unter-), jugovzh. od Št. Vida na Kor., 39. — Marjeta, Wilberga.
Mulla, gl. J. M.
Mulinar, gl. D. M., Juan M., Leo M.
Multone, de, cerkev, 9.
Muncu, zemljišče v Prekmurju, 900.
Muntparis, gl. Planina.
Munza, gl. Rihca.
Munzelingarepach, potok pri Št. Pavlu na Kor., 2.
Muerek, Muoreck, Muorekk, Mûrecd, Mûrecge, Mûrek, Mûrekke, Mûrekki, gl. Cmurek.
Mura, reka, 177, 291, 379, 903.
Murani, gl. Peter M.
Murator, gl. Az. M.
Murce, gl. Otokar de M.
Mureck, Murek, Murekke, gl. Cmurek.
Muriška dolina (Mvrzetal), 202.
Mursel, gl. D. M.
Murutio, gl. Moruzzo.
Musee, kraj pri Pregradu na Kor., 433.
Musena, gl. H. della M.
Mussia, gl. Moša.
Mutus, gl. Monesclavus de I-e M-o.
Muzano, v Furlaniji, 36.
Mvkowe, gl. Mokovo.
Mvmparis, Mvntpareis, gl. Planina.
Mvnza gl. Rihca.
Mvr, gl. Gerard de M.
Mvreche, Mvreke, Mvrekke, gl. Cmurek.
Mvrzetal, gl. Muriška dolina.
Mycou, sin Chunadov (1239), 905.
Myho, gl. Mokovo.
Myltenberch, gl. Mlada gora.
Myrugoy, gl. Mirogoj.

N. de Azzo, gl. Sl. de Azzo.
N. Budina, tržaški prebivalec (1202), 31.
N. filius Cadoli, isto, 31.
N. de Pre Weceli, isto, 31.
N. Testor, miljski prebivalec (1202), 32.
Naçarius iz Kopra (1243), 818.
Nachel, gl. Naklo.
Nagorsich, gl. Goriče.
Naklo (Nachel, Nakel), pri Kranju, 764. — H.
Nallenvelde, gl. Mokro polje.
Narbonne, mesto na juž. Francoskem. — Klerik Ivo.
Nareče, Nöring (Noringen), vzh. od Gmünda na Kor., 100.
Nasinverre Rivoli iz Benetk (1233), 598.
Nasova, zap. od Lipnice na Štaj., 808.
Nassing, pri Weitensfeldu na Kor., 897.
Nastaxius, gl. Petrus filius Vitalis de N-o.
Natalis, gl. Albericus frater N.
Natalis, notar sacri palatii v Trstu (1204, 1209), 80, 139.
Natalis de Azzo, tržaški prebivalec (1202), 31.
Natalis de Marquardo (1235), 637.
Nazzenvelt, gl. Mokro polje.
Nazzenvvz, gl. Mokronog.
Nebov, gl. Nehova.
Negowan, priča Preddvorom (1217), 276.
Nehova (Nebov), vas pri Mariboru, 122.
Nemčija (Teutonia, Theotonia), 630, 775. — Nemci (Teutonici, Theutonici), 86, 641, 752, 901.
Nepus, gl. D. N. Triesto, Vitalis N.
Neuburg, ob Innu, 148.
Neuburg, gl. grof Konrad.
Neue, gl. Hiltegrimus N.
Neuenburg, vzh. od Brixena, 764. — Verner, Neža.
Neuerding (Niubertinq), na Bavarskem, pri Neuöttingu. — Eberhart.
Neumarkt (Neumarkht), na Zg. Štajerskem, 410, 631.
Neunhouen, gl. Preddvor.
Neustadt, na Bavarskem?, 457.
Neustift, samostan pri Brixenu, 553.
Neunkirchen (Newenchirchen), na Dol. Avstr. — Rapoto.
Neuzell. — Prošt Henrik.
Newenchirchen, gl. Neunkirchen.
Newenhoff, gl. Preddvor.
Newozel, gl. Vsela.
Nezniz, gl. Snežnica.
Neža (Agnes), vojvodinja, žena meranskega vojvoda Bertolda (IV.), † 1195, 77, 177.
Neža, kraljica Francije, hči prejšnje († 1201), 77.
Neža (Agnes), hči meranskega vojvode Otona, nečakinja patriarha Bertolda (1238), 699.
Neža (Angnes), hči avstr.-štaj. vojvode Leopolda (VI.), (1227), 460.
Neža, hči Henrika iz Neuenburga in žena Friderika iz Hauensteina, 84.
Neža, vdova solnograškega grajskega grofa Konrada (1226), 451.
Niblo, gl. Baron N., Dominicus N., Joannes N., Ludo N.
Nicholaus, Nicolaus, gl. Nikolaj.
Nidech, Nidegge, Nideke, Nidekk, gl. Mirna.
Niderdorff, gl. Dolinja vas.
Nidergeltingen, gl. Untergolding.
Niderndorf, pri Grebinju na Kor., 838.
Nidoch, gl. Mirna.
Niederburg, samostan na Bav., 347.
Niexco, tržaški prebivalec (1202), 31.
Niger, gl. Henrik imenovan N.
Nikolaj (Nycolaus), skolar (1228), 488.
Nikolaj, opat pri sv. Nikolaju na Rialtu v Benetkah (1210), 165, 167.

Nikolaj (Nicolaus), notar v Isoli (1213—1225), 206, 322, 428, 429.
Nikolaj (Nicholaus) Cauco (Caucho), podesta v Kopru (1225), 424 do 426, 429.
Nikolaj (Nicolaus) Tonisto iz Benetk, podesta v Kopru (1222), 357. 358.
Nikolaj (Nicholaus), sin Petra sinu Vitala de Nastaxio iz Kopra (1210), 165.
Nikolaj, grof de Nouo Castro (1212), 200.
Nikolaj de Roço iz Poreča (1232), 564.
Nikolaj, škof v Reggiu (1224), 392.
Nikolaj (Nicolaus), sin Rudigerja iz Reutenberga (1238), 687.
Nikolaj (Nicolaus) Burixa, priča v Trstu (1237), 669.
Nikolaj (Nicolaus), tržaški prebivalec (1202), 31.
Nikolaj (Nicolaus), notar tržaškega škofa Udalrika (1235), 636.
Nikolaj (Nicolaus, Nycolaus), opat v Vetrinju (1215—1217), 235, 254, 270, 276, 281, 646.
Nikolaj (Nicolaus), grof iz Železnega (1208—1214), 900—902.
Nikolaj (Nicholaus, Nicolaus, Nycolaus), prior (opat) v Žičah (1202 do 1211), 22, 42, 57, 109, 122, 129, 183, 184.
Niluus d. Fabia, posestnik pri Trstu (1204), 80.
Nitra, mesto na Slovaškem. — Arhidiakon, 336.
Niuberting, gl. Neuerding.
Niuemberg, pri Preddvoru na Gor.? — Bertold.
Niunsaezze, gl. Godešče.
Niwenhouen, Niwinhouen, gl. Preddvor.
Nobello, gl. Artuik de N.
Noppo iz Lichtenberga (1223), 371.
Noppo, priča v Slov. Gradcu (1211), 177.
Norimberk (Nürnberg), mesto na Bavarskem, 49, 89, 106, 194. — Grof iz N., 670.
Noringen, gl. Nareče.
Norsa, kraj v Prekmurju, 900.
Noua Ciuitas, gl. (Dunajsko) Novo mesto.
Noua Domus, pri Bozenu, 730.
Noua ecclesia, gl. Nova cerkev.
Nova cerkev (Noua ecclesia), pri Celju. — Župnik Oton.
Nova vas (Villanova), pri Farri na Goriškem, 142.
Novi grad (Castrum novum). — Konon.
Novi grad (Citta nova, Emona), mesto v Istri. — Škof, 97, 668, 678; škofija, 97, 219, 323. — Občina, 617. — Škof Leonard.
Novo Milje, gl. Portus Lauri.
Novum, grad na zemlji samostana v Vetrinju, 543.
Novum Castrum. — Grof Nikolaj.
Nudungus, arhidiakon (v Bambergu?), (1212), 198.
Nusdorf, gl. Orehova vas.
Nussberg (Nuzperch), pri Št. Vidu na Kor. — Konrad, Valter.
Nuwenhouen, gl. Preddvor.
Nůzli, gl. Herman N.
Nuzperch, gl. Nussberg.
Nycholaus, Nycolaus, gl. Nikolaj.
Nydecke, Nydeke, gl. Mirna.
Nyderdorf, Nyderndorf, gl. Dolinja vas.
Nygozeliz, pri Jurkloštru?, 462.
O. frater plebani, miljski prebivalec (1202), 32.
O. Faber, isto, 32.
O. Inzingnosus, tržaški prebivalec (1202), 31.
O. iz Krškega (1207), 123.
O. filius Marini, miljski prebivalec (1202), 32.
O. filius Ribera, isto, 32.
O. iz Rifnika (1207), 123.
O. iz Žalma (1213), 212.
Obberemburch, Obberemburg, Obberenburch, Obbermburg, gl. Gornji grad.
Obdach, kraj na Zg. Štajerskem, 119, 547, 548.

Obenburg, Oberburch, gl. Gornji grad.
Oberdorf, gl. Gorenja vas.
Oberdorf, Oberndorf, gl. (Grebinjski) Klošter.
Oberdorff, gl. Doberla vas.
Obereberndorf, pri Ptuju, 822.
Oberemburch, Oberemburg, Oberenburg, gl. Gornji grad.
Oberendorf, gl. Zgornja vas.
Oberenhof, vas, kje?, 20.
Obernburch, Obernburg, gl. Gornji grad.
Oberndorf, gl. Doberla vas, (Grebinjski) Klošter.
Oberndorff, gl. (Grebinjski) Klošter.
Oberpuolach, gl. Drobole.
Obersteten, gl. Gozwin.
Obertus, kastelan (1234), 612.
Obirnburg, gl. Gornji grad.
Obla gorica (Wolcenburc, Wolchenburc, Wolkenburc, Wolkinburc), jugovzh. od Litije, 489. — Rajnher.
Oblach, gl. Bloke.
Obremburch, Obrenburch, Oburenburg, gl. Gornji grad.
Ocero, menih v Diessenu (1228), 490.
Ocrvgel, gl. Krangl.
Odalricus, gl. Ulrik.
Odalschalchus, gl. Odalskalk.
Odalskalk (Wolscalcus), duhovnik v Blatogradu (1202), 38.
Odalskalk (Uscalcus, Utshalcus, Vlschalcus, Vlschalcus, Wlschalchus) iz Devina, ministerial oglej. patriarha (1201—1244), 8, 371, 685, 709, 844.
Odalskalk (Odlscalcus, Udalschalcus, Uodelscalcus, Uolscalcus, Vlscalcus, Vlschalcus), škof v Krki (1217—1231), 274, 291, 302, 325, 540.
Odalskalk (Wosalcus, Woscalcus) iz Momjana (1234), 617, 618. — Nj. brat Štefan, ujec Henrik iz Prema, sorodnik Rudolf.
Odalskalk (Odalschalchus), podložnik Ortolfa s Planine (1213), 212. — Nj. žena, 212.
Odalskalk (Ulschalchus) iz Prekope (1229), 499.
Odalskalk (Vlscalcus, Vlschalcus, Wlscalcus, Wlscalcus, Wlschalcus, Wolschalchus) iz Rabensberga (1203—1231), 54, 131, 177, 188, 215, 432, 443, 489, 551.
Odalskalk (Vlscalchus), sin Wernanda iz Smlednika (1216), 261. — Nj. brat Bertold.
Odalskalk (Wolschalcus) de Uorst, vitez (1207), 123.
Odalskalk (Vlscalcus), brat v hospitalu sv. Marije v Rožu (1202), 22.
Oddo, gl. Oton.
Odelicus de Baudo, miljski prebivalec (1202), 32.
Odlscalcus, gl. Odalskalk.
Odolricus, gl. G. filius O-ci, Ulrik.
Odoricus, gl. Odorik.
Odorik (Odoricus) iz Rožaka (1202), 22.
Odorlico Leruga iz Isole (1238), 690.
Odorlik (Odorlicus) iz Cucagne (1223), 375.
Odorlik de Ripaldo (pred 1216), 250. — Nj. sin Ivan.
Odorlik iz Trsta (1224), 401.
Oesterrich, gl. Avstrija.
Of, gl. Martinus de O.
Offo, priča (1207), 122.
Offo, notar koroškega vojvode Bernarda (1245), 873.
Offo, gl. M. de O.
Offo de Mannendorf, ministerial krške cerkve (1216), 257.
Offo iz Podkrnosa, vitez (1202 do 1238), 12, 196, 214, 278, 473, 693. — Nj. sin Giselbert.
Offo iz Püttena, mož Adelhajde, hčere Otona iz Dravberga (1222, 1240), 365, 737.
Ofon iz Teufenbacha (1202), 24. — Nj. žena Berta.
Oftrigel, ministerial iz Podsrede (1213), 212.

Ogerus, prebivalec v Trstu (1209), 139. — Nj. žena Elica.

Ogerius miles, prebivalec v Trstu (1202), 31.

Oglej (Aequillia, Aglay, Aquilegia, Aquileia, Aquileja), 36, 87, 88, 94, 101, 104, 108, 166, 178, 179, 181, 185, 186, 213, 241, 283, 293, 322, 346, 363, 371, 428, 429, 435, 439, 441, 446, 450, 455, 505, 514, 537, 560, 563, 565, 566, 603, 610, 673, 760, 773, 774, 799, 820, 878, 879. — Meščani, 541. — Cerkev, 13, 15, 71, 74, 116, 122, 142, 160, 196, 219, 238, 272, 283, 284, 293, 323, 324, 335, 343, 346, 399, 428, 431, 476, 486, 509, 521, 557, 603, 668, 678, 681, 691, 695, 696, 773, 799, 836, 863. — Samostan sv. Marije, 9, 185, 206, 322, 399, 426, 428, 429, 500, 514, 610, 760. — Velika cerkev (cerkev M. D.), 164, 176, 459, 673. — Suknjarska ulica (ruga de draparia), 363. — Trg sv. Ivana (forum sancti Joannis), 363. — Patriarh(i), 17, 23, 33, 97, 101, 180, 238, 252, 281, 295, 323, 339, 340, 345, 363, 436, 442, 473, 537, 652, 678, 681, 696, 715, 746, 772. — Patriarhat, 431. — Dieceza, 91, 173, 175, 230, 339, 340, 472, 496, 515, 520, 572, 635, 651, 652, 668, 678, 689, 799. — Kapitelj, 1, 252, 340, 459, 605, 674, 678, 680, 699, 799, 839, 846, 870. — Kanoniki, 1, 36, 74, 87, 88, 142, 238, 284, 431, 668, 836. — Prošt pri Sv. Štefanu, 589. — Arhidiakon, 262, 309. — Dekan, 262, 589, 839. — Odvetniki, 363. — Ministeriali, vazali, fevdniki, 74, 196, 272, 343, 431. — Novci, 186, 374, 511, 610, 626, 837. — Marke, 441, 505. — Mera, 610. — Zemlja, 363. — Pokrajina, 731. — Okraj, 445. — Vojvodina oglejskega patriarhata, 363. — Patriarhi: Bertold, Bertrand, Gotfrid, Peregrin (I., II.), Ulrik (I., II.), Volfger. — Prošta: Ivan pri Sv. Štefanu, Popon. — Arhidiakoni: Henrik, Konrad, Mistad. — Dekani: Konrad, Štefan, Viljem. — Kanoniki: Berengar, Bertold, Bonencontrus, Filip, Konrad, Lavrencij, Leonard, Peregrin, Ulrik, Ulvinus. — Šolski mojster: Štefan. Odvetnika: Burghard, goriški grof Majnhard. — Meščan: Misfat. — Canales Aquilegie, gl. Kanalska dolina.

Ogrska, Ogri (Hungaria, Ungaria, Vngari), 370, 382, 483, 606, 641, 668, 865, 884. — Kralj, 77, 283, 336, 606, 767. — Kraljica, 283. — Grad Devin, 606. — Ogrska cesta, 142. — Nadškofija v Kalocsi ,77. — Kralji: Andrej (II.), Bela (IV.), Emerik. — Kraljica Gertruda.

Okke, gl. Brdo.

Ol, gl. Pilgrim O.

Ola, vas v Prekmurju, 904.

Olderik, odvetnik (1201), 9. — Nj. sin Johanninus.

Oldoricus iz Pirana (1231), 537.

Olimlje (Wolin), vas blizu Sotle na Štaj., 131.

Olomouc, mesto na Moravskem. — Dieceza, 457.

Olricus, gl. Ulrik.

Olsgreç, Olsgrez, gl. Št. Mihel.

Olswic, Olswich, gl. Olševek.

Olševek (Holswich, Olswic, Olswich), vas pri Cerkljah na Gor., 488, 490, 698, 699. — Rajnbert, Verner.

Oltra, pri Kopru. — Samostan in cerkev sv. Nikolaja in sv. Apolinarija, 53, 165, 167.

Omak (Humago), mesto v Istri, 437, 525, 636.

Omnibonus, kralj. notar (1218), 283.

Onec, gl. Vojnik.

Opertus, priča (1245), 857.

Oplotnica (Oplotnitz, Oploz, Opplotniz), pri Konjicah, 109, 627. — Ministerial Siboto.

Oplotnitz, Oploz, Opplotniz, gl. Oplotnica.

Orehova vas (Nusdorf), južno od Maribora. — Hartvik, Oton, Rudolf.

Organo, gl. Santa Maria in O.

Orepertus, menih v Diessenu (1228), 489.
Orishek, gl. Orišek.
Orišek (Orishek), grad pri Šmarjeti na Dol., 244.
Orsaria, kraj v Istri, 36.
Orsinus figlius Muglisana (1238), 690.
Orso Calca iz Milj (1213), 217. — Nj. žena Fentizia.
Orso filius Meclagni, miljski prebivalec (1202), 32.
Ort (Ort, Orte), na Zg. Avstrijskem. — Hartnid.
Ortelepus, sin Urinderondin (1233), 598.
Ortenburg (Hortemburch, Hortenburc, Ortemburgum, Ortenberch, Ortinburch, Ourtenburch), grad na Zgor. Koroškem. — Grofa: Herman, Oton. — Oton, škof krški. — Rudolf, Oton. — Ortenburžani, 786.
Ortholfus, gl. Ortolf.
Ortinburch, gl. Ortenburg.
Ortlieb, menih v Diessenu (1228), 490.
Ortlinus, priča v Mariboru (1243), 829.
Ortolf (Ortolfus) iz Blatograda (1220), 312, 313.
Ortolf (Ortolfus) iz Freudenberga (1224), 386.
Ortolf (Ortolfus) iz Gorišnice (1235), 633, 637.
Ortolf (Ortolfus), prošt pri Gospe Sveti (1229—1246), 506, 667, 880.
Ortolf (Ortolfus) iz Konjic (1202, 1210), 22, 163.
Ortolf (Ortolfus) iz Konjic, sin Leopoldov (1234, 1245), 612, 857. — Nj. sin Leopold.
Ortolf (Ortolfus), stolnik koroškega vojvode Bernarda (1214—20), 232.
Ortolf (Ortolfus) iz Krškega (1202 do 1211), 12, 96, 177.
Ortolf (Ortolfus) iz Leonsteina (1213), 214.
Ortolf (Ortolphus), župnik v Mirni peči (1228), 487.
Ortolf (Ortolfus) iz Moosena (1241), 756. — Nj. brata Henrik, Oton.
Ortolf iz Motnice (1246), 898. — Nj. brata Eberhard, Krafto.
Ortolf (Ortolfus, Ortvlfus), maršal iz Nidergeltingena (1223, 1229) 371, 497.
Ortolf iz Ostrovice (1233), 586.
Ortolf (Ortholfus, Ortolfus) s Planine, fevdnik krške cerkve (1202 do 1227), 12, 59, 131, 154, 183, 184, 212, 462. — Nj. žena Gerberga; nj. hči Herrada; nj. ministeriala Brato, Rudger.
Ortolf (Ortolfus) iz Rabensberga (1224), 390.
Ortolf (Ortolphus) ml. iz Slepčjeka (1228), 487.
Ortolf (Ortolfus), scolaris iz Slov. Gradca (1228), 488, 490. — Nj. brat Friderik.
Ortolf (Ortulfus) iz Sobrač (1243), 827. — Nj. brat Ortvin.
Ortolf iz Sommerecka (ok. 1237), 684.
Ortolf (Ortolfus) iz Strmca (1226), 444.
Ortolf, sin Engelbertov, iz Strassburga (1239), 708.
Ortolf (Ortolfus) iz Toleta (1207), 122.
Ortolf iz Traiskirchena, komtur Nemškega reda v Avstriji in na Štajerskem (1236), 658.
Ortolf iz Trefflinga (1239), 711.
Ortolf iz Trennsteina (1240—5), 753.
Ortolf (Ortolfus), menih v Vetrinju (1225), 433.
Ortolf (Ortolfus), scriptor v Vetrinju (1217), 270, 276.
Ortolf, vestiarius v Vetrinju (1213), 205.
Ortolf, ml., imenovan Vulpis (1241), 756.
Ortolf (Ortolfus) iz Zbelova (1206, 1245), 109, 857. — Nj. brata Gotšalk, Henrik.
Ortolfus, Ortolphus, Ortulfus, gl. Ortolf.

Ortvin (Ortwinus) iz Sobrač (1243), 827. — Nj. brat Ortolf.
Ortvlfus, gl. Ortolf.
Oscelnik, gl. Hartnid.
Oselam, gl. Ozeljan (?).
Osenca (Alsnitz, Elsniz), pri Celju, 857. — Hartvik imenovan Tusel, Thimo.
Osoje (Ossiac, Ossiach, Oziac, Oziach, Oziaco, Ozzia, Ozziac), samostan in jezero na Kor. — Cerkev, 662; farna cerkev sv. Katarine, 247; opat, 158, 453; — opatje Gotfrid, Herman, Konrad; — konverz Pilgrim.
Osselano, gl. Ozeljan (?).
Ossiac, Ossiach, gl. Osoje.
Ostehofen (Osterhouen), na sev. Bavarskem. — Herbord.
Osterwitze, Osterwiz, gl. Ostrovica.
Ostia, mesto pri Rimu. — Hugo, škof iz O. in Velletrija.
Ostrogon, mesto na Ogrskem. — Nadškof, 336.
Ostrovica (Osterwitze, Osterwiz, Ostruiz), pri Št. Vidu na Kor, 132. — Cerkev sv. Martina pod O., 355. — Henrik, Herman, Ortolf, točaj Rajnher.
Osvald (Oswaldus) iz Momjana (1242), 793.
Oswaldus, gl. Osvald.
Otacher, Otacherus, Otaker, gl. Otokar.
Otho, gl. Oton.
Otilija, opatica v Gössu (1203, 1213), 59, 212.
Otinellus, gl. Otonellus.
Otmanach, Otmaniach, gl. Otmanje.
Otmanje (Otmanach, Otmaniach), pri Celovcu, 132, 355. — Fara, 132; kapela sv. Marjete, 132; kapela sv. Martina, 355. — Henrik.
Otoče (Watinsdorf, Witinsdorf), pri Celovcu (Waidmannsdorf). — Kmetje iz O., 214. — Ivan.
Otok (Werde), na Blejskem jezeru. — Prošt Henrik.
Otok (Werde), ob Vrbskem jezeru. — Prošta Eberhard, Kuno.
Otokar (Otacher), priča (1238), 694.
Otokar »de Grazwin«, vitez (1232), 570.
Otokar (Otacher, Otokarus, Ottacharus) iz Konjic (1202—1213), 22, 109, 122, 215. — Nj. brat Leopold.
Otokar, župnik »de Murce« (1232), 573.
Otokar iz Partistagna v Furlaniji (1225), 431. — Nj. žena Riharda.
Otokar (Otacherus), (VI.), mejni grof in vojvoda štajerski (1164 do 1192), 122, 202, 222, 349, 671, 674.
Otokar (Otaker) iz Wolkensteina (1209), 154.
Otokarus, gl. Otokar.
Oton (Otto), priča (1207), 122.
Oton, vitez (1211), 187.
Oton (Otto), brat Menaldov (1220 do 1224), 330.
Oton (Otto), točaj (1228), 488.
Oton (Otto), brat iz reda Nemških vitezov (1235), 633.
Oton, stolni prošt v Bambergu (1235), 625.
Oton (Otto), sin bavarskega vojvode Ludvika (1228), 474.
Oton (Otto) iz Bekštajna (1239, ok. 1242), 714, 804. — Nj. brat Kolon.
Oton (Otto) iz Brda (1212), 198.
Oton, dekan v Čedadu (1224), 399.
Oton (Otto), sin Engelskalkov iz Deutsch-Landsberga (1209), 147.
Oton (Otto), prošt v Dobrli vasi (1206, 1226), 101, 436.
Oton (Oddo, Otto) iz Dravberga († 1239), 155, 212, 296, 303, 304, 307, 365, 383, 384, 386, 397, 400, 454, 457, 460, 462, 464, 527, 547, 548, 573, 592, 667, 706. — Nj. sin Henrik iz Trušenj-Dravberga; nj. hčere Adelhajda, Elizabeta, Matilda; nj. žena, 296; nj. brat Albert.
Oton (II), škof v Freisingu (1184 do 1220), 11, 103, 157, 232, 243, 244, 245, 246. — Nj. nečak istrski mejni grof, 245.
Oton (Otto) de Grimerthingen, ka-

plan gosposvetskega prošta Vernera (1224), 404.
Oton (Otto) iz Gutenberga (1207), 124.
Oton (Otto) Harnahs (1239), 708.
Oton (Otto), sin Svikerjev iz Humberga (1213), 214.
Oton (Otto), točaj iz Humina (1226), 435, 436.
Oton, posestnik desetin v Isoli (1201), 9.
Oton (Otto) iz Kamnika, kaplan oglejskega patriarha Bertolda (1229), 497.
Oton (Otto) Kergelin, priča v Vetrinju (1244), 840.
Oton iz Kindberga (1227), 468.
Oton (Otto) iz Kozjega, krški ministerial (1204, 1239), 68. 708. — Nj. sinova Isinbert, Welfo; nj. sorodnik Gotbold iz Pilštajna.
Oton (Otto) iz Kremsa (1209 do 1213), 154, 212, 215.
Oton, prošt v Krki (1208—1217), 132, 178, 193, 278.
Oton (Otto), (I, II) iz Kunšperka (1201—1246), 4, 12, 27, 29, 51, 59, 62, 73, 93, 100, 120, 183, 184, 191, 212, 257, 269, 292, 305, 333, 402, 403, 435, 436, 462, 464, 547, 548, 558, 570, 573; 634, 647, 648, 667, 683, 697, 702, 739, 742, 744, 750, 814, 825, 853, 856, 858, 888, 889, 890, 891. — Nj. žena Rihca; nj. brat Friderik iz Ptuja; nj. ujec Vulfing iz Lipnice.
Oton (Otto) iz Lebmacha, sodnik (1213), 214.
Oton (Otto), ključar, priča v Mariboru (1243), 829.
Oton (Otto) iz Melja (1212), 198.
Oton (Otto), (VII.), vojvoda meranski, palatinski grof burgundski, sin vojvode Bertolda in vojvodinje Neže († 1231), 13, 15, 77, 273, 474, 484, 488, 497, 507, 521, 526, 806.
Oton (VIII.), vojvoda meranski, palatinski grof burgundski († 1248), 699.
Oton »de Milperch« (1220), 308.
Oton, sin prejšnjega (1220), 308.
Oton, opat v Millstattu (1236), 646.
Oton (Otto) iz Mokronoga (ok. 1215), 244. — Nj. žena, 244.
Oton (Otto) de Monte (1213), 214.
Oton (Otto) iz Moosena (1241), 756. — Nj. brata Henrik, Ortolf.
Oton (Otto), župnik pri Novi cerkvi (1236—1243), 663, 769, 811.
Oton (Otto) iz Orehove vasi (1245), 857. — Nj. brata Hartvik, Rudolf.
Oton (III.), grof iz Ortenburga (1201, 1202), 3, 11. — Nj. brat Henrik.
Oton (IV.), grof iz Ortenburga (1220 do 1245), 325, 711, 871.
Oton (Otto) iz Ottensteina (1220), 306.
Oton (Otto) iz Pirka (1235—1246), 633, 872, 888.
Oton (Otto) iz Plankensteina (1243), 823.
Oton (Otto) ml. iz Pliberka (1226), 444.
Oton iz Podčetrtka (1246), 897.
Oton (Otto), sodnik iz Polzele (1229), 499.
Oton (Otto) de Porta (1236), 649.
Oton (Otto) iz Pregrada (1234), 612.
Oton (Otto), prior minoritov v Ptuju (1235), 633.
Oton (Otto) iz Puštala (1214—20), 232.
Oton (Otto) iz Puxa (1226), 441.
Oton (Ottlfo) iz Radane vasi (1206), 109.
Oton (Otto) iz Rattenberga (ok. 1238), 703.
Oton (Otto), vitez iz Rečice (1217), 270. — Nj. brat Majnhalm.
Oton (Otto) iz Regensburga (1214 do 1220), 232.
Oton (I.), rimski cesar in kralj (936 do 973), 142.
Oton (III.), rimski cesar in kralj (983—1002), 525.
Oton (IV.), rimski cesar in kralj (1198—1215), 8, 22, 71, 135, 140, 141, 142, 143, 152, 153, 160, 168, 193, 194, 205, 219, 323.
Oton (Ottho, Otto) iz Rinkenberga (1208), 131.

Oton (Otto) iz Ročice (1213, 1217), 214, 270. — Nj. oče Bertold.
Oton (Otto) iz Rottensteina (1202), 38. — Nj. brat Henrik.
Oton Rufus, fevdnik krškega škofa Valterja (1208), 131.
Oton (Otto), prošt v Salzburgu, škof v Krki (1214), 223, 224.
Oton (Otto), prošt v Salzburgu (1246), 888, 889.
Oton (Otto), prošt v San Odorico ob Tagliamentu (1226—1245), 441, 811, 836, 839, 871.
Oton (Otto) iz Schellenberga (1203, 1209), 55, 156.
Oton (Otto) Scuwer, priča v Kotmari vasi (1217), 270.
Oton (Otto) iz Slov. Gradca (1227 do 1245), 462, 706, 869.
Oton (Otto), brat Isinrikov, priča v Slov. Gradcu (1211), 177.
Oton (Otto) iz Sore (1220), 310.
Oton (Otto) iz Steinbichla (1224, 1246), 416, 880.
Oton (Otto) iz Steierberga, stric Svikerja iz Humberga (1220—24), 330, 331.
Oton (Otto), kletar v Stični (1230), 530.
Oton (Otto) iz Stražberga (1228), 489. — Nj. brat Isenricus.
Oton (Otto) Sun (1213), 215. — Nj. brat Archingerus.
Oton (Otto), pisar v Šmohorju (1232), 580.
Oton (Otto) iz Šumberka (1228), 481, 482. — Nj. oče Majnhard Chriemhilt; nj. brat Friderik.
Oton (Ottho, Otto) iz Trušenj (1202 do 1227), 12, 42, 81, 110, 131, 154, 170, 182, 190, 192, 280, 294, 350, 351, 352, 468. — Nj. bratje Albert, Gotfrid, Kolon; nj. sin Henrik.
Oton (Otto) s Turjaka (1230, 1237), 530, 682. — Nj. oče Herand; nj. brat Herbord.
Oton (Otto), imenovan Ungnad (Ungenade, Vngenad, Vngenade, Vngnad), (1201—1236), 2, 263, 533, 649. — Nj. sin, 649.
Oton, izvoljeni škof iz Urbina (1224), 388.
Oton (Otto) iz Važenberka (1236), 656, 660.
Oton (Otto), scolaris, priča v Velikovcu (1240), 743.
Oton (Otto), hospitalski mojster v Vetrinju (1236), 661.
Oton (Otto) Viroge (1214—20), 232.
Oton (Otto) iz Wasena (1209), 154.
Oton (Otto), palatinski grof iz rodu Wittelsbachov (1208), 133, 135.
Oton (Otto) iz Wolfsberga (1218, 1228), 294, 473.
Oton, škof v Würzburgu (1224), 388.
Oton (Otto) iz Žamerka (1226), 466. — Nj. brat Henrik.
Otonellus (Otinellus), sodnik v Piranu (1230), 519.
Ottacharus, gl. Otokar.
Ottachus Belgramo, priča v Kopru (1210), 165.
Ottenstein, na Nižjem Avstrijskem, pri Zwettlu. — Oton.
Ottho, Otto, gl. Oton.
Ottobonus, tržaški prebivalec (1202), 31.
Ottone, gl. Oton.
Ottonellus, tržaški prebivalec (1202), 31.
Ouilin, gl. Dvorec.
Ovberke, gl. Cmurek.
Owe, blizu Celja? — Bernard.
Owersperc, Owersperch, Owersperg, gl. Turjak.
Ozeljan? (Osselam, Osselano), vas pri Gorici?, 36, 142.
Oziach, Oziaco, Ozzia, Ozziac, gl. Osoje.
P. de Andrea de Marina, tržaški prebivalec (1202), 31.
P. Bocabo, isto (1202), 31.
P. Calcangno Caligar, isto (1202), 31.
P. Caligar, isto (1202), 31.
P. de Culmanno, miljski prebivalec (1202), 32.
P. Desentazza, tržaški prebivalec (1202), 31.

P. filius Girardi, miljski prebivalec (1202), 32.
P. de Ingaldeo, tržaški prebivalec (1202), 31.
P. sin Joannesa Dracco, tržaški prebivalec (1202), 31.
P. Jugulator, isto (1202), 31.
P., arhidiakon v Kopru (1232), 566.
P. Magister, tržaški prebivalec (1202), 31.
P. de Pap, isto (1202), 31.
P de Porta, isto (1202), 31.
P. della Porta, miljski prebivalec (1202), 32.
P. de Pre Martino, isto (1202), 32.
P. de Toperto, isto (1202), 32.
P. de Truzich, isto (1202), 32.
P. Tuscanus, isto (1202), 32.
P. filius Ursonis, isto (1202), 32.
P. filius Veneris, tržaški prebivalec (1202), 31.
Pabo, prošt v samostanu Au ob Innu (1204), 73.
Pabo od Dravinje (1235), 633.
Pabo iz Hohenburga (1242), 800.
Pabo, sin Valterja iz Humberga (1213), 214.
Pabo iz June (1203, 1204), 62, 66.
Pabo de Uorst (1207), 123.
Pabo, menih v Vetrinju (1236), 661.
Pache, gl. Bach.
Pačka vas (villa Pak), pri Šoštanju, 896.
Padova (Patavium), mesto v Italiji, 9, 283, 343, 362, 707, 709. — Okraj, 9, 445; ozemlje, 446; škofija, 116; škof, 9. — Škofa Gerard, Jordan; Eccelinus Patavinus cognomento Romanus; podesta Bonifacius de Vidore.
Paierdorf (Payerdorf, Peyerdorf), pri Št. Pavlu na Kor., 55. — Ditrik, imenovan supan.
Padruz, gl. R. P.
Paganus, tržaški prebivalec (1202), 31.
Pak, villa, gl. Pačka vas.
Palana, gl. Polana.
Palazzolo, vas v Furlaniji, 36.
Paldewinus, priča (1229), 499.
Paletum mare, gl. Baltiško morje.
Palisano, kraj v okolici Novega grada v Istri, 617.
Pampolin, gl. Johannes P.
Pampulo, gl. Angel P., Ivan P.
Pandolfus (1204), 67.
Pandrea, gl. B. filius Joannis de P.
Panonija (Pannonia), 752. — Panonska marka (Pannoniorum Marchia), 86.
Pantiano, otok pri Tržiču na Prim., 525.
Panzoffo, gl. Jacobus de P.
Pap, gl. P. de Pap.
Papa, gl. Martinus P.
Papo, župnik iz Benetk (1238), 690.
Papo iz Kopra (1243), 807.
Papolinus iz Kopra (1232), 564.
Papotus de Umberto, priča v Kopru (1216), 258.
Paradeis (Pardis), koroška rodbina, 732. — Konrad.
Pardis, gl. Paradeis.
Parentium, gl. Poreč.
Paris, gl. Ulrik de P.
Parma, mesto v Italiji, 442. — Magister Hugon, kanonik v P.
Parschlug (Porseluch), pri Brucku na Muri, 58.
Partistagno (Perhtenstein, Pertensteine), grad v Furlaniji. — Herbord, Otokar.
Parzival, 83.
Paschaligo, gl. Jacobus P.
Passail, pri Gradcu, 796, 891.
Pasava (Patauia, Patauium, Patavium), mesto na Bavarskem, 193, 761, 762. — Dieceza, 422, 457, 676; cerkev, 117; škof, 218, 524, 710; kapitelj, 761; prošt, 646. — Škofje Gebhard, Leopold, Popon, Rudiger, Volfger. — Kanonik Albert, grof iz Vovber.
Pasja vas (Hunstorf), pri Velikovcu. — Konrad.
Passau, Patauia, Patauium, Patavium, gl. Pasava.
Paternus, gl. Joannes P.
Patriasdorf, pri Lienzu na Tirol. 681, 764, 817.

Paugnat (Paugnan), gl. Pomjan.
Pauilla, gl. Vi. P.
Pauma, gl. Pevma.
Pauor, gl. Triest. P.
Pauumgarten, gl. Pungert.
Pavel, minorit (1243), 818.
Pavia, mesto v Lombardiji, 686.
Pavor, gl. Tergestus de P., Triestus P.
Pavtaleon, duhovnik (1246), 883.
Pazin (Pysinum), v Istri, 356. — Cerkev, 356. — Grofica Matilda.
Payerdorf, gl. Paierdorf.
Peca, Pecca, Peccach, gl. Peggau.
Pecchac, gl. Peče.
Peceli, tržaški prebivalec (1202), 31.
Pechlinus iz Laškega, officialis avstr.-štaj. vojvode Leopolda VI., (1227), 462.
Peckau, gl. Peggau.
Pectowe, gl. Ptuj.
Peče (Pecchac), pri Podkloštru na Kor., 704.
Pečice (Betset), vas pri Konjiški vasi, 122.
Pečnica (Bekekeg), hospital v Rožu na Kor., 72.
Peggau (Becca, Peca, Pecca, Peccach, Peka, Pekach), pri Gradcu, 755. — Liutold, Oton, Popon, grof Ulrik.
Peihscat, gl. Pešata.
Peilstain, gl. Pilštanj.
Peka, Pekach, gl. Peggau.
Pelegrinus, gl. Peregrin.
Peles, gl. Piliš.
Pellie, gl. Dietuymus P.
Penioli, gl. H. filius P.
Pentec, Pentech, gl. Dominik P.
Pentulus, gl. Miro P.
Peraga, gl. A. de P.
Perau, gl. Perovo.
Perava (Perwe), pri Beljaku, 198.
Percazanti, gl. Petrus P.
Percha, gl. Štefan P.
Percheim, gl. Bergheim.
Perchtold, Perchtoldus, gl. Bertold.
Percotto, vas jugovzh. od Vidma v Furlaniji, 36.
Peregrin (Peregrinus) Glokkel (1202), 36.
Peregrin (Peregrinus) iz Malte, (1226, 1230), 444, 530. — Nj. sin Herman, hči Hema, brat Majnhard.
Peregrin, kanonik oglejske cerkve (1225), 428, 429.
Peregrin (I.), oglejski patriarh (1131—1161), 178, 179, 301, 811, 813.
Peregrin (Pelegrinus, Peregrinus, Pilegrimus, Pilgrimus), (II.), oglejski patriarh (1195—1204), 7, 13, 15, 36, 70, 71, 74, 143. — Nj. kaplan Herman.
Peregrin (Peregrinus) iz Šoštanja (1213), 212. — Nj. brata viteza Friderik in Herman.
Peregrin, opat v Št. Pavlu (1206, 1226), 104, 435.
Perengerus (Perngerus), kastelan iz Dravberga (1239—1245), 706, 869, 874.
Perengerus (Peringerus) iz Slov. Gradca (1228), 488, 490.
Perengerstorf, 581.
Perenoldus, gl. Bernold.
Perhtoldus, Perichtoldus, gl. Bertold.
Peringer iz Limbuša (1202—1220), 44.
Perge Iune (nekje v Junski dolini), 240.
Perhmannus, opat v St. Lambrechtu (1240), 737.
Perhnhardus, gl. Bernard.
Perhtenstein, gl. Partistagno.
Perhtoldus, gl. Bertold.
Pernecke, Pernekke, gl. Brnik.
Pernhardus, gl. Bernard.
Pernhohchus, hospitalski brat (1245), 872.
Pernov (Bernowe), pri Celju. — Albert.
Pero iz Vipave (1202), 13.
Perolinus de Piro (1216), 258.
Perovo (Perau), pri Kamniku, 765, 766.
Pertensteine, gl. Partistagno.
Pertholdus, Pertoldus, gl. Bertold.
Pertold imenovan Tribold, fevdnik koroškega vojvode Bernarda (okoli 1211), 172.
Pertolt, gl. Maurus de P.

Perugia, mesto v Italiji, 477, 478, 491, 492, 493, 502, 619, 632.
Peruinus, tržaški prebivalec (1202), 31.
Pervinus, gl. Almiricus filius Pervini.
Perwe, gl. Perava.
Pes, gl. G. P., Konrad P.
Pesche, Peschs, gl. Pešata.
Pesnica (Piesnich), dve vasi tega imena pri Mariboru, 136.
Pešata (Peihscat, Pesche, Peschs, Pischat), rečica in vas na Gor., 698, 699.
Petawe, gl. Ptuj.
Petelan, gl. Petovlje.
Petena, gl. Pičan.
Petenatho, gl. D. de P.
Peter (Petrus), diakon (1213), 215.
Peter (Petrus), kaplan (1228), 488, 490.
Peter (Petrus) Accaza, priča v Novem Milju (1235), 637.
Peter (Petrus) Apolonii (de Appolonio), sodnik v Piranu (1231, 1238), 536, 690. — Nj. brat Amoe.
Peter (Petrus) de Auria, miljski prebivalec (1202), 32.
Peter (Petrus), magister, priča v Beljaku (1244), 846.
Peter, opat pri sv. Juriju večjem v Benetkah (1241), 768.
Peter (Petrus) Boca, kanonik v Trstu (1226), 438.
Peter, kmet v Brdih (1204), 69.
Peter (Petrus), sin Chugov (1239), 905.
Peter (Petrus) Cyreus, magister (1234), 612. — Nj. sin Ulrik.
Peter, sin rajnkega Ivana Dandola (1210), 159.
Peter (Petrus), kanonik v Dobrli vasi (1236), 656.
Peter Geno iz Benetk (1233), 598.
Peter, šolski in korni mojster v Isoli (1212), 195.
Peter (Petrus), župnik v Konjicah (1234, 1236), 612, 663.
Peter (Petrus) iz Kopra (1243), 807.
Peter, dekan v Kopru (1202), 23, 25.
Peter, presbiter, kaplan koprskega škofa (pred 1216), 250.
Peter (Petrus), sin Vitala de Nastaxio, priča v Kopru (1210), 165, 167. — Nj. sin Nikolaj.
Peter (Petrus), magister, župnik v Kranju (1226), 449, 450.
Peter de Mena (pred 1216), 250.
Peter Morosini, podesta v Piranu (1226), 447.
Peter Murani, iz Pirana (1222), 367. — Nj. sin Dominik.
Peter (Petrus) Percazanti, iz Benetk (1233), 598.
Peter (Petrus) Quaresema, priča v Pulju (1238), 690.
Peter (Petrus) de Sabino, priča v Kopru (1217), 258.
Peter (Petrus), magister, duhovnik v Svečah (1239), 714.
Peter (Petrus) de Tabellione, odposlanec isolske občine (1220), 322.
Peter, diakon v Trstu (1241). 768.
Peter (Petrus), notar v Trstu (1223 do 1237), 375, 438, 598, 654, 669.
Peter (Petrus), sodnik v Trstu (1202), 31.
Peter, subdiakon v Trstu (1241), 768.
Peter (Petrus) de Vecelo, priča v Piranu (1222), 367.
Peter (Petrus), scolaris, priča v Velikovcu (1240), 743.
Peter Ziani, dož d v Benetkah (1209, 1220), 153, 314.
Peter (Petrus), pisar v Žičah (1202, 1234), 22, 612.
Peter (Petrus), prior v Žičah (1234 do 1241), 612, 627, 674, 751, 769.
Pethovia, Pethowe, Pethôwe, gl. Ptuj.
Petina, gl. Pičan.
Peto, Petouia, Petov, Petovia, Petow, Petowe, Petowe, Petowi, gl. Ptuj.
Petovlje (Petelan), pri Gradiški ob Soči, 142.
Petrus, gl. Peter, Adiltefius filius Grimaldi de Petro.
Pettau, Pettauwe, Pettaw, Pettawe, Pettouia Pettov, Pettovio, Pettow, Pettowe, gl. Ptuj.

Peuma, gl. Pevma.
Pevma (Pauma, Peuma), pri Gorici. — Siurid.
Peyerdorf, gl. Paierdorf.
Pfaffendorf, gl. Hovja ves.
Pfannberg (Phanberch), sev. od Gradca. — Grof Ulrik.
Pfangower, gl. Henrik P.
Phanberch, gl. Pfannberg.
Pharre, gl. Fara.
Philippus, gl. Filip.
Phylip, tržaški prebivalec (1202), 31.
Phylippus, gl. Filip.
Phyrn, gora na Zgor. Štajerskem, 531.
Piave, reka v Italiji, 219, 323.
Piber, pri Voitsbergu na Štaj. — Fara, 93. — Župnik Gerold.
Piberkar (Biberkor), v okraju Wolfratshausen na Bavarskem. — Henrik.
Pichling (Ober-), pri Št. Pavlu na Kor., 822.
Pičan (Petena, Petina), mesto v Istri. — Cerkev, 668, 678; škof, 554. — Škof Popon.
Piderna, gl. B. de P.
Pidriçago, kraj pri Piranu, 159.
Piesnich, gl. Pesnica.
Petra Pilosa, grad v Istri. — Vulingius.
Pilegrimus, gl. Peregrin.
Pilestaine, gl. Pilštajn.
Pilgerimus, Pilgreim, gl. Pilgrim.
Pilgrim (Pilgrimus) iz Celovca (1243), 828.
Pilgrim (Pilgerimus) iz Cmureka (1212), 202.
Pilgrim, opat v Gleinku (1224), 400.
Pilgrim (Pilgrimus) Gloclin (1206), 100.
Pilgrim (Pilgreim) iz Malte (1214 do 1220), 232.
Pilgrim (Pilgrimus) Ol (1215), 235.
Pilgrim (Pilgrimus), konverz osojske cerkve (1216—20), 264.
Pilgrim (Pilgrimus), ministerial iz Ribnice (1213), 214.
Pilgrim (Pilgrimus) iz Sulza (1245), 872. — Nj. brata Henrik, Ruger.
Pilgrimus, gl. Pilgrim.
Pilica, žena Dominika, sinu Petra Muranija (1222), 367.
Pilisteine, gl. Pilštajn.
Piliš (Peles), kraj na Ogrskem, med Ostrogonom in Budimpešto, 336.
Pilizar, gl. Artuic P., Marin P., Warnerius P.
Pilize, gl. Darre P.
Pillersee, na Tirolskem, 697.
Pillungus, priča v Fali (1245), 849.
Pillungus, sin prejšnjega (1245), 849.
Pillungus, vitez iz Vuzenice (1238), 701. — Nj. žena Elizabeta.
Pilštajn (Bilstein, Peilstain, Pilestaine, Pilisteine, Pilstain, Pilstein, Pilstein, Pylstaein, Pylstein), 577. — Fara, 466. — Župnika Rupert in Veriand; G. in njegov zet C., Gotpold Vipper, Henrik, Herman.
Pinosa, sin Alberta Maurdariusa (1205), 88.
Pinsenda, gl. Bernardus de P.
Pinus, kastelan (1225), 421.
Pinus, primicerij v Gradežu (1225), 421.
Piot, gl. C. P.
Piran (Piranum, Pirhanum, Pyranum), 31, 32, 128, 159, 250, 367, 519, 536, 537, 690. — Občina, 519, 536, 537, 552, 690; grad, 185, 250, 367, 536; prebivalstvo, 92, 105, 128, 166, 250; zemlja, 519; podesta, 448; gastald, 250; sodniki, 537; svet, 537; — cerkev, cerkve, 92, 250; cerkev sv. Jurija, 185, 250, 367, 536; duhovščina, kleriki, 92, 105, 250; župnik, 250; vrata »de Campo«, 367. — Podestati: goriški grof Majnhard, Leonard de Tricano, Peter Marosini; sodniki: Bonifacius de Catulo, Johannes Bonumvinum, Otonellus, Tison; notarja: Almerik, Rantulfus; diakon Artuik, presbiter Venerij; Al-

bin, Arnost, Just de Bona, Tison. — Gl. Leo de P.
Pirch, Pirche, gl. Pirk.
Pirhanum, gl. Piran.
Pirina, žena Menasclavova (1222), 367.
Piriscenda, gl. Bernardus de Pinsenda.
Pirisenda, gl. Jacobus de P.
Pirk (Pirch, Pirche), pri Št. Andražu v Labodski dolini. — Oton.
Pirma, gl. V. de domina P.
Piro, gl. Perolinus de P.
Piro (Pyrum), samostan pri Trevisu, 219, 283, 323.
Pischat, gl. Pešata.
Pischolfesdorf, danes Kollerhof, jugozah. od Št. Pavla na Kor., 216.
Pisez, gl. Dominicus P.
Piterolf, gl. Henrik P.
Piula, gl. B. P. de Andrea de Mergrat.
Pizorosso, meščan v Kopru (1239), 715.
Plain, pri Salzburgu. — Grof iz P., 149.
Plankenwart (Planchenwart, Planchenwarte), pri Gradcu. — Maršal Rudiger.
Planina (grad: Momparis, Monparis, Monteparis, Montparis, Muntparis, Mvmparis, Mvntpareis; vas: Planinich), 154, 462. — Ortolf, Ulrik, Henrik Bawarus.
Plankenstein (Blanchenstein, Planchinstein, Plankenstein), pri Konjicah. — Ortolf, Oton.
Plebanus, gl. Tiso de P-o.
Pleiburch, gl. Pliberk.
Pletichach, gl. Schütting.
Pliberk (Pleiburch, Pliburch, Plibvrch, Plieberch), na Kor., 473. — Gora, 703; župnik, 780; — Oton ml., Vinter.
Plíburch, Plíbvrch, Plíeberch, gl. Pliberk.
Plintenpach, gl. Slepčjek.
Plumenowe, gl. Blumenau.
Plůmstein (na Salzburškem?). — Henrik.
Plutenpach, gl. Slepčjek.
Pobersach (Pobresach, Pouersach), pri Greifenburgu na Kor., 704. — Bernard.
Pocher, gl. Pohorje.
Podčetrtek (Landesperc, Landesperch, Lasdesperch, Lonsperch). — Albert, Dietrik, Engelskalk, F., Friderik, Oton, Valter (?).
Podgorica (Pogoriz), pri Sevnici, 462.
Podgrad (Castelnuovo), v Istri. — Štefan.
Podgrad (Radesten, Ratenstein), jugovzh. od Celovca, 372. — Brata Henrik in Oton.
Podklošter (Arnoldestein), v Zilski dol. — Samostan, 198; opat Hiltebrand.
Podkrnos (Gorurz, Gurentz, Gurenz, Gurnetz, Gurnez, Gurniz, Gurnz, Gvrnz), pri Celovcu, 12, 278, 693. — Prošt Dietrik, župnik Bernard, magister Egelwardus, vitez Ofon, Henrik, Vulfing.
Podlož (Potlos), pri Ložu na Notranjskem. — Veriand.
Podravlje (Podręvlach), pri Beljaku, 704.
Podsreda (Herberch), 212. — Grad, 212; procurator domus Henrik; ministeriali, 212.
Pogenuelt, Pognuelt, gl. Vognje polje.
Pogoriz, gl. Podgorica.
Pohanca (Polchvnitze), severozap. od Brežic, 889.
Pohorje (Pocher), 349.
Pokesruche, Pokkesruke, gl. Kozji hrbet.
Pola, gl. Pulj.
Polan, gl. Poljane.
Polan, na Koroškem?, pri Vetrinju?, 20.
Polana vas (Palana), pri Dol. Lendavi, 904.
Polani, gl. Andrej P.
Polcenigo, gl. Ardrik de P.
Polchvnitze, gl. Pohanca.
Polica (Velde, Vellde), pri Velesovem, 698, 699.
Poljane (Polan), pri Ribnici, 765.

Poljčane (Poltsach), na Štaj., naselbina pri studencu sv. Marije, 870.
Poljska, Poljaki (Polonia, Poloni), 77, 752.
Poljskava (Pulcka, Pulshka, Pulskha, Pulzca, Pulzcau, Pulzcou, na Štaj., 409. — Reka, 122. — Riher, Rudiger, Vulfing.
Polonia, Poloni, gl. Poljska, Poljaki.
Pöls, pri Judenburgu na Štaj. — Župnik Rudiger.
Poltsach, gl. Poljčane.
Polzela (Haelensteine, Haelenstyne, Helnstein), na Štaj. — Friderik, Henrik, sodnik Oton.
Pomjan (Paugnan, Paugnat), vas pri Kopru (?), 32.
Poncius (Pontius), kaplan kor. vojvode Bernarda (1220, ok. 1225), 311, 434.
Ponga, gl. D. P.
Pongau, gl. St. Veit im P.
Ponikva (Bonikel, Bonikil, Ponichel, Ponichi, Ponichil, Ponickel, Ponikel), na Štaj. — Župnik, 769. — Uradnik Gundafor, župnik Henrik, Hartman, Herman, Majnhalm.
Pons, gl. Mostič.
Ponte, gl. W. de P.
Pontigel, magister, phisicus (1207), 123.
Pontius, gl. Poncius.
Ponzano, pri Trstu?, 139.
Popo, gl. Popon.
Popo de Almerico, priča pri Kopru (1203), 53.
Popon, škof v Bambergu (ok. 1239), 725. — Nj. nečak gor. grof Majnhard.
Popon, diakon, kanonik v Kopru (1216), 259.
Popon (Popo) iz Lemberga (1241), 765.
Popon (Poppo) iz Mirne (1226), 435, 436.
Popon (Poppo), škof v Pasavi (1204), 71.
Popon iz Peggava (1234—1245), 622, 780, 858. — Nj. oče Liutold.
Popon (Popo, Poppo), škof v Pičnu (1202—1231), 22, 232, 307, 545.
Popon (Poppo), vitez, priča v Radgoni (1213), 215.
Popon iz Vorchtenberga (1234), 622.
Popon (Boppo, Poppo, Poppon) iz Žusma (1203, 1208), 54, 131. — Nj. brat Henrik.
Poppo, Poppon, gl. Popon.
Porau (Barawe), na Nižj. Avstrijskem. — Volfger.
Porcaratha, gl. Waltramus de P.
Pordenone, mesto na Beneškem, 441, 569.
Poreber (Pureber), pri Kamniku, 156.
Poreč (Parentium), mesto v Istri, 209, 219, 231, 354, 560, 564. — Občina, 881; zemlja, 557; cerkev, 180, 209, 354; škofija, 323; škof, 94, 881; škofje Eufrazij, Fulkerij, Ivan; Marin de Mengoso, Nikolaj de Roço, Ripotus.
Pornihc, gl. Henrik de P., Veriand de P.
Porpeto, v Furlaniji. — Artuik, Friderik.
Porseluch, gl. Parschlug.
Porta, gl. Eberhard, Jacobus de P., Konrad de P., Oton de P., P. della P., P. de P., Vrata.
Portis, gl. Herman de P., Ivan de P.
Portogruaro, mesto na Beneškem, 405.
Portonar, gl. B. P.
Portus Lauri, danes Novo Milje v Istri, 637.
Possau (Possowe), sev.-vzh. od Gospe Svete. — Henrik.
Postojna (Arnsberg), 441, 505.
Potensteyne, gl. Pottenstein.
Potlos, gl. Podlož.
Potoče? (Potosach), severovzh. od Vidma ob Savi. — Gotfrid.
Pottenstein (Potensteyne), na Nižjem Avstr. — Eticho.
Pouersach, gl. Pobersach.
Pouche, gl. Bukovica.
Povzanich, gl. Ivan P.

Pozzuolo, južno od Vidma v Furlaniji. — Župnija, 164.
Pradamano, jugovzh. od Vidma v Furlaniji, 746.
Praentel, gl. Engelskalk P.
Praesinge, gl. Prožin.
Praitenuůrt, gl. Furt.
Prapotno (Prapoth), jugovzh. od Čedada, 626.
Prapretno (Praproch), pri Sevnici, 462.
Prata, gl. Gabriel de P., Vecelo de P.
Pre Weceli, gl. N. de P. W.
Preble (Prelub), pri Celovcu. — Bernold.
Prebukovje (Bretenbvch), pri Žičah, 769.
Precenico (Prisinicum), južno od Vidma v Furlaniji, 283, 563.
Prechob, gl. Prekopa.
Prechteli, gl. Albert P.
Predansdorf, pri Ptuju?, 122.
Preddvor (Neunhouen, Newenhoff, Niwenhouen, Niwinhouen, Nuwenhouen), pri Kranju, 17, 20, 123, 276, 449, 450. — Cerkev, kapela, 449, 450; pokopališče, 450. — Martin, Rajnhard.
Preding (Bredingin), jugozah. od Wildona, 19, 20.
Pregrad (Preorat), jugozah. od Feldkirchena na Kor., 433. — Oton.
Prehtel iz Brežic (1241), 756.
Prehtel, officialis gospodov iz Rožeka (1239), 714.
Prehteli, gl. Albert P.
Prehtelinus, Prehtilinus, gl. Albert P. iz Lichtenberga.
Prehtlinus iz Turracha (1246), 889.
Preitenuůrt, gl. Furt.
Prekopa (Prechob), pri Vranskem. — Odalskalk.
Prelub, gl. Preble.
Prem (Prem, Primo), na Notr. — Henrik, Udo.
Premersdorf, severozah. od Spittala na Kor., 583.
Preneste, mesto v Italiji. — Škof Jakob.
Prenna, gl. Dominico de P.
Prenner, gl. Bernard P.
Prenning, pri Deutsch-Feistritzu na Štaj., 377.
Preorat, gl. Pregrad.
Presingen, gl. Prožin.
Prewarn, gl. Projern.
Prezathen, gl. Tho. de P.
Prezlavus, priča (1234—37), 624. — Nj. sinovi, 624.
Prežek (Prisecke, Priseke, Prisekke), grad pri Št. Jerneju na Dol. — Gotfrid star., Gotfrid ml., Henrik, Majnhard, Ulrik.
Primarium, gl. Primero.
Primero (Primarium), pristanišče v Furlaniji, 363.
Primo, gl. Prem.
Primorje, 801.
Pris, Prîs, gl. Henrik P.
Prisecke, Priseke, Prisekke, gl. Prežek.
Prisinicum, gl. Precenico.
Prisius de Rovvino, priča (1228), 488.
Pristova (Brizlausdorf), Zgornja in Spodnja, vasi pri Ptuju, 122.
Projern (Prewarn), jz. od Št. Vida na Kor., 58.
Prossperch, Provsperch, gl. Mozirje.
Prožin (Praesinge, Presingen), pri Celju. — Eberhard, Herman, Ivan.
Pruch, Pruchk, gl. Mostič.
Prüfning, samostan pri Regensburgu na Bav., 745.
Prunn, gl. Askvin de P.
Prunne, gl. Studenčno?
Prunnen, gl. Brunn.
Pruteni, Prutenia, gl. Rusini (Ukrajinci).
Psinja vas (Hundesdorf), pri Borovljah, 264.
Ptuj (Betauia, Bethaw, Betho, Bethouia, Betoue, Betouia, Betouium, Betov, Betovve, Betowa, Betowe, Betta, Betto, Bettouia, Bettouwe, Bettove, Bettov, Bettovia, Bettow, Bettowa, Bettovw, Bettovwa, Bettovwe, Bettowe, Pectowe, Petawe, Pethowe, Pethovia, Pethôwe, Peto, Petouia, Petov, Petovia, Petow,

Petowe, Petovwe, Petowi, Pettau, Pettauwe, Pettaw, Pettawe, Pettouia, Pettovio, Pettow, Pettowe), 12, 22, 122, 227, 353, 629, 640, 647, 675, 821, 842, 888, 896. — Grad, 890; solnograški dvor, 46; kovnica novcev, 353; dominikanski samostan, 529, 633; dominikanci (pridigarji), 546, 645; prior, 640; mitnina, 353; sodstvo, 353; Haytvolchova hiša, 872. — Arnold, Friderik star., Friderik ml., Hartnid; magister, notar in župnik Henrik; Henrik, kaplan avstr.-štaj. vojvode Leopolda VI.; subprior Henrik, vitez Herman, Liutold in nj. brat Bertold, Ulrik.

Puccherus, priča (1220—24), 330. — Nj. oče Valter.

Pucelinus iz Hmeljnika (1223), 376. — Nj. brat Adelhedus.

Pucelinus iz Sore (1241), 765.

Půche, gl. Bukovica.

Puhelen, gl. Gundram de P.

Pulcheria, gl. Johanninus de P.

Pulcka, gl. Poljskava.

Pulj (Pola), mesto v Istri, 690, 881. — Občina, 807; zemlja, 557; škofija, 219, 323; samostan sv. Mihaela in Monte, 241. — Škof Henrik, kanonik I., Sigremarius de Pola.

Pulshka, Pulskha, gl. Poljskava.

Pulst, jz. od Št. Vida na Kor., 408. — Sifrid.

Pulzca, Pulzcau, Pulzcou, gl. Poljskava.

Pungert (Pauumgarten), vas pri Škofji Loki, 243.

Purchardus, gl. Burghard.

Purchstallo, pri Turjaku na Dol.? — Oton.

Pureber, gl. Poreber.

Puressino, gl. Volurado de P.

Pusters, gl. Pustrica.

Pustrica (Pusters, Pvsters, Pustris), vas pri Št. Pavlu na Kor., 211. — Gora, 744; kapela sv. Kolomana in sv. Marije, 211, 677.

Pütten (Putten), na Nižj. Avstrijskem. — Oton.

Puzel, servis (1239—46), 727.

Puzzo, gl. E. P.

Pux, vzh. od Murava na Štaj. — Dietrik, Oton.

Pvsters, gl. Pustrica.

Pylstaein, Pylstein, gl. Pilštajn.

Pyranum, gl. Piran.

Pyrum, gl. Piro.

Pysinum, gl. Pazin.

Quaresema, gl. Petrus Q.

Quirinus, gl. Jacobus Q., Johannes Q.

R., vitez (1216—20), 264. — Nj. žena, 264.

R. filius Andriol, miljski prebivalec (1202), 32.

R., kanonik v Concordiji (1233), 593.

R. Curiuz, tržaški prebivalec (1202), 31.

R. Faber, isto (1202), 31.

R. de Grumar, isto (1202), 31.

R., dekan v Kopru (1240), 734.

R. Padruz, tržaški prebivalec (1202), 31.

R. Squartabaril, miljski prebivalec (1202), 32.

R. Zurlot, tržaški prebivalec (1202), 31.

Raba, reka, 901.

Rabel, gl. Linhart R.

Rabensberg (Rabenerberc, Rabensberch, Rabensperc, Rabinsperc, Rauenberch, Rauensperc, Rauensperch, Rauinsberg, Ravinsperc), sev.-zap. od Celja (Ravni breg). — Bertold, Engelskalk, Herman, Odalskalk, Ortolf.

Rabensberg (Rabensperch), pri Burghausenu na Bavarskem. — Vulfing.

Rabenstein (Rabenstain, Ramenstein, Ramensteine, Ramestein), pri Št. Pavlu na Kor. — Grad, 744; vitezi, 211. — Arnold, Gotfrid, Hartvik, Konrad, Sighard.

Rabenstein, juž. od Fronleitena na Štaj. — Hartnid.

Rabinsperc, gl. Rabensberg.

Rabinsperch, gl. Vranja peč.

Rablo, gl. M. R.

Raboto, zet Wernanda iz Smlednika (1216), 261.

Rachwin, plemeniti (1208, 1222), 132, 355.
Rachwinus, priča v Rečici (1231), 545.
Račje (Cranichperc, Rats), pri Mariboru, 741. — Herman.
Radana vas (Radisdorf), pri Zrečah. — Oton.
Radelberg (Ratelenperge), mogoče na Nižjem Avstr. — Dietmar.
Radelj (Radelach), gorovje zah. Maribora, 202.
Rademel, gl. Radomlje.
Radenthein, vzh. od Millstatta na Kor., 172.
Radesten, gl. Podgrad.
Radgona (Rakerspurch, Ratcoyspurch, Rategoyspurch, Rategcyspurhc), 183, 184, 215, 228, 229, 230, 349. — Fara, 183, 184. — Župnik Markvard; oficial Gebhard.
Radigoysdorf, gl. Radnja vas.
Radimlach, gl. Radomlje.
Radisdorf, gl. Radana vas.
Radiše (Rastpherc, Ratsperg), jugovzhodno od Celovca. — Cerkev, 251, 268.
Radius, gl. A. de R.
Radiuus miles, miljski prebivalec (1202), 32.
Radl (Radlin), jugovzh. od Gmünda na Kor., 100.
Radnja vas (Radigoysdorf), vzh. Podkloštra na Kor., 704.
Radomlje (Rademel, Radimlach), pri Mariboru. — Cerkev sv. Lovrenca, 229, 230.
Radstadt, na Salzburškem. — Župnik, 404.
Radweg (Radwich), jugozap. Št. Vida na Kor., 58, 433.
Raffus, gl. Andreas R.
Ragogna, gl. Suired de R.
Raimbertus, gl. Rajnbert.
Rain, Raine, gl. Breg.
Rainberg (Růmberch), pri Voravu na Štaj. — Volfger.
Rainesperch, gl. Reinsberg.
Rainpertus, gl. Rajnbert.
Rainsberg (Reinsperc, Rainesperch), pri Weitensfeldu na Kor., 291, 379, 443.
Raitenhaslach, samostan na Zg. Bavarskem, 51, 894.
Rajhenburg (Richenburch), ob Savi, 889. — Ernst, Godfrid.
Rajnald (Raynaldus), duhovnik (1213), 215.
Rajnbert (Reimbertus), priča (1207), 122.
Rajnbert (Reinbertus) iz Ceršaka (1202—20), 44.
Rajnbert (Raimbertus, Rainbertus, Rainpertus, Reimbertus, Reimpertus, Reinbertus, Reinpertus, Reinpreht, Reginbertus, Reynbertus), (I.) iz Cmureka, ministerial avstr.-štaj. vojvodov (1201—†1242), 5, 12, 13, 55, 110, 130, 136, 154, 158, 183, 184, 192, 193, 194, 202, 204, 210, 236, 269 a, 289, 290, 351, 352, 386, 397, 398, 454, 464, 476, 501, 506, 547, 548, 592, 629, 664, 666, 725, 755, 786, 868, 882, 891. — Nj. sin Rajnbert (II.), žena Brigida.
Rajnbert (Rainbertus, Reimbertus, Reinbertus) iz Cmureka (II.), sin prejšnjega (1212—1235), 202, 204, 397, 464, 506, 547, 548, 629.
Rajnbert (Reinbertus, Rembertus) iz Dravberga (1208), 131.
Rajnbert (Reinbertus), priča v Mariboru (1243), 829.
Rajnbert (Reimbertus) iz Olševka (1207), 123.
Rajnbert (Reimpertus) iz Vuzenice (1245), 849.
Rajnbert (Reinbertus) iz Žalma (1236), 656.
Rajnboto (Reimboto, Reinboltus) iz Cerovega (1202, 1206), 13, 100.
Rajnboto (Reimboto) iz Horbacha (1213), 214. — Nj. brat Herman.
Rajnboto (Reimboto, Reinboto) iz Seeburga, ministerial kor. vojvode Bernarda (1203—13), 58, 95, 99, 100, 150, 152, 214.
Rajnhard (Reinhardus), priča (1213, 1217), 214, 270.
Rajnhard (Reinhardus) iz Dobja (1238), 694.

Rajnhard (Rainhardus) iz Golšova (1213), 214. — Nj. brat Sifrid.
Rajnhard (Reinhardus), officialis, priča v Gorenjčah (ok. 1238), 703.
Rajnhard iz Malte (1226), 444. — Nj. sin Rajnhard.
Rajnhard iz Malte (1226), 444. — Nj. oče Rajnhard.
Rajnhard (Reinhardus) iz Predvora (1238), 694. — Nj. sin Wigandus iz Vurberga.
Rajnhard (Reinhardus), officialis v Št. Pavlu (1240), 743.
Rajnhard (Reinhardus), priča v Velikovcu (1213), 211.
Rajnhard (Reinhardus), novic v Vetrinju (1225), 433.
Rajnhard (Reinhardus) iz Vognjega polja (1212—40), 198, 534.
Rajnher (Reinherus) iz Aichelberga (1239, 1245), 717, 875.
Rajnher, zet Henrika Cisela (1202—20), 45.
Rajnher (Reinhardus, Reinherus) iz Oble gorice (1209, 1211), 147, 177, 265, 266, 431. — Nj. sin Engelskalk, hči Kunigunda.
Rajnher (Reinherus), točaj iz Ostrovice (1236), 661.
Rajnher (Reinherus), dekan Kranjske (1238), 699.
Rajnhold (Reinholdus, Reinoldus), grajski grof, ministerial Otona iz Kunšperka (1213, 1237), 212, 683.
Raka (Arch), pri Krškem, 232.
Rakerspurch, gl. Radgona.
Raknica (Racknitz), pri St. Georgen an der Stiefing, 287.
Rambald, sin Alberta Maurdariusa (1205), 88.
Ramenstein, Ramensteine, gl. Rabenstein.
Ramesoue, Ramesov, gl. Ramsau.
Ramestein, gl. Rabenstein.
Ramfo, gl. V. R.
Ramsau (Ramesoue, Ramesov), na Tirolskem. — Sifrid.
Ramunch, prebivalec v Gorenjčah (ok. 1238), 703.
Ranfo iz Trsta (1241), 768.
Rantulf (1201), 9.
Rantulfus, gl. Febus R.
Rantulfus iz Kopra (1243), 818.
Rantulfus, notar v Piranu (1230 do 1238), 519, 636, 690.
Rapoto, bavarski palatinski grof (1228, 1242), 475, 786.
Rapoto (Rapotus) iz Gorice (1205, 1206), 87, 100.
Rapoto de Moderîs (1206), 100.
Rapoto iz Nove cerkve (1241), 756.
Rapoto iz Smlednika (1214 do 1220), 232.
Rapoto, priča v Žalmu (1231), 656.
Rappitsch (Ropuz), severovzh. od Osoj na Kor. — Henrik.
Râs, Rasa, Rase, Râse, Raseke, Rasia, gl. Rož, Rožek.
Raso, priča v Cerovem (1205), 88.
Rastal, gl. Rožna dolina.
Rastpherc, gl. Radiše.
Rašica (Reschwiz), potok pri Laščah na Dol., 530.
Raštanj (Reichenstein, Richenstein, Richensteine), sev. od Kozjeka na Štaj. — Albert.
Ratcoyspurch, Rategoyspurch, Rategoyspurhc, gl. Radgona.
Ratelenperge, gl. Radelberg.
Ratenberg (Retenberch), severovzhodno od Judenburga, 225, 256. — Oton.
Ratenstein, gl. Podgrad (Rottenstein).
Ratha, gl. Joannes R.
Rathenstein, gl. Rottenstein.
Ratispona, gl. Regensburg.
Rats, gl. Račje.
Ratsperg, gl. Radiše.
Ratzendorf (Rozzindorf), severovzhodno od Celovca. — Boto.
Rauantinus, tržaški prebivalec (1202), 31.
Rauchenkatsch (Chesche), severovzhodno od Gmünda na Kor., 100.
Raudgerus, gl. Rudiger.
Rauenberch, Rauensperch, Rauinsberg, gl. Rabensberg.
Ravenna, mesto v Italiji, 557.
Ravinsperc, gl. Rabensberg.
Ravnach Zagor, gl. Zagorje.
Ravne ? (Haulach), pri Krškem, 232.

Ravni breg, gl. Rabensberg.
Raz, Raze, gl. Rož.
Rayn, gl. Breg.
Raynaldus, gl. Rajnald.
Rc. de Civitate (1238), 690.
Reate, gl. Rieti.
Reberca (Rechperch), juž. od Velikovca na Koroškem. — Okraj, 661. — Friderik, Ulrik.
Recdenic, potok v Prekmurju, 200.
Recis, gl. Rečica.
Rechperch, gl. Reberca.
Rečica (Riez), v Savinjski dolini, 545. — Župnik Bertold.
Reetsach, gl. Zreče.
Regensburg (Ratispona, Regenspurch), mesto na Bavarskem, 204. — Škof, 218, 524, 710. — Denar, 67. — Škofa Konrad, Sifrid; kanonik magister Hugon; Oton.
Regenvard, ortenburški ministerial (1239), 711.
Reggio, mesto v Zg. Italiji. — Škofija, 391. — Škof Nikolaj.
Reginbertus, gl. Rajnbert.
Regnardus de Ambrosio (1212), 195.
Reichenfels, grad v Labodski dolini na Kor., 464.
Reichenhall, na Bav. — Prošt Dietrik.
Reichenhaus, zap. od Krke na Kor., 68.
Reichenstein, gl. Raštanj.
Reichersberg, na Zg. Avstr. — Samostan 47, 89, 430, 542. — Prošt, 353. — Prošt Leonard.
Reicherus, priča v Mariboru (1217), 275.
Reifenberch, gl. Rihenberg.
Reifenitz, gl. Ribnica.
Reiffemberch, gl. Rihenberg.
Reimbertus, gl. Rajnbert.
Reimboto, gl. Rajnboto.
Reimpertus, gl. Rajnbert.
Rein, Reîn, gl. Brežice.
Reinbertus, gl. Rajnbert.
Reinboltus, Reinbotus, gl. Rajnboto.
Reinegg (Reineke, Rinekke), severozapadno od Velikovca, 291, 379. — Albert.
Reinhardus, gl. Rajnhard.
Reinholdus, Reinoldus, gl. Rajnhold.
Reinpreht, gl. Rajnbert.
Reinsperc, gl. Rainsberg.
Reinwicus iz Ljubljane (1230—2), 523.
Reisberg, jugozap. od Wolfsberga na Kor. — Grad, 868, 882. — Kastelani solnograškega nadškofa Eberharda II., 763.
Reith, pri Rattenbergu na Tirolskem. — Cerkev, 64.
Reivencz, gl. Ribnica.
Rekarja vas (Ruodigoysdorf), vzh. Podkloštra na Kor., 704.
Rembertus, gl. Rajnbert.
Remedia, gl. Jo. de R.
Remenardus, gl. Lazerus filius R-i, Matheus filius R-i.
Remenardus, tržaški prebivalec (1202), 31.
Remšnik (Remsnich, Remsnik, Remsnikh), severovzh. od Marenberga, 834. — Gora, 738; kapela, 21, 179; odvetništvo, 706; fara Sv. Jurij na R., 4.
Reschwiz, gl. Rašica.
Retenberch, gl. Ratenberg.
Retz (Rezze), na Nižjem Avstrijskem. — Notar in župnik Henrik.
Reuenz, gl. Ribnica.
Reun, gl. Runa.
Reutenberg (Routenberch, Rutenbach, Rutenberc, Ruttenberch), pri Mokronogu na Dol. (slov.: Čretež). — Rudiger.
Revigna, gl. Brixa de R.
Rewenicz, gl. Ribnica.
Rezis, gl. Rečica.
Rezno, gl. Regensburg.
Rezze, gl. Retz.
Reyfenberg, gl. Rihenberg.
Reynbertus, gl. Rajnbert.
Rialto (Benetke). — Samostan sv. Nikolaja, 165, 167, 560.
Ribera, gl. O. filius R.
Ribintzo, gl. Ribnica.
Ribnica (Reifenitz, Reivencz, Re-

wenicz) na Dol., 765, 766. — Turjaško gospodstvo, 310.
Ribnica (Reuenz, Ribintzo, Rinbitzo, Riuenitz, Riuentz, Riuenze, Riuenzen, Rivenz, Rivinz, Ryuentz), ob Vrbskem jezeru, 22, 214. — Okraj, 384; cerkev, 795; grad Henrika iz Trušenj, 804. — Prošt Grifo; ministeriali: Bernard, Ehard, Friderik, Hartmod, Herbord, Pilgrim, Wolurammus; — Dvrinchardus, Gerold, Leon.
Ribno (Riuenere), ob Blejskem jezeru, 854.
Ricardis, gl. Riharda.
Ricardus, gl. Rihard.
Ricarius, gl. Rikarij.
Riccardus, presbiter, kanonik v Kopru (1216), 259.
Richenburch, gl. Rajhenburg.
Richenstein, Richensteine, gl. Raštanj.
Richer, Richerus, gl. Riher.
Richza, hči Henrika iz Freundsama (1245), 875.
Richza, žena Otona iz Kunšperka (1237), 683. — Nj. otroci, 683.
Riczanum, gl. Rižana.
Rieden, na Bavarskem ?, 76.
Riegersburg, pri Feldbachu na Štaj. — Župnik Henrik, 288.
Rieti (Reate), severovzh. od Rima, 422, 543, 544.
Riez, gl. Rečica.
Rifemberch, Rifenberc, Rifenberch, gl. Rihenberg.
Rifenstain, Rifenstein, gl. Blagovna.
Riffenberch, Rifinbergh, gl. Rihenberg.
Rihard (Ricardus) iz Juneka (1219), 303.
Riharda (Ricardis), žena Friderika z Bleda (1245), 855.
Riharda, žena Otakerja iz Partistagna, krška ministerialka (1225), 431.
Riharda (Ricarda), žena Venerija de Toperga (1222), 367.
Rihca (Munza, Rihza, Rizza), žena Berona, brata Gerloha iz Kamnika (1238), 698, 699. — Nj. sin Veriand.
Rihca, ministerialka krške cerkve (1216), 257.
Rihenberg (Reifenberch, Reiffemberch, Reyfenberg, Rifemberch, Rifenberc, Rifenberch, Riffenberch, Rifinbergh, Riphenberc, Riphenberch), v Vipavski dol. — Ulrik, Volker.
Riher (Richerus) iz Maribora (1202, 1210), 34, 35, 163.
Riher (Richer) iz Poljskave (1202 do 1220), 44.
Riher (Richer), mož ptujske podložnice Rhie (1215), 240.
Riher (Richer) de Turre (1207), 122.
Riher, brat v Vetrinju (1243), 829.
Rikarij (Ricarius), magister, notar v Kopru (1238), 696.
Rilenda, žena Diktalma iz Milj (1203), 53. — Nj. sorodnik Epon de Aldino iz Kopra.
Rim (Roma), 98, 102, 103, 122, 129, 152, 221, 233, 237, 262, 303, 420, 734. — Cerkev, 336, 635, 734, 886; stolica, 20, 122, 226, 233, 677; kurija, 283; država, 75. — Kralja Filip, Oton; cesar Friderik (II.).
Rimar, gl. Gregorius R.
Rinbitzo, gl. Ribnica.
Rinekke, gl. Reinegg.
Ringel iz Brežic (1241), 756.
Ringenberc, gl. Rinkenberg.
Rinhardus, svobodnik v Krajanih (1239), 714. — Nj. brat, 714.
Rinkenberg (Ringenberc, Rinkenberge, Rinkinberge), sz. od Pliberka. — Henrik, Oton.
Ripaldus, gl. Odolrik de R-o, Venerius filius R-i.
Ripaldus de Domadrac, tržaški prebivalec (1202), 31.
Ripaldus, šolski mojster, kanonik v Trstu (1209), 139.
Ripaldus, tržaški prebivalec (1202), 31.
Riparius, gl. B. R.
Riphenberc, Riphenberch, gl. Rihenberg.
Ripis, fara v Furlaniji, 1.
Ripotus iz Poreča (1208), 128.
Risolima, gl. W. de R.
Rittersberg (Rittersperch), grad v goriških Brdih. — Markvard.

Riuald, gl. Crescentius de R.
Riudecognolo, kraj na tržaškem ozemlju, 359.
Riuenitz, Riuentz, Riuenz, Riuenze, Riuenzen, gl. Ribnica.
Riuela, gl. A. de R.
Riuola, gl. D. Capellar de R., F. de R.
Riuprimario, kraj na tržaškem ozemlju, 359.
Riwinus, kaplan, priča v Podsredi (1213), 212.
Rivenz, Rivinz, gl. Ribnica.
Rivo, gl. Johannes de R.
Rivoli, gl. Nasinverra R.
Rivula, gl. Artuicus de R.
Rivvinus, duhovnik, priča v Mariboru (1213), 215.
Rizardus, magister, meščan v Kopru (1239), 715.
Rizot, gl. Voldoricus R.
Rizza, gl. Rihca.
Rižana (Riczanum), reka pri Kopru, 498, 696.
Rhia, podložnica Friderika iz Ptuja (1215), 240. — Nj. mož Riher.
Roaldo, gl. Lenart R.
Roardus, miljski prebivalec (1202), 32.
Roas, Roats, Roaz, gl. Rogatec.
Robertus, gl. Rupert.
Rochelitz. — Grof Dedo.
Roço, gl. Nikolaj de R.
Roč (Ronzanum), v sev. Istri, 217.
Ročica (Recis, Rezis), jz. od Vetrinja, 69. — Bertold, Duringus, Gotbold, Herman, Majnhalm, Oton.
Ročinj (Runcino, Runzina), vas ob Soči na Goriškem, 399, 514, 610.
Rodina, vas v Prekmurju, 900.
Rödinge, Rodinge, gl. Ruda.
Rodolfus, Rodolphus, Rodulfus, gl. Rudolf.
Rogatec (Roas, Roats, Roaz, Rohas, Rôhas, Rohasch, Rohast, Rohats, Rohatsch), 83. — Albert, Henrik.
Rogoza (Rogot), vas pri Mariboru, 122.
Rohas, Rôhas, Rohasch, Rohast, Rohats, Rohatsch, gl. Rogatec.
Rohrbach, pri Grabštajnu na Koroškem, 613.
Rokendorf, gl. Sv. Neža.
Roman (Romanus), notar (1227), 458.
Roman (I.), škof v Krki (1131 do 1167), 291, 379.
Roman (II.), škof v Krki (1174 do 1179), 132, 254, 291, 355, 379.
Romano, gl. Ezzelino da R.
Romanus, gl. Roman.
Romanus, miljski prebivalec (1202), 32.
Ronki (Ronches), v vzh. Furlaniji, 459.
Ronzanum, gl. Roč.
Ropertus, gl. Rupert.
Ropreto, miljski prebivalec (1202), 32.
Ropuz, gl. Rappitsch.
Rorbach, gl. Rove.
Ros, gl. A. R., Colman R.
Rosaz, gl. Rožac.
Rosetta, gl. Jo. de R.
Rosinbach, gl. Rožnik.
Rosol, gl. Dominik R.
Rossbach, pri Brežah na Kor., 66.
Rost, gl. Ruše.
Rotenbach, mogoče Rottenbach pri Viehofenu ali Rettenbach pri Mittersillu na Salzburškem, 187.
Rott, samostan ob Innu na Bav. — Opat Henrik.
Rottenstein (Ratenstein, Rathenstein, Rottestayn), vzh. od Greifenburga na Kor., 1, 196, 283.
Routenberch, gl. Reutenberg.
Rova (Rorbach), vas pri Žičah, 627.
Rove (Rorbach), vas pri Jurkloštru, 122.
Rovinj (Rubinium, Rubinum), mesto v Istri, 31, 32, 128. — Prebivalstvo, 128. — Potestas Leonard de Trichano. — Gastald Bertold.
Roviše (Rusch, Rvsche), pri Litiji na Dol. — Dietrik.
Rovvino, gl. Prisius de R.
Rowazolo, kraj, kje?, 356.
Rowin, gl. Rubein.
Rozzindorf, gl. Ratzendorf.
Rož (Ras, Râs, Rasa, Rase, Râse,

Rasia, Raze), porušen grad juž. od Rožeka na Kor., 22, 662. — Hospital sv. Marije, 22. — Abram, Babo, Hiltruda, Kolon, Odorik, Rudolf star. in ml.
Rožac (Rosaz), samostan v Furlaniji, 326, 332, 603, 781. — Opat, 589. — Opat Leonhard; Krištof.
Rožek (Rasake, Raseke), porušen grad v Rožu na Kor. — Bitter, Engelbert, Sviker.
Rožna dolina (Rastal), na Kor., 456.
Rožnik (Rosinbach), na Dol. — *Henrik.*
Rubein (Rowin), pri Meranu. — Konrad.
Rubertus, gl. Rupert.
Rubeus, gl. Andreas R., Manardus R.
Rubinium, Rubinum, gl. Rovinj.
Rubpertus, gl. Rupert.
Ruda (Rodinge, Roedinge), vzh. od Velikovca, 649, 677.
Rudbertus, gl. Rupert.
Rudeger, Růdeger, Rudegerus, Rudger, Rudgerus, gl. Rudiger.
Rudibertus, gl. Rupert.
Rudiger (Rvdegerus), (1238), 698.
Rudiger, opat v Admontu (1202), 28.
Rudiger (Rudgerus), ključar avstr.-štaj. vojvode Leopolda (VI.), (1220 do 1224), 329. — Nj. zet Konrad.
Rudiger (Rudgerus), škof v Chiemsee (1228), 474.
Rudiger Dums (1207), 113. — Nj. hči Alhajda.
Rudiger (Rudgerus) de Ellen, ministerial v Podsredi (1213), 212.
Rudiger (Rudgerus) von der Helle, ministerial v Podsredi (1213), 212.
Rudiger (Rudegerus, Rvdigerus), oficial (villicus) v Mariboru (1213, 1217), 215, 275.
Rudiger (Rvdgerus), meščan v Mariboru (1229), 506.
Rudiger (Rudigerus), škof v Pasavi (1240, 1243), 736, 816.
Rudiger (Rudegerus, Rudgerus, Rugerus), maršal iz Plankenwarta (1209—27), 154, 386, 462.
Rudiger (Rudgerus) iz Poljskave (1224), 386.
Rudiger, župnik v Pölsu (1203 do 1204), 63.
Rudiger (Roudgerus, Růdeger, Rudgerus, Rvdgerus) iz Reutenberga (1228—1238), 486, 487, 497, 687. — Nj. sin Nikolaj.
Rudiger (Rvdgerus), redovnik v Št. Pavlu (1213), 211.
Rudlinus iz Ljubljane (1239), 705.
Rudolf (Rodolfus), (1231—9), 554.
Rudolf (Rodolphus, Rvdolfus) de Ariis (1231, 1234), 545, 618. — Nj. brat Ulrik.
Rudolf (Rudolfus), priča v Beljaku (1217), 281. — Nj. brat Algozus.
Rudolf (Rudolfus, Růdolfus), iz Blatograda (1201), 8, 10. — Nj. brat Konrad.
Rudolf (Růdolfus) z Bleda (1216), 249.
Rudolf (Rvdolfus) iz Gorice (1232), 584.
Rudolf (Rudolfus, Rwdolfus) iz Grabštajna (1239—46), 727, 804.
Rudolf (Rudolfus), župnik v Ložu (1230), 530.
Rudolf (Rudolphus, Růdolfus) iz Mokrega polja (1228), 486, 487.
Rudolf, sorodnik Odalskalka iz Momjana (1234), 617.
Rudolf (Rvdolfus) iz Orehove vasi (1245), 857. — Nj. brata Hartvik, Oton.
Rudolf (Růdolfus) iz Ortenburga (1228), 473.
Rudolf (Rodolfus, Rodolfus, Rudolfus, Růdolfus, Ruodolf, Rvdolfus) iz Roža, star. (1202, † 1239), 22, 96, 122, 198, 214, 222, 249, 296, 349, 350, 398, 456, 464, 508, 714. — Nj. žena Hiltruda; nj. sin Rudolf; nj. brat Kolon. — Ministerial štaj. vojvode, 214.
Rudolf (Rvdolfus) iz Roža, mlajši (1239, 1245), 714, 868. — Nj. oče Rudolf; nj. brat Kolon; nj. stric Sviker iz Rožeka; nj. teta Gizela.
Rudolf, opat v Runi (1243), 829.
Rudolf iz Savorgnana (1221), 343.

Rudolf (Rudolfus, Růdolf) iz Stattegga (1245, 1246), 872, 880, 888.
Rudolf (Růdolfus) Strobil (1212), 198.
Rudolf (Rodulfus) de Treuna (1234), 612.
Rudolf (Rudolph, Rudolphus) iz Vetrovega (o. 1215), 247. — Nj. žena Visla; sinova Rudolf in Sviker.
Rudolf (Rudolph), sin prejšnjega (o. 1215), 247.
Rudolf (Rudolfus), brat iz Waldeka (1236), 658.
Rudolf (Rvdolfus) de Wirchingen (1204), 67.
Rudolfus, Růdolfus, Rudolph, Rudolphus, gl. Rudolf.
Ruffus, gl. B. R.
Rufus, gl. Oton R.
Rûger, officialis (1202—20), 44.
Ruger (Rugerus), ministerial Friderika iz Ptuja (1215), 240.
Ruger (Rvgerus) de Sulze (1245), 872. — Nj. brata Henrik, Pilgrim.
Růmberch, gl. Rainberg.
Runa (Reun), samostan sev.-zah. od Gradca, 110, 120, 137, 162, 202, 256, 269, 269 a, 298, 333, 334, 351 753, 824. — Opat, 303, 638, 650. — Opat Rudolf.
Runcino, Runzina, gl. Ročinj.
Ruodigoysdorf, gl. Rekarja vas.
Ruodolf, gl. Rudolf.
Rupert (Rupertus), incisor-zarezalec (o. 1207), 126. — Nj. žena Engelburg.
Rupert (Rubertus), preco (1213), 214.
Rupert (Rudpertus), scolaris (1240), 743.
Rupert (Ropertus) de Bochwerch (1205—8), 96. — Nj. sinova Henrik, Rupert.
Rupert (Ropertus), sin prejšnjega (1205—8), 96.
Rupert (Rvbertus) iz Brnika (1238), 699.
Rupert (Rubertus) iz Buttrio (1244), 836.
Rupert (Rubpertus), župnik v Celju (1229), 499.
Rupert (Rupertus), dva kanonika tega imena v Dobrli vasi (1236), 656.
Rupert (Rupertus) iz Futersa (1223), 371.
Rupert (Rvbertus), opat v Gornjem gradu (1242), 802.
Rupert (Robertus, Rupertus) iz Hmeljnika (1223), 376. — Nj. bratje Adelold (Adelhed), Albero, Friderik.
Rupert (Robertus), klerik iz Hodiš (1202), 38.
Rupert (Robertus, Rvpertus), ministerial, iz Loža (1220, 1230), 310, 530. — Nj. sin Herman; nj. brata Albert, Karol.
Rupert (Rvdbertus), arhidiakon v Marki (1211), 183, 184.
Rupert (Rubertus), župnik v Pilštajnu (1237), 683.
Rupert (Rudibertus), župnik v Rajhenburgu (1213), 212. — Nj. duhovniki, 212.
Rupert (Rupertus), kaplan v Trofaiach (1238), 691.
Rupert (Rudpertus), meščan v Velikovcu (1240), 743.
Rupert (Rudbertus), prošt v Velikovcu, arhidiakon Koroške (1218), 287.
Rupert (Rubertus) iz Zreč (1206), 109.
Rusch, gl. Rovišče.
Rusini (Pruteni, Prutenia, Rutheni), 752.
Rustenpouch, gl. Bernard R.
Ruše (Rost), pri Mariboru, 349.
Rutenbach, Rutenberc, gl. Reutenberg.
Rutheni, gl. Rusini.
Rûtlibus, priča (1220—4), 329.
Ruttenberch, gl. Reutenberg.
Ruzman, gl. Liwther R.
Rvbertus, Rvdbertus, gl. Rupert.
Rvdegerus, Rvdgerus, Rvdigerus, gl. Rudiger.
Rvdolfus, gl. Rudolf.
Rvgerus, gl. Ruger.
Rvs, gl. Konrad R.
Rvsche, gl. Rovišče.
Ryuentz, gl. Ribnica.
S. Martinus filius, miljski prebivalec (1202), 32.

S., ministerial v oglejski diecezi (1230), 515.
S. filius Presbiteri, miljski prebivalec (1202), 32.
Sabino, gl. Petrus de S.
Sacachtal, gl. Čakavska dolina.
Sacck, gl. Čače.
Sacco, gl. Konrad de S.
Sachogna, gl. Lachogna.
Sachrich, gl. Mihael de S.
Sachsenburg, sz. od Spittala na Kor. — Vikar Henrik.
Sacile, zap. od Pordenona na Beneškem, 441, 813.
Saevveneke, gl. Žovnek.
Sagorisach, gl. Zagoriče.
Sagritz, sev. od Winklerna na Kor., 584.
Sala, pri Köflachu na Štaj. — Duhovnik Friderik.
Salamon, gl. Jo. S.
Salchendorf, gl. Žalnja vas.
Salczpurg, gl. Solnograd.
Saldenhaim, Saldenheim, gl. Žalem.
Saldenhouen, gl. Vuzenica.
Sale Wardus, tržaški prebivalec (1202), 31.
Salenburg (Seldenberch), na Štaj. pri Žusmu. — Henrik.
Saleth, gl. M. S.
Saleuuardus, gl. D. filius S-i.
Salinguerra Taurella, fevdnik cesarja Friderika II. (1224), 393.
Salio, gl. Gospa Sveta.
Sallimbe, gl. B. S.
Salmansweiler, samostan na Badenskem. — Opat Eberhard.
Salmaza, kraj pri Kopru, 167.
Salsburch, gl. Solnograd.
Salteco, gl. J. S.
Saluagnus, miljski prebivalec (1202), 32.
Saluia, gl. Cresius filius S-e, H. de S.
Salvia, gl. Ivan de S.
Salz(e)burg, Salzpurg, gl. Solnograd.
Samsan, officialis (1202—20), 44.
San Germano, kraj v južni Italiji, 521.
San Lorenzo (Sanctus Laurentius), kraj v Furlaniji, 283.
San Nicolo, gl. Sv. Nikolaj.
San Odorico (Sanctus Odoricus, Sanctus Vdalricus, Sanctus Vlricus, San Vodolrico), vas in samostan ob Tagliamentu, 36. — Prošt Oton, kanonik Bertold.
San Paolo (Sanctus Paulus), vas v Furlaniji, 219, 283.
San Vodolrico, gl. San Odorico.
Sancta Dominica, gl. Velika Nedelja.
Sancta Maria, gl. Cerklje, Šmarje.
Sancta Maria de Monte, gl. Stara gora.
Sancto filius Azo, miljski prebivalec (1202), 32.
Sanctus Andreas, gl. Sv. Andrej.
Sanctus Cholomannus, gl. Sv. Koloman.
Sanctus Florianus, gl. Števerjan.
Sanctus Gangolphus, gl. Sv. Gangolf.
Sanctus Georius, gl. St. Georgen, Sv. Jurij, Šenčur, Št. Jurij na Krki.
Sanctus Georius sub Lapide, gl. Sv. Jurij pod Kamnom.
Sanctus Georgius, gl. St. Georgen, Sv. Jurij.
Sanctus Gothardus, gl. Sv. Gothard.
Sanctus Hermachoras, gl. Št. Mohor.
Sanctus Johannes, gl. Št. Janž, Štivan.
Sanctus Laurentius, gl. San Lorenzo, Sv. Lovrenc.
Sanctus Leonardus, gl. Št. Lenart.
Sanctus Martinus, gl. Sv. Martin.
Sanctus Paulus, gl. San Paolo, Št. Pavel.
Sanctus Petrus, gl. Sv. Peter.
Sanctus Petrus de Silva, gl. Sv. Peter v Šumi.
Sanctus Philippus, gl. Št. Lipš.
Sanctus Salvator, gl. Ve. de S-o S-e.
Sanctus Thomas, gl. Sv. Tomaž.
Sanctus Vencezlavus, gl. Sv. Venceslav.
Sanctus Vdolricus, gl. San Odorico.
Sanctus Vitus, gl. Št. Vid.
Sanctus Vitus minor, gl. Mali Št. Vid.
Sanctus Vlricus, gl. San Odorico.
Sanctus Wilboldus, gl. St. Willibald.
Santa Maria de Caneto, opatija v Pulju, 195.
Santa Maria in Organo, opatija pri Veroni, 219, 323.
Sante Vite, gl. Št. Vid.

Sanudo, gl. Marcus S.
Saona, gl. Savinja.
Saracenus, gl. J. S., Mattheus S.
Saracin, gl. Ingeldeus S.
Sarfenb . . ., gl. Svibno.
Sarlo, gl. Marcus filius Joannis S.
Sarphenberch, gl. Svibno.
Sarracenus, gl. Matheus S.
Sarvia, gl. Srbija.
Saško (Saxonia), 752.
Satelarn, gl. Sedlarjevo.
Sattelbach, potok na Nižj. Avstrijskem, 52.
Saumich, tržaški prebivalec (1202), 31.
Saumich, miljski prebivalec (1202), 32.
Saunek, gl. Žovnek.
Saunia, gl. Savinja.
Sava (Sowa), reka, 152, 386.
Savinja (Saona, Saunia, Savnia), reka, dolina in pokrajina. — Arhidiakona Hartnid, Konrad; dekana Konrad, Veriand; župnik Veriand.
Savinus, gl. Hingelpertus de S.
Savius Justinopolitanus (1238), 690.
Savnia, gl. Savinja.
Savorgnano, kraj sev. od Vidma v Furlaniji. — Rudolf.
Saxo, gl. Henrik S., Oton S.
Saxo, ministerial solnograškega nadškofa Eberharda II. (1241), 756.
Saxonia, gl. Saško.
Sbroiavacca (Sbrulavacca), jugovzh. od Pordenona na Beneškem. — Vulfing.
Scansich, gl. Konrad de S.
Scavh, gl. Čava.
Scenmiclos, gl. Kérka-Szt-Miklós.
Schaerphenberch, gl. Svibno.
Schalach, gl. Žihpolje.
Schalchstetten, pri Dobrli vasi na Kor. — Albert.
Schalkendorf, severovzh. od Althofena na Kor., 648.
Schapel, gl. Martin Sch.
Scharffenberk, Scharphenberch, gl. Svibno.
Schatzbutel, gl. Henrik Sch.
Schelach, gl. Škale.
Schellenberg, gl. Oton iz Sch.
Schenossecsh, gl. Senožeče.
Scherpfenberch, Scherphenberch, Scherphinberch, gl. Svibno.
Schesslitz, kraj v Šleziji, 526.
Schiltern, gl. Žetale.
Schiltgraben, pri Neunkirchenu na Nižj. Avstr. — Gotskalk.
Schirningraben (Tsirnowe), pri Runi na Štaj., 298.
Schirnomel, gl. Črnomelj.
Schirruich, gl. Črneče.
Schoensteine, gl. Šoštanj.
Schoenberg, Schonenberc, gl. Šumberk.
Schonenstaine, Schonenstein, Schonensteine, Schoenensteine, Schoninstain, Schönstain, gl. Šoštanj.
Schorfenberg, gl. Svibno.
Schorlinge, gl. Skorno.
Schovvenberc, Schowenberch, gl. Schaumberg.
Schrelz, gl. Žrelec.
Schubrasch, gl. Subrače.
Schütting (Pletichach), južno od Gradweina na Štaj., 298.
Schwanberg, pri Deutschlandsbergu na Štaj., 891. — Bernard.
Schwarzau, gl. Holczprucke.
Schweicher, Schweikhartt, gl. Sviker.
Sclabi, gl. Slovenci.
Sclafo, gl. Leonardus S.
Sclauo, gl. Stoianus S., Walter S.
Sclauonice, Sclauonicus, gl. Slovenci.
Sclauus, gl. Sifridus S.
Sclavia, Sclavi, gl. Slavija, Slovani.
Sclavo, gl. J. S., Jo. S.
Sclavonia, gl. Slavonija.
Sclavi, Sclavus, gl. Slovenci.
Scoda, gl. W. S.
Scomberch, Sconbemberg, Sconeberch, gl. Šumberk.
Sconebrun, morda Fontanella pri Miljah v Istri, 651.
Sconenberc, Sconenberch, gl. Šumberk.
Sconenstain, Sconenstaine, Sconenstein, Sconestaine, gl. Šoštanj.
Scuwer, gl. Oton S.
Se fontanis, kraj na tržaškem ozemlju, 359.

Sebastianus, presbiter (1221), 348.
Sebredan, gl. Zabrdo.
Seburc, Seburch, Sebvrch, gl. Seeburg.
Seckau, Secoa, Secowa, gl. Sekova.
Sedegliano (Sedeglianum), kraj v Furlaniji, 283.
Sedlarjevo (Satelarn), pri Kozjem, 131.
Seeburg (Seburc, Seburch, Sebvrch, Seeburch, Seeburhc), pri Porečah ob Vrbskem jezeru, 100, 205. — Epon, Kolon, Konrad, Rajnboto, Ulrik, Volbert.
Seefeld (Seefelt), na Bavarskem? — Bernard.
Sehter (Söchter), gora pri Borovljah na Kor., 330.
Seifrid de Weingart (1209), 156. — Nj. žena Willibirga.
Seitis, Seitsi, Seitz, Seiz, gl. Žiče.
Sekava (Secoa, Secowa, Sekowa), na Zg. Štaj., 377, 422, 796. — Cerkev, 305, 328, 721, 741, 755. — Škofija, 299, 504, 858. — Proštija, 136. — Samostan, 171, 255, 454. — Škof, 754, 808. — Prošt, 161, 303. — Škof fje Henrik, Karl, Ulrik. — Proštje Ermannus, Gerold, Konrad. — Kanonika Algoz, Friderik iz Lipnice.
Sekino, gl. Dominicus filius S.
Sekožen (Cecaçen), šentpavelska posest ob Dravi, 706.
Selče (Celsach, Celsaco), severovzhodno od Brež na Kor. (Zeltschach), 173, 756. — Ulrik.
Seldenhaim, gl. Žalem.
Seldenhoven, gl. Vuzenica.
Seldenperch, gl. Salenburg.
Selka, gl. Zeluče.
Sele, brat prekona Cureia (1213), 215.
Selnich Calligar, tržaški prebivalec (1202), 31.
Selo? (Sewe), posestvo, kje?, v ljubljanski okolici?, 311.
Selo (Celle), pri Gospe Sveti, 675.
Semernek, Semernik, gl. Čemernica.
Semislavče (Semislau, Zemzlau), zap. od Rožeka na Kor., 281. — Libard.
Semmering, 787. — Hospital na S., 397.
Senožeče (Schenossecsh), na Notranjskem, 277.
Sentella(s), gl. Giliolus de S.
Sepa, gl. Albinus de S.
Sergij, brat Venerija de Gaudio, posestnik v Trstu (1224), 407.
Sergij (Sergius), sin Gaudijev, tržaški prebivalec (1202), 31.
Sestljan (Sistiglianum), pri Trstu, 375.
Sesto, opatija na Beneškem, 219, 323, 343.
Seunek, gl. Žovnek.
Sevenich, gl. Žabnice.
Severinus, notar mesta Kopra in mejnega grofa Bertolda (1229), 498.
Sevneche, Sevneke, gl. Žovnek.
Sewe, gl. Selo.
Sewneke, gl. Žovnek.
Shellinberg, gl. Schellenberg.
Shonenberc, Shonenberg, gl. Šumberk.
Shvgoy, sin Bertolda iz Flaschberga (1230—2), 532.
Sibenich, gl. Siebenaich.
Sibenhirten, gl. Siebenhirten.
Sibilia, gl. Bernardus de S.
Siboto, kaplan (1228), 490.
Siboto, škof v Augsburgu (1228), 474.
Siboto iz Flaschberga (1202—20), 45.
Siboto iz Kamnice (1202—20), 44. — *Nj. oče Andrej.*
Siboto (Sibotto), župnik v Lavantu (1228), 488.
Siboto (Syboto), kanonik v Ogleju (1244), 846.
Siboto, ministerial iz Oplotnice (1213), 215.
Siboto, poslanec šentpavelskega opata Ulrika (1206), 104.
Siboto, konverz v Vetrinju (1209), 150.
Sibring, gl. Siniški potok.
Siç, gl. Žiče.

Sicciole (Sizole), pri Piranu v Istri, 690.
Sices, Sides, gl. Žiče.
Sidolach, gl. Zadole.
Siebenaich (Sibenich), severovzhodno od Št. Vida na Kor., 62. — Friderik.
Siebending, v Lavantinski dol. — Hartvik.
Siebenhirten (Sibenhirten), na Nižj. Avstr. — Henrik.
Siegelsdorf, pri Wolfsbergu na Kor., 869.
Sifrid (Sigfridus), grof (1221), 349.
Sifrid (Sifridus), priča (1238), 701. — Nj. sin Bernard.
Sifrid (Sifridus) de Aichowe (1239), 714. — Nj. oče Bernard.
Sifrid (Sifridus) de Alpe, Alpibus (1238, 1245), 701, 874.
Sifrid (Sifridus) Bawarus (1218), 295.
Sifrid (Sifridus) Cepphelin (1223), 371.
Sifrid (Sifridus) iz Golšova (1213, 1328), 214, 694. — Nj. oče Bernard, sin Bernard, brat Rajnhard.
Sifrid (Sifridus), točaj goriškega grofa Majnharda (1206), 99.
Sifrid (Sifridus), bamberški ministerial v Grebinju (1212, 1216), 198, 263. — Nj. brat Amelrik.
Sifrid, notar v Grebinju (1207), 114.
Sifrid iz Grebinja (1235), 635.
Sifrid (Sifridus), sodnik v Grebinju (1242, 1244), 800, 838.
Sifrid (Sifridus), camerarius istrskega mejnega grofa Henrika (1217), 276.
Sifrid, prošt na Krki (1228), 494.
Sifrid (Seifridus) iz Mekinj (1209), 156.
Sifrid (Sifridus) iz Pulsta (1213), 205.
Sifrid (Sifridus) iz Ramsava (1223, 1229), 371, 497.
Sifrid (Sifridus), škof v Regensburgu (1228), 474.
Sifrid (Sifridus) Sclauus (1218), 295.
Sifrid, hospitalski mojster v Spittalu (1232), 573.
Sifrid (Sifridus) iz Trušenj (1204), 81. — Nj. brat Bernard.
Sifrid (Sifridus), zlatar iz Velikovca (1218), 295.
Sifrid (Sifridus) Zlůdei, Zlvdei (1203, 1226), 54, 443.
Sifrid Zaeplin (1228), 480.
Sigehardus, gl. Sighart.
Sigfrid, Sigfridus, gl. Sifrid.
Sighart (Sigehardus, Sighardus) iz Celovca (1230, 1245), 510, 873. — Nj. oče Friderik, brat Friderik.
Sighart iz Kindberga (1214—20), 232.
Sighart (Sigehardus), vitez iz Laboda (1239), 706.
Sighart, brat Leonhardov, priča (1214—20), 232.
Sighart (Sighardus) iz Rabensteina (1218), 294. — Nj. brat Hartvik.
Sigremarius iz Pulja (1238), 690.
Sikinge, gl. Bernard, Ulrik.
Silberberg (Silberberch), sev. od Hüttenberga na Kor. — Henrik.
Silurno, gl. Mingulinus de S.
Silvester, posestnik v Ponzanu (1209), 139.
Simeon, miljski prebivalec (1202), 32.
Simon, notar v Bujah (1238), 690.
Simon Foscari, Benečan iz okraja sv. Foke (1225), 418.
Simon Venier (1224), 401.
Sinec, gl. Dominik S.
Sinesia, gl. Agino de S.
Siniški potok (rivulus Sibring), pritok Rabe, 901.
Sipar, sev. od Omaka v Istri, 525.
Sirija, 220.
Sirnica (Syrweniz), sev. od Feldkirchena na Kor., 193.
Sirnich, 20.
Sirnikovo (Syrneco), pri Grebinju (St. Nikolai am Wind, Weinberge), 744.
Sisc, gl. Žiče.
Siselinus, gl. Henrik S.
Sishe, gl. Žiče.
Sistiglianum, gl. Sestljan.

Sitch, Sithic, Sitic, Sitich, gl. Stična.
Sitigna, miljski prebivalec (1202), 32.
Sitikonich, gora, kje?, 462.
Sits, Sitse, gl. Žiče.
Sittic, Sittich, Sittik, gl. Stična.
Siurid (Siuridus), prošt v Krki (1228), 489.
Siurid (Siuri, Siuridus) iz Pevme (1218, 1224), 293, 399.
Siurid (Siuridus), priča v Velikovcu (1213), 211.
Siurid (Siuridus), kastelan v Velikovcu (1240), 743.
Siz, gl. Žiče.
Sizole, gl. Sicciole.
Skorno (Schorlinge, Zetoerlingen), pri Šoštanju. — Diepold.
Sl. de Azzo, tržaški prebivalec (1202), 31.
Slap (Zlab, Zlap), vas pri Vipavi, 244, 371.
Slavija (Sclavia), 752. — Velika S. (S. major), 752. — Mala S. (S. minor), 752.
Slavinija (Slavinia), 30.
Slavonija (Sclavonia), 378, 865, 886. — Sl. imenovana tudi Sclavia major, 752. — Vojvodina, 775.
Slepčjek (Plutenpach, recte Plintenpach), pri Mokronogu na Dol. — Ortolf ml.
Slesia, gl. Šlezija.
Slevlingen, na Tirolskem? — Henrik.
Slitreisdorf, 643.
Slivica (Zillovecz), vas pri Laščah na Dol., 530.
Slivnica (Slunç, Slvnz), vas pri Mariboru. — Fara, 674, 870. — Župnik Verner.
Slovani (Sclavi), 752.
Slovenci (Sclabi, Sclaui, Sclavi, Windisch). — Slovensko ljudstvo, 647, rod, 86; možje, 83; jezik, 86, 462; vinogradi v Lonjeru, 618; vas Meretto, 142; kmetije, 298.
(Slovenji) Gradec (Graece, Grätze, Graeze, Graz, Graze, Grâze, Grece, Gretz, Gretzz, Grez, Grêz, Greze, Vindisgratium, Windeschgrez, Windischgraetze, Windisch Grez, Windisgraez), 15, 177, 283, 484, 720. — Grad, 435, 436. — Župnikova hiša ali dvor, 91, 435, 436. — Kapela, 878. — Vicedom, 698, 706. — Henrik, prošt pri Gospe Sveti; župniki Bertold, Crafto, H. — Vicedoma Bertold, Crafto. — Skolara Friderik, Ortolf. — Albert, Bernard, Dietmar, Henrik, Her(man?), Hortolf, Oton, Peringer, Ulrik.
(Slovenska) Bistrica (Fvstriz), 463.
Slunç, Slvnç, gl. Slivnica.
Smerada, gl. E. de S.
Smeth, gl. D. S.
Smlednik (Vledenich, Vlednic, Vlednich, Vletnich), severozap. od Ljubljane. — Župnik Henrik; Rapoto, Wergant, Wernandus.
Snežnica (Nezniz), sev. od Krke na Kor. (Schnessnitz), 265.
Sobesselau, tržaški prebivalec (1202), 31.
Sobongna, gl. Markvardus de S.
Söchter, gl. Sehter.
Soča (Isontium), 459.
Sodražica (Stoidrasicz), na Dol., 310.
Soenlenberg, gl. Oton iz Schellenberga.
Soewenekke, gl. Žovnek.
Sofia, gl. Almericus frater S-e, Mihael de S.
Sofija, opatica samostana Marije Device v Čedadu (1213, 1235), 208, 626.
Sofija (Sophia), hči grofa Alberta iz Višnje gore, žena istrskega mejnega grofa Henrika (ok. 1207 do 1245), 126, 157, 177, 483, 486, 487, 497, 526, 565, 687, 688, 870. — Nj. oče, mati, brat, sorodniki, 487, 687, 688. — Nj. dekla Engelburg.
Sofija (Sophia) iz Lembaha (1235), 629. — Nj. nečak Konrad.
Soffumbergo, grad v Furlaniji, 870. — Matija.

Sojča (Sulze), vas pri Mariboru, 136.
Solario, gl. Martinus de S., Maurus de S.
Solio, Solium, gl. Gospa Sveta.
Solkan (Celkano), vas pri Gorici, 332.
Solnograd (Salczpurg, Salisburgum, Salsburch, Salzburg, Salzeburg, Salzpurg), 2, 4, 5, 6, 8, 12, 14, 18, 19, 21, 37, 51, 61, 73, 136, 239, 260, 292, 299, 364, 402, 403, 404, 430, 451, 542, 739, 750, 789, 790, 791, 850. — Cerkev, 12, 37, 103, 218, 292, 353, 413, 422, 524, 675, 707, 757, 785, 786, 787, 789, 822, 838, 889, 890. — Dieceza, 2, 102, 158, 161, 303, 315, 515, 543, 572, 635, 638. — Nadškofija, 41, 366, 381, 453, 543, 856. — Pokrajina, 493. — Nadškofje, 2, 4, 12, 18, 19, 48, 61, 74, 149, 161, 226, 254, 288, 353, 380, 381, 411, 422, 493, 518, 633, 635, 646, 710, 741, 838, 889, 890. — Sufragani, 493. — Kapitelj, 12, 21, 38, 292, 364, 372, 403, 404, 422, 451, 649, 675, 739, 778, 779, 853, 890, 895. — Dekan, 366. — Duhovniki, 61. — Ministeriali, 6, 12, 38, 61, 130, 149, 196, 275, 364, 889, 890. — Podložniki, fevdniki, 5, 784. — Fevdi, 648. — Samostan sv. Petra, 239, 538, 702, 750. — Cerkev sv. Katarine, 239. — Nadšofje: Albert (III.), Eberhard (II.), Konrad (I.). — Prošt Oton. — Grajski grof Konrad.
Solun. — Kraljestvo, 385.
Sommerau (Sumeraw), zap. od Reichenfelsa na Kor., 649.
Sommereck, sev.-vzh. od Spittala na Kor., 711. — Amelrik, Morhard, Ortolf, kastelan Ulrik.
Sonde, gl. Justus de S.
Sonegge, gl. Žovnek.
Sonenstein, Sonensteine, gl. Šoštanj.
Sonnberg (Sunneberc), pri Oberhollabrunnu na Avstr. — Hadmar.
Sonue, gl. J. de S.
Sophia, gl. Sofija.
Sora (Czewer, Zower), vas sev.-zap. od Ljubljane, 358. — Majnhalm, Oton, Pucelinus.
Sosenhem, gl. Žusem.
Souneche, Sounecke, Souneke, Sovnek, Sovneke, Soevneke, gl. Žovnek.
Sowa, gl. Sava.
Sowenehc, Sowenekke, gl. Žovnek.
Sowenstain, gl. Boštanj.
Spachi, gl. V. filius S.
Spandinuces, gl. Almerik S.
Spargo, gl. A. S.
Speier (Spira), mesto na Nemškem. — Škof Konrad.
Spengenberk, gl. Spilimbergo.
Speradi, gl. Amelrik S.
Spielfeld (Spiluelde), na Štaj. ob Muri. — Henrik.
Spietzwiesen (*Hospitalis*), zap. od Weitensfelda na Kor., 877.
Spilimbergo (Spengenberk), sev.-zap. od Vidma v Furlaniji. — Bregonij, Valterbertold.
Spiluelde, gl. Spielfeld.
Spira, gl. Speier.
Spital na Semmeringu, 408, 613. — Hospital. mojster Sifrid.
Spittal ob Dravi, 800. — Leutold.
Split, 818. — Podestata: Bernard iz Trsta, Ivan.
Spodnje Blato (Durnmoss inferior, Trebemos inferior), sev.-vzh. od Velikovca, 649, 677.
Spoleto, mesto v srednji Italiji, 568, 572.
Spricho, gl. L. de S.
Sprico, gl. M. S.
Squartabaril, gl. R. S.
Srbija (Sarvia), 611, 752.
Sreliz, Srelz, gl. Žrelec.
Sržovica (Swerzowiz), pri Žičah, 769.
St. Florian, samostan na Avstr., 144, 145, 194, 197, 204, 823.
St. Georgen am Längsee, pri Št. Vidu na Kor. — Samostan, 62; opatica, 453; prior, 296.
St. Georgen unter Stein (apud Lapidem, sub Lapide), ka-

pela v Labodski pokrajini, 872, 888.
St. Johann, sev.-zap. od Brež na Kor., 66.
St. Johannesberg (Mons sancti Johannis), juž. od Št. Pavla na Kor., 744.
St. Lambrecht (Sanctus Lambertus), samostan na Zg. Štaj., 34, 35, 63, 93, 118, 119, 351, 352, 380, 570. — Opat, 380. — Opata Perhmannus, Waltfrid.
St. Lorenzen am Steinfeld (Vlaezae), na Nižj. Avstr. — Cerkev, 226, 300. — Vikar Valter.
St. Lorenzen, pri Wildonu. — Župnik Bertold.
St. Martin, pri Št. Pavlu, 744. — Gora sv. M-a (mons sancti Martini), 2.
St. Pölten, na Nižj. Avstr., 788.
St. Veit im Pongau. — Fara, 832.
Stabilis, notar v Benetkah (1201), 9.
Stadek, Stadeke, gl. Stattegg.
Stadlau, pri Dunaju, 616.
Staetenburch, gl. Statenberg.
Stagoi, 573.
Stain, gl. Kamen, Kamnik.
Stainbivhel, gl. Steinbichl.
Staine, gl. Kamnik.
Stainpuhel, gl. Steinbichl.
Stainz, kraj in reka na Štaj. — Cerkev sv. Katarine, samostan, 592, 856.
Stakorče (Tekercho), vzhodno od Beljaka (St. Ulrich), 198.
Stalhouen, pri Velikovcu, 701.
Stall (Stalle), v Mölltalu na Kor., 532. — Ernst.
Stallhofen, pri Voitsbergu na Štaj., 162.
Stan (Stany), pri Mladi gori na Dol., 803.
Stanco Crabre, tržaški prebivalec (1202), 31.
Stangersdorf (Stanigoisdorf), pri Lipnici na Štaj., 298.
Stangoy, 573.
Stanigoistorf, gl. Stangersdorf.
Stara gora (Sancta Maria de Monte), pri Čedadu. — Kapela sv. Marije, 845.
Stara vas (Altendorf), pri Škocijanu na Dol., 233.
Stara vas (Vetus forum, Vetus villa), sev.-vzh. od Velikovca, 649, 677. — Kapela sv. Jurija ,677.
Starče (Coldarn), jugovzhodno od Maribora, 787.
Stari dvor (Altenhouen), juž. od Brež na Kor., 547, 786, 893.
Stasova (Stasoyh), zap. od Podkloštra na Kor., 704.
Statenberg (Staetenburch, Statenberc), sev.-vzh. od Celja, 757. — Friderik.
Stattegg (Stadek, Stadeka), sev. od Gradca na Štaj. — Liutold, Rudolf.
Stefanus Faber, tržaški prebivalec (1202), 31.
Stegendorf (Stephenstrof), sev.-zap. od Gospe Svete, 840.
Steier, mesto na Zg. Avstr., 222.
Steierberg (Stireberch, Stiriber, Styerberch), sev.-vzhodno od Feldkirchena na Kor. — Amelrik, Hajdenrik, Oton.
Stein, gl. Kamnik.
Stein, grad v Labodski dol., 240.
Steinbichl (Stainbivhel, Stainpuehel), sev.-zap. od Št. Vida na Kor. — Oton.
Steine, gl. Kamnik.
Steinfeld, gl. St. Lorenzen am Steinfeld.
Stenzach, gl. Tentschach.
Stephanus, gl. Štefan.
Stephenstrof, gl. Stegendorf.
Sterenberch, gl. Strmec.
Sterloc, gl. Henrik S.
Sternberch, Sternimbergum, gl. Strmec.
Sterperol, gl. M. S.
Steyn, gl. Kamnik.
Stična (Sitch, Sithic, Sitic, Sitich, Sittic, Sittich, Sittik, Sytic), samostan na Dol., 126, 233, 277, 483, 487, 502, 530, 565, 568, 582, 609, 687, 688, 719, 731, 757, 803, 826, 827. — Ka-

pitelj, 233, 530; opat, 568, 599; konverzi, 233; podložniki, 277. — Opata B., Konrad; priorja Juvan, Viljem; subprior Albert; cellerarius Oton; infirmarius Hajdenrik; officialis Konrad; duhovnik Henrik.
Stiefing (St. Georgen an der S.), jugovzh. od Wildona na Štaj., 287. — Župnik Konrad.
Stire, gl. Štajersko.
Stireberch, Stiriber, gl. Steierberg.
Stögersdorf (Stoigoisdorf), zap. od Gradca na Štaj., 298.
Stoianus Sclauo, tržaški prebivalec (1202), 31.
Stoica, gl. A. de S. Sylvester.
Stoidrasicz, gl. Sodražica.
Stoigoisdorf, gl. Stögersdorf.
Stojanski vrh (Swohansdorff), ob Krki na Dol., 483.
Stolzel, gl. H. S.
Stoyderamsedorf, 136.
Stoyzloyka, studenec v spodnjem Prekmurju, 904.
Strabo, gl. Konrad S.
Stran, vas pri Gorici, 112.
Stranice (Strennewiz), sev.-zap. od Celja, 769.
Strassburg (Strazburch), trg in grad krškega škofa na sev. Kor., 54, 99, 100, 131, 237, 390, 508, 551, 571, 708, 780. — Grajski grof in ministerial Engelbert; Engelbert, Engelram, Eufemija, grajska grofa Herman in Liutold.
Strassgang (Strazganch), jugozap. od Gradca, 858. — Konrad.
Straubing (Struobingen, Strubing), na Bavarskem, 474.
Strazburch, gl. Strassburg.
Strazganch, gl. Strassgang.
Stražgojnci (Drascoy), južno od Maribora, 683.
Stražišče (Trasichs), pri Kranju. — Engelskalk, Her(man?).
Stražperg (Strazberch), pri Št. Janžu na Dol. — Henrik, Isenricus, Oton.
Strennewiz, gl. Stranice.
Strmec (Sterenberch, Sternberch), vzh. od Beljaka, 675. — Bernard, Bertold, Ernst, Henrik, Konrad, Ortolf, grof Ulrik, grof Viljem, Witemarus.
Strobil, gl. Rudolf S.
Strochona, 903. — Nj. bratje, 903.
Strubing, gl. Straubing.
Strumosus, gl. Dietricus S.
Strumula, gl. Konrad S.
Strune, gl. Bernard S., Ulrik S.
Strunjan, pri Kopru, 628.
Struobingen, gl. Straubing.
Stubenberg (Stubenberhc, Stubmberg), na Štaj., jugozap. od Pöllaua. — Amelrik, Ulrik, Wolfing.
Studa (Stude, Stvde), pri Kamniku na Kr. — Grifo.
Stude, pri Studenicah na Štaj.?, 683.
Studenčno? (Prunne), zah. od Raštanja na Štaj. — Bernard.
Studenice (Brûnne, Brunnen), pri Poljčanah, 20, 675, 887. — Gl. Poljčane.
Studeno (Caldenvelt), pri Planini na Notr., 233.
Sturlo, gl. Andreas S.
Sturlo, miljski prebivalec (1202), 32.
Stvde, gl. Studa.
Styerberch, gl. Steierberg.
Suabech, Suabekke, gl. Žvabek.
Sualdus (1201), 9.
Sub Monte, gl. Hum.
Subilia, gl. Ar. de S.
Subrače (Schubrasch), pri Litiji. — Ortolf, Ortvin.
Suha (Zovchen, Zvchen), potok pri Marenbergu, 4.
Suecenhaim, gl. Žusem.
Sufol, gl. B. S.
Suhadol (Zuchedole), severno od Celja, 122.
Suired (Suiredus) iz Pevme (1217), 272.
Suired iz Ragogne (1217), 272.
Sulba, gl. Sulm.
Sulligo, gl. M. S.
Sulm (Sulba), reka na Štaj., 834, 890.
Sulz, kje? — Albert.
Sulz, nekje na Nižj. Avstr., 787.

Sulze, gl. Sojča.
Sumeraw, gl. Sommerau.
Summaga, opatija na Beneškem, 7.
Sun, gl. Oton S.
Sunneberc, gl. Sonnberg.
Suozenhaim, gl. Žusem.
Surgen, gl. Albert S.
Suslich, gl. Žužaliče.
Susol, gl. B. Sufol.
Sušje (Dürre), pri Ribnici, 766.
Suteg, gl. Trieste S.
Sutri, jezero v srednji Italiji, 323.
Sůzenhaim, Suzenheim, Sůzenheim, Sůzzenheim, gl. Žusem.
Svlze, na Štaj., kje? — Henrik, Pilgrim, Ruger.
Sveče (Zwenca, Zwênca, Zwenkach), zap. od Borovelj, 694, 714.
Svečina (Svetscine), pri Mariboru, 136.
Sveta dežela (terra Iherosolimitana), 50, 262, 267, 385, 611, 619, 652, 767,
Sv. Andrej v Labodski dolini (Sanctus Andreas in Lavent), 422, 499, 822, 833, 834. — Škofija, 422; *cerkev, 860; konvent regularnih duhovnikov*, kapitelj, 422, 861; prošt, 422; škof Ulrik.
Sv. Andrej (Sanctus Andreas) pri Trstu, 438.
Sv. Anton (Sanctus Anthonius) na Kozjem hrbtu, hospital, vzh. od Kamnika, 798, 806.
Sv. Egidij (danes Zidani most), most čez Savo, 386.
Sv. Feliks de Aymanis, opatija, 373.
Sv. Florijan, samostan na Zgornjem Avstrijskem, 353, 834.
Sv. Gangolf (Sanctus Gangolfus, Sanctus Gangolphus), jugozap. od Vetrinja na Kor. — Friderik, Gerhard.
Sv. Gothard (Sanctus Gothardus), samostan ob Rabi, 901.
Sv. Ivan, gl. Žiče.
Sv. Jakob (in der Wiegen), sev. od Brež, 37.
Sv. Julian, v diecezi Castello v Benetkah, župnik, 360.
Sv. Jurij (Sanctus Georgius, Georius). — Duhovnik Hartvik, Flabianus, Widottus.
Sv. Jurij, vas v Furlaniji, 219.
Sv. Jurij (Sanctus Georgius), sev.-vzh. od Celovca (St. Georgen am Sandhof). — Cerkev, 251, 268.
Sv. Jurij na Remšniku. — Fara, 4.
Sv. Koloman (Sanctus Cholomannus), pri Grebinju na Kor., 211, 216, 744.
Sv. Kvirin (Sanctus Quirinus), cerkev pri Korminu, 13.
Sv. Lenart (Sanctus Leonardus), cerkev na Ljubelju, 125.
Sv. Lovrenc v Puščavi ali v Radomljah (Sanctus Laurentius in nemore, heremo, Radimlach, Rademel), zap. od Maribora. — Cerkev, 228, 229, 230, 349.
Sv. Marjeta, gora (mons aput sanctam Margaretam), nad Kotmaro vasjo na Kor., 69.
Sv. Markež (Sanctus Marcus), vas pri Ptuju, 240.
Sv. Martin pri Beljaku. — Kapela, 846.
Sv. Martin zap. od Celovca (Cetoulich, Zetolig), 150, 214.
Sv. Martin pod Ostervico (na Kor.). — Cerkev, 132.
Sv. Martin v Sulmtalu, na Štaj., 834.
Sv. Mihael ob Lemu, v Istri. — Samostan in opat, 231.
Sv. Mihael v Lungavu, 841.
Sv. Mihael in Monte, samostan v Pulju, 241. — Opat, 241.
Sv. Neža (Rokendorf), severovzh. od Velikovca, 701.
Sv. Nikolaj (S. Nicolo), kje?, 217.
Sv. Nikolaj in Apolinarij (v Oltri), pri Kopru, samostan, 165, 167.
Sv. Peter, severozap. od Celovca. — Cerkev, 278.
Sv. Peter nad Judenburgom, 712, 797.
Sv. Peter (Sanctus Petrus), pri Mariboru, 554, 658. — Župnik M.
Sv. Peter (Sanctus Petrus) na Peravi, pri Beljaku, 605, 846.

Sv. Peter v Šumi (Sanctus Petrus de Silva), samostan v Istri, 356. — Opat Ivan.
Sv. Štefan, pri Brežah na Kor., 344, 571.
Sv. Štefan, pri Strassburgu na Kor., 131.
Sv. Štefan, jugovzhodno od Wolfsberga na Kor. — Dietmar.
Sv. Tomaž (Sanctus Thomas). — Vitez Friderik, Herbord.
Sv. Venceslav (Sanctus Venceslavus), v Prekmurju, 900.
Svetna vas (Waetzinsdorf), zap. od Borovelj na Kor., 330.
Svetoh (Zwêtoch), kmet v Svečah na Kor., 714.
Svibno (Sarfenberch, Sarphenberch, Schaerphenberch, Scharffenberk, Scharphenberch, Scherphenberch, Scherphinberch, Schorfenberg), zap. od Radeč na Dol. — Bratje iz S., 803; Enuvard, Henrik, klerik Konrad, Leopold.
Sviker (Swicherus, Swikerus, Swikher) iz Frauensteina (1209—1246), 150, 456, 880. — Nj. oče Gundafor.
Sviker (Swicherus) iz Humberga, starejši (1213), 214. — Nj. sinova Amelrik, Oton.
Sviker (Schweikhartt, Swicherius, Swicherus, Swikerus, Swiquerus) iz Humberga, mlajši (1220—1246), 330, 331, 694, 714, 848, 880, 890. — Njegov oče Amelrik, mati Adelhajda (Adeledis), stric Oton iz Steierberga.
Sviker (Swicherius, Swikgerus) iz Rožeka (1238, 1239), 694, 714. — Nj. stric, 694. — Nj. viteza Bernard, Gerloh.
Sviker (Schweicker), sin Rudolfa in Visle iz Vetrovega (o. 1215), 247.
Svinec (Eberstein, Ebersteine), na Kor. — Gerloh, Kolon, Konrad.
Svzenheim, gl. Žusem.
Swabec, Swabeke, Swabekke, gl. Žvabek.
Swartzmannus de Mont(e)-ferran, vitez (1236), 656.
Swartzmannus (Swarzmannus) iz Velikovca, kastelan (1240—1245), 743, 828, 874.
Swarzman, Swarzmannus, gl. Gotfrid S.
Swerzowiz, gl. Sržovica.
Swicherius, Swicherus, Swikerus, Swikgerus, Swikker, Swiquerus, gl. Sviker.
Swohansdorff, gl. Stojanski vrh.
Swonimberc, gl. Šumberk.
Syboto, gl. Siboto.
Syces, gl. Žiče.
Sylvester, gl. A. de Stoica S.
Syrneco, gl. Sirnikovo.
Syrweniz, gl. Sirnica.
Sytic, gl. Stična.
Syvridus, krojač v Čedadu (1231), 550.
Šenčur (Sanctus Georius), pri Kranju, 698, 699. — Cerkev, 699. — Friderik. (1221), 318
Škale (Schelach), severozapadno od Celja. — Župnik Henrik.
Škofja Loka, gl. Loka.
Šlezija (Slesia, Zlesia), 77. — Vojvoda Henrik, vojvodinja Hedviga.
Šmarje (Sancta Maria), severovzh. od Celja. — Duhovnik Henrik.
Šmarna gora (Marienberch), pri Ljubljani. — Albert.
Šmihel, na Dol., 827.
Šmohor (Sanctus Hermachoras), v Ziljski dolini. — Pisar Oton.
Šoštanj (Schönstain, Schoenstaine, Schonenstaine, Schonenstein, Schonensteine, Schoninstain, Sconenstaine, Sconenstein, Sconestaine, Shonenstein, Sonenstein, Sonensteine). — Brata Eberhard in Herman. — Peregrin.
Št. Janž (Sanctus Johannes), na Zilji, 704. — Župnik Ulrik.
Št. Janž na Mostiču (Gurscitz). — Župnik Bernard.
Št. Jurij tik Krke (Sanctus Georius iuxsta Gurcam), na Kor. pri Strassburgu, 489.
Št. Lenart (Sanctus Leonardus, Leonhardus), v Slov. Goricah, 44. — Fara, 674.

Št. Lipš (Sanctus Philippus), ob Krki na Kor., 216, 372.
Št. Mihel (Olsgreç, Olsgrez), pri Celovcu. — Cerkev, 251, 268.
Št. Pavel pri Hornbergu, na Kor. — Kapela, 667.
Št. Pavel v Labodski dol. (Sanctus Paulus in Lauent), 1, 2, 4, 29, 44, 55, 101, 104, 152, 211, 216, 229, 280, 294, 295, 296, 303, 307, 349, 435, 520, 569, 635, 693, 706, 743, 744, 849, 862, 869, 872, 874, 899. — Opat, 1, 2, 4, 21, 158, 226, 228, 229, 303, 452, 453, 458, 464, 515, 520, 568, 569, 720, 862, 888; prior, 635, kapitelj, konvent, 2, 21, 295, 635, 743; menihi, samostanski ljudje, 2, 152, 211, 599; farna cerkev sv. Egidija, 744; posestvo v Mariboru, 829. — Opatje Hartvik, Konrad star., Konrad ml., Leonard, Peregrin, Ulrik; oficial Rajnhard; menihi: magister Abel, Albero, magister Albert, Alvard, Eberhard, Herman, Konrad, Liutold, Rudiger.
Št. Rupert, pri Beljaku, 458.
Št. Rupert pri Celovcu (Vlaschach), 214.
Št. Vid (Sanctus Vitus, Sante Vite), na Kor., 48, 95, 150, 152, 182, 205, 254, 308, 408, 456, 700, 800, 828. — Cerkev, 205, 254; oltar sv. Križa istotam, 205; penezi, 800. — Župnik Gebhard.
Štajersko (Stire, Stiria, Styria), 13, 22, 378, 414, 456, 462, 485, 606, 620, 658, 664, 670, 671, 710, 721, 722, 755, 783, 787, 884, 892. — Vojvodina, 57, 664, 665, 671, 859; dežela, 83; deželani, 671; plemenitaši, 606; ministeriali, 202, 606, 670, 671; Štajerci, 606, 671; fevdnik, 671; vojvoda, 13, 218, 270, 485, 524. — Vojvode Otokar, Leopold (V.), Leopold (VI.), Friderik (II.).
Štefan iz Podgrada (1240), 733.
Štefan (Stephanus) iz Devina (pr. 1216), 250. — Nj. sin Tar?, škof v Trstu?
Štefan (Stephanus), kanonik v Dobrli vasi (1236), 656.
Štefan (Stephanus), grof goriški (1241), 775. — Nj. sin grof Štefan iz Vodice.
Štefan, brat Odalskalka iz Momjana (1234), 617.
Štefan (Stephanus), kaplan oglej. patr. Peregrina (II.) (1202), 13.
Štefan, šolski mojster, dekan v Ogleju (1204, 1211), 74, 175.
Štefan (Stephanus) de Percha (1202), 30.
Štefan, škof v Torcellu (1235), 636.
Štefan (Stephanus), grof iz Vodice (1241), 775. — Nj. oče Štefan, grof goriški.
Štefanja gora (Mons sancti Stephani), pri Cerkljah na Gor., 488, 490.
Števerjan (Sanctus Florianus), vas v goriških Brdih, 309.
Štivan (Sanctus Johannes) ob Timavi, 820. — Cerkev, 878.
Šumberk (Schönberg, Schonenberc, Schovvenberc, Schowenberch, Sconbemberg, Sconeberch, Sconeberc, Sconenberch, Shonenberc, Swonimberc), pri Trebnjem na Dol., gora 582. — Bernard, Ernst, Friderik, Henrik, Herberard, Leonard, Oton.
T. d. Madrelda, tržaški prebivalec (1202), 31.
T. filius Marie, miljski prebivalec (1202), 32.
T. Tidadol, tržaški prebivalec (1202), 31.
Tagliamento, reka v Furlaniji, 36.
Talein, gl. Konrad de T.
Talmus, gl. Jugus de T.
Tamisadro, gl. Ar. T.
Tamsweg, trg na Salzburškem, 895. — Cerkev, 890.
Taniel, gl. Friderik T.
Tanka (Thohna), vas v Prekmurju, 900.
Tanne, gl. Verner de T.
Tar (?), sin Štefana iz Devina, tržaški škof?, 250.
Tarsia, gl. Vulcina de T.
Tarvisium, gl. Treviso.
Tatari (Tartari), 767, 782, 783.

Taufers (Tofers), na Tirolskem. Hugon.
Tauchendorf (Tochndorf, Tovchendorf), vzh. od Feldkirchena na Kor. — Ajmerik, Henrik.
Taurella, gl. Salinguerra T.
Techendorf, jugovzh. od Greifenburga na Kor. — Konrad.
Tefanus, meščan v Kopru (1223), 375.
Tegernsee, samostan na Bavarskem, 517.
Teichnicz, 649.
Teigitsch, potok pri Köflachu na Štaj., 34, 35.
Teinach, gl. Tinje.
Tekercho, gl. Stakorče.
Teltsach, gl. Tevče.
Tentschach (Stenzach), severozap. od Celovca. — Friderik.
Teoderik (Theodericus) iz Gutenberga, ministerial istr. mejnega grofa Henrika (1205—8), 96. — Nj. mati Matilda, sinova Albero in Gerhard, brat Henrik.
Teodora, vojvodinja avstrijska (1233), 604.
Tephani, tržaški prebivalec (1202), 31.
Tepsav, gl. Trčova.
Teramo, mesto v Italiji, 651, 652.
Tergestum, gl. Trst.
Tergestus, gl. Bertaldus T.
Tergestus Divis (1233), 598. — Nj. sin Bertald.
Tergestus de Miriza (1238), 690.
Tergestus de Pavor (1238), 690.
Tern, posestvo, 90.
Terrenzano, juž. od Vidma v Furlaniji, 746.
Tessutor, gl. F. T.
Testor, gl. N. T.
Teto, gl. Dedo.
Teufenbach, vzh. od Murava na Štaj. — Berta, Ofon.
Teuhnis, kraj pri Grebinju, 677.
Teutonia, Teutonici, gl. Nemčija.
Tevče (Teltsach), vzh. od Laškega, 154.
Tezano, travnik »in T.«, 626.
Thauanus, gl. Martinus T.
Theodericus, gl. Teoderik.
Theotonia, gl. Nemčija.
Thepsav, gl. Trčova.
Therigestum, gl. Trst.
Thimo iz Osence (1213), 215. — Nj. nečak Henrik, vikar v Sachsenburgu; nečakinja Elizabeta.
Thinach, gl. Tinje.
Tho. de Prezathen, tržaški prebivalec (1202), 31.
Thofanius, miljski prebivalec (1202), 32.
Thofanius Fazinus, meščan v Kopru (1239), 715.
Thohna, gl. Tanka.
Thomas, gl. Sv. Tomaž, Tomaž.
Thomasinus, prebivalec iz Bal v Istri (1225), 417. — Nj. brat Artuicus.
Thra, gl. Drava.
Thraberhc, gl. Dravberg.
Thraha, gl. Drava.
Thruchsen, gl. Trušnje.
Thuchhaim, gl. Henrik.
Thürn, jugozap. od Wolfsberga na Kor., 822.
Thusin, gl. Fužine?
Tibur, gl. Tivoli.
Tichel (danes Teuchen), severozap. od Feldkirchena na Kor., okraj, 205.
Tichendorf, gl. Deuchendorf.
Tidadol, gl. T. Tidadol.
Tiemo, župnik v Tigrčah (1219), 302.
Tiffen (Tifen, Tyven), jugozap. od Feldkirchena na Kor., 71, 871. — Župnik, 102. — Artrogus.
Tigrče (Tigric, Tigrich, Tigrit, Tygric, Tygrich), severozap. od Celovca, 132, 355. — Cerkev, 251; fara, 355. — Župnika Hartvik, Tiemo.
Tilliach, pri Sillianu na Tirol., 764.
Tilmitsch (Dulmaetsche), pri Lipnici na Štaj., 787.
Timava, reka v Primorju, 213. — Gl. Štivan.

Timenica (Timeniz, Timiniç, Timniz), na Dol. Kar. Cerkev, 251, 268, 279. — Župnik Gervik.
Timoteus, tržaški prebivalec (1202), 31.
Tinje (Teinach, Thinach, Tinach, Tynach), jugozap. od Velikovca, 291, 379. — Župnik Henrik; duhovniki: dva z imenom Herman, Ulrik. — Konrad.
Tirnovlach, gl. Trnovlje.
Tirol, grad, 279.
Tirolsko (Tyrolia). — Grof, 343; grof Albert (III.).
Tisentin, gl. Konrad T.
Tiso de Plebano (pr. 1216), 250.
Tison, sin Albina iz Pirana (1235), 628.
Tiuer, gl. Laško.
Tivoli (Tibur), mesto pri Rimu, 283, 324.
Tmara vas (Tumansdorf, Tvmersdorf), zap. od Rožeka na Kor., 862.
Tobel, jugozap. od Gradca na Štaj., 350, 796, 797, 798.
Tochndorf, gl. Tauchendorf.
Todolfus, gl. Justus de T.
Todolfus, tržaški prebiv. (1202), 31.
Tofanius, miljski prebiv. (1202), 32.
Tofers, gl. Taufers.
Tolet, pri Grieskirchenu na Zgor. Avstrijskem. — Ortolf.
Tolling, pri Leobnu na Štaj., 679.
Tolmin (Tulmein, Tulminum), 36, 459, 594, 836, 837. — Desetina prediva na Tolminskem, 594.
Tomaž (Thomas) iz Beljaka (1217), 281. — Nj. žena Gersa.
Tomaž (Thomas), opat v Vetrinju (1225, 1226), 433, 449, 450.
Tomaž (Thoma) Zeni, podesta vse Istre (1230), 519.
Tompea, zemljišče v Prekmurju, 900.
Tonisto, gl. Nikolaj T.
Topa, gl. Adalgerius de T., Detemarus filius Vener de T.
Topelstein, gl. Konrad T.
Topere, gl. A. filius T.
Toperga, gl. Venerij de T.
Topert de Venerio, miljski prebivalec (1202), 32.
Toperto, gl. P. de T.
Tophania, gl. Martinus de T.
Tople, gl. Dobel-potok.
Toplice (Töplicz), pri Kostanjevici, 483.
Tor, gl. Vrata.
Torcello, mesto na Beneškem. — Škof, 250; samostan sv. Tomaža, 259; škofa Leonard, Štefan; arhidiakona magister Filip in Johannes Quirinus.
Tosanus, priča v Kopru (1216), 258.
Touchheim, gl. Tuchheim.
Tovchendorf, gl. Tauchendorf.
Tra, Trâ, gl. Drava.
Traberc, Traberch, Traberg, Traberk, Traburch, gl. Dravberg.
Trachenberc, Trachenberch, Trackinberc, gl. Kozje.
Tragolig, nekje pri Celovcu, 138.
Trah, Traha, gl. Drava.
Traheim, gl. Ulrik.
Trahus, gl. Drava.
Traiskirchen, pri Badenu na Niž. Avstr. — Ortolf, komtur Nemškega reda.
Traismauer, pri Tullnu na Niž. Avstr., 461.
Trakkenberch, gl. Kozje.
Tranez, gl. Trnovče.
Tranquin, gl. J. T.
Trasichs, gl. Stražišče.
Trauus, gl. Drava.
Trawalt, gl. Dravski gozd.
Tršova (Tepsav, Thepsav), pri Mariboru, dvor in vas, 658.
Trebemos inferior, superior, gl. Spodnje in Zgornje Blato.
Trebenge, priča Preddvorom (1217), 276.
Trebesing (Trebgozingen), juž. od Gmünda na Kor., 100.
Trebnje (Treuen, Treven), na Dol. — Župnik Albert; Ulrik, Bernard.

Treffen (Treuen, Treven, Trewen), sev. od Beljaka, 71, 301, 323. — Grad, 219. — Bernard, Henrik, Konrad, Ulrik.
Treffling, jugozap. od Althofena na Kor. — Kapela, 586. — Ortolf.
Trehe, gl. Drava.
Trennstein, pri Weizu na Štaj.? — Ortolf.
Treuen, gl. Trebnje, Treffen.
Treuenar, gl. Konrad T.
Treun, Treuna, gl. Dravinja.
Treven, gl. Trebnje, Treffen.
Treviso (Tarvisium), mesto na Beneškem, 13, 15, 258, 283, 309, 335, 343, 345. — Občina, meščani, podesta, 258. — Cerkev, kanoniki, 892.
Trevn, gl. Dravinja.
Trevrizent, menih, 83.
Trewen, gl. Trebnje.
Trhsin, gl. Trušnje.
Tribanswinchel, gl. Tribuswinkel.
Triblo de porte domus, 250.
Tribold, gl. Pertold imenovan T.
Tribuswinkel, pri Badenu na Nižj. Avstr. — Komornik Henrik.
Tricano (Trichano), kraj v Furlaniji. — Bertold, Leonard.
Tricesimo, sev. od Vidma v Furlaniji, 36.
Trichano, gl. Tricano.
Triebez, tržaški prebivalec (1202), 31.
Triest de Justina, isto, 31.
Triesten, gl. Trst.
Triesto, gl. D. Nepus T.
Triesto Suteg, tržaški prebivalec (1202), 31.
Triestus, gl. Trst.
Triestus Pauor (Pavor), tržaški prebivalec (1202, 1204), 31, 80.
Tripsach, odvetništvo, 706.
Tristan, tržaški prebivalec (1202), 31.
Trivisan, gl. Joannes T.
Trnovče (Tranez), pri Mozirju, 776.
Trnovlje (Tirnovlach), staro ime za Cerklje na Gor., 718.
Trojane (Troya), vas na vzh. Gorenjskem, 507, 806.
Trok, gl. Vulfing de T.
Trofaiach (Trovaii), na Zg. Štaj. — Kaplan Rupert.
Trogir, mesto v Dalmaciji. — Občina, 818.
Trost, gl. Ulrik T.
Trovn, gl. Dravinja.
Troya, gl. Trojane.
Trst (Dyestrum, Dyestrensis, Tergestum, Tergestinus, Temestinus, Therigestum, Triestum, Triestinus, Triestiensis, Trigestum, Trigestinus, Tristensis), 7, 30, 31, 56, 80, 139, 253, 285, 341, 359, 375, 394, 395, 396, 406, 407, 418, 438, 439, 441, 446, 576, 598, 600, 614, 654, 669, 768. — Ljudstvo, prebivalci, meščani, 31, 285, 375, 418, 598; okraj, ozemlje, 359, 445; občina, 375, 598; podesta, 253, 401, 598; rektorji, 418, 598; sodniki, 598, 669; odvetniki, 598; svetovalci, 598; penezi, 654; denar, 768. — Škofija, 65, 219, 323, 768; škof, 7, 23, 92, 94, 253, 335, 336, 345, 418, 442, 516, 517, 566, 567, 576, 651 668, 678, 734, 774, 777, 846, 863; cerkev, 65, 80, 108, 139, 253, 285, 342, 525, 566, 567, 575, 576, 581, 600, 614, 615, 651, 654, 734; kapitelj, 7, 65, 108, 342, 359, 394, 395, 396, 406, 566, 567, 575, 576, 602, 614, 615, 618, 654, 768; kanoniki, 56, 80, 108, 139, 253, 341, 342, 394, 395, 396, 406, 407, 438, 600; kler, 285; dekan, 80; velika cerkev, 394, 395, 396; cerkev sv. Mučenikov, 56, 768; cerkev Marije Device, 56; cerkev sv. Silvestra, 598; škofova palača, 438; bratovščina sv. Neže, 396. — Škofje: Bernard, Detemar (Dietmar), Gebhard, Hartvik, Konrad, Leonard, M. (!), Udalrik (Ulrik); arhidiakona Filip, Leonard; dekani B., Dominik, Gregor, Konon; kustos Dominik; presbiter Ludo; kanonik Gregor; podesta Maurus; sodnik Dominik; notarja Peter, Ulrik; ministerial tržaške

cerkve Bernard iz Mokova; po T. imenovani: Alberik, Bernard, Giraldus f. q. Mauri, Konrad, Odorlik, Ranfo.
Trüchsen, Truchse, Truchsen, Truhse, Truhsen, Truhsin, Truhssin, gl. Trušnje.
Trunco, gl. D. T.
Trusse, Trussen, gl. Trušnje.
Truške (Truzich), vas pri Kopru, 32.
Trušnje (Thruchsen, Trhsin, Trüchsen, Truchse, Truchsen, Truhse, Truhsen, Truhsin, Truhssin, Trusse, Trussen, Truxen, Trvchse, Trvchsen, Trvhsen, Trvhssín, Trhhsen, Trvsse, Trvssen), vas severozap. od Velikovca na Kor. — Trušenjski ministeriali, 38; — Albert, Bernard, Dietrik, Friderik, Gotfrid, Henrik, Kolon (oče), Kolon (sin), Konrad, Oton, Sifrid, Ulrik, Valhun.
Truta, žena Gerloha iz Kamnika (1207), 123.
Truzich, gl. Truške.
Truxen, Trvchse, Trvchsen, Trvhsen, Trvhssin, Trvsse, Trvssen, gl. Trušnje.
Tsirnowe, gl. Schirning.
Tuchaim, gl. Albert.
Tuchheim, gl. Henrik.
Tulln, mesto na Dol. Avstr., 745.
Tulmein, Tulminum, gl. Tolmin.
Tumansdorf, gl. Tmara vas.
Tumbe, gl. Ulrik T.
Tunelindorf, gl. Dolenja vas.
Tupaliče (Tupalich, Tupelc, Tvpelich), vas na Gor. blizu Predvora, 276, 698, 699.
Tupista, gl. A. de T., B. de T., W. de T.
Turjak (Aversperg, Awersperch, Owersberch, Owersperc, Owersperch, Vrsperg), grad na Dol., 310, 398. — Engelbert, Henrik, Herand, Herbord, Konrad, Majnhalm, Oton.
Turrach (Twaroch), na Štaj., pri Muravu. — Prehtlinus.
Turre, gl. Riher de T.
Turris de sursum, kraj pri Pulju?, 417.
Turul, sin Chunadov (1239), 905.
Tuscanus, gl. P. T.
Tuscija. — Mejni grof Ulrik.
Tusel, gl. Hartvik iz Osence, imenovan T.
Tuštanj (Tvztan), pri Moravčah na Gor., 698, 699.
Tuta (Tvta), žena Henrika, sinu Otona iz Trušenj (1221), 350.
Tuynus, gl. Joannes Chavalerius.
Tvchhaim, gl. Henrik.
Tvmersdorf, gl. Tmara vas.
Tvpelich, gl. Tupaliče.
Tvta, gl. Tuta.
Tvztan, gl Tuštanj.
Twaroch, gl. Turrach.
Tweng (Wengin), vzh. od Millstatta na Kor., posestvo v Knezovem, 191. — Cerkev sv. Petra, 191.
Twimberg, sev. od Wolfsberga na Kor., 882.
Tygric, Tygrich, gl. Tigrče.
Tynach, gl. Tinje.
Tyrolia, gl. Tirolsko.
Tyuer, gl. Laško.
Tyven, gl. Tiffen.
Uallis sancte Marie, gl. Velesovo.
Uancel, gl. Henrik U.
Uardus, gl. Sale Wardus.
Udalricus, gl. Ulrik.
Udalschalcus, gl. Odalskalk.
Udelricus Malinfante, miljski prebivalec (1202), 32.
Udo iz Prema (1213), 213.
Udoricus de Wdon, priča v Kopru (1202), 25.
Uelach, gl. Bela.
Ueznach, kraj med Planino in Jurkloštrom. — Bernard.
Ugerij, škof v Ferrari (1205), 92.
Ugo, gl. Hugon.
Ugolinus, tržaški prebivalec (1202), 31.
Uicetum, gl. Henrik U.
Uichan, gl. Ihan.
Uictoria, gl. Vetrinj.
Uillacum, gl. Beljak.
Ulrich, gl. Ulrik.

Ulrik (Ulricus, Wlricus), preco (1202—20), 44.
Ulrik (Vlricus), sin županov (filius suppan), (1217), 279. — Nj. brat Albert.
Ulrik (Vlricus), župan (suppan), (1240), 730.
Ulrik (Vuolricus), priča (1222), 356.
Ulrik (Vlricus), župnik, priča (1216 do 1220), 264.
Ulrik (Wlricus) iz Ariis (1231), 545. — Nj. brat Rudolf.
Ulrik (Wolrich) iz Bergheima (1214 do 1220) 232.
Ulrik (Vlricus) iz Blagovne (1223), 371. — Nj. sinova Dietmar, Henrik.
Ulrik (Woderlik), škof v Concordiji (1204, 1205), 74, 91.
Ulrik (Vlricus), brat Arnolda de Cruce (1206), 100.
Ulrik (Vlricus) iz Cucagne (1238), 685.
Ulrik (Wolrico), notar v Čedadu (1226), 441.
Ulrik (Ulricus) iz Diengena (1229), 497.
Ulrik (Ulricus), brat Volkera iz Dornberga (1232), 563.
Ulrik (Ulricus, Vlricus) prošt v Dravbergu (1245), 861, 867, 868.
Ulrik (Vlricus) iz Dravberga, kastelan Henrika iz Dravberga (1239), 706.
Ulrik (Vlricus), stolnik, priča v Dravbergu (1222), 365.
Ulrik, grof iz Eppana (1202), 13.
Ulrik (Vuolricus) de Gasparis (1222), 356.
Ulrik (Wolricus), dekan pri Gospe Sveti (1236), 650.
Ulrik (Vlricus), bamberški ministerial v Grebinju (1216), 263.
Ulrik (Vlricus) iz Grünberga (1236), 656.
Ulrik iz Himberga (1243), 809.
Ulrik (Vlricus) iz Hoč (1243), 829.
Ulrik (Olricus, Wodorlicus, Wolricus), župnik v Kamniku (1202, 1207), 15, 123, 124.
Ulrik (Wlricus) iz Kostanjevice (1228), 489.
Ulrik (Wlricus), vitez iz Košakov (1245), 849. — Nj. brat Gotfrid.
Ulrik (II.) (Odalricus, Udalricus, Wlricus, Wolricus), vojvoda koroški († 10. 8. 1202), 2, 8, 11, 12, 26, 214. — Nj. brat Bernard.
Ulrik (Vlricus), sin koroškega vojvode Bernarda (1236, 1245), 661, 873.
Ulrik (I.) (Vdalricus, Wlricus), škof v Krki (1222—1243), 379, 390, 431, 443, 466, 489, 508, 551, 571, 622, 660, 708, 812, 864, 877, 897. — Nj. ministeriala: Engelbert iz Strassburga, Filip.
Ulrik, prošt v Krki (1203, 1204), 48, 82.
Ulrik (Wlricus), kanonik v Krki (1228—48), 489, 899.
Ulrik (Ulricus, Uolricus), župnik v Hausu, škof lavantinski (1225, 1228), 422, 474.
Ulrik (Wlricus) iz Liebenberga (1227), 466.
Ulrik iz Liechtensteina (1224, 1227), 398, 456. — Nj. brat Dietmar.
Ulrik (Ulricus), grof iz Loža, gl. Ulrik, grof iz Strmca-Loža.
Ulrik (Olricus) iz Maribora (1203), 52.
Ulrik (Vlricus) iz Maribora (1240, 1243), 737, 829.
Ulrik (Vlricus) iz Maribora, ministerial avstr.-štaj. vojvode Leopolda VI. (1213), 215.
Ulrik (Vlricus), sodnik, priča v Mariboru (1243), 829.
Ulrik (Vlricus, Wlricus), školastik, priča v Mariboru (1229, 1243), 506, 829.
Ulrik (Vlricus), vitez, priča v Mariboru (1243), 829.
Ulrik, opat v Millstattu (1236), 650.
Ulrik (Wlricus) iz Mozirja (1231, 1241), 545, 776.
Ulrik (I), oglejski patriarh (1086 do 1121), 142, 178, 179, 213, 238.
Ulrik (III), oglejski patriarh (1161 do

1182), 9, 13, 36, 71, 104, 143, 196, 219, 301, 323, 435, 820. — Nj. oče grof Volfrad, nj. mati Ema.
Ulrik (Olricus, Ulricus, Wlricus), kanonik v Ogleju (1215—1228), 238, 284, 486.
Ulrik (Wolrich) de Paris (1214 do 1220), 232.
Ulrik (Vlricus) iz Peggaua (1212 do 1248), 193, 222, 303, 307, 462, 622, 629, 638, 642, 646, 650, 737, 899. — Nj. sina Sifrid, Ulrik.
Ulrik, sin prejšnjega (1246), 899.
Ulrik (Odolricus), sin magistra Petra Cyrea (1234), 612.
Ulrik (Vlricus), grof iz Pfannberga (1240—1245), 737, 755, 765, 862. — Nj. zet grof Ulrik iz Strmca.
Ulrik (Vlricus, Wlricus) s Planine, solnograški ministerial (1227—1241), 462, 622, 707, 778. — Nj. žena Adelhajda, hči Hartnida iz Ptuja.
Ulrik (Vlricus), oče Henrika de Pornich (1212), 198.
Ulrik (Oulricus, Ulricus, Vlricus) iz Prežeka (1228—1238), 486, 497, 687.
Ulrik (Wlricus) iz Ptuja (1236), 649.
Ulrik (Vlricus), vitez iz Reberce (1245), 874.
Ulrik (Ulricus, Vlricus, Volricus, Wlricus, Wolricus) iz Rihenberga, ministerial goriškega grofa (1231 do 1244), 553, 583, 620, 681, 685, 709, 711, 733, 747, 748, 764, 793, 806, 844.
Ulrik (Wolricus) iz Seeburga (1213), 214.
Ulrik (Vlricus), škof v Sekavi (1246), 888, 891.
Ulrik (Vlricus) iz Selč (1241), 756.
Ulrik (Vlricus) de Sikinge (1241), 756.
Ulrik (Vlricus) iz Slov. gradca (1242), 796, 797.
Ulrik (Ulricus), prebivalec na posestvu stiškega samostana (1238), 688.
Ulrik (Ulricus), tornator, isto, 688.
Ulrik (Ulrich, Ulricus, Vlricus, Volricus, Wlricus), grof iz Strmca-Loža (1237—1245), 682, 765, 786, 803, 836, 837, 862, 868, 871. — Nj. brat grof Viljem iz Malte-Loža, nj. tast grof Ulrik iz Pfannberga.
Ulrik (Vlricus) Struno (1209), 154.
Ulrik (Vlricus, Volricus) iz Stubenberga (1202—1218), 14, 59, 154, 215, 255, 256, 289. — Nj. teta Hiltruda iz Roža.
Ulrik, kastelan v Summerecku (1239), 711.
Ulrik (Wolricus) iz Sv. Gangolfa (1213), 214. — Nj. sin Gerhard.
Ulrik (Vlricus), župnik v Št. Janžu (1212), 198.
Ulrik (Vlricus, Wdalricus, Wlricus), opat v Št. Pavlu (1192—1221), 101, 104, 211, 229, 234, 294, 295, 307, 349, 435.
Ulrik (Vlricus) de Traheim (1239), 706.
Ulrik (Vlricus), duhovnik v Tinjah (1240), 743.
Ulrik (Vlricus) iz Trebnjega (1243, 1245), 811, 871.
Ulrik (Wolricus) iz Treffena (Trebnje na Kor.), (1217, 1240), 281, 732. — Nj. brat Bernard, sestra Gersa.
Ulrik (Wolricus) Trost, priča (1213), 214.
Ulrik (Odolricus, Ulricus, Vlricus, Volricus, W., Wlricus, Wolricus), škof v Trstu (1234—1253), 250?, 620, 669, 673, 680, 715, 718, 764, 768, 770, 792, 844, 846, 851, 852, 881.
Ulrik (Wodalricus), notar v Trstu (1233), 600.
Ulrik (Wolricus) iz Trušenj (1204), 81.
Ulrik (Ulricus, Vlricus, Wlricus) iz Trušenj (1239—1246), 705, 716, 874, 880. — Nj. brat Henrik iz Grabštajna.
Ulrik (Wlrich) Tumbe (1214—20), 232.
Ulrik, mejni grof v Tusciji, 219, 323.
Ulrik (Vlricus) de Veçewin (1239), 706.

Ulrik (Ulricus, Vlricus, Wolricus, Wlricus), prošt in arhidiakon v Velikovcu (1233—1246), 586, 646, 650, 700, 701, 724, 743, 893, 898.
Ulrik (Vlricus), skolastik v Velikovcu (1246), 894.
Ulrik (Wdalricus) iz Viltuša (1214), 229.
Ulrik iz Virgena, klerik (1242), 789.
Ulrik (Vlricus, Wlricus) iz Vogaua (1229, 1243), 506, 829.
Ulrik (Vlricus) de Wahingen (1209), 154.
Ulrik (Vlricus) de Waldekke (1239), 706.
Ulrik (Vlricus) iz Wildona (1223 do 1243), 377, 454, 462, 808. — Nj. oče Herand, nj. brata Hartnid, Liutold.
Ulrik (Wolricus) iz Wollaniga (1217), 281.
Ulrik (Wolricus) de Zliuiach (1217), 270.
Ulrik (Vlricus) vitez, priča v Žalmu (1236), 656.
Ulschalchus, gl. Odalskalk.
Ulvin, duhovnik (1236), 654.
Ulvinus, kanonik v Ogleju (1215), 238.
Ulyxbonensis (iz Lissabone), gl. Anton iz Lissabone.
Umberto, gl. Papotus de U.
Unec (Vncze), reka, 277.
Ungaria, gl. Ogrsko.
Ungenade, gl. Oton U.
Untergolding, na Bavarskem, — Ortolf.
Uodelscalcus, gl. Odalskalk.
Uogan, gl. Vogau.
Uolchenmarcht, gl. Velikovec.
Uolmarus, gl. Volmar.
Uolricus, gl. Ulrik.
Uolscalcus, gl. Odalskalk.
Uorenbahc, gl. Forenbach.
Uorst, gl. Alwardus, Engelram, Odalskalk, Pabo.
Urban (II.), papež (1088—99), 234.
Urbino, mesto v Italiji. — Škof Oton.
Urethemarus, škof v Kopru (1216), 259.
Urgim iuxta Filem, kje?, 36
Urinderonda, mati Ortelepova (1233), 598.
Urowenstein, gl. Frauenstein.
Ursarium, gl. Vrsar.
Urso, gl. P. filius U-onis.
Urso filius, miljski prebivalec (1202), 32.
Uscalcus, gl. Odalskalk.
Utinum, gl. Videm.
Utshalcus, gl. Odalskalk.
Uvdemunde, gl. Vurmat.
V. filius Ade, tržaški prebivalec (1202), 31.
V. de domina Pirma, isto, 31.
V. Rampo, isto, 31.
V. filius Spachi, miljski prebivalec (1202), 32.
Vaclav (I.), kralj češki (1241), 782.
Valchenberch, Valchenburch, gl. Falkenberg.
Valdek (Waldekke), pri Slov. Gradcu. — Ulrik.
Valeggio, mesto v zgornji Italiji, 153.
Valera, gl. C. filius V-e.
Valhun, gl. Walchunus.
Valkenberch, Valkenperch, gl. Falkenberg.
Vallaresso, gl. Marinus V.
Valle, gl. Bale, Fala.
Valle Valderniga, vzh. od Kort v Istri?, 25.
Valleresso, gl. Andreas V.
Vallis sanctae Mariae, gl. Velesovo.
Vallis sancti Mauritii, gl. Jurklošter.
Vallis sancti Johannis, gl. Žiče.
Valter (Walterus) de Blancistaine (1202), 22.
Valter iz Dürnsteina (1245), 850 — Nj. brat Henrik.
Valter iz Gorič (1221), 348.
Valter (Waltherus), sodnik, priča v Himmelbergu (1213), 205.
Valter (Walterus, Waltherus) iz Humberga (1204—1217), 69, 214, 270. — Nj. sinova klerik Albert in Pabo.
Valter (Waltherus) iz Jarenine

(1244, 1245), 835, 850. — Nj. brat Konrad iz Strassburga.
Valter (Walthherus), brat Gerloha iz Kamnika (1238), 698, 699.
Valter (Walterus, Waltherus) iz Kotmare vasi (1217—1239), 270, 330, 694, 714. — Nj. sin Gunter.
Valter (Waltherus), škof v Krki na Kor. († 18. 1. 1213), 4, 54, 55, 59, 68, 99, 100, 131, 147, 177, 188, 190, 191, 203, 291, 379. — Nj. ministerial Konrad Rvs, fevdnik Ortolf s Planine.
Valter, klerik, vikar pri cerkvi sv. Lovrenca na Steinfeldu (1219), 300.
Valter, duhovnik iz Micheldorfa (1202), 16.
Valter (Walther) iz Nussberga (1214—20), 232.
Valter (Waltherus) iz Podčetrtka (1228), 489.
Valter (Walterus), oče Puccherov (1220—4), 330.
Valter (Walter) Sclauo, tržaški prebivalec (1202), 31.
Valter (Waltherus), notar, priča v Slov. gradcu (1211), 177.
Valter (Waltherus) iz Verjan (1243), 825. — Nj. brata Konrad, Vulfing.
Valterbertold (Walterperchtolt) iz Spilimberga (1213, 1220), 207, 307.
Valterij, magister (1229), 503.
Valterij (Walterius) de Johanne de Waltramo, svečar v piranski cerkvi (pred 1216), 250.
Valterij (Walterius), duhovnik S. Martini (1212), 195.
Vandali (Wandali), 752.
Varaždin (Vorosd), 842. — Grof Mihael.
Variend, arhidiakon tržaškega kapitlja (1241), 768.
Varinus, meščan v Kopru (1237), 673.
Varnerius de Leonardo (1233), 590. — Nj. žena Madonia.
Važenberg (Waisenber, Weisenberch, Weisinberch, Weissenberch, Wesenberhc, Weysenberg), severozapadno od Velikovca, 705. — Hartvik, Oton.
Vdworcurka, mogoče Kérka-Szt. Király pri Dol. Lendavi, 905.
Ve. Conzarosa, tržaški prebivalec (1202), 31.
Ve. de Sancto Salvatore, isto (1202), 31.
Vecela, žena Dominika Rosola (1222), 367.
Veceli Beccar, tržaški prebivalec (1202), 31.
Vecello de Prata (1224), 405. — Nj. oče Gabriel.
Vecelo, gl. Peter de V.
Vecelo de Aldino iz Kopra (1225), 427.
Vecelo, opat v Beligni (1246), 878.
Veçewin, gl. Ulrik de V.
Vedesendorf, gl. Dečna sela.
Vedraun, gl. Vetrovo.
Vêech, gl. Bače.
Velac, Velach, gl. Bela.
Velacum, gl. Beljak.
Velcmarch, gl. Velikovec.
Velde, gl. Polica.
Veldes, gl. Bled.
Velemerski potok (aqua Welmer), v Prekmurju, 900.
Velesovo (Michelsteten, Michilsteten, Vallis sancte Marie), vas in samostan na Gor., 123, 698, 699, 718, 723, 729, 772, 802. — Cerkev sv. Marjete, 698, 699; dvor, 698, 699; prednica, 718, 802; nune, 718. — Prioriosa Matilda; Henrik imenovan Niger, Wdriandus.
Velika Nedelja (Sancta Dominica, Dominicum), pri Ptuju, 370, 633, 647. — Cerkev, 647.
Velikovec (Folchenmarcht, Folkenforum, Uolchenmarchet, Uolchenmarcht, Velcmarch, Volchemmarchet, Volchemmarcht, Volchenmarch, Volchenmarchet, Volchenmarcht, Volchenmarkhet, Volchinmarcht, Volchinmarkt, Volchmarchet, Volckemarckt, Volkenforum,

Volkenmarchet, Volkenmarcht, Volkenmarct, Volkenmarkt, Volkhenmarkhet, Volkinmarchet, Volkinmarct, Walkemaret, Wlkeforum, Wolchinmart, Wolkemarche, Wolkenmarket), 18, 63, 64, 81, 535. — Trg 211, 280, 294, 706, 743; meščani, prebivalci, 280, 701, 743, 874; grad, 706, 828; farna cerkev sv. Ruperta, 211, 535, 646, 701; redovna cerkev, 535; cerkev, 743; pokopališče, 211, 743; kapitelj, 701, 743; prošt, 535, 543, 572, 599, 638; arhidiakon, (arhipresbiter), 158, 173; dekan, 515, 520; hiša vetrinjskega samostana 840; hiša Baldvinova, 81; most pri V., 280, 294; mitnina, 706. — Prošta Rupert, Ulrik; arhidiakoni (arhipresbiteri) Konrad (de Tisentin), Liutprand, Majnhalm; dekan Albert; kanonik Friderik; školastik Ulrik; duhovniki Bernard (akolit), Gervik, Gotfrid; kastelani Bernard, Henrik, Siurid Swarzmannus, Verner; zlatar Sifrid; Swarzmannus.

Velinja vas (Welensdorf), jugovzhodno od Celovca. — Albert.

Velka (Welik), potok pri Marnbergu, 228, 229, 230, 349, 738.

Vellach, gl. Bela.

Velletri, mesto v Italiji. — Hugo, škof iz Ostije in V.

Vellde, gl. Polica.

Veltkirchen, gl. Feldkirchen.

Verrech, gl. Vrh.

Venecia, Veneciae, gl. Benetke.

Vener, gl. Bonifacius filius V. de Topa.

Veneranda, gl. Elero de V.

Venerando, gl. J. de V.

Venerandus, miljski prebivalec (1202), 32.

Venereo, gl. Johannes de V.

Venerij, presbiter, oče Albina iz Isole (1202), 25.

Venerij, presbiter v Piranu (pred 1216), 250.

Venerij de Gaudio, tržaški prebivalec (1224), 407. — Nj. sin Sergij.

Venerio, gl. Bertold de presbitero V., D. de V., P. filius V., Topert de V.

Venerius de Carlo (1208), 128.

Venerius filius Gaudi, tržaški prebivalec (1202), 31.

Venerius, iudex, priča v Isoli (1213), 206.

Venerius Longus, odposlanec isolske občine (1220), 322.

Venerius, miljski prebivalec (1202), 32.

Venerius filius Ripaldi, tržaški prebivalec (1202), 31.

Venerius de Toperga, mož Rikardin (1222), 367.

Venetiae, gl. Benetke.

Venier, gl. Simon V.

Venesto, gl. Henrik de V.

Vera, gl. Justus de V.

Verenhardus, gl. Bernard.

Veriand (Weriandus), kastelan, iz Dravberga (1239, 1245), 706, 874.

Veriand (Weriandus, Wergandus) sin Beronov in Rihce, iz Kamnika (1229—38), 497, 698, 699.

Veriand (Weriandus), klerik, iz Kotmare vasi (1213), 214.

Veriand (Weriandus), ministerial grofa iz Loža (1230), 530.

Veriand (Weriandus, Veriandus), brat Gerloha iz Kamnika, župnik v Mengešu (1238—1244), 698, 699, 718, 806, 811, 839.

Veriand (Weriandus) de Pornihc (1212), 198.

Veriand (Weriandus) iz Podloža (1220), 310.

Veriand (Weriandus), župnik pri Savinji in v Pilštajnu (1213), 212.

Veriand (Wergant, Wernandus) iz Smlednika (1214—21), 232, 261. — Nj. sinova Bertold, Odalskalk; zet Raboto.

Veriand (Weriandus), kmet v Svečah na Kor. (1239), 714.

Veriand (Weriandus) iz Velesovega (1207), 123.

Veriand (Wariend, Wariendus, Wergandus, Weriandus) iz Vojnika

(1202—1213), 13, 15, 42, 150, 154, 177, 214.
Verjane (Hannaw, Hannove, Hannowen, Hanow), vzh. od Št. Lenarta v Slov. goricah. — Konrad, Vulfing.
Vernberg (Wardenburch, Werdeburch, Werdenberc, Werdenburch), pri Beljaku. — Grad, 464, 467, 520. — Posestvo, 520. — Most pod gradom (čez Dravo), 464. — Albert.
Verner (Werenherus), ministerial (1213), 214.
Verner (Werenherus), vitez (1245), 874.
Verner (Wernherus), sodnik koroškega vojvode Bernarda v Celovcu (1224), 416.
Verner (Guarnerius, Wernerus, Wernherus), prošt pri Gospe Sveti (1222—26), 366, 380, 381, 402, 403, 404, 430, 451.
Verner (Wernherus) iz Hausa (1202), 42.
Verner (Wernherus) iz Kotelj (1242), 796.
Verner (Wernher), mož Kunigundin (1201), 3.
Verner (Werenherus) iz Marenberga (1213), 205.
Verner (Wernherus) iz Maribora (1207), 122.
Verner (Wernher) iz Neuburga (ok. 1215), 249. — Nj. žena Wilbirga.
Verner (Werenherus, Wernherus) iz Olševka (1207, 1217), 123, 276. Nj. sin, 276.
Verner (Werenherus), župnik v Slivnici (1245), 870.
Verner (Werenherus), magister *coquinae solnograškega nadškofa* Eberharda (II.), (1241), 756. — Nj. brata Gotfrid, Henrik.
Verner (Wernher) od Sv. Križa v Pasavski škofiji (1225), 422.
Verner (Wernherus) de Tanne (1202—20), 44.
Verner (Werinherus), kastelan v Velikovcu (1240), 743.
Verner (Wernherus) iz Vovber (1228), 473.
Verner (Wernherus) iz Zweinitza (1243), 829.
Vernhardus, gl. Bernard.
Verona, mesto v Zgor. Italiji, 859. — Novci, parvuli, penezi, mali penezi, 181, 476, 511, 711, 817, 871. — Marka, 116.
Veszprém, mesto na Ogrskem, 903, 904, 905. — Kapitelj, 903, 904
Vetrinj (S. Victorus, Uictoria, Uitringen, Victoria, Viteringen, Vitring, Vitringe, Vitringen, Vittring, Vittringen), samostan na Kor., cerkev, konvent, 17, 19, 20, 38, 41, 42, 58, 61, 98, 115, 123, 124, 125, 138, 150, 158, 173, 205, 264, 270, 271, 276, 279, 281, 292, 311, 330, 331, 348, 372, 383, 384, 411, 412, 415, 416, 433, 450, 464, 493, 496, 510, 515, 543, 572, 643, 644, 661, 686, 694, 700, 714, 719, 726, 727, 740, 789, 795, 804, 829, 840, 873, 876, 880. — Opat, 17, 18, 19, 41, 98, 102, 150, 158, 161, 173, 364, 411, 434, 458, 493, 496, 515, 518, 520, 543, 572, 638. — Kapitelj, 364, 433, 434, 449, 675. — Menihi, 18, 20, 39, 40, 41, 58, 95, 214, 348, 411, 493, 494, 518, 661, 714. — Hospital, 58, 315, 364, 661, 726. — Hospitalski mojster, 315, 661. — Komornik, 714. — Koloni, 412. — Cerkev (sv. Marije), 95, 96, 124. — Oltar (sv. Marije), 123. — Opatje: Arnold, Balduin, Gerhard, Henrik, Herbrand, Ivan, Konrad (I., II.), Nikolaj, Tomaž; priori: Bertold, Friderik, Gotfrid, Herman, Ywanus; kletarji: Albero, Dietmar, Henrik, Herbrand, Lavrencij; komornik Friderik; kustos Henrik; vratar Dietrik, Hartmud; vestiarius Ortolf; pisar Ortolf; hospitalski mojster Oton; menihi Albero, Bertold, Henrik Piteroli, Herman, Ortolf, Vid; konverza Henrik, Siboto; novic Rajnhard; preco Friderik; podložnik Konrad; — Friderik iz V.

Vetrovo (Vederun, Vedraun), pri Beljaku, 198. — Rudolf in nj. sinova Rudolf in Svikker.
Vetus Forum, Vetus Villa, gl. Stara vas.
Veustriz, gl. Bistrica.
Vi. Pauilla, tržaški prebivalec (1202), 31.
Viadrus, gl. Jakob V.
Vicentius de Bona, miljski prebivalec (1202), 32.
Vicenza, mesto v Italiji. — Škof, 574.
Vicher, gl. J. Adam V.
Victoria, Victorus, S., gl. Vetrinj.
Viča (Zwisch), jugovzh. od Feldkirchena na Kor., 822.
Vid (Vitus), menih v Vetrinju (1209), 150.
Videm (Udine, Utinum), mesto v Furlaniji, 13, 15, 36, 283, 674, 806. — Cerkev sv. Odorika, 283.
Vido, gl. M. filius V-nis.
Vido iz Milj (1213), 209. — Nj. sin Almerik.
Vidore, gl. Bonifacius de V.
Vidoto, tržaški prebivalec (1202), 31.
Vienna, gl. Dunaj.
Viguerij, škof v Ferrari (1206), 105.
Vihselberch, gl. Višnja gora.
Vilani, gl. Dominicus de V.
Viljem (Wilhelmus) iz Aichacha (1245), 854.
Viljem (Wilhelmus) z Bleda (1245), 854.
Viljem (Willehelmus) iz Doba (1223), 371.
Viljem, grof iz Loža, Malte, gl. Viljem, grof iz Vovber.
Viljem (Wilhelmus, Willehelmus), duhovnik v Mariboru (1229, 1236), 506, 663.
Viljem, mejni grof iz Montferrata (1224), 385.
Viljem (Wilhalmus), sin Ludvika de Mos (1235), 644.
Viljem, dekan v Ogleju in kanonik v Čedadu (1244), 845.
Viljem (Willehalmus), vitez, priča Podkrnosom (1238), 693.
Viljem (Wilehelmus), prior v Stični (1238), 688.
Viljem (Wilhalmus, Willehalmus, Willehelmus), svoboden iz Vojnika (1220—1241), 307, 435, 436, 464, 545, 769. — Nj. brat Leopold, sestra Elizabeta z Mlade gore.
Viljem (Wilalmus, Wilhalmus, Wilhelmus, Willehalmus, Willehelmus, Willelmus, Willihelmus) (III.), grof iz Vovber — Malte — Loža — Strmca († 1248), 54, 131, 199, 205, 232, 236, 280, 294, 307, 328, 343, 344, 346, 349, 350, 368, 372, 440, 444, 473, 530, 534. — Nj. brat Geron, nečak grof Viljem (IV.).
Viljem (Gvilelmus, Wilelmus, Wilhalmus, Wilhelm, Wilhelmus, Willehalmus, Willehelmus, Willihalmus) (IV.), grof iz Vovber — Malte — Loža (1220—1245), 131, 307, 444, 453, 464, 473, 571, 649, 664, 670, 671, 672, 682, 684, 703, 705, 711, 739, 740, 758, 759, 776, 780, 786, 790, 791, 800, 803, 809, 836, 837, 868. — Nj. oče grof Geron; nj. mati, 473; žena, 703, 776; nj. brata Albert, kanonik v Pasavi, Ulrik, grof iz Strmca; nj. strica grof Viljem (III.), grof Henrik iz Ortenburga.
Villacaccia, vas v Furlaniji, 793.
Villach, gl. Bela, Beljak.
Villacum, gl. Beljak.
Villana, gl. Biljana.
Villanova, gl. Nova vas.
Villalta, kraj v Furlaniji. — Henrik.
Villiacum, gl. Beljak.
Villicatio, neki kraj, 838.
Viltuš (Wilthousen, Wilthusen), pri Mariboru. — Bratje, 154; Gotfrid, Ulrik.
Vincencij (Vincentius), gvardijan v Ljubljani (1242), 802.
vincentius filius Filiside, miljski prebivalec (1202), 32.
Vinchenstain, gl. Bekštajn.
Vindisgratium, gl. Slov. Gradec.

Vinice (Weinicz, Weinitz), pri Ribnici na Dol., 310, 766.
Vinji vrh (Wimperg), na Dol., 233.
Vinkenstain, Vinkenstein, gl. Bekštajn.
Vipava (Vipach, Vippacho, Wipach, Wippach), 15, 371, 441, 505, 685, 773. — Alhochus (Alhohus), Pero, Vulfing.
Vipper, gl. Gotbold V.
Virgen, pri Windischmatreiu na Tirolskem. — Klerik Ulrik.
Viroge, gl. Oton V.
Virovitica, mesto na Hrvatskem, 801.
Viscaeren, gl. Grušovlje.
Viselberch, gl. Višnja gora.
Viseynstain, gl. Weissenstein
Visoko (Wizzoc), pri Cerkljah na Gor., 718.
Višnja gora (Vihselberch, Viselberch, Weichselberg, Weixlberg, Wichselberch, Wihsilberch, Wihslberch, Wiselberch, Wislberch). — Grof Albert, grof Engelbert, Gotfrid, Harlung, Krimhilda, Majnhard.
Vitalis, gl. Petrus f. V. de Nastaxio.
Vitalis de Alderico, tržaški prebivalec (1202), 31.
Vitalis de Belissima (1216, 1226), 253, 438.
Vitalis de Bilissima, tržaški prebivalec (1202), 31.
Vitalis Caligar, isto, 31.
Vitalis Dabundantia, miljski prebivalec (1202), 32.
Vitalis de Elix (1216), 253.
Vitalis Folarose, priča (1203), 53.
Vitalis, thesaurarius, kanonik v Kopru (1216), 259.
Vitalis de Liprando, tržaški prebivalec (1202), 31.
Vitalis de Liticarda (1210, 1216), 167, 259.
Vitalis filius Marche, miljski prebivalec (1202), 32.
Vitalis Nepus, gastald, tržaški prebivalec (1202), 31.
Vitalis, subdiakon kapitlja v Trstu (1241), 768.
Vitalo, gl. Johannes de V. episcopi.
Vitanje (Witenstaine), sev. od Celja. — Bertold, Henrik, Vulfing.
Viterbo, mesto v srednji Italiji, 638, 639, 668, 677, 678.
Viteringen, gl. Vetrinj.
Vitre, gl. Laurentius V.
Vitring, Vitringe, Vittring, Vittringen, gl. Vetrinj.
Vitus, gl. Vid.
Viuera, gl. D. de V.
Viuiano, gl. Wecillus de V.
Viuilla, gl. Bertaldus de V.
Viulla, gl. Jacobus V.
Viustriz, gl. Bistrica.
Vivianus de Juliana iz Benetk (1238), 690.
Vivšnik (Weissenegg, Wizeneke, Wizzenekke), vzh. od Velikovca. — Dietmar.
Vizart, tržaški prebivalec (1202), 31.
Vlacze, gl. Flatz.
Vlaschach, gl. Št. Rupert pri Celovcu.
Vledinick, Vlednic, Vlednich, Vletnich, gl. Smlednik.
Vlrichsdorpff, 609.
Vlricus, gl. Ulrik.
Vlscalchus, Vlscalcus, Vlschalcus, gl. Odalskalk.
Vmera, gl. M. de V.
Vncze, gl. Unec.
Vngari, gl. Ogrsko.
Vngenad, Vngenade, Vngnad, gl. Henrik V., Oton V.
Vocen, gl. Bočna.
Vodica (Wodycha), na Hrvatskem. — Grofje Babonić, Štefan.
Vodičja vas (Goduisdorf), juž. od Beljaka, 704.
Vodolricus, gl. Gonterus filius V-i, Ulrik.
Vodolricus de Got, tržaški prebivalec (1202), 31.
Vogau (Uogan, Vogan), pri Lipnici na Štaj. — Duhovnik Ulrik.
Vogel, gl. Gotfrid V.

Vognje polje (Pogenuelt, Pognuelt), pri Beljaku. — Rajnhard.
Vohburg (Voheburch), pri Ingolstadtu na Bav. — Albert.
Voitsberg (Votsperc), pri Gradcu na Štaj. — Gebhard.
Vojnik (Hoheneche, Hohenek, Hoheneke, Hohenekhe, Hohenekke, Hohinegge, Honch, Honek, Onec), sev. od Celja. — Župnik, 452. — Hugo, Leopold, Veriand, Viljem.
Voklo (Hvlwe, Hvlwin), na Gor. pri Kranju, 698, 699.
Volach, gl. Bela.
Volavlje (Volaule), vzh. od Ljubljane, 483.
Volbert (Volpertus, Wolbertus), duhovnik v gradu Kamnu na Kor. (1238), 689.
Volbert (Volbertus), meščan v Kranju (1221), 348.
Volbert (Volbertus) iz Seeburga (1203), 58.
Volchemmarchet, Volchemmarcht, Volchenmarch, Volchenmarchet, Volchenmarcht, Volchenmarkhet, gl. Velikovec.
Volcherius, Volcherus, gl. Volker.
Volchinmarcht, Volchinmarkt, Volchmarchet, gl. Velikovec.
Volchradus, sodnik koroškega vojvode Bernarda (1236), 661.
Volchradus, priča v Velikovcu (1243), 828.
Volckemarckt, gl. Velikovec.
Volckradus, vitez, priča v Žalmu (1236), 656.
Volčji potok (Wolspach), pri Kamniku. — Herman.
Voldoricus, gl. Ulrik.
Voldoricus Rizot, priča v Trstu (1236), 654.
Volfang (Wolfangus) iz Brega (1207), 123.
Volfgang (Wolfcangus, Wolfgangus), star., iz Grünberga (1201, 1213), 2, 214.
Volfgang (Wolfgangus) iz June (1230—40), 534.
Volfger (Volcherus, Volphcherius, Wlfkerus, Wolferus, Wolfkerius, Wolfkerus), škof v Pasavi (1191 do 1204), patriarh v Ogleju (1204 do 1218), 67, 71, 74, 75, 77, 91, 94, 104, 106, 108, 116, 122, 141, 142, 143, 144, 145, 160, 164, 166, 169, 176, 178, 179, 180, 181, 196, 208, 209, 213, 219, 228, 229, 230, 241, 262, 267, 272, 282, 285, 301, 323, 435, 436. — Mejni grof istrski, 169, 180, 231; furlanski, 231; kranjski, 231.
Volfger (Wolfkerus) iz Poraua (1240), 737.
Volfger (Wolfherus) iz Rainberga (1240), 737.
Volfger (Wolfgerus), meščan v Velikovcu (1240), 743.
Volfhard (Wolfhardus), priča v Podsredi (1213), 212. — Nj. oče Hiltprand.
Volfram (Wolframmus), priča Preddvorom (1217), 276. — Nj. sinovi, 276.
Volkendorf (Welichendorf), zap. od Beljaka, 605.
Volkenforum, Volkenmarch, Volkenmarchet, Volkenmarcht, Volkenmarct, Volkenmarkt, gl. Velikovec.
Volker (Volcherius, Volcherus, Volkerus, Wolcherus) iz Dornberga (1205—1237), 94, 160, 181, 249, 563, 681.
Volker iz Flaschberga (1232), 584. — Nj. brat Kolon; nečak Konon.
Volker (Volkerus) iz Rihenberga (1230—1241), 528, 563, 781.
Volkhenmarkhet, Volkinmarchet, Volkinmarct, gl. Velikovec.
Volmar iz Fale (1245), 849.
Volmar (Volmarus), vitez iz Laboda (1239), 706.
Volmar (Uolmarus), priča v Velikovcu (1213), 211.
Volog (Wolog), pri Vranskem. — Ivan, Lenart.
Volpertus, gl. Volbert.
Volricus, gl. Ulrik.
Volurado de Puressino (1226), 441.
Vopovlje (Wopulach, Wppolach), pri Mengešu na Gor., 698, 699.

Vorau, samostan na Zgor. Štaj., 260.
Vorchtenberg, gl. Popon.
Vorderberg (Vorderberc, Vorderberch), jugovzh. od Šmohorja na Kor. — Askuin, Herman, Vulfing.
Vorelach, gl. Borovlje.
Vorich, gl. Borče.
Vorst, kraj pri Grabštajnu na Kor., 95.
Votsperc, gl. Voitsberg.
Vovbre (Heimenburch, Hěnenburch, Henneberch, Heunburch, Heunenburc, Hevnburch, Hevnenbvrch, Hivnenburch, Honenburch, Hovnenburch, Hovnenburch, Hunburc, Hunburch, Hůnburch, Hunbvrch, Huneberch, Hůneburc, Huneburch, Huneburg, Humenberc, Humenburc, Hunenburch, Huwenburch, Hvnburk, Hvneburch, Hvnenburc, Hvnenburch, Hvnenburch, Hvnenburk, Hvnínburc, Hvnvburch, Hvvenburch, Hwnburc, Hwn..bvr.g), na Kor. pri Grebinju, 294. — Gradovi, 786. — Grof Albert, kanonik v Pasavi; Babo, Ekefrid, grof Gero, Verner, grof Viljem (III.) mlajši, grof Viljem (IV.) star., Vritil.
Vpertus, vitez iz Konjic (ok. 1240), 751.
Vraemerîch, gl. Framre.
Vranja peč (Rabinsperch), pri Kamniku. — Engelskalk.
Vrata (Porta, Tor), pri Podkloštru, 456, 704.
Vratislava (Vrescelavia), (Breslau), v Šleziji. — Vojvoda Henrik.
Vrbovec (Altenburch), v Savinjski dolini. — Albert.
Vrbsko jezero (Wertse), 150, 214.
Vreisach, gl. Breže.
Vrescelavia, gl. Vratislava.
Vreudenberch, gl. Freudenberg.
Vrh (Verrech), pri Jurkloštru, 462.
Vritil iz Vovber (1228), 473.
Vritilo, priča v Gorenjčah (okoli 1238), 703.
Vroiach, gl. Brovje.
Vrondorf, gl. Herbort.
Vrosdorf, gl. Žabice.
Vrowenstein, gl. Frauenstein.
Vroyiach, gl. Brovje.
Vrpjavas (Erbendorf), severovzh. od Celovca, 675.
Vrsar (Ursarium), v Istri, 209.
Vrso, tržaški prebivalec (1202), 31.
Vrsperg, gl. Turjak.
Vrtovin, pri Gorici, 820.
Vscalcus, gl. Odalskalk.
Vsela (Newozel), jugozap. od Celovca, 69.
Vto, brat v Gornjem gradu (1242), 802.
Vulfing (Wulvingus) (1239), 718.
Vulfing (Wůlfingus), priča (1207), 122.
Vulfing (Wulfingus), pisar avstr.-štaj. vojvode Leopolda VI. (1227), 462.
Vulfing (Wluingus), sin Almerika Grossa (1212), 198.
Vulfing (Wluingus) iz Bistrice (1245), 862.
Vulfing (Wluingus) iz Boštanja (1228, 1231), 489, 551.
Vulfing (Wulfingus, Wuluingus) iz Gorissendorfa (1243—46), 821, 841, 896.
Vulfing (Wilvingus), duhovnik, priča v Kamniku (1207), 123.
Vulfing (Wluingus, Wlvink), iz Kapele (1239, 1246), 714, 880.
Vulfing (Wilvingus), vitez, podložnik Gebharda iz Kokre (1207), 123.
Vulfing (Wluingus), župnik v Laníšču (1228), 488.
Vulfing (Wlfingus) iz Lipnice (1245), 853. — Nj. ujec Oton iz Kunšperka, nečak Hartnid iz Ptuja.
Vulfing (Wlfingus) iz Luč (1241), 776.
Vulfing (Wvlfingus, Wlfingus) iz Mirne (1220, 1246), 308, 889.
Vulfing (Wůluingus), ministerial štaj. vojvode Otokarja (1207), 122.
Vulfing (Wlfingus, Wluingus, Wülfinc, Wulfingus) iz Podkrnosa (1216

do 1238), 254, 456, 515, 543, 693. — Nj. brat Markvard.
Vulfing (Wulfing) iz Poljskave (1224), 410.
Vulfing (Wuluingus) iz Rabensberga (1213), 212.
Vulfing (Wluingus) Sbroiavacce (1244), 836.
Vulfing (Volfing) iz Stubenberga (1224), 397.
Vulfing (Wluingus), služabnik (serviens) v Št. Pavlu (ok. 1238), 703.
Vulfing (Wlfingus) de Trok (okoli 1240), 751.
Vulfing (Wlfingus, Wulfingus) iz Verjan (1241, 1243), 763, 825.
Vulfing (Wlvingus) iz Vipave (1223), 371.
Vulfing (Wluingus) iz Vitanj (1224), 390. — Nj. brata Bertold, Henrik.
Vulfing (Wluingus) iz Vorderberga (1212), 198. — Nj. brata Askvin, Herman.
Vulcina de Tarsia (1229), 498.
Vulingius de Petra Pilosa (1210), 166.
Vulpis, gl. Ortolf ml. V.
Vulue, miles, miljski prebivalec (1202), 32.
Vuolricus, gl. Ulrik.
Vurberg (Wrmberch, Wuermwerg, Wurmberch), pri Ptuju. — Grad, 848, 890. — Wigandus.
Vurmat (Uvdemunde, Wdemunde), pritok Drave s Kozjaka, 4.
Vuzenica (Saldenhouen, Saldenhoven), ob Dravi. — Župnik Dietmar, vitez Pillungus, Libherdus, Rajnbert.
Vvernhardus, gl. Bernard.
Vvichardus iz Amsteina (1235), 629.
Vvlricus, gl. Ulrik.
W. de Aduinto, tržaški prebivalec (1202), 31.
W. filius Gostantin, isto, 31.
W. de Manganellis, miljski prebivalec (1202), 32.
W., vitez, sin gospe C. iz Maribora (1229), 506. — Nj. brata župnik C. iz Hoč, vitez G.
W. Mathias, miljski prebivalec (1202), 32.
W. de Mugla, isto, 32.
W. de Ponte, kanonik v Čedadu (1232), 556.
W. de Risolima, miljski prebivalec (1202), 32.
W. Scoda, tržaški prebivalec (1202), 31.
W. de Tupista, isto, 31.
W., gl. Ulrik.
Waecelinstorf, Waeclinstorf, 365, 460.
Waehssenstein, gl. Kožljak.
Waesigrim, opat v Lambachu (1204—9), 86.
Waetzinsdorf, gl. Svetna vas.
Wafarius, priča v Trstu (1224), 407.
Wahingen, gl. Ulrik.
Waisenber, gl. Važenberg.
Waizen, officialis (1243), 829.
Walchon iz Loža (1220), 310.
Walchunus iz Trušenj (1215), 237. — Nj. brat Henrik.
Wald, gora v Prekmurju, 903.
Wald (Walde), pri Tamswegu na Salzburškem. — Liutold.
Waldek, gl. Rudolf.
Waldekke, gl. Valdek.
Waldenberch, gl. Lipniški grad.
Walkemaret, gl. Velikovec.
Walkeried, samostan v Harzu, 78.
Walkenstein, ob Pulkavi na Nižj. Avstr. — Cerkev, 457.
Walker, meščan v Gradcu (1243), 825.
Walpertus, notar v Miljah (1235), 637.
Walpoto, gl. Friderik W.
Walpurga, gl. Justus de W.
Walter, Walterius, gl. Valter, Valterij.
Walterperchtolt, gl. Valterbertold.
Walterus, gl. Valter.
Waltfrid, predstojnik samostana Maria-Hof (1218), 288.
Waltfridus de Lapide (1224), 413.

Walther, Waltherius, Waltherus, gl. Valter, Valterij.
Waltram, tržaški prebivalec (1202), 31.
Waltram(m)us de Crescentio, priča v Kopru (1210, 1216), 167, 258.
Waltramus, gl. Valter de Johanne de W-o.
Waltramus filius Aurei, priča v Piranu (1222), 367.
Waltramus Casili (1216), 258.
Waltramus iudex, miljski prebivalec (1202), 32.
Waltramus de Porca ratha, isto, 32.
Waltrinus, gl. B. W.
Wandali, gl. Vandali.
Wardenburch, gl. Vernberg.
Wardus, gl. Sale W.
Warem, gl. Marin W.
Wargend, župnik, v čigar fari je ležal Jurklošter (1205), 91.
Wariandus, dekan v Savinjski dolini (1227), 466.
Wariend(us), gl. Veriand.
Warientus iz Cerovega (1243), 813. — Nj. brat Henrik.
Warnardus, gl. Bernard.
Warnerius, sin Alberikov, priča v Piranu (1222), 367.
Warnerius Pilizar, tržaški prebivalec (1202), 31.
Wartenberch, gl. Zalog.
Wasen, gl. Oton.
Wasgerim, tržaški prebivalec (1202), 31.
Wasserburg, na Bavarskem pri Monakovem. — Grof Dietrik.
Watinsdorf, gl. Otoče.
Wcella, žena Bonifacija de Wilpurga iz Kopra (1210), 167.
Wdemunde, gl. Vurmat.
Weceli, gl. N. do Pre W.
Wecelli de Gaselda, tržaški prebivalec (1202), 31.
Wecello de Gympro (1216), 258. — Nj. brat Joannes.
Wecillus de Viuiano, miljski prebivalec (1202), 32.
Wecelo, prebivalec iz Bal (1225), 417.
Wecemanus de Bragolla, meščan v Kopru (1203), 53.
Wechsel, gl. Kirchberg ob W.
Wegl' Dolatoria, miljski prebivalec (1202), 32.
Weichartsdorf, gl. Goriča vas.
Weichselberg, gl. Višnja gora.
Weihenstephan, samostan na Bav. — Opat Eberhard.
Weikersdorf, pri Neunkirchenu na Nižj. Avstr., 269, 269 a.
Weilheim (Wilheim), severno od Münchena. — Bernard.
Weinberg (Winperk), pri Št. Pavlu na Kor., 29, 744.
Weingart, gl. Sifrid de W.
Weinicz, Weinitz, gl. Vinice.
Weisenberch, Weisinberch, Weissenberch, gl. Važenberk.
Weisheim (Wishaim), na Zg. Bavarskem. — Bernard.
Weissenegg, gl. Vivšnik.
Weissensee, pri Erfurtu na Nemškem, 78.
Weissenstein (Viseynstain, Wissestaine), severozap. od Beljaka. — Alramus.
Weitensfeld, severozap. od Krke na Kor., 182, 313. — Župnik Gotfrid.
Weitra, na Nižj. Avstr., 134.
Weixlberg, gl. Višnja gora.
Weiz, severovzh. od Gradca, 222, 377.
Welensdorf, gl. Velinja vas.
Welichendorf, gl. Völkendorf.
Welik, gl. Velka.
Welike, tri vasi tega imena, kje?, 889.
Welfo, sin Otona iz Kozjega (1204), 68.
Welmer, gl. Velemerski potok.
Wels, na Zg. Avstr., 368, 728, 758, 759.
Welsberg (Welsperg), vzh. od Brunecka na Tirol. — Henrik.
Weltfridus, ministerial Friderika iz Ptuja (1215), 240.
Wengin, gl. Tweng.

Werde, kje? — Brat Oton.
Werdeburch, Werdenberc, Werdenburch, gl. Vernberg.
Werdoch, gl. Brda.
Werenhardus, gl. Bernard.
Werenherus, gl. Verner.
Werfen, na Salzburškem, 151, 187, 702.
Wergandus, Wergant, Weriand, Weriandus, gl. Veriand.
Werinherus, gl. Verner.
Wernandus, gl. Veriand.
Wernardus, Wernhardus, gl. Bernard.
Wernherus, gl. Verner.
Werscho, priča v Ribnem (1245), 854.
Wertse, gl. Vrbsko jezero.
Wesenberhc, gl. Važenberg.
Wetscine, gl. Svečina.
Weysenberg, gl. Važenberg.
Wezelo, priča v Gornjem gradu (1243), 811.
Wezilis, miljski prebivalec (1202), 32.
Wicardus, Wichard, Wichardus, Wikard (I) iz Karlsberga (1203 do 1214), 62, 81, 95, 99, 220.
Wichard, Wichardus, Wikhardus (II.) iz Karlsberga (1220—1243), 311, 464, 661, 743, 828. — Nj. brat Henrik.
Wicmann, svobodni »in Perge June« pri Sv. Markežu (1215), 240. — Nj. sinovi Bertold, duhovnik Gotfrid, Heidenric, Herman, Wicmann.
Wicmann, sin prejšnjega (1215), 240.
Widempach, potok pri Št. Pavlu na Kor., 2.
Wido (1204), 67.
Wido Ingilpretus, gastald v Miljah (1202), 32.
Wido, tržaški prebivalec (1202), 31.
Widottus od Sv. Jurija (1234), 617. — Nj. brat Flabianus.
Wienna, gl. Dunaj.
Wigandus iz Vurberga (1238), 694. — Nj. oče Rajnhard iz Predvora.
Wiharn, gl. Henrik de W.
Wihselberch, Wihsilberch, Wihslberch, gl. Višnja gora.
Wikerus iz Langenloisa (1209), 154.
Wilalmus, gl. Viljem.
Wilanich, gl. Wollanigg.
Wilbirga, hči Hugona iz Flaschberga, žena Vernera iz Neuburga (o. 1215), 249.
Wilbirga iz Mühlbacha (1202, 1224), 39, 411. — Nj. sestra Marjeta.
Wilcardus iz Grožnjana (1238), 685.
Wildon (Wildonia, Wildonin), na Štaj., 34, 460, 462. — Herand, Liutold, Ulrik.
Wilehelmus, gl. Viljem.
Wilfing, sin Williburge, žene Sifrida de Weingart (1209), 156.
Wilfinus, župnik v Kapli (1217), 270. — Nj. brata Albert, Henrik Albus.
Wilhalmus, gl. Viljem.
Wilheim, gl. Weilheim.
Wilhering, samostan na Avstrijskem, 666.
Wilibirga, hči grofa Wolfrada in grofice Eme, žena grofa Henrika iz Lechsgemünda (1212), 196.
Willa, ministerialka goriškega grofa Majnharda (1223), 376.
Willehelmus, Willelmus, gl. Viljem.
Williburga, žena Sifrida de Weingart, ministerialka istrskega mejnega grofa Henrika (1209), 156. — Nj. sin Wilfing, hči Gertruda.
Willginrain, gl. Breg.
Willihelmus, gl. Viljem.
Wilpurga, gl. Bonifacius de W.
Wilpurgis, žena Otona iz Kopra (1210), 167.
Wilten, samostan pri Innsbrucku, 146.
Wilthousen, Wilthusen, gl. Viltuš.
Wilvingus, gl. Vulfing.
Wimperg, gl. Vinji vrh.
Windisch, gl. Slovenci.
Windeschgrez, Windischgraetze, Windischgrez, Windisgraez, gl. Slovenji gradec.
Winkenstein, gl. Bekštajn.

Winkling, severozap. od Št. Pavla. — Pristava, 744.
Winperk, gl. Weinberg.
Wintherus de Haileke (1213), 214.
Winther, Wintherus iz Kranjske gore? (1211—1228), 177, 291, 379, 486. — Ministerial istrskega mejnega grofa Henrika, 177, 291, 379. — Nj. brat Gotfrid.
Wintherus iz Pliberka (1241), 776.
Wipach, gl. Vipava.
Wipelsach, 838.
Wipoten, vitez iz solnograške dieceze (1206), 102.
Wippach, gl. Vipava.
Wirchingen, gl. Rudolf.
Wirzpurg, gl. Würzburg.
Wiselberch, gl. Višnja gora.
Wishaim, gl. Weisheim.
Wismanus, tržaški prebivalec (1202), 31.
Wisla, Wissla, vdova po Rudolfu iz Vetrovega (o. 1215), 247. — Nj. sinova Rudolf, Sviker; hčere, 247.
Wissenten filius Dedoche (1238), 688.
Wissestaine, gl. Weissenstein.
Witaliano, gl. Andrej de W.
Witego iz Limberga (1238), 699. — Nj. oče in brat Gebhard.
Witelinesbach, Witelingesbach, gl. Wittelsbach.
Witemar, vitez Kolona iz Žalma (1236), 656.
Wit(e)marus iz Strmca (1230, 1237), 530, 682.
Wîtenstaine, gl. Vitanje.
Witilsbach, gl. Wittelsbach.
Witinsdorf, gl. Otoče.
Witlinesbach, gl. Wittelsbach.
Witman, tržaški prebivalec (1202), 31.
Wittelsbach (Witelinesbach, Witelingesbach, Witilsbach, Witlinesbach), na Bav., severovzh. od Augsburga. — Oton.
Wizeneke, gl. Vivšnik.
Wizilin in njegova sinova, svobodnika v Krajanih na Kor. (1239), 714.
Wizinouen, gl. Konrad.
Wizzenekke, gl. Vivšnik.
Wizzoc, gl. Visoko.
Wdon, gl. Udoricus de W.
Wlfinch, gl. Ch. W., Vulfing.
Wlfingus, gl. Vulfing.
Wlkeforum, gl. Velikovec.
Wlrich, Wlricus, gl. Ulrik.
Wlscalcus, Wlschalchus, gl. Odalskalk.
Wluingus, Wlvingus, gl. Vulfing.
Wocina, tržaški prebivalec (1202), 31.
Wodalricus, Wodalrik, gl. Ulrik.
Wodanga, žena Natalisa de Marquardo (1235), 637.
Wodat, neki kraj, 838.
Wodelrik, gl. Ulrik.
Wodolricus Mesalt, tržaški prebivalec (1202), 31.
Wodolricus, sodnik v Trstu (1202), 31.
Wodorlicus, gl. Ulrik.
Wodycha, gl. Vodica.
Wolbertus, gl. Volbert.
Wolcenburc, Wolchenburc, Wolchenburch, gl. Obla gorica.
Wolchensteine, gl. Wolkenstein.
Wolcherus, gl. Volker.
Wolchinmart, gl. Velikovec.
Wolfangus, gl. Volfang.
Wolfcangus, gl. Volfgang.
Wolferjeva vas (villa Wolfer), v Prekmurju, 900.
Wolferus, gl. Volfger.
Wolfgangus, gl. Volfgang.
Wolfgerus, gl. Volfger.
Wolfhardus (Wolfhart), meščan in priča v Mariboru (1202—1243), 44, 506, 829.
Wolfherus, gl. Volfger.
Wolfing, gl. Vulfing.
Wolfkersdorf, neki kraj, 838.
Wolfperc, gl. Wolfsberg.
Wolfrad, grof, oče oglejskega patriarha Ulrika (II.) (1212—20), 196, 219, 323. — Nj. žena Ema; hči Wilibirga.
Wolframmus iz Jarenine (1245), 850.
Wolframmus cirurgicus, priča v Mariboru (1243), 829.

Wolframsdorf, mogoče pri Št. Vidu na Kor., 873.
Wolfsberg (Wolfsperc, Wolfsperch), na Kor., 263, 763, 786, 867. — Herman, Friderik, Oton.
Wolhardus de Chotmosach (1207), 123.
Wolkemarche, Wolkenmarket, gl. Velikovec.
Wolkenburc, gl. Obla gorica.
Wolkenstein (Wolchensteine), na Štaj., zap. od Liezena. — Otokar.
Wolkinburc, gl. Obla gorica.
Wolkoslov in nj. sinovi (1236), 904.
Wollanigg (Wilanich), pri Beljaku. — Ulrik.
Wolog, gl. Volog.
Wolperius, gl. H. filius Wolperii prebiteri.
Wolrich, Wolrico, Wolricus, gl. Ulrik.
Wolriza, tržaški prebivalec (1202), 31.
Wolscalcus, Wolschalchus, Wolschalhus, gl. Odalskalk.
Wolspach, gl. Volčji potok.
Woluelo, Wolvelinus, iz Katzensteina (1243, 1245), 821. 872. — Nj. brat Herman.
Woluram mus, ministerial iz Ribnice na Kor. (1213), 214.
Wolvelinus, priča (1237), 683.
Wolvelinus, gl. Woluelo.
Wopulach, gl. Vopolje.
Worzilich, 704.
Wosalcus, Woscalcus, gl. Odalskalk.
Wozelo, opat v Beligni (1243), 820.
Wppolach, gl. Vopolje.
Wrdoch, gl. Brda.
Wrmberch, gl. Vurberg.
Wroensten, gl. Frauenstein.
Wuermwerg, gl. Vurberg.
Wülfinc, Wulfing, Wûlfingus, Wûluingus, Wulvingus, gl. Vulfing.
Wurmberch, gl. Vurberg.
Wurschiz, gl. Ivan, duhovnik.
Würzburg (Wirzpurg), mesto na Bavarskem, 115. — Škofa Herman, Oton.
Wztriz, gl. Bistrica.
Ybbs, reka na Avstr., 712.
Ysola,, gl. Johannes de Y.
Ysstria, Ysterich, Ysterrich, Ysthria, Ystria, gl. Istra.
Ywanus, opat (prior) v Vetrinju (1245, 1246), 873, 876.
Zabrdo (Sebredan), pri Gradiški ob Soči, 142.
Zadar (Jadra) 30. — Pristanišče, 30. 30.
Zadole (Sidolach), vzh. od Borovelj, 880.
Zaephlin, gl. Sifrid Z.
Zagono, gl. Americus de Z.
Zagoriče (Sagorisach), pri Podkloštru, 704.
Zagorje (Ravnach Zagor, Zagor, Zagur), jugovzh. od Celovca, 494, 727. — Cerkev sv. Mihaela, 494.
Zagreb, svobodno mesto, 801. — Meščani, 801.
Zagur, gl. Zagorje.
Zala, na zap. Ogrskem, 842, 901. — Zemlja, 900; grad, 905.
Zalaoga, voda v Prekmurju, 901.
Zalco, gl. D. Z.
Zalog (Wartenberch), grad pri Moravčah na Gor., 11.
Zampar, gl. Dominicus Z., M. Z.
Zan, tržaški prebivalec (1202), 31.
Zan Cacarin, isto, 31.
Zan de Isolfer, isto, 31.
Zanetus, konzul v Kopru (1239), 715.
Zanetus, tržaški prebivalec (1202), 31.
Zanino, gl. Marcus de Z.
Zanitinus, tržaški prebivalec (1202), 31.
Zapotok (Zapatoch), dve vasi tega imena pri Ribnici, 766.
Zarlo, tržaški prebivalec (1202), 31.
Završe (Zawerz), pri Mozirju (1241), 776.
Zdravščina (Dramsa), vas ob Soči na Goriškem, 1, 142.
Zebuchka, vas v Prekmurju, 904.
Zechigna, gl. Bernard Z.
Zeliezic, priča (1238), 694.

Zeluče (Selka), jugovzh. od Rožeka, 714.
Zem Wenigem (Wenigim) Dorfelin, gl. Mala vas.
Zemgoyesdorf, 95.
Zemzlau, gl. Semislavče.
Zeni, gl. Tomaž Z.
Zeno, miljski prebivalec (1202), 32.
Zeno, tržaški prebivalec (1202), 31.
Zernitschach, gl. Črniče.
Zerou, gl. Cerovo.
Zetolig, gl. Sv. Martin pri Celovcu.
Zetorlingen, gl. Skorno.
Zgornja vas (Oberendorf), pri Ptuju, 675.
Zgornje Blato (Durnmoss, Trebemos superior), severovzh. od Velikovca, 649, 677.
Ziani, gl. Peter Z.
Ziani, dožd beneški (1222), 363.
Zilaco, Zilago, gl. Andreas de Z.
Zilica (Ziliça), reka na Kor., 704.
Zilius, gl. Megnardus Z.
Zilius, tržaški prebivalec (1202), 31.
Zilja (Kyla), reka na Kor., 704.
Zilje, gl. Celje.
Zillerska dolina, na Tirolskem, 558.
Zillovecz, gl. Slivica.
Zinch, Zinh, gl. G. Z.
Zirchiniz, gl. Cerknica.
Zlab, Zlap, gl. Slap.
Zlesia, gl. Šlezija.
Zliuiach, Zliviach, gl. Leopold, Ulrik.
Zlůdei, Zlydei, gl. Sifrid Z.
Zoaldus, tržaški prebivalec (1202), 31.
Zoboi, gl. Zwein.
Zoppo iz Mirne (1215), 241.
Zosen (Zozin), sev. od Hüttenberga na Kor., 127. — Kapela na Z., 413.
Zovchen, gl. Suha.
Zower, gl. Sora.
Zozin, gl. Zosen.
Zreče (Reetsach), severozap. od Konjic. — Rupert.
Zuchedole, gl. Suhadol.
Zuccola (Zucola), juž. od Vidma v Furlaniji. — Ivan.
Zuenz, meščan v Velikovcu (1238), 701.
Zugnano, kraj na tržaškem ozemlju?, 359.
Zuil, kraj na tržaškem ozemlju?, 654.
Zungoisdorph, kje?, cerkev, 38.
Zurlot, gl. R. Z., Martinus Z.
Zurman, tržaški prebivalec (1202), 31.
Zusol, gl. M. Z.
Zussol, gl. Jacobus Z.
Zvchen, gl. Suha.
Zvectazo, meščan v Velikovcu (1240), 743.
Zwein (Zoboi), severozap. od Št. Vida na Kor. — Jakob.
Zweinitz (Zwinic), zap. od Krke na Kor. — Verner.
Zweizlauus, priča (1234—1237), 624.
Zwênca, Zwenkach, gl. Sveče.
Zwêtoch, gl. Svetoh.
Zwettl, samostan na Avstr., 134, 170, 225, 306, 805.
Zwigel, gl. Gotskalk Z.
Zwinic, gl. Zweinitz.
Zwisch, gl. Viča.
Zwischenbergen (Intermontibus), juž. od Št. Vida na Kor. — Henrik.
Zwissen Vorelitz, gl. Medborovnica.
Žabice (Frochsdorf, Vrosdorf), vzh. od Celovca, 95, 727.
Žabnice (Sevenich), v Kanalski dolini, 67.
Žalem (Saldenhaim, Saldenheim, Seldenhaim), severozap. od Celovca. — Gebhard, Kolon, O.
Žabnja vas (Salchendorf), severozap. od Velikovca, 132, 355.
Železno (Ferreum castrum), na zap. Ogrskem, 900. — Fevdniki, 901. — Grof Andrej, Moys, Nikolaj.
Žetale (Schiltern), pri Rogatcu, 495.
Žiče (Ceyco, Sanctus Johannes, Seitis, Seitsi, Seitz, Seiz, Siç, Sices, Sides, Sisci, Sishe, Sits, Sitse, Siz, Syces, Vallis sancti Johannis), kar-

tuzijanski samostan, 22, 42, 43, 109, 122, 129, 215, 228, 229, 230, 463, 491, 506, 568, 604, 627, 629, 639, 674, 751, 769, 812, 829, 857. — Cerkev, 43; prior, 663. — Priorja Nikolaj, Peter.

Žihpolje (Schalach), na Kor. juž. od Celovca, 20. — Konrad.

Žovnek (Saevveneke, Saunec, Seunek, Sevneche, Sevneke, Sewneke, Soewenekke, Sonegge, Souneche, Sounecke, Souneke, Sovnek, Sovneke, Sowenehe, Sowenekke), grad v Savinjski dolini. — Eberhard, Friderik, Gebhard, Heidenricus, Konrad.

Žrelec (Schrelz, Sreliz, Srelz), pri Celovcu. — Heindenricus, Herman, Liphardus.

Žrnovec (Cemenz), pri Gomilci, 296.

Žusem (Sosenhem, Suecenhaim, Suozenheim, Suzenheim, Sûzenhaim, Sûzenheim, Sûzzenheim, Svzenheîm), jugovzh. od Celja. — Friderik, Henrik, Popon.

Žužaliče (Suslich), juž. od Beljaka, 704.

Žvabek (Suabech, Suabekke, Swabec, Swabeke, Swabekke), severovzh. od Pliberka na Kor., 3, 196. — Eberhard, Gaibardus, Gotfrid, Konrad. — Srebrni rudniki pri Ž., 706. — Desetine, 706.

Stvarni imenik.

Acolitus, 48.
administracija, 302, 355; a. pri cerkvi, 132.
advocatia, gl. odvetništvo.
advocatus, gl. odvetnik.
albergarium, gl. nastanitev, pravica do prenočišča.
alod (allodium), 15, 70, 95, 160, 205, 311, 628, 682, 696, 715, 748, 784, 828.
alpes, gl. planine.
anatemizacija, 58, 189.
ancilla, gl. dekla.
anulus, aureus, 70.
anvel, gl. pripad.
apno, 804.
arbiter, gl. razsojevalec.
archa, marmorea, 71.
area, gl. dvor.
argentum, gl. marka.
arhidiakon (arhipresbiter), arhidiakonat (archidiaconus, — natus), 198, 259, 262, 421, 647, 677, 691, 834. — Gl.: Belgrad (Alba), Beljak, Breže, Castello, Koper, Koroško, Kranjsko, (Spodnja) Marka, Oglej, Savinja, Torcello, »iuxta Traham«, Trst, Velikovec, Zeltschach.
aringium, 519.
asinus, 67.
asirius, 31.
atrij, 494.
aurifex, 295.
autenticum, 598.
avena, gl. oves.
âventiure, 83.
avocatus, gl. odvetnik.
baker, 206.
ban, 200.
bannus principum, 71.
barka, 31, 32.
baro, 283.
bazílika, 71, 677.
beg (v mesta ali tuje vasi), 671.
beneficij, -ium, 11, 421, 493, 719, 720, 731, 799, 802. — Gl. tudi fevd.
benediktinci, 668, 678. — Gl. tudi red benediktinski.
betvogtei, gl. odvetništvo.
biguncij, 628.
birič, 507, 554, 671, 806, 873.
bisontis, gl. vol, divji.
bizancij, 715.
božjepotnik, 220, 611.
bramba, 706.
branitelj, 612, 696, 740.
bratje, Božjega groba, 200.
bratovščína, 295, 396, 434, 876; čevljarska, usnjarska, 634.
brezbožje, heretično, 652.
brezpraven, 859.
brod (vadum), 122, 704.
brodovje (stolus), 30, 31, 32.
bulla, 645.
burchgrauius, 683.
burgensis, 280, 348, 874. — Gl. mesto.
burger, 168.
burgus, gl. mesto.
calcifex, gl. čevljar.
calix, 70.
camerarius, 127, 154, 232, 276, 497, 714, 804, 805, 873, 883. — Gl. komornik.
campio, gl. dokaz z bojevalcem.
cancellarius, 426.
candelarius, gl. svečar.
canonicus, gl. kapitelj, kanonik.
cap(p)ellanus, 36, 48, 124, 183, 184,

198, 212, 259, 311, 404, 436, 488, 490, 497, 610, 683, 691, 699, 743, 839, 854, 873; c. curie, 718.
capistrum, 67.
capitulum, gl. kapitelj.
carina, 557, 739, 810, 826.
carnarium, gl. pokopališče.
carrada, gl. voz.
carraria, gl. kamenolom.
carta, 434, 618, 638; c. v dvojni izdaji, 13. — Gl. pogodba.
cartula, 598, 600, 669, 768; c. consentionis et pactionis, 25; c. recordacionis, 80. — Gl. listina.
casaticum, gl. hišnina.
castellanus, 214, 270, 612, 661, 743, 844.
castellum, 283. — Gl. grad.
castrum, 633. — Gl. grad.
cathmee, mons, 677. — Gl. rudnik.
cella (= cerkev), 230.
cellarius, cel(l)erarius, 530, 873; c. maior, 270, 276, 281; c. maior et minor, 433. — Gl. kletar.
cenobium, gl. samostan.
census, gl. davek, davščina.
cent (olja piranske mere), 519.
cerkev, 189, 671, 678, 683, 743; c. farna, 91, 699; c. katedralna, 668, 678; c. materna (matrix ecclesia), 4, 486, 718; c. podružnica, 486; c. redovna (ecclesia conventualis), 535; cerkveni prostor, 740. — Cerkve: Sv. Andrej v Labodski dolini, sv. Bas, sv. Jakob (farna c.) v Beljaku, Sv. Benedikt (v Prekmurju), Biljana, Bračan, Brdo, sv. Marija v Cerkljah, Čajnče, sv. Peter v Črnomlju, sv. Marija v Diessenu, Dobrlaves, Gorenjče, sv. Marija — Gospa Sveta, sv. Štefan v Grabštajnu, sv. Marija v Grebinjski dolini, sv. Marjeta v Groagnio, Hodiše-Ribnica, Hoče, Hrádek, Ibana, Sv. Ivan pri reki Bistrici, Johannesberg pri Št. Pavlu, Jurklošter (sv. Marije, Ivana Krstnika, Mavricija), Marijina v Kamniku, sv. Lovrenc na Kamnu v Junski dolini, sv. Daniel pri Kamnu v Junski dolini, cerkve v Kanalski dolini, Klošter (Grebinj), sv. Peter v Knezovem, sv. Koloman pri Grebinju, sv. Marija (velika c.) v Kopru, Kotmara vas, Kreplje, Sv. Kvirin pri Korminu, Labod, sv. Štefan v Lemsitzu, sv. Lenart na Ljubelju, Ljubljana, Lož, Sv. Martin pri Beljaku, Sv. Martin pod Ostervico, Sv. Martin pri Št. Pavlu, Matrei, Meiseldingen, Možac, sv. Nikolaj v Muggenau, »de Multone«, Obdach, Oglej (stolna), sv. Nikolaj in Apolinarij v Oltri, Pazin, Sv. Peter pri Blatogradu, Sv. Peter nad Judenburgom, Sv. Peter na Peravi, Pičan, Pillersee, sv. Jurij v Piranu, na gori Pustrici, sv. Lorenc v Puščavi (ali Radomljah), Radiše, Reith, Remšnik, Ribnica-Hodiše, Sv. Rupert pri Beljaku, sv. Katarina v Salzburgu, Sirnikovo, sv. Jakob v Snežnici, sv. Lorenc na Steinfeldu, sv. Katarina v Stainzu, Šenčur, Štivan (sv. Ivan) ob Timavi, Št. Jurij, Št. Mihel, sv. Egidij v Št. Pavlu, sv. Vid v Št. Vidu, Tamsweg, Tigrče, Treviso, sv. Just (velika c.) v Trstu, sv. Marija v Trstu, sv. Mučeniki v Trstu, sv. Silvester v Trstu, sv. Marjeta v Velesovem, Velika Nedelja, sv. Rupert (farna c.) v Velikovcu, redovna c. v Velikovcu, sv. Marija v Vetrinju, Walkenstein, na gori Weinberg, sv. Mihael v Zagorju, sv. Egidij (pri Zidanem mostu), »Zungoisdorph«. — Gl. cella, katedrala, samostan, župnija.
cesar, gl. dvor, cesarski; pravica.
cesarstvo, 560, 859.
cesta, 139, 324, 620 (čez Kreuzberg); c. javna (via publica, via carara publica), 53, 367, 375; c. ogrska, 142; c. velika (via magna), 905.
charta, 656.
chartula, gl. listina.
chordianus, gl. gvardijan.
chorus (cerkve sv. Marije v Kopru), 25, 195. — Gl. magister.
christallum, gl. posoda, kristalna.
cintum, gl. okraj.
cirurgicus, 829.

cistercijani, 17, 19, 20, 316, 317, 318, 319, 320, 568, 731, 852. — Gl. tudi red, cistercijanski.
civis, 44, 506, 701, 829. — Gl. tudi mesto, meščan.
civitas, gl. mesto.
claustrum (samostana v Žičah), 109.
claviger, gl. ključar.
clericus, 38, 123, 195, 214, 348, 610, 714; c. secularis, 689. — Gl. duhovščina, klerik.
clusa, gl. zaprtija.
collectae, gl. kolekte.
colnina (telonium, theloneum), 219, 277, 323, 349, 362, 464, 665.
comes, gl. grof.
comitatus, gl. grofija; pravica, grofijska.
communio, gl. pravica, občinska.
comprovincialis, gl. deželan.
concio, publica, 167.
confines, confinium, 498, 519. — Gl. meja, okraj.
consul, 283, 715.
contrata, gl. okraj, pokrajina.
conversus, 150, 264.
conventus, gl. samostan.
correctio principum, 71.
corrigium, gl. jarem.
cuppa, aurea, 70.
curia, 206, 283, 630; c. episcopalis, 258; c. (plebani, v Slov. Gradcu), 91; c. (sanctorum Martyrum, v Trstu), 768. — Gl. capellanus curiae, dvor, notar, scriba curiae.
curtatis, 167.
curtis, gl. dvor.
custos, gl. kustos.
čast (honor), 219; č. običajna (honoracio solita), 322.
čevljar (calcifex), 36, 123, 276. — Gl. bratovščina.
čevlji iz kožuhovine, 295.
četrti del (od dohodkov, najemnine, vina, olja), 394, 395, 396, 406, 407.
četrtina (quaramberium, quartisium, quartum, virlinc), (od dela, desetine, jagnjet, piščancev, sočivja, vina, žita), 9, 25, 92, 195, 250, 259, 362, 407, 704.
čoln, 401.
dapifer (stolnik), 154, 232, 307, 365, 371, 386, 434, 435, 436, 489, 705, 800, 880, 897.
dar cerkven, v cerkvi, 450, 714.
darilo cerkveno (ęnxenium), 195, 704; d., ženitovanjsko, 817.
daritev (donatio), 205, 212, 222, 311, 349, 377, 565, 629, 633, 643, 647, 699, 705, 747, 872, 873.
davek (census, datium, tributum), 30, 31, 32, 46, 95, 277, 283, 324, 363, 416, 418, 553, 708, 740, 742; d. za patriarhovo mizo, 774.
davkar, 873.
davščina (talium), 48, 152, 200, 253, 488, 530, 598, 664, 677, 682, 776, 798; d. »census camere«, 508; d. posvetna, 20, 233, 677.
decanus, gl. dekan.
decima, gl. desetina.
decimator, 44, 275, 829.
dedicatio, gl. posvetitev.
dedič (heres), 671, 868, 874, 880, 882. — Gl. pravo, dedinsko, dedno.
dedovina, 193.
dedščina, 452, 486, 629, 682, 683, 687, 696, 699, 784, 817, 855, 862; d. materina, 853; d. očetovska, 232.
defenzor, 42, 96, 205.
dekan (decanus), 80, 82, 139, 149, 175, 198, 259, 262, 276, 348, 394, 395, 396, 399, 407, 466, 470, 486, 488, 490, 494, 515, 520, 543, 544, 545, 556, 566, 567, 575, 576, 589, 614, 615, 618, 625, 635, 654, 677, 680, 718, 734, 743, 768, 799, 839, 840, 845, 873, 892. — Gl. tudi Breže, Concordia, Gospa Sveta, Kranjsko, Oglej, Savinjska dolina, Trst, Velikovec.
dekanat, 845.
dekla (ancilla), 13, 15, 126, 698.
dela, pri postavljanju mostov (pruggenpau), 168; d., velika in mala, 740.
delegat, papežev, 48, 92, 105, 250, 254.
delitev otrok, 130, 733, 875.
denar (denarius), 66, 126; d. mali beneški, 259; breški, 67; denarius san-

guinolentus, 71. — Gl. libra, marka, penez.
deseti del, 407.
desetina (decima, zehendt), 4, 6, 9, 14, 20, 29, 41, 54, 60, 62, 65, 80, 119, 120, 121, 127, 138, 142, 159, 179, 189, 210, 216, 231, 233, 259, 275, 287, 298, 318, 319, 341, 370, 373, 394, 395, 396, 406, 407, 410, 449, 450, 457, 466, 473, 483, 486, 489, 493, 507, 518, 547, 548, 576, 581, 615, 618, 632, 663, 674, 675, 677, 679, 698, 701, 706, 731, 744, 760, 765, 766, 787, 806, 825, 858, 878, 879, 890, 891; vinska, 269, 269a, 806; od soli, sira, medu, prašičev, 132, 355; od vina, medu, govedi, ovac in prašičev, 291, 379; od lanu, 704; od prašičev, 200; od žita, 600, 614; od prediva, 594; od olja, 92, 105, 250. Gl. dvor, desetinski; kmetija.
desetinar, 704.
dež, krvavi, 676.
deželа (lant), 83.
deželan (comprovincialis), 671.
diaconus, gl. diakon.
diadem kraljeve krone, 485.
diakon (diaconus), 215, 250, 259, 506, 690, 768.
diecеza, 632, 678. — Gl. Oglej, Solnograd, pravica diecezanska.
dienst, gl. služnost.
dieta (za en dan dela, dnina), 206.
diploma, 283.
districtio, -tum, gl. globa.
districtus, 311.
divjačina (ferae), 752.
dnina, gl. dieta.
doctor, 691.
dogad, 445. — Gl. Benetke.
dohodek, 472, 473; duhovski (spiritualia), 719; škofijski, 581; od vina, 341.
dokaz z bojevalcem (probatio per campionem), 671; s pričami, 346, 452.
dominicalia, gl. zemlja, svoja.
dominikanci (fratres predicatorum), 529, 645. — Gl. red, dominikanski.
dominium, gl. gospodstvo.
donatio, gl. daritev.
dota, 58, 432, 526, 718, 817.
dožd, gl. Benetke.
družina (drusinia), 903.
duellum, gl. dvoboj.
duhovnik (sacerdos), 240, 450, 455, 566, 654, 663, 718, 865; regularni, 422; (po)svetni, 27, 61, 161, 364, 422, 450, 731. — Gl. konvent.
duhovščina (clerici), 566, 567, 886.
dvajsetina, 339, 345; cerkvenih dohodkov, 262, 267.
dvoboj (duellum), 36, 671, 798.
dvor (area, curia, locus curtis, hofstat), 44, 46, 66, 76, 104, 138, 160, 166, 178, 179, 190, 202, 211, 219, 235, 266, 292, 323, 329, 409, 464, 529, 658, 679, 698, 699; cesarski, 358, 859; desetinski, 216, 735; živinski, 206.
ecclesia, gl. cerkev, fratres ecclesie.
edeling (plemenitaš, ki se zove e.), 557.
ekonom, 699.
eksekutor, gl. služba.
ekskomuniciranec, 189.
ekskomunikacija, 58, 320.
eleemosinarius, gl. upravitelj miloščine.
emptio, 123.
enxenium, gl. darilo, cerkveno.
episcopatus, gl. škofija.
episcopus, gl. curia, škof.
euba, gl. kmetija.
evangelij, 94, 537.
exemplum, 598.
expeditio, 429.
familia, 232, 873.
famis, 630.
famulus, 698.
fara, farani, gl. cerkev, pravica, župnija, župljani.
ferae, gl. divjačina.
ferramentum, 67.
ferrum, gl. železo.
ferton, 4, 701, 883.
fevd (beneficium), 9, 12, 13, 20, 25, 36, 44, 99, 100, 131, 157, 159, 160, 185, 187, 189, 190, 198, 206, 209, 232, 233, 237, 238, 245, 246, 254, 263, 266, 283, 292, 307, 309, 310,

343, 349, 356, 399, 405, 413, 431, 444, 464, 473, 485, 486, 489, 501, 503, 521, 522, 545, 557, 581, 583, 597, 612, 618, 644, 648, 653, 656, 660, 671, 681, 684, 695, 699, 706, 710, 711, 725, 750, 756, 757, 765, 773, 784, 786, 787, 789, 795, 812, 815, 822, 825, 837, 838, 840, 844, 857, 860, 874, 889, 890, 897; f., zakonit, 871. — Gl. imetje, posestvo, pravica, pravo.

fevdnik, 12, 100, 131, 160, 172, 196, 227, 237, 393, 471, 525, 533, 588, 589, 641, 644, 671, 677, 695, 707, 765, 784, 856, 859, 871, 900, 901, 905.

fictum, gl. najemščina.

fodina, gl. rudnik.

fodrum, gl. krma.

forestarius, gl. gozdar.

forum, gl. trg.

fratres ecclesie, 490.

fürst, gl. knez.

funt (pondus), 200; f. augsburških novcev, 526; f. dunajskih penezov, 809; f. soli, 817.

galeja (galea, galia), 30, 31.

garcio, 67.

gastald (gastaldio, gastaldo), 23, 31, 32, 128, 166, 206, 250, 322, 324, 429, 557, 600, 669, 696, 715; generalni g., 564; gastaldionat, 322; gl. Kaštel, Koper, Milje, Trst.

gemeine, gl. pravica, skupna.

gewer (pravo, ki se po domače zove g.), 501.

gladius, gl. sodba.

glavar, 670.

glires, gl. polhi.

globa (districtio, -tum), 36, 92, 128, 219, 322, 323, 356, 375, 428, 537, 654, 658, 682, 699, 705, 715, 837, 846, 867, 871.

golšavi (strumosi), 752.

gornina, 904, 905.

gorsko pravo, gl. pravo.

gospod, deželni, 488, 671, 682.

gospodstvo (dominium), 310, 444.

gostišče (ospitalis), 367.

gozd (gualdum), 598. — Gl. pravica, pravo.

gozdar (forestarius), 36.

goveja živina (pecudes), 752.

grad (castellum, castrum, munitio), 18, 183, 219, 323, 324, 471, 473, 501, 515, 537, 587, 589, 595, 596, 684, 710, 752, 859. — Gl. Ahten (Attimis), Arvež (Arnfels), Beram, Blatograd (Moosburg), Bled, Devin, Goldberg, Gorica, Gornji grad, Grebinj, Himmelberg, Humberg, Kamen, Kamering, Kamnik, Konjice, Krško, Lengberg, Lessach, Lichtenberg (Prapreče), Lipnica, Lipniški grad (Waldenberg), Ljubek, Loka, Lož, Maribor, Matreja (Slov.), Mehovo, Mokovo, Monselice, Montereale, Moša, »Novum«, Oberweissburg, Omak, Orišek, Piran, Planina, Podsreda, Rabenstein, Reichenfels, Reisberg, Slov. gradec, Stein (v Labodski dolini), Strassburg (na Kor.), Sumereck, Thusin (Fužine?), Tiffen, Trebnje, Treffen, Turjak, Važenberg, Velikovec, Vernberg, Vovbre, Vrsar, Vurberg, Zala, Zalog (Wartnberg), Železno (Ferreum castrum).

granarium horreum, gl. žitnica in skladišče.

grangia, gl. pristava.

gratia, gl. pravica.

grave, gl. grof.

grob (sepulchrum), 86.

grof (comes, grave), 200, 218, 398, 524, 859, 900—903; grajski (purgravius), 15, 451; mejni, 715; palatinski, 133, 475. — Grof, gl.: Andechs-Meran, Bogen, Eberstein, Eppan, Furlanija, Gorica (na Hrvatskem), Gorica (v Primorju), Gradež, Hardegg, Himisberg, Kranjsko, Liebenau, Lož, Malta, Mehovo, Neuburg, Nürnberg, Ortenburg, Peggau, Pfannberg, Plain, Rochelitz, Strmec (Sternberg), Tirol, Varaždin, Višnja gora, Vodica, Vovbre, Wasserburg, Železno. — Grof, mejni (marchio, margravius), gl.: Ahten (Attimis), Andechs-Meran, Baden, Istra, Kranjsko, Lanzberg, Meissen, Montferrat, Panonija, S. Odorico, Štajersko,

Tuscija, Verona. — Grof, palatinski, gl.: Bavarsko, Wittelsbach.
grofija (comitatus), 277, 557. — Gl. tudi grof, pravica.
gualdum, gl. gozd.
gvardian (chordianus), 802.
heremum, gl. puščava.
heres, gl. dedič.
heretik, 611.
herimannus, 557.
heuba, gl. kmetija.
hišnina (casaticum) za tujce, 363.
hlapec (servus), 13, 15, 41, 714, 836.
hofstat, gl. dvor.
honor, honoratio, gl. čast.
hospitacio, gl. nastanitev.
hospital (hospitalis), 178, 179, 683, 726; h. za uboge, 382. — Gl.: h. sv. Katarine pri Beljaku, sv. Marije v Cervaldu (Semmering), Ellingen, sv. Ivana v Jeruzalemu, sv. Marije v Jeruzalemu, Kamnik, sv. Antona na Kozjem hrbtu, sv. Marije v Rožu (Pečnica), Vetrinj. — Gl. mojster.
hospitalarius, 661.
hostiarius, gl. vratar.
hueba, gl. kmetija.
idioma, gl. jezik.
idrija (idria, ydria), 44, 704, 829.
ignobilis, 123, 205.
igra, viteška, 398, 456.
imetje, fevdno, lastno, 343.
imperium, gl. sodstvo.
imuniteta, 20, 233, 677.
incisor, gl. zarezalec.
indulgentia, gl. odpustek.
infirmarius, 530.
infula, 71.
insigel, gl. pečat.
institutio, gl. pravica.
instrumentum, 509; i. publicum, 654. — Gl. listina.
interdiciranec, 677.
interdikt, 20, 92, 189, 233, 320, 493, 496, 589, 605, 651, 720; i., splošni, 189, 677. — Gl. tudi izobčenje, izobčitev.
investiranje, 322, 343.
investitura, 101, 436, 647.
iobagio, 200.
iudex, 205, 206, 232, 258, 270, 416, 438, 499, 661, 703, 743, 751, 829, 838. — Gl. sodnik.
iudicium, principum, 71. — Gl. sodba, sodstvo.
iuratus, 322; i. regalie, 429.
iurisdictio, gl. sodstvo.
ius, gl. pravica, pravo.
izobčenec, 677.
izobčenje, izobčitev, 20, 175, 189, 233, 324, 493, 496, 574, 579, 589, 596, 605, 638, 651, 727, 731, 883, 899; i. cerkveno, 252; i. javno, 839. — Gl. tudi interdikt.
izterjevalec davkov, 200.
jame, srebrne, 464.
jamstvo, 501.
jarem (corrigium), 626.
jezik (idioma), 86.
jurisdikcija, 283, 450, 603, 799; j. samostanska, 751.
kamenolom (carraria), 375.
kanonik (canonicus), 668, 678, 811, 836, 839, 846, 871, 885, 888, 889; k. redovni, 731. — Gl. tudi kapitelj.
kapela, 118, 677, 834. — Gl.: sv. Tomaž v Cerkljah, sv. Peter v Čedadu, sv. Nikolaj v Gorenjčah, sv. Štefan v Grabštajnu, sv. Marija Magdalena, sv. Ivan Krstnik in sv. Kunigunda v Grebinjskem gradu, sv. Peter v Grebinjskem trgu, sv. Pavel v Hornburgu, sv. Mihael in Jakob v Hrastu, Inzell, sv. Maver v Isoli, sv. Tomaž v Klečah, sv. Koloman (pri Grebinju), sv. Mihael v Krčanjah, sv. Matevž apost. v Lipi, sv. Marija v Malti, Maria-Berg, Sv. Martin v Sulmski dolini, Mohliče, sv. Jurij v Mozirju, sv. Marjeta v Otmanjah, sv. Martin v Otmanjah, sv. Peter na Peravi, Sv. Peter (pri Limbergu), Preddvor, sv. Koloman in sv. Marija v Pustrici, grad Rabenstein, Remšnik, Sv. Rupert (pri Gomilskem), Sladke doline, Slovenji Gradec, sv. Marija na Stari gori, sv. Jurij v Stari vasi, sv. Jurij »unter Stein« v Labodski pokrajini, Treffling, Sv. Vid (nad Mozirjem), sv. Jakob in der Wiegen, Zosen. — Gl. tudi pod cerkev.

kapitelj (capitulum), 233, 422, 668, 840; k. generalni cistercijanskega reda, 226; kapiteljske hiše, 65. — Gl.: Sv. Andrej v Labodski dolini, Bamberg, sv. Marko v Benetkah, Breže, Čedad, Diessen, Dravberg, Grebinj, sv. Peter v Karniji, Koper, Krka, Milje, Oglej, sv. Feliks v Ogleju, Pasava, Pulj, Regensburg, Salzburg, Št. Pavel, Treviso, Trst, Velikovec (sv. Rupert), Vészprem, Vetrinj. — Gl. tudi pod kanonik.
kapitularij, 598.
kaplan, 250, 892; k. svetni, 316.
kartuzijan, -i, 568, 627, 674, 810. — Gl. tudi red, kartuzijanski.
kastelan, 421, 681, 706, 711, 747, 763.
katedrala, 381, 422, 678; k-lna cerkev, 381; kathedralis sedes, 422. — Gl. cerkev.
kazen, 598, 658; k. cerkvena, 599, 651, 729; k. cerkvena in posvetna, 596; k. krvna (sanguinis poena), 363; k. smrtna, 349, 545.
khaufbrief, 409, 410, 495.
klerik (clericus), 189, 250, 677, 782, 789, 901; k. posvetni, 667.
kletar (cellarius, cellerarius), 127, 449, 450, 726, 730, 740.
ključar (claviger), 329, 829.
kmet (rusticus), 41, 68, 123, 200, 214, 270, 466, 680, 714, 877, 900; podložen, 205; k. svoboden, 205.
kmetija (euba, heuba, hueba, mansus), 1, 11, 22, 29, 40, 44, 45, 58, 62, 68, 81, 82, 95, 100, 102, 109, 112, 123, 124, 142, 147, 150, 156, 198, 202, 205, 214, 216, 219, 232, 237, 240, 244, 245, 246, 255, 256, 261, 264, 265, 269 a, 276, 281, 291, 295, 296, 297, 310, 311, 323, 327, 330, 331, 332, 348, 349, 371, 379, 383, 399, 408, 409, 412, 413, 433, 443, 452, 459, 483, 488, 489, 490, 499, 500, 506, 514, 531, 532, 581, 582, 605, 607, 609, 610, 612, 613, 629, 643, 644, 649, 658, 661, 662, 663, 677, 680, 683, 687, 688, 695, 696, 699, 700, 703, 704, 714, 718, 740, 741, 746, 750, 753, 757, 769, 779, 781, 803, 806, 820, 821, 822, 827, 838, 840, 853, 857, 864, 873, 876, 877, 883, 896, 897, 898; k. desetinska, 507; k. slovenska, 298.
knez (fürst, princeps), 107, 160, 219, 323, 398, 456, 485, 490, 521, 557, 671, 695, 859; k. deželni (princeps terre), 202, 489; k. izborni, 485.
knjiga, 802.
kolegij, 610.
kolekte (collectae), 219, 323, 429, 557.
kolon, 270, 412, 462, 494, 663, 664, 776, 691; k. osvobojen, 828.
komisar, 422.
komornik, gl. camerarius.
komtur Nemškega reda, 658.
koncil, generalni, 318, 319; lateranski, 240, 635; k. splošni, 339.
konj, skopljenec, 711; služba s k., 10.
konvent, 506, 691; k. regularnih duhovnikov, 422. — Gl. tudi samostan.
konverz, 20, 41, 189, 233, 677.
konzul, 258, 324, 557, 696.
kor, 580.
korar, 431.
košara beneške mere, 427.
kovač, 167.
kovanje novcev, 557. — Gl. novec, pravica do k. n.
kovnica novcev (moneta), 353.
kožuh, lisičji, 36.
kožuhovina, 706. — Gl. čevlji.
kralj, kraljestvo, kraljevina, gl. Avstrija, Češko, Dacija, Dalmacija, Francija, Hrvatska, Jeruzalem, Ogrska, Rim, Štajerska.
kraljevsko ime, naslov, dostojanstvo, 859.
krčmar, 36.
križar, 30.
krma (fodrum), 20, 95, 189, 219, 233, 322; živinska, 731.
krojač, 550.
krstna pravica, gl. p., k.
kruh, opresni, 658.
krvavi penez, gl. p., k.
kuga, živinska (pestilentia animalium), 414.
kupčija, 488, 490.
kupec, 53, 637.
kustos (custos), 80, 254, 433, 656.

ladja (navis, plata), 30, 401, 455, 598; l. javna, 401.
lant, gl. dežela.
lantgravia, 283.
last, dedna, 124.
lastnina, 198, 205, 343, 370, 444, 545, 649, 699, 715, 757, 814, 829, 841, 880, 883, 889, 890. — Gl. pravica, pravo.
legat (legatus), apostolski, 283, 317, 320, 339, 340, 345, 725; papeški, 652, 799.
les, uporaba lesa, 349. — Gl. pravo do lesa, sekanje lesa.
liber, 435, 436, 488, 698. — Gl. tudi svobodnik.
libertas, gl. svoboda.
libertinus, gl. osvobojenec.
libra, 9, 185, 283, 363, 401, 425, 439, 715; beneška, 92, 367, 375, 437, 690; beneških denarjev(a), 165, 167, 375; beneških malih penezov (novcev), 590, 618, 734, 746; denarja(ev), 195, 637; veronskih (malih) penezov, 181, 817; zlata, 25, 31, 32, 53, 56, 165, 167, 219, 259, 323, 356, 367, 498, 525, 637, 696.
limites, gl. meja.
lipgedinge (pravica do dosmrtnega užitka), 131.
lira, 427.
listina (chartula, instrumentum, preceptum, privilegium), 9, 91, 92, 101, 195, 202, 214, 219, 245, 246, 250, 291, 307, 323, 411, 424, 436, 467, 525, 598, 691, 708, 715, 775, 802, 811, 820, 822, 836, 871, 879, 889, 890; dve enako glaseči se l., 25; javna, 429, 537; s pečatom, 181, 786 (gl. tudi pod pečat); pogodbena, 501; ponarejanje l. 361; pristna, 160; prodajna (chartula venditionis), 53, 165, 167, 367; ustanovna, 462.
litterae, 67, 660.
ljudje, cerkveni, 901; samostanski, 115; višji in nižji, 889.
lov, 154, 219, 323. — Gl. pravo, lovcev, lovsko.
lovec, 462, 507, 806.
luč, cerkvena, 718.
luka, 200.
magister, 31, 123, 175, 195, 201, 211, 212, 254, 286, 338, 339, 381, 421, 434, 449, 450, 458, 488, 503, 513, 530, 538, 539, 542, 556, 566, 612, 656, 685, 691, 696, 714, 715, 757, 836, 839, 846, 864, 871, 888, 894, 895; cellarii, 122; coquine, 198, 205, 756; hospitalskega in templarskega reda, 262; schole ac chori, 195; scolarum, 250, 259. — Gl. mojster.
magistrat, 200, 283.
mansus, gl. kmetija.
marca, marcha, gl. marka.
marchio, 699, 811, 836, 839, 871. — Gl. tudi grof, mejni.
marckht, gl. trg.
marka (marca, marcha), 33, 36, 39, 45, 66, 67, 68, 82, 96, 97, 100, 101, 123, 127, 131, 138, 177, 202, 205, 215, 228, 229, 230, 234, 235, 240, 243, 244, 276, 281, 291, 292, 310, 329, 345, 348, 372, 379, 384, 411, 415, 416, 422, 433, 436, 452, 470, 473, 488, 489, 490, 508, 512, 535, 613, 622, 642, 648, 687, 688, 694, 698, 699, 704, 706, 708, 714, 717, 725, 726, 727, 769, 772, 776, 786, 802, 822, 844, 849, 862, 867, 871, 876, 880, 889, 892, 893, 897, 899, 903; breška, breških novcev (penezov), breškega kova, 8, 15, 87, 99, 154, 190, 191, 263, 277, 390, 462, 510, 511, 533, 545, 800, 836, 837; jakinska, 886; oglejska, oglejskih novcev (penezov), 186, 374, 441, 505, 511, 610, 626, 837; novcev, penezov (m. denariorum, markh phening), 70, 131, 147, 554, 613, 644, 656, 660, 703, 711, 727, 738, 743, 780, 786, 802, 828, 840, 848, 857, 862, 873, 874, 883; srebra (m. argenti), 9, 53, 128, 237, 283, 322, 365, 420, 428, 429, 508, 537, 562, 579, 653, 678, 701, 705, 709, 715, 732, 734, 764, 786, 817, 854, 904, 905; srebra breške vage, 12, 462, 853, 868; srebra dunajske vage, 336, 814, 890; srebra kolinske vage, 464, 501; šentvidskih penezov, 800; trža-

ških penezov, 654; za ribe, 462; za sol, 462; zlata, 521.
maršal (marscalcus, marschalcus), 36, 154, 198, 386, 462, 497, 532, 756.
massa, gl. železo.
meč, okrašen z zlatom, 94.
medved (ursus), 752.
meja (confinium, limites, terminus), 122, 154, 200, 214, 375, 462, 498, 507, 617, 627, 641, 677, 806, 834, 842, 859, 900, 901, 903, 904, 905. — Gl. grof, mejni.
mejnik, 294, 900, 904, 905; od zemlje (meta de terra), 900, 903.
mensa, 283. — Gl. miza, škofova.
mera (mensura, metreta), 658, 704, 776, 896; bamberškega škofa, 786; beljaška, 871; navadna (mensura vulgaris), 680; oglejska, 610; piranska, 519.
mercenar(ius), 20, 233.
merica, žitna, 363.
mesar, 36, 53.
mesto (burgum, civitas, oppidum, stat), 83, 283, 324, 537, 752; svobodno, 801; meščan (burgensis, civis), 53, 169, 173, 192, 329, 507, 514; meščanstvo, 343. — Gl. tudi Breže, Dunaj, Enns, Gradec, Gubbio, Kamnik, Köln, Koper, Novo mesto (Dunajsko), Oglej, Piran, Ptuj, Treviso, Trst. — Gl. pravica.
meta, gl. mejnik.
metreta, gl. mera.
ministerial, -lka (miles, ministerialis), 6, 12, 13, 14, 15, 34, 36, 37, 38, 58, 68, 74, 95, 96, 122, 123, 130, 131, 147, 149, 150, 154, 156, 158, 177, 196, 198, 202, 214, 215, 219, 227, 237, 249, 257, 263, 265, 266, 270, 272, 275, 291, 296, 311, 323, 324, 328, 343, 349, 350, 364, 376, 379, 384, 398, 415, 416, 431, 432, 443, 444, 462, 471, 489, 499, 508, 515, 530, 551, 581, 584, 587, 588, 589, 591, 596, 606, 610, 612, 649, 662, 670, 671, 682, 685, 696, 699, 707, 708, 711, 721, 748, 753, 763, 764, 773, 778, 786, 795, 812, 828, 836, 853, 859, 864, 875, 889, 890. — Gl. tudi miles.
miles, 32, 69, 124, 198, 211, 212, 214, 215, 240, 270, 276, 348, 365, 489, 633, 656, 693, 694, 698, 701, 706, 743, 751, 829, 849. — Gl. ministerial, vitez.
milja, 189.
miloščina, 348.
minister (= škof), 65.
minorit, 818, 865; minoritski bratje, 478.
mir, večni, gl. vrûehy.
mitnica (muta), 533, 671.
mitničar, 665.
mitnina (muta, theloneum), 36, 57, 104, 114, 158, 178, 179, 331, 349, 353, 362, 435, 463, 464, 620, 665, 706, 739, 893; običajna (secundum usum), 363.
miza, škofova (mensa episcopalis), 341, 600.
mlin (mull), 56, 66, 95, 139, 202, 219, 323, 324, 409, 415, 483, 700, 704, 811.
modij, 36, 209, 437, 466, 598, 661, 701, 871; beneški, 424, 425; po meri Rajnberta iz Cmureka, 786; odvetniški (advocatie modius, qui vulgô vôtimûtti dicitur), 8, 740.
mojster, 699; hospitalski (magister hospitalis), 315, 573, 661; Nemškega reda, 563; šolski (magister scolarum), 74, 139.
molilnica, 677, 699.
monasterium, gl. samostan.
moneta, gl. kovnica novcev, pravica kovanja novcev, talent.
mons cathmee argenti, 703.
mortuarium, gl. umrlina.
most (pons), 205; 280, 294 (novi čez Dravo pri Velikovcu); 330, 331 (čez Dravo v podnožju Humberške gore); 432 (čez Dravo pri »Montferrar«); 464 (čez Dravo pri Vernbergu); 719 (mostovi na Ljubelju); 854 (pri Ribnem ob Blejskem jezeru); kameniti, 386.
mostič (ponticulus), 122.
mostnina (pontaticum), 362, 696.
mull, gl. mlin.
munitio, 133. — Gl. grad.
murus, gl. obzidje.

muta, gl. mitnica, mitnina.
nadškof, nadškofija, 677. — Gl. Bordeaux, Devin (Magdeburg), Kalocsa, Ostrogon, Solnograd.
najem, 206, 396, 840.
najemnik, 189.
najemščina, najemnina (fictum), 25, 209, 235, 363, 406, 407, 617, 658, 714, 840, 876.
nakup, 658.
naredba, 598, 799.
nasledstveno pravo, gl. p., n.
nastanitev (albergarium, hospitacio), 36, 488, 507, 510.
navis, gl. ladja.
nesvoboden, 10, 466.
nevoljnik (servus), 462, 714.
nobilis, 123, 124, 205, 283, 386, 454, 486, 854. — Gl. plemenitaš, plemeniti.
notar (notarius, tabellio), 9, 25, 32, 53, 114, 128, 156, 165, 167, 177, 193, 195, 201, 206, 211, 212, 215, 250, 258, 259, 275, 283, 307, 322, 356, 357, 367, 386, 408, 416, 424, 426, 428, 429, 435, 436, 441, 447, 462, 498, 519, 537, 617, 636, 637, 690, 696, 715, 743, 757, 872, 873, 888; curie, 699, 718; državni, 610; imperiali auctoritate, 458; sacri palatii, 9, 31, 80, 139, 359, 375, 394, 395, 396, 406, 407, 438, 598, 600, 618, 636, 654, 669, 768.
notarijat, 9.
novec, 324, 353, 471; pravica kovanja novcev, 36; prenavljanja novca, 671. — Gl. Benetke, Breže, Verona; funt, kovanje, kovnica, marka.
novic(ius), 20, 433.
novine, 40, 68, 69, 95, 120, 122, 202, 319, 473, 661, 677, 719, 741, 764, 797.
nummus, gl. penez.
nuna, 718, 729, 772, 887, 893.
nuntius, gl. poslanec.
občina, 128, 417, 424, 537, 598, 617, 715, 807, 818, 881. — Gl. pravica, občinska.
obed (procuratio), 658.
običaj, 598, 658, 671; nezakonit, 671.
obleka, poletna, zimska, 36.
obletnica, 718, 880.
oboroženec, 537.
obravnava, 642.
obred (ritus), 752; paganski (r. gentilium), 486.
obsodba, 349, 562, 626, 859; regularna, 20, 233; na vislice, 696.
obzidje (murus), 605.
očetovsko pravo, gl. p., o.
odkup, 476, 510, 873, 880; odvetništva, 554.
odkupnina, 462.
odposlanec, 205, 322.
odpoved, 464.
odpustek (indulgentia), 611, 640, 645, 767, 887.
odvetnik (advocatus, avocatus), 8, 9, 36, 76, 80, 142, 202, 214, 250, 307, 353, 363, 429, 490, 598, 656, 680, 681, 696, 708, 738, 740, 748, 750, 770, 776, 784, 785, 808, 896; modij (vôtimûtti, advocatie modius), 8; odvetniški sodni zbor, 36.
odvetništvo (advocatia, betvogtei), 36, 61, 71, 95, 115, 143, 154, 156, 181, 198, 202, 207, 209, 232, 238, 246, 250, 252, 273, 278, 307, 311, 368, 371, 374, 430, 462, 470, 500, 510, 511, 530, 542, 554, 558, 626, 656, 667, 680, 695, 696, 699, 700, 703, 706, 728, 738, 746, 764, 769, 778, 793, 809, 849, 860, 862, 869, 874. — Gl. modij, odkup, pravica, pravo.
officialis (offitialis), 44, 57, 212, 215, 329, 462, 530, 703, 714, 743, 829, 896.
officiarius, gl. uradnik.
officium, gl. okraj, urad.
okraj (cintum, confinium, contrata, officium, provincia, regio, terminus), 9, 36, 205, 212, 384, 396, 470, 486, 590, 661; sodni, 412.
oljka, 396, 406, 407, 519, 628.
oltar, 189; premakljiv, 205; veliki, 580. — Oltarji sv. Blaža v Admontu, sv. Nikolaja v Cerkljah, sv. Marije in glavni sv. Trojice v Gornjem gradu, sv. Marije v Kopru, sv. Jurija mučenika v Kotmari vasi, sv. Petra Preddvorom, sv. Device v

Stični, sv. Štefana mučenika v cerkvi sv. Marije v Trstu, sv. Križa v cerkvi v Št. Vidu na Kor., sv. Mihaela v Velesovem, sv. Tomaža istotam, glavni sv. Marije v Vetrinju, sv. Duha, Device Marije in Ivana Evangelista istotam, sv. Odorika v Vidmu na Furl., sv. Ivana v Žičah.
opat, opatija, gl. samostan.
oporoka, 68, 359, 493, 496, 671, 680, 769.
oppidum, gl. mesto.
oral, 905.
ordinacija, 132, 302; svobodna, 355.
ordo predicatorum, 633, 683, 689.
orožje, 94.
ortus, 545.
oskrbnik, 263.
ospitalis, gl. gostišče.
osvoboditev, 708; dolžnikov, 557; od podložništva, 551.
osvobojenec (libertinus), 69, 748.
oves, 36, 658; o., ki se navadno zove gozdno in lovsko pravo (avena quae vulgo vocatur ius foreste et venatorum), 487.
oxirius (neke vrste barka), 30.
pabulum, 67.
palacium, palatium, 133, 283, 311, 438. — Gl. notar.
palatinatus terre, 689.
palatinski grof, gl. grof.
palij, 75, 284, 285, 632.
papež, gl. Aleksander III., Celestin III., Gregor IX., Honorij III., Inocenc II., Inocenc III., Inocenc IV., Lucij III., Urban II.
parrochia, parrochus, gl. župnija, župnik.
parvul, veronski, 871.
pascua, gl. pašnik.
paša, 323; skupna, 214, 537. — Gl. pravo do paše.
pašnik (pascua), 462.
pašnja živine, 154.
patriarh, gl. Gradež, Jeruzalem, Oglej.
patriarhat, 431.
patrimonium, 283.
patron, 680, 719. — Gl. pravica, pravo.
patronat, patronstvo, 183, 184, 278, 346, 586, 633, 680, 698, 740, 856. — Gl. pravica, pravo.
pecudes, gl. goveja živina.
pečat (insigel, sigillum), 10, 13, 56, 58, 65, 69, 71, 75, 81, 95, 99, 100, 109, 123, 124, 125, 150, 152, 156, 168, 170, 172, 177, 181, 202, 205, 214, 226, 228, 229, 230, 245, 254, 259, 264, 270, 271, 276, 278, 280, 281, 286, 294, 310, 311, 327, 328, 329, 330, 331, 370, 371, 375, 408, 411, 413, 415, 416, 433, 434, 444, 449, 462, 463, 464, 466, 473, 481, 483, 486, 488, 489, 490, 497, 499, 501, 506, 507, 510, 512, 523, 532, 554, 566, 567, 584, 600, 612, 620, 622, 629, 633, 643, 644, 646, 656, 661, 663, 667, 675, 682, 683, 684, 685, 691, 693, 694, 698, 699, 700, 701, 703, 705, 706, 711, 714, 719, 727, 732, 738, 741, 743, 747, 748, 751, 764, 765, 766, 769, 772, 776, 784, 785, 786, 793, 800, 802, 803, 804, 810, 821, 829, 836, 838, 840, 841, 844, 846, 849, 853, 857, 862, 867, 871, 872, 873, 874, 876, 880, 883, 890, 896, 897. — Gl. listina.
pellifex, 44.
pelliparius, gl. strojar.
penez, 36, 200, 214, 235, 270, 295, 376, 412, 433, 466, 511, 610, 654, 658, 669, 682, 704, 708, 711, 714, 727, 840, 871; krvavi (cruentus denarius, nummus sanguinis), 36, 143, 152; mali, gl. libra; prosti (denarii liberi), 200. — Gl. Breže, Oglej, Trst, Verona, funt, marka.
pensio, 660.
pes, lovski (copula), 36.
pestilentia, gl. kuga.
phening, gl. marka.
phisicus, 123.
pignus, gl. zastava.
pincerna, 67, 99, 154, 198, 232, 283, 307, 386, 435, 436, 488, 506, 661.
pirum, 53.
pisar (scriba), 580.
piscatio, gl. ribištvo.
pismo, 20, 189, 206, 230, 233, 254, 381, 418, 422, 458, 493, 580, 588,

598, 602, 695, 731, 853; doždevo, 690; obče, 189; papeževo, 250, 646, 673; pooblastilno, 425.
placitum, gl. sodstvo.
planine (alpes), 506, 507.
plata, gl. ladja.
plebanus, gl. župnik, curia.
plebs, gl. župnija.
plemenitaš (nobilis), 74, 94, 218, 462, 485, 521, 524, 589, 606, 682, 704, 737, 770, 859.
plemeniti (nobilis), 2, 132, 222, 323, 355, 383, 453, 515, 588, 589, 622, 638, 646, 647, 680, 725, 836, 889.
pobrežnina (ripaticum), 36, 178, 179, 219, 323, 362.
podelitev na oltar, 123.
podesta (potestas), 128, 167, 169, 283, 448, 557, 598, 715, 829; vse Istre (universitatis Ystrie potestas), 519; — gl. tudi Koper, Padova, Piran, Trst.
podložnica, 240, 693, 840.
podložnik (proprius), 5, 13, 123, 124, 132, 153, 212, 276, 277, 355, 376, 385, 461, 462, 472, 501, 506, 508, 598, 671, 710, 757, 798, 840.
podložništvo, nesvobodno, 551. — Gl. osvoboditev.
pododvetnik, 36.
podružnica, gl. cerkev.
poena, gl. kazen.
pogodba, 113, 149, 153, 184, 185, 322, 426, 427, 428, 464, 465, 467, 501, 584, 598, 610, 618, 620, 656, 671, 685, 706, 715, 758, 759, 780, 837, 843, 846, 871; mirovna (carta pacis), 33, 419, 696; prodajna, 637; zakonska, 780. — Gl. listina.
pogreb, cerkveni, 687, 688. — Gl. pravica, pogrebna.
pokop, 605; v samostanu, 699. — Gl. pravica pokopa.
pokopališče (carnarium), 211, 450, 718, 743.
pokrajina (contrata, provincia), 240, 283, 766, 776, 786, 841, 859, 872, 889.
polhi (glires), 752.
pomerium, 69.
ponarejanje, gl. listina.
pondus Coloniense, 67. — Gl. funt.
pons, gl. most; pontaticum, gl. mostnina; ponticulus, gl. mostič.
pooblastilo, 578.
poravnava, 118, 475; mirovna, 202.
porok, 711, 732, 836, 853, 854, 868.
poroštvo (vadium), 322, 489, 595, 596, 622, 800, 814, 836, 837, 853, 854.
porta, gl. vrata.
portenarius, 873.
porticus v Žičah, 22; p. comunis, 669.
portus, gl. pristanišče.
posestvo (possessio, predium), 96, 99, 108, 121, 127, 132, 150, 152, 154, 191, 202, 219, 246, 291, 311, 323, 349, 355, 365, 411, 416, 433, 441, 460, 472, 483, 489, 505, 510, 515, 520, 530, 555, 581, 622, 661, 675, 828, 837, 889; dedno, 100; dominikalno, 196; fevdno, 443; podedovano, 790.
poslanec (nuntius), 36, 196, 357, 537, 598, 673, 819.
posoda, kristalna (christallum), 689.
posojilo, 237.
posredovalec (salemannus, salmannus), 15, 95, 428, 429, 501, 663.
postrežba (servitium), 36; dolžna (procuratio debita), 161.
posvetitev (dedicatio) cerkve, 462.
pot (via), 462; javna (via publica), 165, 462; velika, 900.
potestas, gl. podesta.
potestas praetorii (!), 258.
pravda, 48, 101, 449, 556, 561, 598, 636, 646, 671, 690, 802; civilna, 20, 233; kriminalna, 20, 233; pravdna zadeva, 458.
pravdorek, 324.
pravica, 671; do božje službe, 731; cesarska (ius imperiale), 160, 219, 323; dedinska, dedna, 279, 693, 705, 817; diecezanska, 846; do duhovnika (institutio sacerdotis), 101, 436; duhovska, 846; farna, 4, 605, 667, 744; fevdna, 464, 545; gozdna (ius ... vorstrecht), 565; grofijska (comitatus), 160, 219, 323; prezentiranja kaplana, 208; postavljati kanonike, 535; kovanja novcev (gratia de moneta cudenda), 794; krstna

(baptismum), 9, 101, 436; lastninska, 292, 383, 384, 694; mestna, 192; občinska (communio), 150; odvetniška, 64, 209, 238, 694, 727, 776, 821, 822, 872, 873, 874, 878, 880, 883, 896; patronska, 38, 64, 93, 191, 196, 202, 205, 278, 346, 350, 372, 486, 680, 699, 712, 795, 846, 872, 888; peticijska, 38; pogrebna (sepultura), 91, 101, 436, 677; pokopa, 706; predlaganja, 486; do prenočišča (albergarium), 889; prezentiranja, 691; do sena (fenum), 889; skupna, ki se po domače zove gemeine, 2; sodna, 458, 603, 695, 775; škofijska, 364; nastavljanja vikarjev, 699; zastavna, 786. — Gl. tudi pod pravo.

pravila, sv. Avguština, 772; redovna, 870.

pravo, dedinsko, dedno, 43, 131, 205, 276, 385, 682, 773, 849; do dohodkov, 2; fevdno, 13, 160, 196, 533; fevdalno dedno, 232; gorsko (ius montium), 829; gozdno in lovsko, gl. pod oves; krajevno, 462; lastninsko, 196; do lesa, 2; lovcev, lovsko (ius venatorium), 488, 507; nasledstveno, 11; očetovsko, 202; patronatno, patronsko (ius patronatus), 457, 458; do paše, 2; sodno, 412.

prebenda, 82, 338, 535, 575, 667, 730, 799, 863.

prebendar, 459, 691.

preco, 44, 123, 150, 215, 295; p. terre, 214; — gl. tudi sluga, sodni.

preceptum, gl. listina.

predicatio, gl. pridiga.

predicator, gl. red, pridigarji.

prednica (priorissa), 699, 718, 802.

predium, gl. posestvo.

prelat, 719, 859.

premonstratenzi, 677. — Gl. tudi red, premonstratenški.

prenočišče, prenočitev, 682, 740. — Gl. pravica do prenočišča.

prepositus, 122, 214, 288, 753. — Gl. prošt.

presbiter, 80, 195, 250, 254, 259, 348, 636, 689, 691, 768.

prezentacija, -tiranje, 667, 846. — Gl. pravica prezentiranja.

priča, 214, 233, 238, 690; za uho privlečene priče (testes per aurem tracti), 202.

pričanje, 690.

pridiga (predicatio), 640, 645.

pridigarji (fratres predicatores), 546.

primicerij, 421, 892.

princeps, gl. bannus, fürst, iudicium, sententia.

prior, 281, 288, 433, 506, 530, 568, 574, 580, 598, 611, 612, 627, 633, 635, 640, 663, 674, 699, 714, 740, 751, 769, 804, 857, 873, 876, 883. — Gl. tudi pod samostan.

priorisa, gl. prednica.

pripad, nadležnost, ki se po domače zove p. (que anvel vulgo vocatur), 671.

priprega, 530.

prisega, 9, 13, 128, 196, 212, 214, 250, 293, 335, 343, 345, 346, 417, 520, 537, 598, 696, 706, 715, 807; zvestobe, 324, 711.

pristaldus, gl. pristav.

pristanišče (portus), 219, 283, 323, 363. — Gl. Benetke, Zadar.

pristav (pristaldus), 900, 901.

pristava (grangia), 20, 115, 233, 270, 276, 677, 740, 744.

pristojbina (sportum), 214, 598.

pritožba, 740, 764.

privilegij (privilegium), 46, 71, 101, 104, 219, 250, 275, 283, 291, 318, 323, 358, 379, 435, 436, 525, 546, 623, 671, 686, 713, 731; apostolski, 20, 189, 233. — Gl. listina.

priziv, 250, 429, 557, 572, 651, 734.

probatio, gl. dokaz.

procesija, 768.

procuratio, gl. obed, postrežba.

procurator domus, 212. — Gl. zastopnik.

prodaja (vendicio), 365, 367, 520, 637, 658, 840, 853, 868, 903, 904, 905; tržna, 324. — Gl. listina, pogodba.

prodajalec (venditor), 53, 165, 167, 868.

prodajalnica, 363.

prokurator, 449, 450, 458, 562, 740.

proprius, gl. podložnik.
prošt (prepositus), proštija, 82, 91, 149, 422, 494, 535, 677; stolni, 625. — Gl. Au, Bled, Breže, Concordia, Čedad, Dobrla vas, Dravberg, Eichstädt, Gars, Gospa sveta, Grebinj, Jurklošter, Karnija, Krka, Neuzell, Oglej (sv. Feliks, sv. Štefan), Pičan, Reichersberg, San Odorico, Salzburg, Sekava, Sv. Andrej v Labodski dolini, Velikovec. — Gl. tudi kapitelj, samostan.
provincia, gl. okraj, pokrajina.
provizija, 678.
pruggenbau, gl. dela pri postavljanju mostov.
prvine, od jagnjet, piščet, sira, 25, 195.
puer, 276, 348.
purchgravius, purgravius, 489. — Gl. grof.
purchreht, 658.
puščava (heremum), 122.
pvrkravius, 310.
prekomorske dežele, kraji, 281, 330.
quaramberium, quartisium, quartum, gl. četrtina.
razpotje, 530.
razprava, 348; sodna, 214, 228, 230.
razsodba, 2, 9, 38, 48, 92, 214, 228, 229, 230, 231, 309, 363, 375, 428, 450, 453, 466, 471, 532, 544, 557, 566, 567, 572, 573, 578, 581, 593, 598, 650, 651, 663, 669, 671, 690, 696, 702, 709, 710, 715, 740, 764, 774, 802, 818, 874, 881; kraljevskega dvora, 859; sodnijska, 438.
razsodnik, 174.
razsojevalec (arbiter), 36, 48, 196, 211, 228, 229, 230, 278, 351, 375, 380, 426, 428, 429, 466, 573, 617, 663, 715, 802, 840.
rebula, 628.
rector, gl. rektor.
red, po pravilih sv. Avguština, 677, 699; sv. Benedikta, benediktinski, 233, 638, 699, 772; cistercijanski, 173, 233, 317, 318, 319, 320, 543, 638, 740; hospitalski, 262, 275; sv. Ivana, Ivanovcev, 289, 457; kartuzijanski, 91, 122, 154, 189, 215, 221, 611, 812; nemški (v Jeruzalemu), 370, 387, 388, 563, 601, 633 (sancta Maria de domo Theutonicorum Jerusalem), 647, 658, 664, 665, 716, 722, 771; premonstratenški, 649; pridigarski, 546, 663; sodni, 671; templarski, 262; višji, 677. — Gl. magister, pravila.
redovnica, 699.
redovnik, 122, 161.
refektorij (refectorium), 253, 406, 407.
regalije (regalia), 106, 219, 323, 324, 429, 471, 557, 655, 696, 715. — Gl. iuratus.
regio, gl. okraj.
rektor (rector), 283, 324, 418, 557, 598, 696.
residentia (pri cerkvi), 254; rezidenčna dolžnost, 254.
resignacija, 254.
reskript, 458.
ribič, 704.
ribištvo (piscatio), 150.
ribnik, 20, 189, 233.
ribstvo, 219, 323.
riparius, 36.
ripaticum, gl. pobrežnina.
ritter, gl. vitez.
ritus, gl. obred, vera.
robota, 742.
ropar, morski, 31, 32.
rubin, 70.
rudnik, 28; srebrn, 188, 706 (catmee sive ius argenti fodinarum).
rusticus, gl. kmet.
saccus, 67.
sacerdos, 38, 123, 211, 212, 214, 215, 276, 329, 365, 458, 506, 612, 656, 658, 679, 698, 701, 703, 743, 769, 802, 829, 883. — Gl. duhovnik.
sadovnjak, 20, 189, 233.
salemannus, salmanus, gl. posredovalec.
samostan (cenobium, conventus, monasterium), gl. Adelberg, Admont, Altaich, Altenzell, Ambras, sv. Feliks de Aymanis, Beligna, Benediktbeueren, sv. Jurij v Benetkah, sv. Secundus v Benetkah, Berchtesgaden, sv. Štefan v Bologni, Breže (dominikanski), Buch, sv. Marija de Caneto, Chemnitz, Dies-

sen, Dobrla vas, Formbach, Garsten, Gleink, Göss, Gornji grad, Heiligenkreuz, sv. Peter v Isoli, Jurklošter, Kaisheim, Kostanjevica, Kremsmünster, Lambach, Lilienfeld, Maria-Hof, Marienberg, Melk, Michaelsberg, Millstatt, Možac (Moggio, Možnica), Niederburg, Oglej (sv. Marija), sv. Nikolaj in Apolinarij v Oltri, sv. Marija in Organo, Osoje, Piliš, Piro, Podklošter (Arnoldstein), Ptuj (dominikanci), Prüfning, Raitenhaslach, Reichenhall, Reichersberg, Reun (Runa), sv. Nikolaj na Rialtu, Rott, Rožac, Salmansweiler, San Odorico, Sekava, Sesto, sv. Peter v Solnogradu, St. Florian, St. Lambrecht, Stainz, Stična, Studenice, Summaga, Sv. Gothard, Sv. Jurij na Jezeru (St. Georgen am Längsee), Sv. Križ v Pasavski škofiji, Sv. Marija pod goro Phyrn, Sv. Mihael pri Lemu, Sv. Mihael in Monte, Sv. Peter v Šumi, Št. Pavel, Tegernsee, sv. Tomaž v Torcellu, sv. Jurij de Trisulto, Velesovo, Vetrinj, Vorau, Walkenried, Weihenstephan, Wilhering, Wilten, Zwettl, Žiče. — Gl. jurisdikcija, kapitelj, opatija.
samostan, kartuzijanski, 189; samostanski ljudje, poslanci, 740.
satisfakcija, 375.
satzbrief, 848.
schenke, gl. točaj.
schola, gl. magister.
scholaris, scolaris, 488, 490, 656, 743.
scola, gl. magister, mojster.
scolasticus, 329, 506, 829, 894.
scriba, 22, 386, 397, 458, 462, 481, 482, 483, 497, 506, 612, 854; s. curie (oglejskega patriarha), 811. — Gl. pisar.
scriptor, 96, 156, 270, 276.
scrivano, 441.
scutiferarius, gl. ščitonosec.
sekanje lesa, 154.
sekstar, 704; oglejske mere, 610.
sella, 67.
sellen, 15.
semenj, letni, 423.
sententia principum, 71.
sententiarius, 751.
sepulchrum, gl. grob.
sepultura, gl. pravica, pogrebna.
serviens, 703.
servitium, gl. postrežba, služnost.
servus, 67, 171, 727. — Gl. hlapec, nevoljnik.
shod, javen, 189.
shramba, 610; jedilna, 104, 363, 435; za oblačila, 327.
sigillum, gl. pečat.
signum (notarii), 598; manus, 617; sancte crucis, 612. — Gl. znak.
simonija, 97.
sindicus, gl. zastopnik.
sindik, 699, 715.
sinoda, 20, 189, 233.
sir, 205.
skabin, 696.
slikar, 443.
sluga, sodni (preco), 214, 488.
služabnik, 196, 219, 323; cerkven, 36.
služba, eksekutorska, odvetniška, sodnijska, 349.
služnost (dienst), 168, 598, 664, 873, 896; dolžna (servitium debitum), 31, 32.
sodba, 209, 598; krvava, 219 (sanguinolentus gladius, 322, 349 (iudicium sanguinis), 695 (iudicium sanguinis), 696, 715, 776 (iudicium sanguinis et culpe).
sodedič, 868.
sodišče, 363; deželno, 755; patriarhovo, 557; vojvodovo, 2, 462.
sodnija, 250, 665; cerkvena, 173; posvetna, 20, 189, 233. — Gl. razsodba, služba.
sodnik (iudex), 8, 16, 31, 32, 42, 56, 100, 115, 200, 214, 230, 250, 348, 358, 372, 375, 429, 458, 462, 473, 519, 536, 537, 545, 549, 557, 561, 562, 579, 580, 598, 638, 646, 650, 669, 671, 696, 699, 715, 732, 734, 798, 800, 873; apostolske stolice, 18; cerkveni, 871; deželni, 748, 755; pokrajinski (iudex provincialis), 738; posvetni, 871; samostanski, 349; svetni, 691; vojvodov, 349.

sodstvo (iudicium, placitum), 36, 115, 142, 200, 219, 323, 324, 353, 363, 444, 488, 511, 557, 695, 696, 710, 764, 798, 889; farno (plebesana iurisdictio), 4; duhovniško (placitum christianitatis), 101, 436; knezov, 143; krvavo (iudicium sangwinis), 680; materne cerkve, 4; odvetniško, 142; posvetno, 664; višje in nižje (merum et mixtum imperium), 695, 696. — Gl. pravica, pravo, red.
sol, 36, 462, 463.
sold, solid, 69, 424, 425, 439; beneški, 598.
soline, 305, 817.
sorodstvo, 276.
soseska, 537.
speculator, gl. stražnik.
sportum, gl. pristojbina.
srebro, gl. jame, srebrne; marka.
star, 25, 363, 424, 618.
staratik, 598.
stat, gl. mesto.
statuti (statuta), 369, 715; mestni, 696; patriarhovi, 696.
stifft, gl. ustanova.
stolnik, gl. dapifer.
stolp (turris), 122, 441.
stolus, gl. brodovje.
stražnik (speculator), 900, 901.
stremenina (strepaticum), 362.
strojar (pelliparius), 329.
stroški »in exiendo«, 519.
strumosus, gl. golšavi.
stupa, 612.
subdiaconus, 215, 259, 656, 768.
subprior, 365, 530, 802.
subsellium, 67.
suknar, 36.
supan, suppan, gl. župan.
supania, gl. županija.
suspenzija, 20, 189, 233, 320.
svečar (candelarius), 250.
svet, doždev, 445, 446; mali, manjši, 439, 446; štiridesetorice, 439, 445, 446; večji, veliki, 446, 536, 537; veliki in mali, 426.
svetovalec, 358, 588, 589, 598, 715.
svoboda (libertas), podelitev s-e, 126; cerkvena, 652.
svoboden, 10, 240, 324, 398, 466, 671; mož, 714.
svobodni ljudje, 316.
svobodnik (liber), 462, 696, 836.
svoboščina, 20, 233, 279, 318, 349, 485, 488, 677, 688, 722, 859.
ščitonosec (scutiferarius), 235.
škof, škofija (episcopus, episcopatus), 677, 767, 865; sufraganski, 339, 340. — Gl. Aretino, Augsburg, Bamberg, Belluno, Brixen, Caorle, Castello, Chiemsee, Chioggia, Concordia, Ferrara, Freising, Krka, Konstanz, Koper, Labod, Novi grad, Olomuc, Ostia, Padova, Passau, Pičan, Poreč, Preneste, Pulj, Regensburg, Reggio, Sekava, Speier, Treviso, Trst, Velletri, Vicenza, Würzburg; — minister, pravica.
školastik, 149, 380, 535, 768.
štatuti, gl. statuti.
štiridesetinka, 363.
tabellio, 429, 715; regalis aulae, 283. — Gl. notar.
tabula argentea, 70.
taksa, 734.
talec, 837.
talent, 237, 416, 433, 452, 714; dunajskih novcev (talentum Viennensis monete), 127; ennških novcev (talentum monete de Ense), 127.
talium, gl. davščina.
tatvina, 798.
tehtnica, 363.
telonium, gl. colnina.
terjatev, 671; dedščinska, 868; krivična, 776; sodnih slug (peticio et exactio), 488; od tovorov, 178, 179.
terminus, gl. meja, okraj.
terra, gl. zemljišče.
testament, 250.
testator, 359.
testis, gl. priča.
testes confirmationis, 643.
teža, večja in javna, 57.
theloneum, gl. colnina, mitnina.
theolonearius, 743.
thesaurarius, 259.
tihotapstvo, 455.
tilia ville, 714.
tjoste, 83.

tlaka, 115.
točaj (schenke), 456, 814, 847.
tornator, 688.
tovor (olja), 371, 604; (soli), 305.
tožba, 453, 572, 671; dedinska, 15.
trebilec, 202.
trg (forum, marckht), tržan, 154, 168, 178, 179, 200, 569, 706; javni, 464; tržni dan (wochenmarckht), 168. — Gl. Aschbach, Dravberg, Gorica, Grebinj, Laško, Lož, Maribor, Pliberk, Strassburg, Tamsweg, Unec, Velikovec, Weitensfeld.
trgatev, 658.
trgovec, 598, 669.
trgujoč, 418.
tribunal, 829.
tributum, gl. davek.
trobentač, 456.
trta, 395, 406.
tumba, marmorea, 71.
turnir, 398.
turris, gl. stolp.
tyrannis, 283.
učitelj, 664.
ukaz, 598.
umrlina (mortuarium), 316.
upravitelj miloščine (eleemosinarius), 127.
urad (officium), 127, 349, 459, 462, 665, 704, 786, 890; komorni, 597.
uradnik (officiarius), 24, 156, 202, 214, 462, 488, 507, 530, 554, 557, 581, 598, 665, 679, 695, 696, 798, 806, 811, 849, 873, 900.
urna, gl. vedro.
ursus, gl. medved.
urvehe, 800, 836.
usnjar, gl. bratovščina.
ustanova (stifft), 247, 514.
utrdba, 464, 859.
uvajanje v posest, 681. Gl. vpeljava.
užitek do smrti, 399, 699, 724. — Gl. lipgedinge.
vadimonium, vadium, gl. poroštvo, zastava.
vaga, breška, 462; kolinska, 501.
varstvo, 207, 209, 710, 740, 816, 868, 896; cesarjevo, 560; državno, 664; papeževo, 189, 491, 492, 502, 639.
varščina, 36.
varuh, 96, 612.
vazal, 13, 36, 74, 94, 324, 335, 849, 872; višji, 250.
vectigal, 283.
vedro (urna), 25, 31, 32, 658; (vina), 80, 669.
vendicio, venditio, gl. listina, prodaja.
venditor, gl. prodajalec.
vera (ritus), 752.
verodostojne osebe, 2.
vestiarius, 205.
via, gl. cesta, pot.
vicarius, gl. vikar.
vicedom(inus), 363, 490, 685, 698, 706, 811, 836, 871.
vigiles, 67.
vikar (vicarius), 214, 215, 270, 680, 699; patriarhov, 715; stalni, 300.
villicus, 275.
vinea, gl. vinograd.
vinitor, gl. vinogradnik.
vino, 36, 57, 67, 127, 253, 658, 669; gorsko (vinum montanum), 44.
vinograd (vinea), 25, 44, 53, 80, 122, 127, 154, 165, 167, 206, 217, 259, 324, 375, 390, 407, 462, 466, 507, 533, 590, 617, 618, 649, 654, 658, 677, 698, 699, 751, 829, 890, 904, 905.
vinogradnik (vinitor), 86, 751.
vinum, gl. vino.
virlinc, gl. četrtina.
vislice, 530, 682. — Gl. obsodba.
vitez (miles), 94, 95, 98, 102, 123, 166, 187, 242, 278, 295, 456, 506, 570, 641, 644, 656, 701, 854, 859, 871, 872, 874; plemeniti (nobilis miles), 264.
vizitacija, 647.
vladikovina, 422. — Gl. Oglej, Solnograd.
voda, ribolovna, neribolovna, 200.
vojak, oborožen, 801.
vojna, križarska, 129, 442; vojni pohod, 801.
vojvoda, 859. — Gl. Avstrija, Bavarsko, Benetke, Furlanija, Koroško, Kranjsko, Meran, Oglej, Slavonija, Šlezija, Štajersko.
vojvodina, gl. vojvoda.

vol, divji (bisontis), 752.
volilo, 604.
volitev, kanonikov, 1; opata, 20, 233; priorja, 189; škofa, 566, 567.
vorstrecht, gl. pravica, gozdna.
vôtimûtti, gl. modij.
voz (carrada), 127; vina, 57, 709, 786.
vpeljava v posest, 48, 196, 200, 205, 206, 738, 900. — Gl. uvajanje.
vrata (porta), 9, 165, 167, 367.
vratar (hostiarius), 250.
vrednost, cenilna, 367.
vrt, 20, 189, 233, 637.
vrûehy (večni mir), 871.
wochenmarckht, gl. trg.
wolpach (uradnik po domače imenovan w.), 900.
ydria, gl. idrija.
zadeva, sodna, 371, 682.
zadoščenje, 642.
zadržek, kanoničen, 285; zakonit, 890.
zakladnica, 844.
zakon, 671, 715, 784, 817. — Gl. pogodba.
zakristan, 768.
zakristija, 27.
zakup, 658; dedni (ius enphyteaticum), 658.
zakupnina, 654.
zamena, -java, 444, 840, 857, 862, 901.
zaprisega, 156.
zaprtija (clusa), 764.
zarezalec (incisor), 126.
zasega blaga, 418; ljudi in imetja, 420.
zastava (pignus, vadimonium, vadium), 12, 15, 33, 36, 44, 67, 125, 131, 138, 193, 237, 345, 348, 363, 434, 441, 473, 476, 508, 511, 519, 533, 545, 554, 612, 635, 648, 653, 701, 732, 735, 740, 746, 750, 764, 786, 838, 848, 849, 871, 890. — Gl. pravica, zastavna.
zastopnik (procurator, sindicus), 92, 250, 426, 429, 566, 636, 690, 696.
zbor, državni, 141, 442; dvornikov, 471; fevdnikov, 581; glavni, 160; javni, 20, 233, 598; knezov, 324, 398; cerkveni (v Lateranu l. 1215.), 237, 252, 262, 284; občni cerkveni, 493, 731; patriarhov, 690; sodni, 20, 36, 115, 189, 233, 658. 740.
zehendt, gl. desetina.
zemlja, lastna, 903, 904; svoja (dominicalia), 11.
zemljišče (terra), 394, 395, 396, 406, 605, 900, 901, 903, 904, 905; dedno, 905.
zlato, gl. libra, marka.
zlatonosna voda (mit golde ein wazzer), 83.
znak (signum), 846.
železo, 206, 462, 463; kos železa (massa ferri), 462.
ženitev, 889. — Gl. darilo, ženitovanjsko.
žito, državno, 424, 425.
žitnica in skladišče (granarium horreum), 494.
župan (supan, suppan), 324, 598, 715, 730, 841. — Gl. podesta.
županija (supania), 122.
župljan (faran), 250, 458.
župnija, župnik (parrochia, parrochus, plebanus, plebs), 647, 678, 729. — Gl. Beljak, Benetke, Bergkirchen, Biber, Braslovče, Breže, Celje, Cerklje, Fohnsdorf, Gornji grad, Grabštajn, Haus, Hoče, Hodiše, Jarenina, Kamen, Kamering, Kamnik, Kapla, Klanče, Konjice, Kostanje, Kostanjevica, Kotmara vas, Kranj, Krčica, Kuchl, Labod, Laniše, Lieding, Lipnica, Ljibeliče, Ljubljana, Lovat, Lož, Lubdingen, Marcilliana, Maribor, Meiselding, Mengeš, Milje, Mirna peč, Molzbichl, Murce, Nova cerkev, Novo mesto (Dunajsko), Osoje, Piber, Pilštajn, Piran, Pliberk, Podkrnos, Pöls, Ponikva, Pozzuolo, Ptuj, Radgona, Radstadt, Rajhenburg, Rečica, Retz, Riegersburg, Ripis, Slivnica, Slovenji Gradec, Smlednik, St. Lorenzen, St. Veit i. Pongau, Sv. Jurij pod Kamnom, Sv. Jurij na Remšniku, Sv. Jurij v Stiefingu, Sv. Peter pri Blatogradu, Škale, Šmarje, Št. Janž na Mostiču, Št. Janž na Ziljı, Št. Lenart, Št. Pavel, Št. Vid na Kor., Tiffen, Tigrče, Tinje, Trebnje, Velikovec, Vojnik, Vuzenica, Weitensfeld. — Gl. tudi cerkev.

Tiskarski pogreški in popravki.

Str. 16, št. 22, 3. vrsta od spodaj: pred Philippum vstavi et. — Str. 28, št. 34, med pričami pravilno Trůhsen. — Str. 41, 11. vrsta od zgoraj glasi pravilno: radus sacerdos, ... de Marchpurch Vlricus et Gothfridus, ... Fride. — Str. 54, št. 84: pravilno Hauensteina. — Str. 80, št. 142, 10. vrsta od spodaj: pravilno Petovlje. — Str. 83, št. 149, 6. vrsta od zgoraj: pravilno regensburškemu. — Str. 93, št. 169, 5. vrsta: pravilno grofu. — Str. 105, št. 200, vrsta 9: pravilno izvira namesto izliva. — Str. 106: original listine pod št. 200 se nahaja v Drž. arhivu v Budimpešti; k izdajam je dodati Fejér, Cod. dipl. Hung., III, 1, 114 in Szentpétery, Regesta regum stirpis Arpadianae, I, št. 273 (tu naved. ostale izdaje). — Str. 108, št. 205, 3. vrsta od spodaj: pravilno vestiarius. — Str. 112, št. 212, 11. vrsta od spodaj: namesto ministerialis je izpopolniti officialis. — Str. 133, črtati je regest pod št. 248. — Str. 145, št. 270, 4. vrsta od spodaj: pravilno Amelrik. — Str. 193, št. 372, vrsta 8: namesto jim pravilno mu. — Str. 285, št. 597: namesto Galgócz naj stoji Hlohovec. — Str. 336, št. 699, 2. vrsta od spodaj: namesto Wopulach pravilno Wůpulach. — Str. 364, črtati je regest pod št. 749.

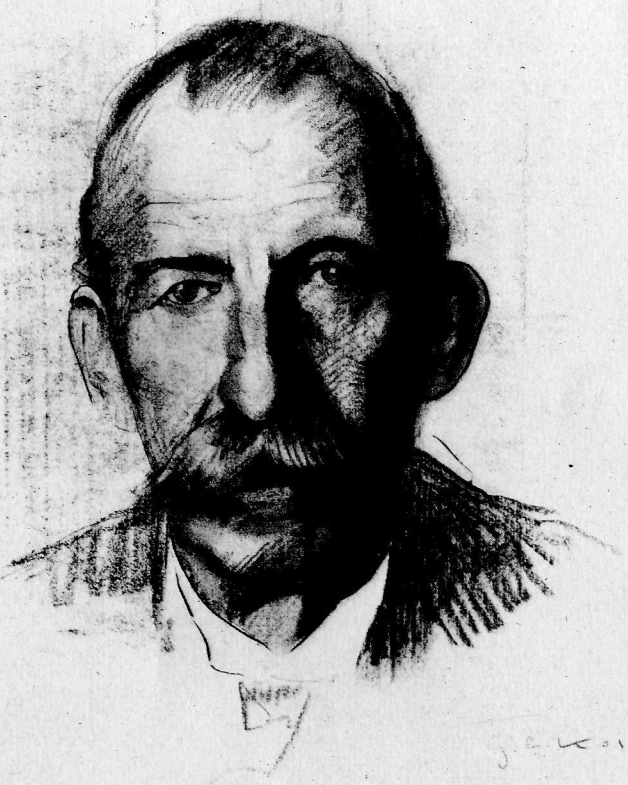

Dr Franz Kos